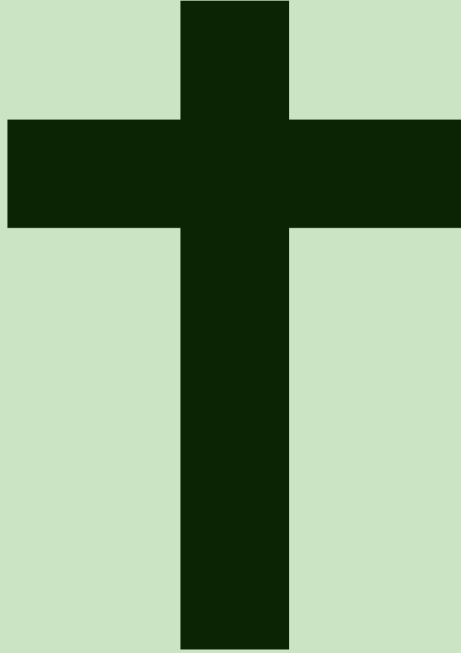

Si-nuguan' Yan'anj
Xanga'

Triqui, San Martín Itunyoso: Si-nuguan' Yan'anj Xanga'
(New Testament)

Si-nuguan' Yan'anj Xanga'

Triqui, San Martín Itunyoso: Si-nuguan' Yan'anj Xanga' (New Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: San Martín Itunyoso Triqui

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
4be4034f-f0b9-59fa-84d1-c8a64bdef6d4

Contents

San Mateo	1
San Marcos	56
San Lucas	90
San Juan	148
Hechos	190
Romanos	243
1 Corintios	266
2 Corintios	288
Gálatas	302
Efesios	310
Filipenses	318
Colosenses	324
1 Tesalonicenses	330
2 Tesalonicenses	335
1 Timoteo	338
2 Timoteo	345
Tito	350
Filemón	353
Hebreos	355
Santiago	373
1 Pedro	379
2 Pedro	386
1 Juan	390
2 Juan	396
3 Juan	397
Judas	398
Apocalipsis	400

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN MATEO

Genealogía de Jesucristo

¹ Nan huin 'ngo lista xi'í ni xi Jesucristo huin sí' da'níj xi' David tsínj gane asij ná. Ní xi David huin Abraham tsínj gane asij ná. ² Ní Abraham huin chrej tsínj gu'naj Isaac. Ní Isaac huin chrej tsínj gu'naj Jacob. Ní Jacob huin chrej ni jnanj tsínj gu'naj Judá. ³ Ní Judá huin chrej Fares nga tsínj gu'naj Zara. Ní nni nungüej sí' huin Tamar. Ní Fares huin chrej tsínj gu'naj Esrom. Ní Esrom huin chrej tsínj gu'naj Aram. ⁴ Ní Aram huin chrej tsínj gu'naj Aminadab. Ní Aminadab huin chrej tsínj gu'naj Naasón. Ní Naasón huin chrej tsínj gu'naj Salmón. ⁵ Ní Salmón huin chrej tsínj gu'naj Booz. Ní nni sí' huin yun'unj gu'naj Rahab. Ní Booz huin chrej tsínj gu'naj Obed. Ní nni sí' huin yun'unj gu'naj Rut. Ní Obed huin chrej tsínj gu'naj Isaí. ⁶ Ní Isaí huin chrej tsínj gu'naj David.

Ní David huin chrej tsínj gu'naj Salomón. Ní nni Salomón huin nica tsínj gu'naj Urías. ⁷ Ní Salomón huin chrej tsínj gu'naj Roboam. Ní Roboam huin chrej tsínj gu'naj Abías. Ní Abías huin chrej tsínj gu'naj Asa. ⁸ Ní Asa huin chrej tsínj gu'naj Josafat. Ní Josafat huin chrej tsínj gu'naj Joram. Ní Joram huin chrej tsínj gu'naj Uzías. ⁹ Ní Uzías huin chrej tsínj gu'naj Jotam. Ní Jotam huin chrej tsínj gu'naj Acáz. Ní Acáz huin chrej tsínj gu'naj Ezequías. ¹⁰ Ní Ezequías huin chrej tsínj gu'naj Manasés. Ní Manasés huin chrej tsínj gu'naj Amón. Ní Amón huin chrej tsínj gu'naj Josías. ¹¹ Ní Josías huin chrej ni jnanj tsínj gu'naj Jeconías ngaa gan'anj xacaj ni tsínj man xuman' Babilonia ni ngüi israelita gan'anj ni sij xánj ni sij.

¹² Ní ngaa nan' ni ngüi israelita xánj ni sij ní Jeconías huin chrej tsínj gu'naj Salatiel. Ní Salatiel huin chrej tsínj gu'naj Zorobabel. ¹³ Ní Zorobabel huin chrej

tsínj gu'naj Abiud. Ní Abiud huin chrej tsínj gu'naj Eliaquim. Ní Eliaquim huin chrej tsínj gu'naj Azor. ¹⁴ Ní Azor huin chrej tsínj gu'naj Sadoc. Ní Sadoc huin chrej tsínj gu'naj Aquim. Ní Aquim huin chrej tsínj gu'naj Eliud. ¹⁵ Ní Eliud huin chrej tsínj gu'naj Eleazar. Ní Eleazar huin chrej tsínj gu'naj Matán. Ní Matán huin chrej tsínj gu'naj Jacob. ¹⁶ Ní Jacob huin chrej tsínj gu'naj José. Ní José huin nica yun'unj gu'naj María. Ní María huin nni Jesús gu'naj sí' Cristo.

¹⁷ Hué dan ní asij tsínj gu'naj Abraham da ga'nga tsínj gu'naj David, ní guisíj xigan'anj xi Jesucristo. Ní asij tsínj gu'naj David da nicaj ni tsínj man xuman' Babilonia ni ngüi israelita gan'anj ni sij xánj ni sij, ní guisíj ango xigan'anj xi Jesucristo. Ní asij nan' ni ngüi israelita xánj ni sij da ga'nga man'an Jesucristo, ní guisíj ango xigan'anj ni xi Jesucristo nej aj.

Nacimiento de Jesucristo

¹⁸ Ní nanj gahuin ngaa achin doj ga'nga Jesucristo. Ní hua gahuin yya ruhua José nga María xacaj nungüej nej dugüi' nej. Sanj ngaa achin gane nuguan'an nungüej nej, ní xacaj María cuenta sisi hua guiri' unj lij, gui'yaj Espíritu Santo. ¹⁹ Ní hua nica niman José huin sij nica María. Ní rian na'uej ruhua José ga'mi gaquin' sij xi'í si gahuin nga María rian ni tsínj nicaj sun, ní gani ruhua sij si duna huí sij unj. ²⁰ Ní ngaa hué daj gani ruhua sij, ní ne' ní gurugüi' 'ngo ángel ga'níj Yan'anj ngaa ga'nin' sij. Ngaa ní gataj ángel daj gunun José:

—Gunun so' si ga'mi José huin so' da'níj David. Sij guxu'ui' so' xacaj dugüi' so' nga María si Espíritu Santo gui'yaj si guiri' unj 'ngo lij. ²¹ Ní guruj María 'ngo lij sno'o. Ní dugu'naj so' si-xugüi lij daj Jesús. Ní hué daj gu'naj sij si hué sij gahuin tsínj gui'yaj si ganani ni ngüi rian si-gaquin' ni sij. —Daj gataj ángel gunun José.

²² Ní hué daj gahuin daran' nuguan' nan si guisij gahuin yya si nata' tsínj ga'mi si-nuguan' Señor rian ni ngüi asij ná. ²³ Ní gataj sí':

Guini'i a ni é re' sisi guiri' 'ngo yun'unj xana yan 'ngo lij.

Ni ga'nga 'ngo lij sno'o.

Ni dugu'naj ni sij si-xugüi Emanuel.

Daj gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Señor daj.

Ni Emanuel huin ruhuaj gata sisi nne Yan'anj nga né'.

²⁴ Ni ngaa ganun ruhua José ga'nin' sij ni gui'yaj sij daj rún' gataj si-ángel Señor gunun sij. Ni xacaj sij María gahuin unj nica sij. ²⁵ Sanj nun gatoj nuguan'an nungüej nica sij asij da' ga'nga da'nij María. Ni dugu'naj José si-xugüi-i' gahuin JESÚS.

2

La visita de los magos

¹ Ni ga'nga Jesús xuman' Belén ngaa nicaj sun rey Herodes estado Judea. Ni man ni tsínj digui'yun daj hua man yati' xata' ga'na' ni sí' rian sij güi. Ni guisij ni sí' xuman' Jerusalén. ² Ni nachínj snan'anj ni sí' ni tsínj man xuman' Jerusalén. Ni gataj ni sij:

—Ni a ga'nga si-rey ni tsínj israelita únj. Daj si guini'i ni únj digyán yati' ne' rian sij güi sisi ga'nga sij. Ni ga'na' únj ganiquin' ráj dacoj únj rian lij ga'nga daj. —Daj gataj ni sij.

³ Ni ngaa gunun rey Herodes nuguan' daj, ni nin' ruhua gahuin ruhua sij. Ni hué daj gahuin ruhua daran' ni tsínj man xuman' Jerusalén nej. ⁴ Ngaa ni gaquínj rey daj ga'na' daran' chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley rian ni ngüi nej. Ni nachínj snan'anj sij ni sí' ni a ga'nga Cristo huin tsínj ga'na' nacaj ni ngüi, gui'yaj Yan'anj xanga'. ⁵ Ngaa ni gataj ni sí' gunun sij:

—Ga'nga Cristo xuman' Belén xuman' ngaj ne' estado Judea si hué daj garun tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi asij ná:

⁶ Gunun man'an sò' xuman' Belén huin xuman' ngaj do'ój Judá.

Sé 'ngo xuman' le'ej huín sò' scanij ni xuman' ngaj estado Judea.

Daj si gahui 'ngo tsínj ga'nin' xánj sò'.

Ni dugumi sa' sí' ni ngüi israelita huin ni ngüi nico' man'anj.

Daj gataj tsínj daj. —Daj gataj ni sij gunun Herodes.

⁷ Ngaa ni gaquínj huí Herodes ga'na' ni tsínj digui'yun yati'. Ni nachínj snan'anj sij ni sí' un güi yya gurugüi' yati' daj.

⁸ Ngaa ni ga'nij Herodes gan'anj ni sí' xuman' Belén. Ni gataj sij:

—Gan'anj a ni é re' yu'uj daj. Ni nachinj snan'anj 'ueé a ni é re' xi'í lij daj. Ni ngaa nari' a ni é re', ni ganata' ni é re' gunünj. Ni gan'an guiniquin' ráj daco rian ngaj lij daj nej. —Daj gataj Herodes gunun ni tsínj daj.

⁹ Ni ngaa gunun ni sij si gataj rey, ni gan'anj ni sij. Ni hué yati' guini'i sini ni sij rian sij güi, ni digyán-án' chrej huaj ni sij. Ni 'ngo ganiquin' yati' daj digyán-án' rian ngaj lij daj ga'nga. ¹⁰ Ni ngaa guini'i ni tsínj daj yati', ni nin' ruhua gahuin nia' ruhua ni sij. ¹¹ Ni ngaa gatúj ni sij chruhua hue', ni guini'i ni sij lij daj nga nni María. Ni ganiquin' ráj dacoj ni sij rian lij daj. Ngaa ni na'nij ni sij rian chrúnj nicaj ni sij huaj ni sij. Ni go' ni sij gaga' oro nga siquij sa' nej nga 'ngo si guin' daj nej rian lij. ¹² Ni rian gataj nnej rian ni sij sisi si nanicaj ni sij rian nne rey Herodes, ngaa ni nanicaj ni sij ango chrej nan' ni sij xánj ni sij.

Matanza de los niños

¹³ Ni ngaa guisij nan' ni tsínj daj, ngaa ni gurugüi' 'ngo si-ángel Yan'anj rian José ngaa ga'nin' sij ngaj sij atoj sij. Ni gataj ángel daj:

—Nachica sò' nacaj sò' nungüej nni lij aj. Ni gunánj sò' gan'anj sò' yu'uj gu'naj Egipto yu'uj daj guna sò' da gatā gunun re'. Daj si rey Herodes nāno' dagahui' lij da aj. —Daj gataj ángel gunun José.

¹⁴ Ngaa ni nachica José nacaj sij nungüej nni lij. Ni gahui sij ne' ni gan'anj sij Egipto. ¹⁵ Ni gane sij yu'uj daj da' gahui' rey Herodes. Ni hué nanj gahuin sisi gahuin yya daj rún' gataj 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi asij ná. Ni gataj sí': “Gaquín da'nī gahui sij Egipto ga'na' sij.” Daj gataj Yan'anj, gataj tsínj daj.

¹⁶ Ni ngaa xacaj cuenta Herodes sisi digya'yun'unj ni tsínj digui'yun daj hua

ni yati' man'an sij, ni nin' ruhua ga'man ruhua sij. Ni ga'nin' sij sun sisi dagahui' ni snado daran' ni lij sno'o da a'nga nga ni lij guisij hujj yo' xuman' Belén nga daran' ni xuman' ngaj nichrun' nej. Ni daj gui'yaj sij sisi gahui' lij huin lij xi'i nata' ni tsínj digui'yun daj hua yati' rian sij.

¹⁷ Ni hué daj gahuin yya sayun daj rún' gataj tsínj gu'naj Jeremías huin sí' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ni gataj sí':

¹⁸ Gunun ni ngüi sisi aco 'ngo yun'unj xana riqui xuman' Ramá.

Ni nin' ruhua nani ruhua ún'.

Ni aco nin' ruhua ún' nej.

Yun'unj xana gu'naj Raquel huin si aco xi'í da'nij ún'.

Ni na'ue nahuin niá' ruhua ún' nga xi'í aco ún'.

Daj si hua guisij gahui' ni da'nij ún'.

Daj gataj Jeremías asij ná.

¹⁹ Sani ngaa guisij gahui' Herodes, ngaa ni gurugüi' 'ngo si-ángel Señor rian José ne' ni ngaa ga'nin' sij ngaj sij gane sij yu'uj gu'naj Egipto. ²⁰ Ni gataj ángel daj:

—Nachica so', ni nacaj so' nungüej nni lij, ni nanicaj so' gan'anj so' yu'uj gu'naj Israel. Daj si hua guisij gahui' ni tsínj ataj sisi dagahui' ni sij lij da aj. —Daj gataj ángel gunun José.

²¹ Ngaa ni nachica José nacaj sij nungüej nni lij, ni nan' sij Israel. ²² Sani ngaa gunun José nuguan' sisi guinicaj sun Arquelao estado Judea natuj sí' rian chrej sí', ngaa ni guxu'ui' sij gan'anj sij yu'uj daj. Ni ne' ni ga'nin' ruhua' yún sij. Ni gataj Yan'anj si gui'yaj sij. Ngaa ni gan'anj sij estado Galilea. ²³ Ni ngaa guisij sij yu'uj daj, ni gan'anj gane sij xuman' Nazaret. Ni hué daj gahuin sisi gahuin daj rún' gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná sisi gu'naj Jesús 'ngo tsínj 'na' Nazaret.

3

Predicación de Juan el Bautista

¹ Ni ngaa daj, ni ga'na' Juan quij qui'yanj naco huin estado Judea. Ni nata' sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. ² Ni gataj sij:

—Ganani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Daj si 'na' gahuin nichrun' güi guinicaj sun Yan'anj xanga' rian ni ngüi aj. —Daj gataj Juan gunun ni ngüi.

³ Ni asij ná ga'mi Isaías tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í Juan. Ni gataj sí': Unun né' si-nane 'ngo tsínj a'mi nucuaq riqui quij qui'yanj naco aj.

Ni ataj sí' sisi gui'yaj xugüi né' si-chrej man'an Señor.

Daj si daj rún' nagui'yaj sa' né' chrej ga'na' 'ngo tsínj huin achij nico, ni da'nga' daj nagui'yaj né' niman né' aj.

Hué daj gataj Isaías asij ná.

⁴ Ni si-gan' Juan huin to xucu gu'naj camello. Ni nnij cinchru 'nij gatin sij. Ni si xa sij huin xiriquij nga gatsi' man riqui quij. ⁵ Ni gahui' ni ngüi man xuman' Jerusalén nga ni ngüi 'na' nin' gachra' estado Judea nga ni ngüi 'na' nungüej du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán 'na' ni sij rian nne Juan. ⁶ Ni duguata' nne Juan ni sij chruhua xinéj nnee daj. Ni nata' ni sij si-gaquin' ni sij. Ngaa ni gata' nnee ni sij.

⁷ Sani ngaa guini'i Juan sisi 'na' nico ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo gata' nnee ni sij, ruhua ni sij, ni gataj sij gunun ni sí':

—Da'nij xucuj huin ni é re' aj. Ni un tsínj gataj chrun rian ni é re' sisi ganani ni é re' rian castigo nico gui'yaj Yan'anj únj. ⁸ Ga' ueé gui'yaj ni é re' aj. Hué dan ni ga'ue guini'i ni ngüi sisi hua yya nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re' aj. ⁹ Ni si gani ruhua man'an ni é re': "Da'nij Abraham huin ni únj." Sé daj gani ruhua ni é re' manj. Daj si atá gunun a ni é re' sisi yej ngaj nan, ni ga'ue gui'yaj Yan'anj da'nij Abraham.

¹⁰ Ni a hua chrun gaga' hacha ga'nij ya'a siu ni chrun. Ni daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nga gaga' hacha, ni da'nga' daj gui'yaj Yan'anj nga daran' chrun nitaj si ayu chruj sa' chra. Ni ga'nij Yan'anj ni chrun daj gaca-á' rian yan'an anj. Ni daj rún' 'yaj ni chrun daj, ni da'nga' daj 'yaj ni tsínj nun unun rian Yan'anj anj.

¹¹ Xanga' yya duguata' nnee man'anj nga nnee a ni é re' aj. Daj si nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Sani

ne' rucūj ga'na' 'ngo tsínj nucuaj daj nga man'ānj. Nī nā'aj yānj nicā gan'ān dacánj sí' aj. Daj si huin achij sí' daj nga man'ānj. Nī duguata' nnee sí' a ni é re' nga Espíritu Santo nga yan'an nej. ¹² Nī hua guida'a tsínj daj si-pala sij si nagui'yaj sa' sij riqui strigo. Nī gahui coj riqui strigo daj. Nī nara sa' sij strigo chruhua guru. Sanī gari yan'an sij coj gahui riqui strigo gaca-á' nīganj nīn'. Nī daj rún' hua strigo hua ni tsínj unun si ataj Yan'anj. Nī daj rún' hua coj hua ni tsínj nun unun rian Yan'anj anj. —Daj gataj Juan gunun ni sij.

El bautismo de Jesús

¹³ Hué dan nī gahui Jesús estado Galilea gan'anj sij du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán rian nne Juan. Nī huin ruhua sij sisi duguata' nnee Juan man'an sij. ¹⁴ Sanī na'uej ruhua Juan, nī gataj sí':

—Hua niān sisi duguata' nnee man'án re' man'ānj. Nī sé si sa' si duguata' nnēj man'án re' mánj. —Daj gataj Juan gunun Jesús.

¹⁵ Sanī gataj Jesús gunun Juan:

—Ga'nin' ruhuá re' yyaj aj. Daj si hua niān si gahuin yya daran' nuguan' nīca ga'nin' Yan'anj sun riun'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nī garáj xina Juan.

¹⁶ Nī ngaa guisíj gata' nnee Jesús, nī 'ngo hora gahui sij chruhua nnee. Hué dan nī naxi'nij xata'. Nī guini'i Jesús sisi 'nā' guinij Espíritu Santo rian sij. Nī daj rún' hua 'ngo xu'man hua Espíritu Santo ga'nā' rian sij. ¹⁷ Nī gunun ni ngüi 'ngo nane 'nā' xata' gataj man'an Yan'anj xanga':

—Nan huin da'nī 'i ruhuāj. Nī hua niā' ruhuāj ni'yā sij aj. —Daj gataj Yan'anj gunun ni sij.

4

Tentación de Jesús

¹ Hué dan nī nicaj Espíritu Santo Jesús gan'anj-án' riqui quij qui'yanj naco sisi guiyaj fuerza sichre Satanás si guiyaj Jesús gaquin'. ² Nī da' guisíj huij xia güi, nī nun xa Jesús nugüi nīgan'. Nī ngaa guisíj daj achin xi'nā riqui sij. ³ Ngaa nī

ga'nā' sichre Satanás digya' yun'unj-ún' man'an Jesús. Nī gataj sichre:

—Sisī xanga' re' huin re' da'nij Yan'anj, ngaa nī nagui'yaj so' si ganahuin yej ngaj nan chrachrúnj xā so' stoj. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

⁴ Sanī gataj Jesús:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Sé urin chrachrúnj guiyaj si ga nī'na' ni ngüi mánj. Sanī ga nī'na' xanga' ni ngüi guiyaj daran' ni nuguan' 'nā' rian Yan'anj anj.” Daj gataj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁵ Ngaa nī nicaj sichre Satanás Jesús gan'anj-án' xuman' hua sa' gu'naj Jerusalén. Nī gahui Jesús chra nuhui nico, guiyaj sichre. Ngaa nī gataj sichre gunun Jesús:

⁶ —Sisī yya huin re' da'nij Yan'anj, ngaa nī güej re' nīca' nánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ga'nin' Yan'anj sun rian ni ángel sisi ga'na' dugumi ni sí' man'án so' aj. Ngaa nī guinij so' rian ra'a ni ángel sisi si garij so' dacój so' guiyaj yej mánj. Da'nga' daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj. —Gataj sichre gunun Jesús.

⁷ Ngaa nī gataj Jesús gunun sichre:

—Nī hué daj hua nīca si-nuguan' Yan'anj nej: “Sī xacaj so' cuenta sisi xanga' si-nuguan' Señor huin Dan'anj so' mánj.” Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁸ Hué dan nī nicaj sichre Satanás Jesús gan'anj-án' 'ngo quij xacan. Nī digyán sichre daran' xuman' man chruhua xungüi rian Jesús. Nī digyán sichre daj hua 'ueé daran'anj. ⁹ Ngaa nī gataj sichre gunun Jesús:

—Riquij daran' nan rián re' sisi guiniquin' ráj dacoj re' riānj. Nī ga'mi sa' re' riānj anj. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

¹⁰ Ngaa nī gataj ruhua' yún Jesús gunun sichre Satanás:

—Guxun so' man'án so' riānj huin so' Satanás. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ganiquin' ráj dacoj né' rian Señor huin Dan'anj né'. Nī dagahuin né' rian urin Yan'anj anj.” Hué daj gataj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

¹¹ Ngaa n̄i gahuin anéj sichre rian Jesús. N̄i ga'na' chraquij yun'unj ni ángel Jesús.

Jesús principia su ministerio

¹² N̄i ngaa gunun Jesús sisi garij ni sij ducuaga' Juan, ngaa n̄i nan' sij estado Galilea. ¹³ Ngaa n̄i gahui sij xuman' Nazaret gan'anj sij gane sij xuman' Capernaum huin 'ngo xuman' ngaj du'ua laguna huin do'ój ni da'nij nungüej tsínj gu'naj Zabulón nga Neftalí.

¹⁴ N̄i hué daj gui'yaj Jesús sisi gahuin yya daj rún' ga'mi Isaías huin sí' tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ¹⁵ N̄i gataj sí':

Nan huin do'ój Zabulón nga do'ój Neftalí. N̄i hué yu'uj nan gache né' guisij né' du'ua laguna xxi.

N̄i yu'uj nan huin anéj chrej du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán.

N̄i gu'naj yu'uj nan estado Galilea rian man ni ngüi 'na' anéj chrej aj.

¹⁶ N̄i ngüi man rian hua rumi', n̄i guini'i ni sij 'ngo yan'an xxi.

N̄i guixiguin yan'an daj rian ni ngüi ruhua gahui', gui'yaj Yan'anj.

Hué daj garun Isaías asij ná.

¹⁷ N̄i asij güi daj, n̄i gaxi'i Jesús ga'mi sij rian ni ngüi. N̄i gataj sij:

—Ganani ruhua a ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Daj si 'na' gahuin nichrun' güi guinicaj sun Yan'anj nne xata' rian án re'.

—Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁸ N̄i ngaa gachéj Jesús du'ua laguna xxi gu'naj Galilea, n̄i guini'i sij nungüej jnanj tsínj daj. N̄i 'ngo tsínj daj gu'naj Simón. N̄i hué daj gu'naj sij Pedro nej. N̄i jnanj sij gu'naj Andrés. N̄i a'nij nungüej sij nnánj chruhua nnee. Daj si tsínj ri' xucuaj huin nungüej sij. ¹⁹ N̄i gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Guinico' nungüej é re' man'anj anj. Ngaa n̄i daj rún' gui'yā sisi ri' ni é re' xucuaj, da'nga' daj guiri' a ni é re' ni tsínj guxuman ruhua n̄i'yaj man'anj. —Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

²⁰ Hué dan n̄i 'ngo hora, n̄i duna nungüej sij xinánj sij. N̄i guinico' nungüej sij Jesús.

²¹ N̄i ngaa huaj Jesús doj, n̄i guini'i sij yahuij jnanj tsínj daj. N̄i 'ngo sij

huin Jacobo da'nij Zebedeo. N̄i jnanj sij huin Juan. N̄i man anin' da'nij Zebedeo chruhua 'ngo rio achéj rian nnee. N̄i nagui'yaj sa' anin' sij nnánj ri xucuaj. Ngaa n̄i gaquínj Jesús ga'na' nungüej jnanj sij. ²² Ngaa n̄i 'ngo hora, n̄i duna nungüej sij rio nga chrej nungüej sij. N̄i guinico' nungüej sij Jesús gan'anj nungüej sij.

²³ Hué dan n̄i gachéj Jesús nin' gachra' estado Galilea. N̄i digyan' sij nuguan' sa' chruhua si-nuhui ni tsínj man ni xuman' daj. N̄i ga'mi sij nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né'. N̄i gui'yaj sij sisi ganahuin daran' ni ngüi ran' xi'í nga ni ngüi a'nan' nej. ²⁴ Ngaa n̄i nin' gachra' estado Siria ga'mi ni ngüi xi'í si gui'yaj Jesús. Ngaa n̄i nicaj ni sij daran' ni ngüi a'nan' ga'i rian xi'í ga'na' ni sij rian Jesús. N̄i ga'na' ni ngüi a'ngaj nga ni ngüi nun sichre niman nej, ni ngüi sinúnj nej nga ni ngüi nare' dacój nej. N̄i nahuin daran' ni sij, gui'yaj Jesús. ²⁵ N̄i nico ni ngüi 'na' estado Galilea nga ni ngüi 'na' estado Decápolis nej, ni ngüi man xuman' Jerusalén nga ni ngüi 'na' estado Judea nej, ni ngüi 'na' anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán nico' ni sij Jesús ga'na' ni sij.

5

El Sermón del monte: Las bienaventuranzas

¹ N̄i ngaa guini'i Jesús sisi 'na' nico ni ngüi rian sij, ngaa n̄i gahui sij chra' 'ngo quij gan'anj gane sij. N̄i ga'na' ni tsínj nico' sij rian sij. ² Ngaa n̄i gaxi'i sij digyan' sij nuguan' sa' rian ni sí'. ³ N̄i gataj Jesús:

—Hua 'ueé rian ni tsínj ni'i sisi achin gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. Daj si guiman xanga' ni sij xata' rian nicaj sun Yan'anj anj.

⁴ 'N̄i hua 'ueé rian ni tsínj aco. Daj si nahuin niā' ruhua ni sij, gui'yaj Yan'anj anj.

⁵ 'N̄i hua 'ueé rian ni tsínj a'mi naj. Daj si nahuin ra'a ni sij xungüi, gui'yaj Yan'anj anj.

⁶ 'N̄i hua 'ueé rian ni tsínj huin ruhua gui'yaj nica. N̄i daj rún' huin ró' ngaa

achin xi'na riquí', así ngaa nago'ó' nnee, nī da'nga' daj huin ruhua ni sij guī'yaj nīca ni sij. Nī hua 'ueé rian ni sij. Daj si gahuin sa' niman ni sij, guī'yaj Yan'anj.

⁷ 'Nī hua 'ueé rian ni tsínj ani yaco ruhua ni'yaj ango dugüi' ni sij. Daj si gani yaco ruhua Yan'anj nī'ya ni sij aj.

⁸ 'Nī hua 'ueé rian ni tsínj hua sa' niman. Daj si guīni'i ni sij man'an Yan'anj anj.

⁹ 'Nī hua 'ueé rian ni tsínj 'yaj sisi na'mi ni dugüi' ni sij huin ni ngüi unun'. Daj si gu'naj ni sij da'nīj Yan'anj anj.

¹⁰ 'Nī hua 'ueé rian ni tsínj ran' sayun xi'í si 'yaj nīca ni sij rian Yan'anj. Daj si guīman xanga' ni sij xata' rian nīcaj sun Yan'anj anj.

¹¹ 'Nī hua 'ueé rian a ni é re' ngaa ga'mi quij ni ngüi rian án re' xi'ij. Nī chran' yun'unj ni sij ni é re' nej. Nī ga'mi yya ni sij daran' nuguan' quij hua rian ni é re' xi'í si nīcaj dugüi' a ni é re' ngāj. ¹² Gahuin nīa' ruhua ni é re'. Nīn' ruhua gahuin nīa' ruhua ni é re' aj. Daj si nahuin ra'a ni é re' premio xata'. Nī hué daj chran' yun'unj ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asíj ná ngaa achin guīman a ni é re'.

La sal de la tierra

¹³ 'Rún' huin yan huin a ni é re' chruhua xungüi nan. Sanī sisi nitaj si 'nīn' yan daj, nī nitaj daj guī'yaj né' sisi nahuin 'nīn' mánj. Nitaj si ní'yan mánj. Maan si guere'ej né' ne' chrej xe' sisi gurun ni ngüi yan guere' da aj.

La luz del mundo

¹⁴ 'Hué a ni é re' huin yan'an xiguin chruhua xungüi nan. Nī sī ga'ue guīxij huī 'ngo xuman' ngaj chra quij xacan mánj.

¹⁵ Nī ngaa arún' yan'an chra 'ngo candil, nī sī gune' huī' candil riqui chrúnj ganun yan'an da mánj. Sanī guto' xata' sisi guīxiguin yan'an daj rian daran' ni ngüi man chruhua hue', guī'yaj candil daj aj.

¹⁶ Nī hué ducúanj daj guī'yaj ni é re' sisi gahuin ni é re' 'ngo si xiguin rian ni ngüi. Nī ngaa guīni'i ni sij si 'yaj sa' a ni é re', nī ga'mi sa' ni sij rian chrej a ni é re' nne xata'.

Jesús y la ley

¹⁷ 'Sī gani ruhua ni é re' sisi ga'nāj ga'nē si-ley Yan'anj nga si digyán ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asíj ná. Sé daj huin mánj. Sanī ga'nāj sisi xacaj ni ngüi cuenta daj ataj yya ni nuguan' daj. ¹⁸ Xanga' yya atā gunun a ni é re' sisi da ganahuij xata' nga yo'ój, nī a 'ngo letra le, nī a 'ngo punto le sī guere' rian si-ley Yan'anj mánj. Daj si hua nīan sisi gahuin yya daran'anj daj rún' ataj rian si-ley Yan'anj anj. ¹⁹ Hué dan nī un tsínj na'uej ruhua dagahuin 'ngo nuguan' le'ej a'nin' Yan'anj sun riun', nī hué daj digyán sij si guī'yaj ni dugüi' sij, ngaa nī gahuin sij 'ngo tsínj guīnico' da rucu rian nīcaj sun Yan'anj. Sanī tsínj dagahuin nuguan' daj, nī hué daj digyán sij rian ni ngüi, nī gahuin achij sij rian nīcaj sun Yan'anj anj.

²⁰ 'Daj si ataj snan'an gunun ni é re' sisi 'yaj nīca ni tsínj digyán si-ley Yan'anj nga ni tsínj fariseo, ruhua ni sij. Sanī sisi sī guī'yaj nīca ni é re' doj rian ni ngüi daj rún' 'yaj ni tsínj daj, ngaa nī nitaj aman gatu a ni é re' rian nīcaj sun Yan'anj mánj.

Jesús y la ira

²¹ 'Hua gunun a ni é re' si gataj ni sij rian ni xi ni é re': "Sī dagahuí' re' ngüi mánj. Daj si tsínj dagahuí' dugüi' sij, nī gahuin sij castigo, guī'yaj Yan'anj anj." Daj gataj ni sij. ²² Sanī ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re' sisi un tsínj ga'man ruhua nī'ya dugüi' sij, nī gahuin sij castigo, guī'yaj Yan'anj. Nī sisi ga'mi quij 'ngo tsínj rian dugüi' sij, nī gan'anj sij rian junta nico. Nī sisi gataj 'ngo tsínj sisi nuhui' sta'nga' dugüi' sij nun, nī hua xi'í si gan'anj sij rian yan'an gaca sij aj.

²³ 'Hué dan nī sisi nīcaj re' 'ngo ofrenda huáj re' rian Yan'anj, nī hué yu'uj daj ganunun ruhua re' sisi guī'yaj re' 'ngo gaquin' rian 'ngo dugüi' re', ²⁴ ngaa nī hué gue yu'uj daj duna re' si-ofrendá re' daj, nī gan'anj siní re' na'mi re' nga dugüi' re'. Ngaa nī nīcaj ruhua' yún re', nī ga'ui' re' ofrenda daj rian Yan'anj anj.

²⁵ 'Nī rá'yanj ga'mi 'ueé re' nga tsínj unun' nga re' ngaa huáj re' nīcaj dugüi' re' nga sij chrej sisi sī naga'ui' sij man'an re' rian güesi mánj. Ngaa nī sisi sī na'mi

nungüej é re', ngaa ni naga'ui' güesi man'án re' rian caíde. Ni gari caíde daj ducuaga' man'án re' aj. ²⁶ Ni ataj snan'an gunun re' sisi nitaj si huaj gahui re' yu'uj daj da guisij naru'ue re' daran' san'anj da'uí re'. Da ni gahui re' aj.

Jesús y el adulterio

²⁷ 'Hua gunun a ni é re' si gataj ni sij asij ná: "Si ga'mi re' nga nica dugüí' re' mánj." Daj gataj ni sij. ²⁸ Sanj ataj snan'an gunun a ni é re' sisi un tsínj ni'yaj rian 'ngo yun'unj xana ngaa huin ruhua sij ni'yaj sij rian unj, ni hua ga'mi niman sij nga unj. ²⁹ Hué dan ni sisi rundij rián re' ne' chrej ra'á sa' re' huin ruhua guiyaj gaquin', ngaa ni guiri re' guere' re' aj. Naanj sa' huin sisi guere' 'ngo rundij rián re' sisi gan'anj gaca nnee cúj re' rian yan'an anj. ³⁰ Ni sisi ne' chrej ra'a sa' re' huin ruhua guiyaj gaquin', ngaa ni ga'nin' re'. Naanj sa' huin sisi guere' anéj chrej ra'á re' sisi gan'anj ni'yá re' rian yan'an anj.

Jesús y el divorcio

³¹ 'Ni gataj ni sij asij ná: "Ni un tsínj guere'ej nica, ni hua nian nachi nicaj sij yanj ata naga'ui' sij ra'a ún'." Daj gataj ni sij. ³² Sanj ataj snan'anj man'ánj gunun a ni é re' sisi un tsínj guere'ej nica ngaa sé xi'í si a'mi ún' nga ango tsínj, ngaa ni da'ui ún' gaquin' ngaa xacaj dugüí' ún' nga ango tsínj, guiyaj sij. Ni tsínj xacaj yun'unj xana guere'ej nica, ni daj rún' 'yaj tsínj ga'mi nga nica ango tsínj, 'yaj sij aj.

Jesús y los juramentos

³³ 'Ni hua gunun ni é re' sisi gataj ni sij rian ni xi ni é re': "Ni si duná re' si dagahuín re' nga nuguan' guta' nica yya re' rian Señor mánj." Daj gataj ni sij. ³⁴ Sanj ataj snan'anj man'ánj gunun a ni é re' sisi si guta' nica yya á re' mánj. Ni si guta' nica yya ni é re' rian xata' si rian nicaj sun Yan'anj huin nej mánj. ³⁵ Ni si guta' nica yya á re' rian xungüi mánj. Daj si rian uta' Yan'anj daco huin nánj. Ni si guta' nica yya ni é re' rian xuman' Jerusalén mánj. Daj si Jerusalén huin rian nicaj sun Yan'anj xanga' huin rey huin achij. ³⁶ Ni si guta' nica yya ni

é re' rian chra ni man'an ni é re' mánj. Daj si si ga'ue guiyaj ni é re' si ga gatsi, ni ga maru urin hué chra ni é re' mánj. ³⁷ Maan si gataj a ni é re' sisi ga'ue, asij si ga'ue mánj. Si guta' ni é re' ango nuguan' ga'mi a ni é re' chra nuguan' da mánj. Daj si nuguan' uta' ni é re' ga'mi ni é re' huin 'ngo nuguan' xi'i aj.

El amor hacia los enemigos

³⁸ 'Hua gunun a ni é re' sisi gataj ni sij asij ná: "Sisi guere' rundij rián re', guiyaj dugüí' re', ngaa ni ga'ue guiri re' rundij rian tsínj guiyaj daj. Ni sisi güéj 'ngo yán' re', guiyaj dugüí' re', ngaa ni ga'ue dugüéj re' yan' tsínj guiyaj da aj." Daj gataj ni sij. ³⁹ Sanj ataj snan'anj man'ánj gunun a ni é re': "Ga'nin' ruhua a ni é re' nga 'ngo tsínj chran' yun'unj a ni é re'. Ni sisi ga'ui' 'ngo tsínj daj xi'núj rián re' ne' chrej sa' re', ngaa ni ga'nin' ruhuá re' sisi ga'ui' sij anéj re' nej." Daj atā gunun a ni é re'. ⁴⁰ Ni sisi huin ruhua 'ngo tsínj daj gunun' nga re' ga'ne sij si-gató re', ngaa ni ga'nin' ruhuá re' sisi ga'ne sij si-retó re' nej aj. ⁴¹ Ni sisi ga'nin' 'ngo tsínj daj sun sisi gata re' si'yaj sij guinicaj re' 'ngo kilómetro, sanj güij nicaj re' da huj kilómetro aj. ⁴² Ni ga'ui' re' rian go'ngo ni ngüi achínj 'ngo rasun rián re'. Ni ga'ui' xiquínj re' rian go'ngo ni ngüi achínj xiquínj rián re' nej.

⁴³ 'Ni hué daj gunun a ni é re' sisi gataj ni sij asij ná: "Gahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' ni ngüi nicaj dugüi' nga re'. Sanj si gahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' ni ngüi unun' nga re' mánj." Daj gataj ni sij. ⁴⁴ Sanj ataj snan'anj man'ánj gunun a ni é re': "Gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni ngüi unun' nga ni é re'. Ni ga'mi 'ueé ni é re' rian ni tsínj a'mi quij rian ni é re'. Ni guiyaj sa' ni é re' rian ni tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj ni é re'. Ni gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'í ni ngüi a'mi quij rian án re' aj." Daj atā gunun a ni é re'. ⁴⁵ Ngaa ni gahuin ni é re' da'nij chrej ni é re' nne xata'. Daj si hué man'an sij 'yaj si guixiguin güi rian ni ngüi sa' nga rian ni ngüi nitaj si sa'. Ni 'yaj man'an sij sisi 'na' guman rian ni ngüi hua nica niman nga rian ni ngüi nitaj si hua nica

niman nej. ⁴⁶ Ni sisi 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' urin ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'án re', ngaa ni si gani ruhua re' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga re' mánj. Daj si hué daj 'yaj ni tsínj digya' yun'unj huin ni tsínj a'nej san'anj güenda gobierno. ⁴⁷ Ni sisi ga'mi sa' ni é re' rian urin ni jnánj án re', ni nitaj si 'yaj sa' ni é re' daj nga ango ni ngüi mánj. Daj si hué daj 'yaj ni tsínj 'na' anéj chrej huin ni tsínj nun ni'i daj hua Yan'anj anj. ⁴⁸ Ngaa ni ga sa' nin' niman án re' daj rún' hua sa' nin' niman chrej ni é re' nne xata' aj.

6

Jesús y la limosna

¹ 'Ni dugumi a ni é re' man'an ni é re' ngaa 'yaj sa' ni é re' rian ni ngüi. Ni sé daj gui'yaj ni é re' xi'í si gani ruhua ni ngüi sisi sa' ni é re' mánj. Daj si sisi hué daj gui'yaj a ni é re', ngaa ni si gui'yaj sa' Yan'anj nne xata' rian ni é re' mánj. ² Hué dan ni ngaa huin ruhua re' ga'ui' re' san'anj rian ni ngüi yaco ran', ni si gui'yaj nne re' rian ni ngüi mánj. Daj si hué daj 'yaj ni tsínj nne sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij, ruhua ni sij. Ni hué daj 'yaj nne ni sij chruhua nuhui nga cayu nej. Xanga' atá gunun ni é re' sisi ngaa 'yaj nne ni sij rian ni ngüi, ni hua ganacaj ni sij si-premio ni sij. Ni a 'ngo rin xico' si naru'ue Yan'anj rian ni sij mánj. ³ Sanj ngaa chraçuij re' rian ni ngüi yaco ran', ni si xacaj cuenta ne' chrej ra'a rotsi re' si 'yaj ra'a sa' re' mánj. ⁴ Ngaa ni chraquij huí re' ngaa ga'ui' re' rian ni ngüi yaco ran'. Ngaa ni gui'yaj 'ueé chréj re' nne xata' nga re' guini'i daran' ni ngüi si ni'i Yan'anj si 'yaj huí re' aj.

Jesús y la oración

⁵ 'Ni ngaa gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, ni si gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj nne mánj. Daj si aran' ruhua ni sij guiniquin' ni sij chruhua nuhui nga cayu gachinj jni'yaj ni sij sisi guini'i ni ngüi, ruhua ni sij. Xanga' atá gunun a ni é re' sisi nga si 'yaj ni sij daj, ni hua ganacaj ni sij si-premio ni sij. ⁶ Sanj ngaa gachinj jni'yaj man'án re' rian Yan'anj, ni natu

urín re' chruhua ducua re'. Ni naranj re' rian hue'. Ngaa ni gachinj jni'yaj re' rian chréj re' nne yu'uj daj nga re' huin Yan'anj. Ngaa ni gui'yaj 'ueé chréj re' nga re' si ni'i-ín' si 'yaj huí re' aj. ⁷ Ni ngaa gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, ni si nacáj re' raruhua ga'mi re' nuguan' nitaj si ni'yanj daj rún' 'yaj ni ngüi nico' ango yan'anj mánj. Daj si ani ruhua ni sij sisi unun dan'anj ni sij xi'í si a'mi xacan ni sij. ⁸ Ni si gui'yaj a ni é re' daj rún' 'yaj ni ngüi da mánj. Daj si asij achin gachinj jni'yaj ni é re' rian chrej ni é re' huin Yan'anj, ni hua ni'i sij si achin rian ni é re' nánj.

⁹ 'Ngaa gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, ni naanj gataj ni é re' gunun Yan'anj:

Tata chré' nne xata', huin ruhua únj si ga'mi 'ueé ni ngüi si-xugüi man'án re' aj.

¹⁰ Ni huin ruhua únj sisi ga'na' re' guinicaj re' sun rian xungüi nan anj.

Ni daj rún' dagahuin sa' ni si mán xata' rian man'án re', ni hué daj dagahuin sa' ni ngüi mán nica' rian man'án re', ruhua únj.

¹¹ Ni riqui re' si xa ni únj da' go'ngo güi.

¹² Ni daj rún' guinicaj únj 'ngo niman nico rian ni tsínj gui'yaj gaquin' rian únj, ni da'nga' daj guinicaj re' 'ngo niman nico rian únj.

¹³ Ni si duná re' si digya' yun'unj si quij ni únj mánj.

Sanj ga'ni re' si ga nini únj rian si quij hua daj.

Daj si man'án re' nicaj daran' sun.

Ni nicáj re' daran' fuerza nej.

Ni hua 'ueé nin' nné re'.

Ni hué daj gahuin re' niganj nin', ruhua únj. Amén.

Hué daj ga'mi a ni é re' ngaa gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj anj. ¹⁴ Ni sisi guinicaj a ni é re' 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni ngüi, ni hué daj guinicaj chrej ni é re' nne xata' 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni é re' aj. ¹⁵ Sanj sisi si ga'uej ruhua á re' guinicaj á re' 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni ngüi, ngaa ni si guinicaj chrej ni é re' niman nico rian xi'í si-gaquin' ni é re' mánj.

Jesús y el ayuno

16 'Ni sĭ guĭ'yaj yaco rian ni é re' ngaa 'yaj ni é re' ayuno daj rún' 'yaj ni tsínj nne mánj. Xi'í si 'yaj ni sij daj, nĭ guĭni'i ni ngüi sĭ 'yaj ni sij ayuno, ruhua ni sij aj. Xanga' atā gūnun ún re' sisĭ ngā si 'yaj ni sij daj, nĭ hua ganacaj ni sij si-premio ni sij aj. 17 Sanĭ ngaa guĭ'yaj man'án re' ayuno, nĭ gana'nin' re' rián re'. Nĭ gari re' gasiti chra re' nej. 18 Ngaa nĭ sĭ xacaj ni ngüi cuenta si 'yáj re' ayuno mánj. Sanĭ urin chréj re' nne yu'uj daj ngā re' ni'i nej aj. Nĭ guĭ'yaj 'ueé-é' ngā re' nánj.

Tesoros en el cielo

19 'Nĭ sĭ nara sa' ni é re' nico rasun chruhua xungüi nan mánj. Daj si xungüi nan, nĭ xij xucu rasun daj. Nĭ xa daqui yo gaga' daj nej aj. Nĭ atuj tsínj tū hue' nej. 20 Sanĭ nara sa' ni é re' rasun sa' xata' aj. Daj si yu'uj daj, nĭ nitaj si xij xucu atsij mánj. Nĭ nitaj si xa daqui yo ni gaga' da mánj. Nĭ nitaj si atuj tsínj tū hue' da mánj. 21 Daj si rian nicaj ni é re' si'yaj ni é re', nĭ hué yu'uj daj nani ruhua ni é re' aj.

La lámpara del cuerpo

22 'Rún' huin 'ngō yan'an xiguĭn huin rundij rian né'. Nĭ ngaa xiguĭn sa' rundij rian né', nĭ ni'yaj sa' né'. 23 Sanĭ sisĭ nitaj si xiguĭn sa' rundij rian né', nĭ sĭ ga'ue nari' né' 'ngō chrej sa' gan'anj né' mánj.

Dios y las riquezas

24 'Nĭ a 'ngō tsínj sĭ ga'ue dagahuin rian hujj xuru'ue mánj. Daj si nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij 'ngō xuru'ue. Nĭ aran' ruhua sij ni'yaj sij ango xuru'ue. Asi guĭnicaj dugüi' sij ngā 'ngō xuru'ue, nĭ nun ga'mi sa' sij ngā ango xuru'ue mánj.

El afán y la ansiedad

25 'Hué dan nĭ ataj snan'an gūnun a ni é re' sisĭ sĭ gahuin ruhua á re' xi'í daj guĭman án re' xa á re', nĭ go'o a ni é re' mánj. Nĭ sĭ gahuin ruhua ni é re' ngā atsij gūnun nnee cúj ni é re' mánj. Ni'i ni é re' sisĭ gahuin nĭ'na' ni é re', guĭ'yaj Yan'anj. Xi'í daj nĭ huin nucuj Yan'anj rĭqui si xa á re' nej. Nĭ huin nucuj Yan'anj rĭqui si gūnun atsij nnee cúj ni é re' nej.

26 'Nĭ'yaj ni é re' ni xataj mán xata'. Nitaj si unun xuj nnaa nej mánj. Nĭ nitaj si ri xuj nnaa nej mánj. Nĭ nitaj si nara sa' xuj chruhua gurū nej mánj. Sanĭ a'ui' chrej ni é re' nne xata' xa xuj. Nĭ ní'yanj nĭn' ruhua ni é re' daj ngā si ní'yanj ni xataj daj. 27 Nĭ ga'ue gahuin xacan ni é re' doj xi'í si ganani nico ruhua ni é re' ní'. Sĭ ga'ue mánj.

28 'Nĭ un sin huin nĭ huin ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' xi'í si-gan' ni é re' únj. Nĭ'yaj ni é re' daj achij 'ngō yaj lirio rĭqui qui. Nitaj si 'yaj sun yaj da mánj. Nĭ nitaj si hua'a yaj da yu'uej mánj. 29 Sanĭ atā gūnun ni é re' sisĭ hua niā' nĭn' ruhua yaj daj daj ngā si hua niā' rey Salomón ngaa gūnun sij 'ngō atsij sa' nĭn' ruhua. 30 Nĭ dugumi Yan'anj ngā coj man rĭqui qui. Nĭ yyaj nĭ man coj daj. Sanĭ a'yoj nĭ gari yan'an ni sij coj daj. Nĭ sisĭ hué daj rĭqui Yan'anj si-gan' coj daj, ngaa nĭ huaj nĭn' ruhua rĭqui Yan'anj doj si-gan' ni é re' huin ni é re' ni ngüi xuman doj ruhua ni'yaj Yan'anj.

31 'Hué dan nĭ sĭ gahuin ruhua ni é re' mánj. Nĭ sĭ gataj ni é re': "Nĭ un sin huin xo'. Nĭ un sin huin go'o'. Nĭ un atsij gūnun' únj." Sé si gahuin ruhua ni é re' ngā da mánj. 32 Daj si ni tsínj nico' ango yan'anj nano' ni rasun daj. Sanĭ ni'i chrej ni é re' nne xata' sisĭ ní'yanj ni é re' ni rasun daj. 33 Hué dan nĭ ganahuij sini ruhua ni é re' ngā xi'í si nicaj sun Yan'anj rian ni é re'. Nĭ hué daj ganahuij ruhua ni é re' ngā si guĭ'yaj nĭca ni é re' daj rún' aran' ruhua Yan'anj anj. Ngaa nĭ ganahuin ra'a ni é re' daran' ni rasun daj, guĭ'yaj Yan'anj. 34 Hué dan nĭ sĭ gahuin ruhua ni é re' ngā si guĭran' ni é re' a'yoj. Daj si a'yoj, nĭ ga'ue gani ruhua ni é re' xi'í a'yoj. Da go'ngo güi, nĭ hua si guĭran' ni é re' xi'í da' go'ngo güi daj.

7

El juzgar a los demás

1 'Sĭ ga'ui' ni é re' gaquin' dugüi' ni é re' mánj. Ngaa nĭ sĭ ga'ui' Yan'anj gaquin' ni é re' mánj. 2 Daj si daj rún' a'ui' ni é re' gaquin' dugüi' ni é re', nĭ hué daj guĭ'yaj Yan'anj ngā ni é re' aj. Nĭ daj rún' 'yaj ni é

re' nga ni ngüi, ni hué daj gui'yaj Yan'anj nga ni é re' aj. ³ Ni un sin huin ni ni'yaj ni é re' sisi nun daru chrun rundij rian jnánj re' únj. Sanj nitaj si ni'yaj re' si nun 'ngo caj rundij rian man'án re'. ⁴ Ni daj ga'ue gataj re' gunun jnánj re' saj: "Guiniquin' acuán' re', ni guirij daru chrun nun rundij rian re' aj." Sé daj gataj re' sa mánj. Daj si nun 'ngo caj rian man'án re'. ⁵ Tsínj digya' yun'unj huin re'. Guiri siní re' caj nun rian re' aj. Ngaa ni ga'ue guini'yaj sa' re' guiri re' daru chrun nun rundij rian jnánj re' aj.

⁶ 'Sj ga'ui' ni é re' 'ngo rasun 'na' rian Yan'anj rian ni tsínj quij hua mánj. Daj si rún' huin xuhue huin ni sij. Ni sj ga'ui' ni é re' 'ngo yej sa' gu'naj perla rian ni tsínj quij hua mánj. Daj si rún' 'yaj xacáj 'yaj ni sij. Ni si ruhuaj ni gurun dacój xuj. Ni nanicaj xuj xa xuj ni é re'. Ni daj rún' 'yaj xucu daj da'nga' daj 'yaj ni tsínj quij hua aj.

La oración y la regla de oro

⁷ 'Gachinj ni é re' si achin rian án re' rian Yan'anj anj. Ni riqui Yan'anj rian ni é re'. Ni nano' ni é re' nuguan' sa'. Ni guiri' ni é re' nej. Guiyaj ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ita ra'a rian hue' nga Yan'anj, ngaa ni na'ni Yan'anj rian hue' gatu ni é re' aj. ⁸ Daj si daran' ni ngüi achínj rian Yan'anj, ni nahuin ra'a ni sij nga si achínj ni sij aj. Ni ni ngüi nano', ni nari' ni sij. Ni ni ngüi ita ra'a rian hue', ni na'ni Yan'anj gatu ni sij. ⁹ Ni sisi hua 'ngo ni é re' hua da'níj, ni ga'ue ga'ui' ni é re' yej ra'a ngaa achin chrachrúnj xaj ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁰ Ni ga'ue ga'ui' ni é re' 'ngo xucúaj ra'a ngaa achin xucúaj ní'. Sé daj huin mánj. ¹¹ Ni sé si sa' niman ni é re', sanj ni'i ni é re' ni rasun sa' ga'ui' ni é re' rian ni da'níj ni é re' aj. Hué dan ni huaj nin' ruhua si riqui chrej ni é re' nne xata' nuguan' sa' rian ni ngüi achínj rian Yan'anj anj.

¹² 'Ngaa ni daj rún' huin ruhua ni é re' guiyaj sa' ni ngüi nga ni é re' ni da'nga' daj guiyaj sa' ni é re' nga ni sij. Daj si hué nan huin si ruhuaj gata si-ley Yan'anj nga ni nuguan' gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná aj.

La puerta estrecha

¹³ 'Gatu ni é re' rian hue' chruj rian nne Yan'anj anj. Daj si gara' rian hue' atuj ni ngüi ga'ni'ya. Ni gan'an chrej gara' daj huin rian gan'anj ga'ni'ya niganj ni sij aj. Ni hua nico ni ngüi huaj rian chrej gara' daj. ¹⁴ Sanj chruj rian hue' atuj ni ngüi gane niganj. Ni chruj chrej huaj ni sij. Ni doj ni ngüi nari' chrej chruj da aj.

Por sus frutos los conoceréis

¹⁵ 'Ga cuidado ni é re' nga ni tsínj ataj sisi a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj. Sanj sé si xanga' ni sij mánj. Daj si 'na' ni sij rian ni é re' rún' huin xachij huin ni sij nánj. Sanj ne' chruhua niman ni sij huin ni sij 'ngo xucu huee nánj. ¹⁶ Ni ga'ue guini'i ni é re' sisi tsínj digya' yun'unj huin ni sij nga si 'yaj ni sij. Guta né' uva chra 'ngo coj tanj ní'. Sé daj huin mánj. Ni guta né' higo chra coj ni'yo ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁷ Daj si daran' chrun sa', ni ayu chruj sa' chra aj. Sanj chrun nitaj hua sa', ni hué daj ayu chruj nitaj si hua sa' chraj. ¹⁸ Ni chrun sa' sj ga'ue gayu chruj nitaj si hua sa' chraj nej mánj. Ni chrun nitaj si hua sa', ni sj ga'ue gayu chruj hua sa' chraj nej mánj. ¹⁹ Daran' chrun na'ue gayu chruj sa' chra, ni ga'nin' ni sij, ni gara sij rian yan'an gaca man'an. ²⁰ Hué ducúanj daj ga'ue guini'i ni é re' nga si 'yaj ni sij sisi tsínj digya' yun'unj huin ni sij aj.

Nunca os conocí

²¹ 'Sé daran' ni ngüi gataj gunünj: Señor, Señor, gatu rian nicaj sun Yan'anj xata' mánj. Sanj maan si gatu ni ngüi 'yaj si aran' ruhua chrē nne xata' nánj. ²² Ni güi daj, ni gataj nico ni ngüi gunünj: "Señor, Señor, ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj nga si-xugüi re'. Ni si-xugüi re' guiri únj nane xj'i niman ni ngüi aj. Ni si-xugüi re' guiyaj únj nico si sa' rian ni ngüi aj." Daj ga'mi ni ngüi daj riánj güi ganahuij xungüi aj. ²³ Sanj gataj man'anj gunun ni sij: "Nitaj aman guini'Inj ni é re' mánj. Guxun ni é re' man'an án re' riánj anj." Daj gataj man'anj gunun ni sij.

Los dos cimientos

²⁴ 'Ngaá n̄i daj rún' hua 'ngō tsínj ni'i sa' ngaá une' sij daqui ducúa sij rian huej, n̄i hué daj hua 'ngō tsínj unun ni nuguan' nan anj. N̄i ráj xina sij si ataj man'ānj rian sij aj. ²⁵ Ngaá n̄i gaman' 'ngō gumān xxi. N̄i gara xinéj nnee. N̄i ga'na' nnee ga'ui' rian ducúa sij. N̄i gahui nanē rian hue' daj. San̄i nun gane hue' daj. Daj si gahuin ran daqui hue' daj rian huej. ²⁶ San̄i sisi hua 'ngō tsínj unun nuguan' nan, n̄i nun dagahuin sij nuguan' atā nan gunun sij, n̄i huin sij daj rún' huin 'ngō tsínj gui'yaj ducua rian yo'ój chru. ²⁷ Ngaá n̄i gaman' 'ngō gumān xxi. N̄i gara xinéj nnee. N̄i ga'na' ga'ui' rian hue'. N̄i gahui nanē rian hue'. Ngaá n̄i gane ducúa sij, n̄i unyun guere'ej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

²⁸ N̄i ngaá guis̄ij nahuij ga'mi Jesús, n̄i gahuin yan'anj ruhua daran' ni ngüi nga nuguan' gataj sij. Daj si sa' n̄in' ruhua digyán Jesús rian ni ngüi. ²⁹ N̄i nicaj sun nuguan' digyán sij rian ni ngüi daj. N̄i sé si digyán sij daj rún' digyán ni tsínj digyán si-ley Moisés rian ni ngüi aj.

8

Jesús sana a un leproso

¹ N̄i ngaá nanij Jesús chra quij daj, n̄i nico' nico ni ngüi ga'na' nga sij.

² Ngaá n̄i gahuin n̄ichrun' 'ngō tsínj guiran' xi'i lepra. N̄i ganiquin' ráj dācoj sij rian Jesús. N̄i gataj sij:

—Señor, sisi ruhuá re', n̄i ga'ue gui'yaj gono'ó re' yūnj, n̄i xi'ne xi'i a'nānj. —Gataj tsínj a'nan' daj rian Jesús.

³ Ngaá n̄i guta' Jesús ra'a sij, n̄i gataj sij: —Huin ruhuāj sisi ga sa' nnee cúj re'. —Daj gataj Jesús.

Ngaá n̄i 'ngō hora xi'nej xi'i a'nan' tsínj daj. ⁴ Ngaá n̄i gataj Jesús:

—Ga cuidado re' nga man'án re'. Si ganatá' re' rian n̄i a 'ngō ni ngüi mánj. Maan si gan'anj re' digyán re' man'án re' rian chrej. N̄i nicaj re' 'ngō ofrenda ga'ui' re' rian Yan'anj daj rún' ga'nin' Moisés sun güenda gahuin-ín' 'ngō da'nga' sisi hua ganahuín re'. Ngaá n̄i xācaj ni chrej cuenta sisi hua ganahuín re', gui'yaj

man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

Jesús sana al siervo de un centurión

⁵ N̄i ngaá gatúj Jesús xuman' Capernaum, n̄i ga'na' 'ngō snado centurión rian Jesús. N̄i ga'mi yaco sij rian Jesús. ⁶ N̄i gataj sij:

—Señor, ngaj si-mosūj a'nan' sij ducuañ. N̄i na'ue guisiqui' sij. N̄i a'ngaj n̄in' ruhua sij. —Daj gataj snado daj.

⁷ Ngaá n̄i gataj Jesús:

—Guch̄ij n̄i ganahuin sij, gui'yā. —Daj gataj Jesús gunun snado daj.

⁸ Ngaá n̄i gataj snado centurión gunun Jesús:

—Señor, sé tsínj sa' huinj sisi gatu re' chruhua ducuañ. Maan si ga'nin' re' sun, n̄i ganahuin si-mosūj, gui'yáj re'. ⁹ Daj si hua tsínj a'nin' sun riānj. N̄i huēj a'nin' sun rian ni snado nej. N̄i ngaá a'n̄i 'ngō snado gan'anj sí', n̄i huan'anj sí'. N̄i ngaá atā ga'na' 'ngō sí', n̄i 'na' sí' nej. N̄i ngaá a'n̄i si-mosūj gui'yaj sun sí', n̄i hué daj gui'yaj sun sí' nej. —Daj gataj snado daj gunun Jesús.

¹⁰ N̄i ngaá gunun Jesús si gataj tsínj daj, n̄i gan'anj ruhua sij. N̄i gataj sij gunun ni tsínj nico' sij:

—Xānga' atā gunun ni é re' sisi nun nari'ij a 'ngō tsínj israelita xuman ruhua rún' xuman ruhua tsínj snado nan mánj. ¹¹ N̄i atā gunun ni é re' sisi ga'na' nico ni ngüi 'na' ne' rian síj güi nga rian atúj güi. N̄i gane ni sij nga tsínj gu'naj Abraham nga Isaac nga Jacob rian nicaj sun Yan'anj xata'. ¹² San̄i ni tsínj israelita ni tsínj hua n̄ian gane rian nicaj sun Yan'anj, san̄i guere'ej Yan'anj ni sij ne' chrej xe' rian hua rumi'. N̄i yu'uj daj gāco ni sij, n̄i xā ruj yan' ni sij xi'í sayun guiran' ni sij. Daj si na'uej ruhua ni sij guxuman ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij man'ānj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaá n̄i gataj Jesús gunun snado daj:

—Güij nan' ducúa re', n̄i daj rún' guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj, n̄i da'nga' daj ga aj. —Daj gataj Jesús.

N̄i hué 'ngō hora daj, n̄i ganahuin moso daj.

Jesús sana a la suegra de Pedro

14 Ngaa n̄i ga'na' Jesús ducuaá Pedro. N̄i guini'i s̄ij s̄is̄i ngaj nichej sí' a'nan' ún' rian nna. N̄i n̄un gachi' ún'. 15 N̄i ganun ra'a Jesús ra'a ún'. Ngaa n̄i xi'nej gachi' ún'. N̄i nachica ún'. N̄i gui'yaj sun ún' rian ni s̄ij.

16 N̄i ngaa guini, n̄i nicaj ni ngüi nico ni dugüi' ni s̄ij n̄un nane x̄i'i gan'anj ni s̄ij rian Jesús. N̄i guiri Jesús nane x̄i'i n̄un niman ni s̄ij nga si-nuguan' s̄ij. N̄i ganahuin daran' ni ngüi a'nan', gui'yaj s̄ij nej.

17 N̄i hué daj gahuin s̄is̄i gahuin yya daj rún' gataj tsínj gu'naj Isaías huin sí' tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. N̄i gataj sí': "Ga'nej s̄ij si-x̄i'i né'. N̄i guiran' s̄ij sayun s̄is̄i ganahuin sa' né' xi'í ni xi'í ran' né'." Daj gataj Isaías xi'í Jesús.

Los que querían seguir a Jesús

18 N̄i ngaa guini'i Jesús s̄is̄i man nico ni ngüi ganicaj xi'n̄ij s̄ij, n̄i ga'nin' s̄ij sun s̄is̄i gachin ni tsínj nico' s̄ij nga s̄ij anéj chrej du'ua laguna xxi daj.

19 Ngaa n̄i ga'na' 'ngo tsínj digyán si-ley Moisés ga'na' s̄ij rian Jesús. N̄i gataj sí' gunun Jesús:

—Maestro, huin ruhuaj guinicōj man'án re' n̄i a gan'anj re' aj. —Daj gataj s̄ij.

20 Ngaa n̄i gataj Jesús gunun sí':

—Hua huej n̄un xune aj. N̄i hua si-gaca' xataj chréj xata' n̄un xú'. San̄i nitaj rian gūna da'n̄ij ni ngüi huinj mánj. —Daj gataj Jesús.

21 Ngaa n̄i gataj ango tsínj nico' Jesús:

—Señor, duná re' s̄is̄i gan'anj sin̄ij gachinj chrē aj. —Daj gataj s̄ij.

22 San̄i gataj Jesús gunun s̄ij:

—Guinico' re' man'anj. N̄i ga'nin' ruhua re' si gachin' ango ni s̄ij niman. Daj si rún' huin niman huin ni s̄ij. —Daj gataj Jesús gunun s̄ij.

Jesús calma la tempestad

23 Ngaa n̄i gahui Jesús chruhua 'ngo rio chréj rian nnee. N̄i hué daj gui'yaj ni tsínj nico' s̄ij nej. 24 Hué dan n̄i naxuman n̄in' ruhua nnee gui'yaj 'ngo nane nucua' xxi. N̄i gachin nnee rian rio n̄un ni s̄ij. San̄i

gatoj Jesús. 25 Ngaa n̄i gan'anj ni tsínj nico' Jesús jnachi ni s̄ij sí'. N̄i gataj ni s̄ij:

—Señor, ganacaj re' man'an né'. Daj si ruhua gahui' né'. —Daj gataj ni s̄ij.

26 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i un sin huin n̄i xu'ui' ni é re' únj. Doj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni s̄ij.

Ngaa n̄i nachica s̄ij. N̄i ga'mi huee s̄ij rian nane nga rian nnee daj. Ngaa n̄i gahuin din'inj ruhua daran'anj.

27 Ngaa n̄i gan'anj ruhua ni tsínj daj ni'yaj ni s̄ij Jesús. N̄i gataj ni s̄ij:

—N̄i un tsínj huin tsínj nan, n̄i da' nane nga nnee dagahuin si-nuguan' s̄ij únj. —Daj gataj ni tsínj nico' Jesús rian dugüi' ni s̄ij.

Los endemoniados gadareños

28 N̄i guis̄ij Jesús anéj chrej du'ua laguna xxi rian huin do'ój ni tsínj gadareno. N̄i gahui hūij tsínj n̄un nane x̄i'i niman scanij rian achin' ni niman ga'na' nungüej s̄ij rian nne Jesús. N̄i huee n̄in' ruhua nungüej s̄ij. Xi'í daj n̄i na'ue gachin ni ngüi chrej da mánj. 29 N̄i gaguáj nungüej s̄ij rian Jesús. N̄i gataj nungüej s̄ij:

—Nitaj si huaj si digūij re' nga nungüej únj Jesús huin re' da'n̄ij Yan'anj xanga' saj. Ga'na' re' nan ngaa achin güi gui'yaj Yan'anj castigo nungüej únj. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun Jesús.

30 N̄i hua gan' xi'í quij mán 'ngo xi'nin' xxi ni xacáj xa xuj. 31 Ngaa n̄i ga'mi yaco ni nane x̄i'i gunun Jesús. N̄i gataj ni s̄ij:

—S̄is̄i guiri re' únj niman nungüej tsínj nan, n̄i ga'nij re' gan'anj únj gatu únj niman ni xacáj daj. —Daj gataj ni nane x̄i'i gunun Jesús.

32 Ngaa n̄i:

—Güij ni é re'. —Daj gataj Jesús.

Hué dan n̄i gahui ni nane x̄i'i daj niman nungüej tsínj daj. N̄i gatúj ni s̄ij niman ni xacáj daj. Ngaa n̄i 'ngo gan'anj gue xi'nin' xacáj daj guinij xú' chra 'ngo huej. N̄i guinij ni xuj chruhua laguna daj. N̄i gahui' ni xuj chruhua nnee. 33 Ngaa n̄i gunánj ni tsínj dugumi ni xacáj daj nan' ni s̄ij xánj ni s̄ij. N̄i nata' ni s̄ij daran' si gahuin nga nungüej tsínj n̄un nane x̄i'i

chruhua niman. ³⁴ Hué dan n̄i gahui daran' ni ngüi man xuman' daj gan'anj ni sij rian nne Jesús. N̄i ngaa guini'i ni sij Jesús, n̄i ga'mi yaco ni sij rian sí' sisi gahui sí' xánj ni sij gan'anj sí' ango yu'uj.

9

Jesús sana a un paralítico

¹ Ngaa s̄ij n̄i gahui Jesús chruhua 'ngo rio. N̄i gachin sij anéj chrej du'ua laguna xachij daj. N̄i nan' sij xánj sij. ² Hué dan n̄i nicaj ni sij 'ngo tsínj nare' dacój rian 'ngo chrun chréj ga'na' ni sij rian Jesús. N̄i ngaa guini'i Jesús sisi daj guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí', n̄i gataj sij rian tsínj a'nan' daj:

—Gahuin niá' ruhuá re' jnanj. Daj si nicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' re' aj. —Daj gataj Jesús gunun sij.

³ Ngaa n̄i gani ruhua doj ni tsínj digyán ley niquin' nga Jesús: “A'mi quij tsínj nan rian Yan'anj anj.” Hué daj gani ruhua ni sij.

⁴ Sanj guini'i Jesús si gani ruhua ni sij. N̄i gataj sí':

—N̄i un sin huin n̄i ani quij ruhua ni é re' únj. ⁵ Hua huj nuguan' ga'ue gatā gunun tsínj nan. Asj ga'ue gatā gunun sij: “Nicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' re' ní.” Asj ga'ue gatā gunun sij: “Nachica re' gache re' sa'.” N̄i un go'ngo nungüej nuguan' nan cu doj, ruhua á re' únj. ⁶ N̄i huin ruhuāj sisi xacaj ni é re' cuenta sisi nicaj s̄unj rian xungüi nan huñj da'nij ni ngüi. N̄i ga'ue guinicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ngaa n̄i gataj sij gunun tsínj nare' dacój daj:

—Atā gunun man'án re' sisi nachica re', n̄i nacaj re' chrun chréj daj. N̄i güij nan' ducua re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun sij.

⁷ Ngaa n̄i nachica tsínj a'nan' dacój daj nan' sij ducua sij. ⁸ N̄i ngaa guini'i ni ngüi si gahuin, n̄i gan'anj ruhua ni sij. N̄i ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Daj si riqui Yan'anj sisi ganahuin ni ngüi, gui'yaj Jesús huin sí' 'ngo tsínj.

Llamamiento de Mateo

⁹ N̄i ngaa gahui Jesús yu'uj daj, n̄i guini'i sij 'ngo tsínj gu'naj Mateo. N̄i nne sí' rian mesa a'nej sí' san'anj güenda gobierno. Ngaa n̄i gataj Jesús gunun sí':

—Guinico' so' yünj gun'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i naxuman Mateo nico' sí' Jesús gan'anj sí'.

¹⁰ N̄i ngaa gane Jesús rian mesa chruhua 'ngo hue' daj, n̄i guxuman ga'i ni tsínj a'nej san'anj güenda gobierno nga ni tsínj 'yaj gaquin'. N̄i gane nuguan'an ni sij nga Jesús nga ni tsínj nico' Jesús nej. ¹¹ N̄i ngaa guini'i ni tsínj fariseo, n̄i nachínj snan'anj ni sij ni tsínj nico' Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin n̄i xa tsínj digyán rian ni é re' nga ni tsínj a'nej san'anj nga ni tsínj 'yaj gaquin' únj. —Daj gataj ni sij.

¹² N̄i ngaa gunun Jesús si gataj ni sij ni gataj sí':

—Nitaj si ní'yanj ni ngüi hua sa' nga 'ngo tsínj 'yaj gono'o mánj. Sanj ni ngüi a'nan' ní'yanj 'ngo tsínj gono'o aj. ¹³ Ngaa n̄i güij gahuin chrun ni é re' un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata: “Huin ruhuāj sisi gahuin 'i ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. N̄i nun huin ruhuāj si riqui ni é re' xucu riānj mánj.” Hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj. Daj si sé si 'nāj gaquin ni ngüi hua sa'. Sanj 'nāj gaquin ni ngüi 'yaj gaquin' sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo daj.

La pregunta sobre el ayuno

¹⁴ Ngaa n̄i ga'na' ni tsínj nico' Juan rian Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin 'yaj ni únj ayuno nga ni tsínj fariseo. N̄i ni tsínj nico' man'án re', n̄i nitaj si 'yaj ni sij ayuno únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—Daj rún' 'yaj 'ngo tsínj xacaj yun'unj xana, da'nga' daj 'yā. N̄i ngaa gahuin gui'yanj xacaj 'ngo tsínj daj yun'unj xana, n̄i si ga'ue nani ruhua ni tsínj gan'anj gui'yanj daj. Sanj hua 'ngo güi ngaa guida'a ni tsínj quij tsínj xacaj yun'unj

xana daj. Ngaa n̄i gūiyaj ni tsínj nico' man'ānj ayuno aj.

¹⁶ 'S̄i ga'ue ganara né' 'ngo atsiy naca nga atsiy re'e mánj. Daj si hué gūe atsiy naca naraj né' daj, gūiyaj sisi ts̄itsi' atsiy re'e daj. N̄i ganahuin xachij rian naraj né'. ¹⁷ N̄i daj rún' hua nnee vino hua sinuguan'anj. N̄i s̄i ga'ue ga'nij né' nnee vino naca chruhua 'ngo nnij re'e. Daj si ts̄itsi' nnij daj, gūiyaj vino naca daj. Hué dan n̄i 'ngo guere' vino nga nnij. Ngaa n̄i hua nian si ga'nij né' vino naca chruhua nnij naca. N̄i hué ducuanj daj ga'ue dugumi né' vino daj nga nnij nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' Juan.

La hija de Jairo y la mujer que tocó el manto de Jesús

¹⁸ N̄i ngaa ga'mi Jesús nuguan' daj, n̄i ga'na' 'ngo tsínj huin achij. N̄i ganiquin' ráj dacoj sij rian Jesús. N̄i gataj sij:

—Acuan' gahui' da'n̄i xanāj. San̄i gan'anj né' guta' re' ra'á re' rian unj anj. Ngaa n̄i ga'ue nahuin n̄i'na' unj. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

¹⁹ Ngaa n̄i naxuman Jesús gan'anj sij nga ni tsínj nico' sij nga tsínj daj.

²⁰ Ngaa n̄i gahuin n̄ichrun' 'ngo yun'unj xana a'nan' rucu Jesús si guis̄ij xuhuij yo' uráj tun ún'. N̄i ganun chra' ra'a ún' du'ua si-gan' Jesús. ²¹ Daj si gani ruhua ún': "Urin si gan̄un chra' ra'a du'ua si-gan' sí', ngaa n̄i nahuinj", ruhua ún'.

²² San̄i nanicaj Jesús guini'yaj sij rian ún'. N̄i gataj sij:

—Gahuin n̄i' ruhua re' xica'ui. Daj si ganahuin re', gūiyaj si guxuman ruhua re' ni'yáj re' man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun ún'. N̄i 'ngo hora ganahuin ún'.

²³ N̄i ngaa gatúj Jesús chruhua ducúa tsínj huin achij daj, n̄i guini'i sij sisi man̄ ni tsínj a'yanj ria. N̄i guini'i sij sisi aguáj aco ni ngüi mán ni sij. ²⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—Gahui ni é re' gan'anj ni é re' ne' chrej xe' aj. Daj si sé si gahui' tsin' xana da mánj. San̄i si ato nánj. —Daj gataj Jesús.

N̄i ga'nga' naco ni ngüi guini'i ni sij man'an Jesús.

²⁵ N̄i ngaa guis̄ij gahui ni ngüi ne' chrej xe', gūiyaj ni sij, as̄ij n̄i gatúj Jesús rian

ngaj niman daj. N̄i guida'a sij ra'a ún'. Ngaa n̄i nachica ún'. ²⁶ N̄i gaxa'n̄i nuguan' daj xi'í si gūiyaj Jesús n̄in' gachra' estado daj gunun ni ngüi.

Dos ciegos reciben la vista

²⁷ N̄i ngaa gahui Jesús yu'uj daj, n̄i nico' huj tsínj duri daj. N̄i gaguáj nucuj nungüej tsínj daj Jesús aj. N̄i gataj nungüej sij:

—Ganani yaco ruhua re' n̄i'yaj re' nungüej únj huin re' da'n̄ij David. —Daj gataj nungüej tsínj duri rian Jesús.

²⁸ N̄i ngaa gatúj Jesús chruhua hue', n̄i ga'na' nungüej tsínj duri daj rian sij. N̄i gataj Jesús:

—Xuman ruhua nungüej é re' sisi ga'ue ganahuin nungüej é re' gūiyā ní'. —Daj gataj Jesús.

—Xuman ruhua nungüej únj, Señor. —Gataj nungüej sij.

²⁹ Ngaa n̄i ganun ra'a Jesús rian nungüej tsínj duri daj. N̄i gataj sij:

—Ga'ue nahuin sa' nungüej é re' daj rún' xuman ruhua nungüej é re'. —Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

³⁰ Ngaa n̄i naxiguin rian nungüej sij. N̄i ga'nin' Jesús nico sun rian nungüej sij. N̄i gataj sij:

—Ga' cuidado nungüej é re' sisi s̄i guini'i ni ngüi si nahuin nungüej é re', gūiyā. —Daj gataj Jesús.

³¹ San̄i dyaj guis̄ij gahui nungüej sij, n̄i nata' nungüej sij rian daran' ni ngüi man̄ ni xuman' daj si gūiyaj Jesús nga nungüej sij.

Un mudo habla

³² N̄i ngaa gahui nungüej tsínj daj, n̄i hua 'ngo ni tsínj nicaj 'ngo tsínj ya'mi ga'na' ni sij rian Jesús. N̄i nun nane xi'í niman sí'. ³³ N̄i ngaa guiri Jesús nane xi'í niman sí', ngaa n̄i ga'ue ga'mi sí'. N̄i gahuin yan'anj ruhua ni ngüi xi'í si gūiyaj Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Nitaj aman guini'i ni ngüi israelita 'ngo nuguan' daj rún' gūiyaj Jesús nan mánj. —Daj gataj ni sij.

³⁴ San̄i gataj ni tsínj fariseo:

—Ri Jesús nane xī'i niman ni ngüi si chraquij sichre huin achij. —Daj gataj ni sij.

La mies es mucha

³⁵ Ngaa nī gachéj Jesús daran' ni xuman' nga daran' ni rancho. Nī digyán sij nuguan' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nī ganata' sij nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj. Nī gui'yaj sij sisi ganahuin daran' ni ngüi a'nan' daran' rian xi'i. ³⁶ Nī ngaa guini'i Jesús sisi ga'na' nico ni ngüi rian sij, nī nahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni sí'. Daj si daj rún' huin xachij nitaj tsínj dugumi xuj, nī hué daj huin ni sij. Nī guiran' ni sij sayun. Nī nun xugüi ruhua ni sij si gui'yaj ni sij. ³⁷ Ngaa nī gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xanga' nī daj rún' huin strigo ganaco ngaa guisíj hora ga'nin' ni sij, da'nga' daj huin ni sij. Nī hua nico sun rian né'. Sanī doj huin ni tsínj a'nin' strigo daj. ³⁸ Ngaa nī gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi ga'nij Yan'anj tsínj gan'anj gui'yaj sun ga'nin' strigo daj. Daj si daj rún' huin tsínj do'oj huin Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

10

Elección de los doce apóstoles

¹ Ngaa nī gaquínj Jesús ga'na' ni xuhuij ni tsínj nico' sij. Nī ga'ui' sij sun rian ni sí' sisi guinicaj ni sí' sun rian ni nane xī'i. Hué dan nī ga'ue gahuin nucuaaj ni sí' guiri ni sí' nane xī'i chruhua niman ni ngüi. Nī ga'ue gui'yaj ni sí' sisi ganahuin ni ngüi a'nan' daran' rian xi'i.

² Nī hué nan huin ni si-xugüi ni xuhuij ni tsínj apóstol gune' Jesús huin ni tsínj nata' rian ni ngüi xi'í sí'. Nī 'ngo tsínj daj huin Simón. Nī hué daj gu'naj sij Pedro nej. Nī Andrés huin jnánj sij. Nī ango sij huin Jacobo da'nij Zebedeo. Nī jnánj Jacobo huin Juan. ³ Nī ango sij huin Felipe nga Bartolomé nej, Tomás nej, Mateo tsínj ga'nej san'anj güenda gobierno nej, Jacobo da'nij Alfeo nej, Tadeo nej, ⁴ Simón nej, gu'naj sí' cananita nej, nga Judas Iscariote huin sí' tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun.

Misión de los doce

⁵ Ngaa nī ga'nij Jesús xuhuij tsínj daj gan'anj ni sí'. Nī gataj sij gunun ni sí':

—Sī gan'anj ni é re' ni xánj ni tsínj 'na' anéj chrej mánj. Nī sī gatuj ni é re' xánj ni tsínj samaritano mánj. ⁶ Sanī gan'anj sa' ni é re' rian man ni tsínj israelita. Daj si daj rún' huin xachij gani'ya huin ni sij aj. ⁷ Gan'anj ni é re', nī nata' ni é re' rian ni ngüi. Nī gataj ni é re': "Ruhua guisij güi guinicaj sun Yan'anj rian xungüi." Daj gataj á re' rian ni sij. ⁸ Ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni é re'. Nī ganahuin sa' ni ngüi ran' xi'i lepra, gui'yaj ni é re' nej. Nī gana'nij ni niman, gui'yaj ni é re' aj. Nī guiri ni é re' nane xī'i niman ni ngüi aj. Nī daj rún' gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni é re', nī da'nga' daj gui'yaj ni é re' nga ni ngüi.

⁹ 'Sī nicaj ni é re' oro nga plata nej, cobre nej, gan'anj ni é re' mánj. ¹⁰ Nī ngaa huaj ni é re' chrej, nī sī guinicaj ni é re' nnánj huaj á re' mánj. Maan si guinicaj ni é re' urin atsij gan'anj ni é re'. Nī sī guinicaj ni é re' canj nga corínj gan'anj ni é re' mánj. Daj si hua si chrej ni tsínj 'yaj sun sisi xa ni sij aj. ¹¹ Nī ngaa huaj guisij ni é re' 'ngo xuman' asi 'ngo rancho, nī nano' ni é re' ducua' 'ngo tsínj sa' guna ni é re'. Nī hué yu'uj da guna ni é re' da guisij güi gan'anj ni é re' ango yu'uj aj. ¹² Nī ngaa huaj gatu ni é re' chruhua hue' daj, nī ga'mi a ni é re' nuguan' sa' rian ni ngüi man chruhua hue' daj gataj á re' sisi din'inj guiman ni sij. ¹³ Nī sisi ni ngüi sa' huin ni ngüi nne chruhua hue' daj, ngaa nī gahuin din'inj ruhua ni sij daj rún' gataj ni é re' gunun ni sij. Sanī sisi sé ni ngüi sa' huin ni sij, ngaa nī sī gahuin din'inj ruhua ni sij mánj. Maan si ga'nin' ruhua ni é re' nga si-nuguan' ni é re' aj. ¹⁴ Nī sisi hua 'ngo tsínj na'uej ruhua nahuin ra'a ni é re', asi na'uej ruhua sij gunun sij si-nuguan' ni é re', ngaa nī naganan' ni é re' yo'ój chru dacój ni é re' ngaa gahui ni é re' chruhua hue' daj, asi xuman' daj. Da'nga' daj xacaj ni sij cuenta sisi da'ui ni sij gaquin' xi'í si nun gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj. ¹⁵ Xanga' atā gunun ni é re' sisi güi ganahuij xungüi, nī

huaj gahuin castigo ni tsínj daj si gahuin castigo ni tsínj xi'i guimán asij ná xuman' Sodoma nga xuman' Gomorra.

Persecuciones venideras

¹⁶ 'Ni'yaj ni é re'. Rún' huin xachij huin ni é re' a'nī gan'anj ni é re' dani ni xucu huee. Daj rún' hua yoō xucuáj, nī da'nga' daj ga yoō ni é re'. Sanī daj rún' 'yaj sa' xu'man, nī da'nga' daj guī'yaj sa' ni é re'. ¹⁷ Nī ga cuidado ni é re' nga si guī'yaj ni tsínj nga ni é re'. Daj si naga'ui' ni sij rian ni tsínj nicaj sun ni é re'. Nī duguayun ni sij chruhua nuhui ni é re' nej. ¹⁸ Nī gan'anj ni é re' da' rian ni gobernado nga ni rey guī'yaj ni sij xi'ij aj. Ngaa nī gahuin ni é re' ni tsínj nata' xi'ij rian ni sij nga ni ngüi 'na' anéj chrej aj. ¹⁹ Nī ngaa naga'ui' ni sij ni é re' rian ni tsínj nicaj sun, nī si gahuin ruhua ni é re' nga si ga'mi ni é re' sisi daj gataj ni é re' gunun ni sij mánj. Daj si ngaa ruhua guisij hora ga'mi ni é re', nī Espíritu Santo huin si riqui nuguan' ga'mi ni é re' gunun ni tsínj da aj. ²⁰ Daj si sé man'an ni é re' huin si ga'mi mánj. Sanī Espíritu Santo guī'yaj da ga'mi ni é re' aj.

²¹ 'Nī naga'ui' 'ngo tsínj daj jnánj sij rian ni tsínj nicaj sun sisi gahui' sí'. Nī da'nga' daj guī'yaj ango sij nga da'nij sij nej aj. Nī nanicaj ango ni tsínj daj gataj ruhua sij guini'i sij chrej sij nga nni sij. Nī gahui' ni sí', guī'yaj ni sij nej. ²² Nī si gahuin xan' ruhua ni ngüi guini'i ni sij ni é re' xi'í si nico' ni é re' man'ánj mánj. Sanī ni ngüi ga nica ruhua da ganahuij ni sayun daj, nī hué ni sij ganacaj Yan'anj anj. ²³ Nī sisi guī'yaj quij ni tsínj man' 'ngo xuman' nga ni é re', ngaa nī gunánj ni é re' ango xuman' gan'anj án re' aj. Xanga' yya atā gunun ni é re' sisi nun guisij gache nin' ni é re' ni xuman' rian man' ni ngüi israelita da ga'nāj huinj da'nij ni ngüi aj.

²⁴ 'Sé si huin rian 'ngo tsínj 'na' gahuin chrún daj nga tsínj digyán rian sij. Nī sé si huin achij 'ngo tsínj 'yaj sun daj nga si-xuru'ue sij. ²⁵ Hua nian si guiran' tsínj 'na' gahuin chrún daj rún' ran' tsínj digyán rian sij. Nī hua nian si guiran' tsínj 'yaj sun daj rún' ran' si-xuru'ue sij. Nī sisi dugu'naj ni sij sichre Beelzebú man'ánj,

nī da'nga' daj gataj ni sij gunun ni tsínj 'yaj sun riānj nej. Daj si daj rún' huin tsínj ducua, nī da'nga' daj huinj. Nī daj rún' huin ni tsínj nne nuguan'an nga tsínj ducua, nī hué daj huin ni tsínj 'yaj sun riānj anj.

A quién se debe temer

²⁶ 'Hué dan nī si guxu'ui' a ni é re' rian ni sij mánj. Daj si si ga'ue gari huī ni ngüi 'ngo nuguan' mánj. Sanī hua 'ngo güi nī naxira' daran' nuguan' aríj huī ni ngüi. ²⁷ Ngaa nī nuguan' nan atā gunun a ni é re' rian hua ránj, nī nata' á re' rian ni ngüi ne' chrej xe' gunun ni sij. Nī ni nuguan' a'mi huīj gunun a ni é re' nī ga'mi nucuj á re' ne' chrej xe' chruhua ducua á re' gunun ni ngüi.

²⁸ 'Nī si guxu'ui' a ni é re' rian ni tsínj ga'ue dagahui' nnee cúj ni ngüi mánj. Daj ni na'ue dagahui' ni sij niman ni ngüi. Sanī guxu'ui' a ni é re' rian Yan'anj. Daj si ga'ue guī'yaj Yan'anj sisi ga'ni'ya niganj niman ni ngüi nga nnee cúj ni sij rian yan'an.

²⁹ 'Nī xanga' nij du'ue huīj xataj le 'ngo moneda san'anj. Sanī sisi si riqui chrej ni é re' nne xata' permiso, nī si guini' 'ngo xuj daj rian yo'ój mánj. ³⁰ Nī hua naya Yan'anj da' go'ngo hué chra' á re' aj. ³¹ Xi'í daj nī si guxu'ui' ni é re' mánj. Daj si huaj ga ní'yanj án re' si ní'yanj ni xataj ga aj.

³² 'Hué dan nī daran' ni ngüi nata' sisi nico' ni sij yūnj rian ni ngüi hué daj ga'mi sa'áj xi'í ni sij rian chrē nne xata'. ³³ Sanī daran' ni ngüi na'uej ruhua nata' rian ni ngüi sisi nico' ni sij yūnj, nī si ga'mi sa'áj rian xi'í ni sij rian chrē nne xata'.

Jesús, causa de división

³⁴ 'Si gani ruhua á re' sisi ga'nāj chruhua xungüi nan sisi gahuin din'inj ruhua ni ngüi. Sé daj huin mánj. Sé si ga'nāj sisi gahuin din'inj ruhua ni sij mánj. Sanī gunun' ni sij, 'yaj si ga'nāj. ³⁵ Daj si ga'nāj sisi gunun' 'ngo tsínj daj nga chrej sij. Nī gunun' 'ngo yun'unj xana nga nni unj. Nī gunun' 'ngo yun'unj xana daj nga nichej unj. ³⁶ Nī ni ngüi man' ducua' 'ngo tsínj daj, nī gunun' ni sij nga sí'. ³⁷ Sisi 'i ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij

chrej sij nga nni sij daj nga si 'i ruhua sij ni'yaj sij man'ānj, nī nun sīj sij si guñicaj dugüi' sij nga man'ānj. Nī sisi hua 'ngo tsínj 'i ruhua ni'ya da'nī sno'o sij nga da'nī xana sij daj nga si 'i ruhua sij ni'yaj sij man'ānj, nī nun sīj sij si guñicaj dugüi' sij ngāj. ³⁸ Nī un tsínj na'uej ruhua guñiran' sayun xi'í si nico' sij man'ānj, nī nun sīj sij guñicaj dugüi' sij ngāj. ³⁹ Nī un tsínj huin ruhua nācaj man'an, nī ga ni'ya sij. Sanī un tsínj ga'uej ruhua gahui' xi'íj, nī ga nī'na' niganj sij aj.

Recompensas

⁴⁰ 'Ni sisi ganahuin ra'a ni ngüi ni é re', nī da'nga' daj ganahuin ra'a ni sij man'ānj. Nī tsínj ganahuin ra'a man'ānj, nī ganahuin ra'a sij tsínj ga'nīj ga'nāj nej. ⁴¹ Nī ngüi ganahuin ra'a 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í si 'nā' sí' rian Yan'anj, nī uyan ganahuin ra'a ni sij nga tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj daj ngaa naru'ue Yan'anj rian ni ngüi. Nī ni ngüi ganahuin ra'a 'ngo tsínj sa' xi'í si sa' sí', nī uyan ganahuin ra'a ni sij nga tsínj sa' daj ngaa naru'ue Yan'anj rian ni ngüi aj. ⁴² Nī daj hua tsínj ga'ui' 'ngo tasa nnee nuhuij go'o 'ngo tsínj hua lij xi'í si nico' sij man'ānj, nī xanga' atā gunun a ni é re' sisi guñiyaj sa' Yan'anj nga sij. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

11

Los mensajeros de Juan el Bautista

¹ Nī ngaa guisīj ganahuij si digyán Jesús rian ni tsínj nico' sij, nī gahui sij yu'uj daj gan'anj digyán sij nuguan' sa' rian ni ngüi man ni xánj ni sij.

² Nī nun Juan ducuaga'. Nī ngaa gunun sij si guñiyaj Jesús, nī ga'nīj sij huñj tsínj nico' sij gan'anj nāchin' snan'anj Jesús.

³ Nī gataj nungüej sij:

—Hué re' huin tsínj ga'na' nācaj ni ngüi ní'. Asī gāna'uij únj si ga'na' ango tsínj ní'. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun Jesús, guñiyaj Juan.

⁴ Ngaa nī gataj Jesús:

—Güij nungüej é re'. Nī nata' nungüej é re' gunun Juan si gunun nungüej é re' nga si guñi'i nungüej é re' nej. ⁵ Daj si

xiguñ ni'yaj ni tsínj duri. Nī chéj ni tsínj yacuan. Nī nahuin sa' ni ngüi a'nan' xi'í nnij nej. Nī naxi'nīj chraquij ni tsínj so'o nej. Nī ganá'nij ni niman gahui' nej. Nī unun ni ngüi yaco ran' nuguan' sa'. ⁶ Nī gahui sa' 'ngo tsínj nitaj si nānicaj ruhua nī'yaj sij xi'íj. —Daj gataj Jesús gunun nungüej tsínj daj.

⁷ Nī ngaa huaj nan' nungüej sij rian Juan, ngaa nī gaxī'i Jesús ga'mi sa' sí' rian ni ngüi xi'í Juan. Nī gataj sij:

—Ni ngaa gan'anj ni é re' gunun ni é re' si-nuguan' Juan quij qui'yanj nāco, nī daj hua sij guñi'i a ni é re', ruhua á re' únj. Daj rún' 'yaj ria ngaa xinunj 'yaj nanē, nī da'nga' daj 'yaj sij, ruhua á re' ní'. ⁸ Nī sisi sé daj 'yaj sí', nī un sin huin nī gan'anj nī'yaj ni é re' rian huaj sij únj. Gan'anj nī'yaj ni é re' 'ngo tsínj nun atsij niā' ní'. Sanī sé daj huin sij mánj. Nī ni'í ni é re' sisi ni tsínj nun atsij niā', nī nne ni sí' ducúa rey. ⁹ Nī un sin huin nī gan'anj nī'yaj á re' rian nne sij únj. Asī 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ní'. Xanga' yya nī hué daj huin sij aj. Nī hua achij Juan daj nga daran' ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

¹⁰ 'Nī asij ná nī garun sa' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í Juan. Nī gataj Yan'anj:

A'nī 'ngo tsínj guñicaj nuguan' guñi' sij. Nī tsínj daj guñtaj dian sini rián re' gan'anj sij aj.

Nī guñiyaj xugüi sij si-chréj re'.

Daj gataj Yan'anj garun Isaías asij ná.

¹¹ 'Nī xanga' atā gunun a ni é re' sisi scanij ni tsínj ga'nga, guñiyaj ni yun'unj xana, nī nitaj si rugüi' 'ngo tsínj huin achij daj rún' huin achij man'an Juan tsínj duguata' nnee. Sanī tsínj hua lij nīn' huin achij sij rian nicaj sun Yan'anj daj nga man'an Juan gaj. ¹² Nī asij ngaa ga'nā' Juan tsínj duguata' nnee, nī 'nā' gahuin achij rian nicaj sun Yan'anj. Nī hué daj hua da güi acuan'. Nī ni tsínj hua sa' niman, nī huin ruhua ni sij sisi gahuin achij Yan'anj niman ni sij aj. ¹³ Daj si daran' ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi asij ná da man'an Juan, nī ga'mi ni sij xi'í güi guñicaj Yan'anj sun.

Ni da'nga' daj a'mi si-ley Yan'anj nej. ¹⁴ Ni sisi huin ruhua á re' guxuman ruhua á re' nga nuguan' nan, ni Juan huin Elías tsínj ga'na' daj rún' garun ni sij asij ná. ¹⁵ Ni tsínj nun chraquij, ni gunun sij nuguan' nan anj.

¹⁶ Ni daj un sin huin gui'yā gujri' digyānj rian án re' daj hua ni ngüi mán acuan' nan únj. Daj rún' 'yaj ni tsin' gan'anj gane rian yu'ue' ngaa ducuj, ni agua ni dugüi', ni hué daj huin ni sij. ¹⁷ Ni ataj anin'inj: "Ga'yanj únj riā rian án re' saj. Sanj nun guiran'anj án re' mánj. Garaj ni únj chra' stanga saj, ni nun gaco a ni é re' mánj." Hué daj ataj ni tsin' rian ni dugüi' ni tsin' anj. ¹⁸ Daj si ga'na' Juan, ni nun xa sij chrachrúnj, ni nun go'o sij nnee vino mánj. Sanj ataj ni ngüi sisi nun nane xi'i niman sij aj. ¹⁹ Asij ni ga'na' da'nj ni ngüi huin man'ānj. Ni xāj, ni go'ōj aj. Ni ataj ni ngüi sisi huinj 'ngo tsínj xa nasa' go'o nasa'. Ni huinj 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga ni ngüi 'yaj gaquin' nga ni tsínj a'nej san'anj, ataj ni sij xi'tj aj. Ni sisi xacaj ni ngüi cuenta daj 'yaj nungüej únj Juan, ni gahuin yya ruhua ni sij sisi chrún nungüej únj.

Ayes sobre las ciudades impenitentes

²⁰ Ngaa ni gaxi'i Jesús nata' sij xi'í si-gaquin' ni tsínj man' ni xuman' daj rian gui'yaj sij nico si sa' nga si-fuerza sij. Ni hué daj ga'mi sij xi'í si nun nānicaj ruhua ni sí' xi'í si-gaquin' ni sí'. ²¹ Ni gataj Jesús:

—Niqui nin' ruhua niman án re' huin ín re' ni tsínj man' xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Ni nun gui'yā si sa' 'na' rian Yan'anj nga si-fuerzāj xuman' Tiro nga xuman' Sidón rún' gui'yā si sa' xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Sanj sisi hué daj gui'yā, ni hua ganani ruhua ni tsínj man' Tiro nga Sidón xi'í si-gaquin' ni sij asij ná. Ni hua gunun ni sij atsij dachrinj digyānj ni sij sisi hua yya nānicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Ni hua gara ni sij yaj chra' ni sij aj. ²² Sanj atā gunun ún re' sisi ngaa guisij nāgui'yaj Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi, ni guiran' nico ni tsínj man' xuman' Corazín nga xuman' Betsaida castigo daj

nga si guiran' ni tsínj man' xuman' Tiro nga xuman' Sidón.

²³ 'Ni atā gunun ún re' huin ín re' ni tsínj man' xuman' Capernaum sisi nne nin' ruhua á re'. Xi'í daj ani ruhua á re' sisi hua 'ueé nin' ruhua xánj án re' rún' hua xata' hua xánj án re', ruhua á re'. Sanj gan'anj án re' da' daqui nin' ruhua rian hua rumi', gui'yaj Yan'anj. Daj si sisi nun gui'yā si sa' 'na' rian Yan'anj nga si-fuerzāj xuman' Sodoma daj rún' gui'yā xánj án re', ngaa ni ga gue ngaj xuman' daj aj. ²⁴ Sanj atā gunun ún re' sisi güi ga'na' nāgui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi, ni guiran' ni é re' doj castigo rian si guiran' ni tsínj man' xuman' Sodoma. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Venid a mí y descansad

²⁵ Ni ngaa daj, ni gataj Jesús gunun Yan'anj:

—A'mi sa'āj rián re' huín re' chrē nne xata'. Ni nicāj re' sun xata' nga rian yo'ój nej aj. Ni a'mi sa'āj rián re'. Daj si digyānj re' nuguan' sa' nan rian ni tsínj nun huin achij. Ni garij huí re' nuguan' nan rian ni tsínj ni'i nico nga ni tsínj chrún sa' ni nuguan' nej. ²⁶ Daj si hué daj garan' ruhuá re' si gui'yāj re' huín re' chrē aj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

²⁷ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Nariqui chrē daran' ni rasun riānj anj. Ni a 'ngo ni ngüi nun ni'i daj hua da'nj Yan'anj mánj. Sanj urin chrē ni'i man'ānj. Ni a 'ngo ni ngüi nun ni'i daj hua man'an chrē nej mánj. Sanj urinj ni'i chrē si huéj huin da'nj Yan'anj anj. Ni un ngüi garan' ruhuāj digyānj, ni ga'ue digyānj daj hua chrē rian nej.

²⁸ Ngaa ni gahua' daran' ni é re' ninaj ata ni rasun ya'i riānj. Ni gui'yā sisi naran ruhua ni é re' aj. ²⁹ Ni guinico' ni é re' man'ānj anj. Ni gahuin chrún ni é re' nga nuguan' digyānj rian ni é re' aj. Daj si rún' hua 'ngo xucu hua ni, ni da'nga' daj huāj aj. Ni nitaj si yan'anj ruhuāj mánj. Ngaa ni ga'ue nari' ni é re' rian naran ruhua ni é re' nej aj. ³⁰ Daj si sé si 'i sisi guinico' ni é re' man'ānj nej mánj. Ni sé si 'i sisi gache ni é re' si-chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

12

Los discípulos recogen espigas en el día de reposo

¹ Nĭ ngaa daj nĭ huaj Jesús dani rian gunun ni sij strigo 'ngo güi naránj ruhua ni sij. Nĭ gachin xi'nā riqui ni tsínj nico' sij. Ngaa nĭ gaxi'i ni sij rocoj ni sij ca strigo. Nĭ xa ni sij. ² Sanĭ ngaa guini'i ni tsínj fariseo, nĭ gataj ni sij gunun Jesús:

—Nĭ'yaj re' si 'yaj ni tsínj nicó' re' aj. Daj si na'uej si-ley Yan'anĭ sisĭ da'nga' daj guĭ'yaj ni sij güi naránj ruhua né' mánj. —Daj gataj ni tsínj fariseo gunun Jesús.

³ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hua gaya ni é re' si guĭ'yaj xí' David ní'. Daj si 'ngo güi gachin xi'nā riqui ni dugüi' sij. ⁴ Nĭ gatúj sij chruhua ducúa Yan'anĭ. Nĭ xa sij si-chrachrunĭ Yan'anĭ. Nĭ na'uej si-ley Yan'anĭ sisĭ xa ni dugüi' sij chrachrúnĭ daj. Sanĭ urin ni chrej xa chrachrúnĭ da aj.

⁵ 'Nĭ nun gaya ni é re' si-ley Moisés nej mí'. Daj si 'yaj sun ni chrej chruhua si-nuhui Yan'anĭ güi naránj ró' aj. Sanĭ nitaj gaquin' da'ui ni sij nej mánj. ⁶ Nĭ atā gunun ni é re' sisĭ nan niquin' 'ngo tsínj huin achij daj nga nuhui da aj. ⁷ Nĭ gataj si-nuguan' Yan'anĭ: “Huin ruhuāj sisĭ gahuin 'ĭ ruhua ni é re' nĭ'yaj ni é re' ni ngüi. Nĭ nitaj si huin ruhuāj sisĭ dagahui' ni é re' xucu riānj mánj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anĭ. Nĭ sisĭ unun ni é re' un sin huin ruhuaj nuguan' nan gata, nĭ sĭ guta' chre ni é re' gaquin' ni ngüi nun guĭ'yaj gaquin' mánj. ⁸ Daj si nicaj sūnj rian ni güi naránj ró' huĭnj da'nĭj ni ngüi. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

El hombre de la mano seca

⁹ Ngaa nĭ gahui Jesús yu'uj daj. Nĭ gatúj sij chruhua si-nuhui ni sí'. ¹⁰ Nĭ nne 'ngo tsínj hua naço ra'a daj. Ngaa nĭ nachínĭ snan'anĭ ni tsínj fariseo Jesús. Nĭ gataj ni sij:

—A'uej si-ley Yan'anĭ sisĭ ganahuin 'ngo tsínj a'nan', guĭ'yaj né' güi naránj ruhua né' ní'. —Daj gataj ni sij xi'í si huin ruhua ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús.

¹¹ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sisĭ guĭnij 'ngo dan ni é re' xachij chruhua yu'uj güi naránj ruhua ni ngüi, nĭ sĭ gan'anĭ guĭri ni é re' xuj chruhua yu'uj da mí'. ¹² Nĭ nĭn' ruhua ni'yanĭ 'ngo tsínj daj si ní'yanĭ 'ngo xachij da aj. Hué dan nĭ sa' huin sisĭ guĭ'yaj sa' né' güi naránj ruhua ni ngüi. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹³ Ngaa nĭ gataj sij gunun tsínj a'nan' ra'a daj:

—Ducua re' ra'á re' aj. —Daj gataj Jesús.

Nĭ hué daj guĭ'yaj sí', nĭ ganahuin ra'a sí' daj rún' hua anéj ra'a sí'. ¹⁴ Sanĭ gahui ni tsínj fariseo. Nĭ daga'mi dugüi' ni sij daj ga'ue dagahui' ni sij Jesús.

El siervo escogido

¹⁵ Sanĭ ni'í Jesús si ani ruhua ni tsínj daj. Ngaa nĭ gahui sij. Nĭ gan'anĭ sij yu'uj daj. Nĭ nico' nico ni ngüi gan'anĭ ni sij. Nĭ ganahuin daran' ni ngüi a'nan', guĭ'yaj Jesús. ¹⁶ Nĭ ga'nin' sij sun sisĭ sĭ nuna ni sij un tsínj huin sij rian ni ngüi mánj.

¹⁷ Nĭ hué daj gahuin sisĭ gahuin yya daj rún' garun Isaías asĭj ná xi'í Yan'anĭ. Nĭ gataj sí':

¹⁸ Nan nne tsínj unánĭ guitsi riānj anĭ.

Nĭ hua ganacui man'anĭ sij nej.

Nĭ huin sij tsínj 'ĭ ruhuāj.

Nĭ huin niā' ruhuāj nga sij nej.

Nĭ ga'uĭj Espiritu Santo ga'na' niman sij nej.

Nĭ naĭa' sij rian ni ngüi 'na' anéj chrej sisĭ 'ueé nagui'yaj yyāj nga xi'í si-gaquin' ni sí'.

¹⁹ Nĭ sĭ gunun' sij nga ni ngüi mánj.

Nĭ sĭ gaguáj sij mánj.

Nĭ sĭ gunun ni ngüi si ga'mi nucuaĭ sij chruhua chrej mánj.

²⁰ Nĭ sĭ gaquin' sij yoo guyu huin ni tsínj guere' ruhua, guĭ'yaj ni sayun ran' ni sij.

Nĭ sĭ duna'aj sij chra candil na'ue ganun sa' yan'an huin ni tsínj na'ue xacaĭ sa' si-chrej Yan'anĭ.

Hué dan nĭ guĭ'yaj gana nuguan' xanga' ga'mi tsínj 'yaj sun riānj ngaa nagui'yaj yya sij si-gaquin' ni ngüi.

21 Nĭ hué daj guĭ'yaj sij da gana'uij daran' ni ngüĭ 'na' anéj chrej si guĭ'yaj sa' sij nga si-xugüi sij.
Daj gataj Yan'anĭ rian Isaías asij hua ná.

La blasfemia contra el Espíritu Santo

22 Ngaa nĭ nicaj ni sij 'ngo tsínj duri na'ue ga'mi ga'na' ni sij rian Jesús. Nĭ nun nane xĭ'i niman tsínj daj. Nĭ ganahuin sij, guĭ'yaj Jesús. Ngaa nĭ ga'ue ga'mi sij. Nĭ naxiguĭn rian sij nej. 23 Nĭ gahuin yan'anĭ ruhua daran' ni ngüĭ. Nĭ nachínj snan'anĭ ni sij ni man'an ni dugüi' ni sij. Nĭ gataj ni sij:

—Hué sij huin da'nĭj tsínj gu'naj David, ruhua á re' ní'. —Daj gataj ni sij xi'í Jesús.

24 Sanĭ ngaa gunun ni tsínj fariseo si gataj ni ngüĭ, nĭ gataj ni sij:

—Xi'í si-fuerza man'an sichre Beelzebú, nĭ gahuin nucuj Jesús ri sij ni nane xĭ'i niman ni ngüĭ aj. —Daj gataj ni sij xi'í Jesús.

25 Nĭ ni'i Jesús si ani ruhua ni tsínj fariseo daj. Ngaa nĭ gataj sij:

—Sisĭ unun' ni dugüi' 'ngo ducuasun, nĭ guere' xuman' daj guĭ'yaj ni man'an sij mán sij. Nĭ sisĭ unun' ni dugüi' ni tsínj man' 'ngo xuman', ngaa nĭ guere' xánj ni sij, guĭ'yaj sij. Nĭ hué daj gahuin ngaa unun' 'ngo tsínj daj nga ni dugüi' sij mán ducúa sij. 26 Nĭ hué daj huin sisĭ guĭri sichre Satanás man'an sichre Satanás niman ni ngüĭ, nĭ huin ruhuj gata sisĭ hué guĕ Satanás unun' nga Satanás. Nĭ sĭ ga'ue gunucuj rian nicaj sun sichre da mánj. 27 Nĭ sisĭ rĭj sichre niman ni ngüĭ nga si-fuerza Beelzebú, ngaa nĭ un tsínj riqui sisĭ guĭri ni tsínj nico' ni é re' sichre niman ni ngüĭ, ruhua á re' únj. Hué dan nĭ digyán ni sí' sisĭ nitaj si hua nĭca ruhua ni é re' mánj. 28 Sanĭ sisĭ hua yya rĭj sichre niman ni ngüĭ, 'yaj Espĭritu Santo, ngaa nĭ huin ruhuj gata sisĭ ga'na' guĭsĭj si guĭnicaj sun Yan'anĭ scanĭj ni é re' aj.

29 'Sĭ ga'ue gatü 'ngo tsínj tĭ chruhua ducúa 'ngo tsínj nucuj, guĭ'yaj tĭ sij si'yaj sí' mánj. Sanĭ hua sini numi tsínj daj tsínj si'yaj, ngaa nĭ ga'ue guĭ'yaj tĭ sij si'yaj sí'.

30 'Ni tsínj nitaj si nicaj dugüi' ngāj, nĭ unun' ni sij ngāj. Ni tsínj nitaj si naran' strigo ngāj, nĭ re'ej ni sij strigo.

Nĭ 'yaj ni sij sisĭ na'ue guĭnico' ni ngüĭ man'anĭj. 31 Hué dan nĭ atā gunun ni é re' sisĭ ga'ue guĭnicaj Yan'anĭ niman nico xi'í daran' gaquin' 'yaj ni ngüĭ nga daran' nuguan' quĭj a'mi ni sij. Sanĭ daran' ni ngüĭ a'mi quĭj xi'í Espĭritu Santo, nĭ sĭ ga'ue guĭnicaj Yan'anĭ niman nico xi'í ni sij mánj. 32 Ga'ue guĭnicaj Yan'anĭ 'ngo niman nico xi'í ni ngüĭ a'mi quĭj rian da'nĭj ni ngüĭ huin man'anĭj. Sanĭ sĭ ga'ue guĭnicaj Yan'anĭ 'ngo niman nico xi'í ni ngüĭ a'mi quĭj xi'í Espĭritu Santo mánj. Nĭ xungüi nan nga xungüi ga'na', nĭ sĭ guĭnicaj Yan'anĭ niman nico xi'í ni sij mánj.

33 'Sisĭ sa' 'ngo chrun daj, guĭ'yaj á re', nĭ gayu chruj sa' chraj. Sanĭ sisĭ xi'i 'ngo chrun daj, guĭ'yaj á re', nĭ sĭ gayu chruj sa' chraj nej mánj. Daj si ni'i né' sisĭ digyán chruj daj daj hua chrun ayu chruj daj.

34 Da'nĭj xucuáj huin a ni é re'. Daj ga'ue ga'mi ni é re' nuguan' sa' nĭ man'an ni é re' huin quĭj únj. Daj si du'ua ni ngüĭ a'mi nga nuguan' nun chruhua niman ni sij.

35 Nga tsínj sa', nĭ a'mi sij ni nuguan' sa'. Daj si hua sa' niman sij. Nĭ tsínj quĭj hua, nĭ a'mi sij ni nuguan' quĭj. Daj si quĭj hua niman sij aj. 36 Nĭ atā gunun a ni é re' sisĭ daran' ni é re' naga'ui' cuenta nga daran' ni nuguan' nitaj si ní'yanĭ rian Yan'anĭ güi naguĭ'yaj yya Yan'anĭ si-gaquin' ni ngüĭ. 37 Nĭ gataj Yan'anĭ sisĭ sa' ni é re' asĭ da'ui ni é re' gaquin' xi'í ni nuguan' ga'mi ni é re' guimán ni é re' xungüi nan. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La generación perversa demanda señal

38 Hué dan nĭ gataj go'ngo ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo gunun Jesús:

—Huin ruhua únj guĭni'i únj guĭ'yáj re' 'ngo si sa' nga si-fuerzá re'. —Daj gataj ni sij.

39 Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Huin ruhua ni tsínj xĭ'i guĭni'i ni sij sisĭ guĭ'yā 'ngo si sa' nga si-fuerzāj aj. Daj si duna ni sij Yan'anĭ. Sanĭ sĭ guĭ'yā 'ngo si sa' nga si-fuerzāj guĭni'i ni sij mánj. Urin si guiran' tsínj gu'naj Jonás huin si guĭni'i ni sij. Nĭ huin sí' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asĭj ná. 40 Nĭ

daj rún' gunun Jonás hua'nij güi hua'nij yan' riqui xucuj xxi, ni da'nga' daj gui'nij da'nij ni ngüi hua'nij güi hua'nij yan' riqui yo'ój. ⁴¹ Ni güi ganahuij xungüi ngaa nagui'yaj Yan'anj xi'í si-gaquin' ni ngüi, ni ganiquin' ni tsínj guimán xuman' Nínive nga ni tsínj man acuan'. Ni gataj ni tsínj daj sisi da'ui ni tsínj man acuan' gaquin'. Daj si ganani ruhua ni tsínj guimán Nínive daj xi'í si-gaquin' ni sij ngaa gunun ni sij si nata' Jonás si-nuguan' Yan'anj gunun ni sij. Ni yu'uj nan niquin' 'ngo tsínj huin achij daj nga Jonás. ⁴² Ni ngaa guisij güi gui'yaj yya Yan'anj nga ni gaquin', ni ganiquin' reina 'na' ne' Sur gataj ún' sisi da'ui ni ngüi man yyaj gaquin'. Ni gahuin ni sij castigo nej. Daj si ga'na' ún' da' xi'í nin' xungüi gunun ún' si-nuguan' tsínj gu'naj Salomón. Ni chrún sí' si-nuguan' Yan'anj anj. Sanj huin achij man'anj daj nga Salomón rian ni é re'.

El espíritu inmundo que vuelve

⁴³ 'Ni ngaa gahui 'ngo nane xi'i niman 'ngo tsínj daj, ni chéj nane xi'i daj 'ngo yu'uj hua naco nano' nane daj ni a naran ruhuaj. Sanj nun nari' nane daj rian naran ruhuaj. ⁴⁴ Ngaa ni: "Nanicaj ruhua' yünj ducuaj rian gahuí", ataj nane daj. Ni ngaa nanicaj nane daj, ni nari' nane 'ngo hue' hua ní'nij. Ni hua naca' nej. Ni nagui'yaj sa' nej hue' daj. Ni da'nga' daj rún' huin hue' daj hué daj huin niman tsínj daj. ⁴⁵ Ngaa ni gan'anj nane daj nana'-ó' ango ichij nane quij hua daj nga man'an nane. Ni daran' ni nane daj ganatu nuguan'an niman tsínj daj ruhua' yún. Ni guiran' sij nico sayun daj nga si guiran' sij asij sini yan. Ni hué daj gahuin nga ni ngüi quij man yyaj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo.

La madre y los hermanos de Jesús

⁴⁶ Ni ngaa hua gue a'mi Jesús rian ni ngüi, ni niquin' nni sij nga ni jnánj sij ne' chrej xe' hue' daj. Ni gataj ni sij sisi huin ruhua ni sij ga'mi ni sij nga sí'. ⁴⁷ Ni ganata' 'ngo tsínj daj rian Jesús:

—Nní re' nga ni jnánj re' ana'uij niquin' ne' chrej xe' huin ruhua anin' sij ga'mi anin' sij nga re'. —Daj gataj sí' rian Jesús.

⁴⁸ Sanj gataj Jesús gunun tsínj daj.

—Ni un ngüi xana huin nni rian man'anj, ruhua re' únj. Ni un tsínj huin jnán rian man'anj, ruhua re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁹ Ngaa ni digyán sij ra'a sij ne' man ni tsínj nico' sij, ni gataj sij:

—Hué nni nga ni jnán huin ni tsínj man nan. ⁵⁰ Daj si un tsínj dagahuin si aran' ruhua chre nne xata', ni hué ni sij huin jnán nga xica'ui nej, nni nej aj. —Daj gataj Jesús.

13

Parábola del sembrador

¹ Ngaa ni güi daj ni gahui Jesús hue' daj gan'anj gane sij du'ua laguna xachij. ² Ni ganahuin yu' nico ni ngüi rian sij. Ngaa ni gatúj sij chruhua 'ngo rio chéj rian nnee gan'anj gane sij. Ni niquin' daran' ni ngüi ni'yaj ni sij du'ua laguna daj. ³ Ni nani sij ga'i cuento digyán sij rian ni ngüi. Ni gataj sij:

—Gahui 'ngo tsínj gan'anj dagaman' can. ⁴ Ni ngaa dagaman' sij, ni guinij doj can daj chruhua chrej aj. Ni ga'na' gue xataj, ni xa xú' can daj. ⁵ Ni guinij doj can rian yo'ój yej rian nitaj nico yo'ój nun. Ni chira' yoq can daj. Daj si nitaj si hua nico yo'ój rian yej daj. ⁶ Sanj ngaa gahui güi gurununj, ni gaca coj daj, gui'yaj nnán. Daj si nitaj ya'a siu. Ni ganaco rá'yanj coj daj. ⁷ Ni gayu doj can scanij tanj. Ni gachrij yoq tanj. Hué dan ni gane coj daj, gui'yaj tanj. ⁸ Ni gayu doj can ango yo'ój sa'. Ni gayu sa' can. Ni 'ngo coj gahui 'ngo ciento can. Ni ango coj gahui hua'nij xia can. Ni ángo coj gahui co chi' can daj.

⁹ 'Sisi nun chraqúj re', ni gunun re' nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Propósito de las parábolas

¹⁰ Hué dan ni gahuin nichrun' ni tsínj nico' Jesús rian sí'. Ni nachínj snan'anj ni sij sí'. Ni gataj ni sij:

—Ni un sin huin ni naní re' cuento digyán re' rian ni ngüi únj. —Daj gataj ni sij.

11 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Rian ni é re' riqui Yan'an̄j sisi gūini'i ni é re' daj hua ni nuguan' hūi rian nicaj sun Yan'an̄j. San̄i nun digyán Yan'an̄j nuguan' daj rian ango ni sij. 12 Daj si tsínj unun, n̄i ga'ui' nico Yan'an̄j rian sí'. N̄i gūini'i nico sí'. San̄i tsínj nitaj si unun, n̄i ga'ne Yan'an̄j doj si unun sí'. 13 Xi'í daj n̄i nan̄ij 'ngo cuento digyán rian ni ngüi. Ngaa n̄i gūini'yaj ni sij. San̄i nun gūini'i ni sij. N̄i gunun ni sij. San̄i na'ue xacaj ni sij cuenta. 14 N̄i hué daj gahuin yya si ga'mi tsínj gu'naj Isaías tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j asij ná, 'yaj ni sij. Daj si gataj sí': Gunun chraquij ni é re'.

San̄i s̄i gara da'nga' ruhua ni é re' mánj. Gūini'yaj ni é re'.

San̄i s̄i guini'i ni é re' mánj.

15 Daj si ts̄i niman ni ngüi nan.

N̄i hua ránj chraquij ni sij.

N̄i adin rian ni sij nej.

Ngaa n̄i s̄i ga'ue gūixiguin, gūi'yaj ni sij mánj.

N̄i s̄i ga'ue gunun ni sij nej mánj.

N̄i s̄i ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij mánj.

N̄i s̄i ga'ue n̄anicaj ni sij ga'na' ni sij riánj sisi ganahuin ni sij, gūi'yā mánj.

Hué daj gataj Yan'an̄j ga'mi Isaías asij ná.

16 'San̄i hua xi'í si gahuin niā' ruhua ni é re'. Daj si ni'i rian ni é re'. N̄i unun chraquij ni é re' nej. 17 N̄i xanga' atā gunun ni é re' sisi asij ná, n̄i n̄in' ruhua gahuin ruhua nico ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j nga nico ni tsínj hua sa' niman gūini'i ni sij daj rún' ni'i ni é re'. San̄i nun gūini'i ni sij mánj. N̄i gahuin ruhua ni sij gunun ni sij si unun ni é re' saj. San̄i s̄i gunun ni sij mánj.

Jesús explica la parábola del sembrador

18 'Ngaa n̄i gunun ni é re' un sin huin ruhua cuento daj gata. 19 Ngaa na'ue gara da'nga' sa' ruhua 'ngo tsínj daj gunun sij nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'an̄j, n̄i 'na' sichre. N̄i ganaxun sichre nuguan' sa' gunun sij. N̄i daj rún' huin can̄ guinij du'ua chrej, n̄i da'nga' daj huin tsínj daj. 20 N̄i daj rún' huin can̄ guinij scanij yo'ój yej, n̄i hué daj huin tsínj gunun si-nuguan' Yan'an̄j. N̄i 'ngo hora

nahuin ra'a sij nuguan' daj. N̄i gahuin niā' ruhua sij. 21 San̄i 'yaj sij rún' 'yaj 'ngo coj nitaj nico ya'a siu. N̄i ngaa ga'na' 'ngo sayun chran' yun'unj ango ni tsínj xi'í si-nuguan' Yan'an̄j, ngaa n̄i jna sij si-chrej Yan'an̄j. 22 N̄i can̄ guinij scanij tanj daj, n̄i da'nga' daj huin ango tsínj unun nuguan' sa'. San̄i huin ruhua sij gūiri' sij rasun̄ man̄ ruhua xungüi nan. N̄i digya' yun'unj san'an̄j sij si nahuij ruhua sij gahuin xuru'ue sij. N̄i guere' nuguan' sa' man̄ chruhua niman sij. N̄i nitaj si 'yaj sa' sij ga' mánj. 23 N̄i can̄ guinij rian yo'ój sa', n̄i da'nga' daj huin ango tsínj unun nuguan' sa'. N̄i raj da'nga' ruhua sij nuguan' daj. N̄i 'yaj sa' sij. N̄i 'yaj 'ngo tsínj daj daj rún' 'yaj 'ngo coj ngaa ayu 'ngo ciento can̄. Hué daj 'yaj ni tsínj unun sa' si-nuguan' Yan'an̄j. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Parábola del trigo y la cizaña

24 Hué dan n̄i nani Jesús ango cuento digyán sij rian ni sí'. N̄i gataj sij:

—Rún' huin 'ngo tsínj dagaman' can̄ sa' rian do'ój sij, da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'an̄j. 25 San̄i ngaa atoj daran' ni sij, n̄i guis̄ij 'ngo tsínj unun' nga tsínj daj dagaman' sí' can̄ xi'i riqui yo'ój daj, n̄i gan'an̄j sí'. 26 N̄i ngaa gachij strigo, n̄i gani ca chraj. N̄i hué daj gurugüi' ango coj nitaj si hua sa' scanij strigo daj. 27 Hué dan n̄i gan'an̄j gataj ni tsínj 'yaj sun rian tsínj do'oj. N̄i gataj ni sij: “Señor, sisi hua sa' dagamán' re' rian do'ój re', n̄i n̄i a 'na' coj xi'i nan únj.” Daj gataj ni sij. 28 Ngaa n̄i: “Gui'yaj 'ngo tsínj unun' ngāj”, ataj tsínj do'oj gunun ni sij. Ngaa n̄i nachínj snan'an̄j ni tsínj 'yaj sun rian sí': “Ruhua re' sisi gan'an̄j únj gorocoj únj coj xi'i daj ní”, ataj ni sí'. 29 San̄i gataj tsínj do'oj daj: “S̄i ga'ue gorocoj a ni é re' coj xi'i daj nun sa' nun hué daj gorocoj a ni é re' strigo nej. 30 San̄i sa' huin sisi duna acuan' án re' si da gachij nuguan'an̄j, ngaa n̄i ga'n̄i ni tsínj 'yaj sun gan'an̄j naran' sini ni sij coj xi'i daj. Ngaa n̄i n̄umi ni sij rumi coj daj ga'nij ni sij rian yan'an̄ gaca-á'. Asij n̄i nara sa' ni sij strigo chruhua si-gurūj nánj”, ataj tsínj do'oj rian ni sij. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Parábola de la semilla de mostaza

³¹ Nĩ hué daj ganani Jesús ango cuento rian ni sij. Nĩ gataj sij:

—Daj rún' hua çan cuej nasa ngaa dagaman' 'ngo tsínj daj rian do'ój sij, nĩ da'nga' daj hua rian nicaj sun Yan'anj xata'. ³² Nĩ hué çan daj huin çan le nne nga ango ni çan. Sanĩ ngaa gachi, nĩ gahuin xacanj daj nga ango ni coj. Nĩ daj rún' huin chrun mán rian yo'ój huin-ín'. Nĩ 'na' ni xataj 'yaj xú' si-gaca' xú' chra coj daj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la levadura

³³ Nĩ hué daj nani Jesús ango cuento. Nĩ gataj sij:

—Daj rún' hua levadura, nĩ hué daj hua rian nicaj sun Yan'anj xata'. Nĩ jnachej huĩ 'ngo yun'unj xana daj levadura scanij hua'nij riõ nun chru harina sisi nahuin nico quinj gui'yaj levadura daj. —Daj gataj Jesús digyán sij daj gaxa'ni sinuguan' sij chruhua xungüi nan.

El uso que Jesús hace de las parábolas

³⁴ Nĩ xi'í cuento ga'mi Jesús daran' ni nuguan' nan rian ni ngüi. Nĩ maan ninanj cuento nani Jesús rian ni ngüi. ³⁵ Nĩ hué naanj ga'mi Jesús sisi gahuin yya daj rún' gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nĩ gataj sí':

Nanj cuento rian ni ngüi.

Nĩ digyánj nuguan' guixij huĩ Yan'anj asij ngaa gaxi'i xungüi nan.

Daj gataj tsínj daj.

Jesús explica la parábola de la cizaña

³⁶ Ngaa nĩ gana'nij Jesús nan' ni ngüi. Nĩ gatúj sij chruhua hue'. Nĩ gahuin nichrun' ni tsínj nico' sij. Nĩ gataj ni sí' rian sij:

—Digyán re' rian ni únj xi'í cuento coj xi'i xira' riqui yo'ój daj gunun únj anj. —Daj gataj ni sij.

³⁷ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Tsínj dagaman' çan sa' daj, nĩ hué sij huin da'nij ni ngüi huin man'anj anj. ³⁸ Nĩ yo'ój daj huin xungüi. Nĩ çan sa' daj huin ni ngüi gane rian nicaj sun Yan'anj. Nĩ çan xi'i daj huin ni ngüi nicaj dugüi' nga sichre. ³⁹ Nĩ tsínj unun' nga tsínj do'oj daj hué sij huin sichre dagaman' çan xi'i daj

rian yo'ój. Nĩ daj rún' gui'yaj ni sij ngaa ganaran' ni sij, nĩ da'nga' daj gahuin ngaa ganahuij xungüi nan. Nĩ ni tsínj ganaran' daj huin ni ángel. ⁴⁰ Nĩ daj rún' gahuin ngaa ganaran' ni sij coj xi'i daj ga'nij ni sij rian yan'an gaca-á', nĩ da'nga' daj gahuin ngaa ganahuij xungüi. ⁴¹ Huěj huin da'nij ni ngüi aj. Nĩ ga'nĩ ni ángel gan'anj naran' daran' ni tsínj digyán nuguan' quij rian ni ngüi nico' man'anj. Nĩ da'nga' daj gui'yaj ni ángel nga daran' ni tsínj gui'yaj gaquin'. Nĩ guiri ni ángel daran' ni sij ne' chrej xe' rian nicaj sünj anj. ⁴² Ngaa nĩ ga'nij ni ángel ni tsínj xi'i daj rian gurúj yan'an rian gunun ni sij gaco ni sij aj. Nĩ da xaruj yan' ni sij nej. ⁴³ Ngaa nĩ ni tsínj hua sa', nĩ guixiguin ni sij daj rún' xiguin güi gane ni sij rian nicaj sun chrej ni sij.

'Hué dan nĩ sisi nun chraquíj re', nĩ gunun re' nej aj.

El tesoro escondido

⁴⁴ 'Ni daj rún' hua 'ngo rasun sa' nin' ruhua ngaa garij huĩ ni ngüi riqui yo'ój daj hua rian nicaj sun Yan'anj anj. Nĩ ganari' 'ngo tsínj rasun sa' daj. Nĩ gahuin niã' ruhua sij ganari' sij rasun sa' daj. Nĩ nanicaj sij garij huĩ sij yu'uj daj. Nĩ gan'anj sij gudu'uej sij daran' ni rasun man rian sij. Nĩ guiránj sij yo'ój daj.

La perla de gran precio

⁴⁵ 'Ni daj rún' hua 'ngo tsínj du'uej rasun, nĩ da'nga' daj hua rian nicaj sun Yan'anj. Daj si nana'ui' tsínj daj 'ngo yej sa' huin perla. ⁴⁶ Nĩ ngaa nari' sij 'ngo yej perla du'ue nin' ruhua daj, ngaa nĩ gan'anj sij gudu'uej sij daran' ni rasun man rian sij. Nĩ guiránj sij yej perla daj.

La red

⁴⁷ 'Ni daj rún' hua 'ngo nnánj ga'nij ni sij chruhua nnee ngaa da'a ni sij daran' rian xucuj, nĩ da'nga' daj hua rian nicaj sun Yan'anj. ⁴⁸ Nĩ ngaa gara nnánj daj, nĩ guiri ni sij du'ua nnee. Nĩ gan'anj gane ni sij, nĩ ganacui ni sij xucuj hua sa'. Nĩ gara ni sij chruhua xuguti. Nĩ xucuj nitaj si hua sa' guere' ni sij. ⁴⁹ Nĩ da'nga' daj gahuin ngaa ganahuij xungüi. Daj si guiri nin' ni ángel ni ngüi xi'i scanij ni ngüi hua sa'. ⁵⁰ Nĩ ga'nij ni ángel ni ngüi xi'i daj

rian gurúj yan'an rian gunun ni sij gaco ni sij. Nĩ da xaruj yan' ni sij. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Tesoros nuevos y viejos

⁵¹ Ngaa nĩ nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nĩ gataj sij:

—Gunun ni é re' daran' ni nuguan' nan ga'mĩ ní'. —Gataj Jesús.

Ngaa nĩ gataj ni sij:

—Gunun ni únj, Señor. —Gataj ni sij.

⁵² Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Nĩ ngaa digui'yun 'ngo tsínj digyán si-ley Yan'anj daj hua rian nicaj sun Yan'anj, nĩ 'yaj sij daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ducua. Nĩ rian hua nara sa' sij si'yaj sij, nĩ ga'ue guĩri sij ni rasun naca, asi ni rasun guimán asij ná. —Daj gataj Jesús.

Jesús en Nazaret

⁵³ Nĩ ngaa ganahuij ganani Jesús ni cuento digyán sij rian ni ngüi, ngaa nĩ gahui sij yu'uj daj. ⁵⁴ Nĩ nan' sij xánj sij. Nĩ digyán sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Ngaa nĩ gan'anj ruhua ni tsínj daj. Nĩ gataj ni sij:

—Nĩ a gahuin chrún tsínj daj daran' nuguan' a'mi sij únj. Nĩ daj ga'ue gui'yaj sij si sa' 'na' rian Yan'anj únj. ⁵⁵ Sé da'nij tsínj acoj chrún huin sij, nĩ huin du'ua sij daj ní'. Nĩ hué nni sij huin María nej aj. Nĩ hué ni jnánj sij huin Jacobo nga José nej, Simón nej, Judas nej aj. ⁵⁶ Nĩ nne ni xica'uij sij scanij né' aj. Nĩ a ga'na' ni nuguan' daj gahuin chrún sij, nĩ huin du'ua sij daj nej únj. —Daj gataj ni tsínj daj xi'í Jesús.

⁵⁷ Xi'í daj nĩ gahuin naco ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí'. Sanĩ gataj Jesús gunun ni sij:

—Nun yan'anj ni ngüi ni'yaj ni sij 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj un yu'uj huaj sí'. Sanĩ ngaa nasij sí' xánj sí' rian man ni dugüi' sí', nĩ nitaj si a'mi sa' ni dugüi' sí' ni'yaj ni sij sí' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁸ Nĩ nitaj si gui'yaj Jesús nico si sa' nga si-fuerza sij yu'uj daj. Daj si nun guxuman ruhua ni sij nĩ'yaj ni sij sí'.

14

Muerte de Juan el Bautista

¹ Nĩ ngaa daj gunun gobernado gu'naj Herodes xi'í nuguan' ga'mi ni ngüi xi'í Jesús. ² Ngaa nĩ gataj sij gunun ni tsínj 'yaj sun rian sij:

—Hué sij huin Juan tsínj duguata' nnee ganá'nij sij scanij ni níman ganahuin sij Jesús aj. Xi'í daj nĩ nucuj sij 'yaj sij si sa' nga si-fuerza sij, ruhuāj aj.

³ Daj si hua ga'nin' Herodes sun sisi guida'a ni sij man'an Juan gunumi ni sij cadena, nĩ gari ni sij ducuaga' sí'. Da'nga' daj gui'yaj Herodes si hua xacaj sij Herodías huin unj nica jnánj sij Felipe.

⁴ Nĩ hua gataj Juan gunun Herodes sisi si ga'ue xacaj sij xaco' sij gahuin nica sij mánj. ⁵ Nĩ huin ruhua Herodes dagahui' sij Juan. Sanĩ xu'ui' sij rian ni ngüi aj. Daj si daran' ni ngüi gani ruhua sisi Juan huin 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj.

⁶ Sanĩ ngaa gahuin gui'yanj ganasij yo' ga'nga Herodes, nĩ gahuin gui'yanj, gui'yaj sij. Nĩ guiran'anj da'nĩ xana Herodías rian daran' ni tsínj man nga Herodes. Nĩ garan' ruhua Herodes ni'yaj sij ún'. ⁷ Nĩ guta' nica yya sij rian ún' sisi un rasun garan' ruhua ún' gachinj ún' rian sij, nĩ ga'ui' sij rian ún'. ⁸ Nĩ hua ga'ui' nni ún' 'ngo chrej daj ga'mi ún' rian sij. Ngaa nĩ gataj ún' gunun Herodes:

—Ruhuāj sisi riqui re' 'ngo go'o nun chra Juan tsínj duguata' nnee riānj. —Daj gataj ún' gunun Herodes, gui'yaj nni ún'.

⁹ Ngaa nĩ ducu nani ruhua rey Herodes. Sanĩ rian hua guta' nica yya sij rian yun'unj xana daj ngaa mán ni tsínj nga sij rian mesa, nĩ ga'nin' sij sun sisi ga'ui' ni sij chra Juan rian ún'. ¹⁰ Nĩ ga'nij sij tsínj gan'anj ga'nij chra Juan chruhua ducuaga'. ¹¹ Asij nĩ nicaj sí' 'ngo go'o nun chra Juan ga'na' sí' ga'ui' sí' rian yun'unj xana da aj. Nĩ naga'ui' ún' ra'a nni ún'.

¹² Ngaa nĩ ga'na' ni tsínj nico' Juan. Nĩ nicaj ni sij níman daj gan'anj gachin' ni sij. Nĩ da' síj daj gan'anj ni sij nata' ni sij rian Jesús.

Alimentación de los cinco mil

¹³ Nĭ ngaa gunun Jesús nuguan' daj, nĭ gatúj sij chruhua 'ngō riō chėj rian nnee. Nĭ gahui sij yu'uj daj gan'anĭ sij 'ngō yu'uj hua nĭni huin quij qui'yanĭ naĉo. Nĭ ngaa gunun ni ngüi si gan'anĭ Jesús, nĭ gahui ni sij xánĭ ni sij. Nĭ guinico' ni sij gachėj daĉoj ni sij. ¹⁴ Nĭ ngaa nanĭ Jesús chruhua riō daj, nĭ guini'i sij mán nico ni ngüi aj. Nĭ gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni sí'. Nĭ ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj sij. ¹⁵ Nĭ ngaa guini, nĭ ga'na' ni tsínĭ nico' Jesús. Nĭ gataĭ ni sij gunun sí':

—Yu'uj nan hua ní'nĭj nitaj ni ngüi mán mánĭ. Nĭ guisĭj gahuin di'nĭ. Ngaa nĭ gana'nĭj re' ni ngüi gan'anĭ ni sí' ni xuman' daj sisĭ guĭran ni sí' si xā ni sí'. —Daj gataĭ ni sij gunun Jesús.

¹⁶ Ngaa nĭ gataĭ Jesús:

—Nitaj xi'i si gan'anĭ ni sij. Ga'ui' ni é re' si xā ni sij nan nánĭ. —Daj gataĭ Jesús.

¹⁷ Ngaa nĭ:

—Maan si nicaj únĭ un'un' chrachrúnĭ nga huĭj guē xucuaĭ. —Daj gataĭ ni sij.

¹⁸ Ngaa nĭ:

—Nĭcaĭ ni é re' ga'na' ni é re' nan anĭ. —Gataĭ Jesús.

¹⁹ Hué dan nĭ ga'nin' Jesús sun sisĭ gan'anĭ gane ni ngüi rian chin'. Ngaa nĭ guida'a sij un'un' chrachrúnĭ daj nga huĭj xucuaĭ. Nĭ ni'yaj sij xata'. Nĭ naga'ui' sij si guruhua Yan'anĭ. Ngaa nĭ gura' da'aj sij ni chrachrúnĭ ga'ui' sij ra'a ni tsínĭ nico' sij. Nĭ naga'ui' ni sij ra'a ni ngüi daj. ²⁰ Nĭ xa daran' ni sij. Nĭ gara ran riqui ni sij. Ngaa nĭ ganacaj ni sij si xitin' gunáj nara ni sij chruhua xuhuiĭ xuguti. ²¹ Nĭ guisĭj 'ngō si un'un' mí ni tsínĭ xa daj. Nĭ nini huin ni yun'unĭ xāna nga ni tsin'.

Jesús anda sobre el mar

²² Hué dan nĭ gui'yaj Jesús sisĭ gaĉu ni tsínĭ nico' sij chruhua riō chėj rian nnee gachin sini ni sij anėj chrej du'ua laguna xachĭj daj. Nĭ guna sí'. Nĭ gana'nĭj sí' ni ngüi nan' ni sij xánĭ sij. ²³ Nĭ ngaa guisĭj na'nĭj sí' nan' ni sij, ngaa nĭ gahui urin sí' chra 'ngō quij. Nĭ gan'anĭ sí' gachínĭ jni'yaj sí' rian Yan'anĭ. Nĭ ngaa guini, nĭ nne urin Jesús yu'uj daj.

²⁴ Nĭ huaj guisĭj riō daj da dani laguna xachĭj. Nĭ naxuman nnee, nĭ xitinĭ riō daj,

gui'yaj nnee. Daj si ahui nane. Nĭ a'uiĭ rian ni sij. ²⁵ Nĭ ngaa ruhua guereŋga', nĭ gan'anĭ Jesús gachėj sij rian nnee huaj sij nari' dugüi' sij nga ni tsínĭ daj. ²⁶ Nĭ ngaa guini'i ni tsínĭ nico' sij chėj sij huaj sij rian nnee, nĭ guxu'ui' nĭn' ruhua ni sij. Nĭ gataĭ ni sij:

—Hué 'ngō sta'naj huin. —Daj gataĭ ni sij guini'i ni sij Jesús.

Nĭ gaguáj ni sij si guxu'ui' sij.

²⁷ Sanĭ hora ga'mi Jesús rian ni sij. Nĭ gataĭ sij:

—Ga nucuaĭ niman ni é re' aj. Yünĭ huin nánĭ. Sĭ guxu'ui' ni é re' mánĭ. —Daj gataĭ Jesús gunun ni sij.

²⁸ Ngaa nĭ gataĭ Pedro gunun Jesús:

—Señor, sisĭ hué man'an re' 'na', asĭj nĭ ga'nĭj re' gan'an gachē rian nnee. Ngaa nĭ guisĭ rian niquin' re'. —Daj gataĭ Pedro.

²⁹ Ngaa nĭ:

—Gahua' re'. —Gataĭ Jesús.

Ngaa nĭ gananiĭ Pedro chruhua riō daj. Nĭ gachėj sij rian nnee sisĭ gan'anĭ sij rian niquin' Jesús. ³⁰ Sanĭ ngaa guini'i sij sisĭ ahui nĭn' ruhua nane, nĭ guxu'ui' sij si gan'anĭ sij. Nĭ nanaj huaj naga' sij chruhua nnee. Ngaa nĭ gaguáj sij. Nĭ gataĭ sij:

—Señor, naĉaj re' man'anĭ anĭ. —Daj gataĭ Pedro.

³¹ Ngaa nĭ 'ngō hora guida'a Jesús ra'a Pedro. Nĭ gataĭ sij gunun sí':

—Tsínĭ na'ue guxuman sa' ruhua ni'yaj man'anĭ huin re' aj. Nĭ un sin huin nĭ gahuin huĭj nimán re' únĭ. —Daj gataĭ Jesús rian sí'.

³² Nĭ ngaa gahui nungüej sij chruhua riō, nĭ ganiquin' nane. ³³ Ngaa nĭ ga'na' ni tsínĭ man chruhua riō daj. Nĭ ganiquin' ráĭ daĉoj ni sij rian Jesús. Nĭ gataĭ ni sij:

—Xānga' nĭ hué re' huin da'nĭj Yan'anĭ anĭ. —Daj gataĭ ni sij rian Jesús.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

³⁴ Nĭ ngaa guisĭj ni sij anėj du'ua laguna xachĭj daj, nĭ guxuman ni sij 'ngō yu'uj gu'naj Genesaret. ³⁵ Nĭ ngaa ganani'i ni tsínĭ man yu'uj daj Jesús, nĭ ga'nĭj ni sij nuguan' ganicaĭ 'ngō guē yu'uj daj. Hué dan nĭ nicaj ni sij daran' ni ngüi a'nan' ga'na' ni sij rian Jesús. ³⁶ Nĭ gachínĭ

jni'yaj ni sij sisi ga'uej sí', nì ganun ni sij hué du'ua si-gan' sí'. Nì ganahuin daran' ni ngüi ganun si-gan' sí'.

15

Lo que contamina al hombre

¹ Hué dan nì ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley nne xuman' Jerusalén, nì ga'na' ni sij rian Jesús. Nì nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nì gataj ni sij:

² —Nì un sin huin nì na'ue dagahuin ni tsínj nico' rucu re' si-ducuanj ni xi únj únj. Daj si nun nania' ni sij ngaa xa ni sij chra. —Daj gataj ni sí'.

³ Ngaa nì gataj Jesús:

—Nì un sin nì nun dagahuin ni é re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né' únj. Nì da'nga' daj 'yaj ni é re' xi'í si dagahuin ni é re' nga si-ducuanj man'an ni é re'.

⁴ Daj si gataj Yan'anj: “Guinun yan'ánj re' chre re' nga nni re'. Nì un tsínj a'mi quij rian chrej sij nga nni sij, nì gahui' sij nánj.” Da'nga' daj ga'nin' Yan'anj sun rian né'. ⁵ Sanj ataj ni é re' sisi ga'ue gataj 'ngo tsínj daj gunun chrej sij nga nni sij: “Huin ruhuāj riquij san'anj nan rian nungüej é re', sanj san'anj nicā nan huin ofrenda güenda Yan'anj anj.” Hué daj ataj ni é re'. Hué dan nì un tsínj gataj nuguan' nan, nì na'uej ruhua sij chracuij sij chrej sij nga nni sij. ⁶ Nì xi'í si-ducuanj ni é re', nì 'yaj yun ni é re' si-nuguan' Yan'anj anj.

⁷ 'Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Hua yya xanga' si-nuguan' xi né' Isaías ngaa ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj xi'í ni é re'. Daj si gataj sij:

⁸ Nun yan'anj ni ngüi nan nga du'ua ni sij yünj anj.

Sanj nini huin niman ni sij nánj.

⁹ Nitaj si ní'yanj si nico' ni sij yünj mánj. Daj si nuguan' digyán ni sij huin nuguan' a'nin' ni tsínj sun anj.

Nì sé si digyán ni sij si-nuguan'ánj mánj. Hué daj gataj Yan'anj garun Isaías asij ná. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley.

¹⁰ Hué dan nì gaquínj Jesús ga'na' ni ngüi rian sij. Nì gataj sij:

—Gunun ni é re'. Nì gara da'nga' ruhua ni é re' nej aj. ¹¹ Nitaj si gahuin quij chruhua niman 'ngo tsínj daj, 'yaj rasun atuj du'ua sij mánj. Sanj gahuin quij chruhua niman sij, 'yaj nuguan' ahui du'ua sij. —Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa nì gahuin nìchrun' ni tsínj nico' Jesús rian sij. Nì ganachínj snan'anj ni sí' man'an Jesús. Nì gataj ni sí':

—Ni'í re' sisi nun garan' ruhua ni tsínj fariseo nuguan' ga'mí re' daj ní'. —Daj gataj ni sí' gachínj snan'anj ni sí' Jesús.

¹³ Ngaa nì gataj Jesús:

—Gorocoj chre daran' coj nun gunun chre nne xata'. Nì daj rún' hua ni coj nitaj si ní'yanj daj da'nga' daj hua ni tsínj daj.

¹⁴ Ga'nin' ruhua á re' nga ni sij. Daj si tsínj duri huin ni sij. Nì huin ni sij ni tsínj da'a ra'a ango ni tsínj duri. Nì sisi da'a 'ngo tsínj duri ra'a tsínj duri nga sij huaj nungüej sij, nì guinij nungüej sij chruhua yu'uj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nì gataj Pedro gunun Jesús:

—Gataj re' un sin huin ruhua nuguan' daj gata, nì gunun únj. —Daj gataj Pedro.

¹⁶ Ngaa nì gataj Jesús:

—Hua guē na'ue gara da'nga' ruhua á re' ní'. ¹⁷ Ni'í sa' ni é re' sisi daran' rasun atuj chruhua du'ua 'ngo tsínj daj, nì achin-ín' riqui sij. Hué dan nì ahui-í' ri'í sij. ¹⁸ Sanj ni nuguan' ahui du'ua 'ngo tsínj daj, nì 'na' ni nuguan' daj niman sij. Ngaa nì gahuin quij chruhua niman tsínj daj, 'yaj nuguan' quij ahui chruhua niman sij. ¹⁹ Daj si nan huin nuguan' quij ahui chruhua niman ni ngüi: Ani quij ruhua ni sij. Nì dagahui' ni sij niman nej. Nì a'mi ni sij nga nicā ango ni ngüi nej. Nì 'yaj squira' ni sij nga ango ngüi nej. Nì 'yaj tu ni sij nej. Nì uta' chre ni sij gaquin' ni dugüi' ni sij. Nì a'mi quij ni sij xi'í ni dugüi' ni sij. ²⁰ Nì hué ni nuguan' quij nan 'yaj sisi gahuin quij niman 'ngo tsínj daj. Sanj sé si xanga' sisi gahuin quij niman sij 'yaj si nitaj si nania' sij ngaa xa sij chra. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La fe de la mujer cananea

²¹ Hué dan nì gahui Jesús yu'uj daj gan'anj sij rian ngaj xuman' Tiro nga xuman' Sidón. ²² Ngaa nì ga'na' 'ngo

yun'unj xana nne estado Cananea. Ni gaguáj ún'. Ni gataj ún' gunun Jesús:

—Señor, ñani yaco ruhuá re' ni'yaj re' man'anj huín re' da'níj David. Daj si ran' da'ni xanāj sayun, 'yaj nane xi'i nun niman ún'. —Daj gataj ún'.

²³ Sani ni a 'ngo nuguan' nun gataj Jesús gunun yun'unj xana da mánj. Ngaa ni gahuin ñichrun' ni tsínj nico' Jesús. Ni gachínj jni'yaj ni sij rian sí'. Ni gataj ni sij:

—Gataj re' gunun yun'unj xana daj sisi gan'anj ún'. Daj si aguáj ún' nico' ún' rucú únj anj. —Daj gataj ni sij.

²⁴ Ngaa ni gataj Jesús:

—Maan si ga'níj Yan'anj ga'nāj rian ni tsínj israelita sisi huin ni sij daj rún' huin ni xachij ga ni'ya. —Daj gataj Jesús.

²⁵ Sani ga'na' yun'unj xana daj ganiquín' ráj dacoj ún' rian Jesús. Ni gataj ún':

—Señor, chracuij re' man'anj. —Daj gataj ún'.

²⁶ Ngaa ni gataj Jesús:

—Nitaj si hua sa' si ga'ne' si-chracrunj ni tsin' ga'ui' du'ua ni xuhue mánj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa ni gataj ún':

—Xanga' Señor. Sani da' ni xuhue xa xú' ni daru chracrunj guinij du'ua mesa nne tsínj huin dánj xú'. —Daj gataj ún' gunun Jesús.

²⁸ Ni gataj Jesús:

—Xuman nico ruhuá re' ni'yáj re' man'anj. Xi'í daj ni daj rún' achínj re' riānj, ni hué daj gahuin. —Daj gataj Jesús.

Ni hué hora daj ni ganahuin da'níj ún'.

Jesús sana a muchos

²⁹ Ngaa ni gahui Jesús yu'uj daj gan'anj sij. Ni guisíj sij ñichrun' du'ua laguna xachij gu'naj Galilea. Ni gahui sij chra 'ngo quij gan'anj sij. Ni gan'anj gane sij.

³⁰ Ngaa ni gahuin ñichrun' nico ni ngüi rian Jesús. Ni nicaj ni sij ni ngüi nare' dacój nga ni ngüi duri nej, ni ngüi rá'yan' nej nga ango ni ngüi a'nan' nicaj ni sij ga'na' ni sij rian nne Jesús. Ni ganahuin ni sij, gui'yaj Jesús. ³¹ Xi'í daj ni gan'anj ruhua ni ngüi ga'na' daj guini'i ni sij sisi ga'ue ga'mi ni ngüi rá'yan'. Ni ganahuin

ni ngüi yacuan nej. Ni ga'ue gache sa' ni ngüi nare' dacój nej. Ni ga'ue naxiguin rian ni ngüi duri guini'yaj ni sij nej. Ni ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nico' ni tsínj israelita.

Alimentación de los cuatro mil

³² Ngaa ni gaquínj Jesús ga'na' ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij:

—Nahuin 'i ruhuāj ni'yā daran' ni ngüi man nan. Daj si síj hua'nij güi mán ni sij ngāj aj. Ni nitaj si nicaj ni sij si xa ni sij mánj. Ni nitaj si huin ruhuāj na'nī ni sij nan' ni sij ngaa nitaj si nicaj ni sij si xa ni sij si guinichre ni sij huaj ni sij chruhua chrej si ruhuaj aj. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa ni gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Ni a guiran únj chracrunj gunuman riqui daran' ni ngüi nan 'ngo yu'uj quij qui'yanj naco únj. —Daj gataj ni tsínj nico' Jesús.

³⁴ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni undaj chracrunj nicaj ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

—Ichij chracrunj nicaj únj. —Gataj ni sij.

³⁵ Ngaa ni ga'nin' Jesús sun sisi gan'anj gane ni ngüi rian yo'ój. ³⁶ Ni guida'a sij ichij chracrunj nga doj xucuj daj ra'a sij. Ni nago' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa ni gura' da'aj sij chracrunj daj nga xucuj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij. Ni da'nga' ni sí' ra'a ni ngüi man anj. ³⁷ Ni xa daran' ni sij. Ni gara ran riqui ni sij. Ni gara ichij xuguti, gui'yaj si xitin' gunáj aj. ³⁸ Ni guisíj gan'anj mí ni tsínj xa daj. Ni nini huin ni yun'unj xana nga ni tsin'. ³⁹ Ngaa ni na'níj Jesús nan' ni ngüi. Ni gahui sij chruhua 'ngo rio chéj rian nnee. Ni guisíj sij 'ngo yu'uj gu'naj Magdala.

16

La demanda de una señal

¹ Ngaa ni ga'na' ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo rian Jesús si huin ruhua ni sij gui'yaj ni sij 'ngo xi' gatu Jesús nga sinuguan' sí'. Ni gachínj ni sij sisi gui'yaj Jesús 'ngo si sa' 'na' rian Yan'anj digyán sij sisi 'na' sij rian Yan'anj. ² Sani gataj Jesús:

—Ataj ni é re' ngaa guinj: “Guixiguin sa' a'yoj. Daj si hua mare xata'”, ataj ni é re'. ³ Nj ne' nigan' ataj ni é re': “Gaman', nj gahui nanē. Daj si hua mare xata'. Nj nahej nga xata'”, ataj ni é re'. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Ni'i ni é re' daj hua xata'. Sanj na'uej ruhua ni é re' gunun ni é re' si digyán Yan'anj rian ni é re' xi'í si daj hua chruhua xungüi ni güi nan.

⁴ 'Huin ruhua ni ngüi xi'i man acuan' guini'i ni sij 'ngo si sa' 'na' rian Yan'anj. Sanj si gui'yā 'ngo si sa' guini'i ni é re' manj. Maan si guini'i ni é re' sisi guiran'anj daj rún' guiran' tsínj gu'naj Jonás asij ná. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj dunáj Jesús ni sij. Nj gan'anj sí'.

La levadura de los fariseos

⁵ Nj ngaa guisij ni tsínj nico' Jesús anéj chrej du'ua laguna xachij daj, nj xacaj ni sij cuenta sisi guini'yun ruhua ni sij guinicaj ni sij chrachrúnj. ⁶ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Ga cuidado ni é re' nga man'an án re'. Nj guruj a ni é re' nga si-levadura ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo. —Daj gataj Jesús.

⁷ Nj ga'mi man'an ni sij gunun dugüi' ni sij sisi da'nga' daj ga'mi Jesús xi'í si nitaj chrachrúnj nicaj ni sij ga'na' ni sij.

⁸ Sanj unun Jesús si gani ruhua ni sij. Nj gataj sí':

—Doj huin si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj nánj. Nj un sin huin nj ani ruhua ni é re' sisi nitaj chrachrúnj nicaj ni é re' ga'na' á re' únj. ⁹ Hua gue na'ue gunun ni é re' ga'. Nitaj si nun ruhua ni é re' xi'í un'un' chrachrúnj xa un'un' mí ni tsínj daj. Nj nitaj si nun ruhua ni é re' undaj xuguti nara ni é re' dasu gunáj daj. ¹⁰ Nj nitaj si nun ruhua ni é re' xi'í ichij chrachrúnj xa gan'anj mí ni tsínj daj. Nj hué daj nitaj si nun ruhua ni é re' undaj xuguti ganara ni é re' dasu gunáj. ¹¹ Nj un sin huin nj na'ue gara da'nga' ruhua ni é re' sisi nitaj si a'mi xi'í chrachrúnj únj. Maan si a'mi sisi ga cuidado ni é re' nga si guiran' ni é re',

gui'yaj si-levadura ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo aj. —Daj gataj Jesús.

¹² Hué dan nj gara da'nga' ruhua ni sij sisi nun ga'mi Jesús xi'í levadura 'nj chrachrúnj. Maan si na'uej ruhua sí' sisi digya' yun'unj si-nuguan' ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo ni sij.

La confesión de Pedro

¹³ Nj ngaa huaj gahuin nichrun' Jesús xuman' Cesarea de Filipino, nj gachínj snan'anj sij ni tsínj nico' sij. Nj gataj sij rian ni sí':

—Huéj huin da'nij ni ngüi aj. Nj un tsínj huinj ataj ni ngüi, ruhua ni é re' únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁴ Ngaa nj gataj ni sij:

—Ataj da'aj ni ngüi sisi hué re' huin Juan tsínj duguata' nnee. Nj ataj ango ni sij sisi hué re' huin tsínj gu'naj Elías. Nj ataj ángo ni sij sisi hué re' huin tsínj gu'naj Jeremías, asij ango tsínj ga'mi sinuguan' Yan'anj asij hua ná. —Daj gataj ni sij.

¹⁵ Ngaa nj:

—Nj un tsínj huinj ruhua man'an ni é re' únj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁶ Ngaa nj gataj Simón Pedro gunun Jesús:

—Hué re' huin Cristo da'nij Yan'anj hua nj'na' aj. —Daj gataj Pedro.

¹⁷ Ngaa nj gataj Jesús:

—Hua 'ueé rián re' Simón huin re' da'nij Jonás si 'ngo tsínj nitaj digyán nuguan' nan rián re' manj. Sanj urin chrē nne xata' huin si digyán nuguan' nan rián re' nánj. ¹⁸ Nj atā gunun re' sisi so' gu'naj Pedro xi'í si daj rún' huin huej ngaj xi'í hue' huin re'. Nj daj rún' 'yaj ni sij une' ni sij hue' xiráj huej, nj da'nga' daj gune' man'anj ni tsínj nico' man'anj rian huej daj. Nj a doj si ga'ue gui'yaj gana daran' si-fuerza ni sichre rian ni tsínj da ga manj. ¹⁹ Nj riquij llave guinicaj re' rian nicaj sun Yan'anj. Nj sisi gue re' 'ngo nuguan' chruhua xungüi, nj da'nga' daj gue Yan'anj nuguan' daj ne' xata' nej aj. Nj sisi nitaj si gue re' 'ngo nuguan' chruhua xungüi, nj da'nga' daj nitaj si gue Yan'anj nuguan' daj ne' xata' nej manj. —Daj gataj Jesús rian Pedro.

²⁰ Ngaa n̄i ga'nin' Jesús sun rian ni tsínj nico' sij sisi s̄i nata' ni sí' rian a 'ngō ni ngüi sisi hué sij huin Cristo.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Hué dan n̄i asij güi daj, n̄i gaxi'i Jesús gataj snan'anj sij rian ni tsínj nico' sij sisi hua niñan gan'anj sij xuman' Jerusalén guiran' nico sij sayun, gui'yaj ni tsínj huin achij nga ni chrej huin rian nej nga ni tsínj digyán ley nej. N̄i dagahui' ni sí' man'an sij. San̄i xiráj hua'nij güi, n̄i gana'nij sij. —Daj gataj Jesús xi'í man'an sij.

²² Ngaa n̄i nicaj Pedro Jesús gan'anj anéj sij doj. N̄i gaxi'i sij chran' sij sí'. N̄i gataj sij:

—Gahuin 'i ruhuá re' n̄i'yaj re' man'án re'. N̄i a 'ngō güi s̄i guiran' re' daj, Señor. —Daj gataj Pedro.

²³ San̄i nanicaj Jesús gataj sij gunun Pedro:

—Guxun re' man'án re' riñanj, Satanás. Daj si hué re' huin 'ngō si naránj chrej huaj man'ánj. N̄i nitaj si huin ruhuá re' rún' huin ruhua Yan'anj mánj. Rún' huin ruhua ni ngüi huin ruhuá re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

²⁴ Hué dan n̄i gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Sisi hua 'ngō tsínj ruhua n̄ico' yūnj, ngaa n̄i dūnaj tsínj daj si-chrej man'an sij. Ngaa síj n̄i gata sij ruguts̄i guinico' sij yūnj guiran' sij sayun ngāj aj. ²⁵ N̄i tsínj na'uej ruhua gahui' ngāj, n̄i ga ni'ya sij. San̄i tsínj ga'ue gahui' xi'í man'ánj nga xi'í nuguan' sa' a'mi man'ánj, ngaa n̄i gane n̄iganj sij aj. ²⁶ N̄i sisi gui'yaj gana 'ngō tsínj daj daran' si man chruhua xungüi gahuin si'yaj sij, ngaa n̄i un sin huin-ín' sisi ga ni'ya niman sij, ruhua ni é re' únj. Nitaj si gui'yaj gana sij mánj. Niqui niman tsínj gui'yaj gana nico chruhua xungüi nan sisi ga ni'ya niman sij. Daj si na'ue nahuin sa' niman sij, gui'yaj ni rasun mánj.

²⁷ 'Daj si ga'nāj nga ni si-ángel huñj da'níj ni ngüi. N̄i gahuin 'uej n̄in' ruhua, gui'yaj chrē. Ngaa ni naru'ue rian go'ngo ni ngüi daj rún' gui'yaj go'ngo ni sij. ²⁸ Xanga' atā gunun ni é re' sisi nitaj si gahui' da'aj ni ngüi mán yu'uj nan da'

guini'i ni sij ga'na' man'ánj guinicaj sūnj huñj da'níj ni ngüi. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij.

17

La transfiguración

¹ N̄i ngaa gachin huatan' güi, n̄i nicaj Jesús Pedro nga Jacobo nga Juan huin jnánj Jacobo gan'anj n̄ini sij chra 'ngō quij xacan. ² N̄i ganahuin 'ueé nneé cúj Jesús ne' rian ni sij. N̄i xiguin rian Jesús rún' hua güi huaj. N̄i ganahuin gats̄i si-gan' sij daj rún' hua si xiguin huaj. ³ Hué dan n̄i gurugüi' tsínj gu'naj Moisés nga tsínj gu'naj Elías rian nne ni sij. N̄i ga'mi nungüej sí' nga sij. ⁴ Ngaa n̄i gataj Pedro gunun Jesús:

—Sa' mán né' yu'uj nan Señor. Sisi garan' ruhuá re', n̄i gui'yaj né' huā'nij hue' recoj le aj. N̄i ngoj man'án re'. N̄i angoj Moisés. N̄i ángo Elías. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

⁵ N̄i ngaa hua gue ga'mi Pedro, n̄i nas̄ij 'ngō nga xiguin garan-án' rian ni sij. N̄i scanij nga daj gunun ni sij 'ngō nan̄e si gataj-á':

—Nan huin da'nī 'i ruhuāj aj. Gunun a ni é re' si ataj sij. —Hué daj gataj Yan'anj gunun ni sij.

⁶ N̄i ngaa gunun ni tsínj nico' Jesús nuguan' daj, n̄i ga' nitu ni sij rian yo'ój. Daj si ducu guxu'ui' ni sij. ⁷ Ngaa n̄i gahuin n̄ichrun' Jesús ganun ra'a sí' ni sij. N̄i gataj sí':

—Ganaxuman ni é re'. N̄i si guxu'ui' ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁸ N̄i ngaa nachica ni sij rian ni sij, n̄i guini'i ni sij niquin' urin Jesús yu'uj daj.

⁹ N̄i ngaa huaj ni sij nanij ni sij chra quij, n̄i ga'nin' Jesús sun rian ni sij. N̄i gataj sí':

—Si gununa ni é re' si guini'i ni é re' rian ni ngüi mánj. N̄i da' síj gana'nij da'níj ni ngüi huin man'ánj, as̄ij n̄i ga'ue nata' ni é re' aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús man'an sí'. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin huin ataj ni tsínj digyán ley sisi hua sini ga'na' Elías únj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xanga' ga'na' sini Elías. Nĭ hué sí' naġui'yaj sa' daran'anj. ¹² Nĭ atā ġunun ni é re' sisi hua ga'na' Elías. Sanĭ nun nani'i ni ngüi man'an sí' mánj. Nĭ gui'yaj quij ni sij daran' si garan' ruhua ni sij gui'yaj ni sij nga sí'. Nĭ daj rún' guiran' sí', nĭ da'nga' daj ġuiran' man'ānj huĭnj da'nĭj ni ngüi, ġui'yaj ni sij aj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Hué dan nĭ gara da'nga' ruhua ni tsínj nico' Jesús sisi a'mi sí' xi'í Juan tsínj duguata' nnee.

Jesús sana a un muchacho lunático

¹⁴ Nĭ ngaa guisĭj ni sij rian man ni ngüi, nĭ ga'na' 'ngo tsínj daj. Nĭ ganiquin' ráj dacoj sij rian Jesús.

¹⁵ Nĭ gataj sij:

—Señor, ġanani yaco ruhuá re' ni'yáj re' doj da'nĭ si ahui' na'nij sij aj. Nĭ ran' nin' ruhua sij sayun. Nĭ síj ga'ĭ natúj sij rian yan'an an. Nĭ síj ga'ĭ guinij sij chruhua nnee nej aj. ¹⁶ Nĭ nicā ga'nāj rian ni tsínj nico' man'án re' aj. Sanĭ nun ġa'ue ganahuin da'nĭ, gui'yaj ni sij mánj. —Daj gataj tsínj daj ġunun Jesús.

¹⁷ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Na'ue ġuxuman ruhua ni é re' huin ni é re' ni tsínj man yyaj. Nĭ xi'í niman án re'. Ngaa nĭ na'ue ġane nigān nga á re'. Nĭ sĭ ġunucua si-chrej ni é re' nĭganj mánj. Nĭcaj ni é re' sij ġa'na' ni é re' riānj anj. —Daj gataj Jesús ġunun ni tsínj nico' sij.

¹⁸ Ngaa nĭ ga'mi huee Jesús rian nane xi'í daj. Ni ġahui-í' chruhua niman tsin' daj. Nĭ 'ngo hora ganahuin sij, gui'yaj Jesús.

¹⁹ Ngaa nĭ ga'na' urin ni tsínj nico' Jesús rian sí'. Nĭ gataj ni sij:

—Nĭ un sin huin nĭ nun ġunucuj únj ġuiri únj nane xi'í niman tsin' daj únj. —Daj gataj ni sij.

²⁰ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Daj si na'ue ġuxuman sa' ruhua ni é re' nĭ'yaj ni é re' man'ānj. Nĭ xanga' atā ġunun ni é re' sisi ġuxuman ruhua ni é re' 'ngo ritsin daj rún' hua can cuej nasa, ngaa nĭ ġa'ue gataj ni é re' ġunun quij da aj: “ġuxun re' man'án re' yu'uj nan ġan'anj re' ango yu'uj.” Nĭ da'nga' daj ġahui sisi ġuxuman xanga' ruhua ni é re'

nánj. Nĭ ġa'ue ġui'yaj ni é re' daran'anj. ²¹ Sanĭ ġa'ue ġuiri né' ni nane xi'í nan urin si ġachinj jni'yaj né' rian Yan'anj, nĭ ġui'yaj né' ayuno nej. —Daj gataj Jesús ġunun ni sij.

Jesús anuncia otra vez su muerte

²² Nĭ ngaa mán ni sij estado Galilea, nĭ gataj Jesús ġunun ni sij:

—Huēj huin da'nĭj ni ngüi. Nĭ naga'ui' 'ngo tsínj daj man'ānj ra'a ni tsínj. ²³ Nĭ dāġahui' ni sij man'ānj. Sanĭ xiráj hua'nij ġüi, nĭ ġana'nĭ nánj. —Daj gataj Jesús ġunun ni sij.

Nĭ ducu ganani ruhua ni sij, gui'yaj nuguān' daj.

Pago del impuesto del templo

²⁴ Nĭ ngaa guisĭj Jesús nga ni tsínj nico' sij xuman' Capernaum, ngaa nĭ gan'anj nĭ'yaj ni tsínj a'nej pesto ġüenda nuhui rian nne Pedro. Ngaa nĭ nachínj snan'anj ni sij sí'. Nĭ gataj ni sij:

—Sĭ ġa'ui' si-maestro ni é re' pesto xi'í nuhui nan ġa a'. —Daj gataj ni sij.

²⁵ Ngaa nĭ:

—A'ui' sij aj. —Gataj Pedro ġunun ni sij.

Ngaa nĭ ngaa gatúj Pedro chruhua hue', nĭ ga'mi sini Jesús. Nĭ gataj sí':

—Daj huaj ruhuá re', Simón. Nĭ ni rey man chruhua xungüi nan, nĭ un ngüi a'nej ni sij san'anj ruhuá re' únj. A'nej ni sij san'anj rian man'an da'nĭj ni sij ní'. Asĭ a'nej ni sij san'anj rian ango ni ngüi sa'. Da' 'yaj ni sij, ruhuá re' únj. —Gataj Jesús.

²⁶ Ngaa nĭ:

—Rian ango ni ngüi. —Gataj Pedro.

Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hué dan nĭ ni da'nĭj sij sĭ ġa'ui' ni sij pesto mánj.

²⁷ 'Sanĭ ġüenda sisi sĭ ġa'man ruhua ni sij, nĭ ġüij re' laguna xachij, nĭ dĭnij re' suelo chruhua nnee. Nĭ xucuj ġüida'a sini suelo daj ġuiri re'. Nĭ du'ua xuj nari' re' 'ngo moneda huin san'anj. Nĭ huej ġuĭsĭj ġa'ui' re' xi'ĭj nga xi'í man'án re' nej aj. —Gataj Jesús ġunun Pedro.

18

¿Quién es el mayor?

¹ Nĩ ngaa daj, nĩ ga'na' ni tsínj nico' Jesús rian sí'. Nĩ gataj ni sij:

—Nĩ un tsínj huin achij doj rian nicaj sun Yan'anj xata' ruhua re' únj. —Daj gataj ni sij.

² Ngaa nĩ gaquínj Jesús ga'na' 'ngo tsin' gani sij dani ni sí'. ³ Nĩ gataj sij:

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi sī ga'ue nāduna ni é re' niman ni é re', guiyaj ni é re' rún' 'yaj ni tsin', ngaa nĩ sī ga'ue gatu ni é re' rian nicaj sun Yan'anj xata' mánj.

⁴ Nĩ un tsínj ga'uej ruhua gahuin lij daj rún' huin lij tsin' niquin' nan, nĩ hué sij gahuin achij rian nicaj sun Yan'anj.

⁵ 'Nĩ un tsínj nahuin ra'a 'ngo tsin' nan xi'í si nicaj dugüi' sij ngāj, ngaa nĩ nahuin ra'a sij man'anj nej.

Ocasiones de caer

⁶ 'Nĩ sisi xuman ruhua 'ngo tsin' nan ni'yaj sij yūnj, ngaa nĩ niqui nĩn' ruhua niman 'ngo tsínj daj sisi digyán sij guiyaj 'ngo tsin' nan gaquin' nánj. Sa' huin sisi nūmi ni sij 'ngo to xxi xá tsínj daj, ngaa nĩ ga'nij ni sij gan'anj sí' chruhua nnee yan'anj anj. ⁷ Niqui nĩn' ruhua niman ni tsínj man' chruhua xungüi' nan. Daj si digyán ni sij sisi guiyaj dugüi' ni sij gaquin'. Nĩ hua nian sisi da'nga' daj gahuin. Sanj niqui nĩn' ruhua niman tsínj digyán chrej quij hua daj rian dugüi' sij.

⁸ 'Hué dan nĩ sisi guiyaj re' 'ngo gaquin', guiyaj ra'á re', asj guiyaj dacój re' gaquin', ngaa nĩ ga'nin' re', nĩ xacaj re' guere' re'. Daj ni ga' gundu ra'a re' nga dacój re' gatu re' rian gane niganj re' nga Yan'anj sisi huij ra'á re' nga huij dacój re', sanj ga'nij Yan'anj man'án re' rian yan'an aca niganj nĩn'. ⁹ Nĩ sisi guiyaj re' gaquin', guiyaj rundij rián re', ngaa nĩ guiri re', nĩ xacaj re' guere' re'. Daj ni urin rundij rián re' gatu re' rian gane niganj re' nga Yan'anj sisi huij rundij rián re', sanj ga'nij Yan'anj man'án re' rian yan'an aca niganj nĩn'.

La parábola de la oveja perdida

¹⁰ 'Sj gani ruhua ni é re' sisi nitaj si ní'yanj ni tsin' hua lij mánj. Daj si ataj snan'an gunun a ni é re' sisi dugumi sa' ni ángel ni tsin' da aj. Nĩ niganj nĩn' niquin'

ángel daj rian chrē nne re' xata'. Nĩ unun chrē si nata' ni ángel daj. ¹¹ Daj si ga'na' nacā ni ngüi' ga ni'ya si huinj da'nij ni ngüi'.

¹² 'Ngaa nĩ gunun sa' a ni é re' si ga'mi nan. Sisi nicaj 'ngo tsínj daj 'ngo ciento xachij, nĩ ga ni'ya 'ngo xuj, nĩ daj da'nga' guiyaj tsínj dan daj nga dán sij, ruhua ni é re' únj. Gara sij gan'anj xia xinun' gan'anj xachij daj riqui quij. Nĩ gan'anj nana'ui' sij xachij gan'anj ni'ya daj dayun nari' sij dán sij aj. ¹³ Nĩ sisi gunucuj sij nari' sij xucu daj, ngaa nĩ xanga' yya atā gunun ni é re' sisi huaj gahuin nia' ruhua sij nga xucu daj nga ango gan'anj xia xinun' gan'anj xucu nun ga ni'ya aj. ¹⁴ Hué ducúanj daj na'uej ruhua chrej ni é re' nne xata' sisi ga ni'ya nĩ a 'ngo ni tsin' nan mánj.

Cómo se debe perdonar al hermano

¹⁵ 'Nĩ sisi guiyaj 'ngo jnánj re' gaquin' rian re', ngaa nĩ gan'anj ga'mi urin re' nga sij xi'í gaquin' daj. Nĩ sisi gunun sij si gataj re', ngaa nĩ gana'mi sa' nungüej é re' nánj. ¹⁶ Nĩ sisi na'ue gunun sij si gataj re', nĩ gaquinj re' gan'anj ango tsínj yahuij tsínj nga re' rian nne sij. Nĩ sisi gan'anj huij hua'nij testigo daj, nĩ gahuin yya ruhua ni é re' xi'í si hua huij hua'nij ni é re' guini'i daj hua nuguan' daj. ¹⁷ Hué dan nĩ sisi na'ue gunun sij si ataj anin' é re', ngaa nĩ nata' anin' é re' rian daran' ni tsínj nico' Yan'anj. Nĩ sisi na'ue gunun sij si ataj daran' ni tsínj nico' Yan'anj, ngaa nĩ gani ruhua ni é re' sisi huin sij 'ngo tsínj 'na' anej chrej, asj huin sij 'ngo tsínj a'nej xacan pesto.

¹⁸ 'Ngaa nĩ xanga' atā gunun ni é re' sisi sī ga'ue ga'nin' ruhua ni é re' nga 'ngo nuguan' hua chruhua xungüi' nan, nĩ da'nga' daj sī ga'ue ga'nin' ruhua Yan'anj nne xata' nej. Nĩ hué daj sisi ga'ue ga'nin' ruhua ni é re' nga 'ngo nuguan' chruhua xungüi' nan, nĩ da'nga' daj ga'ue ga'nin' ruhua Yan'anj nne xata' nej. ¹⁹ Nĩ atā gunun ni é re' sisi uyan hua ruhua huij ran' ni é re' xi'í 'ngo nuguan' chruhua xungüi' nan, nĩ ga'ue gachinj jni'yaj nungüej é re' rian chrē nne xata'. Nĩ riqui xanga' chrē si achínj nungüej é

re' daj. ²⁰ Daj si rian huij hua'nij ran' ni é re' nahuin yu' ni é re' nga si-xugüij, ni yu'uj daj nnēj dani ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij.

²¹ Ngaa ni gahuin nichrun' Pedro nachínj snan'anj sij Jesús. Ni gataj sij:

—Ni undaj huin guisij guinicā niman nico nga gaquin' gui'yaj jnān riānj únj. Asī da ichij ní'. —Daj gataj Pedro.

²² Ngaa ni gataj Jesús:

—Sé si atā gunun re' sisi da ichij mánj. Sanj da hua'nij xia chí' número nicaaj ichij huin, ni da'nga' daj guinicaj re' niman nico rian jnānj re' aj.

Los dos deudores

²³ Ni daj rún' 'yaj 'ngo rey ngaa ruhua sij nagui'yaj sij cuenta rian ni tsinj 'yaj sun rian sij, ni da'nga' daj huin rian nicaaj sun Yan'anj. ²⁴ Ni ngaa gaxi'i nagui'yaj sij cuenta, ni nicaaj ni sij ga'na' sij 'ngo tsinj da'ui ga'i nin' ruhua millón huin san'anj rian rey daj. ²⁵ Ni rian na'ue gunucuj sij naru'ue sij si da'ui sij, ngaa ni ga'nin' rey daj sun sisi gudu'ue ni sij nungüej nica moso daj nga da'nij sij nej, daran' si mán rian sij nej. Asij ni guiri' rey si da'ui moso daj naru'ue sij. ²⁶ Ngaa ni ganiquin' ráj dacoj moso daj rian rey, ni ga'mi yaco sij, gataj sij gunun rey: “Señor, ganahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' doj yūnj, ngaa ni naru'ue nin'inj riān re' aj.” Daj gataj sij gunun rey daj. ²⁷ Ngaa ni ganahuin 'i ruhua rey daj ni'yaj sí' sij. Ni ga'nin' ruhua sí' nga si da'ui sij. Ni na'nij sí' gan'anj sij.

²⁸ Sanj ngaa gahui moso daj gan'anj sij, ni nari' dugüi' sij nga ango moso 'yaj sun nuguan'an nga sij huin moso da'ui doj san'anj rian sij. Ngaa ni guida'a sij, ni gani sij xá sí'. Ni gataj sij: “Naru'ue so' si da'uí so' riānj anj.” Gataj sij gunun tsinj daj. ²⁹ Ngaa ni ganiquin' ráj dacoj sí' rian sij. Ni ga'mi yaco sí' rian sij. Ni gataj sí': “Ganahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' yūnj, ngaa ni naru'ue nin'inj riān re'.” Gataj sí'. ³⁰ Sanj nun ga'uej sij. Ni garij sij ducuaga' gunun sí' sisi da naru'ue sí' daran' si da'ui sí' rian sij, ngaa ni gahui sí'.

³¹ Ngaa ni ngaa guini'i ango ni moso 'yaj sun rian rey daj guiran' moso daj, ni

nin' ruhua ganani ruhua ni sij. Ni gan'anj nāta' ni sij daran'anj rian rey daj. ³² Ngaa ni gaquinj rey ga'na' moso da'ui nico daj. Ni gataj sí' rian sij: “Moso xi'i huín re'. Ga'nin' ruhuāj nga daran' si da'uí re' xi'í si ga'mi yaco re' riānj saj. ³³ Ni daj rún' gahuin 'i ruhuāj ni'yā so', ni da'nga' daj hua nian gahuin 'i ruhua re' guini'yaj re' dugüi' re' saj.” Daj gataj rey rian simoso sij. ³⁴ Ngaa ni nin' ruhua ga'man ruhua rey daj. Ni nago' sij moso daj rian caíde dugumi rian ducuaga' sisi gahuin sí' castigo da naru'ue sí' daran' si da'ui sí' rian rey aj.

³⁵ Ni daj rún' gui'yaj rey daj da'nga' daj gui'yaj chrē nne xata' nga ni é re' sisi na'ue guinicaj sa' ni é re' niman nico rian xi'í jnānj ni é re' nej aj. —Daj gataj Jesús.

19

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Ni ngaa guisij ga'mi Jesús ni nuguan' nan, ni gahui sij estado Galilea. Ni guisij sij anéj chrej du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán rian ngaj estado Judea. ² Ni nico' nico ni ngüi sij. Ni ganahuin ni ngüi a'nan' yu'uj daj, gui'yaj sij.

³ Ni ga'na' ni tsinj fariseo. Ni huin ruhua ni sí' ga'ui' ni sí' gaquin' xiráj Jesús xi'í nuguan' ga'mi sij. Xi'í daj nachínj snan'anj ni sí' Jesús. Ni gataj ni sí':

—Ga'uej si-ley Yan'anj sisi dúnó' nico' xi'í daran' ni nuguan' ní'. —Daj gataj ni tsinj fariseo rian Jesús.

⁴ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ani ruhuāj sisi hua gaya ni é re' sisi ngaa gaxi'i daran'anj, ni gui'yaj Yan'anj tsinj sno'o nga yun'unj xāna. ⁵ Ni gataj Yan'anj: “Xi'í daj dūnaj 'ngo tsinj daj chrej sij nga nni sij. Ni gane nuguan'an sij nga nica sij aj. Ni nungüej nica tsinj daj gahuin urin ngüi aj.” Daj gataj Yan'anj. ⁶ Ngaa ni sé huij nnee cúj huin nungüej sij ga mánj. Sanj urin nnee cúj huin nungüej sij nánj. Ni ngaa xacaj dugüi' 'ngo tsinj daj nga 'ngo yun'unj daj, gui'yaj Yan'anj, ngaa ni si ga'ue gahuin nini nungüej sij, gui'yaj ni ngüi mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁷ Ngaa ni gataj ni tsinj fariseo:

—Nĩ un sin huin nĩ ga'nin' Moisés sun sisi guĩ'yaj né' yanj ata ga'ui' né' ra'a nica né'. Ngaa nĩ dunaj né' nica né', guĩ'yaj sí' únj. —Daj gataj ni sij.

⁸ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Xi'í si tsi niman ni é re', nĩ riqui Moisés permiso sisi dunaj ni é re' nica ni é re'. Sanĩ sé daj gahuin asij sini ngaa guĩ'yaj Yan'anj ni ngüi mánj. ⁹ Hué dan nĩ atā gunun ni é re' sisi tsínj guere'ej nica daj, nĩ ganacaj sij ango ngüi, nĩ da'ui sij gaquin' anj. Sanĩ sé daj huin sisi guĩ'yaj squira' nica sij ango tsínj mánj. Nĩ tsínj nacaj yun'unj xana guere' daj, nĩ da'ui sij gaquin' nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

¹⁰ Ngaa nĩ gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Sisi da'nga' daj huin nga tsínj hua nica, ngaa nĩ sa' huin sisi si xacaj né' yun'unj xana mánj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Sé daran' ni tsínj ga'ue gara da'nga' ruhua nga nuguan' nan. Sanĩ sisi riqui Yan'anj, nĩ ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij. ¹² Hua 'ngo tsínj na'ue ga'mi nga yun'unj xana. Nĩ da'nga' daj hua ni sij asij ga'nga ni sij. Nĩ hua ango tsínj na'ue ga'mi nga yun'unj xana. Daj si da'nga' daj hua nnee cúj sij, guĩ'yaj ango ni tsínj. Nĩ hua ángo tsínj na'uej ruhua ga'mi nga yun'unj xana. Daj si huin ruhua sij guĩ'yaj sun sij rian nicaj sun Yan'anj anj. Ngaa ni sisi ga'ue gara xina ni é re' nga nuguan' nan, nĩ da'nga' daj guĩ'yaj ni é re'. —Daj gataj Jesús.

Jesús bendice a los niños

¹³ Ngaa nĩ nicaj ni yun'unj xana ni tsin' le ga'na' ne rian Jesús sisi guta' sí' ra'a sí'. Nĩ gachinj jni'yaj sí' xi'í ni tsin'-in', ruhua ne. Sanĩ chran' ni tsínj nico' Jesús ni yun'unj xana nicaj ga'na' daj aj. ¹⁴ Sanĩ gataj Jesús:

—Ra'a ni é re' si ga'na' ni tsin' riānj. Nĩ si chran' ni é re' si ga'na' riānj nej mánj. Daj si rún' huin ni ngüi man rian nicaj sun Yan'anj nne xata'. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nĩ guta' Jesús ra'a sij rian ni tsin'. Nĩ gahui sij gan'anj sij.

El joven rico

¹⁶ Hué dan nĩ ga'na' 'ngo tsínj daj. Nĩ gataj sij gunun Jesús:

—Maestro sa', un sun sa' guĩ'yaj sūnj, nĩ ga'ue gane nigān, ruhuá re' únj. —Daj gataj sij aj.

¹⁷ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Nĩ un sin huin nĩ atāj re' sisi sa' man'ānj únj. Urin Yan'anj huin si sa' nánj. Sanĩ sisi huin ruhuá re' gane niganj re' nga Yan'anj, ngaa nĩ dagahuin re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né'. —Daj gataj Jesús gunun sij.

¹⁸ Ngaa nĩ:

—Nĩ un nuguan' dagahuin únj, ruhuá re' únj. —Gataj tsínj daj gunun Jesús.

Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Si dagahuí' re' níman mánj. Nĩ si guĩ'yaj tu re' mánj. Nĩ si ga'mi re' nuguan' nne xi'í dugüí' re' mánj. ¹⁹ Nĩ guinun yan'ánj re' chréj re' nga nní re' nej. Nĩ gahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' dugüí' re' daj rún' 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'án re' aj. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Ngaa nĩ gataj tsínj daj gunun Jesús:

—Daran' ni nuguan' daj ráj xināj asij hua lē aj. Ngaa nĩ un sin achin guĩ'yā, ruhuá re' únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²¹ Ngaa nĩ gataj Jesús gunun sij:

—Sisi huin ruhuá re' gahuin sa' nĩn' re', ngaa nĩ güij nan' re' gudu'ue re' daran' si'yáj re'. Nĩ san'anj guiri' re' daj ga'ui' re' rian ni ngüi niqui. Hué dan nĩ guiman nico si'yáj re' xata', guĩ'yaj Yan'anj anj. Ngaa nĩ ga'na' re' guinico' re' yūnj anj. —Daj gataj Jesús.

²² Nĩ ngaa gunun tsínj daj si gataj Jesús, nĩ gan'anj sij nani ruhua sij. Daj si hua nico si'yaj sij.

²³ Ngaa nĩ gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj xata' aj. ²⁴ Nĩ gataj ruhua' yūnj sisi 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj daj nga si gachin 'ngo xucu camello yu'uj taj cúj nuhua aj. Nĩ xxi hua xú' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁵ Ngaa n̄i ngaa gunun ni tsínj nico' Jesús nuguan' daj, n̄i n̄in' ruhua gan'anj ruhua ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Sis̄i hué daj huin, ni un tsínj ga'ue n̄acaj Yan'anj únj. —Daj gataj ni sij.

²⁶ Ngaa n̄i ni'yaj Jesús rian ni sij. N̄i gataj sí':

—S̄i ga'ue n̄acaj ni ngüi man'an ni sij mánj. San̄i Yan'anj ga'ue gui'yaj daran' nuguan'. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa n̄i gataj Pedro:

—Hua duna únj daran' si'yaj únj anj. N̄i nico' únj man'án re' aj. Ngaa n̄i un sin huin nariqui Yan'anj rian únj, ruhuá re' únj. —Daj gataj Pedro.

²⁸ N̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—Xanga' atā gunun ni é re' sis̄i ngaa guis̄ij güi gane 'uej rian chrun xila sa' ango xungüi n̄aca, n̄i gane xanga' ni é re' rian ni xuhuij chrun xila sa' guinicaj ni é re' sun rian ni xuhuij xi'nin' ni tsínj israelita. N̄i hué daj gahuin xi'í si guinico' ni é re' man'ánj huinj da'n̄ij ni ngüi. ²⁹ N̄i danej gahuin a ni é re' dunáj á re' ducúa á re' nga jnánj án re' nej, xoco' a ni é re' nej, nga chrej a ni é re' nej, nni a ni é re' nej, nga da'n̄ij ni é re' nej, do'ój re' nej, n̄i sis̄i dunaj á re' daran' nan rian xi'tj, ngaa n̄i nahuin ra'a ni é re' 'ngo ciento ni rasun sa' nan. N̄i gane n̄iganj án re' nga Yan'anj, gui'yaj Yan'anj nej aj. ³⁰ San̄i nico' ni ngüi huin achij chruhua xungüi nan nanico' ni sij ne' rucu ango xungüi ga'na' aj. N̄i nico' ni ngüi nico' ne' rucu chruhua xungüi nan gahuin achij ni sij ango xungüi ga'na' aj.

20

Los obreros de la viña

¹ 'N̄i daj rún' 'yaj 'ngo xuru'ue ngaa ahui sij n̄igan' acuan' n̄ana'ui' sij ni tsínj gan'anj gui'yaj sun do'ój sij rian man' coj chruj uva, n̄i da'nga' daj 'yaj Yan'anj nga né' rian nicaj sun Yan'anj. ² N̄i gui'yaj yya xuru'ue daj nga ni tsínj gui'yaj sun undaj huin ga'ui' sí' du'ue ni sij 'ngo güi daj. N̄i ga'mi sí' sis̄i ga'ui' sí' 'ngo san'anj denario rian ni sij. Ngaa n̄i ga'n̄ij sí' gan'anj gui'yaj sun ni sij riqui coj uva.

³ 'Hué dan n̄i gahui yún xuru'ue daj gan'anj sij ga un n̄igan'. N̄i guini'i sij mán

ango ni tsínj mán rian yu'ue. Ni niquin' yun ni sij. ⁴ N̄i gataj sij: "Güij gui'yaj sun ni é re' si-sünj anj. N̄i daj rún' gui'yaj sun ni é re', n̄i riquij du'ue ni é re' aj." Daj gataj sij. N̄i gan'anj gui'yaj sun ni sí'.

⁵ 'Ngaa n̄i gahui ruhua' yún sij gan'anj sij ga xuj nej, ga hua'nij di'n̄i nej. N̄i daj rún' gui'yaj sij ga un, n̄i da'nga' daj gui'yaj ruhua' yún sij.

⁶ 'N̄i gan'anj ruhua' yún sij rian yu'ue s̄ij 'ngo si ga un'un' di'n̄i. N̄i ganari' sij ango ni tsínj mán man'an. N̄i ganachínj snan'anj sij ni sí'. N̄i gataj sij: "N̄i un sin huin ni mán ni é re' nun güi n̄in' yu'uj nan, n̄i nitaj sun 'yaj sun ni é re' mán án re' yu'uj nan únj." Gataj sij. ⁷ Ngaa n̄i: "Nitaj 'ngo tsínj ataj sis̄i gan'anj gui'yaj sun ni únj mánj." Gataj ni tsínj mán rian yu'ue daj rian sij. Ngaa n̄i gataj xuru'ue daj: "Güij gui'yaj sun ni é re' riqui coj uva. N̄i riquij du'ue ni é re' daj rún' gui'yaj sun a ni é re' aj." Daj gataj sij.

⁸ 'N̄i ngaa guini, n̄i gataj sij gunun tsínj nicaj yun'unj ni moso daj: "Gaquinj re' ga'na' ni tsínj 'yaj sun nánj. N̄i naga'ui' re' du'ue ni sij aj. Gaxi'i re' naru'ue re' rian ni tsínj nico' da rucu gui'yaj sun aj. Ngaa n̄i naru'ue re' rian ni tsínj gatúj asij sini yan." Gataj xuru'ue daj.

⁹ 'Ngaa n̄i guis̄ij ni tsínj gatúj da ga un'un' di'n̄i daj. N̄i da go'ngo ni sij ganahuin ra'a chre' gue ni sij 'ngo san'anj denario da aj. ¹⁰ N̄i ngaa guis̄ij ni tsínj gui'yaj sun sini, ngaa n̄i gani ruhua ni sij sis̄i xacan doj ga'ui' xuru'ue daj du'ue ni sij daj nga si ga'ui' sí' rian ni tsínj gatúj gui'yaj sun ga un'un'. San̄i 'ngo hua nahuin ra'a daran' ni sij. ¹¹ N̄i ngaa nahuin ra'a ni sij, n̄i gaxi'i ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í xuru'ue. ¹² N̄i gataj ni sij: "Ni tsínj gatúj da rucu daj, n̄i gui'yaj sun ni sij urin hora. San̄i uyan naru'ue re' rian ni sij nga únj nánj. N̄i gui'yaj sun ni únj nun güi n̄in' anj. N̄i nun güi n̄i yan'an nej aj." Gataj ni sij. ¹³ San̄i gataj tsínj do'ój rian 'ngo ni sij: "Amigo, sé si digya' yun'un go'ngo ni é re' mánj. San̄i hua gui'yaj yya re' ngaj sis̄i naru'ue 'ngo san'anj denario rian re' aj. ¹⁴ Ganacaj re' du'ue re', n̄i güij re'

nánj. Daj rún' naru'uē rian re', nī da'nga' daj huin ruhuāj naru'uē rian tsínj nico' da rucu nej. ¹⁵ Sanī ga'ue guī'yā daj rún' garan' ruhuāj nga si-san'ān nánj. Xicoj ruhuá re' si guī'yā doj sinduj nga dugūi' re' ní." Daj gataj xuru'ue daj gunun tsínj guī'yaj sun.

¹⁶ 'Nгаа nī ni ngūi nico' da rucu xungūi nan, nī gahuin rian ni sij ango xungūi naça. Nī ni ngūi huin rian xungūi nan, sanī gūna da rucu ni sij ango xungūi daj. Daj si aquínj Yan'anj nico ni ngūi gan'anj rianj anj. Sanī doj ni sij huin si nacui Yan'anj nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

¹⁷ Nī ngaa huaj Jesús gahui sij dacan rian ngaj xuman' Jerusalén, nī gaquínj sij ni tsínj nico' sij ga'na' nini ni sí' rian sij. Nī gataj sij:

¹⁸ —Ni'i ni é re' sisi huaj né' guisij né' xuman' Jerusalén. Nī hué yu'uj daj naga'ui' 'ngo tsínj daj man'ānj rian ni chrej a'nin' nga rian ni maestro digyán ley rian ni ngūi. Nī huínj da'nīj ni ngūi. Nī daga'mi dugūi' ni sij sisi dagahui' ni sij man'ānj. ¹⁹ Ngaa nī naga'ui' ni sij yūnj rian ni tsínj 'na' anéj chrej sisi ga'mi ducu ni sí' xi'tj. Nī duguayun ni sí' nne' xirā aj. Nī gari ni sí' gaquíj man'ānj rian rugutsj nej aj. Sanī xiráj huā'nij güi, nī gāna'nī nánj. —Daj gataj Jesús.

Petición de Santiago y de Juan

²⁰ Ngaa nī gahuin nīchrun' hujj da'nij nica tsínj gu'naj Zebedeo rian Jesús. Nī ganiquin' ráj dācoj ún' rian Jesús. Nī gachínj ún' 'ngo sinduj rian sij.

²¹ Ngaa nī gataj Jesús:

—Nī un sin huin ruhuá re' únj. —Gataj Jesús.

Nī gataj unj gunun sij:

—Ga'nin' re' sun sisi ngaa gane sún re' guinicaaj sún re', nī gane nungüej da'nī xi'nīj re', 'ngo sij ne' chrej ra'a sa' re', nī ango sij ne' chrej ra'a rotsi re', ruhuāj aj. —Gataj unj.

²² Ngaa nī gataj Jesús:

—Nun ni'i nungüej é re' si achínj nungüej é re' mánj. Ga'ue gunucuaaj

nungüej é re' guiran' nungüej é re' sayun daj rún' guiran' man'ānj ní'. —Daj gataj Jesús.

—Ga'ue aj. —Daj gataj nungüej sij.

²³ Ngaa nī gataj Jesús:

—Xānga' guiran' nungüej é re' sayun ngāj aj. Sanī na'ue rīqui man'ānj sisi gane nungüej é re' 'ngo ni é re' ra'a sa'āj, nī ango ni é re' ra'a rotsij mánj. Hua nacui chrē nungüej tsínj gane nungüej chrej xi'nī anj. —Daj gataj Jesús.

²⁴ Nī ngaa gunun ango ichi' ni tsínj nico' Jesús, nī ga'man ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' nungüej tsínj daj. ²⁵ Sanī gaquínj Jesús ga'na' ni sij, nī gataj sij:

—Ni'i ni é re' daj 'yaj ni tsínj nicaj sun scanij ni tsínj 'na' anéj chrej. Nī aran' ruhua ni sij guinicaaj sun nico ni sij gahuin achij ni sij rian ni ngūi aj. ²⁶ Sanī sé daj guī'yaj ni é re' mánj. Tsínj ruhua gahuin achij scanij ni é re', ngaa nī gahuin sij simoso ni é re' aj. ²⁷ Nī tsínj ruhua gahuin rian scanij ni é re', ngaa nī gahuin sij tsínj 'yaj sun rian ni é re' aj. ²⁸ Daj si sé si 'nāj nī guī'yaj sun ni ngūi riānj, ruhuāj mánj. Nī huínj da'nīj ni ngūi. Sanī 'nāj guī'yaj sūnj rian ni ngūi aj. Nī 'nāj gahuíj naru'uē rian si-gaquin' nico ni ngūi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Dos ciegos reciben la vista

²⁹ Nī ngaa gahui ni sij xuman' Jericó, nī gachéj nin' ruhua ni ngūi rucu Jesús.

³⁰ Nī nne hujj tsínj duri du'ua chrej. Nī ngaa gunun nungüej sij sisi huaj Jesús yu'uj daj, nī gaguáj nungüej sij. Nī gataj nungüej sij:

—Señor, nahuin 'i ruhuá re' nī'yaj re' nungüej únj huín re' da'nīj David aán. —Daj gaguáj nungüej sij.

³¹ Ngaa nī chran' ni ngūi sisi dínj gane du'ua nungüej sij.

Sanī doj a' ganari' nucuaaj nungüej sij gaguáj nungüej sij. Nī gataj nungüej sij:

—Señor, nahuin 'i ruhuá re' nī'yaj re' nungüej únj huín re' da'nīj David aán. —Daj gataj nungüej sij.

³² Ngaa nī ganiquin' Jesús. Nī gaquínj sij ga'na' nungüej sí' rian sij. Nī gataj sij:

—Nĩ un sin huin ruhua nungüej é re' guí'yā ngā nungüej é re' únj. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa nĩ gataj nungüej sij:

—Señor, huin ruhua únj sisi ganaxiguin rian nungüej únj, guí'yáj re', ruhua únj anj. —Daj gataj nungüej sij.

³⁴ Ngaa nĩ ganani yaco ruhua Jesús ni'yaj sí' nungüej sij. Nĩ ganun ra'a sí' rian nungüej sij. Nĩ 'ngo hora naxiguin rian nungüej tsínj duri daj. Nĩ guinico' nungüej sij Jesús.

21

La entrada triunfal en Jerusalén

¹ Ngaa nĩ guisíj ni sij xuman' Betfagé rian niquin' 'ngo dacan gu'naj Olivos. Nĩ ngaj nıchrun' xuman' Jerusalén nga xuman' Betfagé. Ngaa nĩ ga'nıj Jesús huıj tsínj nico' sij. ² Nĩ gataj sij:

—Gan'anj nungüej é re' xuman' ngaj ne' rian doj aj. Nĩ ngaa huaj nungüej é re', nĩ nari' rá'yanj nungüej é re' 'ngo urruj anumi nga da'nıj xú'. Nĩ ganachi nungüej é re' nıcaj re' ga'na' re' riánj. ³ Nĩ sisi hua 'ngo ngüi ganachinj snan'anj rian nungüej é re', ngaa nĩ gataj nungüej é re' gunun ni sij: “Man'an Señor ní'yanj xuj aj. Nĩ hora nĩ ga'na' nıcaj yún xuj, guí'yaj sí' aj.” Daj gataj nungüej é re' gunun ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

⁴ Nĩ da'nga' daj gahuin sisi gahuin yya daj rún' gataj 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asıj ná. Nĩ gataj sí':

⁵ Gataj ni é re' gunun ni ngüi man xuman' Sıón sisi hué si-rey ni sij 'na' rian man ni sij.

Nĩ daj rún' huin xucu nı, nı da'nga' daj huin sij.

Nĩ taj sij 'ngo urruj da'nıj xucu 'yaj sun. Daj gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj.

⁶ Ngaa nĩ gan'anj nungüej tsínj nico' Jesús. Nĩ guí'yaj nungüej sij daj rún' ga'nin' Jesús sun rian nungüej sij. ⁷ Ngaa nı nıcaj nungüej sij nungüej da'nıj urruj daj ga'na' nungüej sij rian Jesús. Ngaa nı guta' nungüej sij si-gan' nungüej sij xiráj nungüej xú'. Ngaa nı guitáj Jesús xú' aj.

⁸ Ngaa nı guruj nico ni ngüi si-gan' ni sij

chruhua chrej. Nı ga'nin' ango ni sij coj ra'a chrun guruj ni sij chruhua chrej. ⁹ Nı ngüi huaj ne' rian nej, nga ni ngüi nico' ne' rıcu Jesús aguáj ni sij. Nı gataj ni sij:

—Hosanna, da'nıj David huın re'. Hua nıa' 'ueé ruhua tsínj 'na' nga si-xugüi man'an Señor. Ga sa' 'ueé xata' aj. —Gataj ni sij gaguáj ni sij.

¹⁰ Nı ngaa gatúj Jesús chruhua xuman' Jerusalén, nı nun nari' ruhua ni ngüi un sin gahuin mánj. Nı gataj ni sij:

—Nı un tsínj huin nan únj. —Daj gataj ni ngüi man xuman' Jerusalén.

¹¹ Ngaa nı gataj ango ni ngüi:

—Tsınj nan huin Jesús tsınj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Nı 'na' sij xuman' Nazaret estado Galilea. —Daj gataj ni sij.

Purificación del templo

¹² Ngaa nı gatúj Jesús chruhua si-nuhui Yan'anj. Nı guiri sij ni tsınj mán du'uej rasun nga ni tsınj ránj rasun nej. Nı guru nitu sij ni mesa si'yaj ni tsınj naduna san'anj. Nı guru nitu Jesús ni chrun ruguechra' si'yaj ni tsınj du'uej xu'man anj. ¹³ Nı gataj Jesús gunun ni sij:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ducúa Yan'anj huin rian gachinj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj. Sanı nuhui nan gahuin 'ngo huej man ni tsınj tu, 'yaj á re' nánj.” Gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

¹⁴ Ngaa nı gatúj ni ngüi duri nga ni ngüi nare' dacój chruhua nuhui rian niquin' Jesús. Nı ganahuin ni sij, guí'yaj sí'.

¹⁵ Sanı ga'man ruhua ni chrej huin achıj nga ni tsınj digyán si-ley Moisés ngaa guini'i ni sij si sa' guí'yaj Jesús. Nı hué daj ga'man ruhua ni sij ngaa guini'i ni sij sisi ga'mi sa' ni tsin' xi'ı Jesús. Daj si gataj ni tsin' daj: “Hosanna rian tsınj nan si huin sí' da'nıj rey David”.

Daj gataj anin'inj gaguáj anin'inj.

¹⁶ Ngaa nı gataj ni sij gunun Jesús:

—Unun man'án re' si ataj ni tsin' nan ní'. —Daj gataj ni sij.

Nı gataj Jesús:

—Unünj anj. Sanı nun gaya ni é re' si-nuguan' Yan'anj xi'ı si ataj nuguan' nan gunun ni é re' mí'. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: “Guí'yaj Yan'anj sisi ga'mi sa' ni lij nga ni tsin' utsi nuguan' garan' ruhua

man'an Yan'anj gunun". Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁷ Ngaa ni dunáj Jesús ni sij. Ni gahui sij xuman' daj. Ni gan'anj sij xuman' Betania. Ni gunáj sij yu'uj daj.

Maldición de la higuera estéril

¹⁸ Ni hua nigan' ango güi, ni huaj Jesús nanicaj sij xuman' Jerusalén. Ni achin xi'nā riqui sij. ¹⁹ Ni guini'i sij niquin' 'ngo chrun gu'naj higuera du'ua chrej. Ni gan'anj nichī sij rian niquin'-ín'. Sanī nun nari' sij higo mánj. Maan coj ra'a-á guini'i sij nánj. Ngaa ni gataj sij rian chrun daj:

—Niganj si gayu chruj chra re' ga mánj. —Daj gataj Jesús.

Ni 'ngo hora ganaco chrun daj. ²⁰ Ni ngaa guini'i ni tsínj nico' Jesús si guiran' chrun daj, ni gataj ni sij:

—Ni un sin ni 'ngo hora ganacoj únj. —Daj gataj ni sij gan'anj ruhua ni sij.

²¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi guxuman ruhua ni é re', ni si gani huij ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' Yan'anj, ngaa ni ga'ue gui'yaj ni é re' si gui'yā ngā chrun higuera nan anj. Ni sé urin nan ga'ue gui'yaj ni é re', sanī ga'ue gataj ni é re' gunun quij nan: “Guxun re' man'án re' yu'uj nan gan'anj re' ganatu re' chruhua nnee yan'anj anj.” Ngaa ni hué daj gahuin. ²² Hué dan ni sisi gachinj jni'yaj ni é re' 'ngo nuguan' rian Yan'anj ngaa guxuman yya ruhua ni é re', ngaa ni nahuin ra'a ni é re' nuguan' da aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La autoridad de Jesús

²³ Ni ngaa gatúj Jesús chruhua nuhui digyán sij rian ni ngüi, ni gahuin nichrun' ni chrej a'nin' ngā ni tsínj huin achij nej. Ni nachínj snan'anj ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

—Ni un sin huin sun ni 'yáj re' nan únj. Ni un tsínj riqui sun, ni 'yáj re' nan únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²⁴ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ruhūāj ganachin' snan'anj 'ngo nuguan' da man'an án re' aj. Ni sisi

danicaj ni é re' nuguan' riānj, asíj ni gatā un sun gui'yā nan gunun ni é re'. ²⁵ Ni un tsínj ga'nin' sun rian tsínj gu'naj Juan sisi gata' nnee sí' ni ngüi únj. Yan'anj gataj rian sij ní'. Así hua ango tsínj gataj rian sij sa'. —Gataj Jesús.

Ngaa ni diguīj man'an ni sij ngā dugüi' ni sij. Ni gataj ni sij:

—Sisi gato' sisi Yan'anj ga'nin' sun rian Juan, ngaa ni gataj Jesús gunun ni únj sisi un sin huin nun guxuman ruhua ni únj ni'yaj ni únj man'an sij únj. ²⁶ Ni sisi gataj únj sisi ni tsínj ga'nij ga'na' Juan, sanī xu'ui' ni'yaj únj rian ni ngüi aj. Daj si gani ruhua daran' ni ngüi sisi Juan gahuin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

²⁷ Ngaa ni gataj ni sij gunun Jesús:

—Nun ni'i únj mánj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

Ngaa ni gataj Jesús:

—Hué dan ni si gatā gunun ni é re' un sin huin sun 'yā aj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de los dos hijos

²⁸ Ngaa ni nachínj snan'anj Jesús ni tsínj daj. Ni gataj sij:

—Daj ani ruhua ni é re' ngā nuguan' nan únj. Hua huij da'nij 'ngo tsínj daj. Ni gataj sij rian 'ngo da'nij sij: “Da'nī, yyaj ni güij gui'yaj sún re' riqui coj uva aj.” Gataj tsínj daj gunun da'nij sij.

²⁹ 'Ngaa ni: “Si gan'án mánj.” Gataj sí' rian chrej sí'. Sanī sa' sij, ni xacaj sij ango ducúanj, ni gan'anj gui'yaj sun sij. ³⁰ Hué dan ni gan'anj chrej sij rian nne ango da'nij sij. Ni da'nga' daj gataj sij gunun sí'. Ni: “Ga'ue gan'án Señor.” Gataj sí' rian chrej sí'. Sanī nun gan'anj gui'yaj sun sí'. ³¹ Ni un tsínj yya gui'yaj si garan' ruhua chrej sij, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni gataj ni sij:

—Tsínj rian gataj sini yan daj. Hué sij huin nánj. —Daj gataj ni sij.

Ngaa ni gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi gatu sini yan ni tsínj a'nej xacan pesto ngā ni ngüi xana achéj man'an rian nicaj sun Yan'anj dan ngā si gatu ni é re' aj. ³² Daj si ga'na' Juan digyán sí' daj ga'ue guiman ni é re'

gui'yaj nica ni é re'. Sanj nun guxuman ruhua ni é re' mánj. Sanj guxuman ruhua ni tsínj a'nej xacan pesto nga ni ngüi xana achéj man'an. Nj nunj si guini'i ni é re' daran' nan, sanj nun nānicaj ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re' mánj. Nj nun guxuman ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' Juan nej mánj.

Los labradores malvados

³³ Hué dan nj gunun ni é re' ango cuento nanij. Ganarij 'ngo xuru'ue daj nico coj uva unun sij aj. Nj gui'yaj sij 'ngo xingá ganicaj rian gunun sij. Nj gánj sij yu'uj rian gani sij chruj uva, gui'yaj sij vino. Nj gui'yaj sij 'ngo hue' xacan xxi sisi dugumi ni sij daran' ni coj daj. Nj naga'ui' sij si-coj sij coj chruj uva daj rian go'ngo ni tsínj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. Ngaa ni gan'anj gan' sij ango xuman'. ³⁴ Nj ngaa guisij güi gane uva, ngaa nj ga'nij sij si-moso sij gan'anj gachinj ni sij rian ni tsínj mán 'yaj sun daj chruj si huin si'yaj sij. ³⁵ Sanj guida'a ni tsínj mán 'yaj sun daj ni si-moso sij. Nj ga'ui' ni sí' chrun xiráj 'ngo moso daj. Nj dagahui' ni sí' ango moso. Nj ga'ui' ni sí' yej ango moso daj. ³⁶ Ngaa nj ga'nij ruhua' yún tsínj do'oj daj ango ni si-moso sij. Nj hua ga'i ni sí' daj nga ni tsínj gan'anj sini. Nj daj rún' gui'yaj ni tsínj dugumi daj, nj da'nga' daj gui'yaj ni sij nga ni sí'. ³⁷ Hué dan nj ne' rucu nj ga'nij sij man'an da'nij sij gan'anj. Nj gataj sij: "Ga ní'yanj ni sí' nga man'an da'nī anj." Gataj ni sij. ³⁸ Sanj ngaa guini'i ni sí' da'nij sij, nj gataj ni sí' gunun ni dugüi' sí': "Tsínj nan gunánj do'ój chrej sij si sa' gahui' chrej sí' aj. Dagahui' né' tsínj nan, ngaa ni gunan né' gahuin do'ój né' nánj." Daj gataj ni sij. ³⁹ Ngaa nj guida'a ni sij tsínj daj. Nj guere'ej ni sij sí' chrej xe' du'ua rian man coj uva daj. Nj dagahui' ni sij sí'. ⁴⁰ Hué dan nj ngaa ga'na' tsínj do'oj, nj un sin huin gui'yaj sij nga ni tsínj dugumi daj, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús gunun ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij.

⁴¹ Ngaa nj gataj ni sij:

—Dagahui' sij ni tsínj xi'i daj. Nj si ganahuin yaco ruhua sij nj'yaj sij ni sí' ga mánj. Ngaa nj naga'ui' sij coj chruj uva

daj huin si-coj sij rian ango ni tsínj sisi dugumi ni sí'. Nj ngaa gane chruj daj, nj naga'ui' ni sí' rian tsínj do'oj daj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁴² Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj un sin huin nj nun gaya ni é re' si gataj si-nuguan' Yan'anj únj. Nj gataj si-nuguan' Yan'anj:

Yej guere'ej ni tsínj 'yaj sun hue', nj gahuin-ín' 'ngo yej sa' doj gane ran-án' dugu'nun' squina hue' niganj ni aj.

Hué man'an Señor gui'yaj nuguan' nan. Nj dugu'naj nin' ruhua hua nuguan' nan ruhua né' aj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ⁴³ Hué dan nj gatā gunun ni é re' sisi ga'ne Yan'anj rian gane ni é re' rian nicaj sun Yan'anj. Nj ga'ui' Yan'anj rian ango ni ngüi. Daj si gui'yaj ni sij si huin ruhua Yan'anj. ⁴⁴ Nj huéj huin yej daj. Nj sisi ganatu 'ngo ngüi rian yej daj, nj garan' ni sij, gui'yā. Nj sisi guinij yej daj rian 'ngo ni ngüi, nj guixitin' ni sij, gui'yā nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁴⁵ Nj ngaa gunun ni chrej a'nin' nga ni tsínj fariseo cuento ganani Jesús, nj xacaj ni sij cuenta sisi a'mi sí' xi'í man'an ni sij.

⁴⁶ Nj huin ruhua ni sij guida'a ni sij sí'. Sanj xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij rian ni ngüi. Daj si ani ruhua ni ngüi sisi tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj huin Jesús, ruhua ni sij aj.

22

Parábola de la fiesta de bodas

¹ Ngaa nj ga'mi ruhua' yún Jesús nani sij cuento. Nj gataj sij:

² —Daj rún' gui'yaj 'ngo rey ngaa gui'yaj sij gui'yanj xi'í si xacaj da'nij sij yun'unj xana, nj da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anj. ³ Nj ga'nij rey daj si-moso sij gan'anj gaquinj ni ngüi sisi ga'na' ni sij xa ni sij rian gahuin gui'yanj ducua' sij. Sanj nun ga'uej ruhua ni sij ga'na' ni sij. ⁴ Ngaa nj ga'nij ruhua' yún sij ango ni moso daj gan'anj ni sí'. Nj gataj sij gunun ni sí': "Gataj ni é re' rian ni ngüi ga'na' daj sisi hua chrun nia 'yā. Nj hua dagahui' ni sij ni dānj sicuj nga ni xucu namij nej aj. Nj

hua chr̄un daran'anj. Ngaa n̄i ga'na' á re' xa á re' nga da'n̄i. Daj si x̄acaj sij yun'unj x̄ana." Gataj rey daj gunun ni sij.

⁵ 'San̄i nun x̄acaj ni nḡüi daj cuenta nga nuguan' gataj ni sij mánj. Gan'anj gui'yaj sun 'ngo tsínj daj do'ój sij. N̄i gan'anj ango sij, gan'anj ḡudu'ue sij rasun rian ni nḡüi. ⁶ N̄i guida'a ango ni sij ni si-moso rey daj. N̄i gui'yaj xi'i ni sij nga ni sí'. N̄i dagahui' ni sij ni sí' nej. ⁷ Ngaa n̄i ngaa gunun rey daj, n̄i n̄in' ruhua ga'man ruhua sij. N̄i ga'n̄ij sij si-snado sij gan'anj dagahui' ni tsínj dagahui' ni si-moso sij daj. N̄i gari yan'an ni sí' xánj ni tsínj daj. N̄i gaca xuman' daj.

⁸ 'Ngaa n̄i gataj rey daj gunun si-moso sij: "Daran'anj hua chr̄un sisi ga'na' ni nḡüi xa ni sij rian ḡahuin gui'yanj x̄acaj da'n̄i yun'unj x̄ana. San̄i nitaj si ní'yanj ni nḡüi gaquin ga'na' da mánj. ⁹ Ngaa n̄i gan'anj ni é re' rian nacaj dugüi' ni chrej. N̄i gaquinj ni é re' un nḡüi ḡahuin ga'na' ni sij gui'yanj ruhuāj aj." Gataj rey daj.

¹⁰ 'Ngaa n̄i gahui' ni moso daj gan'anj ni sij chruhua ni chrej. N̄i gui'yaj ni sij sisi nahuin chre' daran' ni nḡüi ganacaj dugüi' nga ni sij. N̄i ga'na' ni nḡüi sa' nga ni nḡüi nitaj si hua sa' gui'yanj daj. N̄i gara chruhua hue' rian gahuin gui'yanj x̄acaj da'n̄ij rey daj yun'unj x̄ana, gui'yaj ni nḡüi.

¹¹ 'N̄i ngaa gatúj rey rian man ni nḡüi huaj gui'yanj daj, n̄i guini'i sij 'ngo tsínj nitaj nun sij 'ngo atsiy nun ni tsínj rara'a.

¹² Ngaa n̄i gataj sij: "Amigo, un sin 'yáj re' nan, n̄i nitaj 'ngo atsiy nanun so' rara'a so' únj." Daj gataj rey daj. San̄i nun guiri' ruhua tsínj daj si ga'mi sí'. N̄i dínj nne sí'. ¹³ Ngaa n̄i gataj rey gunun ni tsínj 'yaj sun rian mesa: "N̄umi ni é re' dacój sij nga ra'a sij. N̄i guere'ej a ni é re' sij rian r̄umi' hua ne' xe' rian gunun sij gaco sij nga rian xa ruj yan' sij." Daj gataj rey daj.

¹⁴ Daj si nico ni nḡüi aquínj Yan'anj, san̄i doj ni sij huin si nacui Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

La cuestión del tributo

¹⁵ Ngaa n̄i gan'anj diga'mi dugüi' ni tsínj fariseo daj ga'ue ga'ui' ni sij gaquin' rian xi'í Jesús xi'í 'ngo nuguan' ga'mi sí'.

¹⁶ Ngaa n̄i ga'n̄ij ni sij ni tsínj nico' ni sij nga ni tsínj herodista nej, gan'anj ni sí' rian Jesús. N̄i gataj ni sí' gunun Jesús:

—Maestro, ni'i ni únj sisi a'mi x̄anga' man'án re'. N̄i digyán x̄anga' re' si-chrej Yan'anj. N̄i nitaj si gui'yáj re' un sin huin ni tsínj a'mi mánj. Daj si nitaj si ni'yáj re' daj hua ni tsínj mánj. ¹⁷ Hué dan n̄i un sin huin ani ruhuá re'. Sa' huin sisi ga'ui' né' san'anj a'nej rey César, ruhuá re'. Ga'ui' né' ní'. Asi s̄i ga'ui' né' ní'. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ San̄i guini'i Jesús sisi ani quij ruhua ni sij. Ngaa n̄i gataj sí' gunun ni sij:

—N̄i un sin huin n̄i ruhua ni é re' gui'yáj re' xi' ngāj únj. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. ¹⁹ Digyán ni é re' riānj 'ngo san'anj naru'ue ni nḡüi rian rey daj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i nicaj ni sij 'ngo san'anj denario ga'na' ni sij rian sí'.

²⁰ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús ni sij. N̄i gataj sí':

—N̄i un tsínj rian huin san'anj nan únj. N̄i un tsínj si-xugüi huin nan, n̄i hua n̄ica n̄in' huaj únj. —Daj gataj Jesús.

²¹ Ngaa n̄i:

—Hué rian César nga si-xugüi sí' huin. —Gataj ni sij.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ngaa n̄i ga'ui' ni é re' si'yaj rey César daj rian César aj. N̄i ga'ui' ni é re' si'yaj Yan'anj rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

²² N̄i ngaa gunun ni sij nuguan' ga'mi Jesús, n̄i garáj yan'anj ruhua ni sij. N̄i dunáj ni sij sí'. N̄i gan'anj ni sij.

La pregunta sobre la resurrección

²³ N̄i hué güi daj n̄i ga'na' doj ni tsínj saduceo rian Jesús. N̄i ataj ni tsínj daj sisi nitaj si ḡana'nij ni níman mánj. N̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. ²⁴ N̄i gataj ni sij:

—Maestro, gataj Moisés: "Sisi ḡahui' 'ngo tsínj nitaj da'n̄ij, ngaa n̄i nacaj jnánj sij nica sij. N̄i da'nga' daj gui'yaj sí' ga'ui' sí' si ga'nga 'ngo lij nagane yan du'ua chre." Daj gataj Moisés. ²⁵ Hué dan n̄i gane ichij jnánj 'ngo tsínj daj scanij né'. N̄i xacaj tsínj x̄ahua' nica sij. N̄i gahui'

sij. Nî nitaj da'nîj sij nga ún'. Nî gunáj nica sij rian jnánj sij xacaj sí' xaco' sí'.²⁶ Sanî gahui' tsínj nico' rücu tsínj xahua' daj. Nî xacaj ango jnánj sí' yun'unj xana daj. Nî da'nga' daj xacaj ni ichij jnánj tsínj yun'unj xana daj.²⁷ Da' guisîj daj gahui' man'an yun'unj daj nej aj.²⁸ Hué dan nî ngaa gana'nij ni níman ngaa guíman ruhua' yún ichij jnánj sij, nî daj hua yya tsínj gahui' nica yun'unj xana daj, ruhua' re' únj. Daj si daran' ni sij xacaj ún' nánj. —Daj gataj ni tsínj saduceo gunun Jesús.

²⁹ Ngaa nî gataj Jesús:

—Nun narî' ni é re' si nun ni'i ni é re' daj gataj si-nuguan' Yan'anj mánj. Nî nun ni'i ni é re' daj nucuj Yan'anj nej mánj.³⁰ Daj si ngaa gana'nij ni níman, nî si xacaj ni tsínj ni yun'unj xana mánj. Nî daj nî si xacaj ni yun'unj xana tsínj sno'o mánj. Daj si daj rún' nne ni ángel xata', da'nga' daj gane ni sij aj.³¹ Ngaa nî gatā gunun a ni é re' daj guini'i a ni é re' sisi gana'nij ni níman. Achin si gaya ni é re' rian si-nuguan' Yan'anj ga' di ní'.³² Daj si gataj Yan'anj: “Huéj huin Dan'anj tsínj gu'naj Abraham nga tsínj gu'naj Isaac nga tsínj gu'naj Jacob nej aj.” Daj gataj Yan'anj asij ná. Hué dan ni sé níman huin ni tsínj guinico' Yan'anj asij ná mánj. Hua nî'na' ni sij nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj saduceo.

³³ Nî ngaa gunun ni ngüi si gataj Jesús, nî garáj yan'anj ruhua ni sij nga nuguan' digyán sij rian ni ngüi.

El gran mandamiento

³⁴ Nî ngaa gunun ni tsínj fariseo sisi dínj gahui' du'ua ni tsínj saduceo, gui'yaj Jesús, ngaa nî nahuin yu' ni sij.³⁵ Nî 'ngo ni sij huin 'ngo tsínj digyán ley rian ni ngüi. Nî huin ruhua sí' xacaj sí' cuenta daj nata' Jesús.

³⁶ Ngaa nî nachínj snan'anj sí' Jesús. Nî gataj sí':

—Maestro, un sin huin nuguan' nico doj rian daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun riun' únj. —Daj gataj tsínj daj.

³⁷ Ngaa nî gataj Jesús:

—“Gahui' 'i ruhua re' nî'yaj re' Señor huin Dan'ánj re' nga nimán re' nej, nî'n' sta'ngá' re' nej.”³⁸ Hué nan huin nuguan'

huin achij nga nuguan' sini rian daran' ni nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian ni ngüi aj.³⁹ Nî daj rún' hua nuguan' nan, nî hua ango nuguan' a'nin' Yan'anj sun rián re' nej. Nî nuguan' nan huin: “Gahui' 'i ruhua re' nî'yaj re' dugüi' re' rún' 'i ruhua re' ni'yaj re' man'án re' aj.”⁴⁰ Ngaa nî daran' si-ley Yan'anj nga daran' si ga'mi ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, nî 'na' daran' ni nuguan' daj rian nungüej nuguan' huin achij nan. —Daj gataj Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

⁴¹ Ngaa nî ngaa nahuin yu' ni tsínj fariseo, nî nachínj snan'anj Jesús ni sij.

⁴² Nî gataj Jesús:

—Nî un sin huin ani ruhua ni é re' xi'í Cristo únj. Nî un sin da'nij huin sí', ruhua ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nî:

—Da'nîj David huin sí'. —Gataj ni sij.

⁴³ Ngaa nî gataj Jesús:

—Ngaa nî sisi Cristo huin da'nîj David, nî un sin huin, nî gataj David sisi Cristo huin Señor rian sij únj. Daj si hua 'ngo nuguan' gataj David, gui'yaj Espiritu Santo:⁴⁴ “Yan'anj gataj gunun Señor nicaj sun riánj sisi gane sí' chrej ra'a sa' Yan'anj da' guisij gui'yaj gana Yan'anj rian daran' ni tsínj unun' nga Señor nicaj sun riánj.” Daj gataj Yan'anj gunun Señor, gataj xi' David.⁴⁵ Asa' ga'ue gahui' Cristo da'nîj David sisi dugu'naj sí' Señor man'an Cristo únj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁶ Nî nun ri' ruhua ni tsínj fariseo si ga'mi ni sij. Nî asij güi daj, nî nun guisij ruhua ni sij nachin' snan'anj ni sij Jesús ga mánj.

23

Jesús acusa a los escribas y los fariseos

¹ Ngaa guisîj nî ga'mi Jesús rian ni ngüi nga rian ni tsínj nico' sí'.² Nî gataj sij:

—Nicaj sun ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo daj rún' guinica' sun Moisés.

³ Yu'uj daj nî dagahuin ni é re' rian ni sij. Nî gui'yaj ni é re' si ataj ni sij. Sanî si gachej ni é re' chrej chéj ni sij. Daj si ataj ni sij 'ngo nuguan', nî 'yaj ni sij ango nuguan'.⁴ Nî daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa

ya'i 'ngo carga gata 'ngo dugüi' sí', 'yaj sí', nì da'nga' daj 'yaj ni sij. Daj si 'yaj ni sij sisi gata ni ngüi carga ya'i huin ni nuguan' a'nin' ni sij sun rian ni sí'. Nì uta' ni sij carga daj dacan xicó j ni sí'. Sanì a doj na'uej ruhua ni sij chracuij ni sij chra ra'a ni sij nga carga daj. ⁵ Nì daran' si 'yaj ni sij, nì da'nga' daj 'yaj ni sij sisi guini'i ni ngüi. Nì nagui'yaj gara' ni sij rian nun si-nuguan' Yan'anj nun yo ni sij. Nì hué daj nagui'yaj xe'e ni sij yu'uej nico' du'ua si-gan' ni sij nej. ⁶ Nì nana'ui' ni sij 'ngo yu'uj sa' gane ni sij rian 'yaj ni sij 'ngo gui'yanj. Nì hué daj nana'ui' ni sij sisi gane ni sij chrun xila sa' chruhua sinuhui ni sij nej. ⁷ Nì huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi nga ni sij ngaa chéj ni sij rian yu'ue. Nì hué daj huin ruhua ni sij sisi dugu'naj ni tsínj "maestro" ni sij. ⁸ Si duna ni é re' si gataj ni ngüi sisi "maestro" huin ni é re' mánj. Daj si 'ngo jnanj daran' ni é re'. Nì urin maestro huin Cristo rian ni é re' nej. ⁹ Nì si dugu'naj ni é re' "chrej" 'ngo tsínj man chruhua xungüi mánj. Daj si urin chrej ni é re' huin Yan'anj xanga' nne xata'. ¹⁰ Nì si duna ni é re' si gataj ni ngüi sisi nico' ni sij ni é re' mánj. Daj si urin Cristo huin tsínj guinico' ni é re' aj. ¹¹ Nì tsínj huin achij scanij ni é re', nì da'ui sij gunánj guitsi sij rian ni é re'. ¹² Daj si un tsínj huin ruhua gahuin achij, nì gunaj sij ne' rucu. Nì un tsínj huin ruhua gunaj ne' rucu, nì gahuin achij sij.

¹³ 'Sanì niqui nìn' ruhua niman ni é re' huin ni é re' tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo nej. Daj si gahuin ni é re' nico castigo. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si rá nj ni é re' chrej rian nicaj sun Yan'anj. Nì na'ue gatu ni ngüi, 'yaj ni é re'. Nì na'uej ruhua ni é re' gatu ni é re'. Nì da'nga' daj huin ruhua ni ngüi gatu, nì na'uej ruhua ni é re' nej.

¹⁴ 'Niqui nìn' ruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo nej. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si a'nej ni é re' ducua ngüi xana mmij. Ngaa nì ná achínj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi gani ruhua ni ngüi sisi sa' ni é re'. Xi'í nuguan' nan, nì gahuin ni é re' nico castigo.

¹⁵ 'Niqui nìn' ruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo nej. Daj si guiran' ni é re' nico castigo. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si nìn' gachra' achéj ni é re'. Nì da rucu nnee yan'anj huaj ni é re' sisi xacaj urin tsínj si-chrej ni é re', ruhua ni é re'. Nì ngaa guiri' ni é re', nì gahuin quij chruhua niman sí' si quij niman man'an ni é re', 'yaj ni é re'. Nì guitaj diyan sí' gan'anj sí' rian ni é re' gan'anj daran' ni é re' rian yan'an.

¹⁶ 'Niqui nìn' ruhua niman ni é re' xi'í sayun guiran' ni é re'. Daj si ni tsínj duri digyán chrej rian ni ngüi huin ni é re'. Nì ataj ni é re' sisi guta' nica yya 'ngo tsínj daj rian oro man chruhua nuhui, ngaa nì ní'yanj si ataj sí'. Nì hua nian gui'yaj sí' si gataj sí', ataj ni é re'. ¹⁷ Tsínj nì'yun ni tsínj duri huin ni é re' nánj. Daj hua si huin achij, ruhua ni é re' únj. Oro ní', asì nuhui 'yaj sisi sa' oro sa'. ¹⁸ Nì hué daj ataj ni é re' sisi guta' nica yaa 'ngo tsínj daj rian altar sisi hua yya nuguan' ga'mi sí', nì nitaj si ní'yanj si ataj sij mánj. Sanì sisi guta' nica yya 'ngo tsínj daj rian ofrenda taj rian altar, ngaa nì ní'yanj si ataj sij, nì hua nian gui'yaj sí' si gataj sí', ataj ni é re'. ¹⁹ Tsínj nì'yun nì tsínj duri huin ni é re'. Daj hua si huin achij, ruhua ni é re' únj. Ofrenda ní', asì altar 'yaj sisi sa' ofrenda daj sa'. ²⁰ Tsínj guta' nica yya rian altar, nì nitaj si guta' nica yya sij rian urin altar, sanì guta' nica yya sij rian daran' si mán rian altar nej. ²¹ Nì tsínj guta' nica yya rian nuhui, nì sé rian urin nuhui guta' nica yya sij. Sanì guta' nica yya sij rian Yan'anj xanga' nne chruhua nuhui nej. ²² Nì tsínj guta' nica yya xata' rian nne chrun xila sa' nne Yan'anj, nì sé urin rian chrun xila sa' nne Yan'anj guta' nica yya sij mánj. Sanì hué daj guta' nica yya sij rian man'an Yan'anj si nne rian chrun xila sa' da nej.

²³ 'Nìn' ruhua niqui niman ni é re' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Daj si guiran' a ni é re' nico castigo. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si aya ni é re' rumi coj nun stila nga coj xugune rian yo'ój nej nga coj comino nej. Nì ngaa

guisíj ichi' rumi, n̄i a'ui' ni é re' 'ngo rumi rian Yan'an̄j. San̄i duna ni é re' nuguan' huin rian chruhua si-ley Yan'an̄j nej. Daj si duna ni é re' si gūi'yaj n̄ica ni é re' rian ni ngǖi. N̄i duna ni é re' si gahuin 'i ruhua ni é re' n̄i'yaj á re' Yan'an̄j. N̄i duna ni é re' si guxuman ruhua ni é re' n̄i'yaj á re' Yan'an̄j. Da'ui ni é re' gūi'yaj ni é re' ni nuguan' nico nan. San̄i s̄i duna ni é re' nḡa ango si 'yaj ni é re' da mánj. ²⁴ N̄i huin ni é re' tsínj duri digyán chrej rian ni ngǖi. N̄i aca ni é re' nnee man̄ xucu xa'ui sisi nahuin sa' nnee daj go'o ni é re'. San̄i amánj gue é re' xucu xachij huin camello.

²⁵ 'Niqui n̄in' ruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nḡa ni tsínj fariseo. Daj si gūiran' ni é re' nico castigo nej aj. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si 'yaj á re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj na'nin' xiráj tasa nḡa xiráj go'o nej aj. San̄i nun na'nin' sij chruhua tasa nḡa chruhua go'o mánj. N̄i da'nga' daj hua chruhua niman ni é re'. N̄i man̄ n̄in' ruhua si quij hua. Daj si 'yaj tu ni é re'. N̄i 'yaj quij ni é re' nḡa ni ngǖi nej. ²⁶ Tsínj fariseo duri huin ni é re'. Hua sini na'nin' sa' ni é re' chruhua tasa nḡa go'o huin niman án re'. Asíj n̄i ga'ue gūi'yaj sa' ni é re' gūini'i ni ngǖi aj.

²⁷ 'Niqui niman n̄in' ruhua ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nḡa ni tsínj fariseo. Daj si gūiran' ni é re' nico sayun. Huin ni é re' ni tsínj digya' yun'unj. Daj si daj rún' hua chran gatsi naránj ni sij rian achin' niman, n̄i da'nga' daj hua ni é re'. Daj si xanga' n̄i hua nīa' xiráj chran aráj ni sij daj. San̄i ne' chruhua yu'uj n̄i man̄ n̄in' ni cúj niman nḡa daran' si quij hua. ²⁸ N̄i da'nga' daj hua á re'. Daj si rún' hua tsínj 'yaj n̄ica, n̄i da'nga' daj hua ni é re' rian ni ngǖi. San̄i chruhua niman ni é re', n̄i man̄ n̄in' ruhua nuguan' digya' yun'unj nḡa ni nuguan' quij aj.

²⁹ 'Niqui n̄in' ruhua ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nḡa ni tsínj fariseo. Daj si gahuin ni é re' castigo nico. Tsínj digya' yun'unj huin ín re'. Daj si naránj án re' chran rian gachin' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j asij ná. N̄i nagui'yaj nīa' ni é re' xiráj chran rian gachin' ni

tsínj hua sa'. ³⁰ N̄i ataj ni é re': "Sisi nun gūiman únj asij nḡaa guimán ni xí', n̄i tsínj guimán asij ná, n̄i s̄i chracuij únj dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j mánj." Da'nga' daj ataj ni é re'. ³¹ San̄i hué ducuánj daj digyán xanga' a ni é re' sisi hué ni é re' huin yya da'n̄ij ni tsínj dagahui' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j asij ná. ³² Achin gūisij si gūi'yaj quij ni xi a ni é re'. San̄i gūi'yaj a ni é re' nḡa si achin daj.

³³ 'Xucuáj huin ni é re'. N̄i da'n̄ij xucuáj huin ni é re' aj. N̄i daj gūi'yaj ni é re' sisi s̄i gahuin ni é re' castigo rian yan'an̄j únj. ³⁴ Xi'í daj n̄i a'n̄i ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'an̄j nḡa ni tsínj ni'í sa' nej, nḡa ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngǖi. N̄i gūisij ni sij rian man̄ ni é re' aj. San̄i hua go'ngo ni sij dagahui' ni é re' aj. N̄i doco' ni é re' ni sij rian rugutsi. N̄i duguayun ni é re' ango ni sij chruhua si-nuhui ni é re'. N̄i gūinico' ni é re' ni sij daran' xuman' chran' yun'unj ni é re' ni sij nej. ³⁵ Nḡaa n̄i xi'í daj da'ui ni é re' si-gaquin' daran' ni tsínj dagahui' ni ngǖi hua sa'. N̄i asij sini dagahui' tsínj gu'naj Caín jnánj sij Abel. N̄i hué sí' gahuin 'ngo tsínj gūi'yaj n̄ica. N̄i hué daj dagahui' ni xi ni é re' tsínj gu'naj Zacarías huin sí' da'n̄ij Berequías. N̄i dagahui' ni sij sí' rian dani altar nḡa rian nne ducua Yan'an̄j. ³⁶ Xanga' ataj yyāj gunun a ni é re' sisi gūiran' ni dugui' ni é re' castigo xi'í si-gaquin' ni tsínj dagahui' daj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj fariseo nḡa ni tsínj digyán si-ley Moisés rian ni ngǖi.

Lamento de Jesús sobre Jerusalén

³⁷ Nḡaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Nun nan̄i ducu ruhuāj xi'í ni é re' ni tsínj man̄ xuman' Jerusalén. Daj si dagahui' ni é re' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j anj. N̄i ga'ui' ni é re' yej ni tsínj nicaj nuguan' huaj rian ni é re' huin ni sij tsínj ga'n̄ij Yan'an̄j huaj rian a ni é re'. Sij undaj huin ruhuāj nagui'yaj yu'ūj, n̄i da'n̄ij man'án re' huin ni tsínj man̄ xuman' Jerusalén. N̄i daj rún' 'yaj 'ngo xuchre nḡaa nagui'yaj yu'uj xuj da'n̄ij xuj riqui si-gachi xuj, n̄i da'nga' daj huin ruhuāj gūi'yā nḡa ni da'n̄ij re'. San̄i nun

garan' ruhua á re' mánj. ³⁸ Yyaj n̄i n̄i'yaj ni é re'. Guere' xánj ni é re' ngá ducúa ni é re' guna yyaj aj. ³⁹ N̄i ataj snan'an gunun ni é re' sisi s̄i guini'i yún ni é re' yúnj da guisij güi gataj ni é re' nuguan' nan: "Hua sa' n̄in' ruhua tsínj 'na' rian si-xugüi man'an Señor." —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi man xuman' Jerusalén.

24

Jesús predice la destrucción del templo

¹ N̄i ngaa gahui Jesús chruhua nuhui nico gan'anj sij, n̄i gahuin n̄ichrun' ni tsínj nico' sij sisi d̄igyán ni sí' daj hua ni hue' huin nuhui daj rian Jesús. ² San̄i gataj Jesús gunun ni sí':

—Guini'yaj sa' ni é re' daran' nan anj. Xanga' atā gunun a ni é re' sisi hua 'ngo güi, n̄i s̄i gunáj ni a 'ngo yej rian dugüi' mánj. Dugwane n̄in' ni sij daran' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Señales antes del fin

³ N̄i ngaa gane Jesús dacan gu'naj Olivos, n̄i ga'na' urin ni tsínj nico' Jesús rian nne sij. N̄i gataj ni sí':

—Gataj re' gunun únj aman gahuin yya ni nuguan' nan. N̄i gataj re' daj hua 'ngo da'nga' guini'i únj sisi ga'na' ruhua' yún re' ngaa ganahuij xungüi nan. —Daj gataj ni sij.

⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga cuidado ni é re' sisi nitaj 'ngo tsínj d̄igya' yun'unj ni é re' aj. ⁵ Daj si ga'na' nico ni tsínj rian si-xugüi man'an anj. N̄i gataj ni sij: "Hué man'an huin Cristo aj." Daj gataj ni sij gunun ni é re'. N̄i d̄igya' yun'unj ni sij nico ni ngüi.

⁶ 'N̄i gunun ni é re' nuguan' sisi unun' 'ngo xuman' ngá angó xuman', n̄i huin ruhua 'ngo xuman' daj guda' ngá angó xuman'. San̄i s̄i guxu'ui' ni é re' mánj. Hua n̄ian si hué daj gahuin. San̄i achin ganahuij n̄in' xungüi aj. ⁷ N̄i gunun' nungüej xuman' daj. N̄i gunun' 'ngo gobierno da ngá angó gobierno. N̄i ga'na' xi'i ngá xi'na' nej. N̄i ga'na' yún go'ngo rian xungüi nej. ⁸ Daran' nan n̄i diaj gax'i guiran' ni ngüi sayun.

⁹ Hué dan n̄i naga'ui' ni sij ni é re' rian ni tsínj nicaj sun. N̄i guiran' ni é re' sayun nej. N̄i dagahui' ni sij ni é re' nej. N̄i s̄i gahuin sa' ruhua daran' ni ngüi guini'yaj ni sij ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' ngā. ¹⁰ Ngaa n̄i ni güi daj, n̄i nico ni ngüi duna si-chrej Yan'anj. N̄i naga'ui' ni sij dugüi' ni sij rian ni tsínj nicaj sun. N̄i s̄i gahuin sa' ruhua ni sij guini'yaj ni sij go'ngo dugüi' ni sij. ¹¹ N̄i ga'na' nico ni tsínj d̄igya' yun'unj. N̄i gataj ni sij sisi a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj. N̄i d̄igya' yun'unj ni sij nico ni ngüi. ¹² N̄i xi'í si gahuin nico gaquin', n̄i duna nico ni sij si gahuin 'i ruhua ni sij guini'yaj ni sij ni dugüi' ni sij. ¹³ San̄i ni ngüi huaj nico' yya n̄in' si-chrej Yan'anj da güi ganahuij xungüi, n̄i ganacaj Yan'anj ni sij aj. ¹⁴ N̄i n̄in' gachra' xungüi ganata' ni sij nuguan' sa' nan xi'í si nicaj sun Yan'anj. N̄i da'nga' daj ganata' ni sij sisi guini'i daran' ni ngüi ngá nuguan' sa' nan. Ngaa n̄i guisij, n̄i ganahuij daran'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

¹⁵ Hué dan n̄i un tsínj aya ni nuguan' nan, n̄i xacaj re' cuenta un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata huin nuguan' ga'mi Jesús xi'í si xi'í. N̄i gataj Jesús:

—N̄i ngaa guini'i ni é re' niquin' si quij hua rian hua sa' n̄in' ruhua daj rún' gataj tsínj gu'naj Daniel asij ná ¹⁶ ni gunánj ni ngüi mán estado Judea gan'anj ni sij riqui quij. N̄i Daniel huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ¹⁷ N̄i tsínj taj xata' chra ducúa sij, n̄i s̄i nanij sij guiri sij 'ngo rasun man chruhua ducúa sij daj. ¹⁸ N̄i tsínj mán 'yaj sun riqui quij, n̄i s̄i nanicaj sij ga'na' naran' sij si-gan' sij ga mánj. ¹⁹ N̄i riqui niman ni ngüi xana nun riqui lij ngá ni ngüi utsi gue da'nij si gahuin ni güi nan anj. ²⁰ Gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi s̄i ga'na' sayun daj ni yahui nuhuij ngá güi naranj ruhua ni ngüi. ²¹ Daj si ngaa daj, n̄i guiran' ni ngüi sayun nico. N̄i asij ngaa gui'yaj Yan'anj xungüi, n̄i nun guini'i ni ngüi 'ngo sayun daj rún' gahuin ne' rian ni güi gan'anj nan. N̄i ne' rian ni güi daj, n̄i nitaj si ga'na' nico sayun rian ni ngüi daj rún' guiran' ni ngüi ngaa daj. ²² N̄i sisi ga nico güi ga sayun daj, n̄i s̄i

gunucuj ni ngüi mánj. Sanj xi'í ni ngüi ganacui Yan'anj, nj ganiquin' da'aj sij si gahuin sayun, gui'yaj Yan'anj.

²³ 'Nj sisi ngaa daj hua 'ngo tsínj gataj: "Nj'yaj re'. Nan niquin' Cristo." Asj: "Da' mánj niquin' Cristo aj." Sisi da'nga' daj gataj ni sij, nj si guxuman ruhua re' mánj.

²⁴ Daj si ga'na' ni tsínj gataj sisi hué ni sij huin Cristo, gataj ni sij. Nj ga'na' ni tsínj gataj sisi hué ni sij huin tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nej. Nj tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Nj gui'yaj chre ni sij. Nj gui'yaj ni sij ni rasun nico güenda digya' yun'unj ni sij ni ngüi. Nj sisi ga'ue nj digya' yun'unj ni sij man'an ni ngüi nacui Yan'anj nej. ²⁵ Daran'anj hua gataj sinij gunun ni é re' nej aj. ²⁶ Ngaa nj sisi gataj ni sij: "Nj'yaj ni é re'. Hué Cristo niquin' quij gui'yanj naco daj." Sisi da'nga' daj gataj ni sij, nj si gan'anj ni é re' mánj. Nj sisi gataj ni sij: "Hué Cristo nne chruhua hue' daj." Nj sisi da'nga' daj gataj ni sij, nj si guxuman ruhua ni é re' mánj. ²⁷ Daj si daj rún' yoo ran 'yaj du'ui ne' s'j güi, nj 'ngo xiguin nin' xata', nj da'nga' yoo daj nanicaj da'nij ni ngüi huin man'anj. ²⁸ Rian ngaj níman, nj yu'uj daj nahuin yu' ni xarúj.

La venida del Hijo del Hombre

²⁹ 'Sanj si gachin ni güi guiran' ni ngüi sayun daj, ngaa nj rá'yanj gahuin rumi' rian güi. Nj si guixiguin rian yahuj mánj. Nj gayu ni yati' mán xata'. Nj naganánj ni fuerza mán xata' nej. ³⁰ Ngaa nj gurugüi' 'ngo da'nga' gui'yā xata' huinj da'nij ni ngüi. Hué dan nj nin' ruhua ganani ruhua daran' ni xi'nin' huin ni ngüi man chruhua xungüi. Nj guini'i ni sij ga'na' man'anj rian ni nga huinj da'nij ni ngüi. Nj ga'nāj nga daran' fuerza. Nj nahuin 'ueé nin'inj ga'nāj nej aj. ³¹ Nj ga'nī ni ángel gan'anj nga trompeta ga'yanj nucuj. Nj naran' ni ángel daj ni ngüi hua ganacui Yan'anj. Nj ganaran' ni ángel ni ngüi daj mán nin' gachra' da' xi'í nin' xungüi nga xata' nej aj.

³² 'Nj gahuin chrun ni é re' xi'í nuguan' huin chrun higuera. Ngaa ganahuin ya'nij ra'a, nj naxira' coj ra'a, hué dan nj ni'ni ni é re' si hua guisij gahuin nichrun'

yahuj gahuin yan'an anj. ³³ Nj hué gue ducúanj daj ngaa guini'i ni é re' sisi hua gahuin si atā gunun ni é re' acuan', ngaa nj guini'i ni é re' sisi hua niquin' man'anj rian hue' aj. ³⁴ Xanga' atā gunun ni é re' sisi si gahui' ni ngüi man yyaj da gahuin yya daran' ni nuguan' nan anj. ³⁵ Ga ni'ya xata' nga yo'ój. Sanj si-nuguan'anj nitaj aman ganahuij mánj.

³⁶ 'Nj nun ni'i a 'ngo ni ngüi un güi, nj un hora ga'na' man'anj mánj. Nj nun ni'i ni ángel mán xata' nej. Nj nun ni'i man'anj huinj da'nij Yan'anj nej. Urin chre ni'i nánj. ³⁷ Nj daj rún' gui'yaj ni ngüi ngaa gane tsínj gu'naj Noé asij ná, nj da'nga' daj gui'yaj ni ngüi ngaa ga'na' da'nij ni ngüi huin man'anj. ³⁸ Daj si asij ngaa nun gara nnee rian yo'ój, nj xa ni sij go'o ni sij. Nj acaj ni sij yun'unj xana. Nj acaj yun'unj xana tsínj sno'o nej. Nj da'nga' daj gui'yaj ni sij da' güi gatúj Noé chruhua rio achéj rian nnee. ³⁹ Nj nun gara da'nga' ruhua ni sij da gara nnee rian yo'ój gui'yaj guman huee xxi. Nj nicaj nnee daj daran' ni sij gan'anj-án'. Nj daj rún' gahuin ngaa daj, nj da'nga' daj nun gara da'nga' ruhua ni ngüi da ga'na' ruhua' yunj.

⁴⁰ 'Nj ngaa guisij güi daj, nj gunun nuguan'an huinj tsínj riqui quij. Nj nicā gan'an 'ngo sij, nj ango sij guna. ⁴¹ Nj gunun nuguan'an huinj yun'unj xana huáj unj. Nj 'ngo unj nicā gan'an, nj ango unj guna. ⁴² Xi'í daj guini'yaj sa' ni é re'. Daj si nun ni'i ni é re' un hora ga'nāj huinj Señor nicaj sun rian ni é re'. ⁴³ Gunun sa' ni é re'. Sisi guini'i 'ngo tsínj ducua daj un hora ne' yan' ga'na' 'ngo tsínj tū, nj gane sij dugumi sij. Nj si ga'nij sij gatu sí' ducua sij, gui'yaj tū sí' mánj. ⁴⁴ Hué dan nj ga chrun guiman ni é re' nej. Daj si ga'na' man'anj hué gue hora nitaj si ani ruhua ni é re' huinj da'nij ni ngüi.

⁴⁵ 'Ngaa nj gahuin ni é re' daj rún' huin 'ngo moso sa'. Nj gui'yaj ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nicaj yun'unj moso, gui'yaj xuru'ue. Daj si a'ui' sij si xa ni ango moso ngaa ní'yanj ni sí'. ⁴⁶ Nj hua 'ueé rian tsínj nicaj yun'unj daj sisi hua gacuij 'yaj sij ngaa hua 'na' niqui tsínj ducua nari'

sí'. ⁴⁷ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi guñicaj tsínj daj sun dugumi sij daran' si'yaj tsínj ducua daj, gui'yaj sí'. ⁴⁸ Sanj sisi hua xi'i niman tsínj daj, ni gani ruhua sij sisi gahuin ran ga'na' niqúi tsínj ducua daj. ⁴⁹ Ni gaxi'i sij dugwayun sij ango ni moso dugumi sij, ni gaxi'i sij xa nasa' sij, ni go'o sij nga ni tsínj axini nej. ⁵⁰ Ngaa ni ga'na' tsínj ducua daj hué gue güi, ni hué gue hora nitaj si ani ruhua sij si ga'na' sí'. ⁵¹ Ni gahuin nico sij castigo gui'yaj tsínj ducua. Ni guiran' sij sayun nga ni tsínj digya' yun'unj, gui'yaj sí'. Ni hué yu'uj daj gaco sij. Ni da xaruj yan' sij gahuin sij castigo.

25

Parábola de las diez vírgenes

¹ Ni daj rún' 'yaj ichi' ngüi xana yan, ni da'nga' daj gahuin rian nicaj sun Yan'anj xata'. Daj si nicaj ni unj candil aca gasiti huaj unj naca' dugüi' unj nga tsínj xacaj nica. ² Ni un'un' unj huin yun'unj ni'i sa'. Ni yun'un' unj huin yun'unj ni'yun. ³ Ni nicaj un'un' ni yun'unj ni'yun nun ni'i daj candil gan'anj unj. Sanj nun nicaj unj gasiti gan'anj unj. ⁴ Sanj ni yun'unj ni'i sa' daj, ni nicaj unj gaga' nun gasiti gan'anj unj. Ni nicaj unj candil nej aj. ⁵ Ni rian gahuin ran tsínj xacaj yun'unj xana, ni ganun nej rian daran' unj, ni gatoj unj. ⁶ Hué dan ni yan' sa', ni gunun unj si gaguáj ni sij. Ni gataj ni sij: "Hua 'na' tsínj xacaj yun'unj xana. Gahui ni é re' gan'anj naca' ni é re' tsínj daj." Da'nga' daj gaguáj ni sij. ⁷ Ngaa ni nachica daran' ni yun'unj xana yan daj. Ni gaxi'i unj gui'yaj xugüi unj si-candil unj. ⁸ Ngaa ni gataj anin' yun'unj ni'yun daj rian anin' yun'unj a hua xugüi 'yaj: "Riqui anin' é re' doj si-gasiti anin' é re' guiri' unj. Daj si ruhua guina'aj si-candil ni unj." Daj gataj unj. ⁹ Sanj gataj ni yun'unj ni'i sa' daj: "Si guisij gasiti rian daran' né' sisi riqui unj rian ni é re'. Güij ni'yaj naj anin' é re' rian mánj anéj, ni guiran anin' é re' aj." Daj gataj anin' unj. ¹⁰ Sanj ngaa huaj unj guiran unj gasiti, ni ganasij tsínj xacaj yun'unj xana daj. Ni gatúj ni yun'unj a hua xugüi daj chruhua hue' nga tsínj

xacaj yun'unj xana daj. Ni naránj ni sij rian hue' daj nánj. ¹¹ Da' síj da guinasij ango da'aj ni yun'unj xana yan daj. Ni gataj unj: "Señor, señor, na'ni re' rian hue' gatu ni unj." Daj gataj unj gunun sí'. ¹² Sanj gataj sí': "Xanga' atā gunun a ni é re' sisi nun ni'ínj ni é re' mánj." Daj gataj sí' gunun ni yun'unj ni'yun daj.

¹³ 'Guini'yaj sa' ni é re' si nun ni'i ni é re' un güi, ni un hora ga'na' da'nij ni ngüi huin man'anj.

Parábola de los talentos

¹⁴ 'Daj si daj rún' 'yaj 'ngo xuru'ue gan'anj ango yu'uj gan', ni hué daj 'yaj man'anj. Ni gaquínj xuru'ue daj si-moso sij. Ni naga'ui' sij si-san'anj sij rian ni sí' sisi dugumi ni sí'. ¹⁵ Ni ga'ui' sij un'un' san'anj gu'naj talento rian 'ngo si-moso sij. Ni 'ngo talento daj huin ruhua' gata sisi gui'yaj gana 'ngo tsínj daj ngaa guisij gui'yaj sun sij 'ngo si xinun' yo'. Daj si nin' ruhua du'ue san'anj huin talento daj. Ni ga'ui' sij hujj talento rian ango moso daj. Ni ga'ui' sij 'ngo talento rian ango moso daj. Ni ga'ui' sij rian go'ngo ni sij daj rún' ga'ue gui'yaj gana ni sij. Hué dan ni gan'anj gan' sij.

¹⁶ 'Ngaa ni 'ngo hora gan'anj tsínj nahuin ra'a un'un' talento daj. Ni guiranj sij ni rasun nadu'uej sij. Ni gui'yaj gana sij yun'un' talento nga san'anj daj. ¹⁷ Ni da'nga' daj gui'yaj tsínj guiri' hujj talento. Ni gui'yaj gana sij yahuij talento. ¹⁸ Sanj tsínj guiri' 'ngo talento, ni gan'anj sij ganj sij yu'uj. Ni garíj hui sij si-san'anj si-xuru'ue sij.

¹⁹ 'Ni ngaa gachin nico güi, ni nasij xuru'ue daj. Ni xacaj sij cuenta daj gui'yaj ni moso daj. ²⁰ Ni ga'na' tsínj guiri' un'un' talento daj. Ni nuta' sij yun'un' talento gui'yaj gana sij. Ni gataj sij gunun xuru'ue daj: "Señor, riqui re' un'un' talento riánj. Ni gui'yaj ganāj yun'un' talento gahuin si'yaj re'." Daj gataj tsínj daj gunun xuru'ue daj. ²¹ Ngaa ni gataj sí': "Dugu'naj huaj gui'yaj re' huin re' 'ngo moso gui'yaj sa' sun. Ni huin re' 'ngo tsínj gacuij. Xi'í si gui'yaj 'ueé re' nga doj sun, ngaa ni gui'yā sisi guñicaj re' nico

sun. Gahuin nia' ruhua re' ngāj huñj tsínj nicaj sun rian re'." Daj gataj sí' gunun sij.

²² 'Nгаа nĭ ga'na' tsínj guiri' huĭj talento daj. Nĭ gataj sí': "Señor, riquí re' huĭj talento riānj. Nĭ gui'yaj ganāj yahuij talento gahuin si'yáj re'." Daj gataj sí' gunun sij. ²³ Nгаа nĭ gataj xuru'ue gunun sij: "Dugu'naj huaj gui'yáj re' huín re' moso gui'yaj sa' sun. Nĭ huín re' 'ngo tsínj gacuij nánj. Xi'í si gui'yaj 'ueé re' nga doj sun, nĭ gui'yā sisi guñicaj re' nico sun. Gahuin nia' ruhua re' ngāj huñj tsínj nicaj sun rián re'." Daj gataj sij gunun sí'.

²⁴ 'Sanĭ nгаа ga'na' tsínj guiri' 'ngo talento daj, nĭ gataj sij gunun sí': "Señor, ni'inj sisi huín re' 'ngo tsínj huee. Nĭ nacaj re' strigo rian nun güin gunun re'. Nĭ naran' re' strigo rian nagui'yaj sa' ango ni sij strigo nej. ²⁵ Xi'í daj nĭ guxu'uij. Nĭ gan'anj gari huĭj si-san'anj man'án re' riqui yo'ój. Nгаа nĭ nariquĭj si'yáj re' nahuin ra'á re'." Daj gataj tsínj daj gunun xuru'ue. ²⁶ Hué dan nĭ gataj xuru'ue daj gunun sij: "Huín re' 'ngo moso xi'i. Nĭ rumi re' nej. Nĭ ni'í re' sisi nacā rian nun gunūnj. Nĭ ni'í re' sisi ganaran'anj strigo rian nagui'yaj sa' ango ni sij strigo nej. ²⁷ Hué dan nĭ un sin huin, nĭ nun nicaj re' si-san'an gan'anj re' ga'nij re' banco únj. Nгаа nĭ nгаа nanicā, nĭ nacā si-san'an nga san'anj nata' chra banco san'anj ga'nij re' chra nej aj nej." Daj gataj xuru'ue gunun tsínj guiri' 'ngo talento daj.

²⁸ 'Nгаа nĭ gataj xuru'ue daj gunun ni tsínj man yu'uj daj: "Ga'ne ni é re' san'anj ra'a sij. Nĭ ga'ui' ni é re' ra'a tsínj nicaj chi' talento. ²⁹ Daj si tsínj nicaj nĭ ga'uij nico ra'a sij. Nĭ gahuin nico si nicaj sij. Sanĭ tsínj nitaj si nicaj, nĭ nunj si doj nicaj sij, nĭ ga'nē si nicaj sij aj. ³⁰ Nĭ moso nitaj si ni'yanj daj, nĭ guere' ni é re' ne' chrej xe' rian hua rumi' aj. Nĭ hué yu'uj daj gunun gaco sij. Nĭ da xaruj yan' sij gahuin sij castigo." Daj gataj xuru'ue daj xi'í moso xi'i daj.

El juicio de las naciones

³¹ 'Nĭ nгаа ga'na' da'nĭj ni ngüi huin man'anj nej, nĭ ganēj rian chrun xila hua 'ueé sa' nĭn'. Nĭ ga'nāj nga nĭn' ruhua

fuerza. ³² Nгаа nĭ nahuin yu' daran' ni ngüi mán chruhua xungüi riānj. Nĭ nari ninĭj ni sij daj rún' 'yaj tsínj dugumi xucu nгаа nari nĭni sij dán sij xachij nga stane. Nĭ da'nga' daj gui'yā nari ninĭj go'ngo ni sij aj. ³³ Nгаа nĭ gui'yā sisi guĭman ni xachij ne' chrej ra'a sa'āj. Nĭ guĭman ni stane ne' chrej ra'a rotsĭj aj.

³⁴ 'Nĭ huēj gahuin rey. Nĭ gatā gunun ni ngüi guĭman ne' chrej ra'a sa'āj aj: "Gahua' ni é re' si hua gui'yaj sa' chrē nga ni é re' aj. Nĭ huin ruhuāj sisi guñicaj sun ni é re' rian nicaj sun Yan'anj. Daj si hua gui'yaj xugüi Yan'anj rian gane ni é re' asij nгаа gui'yaj Yan'anj xungüi aj. ³⁵ Daj si nгаа gachin xi'na riquĭj, nĭ riqui ni é re' xāj. Nĭ nгаа nago'ōj nnee, nĭ riqui ni é re' go'ōj nej. Nĭ nгаа huñj 'ngo tsínj 'na' ango rian xuman', nĭ nahuin ra'a á re' yūnj aj. ³⁶ Nгаа nitaj si-gan'anj, nĭ riqui ni é re' atsij gunūnj. Nĭ nгаа ga'nānj, nĭ ga'na' ni'yaj á re' yūnj. Nĭ nгаа gunūnj ducuaga', nĭ ga'na' ni'yaj ni é re' rian gunūnj anj." Daj gatā rian ni ngüi guĭman ne' chrej ra'a sa'āj.

³⁷ 'Nгаа nĭ nachinj snan'anj ni ngüi hua nĭca niman daj riānj: "Señor, aman guini'i ni únj sisi achin xi'na riquí re', nĭ riqui ni únj si xá re' únj. Nĭ aman guini'i ni únj sisi nago'ó re' nnee, nĭ riqui ni únj si go'ó re' únj. ³⁸ Nĭ aman guini'i ni únj sisi huín re' 'ngo tsínj 'na' rian ango xuman', nĭ nahuin ra'a ni únj man'án re' únj. Nĭ aman guini'i ni únj si nitaj si-gán' re', nĭ riqui ni únj gunun re' únj. ³⁹ Nĭ aman guini'i ni únj sisi ga'nán' re', asĭ gunun re' ducuaga' nej, nĭ ga'na' ni'yaj ni únj únj." Daj gatāj ni ngüi daj gunūnj aj.

⁴⁰ 'Nгаа nĭ gatā gunun ni sij: "Xanga' atā gunun ni é re' sisi daran' si gui'yaj ni é re' rian ni jnān hua niqúi, nĭ hué ducuānj daj gui'yaj á re' riānj nej aj." Daj gatā gunun ni ngüi 'yaj sa'.

⁴¹ 'Hué dan nĭ gatā gunun ni ngüi guĭman ne' chrej ra'a rotsĭj: "Guxun anej ni é re' man'án re' riānj. Hua gataj Yan'anj sisi gan'anj ni é re' rian yan'an gaca nĭganj nĭn' a ni é re' aj. Nĭ hua gui'yaj xugüi Yan'anj yan'an daj sisi gunun sichre nga ni ángel nico' man'an

sichre daj aj. ⁴² Daj si ngaa gachin xi'na riquij, nī nun riqui ni é re' xāj. Nī ngaa nago'ōj nnee, nī nun riqui ni é re' go'ōj. ⁴³ Nī ngaa gahuinj 'ngo tsinj 'na' ango rian xuman', nī nun ganahuin ra'a ni é re' yūnj mánj. Nī ngaa nitaj si-gan'ānj, nī nun riqui ni é re' gunūnj mánj. Nī ngaa ga'nānj, nī nun ga'na' nī'yaj ni é re' yūnj mánj. Nī ngaa gunūnj ducuaga', nī nun ga'na' nī'yaj ni é re' riānj nūnj mánj." Daj gatā gunun ni ngüi guiman ne' chrej ra'a rotsij daj.

⁴⁴ 'Ngaa nī gataj ni sij riānj: "Señor, aman guini'i ni únj sisi achin xi'na riqui re', nī nago'ó re' nnee únj. Nī aman gahuin re' 'ngo tsinj 'na' ango yu'uj únj. Nī aman achin si-gán' re' únj. Nī aman a'nán' re' si gunun re' ducuaga' únj. Nī aman nun chracuij ni únj man'án re' ngaa guirán' re' ni sayun daj únj." Daj gataj ni sij riānj.

⁴⁵ 'Nī gatā gunun ni sij: "Xanga' atā gunun a ni é re' sisi ngaa nun chracuij ni é re' rian ni jnān hua niqúi, nī da'nga' daj nun chracuij a ni é re' rian man'ānj." Daj gatā gunun ni sij.

⁴⁶ 'Nī gan'anj ni sij guiran' ni sij castigo niganj nin'. Sanj ni ngüi hua nica niman, nī gan'anj gane niganj ni sij nga Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij.

26

El complot para prender a Jesús

¹ Hué dan nī ngaa guisij ga'mi Jesús ni nuguan' daj, nī gataj sij gunun ni tsinj nico' sij:

² —Ni'i ni é re' sisi xiráj huīj güi, nī 'na' gahuin gui'yanj pascua. Nī naga'ui' ni sij man'ānj rian ni tsinj ga'ui' gaquij ra'āj guinicōj rian rugutsi huinj da'nij ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

³ Ngaa nī nahuin yu' ni chrej a'nin' nga ni tsinj digyán ley nej, nga ni tsinj huin achij scanij ni ngüi nej. Nī nahuin yu' ni sij rian hue' ducuá chrej huin achij nin' gu'naj sí' Caifás. ⁴ Nī diga'mi dugüi' ni sij daj ga'ue digya' yun'unj ni sij man'an Jesús, nī guida'a huī ni sij sí'. Daj si dagahui' ni sij, ruhua ni sij. ⁵ Sanj gataj ni sij:

—Si guido'ó' sí' güi gahuin gui'yanj nun sa' nun gahuin sayun, gui'yaj ni ngüi mánj. Daj gataj ni sij.

Jesús es ungido en Betania

⁶ Nī ngaa gane Jesús xuman' Betania, nī gane sij ducuá 'ngo tsinj gu'naj Simón tsinj guiran' xi'j lepra. ⁷ Nī ngaa nne Jesús rian mesa, nī guisij 'ngo yun'unj xana rian nne sij. Nī nicaj ún' 'ngo frasco yej gu'naj alabastro nun gasiti guin' daj ruhua-á' nicaj ún' guisij ún'. Nī du'ue nin' ruhua-á'. Nī garij ún' gasiti daj chra Jesús. ⁸ Sanj ngaa guini'i ni tsinj nico' Jesús, nī ga'man ruhua ni sij. Nī gataj ni sij:

—Nī un sin huin nī gayanj yun gasiti sa' da únj. ⁹ Ga'ue gane' gasiti daj. Nī ga'ue guiri' nico san'anj ga'ui' né' rian ni ngüi niqúi. —Daj gataj ni sij.

¹⁰ Nī ngaa gunun Jesús, nī gataj sí' gunun ni sij:

—Si chran' yun'unj ni é re' yun'unj xana nan mánj. Si 'yaj unj nan ngāj, nī dugu'naj huaj, 'yaj unj. ¹¹ Ya'yoj nne ni ngüi niqúi nga á re'. Sanj nitaj si gane niganj man'ānj nga ni é re' mánj. ¹² Garij ún' gasiti guin' daj nnee cū. Nī da'nga' daj 'yaj xugüi ún' nnee cū. Daj si doj nī guisij güi gachin' ni sij yūnj. ¹³ Xanga' yya atā gunun ni é re' sisi daran' yu'uj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian xi'tj, nī hué daj nata' ni sij si gui'yaj yun'unj xana daj riānj. Ngaa nī nanun ruhua ni ngüi xi'í ún' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Judas ofrece entregar a Jesús

¹⁴ Hué dan nī gan'anj 'ngo ni xuhuij ni tsinj nico' Jesús rian ni chrej a'nin'. Nī gu'naj sí' Judas Iscariote. ¹⁵ Nī gataj sí':

—Nī undaj huin riqui ni é re' riānj, nī digyānj rian nne Jesús, nī guida'a á re' únj. —Daj gataj Judas gunun ni sij. Ngaa nī ga'ui' ni sij icō chi' san'anj plata rian sí'. ¹⁶ Nī asij hora daj, nī gaxi'í sí' nano' sí' 'ngo ducuánj daj naga'ui' sí' Jesús ra'a ni chrej a'nin'.

Institución de la Cena del Señor

¹⁷ Nī guisij güi sini gahuin gui'yanj ngaa gui'yaj ni sij chracrúnj nitaj si 'nij levadura xa ni sij. Nī ga'na' ni tsinj nico' Jesús. Nī gataj ni sí' gunun sij:

—Nì a huin ruhuá re' si guì'yaj xugüi ni únj xa sti'nì re' pascua únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Ngaa nì gataj Jesús:

—Güij gatu ni é re' xuman' rian nne 'ngo tsínj daj. Nì gataj ni é re' gunun sí': "Ataj maestro sisi gahuin nìchrun' si guisij si-hora sij. Ngaa nì gan'anj guì'yaj sij guì'yanj pascua ducua re' nga ni tsínj nico' man'an sij." Da'nga' daj gataj ni é re' gunun sí'. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa nì guì'yaj ni sij daj rún' ga'nin' Jesús sun rian ni sij. Nì guì'yaj xugüi ni sij sisi xa sti'nì ni sij xi'í guì'yanj pascua.

²⁰ Nì ngaa guinj, nì gan'anj gane Jesús rian mesa nga ni xuhuj ni tsínj nico' sij. ²¹ Nì ngaa xa ni sij, nì gataj Jesús gunun ni sí':

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi naga'ui' 'ngo ni é re' man'anj rian ni tsínj ga'na' guida'a yünj anj. —Daj gataj Jesús.

²² Ngaa nì nìn' ruhua ganani ruhua ni sij. Nì gaxi'i ni sij nachínj snan'anj go'ngo ni sij Jesús. Nì gataj ni sij:

—Señor, man'anj huin ní'. —Gataj go'ngo ni sij.

²³ Ngaa nì gataj Jesús:

—Tsínj jniaj nuguan'an chrachrúnj chruhua go'o ngāj, hué sij huin tsínj naga'ui' man'anj rian ni tsínj guida'a yünj. ²⁴ Nì yünj huin da'níj ni ngüi. Nì rún' ataj si-nuguan' Yan'anj rian xi'íj, nì da'nga' daj hua nian guiran'anj sayun. Sanj niqui niman nìn' ruhua tsínj naga'ui' man'anj rian ni tsínj ga'na' guida'a yünj. Daj si gahuin nico castigo guiran' sí'. Sa' huin sisi nun ga'nga man'an sí'. —Daj gataj Jesús.

²⁵ Ngaa nì nachínj snan'anj Judas tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun. Nì gataj sij gunun Jesús:

—Maestro, man'anj huin ní'. —Daj gataj Judas.

Ngaa nì gataj Jesús:

—Da'nga' daj gataj man'án re'. —Daj gataj Jesús gunun Judas.

²⁶ Nì ngaa xa ni sij, nì guida'a Jesús chrachrúnj. Nì naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Asíj nì gura' da'aj sij chrachrúnj daj, nì ga'ui' sij xa ni tsínj nico' sij. Nì gataj sij:

—Guida'a ni é re' xa ni é re'. Chrachrúnj nan huin nnee cū aj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Hué dan nì guida'a Jesús tasa. Nì ngaa naga'ui' sij si guruhua Yan'anj, nì ga'ui' sij go'o ni sí'. Nì gataj sij:

—Go'o daran' ni é re'. ²⁸ Daj si nnee nan huin si-tun man'anj. Nì nga tun nan, nì guisij gahuin yya nuguan' guì'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. Nì xi'í tun gayanj nan guinicaj Yan'anj niman nico rian sigaquin' nico ni ngüi. ²⁹ Nì atā gunun a ni é re' sisi nitaj si go'o ruhua' yünj nnee uva nan da' güi go'oj nnee uva naca nga ni é re' rian nicaj sun chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús anuncia la negación de Pedro

³⁰ Nì ngaa guisij garáj ni sij chra', nì gahui ni sij gan'anj ni sij dacan gu'naj Olivos.

³¹ Ngaa nì gataj Jesús gunun ni sij:

—Duna daran' ni é re' yünj yan' yyaj. Daj si ataj si-nuguan' Yan'anj: "Ga'ui' Yan'anj tsínj dugumi xachij. Ngaa nì gunánj ni xuj. Nì gaxa'ni ni xuj." Da'nga' daj ataj si-nuguan' Yan'anj. ³² Sanj ngaa gana'nī, ngaa nì gan'án estado Galilea. Asíj nì huaj ni é re' yu'uj da nej. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa nì gataj Pedro gunun Jesús:

—Nünj si gan'anj daran' ni sij xi'í re', sanj nitaj aman dunaj man'anj man'án re' mánj. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

³⁴ Ngaa nì gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun re' sisi asij nun gaguaj do'loj 'ngo du'ua xú' yan' nan, nì gataj re' hua'nij sisi nun ni'í re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

³⁵ Nì gataj Pedro:

—Nünj si hua nian gahuij nga re', sanj si gatā sisi nun ni'ínj man'án re' mánj. —Daj gataj Pedro.

Nì da'nga' daj gataj daran' ni tsínj nico' Jesús nej.

Jesús ora en Getsemani

³⁶ Hué dan nì gan'anj Jesús nga ni tsínj nico' sij 'ngo yu'uj gu'naj Getsemaní. Nì gataj sij gunun ni sí':

—Gane ni é re' nan si gan'ān yu'uj man gachinj jni'yā rian Yan'anj. —Daj gataj sij gunun ni sí'.

³⁷ Nj nicaj sij Pedro nga nungüej da'nij Zebedeo gan'anj sij. Nj nin' ruhua gaxi'ij sij ganani ruhua sij. Da' huej ata' niman sij. ³⁸ Nj gataj sij gunun anin' sí':

—Da' ní' nj a gan'anj nimānj ruhuāj, 'yaj si nani ruhuāj. Nj gahuij nga nimānj ruhuāj. Guna anin' é re' nan gunun ruhua á re' ngāj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁹ Hué dan nj gan'anj Jesús doj ne' chrej rian. Nj ganiquin' ráj dācoj sij ganun rian sij rian yo'ój. Nj gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. Nj gataj sij:

—Tata chré', sisi ga'ue, nj ga'ne re' sayun ran'ānj nan. Sanj si gui'yáj re' rún' huin ruhua man'ānj. Maan si gui'yáj re' rún' aran' ruhua man'án re'. —Daj gataj Jesús gunun man'an Yan'anj.

⁴⁰ Ngaa nj nanicaj Jesús rian man ni tsínj nico' sij. Nj atoj anin' sí' nari' sij. Ngaa nj gataj sij gunun Pedro:

—Nj si ga'ue nj 'ngo hora gunun ruhua anin' é re' ngāj ga' mí'. ⁴¹ Ga' gunun ruhua anin' é re' gachinj jni'yaj anin' é re' rian Yan'anj sisi si guinij anin' é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre niman anin' é re'. Huin ruhua nimán re' gui'yaj sa' re'. Sanj nun gahuin nucua' nnee' cúj anin' é re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni huā'nij tsínj daj.

⁴² Ngaa nj gan'anj ruhua' yún Jesús. Nj gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. Nj gataj sij:

—Tata chré', sisi si ga'ue ganani rian sayun nan, ngaa nj gui'yáj re' si garan' ruhuá re' ngāj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

⁴³ Nj ngaa nanicaj ruhua' yún sij, nj atoj ruhua' yún anin' sí' nari' sij. Daj si a'uij rian anin' sí', gui'yaj nnej.

⁴⁴ Ngaa nj gahui sij rian ni sí'. Nj gan'anj gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj guisij huā'nij. Nj hué gue nuguan' daj gataj ruhua' yún sij rian Yan'anj.

⁴⁵ Ngaa nj nanicaj sij rian man ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij:

—Ga'ue gatoj anin' é re', nj naranj ruhua á re' aj. Guisij hora ga'na' tsínj

naga'ui' man'ānj ra'a ni tsínj 'yaj gaquin' huinj da'nij ni ngüi. ⁴⁶ Nāchica anin' é re' gan'anj né'. Hua gahuin nichrun' tsínj 'na' naga'ui' yünj rian ni tsínj nicaj sun. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Arresto de Jesús

⁴⁷ Da a'mi gue Jesús ngaa guisij Judas huin sí' 'ngo ni xuhuij ran' ni tsínj nico' sij. Nj nicaj dugüi' sí' nga nico ni tsínj guisij sí'. Nj ata ni sij espada nej, chrun nej, huaj ni sij. Nj ga'nij ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij scanij ni ngüi ga'na' ni sij. ⁴⁸ Nj hua digyán Judas 'ngo chrej daj guini'ni ni sij un tsínj huin guida'a ni sij. Nj gataj sí':

—Tsínj garun du'uāj daj hué sij huin Jesús aj. Guida'a ni é re' sij. —Daj hua gataj Judas rian ni tsínj nicaj dugüi' nga sí'.

⁴⁹ Ngaa nj 'ngo gahuin nichrun' Judas rian niquin' Jesús. Nj:

—Hua sa' nné re', maestro. —Gataj sij gunun Jesús. Nj garun du'ua sij sí'.

⁵⁰ Ngaa nj gataj Jesús gunun sí':

—Amigo, un sin huin, nj 'na' re' únj. —Daj gataj Jesús gunun Judas.

Hué dan nj gahuin nichrun' ni sij, nj guida'a ni sij Jesús.

⁵¹ Ngaa nj guiri 'ngo tsínj niquin' nga Jesús si-espada sij. Nj ga'ui' sij tsínj 'yaj sun rian chrej huin achij nin' daj. Nj güéj nin' chraquij sí', gui'yaj sij. ⁵² Ngaa nj gataj Jesús rian tsínj nicaj espada daj:

—Na'nij re' si-espada re' chruhua pena. Daj si daran' ni tsínj gunun' nga espada, nj gahui' ni sij, gui'yaj espada nej. ⁵³ Nun ni'í re' sisi ga'ue gachinj jni'yā rian chrē, nj ga'nij chrē hué hora nan xuhuij xi'nin' ni ángel ga'na' chraquij yünj ní'. ⁵⁴ Sanj sisi da'nga' daj gui'yā, nj na'ue gahuin yya daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj. Daj si ataj si-nuguan' Yan'anj sisi hua nian guiran'ānj sayun nánj. —Daj gataj Jesús.

⁵⁵ Nj hora daj nj gataj Jesús gunun ni tsínj 'na' daj:

—Nj un sin huin nj ata á re' espada nga chrun nej 'na' guida'a á re' yünj únj. Huéj huin 'ngo tsínj tu ruhua ni é re' ní'. Ya'yoj ganēj chruhua nuhui digyānj rian ni é re'. Nj nun guida'a ni é re' yünj mánj. ⁵⁶ Sanj

ran'anj sayun nan sisi gahuin yya daj rún' gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nì dunáj daran' ni tsínj nico' Jesús man'an sij. Nì gunánj ni sí' rian Jesús.

Jesús ante el concilio

⁵⁷ Ngaa nì ni tsínj guida'a Jesús, nì nicaj ni sij sí' gan'anj ni sij rian tsínj gu'naj Caifás huin sí' chrej huin achij nìn'. Nì yu'uj daj hua nahuin yu' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj huin achij nej. ⁵⁸ Nì gan' huaj Pedro nico' sí' huaj rucu Jesús. Nì guisíj sij rian ducúa chrej huin achij daj. Nì rian hua ta rian hue' daj gatúj sij. Nì gan'anj gane sij nga ni snado mán yu'uj daj. Daj si huin ruhua sij guini'i sij sisi daj ganahuij daran' ni nuguan' daj.

⁵⁹ Ngaa nì nano' ni chrej a'nin' nga ni tsínj 'yaj junta daj nuguan' nne xi'í Jesús sisi da'nga' daj ga'ue dagahui' ni sij Jesús.

⁶⁰ Sanì nun nari' ni sij 'ngo nuguan' nne daj. Nì nunj si ga'na' nico ni tsínj ga'mi nne xi'í Jesús, sanì nun nari' ni sij 'ngo gaquin' sisi gahui' sí'. Hué dan nì ga'na' huij tsínj daj. ⁶¹ Nì gataj nungüej sij:

—Gataj tsínj nan sisi ga'ue duguane sij ducúa Yan'anj. Nì xiráj huaj'nij güi, nì nagui'yaj sij ango nuhui. —Daj gataj nungüej tsínj daj.

⁶² Ngaa nì naxuman chrej huin achij nìn'. Nì gataj sij gunun Jesús:

—Nitaj 'ngo nuguan' nanicaj re' únj. Nì un sin huin si ataj nungüej tsínj daj xi'í re' únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶³ Sanì dínj guiniquin' du'ua Jesús nun ga'mi sij. Ngaa nì gataj chrej huin achij nìn' daj gunun Jesús:

—A'nij sun rian re' nga si-xugüi Yan'anj hua nì'na' sisi gataj yyá re' sisi hué re' huin Cristo da'nij Yan'anj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶⁴ Hué dan nì gataj Jesús:

—Huéj huin daj rún' atáj re' nánj. Nì atā gunun ni é re' sisi huéj huin da'nij ni ngüi. Nì guini'i ni é re' sisi ganēj ne' chrej ra'a sa' Yan'anj nucuj nìn' nne xata'. Nì guini'i ni é re' ga'nāj rian nga xata'. —Daj gataj Jesús.

⁶⁵ Ngaa nì gutsi' chrej huin achij nìn' daj si-gan' sij. Nì gataj sij:

—Ga'mi quij sí' xi'í Yan'anj anj. Nitaj si guiyó' ni testigo ga mánj. Acuan' gunun ni é re' si ga'mi quij sij xi'í Yan'anj anj. ⁶⁶ Daj guiyaj né', ruhua ni é re' únj. —Daj gataj chrej huin achij nìn' gunun ni tsínj gan'anj junta daj.

Nì:

—Da'ui sij gaquin', nì hua nian gahui' yya sij. —Daj gataj ni tsínj daj.

⁶⁷ Ngaa nì gara sta'nunj ni sij rian Jesús. Nì ga'ui' ni sij sí' nej. Nì gara'ui ango ni sij rian sí'. ⁶⁸ Nì gataj ni sij:

—Gahui chra re' sisi un tsínj ga'uí' re' huin re' Cristo. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij rian Jesús.

Pedro niega a Jesús

⁶⁹ Nì nne Pedro ne' chrej xe' ta rian ducúa chrej huin achij nìn' daj.

Nì gahuin nichrun' 'ngo yun'unj xana 'yaj sun hue' daj. Nì gataj ún':

—Hué re' nicaj dugüi' nga Jesús tsínj 'na' estado Galilea aj. —Daj gataj ún' gunun Pedro.

⁷⁰ Sanì nun ga'uej Pedro rian daran' ni tsínj man yu'uj daj. Nì gataj sij:

—Nun ni'inj un si atáj re' mánj. —Gataj Pedro gunun ún'.

⁷¹ Ngaa nì gahui sij ne' chrej xe' ne' rian atúj ni ngüi. Nì guini'i ango yun'unj xana 'yaj sun man'an sij. Nì gataj ún' gunun ni tsínj mán yu'uj daj:

—Hué tsínj nan nicaj dugüi' nga Jesús, tsínj 'na' xuman' Nazaret. —Daj gataj ún' gunun ni sij.

⁷² Sanì nun ga'uej ruhua' yún Pedro. Nì gata' nica yya sij. Nì gataj sij:

—Nun ni'inj tsínj da mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

⁷³ Ngaa nì ango hora le', nì gahuin nichrun' ni tsínj mán yu'uj daj. Nì gataj ni sij gunun Pedro:

—Xanga' huin re' 'ngo ni tsínj daj. Daj si a'mí re' daj rún' a'mi ni sij. —Daj gataj ni tsínj daj gunun Pedro.

⁷⁴ Hué dan nì gaxi'i sij ga'mi quij sij. Nì gata' nica yya sij. Nì gataj sij:

—Nun ni'inj tsínj da mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

Nì hué gue hora daj gaguáj do'loj 'ngo du'ua xú'.

⁷⁵ Ngaa n̄i ganun Pedro si gataj Jesús gunun sí': "Asij nun gaguaj do'loj si 'ngo du'ua xú', n̄i gataj re' si hua'nij si nun ni'í re' man'an̄j mánj." Da'nga' daj hua gataj Jesús gunun Pedro. Ngaa n̄i gahui Pedro gan'an̄j sij ne' chrej xe'. N̄i gaco n̄in' ruhua sij.

27

Jesús ante Pilato

¹ N̄i ngaa guerenga', n̄i diga'mi dugüi' daran' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij scanij ni ngüi sisi naga'ui' ni sij Jesús gahui' sí'. ² N̄i gumíj ni sij Jesús. N̄i nicaj ni sij sí' gan'an̄j ni sij naga'ui' ni sij sí' ra'a Pilato huin sí' gobernado.

Muerte de Judas

³ N̄i Judas huin tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun. N̄i ngaa guini'í Judas sisi gahui' Jesús, guí'yaj ni sij, n̄i ducu ganani ruhua sij. N̄i naga'ui' sij icō chi' san'an̄j plata daj rian ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij nej. ⁴ N̄i gataj sij:

—Da'uñj gaquin' xi'í si naga'uñj gahui' 'ngo tsínj nitaj 'ngo gaquin' guí'yaj. —Daj gataj Judas ngaa nani ruhua sij.

San̄i gataj ni sij:

—N̄i un si guí'yaj únj únj. Si-gaquin' man'an̄j re' huin nan. —Daj gataj ni sij gunun Judas.

⁵ Ngaa n̄i dagaman' Judas san'an̄j huin plata daj chruhua nuhui. N̄i gan'an̄j doco' sij man'an̄j sij. N̄i gahui' sij. ⁶ Hué dan n̄i naran' ni chrej a'nin' san'an̄j huin plata daj. N̄i gataj ni sij:

—S̄i ga'ue ga'nij né' san'an̄j nan rian Yan'an̄j gahuin ofrenda xi'í si du'ue tun 'ngo tsínj mánj. —Daj gataj ni sij.

⁷ Ngaa n̄i uyan ga'mi ni sij sisi guíran ni sij san'an̄j daj 'ngo do'ój 'ngo tsínj ri chruj. N̄i da'nga' daj guí'yaj ni sij sisi guíri' ni sij 'ngo yu'uj gachin' ni sij ni ngüi 'na' ango rian xuman'. ⁸ Xi'í daj gu'naj yo'ój daj da' güi acuan' yo'ój tun. ⁹ Hué daj gahuin yya daj rún' ga'mi Jeremías tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j asij ná. N̄i gataj sí': "Nacaj ni sij icō chi' san'an̄j plata. Daj si da'nga' daj huin du'ue 'ngo tsínj daj daj rún' naru'ue ni tsínj israelita. ¹⁰ N̄i

san'an̄j daj guiránj ni sij do'ój tsínj ri chruj daj rún' ga'nin' Señor sun riánj." —Daj gataj Jeremías.

Pilato interroga a Jesús

¹¹ Ngaa n̄i ganiquin' Jesús rian gobernado. N̄i ganachínj snan'an̄j sí' Jesús. N̄i: —Hué re' huin si-rey ni ngüi israelita ní'. —Gataj gobernado.

Ngaa n̄i:

—Hué re' ataj nánj. —Gataj Jesús.

¹² San̄i ngaa ga'mi gaquin' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij, n̄i nun danicaj Jesús n̄i a 'ngo nuguan' rian ni sij.

¹³ Ngaa n̄i gataj gobernado daj tsínj gu'naj Pilato gunun Jesús:

—Nunún re' undaj gaquin' a'mi ni sij rian xi'í re' di mí'. —Daj gataj Pilato gunun Jesús.

¹⁴ San̄i n̄i a 'ngo nuguan' nun gataj Jesús gunun Pilato. Xi'í daj n̄i n̄in' ruhua garáj yan'an̄j ruhua sij ni'yaj sij Jesús.

Jesús sentenciado a muerte

¹⁵ N̄i da' go'ngo yo', n̄i hua 'ngo ducuánj nico' Pilato sisi ri sí' 'ngo tsínj nun ducuaga' go'ngo guí'yanj pascua. Tsínj garan' ruhua ni ngüi, n̄i guíri sij sí' ducuaga'. ¹⁶ N̄i ngaa daj, n̄i nun 'ngo tsínj gu'naj Barrabás ducuaga'. N̄i ni'í sa' ni ngüi sisi da'ui sij nico gaquin'. ¹⁷ Ngaa n̄i nachínj snan'an̄j Pilato ni tsínj nahuin yu' daj. N̄i gataj sij:

—N̄i un tsínj garan' ruhua á ni é re' sisi guír̄ij ducuaga', ruhua á re' únj. As̄i guír̄ij Barrabás ní'. As̄i guír̄ij tsínj gu'naj Cristo sa'. —Daj gataj Pilato gunun ni sij.

¹⁸ Daj si xacaj Pilato cuenta sisi naga'ui' ni sij Jesús rian xi'í si xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'an̄j sí'.

¹⁹ N̄i ngaa gane Pilato rian nagui'yaj yya sij ni gaquin', n̄i ga'nij nica sij 'ngo nuguan' gan'an̄j rian sij. N̄i gataj ún' gunun sij:

—S̄i diguáj re' si-nuguan' tsínj hua nica niman nan mánj. Daj si guíran'an̄j 'ngo sayun nico xi'í sij yyaj ngaa ga'nij aj. —Daj gataj unj rian sí'.

²⁰ San̄i guí'yaj fuerza ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij sisi gachinj ni ngüi rian Pilato sisi gahui Barrabás ducuaga'.

Ni sisi gachinj ni ngüi sisi gahui' Jesús.

²¹ Ngaa ni gataj gobernado gunun ni ngüi:

—Daj hua yya tsínj guirij, ruhua ni é re' únj. —Daj gataj sij gunun ni ngüi.

Ngaa ni:

—Guiri re' Barrabás. —Gataj ni sij.

²² Ngaa ni gataj Pilato gunun ni sij:

—Daj huin ruhua ni é re' un sin huin guiyā ngā Jesús tsínj gu'naj Cristo únj. —Daj gataj sij gunun ni ngüi.

Ngaa ni:

—Gari re' gaquij Jesús guinico' sij rian rugutsi, ruhua únj. —Daj gataj daran' ni ngüi.

²³ Ngaa ni gataj Pilato gunun ni sij:

—Daj hua gaquin' guiyaj sij únj. —Daj gataj Pilato.

Sani nanj gaguaj ruhua' yún ni sij:

—Gari re' gaquij Jesús guinico' sij rian rugutsi aj. —Daj gaguaj ni ngüi daj.

²⁴ Ni guini'i Pilato sisi na'ue gana'man ruhua ni ngüi. Sani huaj nin' ruhua ga'man ruhua ni sij. Ngaa ni guida'a sij nnee. Ni nania' sij rian ni ngüi. Ni gataj sij:

—Sé xi'ij huin si gahui' tsínj hua nica niman nan manj. Güenda man'an ni é re' huin nanj. —Daj gataj Pilato.

²⁵ Ngaa ni gataj ni ngüi daj:

—Xi'í ni danij únj gahui' tsínj nan anj. —Daj gataj ni sij.

²⁶ Ngaa ni guiri Pilato Barrabás rian ni ngüi. Ni ga'ui' ni sij nne' xiraj Jesús, guiyaj Pilato. Hué dan ni naga'ui' Pilato Jesús rian ni sij sisi gari ni sij gaquij sí' guinico' sí' rian rugutsi.

²⁷ Ngaa ni nicaj ni si-snado gobernado gan'anj ni sij Jesús ta rian palacio daj. Ni ganahuin yu' daran' ango ni snado rian Jesús, guiyaj ni sij. ²⁸ Ni guiri ni sij si-gan' sí'. Ni na'nij ni sij 'ngo atsiy rian rumi' mare xá Jesús gunun sí'. ²⁹ Ni run'un ni sij 'ngo ya'a tanj guiyaj ni sij 'ngo corona ga'nij ni sij chra Jesús. Ni garij ni sij 'ngo riuj ra'a sa' sí'. Ngaa ni ganiquin' raj dacoj ni sij rian sí'. Ni ga'nga' naco ni sij. Ni ga'mi ducu ni sij guini'yaj ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

—Hua 'ueé nin' si-rey ni tsínj israelita. —Daj gaguaj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

³⁰ Ni gara sta'nunj ni sij rian Jesús nej. Ni guida'a ni sij riuj daj ga'ui' ni sij chra sí'. ³¹ Ni ngaa guisij guiyaj ducu ni sij, ni guiri ni sij atsiy daj. Ni na'nij ni sij si-gan' Jesús xá sí' ruhua' yún. Hué dan ni guiri ni sij man'an sí' gan'anj sij güenda gari ni sij gaquij man'an sí' guinico' sí' rian rugutsi.

Crucifixión y muerte de Jesús.

³² Ni ngaa gahui ni sij, ni nacaj dugui' ni sij ngā 'ngo tsínj 'na' xuman' gu'naj Cirene. Ni gu'naj sí' Simón. Ni chran' yun'unj ni sij sisi gata sí' si-rugutsi Jesús.

³³ Ngaa ni guisij ni sij 'ngo dacan gu'naj Gólgota. Ni nuguan' daj gata ruhua' dacan cúj chra niman. ³⁴ Ni ga'ui' ni sij vino go'o Jesús nachej dugui'-í' ngā si-gai' xucu. Sani ngaa go'o Jesús doj, ni nun ga'uej sij go'o sij ga manj. ³⁵ Ni ngaa gari ni sij gaquij Jesús doco' ni sij sí' rian rugutsi, ni ducu ni snado sisi un tsínj gahui sa' nica'ij sij si-gan' sí' gan'anj sij. Ni da'nga' daj gahuin guiyaj ni sij sisi gahuin yya daj rún' gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ni gataj sí': "Gura' da'aj ni sij si-gan'anj. Ni ducu ni sij sisi un tsínj gahui sa', ni nica'ij sí' si-gan'anj gan'anj." Daj gataj tsínj daj asij ná. ³⁶ Ni gan'anj gane ni sij yu'uj daj dugumi ni sij Jesús. ³⁷ Ni garun ni sij letra chra si-rugutsi Jesús un si xi'i huin dagahui' ni sij. Ni letra daj ataj: "Nan huin Jesús Si-Rey ni tsínj israelita." Da'nga' daj garun ni sij. ³⁸ Ni doco' ni snado yahuij tsínj tu rian yahuij rugutsi. Ni nico' 'ngo sij ra'a sa' Jesús, ni ango sij chrej ra'a rotsi sí'.

³⁹ Ni ga'mi quij ni ngüi gachin. Ni dugunun ni sij chra ni sij. ⁴⁰ Ni gataj ni sij:

—Hué re' huin si duguane nuhui nico, ni hua'nij gue güi nagui'yaj ruhua' yún re', ataj re' ní'. Ngaa ni ganacaj re' man'an re'. Sisi hué re' huin da'nij Yan'anj, ni guinanj re' rian rugutsi aj. —Hué daj gataj ni ngüi ga'mi ducu ni sij rian Jesús.

41 Nì hué 'ngo nuguan' daj ga'mi ducu ni chrej a'nin' nga ni maestro digyán ley nej, ni tsínj fariseo nej, nga ni tsínj huin achij nej. Nì gataj ni sij:

42 —Nacaj sij ango ni ngüi. Sanì na'ue ganacaj sij man'an sij. Sisi hué si huin si-rey ni tsínj israelita, ngaa nì nanij sij rian rugutsi aj. Ngaa nì guxuman ró' nì'yó' sij. 43 Xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Ngaa nì sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya sij, nì ga'ue ganacaj Yan'anj sij yyaj. Daj si ataj sij sisi hué sij huin da'níj Yan'anj. —Daj ga'mi quij ni sij rian Jesús. 44 Nì da nungüej tsínj tu nico' rian rugutsi xi'níj Jesús ga'mi quij nungüej sij rian Jesús nej aj.

45 Nì ngaa guisíj gaxuj, nì gahuin rumi' rian daran' xungüi. Nì gahuin rumi' da' ga hua'nij di'nì. 46 Nì 'ngo si ga hua'nij, nì gaguáj nucuj Jesús. Nì gataj sij:

—Eli, Eli, lama sabactani. —Daj gataj sij gaguáj sij.

Nì snan'anj man'an sij ruhuaj gata: Dan'anj man'anj, Dan'anj man'anj, un sin huin, nì duná re' urínj únj. Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

47 Nì gunun go'ngo ni tsínj niquin' yu'uj daj si gataj Jesús. Nì gataj ni sij:

—Aquínj sij ga'na' tsínj gu'naj Elías aj. —Daj gataj ni sij.

48 Ngaa nì hora gunánj 'ngo ni sij. Nì guida'a sij 'ngo gachij. Nì gutáj sij nnee vino yu rian gachij daj. Nì guta' sij chra 'ngo chrun rianj. Nì dugüin' sij gachij daj du'ua Jesús sisi go'o sí'. 49 Sanì gataj ango ni sij:

—Duna re'. Nì guini'í' sisi ga'na' yya tsínj gu'naj Elías nacaj sí' man'an sij. —Daj gataj ni sij.

50 Ngaa nì gaguáj nucuj ruhua' yún Jesús. Nì gahui' sí'. 51 Nì 'ngo tsitsi' huíj dasu atsij nico' chruhua nuhui nico da' chraj nga da' xi'ij. Nga nì naganan' yo'ój. Nì guisitsi' huej. 52 Nì naxi'níj rian gachin' ni sij níman. Nì ganá'nij nico nnee cúj ni tsínj hua sa' niman gahui'. 53 Nì ngaa ganá'nij Jesús, nì gahui ni sij rian achin' níman. Nì gatúj ni sij chruhua xuman' Jerusalén. Nì guini'i nico ni ngüi ni sij.

54 Nì guini'i snado centurión nga ango ni snado niquin' dugumi Jesús. Nì guini'i ni sij ga'na' yún nga daran' si gahuin. Ngaa nì nin' ruhua guxu'ui' ni sij. Nì gataj ni sij:

—Xanga', nì hué tsínj nan huin da'níj Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij.

55 Nì gan' mán nico ni yun'unj xana ni'yaj ne Jesús. Nì asij gahui Jesús estado Galilea, nì guinico' ni yun'unj xana daj Jesús. Nì gui'yaj sun ne rian man'an sí'.

56 Nì scanij ne niquin' María Magdalena nga María nni Jacobo nga José nej, nni nungüej da'níj Zebedeo nej.

Jesús es sepultado

57 Nì ngaa guini' güi daj, nì ga'na' 'ngo tsínj xuru'ue 'na' sí' xuman' gu'naj Arimatea. Nì gu'naj sí' José. Nì hué daj nico' sí' Jesús nej. 58 Nì gan'anj sij rian nne Pilato gachínj sij níman Jesús. Ngaa nì ga'nin' Pilato sun sisi naga'ui' ni sij níman Jesús rian José. 59 Ngaa nì nacaj José níman Jesús. Nì chri'yanj sij atsij sa' xiráj níman daj. 60 Nì gurúj sij níman chruhua 'ngo huej. Nì naca gaya' sij huej daj nne rian do'ój sij. Nì ganaránj sij yey xxi rian huej daj. Ngaa nì gan'anj sij. 61 Nì yu'uj daj gane María Magdalena nga ango María du'ua yu'uj daj.

La guardia ante la tumba

62 Nì ango güi ngaa guisíj gui'yaj xugüi ni sij güi naránj ruhua ni sij, nì nahuin yu' ni chrej a'nin' nga ni tsínj fariseo rian Pilato. 63 Nì gataj ni sij gunun sí':

—Señor, gananun ruhua únj sisi ngaa ga nì'na' tsínj digya' yun'unj daj, nì gataj sij sisi chra hua'nij güi, nì gana'nij sij.

64 Ngaa nì ga'nin' re' sun sisi gahuin ran rian yu'uj achin' níman daj da guisij ya'nij güi nun sa' nun ga'na' gui'yaj tu ni tsínj nico' sij ne' nì. Nì gataj ni sij rian ni ngüi sisi ganá'nij sí' scanij ni níman. Nì gahuin quij nuguan' digya' yun'unj daj daj nga nuguan' yya ga'mi sini yan sij. —Daj gataj ni sij gunun Pilato.

65 Ngaa nì gataj Pilato gunun ni sij:

—Yu'uj daj mán 'ngo xi'nin' snado. Ganicaj ni é re' gan'anj nagui'yaj ran ni é re' rian yu'uj achin' níman daj. Ni'i a

ni é re' daj guí'yaj á re'. —Daj gataj Pilato gunun ni sij.

⁶⁶ Ngaa nì gahui ni sij gan'anj nagui'yaj xitinj ni sij rian yu'uj daj. Nì garun ni sij si-sello ni sij rian yej guiránj ni sij. Nì gani ni sij snado dugumi ni sí' rian achin' níman daj.

28

La resurrección

¹ Nì gachin güi naránj ruhua ni sij. Nì ngaa ruhua guerenga' güi gudungu, nì ga'na' María Magdalena nga ango María guini'yaj nungüej unj rian huej rian gachin' ni sij níman. ² Nì ga'na' nucuj 'ngo yún. Daj si ga'na' 'ngo ángel xata' ga'nij Señor. Nì guisíj ángel daj rian yu'uj daj. Ni ga'nej ángel yej xxi hua ránj rian yu'uj gachin' níman daj. Nì gan'anj gane ángel rian yej daj. ³ Nì ran ángel daj daj rún' ngaa ran 'yaj du'ui. Nì daj rún' hua gatsi yu'ue', nì da'nga' daj hua gatsi si-gan' ángel daj. ⁴ Nì ducu guxu'ui' ni snado dugumi daj. Nì nagunánj ni sij, guí'yaj si xu'ui' ni sij. Nì guinij rúmi' ni sij. Nì rún' hua níman hua ni sij. ⁵ Sanj gataj ángel gunun nungüej yun'unj xana daj:

—Sì guxu'ui' nungüej é re' mánj. Daj si ni'inj sisi nano' nungüej é re' Jesús tsínj guinico' rian rugutsi. ⁶ Nitaj si ngaj sij yu'uj nan ga mánj. Daj si daj rún' gataj sij gunun ni é re', nì da'nga' daj ganá'nij sij. Gahua' nungüej é re' guini'i nungüej é re' rian gachin' ni sij. ⁷ Nì güij yoo nungüej é re' gataj snan'anj nungüej é re' rian ni tsínj nico' sij sisi ganá'nij sij scanij ni níman. Nì gataj á re' sisi gan'anj sini sij estado Galilea. Nì yu'uj daj guini'i ni é re' man'an sij. Daj gataj snan'anj nungüej é re' gunun ni sij. Nì huéj ataj gunun nungüej é re'. —Daj gataj ángel daj gunun nungüej yun'unj xana daj.

⁸ Ngaa nì gunánj yoo nungüej ún' rian yu'uj daj. Nì guxu'ui' nungüej ún'. Sanj gahuin niá' ruhua nungüej ún' nej. Nì gunánj nungüej ún' gan'anj nata' ún' nuguan' daj gunun ni tsínj nico' Jesús. ⁹ Nì ngaa huaj nungüej ún' chruhua chrej, nì nacaj dugüi' Jesús nga nungüej ún'. Nì

gataj sij: Gahuin niá' ruhua nungüej é re'. Gataj sij.

Ngaa nì gahuin nìchrun' nungüej ún' rian niquin' Jesús. Nì nanan nungüej ún' dacój Jesús. Nì ga'mi sa' nungüej ún' rian sij. ¹⁰ Ngaa nì gataj Jesús gunun nungüej ún':

—Sì guxu'ui' nungüej é re' mánj. Maan si gan'anj gataj snan'anj nungüej é re' rian ni jnān sisi gan'anj ni sij estado Galilea. Nì yu'uj daj guini'i ni sij man'anj.

El informe de la guardia

¹¹ Nì ngaa huaj nungüej ún' chruhua chrej, nì gan'anj go'ngo ni snado dugumi daj xuman' daj. Nì ganata' ni sij daran' si gahuin rian ni chrej a'nin'. ¹² Ngaa nì ganahuin yu' ni tsínj daj nga ni tsínj huin achij sisi uyan ga ruhua daran' ni sij daj guí'yaj ni sij. Nì nico san'anj ga'ui' ni sij rian ni snado. ¹³ Nì gataj ni sij gunun ni sí':

—Gataj ni é re' sisi ngaa ne' nì, nì ga'na' guí'yaj tū ni tsínj nico' Jesús níman daj ngaa atoj ni únj anj. Da'nga' daj gataj ni é re'. ¹⁴ Nì sisi gunun gobernado si guí'yaj né', ngaa nì ga'mi sa' únj nga sí'. Ngaa nì ganacaj únj ni é re'. —Da'nga' daj gataj ni chrej a'nin' rian ni snado.

¹⁵ Ngaa nì ganacaj ni snado san'anj ga'ui' ni sij daj. Nì guí'yaj ni sij daj rún' gataj ni chrej a'nin' gunun ni sij. Nì daj rún' ga'mi yya ni snado daj da'nga' daj a'mi ni tsínj israelita da' güi acuan'.

La gran comisión

¹⁶ Asíj nì gan'anj xan ni tsínj nico' Jesús estado Galilea rian quij hua gataj Jesús sisi gan'anj ni sij. ¹⁷ Nì ngaa guini'i ni sij Jesús, nì ganiquin' ráj dacoj ni sij rian sí' ga'mi sa' ni sij. Sanj gani huíj ruhua go'ngo ni sij xi'í Jesús. ¹⁸ Ngaa nì gahuin nìchrun' Jesús, nì gataj sij:

—Riqui Yan'anj sisi guinicā daran' sun ne' xata' nga chruhua xungüi nej. ¹⁹ Xi'í daj, nì gan'anj digyán ni é re' nuguan' sa' rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Nì guinico' ni sij man'anj, guí'yaj ni é re'. Nì duguata' nnee ni é re' ni sij nga si-xugüi chrē nga si-xugüi man'anj nej, si-xugüi Espíritu Santo nej aj. ²⁰ Nì digyán ni

é re' rian ni sij sisi dagahuin ni sij daran'
ni nuguan' ga'nij sun rian ni é re'. Ni
guini'i ni é re' sisi daran' ni güi achē nga
ni é re' da guisij ganahuij xungüi aj. —Daj
gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN MARCOS

Predicación de Juan el Bautista

¹ Nan huin gaxi'i nuguan' sa' xi'í Jesucristo huin sij da'níj Yan'anj xanga' aj.

² Asij ná nì garun tsínj gu'naj Isaías 'ngo nuguan' anj. Nì man'an tsínj daj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nì gataj sij:

A'nī 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan'ānj.

Nì tsínj daj gu'itaj dian sini rián re' gan'anj sij.

Nì gu'i'yaj xugüi sij si-chréj re' gan'anj re'. Daj gataj Yan'anj garun Isaías asij ná. ³ Nì garun Isaías ango nuguan' nej gataj sí':

Unun né' si-nane 'ngo tsínj a'mi nucuaaj 'ngo yu'uj quij gu'i'yanj naco aj.

Nì ataj sij sisi gu'i'yaj xugüi né' si-chrej Señor.

Nì nagui'yaj nica né' niman né' xi'í si ga'na' Señor rian né'.

Daj gataj Isaías asij ná. ⁴ Hué dan nì duguata' nnee tsínj gu'naj Juan ni ngüi riqui quij qu'i'yanj naco. Nì gataj sij sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nì gata' nnee ni sij. Ngaa nì ga'ue guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' ni sij. Daj gataj sij. ⁵ Nì gahui nico ni ngüi mán estado Judea nga xuman' gu'naj Jerusalén gan'anj ni sij rian nne Juan. Nì duguata' nnee Juan ni sij chruhua xinéj nnee gu'naj Jordán. Nì ganata' ni sij si-gaquin' ni sij. Ngaa nì gata' nnee ni sij.

⁶ Nì si-gan' Juan huin to xucu gu'naj camello. Nì nnij cinchru 'nij gatin sij. Nì xa sij xiriquíj nga gatsi' mán riqui quij. ⁷ Nì nata' sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nì gataj sij:

—Rucú man'ānj ga'na' 'ngo tsínj nicaj sun doj daj nga man'ānj. Nì nucuaaj nin' ruhua sij daj da na'aj riānj ga' nītū nachīj nnij correa dacānj sij. ⁸ Nì duguata' nnee man'ānj a ni é re' nga nnee. Sanj ga'na' sij, nì ga'na' Espíritu Santo rian án re', gu'i'yaj sij. —Daj gataj Juan gunun ni ngüi aj.

El bautismo de Jesús

⁹ Ngaa nì ni güi daj, nì gahui Jesús xuman' Nazaret huin xuman' ngaj estado Galilea. Nì duguata' nnee Juan man'an Jesús xinéj nnee gu'naj Jordán. ¹⁰ Nì ngaa gahui Jesús chruhua nnee, nì guini'i sij naxi'nij xata'. Nì guini'i sij sisi 'na' guinij Espíritu Santo rian man'an sij. Nì daj rún' hua xu'man hua Espíritu Santo ga'na' rian sij. ¹¹ Ngaa nì ne' xata' ga'mi 'ngo nane rian Jesús. Nì gataj Yan'anj:

—Hué so' huin da'nī 'i ruhuāj. Nì hua nia' ruhuāj ni'yā so'. —Daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

Tentación de Jesús

¹² Ngaa nì 'ngo hora, nì gan'anj Jesús quij qu'i'yanj naco, gu'i'yaj Espíritu Santo.

¹³ Da' yu'uj daj gane sij hujj xia güi. Nì gane sij scanij ni xucu huue mán riqui quij qu'i'yanj daj. Nì gatsij sichre niman Jesús gu'i'yaj-á' fuerza sisi gu'i'yaj Jesús gaquin'. Nì ga'na' chracuij ni ángel si gachin rian Jesús.

Jesús principia su ministerio

¹⁴ Ngaa nì ngaa guisíj garij ni sij ducuaga' man'an Juan, nì gan'anj Jesús estado Galilea. Nì nata' Jesús si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi. ¹⁵ Nì gataj Jesús:

—Hua guisíj gahuin nichrun' güi guinicaj sun Yan'anj xungüi nan. Xi'í daj nì nānicaj ruhua á re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Nì guxuman ruhua á re' nì'yaj á re' si-nuguan'ānj huin nuguan' sa' aj. —Daj gataj Jesús rian ni ngüi.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ Nì ngaa huaj Jesús gachéj sij du'ua laguna xachij gu'naj Galilea, nì guini'i sij 'ngo tsínj gu'naj Simón nga jnānj sí' tsínj gu'naj Andrés. Hué nungüej sij huin tsínj da'a xucuaaj. Nì a'níj nungüej sij nnānj chruhua nnee. ¹⁷ Nì gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Guinico' nungüej é re' man'ānj. Ngaa nì gu'i'yā sisi daj rún' da'a nungüej é re' xucuaaj, nì da'nga' daj gu'iri' nungüej é re' tsínj guxuman ruhua nì'yaj man'ānj. —Daj gataj Jesús.

18 Ngaa n̄i 'ngo hora duna n̄ungüej sij xinánj sij. N̄i gan'anj n̄ungüej sij nga Jesús.

19 Ngaa n̄i huaj Jesús ne' rian doj, n̄i guini'i sij tsínj gu'naj Jacobo da'n̄ij Zebedeo nga jnánj sí' tsínj gu'naj Juan. N̄i nne n̄ungüej sij chruhua 'ngo riq chéj rian nnee nagui'yaj sa' n̄ungüej sij nnánj da'a n̄ungüej sij xucuj. 20 N̄i gaquínj Jesús n̄ungüej sij sisi gu'nico' n̄ungüej sij man'an sí'. N̄i duna n̄ungüej sij chrej n̄ungüej sij Zebedeo chruhua riq nga simoso sí'. Asíj n̄i guinico' n̄ungüej sij Jesús.

Un hombre que tenía un espíritu inmundo

21 Hué dan n̄i gatúj anin' sij xuman' Capernaum. N̄i güi naránj ruhua ni tsínj israelita, n̄i gatúj Jesús chruhua si-nuhui ni tsínj daj. N̄i gax̄i' sij digyán sij rian ni sí'. 22 N̄i ngaa gunun ni tsínj daj si gataj Jesús, n̄i gahuin yan'anj ruhua ni sij. Daj si si-nuguan' Jesús nicaj sun. N̄i sé rún' digyán Jesús da gui'yaj ni maestro digyán si-ley Yan'anj rian ni ngüi mánj.

23 N̄i nne 'ngo tsínj n̄un nané x̄i' chruhua niman chruhua nuhui daj. N̄i gaguáj nucuj sí'. 24 N̄i gataj sí':

—N̄i un sin diguáj re' nga ni únj huín re' Jesús nazareno únj. N̄i 'na' re' dugua' n̄i'yaj re' únj ní'. Hua ni'inj re' si huín re' tsínj sa' n̄in' chruhua niman 'na' rian Yan'anj xanga'. —Daj gataj nané x̄i' n̄un chruhua niman tsínj daj gunun Jesús.

25 Ngaa n̄i ga'mi huee Jesús rian nané x̄i' daj. N̄i gataj sij:

—Dínj gane du'ua' so'. N̄i gahui so' chruhua niman sí'. —Daj gataj Jesús gunun nané x̄i' daj.

26 Ngaa n̄i ducu naganánj tsínj daj, gui'yaj nané x̄i'. N̄i ducu gaguáj nucuj nané x̄i'. N̄i gahui sij chruhua cúj niman tsínj daj. 27 Ngaa n̄i gan'anj ruhua daran' ni sij. N̄i nachínj snan'anj ni sij rian dugüi' ni sij, n̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin huín nan únj. N̄i 'ngo ducuanj naca huín si digyán sij ní'. Nicaj nucuj tsínj nan sun. Daj si a'nin' sij sun rian ni nané x̄i'. N̄i unun ni nané x̄i' si ataj sij. —Daj gataj ni sij.

28 N̄i rá'yanj gaxa'n̄i nuguan' xi'í Jesús n̄in' gachra' estado gu'naj Galilea.

Jesús sana a la suegra de Pedro

29 N̄i ngaa guis̄j gahui ni sij chruhua nuhui, ngaa n̄i gatúj Jesús ducua' Simón nga Andrés. N̄i gatúj Jacobo nga Juan nej. 30 N̄i nni chrej Simón táj rian nna. N̄i n̄un gachi' ún'. N̄i gataj ni sij rian Jesús si a'nan' man'an ún'. 31 Asíj n̄i gahuin n̄ichrun' Jesús rian ngaj ún'. N̄i guida'a sij ra'a ún'. N̄i nachi nicaj sij ún'. N̄i 'ngo hora xi'nej gachi' ún'. N̄i gax̄i' man'an ún' gui'yaj xugüi ún' si xa ni tsínj daj.

Muchos sanados al ponerse el sol

32 N̄i ngaa gatúj güi, n̄i nicaj ni ngüi dugüi' ni sij huín daran' ni ngüi a'nan' nga ni ngüi n̄un nané x̄i' chruhua cúj niman ni sij. N̄i ga'na' ni sij rian nne Jesús. 33 N̄i daran' ni ngüi man xuman' daj 'ngo nahuin yu' rian hue' rian nne Jesús. 34 N̄i ganahuin nico ni ngüi ran' ga'i rian xi'i, gui'yaj Jesús. N̄i guiri sij nané x̄i' niman ni ngüi. N̄i n̄un ga'ui' sij permiso ga'mi ni nané x̄i' daj si nani'i ni sij Jesús.

Jesús recorre Galilea predicando

35 Achin guerenga' nachi Jesús hua rumi' gué. N̄i gahui sij ne' xe' xuman' daj gan'anj sij quij qui'yanj naco gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. 36 N̄i gan'anj n̄ano' Simón nga ni dugüi' sí' man'an Jesús. 37 Ngaa guis̄j nari' ni sij, n̄i gataj ni sij gunun Jesús:

—Daran' ni ngüi nano' so' aj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

38 Sanj gataj Jesús:

—Gun' ango ni xuman' ngaj n̄ichrun'. N̄i ga'mi si-nuguan'anj rian ni ngüi si hué sun da gahui ga'nāj. —Daj gataj Jesús.

39 Ngaa n̄i gachéj Jesús n̄in' gachra' daran' ni xuman' ngaj riqui estado Galilea. N̄i nata' sij si-nuguan' Yan'anj chruhua si-nuhui ni tsínj israelita da' go'ngo yu'uj. N̄i guiri sij ni nané x̄i' niman ni ngüi nej.

Jesús sana a un leproso

40 Ngaa n̄i ga'na' 'ngo tsínj ran' 'ngo xi'i nnij sij gu'naj-á' lepra. N̄i gan'anj n̄ichi sij

rian Jesús ganiquin' ráj dacoj sij. Nĭ ga'mi yaco sij rian Jesús. Nĭ gataj sij:

—Sisĭ huin ruhuá re', nĭ ga'ue nahuin sa'áj, gui'yáj re' aj. —Daj gataj sij.

⁴¹ Ngaa nĭ nani yaco ruhua Jesús ni'yaj sij tsínj daj. Nĭ guta' sij ra'a sij sí'. Nĭ gataj sij:

—Huin ruhuáj sisĭ ga sa' nnee cúj re' aj. —Daj gataj Jesús.

⁴² Nĭ ngaa gataj Jesús daj, nĭ 'ngo hora xi'nej xi'ĭ nahuin sa' tsínj daj.

⁴³ Nĭ na'nĭj Jesús chrej nan' sí'. Nĭ ga'nin' sij sun rian man'an sí'. ⁴⁴ Nĭ gataj sij:

—Ga cuidado nga man'án re' sĭ ganata' re' rian nĭ a 'ngo ni ngüĭ mánj. Maan si gan'anj re' digyán re' man'án re' rian chrej. Nĭ naga'ui' re' rian Yan'anj daj rún' ga'nin' Moisés sun xi'í si nahuín re', gui'yaj Yan'anj. Ngaa nĭ xacaj ni chrej cuenta sisĭ hua nahuin sa' man'án re', gui'yaj man'ánj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj a'nan' daj.

⁴⁵ Sanĭ gahui tsínj nahuin daj. Nĭ gaxĭ'i sij nata' sij rian daran' ni ngüĭ si gui'yaj Jesús. Xi'í daj nun ga'ue gatu renga' Jesús chruhua ni xuman'. Maan si gachéj sij quij qui'yanj naco rian nitaj ni ngüĭ mánj. Sanĭ daran' yu'uj ga'na' ni ngüĭ nano' ni sij Jesús.

2

Jesús sana a un paralítico

¹ Nĭ ngaa gachin doj güi, nĭ gatúj ruhua' yún Jesús xuman' Capernaum. Nĭ gunun ni ngüĭ sisĭ nne sij 'ngo hue' daj. ² Nĭ 'ngo hora nahuin yu' nico ni ngüĭ rian hue' daj. Nĭ nun ga'ue guĭsĭj rian guiman' ni sij. Nĭ ga'mi Jesús nuguan' sa' rian ni ngüĭ nahuin yu' daj. ³ Nĭ nicaj gan'anj ran' tsínj daj 'ngo tsínj nare' nnee cúj ga'na' anin' sij. Nĭ na'ue guĭsiqui' sí'. Nĭ ga'na' man'an ni sij rian nne Jesús. ⁴ Nĭ rĭan na'ue gunucuaĭ ni sij guĭsĭj ni sij da' rian nne Jesús, 'yaj ni ngüĭ, ngaa nĭ gaya' ni sij 'ngo yu'uj chra' hue' xata' rian niquin' Jesús. Ngaa nĭ nanaj dinij ni sij huéj nun tsínj a'nan' daj rian niquin' Jesús. ⁵ Nĭ ngaa guini'i Jesús sisĭ daj guxuman ruhua

ni sij ni'yaj ni sij sí', ngaa nĭ gataj sí' gunun tsínj a'nan' daj:

—Nicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' so' nánj. —Daj gataj sij gunun sí'.

⁶ Nĭ man' doj ni tsínj huin maestro digyán si-ley Moisés ni'yaj ni sij. Nĭ ani man'an ruhua ni sij nga niman ni sij:

⁷ “Daj huin ruhua tsínj nan ga'mi sij nan únj. Quij nin' ruhua a'mi sij rian Yan'anj. Urin Yan'anj ga'ue guinicaj 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni ngüĭ aj.” Daj gataj ni sij chruhua niman ni sij. ⁸ Sanĭ guini'i man'an Jesús si ani ruhua ni sij. Ngaa nĭ gataj sí':

—Nĭ un sin huin nĭ ani ruhua á re' nuguan' nan únj. ⁹ Hua huĭj nuguan' sa' ga'ue gatā gunun tsínj a'nan' nan. Ga'ue gatā gunun sij: “Nicā 'ngo niman nico rian xi'í si-gaquin' re'.” Asi ga'ue gatā gunun sij: “Nachica re' naran' re' duhuéj re', nĭ gache re' aj.” Daj ga'ue gataj man'ánj. ¹⁰ Hué dan nĭ huin ruhuáj sisĭ xacaj á re' cuenta sisĭ nicaj súnj rian xungüĭ nan huĭnj da'nĭj ni ngüĭ. Nĭ ga'ue guinicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni ngüĭ. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ngaa nĭ gataj sij rian tsínj nare' dacóĭ daj:

—Atā rian man'án re' sisĭ nachica re' naran' re' duhuéj re'. Nĭ güĭj nan' re' ducua' re' aj. —Daj gataj Jesús gunun sí'.

¹² Nĭ 'ngo hora nachica tsínj a'nan' daj. Nĭ ganaran' sij duhuéj sij. Nĭ gahui sij gan'anj sij ni'yaj daran' ni ngüĭ man' chruhua hue' daj. Ngaa nĭ gan'anj ruhua daran' ni sij. Nĭ gataj ni sij sisĭ sa' gui'yaj man'an Yan'anj. Nĭ gataj ni sij:

—Nĭ a 'ngo yun nun guini'í' 'ngo rasun hua nan mánj. —Daj gataj ni sij.

Llamamiento de Leví

¹³ Da' sĭj daj gahui ruhua' yún Jesús gan'anj sij du'ua laguna xachij daj. Nĭ gan'anj nichĭ daran' ni ngüĭ rian sij. Nĭ digyán man'an sij rian ni ngüĭ daj.

¹⁴ Nĭ ngaa huaj sij, nĭ guini'i sij 'ngo tsínj gu'naj Leví, da'nĭj tsínj gu'naj Alfeo. Nĭ nne sí' rian mesa a'nej sí' pesto güenda gobierno. Nĭ gataj Jesús gunun sij:

—Guinico' so' gun'. —Daj gataj Jesús.

Nгаа нᠢ naxuman Leví, нᠢ guinico' sí Jesús gan'anj sí'.

¹⁵ Nᠢ ngaa gane Jesús rian mesa chruhua ducúa tsínj gu'naj Leví, нᠢ guxuman ga'j ni tsínj a'nej pesto, 'yaj gobierno nga ni tsínj 'yaj gaquin' nej. Nᠢ gane nuguan'an ni sij ngā Jesús nga ni tsínj nico' Jesús nej. Daj si man nico ni sij nico' Jesús. ¹⁶ Nᠢ ngaa guini'i ni tsínj digyán ley ngā ni tsínj fariseo sisi xa Jesús ngā ni tsínj a'nej pesto nga ni tsínj 'yaj gaquin', ngaa нᠢ gataj ni sij gunun ni tsínj nico' Jesús:

—Nᠢ un sin huin нᠢ xa si-maestro ni é re', нᠢ go'o sij ngā ni tsínj a'nej pesto nej, ni tsínj 'yaj gaquin' nej. —Daj gataj ni sí'.

¹⁷ Nᠢ ngaa gunun Jesús si gataj ni sí', нᠢ gataj sij:

—Nitaj si ní'yanj ni ngüi hua sa' ngā 'ngo tsínj 'yaj gono'o mánj. Sanj ni ngüi a'nan' ní'yanj 'ngo tsínj gono'o aj. Sé si 'nāj gaquin ni ngüi hua sa' mánj. Sanj 'nāj gaquin ni ngüi 'yaj gaquin' sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. —Daj gataj Jesús.

La pregunta sobre el ayuno

¹⁸ Nᠢ ni tsínj nico' Juan ngā ni tsínj nico' ni tsínj fariseo, нᠢ gui'yaj ni sij ayuno. Ngaa нᠢ ga'na' go'ngo ni tsínj rian Jesús. Nᠢ nachínj snan'anj ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

—Nᠢ un sin huin нᠢ 'yaj ayuno ni tsínj nico' Juan ngā ni tsínj nico' ni fariseo, sanj xa gue ni tsínj nico' man'án re' únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁹ Ngaa нᠢ gataj Jesús gunun ni sij:

—Daj rún' 'yaj 'ngo tsínj xacaj yun'unj xana da'nga' daj 'yā. Nᠢ ngaa gahuin gui'yanj xacaj 'ngo tsínj daj yun'unj xana, нᠢ si ga'ue gui'yaj tsínj gan'anj gui'yanj daj ayuno mánj. ²⁰ Sanj hua güi, нᠢ guida'a ni tsínj quij tsínj xacaj yun'unj xana daj. Ngaa нᠢ gui'yaj ni tsínj nico' man'anj ayuno.

²¹ 'Si ga'ue nanuo' né' 'ngo atsiy naça ngā 'ngo atsiy re'e mánj. Daj si hué gue atsiy naça naráj né' daj gui'yaj sisi tsitsi' atsiy re'e daj. Nᠢ ganahuin xachij rian naráj né'. ²² Nᠢ si ga'ue ga'nij né' nnee vino naça chruhua nnij re'e. Daj si tsitsi'

nnij daj, gui'yaj vino naça daj. Hué dan нᠢ 'ngo guere' vino ngā nnij nej. Xi'í daj huin нᠢ ga'nij né' vino naça chruhua nnij naça aj. Nᠢ daj rún' huin vino naça daj huin sinuguan'anj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj daj.

Los discípulos recogen espigas en el día de reposo

²³ Nᠢ 'ngo güi naránj ruhua ni sij, нᠢ huaj Jesús dani nnaa strigo. Nᠢ rocoj ni tsínj nico' sij ca strigo huaj ni sij. ²⁴ Ngaa нᠢ gataj ni tsínj fariseo gunun Jesús:

—Nᠢ 'yaj re' si 'yaj ni tsínj nicó' re'. Daj si na'uej si-ley Yan'anj si da'nga' daj gui'yaj ni sij mánj. —Daj gataj ni tsínj fariseo.

²⁵ Sanj gataj Jesús:

—Hua gaya ni é re' si gui'yaj xí' David ní'. Daj si 'ngo güi ngaa gachin xi'na riqui ni dugüi' sij, ²⁶ нᠢ gatúj sij chruhua ducúa Yan'anj ngaa gane 'ngo tsínj gu'naj Abiatar. Nᠢ hué sí' huin 'ngo chrej a'nin'. Nᠢ xa sij si-chrachrunj Yan'anj. Nᠢ urin chrej ga'ue xa chrachrúnj daj. Nᠢ ga'ui' sij xa ni tsínj man ngā sij nej. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Nᠢ gataj ruhua' yún Jesús rian ni tsínj fariseo:

—Gui'yaj Yan'anj güi naránj ruhua né' güenda né'. Nᠢ sé si gui'yaj Yan'anj né' güenda güi naránj ruhua né' mánj. ²⁸ Nᠢ nicaj sünj rian ni güi naránj ruhua né' huinj da'nij ni ngüi. —Hué daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

3

El hombre de la mano seca

¹ Ngaa нᠢ gatúj ruhua' yún Jesús chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nᠢ chruhua nuhui daj nne 'ngo tsínj hua naço ra'a. ² Nᠢ naga'naj ni sij Jesús ni'yaj ni sij sisi ganahuin ra'a tsínj daj güi naránj ró', gui'yaj Jesús. Daj si huin ruhua ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús. ³ Hué dan нᠢ gataj Jesús rian tsínj hua ra'a naço daj:

—Naxuman re' guiniquin' re' dani ni únj anj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa нᠢ nachínj snan'anj Jesús ni tsínj naga'naj daj. Nᠢ gataj sij:

—A'uej si-ley Yan'anj sisi guí'yaj sa' né' güi naránj ró' ní'. Así sa' guí'yaj quíj né', ruhua á re' sa'. Ní ga'uej si-ley Yan'anj sisi naco' 'ngo tsínj ruhua gahui' ní'. Así sa' gahui' sij, ruhua á re' sa'. —Daj gataj Jesús.

Sanj dínj gane du'ua ni tsínj daj. ⁵ Hue dan ní ga'man ruhua Jesús. Ní ni'yaj sij ni tsínj daj. Ní nani ruhua sij xi'í si tsi niman ni sí'.

Ngaa ní gataj sij rian tsínj naco ra'a daj: —Ducuá re' ra'á re'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ní ducua sí' ra'a sí'. Ní nahuin sa' ra'a sí'. ⁶ Ngaa ní gahui ni tsínj fariseo. Ní gaxi'í ni sij daga'mi dugüi' ni sij nga ni tsínj herodista. Ní ga'mi ni sij xi'í Jesús si ruhua ni sij dagahui' ni sij man'an sí'.

La multitud a la orilla del mar

⁷ Sanj gahui Jesús nga ni tsínj nico' sij yu'uj daj. Ní gan'anj sij du'ua laguna xachij. Ní guinico' nin' ruhua ni ngüi mán estado Galilea ⁸ nga ni ngüi man estado Judea nej, ni ngüi man estado Idumea nej, ni ngüi 'na' anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán nej, ni ngüi man xuman' Tiro nej, nga ni ngüi man xuman' Sidón nej. Ní guinico' daran' ni sij Jesús xi'í si gunun ni sij ni si sa' guí'yaj sí'. ⁹ Ngaa ní garasun Jesús ni tsínj nico' sij sisi ga' chrun ni sí' nga 'ngo rio achéj rian nnee. Ngaa ní si guru'man nico' ni ngüi rian man'an sij. ¹⁰ Daj si ga'í nico' ni ngüi nahuin, guí'yaj man'an Jesús. Ní guru'man dugüi' ni ngüi a'nan' gan'anj ni sij rian sí' sisi ga'ue ganun ra'a ni sij man'an sí', ruhua ni sij. ¹¹ Ní man' ni tsínj nun nané xi'í ruhua cúj niman ni sij. Ní ngaa guini'í ni sij Jesús, ní guiniquin' ráj dacoj ni sij ne' rian man'an sí'. Ní gaxi'í ni sij gaguáj ni sij. Ní gataj ni sij gunun Jesús:

—Hue re' huin yya da'níj Yan'anj anj. —Daj gataj ni nané xi'í daj.

¹² Sanj ga'nin' nico' Jesús sun rian ni nané xi'í daj sisi si nata' ni sij un tsínj huin sí' rian ni ngüi mánj.

Elección de los doce apóstoles

¹³ Ne' rucu da gahui Jesús gan'anj sij chra' 'ngo quíj. Ní gaquínj sij ni tsínj huin ruhua sij ga'na' rian sij. Ní ga'na'

ni sí' rian man'an sij. ¹⁴ Ní guta sun Jesús xuhuij ni tsínj guiman ni sí' nga man'an sij. Ní garasun sij ni sí' sisi gan'anj ni sí' nata' ni sí' si-nuguan' sij rian ni ngüi. ¹⁵ Ní ga'ui' Jesús sun rian ni tsínj daj sisi ganahuin ni ngüi a'nan', guí'yaj ni sij. Ní ga'ui' sij sun sisi guí'ri ni sí' ni nané xi'í chruhua niman ni ngüi nej. ¹⁶ Ní guta sun Jesús tsínj gu'naj Simón. Ní dugu'naj Jesús si-xugüi sí' gu'naj sí' Pedro. ¹⁷ Ní guta sun Jesús Jacobo da'níj Zebedeo nga jnánj Jacobo tsínj gu'naj Juan. Ní dugu'naj Jesús nungüej jnanj sij Boanerges. Ní nuguan' daj huin ruhuaj gata ni da'níj du'ui. ¹⁸ Ní guta sun Jesús ango tsínj gu'naj Andrés nga Felipe nej, Bartolomé nej, Mateo nej, Tomás nej, Jacobo da'níj tsínj gu'naj Alfeo nej, Tadeo nej, Simón nico' xi'nin' gu'naj Cananita nej, ¹⁹ Judas Iscariote nej, huin sí' tsínj digyán chrej rian ni tsínj ga'na' guida'a Jesús. Ngaa ní gatúj Jesús chruhua hue' nga ni tsínj nico' sí'.

La blasfemia contra el Espíritu Santo

²⁰ Ngaa ní ducu nahuin yu' ruhua' yún ni ngüi rian Jesús. Xi'í daj ní nun ga'ue xa Jesús nga ni tsínj nico' sij, guí'yaj ni ngüi daj. ²¹ Ní ngaa gunun ni dugüi' Jesús nuguan' daj, ní ga'na' ni sij sisi guida'a ni sij sí'. Daj si gataj ni sij sisi sinúnj man'an sí'. ²² Ní gataj ni tsínj digyán ley huin ni tsínj 'na' xuman' Jerusalén:

—Sichre huin achij rian ni sichre gu'naj Beelzebú nun niman Jesús. Ní xi'í si-fuerza man'an sichre daj, ní gahuin nucuj sij ri sij ni nané xi'í chruhua niman ni ngüi. —Daj gataj ni tsínj digyán ley da aj.

²³ Ngaa ní gaquínj Jesús ga'na' ni tsínj daj rian sij. Ní nani sij 'ngo cuento rian ni sí'. Ní gataj sij:

—Asa' ga'ue guí'ri sichre Satanás ango sichre chruhua niman ni ngüi, ruhua ni é re' únj. Si ga'ue mánj. ²⁴ Sisi gahuin huj xi'nin' ni tsínj nicaj sun, ní unun' nungüej xi'nin' huin ducuasun daj, ngaa ní si gunucuj ni sij gane ni sij mánj. ²⁵ Ní sisi nne huj xi'nin' ducuá 'ngo tsínj daj, ní unun' huj xi'nin' daj, ngaa ní si gunucuj ducuá sij gane sij mánj. ²⁶ Ní sisi

naḡuman man'an sichre Satanás gunun' sij nga ni dugüi' man'an sij, ngaa ni si ga'ue gunucuj sij gane sij mánj. Ni 'ngo ganahuij ni sichre daj.

²⁷ 'Ni a 'ngo ni tsínj si ga'ue gatu chruhua ducua' 'ngo tsínj nucuj güenda gui'yaj tu sij si'yaj sí' mánj. Sanj hua sini nuni tsínj si'yaj daj, gui'yaj tsínj tu daj, da' ngaa ni ga'ue gui'yaj tu sij si'yaj sí'.

²⁸ 'Xanga' yya nin' atā gunun a ni é re' sisi ga'ue guinicaj Yan'anj niman nico xi'í daran' gaquin' gui'yaj ni ngüi nga daran' nuguan' quij ga'mi ni sij nej.

²⁹ Sanj daran' ni ngüi ga'mi quij rian xi'í Espíritu Santo, ni si ga'ue guinicaj Yan'anj niman nico xi'í ni ngüi da ga mánj. Ni 'ngo niganj nin' da'ui ni sij gaquin' nánj.

³⁰ —Daj gataj Jesús xi'í si gataj ni maestro daj sisi nun sichre xi'i chruhua cúj niman man'an sij.

La madre y los hermanos de Jesús

³¹ Ngaa ni guisij nni Jesús nga ni jnánj sij rian sij. Sanj gunáj ni sij ne' chrej xe' hue' nne Jesús. Ni ga'nij ni sij 'ngo nuguan' rian Jesús sisi gahui sí' ga'na' sí' yu'uj niquin' ni sij. ³² Ngaa ni gataj ni ngüi nne ganicaj xi'nij Jesús:

—Nni re' nga ni jnánj re' ana'uij niquin' ne' chrej xe' nano' ni sij man'án re'. —Daj gataj ni ngüi daj.

³³ Sanj gataj man'an Jesús:

—Ni un ngüi xana huin nnī rian man'ánj, ruhua ni é re' únj. Ni un tsínj huin jnān rian man'ánj, ruhua á re' únj. —Daj gataj sí' rian ni ngüi daj.

³⁴ Hué dan ni ni'yaj Jesús ni ngüi nne ganicaj xi'nij sij. Ni gataj sij:

—Hué nnī nga ni jnān huin ni tsínj man nan. ³⁵ Daj si un ngüi dagahuin si aran' ruhua Yan'anj, ni hué ni sij huin jnān nej, xica'ui nej, nga nnī nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi daj.

4

Parábola del sembrador

¹ Ngaa ni gaxi'i ruhua' yún Jesús digyán sij si-nuguan' sij rian ni ngüi mán du'ua laguna xachij daj. Ni nahuin yu' nico ni ngüi rian niquin' man'an Jesús. Ngaa ni

gatúj sij chruhua 'ngo riq chéj rian nnee. Ni gan'anj gane sij chruhua riq daj. Ni niquin' daran' ni ngüi ni'yaj ni sij du'ua laguna daj.

² Ni nani Jesús ga'i cuento digyán sij rian ni ngüi. Ni gataj sij:

³ —Gunun sa' ni é re' nan anj: Gahui 'ngo tsínj gan'anj dagaman' can anj. ⁴ Ni ngaa dagaman' sij, ni guinij doj can daj chruhua chrej. Ni ga'na' gue xataj xa xuj can daj. ⁵ Ni guinij doj can rian yo'ój yej rian nitaj nico yo'ój nun. Ni xira' yoo can daj. Daj si nitaj si yo'ój hua nico rian yej daj. ⁶ Sanj ngaa gahui güi gurununj, ni gaca coj daj, gui'yaj nnán. Daj si nitaj ya'a siu mánj. Ni ganaco rá'yanj coj daj. ⁷ Ni gayu doj can scanij tanj. Ni gachij tanj daj. Hué dan ni gane coj daj, gui'yaj tanj. Xi'í daj ni nun ga'ue gayu can. ⁸ Ni gayu doj can ango yo'ój sa'. Ni gayu sa' can. Ni gachij man'an nnaa daj. Ni gayu sa' nnaa. Ni 'ngo coj gahui co chi' can. Ni ango coj gahui hua'nij xia can daj. Ni ángo gahui 'ngo ciento can daj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Sisi nun chraquij a ni é re', ni gunun a ni é re' nej aj. —Daj gataj Jesús guisij nani sij cuento.

¹⁰ Ni ngaa gunáj urin Jesús nga ni tsínj chéj nga sij nga ni xuhuij ni tsínj nico' sij, ni nachínj snan'anj ni sí' Jesús un sin huin ruhua cuento daj gata gunun ni sí'.

¹¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Rian án re' riqui Yan'anj sisi guini'i ni é re' daj hua nuguan' hui rian nicaj sun Yan'anj. Sanj rian ni tsínj nitaj si chéj ngāj, ni maan ninanj cuento nanij rian ni sij. ¹² Hué dan ni guini'yaj ni sij, sanj si guini'i ni sij mánj. Ni gunun chraquij ni sij, sanj si gara da'nga' ruhua sij mánj. Ni hué dan ni si nanicaj ruhua ni sij. Ni na'uej ruhua ni sij sisi guinicaj Yan'anj niman nico rian si-gaquin' ni sij. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Nun gunun a ni é re' cuento digyán rian án re' nan mí'. Ni asa' ga'ue gunun a ni é re' ango ni cuento nanij rian án re', ruhua á re' únj.

¹⁴ Ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Nun gunun a ni é re' cuento digyán rian án re' nan mí'. Ni asa' ga'ue gunun a ni é re' ango ni cuento nanij rian án re', ruhua á re' únj.

¹⁵ Ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Nun gunun a ni é re' cuento digyán rian án re' nan mí'. Ni asa' ga'ue gunun a ni é re' ango ni cuento nanij rian án re', ruhua á re' únj.

14 'Tsínj dagaman' çan daj huin tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi aj.
15 Nj çan guinij chruhua chrej rún' huin go'ngo tsínj: gunun ni sij nuguan' daj. Sanj gunun ni sij, nj 'ngo hora ga'na' sichre Satanás ga'nej-é' nuguan' sa' gunun ni sij.

16 'Nj çan guinij rian yo'ój yej, nj rún' huin ango ni tsínj: gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj. Nj 'ngo hora nahuin ra'a ni sij nuguan' daj. Nj huin niá' ruhua ni sij.
17 Sanj 'yaj ni sij rún' 'yaj 'ngo coj nitaj nico ya'a siu. Hué dan nj ngaa ga'na' 'ngo sayun chran' yun'unj ango ni tsínj xi'í si-nuguan' Yan'anj, ngaa nj jna ni sij si-chrej Yan'anj.

18 'Nj çan guinij scanij tanj daj rún' huin ango ni tsínj: gunun ni sij nuguan' sa'.
19 Sanj huin ruhua ni sij guiri' ni sij ni rasun man chruhua xungüi nan anj. Nj digya' yun'unj san'anj ni sij si nahuij ruhua ni sij gahuin xuru'ue ni sij. Nj nano' ni sij ango ni rasun nej. Xi'í daj nj guere' nuguan' sa' man chruhua niman ni sij. Nj nitaj si 'yaj sa' ni sij ga manj.

20 'Nj çan guinij rian yo'ój sa', nj rún' huin ango ni tsínj gunun si-nuguan' Yan'anj. Nacaj ni sij nuguan' daj. Nj dugumi sa' ni sij. Nj 'yaj 'ngo sij rún' 'yaj 'ngo coj gayu co chi' çan. Nj 'yaj ango sij rún' 'yaj ango coj gayu hua'nij xia çan. Nj 'yaj ango sij rún' 'yaj ango coj gayu 'ngo ciento çan daj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Nada oculto que no haya de ser manifestado

21 Ngaa nj gataj ruhua' yún Jesús gunun ni sij:

—Ngaa rumi', nj gari hui' candil ne' riqui chrúnj nga riqui nna, ruhua ni é re' ní'. Sé daj huin manj. Sisi rumi', nj guto' candil daj xata' rian mesa. Nj guixiguin-ín'.
22 Ngaa nj go'ngo rasun naranj ni ngüi acuan', sanj daran'anj narugüi'. Nj go'ngo nuguan' guixij hui' ni ngüi acuan', sanj guini'i daran' ni ngüi si guixij hui' daj.
23 Sisi taj chraquij a ni é re', nj gunun a ni é re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

24 Ngaa nj gataj ruhua' yún Jesús:

—Nj'yaj á re' nuguan' unun a ni é re' nan. Sisi unun sa' á re', ngaa nj ga gue riqui Yan'anj nuguan' sa' rian án re'. Nj riqui Yan'anj doj rian án re' nej.
25 Daj si ga'ui' Yan'anj rian tsínj unun. Sanj ga'ne Yan'anj da gue doj nicaj ni tsínj na'uej ruhua gunun sa' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Parábola del crecimiento de la semilla

26 Ngaa nj gataj ruhua' yún Jesús:

—Rún' huin 'ngo tsínj dagaman' çan rian yo'ój da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anj anj.
27 Nj si nanun ruhua sij nej, si atoj sij nej, sanj xira' çan, nj achij nnaa le daj ne' chrej nj nej, si ne' chrej guni'yanj nej. Sanj nun ni'i sij daj achi manj.
28 Achij man'an nnaa rian yo'ój. Hua sini xira' nnaa. Nj ne' rucu gahui ca. Ngaa guisij nj xira' çan chra ca.
29 Ngaa guisij gane çan, nj gahui né' gan'anj naran' né'. Daj si guisij güi naran' né' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Parábola de la semilla de mostaza

30 Ngaa nj gataj ruhua' yún Jesús:

—Daj huin rian nicaj sun Yan'anj, ruhua á re' únj. Daj hua cuento huin rún' huin rian nicaj sun Yan'anj únj.
31 Rún' huin 'ngo çan cuej staj unun né' rian yo'ój da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anj nej aj. Huéj huin çan le'ej doj rian daran' ango çan man chruhua xungüi aj.
32 Sanj uyün gunun né', nj gachij coj daj. Asij nj gahuin xacan daj nga daran' ni coj man anj. Nj hua gara' ra'a coj daj, nj da nga ni xataj chéj xata' ga'ue naran ruhua riqui si-gaxun' ra'a coj da aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El uso que Jesús hace de las parábolas

33 Nj nga ni cuento digyan Jesús si-nuguan' sij rian ni ngüi. Nj nani sij cuento daj da ga'ue gunun ni ngüi aj.
34 Nj maan ninanj cuento nani Jesús rian ni ngüi aj. Sanj ngaa gane urin ni tsínj nico' sij, hué dan nj digyan nica yya nin' sij rian ni sí' aj.

Jesús calma la tempestad

35 Nj ngaa ruhua guini güi daj, nj gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij:

—Gan'anj né' anéj chrej du'ua laguna. —Daj gataj Jesús.

³⁶ Nĭ jna ni tsínj nico' Jesús ni ngüi du'ua laguna daj. Nĭ nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij chruhua riō hua nun Jesús. Nĭ hua nicaj dugüi' ango ni riō ngā ni sij gan'anj ni sij. ³⁷ Nĭ hora daj gahui 'ngo nanē nucuj xxi. Nĭ ducu naxuman nnee, gui'yaj nanē daj. Nĭ gara nnee chruhua riō, gui'yaj nanē daj. Nĭ ruhua guñij riō chruhua nnee, gui'yaj nanē. ³⁸ Sanĭ ngaj Jesús atoj sij ne' rucu riō daj. Nĭ chra sij riguiya', atoj sij aj. Nĭ jnanun ruhua ni sí' Jesús. Nĭ gataj ni sí':

—Maestro, nitaj si huin ruhuá re' sisi guñij né' chruhua laguna mí'. —Daj gataj ni sij.

³⁹ Nĭ ganachica Jesús. Nĭ ga'mi huee sij rian nanē. Nĭ gataj sij rian laguna daj:

—Dínj naga' re' aj. —Daj gataj Jesús, nĭ gahuin din'inj ruhua daran'anj.

⁴⁰ Hué dan nĭ gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij:

—Nĭ un sin huin nĭ xu'ui' anin' é re' únj. Hua nitaj si xuman ruhua anin' é re' ni' anin' é re' yünj ga mí'. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Ngaa nĭ ducu guxu'ui' ni sij. Ngaa nĭ gataj ni sij rian ni dugüi' ni sij:

—Nĭ un tsínj huin tsínj nan, nĭ da' nanē ngā nnee dagahuin si-nuguan' sij únj. —Daj gataj ni sij.

5

El endemoniado gadareno

¹ Nĭ guisĭj ni sij anéj chrej du'ua laguna rian gu'naj Gerasa. ² Nĭ ngaa gahui Jesús chruhua riō, nĭ gan'anj nĭchi 'ngo tsínj daj rian niquin' Jesús 'na' sí' 'ngo yu'uj achin' níman. Nĭ nun nanē xĭ'i chruhua cúj niman sí'.

³ Nĭ tsínj daj gu'yun sij nne sij chruhua yu'uj rian achin' níman. Nĭ nĭ a 'ngo tsínj nun ga'ue gumi ran aga' nne' tsínj daj.

⁴ Nĭ nunj si ga'i numij ni sij aga' nungüej dacój sij ngā aga' nne' nungüej ra'a sij, sanĭ dayun xi'nin' aga' nne', gui'yaj sij. Nĭ ga'ne sij aga' anumi nungüej dacój sij. Nĭ nun ga'ue guida'a sa' ni sí' man'an sij ga mánj. ⁵ Nĭ nugüi nĭgan' achéj tsínj daj aguáj sij riqui quij, nĭ chruhua ni huej

rian achin' níman. Nĭ guiran' xĭ'i man'an sij ngā yej, gui'yaj sij nej aj.

⁶ Nĭ ngaa guini'i gan' sij Jesús, nĭ gunánj sij gan'anj gane ráj dacoj sij rian man'an Jesús. ⁷ Nĭ gaguáj sij rian Jesús. Nĭ gataj sij:

—Nitaj si huaj si diguĭj re' ngā huín re' Jesús da'nĭj Yan'anj xanga' saj. A'mi acōj rián re' ngā si-xugüi Yan'anj sisi sĭ gahuĭnj castigo, gui'yáj re' mánj. —Daj gataj tsínj nun nanē xĭ'i niman sij.

⁸ Da'nga' daj ga'mi nanē xĭ'i daj xi'í si hua gataj Jesús gunun sij: “Guxun re' man'án re' chruhua cúj niman tsínj da aj.” Daj hua gataj Jesús gunun nanē xĭ'i daj.

⁹ Nĭ nachínj snan'anj Jesús nanē xĭ'i daj. Nĭ gataj sij:

—Daj gu'naj re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ni:

—Xi'nin' nico gu'nā aj. Daj si ga'i nin' ruhua únj. —Daj gataj nanē xĭ'i nun chruhua tsínj daj gunun Jesús.

¹⁰ Nĭ ga'mi yaco nanē xĭ'i rian Jesús sisi sĭ ga'nij sí' gan'anj gan' ni nanē xĭ'i daj ango yu'uj mánj.

¹¹ Nĭ nĭchrun' xi'í quij mán 'ngo xi'nin' xxi ni xacáj xa xuj aj. ¹² Nĭ ga'mi yaco ni nanē xĭ'i rian Jesús. Nĭ gataj ni sij:

—Ga'nij re' gan'anj únj gatu únj chruhua niman ni xacáj daj. —Daj gataj ni nanē xĭ'i daj.

¹³ Ngaa nĭ ga'uej ruhua Jesús sisi da'nga' daj gui'yaj ni nanē xĭ'i. Ngaa nĭ gahui ni nanē xĭ'i chruhua cúj niman tsínj daj. Ngaa nĭ gatúj ni sij chruhua niman ni xacáj daj. Nĭ man' 'ngo si huĭj mí xacáj. Ngaa nĭ 'ngo gan'anj gue xi'nin' xacáj daj guñij ni xú' chra 'ngo huej. Nĭ guñij ni xú' chruhua laguna gahui' ni xú' chruhua nnee aj.

¹⁴ Nĭ gunánj ni tsínj dugumi ni xacáj daj nan' ni sij xánj ni sij ngā rian ni tsínj nne riqui quij nej. Nĭ nata' ni sij daj gahuin guiran' ni sij. Hué dan nĭ gahui ni ngüi daj gan'anj guñi'yaj ni sij un sin huin guiran' ni tsínj daj. ¹⁵ Nĭ ngaa guisĭj ni ngüi rian nne Jesús, nĭ guini'i ni sij tsínj gunun nanē xĭ'i niman daj. Sanĭ yyaj nĭ dínj nne sij nun sij si-gan' sij. Nĭ hua sa'

ga'ue nani ruhua sij. Nĭ guxu'ui' ni ngüi guisĭj da aj. ¹⁶ Nĭ ni tsĭnj guini'i daj guiran' tsĭnj gunun nane xĭ'i niman daj ngā daj guiran' ni xacāj nej, nĭ ganani ni sij cuento daj rian ni ngüi ga'nā'. ¹⁷ Ngaa nĭ gaxĭ'i ni sij ga'mi yaco ni sij rian Jesús sisi gahui sí' gan'anĭj sí' xánĭj ni sij.

¹⁸ Nĭ ngaa gatúĭ Jesús chruhua riō chéĭj rian nnee, nĭ ga'mi yaco tsĭnj gunun nane xĭ'i rian Jesús sisi ga'uej sí' guinicaj dugüi' sí' ngā sij gan'anĭj nungüej sij. ¹⁹ Sanĭ nun ga'uej Jesús. Nĭ gataj sij gunun tsĭnj daj:

—Güĭĭj nan' ducúa re', ngaa nĭ nata' re' gunun ni dugüi' re' daran' si sa' gui'yaj Yan'anĭj xi'í man'an re'. Nĭ nata' re' sisi nahuin 'ĭ ruhua Yan'anĭj ni'ya man'an re' nej aj. —Daj gataj Jesús gunun sij aj.

²⁰ Ngaa nĭ gan'anĭj tsĭnj daj gaxĭ'i sij nata' sij rian ni ngüi mán 'ngō yu'uj gu'naj Decápolis daran' si sa' gui'yaj Jesús xi'í sij. Nĭ gan'anĭj ruhua daran' ni ngüi nga nuguan' daj.

La hija de Jairo y la mujer que tocó el manto de Jesús

²¹ Nĭ nne Jesús chruhua riō nanicaj ruhua' yún sij anéĭj chrej du'ua laguna. Nĭ ducu guisĭj ni ngüi rian nne sij. Nĭ niquin' ni chrun' Jesús du'ua nnee. ²² Ngaa nĭ ga'nā' 'ngō tsĭnj nicaj sun chruhua sinuhui ni tsĭnj israelita gu'naj sí' Jairo. Nĭ ngaa guini'i sí' Jesús, nĭ ganiquin' ráĭ dācoj sí' dacóĭ Jesús. ²³ Nĭ ga'mi yaco nĭn' ruhua sí' rian Jesús. Nĭ gataj sij:

—Ruhua gahui' da'nĭ xanāĭ. Gun' ni guta' re' ra'a re' rian ún'. Nĭ ganahuin ún', gui'yáj re'. Ngaa ni gane ún'. —Daj gataj tsĭnj daj gunun Jesús.

²⁴ Ngaa nĭ gan'anĭj Jesús ngā sij. Nĭ nico nĭn' ruhua ni ngüi nico' gan'anĭj. Nĭ ducu guru'man ni ngüi xi'nĭĭ Jesús.

²⁵ Nĭ scanĭj ni ngüi huaj ru'man daj, nĭ huaj 'ngō yun'unĭj xana a'nan'. Daj si uráj tun ún' ya'yoĭ guisĭj da xuhuij yo' huaj ún'. ²⁶ Nĭ yaco guiran' man'an ún' ngā ga'ĭ ni tsĭnj 'yaj gono'o. Nĭ gutin' ún' daran' san'anĭj hua rian ún' ngā ni tsĭnj 'yaj gono'o. Sanĭ 'ngō nun ní'yanĭ-án' si 'yaj ni tsĭnj daj. Nnanĭj gaxĭ'i xi'ĭ ngā ún' doĭj gā aj. ²⁷ Ngaa nĭ ngaa gunun ún' a'mi ni ngüi xi'í Jesús, nĭ gan'anĭj ni chi

ún' scanĭj ni ngüi guisĭj ún' ruĭcu Jesús. Nĭ ganun ún' chra' ra'a ún' du'ua si-gan' sí'. ²⁸ Daj si gani ruhua ún': “Sisĭ urin ganün chra' ra'a du'ua si-gan' sí', ngaa nĭ nahuĭn.” Daj gani ruhua ún'. ²⁹ Ngaa nĭ 'ngō hora ganiquin' si uráj tun. Nĭ guini'i ún' si guisĭj ganahuin ún', gui'yaj Jesús. ³⁰ Ngaa nĭ 'ngō hora xacaj Jesús cuenta sisi hua gui'yaj gono'o sij 'ngō ngüi daj ngā si-fuerza man'an sij. Hué dan nĭ nanicaj Jesús guini'yaj sij. Nĭ nachĭnj snan'anĭj sij. Nĭ gataj sij:

—Daj hua á re' ganun ra'a si-gan'anĭj únĭj. —Daj gataj Jesús.

³¹ Ngaa nĭ gataj ni tsĭnj nico' sij:

—Nĭ'yáj re'. Man nĭn' ruhua ni ngüi xi'nĭĭ re' ru'man ni sij man'an re'. Nĭ nachĭnj snan'anĭj re': “Daj hua ni ngüi ganun ra'a man'an únĭj.” —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³² Sanĭ ni'yaj Jesús xi'nĭĭ sij nánĭj sisi un ngüi ganun ra'a sij. ³³ Hué dan nĭ guxu'ui' yun'unĭj xana daj. Nĭ naganánĭj ún' xi'í si ni'i ún' sisi nahuin man'an ún'. Ngaa nĭ ga'nā' ún' gane ráĭ dācoj ún' rian Jesús. Nĭ nata' yya ún' daran'anĭj gunun Jesús.

³⁴ Nĭ gataj Jesús:

—Xica'ui, ganahuĭn re', gui'yaj si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'anĭj. Nĭ dĭnj gahuin nimán re' gan'anĭj re' aj. Nĭ gunucuáj re' nahuĭn re' rian xi'ĭ ga'nán' re'. —Gataj Jesús gunun ún' anĭj.

³⁵ Nĭ hua guĕ a'mi sij, nĭ ga'nā' ni simoso tsĭnj nicaj sun chruhua nuhui. Nĭ gataj ni sij gunun Jairo:

—Guisĭj gahui' da'nĭ xana re'. Nĭ un sin huĭn nĭ garasun re' rian maestro únĭj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Sanĭ ngaa gunun Jesús si gataj ni tsĭnj daj, nĭ gataj sij gunun tsĭnj nicaj sun chruhua nuhui daj:

—Si guxu'ui' re' mánĭj. Maan si guxuman yya ruhuá re' ni'yaj re' man'anĭj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Nĭ nun ga'uej ruhua Jesús sisi gan'anĭj ango tsĭnj ngā sí'. Sanĭ urin Pedro ngā Jacobo nej, Juan jnánĭj Jacobo nej, ga'uej Jesús gan'anĭj ngā sí'. ³⁸ Nĭ ngaa guisĭj Jesús ducúa tsĭnj nicaj sun daj, nĭ ni'yaj sí' sisi ducu aco ni ngüi. Nĭ aguáj ne. ³⁹ Ngaa

n̄i gatúj Jesús chruhua hue'. N̄i gataj sij rian ni ngüi daj:

—N̄i un sin huin 'yaj á re' xinga', n̄i aco a ni é re' únj. Daj si sé si gahui' tsin' xana mánj. San̄i si ato nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

⁴⁰ Ngaa n̄i ga'nga' n̄aco ni sij guini'i ni sij man'an Jesús. San̄i guiri Jesús daran' ni ngüi ne' chrej xe'. N̄i nicaj Jesús chre tsin' xana daj nga nni nej, n̄i tsínj huaj nga sij nej, gatúj sij rian ngaj níman daj.

⁴¹ N̄i guida'a sij ra'a ún'. N̄i gataj sij si-nuguan' sij:

—Talita cumi. —Gataj Jesús. N̄i rian si-nuguan' sij, n̄i nuguan' daj ruhuaj gata: Tsin' xana. Atā rián so' sisi nachica so'. Daj huin ruhuaj gata nuguan' gataj Jesús gunun ún'.

⁴² N̄i 'ngo hora nachica tsin' xana daj. N̄i gaxi'i gache-é'. N̄i tsin' xana daj huaj xuhuij yo'.

N̄i gan'anj ruhua ni ngüi guini'i daj. ⁴³ San̄i ga'nin' nico Jesús sun rian ne sisi s̄i nata' ne nuguan' daj rian n̄i a 'ngo ni ngüi mánj. N̄i gataj sij sisi ga'ui' ne si xa tsin' xana da aj.

6

Jesús en Nazaret

¹ Ngaa n̄i gahui Jesús yu'uj daj nan' sij xánj sij. N̄i guinico' ni tsínj nico' sij nej aj. ² N̄i güi naránj ruhua ni ngüi, n̄i gaxi'i sij digyán sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. N̄i gan'anj ruhua ni sij ngaa gunun ni sij si-nuguan' Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i a gahuin chrun sí' daran' nuguan' nan únj. N̄i a guiri sí', n̄i gahuin chrun sí' gui'yaj sí' sun sa' nan únj. ³ Hué sí' huin tsínj acoj chrun. N̄i da'nij María huin sij. N̄i hué ni jnánj sij huin Jacobo nej, José nej, Judas nej, Simón nej. N̄i nne ni xica'uij sij scanij né'. —Daj gataj ni tsínj man xánj Jesús.

Xi'í da n̄i gahuin n̄aco ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

⁴ San̄i gataj Jesús:

—Nun yan'anj ni ngüi 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj un yu'uj huaj sij. San̄i ngaa nas̄ij sij xánj sij rian man ni dugüi'

sij, ngaa n̄i nitaj si a'mi sa' ni dugüi' sij ni'yaj ni sí' xi'í sij mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵ N̄i nun ga'ue gui'yaj sij 'ngo ni rasun sa' scanij ni sij. Maan si guta' sij ra'a sij rian doj ni tsínj a'nan'. N̄i nahuin ni sí', gui'yaj sij. ⁶ N̄i gahuin yan'anj ruhua Jesús xi'í si nun guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'an sí' mánj. N̄i gachéj Jesús digyán sij si-nuguan' sij ni xuman' ngaj nichrun' daj.

Misión de los doce discípulos

⁷ Hué dan n̄i gaquínj Jesús xuhuij ran' ni tsínj nico' sij ga'na'. Ngaa n̄i gaxi'i sij ga'nij sij huij huij ran' ni sí' gan'anj. N̄i ga'ui' sij sun rian ni sí' sisi guinicaj ni sí' sun rian ni nane xi'i. ⁸ N̄i ga'nin' Jesús sun rian ni sij sisi ga yun ni sij gan'anj ni sij. Maan si urin rutsi nicaj ni sij gan'anj ni sij. N̄i s̄i ga'ue nicaj ni sij xinánj ni sij nej, chrachrunj nej, san'anj nej, gan'anj ni sij mánj. ⁹ Ga'ue gui'nij ni sij dacánj ni sij, san̄i s̄i ga'ue guinicaj ni sij atsij naduna ni sij gan'anj ni sij mánj. ¹⁰ N̄i gataj Jesús:

—N̄i ngaa gatu ni é re' chruhua 'ngo hue', n̄i gunaj ni é re' hue' daj da s̄ij gahui a ni é re' xuman' daj gan'anj án re'. ¹¹ N̄i sisi hua 'ngo xuman' na'uej ni sij nahuin ra'a ni sij a ni é re', n̄i na'uej ni sij gunun ni sij si-nuguan' a ni é re', ngaa n̄i naganan' ni é re' yo'ój chru dacój a ni é re' ngaa gahui a ni é re' yu'uj daj. N̄i hué-é' huin 'ngo ducuánj digyán án re' rian ni tsínj daj sisi nun gui'yaj sa' ni sij. Xanga' atā gunun a ni é re' sisi güi ganahuij xungüi, n̄i huaj gahuin doj castigo ni tsínj daj daj nga si gahuin castigo ni tsínj xi'i guimán asij ná huin ni ngüi guimán xuman' Sodoma nga xuman' Gomorra. —Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa n̄i gahui ni sij gan'anj ni sij. N̄i gataj ni sij sisi ganani ruhua ni ngüi xi'í si-gaquin' ni sij. ¹³ N̄i guiri nico' ni sij nane xi'i chruhua niman ni ngüi nej. N̄i garij ni sij gasiti rian nico' ni ngüi a'nan'. N̄i ganahuin ni ngüi daj, gui'yaj ni sij.

Muerte de Juan el Bautista

¹⁴ Hué dan n̄i gunun rey gu'naj Herodes daj gui'yaj Jesús. Daj si n̄in' gachra' gunun ni ngüi xi'í Jesús. N̄i gataj Herodes:

—Hué sij huin Juan tsínj duguata' nnee ganá'nij sij scanij ni níman ganahuin sí' Jesús. Xi'í daj n̄i nucuaj sij 'yaj sij si sa' nga si-fuerza sij. —Daj gataj Herodes.

¹⁵ San̄i gataj ango ni sij:

—Hué Jesús huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j gu'naj Elías gane sí' asij ná. —Daj gataj n̄i tsínj daj.

San̄i gataj ango da'aj ni sij:

—Hué sij huin ango tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi asij ná aj. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ N̄i ngaa gunun Herodes nuguan' ga'mi ni ngüi, n̄i gataj sij:

—Hué sij huin Juan tsínj chra' ga'n̄ij. N̄i yyaj n̄i ganá'nij sij ganahuin sij Jesús aj. —Hué daj gataj Herodes nej aj.

¹⁷ Daj si hua ga'nin' Herodes sun sisi guida'a ni sij man'an Juan gumij ni sij cadena gari ni sij sí' duguaga'. N̄i da'nga' daj gui'yaj Herodes si hua xacaj sij Herodías huin nica' jnánj sij tsínj gu'naj Felipe. ¹⁸ N̄i hua gataj Juan gunun Herodes: “Si ga'ue xacaj re' xacó' re' gahuin nica' re' mánj.” Daj hua gataj Juan gunun Herodes.

¹⁹ N̄i xi'í daj ataj ruhua Herodías ni'yaj ún' Juan huin ruhua ún' dagahui' ún' man'an Juan. San̄i nun ga'ue mánj. ²⁰ Daj si xu'ui' Herodes ni'yaj sí' man'an Juan. N̄i hua xacaj Herodes cuenta sisi 'ngo tsínj hua nica' niman huin Juan. N̄i 'ngo tsínj hua sa' ruhua niman huin sij nej. N̄i dugumi man'an Herodes Juan. N̄i nunj si nun nari' ruhua sij si gui'yaj sij nga' si gataj Juan, san̄i garan' ruhua sij gunun sij si-nuguan' sí'.

²¹ Hué dan n̄i 'ngo güi, n̄i gui'yaj ni sij 'ngo gui'yanj nico. N̄i hué güi daj huin güi ganasij yo' ga'nga rey Herodes. N̄i ga'ui' sij xa ni tsínj nicaj sun nico' rucu sij nga ni tsínj general nej, ni tsínj huin achij 'na' estado Galilea nej. N̄i riqui gui'yanj daj, n̄i gani ruhua Herodías sisi daj ga'ue gui'yaj ún' si gahui' Juan. ²² N̄i gatúj da'n̄i xana Herodías riqui gui'yanj daj. N̄i guiran'an̄j ún'. N̄i ducu garan' ruhua Herodes nga' ni tsínj mán nga' sí' rian mesa si gui'yaj ún'.

Hué dan n̄i gataj Herodes gunun yun'unj xana daj:

—Gachinj so' un sin huin garan' ruhuá so' riánj, n̄i riqui'j nánj. —Daj gataj Herodes.

²³ N̄i guta' nica' yya sij rian yun'unj xana daj. N̄i gataj sij:

—Nun̄j si gachinj so' da'aj do'ōj rian nicaj sunj san̄i riqui'j nánj. —Daj gataj sij gunun yun'unj xana daj.

²⁴ N̄i gahui ún' nachínj snan'an̄j ún' nni ún'. N̄i gataj ún':

—N̄i un sin gachin̄ gahuin si'yā ruhuá re' únj. —Daj gataj ún'.

Ngaa n̄i gataj nni ún':

—Gachinj re' chra' Juan tsínj duguata' nnee aj. —Gataj Herodías gunun da'n̄ij ún'.

²⁵ Hué dan n̄i da' rá'yanj gatúj ún' rian nne rey. N̄i gataj ún' gunun sí':

—Ruhuáj sisi acuan' riqui re' 'ngo go'o nun chra' Juan tsínj duguata' nnee aj. —Daj gataj ún' gunun rey aj.

²⁶ Hué dan n̄i ducu ganani ruhua rey. San̄i rian hua guta' nica' yya sij rian yun'unj xana daj ngaa mán ni tsínj nga' sij rian mesa, hué dan n̄i nun ga'uej ruhua sij si guere' nuguan' gataj sij rian yun'unj da aj. ²⁷ N̄i 'ngo hora ga'n̄ij rey daj 'ngo snado gan'an̄j nacaj sí' chra' Juan anj. ²⁸ Hué dan n̄i gan'an̄j snado ducuaga' ga'nin' sij chra' Juan nicaj sij ga'na' sij 'ngo go'o nun chra' Juan. N̄i ga'ui' sij ra'a yun'unj xana daj. N̄i naga'ui' ún' ra'a nni ún' anj.

²⁹ Ngaa n̄i ngaa gunun ni tsínj nico' Juan, ngaa n̄i ga'na' nacaj ni sij níman daj nicaj ni sij gan'an̄j gachin' ni sij.

Alimentación de los cinco mil

³⁰ Hué dan n̄i nahuin yu' ni tsínj gan'an̄j ga'mi nuguan' sa' xi'í Jesús. N̄i nahuin yu' ni sij nga' Jesús. N̄i nata' ni sij daran' si gui'yaj ni sij gunun Jesús. N̄i nata' ni sij si digyán ni sij rian ni ngüi nej. ³¹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Gan'an̄j n̄ini né' naran ruhua á re' doj quij qui'yanj naco aj. —Daj gataj Jesús.

Daj si ga'na' nico ni ngüi rian Jesús. N̄i gahui ni sij nej. Xi'í daj, n̄i na'ue guiri' Jesús nga' ni tsínj nico' sij xa ni sij mánj.

³² Ngaa n̄i gatúj ni sij chruhua 'ngo rio. N̄i gan'anj urin ni sij 'ngo quij qui'yanj naço. ³³ Sanj guini'i nico ni ngüi gan'anj ni sij. N̄i nani'i ni ngüi Jesús. N̄i gunánj ni sij gan'anj ni sij rian gan'anj ni dugüi' Jesús. N̄i 'na' ni ngüi daj ni xuman' ngaj n̄ichrun'. N̄i guisíj sini ni sij ana'uij ni sij si ga'na' Jesús. ³⁴ N̄i ngaa nanij Jesús chruhua rio, ngaa n̄i guini'i sij mán nico ni ngüi aj. N̄i gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni sí'. Daj si rún' huin xachij nitaj tsínj dugumi huin ni sij. Ngaa n̄i gaxi' i sij digyán sij ga'i nuguan' rian ni ngüi daj.

³⁵ N̄i ngaa guisíj güi di'n̄i, n̄i ga'na' ni tsínj nico' Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Yu'uj nan hua ni'nij, nitaj ni ngüi mán mánj. N̄i guisíj gahuin di'n̄i. ³⁶ Ngaa n̄i na'nij re' ni ngüi gan'anj ni sij rancho nga ni xuman' ngaj n̄ichrun' sisi guiran ni sij si xa ni sij. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³⁷ Sanj gataj Jesús:

—Ga'ui' a ni é re' si xa ni sij nánj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i gataj ni tsínj daj:

—Gan'anj ni únj guiran ni únj huij ciento denario chrachrúnj ga'ui' ni únj si xa ni sij, ruhua re' ní'. —Daj gataj ni sij.

³⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i undaj chrachrúnj nicaj a ni é re' únj. Güij a ni é re' ni'yaj á re' aj. —Daj gataj Jesús.

N̄i ngaa guini'i ni sij, n̄i gataj ni sij:

—N̄i un'un' chrachrúnj nga huij gue xucuj nicaj ni únj anj. —Gataj ni sij.

³⁹ Ngaa n̄i ga'nin' Jesús sun sisi gan'anj gane da xi'nin' ni ngüi rian chrin' mare aj. ⁴⁰ N̄i gane ni ngüi da xi'nin'. N̄i nne ni xi'nin' huin 'ngo ciento ran' ni ngüi nej. N̄i nne ni xi'nin' huin huij xia chi' ran' ni ngüi nej.

⁴¹ Ngaa n̄i guida'a Jesús un'un' chrachrúnj nga huij xucuj daj. N̄i ni'yaj sij xata'. N̄i naga'ui' sij si-guruhua Yan'anj. Ngaa n̄i gura' da'aj sij ni chrachrúnj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij sisi naga'ui' ni sí' ra'a ni ngüi aj. N̄i gura' da'aj sij huij xucuj daj rian ni ngüi nej aj. ⁴² Ngaa n̄i xa daran' ni sij. N̄i gara ran riqui ni sij. ⁴³ Ngaa n̄i ganacaj ni sij dasu gunáj daj nga xucuj nej. N̄i nara ni

sij chruhua xuhuij xuguti chrachrúnj nga xucuj aj. ⁴⁴ N̄i guisíj un'un' mí ni tsínj xa daj, gui'yaj Jesús.

Jesús anda sobre el mar

⁴⁵ Hué dan n̄i 'ngo hora gui'yaj Jesús sisi gatu ni tsínj nico' sij chruhua rio chéj rian nnee gachin sini ni sij anéj chrej du'ua laguna da' xuman' gu'naj Betsaida. N̄i gunáj Jesús. Ngaa n̄i gana'nij sij ni ngüi nan' ni sí' xánj ni sí'. ⁴⁶ N̄i ngaa guisíj na'nij sij nan' ni sí', ngaa n̄i gahui sij chra 'ngo quij gan'anj sij gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj.

⁴⁷ N̄i ngaa guisíj guini, n̄i huaj rio daj dani laguna xachij da aj. N̄i gunáj urin Jesús rian yo'ój. ⁴⁸ N̄i guini'i Jesús xun nin' ruhua ni sij nnee nga chrun. N̄i ninaj ni sij. Daj si 'na' nucuj nane rian ni sij. N̄i ngaa chruhua guerenga', n̄i gan'anj Jesús gachéj sij rian nnee huaj sij nari' dugüi' sij nga ni tsínj daj. N̄i huin ruhua sij gachin sij ne' rian ni tsínj huaj da aj.

⁴⁹ N̄i ngaa guini'i ni tsínj nico' Jesús si chéj sij rian nnee, n̄i gani ruhua ni sí' sisi hué sij huin 'ngo sta'naj. N̄i xi'í daj gaguáj ni sí'. ⁵⁰ Daj si guini'i daran' ni sí' man'an sij. N̄i guxu'ui' niman ni sí'. Hué dan n̄i hora gataj Jesús gunun ni sí':

—Ga' nucuj niman án re'. Yünj huin nánj. Si guxu'ui' a ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

⁵¹ Ngaa n̄i gahui Jesús chruhua rio rian nun ni sij. Ngaa n̄i ganiquin' nane. N̄i gan'anj ruhua ni sij. ⁵² Daj si nun xacaj cuenta ni sij xi'í si sa' gui'yaj Jesús ngaa gura' da'aj sí' chrachrúnj. N̄i hua rumi' gue niman ni sij. N̄i nun ga'ue gunun ni sij.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

⁵³ N̄i ngaa guisíj ni sij anéj du'ua laguna xachij daj, n̄i guisíj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Genesaret. N̄i numij ni sij rio du'ua laguna aj. ⁵⁴ N̄i ngaa nanij ni sij chruhua rio, ngaa n̄i 'ngo hora ganani'i ni ngüi man'an Jesús. ⁵⁵ N̄i gunánj daran' ni ngüi 'na' da' daran' xuman'. N̄i guta' ni sij ni ngüi a'nan' rian chrun chéj nicaj ni sij ga'na' ni sij rian huaj Jesús. ⁵⁶ N̄i daran' xuman' gatúj Jesús si xuman' le'ej nej, si

xuman' xachij nej, si rancho nej, ni gurúj ni sij ni ngüi a'nan' ne' cayu. Ni gachínj jni'yaj ni sij sisi ga'uej sí', ni ganun ni sij hué du'ua si-gan' sí'. Ni ganahuin daran' ni ngüi ganun si-gan' sí' aj.

7

Lo que contamina al hombre

¹ Ni gahuin nichrun' ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán si-ley Moisés rian nne Jesús. Ni 'na' ni sij xuman' Jerusalén.

² Ni guini'i ni sij sisi nitaj si nania' nico ni tsínj nico' Jesús ra'a ni sí' ngaa xa ni sí' chrachrúnj. Ngaa ni ga'mi quij ni sij gataj ni sij sisi nun hua sa' si 'yaj ni sí'.

³ Daj si nicaj ni tsínj fariseo nga daran' ni tsínj israelita 'ngo ducúanj si digyán xi ni sij rian ni sij. Ni sisi nitaj si nania' nico ni sij ra'a ni sij, ngaa ni si xa ni sij, gataj ni xi ni sij. ⁴ Ni ngaa nasíj ni sij huan'anj ni sij yu'ue, ngaa ni sisi nitaj si nania' nico ni sij ra'a ni sij, ni si xa ni sij nej mánj. Ni hua ná ni ga'nin' ni xi ni sij sun rian ni sij sisi daj gui'yaj ni sij. Hué dan ni na'nin' ni sij vaso nej, siu nej, chruj gaga' nej, nga nna nej aj.

⁵ Xi'í daj gachínj snan'anj ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán si-ley Moisés man'an Jesús. Ni gataj ni sij:

—Ni un sin huin ni nitaj si nico' ni tsínj nico' man'án re' dugumi ni sij si-ducuanj xi únj únj. Xa ni sij, sanj nitaj si nania' nico ni sij ra'a ni sij mánj. —Daj gataj ni tsínj daj gunun Jesús.

⁶ Ngaa ni gataj Jesús:

—Hué ni é re' huin tsínj digya' yun'unj. Hua yya xanga' si-nuguan' xí' Isaías ngaa ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj xi'í ni é re'. Daj si gataj sij:

Nun yan'anj ni ngüi nan nga du'ua ni sij yünj anj.

Sanj nini huin niman ni sij nánj.

⁷ Nitaj si ní'yanj si nico' ni sij yünj mánj. Daj si nuguan' digyán ni sij huin nuguan' a'nin' ni tsínj sun anj.

Ni sé si digyán ni sij si-nuguan'anj rian ni ngüi mánj. Daj gataj si-nuguan' xí' Isaías.

⁸ Daj si dunáj ni é re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né'. Ni da'a ni é re' si-ducuanj ni ngüi. Ngaa ni na'nin' a ni é re' ni siu nej, ni vaso nej. Ni dagahuin ni é re' ga'í ango nuguan' nej. —Gataj Jesús gunun ni sij.

⁹ Ni gataj Jesús nej:

—Hua dunáj gue ni é re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né'. Ni dugumi ni é re' si-ducuanj ni man'an ni é re'.

¹⁰ 'Ni gataj Moisés: "Günun yan'ánj re' chre re' nga nní re'." Ni: "Ni un tsínj a'mi quij rian chrej sij nga nni sij, ngaa ni gahui' sij nánj." Daj gataj Moisés. ¹¹ Sanj ataj á re' sisi ga'ue gataj 'ngo tsínj daj gunun chrej sij nga nni sij: "Huin ruhuāj riquij san'anj nan rian nungüej é re'. Sanj yyaj ni si ga'ue. Daj si san'anj nicā nan huin corbán", ataj ni é re'. Ni corbán huin ruhuaj gata ofrenda güenda Yan'anj. ¹² Ni sisi da'nga' daj gataj 'ngo tsínj daj rian chrej sij nga nni sij, ngaa ni nun ga'uej sij chracuij sij chrej sij nga nni sij, 'yaj ni é re'. ¹³ Ni hué ducúanj daj 'yaj yun ni é re' si-nuguan' Yan'anj, digyán ni é re' si-chrej ni é re' rian ni ngüi. Ni hué da'nga' daj 'yaj ni é re' nga ango ni nuguan' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni fariseo nga ni tsínj digyán ley rian ni ngüi.

¹⁴ Hué dan ni gaquínj Jesús ga'na' ni ngüi rian sij. Ni gataj sij:

—Günun daran' ni é re' nuguan' nan. Ni gara da'nga' ruhua á re' nej. ¹⁵ Nitaj si gahuin quij chruhua niman 'ngo tsínj daj, 'yaj rasun atuj du'ua sij mánj. Sanj gahuin quij chruhua niman sij, 'yaj nuguan' ahui chruhua niman sij aj. ¹⁶ Ni ngüi taj chraquij, ni gunun ni sij aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁷ Ni ngaa gahuin nini Jesús rian ni ngüi, ni gatúj sij chruhua hue'. Ngaa ni nachínj snan'anj ni tsínj nico' sij xi'í nuguan' digyán sij rian ni ngüi daj.

¹⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Hua gue na'ue gara da'nga' ruhua á re' mí'. Ni nunun a ni é re' sisi nitaj si gahuin quij chruhua niman ni ngüi 'yaj rasun atuj du'ua ni sij mí'. ¹⁹ Daj si nitaj si atuj-ú' nimún'. Sanj atuj-ú' riquí'. Hué dan ni ahui-í' ri'í'. —Daj gataj Jesús.

Ni nuguan' nan huin ruhuaj gata sisi daran' si xa né' hua sa' aj. ²⁰ Ni gataj Jesús nej:

—Gahuin quij ruhua niman 'ngo tsínj daj, 'yaj nuguan' ahui chruhua niman sij aj. ²¹ Daj si nan huin nuguan' quij ahui chruhua niman ni ngüi. Ni ani quij ruhua ni sij. Ni a'mi ni sij nga ango nica ni ngüi nej. Ni 'yaj squira' ni sij nej. Ni dagahui' ni sij niman nej. ²² Ni 'yaj tu ni sij nej. Ni huin ruhua ni sij guiri' ni sij si'yaj dugüi' ni sij nej. Ni 'yaj ni sij gaquin' nej. Ni digya' yun'unj ni sij nej. Ni 'yaj quij ni sij nga nnee cúj ni sij nej. Ni huin xicoj ruhua ni sij nej. Ni a'mi yya ni sij nej. Ni nne ni sij nej. Ni ni'yun a'mi ni sij nej. ²³ Hué daran' nuguan' quij nan ahui chruhua niman ni ngüi. Ni hué ni nuguan' nan huin gui'yaj quij chruhua niman ni ngüi nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La fe de la mujer sirofenicia

²⁴ Hué dan ni naxuman Jesús gahui sij yu'uj daj gan'anj sij xuman' Tiro nga xuman' Sidón. Ni gatúj sij chruhua 'ngo hue'. Ni nitaj si huin ruhua sij sisi nani'i ni ngüi man'an sij. Sani nun ga'ue guixij hui sij mánj. ²⁵ Ni 'ngo hora gunun 'ngo yun'unj xana sisi guisij Jesús yu'uj daj. Ni nun nane xi'i chruhua niman da'nij ún'. Ni gan'anj ún' ganiquin' ráj dacoj ún' dacój man'an Jesús. ²⁶ Ni yun'unj xana sirofenicia a'mi snan'anj griego huin ún'. Ni ga'mi yaco ún' sisi guiri Jesús nane xi'i nun niman da'nij ún'. ²⁷ Sani gataj Jesús:

—Gana'uij acuán' re' si xa ni tsin' le, ni gara sini riqui anin'inj. Nitaj si hua sa' si ga'ne' si-chrachrunj ni tsin' ga'ui' du'ua ni xuhue mánj. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Ngaa ni nanicaj ún' gataj ún':

—Xanga' si atáj re' Señor. Sani da' ni xuhue man riqui mesa xa xú' ni daru chrachrúnj ayu xa ni tsin' anj. —Daj gataj ún'.

²⁹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Xi'í nuguan' ga'mí re', ni ga'ue gan'anj re'. Daj si hua guisij gahui nane xi'i chruhua niman da'ni xana re' aj. —Daj gataj Jesús.

³⁰ Ni ngaa nasij unj ducua unj, ni xacaj unj cuenta sisi ngaj da'ni xana unj hua ngaj ún' rian nna. Sani hua guisij gahui nane xi'i chruhua niman ún'.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Hué dan ni gahui ruhua' yún Jesús yu'uj ngaj xuman' gu'naj Tiro. Ni gachin sij xuman' Sidón gan'anj sij yu'uj ngaj xuman' gu'naj Decápolis. Ni guisij sij du'ua laguna xachij gu'naj Galilea aj. ³² Ni nicaj ni sij 'ngo tsínj hua so'o na'ue ga'mi sa' sí' ga'na' ni sij rian Jesús. Ni gachinj jni'yaj ni sij rian Jesús sisi guta' sí' ra'a sí' chra tsínj da aj. ³³ Ni nicaj Jesús tsínj daj gan'anj sij 'ngo yu'uj nitaj ngüi mánj. Ni digüj Jesús chra ra'a sij chruhua chraquij tsínj daj. Ngaa ni gara sta'nunj sij doj, ni ganun ra'a sij yya tsínj daj nej aj. ³⁴ Ngaa ni ni'yaj Jesús xata' guchej sij. Ni gataj sij:

—Efata. —Gataj Jesús. Ni nuguan' daj huin ruhuaj gata: Ga naxi'ni anj.

³⁵ Ni hué 'ngo hora daj, ni naxi'nij chraquij tsínj so'o daj. Ni nahuin sa' yya sí'. ³⁶ Ni ga'nin' Jesús sun rian ni tsínj niquin' yu'uj daj sisi si nuna ni sij rian ni ngüi si gui'yaj sij mánj. Hué dan ni ngaa doj na'uej Jesús nuna ni sij rian ni ngüi, sani nãanj nari' nucuj ni sij doj nuna ni sij aj. ³⁷ Ni ducu gan'anj ruhua ni ngüi xi'í si gui'yaj Jesús. Ni gataj ni sij:

—Hua 'ueé 'yaj sij daran'anj. Da' tsínj so'o unun, 'yaj sij. Ni da' tsínj rá'yan' a'mi, 'yaj sij nej aj. —Daj gataj ni sij.

8

Alimentación de los cuatro mil

¹ Ni güi daj, ni huaj nico ni ngüi nga Jesús. Ni nitaj si nicaj ni sij si xa ni sij. Ngaa ni gaquínj Jesús ga'na' ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij:

² —Nahuin 'i ruhuaj ni'yā daran' ni ngüi man nan. Daj si sij hua'nij güi mán ni sij ngāj aj. Ni nitaj si nicaj ni sij si xa ni sij mánj. ³ Sisi na'nī ni sij nan' ni sij ducua ni sij ngaa nitaj si xa ni sij, ni guinichre ni sij huaj ni sij chruhua chrej, ruhuaj aj. Daj si hua da'aj ni sij 'na' gan' anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

⁴ Ni gataj ni sij gunun sí':

—Daj un sin gui'yó' guiri' ga'ui' xa ni ngüi 'ngo yu'uj nitaj man nan únj. —Daj gataj ni sij.

⁵ Ngaa n̄ nachínj snan'anj Jesús ni sij. N̄i gataj sí':

—N̄i undaj chrachrúnj nicaj a ni é re' únj. —Gataj Jesús.

—Ichij chrachrúnj nicaj ni únj. —Gataj ni sij.

⁶ Ngaa n̄ ga'nin' Jesús sun sisi gan'anj gane ni ngüi rian yo'ój. Ngaa n̄ guida'a sij ichij chrachrúnj ra'a sij. N̄i nago' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa n̄ gura' da'aj sij chrachrúnj daj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij. N̄i da'nga' ni sí' ra'a ni ngüi man anj. ⁷ N̄i nicaj ni sij 'ngo si huíj xucuj le. Ngaa n̄ nago' Jesús si guruhua Yan'anj. N̄i ga'nin' sij sun rian ni sí' sisi da'nga' ni sí' xucuj daj rian ni ngüi. ⁸ N̄i xa daran' ni sij. N̄i gara ran riqui ni sij. Ngaa n̄ gara ichij xuguti, gui'yaj si xitin' gunáj aj. ⁹ N̄i guisíj 'ngo si gan'anj mí ni tsínj xa aj.

Ngaa ni na'níj Jesús nan' ni sij. ¹⁰ Ngaa n̄ 'ngo hora gatúj Jesús nga ni tsínj nico' sij chruhua rió chéj rian nnee gan'anj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Dalmanuta.

La demanda de una señal

¹¹ Ngaa n̄ ga'na' ni tsínj fariseo. N̄i gaxi'i ni sij gani dugüi' ni sij nga Jesús. N̄i chruhua ni sij gui'yaj ni sij 'ngo xi' gatu Jesús. Ngaa n̄ gachínj ni sij rian Jesús sisi gui'yaj sí' 'ngo si sa' 'na' rian Yan'anj. Ngaa n̄ guini'i ni sij sisi 'na' sí' rian Yan'anj, ruhua ni sij.

¹² Ngaa n̄ guchej nin' ruhua Jesús, n̄i gataj sij:

—N̄i un sin huin n̄i achínj ni ngüi man yyaj 'ngo si sa' 'na' rian Yan'anj riánj únj. Xanga' yya atā gunun a ni é re' sisi si gui'yā 'ngo si sa' 'na' rian Yan'anj guini'i ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa n̄ dunáj Jesús ni tsínj daj. N̄i gatúj ruhua' yún sij chruhua rió gan'anj sij anéj chrej du'ua laguna xachij da aj.

La levadura de los fariseos

¹⁴ N̄i guini'yun ni tsínj nico' Jesús guini-caj ni sij chrachrúnj xa ni sij. N̄i urin chrachrúnj nicaj ni sij huaj ni sij chruhua

rió aj. ¹⁵ Ngaa n̄ ga'nin' Jesús sun rian ni sij. N̄i gataj sí':

—Ga cuidado a ni é re' nga man'an án re'. N̄i guruj a ni é re' nga si-levadura ni tsínj fariseo nga rey Herodes nej aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ N̄i ga'mi man'an ni sij gunun dugüi' ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Da'nga' daj ga'mi Jesús xi'í si nitaj chrachrúnj nicaj únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁷ Sanj gunun Jesús si gataj ni sij. Ngaa n̄i gataj sí':

—N̄i un sin huin ataj á re' sisi nitaj chrachrúnj nicaj á re' ga'na' á re' únj. Hua gue na'ue gunun a ni é re' ga'. N̄i nitaj si acaj á re' cuenta da ga mí'. Hua ránj laquinj chra ni é re' nan ní'. ¹⁸ Nun rundij rian án re', sanj nun xiguin ni'yaj á re' mánj. Nun chraquij a ni é re', sanj nunun a ni é re' mánj. Nitaj si nun ruhua ni é re' ga mí'. ¹⁹ Ngaa da'ngāj un'un' gue chrachrúnj xa un'un' mí ni tsínj daj, ngaa n̄i undaj xuguti gara si xitin' nacaj ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i:

—Xuhuij gahuin anj. —Gataj ni sij.

²⁰ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—N̄i ngaa da'ngāj ichij gue chrachrúnj xa gan'anj mí ni tsínj daj, ngaa n̄i undaj xuguti gara nacaj ni é re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa ni:

—Ichij gahuin anj. —Gataj ni sij.

²¹ Hué dan n̄i gataj Jesús:

—Hua nunun ni é re' ga mí'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Un ciego sanado en Betsaida

²² Hué dan n̄i guisíj ni sij xuman' gu'naj Betsaida. N̄i nicaj ni ngüi 'ngo tsínj duri ga'na' ni sij rian Jesús. N̄i ga'mi yaco ni sij sisi ganun ra'a Jesús tsínj daj. ²³ Ngaa n̄i guida'a Jesús ra'a tsínj duri daj. N̄i guiri sij sí' ne' chrej xe' xuman' daj. N̄i guta' sij dane sta'nunj sij rundij rian sí'. Ngaa n̄i guta' sij ra'a sij rian man'an tsínj daj. N̄i nachínj snan'anj sij sí' sisi xiguin ni'yaj sí' doj aj.

²⁴ Ngaa n̄i ni'yaj sí'. N̄i gataj sí':

—Ni'inj ni tsínj. Nì daj rún' hua ni chrun hua ni sij. Sanì chéj ni sij ni'yā aj. —Daj gataj tsínj duri daj gunun Jesús.

²⁵ Hué dan nì guta' ruhua' yún Jesús ra'a sij rundij rian tsínj daj. Nì ni'yaj sa' sij. Nì ganahuin sij. Nì rugüi' sa' daran' si ni'yaj sij nej aj. ²⁶ Ngaa nì na'níj Jesús nan' sij ducua' sij. Nì gataj sí' gunun sij:

—Sì gatúj re' chruhua xuman'. Nì sì gatáj re' rian nì a 'ngo ni ngüi man xuman' mánj. —Daj gataj Jesús.

La confesión de Pedro

²⁷ Ngaa nì gahui Jesús nga ni tsínj nico' sij gan'anj ni sij ni xuman' le yu'uj gu'naj Cesarea de Filipo.

Nì chéj ni sij huaj ni sij, nì nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nì gataj sí':

—Nì un tsínj huínj ataj ni ngüi, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús nachínj snan'anj sij aj.

²⁸ Ngaa nì gataj ni tsínj nico' sij:

—Ataj 'ngo ni sij sisi hué re' huin tsínj gu'naj Elías. Nì ataj ango ni sij sisi hué re' huin ango tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa nì nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nì gataj sij:

—Nì un tsínj huínj, ruhua man'an án re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa nì gataj Pedro:

—Hué re' huin Cristo aj. —Daj gataj Pedro.

³⁰ Sanì ga'nin' Jesús sun rian ni sij sisi si nata' ni sij rian nì a 'ngo ni ngüi un tsínj huin sí' mánj.

Jesús anuncia su muerte

³¹ Ngaa nì gaxi'i Jesús digyán sij rian ni tsínj nico' sij. Nì gataj sij sisi hua nian guiran' nico sij sayun huin sij da'níj ni ngüi. Nì gataj Jesús sisi danicaj ni tsínj huin achij man'an sij. Nì da'nga' daj guiyaj ni chrej huin rian nga ni tsínj digyán ley nej. Nì dagahui' ni sí' man'an sij nej. Sanì xiráj hua'nij güi, nì gana'nij sij, gataj sij. ³² Nì nata' nica Jesús nuguan' daj rian ni tsínj nico' sij. Ngaa nì nicaj Pedro Jesús gan'anj anéj sij doj. Nì gaxi'i Pedro chran' sij sí'. ³³ Sanì nanicaj Jesús

ni'yaj sij ni tsínj nico' sij. Nì gahuin huee Jesús gataj sij rian Pedro:

—Guxun re' man'án re' riānj, Satanás. Nitaj si huin ruhua re' rún' huin ruhua Yan'anj mánj. Rún' huin ruhua ni ngüi huin ruhua re' nánj. —Daj gataj Jesús.

³⁴ Ngaa nì gaquínj Jesús ni ngüi ga'na' ni sij rian niquin' sí' nga ni tsínj nico' sí' nej. Nì gataj Jesús:

—Sisi hua 'ngo tsínj ruhua nico' yünj, ngaa nì dunaj tsínj daj si-chrej man'an sij. Ngaa síj nì gata sij rugutsi guinico' sij yünj guiran' sij sayun ngāj aj. ³⁵ Tsínj na'uej ruhua gahui' sij ngāj, nì ga ni'ya sij. Sanì tsínj ga'ue gahui' xi'í man'ānj nga xi'í nuguan' sa' a'mi man'ānj, ngaa nì gane niganj sij aj. ³⁶ Nì sisi guiyaj gana 'ngo tsínj daj daran' si man chruhua xungüi gahuin si'yaj sij, ngaa nì un sin huin-in' sisi ga ni'ya niman sij, ruhua á re' únj. Nitaj si guiyaj gana sij mánj. ³⁷ Nì nunj si guere' si'yaj 'ngo tsínj daj chruhua xungüi nan, sanì ga'ue gahuin nia' ruhua sij sisi ga ni'na' niganj nin' sij.

³⁸ 'Nì xungüi nan man ni ngüi dunáj Yan'anj. Nì man ni ngüi 'yaj gaquin' nej. Nì sisi hua 'ngo tsínj na'aj ni'yaj yünj nga si-nuguan'anj rian ni ngüi daj, ngaa nì gahuin na'ā nga sij ngaa ga'na' yünj nga ni ángel sa' chruhua xungüi nan. Nì gui ga'na' yünj daj, nì gahuin 'uej nin' ruhua, guiyaj chré huínj da'níj ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

9

¹ Nì gataj Jesús nej:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi nitaj si gahui' daran' ni ngüi mán yu'uj nan da' guini'i ni sij ga'na' guida'a Yan'anj sun nucuaj. —Daj gataj Jesús.

La transfiguración

² Nì ngaa gachin huatan' güi, nì nicaj Jesús Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, gahui sij gan'anj nini sij chra 'ngo qui xacan. Nì ganahuin 'ueé nnee cúj Jesús ne' rian ni sij. ³ Nì nahuin açá si-gan' sij daj rún' hua yu'ue' gatsi nin' huaj. Nì a 'ngo ngüi mán chruhua xungüi si gunucuaj ne gunan ne si-gan' ne daj rún' hua gatsi si-gan' man'an sij ga mánj. ⁴ Nì

gurugüi' renga' nungüej tsínj gu'naj Elías nga Moisés a'mi nungüej sí' nga Jesús.

⁵ Ngaa n̄i gataj Pedro gunun Jesús:

—Maestro, dugu'naj mán né' yu'uj nan. Ngaa n̄i guj'yó' hua'nij hue' recoj le. N̄i 'ngoj man'án re'. N̄i angoj Moisés. N̄i ángo Elías. —Daj gataj Pedro.

⁶ Daj si nun ni'i sij nín' un sin huin ga'mi sij xi'í si ducu guxu'ui' ni tsínj nico' Jesús.

⁷ Ngaa n̄i nasj 'ngō nga guiran-án' rian anin' sij. N̄i scanij nga gunun anin' sij 'ngō nane si gataj-á':

—Nan huin da'nī 'i ruhuāj. Gunun a ni é re' si ataj sí'. —Daj gataj Yan'anj gunun anin' sij.

⁸ N̄i 'ngō hora ngaa ni'yaj anin' sij xi'núj sij, n̄i nitaj 'ngō tsínj niquin' guini'i anin' sij. Urin Jesús niquin' nga sij.

⁹ N̄i ngaa huaj anin' sij nanij sij chra quij, n̄i ga'nin' Jesús sun rian anin' sij sisi si nuna ni sij rian n̄i a 'ngō tsínj si guini'i anin' sij mánj. N̄i ngaa guisij gana'nij da'núj ni ngüi da, n̄i ga'ue ganata' anin' sij rian ni ngüi si guini'i ni sij, ataj Jesús gunun anin' sij. ¹⁰ N̄i dínj ga du'ua anin' sij xi'í si guini'i sij. Sanj nachínj snan'anj anin' sij dugüi' sij un sin huin ruhua Jesús gataj sí' sisi gana'nij sí' scanij ni niman.

¹¹ N̄i nachínj snan'anj anin' sij Jesús. N̄i gataj sij:

—N̄i un sin huin ataj ni maestro digyán ley sisi hua sini ga'na' tsínj gu'naj Elías únj. —Daj gataj anin' sij.

¹² Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xanga' ga'na' sini Elías. N̄i hué sí' nagui'yaj sa' daran'anj. N̄i un sin huin ataj si-nuguan' Yan'anj sisi guiran' da'núj ni ngüi sayun. N̄i si garan' ruhua ni ngüi n̄i'yaj ni sij man'an sí', ruhua ni é re' únj. ¹³ Sanj atā gunun a ni é re' sisi hua ga'na' Elías. N̄i gui'yaj quij ni sij daran' si garan' ruhua ni sij gui'yaj ni sij nga sí' daj rún' hua gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í sí' aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús sana a un muchacho endemoniado

¹⁴ N̄i ngaa guisij ni sij rian man ango ni tsínj nico' Jesús, ngaa n̄i guini'i ni sij man n̄in' ruhua ni ngüi ganicaj n̄in' xi'núj ni sí'. N̄i man ni maestro digyán si-ley Moisés

gani dugüi' ni sij nga ni sí'. ¹⁵ N̄i ngaa guini'i ni ngüi man'an Jesús, n̄i gan'anj ruhua ni sij. Ngaa n̄i gunánj daran' ni sij rian huaj sí'. N̄i ga'mi ni sij nga sí'.

¹⁶ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús ni sij. N̄i gataj sí':

—Daj hua nuguan' gani dugüi' ni é re' nga ni tsínj da únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁷ N̄i 'ngō ni tsínj mán yu'uj daj gataj:

—Maestro, nicā da'núj sno'ōj 'nāj rian re' xi'í si nun nane xi'i chruhua cúj niman sij. N̄i na'ue ga'mi sij mánj. ¹⁸ N̄i niaj dí'yaj da'a nane xi'i sij, n̄i natúj nane xi'i sij rian yo'ój. N̄i ahui yatan' du'ua sij. N̄i xa ruj sij yan' sij. N̄i 'ngō yun guinichre n̄in' sij nej aj. N̄i ga'mi rian ni tsínj nicó' re' sisi guiri ni sij nane xi'i daj. Sanj nun gunucuj ni sij guiri ni sij mánj. —Daj gataj tsínj daj.

¹⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Na'ue guxuman ruhua á re' huin ín re' ni tsínj man yyaj. Na'ue gunucua gane n̄igān nga á re' mánj. N̄i na'ue gunucua si-chrej a ni é re' n̄iganj mánj. N̄icaj á re' sij ga'na' ni é re' riānj anj. —Gataj Jesús.

²⁰ Ngaa n̄i nicaj ni sij tsin' daj guisij ni sij rian Jesús. N̄i ngaa guini'i nane xi'i daj man'an Jesús, ngaa ni guida'a xi'i yacuij man'an tsin' daj. N̄i naxiru' sij rian yo'ój, gui'yaj nane xi'i daj. N̄i narumi sij nanj, n̄i narumi sij nanj. N̄i ahui yatan' du'ua sij aj. ²¹ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús chrej tsin' daj.

N̄i gataj sij:

—N̄i undaj güi huin si ran' da'núj re' nan únj. —Daj gataj Jesús.

N̄i gataj chrej sij:

—Asij hua le nánj. ²² N̄i naruhua' natúj sij rian yan'an nga rian nnee nej, 'yaj nane xi'i xi'í si ruhua nane xi'i dagahuij. Hué dan n̄i sisi ga'ue gui'yaj man'án re' 'ngō si sa' hua, ngaa n̄i nahuin 'i ruhua re' n̄i'yaj re', n̄i chracuij re' ni únj anj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²³ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Sa' sisi ga'ue guxuman ruhua re' n̄i'yaj re' Yan'anj. Daj si ga'ue gui'yaj Yan'anj daran'anj nga 'ngō tsínj xuman ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun sij.

²⁴ Ngaa n̄ 'ngō hora gaguáj chrej tsin' daj. N̄i gataj sij:

—Xuman ruhuāj ni'yā Yan'anj anj. Chracuij re' man'ānj guxuman ruhuāj doj aj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁵ N̄i ngaa guini'i Jesús sisi unánj ni ngüi nahuin yu' ni sij rian niquin' sí', ngaa n̄i ga'mi huee sij rian nane xi'i daj. N̄i gataj sij:

—So'o ni ngüi, n̄i huin rá'yanj ni sij, 'yáj re' huin re' nane xi'i. Man'ānj a'nin' sun rian sō' sisi gahui sō' dunaj sō' tsin' nan anj. N̄i s̄i gatuj ruhua' yún sō' chruhua niman tsin' nan gā mánj. —Daj gataj Jesús gunun nane xi'i daj.

²⁶ Hué dan n̄i gaguáj nane xi'i daj. N̄i guida'a ruhua' yún xi'i yacuij tsin' daj, gui'yaj nane xi'i daj. Hué dan n̄i gahui nane xi'i tsin' sno'o daj. N̄i ngaj sij rún' huin 'ngō niman huin sij ngaj sij aj. N̄i gataj ni ngüi sisi hua yya gahui' sij aj.

²⁷ San̄i guida'a Jesús ra'a tsin' daj. N̄i nachi nicaj sí' sij. N̄i nachica sij aj.

²⁸ Ngaa n̄i ngaa gatúj Jesús chruhua hue', n̄i ngaa nne urin Jesús, n̄i nachínj snan'anj ni tsínj nico' sij man'an sij. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin huin n̄i nun gunucuj únj guiri únj nane xi'i da únj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—S̄i ga'ue gui'yaj né' gahui ni nane xi'i nan niman ni ngüi sisi nun achínj jni'yaj né' rian Yan'anj. San̄i sisi achínj jni'yaj né' rian Yan'anj, n̄i gui'yaj né' ayuno, ngaa n̄i ga'ue aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia otra vez su muerte

³⁰ Ngaa n̄i gahui Jesús ngā ni tsínj nico' sij yu'uj daj. N̄i gachin ni sij estado Galilea. N̄i na'uej ruhua Jesús sisi guini'i ni ngüi ne' huaj sij. ³¹ Daj si digyán sij rian ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij gunun ni sí':

—Naga'ui' 'ngō tsínj daj man'ānj ra'a ni tsínj huínj da'n̄j ni ngüi. N̄i dagahui' ni sij man'ānj. San̄i xiráj hua'n̄ij güi, n̄i gāna'n̄i nánj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

³² San̄i nun gara da'nga' ruhua ni sij si gataj sí'. N̄i xu'ui' ni sij gachinj snan'anj ni sij man'an sí' xi'í nuguan' daj.

¿Quién es el mayor?

³³ Ngaa n̄i guis̄ij Jesús xuman' gu'naj Capernaum.

Hué dan n̄i ngaa nne sij chruhua hue', ngaa n̄i nachínj snan'anj sij ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—Daj hua nuguan' a'mi ni é re' ngaa huaj ni é re' chrej unun' ni é re' scua'a únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁴ San̄i dínj ganiquin' du'ua ni sij. Daj si gunun' ni sij huaj ni sij chrej sisi daj hua tsínj huin achij scanij ni sij, ruhua ni sij.

³⁵ Hué dan n̄i gan'anj gane Jesús, n̄i gaquínj sij ga'na' ni xuhuij tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—Sisi hua 'ngō a ni é re' huin ruhua gahuin achij, ngaa n̄i guinico' sij ne' rucu. N̄i gahuin sij si-moso ni dugüi' sij aj. —Daj gataj Jesús.

³⁶ Ngaa n̄i nicaj Jesús 'ngō tsin' gani sij dani ni sij. N̄i gani'yan sij xicój lij daj. N̄i gataj sij:

³⁷ —N̄i un tsínj nahuin ra'a 'ngō tsin' nan xi'í si nicaj dugüi' sij ngāj, ngaa n̄i nahuin ra'a sij man'ānj nej. N̄i tsínj nahuin ra'a man'ānj, n̄i sé si nahuin ra'a sij man'ānj, san̄i nahuin ra'a sij tsínj ga'n̄j ga'n̄aj nej aj. —Daj gataj Jesús.

El que no es contra nosotros, por nosotros es

³⁸ Ngaa n̄i gataj Juan gunun Jesús:

—Maestro, guini'i ni únj 'ngō tsínj a'mi si-xugüi man'án re'. N̄i xi'í da ri sij nane xi'i chruhua niman ni ngüi. San̄i nitaj si chéj sij ngā únj. Ngaa n̄i xi'í daj n̄i nun ga'uej únj sisi gui'yaj sij daj. —Daj gataj Juan gunun Jesús.

³⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhua ni é re' sisi daj gui'yaj tsínj daj. Daj si sisi gui'yaj 'ngō tsínj daj 'ngō si s̄a' xi'í si-xugüij, ngaa n̄i s̄i ga'ue nanicaj sij ga'mi quij sij xi'íj mánj. ⁴⁰ Daj si tsínj nitaj si unun' ngō', n̄i chracuij sij yun' anj. ⁴¹ Daj si un tsínj gahuin riqui 'ngō tasa nnee go'o ni é re' xi'í si nico' ni é re' man'ānj, ngaa n̄i gataj yyāj rian án re' sisi naru'ue Yan'anj rian tsínj daj.

Ocasiones de caer

⁴² Ni sisi xuman ruhua 'ngō tsin' nan ni'yaj sij yūnj, ngaa n̄i niq̄ui n̄in' ruhua

niman 'ngo tsínj daj sisi digyán sij gui'yaj 'ngo tsin' nan gaquin' nánj. Sa' huin sisi nūmi ni sij 'ngo to xxi xá tsínj daj, ngaa nī ga'nij ni sij gan'anj sí' chruhua nnee yan'anj, gui'yaj ni sij.

⁴³ 'Nī sisi gui'yaj 'ngo a ni é re' 'ngo gaquin', gui'yaj ra'á re', ngaa nī ga'nin' re' ra'á re' daj. Sa' huin ga gundu ra'á re' gatu re' rian gane niganj re' nga Yan'anj sisi huīj ra'á re', sanj gan'anj re' rian yan'an. ⁴⁴ Nī yu'uj daj nitaj si huaj gahui' xilúj xa ni ngüi mán rian yan'an da mánj. Nī daj nga yan'an daj nitaj si huaj guina'a mánj.

⁴⁵ 'Nī sisi gui'yaj 'ngo a ni é re' 'ngo gaquin', gui'yaj dacój re', ngaa nī ga'nin' re' nánj. Sa' huin ga gundu dacój re' gatu re' rian gane niganj re' nga Yan'anj sisi ga huīj dacój re', sanj ga'nij ni sij man'an re' rian yan'an anj. ⁴⁶ Nī yu'uj daj nitaj si huaj gahui' xilúj xa ni ngüi mán rian yan'an da mánj. Nī daj nga yan'an daj nitaj si huaj guina'a mánj.

⁴⁷ 'Nī sisi gui'yaj re' gaquin', gui'yaj rundij rián re', ngaa nī guiri re' nánj. Daj si urin rián re' gatu re' rian gane niganj re' nga Yan'anj sisi huīj rundij rián re', sanj ga'nij ni sij man'an re' rian yan'an aca niganj anj. ⁴⁸ Nī yu'uj daj nitaj si huaj gahui' xilúj xa ni ngüi mán rian yan'an da mánj. Nī daj nga yan'an daj nitaj si huaj guina'a mánj.

⁴⁹ 'Nī guiran' daran' ni ngüi sayun, gui'yaj Yan'anj. Nī daj rún' nūn sa' nnee 'ngo xucu naga'ui' ni sij rian Yan'anj 'yaj yan, nī da'nga' daj gahui' sa' ni ngüi man chruhua xungüi nan, gui'yaj Yan'anj anj.

⁵⁰ 'Sa' huin yan. Sanj sisi nitaj si 'nin' mán ga mánj, sanj si ga'ue gui'yó' sisi ga 'nin' ruhua' yún yan da mánj. Ngaa nī daj rún' xa xan' chra 'yaj yan, nī da'nga' daj gui'yaj ni é re'. Nī ga din'inj ruhua ni é re' nga ni dugüi' a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Ngaa nī gahui Jesús yu'uj daj gan'anj sij da anéj du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán huin estado Judea. Ngaa nī nahuin yu'

ni ngüi mán ni sí' rian Jesús. Nī digyán ruhua' yún sij rian ni sí' daj rún' u'yun sij 'yaj sij. ² Ngaa nī ga'na' ni tsínj fariseo rian Jesús. Nī nachínj snan'anj ni sij sí'. Nī gataj ni sij sisi ga'ue si-ley Yan'anj sisi dunó' nico'. Nī hué daj nachínj snan'anj ni sij xi'í si huin ruhua ni sij ga'ui' ni sij gaquin' xiráj Jesús xi'í nuguan' ga'mi sí'.

³ Ngaa nī gataj Jesús:

—Daj ga'nin' Moisés sun rian ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa nī gataj ni sij gunun sí':

—Riqui Moisés permiso sisi ga'ue gui'yaj né' yanj ata ga'ui' né' nica né', ngaa nī ga'ue dunaj né' nica né' aj. —Daj gataj ni sij aj.

⁵ Ngaa nī gataj Jesús:

—Garun Moisés nuguan' daj xi'í si so'o ni é re' nga niman án re'. ⁶ Sanj ngaa sini yan ngaa gui'yaj Yan'anj xungüi nan, nī: "Gui'yaj Yan'anj tsínj sno'o nga yun'unj xana." ⁷ Xi'í daj nī dunaj 'ngo tsínj daj chrej sij nga nni sij. Ngaa nī gane nūguan'an sij nga nica sij aj. ⁸ Nī nūngüej nica tsínj daj gahui' urin ngüi aj. Ngaa nī sé huīj nnee cúj huin nūngüej sij ga mánj. Sanj urin nnee cúj huin nūngüej sij aj. ⁹ Ngaa nī ngaa xacaj dugüi' 'ngo tsínj daj nga 'ngo yun'unj daj, gui'yaj Yan'anj, ngaa nī si ga'ue gahui' nin' nūngüej sij, gui'yaj ni ngüi mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁰ Nī ngaa mán ni sij hue', ngaa nī nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús man'an sí' xi'í nuguan' daj. ¹¹ Ngaa nī gataj Jesús:

—Tsínj guere'e nica daj, nī ganacaj sij ango ngüi, nī da'ui sij gaquin' rian nica sij yun'unj xana xacaj sini sij daj. ¹² Nī sisi yun'unj xana daj guere'e nica ún', nī ganacaj ún' ango tsínj, nī 'yaj ún' gaquin' nej aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús bendice a los niños

¹³ Ngaa nī nicaj ni yun'unj xana ni tsin' le ga'na' ne rian Jesús sisi guta' sij ra'a sij. Sanj chran' ni tsínj nico' Jesús ni yun'unj xana nicaj ga'na' da aj. ¹⁴ Nī ngaa guini'i Jesús, nī chran' sij, nī gataj sij:

—Ra'a ni é re' si ga'na' ni tsin' riánj. Nī si chran' ni é re' si ga'na' ne riánj

mánj. Daj si rún' huin ni tsin' le nan, ni da'nga' daj huin ni ngüi man rian nicaj sun Yan'anj anj. ¹⁵ Ni xanga' atā gunun a ni é re' sisi daj rún' rá'yanj xuman ruhua ni le da'nga' da guiyaj ni é re' rá'yanj guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj anj. Ni sisi sé daj guiyaj á re', ngaa ni si ga'ue gatu ni é re' rian nicaj sun Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa ni ganán sij ni tsin' daj. Ni guta' sij ra'a sij rian ni tsin'. Ni gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj xi'í ni tsin' daj.

El joven rico

¹⁷ Ni ngaa gahui Jesús gachéj sij chrej, ngaa ni gunánj 'ngo tsínj daj guisíj sí' rian Jesús. Ni ganiquin' ráj dācoj sí' ne' rian Jesús. Ni nachínj snan'anj sí' Jesús. Ni gataj sí':

—Maestro sa', un sun guiyaj sūnj, ni gane nigān, ruhuá re' únj. —Daj gataj sí' aj.

¹⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni un sin huin ni atáj re' sisi sa' man'ānj únj. Urin Yan'anj huin si sa' nánj. ¹⁹ Hua ni'í re' ni nuguan' a'nin' Yan'anj sun riun': “Si ga'mí re' nga nica dugüí' re' mánj. Ni si dagahuí' re' níman mánj. Ni si guiyaj tu re' mánj. Ni si ga'mí re' nuguan' nne xi'í dugüí' re' mánj. Ni si digya' yun'únj re' dugüí' re' xi'í san'anj mánj. Ni guinun yan'ánj re' chréj re' nga nní re' aj.” —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²⁰ Ngaa ni gataj tsínj daj:

—Maestro, daran' ni nuguan' daj ráj xināj asij hua lē aj. —Daj gataj sij aj.

²¹ Hué dan ni ni'yaj Jesús rian sij. Ni nahuin 'i ruhua sí' ni'yaj sí' sij. Ni gataj sí':

—Achin urin rasun guiyaj re'. Güij nan' re' gudu'ue re' daran' ni si'yaj re'. Ni san'anj guiri' re' daj ga'ui' re' rian ni ngüi niqui aj. Hué dan ni guiman nico si'yaj re' xata', guiyaj Yan'anj. Ngaa ni ga'na' re' guinico' re' yūnj anj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²² Ngaa ni ducu gahuin ruhua tsínj daj gunun sij si gataj Jesús. Hué dan ni gan'anj sij nani ruhua sij. Daj si hua nico si'yaj sij.

²³ Ngaa ni ni'yaj Jesús xi'níj sij. Ni gataj sij gunun ni tsínj nico' sij:

—Ni 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús aj.

²⁴ Ngaa ni gan'anj ruhua ni tsínj nico' Jesús xi'í nuguan' gataj sí'. Sanj gataj ruhua' yún Jesús gunun ni sij:

—Jnánj né', ni 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj huin tsínj 'i ruhua ni'yaj san'anj. ²⁵ Ni 'i huaj doj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj daj nga si gachin 'ngo xucu camello yu'uj táj cúj nuhua aj. Ni xachij hua xú' da aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁶ Ni ngaa gunun ni sij nuguan' daj, ni ducu gan'anj ruhua ni sij. Ni nachínj snan'anj ni sij ni man'an dugüi' ni sij. Ni gataj ni sij:

—Sisi hué daj huin, ni un tsínj ga'ue nācaj Yan'anj únj. —Daj gataj ni sij.

²⁷ Ngaa ni ni'yaj Jesús rian ni sij. Ni gataj sí':

—Si ga'ue guiyaj ni tsínj nuguan' nan mánj. Sanj sé daj huin nga Yan'anj mánj. Daj si daran' nuguan' ga'ue guiyaj Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Sanj gaxi'i gataj Pedro:

—Hua duna únj daran' si'yaj únj. Ni nico' únj man'án re' aj. —Daj gataj Pedro.

²⁹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi danéj gahuin 'ngo tsínj dunáj ducuá sij, jnánj sij nej, xica'uij sij nej, chrej sij nej, nni sij nej, nica sij nej, da'níj sij nej, do'ój sij nej, ni sisi dunáj sij daran' nan rian xi'íj, ni huin ruhua sij nāta' sij si-nuguan'ānj rian ni ngüi, ³⁰ ni xungüi nan nahuin ra'a sij 'ngo ciento verta hue' nahuin ra'a sij nga jnánj sij nej, xiga'uij sij nej, nni sij nej, chrej sij nej, da'níj sij nej, do'ój sij nej. Sanj guiran' sij sayun guiyaj ni ngüi nun huin xan' ruhua ni'yaj si-nuguan'ānj. Ni ango xungüi ga'na', ni gane niganj sij nga Yan'anj anj. ³¹ Sanj nico ni ngüi huin achij chruhua xungüi nan, ni nanico' ni sij ne' rucu ango xungüi ga'na' aj. Ni nico ni ngüi nico' ne' rucu chruhua xungüi nan, ni gahuin achij ni sij ango xungüi ga'na' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

³² Nĩ achéj ni sij huaj ni sij ahui ni sij xuman' Jerusalén. Nĩ taj dian Jesús rian ni sij. Nĩ garáj yan'anj ruhua ni tsínj nico' Jesús. Nĩ xu'ui' ni sij nico' rucu ni sij sí' nej aj. Ngaa nĩ gaquínj Jesús ni tsínj nico' sij ga'na' nĩni ni sij rian sí'. Nĩ gax'i' sí' gataj sí' si gahuin guiran' sí' aj. ³³ Nĩ gataj sí' gunun ni sij:

—Hua ni'i a ni é re' sisi huaj né' guisij né' xuman' Jerusalén. Nĩ hué yu'uj daj guida'a ni sij man'anj naga'ui' 'ngo tsínj daj man'anj rian ni chrej a'nin' nga rian ni maestro digyán ley rian ni ngüi. Nĩ daga'mi dugüi' ni sij sisi dagahui' ni sij man'anj huinj da'nij ni ngüi. Ngaa nĩ naga'ui' ni sij yünj rian ni tsínj 'na' anéj chrej. ³⁴ Nĩ ga'mi ducu ni sij xi'ij. Nĩ garaj sta'nunj ni sij man'anj nej. Nĩ duguayun ni sij nne' xiráj aj. Nĩ dagahui' ni sij man'anj nej. Sanĩ xiráj hua'nij güi, nĩ gana'nĩ nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Petición de Jacobo y de Juan

³⁵ Ngaa nĩ gahuin nichrun' nungüej tsínj gu'naj Jacobo nga Juan rian nne Jesús. Nĩ nungüej sij huin da'nij Zebedeo. Nĩ gataj nungüej sij:

—Maestro, ruhua nungüej únj sisi gui'yáj re' sinduj gachinj nungüej únj rián re' anj. —Daj gataj nungüej sij.

³⁶ Ngaa nĩ nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nĩ gataj sí':

—Nĩ un sin huin ruhua nungüej é re' sisi gui'yā nga nungüej é re' únj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Nĩ gataj nungüej sij:

—Ngaa gane sún re' xata', nĩ gahuin 'ueé re', ngaa ni riqui re' si gane nungüej únj 'ngo únj ra'a sa' re', nĩ ango únj ra'a rotsi re', ruhua nungüej únj anj. —Daj gataj nungüej sij.

³⁸ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Nun ni'i nungüej é re' si achínj nungüej é re' riánj mánj. Ga'ue gunucuj nungüej é re' guiran' nungüej é re' sayun daj rún' guiran' man'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

³⁹ Nĩ gataj nungüej sij:

—Ga'ue aj. —Gataj nungüej sij.

Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Xanga' guiran' nungüej é re' sayun ngāj aj. ⁴⁰ Sanĩ na'ue riqui man'anj sisi gane nungüej é re' 'ngo é re' ra'a sa'āj, nĩ ango é re' ra'a rotsij mánj. Hua nacui Yan'anj nungüej tsínj gane nungüej chrej xi'nĩ anj. —Daj gataj Jesús aj.

⁴¹ Nĩ ngaa gunun ango ichi' ni tsínj nico' Jesús, nĩ ga'man ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' Jacobo nga Juan.

⁴² Sanĩ gaquínj Jesús ga'na' ni sij. Nĩ gataj sí':

—Ni'i ni é re' daj 'yaj ni tsínj nicaj sun scanij ni tsínj 'na' anéj chrej. Nĩ aran' ruhua ni sij guinicaj sun nico ni sij gahuin achij ni sij rian ni ngüi aj. ⁴³ Sanĩ sé daj gui'yaj á re' mánj. Nĩ tsínj ruhua gahuin achij scanij a ni é re', ngaa nĩ gahuin sí' simoso ni é re' aj. ⁴⁴ Nĩ tsínj ruhua gahuin rian scanij ni é re', ngaa nĩ gahuin sij tsínj 'yaj sun rian án re' aj. ⁴⁵ Nĩ sé si 'nāj sisi gui'yaj sun ni ngüi riánj ruhuāj huinj da'nij ni ngüi. Sanĩ 'nāj gui'yaj sünj rian ni ngüi aj. Nĩ 'nāj gahuij naru'ue rian si-gaquin' nico ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El ciego Bartimeo recibe la vista

⁴⁶ Hué dan nĩ guisij ni sij xuman' Jericó. Ngaa nĩ gahui Jesús nga ni tsínj nico' sij xuman' daj. Nĩ nico ni ngüi nico' huaj nej. Nĩ du'ua chrej nne 'ngo tsínj duri 'yaj caridad gu'naj sí' Bartimeo da'nij Timeo. ⁴⁷ Nĩ ngaa gunun tsínj duri daj sisi hué Jesús Nazareno gachin chrej daj, ngaa nĩ gax'i' sij gaguáj sij. Nĩ gataj sij:

—Jesús, da'nij David, nahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' yünj aán. —Daj gaguáj sij aj.

⁴⁸ Nĩ nico ni ngüi chran' sij sisi dínj gane du'ua sij. Sanĩ doj a' ganari' nucuj sij gaguáj sij. Nĩ gataj ruhua' yún sij:

—Da'nij David, nahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' yünj aán. —Gataj sij aj.

⁴⁹ Ngaa nĩ ganiquin' Jesús. Nĩ gataj sij gunun ni tsínj niquin' nga sij:

—Gaquinj a ni é re' ga'na' tsínj daj. —Gataj Jesús.

Hué dan nĩ gan'anj gaquinj ni sij tsínj duri daj. Nĩ gataj ni sij:

—Gahuin niā' ruhuá re'. Naxuman re' gun' si aquínj sij ga'na' re' aj. —Daj gataj ni sij.

⁵⁰ Ngaa n̄ dugüej tsínj duri daj reto sij. N̄i guéj sij gan'anj n̄ich̄i sij rian Jesús aj.

⁵¹ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús sij. N̄i gataj sí':

—N̄i un sin huin ruhuá re' gūiyā nga re', ruhuá re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i:

—Maestro, huin ruhuāj sisi n̄axiguin riānj, gūiyáj re' aj. —Gataj tsínj duri daj.

⁵² Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga'ue gan'anj re' nánj. Hua nahuín re' xi'í si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj anj. —Daj gataj Jesús gunun sij aj.

N̄i 'ngo hora naxiguin rian tsínj duri daj. N̄i guinico' sij Jesús gan'anj sij.

11

La entrada triunfal en Jerusalén

¹ Ngaa n̄i guis̄ij ni sij n̄ungüej xuman' gu'naj Betfagé nga Betania rian niquin' 'ngo dacan gu'naj Olivos. N̄i ngaj n̄ichrun' xuman' Jerusalén. N̄i ga'n̄ij Jesús huj tsínj nico' sij. ² N̄i gataj sij:

—Gan'anj n̄ungüej é re' xuman' ngaj ne' rian doj. N̄i ngaa huaj gatu n̄ungüej é re', n̄i nari' rá'yanj n̄ungüej é re' 'ngo urruj anumi. N̄i a 'ngo tsínj nitaj si taj mánj. N̄i n̄achi n̄ungüej é re' n̄icaj á re' ga'na' á re' riānj anj. ³ N̄i sisi hua ngüi ganachinj snan'anj rian n̄ungüej é re' un sin n̄i 'yaj á re' daj nga urruj, ngaa n̄i gataj á re' gunun ni sij: “Man'an Señor ní'yanj xuj aj. N̄i hora n̄i ga'na' n̄icaj yún xuj, gūiyaj sí' aj”, gataj n̄ungüej é re' gunun ni sij. —Daj gataj Jesús.

⁴ Hué dan n̄i gan'anj n̄ungüej sij. N̄i nari' n̄ungüej sij xú' hua numi xú' chruhua chrej gan'an n̄ichrun' rian 'ngo hue'. Ngaa n̄i n̄achi n̄ungüej sij xú' aj.

⁵ Hué dan n̄i nachínj snan'anj ni tsínj niquin' yu'uj daj. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin n̄i 'yaj n̄ungüej é re' daj únj. N̄i un sin huin n̄achi n̄ungüej é re' urruj únj. —Gataj ni tsínj daj gunun n̄ungüej sij.

⁶ N̄i gataj n̄ungüej sij daj rún' ga'nin' Jesús sun rian n̄ungüej sij. Ngaa n̄i ga'nin' ruhua ni sij si gan'anj urruj daj.

⁷ Ngaa n̄i n̄icaj n̄ungüej sij urruj ga'na' n̄ungüej sij rian Jesús. N̄i guta' n̄ungüej sij si-gan' n̄ungüej sij xiráj urruj. Ngaa n̄i guitáj Jesús xú' aj. ⁸ N̄i gurúj nico ni ngüi si-gan' ni sij chruhua chrej. N̄i gurúj ango ni sij recoj ga'nin' ni sij riqui quij gurúj ni sij chruhua chrej rian huaj Jesús aj.

⁹ N̄i ni ngüi huaj ne' rian nej, nga ni ngüi nico' ne' rucu Jesús aguáj ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Hua niā' 'ueé rian tsínj 'na' nga si-xugüi man'an Señor. ¹⁰ Hua 'ueé si-gobierno man'an tsínj gahuin achij daj rún' gahuin achij xi né' tsínj gu'naj David. Ga sa' 'ueé xata' aj. —Daj gaguáj ni ngüi aj.

¹¹ Ngaa n̄i gatúj Jesús chruhua nuhui nico nne xuman' Jerusalén. N̄i guini'yaj sij daran' rasun mán. Hué dan n̄i xi'í si guis̄ij gahuin di'n̄i, n̄i gan'anj sij xuman' Betania nga xuhuij ni tsínj nico' sij.

Maldición de la higuera estéril

¹² N̄i ango güi ngaa gahui ni sij xuman' Betania, n̄i achin xi'na' riqui Jesús aj. ¹³ N̄i guini'i sij niquin' gan' 'ngo chrun gu'naj higuera. N̄i nun coj ra'a chrun daj. N̄i gan'anj nich̄i sij rian niquin'-ín' ni'yaj sij sisi ayu chruj chra-á'. San̄i nun nari' sij higo mánj. Maan coj ra'a-á' guini'i sij si achin guis̄ij güi gayu chruj aj. ¹⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun chrun daj:

—N̄igan' s̄i xa n̄i a 'ngo ni ngüi chruj ayu chra man'án re' mánj. —Daj gataj Jesús.

N̄i gunun ni tsínj nico' sij nuguan' daj.

Purificación del templo

¹⁵ Ngaa n̄i guis̄ij ni sij xuman' Jerusalén. N̄i gatúj Jesús chruhua nuhui nico. N̄i gax̄i' i sij guiri sij ni tsínj mán du'uej rasun nga ni tsínj ránj rasun mán chruhua nuhui daj. N̄i guru nitu Jesús ni mesa si'yaj ni tsínj naduna san'anj nej. N̄i guru nitu Jesús ni chrun ruguechra' nne ni tsínj du'uej xu'man anj. ¹⁶ N̄i nun ga'ui' sij permiso gata ni ngüi rasun gachin ni sij chruhua nuhui nico mánj. ¹⁷ N̄i gax̄i' i sij digyán sij rian ni tsínj mán daj. N̄i gataj sij:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ducuāj huin rian gachinj jni'yaj daran' ni ngüi

man chruhua xungüi rian Yan'anj anj." Gataj si-nuguan' Yan'anj. Sanj nuhui nan gahuin 'ngo huej man ni tsínj tu, 'yaj á re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁸ Nj gunun ni tsínj digyán si-ley Moisés nga ni chrej a'nin' si gataj Jesús. Nj gaxi'i ni sij daj gui'yaj ni sij dagahui' ni sij man'an sí' si xu'ui' ni sij ni'yaj sij sí'. Daj si garáj yan'anj ruhua daran' ni ngüi nga nuguan' digyán sí' rian ni ngüi. ¹⁹ Sanj ngaa guini, nj gahui Jesús xuman' daj gan'anj sij nga ni tsínj nico' sij aj.

La higuera maldecida se seca

²⁰ Nj nigan' ango güi, nj gachin njchrun' ni sij rian niquin' chrun higuera daj. Nj guini'i ni sij sisi 'ngo ganaco ya'a siu chrun da aj. ²¹ Hué dan nj gananun ruhua Pedro nuguan' gataj Jesús xi'í chrun daj. Nj gataj sij gunun Jesús:

—Maestro, ni'yaj re' rian chrun ga'mi quij re' nan, nj nacoj nánj. —Daj gataj sij.

²² Ngaa nj gataj Jesús:

—Guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj anj.

²³ 'Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sisi un tsínj gahuin gataj gunun quij nan: "Guxun re' yu'uj daj, nj ga'nij re' man'an re' chruhua nnee yan'anj anj." Nj sisi nitaj si xij ruhua tsínj daj sisi gachin yya nin' quij daj, gui'yaj Yan'anj, ngaa nj xanga' gui'yaj Yan'anj si gataj tsínj da aj.

²⁴ Hué daj nj atá gunun a ni é re' sisi gachinj jni'yaj ni é re' 'ngo nuguan' rian Yan'anj, nj guxuman nin' ruhua á re' sisi hua guiri' ni é re' nuguan' daj, nj xanga' gahuin daj rún' gachinj jni'yaj ni é re' aj.

²⁵ Nj ngaa achinj jni'yaj á re' rian Yan'anj, nj sisi gui'yaj 'ngo dugüi' re' gaquin' rián re', nj guinicaj á re' niman nico xi'í dugüi' re' daj. Ngaa nj ga'ue guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' ni man'an re' nej nánj. ²⁶ Sanj sisi si ga'uej ruhua á re' guinicaj á re' niman nico xi'í gaquin' gui'yaj dugüi' re' rián re', ngaa nj si ga'ue guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' a ni é re' nej mánj. —Daj gataj Jesús.

La autoridad de Jesús

²⁷ Ngaa síj nj nanicaj ni sij xuman' Jerusalén. Nj ngaa chéj Jesús chruhua nuhui, nj ga'na' nichí ni chrej a'nin' nga ni maestro digyán si-ley Moisés nej, ni tsínj huin achij nej. ²⁸ Nj nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nj gataj ni sij:

—Nj un sin huin sun, nj 'yáj re' nan únj. Nj un tsínj riqui sun, nj 'yáj re' nan únj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Ruhuāj ganachinj snan'an 'ngo nuguan' da man'an án re' aj. Nj sisi danicaj á re' nuguan' daj riánj, nj gatā un sun gui'yā nan gunun a ni é re'. ³⁰ Ngaa nj un tsínj ga'nin' sun rian tsínj gu'naj Juan sisi gata' nnee sí' ni ngüi únj. Yan'anj gataj rian sij ní'. Así hua ango tsínj gataj rian sij sa'. Gataj a ni é re' 'ngo nuguan' riánj anj. —Daj gataj Jesús.

³¹ Ngaa nj gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sij nga nuguan' daj. Nj gataj ni sij gunun dugüi' ni sij:

—Sisi gato' sisi ga'nin' Yan'anj sun rian Juan, ngaa nj gataj Jesús gunun né': "Nj un sin huin nun guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'an sij únj", gataj sí'. ³² Nj si ga'ue gato' sisi ga'nij ni tsínj ga'na' sij mánj. —Daj gataj ni sij xi'í si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni ngüi aj.

Daj si gani ruhua daran' ni ngüi sisi Juan gahuin xanga' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

³³ Ngaa nj gataj ni sij gunun Jesús:

—Nun ni'i únj mánj. —Daj gataj ni tsínj a'nin' daj.

Ngaa nj gataj Jesús:

—Hué dan nj si gatā gunun a ni é re' un tsínj ga'nin' sun riánj, gui'yā daj rún' 'yā mánj. —Daj gataj Jesús.

12

Los labradores malvados

¹ Ngaa nj gaxi'i Jesús nani sij cuento digyán sij rian ni ngüi. Nj gataj sij:

—Ganarij 'ngo tsínj daj nico coj uva. Nj gui'yaj sij 'ngo xingá ganicaj rian gunun sij. Nj gánj sij yu'uj rian gani sij chruj uva gui'yaj sij vino. Nj gui'yaj sij 'ngo hue' xacan xxi sisi dugumi ni tsínj dugumi

daran' ni coj daj. Ngaa n̄ naga'ui' sij si-coj sij coj chruj uva daj rian ni tsínj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. Ngaa n̄ gan'anj gan' sij ango xuman'. ² N̄ ngaa guis̄j güi gane uva, ngaa n̄ ga'n̄j sij 'ngo si-moso sij gan'anj gachinj sí' rian ni tsínj mán 'yaj sun daj chruj si huin si'yaj sij. ³ San̄j guida'a ni tsínj mán 'yaj sun daj si-moso sij daj. N̄ ga'ui' ni sij chrun sí'. N̄ na'n̄j ni sij nan' yun sí'. ⁴ Hué dan n̄ ga'n̄j ruhua' yún tsínj daj ango si-moso sij. San̄j ga'ui' ni sij yej sí'. N̄ guiran' x̄'i chra sí'. N̄ gui'yaj quij ni sij nga sí' aj. ⁵ Ngaa n̄ ga'n̄j ruhua' yún tsínj daj ángo si-moso sij. San̄j dagahui' guē man'an ni sij sí' aj. N̄ ga'n̄j sij ga'i' doj moso gan'anj. N̄ ga'ui' ni tsínj mán 'yaj sun da'aj ni sí'. N̄ dagahui' ni sij ango da'aj ni sí'. ⁶ N̄ gunáj ango rin tsínj rian tsínj do'oj daj. N̄ tsínj gunáj daj huin da'n̄j sij. N̄ 'i ruhua sij ni'yaj sij da'n̄j sij. N̄ da' síj daj ga'n̄j sij da'n̄j sij gan'anj rian ni tsínj mán 'yaj sun daj. N̄ gataj sij gunun man'an sij: “Ga ní'yanj ni sí' nga man'an da'n̄ aj”, ataj sij gunun man'an sij. Ngaa n̄ ga'n̄j sij da'n̄j sij gan'anj sí'.

⁷ 'San̄j gataj ni tsínj 'yaj sun daj gunun dugui' ni sij: “Tsínj nan gunánj do'ój chrej sij si sa' gahui' chrej sij aj. Dagahui' né' tsínj nan, ngaa n̄ gunan né' gahuin do'ój né' nánj”, ataj ni sij. ⁸ Ngaa n̄ guida'a ni sij dagahui' ni sij man'an sí'. N̄ guere'ej ni sij níman daj chrej xe' du'ua rian man coj uva da aj.

⁹ 'Hué dan n̄ daj gui'yaj tsínj do'oj, ruhua á re' únj. Ga'na' sij rian ngaj do'ój sij. N̄ dagahui' sij ni tsínj 'yaj sun daj. Ngaa n̄ naga'ui' sij coj uva huin si-coj sij rian ango ni tsínj sisi dugumi ni sí'. ¹⁰ N̄ un sin huin n̄ nun gaya á re' si gataj si-nuguan' Yan'anj únj:

Yej guere'ej ni tsínj 'yaj sun hue'.

N̄ gahuin-ín' 'ngo yej sa' doj gane ran-án' dugu'nun' squina hue' n̄ganj n̄n' anj.

¹¹ Hué man'an Señor gui'yaj nuguan' nan. N̄ dugu'naj n̄n' ruhua hua nuguan' nan, ruhua né' aj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹² Ngaa n̄ huin ruhua ni sij guida'a ni sij man'an Jesús. Daj si xacaj ni sij cuenta sisi nuna sí' cuento daj xi'í ni sij. San̄j xu'ui' ni sij ni'i ni sij ni ngüi. Ngaa n̄ ga'nin' ruhua ni sij, n̄ gan'anj ni sij.

La cuestión del tributo

¹³ Hué dan n̄ ga'n̄j ni sij gan'anj doj ni tsínj fariseo nga doj ni tsínj herodista rian Jesús. N̄ huin ruhua ni sij ga'ui' ni sij gaquin' xiráj Jesús xi'í si-nuguan' sí'.

¹⁴ Ngaa n̄ ga'na' ni sij gataj ni sij gunun man'an Jesús:

—Maestro, ni'i ni únj sisi a'mi xanga' man'án re'. N̄ nitaj si gui'yáj re' un sin huin ni tsínj a'mi mánj. Daj si nitaj si ni'yáj re' daj hua ni tsínj mánj. San̄j digyán xanga' re' sisi daj gui'yaj né' guñico' né' Yan'anj. Ngaa n̄ sa' huin sisi ga'ui' né' pesto a'nej rey César, ruhua re' ní'. Ga'ui' né' ní'. As̄i s̄i ga'ui' né' sa'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

¹⁵ San̄j xacaj Jesús cuenta sisi tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Ngaa n̄ gataj sí':

—N̄ un sin huin n̄ ruhua á re' gui'yaj á re' x̄i' ngāj únj. Güij xacaj á re' 'ngo san'anj denario guñi'yā. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁶ Ngaa n̄ nicaj ni sij san'anj ga'na' ni sij digyán ni sij rian Jesús. N̄ gataj Jesús:

—N̄ un tsínj rian nún rian san'anj nan únj. N̄ un tsínj si-xugüi nún rian san'anj nan únj. —Daj gataj Jesús.

N̄ gataj ni sij:

—Hué rian rey huin anj. —Gataj ni sij.

¹⁷ Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Ga'ui' a ni é re' si'yaj rey César rian sij aj. N̄ ga'ui' ni é re' si'yaj Yan'anj rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

N̄ garáj yan'anj ruhua ni sij, gui'yaj si-nuguan' Jesús.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸ Hué dan n̄ guis̄j ni tsínj saduceo rian Jesús. N̄ ataj ni tsínj daj sisi nitaj si gana'nij ni níman mánj. N̄ nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄ gataj ni sij:

¹⁹ —Maestro, garun Moisés nuguan' gunun né'. N̄ ataj si-nuguan' sí' sisi gahui' 'ngo tsínj hua nica, n̄ nitaj da'n̄j sij nga nica sij. Ngaa n̄ n̄caj jnánj tsínj

gahui' daj nica stanga níman daj. Da'nga' daj gui'yaj sij ga'ui' sij si ga'nga lij nagane-é' yan du'ua chrej-é' aj. ²⁰ Ni hua ichij jnanj ni tsínj daj. Ni xacaj tsínj xahua' nica sij. Ngaa ni gahui' sij. Ni nitaj da'níj sij nga ún' mánj. ²¹ Ni nacaj ango jnanj sij tsínj ga'na' rian man'an sij nica sí'. Ngaa ni gahui' sí'. Ni nitaj da'níj nungüej nica sí' nej mánj. Hué daj nan guiran' ango jnanj sij da' guisíj hua'nij jnanj sij aj. ²² Ni hué daj guiran' ichij jnanj sij. Ni a 'ngo lij nun ga'nga, gui'yaj ni sij nga yun'unj xana daj. Da' guisíj daj gahui' man'an yun'unj daj nej aj. ²³ Hué dan ni ngaa gana'nij ni níman ngaa guiman ruhua' yún ichij jnanj sij, ni daj hua yya tsínj gahuin nica yun'unj xana daj, ruhua re' únj. Daj si daran' ni sij xacaj ún' nánj. —Daj gataj ni tsínj saduceo gunun Jesús.

²⁴ Ngaa ni gataj Jesús:

—Nun nari' ni é re' si nun ni'i a ni é re' daj ataj si-nuguan' Yan'anj mánj. Ni nun ni'i a ni é re' daj nucuj Yan'anj nej mánj. ²⁵ Daj si ngaa gana'nij ni níman, ni si xacaj ni tsínj yun'unj xana mánj. Ni si xacaj ni yun'unj xana tsínj sno'o mánj. Daj si daj rún' nne ni ángel xata', ni da'nga' daj gane ni sij aj. ²⁶ Ngaa ni gatā gunun a ni é re' daj guini'i a ni é re' sisi gana'nij ni níman. Achin gaya a ni é re' rian si-nuguan' Moisés xi'i 'ngo coj ní'. Ni gataj Yan'anj gunun Moisés: “Huēj huin Dan'anj tsínj gu'naj Abraham nga tsínj gu'naj Isaac nej, tsínj gu'naj Jacobo nej aj”, daj gataj Yan'anj gunun Moisés. ²⁷ Hué dan ni sé níman huin ni tsínj guinico' Yan'anj asij ná mánj. Sanj hua ni'na' ni sij nánj. Ni nun nari' ni é re' nga nuguan' nan mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj saduceo daj.

El gran mandamiento

²⁸ Ni gunun 'ngo ni tsínj digyán si-ley Moisés sisi danicaj Jesús 'ngo nuguan' sa' rian ni sij. Ngaa ni gan'anj nichí sij rian Jesús. Ni nachínj snan'anj sij sí'. Ni gataj sij:

—Ni un nuguan' huin nuguan' nico doj rian daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun riun' únj. —Daj gataj sij.

²⁹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Nuguan' nico doj rian daran' ango nuguan' huin nan: “Gunun a ni é re' ni tsínj israelita. Señor huin Dan'anj né' huin urin Yan'anj nánj. ³⁰ Ni gahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' Señor huin Dan'anj re' nga nin' nimán re' nej, nin' sta'ngá' re' nej, nin' si-fuerzá re' nej.” Hué nan huin nuguan' huin achij yya aj. ³¹ Ni hua ango nuguan' a'nin' Yan'anj sun rián re' nej: “Gahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' ni dugüi' re' daj rún' 'i ruhua re' ni'yaj re' man'an re' aj.” Nitaj ango nuguan' nico doj rian nungüej nuguan' nan mánj. —Gataj Jesús gunun tsínj daj.

³² Ngaa ni gataj tsínj digyán si-ley Moisés daj:

—Dugu'naj atáj re' Maestro. Xanga' huin si atáj re' sisi hua urin Yan'anj. Ni nitaj ango Yan'anj hua ga mánj. ³³ Ni sisi gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj nga nin' niman né' nej, nin' sta'nga' né' nej, nin' si-fuerza né' nej, ni sisi gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an né', ni sa' doj huin nungüej nuguan' nan daj nga si ga'ui' né' ga'i ni xucu gahui' rian Yan'anj nga xucu gaca nin' nej aj. —Daj gataj tsínj digyán ley daj gunun Jesús.

³⁴ Ni ngaa guini'i Jesús sisi danicaj sa' tsínj digyán ley daj nuguan', ni gataj sij:

—Doj ni guinicaj sun Yan'anj chruhua nimán re'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni ni a 'ngo ni tsínj nun nachin' snan'anj Jesús ga mánj.

¿De quién es hijo el Cristo?

³⁵ Hué dan ni ngaa digyán Jesús rian ni ngüi chruhua nuhui, ni nachínj snan'anj sij ni ngüi. Ni gataj sij:

—Ni un sin huin ni ataj ni tsínj digyán si-ley Moisés sisi Cristo huin da'níj xí' David, ruhua á re' únj. ³⁶ Daj si man'an Espíritu Santo gui'yaj sisi gataj David: “Yan'anj gataj gunun Señor nicaj sun riánj sisi gané re' chrej ra'a sa' Yan'anj da' guisij gui'yaj gana Yan'anj rian ni tsínj unun' nga Señor nicaj sun riánj.” Daj gataj Yan'anj gunun Señor, gataj xí' David.

³⁷ Ngaa ni asa' ga'ue gahuin Cristo da'níj David sisi dugu'naj David Señor man'an Cristo únj. —Daj gataj Jesús.

Ni man nin' ruhua ni ngüi gunun si-nuguan' Jesús. Ni garan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij si-nuguan' sí'.

Jesús acusa a los escribas

³⁸ Hué dan ni digyán Jesús si-nuguan' sij rian ni ngüi. Ni gataj sij:

—Ga cuidado ni é re' sisi si gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj digyán si-ley Moisés. Daj si niá' ruhua ni sij gache ni sij nga atsiy xacan nun ni sij huin si-gan' ni tsínj huin achij. Ni huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi nga ni sij ngaa chéj ni sij rian yu'ue aj. ³⁹ Ni nana'ui' ni sij 'ngo chrun xila sa' doj gane ni sij chruhua nuhui. Ni nano' ni sij 'ngo yu'uj sa' gane ni sij rian 'yaj ni sij 'ngo gui'yanj. ⁴⁰ Ni a'nej ni sij ducua yun'unj xana mmij. Ni achínj jni'yaj ná ni sij rian Yan'anj sisi sa' 'yaj ni sij gani ruhua ni ngüi, ruhua ni sij. Guiran' xacan ni sij castigo, gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

La ofrenda de la viuda

⁴¹ Ni nne Jesús ne' rian ngaj chrúnj san'anj rian a'níj ni ngüi san'anj ofrenda güenda nuhui aj. Ni ni'yaj sij sisi daj a'níj ni ngüi si-san'anj ni sij aj. Ni ga'i ni xuru'ue a'níj nico san'anj anj. ⁴² Ni ga'na' 'ngo yun'unj mmij niqúi. Ni ga'níj ún' huíj san'anj niqúi chruhua chrúnj daj. ⁴³ Ngaa ni gaquínj Jesús ga'na' ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij:

—Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sisi yun'unj xana niqúi nan, sanj a'níj nico ún' doj san'anj daj nga daran' ni ngüi a'níj san'anj nan anj. ⁴⁴ Daran' ni ngüi nan a'ui' san'anj gunáj rian ni sij. Sanj yun'unj niqúi mmij nan a'ui' ún' daran' san'anj nicaj ún' san'anj guiran ún' si xa ún' nánj. —Daj gataj Jesús.

13

Jesús predice la destrucción del templo

¹ Ni ngaa gahui Jesús chruhua nuhui nico, ni nachínj snan'anj 'ngo tsínj nico' sij. Ni gataj sí':

—Maestro, ni'yaj re' daj hua yej xachij, ni daj hua ni hue' xachij nej. —Daj gataj sí'.

² Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni'í re' ni hue' xachij nan ní'. Hua 'ngo güi, ni si gunáj ni a 'ngo yej rian dugüi' mánj. Dugwane nin' ni sij nuhui nan anj. —Daj gataj Jesús.

Señales antes del fin

³ Hué dan ni gan'anj gane Jesús chra dacan gu'naj Olivos ni'yaj sij nuhui nico. Ni nachínj snan'anj nini Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, Andrés nej, man'an Jesús.

⁴ Ni gataj ni sí':

—Ni un güi gahuin yya ni nuguan' nan únj. Ni daj hua 'ngo da'nga' ga'na' guini'i únj, ngaa ni gahuin daran' nuguan' nan únj. —Daj gataj ni sij.

⁵ Ngaa ni gaxi'i Jesús gataj sij:

—Ga cuidado ni é re' sisi nitaj 'ngo tsínj digya' yun'unj ni é re' mánj. ⁶ Daj si ga'na' nico ni tsínj rian si-xugüi man'anj anj. Ni gataj ni sij: “Hué man'anj huin Cristo aj”, daj gataj ni sij gunun a ni é re'. Ni digya' yun'unj ni sij nico ni ngüi.

⁷ 'Ni ngaa gunun a ni é re' sisi unun' 'ngo xuman' nga ango xuman', ni huin ruhua 'ngo xuman' guda' nga ango xuman', ngaa ni si guxu'ui' a ni é re' mánj. Hua nian si hué daj gahuin. Sanj achin ganahuij nin' xungüi ga' aj. ⁸ Ni gunun' ni ngüi man 'ngo xuman' nico nga ni ngüi man ango xuman' nico. Ni gunun' 'ngo gobierno daj nga ango gobierno. Ni ga'na' 'ngo yún go'ngo rian xungüi nej. Ni ga xi'na' nej. Daran' nan ni diaj gaxi'ij guiran' ni ngüi sayun.

⁹ 'Sanj ga cuidado ni é re' nga ni man'an án re'. Daj si naga'ui' ni sij ni é re' ra'a ni tsínj nicaj sun. Ni duguayun ni sij a ni é re' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita nej. Ni guiniquin' ni é re' rian ni gobernado nga ni rey nej güenda xi'í man'anj. Da'nga' daj gahuin, ni nata' ni é re' rian ni sí' xi'íj aj. ¹⁰ Ni ngaa achin ganahuij xungüi, ni hua nian nata' ni é re' si-nuguan'anj nuguan' sa' rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi aj.

¹¹ 'Ni ngaa naga'ui' ni sij a ni é re' ra'a ni tsínj nicaj sun, ngaa ni si gahuin ruhua á re' si gataj á re' gunun ni sí' mánj. Ni si gani ruhua á re' si ga'mi a ni é re'. Sanj ga'mi ni é re' si riqui Espiritu Santo ga'mi a ni é re' si sé a ni é re'

gahuin ga'mi mánj. Espíritu Santo ga'mi aj. ¹² Nì naga'ui' 'ngo tsínj daj jnánj sij ra'a ni tsínj nicaj sun sisì dagahui' ni sí' jnánj sij. Nì da'nga' daj guì'yaj 'ngo tsínj daj nga da'níj sij nej. Nì gunun' ni da'níj nungüej nica 'ngo tsínj daj. Nì dagahui' ni sij chrej ni sij nga nni ni sij nej. ¹³ Nì sì gahuin sa' ruhua daran' ni ngüi nì'yaj ni sij ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' ngāj. Sanì ni ngüi huaj nico' yya nìn' si-chrej Yan'anj da güi ganahuij xungüi, nì ganacaj Yan'anj ni sij aj. ¹⁴ Nì ngaa guini'i ni é re' guiniquin' si quij hua 'ngo yu'uj nitaj si hua sa' guiniquinj daj rún' ga'mi tsínj gu'naj Daniel huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná —nì un tsínj aya nuguan' nan nì xacaj re' cuenta un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata—, ngaa nì gunánj ni ngüi mán estado Judea gan'anj ni sij riqui quij. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Nì gataj Jesús:

—Nì tsínj táj xata' chra ducua' sij, nì sì nanij sij gatu sij guiri sij nì a 'ngo rasun chruhua ducua' sij mánj. ¹⁶ Nì tsínj mán 'yaj sun riqui quij, nì sì nanicaj sij ga'na' naran' sij si-gan' sij ga mánj. ¹⁷ Nì niqui niman ni ngüi xana nun riqui 'ngo lij nga ni ngüi utsi gue da'níj si gahuin ni güi da aj. ¹⁸ Nì gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisì sì ga'na' sayun daj rian án re' yahui nuhuij.

¹⁹ 'Nì ni güi daj nì guiran' ni ngüi sayun nico. Nì asij ngaa guì'yaj Yan'anj xungüi, nì nun guini'i ni sij 'ngo sayun daj rún' gahuin ni güi daj. Nì sì ga'na' ango sayun daj rún' gahuin ni sayun gachin da aj. ²⁰ Nì sisì ga nico güi ga sayun, nì sì gunucuj ni ngüi mánj. Sanì xi'í ni ngüi nacui Señor, nì ganiquin' da'aj sij si gahuin sayun, guì'yaj Señor.

²¹ 'Nì ngaa daj sisì hua 'ngo tsínj gataj rian án re' ni güi daj: "Nì'yaj á re'. Nan niquin' Cristo aj." Asì: "Nì'yaj á re', da' mánj niquin' Cristo aj." Ngaa nì sisì da'nga' daj gataj ni sij, nì sì guxuman ruhua á re' mánj. ²² Daj si ga'na' ni tsínj gataj sisì hué ni sij huin Cristo, gataj ni sij. Nì ga'na' ni tsínj gataj sisì hué ni sij huin tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nej. Nì tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Nì guì'yaj

chre ni sij. Nì guì'yaj ni sij ni rasun nico güenda digya' yun'unj ni sij ni ngüi. Nì sisì ga'ue nì digya' yun'unj ni sij man'an ni ngüi nacui Yan'anj anj. ²³ Dugumi a ni é re' man'an án re'. Daran'anj hua gataj sinìj gunun a ni é re' nánj.

La venida del Hijo del Hombre

²⁴ 'Sanì ngaa gachin ni güi guiran' ni ngüi sayun daj, ngaa nì gahuin rumi' rian güi. Nì sì guixiguin yahui mánj. ²⁵ Nì gayu ni yati' mán xata'. Ni nagunanj ni fuerza mán xata' nej. ²⁶ Asìj nì guini'i ni ngüi ga'na' man'anj rian ni nga huinj da'níj ni ngüi. ²⁷ Ngaa nì ga'nì ni ángel gan'anj naran' ni sij ni ngüi hua ganacui Yan'anj. Nì ganaran' ni sij ni ngüi daj mán nìn' gachra' da' xi'í nìn' xungüi nga xata' nej aj.

²⁸ 'Nì gahuin chrun a ni é re' xi'í nuguan' huin chrun higuera. Ngaa ganahuin ya'nij ra'a, nì naxira' coj ra'a, hué dan nì ni'i a ni é re' sisì hua guisìj gahuin nichrun' yahui gahuin yan'an anj. ²⁹ Nì hué gue ducuanj daj ngaa guini'i a ni é re' sisì gahuin yya si gatā gunun a ni é re', ngaa nì xacaj a ni é re' cuenta sisì gahuin nichrun' ruhua guisì guiniquinj rian hue' huinj da'níj ni ngüi. ³⁰ Xanga' atā gunun a ni é re' sisì sì gahui' ni ngüi man yyaj da gahuin yya daran' ni nuguan' nan anj. ³¹ Ga ni'ya xata' nga yo'ój. Sanì nitaj aman ganahuij si-nuguan'anj mánj.

³² 'Sanì nun ni'i a 'ngo ni ngüi un güi ni un hora ga'na' man'anj mánj. Nì nun ni'i ni ángel mán xata' nej. Nì nun ni'i man'anj huinj da'níj Yan'anj nej. Urin Chre ni'i nánj. ³³ Ngaa nì nì'yaj sa' ni é re'. Nì nanun ruhua á re' nej. Nì gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj si nun ni'i a ni é re' aman gahuin sayun ni güi daj. ³⁴ Nì rún' 'yaj 'ngo tsínj nun chrej gan'anj gan' ango xuman', nì da'nga' daj 'yaj man'anj. Nì a'nin' tsínj daj sun rian ni si-moso sij sisì 'ueé dugumi ni sí' ducua' sij. Nì a'ui' sij sun rian go'ngo ni sí'. Nì a'nin' sij sun rian tsínj na'nij rian hue' sisì dugumi sa' sí' ducua' sij aj. ³⁵ Xi'í daj nì guini'yaj sa' á re'. Daj si nun ni'i a ni é re' un güi nasij tsínj ducua daj sisì nì doj ní', sisì yan' sa' ní', sisì aguáj do'loj ní', sisì hua nigan'

našij sij ní'. ³⁶ Nì sisi nasinunj našij sij, nì dugumi a ni é re' sisi si nari' sij a ni é re' ngaa ngaj á re' atoj a ni é re' mánj. ³⁷ Nì nuguan' atā gunun a ni é re' nan, nì hué daj atā gunun daran' ni ngüi sisi guini'yaj sa' daran' a ni é re' man'an án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

14

El complot para prender a Jesús

¹ Nì achin yahuij güi gahuin gui'yanj pascua. Nì gui'yanj daj xa ni tsínj israelita chrachrúnj nitaj si nachrej levadura. Nì huin ruhua ni chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley sisi daj ga'ue digya' yun'unj ni sij man'an Jesús, nì guida'a huì ni sij sí'. Daj si dagahui' ni sij, ruhua ni sij. ² Sanj gataj ni sij:

—Sì guido'ó' sí' güi gahuin gui'yanj nun sa' nun, nì gahuin sayun gui'yaj ni ngüi aj. —Daj gataj ni sij.

Jesús es ungido en Betania

³ Nì ngaa gane Jesús xuman' Betania, nì gane sij ducua' ngo tsínj gu'naj Simón, huin tsínj guiran' xi'i lepra. Nì nne sij rian mesa. Nì guisíj 'ngo yun'unj xana rian nne Jesús. Nì nicaj ún' 'ngo frasco yej gu'naj alabastro guisíj ún' rian Jesús. Nì gara gue-é' gasiti guin' daj gu'naj nardo. Nì du'ue nin' ruhua-á'. Nì gura' ún' frasco daj. Nì garij ún' gasiti daj chra Jesús. ⁴ Nì ga'man ruhua da'aj ni tsínj mán daj. Nì gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Nì un sin huin nì gayanj yun yun'unj xana daj gasiti sa' únj. ⁵ Ga'ue gane' gasiti daj. Nì ga'ue guiri' 'ngo si hua'nij ciento táj doj denario san'anj ga'ui' né' rian ni ngüi yaco ran' anj. —Daj gataj ni sij.

Nì chran' ni sij yun'unj xana daj.

⁶ Sanj gataj Jesús gunun ni tsínj daj:

—Ga'nin' ruhua á re'. Nì un sin huin nì chran' yun'unj ni é re' yun'unj xana nan únj. Si 'yaj unj nan ngāj, nì dugu'naj huaj 'yaj unj. ⁷ Ya'yoj nne ni ngüi yaco ran' nga ni é re'. Nì ga'ue gui'yaj ni é re' sinduj nga ni ngüi daj ngaa aran' ruhua á re'. Sanj sé si gane nigān nga á re' mánj. ⁸ Yun'unj xana nan gui'yaj 'ngo sinduj yūnj daj rún' ga'ue gui'yaj unj. Nì

ngaa achin gahuīj, nì garij unj gasiti guin' daj nnee cū. Daj si doj guisij güi gachin' ni sij man'anj. ⁹ Xanga' yya atā gunun a ni é re' sisi daran' yu'uj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian xi'ij, nì hué daj nata' ni sij si gui'yaj yun'unj xana daj riānj. Ngaa nì nanun ruhua ni ngüi xi'í unj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Judas ofrece entregar a Jesús

¹⁰ Hué dan nì gan'anj tsínj gu'naj Judas Iscariote rian ni chrej a'nin' huin sij 'ngo ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús. Nì huin ruhua sij naga'ui' sij Jesús rian ni tsínj daj. ¹¹ Nì ngaa gunun ni chrej si gataj Judas, nì gahuin niā' ruhua ni sí'. Nì ga'nij du'ua ni sí' ga'ui' ni sí' san'anj rian Judas. Ngaa nì gaxi'i Judas nano' sij 'ngo ducuanj naga'ui' sij Jesús ra'a ni tsínj daj.

Institución de la Cena del Señor

¹² Nì guisíj güi sini gahuin gui'yanj ngaa gui'yaj ni sij chrachrúnj nitaj si 'nij levadura xa ni sij. Nì güi sini daj huin ngaa dagahui' ni sij xachij 'nij xi'í gui'yanj pascua. Ngaa nì nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús gataj ni sij:

—Nì a huin ruhua re' si gui'yaj xugüi ni únj xa sti'ni re' pascua únj. —Hué daj gataj ni sij.

¹³ Ngaa nì ga'nij Jesús huīj tsínj nico' sij. Nì gataj sij gunun nungüej sí':

—Güij gatu nungüej é re' xuman'. Nì nari' dugüi' nungüej é re' nga 'ngo tsínj ata cucuaj nun nnee chruhua. Nì guinico' nungüej é re' sij aj. ¹⁴ Nì nì a gatu tsínj daj, nì gataj nungüej é re' rian tsínj ducua daj: “Nachínj snan'anj Maestro man'án re' un cuarto huin xa sti'ni sij nga ni tsínj nico' sij xi'í gui'yanj pascua, ataj sij únj”, gataj nungüej é re' gunun tsínj ducua daj. ¹⁵ Ngaa nì gan'anj digyán sí' chruhua 'ngo cuarto xachij xata'. Nì a hua chrun chruhua cuarto daj si niquin' mesa nga chrun xila rian gane ni sij xa ni sij. Yu'uj daj gui'yaj xugüi nungüej é re' xa sti'ni né' —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa nì gahui nungüej tsínj nico' Jesús daj gan'anj nungüej sij xuman'. Nì nari' nungüej sij daran'anj rún' gataj Jesús. Nì gui'yaj xugüi nungüej sij sisi xa

sti'nī ni sij xi'í gui'yanj pascua. ¹⁷ Da' nī DOJ guisíj Jesús ngā xuhuij ni tsínj nico' sí' aj.

¹⁸ Nī ngaa nne ni sij rian mesa xa ni sij, ngaa nī gataj Jesús gunun ni sij:

—Xāngā' atā gunun a ni é re' sisi naga'ui' 'ngo ni é re' mán xa ngāj man'ānj rian ni tsínj gā'na' guída'a yūnj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁹ Ngaa nī ganani ruhua ni sij. Nī gaxi'i ni sij nachínj snan'anj gō'ngo ni sij sí'. Nī gataj ni sij:

—Man'ānj huin ní'. —Gataj gō'ngo ni sij.

²⁰ Ngaa nī gataj Jesús:

—Hué 'ngo xuhuij ni é re' tsínj nico' yūnj, gui'yaj da aj. Tsínj nne nī jniaj sij chrachrúnj ngāj chruhua go'o hué sí' huin anj. ²¹ Nī daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj xi'íj, nī hué da'nga' daj hua nian si guiran'ānj sayun. Sanī niqui niman nīn' ruhua tsínj naga'ui' man'ānj rian ni tsínj gā'na' guída'a yūnj. Daj si gāhuin nico castigo guiran' sí'. Sa' huin sisi sī gā'nga sij rún' huaj aj. —Daj gataj Jesús.

²² Nī ngaa xa ni sij, nī guída'a Jesús chrachrúnj. Nī naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Asíj nī gura' da'aj sij chrachrúnj daj. Nī gā'ui' sij xā ni tsínj nico' sij. Nī gataj sij:

—Guída'a ni é re'. Nan huin chrachrúnj huin nnee cū aj. —Daj gataj Jesús.

²³ Hué dan nī guída'a Jesús tasa. Nī naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Asíj nī gā'ui' sij gō'o ni sij. Nī go'o daran' ni sij.

²⁴ Nī gataj Jesús:

—Nnee nan huin si-tun man'ānj. Nī ngā tun nan, nī guisíj gāhuin yya nuguan' gui'yaj yya Yan'anj ngā ni ngūi. Nī gayanj si-tun man'ānj xi'í nico ni ngūi. ²⁵ Nī xāngā' atā gunun a ni é re' sisi nitaj si gō'o ruhua' yūnj nnee uva nan da' gūi gō'ōj nnee uva ṇaca rian nicaj sun Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia la negación de Pedro

²⁶ Nī ngaa guisíj garáj ni sij chra', ngaa nī gāhui ni sij gan'anj ni sij dacan gu'naj Olivos.

²⁷ Ngaa nī gataj Jesús:

—Duna daran' ni é re' yūnj nánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: “Gā'ui' Yan'anj tsínj dugumi xachij. Hué dan nī gunánj ni xuj. Nī gāxa'ni ni xuj huin ín re' aj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ²⁸ Sanī ngaa gana'nī, ngaa nī gan'ān estado Galilea. Asíj nī huaj ni é re' yu'uj daj. —Daj gataj Jesús.

²⁹ Ngaa nī gataj Pedro gunun sij:

—Nūnj si dūnaj daran' ni sij man'án re', sanī nitaj aman dūnaj man'ānj man'án re' mánj. —Daj gataj Pedro.

³⁰ Ngaa nī gataj Jesús:

—Xāngā' atā gunun re' sisi asij nun gaguaj do'loj hūj du'ua xú' yan' nan, nī gataj re' huā'nij sisi nun ni'í re' man'ānj, —Daj gataj Jesús.

³¹ Sanī nucuj gataj Pedro rian Jesús:

—Nūnj si hua nian gāhuīj nga re', sanī sī gatā sisi nun ni'inj man'án re' mánj. —Daj gataj Pedro.

Nī hué daj gataj daran' ni sij nej.

Jesús ora en Getsemaní

³² Ngaa guisíj nī gan'anj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Getsemaní. Nī gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gāne a ni é re' nan, ngaa nī gāchinj jni'yā rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

³³ Nī nicaj sij Pedro ngā Jacobo nej, Juan nej, gan'anj anin' sij. Nī nīn' ruhua gaxi'i sij ganani ruhua sij. Da' huej ata' niman sij. ³⁴ Nī gataj sij gunun anin' sí':

—Daj ní' nī a gan'anj nimānj ruhuāj 'yaj si nani ruhuāj aj. Nī gāhuīj ngā nimānj ruhuāj. Ngaa nī gūna anin' é re' nan gunun ruhua á re' ngāj aj. —Daj gataj Jesús.

³⁵ Asíj nī gan'anj Jesús DOJ ne' chrej rian. Nī gāniquin' ráj dācoj sij ganun yo sij rian yo'ój. Nī gāchinj jni'yaj sij rian Yan'anj sisi gā'ue, ngaa nī sī guiran' sij sayun ran' sij da aj. ³⁶ Ngaa nī gataj sij:

—Tata chré', gā'ue gui'yaj man'án re' daran'anj. Ngaa nī gā'ne re' sayun ran'ānj nánj. Sanī sī gui'yáj re' rún' huin ruhua man'ānj mánj. Maan si gui'yáj re' rún' huin ruhua man'án re' aj. —Daj gataj Jesús gunun man'an Yan'anj.

³⁷ Ngaa n̄i nanicaj Jesús rian man anin' sí'. N̄i atoj ni sí' nari' sij. Ngaa n̄i gataj sij gunun Pedro:

—Simón, hua atoj jnān ní'. N̄i s̄i ga'ue n̄i 'ngo hora gunun ruhua' s̄o' ḡa mí'.
³⁸ Ḡa gunun ruhua' r̄e' ḡachinj jni'yáj r̄e' rian Yan'an̄j s̄is̄i s̄i guinij anin' é r̄e' rian gaquin' ngaa gatsij sichre niman anin' é r̄e'. Huin ruhua niman anin' é r̄e' guí'yaj s̄a' á r̄e'. San̄i nun ḡahuin nucuj n̄ee cúj anin' é r̄e' mánj. —Daj gataj Jesús gunun anin' sij.

³⁹ Ngaa n̄i gan'an̄j ruhua' yún Jesús. N̄i gachínj jni'yaj sij rian Yan'an̄j. N̄i hué guē nuguan' daj gataj ruhua' yún sij rian Yan'an̄j. ⁴⁰ N̄i ngaa nanicaj ruhua' yún sij, n̄i atoj ruhua' yún anin' sí' nari' sij. Daj si a'uij rian anin' sí', guí'yaj n̄ej. N̄i nun nari' ruhua ni sij si ḡataj ni sij gunun Jesús.

⁴¹ N̄i nanicaj Jesús s̄ij huā'nij. N̄i gataj sij:

—Ga'ue ḡatoj anin' é r̄e', n̄i n̄aranj ruhua á r̄e' aj. San̄i yyaj aj. Guis̄ij hora ḡa'na' tsínj n̄aga'ui' man'ānj ra'a ni tsínj 'yaj gaquin' huínj da'n̄ij ni ngüi.
⁴² N̄achica anin' é r̄e' gan'an̄j né'. Hua ḡahuin n̄ichrun' tsínj 'n̄a' n̄aga'ui' yūnj rian ni tsínj nicaj sun. —Daj gataj Jesús.

Arresto de Jesús

⁴³ Da a'mi guē Jesús ngaa guis̄ij tsínj gu'naj Judas huin sij 'ngo xuhuij ran' ni tsínj nico' Jesús. N̄i nicaj dugüi' sij nga nico ni ngüi guis̄ij sij. N̄i ata ni sij espada nej, chrun nej. N̄i ga'n̄ij ni chrej a'nin' nga ni maestro digyán ley nej, ni tsínj huin achij ga'n̄a' ni sí'. ⁴⁴ N̄i hua digyán Judas 'ngo chrej daj guini'i ni sí' un tsínj huin guida'a ni sí'. N̄i gataj sij:

—Tsínj garun du'uāj daj hué sij huin Jesús aj. Guida'a á r̄e' n̄icaj á r̄e' gan'an̄j án r̄e'. —Daj hua gataj Judas gunun ni tsínj ga'n̄a' nga sij.

⁴⁵ Ngaa n̄i 'ngo ḡahuin n̄ichrun' Judas rian Jesús. N̄i gataj sij:

—Maestro. —Gataj Judas.

N̄i garun du'ua sij sí'.

⁴⁶ Hué dan n̄i guida'a ni sij Jesús.

⁴⁷ San̄i guiri 'ngo tsínj niquin' daj si-espada sij. N̄i ga'ui' sij tsínj 'yaj sun

rian chrej a'nin'. N̄i güéj guē chraquij sí', guí'yaj sij.

⁴⁸ Ngaa n̄i gachínj snan'an̄j Jesús ni ngüi daj. N̄i gataj sij:

—N̄i un sin huin n̄i ata á r̄e' espada nga chrun nej, 'n̄a' á r̄e' guida'a á r̄e' yūnj únj. Huéj huin 'ngo tsínj t̄u ruhua á r̄e' ní'. ⁴⁹ Ya'yoj ganēj chruhua nuhui digyánj rian án r̄e'. San̄i nun guida'a á r̄e' yūnj mánj. San̄i hua n̄ian si ḡahuin yya daj rún' ataj si-nuguan' Yan'an̄j xi'ij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁰ Ngaa n̄i duna daran' ni tsínj nico' Jesús man'an sij. N̄i gunánj ni sí' rian Jesús.

El joven que huyó

⁵¹ San̄i hua 'ngo tsínj hua yan nico' Jesús. N̄i neque sij 'ngo atsiy manta. N̄i guida'a ni sij sí' aj. ⁵² San̄i dunáj sí' atsiy manta daj ra'a ni sij. N̄i hua n̄ee sí' gunánj sí'.

Jesús ante el concilio

⁵³ Hué dan n̄i nicaj ni tsínj guida'a Jesús gan'an̄j ni sij rian chrej huin achij n̄in'. N̄i nahuin yu' daran' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij nej, ni maestro digyán ley nej. ⁵⁴ N̄i gan' huaj Pedro nico' sí' rucú Jesús. N̄i guis̄ij sij ta rian ducuá chrej huin achij n̄in' daj. N̄i gan'an̄j ḡane sij nga ni snado. N̄i nahuin guin sij xi'n̄ij yan'an̄.

⁵⁵ Ngaa n̄i nano' ni chrej a'nin' nga daran' ni tsínj 'yaj junta daj 'ngo ducuánj s̄is̄i n̄ari' ni sij gaquin' ḡuta' ni sij xiráj Jesús. Ngaa n̄i dagahui' ni sij sí', ruhua ni sij. San̄i nun nari' ni sij ducuánj daj.

⁵⁶ San̄i nunj si guta' yun ga'i ni sij gaquin' xiráj Jesús, san̄i nachrej si-nuguan' ni sij.

⁵⁷ Ngaa n̄i naxuman go'ngo ni sij. N̄i guta' yun ni sij gaquin' xiráj man'an Jesús. N̄i gataj ni sij:

⁵⁸ —Gunun ni únj si gataj Jesús: “Duguanē nuhui nan huin nuhui guí'yaj ra'a ni tsínj. N̄i xiráj huā'nij güi guí'yā ango nuhui aj. San̄i nitaj ra'a ni tsínj guí'yaj mánj”, ataj sij. —Daj gataj ni tsínj n̄e daj ni'yaj ni sij Jesús.

⁵⁹ San̄i hué n̄anj gachej nuguan' ga'mi ni sij nej aj. ⁶⁰ Ngaa n̄i naxuman chrej

huin achij n̄n' dani daran' ni sij. N̄i gataj sij gunun Jesús:

—Nitaj 'ngo nuguan' n̄anicaj re' únj. N̄i un sin huin si ataj ni sij xi'í re' únj. —Daj gataj chrej daj gunun Jesús.

⁶¹ San̄i d̄inj ganiquin' Jesús. N̄i a 'ngo nuguan' nun ga'mi sij mánj. Ngaa n̄i nachínj snan'anj ruhua' yún chrej huin achij daj. N̄i gataj sij:

—Hué re' huin Cristo da'n̄j Yan'anj ní'. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶² Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Huēj huin. N̄i atā gunun a ni é re' sisi huēj huin da'n̄j ni ngüi. N̄i gūini'i a ni é re' sisi ganēj ne' chrej ra'a sa' Yan'anj nucuj n̄n' ne' xata'. N̄i gūini'i ni é re' sisi ga'n̄aj rian nga xata'. —Daj gataj Jesús.

⁶³ Ngaa n̄i gutsi' chrej huin achij n̄n' daj si-gan' sij. N̄i gataj sij gunun ni dugüi' sij:

—Nitaj si gūi'yó' ni testigo ga mánj.

⁶⁴ Hua gunun a ni é re' si ga'mi quij sij xi'í Yan'anj. Daj gūi'yaj né' nga sij, ruhua á re' únj. —Daj gataj chrej huin achij n̄n' daj.

Ngaa n̄i uyan huin ruhua daran' ni sij sisi da'ui Jesús gaquin', n̄i gahui' sí', gūi'yaj ni sij. ⁶⁵ N̄i gaxi'i go'ngo ni sij gara sta'nunj ni sij rian Jesús. N̄i guiránj ni sij rian sí'. N̄i ga'ui' ni sij sí' nej. N̄i gataj ni sij:

—Gahui chra re' sisi un tsínj ga'ui' so' aj. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij rian Jesús.

N̄i ga'ui' ni snado dugumi nuhui rian Jesús nej.

Pedro niega a Jesús

⁶⁶ N̄i nne Pedro n̄ica' ta rian ducua' chrej huin rian daj. Ngaa n̄i ga'na' 'ngo yun'unj xana 'yaj sun rian chrej huin achij n̄n' da aj. ⁶⁷ N̄i ngaa guini'i ún' nne Pedro xi'n̄j yan'an nahuin gūin sí', ngaa n̄i ni'yaj sa' ún' niquin' ún' man'an Pedro. N̄i gataj ún':

—Hué re' nicaj dugüi' nga Jesús tsínj 'na' xuman' Nazaret. —Daj gataj yun'unj xana daj gunun Pedro.

⁶⁸ San̄i nun ga'uej Pedro. N̄i gataj sij:

—Nun ni'inj sij. N̄i nun ni'inj ní' un sin huin a'mi re' mánj. —Gataj Pedro gunun ún'.

N̄i gahui sij ne' chrej xe', ne' rian atuj ni ngüi. N̄i gaguáj do'loj du'ua xú'.

⁶⁹ N̄i ni'yaj ruhua' yún yun'unj daj Pedro. N̄i gaxi'i ún' gataj ún' gunun ni tsínj mán yu'uj daj:

—Tsínj nan huin dugüi' ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús aj. —Daj gataj ún'.

⁷⁰ San̄i na'uej ruhua' yún Pedro sisi guini'i sij Jesús.

N̄i ango hora le, n̄i gataj ruhua' yún ni tsínj man yu'uj daj rian Pedro:

—Xanga' huin re' 'ngo ni tsínj daj. Daj si 'na' re' estado Galilea. N̄i a'mi re' daj rún' a'mi ni sij aj. —Daj gataj ni sij.

⁷¹ Ngaa n̄i gaxi'i Pedro guta' n̄ica yya. N̄i ga'mi quij sij. N̄i gataj sij:

—Nun ni'inj tsínj xi'i a'mi ni é re' mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij. ⁷² Ngaa n̄i hué hora daj gaguáj do'loj si hūj du'ua xú'.

Ngaa n̄i nanun ruhua Pedro si gataj Jesús gunun sij: “Asij nun gaguaj do'loj hūj du'ua xú', n̄i gataj re' si hūa'nij si nun ni'í re' man'anj.” Hué daj hua gataj Jesús gunun Pedro. N̄i ngaa xacaj Pedro cuenta si gataj Jesús gunun sij, n̄i gaco sij.

15

Jesús ante Pilato

¹ N̄i ngaa guere'nga', n̄i 'ngo nahuin yu' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij nej, n̄i tsínj digyán ley nej. N̄i gūi'yaj ni sij 'ngo junta nga ango ni tsínj mán yu'uj daj nej. N̄i gum̄j ni sij sí'. N̄i daga'mi dugüi' ni sij xi'í Jesús. N̄i nicaj ni sij gan'anj ni sij naga'ui' ni sij sí' ra'a tsínj gu'naj Pilato.

² Ngaa n̄i nachínj snan'anj Pilato Jesús. N̄i gataj sij:

—Hué re' huin si-rey ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

—Hué re' ataj nánj. —Daj gataj Jesús gunun Pilato.

³ N̄i ducu ga'mi gaquin' ni chrej a'nin' xi'í Jesús. ⁴ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ruhua' yún Pilato Jesús. N̄i gataj sij:

—Nitaj 'ngo nuguan' n̄anicaj re' únj. N̄i'yaj re' sisi undaj gaquin' a'mi ni sij rian xi'í man'án re' aj. —Daj gataj Pilato rian Jesús.

⁵ Sanj nun danicaj Jesús n̄ a 'ngo nuguan' rian Pilato mánj. N̄ xi'í daj garáj yan'anj ruhua Pilato ni'yaj sí' sij.

Jesús sentenciado a muerte

⁶ N̄ da' gō'ngo yo' hua 'ngo ducuánj nico' Pilato sisi ri sí' 'ngo tsínj nun ducuaga' gō'ngo gui'yanj pascua. Danej gahuin tsínj achínj jni'yaj ni ngüi rian sij, n̄ guiri sí' ducuaga'. ⁷ N̄ nne 'ngo tsínj gu'naj Barrabás ducuaga'. N̄ gunun' ni dugüi' sij nga ni tsínj nicaj sun. N̄ ngaa gunun' ni sij, n̄ dagahui' ni sij níman. ⁸ Ngaa n̄ guisíj ni ngüi rian Pilato. N̄ gachínj ni sij guiri Pilato 'ngo tsínj nun ducuaga' daj rún' u'yun sí' 'yaj sí'. ⁹ Ngaa n̄ gataj Pilato gunun ni sij:

—N̄ huin ruhua á re' sisi guir̄j si-rey ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

¹⁰ Daj ga'mi Pilato xi'í si xacaj sij cuenta sisi naga'ui' ni chrej a'nin' Jesús rian sij xi'í si xicoj ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' Jesús.

¹¹ Sanj ducu gahuin du'ua ni ngüi, gui'yaj ni chrej a'nin' sisi guiri Pilato tsínj gu'naj Barrabás ducuaga'.

¹² Ngaa n̄ gataj Pilato gunun ni sij:

—Daj huin ruhua á re' un sin huin gui'yā nga tsínj dugu'naj ni é re' si-rey ni tsínj israelita únj. —Daj gataj Pilato.

¹³ Ngaa n̄ gaguáj ruhua' yún ni sij. N̄ gataj ni sij:

—Gari re' gaquíj Jesús guinico' sij rian rugutsi, ruhua únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Sanj:

—Daj hua gaquin' gui'yaj sij únj. —Daj gataj Pilato.

Sanj naanj gaguáj ruhua' yún ni sij. N̄ gataj ni sij:

—Gari re' gaquíj Jesús guinico' sij rian rugutsi aj. —Daj gaguáj ni sij.

¹⁵ N̄ rian gahuin ruhua Pilato sisi gahuin 'ueé ruhua ni ngüi n̄'yaj ni sij man'an sí', ngaa n̄ guiri sí' tsínj gu'naj Barrabás ducuaga'. Ngaa n̄ ga'ui' ni sij nne' xiráj Jesús, gui'yaj Pilato. Hué dan n̄ naga'ui' Pilato Jesús rian ni sij sisi gari ni sij gaquíj sí' guinico' sí' rian rugutsi.

¹⁶ Ngaa n̄ nicaj ni snado Jesús gan'anj ni sij chruhua palacio daj. N̄ nahuin yu' daran' ango ni snado, gui'yaj ni sij. ¹⁷ N̄ ga'nij ni sij 'ngo atsi rian rumi' mare xá

Jesús gunun sí'. N̄ run'un ni sij 'ngo ya'a tanj, gui'yaj ni sij 'ngo corona ga'nij ni sij chra Jesús nej aj. ¹⁸ Ngaa n̄ gaxi'i ni sij gaguáj ni sij. N̄ gataj ni sij:

—Hua 'ueé n̄n' si-rey ni tsínj israelita. —Daj gaguáj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

¹⁹ Ngaa n̄ ga'ui' ni sij 'ngo rutsi chra Jesús. N̄ gara sta'nunj ni sij rian sí' nej. N̄ ganiquin' ráj dacoj ni sij, n̄ nano'oj ni sij rian Jesús. ²⁰ N̄ ngaa guisíj gui'yaj ducu ni sij, ngaa n̄ guiri ni sij atsi hua rian rumi' mare xá Jesús. Ngaa n̄ na'nij ni sij si-gan' Jesús xá man'an sí'. Hué dan n̄ guiri ni sij man'an sí' güenda gari ni sij gaquíj man'an sí' guinico' sí' rian rugutsi.

Crucifixión y muerte de Jesús

²¹ N̄ huaj tsínj gu'naj Simón Cirene huin sí' chrej nungüej tsínj gu'naj Alejandro nga Rufo 'na' sij nasíj sij ducuá sij gan'anj sij quij. N̄ chran' yun'unj ni snado sisi gata sí' si-rugutsi Jesús. ²² N̄ nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Gólgota. N̄ nuguan' daj gata ruhua dacan cúj chra níman. ²³ N̄ ga'ui' ni sij vino gō'o Jesús nahej dugüi'-i' nga gono'o yaj' gu'naj mirra. Sanj nun ga'uej Jesús gō'o sij mánj. ²⁴ Hué dan n̄ gari ni sij gaquíj Jesús doco' ni sij sí' rian rugutsi. Ngaa n̄ ducu ni snado sisi un tsínj gahui sa' n̄icaj ni sij si-gan' Jesús gan'anj sij.

²⁵ N̄ guisíj ga un nigan' ngaa gari ni sij gaquíj Jesús doco' ni sij rian rugutsi sí'. ²⁶ N̄ garun ni sij letra chra rugutsi un xi'i huin dagahui' ni sij. N̄ letra daj ataj: “Si-rey ni tsínj israelita.” Da'nga' daj garun ni sij. ²⁷ N̄ doco' ni sij yahuij tsínj rian yahuij rugutsi. N̄ tsínj tu huin nungüej sí'. N̄ nico' ngoj ra'a sa' Jesús, n̄ angoj ra'a rotsi sij. ²⁸ Ngaa n̄ gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: “N̄ gahuin sij daj rún' huin 'ngo tsínj 'yaj gaquin'.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²⁹ N̄ ga'mi quij ni ngüi gachin. N̄ dugunun ni sij chra ni sij. N̄ gataj ni sij:

—Hué re' huin si duguane nuhui nico, n̄ huaj'nij gue güi nagui'yaj ruhua' yún re', atáj re' ní'. ³⁰ Ganacaj re' man'án re'.

Ni gananiy re' rian rugutsi aj. —Hué daj gataj ni ngüi rian Jesús.

³¹ Ni hué 'ngo nuguan' daj ga'mi ducu ni chrej a'nin' nga ni maestro digyan ley. Ni gataj ni sij:

—Nacaj sij ango ni ngüi. Sanj na'ue ganacaj sij man'an sij manj. ³² Ni hué sij huin Cristo ní'. Ni hué sij huin si-rey ni tsínj israelita ní'. Nanij sij rian rugutsi, ni guini'i né'. Ni guxuman ruhua né' ni'yaj né' man'an sij. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj sij man'an Jesús.

Ni da nungüej tsínj nico' rian rugutsi xi'nij Jesús ga'mi quij nungüej sij rian Jesús nej aj.

³³ Ni ngaa guisij gaxuj, ni gahuin rumi' rian daran' xungüi. Ni gahuin rumi' da' ga hua'nij di'ni. ³⁴ Ni hué hora daj ni gaguáj nucuj Jesús. Ni gataj sij:

—Eloi, Eloi, lama sabactani —ni snan'anj man'an sij ruhuaj gata: Dan'anj man'anj, Dan'anj man'anj, un sin huin, ni dunáj re' urinj únj. Daj huin ruhuaj gata nuguan' daj.

³⁵ Ni gunun go'ngo ni tsínj niquin' yu'uj daj si gataj Jesús. Ni gataj ni sij:

—Ni'yaj á re'. Aquinj sij ga'na' tsínj gu'naj Elías aj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Ngaa ni gunánj 'ngo ni sij. Ni gutáj sij nnee vino yu rian gachij. Ni guta' sij gachij daj chra 'ngo chrun rianj. Ni dugüin' sij gachij daj du'ua Jesús sisi go'o sí'. Ni gataj sij:

—Dunaj á re'. Ni guini'í' sisi ga'na' yya tsínj gu'naj Elías dinij sí' sij rian rugutsi aj. —Daj gataj tsínj daj.

³⁷ Sanj gaguáj nucuj Jesús. Ni gahui' sij. ³⁸ Ni 'ngo tsitsi' huji dasu atsi nico' chruhua nuhui nico da' chraj nga da' xi'ij.

³⁹ Ni niquin' 'ngo snado centurión dugumi sij ne' rian Jesús. Ni ngaa guini'i sij daj gahuin ngaa gahui' Jesús, ni gataj sij:

—Xanga' ni hué tsínj nan huin da'nij Yan'anj anj. —Daj gataj sij.

⁴⁰ Ni niquin' gan' ga'i ni yun'unj xana ni'yaj ne Jesús. Ni scanij ne niquin' María Magdalena nej, María nni Jacobo tsínj dani nej, nga jnánj sí' José nej, Salomé nej. ⁴¹ Ni ngaa gachéj Jesús yu'uj

gu'naj Galilea, ni guinico' ni yun'unj xana daj rucu sí'. Ni chracuij ni yun'unj daj man'an sí'. Ni niquin' nico ango da'aj ni yun'unj xana nej. Ni guinicaj dugüi' ne nga Jesús ngaa gan'anj sí' xuman' Jerusalén.

Jesús es sepultado

⁴² Ngaa ni ruhua guini' güi daj güi ngaa gui'yaj xugüi ni ngüi israelita xi'í a'yoj güi naránj ruhua ni sij. ⁴³ Ngaa ni ga'na' 'ngo tsínj gu'naj José huin tsínj 'na' xuman' Arimatea. Ni hué sij huin 'ngo tsínj sa'. Ni nicaj sun sij nne sij junta. Ni ana'uij sij si ga'na' Yan'anj guinicaj sunj rian ni ngüi. Ngaa ni guisij ruhua sij gan'anj sij rian nne Pilato gachínj sij níman Jesús. ⁴⁴ Ni gara yan'anj ruhua Pilato sisi hua gahui' Jesús. Ngaa ni gaquínj sij ga'na' snado centurión rian sij. Ni nachínj snan'anj sij sí' sisi hua yya gahui' Jesús. ⁴⁵ Ni ngaa nata' snado centurión sisi hua gahui' Jesús, ngaa ni naga'ui' Pilato níman Jesús ra'a José. ⁴⁶ Ni guiránj José 'ngo atsi manta. Ni nanij sij Jesús rian rugutsi. Ni chri'yanj sij atsi daj xiráj níman Jesús. Ni gurúj sij níman chruhua 'ngo huej rian achin' ni sij níman. Daj si hua gaya' ni sij huej daj. Ni naránj sij yej xxi rian huej daj. ⁴⁷ Ni ni'yaj María Magdalena nga María nni José rian gurúj ni sij chruhua yu'uj níman Jesús.

16

La resurrección

¹ Ni ngaa gachin güi naránj ruhua ni tsínj israelita, ni gan'anj María Magdalena nga María nni Jacobo nej, Salomé nej, guiránj ne gasiti guin' daj gari ne níman Jesús. ² Ni ngaa ruhua guerenga' nigan' acuan' güi gudungu, ngaa ni gan'anj ni yun'unj xana daj rian yu'uj gachin' ni sij níman. Ni hua niquin' güi. ³ Ni gataj anin' ne rian ni dugüi' ne:

—Ni un tsínj ga'nej yej xxi hua ránj rian yu'uj únj. —Daj gataj anin' ne gunun ni dugüi' ne.

⁴ Sanj ngaa ni'yaj anin' ne, ni guini'i ne sisi nitaj si ngaj yej xxi daj rian ngaj ga manj. ⁵ Ni ngaa gatúj ne chruhua yu'uj

daj, n̄i guini'i ne nne 'ngo tsínj yan. N̄i nun sij 'ngo atsij xacan gatsi. N̄i nne sij ne' chrej ra'a sa' ni ngüi daj. N̄i guxu'ui' ne.

⁶ San̄i gataj man'an sij:

—S̄i guxu'ui' anin' é re' mánj. Nano' anin' é re' Jesús tsínj 'na' xuman' Nazaret huin tsínj guinico' rian rugutsi. Hua ganá'nij sij. Nitaj si ngaj si yu'uj nan ga mánj. N̄i'yaj anin' é re' rian gachin' ni sij sí'. ⁷ N̄i güij gataj snan'anj anin' é re' gunun ni tsínj nico' Jesús nga Pedro nej: “Gan'anj sini Jesús estado Galilea. N̄i yu'uj daj guini'i ni é re' sí' daj rún' gataj sí' gunun ni é re'.” —Daj gataj tsínj daj gunun ni yun'unj xana.

⁸ Ngaa n̄i gahui ni yun'unj xana daj rian yu'uj. N̄i gunánj anin' ne gan'anj ne xi'í si guxu'ui' ne. N̄i dri'i ne. N̄i nun ga'mi ne n̄i a 'ngo nuguan' rian n̄i a 'ngo ni ngüi xi'í si xu'ui' ne.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹ N̄i ngaa ganá'nij Jesús n̄igan' güi gudungu, ngaa n̄i narugüi' sini yan sij rian María Magdalena. N̄i hua guiri Jesús ichij nane xi'i chruhua cúj niman yun'unj xana daj. ¹⁰ N̄i gan'anj nata' ún' rian ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús. N̄i man ni tsínj daj nani ruhua ni sij. N̄i aco ni sij xi'í Jesús. ¹¹ N̄i ngaa gunun ni sí' sisi hua n̄i'na' Jesús guini'i María Magdalena, san̄i nun guxuman ruhua ni sij.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹² N̄i ne' rucu doj, n̄i ganahuin n̄ini Jesús narugüi' sij rian huj tsínj nico' sij huaj nungüej sí' guisij sí' quij. ¹³ N̄i gan'anj nata' nungüej sí' rian ango ni tsínj nico' Jesús. San̄i nun guxuman ruhua ni sij si gataj nungüej sí' nej.

Jesús comisiona a los apóstoles

¹⁴ N̄i ne' rucu, n̄i narugüi' Jesús rian xan ni tsínj nico' sij. N̄i nne ni tsínj daj rian mesa. N̄i chran' Jesús ni sij xi'í si tsínj nun guxuman ruhua huin ni sij. Daj si nun guxuman ruhua ni sij si-nuguan' ni tsínj hua guini'i man'an sí' ngaa hua ganá'nij man'an sí' aj. ¹⁵ N̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—Gan'anj a ni é re' n̄in' gachra' chruhua xungüi. N̄i nata' ni é re' si-nuguan'anj nuguan' sa' rian daran' ni ngüi aj. ¹⁶ N̄i ni ngüi guxuman ruhua si-nuguan'anj, n̄i gata' nnee ni sij, ngaa n̄i nacaj Yan'anj man'an ni sij. San̄i ni ngüi na'uej ruhua guxuman ruhua si-nuguan'anj, n̄i gahuin ni sij castigo n̄iganj n̄in', gui'yaj Yan'anj anj. ¹⁷ N̄i hué nan huin si sa', gui'yaj ni ngüi guxuman ruhua n̄i'yaj man'anj. Guiri ni sij nane xi'i niman ni ngüi xi'í si ga'mi ni sij si-xugüi man'anj. N̄i ga'mi ni sij snan'anj naca, snan'anj nun ni'i man'an ni sij. ¹⁸ N̄i guida'a ni sij xucuáj huee, san̄i nitaj si gui'yaj xú' ni sij mánj. N̄i ga'ue si go'o ni sij veneno, san̄i nitaj si guiran' ni sij sayun mánj. N̄i guta' ni sij ra'a ni sij xiráj ni ngüi a'nan'. N̄i nahuin ni sí' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La ascensión

¹⁹ N̄i ngaa guisij ga'mi Señor Jesús nuguan' daj, n̄i ganahui sij xata' nan' sij. N̄i nahuin ra'a Yan'anj sij. N̄i gan'anj gane sij chrej ra'a sa' man'an Yan'anj. ²⁰ N̄i gahui ni tsínj nico' Jesús gan'anj ni sij daran' ni xuman'. N̄i nata' ni sij nuguan' sa' rian daran' ni ngüi. N̄i chracuij Señor ni sij nata' ni sij. N̄i xi'í si sa' nico gui'yaj ni sij, n̄i xacaj ni ngüi cuenta sisi xanga' si-nuguan' Jesús. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN LUCAS

Dedicatoria a Teófilo

¹ Hua ga'i ni tsínj gahuin ruhua garun rian yanj xi'í si daj gahuin scanij né'. ² Ni garun ni sij nuguan' daj daj rún' digyán ni tsínj guini'i daran' si gui'yaj Jesús asij sini yan. Ni ga'mi ni sí' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, gui'yaj Jesús. Ni gunun ni únj nuguan' digyán ni tsínj daj. ³ Hué dan ni gan'anj xacaj sa' man'anj cuenta xi'í daran' si gahuin asij gaxi'i si-nuguan' Jesús. Ni gani ruhuāj sisi dugu'naj huin garúnj 'ngo yanj gaya re' huín re' Teófilo, tsínj sa' nin' ruhua. Ni huin ruhuāj nata' nica yyāj da' go'ngo ni nuguan' xi'í daran' ni nuguan' gahuin daj. ⁴ Ngaa ni ga'ue gahuin yya ruhuá re' sisi xanga' nuguan' digyán ni sij rián re'.

Anuncio del nacimiento de Juan

⁵ Ni ngaa gane rey Herodes estado Judea, ni nne 'ngo chrej gu'naj Zacarías. Ni nico' sij xi'nin' gu'naj Abías. Ni nica sij gu'naj Elisabet huin unj da'ni si'ni chrej Aarón gane sí' asij ná. ⁶ Ni hua nica niman nungüej nica tsínj daj rian Yan'anj. Ni dagahuin sa' nungüej nica sij daran' sun a'nin' Señor rian né'. Ni nitaj gaquin' da'ui nungüej sij mánj. ⁷ Sanj nitaj da'níj nungüej sij si yatin Elisabet. Ni achij nungüej sij nej.

⁸ Ni ngaa natúj xi'nin' nico' Zacarías gui'yaj sun ni sij rian Yan'anj, ⁹ ni hua 'ngo güi guiri' ní'yanj Zacarías gatúj sí' chruhua si-nuhui Yan'anj gutin' sí' siquíj gaca-á'. Daj si da'nga' daj hua ducúanj nicaj ni sij. ¹⁰ Ni da hua guē aca siquíj daj, ni achínj jni'yaj daran' ni ngüi rian Yan'anj mán ne' xe'. ¹¹ Ngaa ni gurugüi' 'ngo ángel 'na' rian Señor rian Zacarías. Ni niquin' ángel daj ne' ra'a sa' nna aca siquíj. ¹² Ni ngaa guini'i Zacarías ángel daj, ni gan'anj ruhua sij. Ni ducu guxu'ui' sij nej. ¹³ Sanj gataj ángel:

—Zacarías, si guxu'uí' re' mánj. Daj si hua gunun Yan'anj nuguan' gachínj

jni'yáj re' rian sij. Ni ga'nga 'ngo da'níj re' guinicaj nica re' Elisabet. Ni dugu'naj re' lij daj Juan. ¹⁴ Ni gahuin nia' ruhua man'án re'. Ni ngaa ga'nga lij daj, ni gahuin nia' ruhua nico ni ngüi. ¹⁵ Ni gahuin achij da'níj re' rian Yan'anj. Ni si go'o sij vino nga nnee xunaj mánj. Ni asij nun sij riqui nni sij, ni ga'na' Espíritu Santo rian sij. ¹⁶ Ni ganani ruhua nico ni tsínj israelita xi'í si-gaquin' ni sij. Ni nanico' ni sij Dan'anj ni sij, gui'yaj da'níj re'. ¹⁷ Hua sini da'níj re' táj dian sini yan ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ni da rucu ga'na' man'an Señor. Ni daj rún' hua nucuaj si-nuguan' tsínj gu'naj Elías asij ná, ni da'nga' daj ga'mi da'níj re'. Ni gan'anj na'mi ruhua' yún ni ngüi nga ni da'níj ni sí', gui'yaj sij. Ni gahuin chrun ni ngüi nunun. Ni gache ni sí' si-chrej ni ngüi hua nica niman rian Yan'anj, gui'yaj sij nej. Ni hué ducúanj daj gui'yaj xugüi sij rian ni ngüi sisi nahuin ra'a ni sij man'an Señor. —Daj gataj ángel gunun Zacarías.

¹⁸ Ngaa ni nachínj snan'anj Zacarías ángel. Ni gataj sij:

—Daj gahuin yya ruhuāj xi'í si-nuguan' re' si hua achí nga nicāj nej. —Gataj Zacarías rian ángel daj.

¹⁹ Ngaa ni gataj ángel daj:

—Huēj huin Gabriel tsínj niquin' rian Yan'anj. Ni ga'níj man'an Yan'anj ga'nāj ga'mi nga re'. Ni gatā nuguan' sa' nan rián re'. ²⁰ Yyaj ni rian nun guxuman ruhuá re' nuguan' ga'mi rián re', ni gahuin re' 'ngo tsínj si ga'ue ga'mi da ga'nga lij daj. Ni gahuin yya daj rún' gatā gunún re' güi gani Yan'anj. —Daj gataj ángel gunun Zacarías.

²¹ Da hua guē da ni mán ni ngüi xe' ana'uij ni sij si gahui Zacarías chruhua nuhui. Ni nachínj snan'anj ni sij man'an dugüi' ni sij un sin huin, ni gahuin ran sí' gahui sí' chruhua nuhui daj. ²² Ngaa ni ngaa gahui sij xe', ni na'ue ga'mi sij nga ni ngüi mánj. Ngaa ni xacaj ni ngüi cuenta sisi gurugüi' 'ngo rasun guini'i sij chruhua nuhui, gui'yaj Yan'anj. Ni maan si digyán ra'a yun sij si na'ue ga'mi sij.

²³ Ngaa gachin güi gui'yaj sun Zacarías rian Yan'anj chruhua nuhui, n̄i guinan' sij ducúa sij. ²⁴ Ngaa s̄ij n̄i guiri' nica sij Elisabet 'ngo lij. N̄i un'un' yahui nun gahui unj ducúa unj. ²⁵ N̄i gataj unj gunun man'an unj: "N̄i gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj riānj. N̄i güi yyaj n̄i si guiri'ij si-na'āj rian ni ngüi ga mánj." Daj gani ruhua man'an unj.

Anuncio del nacimiento de Jesús

²⁶ Ngaa guis̄ij huatan' yahui gunun riqui Elisabet, n̄i ga'n̄ij Yan'anj ángel gu'naj Gabriel gan'anj sí' 'ngo xuman' gu'naj Nazaret ngaj rian estado Galilea. ²⁷ N̄i guis̄ij ángel daj rian nne 'ngo yun'unj xana yan gu'naj-á' María. N̄i hua guis̄ij gahuin yya xacaj 'ngo ts̄inj gu'naj José man'an ún'. N̄i huin sí' da'n̄ij da'n̄i si'n̄i rey David. ²⁸ Ngaa n̄i gatúj ángel daj rian nne ún'. N̄i gataj sij:

—Hua sa' nné re' ní'. Gui'yaj Yan'anj sinduj rián re'. N̄i achéj Señor nga re'. Sa' man'án re' scanij ni yun'unj xana, gui'yaj Yan'anj. —Gataj ángel gunun María.

²⁹ San̄i ngaa guini'i unj ángel, n̄i gani hūij ruhua unj xi'í nuguan' ga'mi sí'. N̄i nach̄inj snan'anj unj man'an unj un sin huin ruhuaj gata nuguan' daj únj. ³⁰ Ngaa n̄i gataj ángel:

—María, s̄i guxu'u'í re' mánj. Gahuin niā' ruhua Yan'anj, gui'yáj re'. N̄i hua gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj rián re'. ³¹ Yyaj n̄i guiri' re' 'ngo lij gunun riqui re'. N̄i ga'nga 'ngo lij sno'o rián re'. N̄i dugu'naj re' lij daj Jesús. ³² N̄i gahuin sij 'ngo ts̄inj huin achij n̄in' ruhua. N̄i gu'naj sij da'n̄ij Yan'anj achij nne xata'. N̄i ga'ui' Yan'anj achij xanga' daj sun guinicaj sij rún' guinicaj sun xi sij David. ³³ N̄i da'nga' daj gui'yaj Yan'anj sisi guinicaj niganj n̄in' sij sun rian ni da'n̄ij Jacob, huin ni sí' ni ts̄inj israelita. N̄i nitaj si hua si ganahuij sun nicaj sij mánj. —Daj gataj ángel daj gunun María.

³⁴ Ngaa n̄i nach̄inj snan'anj María ángel. N̄i gataj unj:

—Asa' ga'ue guiri' man'ānj lij sisi nitaj ts̄inj sno'o nne ngāj únj. —Gataj María gunun ángel daj.

³⁵ N̄i gataj ángel gunun María:

—Ga'na' Espíritu Santo rián re'. N̄i ga'na' si-fuerza Yan'anj achij rián re'. Xi'í daj guruj re' 'ngo lij sa' n̄in'. N̄i da'n̄ij Yan'anj gu'naj lij guruj re' daj. ³⁶ N̄i dugüi' re' Elisabet huin 'ngo yun'unj achij. San̄i guis̄ij huatan' yahui nun riqui ún'. N̄i ataj ni ngüi sisi 'ngo yun'unj xana yatin huin ún'. ³⁷ Nitaj 'ngo si huaj sisi si ga'ue gui'yaj Yan'anj mánj. —Gataj ángel daj gunun María.

³⁸ Ngaa n̄i gataj María:

—Huēj huin 'ngo yun'unj xana 'yaj sun rian Señor. Xi'í daj n̄i ga'ue gui'yaj Yan'anj ngāj daj rún' gatáj re' gunūnj. —Daj gataj María gunun ángel.

Hué dan n̄i gahui ángel daj rian María.

María visita a Elisabet

³⁹ N̄i hué ni güi daj n̄i naxuman María. N̄i gahui unj gan'anj yoo unj 'ngo xuman' ngaj estado Judea. N̄i hua dacuj rian gachin unj. ⁴⁰ N̄i gan'anj unj ducúa Zacarías. N̄i gatúj unj chruhua hue'. N̄i gataj unj gunun Elisabet:

—Hua sa' nné re' ní'. —Daj gataj María.

⁴¹ N̄i ngaa gunun Elisabet nuguan' ga'mi María, ngaa n̄i güéj lij riqui ún'. Ngaa n̄i ga'na' Espíritu Santo rian ún'. ⁴² N̄i nucua'j ga'mi ún' rian María. N̄i gataj ún':

—Gahuin 'ueé man'án re' scanij ni yun'unj xana, gui'yaj Yan'anj. N̄i gahuin 'ueé lij guchruj re', gui'yaj Yan'anj nej. ⁴³ N̄i un sin hūinj si ga'na' ni'yaj nni Señor riānj huin re' únj. ⁴⁴ Daj si hué gue hora gunūnj nuguan' ga'mi re' riānj, n̄i gahuin niā' ruhua lij nun riqui. N̄i güéj lij nej. ⁴⁵ N̄i hua 'ueé rián re' xi'í si guxuman ruhuá re' si-nuguan' Yan'anj sisi gahuin yya daj rún' gataj Yan'anj gunún re' aj. —Daj gataj Elisabet rian María.

⁴⁶ Ngaa n̄i gataj María nuguan' nan:

A'mi sa' 'ueé nimānj rian Señor.

⁴⁷ N̄i gahuin niā' ruhua nimānj ni'i nimānj Yan'anj huin si nacaj man'ānj.

⁴⁸ Daj si acaj Yan'anj cuenta xi'ij hūinj 'ngo yun'unj xana niqui 'yaj sun rian Yan'anj.

N̄i asij güi yyaj n̄i ga'mi sa' niganj ni ngüi xi'í si hua 'ueé riānj.

49 Daj si gui'yaj Yan'anj nucuj 'ngo nuguan' nico ngāj.

Ni sa' nın' ruhua hua si-xugüi Yan'anj anj.

50 Ni nıganj huin 'i ruhua Yan'anj ni'ya daran' ni ngüi unun rianj.

51 Ni gui'yaj sun nucuj Yan'anj.

Ni gunucuj gui'yaj gana Yan'anj rian ni tsınj nne.

Ni ganahuij nuguan' gani nne ruhua ni sij.

52 Ni guiri Yan'anj ni tsınj huin achij huin ni tsınj huin rey rian hua nucuj nne ni sí'.

Ni gahuin achij ni tsınj niqıi, gui'yaj Yan'anj.

53 Ni gara sa' rıqıi ni ngüi achin xi'na, gui'yaj Yan'anj.

Ni rani Yan'anj ni xuru'ue nan' yun ni sij.

54 Ni chracuij Yan'anj ni tsınj israelita, huin ni sij ni tsınj unánj guitsi rianj.

Ni nun guini'yun ruhua Yan'anj gahuin 'i ruhuaj guini'ya ni tsınj daj.

55 Ni da'nga' daj hua gataj yya Yan'anj gunun Abraham nga ango xi né'.

Ni xi'ı daj huin 'i ruhua Yan'anj ni'ya né' nıganj xi'ı si huin né' ni da'nıj da'ni si'ni Abraham.

Daj gataj María.

56 Ni hua'nıj yahuj guna María ducua Elisabet. Rún' sıj ni nan' ún' ducua ún'.

Nacimiento de Juan el Bautista

57 Ni ngaa guisıj güi ga'nga da'nıj Elisabet, ni ga'nga 'ngo lij sno'o, gui'yaj ún'.

58 Ni ngaa gunun ni dugüi' ún' sisi nın' ruhua gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya ún', ni gahuin ni'a ruhua ni sij xi'ı ún'.

59 Ngaa guisıj lij itunj güi, ni ga'na' ni tsınj guta' da'nga' nnee lij daj. Ni huin ruhua ni sij dugu'naj ni sij lij rún' gu'naj chre-é Zacarías. 60 Sanı gataj nni lij daj:

—Si ga'ue mánj. Si-xugüi lij nan huin Juan. —Daj gataj nni lij.

61 Ngaa ni gataj ni sij:

—Ni a 'ngo ni dugüi' re' nitaj si gu'naj da mánj. —Gataj ni sij.

62 Ngaa ni nachınj snan'anj ra'a yun ni sij chrej lij daj sisi guini'i ni sij daj dugu'naj sí' lij daj. 63 Ngaa ni gachınj chrej lij daj 'ngo ruguechra' le garun sí'. Ni garun sí': "Juan gu'naj si-xugüi lij." Daj garun sí'. Ni gahuin yan'anj ruhua daran'

ni sij xi'ı nuguan' daj. 64 Ngaa ni 'ngo hora ni ga'ue ga'mi Zacarías. Ni gaxı'i sí' ga'mi sa' 'ueé sí' rian Yan'anj. 65 Ni gara yan'anj ruhua daran' ni ngüi nne nıchrun' xi'ı si guiran' Zacarías. Ni gunun daran' ni ngüi mán nın' gachra' ni dacan estado Judea xi'ı ni nuguan' daj. 66 Ni ga'nıj daran' ni ngüi gunun ni nuguan' daj chruhua cúj niman ni sij. Ni nachınj snan'anj ni sij ni man'an dugüi' ni sij. Ni gataj ni sij: "Ni un tsınj gahuin lij da únj." Gataj ni sij. Daj du'ua ni sij xi'ı si gui'yaj sa' 'ueé Yan'anj nga lij daj.

Profecía de Zacarías

67 Ni ga'na' 'ueé Espíritu Santo rian chrej lij daj huin tsınj gu'naj Zacarías. Ni gataj sij:

68 Ga'mi sa' né' rian Señor huin Dan'anj ni tsınj israelita.

Daj si ga'na' ni'yaj sij ni tsınj nico' sij.

Ni ga'na' nacaj sij ni sí'.

69 Ni ga'nıj Yan'anj 'ngo tsınj nucuj ga'na' nacaj yun' huin sí' 'ngo da'ni si'ni David.

Ni David huin 'ngo tsınj gunánj guitsi rian Yan'anj.

70 Ni da'nga' daj gataj ni tsınj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj Yan'anj asij ngaa ná.

71 Ni nacaj Yan'anj né' rian ni tsınj unun' nga né' nga rian daran' ni tsınj nun huin xan' ruhua ni'yaj né' nej.

72 Ni da'nga' daj gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni xi né' daj rún' gataj yya sij rian ni sí'.

Ni nanun ruhua Yan'anj daj gui'yaj yya sij nuguan' sa' nga ni sí' nej.

73-74 Ni ga'mi nıca yya Yan'anj rian xı' Abraham sisi gahuin ní'nıj né' rian ni tsınj unun' nga né', gui'yaj Yan'anj.

Ngaa ni sı guxu'ui' né' gui'yaj sun né' rian Yan'anj.

75 Ni gahuin sa' niman né' rian Yan'anj.

Ni gahuin nıca niman né' daran' güi guıman né'.

Daj gataj Zacarías.

76 Ngaa ni gaxı'i Zacarías ga'mi sij rian da'nıj sij. Ni gataj sij:

Ni gahuin so' 'ngo tsínj ga'mi sini si-nuguan' Yan'anj achij nne xata' asij nun ga'na' man'an Señor.

Ni gui'yaj xugüi re' si-chrej man'an Señor.

⁷⁷ Ni digyán so' rian ni ngüi nico' Señor sisi nicaj sij niman nico xi'í si-gaquin' ni sí'.

Ngaa ni ga'ue xacaj ni sí' cuenta sisi nacaj Yan'anj ni sí'.

⁷⁸ Ni da'nga' daj gahuin si huin 'i nin' ruhua Yan'anj ni'ya né'.

Ni daj rún' xiguin 'yaj güi ne' nigan', ni da'nga' daj guixiguin chruhua niman né', gui'yaj Yan'anj ngaa ga'na' Señor ne' xata' rian né' aj.

⁷⁹ Ni guixiguin rian ni ngüi mán rian rumi' huin ni ngüi xu'ui' xi'í si gahui' ni sij.

Ngaa ni gahuin din'inj rian né' gache né', gui'yaj Yan'anj.

Daj gataj Zacarías rian da'níj sij.

⁸⁰ Ngaa ni gachij lij daj. Ni gahuin nucuj niman sij. Ni gane sij quij qui'yanj naco da' güi gaxi'i sij nata' sij si-nuguan' Yan'anj rian ni tsínj israelita.

2

Nacimiento de Jesús

¹ Hué ni güi daj ni ga'nin' rey gu'naj Augusto César sun rian ni tsínj mán nin' gachra' chruhua xungüi sisi nachi nicaj ni sij 'ngo yanj censo. ² Ni tsínj gu'naj Cirenio gahuin gobernado gane sí' estado Siria ngaa gui'yaj sini yan ni sij yanj censo daj. ³ Ni gan'anj daran' ni ngüi xánj ni sij guta' ni sij si-xugüi ni sij rian yanj.

⁴ Ngaa ni gahui José xuman' Nazaret xuman' ngaj estado Galilea. Ni gachin sij xuman' Belén, xuman' ngaj estado Judea huin rian ga'nga rey David. Daj si huin Jesús da'níj da'ni si'ni sí'. ⁵ Ni gan'anj guta' nuguan'an sij si-xugüi sij nga María rian yanj. Ni huin ruhua nungüej sij xacaj nungüej sij dugüi' sij. Ni nun riqui man'an ún'. ⁶ Ni ngaa gane nungüej sij xuman' Belén, ni guisíj güi ga'nga lij, gui'yaj María. ⁷ Ni ga'nga 'ngo lij xahua', gui'yaj María huin-ín' lij sno'o. Ni chri'yanj ún' atsij lij daj. Ni ga'níj ún' chruhua rio xa xucu si nitaj

si hua ní'nij 'ngo lugua guna nungüej sij chruhua mesón.

Los ángeles y los pastores

⁸ Ni nichrun' xuman' Belén daj, ni mán ni tsínj dugumi dán ni sij xachij. ⁹ Ngaa ni gurugüi' 'ngo si-ángel Yan'anj rian ni sij. Ni guixiguin 'ngo yan'an ganicaj xi'níj ni sij, gui'yaj Yan'anj nej. Ni ducu guxu'ui' ni sij. ¹⁰ Sanj gataj ángel gunun ni sij:

—Si guxu'ui' ni é re' mánj. Daj si nica 'ngo nuguan' sa' 'nāj rian ni é re'. Ni gahuin niā' nin' ruhua daran' ni ngüi, gui'yaj nuguan' nan. ¹¹ Yyaj ni ga'nga 'ngo lij xánj David huin sij Cristo. Ni ganacaj sij ni ngüi. Ni huin sij Señor nej. ¹² Ni hué nan huin 'ngo da'nga' si daj ga'ue nari' ni é re' lij daj. Ni nari' ni é re' lij daj chruhua rio xa xucu. —Gataj ángel gunun ni tsínj dugumi xachij daj.

¹³ Ni hué 'ngo hora gué daj, ni gurugüi' nico ni ángel mán xata' nichrun' rian ángel daj. Ni ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Ni gataj ni sij:

¹⁴ Ga'mi sa' 'ueé né' rian Yan'anj achij nne xata'.

Ni gahuin din'inj chruhua ni ngüi huin ni ngüi hua sa' niman.

Daj gataj ni ángel daj.

¹⁵ Ni ngaa nan' ni ángel xata', ni gaxi'i ga'mi ni tsínj dugumi xachij gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Gan'anj né' xuman' Belén guini'i né' si gahuin daj rún' gataj Señor gunun né'. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ Hué dan ni gan'anj yoq ni sij, ni nari' ni sij María nga José. Ni nari' ni sij lij nun-ún' chruhua rio xa xucu. ¹⁷ Ni ngaa guini'i ni sij lij, ngaa ni nata' ni sij nuguan' ga'níj Yan'anj rian ni sij xi'í lij rian ni ngüi mán yu'uj daj. ¹⁸ Ni gahuin yan'anj ruhua daran' ni ngüi gunun nuguan' nata' ni tsínj dugumi xachij daj. ¹⁹ Ni ga'níj María daran' nuguan' daj chruhua cúj niman unj. Ni gani sa' ruhua unj xi'í si gui'yaj sa' Yan'anj nga unj. ²⁰ Hué dan ni guinan' ni tsínj dugumi xachij daj. Ni ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj xi'í daran' ni nuguan' gunun ni sij nga si guini'i ni sij. Daj si rún' gataj ángel, ni da'nga' daj gahuin daran' anj.

Presentación de Jesús en el templo

²¹ Nĭ ngaa gachin itunĭ gūi, nĭ guta' ni sij da'nga' nneeĭ lij daj. Nĭ dugu'naj ni sij lij Jesús si hua gataj ángel rian María sisi da'nga' daj gu'naj lij daj asij nun gahuin guiri' ún' lij daj.

²² Nĭ ngaa guisĭj ni gūi ganahuin sa' María rún' ataj nĭca si-ley Moisés, nĭ nicaj nungüej sij lij gan'anj sij xuman' Jerusalén naga'ui' nungüej sij lij daj rian Señor. ²³ Nĭ da'nga' daj gui'yaj nungüej sij si hua nĭca yya rian si-ley Señor sisi go'ngo da'nĭj ni ngüi israelita tsĭnj xahua' gahuin si'yaj Señor. ²⁴ Nĭ gan'anj ga'ui' nungüej sij xucu rian Yan'anj daj rún' ga'nin' si-ley Señor sun rian ni tsĭnj israelita. Nĭ ga'ue ga'ui' ni sij huĭj xu'man, asĭ ga'ue ga'ui' ni sij huĭj gucu nej.

²⁵ Nĭ ngaa daj nne 'ngo tsĭnj gu'naj Simeón xuman' Jerusalén. Nĭ 'ngo tsĭnj 'yaj nĭca huin sij. Nĭ nico' 'ueé sij Yan'anj nej. Nĭ ana'uij sij si ganani ni ngüi israelita, gu'yaj Yan'anj. Nĭ nne Espíritu Santo nga sij nej. ²⁶ Nĭ hua gataj Espíritu Santo rian tsĭnj daj sisi sĭ gahui' sij da guĭni'i yya sij tsĭnj sa' ga'nij Señor rian ni ngüi. ²⁷ Nĭ ga'nĭj Espíritu Santo gan'anj sij nuhui nico. Nĭ nicaj José nga María lij Jesús gatúj nungüej sij chruhua nuhui nej. Nĭ huin ruhua nungüej sij gu'yaj nungüej sij xi'í Jesús daj rún' ga'nin' si-ley Yan'anj sun rian ni tsĭnj israelita. ²⁸ Ngaa nĭ gana'yanj Simeón lij Jesús. Nĭ ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. Nĭ gataj sij:

²⁹ Yyaj nĭ guisĭj yya daj rún' gatáj re' riānj. Ngaa nĭ ga'ue riqui re' sisi gahui' din'in huĭnj 'ngo tsĭnj 'yaj sun rián re', Señor.

³⁰ Daj si hua guini'ĭnj sisi ga'na' tsĭnj ganacaj ni únj.

³¹ Nĭ gui'yáj re' daj rian daran' ni ngüi man' chruhua xungüi nan.

³² Nĭ daj rún' huin 'ngo yan'an xiguĭn, da'nga' daj gahuin lij nan rian ni ngüi 'na' anej chrej.

Nĭ ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni únj, ni tsĭnj israelita, gu'yaj sij nej.

Daj si nico' ni únj man'án re'.

Daj gataj Simeón gunun Yan'anj.

³³ Nĭ gahuin yan'anj ruhua José nga María si gataj Simeón xi'í lij Jesús. ³⁴ Ngaa nĭ gachĭnj jni'yaj Simeón rian Yan'anj sisi gahuin 'ueé rian anin' sij, gu'yaj Yan'anj. Nĭ gataj sij gunun María huin unĭ nni Jesús:

—Ngaa gachĭj lij nan, nĭ gunun' nico ni ngüi israelita xi'í sí'. Nĭ ga' ni'ya ni sij nej. Sanĭ guxuman ruhua ango da'aj ni sij nĭ'yaj ni sij sí'. Sanĭ ga'mi xi'i ni tsĭnj unun' nga sí' xi'í sí'. ³⁵ Da'nga' daj ga'ue guĭni'i né' daj hua niman nico ni ngüi, gu'yaj sí'. Nĭ ducu guĭran' niman man'án re' sayun xi'í sij nej. —Gataj Simeón gunun María.

³⁶ Nĭ nne 'ngo yun'unĭ xana achĭj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gu'naj ún' Ana. Nĭ huin ún' da'nĭj tsĭnj gu'naj Fanuel. Nĭ huin sí' xi'nin' gu'naj Aser. Nĭ achĭj nĭn' ruhua ún'. Nĭ hua le xacaj ún' tsĭnj sno'o. Nĭ gane nungüej nĭca ún' ichĭj yo', nĭ gahui' sí'. ³⁷ Nĭ gahuin ún' yun'unĭ mmĭj gan'anj xia gan'anj yo'. Nĭ nitaj si 'yaj ún' gahui' ún' chruhua nuhui. Nĭ nugüi nĭgan' gu'yaj sun ún' rian Yan'anj. Nĭ gu'yaj ún' ayuno. Nĭ gachĭnj jni'yaj ún' rian Yan'anj nej. ³⁸ Nĭ hué gue hora daj guisĭj ún'. Nĭ gaxĭ'i ún' naga'ui' ún' si guruhua Yan'anj. Nĭ ga'mi ún' xi'í lij Jesús rian daran' ni ngüi man' ana'uij sisi nĭcaj Yan'anj ni ngüi man' xuman' Jerusalén.

El regreso a Nazaret

³⁹ Nĭ ngaa guisĭj dagahuin nungüej nĭca José daran' si ga'nin' si-ley Señor rian ni ngüi israelita, ngaa nĭ nan' nungüej sij xánj sij xuman' Nazaret, huin xuman' ngaj estado Galilea. ⁴⁰ Nĭ gachĭj lij Jesús. Nĭ gahuin nucaj sij. Nĭ gahuin chrun sa' sij si sĭca' chra' sij. Nĭ gu'yaj Yan'anj sinduj rian sij.

El niño Jesús en el templo

⁴¹ Nĭ daran' yo' huan'anj nungüej nĭca José gu'yanj pascua xuman' Jerusalén.

⁴² Nĭ ngaa guisĭj Jesús xuhuij yo', ngaa nĭ gan'anj anin' sij gu'yanj daj si da'nga' daj hua si-costumbre ni sij. ⁴³ Ngaa guisĭj gachin gu'yanj, nĭ huaj nan' José nga María nasĭj nungüej sij ducuá sij. Nĭ gunáj tsin' Jesús xuman' Jerusalén. Sanĭ

nun xacaj nungüej sij cuenta. ⁴⁴ Nĩ rian gani ruhua nungüej sij sisi huaj Jesús scanij ni dugüi' sij, nĩ gachéj nungüej sij nugüi. Hué dan nĩ nano' nungüej sij scanij ni dugüi'ij. ⁴⁵ Nĩ ngaa na'ue nari' nungüej sij Jesús, nĩ nanicaj ruhua' yún sij Jerusalén nano' nungüej sij. ⁴⁶ Nĩ gachin huaj'nij güi da nari' nungüej sij Jesús chruhua nuhui, nne sí' dani ni tsínj digyán ley unun sí' si a'mi ni sij. ⁴⁷ Nĩ gahuin yan'anj ruhua daran' ni sij ngaa gunun ni sij nuguan' sa' ga'mi Jesús. Daj si chrun sa' sí', ruhua ni sij. ⁴⁸ Nĩ ngaa guini'i chre nga nni, nĩ gan'anj ruhua nungüej sij. Nĩ gataj nni Jesús gunun sí':

—Da'ní, nĩ un sin huin, nĩ 'yáj so' nánj únj. Chré so' nga man'anj nano' únj so'. Nĩ huéj ta' ata' niman nungüej únj chré so' nano' únj so' aj. —Daj gataj nni Jesús.

⁴⁹ Sanj gataj Jesús:

—Nĩ un sin huin nĩ nano' nungüej é re' yúnj únj. Nun ni'i nungüej é re' sisi hua nian guí'yaj súnj si-sun chré a'. —Daj gataj Jesús.

⁵⁰ Sanj nun gara da'nga' ruhua nungüej nica sij si gataj Jesús.

⁵¹ Ngaa nĩ nanicaj Jesús nan' sí' nga nungüej sij xuman' Nazaret. Nĩ dagahuin sí' daran' si ataj nungüej sij. Nĩ ga'nij nni Jesús ni nuguan' sa' daj cúj niman unj. ⁵² Nĩ gachij Jesús gahuin sij tsínj. Nĩ gahuin chrun sa' sij. Nĩ garan' ruhua Yan'anj ni'ya sij. Nĩ garan' ruhua ni ngüi ni'yaj ni sij Jesús nej.

3

Predicación de Juan el Bautista

¹ Nĩ ngaa guisij xinun' yo' ga'nin' rey gu'naj Tiberio César sun, nĩ huin tsínj gu'naj Poncio Pilato gobernado estado Judea. Nĩ tsínj gu'naj Herodes ga'nin' sun estado Galilea. Nĩ jnánj sij Felipe ga'nin' sun estado Iturea nga Traconite. Nĩ ga'nin' tsínj gu'naj Lisantias sun estado Abilinia. ² Nĩ nungüej chrej a'nin' huin Anás nga Caifás. Nĩ hué ni güi daj, nĩ riqui Yan'anj si-nuguan'anj rian tsínj gu'naj Juan ngaa gachéj sí' riqui quij quí'yanj naco huin sí' da'nij Zacarías.

³ Nĩ gachéj Juan daran' yu'uj ngaj nĩchrun' du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán. Nĩ gataj sij gunun ni ngüi sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nĩ nanico' ni sij Yan'anj. Nĩ gata' nnee ni sij. Ngaa nĩ ga'ue guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' ni sij nej. Daj gataj Juan.

⁴ Nĩ da'nga' daj gahuin daj rún' ataj nuguan' garun tsínj gu'naj Isaías 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xanga' asij ná. Nĩ hué nan huin si garun sí':

Unun né' si-nane 'ngo tsínj a'mi nucua' 'ngo yu'uj quí'yanj naco aj.

Nĩ ataj sí' sisi nagui'yaj xugüi né' si-chrej Señor.

Nĩ nagui'yaj nica né' niman né' xi'í si ga'na' Señor rian né'.

⁵ Nĩ nagui'yaj nica né' rian atúj ga'man.

Nĩ ga'ne né' dacan sisi nahuin nica chrej daj.

Nĩ nagui'yaj nica né' chrej cuyu daj nej.

Nĩ nagui'yaj ta né' rian chrej quij hua ta nej aj.

⁶ Nĩ guini'i daran' ni ngüi man chruhua xungüi daj naca' Yan'anj né'.

Daj garun Isaías xi'í Juan asij ná.

⁷ Nĩ guisij nico ni ngüi rian Juan xi'í si huin ruhua ni sij gata' nnee ni sij, guí'yaj Juan. Nĩ gataj sí' gunun ni sij:

—Da'nij xucuáj huin a ni é re' aj. Nĩ un tsínj gataj chrun rian a ni é re' sisi gunánj a ni é re', nĩ ganani a ni é re' rian castigo nico, guí'yaj Yan'anj únj. ⁸ Sisi hua yya gahuin sa' niman án re', ngaa nĩ gan'anj guí'yaj á re' daj rún' 'yaj ni ngüi gahuin sa' niman anj. Nĩ si gani ruhua á re' sisi xi'í si da'nij Abraham huin a ni é re', ngaa nĩ nitaj gaquin' da'ui a ni é re' mánj. Daj si atá gunun a ni é re' sisi yej ngaj nan, nĩ ga'ue guí'yaj Yan'anj da'nij Abraham. ⁹ Nĩ a hua chrun gaga' hacha ga'nij sij ya'a siu ni chrun. Nĩ daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nga gaga' hacha, nĩ da'nga' daj guí'yaj Yan'anj nga daran' chrun nitaj si ayu chruj sa' chra. Nĩ ga'nij Yan'anj ni chrun daj gaca-á' rian yan'an. —Gataj Juan gunun ni ngüi.

¹⁰ Ngaa nĩ nachínj snan'anj ni ngüi Juan. Nĩ gataj ni sij:

—Daj guì'yaj únj, ruhuá re' únj. —Daj gataj ni sij.

11 Nì gataj Juan:

—Tsínj nun hujj atsij, nì ga'ui' sij gunun tsínj nitaj si-gan'. Nì tsínj nicaj si xa sij, nì ga'ui' sij xa tsínj nitaj si nicaj xa aj. —Daj gataj Juan.

12 Nì gahuin nìchrun' go'ngo ni tsínj a'nej san'anj pesto si gata' nnee ni sij. Nì nachínj snan'anj ni sij Juan. Nì gataj ni sij:

—Maestro, daj guì'yaj ni únj, ruhua á re' únj. —Gataj ni sij.

13 Nì gataj Juan:

—Sì ga'nej xacan ni é re' san'anj mánj. Daj rún' a'nin' ley sun da'nga' daj ga'nej a ni é re' san'anj rian ni ngüi aj. —Gataj Juan gunun ni sij.

14 Nì hué daj nachínj snan'anj ni snado Juan nej. Nì gataj ni sij:

—Daj guì'yaj ni únj, ruhuá re' únj. —Gataj ni sij.

Nì gataj Juan:

—Sì guì'yaj fuerza á re' sisi ga'ui' ni ngüi san'anj rian án re' mánj. Nì sì ga'ui' yun ni é re' gaquin' ni ngüi güenda si guiri ni é re' si'yaj ni sij mánj. Nì gahuin niá' ruhua á re' nga du'ue ni é re' nej. —Daj gataj Juan gunun ni snado.

15 Nì gani ruhua ni ngüi sisi si ruhuj, nì Juan huin Cristo. Xi'í daj nì ana'uij ni sij sisi gataj Juan un tsínj huin man'an sí'.

16 Xi'í daj, nì gataj Juan gunun daran' ni ngüi daj:

—Hua yya duguata' nnee man'anj nga nnee ni é re'. Sanì ga'na' ango tsínj duguata' nnee Espíritu Santo niman án re', nì nga yan'an nej. Hué tsínj daj nicaj sun nico daj nga si nicaj sun man'anj. Nì na'aj yānj nachij nnij correa 'nìj dacánj sij xi'í si huin achij nìn' sij. 17 Nì hua da'a sij pala si nagui'yaj sa' sij riqui strigo. Nì gahui coj riqui-í'. Nì nara sa' sij strigo chruhua gurü. Sanì garì yan'an sij coj gaca-á nìganj nìn'. Nì strigo daj huin ni ngüi sa' rian Yan'anj. Nì coj daj huin ni ngüi nun aráj xinā si-nuguan' Yan'anj nej aj. —Daj gataj Juan gunun ni sij.

18 Nì hué ducuánj nan huin si ga'mi sa' Juan ango ni nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj gunun ni ngüi.

19 Nì chran' Juan tsínj gu'naj Herodes huin sí' gobernado xi'í si xacaj sí' nica jnánj sí' Felipe huin ún' Herodías. Nì chran' Juan Herodes xi'í ango rasun quij guì'yaj sí' nej. 20 Hué dan nì nata' man'an Herodes ango gaquin' rian ni gaquin' guì'yaj sij daj. Daj si garij sij Juan ducuaga' nej aj.

El bautismo de Jesús

21 Nì ngaa achin garì Herodes Juan ducuaga', nì gata' nnee ni ngüi, guì'yaj Juan. Asij nì duguata' nnee Juan man'an Jesús nej. Diaj hua guē achínj jni'yaj Jesús rian Yan'anj, nì naxi'nij xata'. 22 Nì 'na' guinij Espíritu Santo rian Jesús. Nì rún' hua 'ngo xu'man hua Espíritu Santo ga'na' rian sij. Nì gunun ni sij ga'mi Yan'anj xata'. Nì gataj-á':

—Hué re' huin da'nī 'i ruhuāj. Nì hua niā' ruhuāj ni'yā so'. —Daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

Genealogía de Jesús

23 Nì 'ngo si yo' icō chi' huaj Jesús ngaa gaxi'i sij guì'yaj sun sij si-nuguan' Yan'anj. Nì Jesús huin da'nij José, ruhua ni ngüi. Nì José huin da'nij Elí. 24 Nì Elí huin da'nij Mataj. Nì Mataj huin da'nij Leví. Nì Leví huin da'nij Melqui. Nì Melqui huin da'nij Jona. Nì Jona huin da'nij José. 25 Nì José huin da'nij Matías. Nì Matías huin da'nij Amós. Nì Amós huin da'nij Nahúm. Nì Nahúm huin da'nij Esli. Nì Esli huin da'nij Nagai. 26 Nì Nagai huin da'nij Maat. Nì Maat huin da'nij Matías. Nì Matías huin da'nij Semei. Nì Semei huin da'nij Josec. Nì Josec huin da'nij Judá. 27 Nì Judá huin da'nij Jonán. Nì Jonán huin da'nij Resa. Nì Resa huin da'nij Zorobabel. Nì Zorobabel huin da'nij Salatiel. Nì Salatiel huin da'nij Neri.

28 Nì Neri huin da'nij Mequi. Nì Mequi huin da'nij Adi. Nì Adi huin da'nij Cosam. Nì Cosam huin da'nij Elmadam. Nì Elmadam huin da'nij Er. 29 Nì Er huin da'nij Jesús. Nì Jesús huin da'nij Eliezer. Nì Eliezer huin da'nij Jorim. Nì Jorim

huin da'níj Matat. ³⁰ Ní Matat huin da'níj Leví. Ní Leví huin da'níj Simeón. Ní Simeón huin da'níj Judá. Ní Judá huin da'níj José. Ní José huin da'níj Jonam. Ní Jonam huin da'níj Eliaquim. Ní Eliaquim huin da'níj Melea. ³¹ Ní Melea huin da'níj Mena. Ní Mena huin da'níj Matata. Ní Matata huin da'níj Natán. ³² Ní Natán huin da'níj David. Ní David huin da'níj Isaí. Ní Isaí huin da'níj Obed. Ní Obed huin da'níj Booz. Ní Booz huin da'níj Sala. Ní Sala huin da'níj Naasón.

³³ Ní Naasón huin da'níj Aminadad. Ní Aminadad huin da'níj Amin. Ní Amin huin da'níj Arni. Ní Arni huin da'níj Esrom. Ní Esrom huin da'níj Fares. Ní Fares huin da'níj Judá. ³⁴ Ní Judá huin da'níj Jacob. Ní Jacob huin da'níj Isaac. Ní Isaac huin da'níj Abraham. Ní Abraham huin da'níj Taré. Ní Taré huin da'níj Nacor. ³⁵ Ní Nacor huin da'níj Serug. Ní Serug huin da'níj Ragau. Ní Ragau huin da'níj Peleg. Ní Peleg huin da'níj Heber. Ní Heber huin da'níj Sala. ³⁶ Ní Sala huin da'níj Cainán. Ní Cainán huin da'níj Arfaxad. Ní Arfaxad huin da'níj Sem. Ní Sem huin da'níj Noé. Ní Noé huin da'níj Lamec. ³⁷ Ní Lamec huin da'níj Matasalén. Ní Matasalén huin da'níj Enoc. Ní Enoc huin da'níj Jared. Ní Jared huin da'níj Mahalaleel. Ní Mahalaleel huin da'níj Cainán. Ní Cainán huin da'níj Enós. ³⁸ Ní Enós huin da'níj Set. Ní Set huin da'níj Adán. Ní Adán huin da'níj Yan'anj xanga' aj.

4

Tentación de Jesús

¹ Ní nara sá' Espíritu Santo niman Jesús. Ngaa ní gahui sij du'ua xinéj gu'naj Jordán. Ní gan'anj sij quij qui'yanj naco, gui'yaj Espíritu Santo. ² Ní huíj xia yya güi gui'yaj fuerza sichre sisi gui'yaj Jesús gaquin'. Ní a 'ngo xico' nun xá sij ni güi daj. Ní ngaa guisíj gunucuaaj sij huíj xia güi daj, ní achin xi'na riqui sij aj. ³ Ngaa ní gataj sichre gunun Jesús:

—Sisi xanga' re' huín re' da'níj Yan'anj, ní nagui'yaj re' si ganahuin yej nan

chrachrúnj xá re' stoj. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

⁴ Saní gataj Jesús:

—Ataj si-nuguan' Yan'anj sisi sé urin chrachrúnj gui'yaj si gá nì'na' ni ngüi mánj. Saní gá nì'na' xanga' ni ngüi gui'yaj daran' ni nuguan' 'na' rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁵ Hué dan ní nicaj sichre Jesús gan'anj-án' chra 'ngo quij xacan. Ní riqui urin hora digyán sichre daran' xuman' ngay chruhua xungüi rian Jesús. ⁶ Ní gataj sichre gunun Jesús:

—Riquíj daran' ni sun nan guinicaj man'án re'. Ní gahuin 'ueé nín' re', gui'yá xí'í si gahuin achíj re' rian daran' ni xuman' nan. Daj si hua nahuin ra'áj daran' nan, gui'yaj Yan'anj. Ní un tsínj rian garan' ruhuáj, ní gá'uíj daran' nan anj. ⁷ Ngaa ní sisi guiniquin' ráj dacoj re' riánj, ní guinicó' re' yünj, ngaa ní daran' nan gahuin si'yáj re', gui'yá. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

⁸ Ní gataj Jesús:

—Guxun man'án re' riánj Satanás. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ganiquin' ráj dacoj né' rian Señor huin Dan'anj né'.

Ní dagahuin né' rian urin Yan'anj. Da'nga' daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁹ Hué dan ní nicaj sichre Jesús gan'anj-án' xuman' Jerusalén. Ní gahui Jesús chra nuhui nico, gui'yaj sichre. Ní gataj sichre:

—Sisi yya huín re' da'níj Yan'anj, ngaa ní güej re' nica' nánj. ¹⁰ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Gá'nin' Yan'anj sun rian ni ángel sisi gá'na' dugumi ni sí' man'án re'.

¹¹ Ngaa ní guinij re' rian ra'a ni ángel sisi sí' garij re' dacoj re', gui'yaj yej.

Da'nga' daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Gataj sichre gunun Jesús.

¹² Ngaa ní gataj Jesús:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Sì xacaj sọ' cuenta sisi xanga' si-nuguan' Señor huin Dan'anj sọ' mánj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Gataj Jesús gunun sichre.

¹³ Nî ngaa guisîj ganahuij gatsij sichre niman Jesús, nî guxun-ún' man'an-án' rian Jesús 'ngõ ni güi.

Jesús principia su ministerio

¹⁴ Hué dan nî nanicaj Jesús gan'anj sij estado Galilea. Nî gahuin nucuj niman sij xi'í si-sun Yan'anj, gui'yaj Espíritu Santo. Nî guisîj nuguan' xi'í Jesús rian daran' ni xuman' ngaj yu'uj daj. ¹⁵ Nî da' go'ngo yu'uj huaj sij, nî digyán sij rian ni ngüi chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nî ga'mi sa' 'ueé ni ngüi xi'í Jesús.

Jesús en Nazaret

¹⁶ Ngaa nî nan' Jesús xuman' Nazaret rian gachij sij. Ngaa nî güi naránj ruhua ni ngüi, nî gatúj sij chruhua nuhui daj rún' gu'yun sij gui'yaj sij. Nî ganiquin' sij gaya sij si-nuguan' Yan'anj. ¹⁷ Nî ga'ui' 'ngõ tsínj daj yanj garun tsínj gu'naj Isaías gaya Jesús. Nî Isaías huin 'ngõ tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nî na'nîj sij rian yanj. Nî nari' sij 'ngõ yu'uj rian a'mi nîca yya si-nuguan' Yan'anj:

¹⁸ Nne Espíritu Santo ngāj.

Nî xi'í daj ga'nin' Yan'anj sun riánj sisi gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi yaco ran'.

Nî ga'nîj Yan'anj gan'anj ga'mi nga ni tsínj nani ruhua sisi gahuin niá' ruhua ni sij, gui'yā.

Nî ga'nîj Yan'anj gan'anj ga'mi nga ni tsínj nun ducuaga'.

Ngaa nî gahui ni sí'.

Nî gan'anj gui'yā si naxi'ni rian ni ngüi duri.

Nî ga'nîj Yan'anj gan'anj gui'yā si ga ní'nij rian ni ngüi ran' sayun 'yaj si quij hua.

¹⁹ Nî ga'nîj Yan'anj gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi sisi yo' yyaj, nî huin niá' ruhua Yan'anj ga'na' nācaj-á' ni ngüi man chruhua xungüi.

Da'nga' daj gataj yanj daj gaya Jesús.

²⁰ Ngaa nî naránj Jesús rian yanj daj. Nî ga'ui' sij rian tsínj dugumi yanj chruhua nuhui. Nî gan'anj gane sij. Nî ni'yaj sa' daran' ni tsínj nne chruhua nuhui rian Jesús. ²¹ Nî gaxi'i sij ga'mi sij. Nî gataj sij:

—Hué güi nan huin si guisîj gahuin yya nuguan' garun Isaías si gayā rian ni é re' aj. —Daj gataj Jesús.

²² Ngaa nî ga'mi sa' daran' ni sij xi'í Jesús. Nî gahuin yan'anj ruhua ni sij nga nuguan' 'ueé ga'mi sí'. Nî nachínj snan'anj ni sij dugüi' ni sij. Nî gataj ni sij:

—Sé da'nîj José huin sí' a'. —Daj gataj ni sij.

²³ Xi'í daj nî gataj Jesús:

—Xānga' yya gataj ni é re' nuguan' nan gunünj: “Gui'yaj gono'ó re' man'án re' huin re' tsínj 'yaj gono'o.” Nî gataj ni é re' sisi daj rún' gui'yā si sa' nico xuman' Capernaum, nî da'nga' daj gui'yā xánj né' nan nej aj. —Daj gataj Jesús.

²⁴ Ngaa nî gataj ruhua' yún Jesús:

—Ataj yyāj gunun a ni é re' sisi nitaj si a'mi sa' ni tsínj rian 'ngõ tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj sisi huin ni sij ni tsínj xānj.

²⁵ 'Nî huin yya atā gunun a ni é re' sisi guimán nico ni ngüi mmij rian nne ni tsínj israelita ni yo' gane tsínj gu'naj Elías yu'uj daj asij ná. Nî nun gaman' huā'nij yo' táj nej. Nî ducu ga xi'nā nîj gachra' yu'uj daj. ²⁶ Sanj nun ga'nîj Yan'anj gan'anj Elías chracuij sí' ni ngüi mmij guimán Israel. Sanj gan'anj sí' ne' xe' rian 'ngõ ngüi mmij gane xuman' Sarepta rian gu'naj Sidón.

²⁷ 'Nî guimán nico ni ngüi ga'nan' xi'i nni scanij ni tsínj israelita ngaa gane Eliseo huin sí' 'ngõ tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj yu'uj daj asij ná. Sanj nun ganahuin nî a 'ngõ ni sij mánj. Sanj ganahuin tsínj gu'naj Naamán huin sij 'ngõ tsínj 'nā' ango yu'uj gu'naj Siria, gui'yaj Eliseo. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj man chruhua nuhui daj.

²⁸ Nî ngaa gunun ni sij nuguan' ga'mi Jesús, nî ducu ga'man ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús. ²⁹ Nî naxuman ni sij guiri ni sij chruhua xuman' Jesús. Nî gan'anj ni sij chra' 'ngõ quij xācan rian gui'yaj ni sij xánj ni sij. Nî huin ruhua ni sij dugüéj ni sij Jesús ne' nîca'. ³⁰ Sanj gachin Jesús daní ni sij gan'anj sí' nánj.

Un hombre que tenía un espíritu in-mundo

³¹ Hué dan n̄i gan'anj Jesús xuman' Capernaum huin xuman' ngaj estado Galilea. N̄i yu'uj daj gax̄i' Jesús digyán sij rian ni ngüi ni güi naránj ruhua ni sí'.
³² San̄i gahuin yan'anj ruhua ni ngüi daj digyán sij rian ni sí'. Daj si si-nuguan' sij nicaj sun.

³³ N̄i nne 'ngo tsínj nun nane x̄i' chruhua niman chruhua nuhui. N̄i gaguáj nucaj sí'. N̄i gataj sí':

³⁴ —Dunáj re' ni únj. N̄i un sin huin n̄i diguáj re' nga ni únj huín re' Jesús Nazareno únj. N̄i 'na' re' duguanj ni'yáj re' ni únj ní'. N̄i hua ni'inj re' si huín re' tsínj sa' nin' chruhua niman 'na' rian Yan'anj xanga' nej aj. —Gataj nane x̄i' daj gunun Jesús.

³⁵ Ngaa n̄i ga'mi huee Jesús rian nane x̄i' daj. N̄i gataj sij:

—Dínj gane du'ua s̄o'. N̄i gahui s̄o' chruhua niman sí'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i naxiru' tsínj daj dani ni ngüi, gui'yaj nane x̄i' daj. N̄i gahui-í' chruhua niman tsínj daj. N̄i nitaj 'ngo si gahuin gui'yaj nane x̄i' tsínj daj ga mánj. ³⁶ N̄i gan'anj ruhua daran' ni sij. N̄i gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—N̄i un nuguan' huin nuguan' nan únj. Nicaj nucaj tsínj nan sun. N̄i a'nin' sí' sun rian ni nane x̄i'. N̄i ahui-í' chruhua niman ni ngüi, 'yaj sí'. —Daj gataj ni sij nej aj.

³⁷ N̄i nuna ni ngüi nin' gachra' rian ni xuman' xi' Jesús si gui'yaj sa' sí'.

Jesús sana a la suegra de Pedro

³⁸ Ngaa n̄i gahui Jesús chruhua nuhui daj. N̄i gatúj sij chruhua ducua Simón. N̄i a'nan' nni chej Simón. N̄i ducu nun gachi' ún'. N̄i ga'mi yaco ni sij xi' yun'unj a'nan' daj rian Jesús. ³⁹ Ngaa n̄i ga' nitu Jesús rian yun'unj xana daj. N̄i ga'nin' sij sun sis̄i guxun anéj xi' daj rian ún'. N̄i hué 'ngo hora daj, n̄i xi'nej gachi' daj nachica ún'. N̄i gax̄i' man'an ún' gui'yaj xugüi ún' si xa ni tsínj daj.

Muchos sanados al ponerse el sol

⁴⁰ N̄i ngaa gatúj güi, n̄i nicaj ni sij daran' ni ngüi a'nan' ga' rian xi' ga'na' ni sij rian Jesús. N̄i guta' sí' ra'a sí' rian daran' ni ngüi daj. N̄i nahuin daran' ni sij, gui'yaj sí'. ⁴¹ N̄i gahui nane x̄i' chruhua niman nico ni ngüi a'nan' daj. N̄i gaguáj ni nane x̄i' gahui daj. N̄i gataj ni sij:

—Hué re' huin da'nij Yan'anj xanga'. —Daj gataj ni nane x̄i' daj.

San̄i ga'mi huee Jesús rian ni nane x̄i'. N̄i nun ga'uej ruhua sij ga'mi ni nane x̄i' daj. Daj si ni'i-in' si hué Jesús huin Cristo, tsínj 'na' n̄a'caj ni ngüi.

Jesús recorre Galilea predicando

⁴² N̄i ngaa guixigün ango güi, n̄i gahui Jesús xuman' daj gan'anj sij yu'uj rian nitaj ni ngüi mán. San̄i nano' ni ngüi sij. N̄i guis̄j ni sí' rian nne sij. N̄i nun ga'uej ni sí' sis̄j gan'anj Jesús rian ni sí'.

⁴³ San̄i gataj Jesús gunun ni sí':

—Hua niñan gan'an ango ni xuman' ga'mi nuguan' sa' xi' si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi si da'nga' daj ga'nij Yan'anj yünj ga'naj. —Gataj Jesús gunun ni ngüi.

⁴⁴ Ngaa n̄i huaj Jesús ga'mi sa' sij si-nuguan' Yan'anj chruhua si-nuhui ni tsínj israelita nne estado Galilea.

5

La pesca milagrosa

¹ N̄i 'ngo güi niquin' Jesús du'ua laguna xachij gu'naj Genesaret. N̄i gada'ui ni ngüi rian sij si huin ruhua ni sí' gunun ni sí' si-nuguan' Yan'anj. ² N̄i guini' Jesús niquin' huij riō chéj rian nnee du'ua laguna daj. N̄i hua gahui ni tsínj da'a xucuj ruhua nungüe-é' na'nin' ni sí' nnánj. ³ Ngaa n̄i gatúj Jesús chruhua 'ngo riō huin si-riō Simón. N̄i gachínj sij rian Simón sis̄j guxun sí' doj riō daj gan'anj-án' doj rian laguna daj. Ngaa n̄i gan'anj gane Jesús. N̄i hué asij yu'uj daj gax̄i' sij digyán sij nuguan' sa' rian ni ngüi mán du'ua laguna daj. ⁴ N̄i ngaa guis̄j ga'mi Jesús rian ni ngüi, n̄i gataj sij gunun Simón:

—N̄icaj re' riō gan'anj re' rian gunun dani nnee. N̄i d̄inij re' nnánj chruhua nnee guida'á re' xucuj. —Daj gataj Jesús.

⁵ San̄i gataj Simón:

—Maestro, hua gui'yaj sun ni únj nigan'. Sani ni a 'ngo xucuj nun ga'ue guida'a únj mánj. Sani xi'í si gataj man'án re' sisi dñij ruhua' yún únj nnánj, ni da'nga' daj gui'yaj únj nánj. —Daj gataj Simón.

⁶ Ni ngaa gui'yaj ni sij daj, ni ducu guida'a ni sij xucuj da' xi'nin' nnánj, gui'yaj xucuj. ⁷ Ni gui'yaj ra'a ni sij dugüi' ni sij, ni tsínj man chruhua ango rio sisi ga'na' ni sí' chracuij ni sí' ni sij. Ni ga'na' ni sí'. Ni gara daran' ni sij xucuj chruhua nungüej rio. Sani ducu gara chruhua nungüej-é' da' doj, ni naga' nungüej-é' daqui nnee. ⁸ Ni ngaa guini'i Simón Pedro si gahuin, ni ganiquin' ráj dacoj sij re' rian Jesús. Ni gataj sij:

—Guxun anéj re' man'án re' riánj si huinj 'ngo tsínj da'ui gaquin'. —Gataj Pedro gunun Jesús.

⁹ Ni hué daj guxu'ui' daran' ni dugüi' Simón si hua yya guida'a ni sij nico xucuj. ¹⁰ Ni gan'anj ruhua nungüej tsínj gu'naj Jacobo nga Juan huin nungüej sí' da'níj Zebedeo. Ni huin nungüej sí' tsínj nicaj dugüi' nga Simón nej. Sani gataj Jesús rian Simón:

—Si guxu'ui' re' mánj. Daj si asij acuan' ni daj rún' gui'yaj re' guida'a re' xucuj, ni da'nga' daj gui'yaj re' nga ni ngüi sisi guinico' sa' ni sij man'ánj. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ni nicaj ni sij nungüej rio ga'na' ni sij rian yo'ój. Ni 'ngo dunáj ni sij daran'anj. Ni gaxi'i ni sij guinico' ni sij Jesús.

Jesús sana a un leproso

¹² Ni 'ngo güi nne Jesús 'ngo xuman'. Ni guisíj 'ngo tsínj a'nan' xi'i nnij rian sij. Ni ngaa guini'i sí' Jesús, ni ganiquin' ráj dacoj sí' rian Jesús. Ni ga' rian sí' da' rian yo'ój. Ni ga'mi yaco sí' rian Jesús. Ni gataj sí':

—Señor, sisi huin ruhua re', ni ga'ue gui'yaj gono'ó re' yünj, ni xi'ne xi'i a'nánj. —Gataj tsínj a'nan' daj.

¹³ Ngaa ni guta' Jesús ra'a sij chra tsínj daj. Ni gataj sij:

—Huin ruhua sisi ga sa' nnee cúj re' aj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni 'ngo hora xi'nej xi'i a'nan' tsínj daj.

¹⁴ Ngaa ni ga'nin' Jesús sun rian sí', ni gataj sij:

—Si ganata' re' rian ni a 'ngo ni ngüi mánj. Maan si gan'anj re' digyán re' man'án re' rian chrej. Ni nicaj re' 'ngo xucu ga'ui' re' rian Yan'anj daj rún' ga'nin' Moisés sun güenda gahuin-in' 'ngo da'nga' sisi hua ganahuín re'. Ngaa ni xacaj ni chrej cuenta sisi hua ganahuín re', gui'yaj man'ánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Sani guixi'ni nuguan' xi'í si sa' gui'yaj Jesús. Ni nahuin yu' nico ni ngüi huin ruhua gunun si-nuguan' sij. Ni ruhua ni sij si ganahuin xi'i a'nan' ni sij, gui'yaj Jesucristo nej. ¹⁶ Sani guxun anéj Jesús man'an sij rian ni ngüi. Ni gan'anj sij 'ngo yu'uj nitaj ni ngüi mán gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj.

Jesús sana a un paralítico

¹⁷ Ni 'ngo güi nne Jesús digyán sij rian ni ngüi. Ni nne ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley nga sij nej. Ni 'na' ni sí' ni xuman' ngaj estado Galilea nga estado Judea nej, xuman' Jerusalén nej. Ni ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj Jesús nga si-fuerza man'an Señor huin Yan'anj. ¹⁸ Hué dan ni guisíj go'ngo ni tsínj ata ni sij 'ngo tsínj nare' dacoj rian 'ngo chrun xéj. Ni nano' ni sij daj gatu ni sij chruhua hue' guruj ni sij tsínj a'nan' daj rian Jesús.

¹⁹ Sani rian man nin' ruhua ni ngüi, ni nun ga'ue guiri' ni sij rian gachin ni sij nga tsínj daj. Ngaa ni gahui ni sij chra hue'. Ni ga'nej ni sij teja. Ni dunij ni sij nanaj rian chrun xéj tsínj a'nan' daj. Ni guruj ni sij tsínj daj dani ni ngüi rian Jesús. ²⁰ Ni ngaa guini'i Jesús sisi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí', ni gataj sí' gunun tsínj a'nan' daj:

—Jnān, nicā 'ngo niman nico rian si-gaquin' so' nánj. —Gataj Jesús.

²¹ Ngaa ni gaxi'i gani ruhua ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley nuguan' nan nga ni dugüi' ni sij:

—Ni un sin huin tsínj nan, ni a'mi quij sij rian Yan'anj únj. Urin Yan'anj ga'ue guinica' niman nico rian si-gaquin'

ni ngüi aj. —Da'nga' daj gani ruhua ni tsínj daj.

²² Sanj xacaj Jesús cuenta daj gani ruhua ni sij. Nj gataj sij:

—Nj un sin huin nj ani ruhua á re' nuguan' da únj. ²³ Hua huñ nuguan' ga'ue gatā gunun tsínj nan. Asj ga'ue gatā gunun sij: “Nicā 'ngo niman nico rian xi'í si-gaquin' re'.” Asj ga'ue gatā gunun sij: “Nāchica re' gache re'.” Nan huin huñ nuguan' ga'ue gatā gunun sij. ²⁴ Nj huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta sisi nicaj sūnj rian xungüi nan huñj da'nj ni ngüi. Nj ga'ue guñicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ngaa nj gataj Jesús gunun tsínj nare' dacój daj:

—Atā gunun man'án re' sisi nāchica re', nj nacaj re' chrun xéj. Nj güñj nan' ducúa re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²⁵ Nj 'ngo hora da nj nachica tsínj daj rian daran' ni ngüi. Nj nacaj sij chrun xéj taj sij daj. Nj nan' sij ducúa sij. Nj ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj.

²⁶ Nj gan'anj ruhua ni ngüi mán yu'uj daj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Nj guxu'ui' ni ngüi daj. Nj gataj ni sij:

—Yyaj nj guini'i né' 'ngo si sa', gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj ni ngüi daj gunun dugüi' ni sij.

Llamamiento de Leví

²⁷ Hué dan nj gahui Jesús ne' chrej xe'. Nj guini'i sij 'ngo tsínj a'nej pesto. Nj gu'naj sí' Leví. Nj nne sí' rian mesa a'nej sí' pesto. Ngaa nj gataj Jesús gunun sí':

—Guñico' re' man'anj gan'anj né'. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Hué dan nj naxuman sí', nj dunáj sí' daran' si nicaj sí'. Nj guñico' sí' Jesús gan'anj sí'.

²⁹ Ngaa nj gui'yaj Leví gui'yanj nico ducúa sí' xi'í Jesús. Nj man nico ango ni tsínj a'nej pesto nga ango ni ngüi nej. Nj nne daran' ni sij rian mesa xa ni sij nga Jesús. ³⁰ Sanj gaxi'i ga'mi quij ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley. Nj gataj ni sij rian ni tsínj nico' Jesús:

—Nj un sin huin nj xa ni é re' go'o ni é re' nga ni tsínj 'yaj gaquin' nej únj. —Daj gataj ni sij.

³¹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nitaj si ní'yanj ni ngüi hua sa' 'ngo tsínj 'yaj gono'o mánj. Sanj ni ngüi a'nan' ní'yanj 'ngo tsínj gono'o aj. ³² Sé si 'nāj gaquin' ni ngüi hua sa' mánj. Sanj ga'nāj gaquin' ni ngüi 'yaj gaquin' sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. —Gataj Jesús gunun ni sij.

La pregunta sobre el ayuno

³³ Ngaa nj gataj ni sij gunun Jesús:

—Nj un sin huin nj nico' huaj 'yaj ni tsínj nico' Juan ayuno únj. Nj achínj jni'yaj njn' ruhua ni sij rian Yan'anj. Nj hué daj 'yaj ni tsínj fariseo nej. Sanj ni tsínj nico' man'án re', nj ya'yoj xa ni sij go'o ni sij aj. —Daj gataj ni sij.

³⁴ Ngaa nj gataj Jesús:

—Daj rún' 'yaj 'ngo tsínj xacaj yun'unj xana da'nga' daj 'yā. Nj ngaa gahuñ gui'yanj xacaj 'ngo tsínj daj yun'unj xana, nj si ga'ue gui'yaj tsínj gan'anj gui'yanj daj ayuno mánj. ³⁵ Sanj hua 'ngo güi ngaa guida'a ni tsínj quij tsínj xacaj yun'unj xana daj. Hué dan nj gui'yaj ni tsínj nico' man'anj ayuno aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁶ Hué dan nj nani Jesús 'ngo nuguan' digyán sij rian ni sij. Nj gataj sij:

—Nj a 'ngo né' si ga'ue ga'nin' né' du'ua atsij naca, nj nara né' du'ua atsij re'e mánj. Sisi da'nga' daj gui'yaj né', nj guere' atsij naca da, gui'yaj né' nánj. Nj da'nga' daj si ga'ue ga 'ueé atsij re'e daj, gui'yaj né' nga atsij naca da mánj. ³⁷ Nj si ga'ue ga'nij né' vino naca chruhua nnij re'e. Daj si tsitsi' nnij daj gui'yaj vino naca da nej. Hué dan nj 'ngo guere' vino nga nnij nej. ³⁸ Hué dan nj hua nian ga'nij né' vino naca chruhua nnij naca. Ngaa nj 'ngo mán sa' vino nga nnij. Nj daj rún' huin vino naca daj huin si-nuguan'anj. ³⁹ Nj ngaa go'o ni sij vino gachij, nj nitaj si huin ruhua ni sij go'o ni sij vino naca. Daj si: “Vino gachij huin si sa' go'o ni sij”, ataj ni sij nej aj. Xi'í daj na'uej ruhua ni é re' guñico' ni é re' si-ducuanj huin nuguan' naca. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

6

Los discípulos recogen espigas en el día de reposo

¹ Nĩ 'ngo güi naránj ruhua ni ngüi, nĩ achéj Jesús riqui nnaa strigo. Ngaa nĩ rocoj ni tsínj nico' Jesús ca strigo. Nĩ dixa ra'a ni sij ca. Nĩ gahui strigo, nĩ xa ni sij. ² Ngaa nĩ nachínj snan'anj ni tsínj fariseo ni sij. Nĩ gataj ni sí':

—Nĩ un sin huin nĩ 'yaj á re' da únj. Nĩ na'uej si-ley Yan'anj sisi guí'yaj né' sun daj güi naránj ruhua né' mánj. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Hua gaya á re' si guí'yaj xí' David ní'. Daj si 'ngo güi ngaa gachin xi'na riqui ni dugüi' sij, ⁴ nĩ gatúj sij chruhua ducua Yan'anj. Nĩ xacaj sij si-chrachrunj Yan'anj. Nĩ xa sij. Nĩ ga'ui' si xa ni tsínj man nga sij nunj si urin chrej ga'ue xa chrachrúnj daj. —Daj gataj Jesús.

⁵ Nĩ gataj ruhua' yún Jesús:

—Nĩ nicaj súnj rian ni güi naránj ruhua né' huínj da'níj ni ngüi. —Gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

El hombre de la mano seca

⁶ Ango güi naránj ruhua ni ngüi, nĩ gatúj Jesús chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nĩ gaxi'i sij digyán sij rian ni tsínj daj. Nĩ yu'uj daj nĩ nne 'ngo tsínj hua naco anéj chrej ra'a sa' sí'. ⁷ Nĩ naga'naj ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo sisi ganahuin tsínj daj, guí'yaj Jesús güi naránj ruhua ni ngüi. Daj si huin ruhua ni sí' ga'mi gaquin' ni sí' xi'í Jesús. ⁸ Sanj guini'i Jesús si ani ruhua ni sí'. Ngaa nĩ gataj Jesús rian tsínj daj:

—Naxuman so', nĩ guí'niquin' so' dani ni únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nĩ naxuman tsínj daj. Nĩ ganiquin' sij.

⁹ Nĩ gataj Jesús gunun ni tsínj naga'naj daj:

—Nachínj snan'an 'ngo nuguan' a ni é re'. A'uej si-ley Yan'anj sisi guí'yaj sa' né' güi naránj ruhua né' ní'. Así sa' guí'yaj quij né', ruhua á re' ní'. Nĩ a'uej si-ley Yan'anj sisi nacaj né' 'ngo tsínj ruhua

gahui' ní'. Así sa' gahui' sij, ruhua á re' sa'. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Nĩ ni'yaj Jesús rian daran' ni tsínj mán ganicaj xi'níj sij. Nĩ gataj sij gunun tsínj daj:

—Ducua so' ra'á so'. —Gataj Jesús.

Nĩ ducua sí' ra'a sí'. Nĩ ganahuin ra'a sí'. ¹¹ Sanj ducu ga'man ruhua ni tsínj naga'naj daj. Nĩ gaxi'i ni sij diga'mi dugüi' ni sij sisi daj guí'yaj xi'i ni sij nga Jesús.

Elección de los doce apóstoles

¹² Nĩ 'ngo ni güi daj gan'anj Jesús riqui 'ngo quij. Nĩ gachínj jni'yaj sij nigan' nín' rian Yan'anj. ¹³ Nĩ ngaa guixiguín, nĩ gaquínj sij ni tsínj nico' sij ga'na'. Nĩ nacui sij xuhuij ni sí'. Nĩ dugu'naj sij ni tsínj daj apóstol. Nĩ nuguan' daj huin ruhuaj gata tsínj a'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. ¹⁴ Nĩ 'ngo ni sij huin Simón. Nĩ dugu'naj Jesús Pedro sí' nej. Nĩ ango sí' huin jnánj Pedro, tsínj gu'naj Andrés. Nĩ ángo ni sí' huin Juan nej, Felipe nej, Bartolomé nej, ¹⁵ Mateo nej, Tomás nej, Jacobo, da'níj Alfeo nej. Nĩ ángo sí' huin Simón huin sí' tsínj gu'naj Celote nej. ¹⁶ Nĩ ángo sí' huin Judas, tsínj huin jnánj Jacobo. Nĩ ángo sí' huin Judas, tsínj digyán chrej rian ni tsínj ga'na' guída'a Jesús.

Jesús atiende a una multitud

¹⁷ Nĩ nanij Jesús riqui quij nga xuhuij ni apóstol. Nĩ ganiquin' sij rian hua ta. Nĩ nahuin yu' nico ni tsínj nico' rucu sij nga nico ni ngüi 'na' estado Judea nga xuman' Jerusalén nej, ni ngüi man du'ua nnee yan'anj huin nungüej xuman' gu'naj Tiro nga Sidón nej. Nĩ guisíj ni ngüi daj rian nne Jesús si gahuin ruhua ni sij gunun ni sij si-nuguan' sí'. Nĩ gahuin ruhua ni sij ganahuin ni sij sisi xi'nej xi'i a'nan' ni sij, guí'yaj Jesús. ¹⁸ Nĩ ganahuin ni ngüi yaco ran' 'yaj ni nane xi'i, guí'yaj Jesús. ¹⁹ Nĩ gahuin ruhua ni ngüi ganun ra'a ni sij man'an Jesús xi'í si nicaj fuerza sí'. Nĩ ganahuin daran' ni sij, guí'yaj sí'.

Bienaventuranzas y ayes

²⁰ Ngaa nĩ nachica Jesús rian sij ni'yaj sij ni tsínj nico' sij. Nĩ gataj sij:

—Hua 'ueé rian án re' si huin ni é re' ni ngüi yaco ran'. Daj si gane niganj ni é re' rian nicaj sun Yan'anj.

²¹ 'Hua 'ueé rian ni é re' si huin ni é re' ni ngüi achin xi'ná riqui yyaj. Daj si guiri' a ni é re' si xá nico ni é re', gui'yaj Yan'anj.

'Ni hua 'ueé gui'yaj Yan'anj rian án re' si huin a ni é re' ni ngüi aco. Daj si ga'nga' ni é re', gui'yaj Yan'anj.

²² 'Ni hua 'ueé rian án re' si nun huin xan' ruhua ni ngüi ni'yaj ni sij ni é re', sisi ri nini ni sij ni é re' nej, sisi a'mi quij ni sij rian xi'í ni é re' nej, sisi a'mi quij ni sij xi'í si-xugüi ni é re' xi'í si nico' ni é re' man'anj, huinj da'nij ni ngüi.

²³ Ngaa ni güi guiran' a ni é re' daj, ni ducu gahuin niá' ruhua á re'. Ni güej a ni é re' gahuin niá' ruhua á re' xi'í si gui'yaj sa' 'ueé Yan'anj nga á re' ngaa nan' ni é re' xata'. Ni hué daj gui'yaj quij ni xi ni tsínj 'yaj quij daj nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

²⁴ 'Sanj ducu niqúi niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj xuru'ue. Daj si urin xungüi nan guiri' ni é re' si huin niá' ruhua ni é re'.

²⁵ 'Ni ducu niqúi niman ni é re' ni tsínj gara ran riqui yyaj. Sanj ne' rucu ni gachin xi'ná riqui ni é re'.

'Ni ducu niqúi niman ni é re' ni tsínj a'nga' acuan'. Sanj ne' rucu ni nani ruhua á re'. Ni gaco ni é re' nej.

²⁶ 'Ni ducu niqúi niman ni é re' ngaa a'mi sa' ni ngüi xi'í ni é re'. Ni da'nga' daj ga'mi ni xi ni ngüi daj rian ni tsínj gataj sisi a'mi ni sí' si-nuguan' Yan'anj xanga'. Sanj tsínj digya' yun'unj huin ni sí'. —Daj gataj Jesús.

El amor hacia los enemigos; la regla de oro

²⁷ Ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Sanj atā gunun a ni é re' sisi gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni ngüi unun' nga á re'. Ni gui'yaj sa' á re' nga ni tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj á re' nej. ²⁸ Ni ga'mi sa' a ni é re' rian ni ngüi a'mi nuguan' quij rian án re'. Ni gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni ngüi a'mi quij rian án re' nej. ²⁹ Ni sisi hua 'ngo

tsínj ga'ui' anéj chrej rián re', ni ga'nin' ruhua re' danicaj re' ga'ui' sí' anéj chrej rián re' nej. Sisi ga'nej 'ngo tsínj si-reto re', ni ga'nin' ruhua re' si ga'nej sij sigató re' nánj. ³⁰ Gara xiná re' ga'ui' re' si achínj ni ngüi rián re'. Ni sisi ga'nej ni ngüi 'ngo si'yáj re', ni si nachínj re' si'yáj re' mánj. ³¹ Ni daj rún' huin ruhua ni é re' gui'yaj sa' ni ngüi nga ni é re', ni da'nga' daj gui'yaj sa' man'an ni é re' nga ni sij.

³² 'Ni sisi 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' urin ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'án re', ngaa ni si gani ruhua á re' sisi naru'ue Yan'anj rian án re' mánj. Daj si da ni tsínj 'yaj gaquin', ni 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni tsínj 'i ruhua ni'ya ni sij. ³³ Ni sisi gui'yaj sa' re' rian urin ni ngüi 'yaj sa' nga man'án re', ngaa ni un sin huin ni naru'ue Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj. Daj si 'yaj sa' ni ngüi 'yaj gaquin' rian ni dugüi' ni sij. ³⁴ Ni sisi chracuij re' san'anj rian urin ni ngüi ga'ue naru'ue rián re', ngaa ni sé 'ngo nuguan' huin mánj. Ni un sin huin ni naru'ue Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj. Daj si da'nga' daj 'yaj ni tsínj 'yaj gaquin', chracuij ni sij san'anj rian ni dugüi' ni sij. Ni ana'uij ni sij si nahuin ra'a ni sij.

³⁵ 'Hué dan ni gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni ngüi unun' nga á re'. Ni gui'yaj sa' á re' rian ni ngüi nej. Ni chracuij a ni é re' rasun ni ngüi. Ni si gana'uij ni é re' si nariqui ruhua' yún ni sij rian án re' mánj. Ngaa ni man'an Yan'anj gui'yaj 'ueé nin' nga á re'. Ni gahuin a ni é re' da'nij Yan'anj achij nne xata'. Daj si 'yaj sa' Yan'anj nga ni ngüi nitaj si acaj cuenta si 'yaj sa' Yan'anj rian ni sij. Ni hué daj 'yaj sa' Yan'anj nga ni ngüi xi'i nej. ³⁶ Ni gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj á re' ni ngüi daj rún' 'i ruhua chrej ni é re' nne xata' ni'ya yun' nej aj.

El juzgar a los demás

³⁷ 'Si ga'ui' a ni é re' gaquin' dugüi' a ni é re' mánj. Asij ni si ga'ui' Yan'anj gaquin' a ni é re'. Ni si gataj ni é re' sisi da'ui dugüi' ni é re' gaquin' mánj. Ngaa ni nitaj si gataj Yan'anj si da'ui man'an án re' gaquin' nej. Guinicaj ni é re' 'ngo niman nico rian ni dugüi' ni é re', ngaa ni

Yan'anj guñicaj 'ngo niman nico rian xi'í man'an ni é re' nej. ³⁸ Ga'ui' ni é re' rian ni ngüi, ngaa ni Yan'anj riqui rian án re' nej. Ni daj rún' 'yaj 'ngo tsínj sa' ruhua du'uej 'nǐj, nǐ ara sa' sij rio, nǐ da'nga' daj guiriun sa' Yan'anj rio riqui-í' rian né' ga'nij né' chruhua xinánj né'. Ni gui'yaj ran Yan'anj rio. Ni naganan'-án' rio daj. Ni gara sa' Yan'anj rio daj nej. Ni daj rún' 'yaj ni é re' nga dugüi' ni é re', nǐ da'nga' daj gui'yaj Yan'anj nga ni é re' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁹ Ngaa ni nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij:

—Ni ga'ue digyán tsínj duri daj chrej rian ango tsínj duri gan'anj nungüej sij ruhua á re' ní'. Si ga'ue mánj. Gan'anj nungüej sij, sanǐ guñij nungüej sij chruhua 'ngo yu'uj nánj. ⁴⁰ Nitaj si huin rian 'ngo tsínj 'na' gahuin chrun daj nga tsínj digyán rian sij. Sanǐ sisi gahuin chrun sa' sij, ngaa ni gahuin sij rún' huin tsínj digyán rian sij. ⁴¹ Ni un sin huin ni ni'yáj re' sisi nun daru chrun rundij rian jnánj re' únj. Sanǐ nitaj si ni'yáj re' si nun 'ngo caj rundij rian man'án re'. ⁴² Ni sisi nitaj si acáj re' cuenta si nun 'ngo caj rián re', nǐ asa' ga'ue gataj re' rian jnánj re': “Guñiquin' acuán' re', nǐ guirǐj daru chrun rundij rián re' aj.” Ni sisi daj atáj re', nǐ tsínj digya' yun'unj huín re'. Guiri sinǐ re' caj nun rian man'án re' aj. Ngaa ni ga'ue guñi'yaj sa' re' guiri re' daru chrun rian jnánj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Por sus frutos los conoceréis

⁴³ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Ni chrun sa', nǐ si ga'ue gayu chruj nitaj si hua sa' mánj. Ni chrun nitaj si hua sa', nǐ si ga'ue gayu chruj hua sa' chraj mánj. ⁴⁴ Ngaa ni'yaj né' daj hua si ayu chra 'ngo chrun daj, nǐ ni'i né' un chrun huin-ín'. Si ga'ue ga'ne né' higo riqui ni coj tanj mánj. Ni si ga'ue naran' né' uva riqui coj yatan mánj. ⁴⁵ Ni 'ngo tsínj sa', nǐ a'mi sí' nuguan' sa' xi'í si nara sa' sí' nuguan' hua sa' chruhua niman sí'. Sanǐ tsínj quij hua, nǐ a'mi sí' nuguan' quij xi'í si nara sí' nuguan' quij chruhua niman sí'. Daran' ni nuguan' nara né' chruhua

nimún', nǐ hué ni nuguan' daj ahui du'ó' a'mí'. —Daj gataj Jesús.

Los dos cimientos

⁴⁶ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Ni un sin huin ataj ni é re' sisi Señor huñj, sanǐ nitaj si dagahuin a ni é re' si atā gunun a ni é re' únj. ⁴⁷ Yyaj ni gatā gunun a ni é re' daj hua 'ngo tsínj 'na' riánj. Ni unun sí'. Ni dagahuin sí' si atā gunun sí' nej. ⁴⁸ Huin sí' rún' huin 'ngo tsínj gui'yaj hue'. Gánj gunun sini yan sí' gunun nin' ruhua. Ni gune' sí' daqui hue'-é' rian huej. Hué dan nǐ ducu gahui nanē. Ni gara xinéj nnee. Ni ga'ui' nucuj nnee daj rian hue'. Sanǐ nun guisiqui' hue' daj. Daj si gahuin ran sa' hue'-é' gune' sí' rian huej. ⁴⁹ Ni hua ango tsínj unun si-nuguan'ánj. Sanǐ nun digahuin sí' si atā gunun sí'. Ni tsínj daj huin rún' huin 'ngo tsínj gui'yaj hue' rian yo'ój chru. Sanǐ nun ganj gunun sí' rian gune' sí' daqui hue'. Ngaa ni gara xinéj nnee. Ni ga'ui' nucuj nnee daj rian hue'. Ngaa ni 'ngo ganatúj ó'. Ni 'ngo guere' hue'-é' da aj. Daj hua tsínj nun unun si-nuguan'ánj. —Gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

7

Jesús sana al siervo de un centurión

¹ Ngaa guisǐj ga'mi Jesús rian ni ngüi daj, nǐ gan'anj sij xuman' Capernaum. ² Ni yu'uj daj nne 'ngo snado centurión. Ni a'nan' 'ngo si-moso capitán daj. Ni ruhua gahui' sí'. Ni 'i ruhua sij ni'yaj sij si-moso sij. ³ Ni ngaa gunun centurión daj si a'mi ni ngüi xi'í Jesús, nǐ ga'nǐj sij go'ngo ni tsínj huin achij man scanij ni tsínj israelita, gan'anj gachinj jni'yaj ni sí' rian Jesús sisi ga'na' gui'yaj gono'o Jesús si-moso centurión daj. ⁴ Ni ngaa guisǐj ni sij rian Jesús, nǐ ga'mi yaco ni sij. Ni gataj ni sij:

—Hua nǐan chracuij re' centurión daj. ⁵ Daj si 'i ruhua sij ni'yaj sij né' huin né' ni tsínj israelita. Ni hué sij gui'yaj si-nuhui né' nej. —Gataj ni sij gunun Jesús.

⁶ Ngaa ni gan'anj Jesús nga ni sij. Ni ngaa ruhua gahuin nichrun' Jesús guisǐj sij hue', nǐ ga'nǐj centurión daj gan'anj

go'ngo ni tsínj nicaj dugüi' nga sij, gataj ni sí' gunun Jesús:

—Señor, si gahuin ruhua re' mánj. Daj si sé tsínj sa' huin tsínj daj, ataj sij. Xi'í daj ni si gatúj re' chruhua ducua' sij, ataj sij mánj. ⁷ Ni xi'í si sé tsínj sa' huin sij ruhua sij, ni nun guisij ruhua sij guchi' sij rián re', ataj sij. Maan si ga'nin' re' sun, ni ganahuin si-moso sij, gui'yaj re', ataj sij. ⁸ Daj si hua tsínj a'nin' sun rian sij. Ni hué sij a'nin' sun rian ni snado nej. Ni ngaa a'nij sij 'ngo snado gan'anj sí', ni huan'anj sí'. Ni ngaa ataj sij ga'na' 'ngo sí', ni 'na' sí' nej. Ni ngaa a'nij sij si-moso sij gui'yaj sun sí', ni hué daj gui'yaj sun sí' nej. —Daj gataj ni dugüi' centurión daj gunun Jesús.

⁹ Ni ngaa gunun Jesús nuguan' gataj tsínj daj, ni gan'anj ruhua sij. Ni guini'yaj sij rian ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij:

—Xanga' atá gunun a ni é re' sisi nun nari'ij 'ngo tsínj israelita xuman ruhua rún' xuman ruhua tsínj centurión nan mánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Ni ngaa nanicaj ni tsínj nicaj dugüi' nga centurión daj gan'anj ni sij ducua' sí', ni xacaj ni sij cuenta sisi hua ganahuin moso daj.

Jesús resucita al hijo de la viuda de Naín

¹¹ Hué daj síj ni gan'anj Jesús 'ngo xuman' gu'naj Naín. Ni huaj ni tsínj nico' sij nicaj dugüi' ni sí' nga nico ni ngüi huaj ni sí' nej. ¹² Ni ngaa huaj guisij sij du'ua xuman' daj, ni guini'i sij si huaj gachin' ni ngüi xanj daj 'ngo níman. Ni tsínj gahui' daj huin urin da'nij yun'unj mmij. Ni huaj nin' ruhua ni ngüi xanj nga yun'unj mmij da nej. ¹³ Ni gani yaco ruhua Señor ni'i sij yun'unj mmij daj. Ni gataj sij:

—Si gacó so' mánj. —Gataj Jesús gunun ún'.

¹⁴ Ngaa ni gan'anj nichu Jesús. Ni ganun ra'a sij chrun xéj. Ni guiniquin' ni tsínj ata níman. Ni gataj Jesús gunun tsínj gahui' daj:

—Tsínj sno'o. Náchica re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa ni nachica tsínj gahui' daj gane sí'. Ni gaxi'í sí' ga'mi sí'. Ni naga'ui' Jesús man'an sí' ra'a nni sí'.

¹⁶ Ni ngaa guini'i ni ngüi si gui'yaj Jesús, ni guxu'ui' daran' ni sij. Ni gaxi'í ni sij ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Ni gataj ni sij:

—Gurugüi' 'ngo tsínj huin achij a'mi si-nuguan' Yan'anj scanij né'. —Daj gataj ni sij.

Ni gataj ni sij nej:

—Ni 'na' ni'yaj Yan'anj ni ngüi nico' man'an Yan'anj. —Gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

¹⁷ Ni gaxa'ni nuguan' xi'í si gui'yaj Jesús nin' gachra' estado Judea nga ango ni xuman' ngaj nichrun' nga-á'.

Los mensajeros de Juan el Bautista

¹⁸ Ni nata' ni tsínj nico' Juan si gui'yaj Jesús gunun man'an sí'. Ngaa ni gaquínj Juan huj tsínj nico' sí' ga'na' nungüej sij rian sí'. ¹⁹ Ngaa ni ga'nij Juan gan'anj nungüej sij nāchin' snan'anj nungüej sij Jesús. Ni nan huin nuguan' ga'nij Juan rian Jesús:

—Hué re' huin tsínj načaj ni ngüi ní'. Así gana'uij únj si ga'na' ango tsínj sa'. —Da'nga' daj huin nuguan' ga'nij Juan rian Jesús.

²⁰ Hué dan ni guisij nungüej sij rian Jesús. Ni gataj nungüej sij:

—Ga'nij Juan, tsínj duguata' nnee, ga'na' nāchin' snan'anj nungüej únj man'án re' sisi so' huin tsínj ga'na' načaj ni ngüi ní'. Así gana'uij únj ango tsínj ga'na' sa'. —Gataj nungüej sij gunun Jesús.

²¹ Ni hué gué hora daj, ni ganahuin nico' ni ngüi a'nan', gui'yaj Jesús. Ni guiri sij nane xi'í niman ni ngüi nej. Ni naxiguin rian ni ngüi duri, gui'yaj sij nej. ²² Hué xi'í daj ni gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Güij nungüej é re'. Ni nata' nungüej é re' gunun Juan si guini'i nungüej é re' nga si gunun nungüej é re' nej. Daj si xiguin ni'yaj ni ngüi duri. Ni chéj ni tsínj yacuan nej. Ni nahuin sa' ni ngüi a'nan' xi'í nnij nej. Ni naxi'nij chraquij ni tsínj so'o nej. Ni ganá'nij ni níman gahui' nej. Ni unun ni ngüi yaco ran' nuguan' sa' nej. ²³ Ni hua 'ueé rian 'ngo tsínj nitaj si nanicaj ruhua ni'yaj sij xi'ij. Daj gataj nungüej

é re' rian Juan. —Daj gataj Jesús rian nungüej tsínj daj.

²⁴ Nì ngaa nanicaj nungüej sí' nan' nungüej sí' rian Juan, ngaa nì gaxì'i ga'mi sa' Jesús rian ni ngüi xi'í Juan. Nì gataj sí':

—Nì ngaa gan'anj ni é re' gunun ni é re' si-nuguan' Juan qui' qui'yanj naco, nì daj hua sij guini'i ni é re', ruhua ni é re' únj. Daj rún' 'yaj riá ngaa xinunj 'yaj nane, nì da'nga' daj 'yaj sij, ruhua ni é re' ní'. ²⁵ Nì sisi sé daj 'yaj sij, nì un sin huin nì gan'anj nì'yaj á re' rian huaj sij únj. Gan'anj ni'yaj á re' 'ngò tsínj nun atsij niá' ní'. Sanì sé daj huin sij mánj. Ni'i ni é re' sisi ni tsínj nun atsij niá' ngà ni tsínj utin' nico san'anj, nì nne ni sí' ducua ni rey. ²⁶ Nì un sin huin nì gan'anj nì'yaj á re' rian nne sij únj. Asì 'ngò tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ní'. Xanga' nì hué daj huin sij aj. Nì hua achij Juan daj ngà daran' ango ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

²⁷ 'Nì asij ná nì garun sa' 'ngò tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í Juan. Nì gataj Yan'anj:

A'nì 'ngò tsínj guinicaj nuguan' guchi' sij. Nì tsínj daj guitaj dian sini rián re' gan'anj sij.

Nì guì'yaj xugüi sij si-chréj re' aj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²⁸ 'Nì atā gunun a ni é re' sisi scanij ni tsínj ga'nga, guì'yaj ni yun'unj xana, nì nitaj si rugüi' 'ngò tsínj huin achij daj rún' huin man'an Juan tsínj duguata' nnee. Sanì tsínj hua lij nìn', nì huin achij sij rian nicaj sun Yan'anj daj ngà man'an Juan ga. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

²⁹ Nì ngaa gunun ni ngüi ngà ni tsínj a'nej pesto si gataj Jesús, nì gataj ni sij sisi dugu'naj huaj guì'yaj Yan'anj. Daj si hua gata' nnee ni sí', guì'yaj Juan. ³⁰ Sanì ni tsínj fariseo ngà ni tsínj digyán ley, nì nun ga'uej ruhua ni sij gunun ni sij daj huin ruhua Yan'anj guì'yaj Yan'anj xi'í ni sij mánj. Daj si nun gata' nnee ni sij, guì'yaj Juan.

³¹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Daj un sin huin guì'yā guìri' digyānj rian án re' daj hua ni ngüi mán acuan' nan únj. ³² Daj rún' 'yaj ni tsin' gan'anj

gane rian yu'ue ngaa ducuj, nì agua ni dugüi', nì hué daj huin ni sij. Nì ataj anin'inj: “A'yanj únj riá rian án re' saj. Sanì nun guìran'anj a ni é re' mánj. Garáj ni únj chra' snanga. Sanì nun gaco ni é re' mánj.” Hué daj ataj ni tsin' rian ni dugüi' ni tsin' anj. ³³ Daj si ga'na' Juan tsínj duguata' nnee, nì nun xa sij chrachrúnj, nun go'o sij nnee vino nej. Nì xi'í daj ataj á re' sisi nun nane xi'i niman sij aj. ³⁴ Asìj nì ga'na' da'nìj ni ngüi huin man'anj. Nì xāj, nì go'ōj aj. Nì ataj ni é re' sisi huinj 'ngò tsínj xa nasa', go'o nasa'. Nì huinj 'ngò tsínj nicaj dugüi' ngà ni ngüi 'yaj gaquin' ngà ni tsínj a'nej pesto nej, ataj á re' xi'ij nej. ³⁵ Sanì sisi 'yaj sa' 'ngò tsínj daj, nì ga'ue guini'i né' sisi tsínj ni'i sa' huin sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús en el hogar de Simón el fariseo

³⁶ Ngaa nì gaquínj 'ngò tsínj fariseo xa Jesús ngà man'an sí'. Ngaa nì gatúj Jesús ducua sí' gan'anj gane sij rian mesa.

³⁷ Nì nne 'ngò yun'unj xana 'yaj gaquin' xuman' daj. Nì ngaa gunun ún' sisi nne Jesús ducua fariseo daj xa sij, nì nicaj ún' 'ngò gaga' alabastro nun gasiti guin' daj.

³⁸ Nì niquin' ún' ne' xi'í Jesús. Nì aco ún'. Nì ayanj nnee rian ún' aco ún' daj dacój Jesús. Nì ane-é' dacój Jesús, 'yaj ún'. Nì naruhui ún' huee chra' ún' dacój Jesús. Nì jnaco dacój sí', 'yaj ún'. Nì garun du'ua ún' dacój Jesús. Nì garij ún' gasiti guin' daj dacój sí' nej. ³⁹ Nì ngaa guini'i tsínj fariseo, tsínj ducua daj si guì'yaj yun'unj xana daj, nì gani ruhua man'an sí': “Sisi xanga' yya huin Jesús 'ngò tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj, ngaa nì xacaj sí' cuenta sisi yun'unj xana 'yaj gaquin' huin ún', nì atsi ún' man'an sij.” Da'nga' daj gani ruhua tsínj fariseo daj xi'í Jesús. ⁴⁰ Ngaa nì gataj Jesús gunun tsínj fariseo daj:

—Simón, nicā 'ngò nuguan' gatā gunun re'. —Gataj Jesús.

—Gataj so', Maestro. —Gataj tsínj ducua daj.

⁴¹ Nì gataj Jesús:

—Huj ran' tsínj daj da'ui san'anj rian 'ngò xuru'ue. Nì 'ngò sij 'yaj xiquínj un'un' ciento san'anj denario. Nì ango sij 'yaj xiquínj huj xia chi' san'anj denario.

42 Nì rian nun guiri' nungüej sij naru'ue sij rian xuru'ue daj, nì ga'nin' ruhua sí' sí da'ui nungüej sij. Ngaa nì, daj hua go'ngo nungüej sij garan' doj ruhua ni'yaj xuru'ue daj, ruhuá re' únj. —Daj gataj Jesús.

43 —Ani ruhuāj sisi tsínj da'ui nico daj, nì garan' doj ruhua sij ni'yaj sij xuru'ue. —Daj gataj Simón.

—Hué dan huin xānga' yya. —Daj gataj Jesús gunun Simón huin tsínj fariseo daj.

44 Ngaa nì nanicaj Jesús ni'yaj sij yun'unj xāna daj. Nì gataj sij gunun Simón:

—Xācaj re' cuenta si gui'yaj yun'unj xāna nan ní'. Ngaa gatū chruhua ducúa re', sanì nun riquí re' nnee na'nij dacō mánj. Nì yun'unj xāna nan, nì nnee gaco ún' daj na'ni ún' dacō. Nì huee chrā ún' jnaco ún' dacō nej. 45 Nun garun du'ua re' man'ānj mánj. Sanì asij gatū ducúa re', nì nun duna ún' sí garun du'ua ún' dacō. 46 Nì nun garij re' gasiti chrāj. Sanì yun'unj daj garij ún' gasiti guin' daj dacō.

47 Xi'í daj nì atā gunun re' sisi da'ui ún' nico gaquin'. Sanì nicā 'ngo niman nico xi'í ni gaquin' da'ui ún'. Daj si 'i nìn' ruhua ún' ni'yaj ún' yūnj. Sanì ngaa ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi doj huin gaquin' da'ui sij, nì doj 'i ruhua sij ni'yaj sij yūnj. —Daj gataj Jesús gunun Simón.

48 Ngaa nì gataj Jesús gunun yun'unj xāna daj:

—Nicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' re'. —Daj gataj Jesús.

49 Nì nne ango ni tsínj rian mesa daj. Nì gaxi'i ni man'an ni sij nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' ni sij. Nì gataj ni sij:

—Nì un tsínj huin tsínj nan, nì ga'ue guinicaj sij niman nico rian ni gaquin', ruhua á re' únj. —Daj gataj ni tsínj daj.

50 Sanì gataj Jesús rian yun'unj xāna daj:

—Hua nacaj Yan'anj man'án re' xi'í si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' yūnj. Gahuin din'inj ruhuá re' nan' re' ducúa re'. —Daj gataj Jesús gunun ún'.

1 Nì ngaa gachin doj nì gachéj Jesús daran' rian ni xuman' ngā ni rancho nej ga'mi sa' sij xi'í si nicaj Yan'anj sun rian né'. Nì nicaj dugüi' ni xuhuij ni tsínj nico' sij nej. 2 Nì huaj go'ngo yun'unj xāna ngā sij nej. Nì hua guiri Jesús nane xi'i chruhua niman da'aj ni ngüi daj. Nì nahuin ango da'aj ni ún', gui'yaj sij nej. Nì scanij ni ún', nì huaj María gu'naj ún' Magdalena. Nì hua guiri Jesús ichij nane xi'i chruhua niman ún'. 3 Nì huaj yun'unj gu'naj Juana huin ún' nicā tsínj gu'naj Chuza huin sí' tsínj nicaj yun'unj ni moso 'yaj rey Herodes. Nì huaj yun'unj gu'naj Susana ngā nico ango ni ngüi xāna nej. Nì chracuij ni ún' si'yaj ni ún' rasun gachin rian Jesús.

Parábola del sembrador

4 Nì gahui nico ni ngüi man rian ni xuman' gan'anj ni'yaj ni sij Jesús. Nì nahuin yu' nico ni ngüi rian Jesús. Hué dan nì nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. 5 Nì gataj sij:

—Gahui 'ngo tsínj dagaman' can. Nì ngaa dagaman' sij, nì guinij doj can chruhua chrej. Nì gachin ni ngüi gurun ni sij. Nì naran' ni xataj xa xuj. 6 Nì guinij doj can daj rian yo'ój yej rian nitaj nico yo'ój. Nì ngaa xira' can daj, nì ganacoj. Daj si nitaj si hua 'yo yo'ój daj. 7 Nì gayu doj can scanij tanj. Nì xira' nuguan'an can daj ngā tanj. Hué dan nì ganē coj daj, gui'yaj tanj. 8 Nì gayu doj can ango yo'ój sa'. Nì guixira' can daj. Nì gachij man'an can. Nì gayu sa' can. Nì 'ngo coj daj gahui 'ngo ciento can. —Daj gataj Jesús nani sij cuento rian ni ngüi daj.

Ngaa nì ga'mi nucuj Jesús. Nì gataj sij:

—Sisi nun chraquij a ni é re', nì gunun a ni é re' nej aj. —Daj gataj Jesús.

9 Ngaa nì nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús. Nì gataj ni sij gunun sí':

—Nì un sin huin cuento nan ruhuaj gata únj. —Daj gataj ni sij.

10 Ngaa nì gataj Jesús:

—Rian ni é re' riqui Yan'anj sisi guini'i ni é re' daj hua rian nicaj sun Yan'anj. Sanì rian ni ngüi nitaj si nicaj dugüi' ngāj, nì nanij cuento hua ránj. Ngaa nì guini'yaj ni sij. Sanì nun guini'i ni sij.

8

Mujeres que sirven a Jesús

Ni gunun chraquij ni sij. Sanj na'ue gara da'nga' ruhua ni sij.

¹¹ 'Hué nan huin si ruhuaj gata cuento digyanj rian án re'. Daj rún' hua can daj, ni da'nga' daj hua si-nuguan' Yan'anj. ¹² Ni can guinij du'ua chrej, ni rún' hua ni ngüi gunun nuguan' huaj. Ni ga'na' sichre. Ni ri sichre nuguan' sa' daj niman ni sij sisi nun guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Daj si na'uej ruhua sichre si nacaj Yan'anj ni sij. ¹³ Ni can guinij rian yo'ój yej, ni rún' hua ni ngüi gunun nuguan' huaj. Daj si ngaa gunun ni sij nuguan' sa' daj, ni nahuin ra'a ni sij. Ni gahuin niq' ruhua ni sij. Sanj 'yaj ni sij rún' 'yaj 'ngo coj nitaj nico ya'a siy. Doj gue güi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Daj si ngaa guiran' ni sij sayun, ni gahuin nini ni sij rian Yan'anj anj. ¹⁴ Ni can guinij scanij tanj rún' hua ango ni ngüi gunun nuguan' huaj. Ni huin ruhua ni sij guiri' ni sij rasun man chruhua xungüi nan. Ni digya' yun'unj san'anj ni sij si nahuij ruhua ni sij gahuin xuru'ue ni sij. Ngaa ni nitaj si 'yaj sa' ni sij ga manj. ¹⁵ Ni can guinij rian yo'ój sa' hué daj hua ango ni ngüi gunun nuguan'. Ni ngaa gunun ni sij nuguan' sa' daj, ni gahuin nica ruhua ni sij nga nuguan' daj. Daj si hua sa' niman ni sij. Ni hua nica niman ni sij nej. Ni 'yaj sa' ni sij. Ni nitaj si duna ni sij si-chrej Yan'anj manj. —Daj gataj Jesús.

Nada oculto que no haya de ser manifestado

¹⁶ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Ni ngaa arún' yan'an chra 'ngo candil, ni si gune' hui né' riqui chru nga riqui nna ganun yan'an daj. Sanj guto' xata' rian mesa sisi guixiguin yan'an daj rian ni ngüi gatu chruhua hue' guini'i ni sij. ¹⁷ Ngaa ni ni a 'ngo nuguan' naranj ni ngüi acuan', sanj daran'anj narugüi'. Ni nitaj a 'ngo nuguan' guixij hui ni ngüi acuan', sanj guini'i daran' ni ngüi xiguin sa'. ¹⁸ Ngaa ni ga cuidado ni é re' daj unun ni é re' ni nuguan' nan. Daj si ga'ui' Yan'anj rian tsínj unun. Sanj ga'ne Yan'anj da gue nicaj ni tsínj na'uej ruhua gunun sa'. Daj si ani ruhua ni sij sisi ni'i

sa' ni sij. Sanj sé daj huin manj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La madre y los hermanos de Jesús

¹⁹ Ngaa ni guisij nni Jesús nga ni jnánj sij rian sij. Sanj nun ga'ue gahuin nichrun' anin' nni sí' rian man'an sij. Daj si man nin' ruhua ni ngüi rian Jesús. ²⁰ Ngaa ni nata' 'ngo tsínj daj rian Jesús: —Nní re' nga ni jnánj re' ana'uij niquin' ne' chrej xe' huin ruhua ni sij guini'i ni sij man'an re'. —Daj gataj tsínj daj.

²¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Nni nga ni jnan huin ni ngüi unun si-nuguan' Yan'anj. Ni 'yaj ni sij si ataj nuguan' daj. —Daj gataj Jesús.

Jesús calma la tempestad

²² Hué dan ni 'ngo güi daj, ni gahui Jesús chruhua 'ngo rio achéj rian nnee. Ni gatúj ni tsínj nico' sij chruhua rio nej. Ni gataj Jesús gunun ni sí':

—Gan'anj né' anéj chrej du'ua laguna xachij nan. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni gan'anj ni sij. ²³ Ni ngaa huaj ni sij, ni gatoj Jesús. Ni gahui 'ngo nane nucuj xxi rian laguna daj. Ni gara nnee chruhua rio. Ni ruhua guinij rio daj chruhua nnee. ²⁴ Ngaa ni gan'anj ni sij nachica ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

—Maestro, Maestro, ruhua gahui' né'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

Ngaa ni nachica ni sij Jesús. Ni ga'mi huee sij rian nane nga rian nnee. Ngaa ni ganiquin' daran'anj. Ni gahuin din'inj rian laguna daj, gui'yaj Jesús. ²⁵ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni un sin huin ni na'ue guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni guxu'ui' ni sij. Ni gan'anj ruhua ni sij. Ni gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Ni un tsínj huin tsínj nan únj. Ni ngaa a'nin' sí' sun, ni da' nane nga nnee dagahuin si-nuguan' sij. —Daj gataj ni sij.

El endemoniado gadareno

²⁶ Ngaa ni guisij ni sij do'ój ni tsínj gadareno. Ni ngaj yo'ój daj anéj chrej du'ua laguna xachij daj rian estado Galilea. ²⁷ Ni nanij Jesús rio daj. Ngaa ni ga'na' 'ngo tsínj 'na' xuman' daj rian

Jesús. Nì guisíj ga'i yo' nùn nane xì'i niman sij. Nì nitaj si nùn sij atsi. Nì nitaj si nne sij hue' mánj. Sanì nne sij chruhua ni yu'uj rian gachin' ni sij níman. ²⁸ Nì ngaa guini'i sij Jesús, nì gaguáj nucua. Nì ganiquin' ráj dācoj sij rian Jesús. Nì gataj sij gaguáj sij:

—Nitaj si huaj si dīguíj re' ngā huín re' Jesús da'níj Yan'an achij nne xata' mánj. A'mi acōj rián re' sisi si gui'yáj re' castigo man'ānj mánj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁹ (Nì da'nga' daj gataj sij daj si hua ga'nin' Jesús sun rian nane xì'i sisi gahui nane xì'i daj niman sij. Nì hua guisíj ga'i yo' sisi guida'a nane xì'i tsínj daj. Nì anumi cadena ra'a sij ngā dacój sij, gui'yaj ni ngūi. Sanì xi'nin' cadena, gui'yaj sij. Nì nicaj nane xì'i sij gan'anj-án' sij quij qui'yanj nāco nej.)

³⁰ Ngaa nì nachínj snan'anj Jesús sí'. Nì gataj sij:

—Daj gu'naj re' únj. —Gataj Jesús.

Nì gataj man'an sí':

—Xi'nin' nico gu'nā aj. —Daj gataj sí' xi'í si ga'i nico nane xì'i gatúj chruhua niman sí'.

³¹ Nì ga'mi yaco ni nane xì'i daj rian Jesús sisi si ga'nij sí' gan'anj ni nane xì'i daj rian yan'an mánj.

³² Nì nìchrun' xi'í quij mán 'ngo xi'nin' xxi xacáj xa xuj. Nì ga'mi yaco ni nane xì'i rian Jesús sisi ga'nij sí' gan'anj gatu ni sij chruhua niman ni xacáj daj. Ngaa nì ga'uej ruhua Jesús sisi da'nga' daj gui'yaj ni nane xì'i daj. ³³ Ngaa nì gahui ni nane xì'i chruhua niman tsínj daj. Nì gan'anj gatu ni sij chruhua niman ni xacáj da aj. Ngaa nì 'ngo gan'anj gue xi'nin' xacáj daj guinij xú' chra 'ngo huej. Nì guinij ni xuj chruhua laguna gahui' ni xú' chruhua nnee aj.

³⁴ Nì ngaa guini'i ni tsínj dugumi ni xacáj si guiran' xú', nì gunánj ni sij nan' ni sij xánj ni sij ngā riqui quij. Nì nata' ni sij daj gahui guiran' ni sij. ³⁵ Hué dan nì gahui ni ngūi daj gan'anj guini'yaj ni sij un sin huin guiran' ni tsínj daj. Nì ngaa guisíj ni sij rian nne Jesús, nì guini'i ni sij tsínj guinun nane xì'i niman daj. Nì

yyaj nì nne sij xi'í Jesús nùn sij si-gan' sij, hua sa' ga'ue nani ruhua sij. Nì guxu'ui' ni ngūi guisíj daj. ³⁶ Nì ni tsínj guini'i daj gahui, nì ganani ni sij daj gahui ngaa ganahui sa' tsínj guinun ni nane xì'i, gui'yaj Jesús.

³⁷ Hué dan nì gachínj jni'yaj daran' ni tsínj gadareno rian Jesús sisi gahui sí' gan'anj sí' xánj ni sij. Daj si guxu'ui' ni sij. Ngaa nì gahui Jesús chruhua riō achéj rian nnee. Nì gan'anj sij anéj chrej du'ua laguna daj. ³⁸ Ngaa nì ga'mi yaco tsínj gunun ni nane xì'i rian Jesús sisi ga'uej sí' guinicaj dugūi' sí' ngā sij gan'anj nungūej sij. Sanì ga'níj Jesús nan' sí' ducúa sí'. Nì gataj sij:

³⁹ —Gūij nan' ducúa re', ngaa nì nata' re' gunun ni dugūi' re' daran' si sa' gui'yaj Yan'an xi'í man'an re'. —Daj gataj Jesús gunun sij.

Ngaa nì gan'anj sij. Nì nata' sij rian daran' ni ngūi man xuman' daj xi'í si sa' gui'yaj Jesús rian sij.

La hija de Jairo; la mujer que tocó el manto de Jesús

⁴⁰ Nì ngaa nianicaj Jesús, nì gahui niā ruhua ni ngūi nahui ra'a ni sij man'an Jesús. Daj si ana'uij daran' ni sij sí'.

⁴¹ Ngaa nì ga'na' 'ngo tsínj huin achij chruhua nuhui rian nne Jesús, gu'naj sí' Jairo. Nì ganiquin' ráj dācoj sí' xi'í Jesús. Nì ga'mi yaco sí' rian Jesús sisi gan'anj sij ducúa sí'. ⁴² Daj si hua urin da'nij xana sí'. Nì síj 'ngo si xuhuij yo' huaj ún'. Nì doj nì gahui' ún'.

Nì ngaa huaj Jesús, nì ducu guru'man ni ngūi xi'níj sí' ganicaj ni sij rian huaj sí'.

⁴³ Nì scanij ni ngūi daj, nì niquin' 'ngo yun'unj xana a'nan' si guisíj xuhuij yo' uráj tun ún'. Nì gutin' ún' daran' si nicaj ún' ngā ni tsínj gono'o. Sanì nun ga'ue ganahui ún', gui'yaj a 'ngo ni sij. ⁴⁴ Ngaa nì gan'anj nichi ún' scanij ni ngūi guisíj ún' rucú Jesús. Nì ganun ún' chra ra'a ún' du'ua si-gan' sí'. Ngaa nì 'ngo hora, nì ganiquin' si uráj tun. ⁴⁵ Ngaa nì gataj Jesús:

—Daj hua á re' ganun ra'a si-gan'anj únj. —Daj gataj Jesús.

Sanj n̄i a 'ngo ni sij nun ganun si-gan' Jesús, ataj ni sij. Ngaa n̄i gataj Pedro nga ni tsínj man nga sij:

—Man n̄in' ruhua ni ngüi rian re'. Nj chráj ra'a daran' ni sij man'an re'. Ngaa n̄i un sin huin n̄i nachínj snan'anj re': "Daj hua ngüi ganun ra'a man'an únj." Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁴⁶ Sanj gataj Jesús:

—Ganun yya 'ngo ngüi man'anj. Daj si ni'inj sisi nahuin ngüi, gui'yā. —Daj gataj Jesús.

⁴⁷ Nj ngaa guini'i yun'unj xana daj sisi na'ue guixij huñ ún', n̄i nagunánj ún' ga'na' ún' ganiquin' ráj dacoj ún' rian Jesús. Nj nata' yya ún' gunun sij rian daran' ni ngüi un xi'i huin ganun ra'a ún' si-gan' Jesús. Nj nata' ún' sisi 'ngo hora, n̄i nahuin ún', gui'yaj sij.

⁴⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ún':

—Xica'uij, ganahuín re', gui'yaj si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'anj. Nj dínj gahuin nimán re' gan'anj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ún'.

⁴⁹ Nj hua gue a'mi Jesús, n̄i ga'na' 'ngo tsínj 'yaj sun rian tsínj nicaj sun nuhui daj. Nj gataj sí' gunun sij:

—Guisíj gahui' da'n̄i xana re'. Ngaa n̄i sj garasun re' rian Maestro mánj. —Daj gataj sí' gunun Jairo.

⁵⁰ Sanj gunun Jesús si gataj sí'. Nj gataj sij:

—Sj guxu'uí' re' mánj. Maan si guxuman yya ruhuá re' n̄i'yaj re' man'anj. Ngaa n̄i ganahuin sa' da'n̄ij re'. —Daj gataj Jesús.

⁵¹ Nj ngaa gatúj Jesús chruhua hue', n̄i nun ga'uej sij sisi gatu ni ngüi nga sij. Nj maan Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, nungüej nica Jairo nej, ga'uej Jesús gatu chruhua hue' nga sij. ⁵² Nj ducu aco ni ngüi. Nj aguáj ni sij nej. Sanj gataj Jesús:

—Sj gaco ni é re' mánj. Sé si gahui' tsin' xana mánj. Sanj si ato nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵³ Sanj ga'nga' naco ni sij guini'i ni sij man'an Jesús. Daj si guini'i ni sij sisi hua gahui' yya tsin' daj. ⁵⁴ Sanj guida'a Jesús ra'a tsin' daj. Nj ga'mi nucuj sij. Nj gataj sij:

—Tsin' xana, ataj snan'an gunun so' sisi nachica so'. —Daj gataj Jesús gunun tsin' daj.

⁵⁵ Ngaa n̄i ganá'nij tsin' xana daj. Nj hué hora 'ngo nachica unj. Nj ga'nin' Jesús sun sisi ga'ui' ni ngüi xa tsin' daj.

⁵⁶ Nj ducu gan'anj ruhua nungüej nica Jairo. Sanj ga'nin' Jesús sun sisi sj nata' nungüej sij nuguan' daj rian n̄i a 'ngo ngüi mánj.

9

Misión de los doce discípulos

¹ Hué dan n̄i gaquínj Jesús sisi nahuin yu' ni xuhuij ni tsínj nico' sij rian sij. Nj ga'ui' sij sun rian ni sí' sisi guñicaj ni sí' sun rian ni nane xi'i. Nj hué daj ga'ui' sij fuerza sisi ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni sí' nej. ² Nj ga'nij Jesús sisi gan'anj ga'mi ni sí' nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi. Nj gataj Jesús sisi ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni sij nej. ³ Nj gataj Jesús:

—Gayun ni é re' gan'anj ni é re'. Nj sj ga'ue guñicaj ni é re' rutsi nej, xinánj nej, chrachrúnj nej, san'anj nej, gan'anj ni é re' mánj. Nj sj ga'ue guñicaj ni é re' atsiñ naduna ni é re' gan'anj ni é re' mánj. ⁴ Nj ngaa gatu ni é re' chruhua 'ngo hue', ngaa n̄i gunaj ni é re' hue' daj da síj gahui' ni é re' gan'anj ni é re' xuman' daj. ⁵ Nj sisi hua 'ngo yu'uj na'ue ni sij nahuin ra'a ni sij a ni é re', ngaa n̄i nagunan' a ni é re' yo'ój chru dacój ni é re' ngaa gahui' ni é re' yu'uj daj. Nj hué-é' huin 'ngo ducuanj digyán ni é re' rian ni sij sisi nun gui'yaj sa' ni sij. —Daj gataj Jesús.

⁶ Hué dan n̄i gahui' ni tsínj nico' Jesús gan'anj ni sij daran' ni xuman'. Nj nata' ni sij nuguan' sa'. Nj n̄in' gachra' ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni sij nej.

Muerte de Juan el Bautista

⁷ Nj gunun rey Herodes daran' si gui'yaj Jesús. Nj nun nari' ruhua sij si gui'yaj sij. Daj si gataj go'ngo ni ngüi sisi ganá'nij Juan scanij ni niman. ⁸ Nj gataj ango ni sij sisi hué Jesús huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj gu'naj Elías. Nj gataj ango da'aj ni sij sisi ganá'nij 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan'

Yan'anj gane sí' asij ná. ⁹ Nì gataj rey Herodes:

—Ga'nin' ni sij chra Juan, gui'yā. Ngaa nì un tsínj huin tsínj da únj. Daj si unünj ga'i nuguan' xi'í sij. —Daj gataj Herodes.

Nì huin ruhua Herodes guini'i sí' man'an Jesús.

Alimentación de los cinco mil

¹⁰ Nì ngaa nanicaj ni tsínj nico' Jesús, nì gataj ni sij daran' si gui'yaj ni sij rian Jesús. Hué dan nì nicaj Jesús ni sij gan'anj sí' 'ngo quij qui'yanj naco nìchrun' xuman' Betsaida. ¹¹ Nì ngaa guini'i ni ngüi, nì guinico' ni sij man'an sí'. Nì ga'mi sa' sí' nga ni sij. Nì ga'mi sí' rian ni sij sisi daj nicaj sun Yan'anj rian ni sij. Nì ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj sí' nej. ¹² Nì ngaa ruhua guini, nì ga'na' ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús. Nì gataj ni sij:

—Gana'nij re' ni ngüi gan'anj ni sij ni xuman' nga ni rancho ngaj nìchrun' sisi nari' ni sij rian gane ni sij nga si xa ni sij. Daj si rian man' né' nitaj ni ngüi man'ánj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

¹³ Ngaa nì gataj Jesús:

—Ga'ui' man'an án re' si xa ni sij nánj. —Daj gataj Jesús.

Sani gataj ni sij:

—Urin si nicaj únj huin un'un' chrachrúnj nga huij gue xucuj. Sani nun ni'i únj sisi huin ruhua re' gan'anj guiran únj si xa daran' ni ngüi nan. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Nì síj 'ngo si un'un' miltsínj man' yu'uj daj. Ngaa nì gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gui'yaj á re' si gane ni ngüi rian yo'ój. Nì nahuin chre' da huij xia chi' da huij xia chi' ngüi gane go'ngo yu'uj, gui'yaj á re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Nì da'nga' daj gui'yaj ni sij. Nì gan'anj gane daran' ni ngüi, gui'yaj ni sij. ¹⁶ Ngaa nì guida'a Jesús un'un' chrachrúnj nga huij xucuj daj. Nì ni'yaj sij xata'. Nì naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa nì gura' da'aj sij ni chrachrúnj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij sisi naga'ui' ni sí' ra'a ni ngüi aj. ¹⁷ Nì xa daran' ni ngüi. Nì gara ran riqui ni sij. Ngaa nì ganacaj ni sij daso

gunaj. Nì nara ni sij xuhuij xuguti nga ni daso daj.

La confesión de Pedro

¹⁸ Nì 'ngo güi ngaa achínj jni'yaj nini urin Jesús rian Yan'anj, nì man' ni tsínj nico' sij nga man'an sij. Ngaa nì nachínj snan'anj Jesús ni sí'. Nì gataj sij:

—Nì un tsínj huinj ataj ni ngüi, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa nì gataj ni sí':

—Ataj da'aj ni ngüi sisi hué re' huin Juan, tsínj duguata' nnee. Nì ataj ango ni sij sisi hué re' huin tsínj gu'naj Elías. Nì ataj ángo ni sij sisi hué re' huin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nì ganá'nij tsínj daj nahuin sí' man'an re' aj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²⁰ Ngaa nì gataj Jesús:

—Nì un tsínj huinj, ruhua man'an án re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nì gataj Pedro:

—Hué re' huin Cristo, tsínj 'na' rian Yan'anj anj. —Daj gataj Pedro.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Sani ga'nin' Jesús nico' sun rian ni sij sisi si nata' ni sij nuguan' nan rian nì a 'ngo ni ngüi man'ánj.

²² Nì gataj sí':

—Hua nian sisi guiran'anj nico' sayun, huinj da'nij ni ngüi. Nì danicaj ni tsínj huin achij nej, ni chrej huin rian nej, ni tsínj digyán ley man'ánj. Nì dagahui' ni sij man'ánj. Sani xiráj hua'nij güi, nì gana'nī. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²³ Ngaa nì gataj Jesús gunun daran' ni sij:

—Sisi hua 'ngo tsínj huin ruhua nico' yünj, ngaa nì dunaj sij si-chrej man'an sij. Ngaa sij nì ya'yoj gata sij rugutsi guinico' sij yünj anj. ²⁴ Nì tsínj na'uej ruhua gahui' sij ngāj, nì ga ni'ya sij. Sani tsínj ga'ue gahui' xi'í man'ánj, nì gane niganj sij nga Yan'anj anj. ²⁵ Nì sisi gui'yaj gana 'ngo tsínj daj daran' si man' chruhua xungüi gahuin si'yaj sij, ngaa nì un sin huin si huin-in' sisi ga ni'ya man'an sij únj. ²⁶ Nì sisi hua 'ngo tsínj na'aj ni'yaj yünj nga si-nuguan'ánj, ngaa nì gahuin na'a nga sij ngaa ga'na' yünj nga ni ángel sa' chruhua

xungüi nan. Nî gahuin 'ueé nungüej chrē. Nî huinj da'nîj ni ngüi. ²⁷ Nî xanga' atā gunun a ni é re' sisî nitaj si gahui' da'aj ni ngüi mán yu'uj nan da' guini'i ni sij ga'na' guinicaj sun Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

La transfiguración

²⁸ Nî ngaa guisîj 'ngo si tuj güi si ga'mi Jesús ni nuguan' nan, nî nicaj sij Pedro nga Juan nej, Jacobo nej. Nî gahui sij chra 'ngo quij gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. ²⁹ Nî ngaa achinj jni'yaj sij, nî naduna rian sij. Nî nahuin gatsî nî'n' si-gan' sij. Nî nahuin açā si-gan' sij nej. Ngaa nî gurugüi' huj tsínj daj. ³⁰ Nî ga'mi nungüej tsínj daj nga sij huin nungüej sí' Moisés nga Elías. ³¹ Nî 'ueé nî'n' ruhua gurugüi' nungüej sí'. Nî ga'mi nungüej sí' nga Jesús xi'í si gahui' sij xuman' Jerusalén gahui sij chruhua xungüi nan. ³² Nî 'na' nnej rian ni dugüi' Pedro. Sanî nun gatoj ni sij. Nî guini'i ni sij sisî xiguin si-gan' Jesús. Nî hué daj guini'i ni sij nungüej tsínj niquin' nga Jesús nej. ³³ Nî ngaa gaxî'i gahui anéj nungüej tsínj daj rian Jesús, nî gataj Pedro gunun Jesús:

—Sa' mán né' yu'uj nan Maestro. Ngaa nî guiyaj únj hua'nij hue' recoj le. Nî 'ngo man'án re'. Nî angoj Moisés. Nî ángo Elías. —Daj gataj Pedro.

Sanî nun ni'i sij si ataj sij mánj.

³⁴ Nî ngaa a'mi Pedro, nî nasîj 'ngo nga guiran-án' rian ni sij. Nî guxu'ui' ni sij si 'ngo nasîj nga daj rian ni sij. ³⁵ Nî scanij nga daj gunun ni sij 'ngo nane gataj-á':

—Tsínj nan huin da'nî 'i ruhuāj. Gunun a ni é re' si ataj sí'. —Daj gataj Yan'anj gunun ni sij.

³⁶ Nî ngaa ganahuij ga'mi Yan'anj, nî gunáj urin Jesús nga ni tsínj nico' sí'. Nî dínj gane du'ua ni sij ni güi daj nun ñata' ni sij si guini'i ni sij gunun nî a 'ngo ni ngüi mánj.

Jesús sana a un muchacho endemoniado

³⁷ Nî ango güi ngaa nanij ni sij chra quij, nî mán nî'n' ruhua ni ngüi 'na' ñari' dugüi' nga Jesús.

³⁸ Nî niquin' 'ngo tsínj daj scanij ni ngüi. Nî gaguáj sí'. Nî gataj sí':

—Maestro, achinj jni'yā rián re' sisî guini'yaj re' da'nî. Daj si urin sij nicā.

³⁹ Nî da'a 'ngo nane xi'i man'an sij. Nî hora aguáj sij. Nî guida'a xi'i yaquij, 'yaj nane xi'i daj da ahuí yatan' du'ua sij. Nî na'uej ruhua nane xi'i daj gahuin ane rian da'nî. ⁴⁰ Nî ga'mi yacōj rian ni tsínj nico' re' sisî guiri ni sij nane xi'i niman da'nî. Sanî nun gunucuj ni sij guiri ni sij mánj. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

⁴¹ Ngaa nî gataj Jesús:

—Ni ngüi man yyaj, nî na'ue guxuman ruhua ni é re' nî'yaj ni é re' man'anj. Nî xi'i niman án re'. Nî na'ue gunucua gane nigān nga ni é re' mánj. Nî na'ue gunucua si-chrej ni é re' niganj mánj. Nîcaj re' da'nîj re' ga'na' re' riánj anj. —Daj gataj Jesús.

⁴² Nî ngaa gahuin nichrun' tsin' daj, nî ganatúj sij, guiyaj nane xi'i daj. Nî guida'a xi'i yaquij, guiyaj nane xi'i nej. Sanî ga'mi huee Jesús rian nane xi'i daj. Nî ganahuin tsin', guiyaj Jesús. Nî naga'ui' Jesús tsin' daj rian chrej sij. ⁴³ Nî gahuin yan'anj ruhua daran' ni ngüi xi'í daj hua nucuj Yan'anj anj.

Jesús anuncia otra vez su muerte

Nî ngaa hua gue gahuin yan'anj ruhua ni sij, nî gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

⁴⁴ —Gunun sa' á re' ni nuguan' ga'mi nan. Hué huin da'nîj ni ngüi. Nî naga'ui' ni sij man'anj ra'a ni tsínj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

⁴⁵ Sanî na'ue gara da'nga' ruhua ni sij si gataj Jesús. Daj si na'ue gunun sa' ni sij, guiyaj nuguan' daj. Nî xu'ui' ni sij gachinj snan'anj ni sij Jesús xi'í nuguan' daj.

¿Quién es el mayor?

⁴⁶ Ngaa nî gaxî'i ni tsínj nico' Jesús ga'mi ni sij un tsínj huin achij scanij ni sij. ⁴⁷ Nî ni'í Jesús daj ani ruhua niman ni sij. Ngaa nî guida'a Jesús ra'a 'ngo tsin'. Nî gani sij tsin' daj xi'nîj sij. ⁴⁸ Nî gataj sij gunun ni sí':

—Nî un tsínj nahuin ra'a tsin' nan xi'í si nicaj dugüi' sij ngāj, nî nahuin ra'a sij

man'ānj nej. Nī tsínj nahuin ra'a man'ānj, nī nahuin ra'a sij Yan'anj. Daj si Yan'anj huin si ga'níj ga'nāj. Nī tsínj nico' da rucu scanij ni é re', nī hué tsínj daj huin tsínj huin achij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El que no es contra nosotros, por nosotros es

⁴⁹ Hué dan nī gataj Juan gunun Jesús:

—Maestro, guini'i ni únj 'ngo tsínj a'mi si-xugüi re'. Nī hué da guiri sij nanē xi'i chruhua niman ni ngüi. Sanī nitaj si chéj sij nga ni únj. Ngaa nī xi'í daj nun ga'uej únj sisi gui'yaj sij daj. —Daj gataj Juan.

⁵⁰ Ngaa nī gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhuá re' sisi hué daj gui'yaj tsínj daj. Daj si tsínj nitaj si unun' ngo', nī chracuij sij yun' anj. —Daj gataj Jesús gunun Juan.

Jesús reprende a Jacobo y a Juan

⁵¹ Nī ngaa achin doj güi guinan' Jesús xata', nī 'ngo gani ruhua sij gan'anj sij xuman' Jerusalén. ⁵² Nī ga'níj sij go'ngo tsínj gan'anj sini rian sij. Nī gan'anj ni sí' xuman' rian man ni tsínj samaritano sisi gui'yaj xugüi ni sí' rian guna ni dugüi' Jesús. ⁵³ Sanī nun nahuin ra'a ni tsínj samaritano Jesús. Daj si hua ni'i ni sí' sisi huaj Jesús xuman' Jerusalén. ⁵⁴ Nī guini'i huij tsínj nico' Jesús si gui'yaj ni tsínj daj. Nī gu'naj nungüej sij Jacobo nga Juan. Nī gataj nungüej sij gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuá re' sisi ga'nin' nungüej únj yan'an gayu xata' gaca ni tsínj man nan daj rún' gui'yaj tsínj gu'naj Elías asij ná ní'. —Daj gataj nungüej sij gunun Jesús.

⁵⁵ Sanī nanicaj Jesús chran' sí' nungüej sij. Nī gataj sí':

—Nun ni'i nungüej é re' daj hua niman nungüej é re'.

⁵⁶ Sé si 'nāj sisi guere' niman ni ngüi gui'yā huinj da'níj ni ngüi. Sanī 'nāj naca ni sij. —Daj gataj Jesús. Ngaa nī gan'anj ni sij ango xuman'.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ Nī ngaa huaj ni sij chrej, nī gataj 'ngo tsínj daj gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuāj guinicōj man'án re' nī a gan'anj re' aj. —Daj gataj sij.

⁵⁸ Ngaa nī gataj Jesús:

—Hua huej nun xune aj. Nī hua si-gaca' xataj chéj xata' nun xú'. Sanī nitaj rjan guna da'níj ni ngüi huinj mánj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

⁵⁹ Ngaa nī gataj Jesús gunun ango tsínj daj:

—Guinico' re' man'ānj. —Daj gataj Jesús.

—Señor, duná re' sisi gan'anj sinij gachinj chrē aj. —Daj gataj sij.

⁶⁰ Ngaa nī gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhuá re' si gachin' ango ni sij niman. Daj si rún' huin niman huin ni sij. Sanī gan'anj man'án re' ga'mi re' nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né'. —Daj gataj Jesús.

⁶¹ Ngaa nī gataj ango tsínj daj gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuāj guinicōj man'án re', sanī duna siní re' sisi gan'anj gata gunun ni dugüi'ij. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶² Sanī gataj Jesús gunun sij:

—Nitaj si ní'yanj tsínj da'a nne ngaa nī'yaj sij rucú sij. Nī da'nga' daj na'ue gui'yaj sun sa' 'ngo tsínj rian nicaj sun Yan'anj ngaa nī'yaj sij rucú sij. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

10

Misión de los setenta

¹ Hué daj síj nī nacui Señor ya'nij xia chí' ran' tsínj nico' sij. Nī ga'níj sij huij huij ran' ni sí' guitaj dian sini yan gan'anj ni sí' go'ngo ni xuman' daj nej. ² Nī gataj sij gunun ni tsínj daj:

—Rún' huin strigo huin ni ngüi achin gunun si-nuguan' Yan'anj. Nī rún' huin tsínj a'nin' strigo huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Nico nin' ruhua strigo ngaj achin ga'nin' ni sij. Ngaa nī gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisi ga'nij man'an sí' ni tsínj gui'yaj sun gan'anj ga'nin' ni sij si-strigo sí'. ³ Nī a'nī gan'anj ni é re' rún' gan'anj ni xachij 'nij scanij ni stuj huee. ⁴ Nī sí nicaj á re' nnánj nga nnij nun san'anj nej, canj nej, gan'anj án re' mánj. Nī sí guiniquin' a ni é re' ga'mi a

ni é re' nga ni tsínj nari' a ni é re' chrej nej mánj.

⁵ 'Ni ngaa gatu a ni é re' 'ngo hue', ni gataj sini yan ni é re' rian ni ngüi nne chruhua hue' daj: "Gahuin din'inj ruhua ni é re'." Daj gataj ni é re'. ⁶ Ni sisi yu'uj daj nne 'ngo tsínj a'mi sa'aj, ngaa ni gahuin din'inj ruhua sij daj huin ruhua ni é re'. Sanj sisi nitaj 'ngo tsínj a'mi sa'aj yu'uj daj, ngaa ni nanicaj nuguan' sa' ga'mi ni é re' rian án re'. ⁷ Gunan án re' hue' nne tsínj sa' daj. Ni xa á re' go'o a ni é re' si riqui ni ngüi daj. Daj si ni tsínj 'yaj sun, ni hua si-chrej ni sij si ga du'ue ni sij. Si gan'anj án re' go'ngo ni hue' mánj. ⁸ Ni ngaa huaj guisij a ni é re' 'ngo xuman' rian ráj xina ni ngüi ni'i ni sij a ni é re', ni xa á re' si riqui ni sij aj. ⁹ Jnahuin a ni é re' ni ngüi a'nan' si guiman ni sij yu'uj daj. Ni gataj á re' gunun ni sij: "Hua gahuin nichrun' ga'na' nica sun Yan'anj rian ni é re'." Daj gataj ni é re'.

¹⁰ 'Sanj sisi huaj guisij a ni é re' 'ngo xuman', ni nun ráj xina ni ngüi ni'yaj ni sij a ni é re', ngaa ni gahui a ni é re' chruhua cayu, ni gataj á re' gunun ni ngüi mán xuman' daj: ¹¹ "Nagunan' ni únj yo'ój yaj man xánj án re' guta dacój ni únj. Ni da'nga' daj 'yaj ni únj xi'í si na'ue gunun a ni é re' si-nuguan' ni únj. Sanj gunun sa' ni é re' sisi hua gahuin nichrun' ga'na' rian nicaj sun Yan'anj rian ni é re'." Hué daj gataj á re' gunun ni ngüi man xuman' daj. ¹² Ataj snan'an gunun a ni é re' sisi güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi, ngaa ni huaj gahuin ni ngüi xuman' daj castigo si guiran' ni ngüi xi'i guimán xuman' Sodoma asij ná. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Ayes sobre las ciudades impenitentes

¹³ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ducu niqui niman ni é re' ni ngüi mán xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Ni nun gui'yā si sa' xuman' Tiro nga xuman' Sidón rún' gui'yā xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Sanj sisi hua gui'yā si sa' daj, ni hua nani ruhua ni ngüi man Tiro nga Sidón xi'í si-gaquin' ni sij ná. Ni hua gunun ni sij atsij naya'. Ni hua gane ni sij rian yaj digyán ni sij

sisi hua yya nanicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. ¹⁴ Hué dan ni güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi, ngaa ni huaj guiran' ni é re' castigo si guiran' ni ngüi xi'i guimán xuman' Tiro nga xuman' Sidón asij ná. ¹⁵ Ni atā gunun a ni é re' huin a ni é re' ni ngüi man xuman' Capernaum sisi nne nin' ruhua ni é re'. Xi'í daj ani ruhua ni é re' sisi hua 'ueé nin' ruhua xánj án re' rún' hua xata' hua xánj án re', ruhua á re'. Sanj gan'anj án re' rian man ni ngüi gahui', gui'yā. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Ni ngüi unun si ataj á re', ni hué daj gunun ni sij si-nuguan'anj nej. Sanj sisi danicaj ni ngüi ni é re', ni hué daj danicaj ni sij man'anj nej. Ni ni ngüi danicaj man'anj, ni hué daj danicaj ni sij Yan'anj nej. —Daj gataj Jesús.

Regreso de los setenta

¹⁷ Hué dan ni nanicaj huaj'nij xia chi' ni tsínj gan'anj daj. Ni hua niā' ruhua ni sij. Ni gataj ni sij gunun Jesús:

—Señor, ni da' ni nane xi'i dagahuin rian ni únj ngaa a'mi únj si-xugüi man'an re'. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Daj rún' yoō ahui du'ui xata', ni da'nga' daj guini'inj 'na' guinij sichre Satanás xata' aj. ¹⁹ Hua riquij si gahuin nucuaj á re' si gurun a ni é re' rian xucuáj nga xiquin nej. Ni si gui'yaj xi'i xú' rian án re' mánj. Ni ga'ue gui'yaj gana ni é re' rian si-fuerza sichre Satanás. Ni nitaj si guiran' a ni é re', gui'yaj a 'ngo ni nuguan' quij nan mánj. ²⁰ Ni hua yya dagahuin ni nane xi'i si ataj á re'. Sanj si gahuin niā' ruhua ni é re' xi'í si unun ni nane xi'i si ataj á re' mánj. Sanj gahuin niā' ruhua á re' si hua nica si-xugüi a ni é re' ta rian yanj xata', 'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús rian huaj'nij xia chi' ni tsínj daj.

Jesús se regocija

²¹ Hué hora daj ni gahuin niā' ruhua Jesús, gui'yaj Espíritu Santo. Ni gataj sij gunun Yan'anj:

—A'mi sa'āj rián re' huín re' chrē nne xata'. Nī nicáj re' nīn' sun xata' ngā rian xungüi nīca' nej. Nī a'mi sa'āj rián re' xi'í si digyán re' nuguan' sa' nan rian ni tsínj nitaj si huin achij. Nī garij huī re' nuguan' sa' nan rian ni tsínj ni'í sa' nga ni tsínj chrūn ga'í nuguan' nej. Nī da'nga' daj garan' ruhuá re' gui'yáj re' huín re' chrē nne xata'. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

²² Ngaa nī gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Riqui chrē daran' ni rasun riānj. Nī a 'ngō ni ngüi nun ni'í daj hua man'ānj huīnj da'nīj Yan'anj. Sanī urin chrē ni'í aj. Nī nī a 'ngō ni ngüi nun ni'í daj hua chrē. Sanī urīnj ni'í daj hua chrē si huīnj da'nīj Yan'anj. Nī un ngüi rian garan' ruhuāj digyānj, nī ga'ue digyānj rian ni sij daj hua chrē. —Daj gataj Jesús.

²³ Ngaa nī ni'yaj Jesús rian urin ni tsínj nico' sij. Nī gataj sij:

—Hua 'ueé rian ni tsínj acaj cuenta daj hua man'ānj daj rún' acaj cuenta á re' ni'yaj á re' rian xi'íj. ²⁴ Daj si asij ná, nī gahuin nico ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj ngā nico ni rey gahuin ruhua guīni'í ni sí' si ni'í ni é re' acuan'. Sanī nun guīni'í ni sij. Nī gahuin ruhua ni sij gunun ni sij si unun ni é re'. Sanī nun gunun ni sij mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El buen samaritano

²⁵ Ngaa nī naxuman 'ngō tsínj digyán ley ga'mi sij ngā Jesús. Nī gahuin ruhua sij xacaj sij cuenta xi'í si-nuguan' Jesús. Nī nachínj snan'anj sij Jesús. Nī gataj sij:

—Maestro, daj gui'yā, nī gane nīgān nga Yan'anj únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁶ Ngaa nī gataj Jesús:

—Daj ataj si-ley Yan'anj ayá re' únj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Nī gataj tsínj daj:

—“Gahuin 'i ruhua né' nī'yaj né' Señor huin Dan'anj né' ngā nīn' niman né'. Nī gahuin 'i ruhua né' nī'yaj né' Yan'anj ngā daran' si-fuerza né'. Nī gahuin 'i ruhua né' nī'yaj né' Yan'anj ngā nīn' sta'nga' né'. Nī daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an né', nī da'nga' daj gahuin 'i ruhua né'

nī'yaj né' ni dugüi' né' nej.” —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

²⁸ Ngaa nī gataj Jesús:

—Dugu'naj huaj atáj re'. Sisi da'nga' daj gui'yáj re', nī gane nīganj re' ngā Yan'anj nánj. —Daj gataj Jesús.

²⁹ Sanī man'an tsínj daj, nī gahuin ruhua sij sisi guīni'í Jesús sisi tsínj sa' huin sij. Xi'í daj nī nachínj snan'anj sij Jesús. Nī gataj sij:

—Nī un tsínj huin dugüi'íj únj. —Daj gataj sij.

³⁰ Ngaa nī nani Jesús 'ngō cuento gunun sí'. Nī gataj sij:

—Gahui 'ngō tsínj daj xuman' Jerusalén huaj sij chrej xuman' Jericó. Nī gahui ni tsínj tū. Nī ga'nej ni sí' si-gan' tsínj huaj daj. Nī ga'ui' ni sí' sij. Nī guiran' xi'í sij, gui'yaj ni sí'. Nī doj nī gahui' sij ngaa gan'anj ni sí'. ³¹ Ngaa nī huaj 'ngō chrej niquin' rian ni tsínj israelita chrej daj. Sanī ngaa guīni'í sij ngaj tsínj guiran' xi'í daj, nī gachin anéj sij rian sí' gan'anj sij. ³² Nī huaj 'ngō tsínj levita chrej daj nej. Nī ngaa guīni'í sij tsínj daj, nī gachin anéj sij gan'anj sij nej.

³³ 'Sanī huaj 'ngō tsínj samaritano hué gue chrej daj. Nī tsínj 'na' anéj chrej huin sí'. Nī ngaa guīni'í sí' tsínj ngaj daj, nī gahuin 'i ruhua sí' ni'yaj sí' sij. ³⁴ Nī gahuin nīchrūn' tsínj samaritano daj. Nī gui'yaj gōno'o sij gasiti ngā nnee vino tsínj guiran' xi'í daj. Nī gumi sij atsij rian guiran' xi'í sí'. Nī dagahui sij sí' xiráj dánj sij xucu. Nī nicaj sij gan'anj sij mesón. Nī dugumi sij man'an sí'. ³⁵ Ngaa nī ango güi ngaa huin ruhua sij gan'anj sij, nī guiri sij huīj san'anj huin denario ga'ui' sij ra'a tsínj ducua huin mesón. Nī gataj sij: “Dugumi re' tsínj nan. Nī sisi gutin' re' huaj, nī man'ānj naru'ue rián re' ngaa nānicā ruhua' yún ga'nāj.” —Daj nani Jesús cuento rian tsínj digyán ley daj.

³⁶ Ngaa nī nachínj snan'anj Jesús sí'. Nī gataj sij:

—Ngaa nī daj hua yya ni huā'nij tsínj gachin daj gahuin tsínj nicaj dugüi' rian tsínj guiran' xi'í daj, ruhua man'án re' únj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa nī gataj tsínj daj:

—Hué tsínj gahuin 'i ruhua ni'ya tsínj guiran' xi'i, ruhuāj aj. —Daj gataj tsínj digyán ley daj.

Ngaa ni:

—Güij re' ni da'nga' daj guiyaj man'án re' nej. —Daj gataj Jesús.

Jesús visita a Marta y María

³⁸ Ni ngaa huaj Jesús chrej, ni guisij sí' 'ngo xuman' rian nun 'ngo yun'unj xana gu'naj Marta. Ni gunáj Jesús ducua' ún', guiyaj ún'. ³⁹ Ni hua 'ngo xugüi'ij Marta gu'naj María. Ni gan'anj gane María dacój Jesús unun ún' si ataj Jesús. ⁴⁰ Ni da nahuij ruhua Marta 'yaj sun ún'. Ngaa ni gahuin nichrun' ún' rian Jesús, ni nachínj snan'anj ún':

—Señor, un sin huin ni nitaj si nahuij ruhua re' sisi urinj duna xugüi'ij rian daran' ni rasun 'yā nan únj. Gataj re' gunun unj si chracuij unj yünj anj. —Daj gataj Marta gunun Jesús.

⁴¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Marta, Marta, nahuij ruhua re' nga daran' ni sun 'yāj re'. Ni na'ue gahuin din'inj ruhua re' mánj. ⁴² Sanj hua urin nuguan' sa' huin si ní'yanj. Ni hua nacui María nuguan' sa' daj. Ni ni a 'ngo ni ngüi sj ga'ue gataj sisi sj gunun María sinuguan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

11

Jesús y la oración

¹ Ngaa ni 'ngo yun nne Jesús 'ngo yu'uj gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj. Ni ngaa ganahuij gachínj jni'yaj sij, ni gataj 'ngo tsínj nico' sij:

—Señor, digyán re' rian únj daj ga'mi únj ngaa gachínj jni'yaj ni únj rian Yan'anj daj rún' digyán Juan rian ni tsínj nico' sí', ruhua únj. —Daj gataj tsínj daj.

² Ngaa ni gataj Jesús:

—Ngaa gachínj jni'yaj á re' rian Yan'anj, ni gataj á re':

Chrej ni únj huín re' nné re' xata'.

Ni huin ruhua únj si ga'mi 'ueé ni ngüi xi'í si-xugüi man'án re'.

Ni huin ruhua únj si ga'na' re' guinicaj re' sun rian ni ngüi, ruhua ni únj.

Ni daj rún' dagahuin sa' ni ángel mán xata' rian man'án re', ni da'nga' daj dagahuin ni ngüi mán nica' rian man'án re', ruhua únj nej.

³ Ni riqui re' si xa ni únj da' go'ngo güi.

⁴ Ni guinicaj re' 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' únj si da'nga' daj nicaj únj niman nico xi'í gaquin' 'yaj dugüi' únj rian únj nej.

Ni sj duná re' si gatsij sichre niman ni únj mánj.

Sanj ga'ni re' sisi sj guiyaj gana si quij rian únj.

Da'nga' daj gataj á re' ngaa gachínj jni'yaj á re' rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵ Ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Güi'yó' cuenta sisi hua 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga 'ngo ni é re'. Ni huaj sij yan' sa' ducua' sí'. Ni gataj sij gunun sí': "Jnanj, chracuij re' huaj'nij chrachrúnj xa 'ngo dugüi'ij 'na' ducua'j. ⁶ Ni huaj sij chrej, sanj nitaj si guiri'ij ga'uij xa sij mánj." Daj gataj sij rian dugüi' sij. ⁷ Sanj gataj tsínj nne chruhua hue' gunun dugüi' sij: "Sj ga'na' chran' yun'únj re' yünj mánj. Hua ránj rian hue'. Ni ngā nga ni da'nī rian nna. Sj ga'ue nachicāj riquij rián re' mánj." Daj gataj sij, ruhua á re' únj. Sé daj gataj sij mánj. ⁸ Ni atā gunun a ni é re' sisi nunj si na'uej sij nachica sij ga'ui' sij xi'í si nicaj dugüi' tsínj daj nga sij, sanj xi'í si ducu reque sí', ni nachica sij ga'ui' sij daran' si achínj sí'.

⁹ 'Asij ni atā gunun a ni é re' sisi gachínj jni'yaj á re' rian Yan'anj. Ni riqui Yan'anj rian án re'. Nāno' a ni é re' nuguan' sa', ni nari' a ni é re'. Ni guiyaj á re' rún' 'yaj 'ngo tsínj ita ra'a rian hue', ni na'ni Yan'anj gatu a ni é re' aj. ¹⁰ Daj si daran' ni ngüi achínj, ni ri' ni sij. Ni ni ngüi nāno', ni nari' ni sij nej. Ni ni ngüi ita ra'a rian hue', ni na'ni Yan'anj gatu ni sij nej. ¹¹ Ni sisi da'nij ni é re' achínj chrachrúnj xaj, ni ga'ue ga'ui' a ni é re' yej ra'a ní'. Ni ngaa achin 'ngo xucua'j, ni ga'ue ga'ui' a ni é re' 'ngo xucua'j xa sij ní'. Sé daj huin mánj.

¹² Ni ga'ue ga'ui' a ni é re' 'ngo xiquin ra'a da'nij a ni é re' ngaa achin chruj ní'. Sé daj huin mánj. ¹³ Tsínj xi'í huin a ni é re'.

Sanj ni'i a ni é re' si hua sa' ga'ui' ni é re' xa ni da'nij ni é re'. Yu'uj daj ni huaj nin' ruhua si riqui yya chrej a ni é re' nne xata' Espíritu Santo rian ni ngüi achínj Espíritu Santo rian-án'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Una casa dividida contra sí misma

¹⁴ Ni 'ngo güi ni guiri Jesús 'ngo nane xi'i niman 'ngo tsínj na'ue ga'mi daj. Ni gaxi'i sí' ga'mi sí'. Ni gahuin yan'anj ruhua ni ngüi guini'i ni sij si gui'yaj Jesús.

¹⁵ Sanj ga'mi go'ngo ni sij xi'í Jesús. Ni gataj ni sij:

—Xi'í si-fuerza man'an sichre gu'naj Beelzebú, ni ri Jesús ni nane xi'i niman ni ngüi. —Daj gataj da'aj ni sij.

¹⁶ Ni gachínj ango da'aj ni sij sisi gui'yaj Jesús 'ngo si sa' 'na' xata'. Daj si huin ruhua ni sij guta' ni sij gaquin' xiráj Jesús.

¹⁷ Sanj ni'i Jesús si ani ruhua ni sij. Ngaa ni gataj sij:

—Sisi unun' ni dugüi' 'ngo ducuasun, ni guere' xuman' daj, gui'yaj ni man'an ni sij mán sij. Ni sisi unun' 'ngo tsínj daj nga ni dugüi' sij mán ducua' sij, ni guere' ni sij nej. ¹⁸ Hué daj huin sisi unun' sichre Satanás nga ni nane xi'i, ni daj ga'ue gunucuj rian nicaj sun sichre Satanás, ruhua á re' únj. Ni da'nga' daj nachínj snan'án a ni é re' xi'í si ataj á re' si ríj nane xi'i chruhua niman ni ngüi nga si-fuerza Beelzebú. Sanj sé si xanga' huin mánj. ¹⁹ Sanj sisi ríj ni nane xi'i niman ni ngüi nga si-fuerza Beelzebú, ngaa ni un tsínj riqui sisi guiri ni tsínj nico' ni é re' nane xi'i niman ni ngüi, ruhua á re' únj. A'mi ni sij nga ni nane xi'i, ruhua á re' ní'. Hué dan ni digyán ni sí' sisi nitaj si hua nica ruhua á re' mánj. ²⁰ Sanj sisi hua yya ríj nane xi'i chruhua niman ni ngüi 'yaj ra'a man'an Yan'anj xanga', ngaa ni huin ruhua gata sisi ga'na' guisij si guinicaj sun Yan'anj scanij a ni é re' aj.

²¹ 'Gui'yo' cuenta daj 'yaj 'ngo tsínj hua nucuj nne ducuj. Ngaa hua xirúnj si chria' sij dugumi sij ducua' sij, ni hua xitinj ruhua sij nne sij nga daran' si nara sa' sij. ²² Sanj ngaa 'na' ango tsínj nucuj doj daj nga man'an sij, ni gui'yaj gana sí' rian sij. Ni ga'nej sí' xirúnj si chria' sij nga

ango ni rasun nara sa' sij. Ni gura' da'aj sí' nga ni dugüi' sí'.

²³ Ni tsínj nitaj si nicaj dugüi' ngāj, ni unun' sij ngāj. Ni tsínj nitaj si naran' strigo ngāj, ni re'ej sij strigo aj. Ni 'yaj sij sisi na'ue guinico' ni ngüi man'ánj. —Daj gataj Jesús.

El espíritu inmundo que vuelve

²⁴ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Ni ngaa gahui nane xi'i niman 'ngo tsínj daj, ni chéj nane xi'i 'ngo yu'uj hua naco nano' sij ni a naranj ruhua. Sanj nun nari' sij rian naranj ruhua. Ngaa ni: “Nanicā ruhua' yünj ducuj rian gahui”, ataj nane xi'i daj. ²⁵ Ni ngaa nanicaj nane xi'i daj, ni nari' sij 'ngo hue' hua ní'nij. Ni hua naca' ne. Ni nagui'yaj sa' ne hue' daj. Ni da'nga' daj rún' huin hue' daj, hué daj huin niman tsínj daj. ²⁶ Ngaa ni gan'anj nane xi'i daj. Ni nano'-ó' ango ichij nane xi'i quij hua daj nga man'an sij. Ni daran' ni nane xi'i daj ganatu nuguan'an niman tsínj daj ruhua' yún gane-é'. Ni guiran' tsínj daj nico sayun daj nga si guiran' sij asij sini yan. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Los que en verdad son bienaventurados

²⁷ Ni diaj hua a'mi Jesús, ni gaguáj 'ngo yun'unj xana nne scanij ni ngüi. Ni gataj ún':

—Hua 'ueé rian nní re' xi'í si guchruj ún' man'án re'. Ni dugutsi ún' man'án re' nej. —Daj gaguáj yun'unj xana daj.

²⁸ Sanj gataj Jesús:

—Hua 'ueé rian ni ngüi unun si-nuguan' Yan'anj. Ni 'yaj ni sij daj rún' ataj Yan'anj gunun ni sij nej. —Daj gataj Jesús.

La generación perversa demanda señal

²⁹ Ni gahuin nico ni ngüi nahuin yu' xi'nij Jesús. Ngaa ni gaxi'í Jesús ga'mi sij. Ni gataj sij:

—Sé ni ngüi sa' huin ni ngüi mán yyaj. Achínj ni sij 'ngo si sa' 'na' xata', guiyā. Sanj si gui'yā 'ngo si sa' guini'i ni sij mánj. Urin si guiran' tsínj gu'naj Jonás asij ná huin si guini'i ni sij aj. ³⁰ Ni daj rún' gui'yaj Yan'anj 'ngo si sa' nico nga Jonás guini'i ni ngüi guimán xuman' Nínive asij ná, ni da'nga' daj gui'yaj Yan'anj nga

man'ānj guñi'i ni ngüi mán yyaj huñj da'níj ni ngüi.

³¹ 'Ní ngaa guisij güi nañui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi, ní ganiquin' reina 'na' ne' sur gataj ún' sisi da'ui ni ngüi mán yyaj gaquin'. Daj si ga'na' ún' da' xi'í nín' xungüi gunun ún' si-nuguan' tsínj gu'naj Salomón. Ní huin chrún sí' si-nuguan' Yan'anj. Sanj huin achij man'ānj daj nga Salomón rian án re'. ³² Ní güi ganahuij xungüi ngaa nañui'yaj Yan'anj xi'í si-gaquin' ni tsínj, ní nañuman ni tsínj guimán xuman' Nínive asij ná nga ni tsínj man acuan'. Ní gataj ni tsínj daj sisi da'ui ni tsínj man acuan' gaquin'. Daj si ganani ruhua ni tsínj guimán Nínive daj xi'í si-gaquin' ni sij ngaa gunun ni sij si nata' Jonás si-nuguan' Yan'anj gunun ni sij. Sanj huin achij man'ānj daj nga Jonás rian án re'.

La lámpara del cuerpo

³³ Ní gataj ruhua' yún Jesús:

—Ní sé si gari hui' 'ngo candil ngaa arún' yan'an chra-á'. Ní si gune' riqui chrúnj mánj. Sanj guto' xata' sisi guixiguin rian ni ngüi gatu chruhua hue'.

³⁴ 'Rún' huin 'ngo yan'an xiguin, ní da'nga' daj huin rundij rian né'. Ní ngaa xiguin sa' rundij rian né', ní ni'yaj sa' né'. Sanj sisi nitaj si xiguin sa' rundij rian né', ní na'ue nari' né' 'ngo chrej sa' gan'anj né'. Daj si hua rumi' rian né'. ³⁵ Ga cuidado rian án re' sisi xiguin sa' chruhua niman án re'. Ngaa ní si ga rumi' rian nne ni é re' mánj. ³⁶ Ní sisi xiguin sa' chruhua niman né', ní nitaj si hua rumi' rian nne né' mánj. Daj si xiguin sa' chruhua niman né' ni'yaj né' daj rún' 'yaj 'ngo yan'an xiguin. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Jesús acusa a fariseos y a intérpretes de la ley

³⁷ Ní ngaa ganahuij ga'mi Jesús, ní gaquínj 'ngo tsínj fariseo xa Jesús ducua' sí'. Ní gatúj Jesús gan'anj gane sij rian mesa. ³⁸ Ní gahuin yan'anj ruhua tsínj daj ngaa guini'i sij sisi nun naniá' nico Jesús asij ngaa achin xa nungüej sij. ³⁹ Sanj gataj Señor gunun sij:

—Ní tsínj fariseo huin ni é re'. Ní na'nin' sa' á re' xiráj tasa nga xiráj go'o nej. Sanj ne' chruhua niman án re', ní man nín' ruhua si quij hua. Daj si 'yaj tu a ni é re', ní 'yaj quij a ni é re' nej. ⁴⁰ Tsínj nitaj si unun huin ín re'. Ni'i a ni é re' sisi gu'yaj Yan'anj nnee cúj né'. Ní da'nga' daj nun ni'i a ni é re' sisi gu'yaj Yan'anj niman né' ní'. ⁴¹ Sanj ga'ui' a ni é re' da'aj si'yaj á re' rian ni ngüi niqui, ngaa ní xacaj á re' cuenta sisi hua sa' chrej chéj a ni é re' aj.

⁴² 'Sanj ducu niqui niman án re' ni tsínj fariseo. Daj si guiran' ni é re' nico sayun. Aya á re' rumi coj nun stila nga coj ruda nej, daran' ni cuej nej. Ní ngaa guisij ichi' rumi, ní a'ui' ni é re' 'ngo rumi rian Yan'anj. Sanj dunáj a ni é re' si gu'yaj nica á re' rian dugüi' a ni é re'. Ní nitaj si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj mánj. Sanj huin ruhua Yan'anj sisi gu'yaj á re' ni nuguan' nico nan. Ní na'uej ruhua Yan'anj sisi dunáj á re' nga ango nuguan' le mánj.

⁴³ 'Ducu niqui niman ni é re' tsínj fariseo. Guiran' ni é re' nico sayun. Daj si aran' ruhua á re' gane a ni é re' chrún xila sa' doj niquin' chruhua nuhui. Ní aran' ruhua ni é re' si garun du'ua ni ngüi ra'a ni é re' rian yu'ue.

⁴⁴ 'Ní ducu niqui niman án re' huin ín re' ni tsínj fariseo. Tsínj digya' yun'unj huin ín re'. Ní rún' hua rian achin' ni ngüi niman daj huin ín re'. Ní nun ni'i ni ngüi. Ní rún' huin ngaa xinga ni ngüi a nun ni'i ni sij ngaj niman, ní run ni sij da'nga' da huin ín re'. Daj si nun ni'i ni sij sisi quij nín' ruhua hua niman án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁴⁵ Ngaa ní gataj 'ngo tsínj digyán ley rian Jesús:

—Maestro, ngaa a'mí re' daj, ní a'mi quíj re' rian ni únj nej. —Daj gataj sij.

⁴⁶ Sanj gataj Jesús:

—Ducu niqui niman án re' tsínj digyán ley. Daj si guiran' ni é re' nico sayun. Ní rún' 'yaj ni tsínj arun carga ya'i xiráj ni xucu daj, 'yaj á re' nga ni ngüi. Ní ya'i nín' ruhua carga daj. Ní na'ue gunucuj ni sij gache ni sij. Ní a doj na'ue chra'cuij

a ni é re' ni sij nga urin ra'a ni é re' ga mánj.

⁴⁷ 'Nj ducu niqui niman án re' xi'í sayun gujran' án re'. Daj si 'yaj á re' ni chran rian ngaj ni niman ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj dagahui' ni xi ni é re' ni sí'. ⁴⁸ Nj xi'í si 'yaj quij ni é re', nj da'nga' daj digyán ni é re' sisi ga nica ruhua á re' nga si gui'yaj ni xi a ni é re'. Daj si hua yya dagahui' ni sij ni sí'. Sanj 'yaj ni é re' ni chran rian achin' ni sij aj.

⁴⁹ 'Nj rjan ni'i sa' Yan'anj, nj gataj-á: "Ga'nī ni tsínj ga'mi si-nuguan'anj nga ni tsínj guj'yaj sun riānj nej. Nj dagahui' ni sij go'ngo ni sí'. Nj guinico' ni sij ango ni sí'. ⁵⁰ Nj asij guj'yaj Yan'anj xungüi, nj dagahui' ni sij ga'i njan' ruhua ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Sanj da'ui ni ngüi mán yyaj si-tun man'an ni sí'. ⁵¹ Nj da'ui sini ni sij si-tun man'an tsínj gu'naj Abel. Nj ganahui da' si-tun man'an Zacarías huin si da'ui ni sij. Nj dagahui' ni sij sí' dani nna yej nga ducua Yan'anj." Da'nga' daj atā gunun a ni é re' sisi da'ui ni ngüi mán yyaj gaquin', gui'yaj ni tsínj daj.

⁵² 'Nj ducu niqui niman án re' ni tsínj digyán ley. Gujran' ni é re' nico sayun. Daj si arānj ni é re' si-chrej Yan'anj rian ni ngüi. Nj nun ga'ue gatu ni é re' chrej daj nej. Nj ni tsínj huin ruhua gatu, nj na'uej ruhua á re' gatu ni sij mánj. —Daj gataj Jesús.

⁵³ Nj ngaa ga'mi Jesús ni nuguan' daj, nj ga'man njan' ruhua ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Ngaa nj gaxi'i ni sij nachínj snan'anj ni sij Jesús xi'í ga'i rasun. Nj chran' yun'unj ni sij sí' nej. ⁵⁴ Daj si huin ruhua ni sij sisi gache du'ua Jesús xi'í si ga'mi sí'. Ngaa nj ga'mi gaquin' ni sij xi'í sí', ruhua ni sij.

12

La levadura de los fariseos

¹ Hué dan nj nahuin yu' ga'i mil ni ngüi rian huaj Jesús. Nj da run 'ngo run ango ni sij.

Nj gaxi'i Jesús ga'mi sí'. Nj gataj sini sí' rian ni tsínj nico' sí':

—Ga cuidado ni é re' nga si-levadura ni tsínj fariseo. Daj si tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Nitaj si 'yaj ni sij daj rún' a'mi ni sij. ² Sj ga'ue gari huñ ni ngüi 'ngo ni nuguan' mánj. Nj sj ga'ue gari huñ ni ngüi si 'yaj ni sij mánj. Sanj hua 'ngo güi, nj naxira' daran' ni nuguan' gari huñ ni ngüi aj. ³ Hué dan nj daran' si ga'mi a ni é re' rian hua rümi', sanj gunun ni ngüi ni nuguan' daj rian hua xiguñ yan'an. Nj daran' ni nuguan' ga'mi huñ ni é re' ngaa narānj ni é re' rian ducua re' ngaa ga'mi huñ ni é re', nj gaguaj ni sij xe' gunun daran' ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús.

A quién se debe temer

⁴ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Nj huin ni é re' ni tsínj nicaj dugüi' ngāj. Nj ataj snan'an gunun ni é re' sisi sj guxu'ui' ni é re' rian ni tsínj ga'ue dagahui' nnee cúj né'. Ngaa sj nj nitaj ango si guj'yaj ni sij nga né' ga mánj. ⁵ Sanj gatā gunun a ni é re' un sin rjan guxu'ui' ni é re': Hué guxu'ui' ni é re' rian Yan'anj xanga'. Daj si ngaa gahui' ni é re', guj'yaj Yan'anj, nj gataj Yan'anj un ngüi gan'anj rian yan'an. Ngaa nj hua si xi'i xu'ui' ni é re' rian Yan'anj anj.

⁶ 'Xanga' ane' un'un' xataj le huñ san'anj moneda aj. Sanj nitaj si nj'yun ruhua Yan'anj go'ngo ni xuj mánj. ⁷ Hué daj nga ni é re', nj aya Yan'anj da' go'ngo hueé chra ni é re'. Xi'í daj nj sj guxu'ui' ni é re' mánj. Daj si huaj ní'yanj ni é re' rian ni xataj aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El que me confesare delante de los hombres

⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ataj snan'an gunun a ni é re' sisi daran' ni tsínj nata' sisi nico' ni sij yünj rian ni ngüi, ngaa nj natāj rian ni ángel nne nga Yan'anj sisi tsínj nico' man'anj huin ni sij. ⁹ Sanj daran' ni tsínj na'uej ruhua nata' rian ni ngüi si nico' ni sij man'anj, nj na'ue natāj rian ni ángel nne nga Yan'anj sisi tsínj nico' man'anj huin ni sij mánj.

¹⁰ 'Ga'ue guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í ni ngüi ga'mi quij rian da'nj

ni ngüi huin man'anj. Sanj sị guinicaj Yan'anj niman nico xi'í ni ngüi ga'mi quij xi'í Espíritu Santo mánj.

11 'Nj ngaa njcaj ni sij ni é re' gan'anj án re' si-nuhui ni tsínj israelita nga rian güesi nga rian ni tsínj nicaj sun, ngaa nj sị gahuin ruhua á re' si daj gataj á re' ngaa nachinj snan'anj ni sij ni é re' mánj.

12 Daj si ngaa guisij hora ga'mi a ni é re', nj digyán man'an Espíritu Santo si ga'mi a ni é re' rian ni sí'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

El rico insensato

13 Ngaa nj gataj 'ngo tsínj niquin' scanij ni ngüi gunun Jesús:

—Maestro, gataj re' gunun jnān si gura' da'aj sij si dunáj chrej nungüej únj. —Daj gataj tsínj daj.

14 Ngaa nj gataj Jesús:

—Jnānj né', un sin huin ani ruhua re' sisi gahuin man'anj tsínj gu'yaj yya scanij ni é re' únj. Nj un sin huin nj ga'mi xi'í rasun hua rian nungüej jnānj re', ruhua re' únj. —Daj gataj Jesús.

15 Ngaa nj gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Ga cuidado ni é re' sisi sị gahuin xicoj ruhua ni é re' nga ni rasun mán chruhua xungüi nan mánj. Sisi guiri' né' nico ni rasun gahuin si'yaj né', nj sé ni rasun daj gu'yaj si xacaj né' 'ngo chrej sa' mánj. —Daj gataj Jesús.

16 Ngaa nj nani Jesús 'ngo cuento si digyán sij rian ni ngüi. Nj gataj sij:

—Hua 'ngo tsínj xuru'ue. Nj sa' nin' ruhua ga'uej xinā sij. 17 Ngaa nj gani ruhua tsínj xuru'ue daj: “Daj gu'yā, nj nitaj rian nara sa'āj ni rasun nan mánj.” Da'nga' daj gani ruhua sij. 18 Hué dan nj gataj sij gunun man'an sij: “Hua ni'ínj daj gu'yā. Ga'nē ni si-gurūj, nj nagui'yaj xachij ruhua' yūnj angoj. Nj nara sa'āj daran' ni si guiri'ij nga daran' ni rasun mán nej. 19 Hué dan nj gatā gunun nimānj sisi man nico ni rasun daj riānj. Nj guisi ga'i yo'. Nj ga'ue naranj ruhuāj, nj xaj, nj gō'oj nej. Nj ga'ue gahuin niā' ruhuāj nej. Daj gatā gunun nimānj.” Daj gani ruhua tsínj xuru'ue daj. 20 Sanj gataj Yan'anj gunun sij: “Tsínj nj'yun huin re'. Hué gue nj nan gahui' re'. Nj un sin

si'yaj gahuin si nara sa' re', ruhua re' únj.” Daj gataj Yan'anj. 21 Da'nga' daj gahuin guiran' tsínj ri' nico ni rasun ngaa huin-in' güenda urin man'an sij. Nj niqui niman sij rian Yan'anj si nitaj ni rasun sa' nicaj sij güenda Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

El afán y la ansiedad

22 Hué dan nj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xi'í daj gatā gunun a ni é re' sisi sị gahuin ruhua ni é re' nga si xa ni é re' guiman ni é re' mánj. Nj sị gahuin ruhua á re' nga atsij gunun ni é re' nej. 23 Ni'i ni é re' sisi hua nj'na' né', gu'yaj Yan'anj. Nj sisi hué daj huin, nj nucua' Yan'anj gu'ya sisi hua si xa né' nej. Nj gu'yaj Yan'anj nneē cú'. Nj sisi nucua' Yan'anj gu'ya nneē cú', nj ga'ue riqui sisi hua si-gan' né' nej.

24 'Nj'yaj ni é re' ni xaca. Nitaj si unun xuj nna. Nj nitaj si ri xuj nna nej. Nj nitaj si-guru xuj nej. Sanj a'ui' Yan'anj si xa xuj. Nj ni'yanj doj ni é re' daj nga ni xataj nej aj. 25 Nj ga'ue gahuin xacan ni é re' doj xi'í si nani ruhua ni é re' ní'. Sị ga'ue mánj. 26 Hué dan nj sisi sị ga'ue gu'yaj á re' nuguan' le doj, nj daj ga'ue gu'yaj á re' nuguan' nico doj, ruhua á re' únj.

27 'Nj'yaj á re' daj achij yaj lirio. Nitaj si 'yaj sun yaj. Nj nitaj si hua'a yaj yu'uej nej. Sanj atā gunun ni é re' sisi hua niā' nin' ruhua yaj daj, daj nga tsínj gu'naj Salomón ngaa gunun sí' atsij sa' nin' ruhua. 28 Nj yyaj nj man coj riqui quij. Nj a'yoj gari yan'an ni sij coj daj. Nj gaca-á'. Nj sisi Yan'anj 'yaj sisi hua niā' ni coj, nj huaj nin' ruhua riqui-í' si-gan' ni é re' nej. Sanj huin ni é re' ni tsínj xuman doj ruhua ni'yaj Yan'anj.

29 'Hué dan nj sị gahuin ruhua á re' nga si xa á re' nga si gō'o ni é re' mánj. Nj sị guiriun ruhua re' mánj. 30 Daj si hué xi'í ni rasun nan huin si nani ruhua ni ngüi nitaj si xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Sanj ni'i chrej ni é re' un rasun achin rian án re'. 31 Sanj nāno' sini a ni é re' sisi njcaj Yan'anj sun niman án re'. Hué dan nj riqui Yan'anj daran' rasun nan rian án re' nej.

³² 'Rún' huin 'ngo xi'nin' xachij dugumij daj huin ni é re'. Yu'uj daj si guxu'ui' ni é re' mánj. Doj ni é re' huin, sanj hua ani ruhua chrej ni é re' riquij rian nicaj sun-ún' gane ni é re' nga-á'.

³³ 'Gudu'ue ni é re' si'yaj ni é re'. Ni ga'ui' ni é re' rian ni ngüi yaco ran'. Ngaa ni ga'ue guiri' a ni é re' 'ngo nnij sa' rian gara sa' á re' si-san'anj ni é re'. Ni nitaj si xutu nnij da mánj. Ni san'anj daj huin san'anj nara sa' ni é re' xata' rian nitaj si sij tsínj tu. Ni nitaj si nahuij san'anj da mánj. ³⁴ Daj si rian nara sa' ni é re' si'yaj ni é re', ni hué yu'uj daj nani ruhua niman ni é re' nej.

El siervo vigilante

³⁵ 'Daj rún' nanun chrún 'ngo tsínj daj si-gan' sij, ni da'nga' daj ga chrún ni é re' nej. Ni daj rún' arun 'ngo tsínj daj yan'an chra candil sisi xiguin chrej huaj sij, ni da'nga' daj guiyaj á re' nej. ³⁶ Gana'uij a ni é re' daj rún' 'yaj ni si-moso 'ngo tsínj xuru'ue. Ana'uij ni sij si numan sí' gan'anj sí' rian xacaj 'ngo tsínj yun'unj xana. Ni ana'uij ni moso daj sisi na'ni yoo ni sij rian hue' ngaa guita ra'a sí' natu sí' chruhua hue'. ³⁷ Ni hua 'ueé rian ni moso daj ngaa nun ruhua ni sij ana'uij ni sij 'na' niqui tsínj ducua daj. Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sisi gane ni sij rian mesa guiyaj sí'. Ni guiyaj sun sí' rian ni sij ga'ui' sí' si xa ni sij. ³⁸ Ni hua 'ueé rian ni moso daj sisi nun ruhua ni sij ana'uij sij mán ni sij si yan' sa' si guerenga' si 'na' niqui tsínj ducua daj. ³⁹ Gunun sa' á re' nan. Sisi guini'i 'ngo tsínj 'ducua daj un hora ga'na' 'ngo tsínj tu, ni dugumi sa' sij ducua sij. Ni si ga'nij sij na'ni sí' gatu sí' ducua sij, guiyaj tu sí' mánj. ⁴⁰ Ni da'nga' daj guiyaj a ni é re' ga chrún guiman án re'. Daj si ga'na' man'anj hué gue hora nitaj si ani ruhua re' huinj da'nij ni ngüi. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

El siervo infiel

⁴¹ Ngaa ni nachínj snan'anj Pedro Jesús. Ni gataj sij:

—Señor, naní re' cuento nan urin rian ni únj ní'. Asij rian daran' ni ngüi sa'. —Daj gataj Pedro.

⁴² Ngaa ni gataj Señor:

—Ni hua 'ngo tsínj nicaj yun'unj moso. Ni dugumi sij ni moso daj, guiyaj xuru'ue. Ni a'ui' sa' sij si xa ni sí' ngaa ruhua guisij hora xa ni sí'. Ni sisi dagahuin sa' tsínj daj si-sun sij, ni daj guiyaj xuru'ue daj nga sij, ruhua á re' únj. ⁴³ Ni ga 'ueé rian tsínj nicaj yun'unj moso daj sisi hua gacuij sij ngaa 'na' niqui xuru'ue nari' sí' sij. ⁴⁴ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi guinicaj tsínj daj sun dugumi sij daran' si'yaj xuru'ue daj, guiyaj sí'. ⁴⁵ Sanj sisi gani ruhua tsínj nicaj yun'unj moso daj sisi gahuin ran 'na' niqui si-xuru'ue sij, ni gaxi'i sij ga'ui' sij ni tsínj nga ni yun'unj xana dugumi sij, ni gaxi'i sij xa nasa' sij, ni go'o nasa' sij da' gaxini sij. ⁴⁶ Ni xi'í si nun ana'uij sij ga'na' si-xuru'ue sij, ni ga'na' sí' hué gue hora nitaj si ani ruhua sij si ga'na' sí'. Ni ducu guiyaj sí' castigo sij. Ni guiran' sij sayun daj rún' guiran' ni tsínj nitaj si 'yaj gacuij, guiyaj sí'.

⁴⁷ 'Ni hua tsínj nicaj yun'unj ni'i si huin ruhua si-xuru'ue sij guiyaj sij. Sanj nun guiyaj sij. Ni nitaj hua xugüi 'yaj sij ga'na' sí'. Yu'uj daj ni ducu duguayun sí' sij. ⁴⁸ Sanj hua ango tsínj nicaj yun'unj. Ni nun ni'i sij si huin ruhua si-xuru'ue sij guiyaj sij. Ni sisi guiyaj sij rasun nun ga'uej ruhua si-xuru'ue sij guiyaj sij, sanj doj gayun sij, guiyaj sí' xi'í si nun ni'i sij.

'Ni sisi a'ui' nico Yan'anj rian 'ngo tsínj daj, ni huin ruhua Yan'anj sisi guiyaj 'ueé sij nga si ga'ui'-í' rian sij. Tsínj nicaj sun nico dugumi sij si'yaj Yan'anj, ni nachin' Yan'anj cuenta rian sij sisi dugumi sa' 'ueé sij si'yaj sí'.

Jesús, causa de división

⁴⁹ 'Yünj 'na' garün yan'an chruhua xungüi nan. Ni ducu huin ruhua sisi hua aca yan'an daj. ⁵⁰ Hua nian si guiran'anj 'ngo sayun nico. Ni ducu ani guitsi ruhua nimánj da guisij guiran'anj sayun daj. ⁵¹ Gani ruhua á re' sisi ga din'inj rian ni ngüi ngaa ga'naj chruhua xungüi, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. Sanj atā gunun a ni é re' sisi gunun' ni tsínj nga dugüi' ni sij, guiyaj si-nuguan'anj. ⁵² Ni asij yyaj ni gunun' un'un' ran' ni dugüi' 'ngo tsínj daj. Ni gunun' huaj nian ran' tsínj

nga yahuij ran' tsínj. Nì gunun' huij ran' tsínj nga ya'nij ran' tsínj. ⁵³ Nì xi'í si-nuguan'ānj, nì gunun' nungüej chrej tsínj daj. Nì gunun' nungüej da'níj sí' nej. Nì gunun' nungüej nni yun'unj xana daj. Nì gunun' nungüej da'níj unj nej. Nì gunun' nungüej nni chrej 'ngo yun'unj xana daj. Nì gunun' nungüej xaco' unj nej. —Daj gataj Jesús.

¿Cómo no reconocéis este tiempo?

⁵⁴ Ngaa nì gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Nì'i sa' á re' daj xacaj ni é re' cuenta. Daj si ngaa guini'i a ni é re' sisi nasíj nga rian atuj güi, nì ataj á re' sisi doj, nì gaman'. Nì da'nga' daj aman' yya. ⁵⁵ Nì ngaa ahui nane ne' sur, nì ataj á re' sisi doj, nì gahuin yan'an. Nì da'nga' daj gahuin yan'an. ⁵⁶ Tsínj digya' yun'unj huin a ni é re'. Sa' á re' ruhua á re', sanì ani quij ruhua á re'. Nì'i a ni é re' xacaj á re' cuenta daj hua xata' nga daj hua rian yo'ój. Sanì nun ni'i a ni é re' daj 'yaj Yan'anj scanij a ni é re' yyaj mánj. —Daj gataj Jesús.

Arréglate con tu adversario

⁵⁷ Nì gataj Jesús:

—Nì un sin huin nì na'ue xacaj a ni é re' cuenta un nuguan' hua nica yya únj. ⁵⁸ Nì sisi hua 'ngo tsínj unun' nga so', nì nicaj sij so' gan'anj sij ducuasun, sanì hué gue chruhua chrej ngaa diaj huaj nungüej é re' daj, nì hué yu'uj daj nagui'yaj yya nungüej é re' xi'í nuguan' unun' nungüej é re'. Nì sisi si gui'yaj yya nungüej é re', ngaa nì nica' s' man'án re' rian güesì. Nì naga'ui' güesì man'án re' rian caíde. Nì gari caíde man'án re' ducuga'. ⁵⁹ Nì ataj snan'ān gunun re' sisi nitaj si huaj gahui re' yu'uj daj da guisij ganahuij naru'ue re' daran' gaquin' gui'yaj re', da nì gahui re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

13

Arrepentíos o pereceréis

¹ Nì hué güi daj nì niquin' 'ngo ni tsínj rian nne Jesús. Nì nata' ni sí' daj guiran' go'ngo ni tsínj 'na' estado Galilea rian Jesús. Daj si dagahui' tsínj gu'naj Pilato. Nì nachej Pilato si-tun man'an ni tsínj daj

nga si-tun ni xucu dagahui' ni sij ga'ui' ni sij rian Yan'anj. ² Ngaa nì gataj Jesús rian ni tsínj niquin' daj:

—Xi'í si da'nga' daj guiran' ni tsínj daj, nì da'ui' ni sij doj gaquin' daj nga ango ni ngüi nne estado Galilea, ruhua ni é re' ní'. ³ Sé daj huin mánj. Nì atā gunun a ni é re' sisi nitaj si nānicaj ruhua ni é re' nānico' a ni é re' Yan'anj, nì da'nga' daj guiran' a ni é re' nej.

⁴ 'Nì hua gunun ni é re' sisi gahui' xinun' huaj'nij ran' ni ngüi ngaa gane 'ngo hue' xxi xacan gataj xiráj ni ngüi daj xuman' Siloé. Nì da'ui' ni sij doj gaquin' daj nga ni ngüi man xuman' Jerusalén, ruhua á re' ní'. ⁵ Sé daj huin mánj. Nì atā gunun a ni é re' sisi nitaj si nānicaj ruhua á re' nānico' a ni é re' Yan'anj, nì da'nga' daj guiran' a ni é re' nej. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la higuera estéril

⁶ Ngaa nì nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. Nì gataj sij:

—Nica' 'ngo tsínj daj 'ngo chrun ayu higo mán riqui do'ój sij rian man coj uva. Nì gan'anj nì'yaj sij sisi ayu higo chra-á'. Sanì a 'ngo-ó' nun guiri' sij mánj. ⁷ Ngaa nì gataj sij gunun tsínj dugumi coj uva daj: “Nì'yaj re' síj huaj'nij yo' 'nāj 'na' na'uij chruj higo, sanì a 'ngo nun guirij mánj. Ga'nin' nāj re' si 'yaj chru niquinj rian do'ój aj.” Daj gataj sij gunun sí'. ⁸ Sanì gataj tsínj dugumi yo'ój daj: “Señor, dunāj acuán' re' si guiniquin' acuanj ango yo' nan. Nì nache' yo'ój, ngaa nì garāj yo'ój ya'nduj xi'ij aj. ⁹ Nì sisi guiniquinj gayu higo chraj, nì dugu'naj huaj. Nì sisi nitaj gayu chraj, nì ga'nin' nāj re' nánj.” Daj gataj moso daj gunun tsínj do'oj. —Daj gataj Jesús digyán sij rian ni ngüi.

Jesús sana a una mujer en el día de reposo

¹⁰ Hué dan nì 'ngo güi naranj ruhua ni ngüi israelita, nì digyán Jesús rian ni ngüi man chruhua si-nuhui ni sí'. ¹¹ Nì nne 'ngo yun'unj xana a'nan', gui'yaj 'ngo nane xi'i. Nì guisij xinun' huaj'nij yo' achéj nitu ún', 'yaj nane xi'i daj. Nì na'ue

nucua xiráj ún' gache ún' mánj. ¹² Ni ngaa guini'i Jesús yun'unj daj, ni gaquínj sij ún'. Ni gataj sij:

—Guisíj nahuín re', 'yaj xi'i a'nán' re' yyaj, xica'uíj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa ni guta' Jesús ra'a sij rian ún'. Ni 'ngo hora daj, ni nahuin nica xiráj ún'. Ni gaxi'i ún' ga'mi sa' ún' rian Yan'anj.

¹⁴ Sanj ga'man ruhua tsínj a'nin' chruhua nuhui xi'i si nahuin yun'unj xana daj 'ngo güi naránj ruhua ni sij, gui'yaj Jesús. Ni gataj tsínj daj gunun ni ngüi:

—Hua huatan' güi gui'yaj sun né' go'ngo semana. Ngaa ni ga'na' á re' ni güi daj nahuin a ni é re'. Ni sé güi naránj ruhua né' ga'na' ni é re' nahuin a ni é re' mánj. —Daj gataj tsínj a'nin' daj.

¹⁵ Ngaa ni gataj Señor Jesús:

—Sa' á re', ruhua á re'. Sanj ani quij ruhua á re'. Tsínj digya' yun'unj huin a ni é re'. Nitaj si nachi go'ngo ni é re' dán re' sicuj nga dán re' urruj yu'uj numi xuj gan'anj dogo'o a ni é re' nnee xuj güi naránj ruhua á re' mí'. ¹⁶ Ni yun'unj xana nan huin da'níj xí' gu'naj Abraham. Ni síj xinun' huaj'ni'yo' numij sichre Satanás ún'. Ni nunj si güi naránj ruhua né' huin güi yyaj, sanj da'ui né' jnachri né' man'an ún' ra'a sichre Satanás. —Daj gataj Jesús gunun tsínj a'nin' daj.

¹⁷ Ni ngaa guisíj ga'mi sij daj, ni gahuin na'aj ni tsínj unun' nga sij. Sanj gahuin niá' ruhua daran' ni ngüi ngaa guini'i ni sij ni si sa' 'na' xata', gui'yaj Jesús.

Parábola de la semilla de mostaza

¹⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Daj hua rian nicaj sun Yan'anj, ruhua á re' únj. ¹⁹ Hué dan ni daj rún' achij can cuej nasa huaj. Ni dagaman' 'ngo tsínj daj riqui yo'ój. Ni xira' can daj. Ni gachi gahuin 'ngo chrun. Ni 'na' ni xataj chéj xata' gui'yaj xú' si-gaca' xú' chra' coj daj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la levadura

²⁰ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Daj hua rian nicaj sun Yan'anj, ruhua á re' únj. ²¹ Hué dan ni daj rún' levadura huaj. Ni nachéj huí 'ngo yun'unj xana

levadura daj scanij chru harina si nachej-é', gui'yaj unj chrachrúnj. Ni gari unj quinj daj chruhua huaj'ni'yo' rio. Ngaa ni nara nane riqui quinj daj, 'yaj levadura. Ni daj rún' 'yaj levadura daj, da'nga' daj gaxa'ni' si-nuguan' Yan'anj nin' gachra' xungüi nej. —Daj gataj Jesús.

La puerta estrecha

²² Ni gachin Jesús ni xuman' nico nga ni rancho ngaa huaj sij gan'anj sij xuman' Jerusalén. Ni digyán sij si-nuguan' sij rian ni ngüi. ²³ Ni nachínj snan'anj 'ngo tsínj daj Jesús. Ni gataj sij:

—Ni doj ni ngüi ga'ue guinani, gui'yaj Yan'anj ní'. —Daj gataj sij.

Ngaa ni gataj Jesús:

²⁴ —Gui'yaj fuerza á re' gatu a ni é re' rian hue' chruj huin rian nicaj sun Yan'anj. Ataj snan'an gunun a ni é re' sisij gahuin nico ni ngüi gahuin ruhua gatu yu'uj daj. Sanj si ga'ue gatu ni sij mánj.

²⁵ Ngaa guisíj naxuman tsínj ducua naránj sij rian ducua sij, ni gaxi'i ni é re' gaquínj ni é re' mán xe'. Ni gataj ni é re' gunun sij: “Señor, na'ni re' gatu ni únj.” Gataj á re'. Sanj gataj tsínj ducua daj gunun a ni é re': “Nun ni'inj ni a 'na' ni é re' mánj.” Daj gataj Señor daj huin man'anj.

²⁶ Ngaa ni gaxi'i ni é re' gataj á re' gunun: “Xa ni únj, go'o ni únj nga man'an re'. Ni digyán re' nuguan' ga'mi re' rian ni únj rian yu'ue.” Gataj á re' nej. ²⁷ Sanj gataj man'anj rian an re': “Nun ni'inj ni a 'na' ni é re'. Guxun anéj daran' ni é re' rianj si huin ni é re' tsínj 'yaj gaquin'.” Daj gata gunun a ni é re'.

²⁸ Ni yu'uj daj guiman ni é re'. Ni ducu gaco ni ngüi man yu'uj daj. Ni da xa ruj yan' ni ngüi nej. Ni guini'i ni é re' ni xi a ni é re' tsínj gu'naj Abraham nej, tsínj gu'naj Isaac nga tsínj gu'naj Jacob nej, daran' ango ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Ni guini'i ni é re' sisij nne ni sí' rian nicaj sun Yan'anj. Sanj guiri Yan'anj ne' xe' guiman ni é re' aj. ²⁹ Ni ga'na' ni ngüi mán ne' síj güi nga ni ngüi mán ne' rian atuj güi nej, ni ngüi mán ne' norte nej, nga ni ngüi mán ne' sur nej. Ni gane ni ngüi daj xa ni sij rian mesa rian nicaj sun Yan'anj. ³⁰ Ni hua ni ngüi nun gahuin

achij xungüi nan. Ni hué ni sij gahuin achij ango xungüi ganahuin naca. Ni hua ni ngüi gahuin achij xungüi nan. Ni hué ni sij nico' ne' rucu ango xungüi ganahuin naca daj. —Daj gataj Jesús.

Lamento de Jesús sobre Jerusalén

³¹ Ni güi daj guisij go'ngo ni tsínj fariseo rian nne Jesús. Ni gataj ni sí' gunun sij:

—Hué yu'uj nan guxun re' man'án re' si huin ruhua rey Herodes dagahui' so' aj. —Daj gataj ni sí'.

³² Ngaa ni gataj Jesús:

—Güij ni gataj á re' gunun xune daj: “Ni'yaj re', yyaj nga a'yoj ríj nane xi'i chruhua niman ni ngüi. Ni nahuin ni ngüi a'nan', 'yā nej. Ni xiráj hua'nij güi, ni nahuij si-sünj, gui'yā.” ³³ Sani hua nian si gahuí gan'án yyaj nga a'yoj nga ataj nej si nitaj si huaj gahui' 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ne' xe' xuman' Jerusalén mánj.

³⁴ 'Ducu nani ruhuāj xi'í a ni é re' ni tsínj man xuman' Jerusalén. Daj si gahui' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj á re'. Ni a'ui' ni é re' yej ni tsínj nicaj nuguan' huaj ga'níj Yan'anj rian án re'. Sij undaj huin ruhuāj nagui'yaj yu'uj ni é re' dugumij ni é re'. Ni daj rún' 'yaj 'ngo xuchre nagui'yaj yu'uj xuj da'níj xuj riqui si-gachi xuj, ni da'nga' daj ruhuāj gui'yā nga á re'. Sani nun ga'uej ruhua á re' mánj. ³⁵ Ni'yaj á re'. Daj si guere' xánj án re' nga ducua á re'. Ni ataj snan'án gunun a ni é re' sisi si guini'i ruhua' yún ni é re' yünj da guisij ga'na' ruhua' yünj chruhua xungüi nan. Ni gataj ni é re': “Hua 'ueé tsínj 'na' rian si-xugüi Señor.” Gataj ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj man xuman' Jerusalén.

14

Jesús sana a un hidrópico

¹ Hué dan ni 'ngo güi naránj ruhua ni sij, ni gatúj Jesús chruhua ducua 'ngo tsínj fariseo a'nin'. Ni xa sí' nga ni sij. Ni naga'na' ango ni tsínj fariseo Jesús si gui'yaj sí'. ² Ni nne 'ngo tsínj 'nij gu'man rian Jesús. ³ Ni nachínj snan'anj Jesús ni

tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Ni gataj sij:

—A'uej si-ley Yan'anj sisi nahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj né' güi naránj ruhua né', ruhua á re' ní'. —Daj gataj Jesús.

Sani dínj gahuin du'ua ni sij.

⁴ Ngaa ni guida'a Jesús tsínj daj. Ni nahuin sí', gui'yaj sij. Ni na'níj sij nan' sí'.

⁵ Ngaa ni gataj sij gunun ni tsínj fariseo:

—Sisi guinij 'ngo dán án re' urruj, asi 'ngo dán án re' sicuj guinij chruhua pozo nnee nunj huin si güi naránj ruhua né', ni si gan'anj guiri yoo ni é re' xucu guinij chruhua nnee da ga mí'. —Daj gataj Jesús.

⁶ Ni nun ga'ue danicaj ni sij nuguan' rian Jesús ga mánj.

Los convidados a las bodas

⁷ Ni ngaa guini'i Jesús daj nano' ni tsínj 'na' ducua tsínj fariseo daj chrun xila niquin' ne' rian gane ni sij rian mesa, ngaa ni nani sij 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. Ni gataj sij:

⁸ —Ngaa gaquinj 'ngo tsínj daj gan'anj re' rian gahuin 'ngo gui'yanj nara'a ne, ni si gané re' chrun xila niquin' ne' chrej rian mánj. Ga'ue si guisij ango tsínj huin achij doj daj nga man'án re' ga aj. ⁹ Ni ga'ue si ga'na' tsínj gaquinj nungüej é re', ni gataj sí' gunun re': “Ga'ui' re' chrun xila nan gane tsínj nan anj.” Gataj sí' si ruhuaj. Ngaa ni gahuin na'aj re', ni gan'anj gané re' chrun xila niquin' da rucu. ¹⁰ Hué dan ni ngaa gaquinj sij ga'na' re', ni gané re' da rucu. Hué dan ni ngaa ga'na' tsínj gaquinj re', ni gataj sij gunun re': “Amigo, gachin gané re' chrun xila niquin' ne' rian.” Gataj sij. Ngaa ni gahuin 'ueé re' rian ni tsínj nne rian mesa nga re' aj. ¹¹ Daj si un tsínj huin ruhua gahuin rian, ni guna sij da ne' rucu. Sani un tsínj ga'uej ruhua guna da ne' rucu, ni gahuin rian sij. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj man ducua tsínj fariseo daj.

¹² Ngaa ni gataj Jesús gunun tsínj gaquinj ga'na' sij ducua sí':

—Ngaa gui'yaj re' 'ngo nún ducua re', ni ga'ui' re' xa ni ngüi, ni si gaquinj re' ga'na' ni tsínj nicaj dugüi' nga re' nga ni jnánj re' nej, ni tsínj xuru'ue mán riqui

xuman' nej. Daj si ga'ue gaquinj ni sij man'án re' xa re' nga ni sij. Ni da'nga' daj naru'ue ni sij rián re'. ¹³ Sani' ngaa gui'yaj re' 'ngo gui'yanj ducua' re', ni gaquinj re' ga'na' ni ngüi niqui nga ni ngüi nachran' ra'a nej, ni ngüi yacuan nej, ni ngüi duri nej. ¹⁴ Ngaa ni ga 'ueé rián re'. Daj si si ga'ue naru'ue ni ngüi daj rián re'. Sani' naru'ue sa' Yan'anj rián re' ngaa gana'nij ni niman huin ni sij ni ngüi hua nica niman. —Daj gataj Jesús gunun tsínj gaquinj daj.

Parábola de la gran cena

¹⁵ Ni ngaa gunun 'ngo ni tsínj nne nga Jesús rian mesa, ni gataj sí' gunun Jesús:

—Hua 'ueé rian tsínj gan'anj nún rian nicaj sun Yan'anj. —Daj gataj sí'.

¹⁶ Ngaa ni gataj Jesús gunun sí':

—Ni gui'yaj 'ngo xuru'ue 'ngo nún nico ducua' sij. Ni gaquinj sij ga'na' nico ni ngüi. ¹⁷ Ni ngaa sijn gahuin chrun si xa ni ngüi, 'yaj sij, ni ga'nij sij 'ngo moso gan'anj gataj sí' rian ni ngüi daj: “Ga'na' a ni é re' si a hua chrun si xa á re'.” Daj gataj moso daj gunun ni ngüi, gui'yaj xuru'ue. ¹⁸ Sani' gaxi'i ni sij gataj ni sij rian moso daj sisi si ga'ue guisij ni sij xa ni sij. Ni gataj 'ngo tsínj daj: “Guirán 'ngo yo'ój, ni hua nian si gan'anj ni'ya. Achínj jni'ya rián re' si guinicaj re' 'ngo niman nico ngāj si si ga'ue gan'an nga re' mánj.” Daj gataj sij. ¹⁹ Ni gataj ango sij: “Guirán un'un' inta sicúj, ni gan'anj xacaj cuenta sisi a hua xuj gui'yaj sun xuj. Ni guinicaj re' 'ngo niman nico ngāj xi'í si nun ga'ue gan'an nga re' mánj.” Daj gataj sí'. ²⁰ Ni gataj ango sij: “Da guisij xacā 'ngo yun'unj xana, ni si ga'ue gan'an mánj.” Daj gataj hua'nij ran' tsínj gunun moso daj.

²¹ Ngaa ni nicanj si-moso tsínj ducua daj. Ni nata' sij nuguan' ga'mi go'ngo ni sí' gunun xuru'ue daj. Hué dan ni ga'man ruhua xuru'ue daj. Ni gataj sij gunun moso: “Gan'anj yoó re' rian yu'ue nga chruhua chrej man riqui xuman' nan. Ni nicaj re' ni ngüi niqui nga ni ngüi nachran' ra'a nej, ni ngüi yacuan nej, ni ngüi duri nej ga'na' re'.” Daj gataj xuru'ue daj gunun moso. ²² Ngaa ni gataj

moso daj gunun xuru'ue: “Señor, hua sijn gui'yā si ga'nij re' yünj. Sani' hua luga ga' aj.” Daj gataj moso daj. ²³ Ngaa ni gataj xuru'ue daj gunun moso: “Güij re' chruhua chrej gan'an nga chrej gatin nej. Ni gui'yaj fuerzá re' si ga'na' ni ngüi gatu ni sij chruhua ducua'j gara guiman ni sij. ²⁴ Daj si xanga' atā gunun re' sisi si gahuin sti'nij nga ni a 'ngo ni ngüi gaquinj sinij mánj.” Gataj xuru'ue daj gunun si-moso sij. —Daj gataj Jesús gunun tsínj nne rian mesa nga sij.

Lo que cuesta seguir a Cristo

²⁵ Ni huaj nico ni ngüi nga Jesús. Ni nicanj sij gataj sij gunun ni sí':

²⁶ —Sisi hua 'ngo tsínj daj huin ruhua ga'na' riánj, ni hua nian si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij yünj daj nga si 'i ruhua sij ni'yaj sij chrej sij nga nni sij nej, man'an sij nej. Ni sisi na'uej ruhua sij daj, ni si ga'ue gahuin sij tsínj guinico' man'anj mánj. ²⁷ Ni sisi na'uej ruhua 'ngo tsínj daj gata sij rugutsi guiran' sij sayun ngāj, ni si ga'ue gahuin sij tsínj guinico' man'anj mánj.

²⁸ Ni sisi huin ruhua 'ngo ni é re' gui'yaj 'ngo hue' xxi nata', ni nani sini ruhua tsínj daj ni'yaj sij undaj gutin' sij du'ue hue' daj. Ngaa ni xacaj sij cuenta sisi guisij si-san'anj sij. ²⁹ Ni sisi nitaj si nani sini ruhua sij, hué dan ni ngaa guruj sij daqui hue', ni na'ue guisi-í', gui'yaj sij. Ni gaxi'i ni ngüi ga'mi ducu ni sij xi'í sij. ³⁰ Ni gataj ni sij: “Gaxi'i tsínj nan gui'yaj sij hue'. Sani' nun gunucua'j sij guisi, gui'yaj sij mánj.” Daj gataj ni ngüi daj.

³¹ Ni sisi hua 'ngo rey nicaj ichi' mil snado, ni huaj sij gan'anj gunun' sij nga ango rey 'na' nga cō mí snado, ngaa ni gan'anj gane sij xacaj sij cuenta sisi ga'ue gunucua'j sij gui'yaj gana sij rian ango rey nicaj cō mil snado daj. ³² Ni sisi ani ruhua sij sisi na'ue gunucua'j sij gunun' sij nga ango rey, ni ngaa hua gan' 'na' ango rey, ni a'nij sij ni tsínj nicaj nuguan' gan'anj gataj snan'anj ni sí' sisi na'mi nungüej rey daj.

³³ Ni hué ducua'j daj tsínj na'uej ruhua duna daran' si nicaj sij, ngaa ni si ga'ue

gahuin sij tsínj guinico' man'anj mánj.
—Daj gataj Jesús.

Cuando la sal pierde su sabor

³⁴ Nĭ gataj ruhua' yún Jesús:

—Hua sa' yan. Nĭ daj rún' huin yan, nĭ da'nga' daj huin a ni é re' chruhua xungüi. Sanĭ sisi nitaj si 'nĭn' yan daj, nĭ si ga'ue gui'yaj né' nahuin 'nĭn' mánj. ³⁵ Nĭ nitaj si ní'yanj yan daj rian yo'ój. Nĭ nitaj si ní'yan gahuin yo'ój ya'nduj nej. Sanĭ guere'ej ne' xe' yan daj.

Hué dan nĭ tsínj nun chraquij, nĭ hua nian si gunun sij nuguan' nan anj.

15

Parábola de la oveja perdida

¹ Ngaa nĭ nahuin yu' daran' ni tsínj a'nej pesto nga ni ngüi 'yaj gaquin' rian Jesús gunun ni sij si gataj sí'. ² Ngaa nĭ ga'mi huĭ ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley xi'í si gui'yaj Jesús. Nĭ gataj ni sí':

—A'nin' ruhua tsínj daj nicaj dugüi' sij nga ni tsínj 'yaj gaquin'. Nĭ xa nuguan'an sij nga ni sí' nej. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa nĭ nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. Nĭ gataj sij:

⁴ —Nĭ sisi nicaj 'ngo dugüi' ni é re' 'ngo ciento xachij, nĭ gan'anj ni'ya 'ngo xuj, nĭ daj gui'yaj tsínj dan daj, ruhua ni é re' únj. Gara sij gan'anj xia xinun' gan'anj xachij riqui quij. Nĭ gan'anj nana'ui' sij xachij gan'anj ni'ya daj. Nĭ dayun nari' sij. ⁵ Nĭ ngaa nari' sij, nĭ nia' ruhua sij guta' sij dacan xicój sij. ⁶ Nĭ ngaa nasĭj sij ducúa sij, nĭ naran' sij ni tsínj nicaj dugüi' nga sij nga ni tsínj nne xánj sij. Nĭ gataj sij gunun ni sí': "Gahuin nia' ruhua á re' ngāj si hua nari'ij xachij gan'anj ni'ya daj." Daj gataj tsínj daj. ⁷ Nĭ ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi nia' ruhua ni tsínj mán xata' ni'yaj ni sij 'ngo tsínj 'yaj gaquin' ngaa nani ruhua sí' xi'í si-gaquin' sí'. Nĭ gahuin nia' ruhua ni sij ni'yaj ni sij doj nga tsínj daj, daj nga ango gan'anj xia xinun' gan'anj ni tsínj na'uej ruhua si ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Daj si hua nica niman ni sij, ruhua ni sij. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la moneda perdida

⁸ Ngaa nĭ gataj ruhua' yún Jesús:

—Nĭ sisi nicaj 'ngo yun'unj xana ichi' moneda san'anj, nĭ gan'anj ni'ya 'ngo moneda daj, nĭ daj gui'yaj ún', ruhua á re' únj. Garun ún' yan'an candil. Nĭ naca' ún' chruhua hue'. Nĭ nana'ui' 'ueé ún' da nari' ún'. ⁹ Nĭ ngaa nari' ún', nĭ gaquínj ún' ni ngüi nicaj dugüi' nga ún' nga ni dugüi' ún' man xánj ún' nej. Nĭ gataj ún': "Gahuin nia' ruhua á re' ngāj si hua nari'ij moneda gan'anj ni'ya daj." Daj gataj ún' gunun ne. ¹⁰ Nĭ ataj snan'ān gunun ni é re' sisi daj rún' gahuin nia' ruhua ún', nĭ da'nga' daj hua nia' ruhua si-ángel Yan'anj ni'yaj-á' ngaa nanicaj ruhua 'ngo tsínj xi'í si-gaquin' sij. —Daj gataj Jesús.

Parábola del hijo pródigo

¹¹ Nĭ gataj ruhua' yún Jesús:

—Hua huĭj da'nĭj 'ngo tsínj daj. ¹² Nĭ gataj da'nĭj sij tsínj hua lij doj gunun chrej sij: "Tata chré', huin ruhuāj sisi gura' da'áj re' si'yáj re'. Nĭ riqui re' da'aj si'yáj re' gahuĭnj." Daj gataj sij gunun chrej sij. Ngaa nĭ gura' da'aj chrej sij si'yaj sí' ga'ui' sí' rian nungüej da'nĭj sí'. ¹³ Doj güi gachin nĭ naran' tsínj hua lij daj daran' si'yaj sij. Nĭ gahui sij gan'anj gan' sij ango xuman'. Nĭ ganahuij si-san'anj sij gutin' yun sij daj rún' garan' ruhua sij. ¹⁴ Nĭ ngaa ganahuij gutin' sij san'anj nicaj sij, nĭ ducu gahuin xi'na xuman' daj. Nĭ ga'naj gachin xi'na riqui sij. ¹⁵ Ngaa nĭ gan'anj gachinj sij sun gui'yaj sun sij rian 'ngo tsínj nne yu'uj daj. Nĭ ga'nĭj sí' gan'anj sij quĭj gan'anj dugumi sij dán sí' xacáj. ¹⁶ Nĭ huĭn ruhua sij gara riqui sij nga si xa xacáj. Sanĭ a 'ngo ni sí' nun ga'ui' ni sí' si xa sij mánj.

¹⁷ 'Ngaa nĭ nanicaj ruhua sij, nĭ gataj sij gunun man'an sij: "Nĭ moso mán 'yaj sun rian chrē, nĭ hua nico si xa ni sij. Nĭ yu'uj nan nnēj. Nĭ gahuĭj, gui'yaj xi'na. ¹⁸ Nanicā nan'ānj ducúa chrē, nĭ gatā gunun sí': Tata chré', gui'yā gaquin' rian Yan'anj nga rian man'ān re' nej. ¹⁹ Nitaj hua si-chrej si gataj re' si da'nĭj re' huĭnj ga mánj. Maan si gui'yáj re' si gahuĭnj 'ngo tsínj 'yaj sun rián re', gatā gunun chrē." Daj gataj sij gunun man'an sij.

20 'Hué dan n̄i naxuman sij, n̄i nanicaj sij n̄an' sij ducua chrej sij. N̄i ngaa guini'i chrej sij huaj sij ḡan', n̄i ducu gahuin yaco ruhua sí' ni'yaj sí' sij. N̄i gunánj sí' gan'anj sí' rian huaj da'n̄ij sij. N̄i gananan sí' man'an sij. N̄i garun du'ua sí' man'an sij nej. 21 Ngaa n̄i gataj sij gunun sí': "Tata chré', gui'yā gaquin' rian Yan'anj nga rian man'án re' nej. N̄i nitaj hua si-chrej si gataj re' si da'n̄ij re' huinj ḡa mánj." Daj gataj sij gunun chrej sij. 22 San̄i gataj chrej sij gunun ni si-moso sí': "Güij x̄acaj yoo ni é re' atsij sa'. N̄i ḡa'nij a ni é re' x̄a sij gunun sij. N̄i ḡa'nij ni é re' 'ngo se'ej ra'a sij. N̄i n̄ari ni é re' zapato dacój sij nej. 23 N̄i n̄icaj á re' sicuj namij ḡa'na' á re'. N̄i dagahui' a ni é re' nej. N̄i gui'yaj né' gui'yanj gahuin niā' ruhua né'. 24 Daj si rún' ganá'nij 'ngo níman, da'nga' daj nas̄ij ruhua' yún da'n̄i riānj. Hua gani'ya sij. San̄i nari' ruhua' yún sij." Daj gataj chrej sij. N̄i gax̄i'i ni sij gahuin niā' ruhua ni sij.

25 'N̄i da'n̄ij sij tsínj x̄ahua', n̄i hua gan'anj sí' riqui quij. N̄i ngaa nanicaj sí', n̄i gahuin n̄ichrun' sí' rian hue'. N̄i gunun sí' sisi man ni tsínj a'yanj nga ni ngüi chran'anj nej. 26 Ngaa n̄i gaquinj sí' 'ngo ni tsínj 'yaj sun rian chrej sij. N̄i nachinj snan'anj sí' moso daj un sin gahuin nga gui'yanj daj.

27 'Ngaa n̄i gataj moso daj: "Hua nas̄ij jnánj re'. N̄i ga'n̄ij chréj re' sun sisi dagahui' ni únj sicuj hua namij. Daj si nucuj sij nas̄ij sa' sij." Daj gataj moso gunun tsínj x̄ahua' daj.

28 'San̄i ga'man ruhua tsínj x̄ahua' daj. N̄i nun ga'uej sij ḡatu sij chruhua hue'. Xi'í daj, n̄i gahui chrej n̄ungüej tsínj daj. N̄i ga'mi yaco sí' si ḡatu sij chruhua hue'. 29 N̄i gataj sij gunun chrej sij: "Ni'i man'án re' undaj yo' s̄ij 'yaj s̄unj rián re'. N̄i dagahuin sa'āj rián re'. N̄i nitaj aman riquí re' 'ngo stane le'ej gui'yā gui'yanj nga ni tsínj nicaj dugüi' ngāj mánj. 30 San̄i ngaa nas̄ij da'n̄ij re' nan gutin' sij si-san'ánj re' nga ni yun'unj x̄ana achéj man'an, n̄i dagahui' re' sicuj namij xi'í sij." Daj gataj tsínj x̄ahua' gunun chrej sij.

31 'Ngaa n̄i gataj chrej sij gunun sij: "Da'n̄i huín re'. N̄i ya'voj nné re' ngāj. N̄i daran' si man riānj huín si'yáj re' aj. 32 San̄i hua niān si gui'yaj né' gui'yanj gahuin niā' ruhua né' si nas̄ij jnánj re'. N̄i rún' huín 'ngo níman gahuin sij riānj. San̄i ganá'nij sij. N̄i ga ni'ya sij. San̄i nari'ij sij nánj." Daj gataj chrej sij gunun sij. —N̄i da'nga' daj gataj Jesús nani sij cuento rian ni tsínj daj.

16

El ejemplo del mayordomo infiel

1 Hué dan n̄i nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—Hua 'ngo tsínj xuru'ue. N̄i rian sí' nun 'ngo tsínj dugumi si'yaj sí'. Ngaa n̄i gan'anj ḡa'mi gaquin' ango ni tsínj rian xuru'ue sisi ducu gutin' tsínj daj si'yaj sí'.

2 Ngaa n̄i gaquinj xuru'ue daj si ḡa'na' sij. N̄i gataj sí': "N̄i un sin huín nan si a'mi ni sij xi'í re' únj. N̄ariqui re' cuenta daj gui'yaj sún re' riānj dugumí re' si'yā si na'uej ruhuāj si ḡahuín re' tsínj dugumi si'yā riānj ḡa mánj." Daj gataj xuru'ue daj.

3 'Ngaa n̄i gataj tsínj daj gunun man'an sí': "N̄i un sin huín gui'yā yyaj, n̄i ga'nej si-patrōnj sun riānj únj. Daj si nitaj fuerza gui'yaj s̄unj rian yo'ój. N̄i huín n̄a'ā gui'yā caridad nej. 4 Yyaj n̄i hua ni'inj si gui'yā. Ngaa n̄i ga'ue ch̄racuij ni sij ducua ni sij gan̄ej ngaa nitaj sun gui'yaj s̄unj." Da'nga' daj gani ruhua sij.

5 'Ngaa n̄i gaquinj sij ḡa'na' go'ngo ni tsínj da'ui rian xuru'ue daj. N̄i gataj sij rian tsínj ga'na' sini daj: "Ni undaj huín si da'uíj re' rian si-patrōnj únj." Daj gataj sij. 6 Ngaa n̄i gataj sí': "Da'uíj 'ngo ciento tambo gasiti rian si-patrón re' aj." Daj gataj sí'. Ngaa n̄i gataj tsínj daj: "N̄icaj re' dánj re' yanj rí re' cuenta. N̄i gane yoo re' garun re' huij xia chi' gue aj." Daj gataj sij. 7 Ngaa n̄i gataj sij gunun ango sí': "N̄i undaj huín da'ui man'án so' únj." Daj gataj sij. N̄i: "Da'uíj 'ngo ciento nnánj strigo aj." Daj gataj sí' gunun sij. Ngaa n̄i gataj sí': "N̄icaj re' dánj re' yanj rí re' cuenta nan. N̄i garun re' rian yanj sisi

da'uj re' gan'anj xia gue aj." Daj gataj sij gunun sí'.

⁸ 'Hué dan n̄i xacaj xuru'ue daj cuenta sisi gui'yaj x̄i' tsínj daj xi'í sí'. San̄i ga'mi sa' sí' xi'í sij. Daj si nagui'yaj yoo sij nuguan' xi'í man'an sij. N̄i ni tsínj man xungüi gaquin' nan, n̄i hua yoo ni sij ngaa nagui'yaj ni sij 'ngo nuguan' nga ni dugüi' ni sij. N̄i hua yoo ni sij doj daj nga ni tsínj achéj rian xiguin hua.

⁹ 'Ngaa n̄i gataj snan'an gunun a ni é re' sisi ga'ui' ni é re' rasun man rian án re' ra'a ni ngüi. Ngaa n̄i gahuin ni ngüi daj ni ngüi guinicaj dugüi' nga ni é re'. Daj si rasun man rian xungüi nan, n̄i nun hua sa' nico. Hué dan n̄i ngaa ganahuij ni rasun man rian ni é re', ngaa n̄i xata' nahuin ra'a ni sij ni é re' gane n̄iganj ni é re' nga Yan'anj. ¹⁰ N̄i un tsínj hua gacuij, n̄i dugumi sa' sij doj rasun, n̄i hué daj hua gacuij sij ngaa dugumi sij nico rasun nej. N̄i un tsínj 'yaj x̄i' dugumi sij doj rasun, n̄i gui'yaj x̄i' sij ngaa dugumi sij nico rasun nej. ¹¹ N̄i hué ducuanj daj sisi nitaj si hua gacuij ni é re' dugumi a ni é re' ni rasun x̄i' man chruhua xungüi gaquin' nan, ngaa n̄i nitaj tsínj gahuin ruhua riqui ni rasun yya rian án re' manj. ¹² N̄i sisi nitaj si ga gacuij ni é re' dugumi ni é re' ni rasun sé si'yaj ni é re' huin ni rasun man rian xungüi nan, ngaa n̄i un tsínj gahuin ruhua riqui rasun gahuin si'yaj ni é re' ne' xata', ruhua á re' únj.

¹³ 'N̄i nitaj 'ngo tsínj gahuin nucua dagahuin rian huij xuru'ue manj. Sisi gui'yaj sun né' rian huij xuru'ue, n̄i nun huin xan' ruhua né' ni'yaj né' 'ngo xuru'ue daj. N̄i gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' ango sí'. N̄i huin ruhua né' guinicaj dugüi' né' nga 'ngo xuru'ue daj. San̄i nitaj si a'mi sa' né' nga ango sí'. Hué ducuanj daj, n̄i sisi ducu aran' ruhua né' ni'yaj né' ni rasun man chruhua xungüi, n̄i na'ue dagahuin né' rian Yan'anj manj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁴ N̄i ducu garan' ruhua ni tsínj fariseo ni'yaj ni sij san'anj. N̄i ngaa gunun ni sij nuguan' daj, n̄i ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús. ¹⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄i 'yaj ni é re' sisi tsínj sa' huin a ni é re' rian ni ngüi. San̄i ni'i Yan'anj niman ni é re'. N̄i nuguan' ní'yanj nico rian ni ngüi, san̄i nuguan' x̄i' huin rian Yan'anj anj.

¹⁶ 'N̄i asij ná n̄i digyán Moisés si-ley Yan'anj rian ni ngüi. N̄i digyán ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. San̄i ngaa guisij ga'na' Juan, n̄i unun ni ngüi nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né'. N̄i daran' ni sij 'yaj fuerza si gatu ni sij rian nicaj sun Yan'anj. ¹⁷ N̄i ga'ue sisi ganahuij xata' nga xungüi. San̄i si ga'ue ganahuij n̄i a 'ngo nuguan' le'ej 'na' rian si-ley Yan'anj manj. —Daj gataj Jesús.

Jesús enseña sobre el divorcio

¹⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i sisi hua 'ngo tsínj guere'ej nica, n̄i nacaj sij ango yun'unj xana, n̄i da'ui sij gaquin'. N̄i sisi nacaj ango tsínj yun'unj xana guere' daj, n̄i da'ui sí' gaquin' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

El rico y Lázaro

¹⁹ Ngaa n̄i nani Jesús 'ngo cuento. N̄i gataj sij:

—N̄i hua 'ngo tsínj xuru'ue. N̄i nun sij atsij sa' du'ue. N̄i ya'yoj gui'yaj sij 'ngo nún nico ducua sij. ²⁰ N̄i hua 'ngo tsínj yaco ran' gu'naj sí' Lázaro. N̄i ngaj sí' rian yo'ój rian ducua xuru'ue daj. N̄i man siqui n̄in' gachra' nnee cúj sí'. ²¹ N̄i huin ruhua tsínj daj gara riqui sij nga si ayu rian mesa, 'yaj xuru'ue daj. N̄i 'na' xuhue ahui xuj rian siqui daj.

²² 'Hué dan n̄i 'ngo güi, n̄i gahui' tsínj niqui daj. N̄i nicaj ni ángel gan'anj-án' sij rian nne tsínj gu'naj Abraham xata'. N̄i nanan Abraham man'an sij. N̄i gahui' xuru'ue nej. N̄i gan'anj gachin' ni sij sí'. ²³ N̄i ngaa ran' xuru'ue daj sayun nico rian gan'anj ni niman, n̄i nachí nicaj sij rian sij guini'i sij sisi gan' nne Abraham. N̄i yu'uj daj nanan Abraham tsínj gu'naj Lázaro. ²⁴ Ngaa n̄i gaguáj sij: "Tata chré' Abraham, nahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' man'anj. N̄i ga'nij re' Lázaro ga'na' sí' yu'uj nan. N̄i ga'nij sí' chra' ra'a sí' chruhua nnee. N̄i guta' sí' nnee daj rian

yyāj si yaco ran'ānj nūnj rian yan'an nan." Daj gataj xuru'ue gunun Abraham.

²⁵ 'Sanj gataj Abraham gunun xuru'ue: "Da'ní, gānanun ruhuá re' sisiŋŋaa gané re' chruhua xungüi, ni nicáj re' nico rasun sa' rián re'. Ni nicaj Lázaro ni rasun xi'i. Yyaj ni nahuin niá' ruhua sij yu'uj nan. Ni ran' man'án re' sayun nun re' yu'uj daj. ²⁶ Ango nuguan' huin sisi hua 'ngo xinéj xachij dani nungüe'. Ni si ga'ue gachin ni ngüi mán yu'uj nan guisij ni sij rian nné re'. Ni na'ue gachin ni ngüi mán yu'uj daj nga re' ga'na' ni sij yu'uj nan mánj." Daj gataj Abraham gunun sí'.

²⁷ 'Ngaa ni gataj xuru'ue daj: "Achínj jni'yā rián re' tata chré' Abraham sisiŋŋa'nij re' Lázaro nan' sij ducúa chré ²⁸ rian hua un'un' jnān. Ni gan'anj sij nāta' sij rian ni sí' sisi si ga'na' ni sí' rian hua sayun nico nan mánj." Daj gataj xuru'ue. ²⁹ Ngaa ni gataj Abraham: "Hua nicaj ni sí' si garun Moisés nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ga'ue gunun sa' ni sí' ni nuguan' daj." Daj gataj Abraham. ³⁰ Ngaa ni gataj xuru'ue: "Tata chré' Abraham, xānga' ni si gunun ni sí'. Sanj sisi gāna'nij 'ngo níman gurugüi' scanij ni sí', ngaa ni nānicaj ruhua ni sí' xi'í si-gaquin' ni sí', ruhuāj aj." Daj gataj xuru'ue.

³¹ 'Sanj gataj Abraham: "Sisi nun gunun ni sí' si gataj Moisés nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, ngaa ni si guxuman ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' si-nuguan' 'ngo tsínj ganá'nij scanij ni níman mánj." Daj gataj Abraham gunun xuru'ue daj. —Ni hué daj huin cuento nani Jesús rian ni ngüi.

17

Ocasiones de caer

¹ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xungüi nan, ni hua nico ni rasun 'yaj sisi guinico' ni ngüi chrej xi'i. Sanj niqui niman 'ngo tsínj a'ui' 'ngo chrej xi'i riqui dugüi' sij. Daj si guiran' sij castigo, guiyaj Yan'anj. ² Ni asij nun ga'ui' sij 'ngo chrej xi'i riqui dugüi' sij, ni dugüej naj ni sij 'ngo yej to anumi xá sij gan'anj sij

chruhua nnee yan'anj nga a'. Daj si quij 'yaj 'ngo tsínj ngaa a'ui' sij 'ngo chrej xi'i riqui 'ngo tsínj ngaa nāca natu sí' si-chrej Yan'anj.

³ 'Ga cuidado a ni é re' daj guiyaj ni é re'. Sisi guiyaj jnānj re' gaquin' rián re', ngaa ni nāta' re' si-gaquin' sij rian man'anj sij. Ni sisi nani ruhua sij xi'í si-gaquin' sij, ngaa ni nicaj re' 'ngo niman nico nga sij. ⁴ Ni nunj si guiyaj jnānj re' ichij gaquin' rián re' 'ngo güi, ni hua nian si nicaj re' 'ngo niman nico nga sij sisi ga'na' nāta' sij yun yun rián re' sisi si guiyaj sij gaquin' da ga mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Aumentanos la fe

⁵ Ngaa ni gataj ni tsínj apóstol gunun Señor Jesús huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi:

—Riqui re' sisi guxuman nico ruhua ni'yaj ni únj Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij.

⁶ Ngaa ni gataj Señor Jesús:

—Ni sisi guxuman ruhua ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo can cuej nasa, ngaa ni ga'ue gataj á re' gunun chrun nan sisi guxun man'an gan'anj-án' chruhua nnee yan'anj. Ni gunun chrun rian án re' aj.

El deber del siervo

⁷ 'Ni ngaa gan'anj si-moso 'ngo ni é re' quij nachej sij do'ój re' si dugumi sij dán re' xucu, ni daj gataj re' gunun sij ngaa 'na' niqui sij gan'anj sij quij únj. Atáj re' rian sij sisi gachin sij gane sij rian mesa xa sij ní'. Sé daj huin atáj re' mánj. ⁸ Sanj atáj re' gunun sij: "Gui'yaj xugüi re' gahuin sti'ni man'ānj. Gui'yaj sun acuán' re' riánj si xāj, ni go'ōj. Asij ni xa, ni go'o man'án re' nej." Daj atáj re' rian sij nánj. ⁹ Ni ngaa dagahuin si-mosó re' daran' si a'nín' re' sun rian sij, ni gataj re' si guruhua rian moso daj ní'. Sé daj huin gataj re' mánj. ¹⁰ Ni da'nga' daj guiyaj á re' nga Yan'anj. Ni ngaa ganahuij guiyaj á re' daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian án re', ngaa ni gataj á re': "Nitaj si ní'yanj ni únj si maan si guiyaj únj rún' hua si-sun ni únj." Daj gataj á re'. —Gataj Jesús gunun ni sí'.

Diez leprosos son limpiados

¹¹ Ni ngaa huaj Jesús gan'anj sij xuman' Jerusalén, ni gachin sij rian ata dugüi' estado Samaria nga estado Galilea. ¹² Ni guisíj sij 'ngo rancho rian gahui ichi' tsínj ran' xi'i nni. Ni gan' ganiquin' ni sij. ¹³ Ni gaguáj ni sij gataj ni sij:

—Jesús, Maestro, gahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' ni únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Ni ngaa guini'i Jesús ni sí', ni gataj sij:

—Güij digyán ni é re' man'an án re' rian ni chrej. —Daj gataj Jesús.

Hué dan ni ngaa huaj ni sij chruhua chrej, ni ganahuin sa' ni sij. ¹⁵ Ni ngaa guini'i 'ngo tsínj daj sisi ganahuin sa' sij, ni nanicaj sij ga'mi nucuj sij si hua 'ueé gui'yaj Yan'anj nga sij. ¹⁶ Ni ganiquin' ráj dacoj sij rian Jesús. Ni ga' rian sij rian yo'ój. Ni naga'ui' sij guruhua Jesús. Ni tsínj daj huin 'ngo tsínj samaritano.

¹⁷ Ngaa ni gataj Jesús:

—Sé ichi' ran' ni é re' huin si ganahuin sa', gui'yā a'. Ni a gan'anj ango un ran' ni sij únj. ¹⁸ Urin tsínj 'na' anéj chrej nan nanicaj ga'mi sa' rian Yan'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa ni gataj Jesús gunun tsínj daj:

—Nachica re', ni gan'anj re' xi'í si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'anj, ni nahuín re' aj. —Daj gataj Jesús.

La venida del reino

²⁰ Ngaa ni nachínj snan'anj ni tsínj fariseo Jesús aman guinicaj Yan'anj sun rian ni ngüi. Ni gataj Jesús:

—Nitaj si ní'yanj sisi ducu ni'yaj ni é re'. Daj si si ga'ue guini'i ni ngüi ngaa ga'na' guinicaj sun Yan'anj mánj. ²¹ Ni nitaj si gataj ni ngüi: “Nan huin rian nicaj sun Yan'anj, asi yu'uj daj huin rian nicaj sun Yan'anj.” Sé daj huin mánj. Daj si hua ga'na' guinicaj sun Yan'anj scanij ni é re' aj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj fariseo.

²² Ngaa ni gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Guisij 'ngo güi ngaa gahuin ruhua ni é re' guini'i ni é re' güi nan ngaa huaj man'anj scanij a ni é re' huinj da'níj ni ngüi. Sani si guini'i ni é re' mánj. ²³ Ni gataj go'ngo ni ngüi gunun a ni é re': “Nan nne Cristo aj.” Asi gataj ni sij: “Yu'uj daj

nne Cristo aj.” Gataj ni ngüi gunun a ni é re'. Sani si gan'anj án re' mánj. Ni si guinico' a ni é re' ni tsínj da mánj. ²⁴ Daj si daj rún' huin ngaa ran 'yaj du'ui, ni 'ngo xiguin nin' rian xungüi, ni da'nga' daj yoo gahuin güi nanicaj da'níj ni ngüi huin man'anj. ²⁵ Sani hua nian sisi guiran'anj sini nico sayun. Ni hua nian si danicaj ni ngüi man chruhua xungüi nan man'anj nej.

²⁶ 'Ni daj rún' gui'yaj ni ngüi yo' gane tsínj gu'naj Noé, ni da'nga' daj gui'yaj ni ngüi güi ngaa ga'na' da'níj ni ngüi huin man'anj. ²⁷ Daj si ngaa gane Noé, ni xa ni sij go'o ni sij. Ni xacaj ni sij yun'unj xana. Ni ninanj daj gui'yaj ni sij da' güi gatúj Noé chruhua rio chéj rian nnee. Ngaa ni 'ngo gaman' guman huee xxi nun güi njgan'. Ni gara nin' nnee nin' gachra' chruhua xungüi. Ni gahui' daran' ni ngüi, gui'yaj nnee. ²⁸ Ni daj rún' gui'yaj ni ngüi ngaa gane tsínj gu'naj Lot, ni da'nga' daj gui'yaj ni ngüi güi ga'na' man'anj. Daj si ránj ni sij rasun nej, gudu'uej ni sij rasun nej, gunun ni sij nna nej, gui'yaj ni sij hue' nej aj. ²⁹ Sani ngaa gahui tsínj gu'naj Lot xuman' Sodoma gan'anj sij, ni guinij yan'an nga yo'ój sufre xata'. Ni gahui' daran' ni ngüi mán xuman' daj. ³⁰ Ni daj rún' nun xacaj ni ngüi daj cuenta si guiran' ni sij sayun, ni da'nga' daj gahuin güi gurugüi' da'níj ni ngüi huin man'anj.

³¹ 'Ni sisi taj re' chra hue' güi daj, ni si nanij re' guiri re' si'yáj re' chruhua ducua re' mánj. Ni sisi nun 'ngo tsínj quij 'yaj sun sij, ni si nanicaj sij ducua sij mánj. ³² Ni ganun ruhua á re' daj guiran' nica tsínj gu'naj Lot asij ná.

³³ 'Ni un tsínj huin ruhua nacaj man'an sij, ni gahui' sij. Sani un tsínj ga'ue gahui' rian xi'ij, ni nacaj sij man'an sij.

³⁴ 'Ataj snan'an gunun a ni é re' sisi 'ngo ni daj, ni gatoj nungüej nica 'ngo tsínj daj rian nna. Hué dan ni nicā gan'an 'ngo nungüej sij. Ni ango nungüej sij guna. ³⁵ Ni gunun nuguan'an huij yun'unj xana gaj ún'. Ni nicā 'ngo ún' gan'an. Ni ango ún' guna. ³⁶ Ni gunun huij tsínj gui'yaj sun riqui quij. Ni nicā gan'an 'ngo sij. Ni

ango sij gūna. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁷ Ngaa n̄ nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i a huin gahuin daj Señor. —Daj gataj ni sij.

N̄i gataj Jesús:

—Rian ngaj ni níman yu'uj daj nahuin yu' ni xarúj. —Daj gataj Jesús rian ni sij.

18

Parábola de la viuda y el juez injusto

¹ Ngaa n̄ nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij sisi n̄iganj gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. N̄i s̄i gahuin nichre ni sij mánj. ² N̄i gataj Jesús:

—N̄i hua 'ngo gües̄i nicaj sun nne riqui 'ngo xuman' daj. N̄i nitaj si xu'ui' sij rian Yan'anj. N̄i nitaj si ní'yanj sij rian ni ngüi nej. ³ N̄i hué riqui xuman' daj nne 'ngo yun'unj mmij. N̄i a'n̄j 'ngo tsínj letu nga ún'. N̄i gan'anj ún' rian gües̄i nicaj sun daj sisi gūi'yaj yya sí' si-gaquin' ún' nga tsínj unun' nga ún' daj. ⁴ N̄i gachin güi n̄i nun ga'uej ruhua gües̄i daj gūi'yaj yya sij nga gaquin' daj. Ngaa n̄i nani ruhua sij, n̄i gataj sij gunun man'an sij: “Nun̄j si nitaj si xu'uj rian Yan'anj, n̄i nitaj si ni'yān rian ni ngüi nej, ⁵ san̄i rian nun dunáj yun'unj mmij daj si chran' yun'unj ún' yūnj, n̄i gan'anj gūi'yaj yyāj nga gaquin' daj. Ngaa n̄i s̄i ga'n̄a' chran' yun'unj ún' yūnj ga mánj. Daj si sisi nitaj, n̄i gūinan' ruhuāj ni'yā ún' nánj.” Daj gataj tsínj daj gunun man'an sij. —Gataj Jesús gunun ni sij.

⁶ Ngaa n̄i gataj Señor Jesús rian ni sij:

—Xacaj á re' cuenta daj ga'mi gües̄i xi'i daj. ⁷ Ngaa achínj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj huin ni sij ni ngüi hua nacui Yan'anj, n̄i huin ruhua ni sij sisi gūi'yaj yya Yan'anj 'ngo gaquin', n̄i s̄i gūi'yaj yya Yan'anj nga ni sij ga a'. Gahuin ran Yan'anj, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj.

⁸ N̄i ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi rá'yanj gūi'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi daj. San̄i ngaa ga'na' yūnj huinj da'n̄j ni ngüi, n̄i ní' si nar̄i'ij ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Parábola del fariseo y el publicano

⁹ Ngaa n̄i nani Jesús ango cuento digyán sij rian gō'ngo ni tsínj daj. Daj si ani ruhua ni sí' sisi hua n̄ica niman ni sí'. San̄i a'mi quij ni sí' xi'í ni ngüi. Ngaa n̄i gataj Jesús:

¹⁰ —Gan'anj hūj ran' tsínj daj gatúj nungüej sij chruhua nuhui nico gachinj jni'yaj nungüej sij rian Yan'anj. N̄i 'ngo sij daj huin tsínj fariseo. N̄i ango sij huin tsínj a'nej pesto.

¹¹ 'N̄i niquin' tsínj fariseo daj achínj jni'yaj sij. N̄i gataj sij rian Yan'anj: “Hué re' huin Yan'anj. N̄i guruhua re' sisi nitaj si huinj daj rún' huin ango ni ngüi. Daj si 'yaj tu ni sij. N̄i 'yaj xi'i ni sij. N̄i a'mi ni sij nga nica 'ngo dugüi' ni sij nej. N̄i guruhua re' sisi nitaj si 'yā daj rún' 'yaj tsínj a'nej pesto nan mánj. ¹² Hūj 'yā ayuno da nan síj semana. N̄i a'nē ichi' rian gō'ngo ciento daran' si 'yaj ganāj riquij rián re'.” Daj gataj tsínj fariseo daj gunun Yan'anj.

¹³ 'San̄i gunáj tsínj a'nej pesto daj gan' niquin' sij. N̄i xi'í si na'aj sij a doj nun ga'uej ruhua sij n̄achi nicaj sij rian sij ni'yaj sij xata'. Maan sij guita ra'a sij xi'yanj sij. N̄i gataj sij gunun Yan'anj: “Yan'anj, nahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' yūnj si huinj 'ngo tsínj 'yaj gaquin'.” Daj gataj tsínj daj.

¹⁴ 'N̄i ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi ngaa nan' tsínj a'nej pesto daj ducua sij, n̄i hua guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' sij. San̄i nun guinicaj Yan'anj niman nico xi'í ango tsínj daj. Daj si un tsínj huin ruhua gahuin achij rian dugüi' sij, n̄i gūnaj sij da rucu. San̄i un tsínj huin ruhua gūnaj da rucu, n̄i gahuin achij sij. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj daj.

Jesús bendice a los niños

¹⁵ Ngaa n̄i nicaj ni yun'unj xana ni tsin' ga'n̄a' ne rian Jesús sisi gūta' sí' ra'a sí'. San̄i ngaa guini'i ni tsínj nico' Jesús, n̄i gax̄i' ni sij chran' ni sij ni yun'unj xana nicaj ga'n̄a' da aj. ¹⁶ Ngaa n̄i gaquinj Jesús si ga'na' ni tsin' rian sij. N̄i gataj sij:

—Ra'a á re' si ga'na' ni tsin' da riānj. N̄i s̄i chran' án re' si ga'na' ni tsin' riānj mánj. Daj si rún' huin ni tsin' le nan, n̄i da'nga' daj huin ni ngüi man rian nicaj

sun Yan'anj. ¹⁷ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi na'uej ruhua 'ngō tsínj daj si guñicaj sun Yan'anj niman sij daj rún' 'yaj ni tsin', nī sī ga'ue gatu sij rian nicaj sun Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

El joven rico

¹⁸ Ngaa nī nachínj snan'anj 'ngō tsínj a'nin' rian ni ngüi Jesús. Nī gataj sij:

—Maestro sa'. Nī un sun guiyā, nī ga'ue gane nigān, ruhuá re' únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

¹⁹ Ngaa nī gataj Jesús:

—Nī un sin huin nī atáj re' sisi sa' man'anj únj. Urin Yan'anj huin si sa' nánj. ²⁰ Hua ni'í re' ni nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rián re': "Sī ga'mi re' nga nica dugüí' re' mánj. Nī sī dagahuí' re' ngüi mánj. Sī guiyaj tu re' mánj. Sī ga'mi re' nuguan' snan'anj xi'í dugüí' re' mánj. Guñun yan'anj re' chrej re' nga nni re' nej." Nan huin ni nuguan' dagahuín re'. —Daj gataj Jesús gunun sij.

²¹ Ngaa nī gataj tsínj daj:

—Daran' ni nuguan' daj ráj xināj asij hua lí. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²² Nī ngaa gunun Jesús si gataj sij, nī gataj sí':

—Achin 'ngō nuguan' rián re' rún' huaj. Gudu'ue re' daran' si'yáj re'. Nī san'anj guiri' re' daj ga'ui' re' rian ni ngüi niquran'. Hué dan nī guiman nico si'yáj re' xata' guiyaj Yan'anj anj. Ngaa nī ga'na' re' guñico' re' yūnj anj. —Daj gataj Jesús.

²³ Sanī ngaa gunun tsínj daj si gataj Jesús, nī nani nico ruhua sij. Daj si hua nico san'anj rian sij.

²⁴ Ngaa guini'i Jesús si nani nico ruhua sij, nī gataj sí':

—Nī 'i huaj gatu 'ngō tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj anj. ²⁵ Nī 'i huaj gatu 'ngō tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj daj nga si gachin 'ngō xucu camello yu'uj taj cúj nuhua aj. —Daj gataj Jesús.

²⁶ Ngaa nī nachínj snan'anj ni tsínj gunun si gataj Jesús. Nī gataj ni sij:

—Sisi hué daj huin nī un tsínj ga'ue nācaj man'an sij sisi gatu sij rian nicaj Yan'anj sun únj. —Daj gataj ni sij.

²⁷ Ngaa nī gataj Jesús:

—Yan'anj ga'ue guiyaj si na'ue guiyaj ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Ngaa nī gataj Pedro gunun Jesús:

—Hua duna únj daran' si'yaj únj. Nī nico' únj man'án re' aj. —Daj gataj Pedro.

²⁹ Hué dan nī gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi un tsínj dunáj ducua' sij, nica sij nej, jnánj sij nej, da'nij sij nej, chrej sij nej, nni sij nej, ngaa nī guiyaj sa' Yan'anj nga tsínj daj ngaa da'nga' daj 'yaj sij xi'í sun nicaj Yan'anj rian né'. ³⁰ Nī ni tsínj dunáj daran' ni rasun daj, nī xungüi nan nahuin ra'a sij doj daj nga daran' si dunáj sij. Nī ango xungüi ga'na', nī gane niganj sij nga Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

³¹ Nī gaquínj Jesús xuhuij ni tsínj nico' sij. Nī gataj sij:

—Yyaj nī gan'anj né' xuman' Jerusalén. Nī daj rún' garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná xi'í man'anj huinj da'nij ni ngüi, nī da'nga' daj guiran'anj nánj. ³² Nī naga'ui' ni sij yūnj rian ni tsínj 'na' anéj chrej. Nī ga'mi ducu ni sij xi'ij. Nī ga'mi quij ni sij riánj nej. Nī gara sta'nunj ni sij man'anj nej. ³³ Nī duguayun ni sij nne' xirā. Nī dagahui' ni sij man'anj nej. Sanī xiráj hua'nij güi, nī gāna'nī aj. —Daj gataj Jesús.

³⁴ Sanī nun gunun ni sij si gataj Jesús. Nī nun xacaj cuenta ni sij si ga'mi sí'. Daj si a'mi sí' nuguan' na'ue gara da'nga' ruhua ni sij.

Un ciego de Jericó recibe la vista

³⁵ Nī ngaa huaj guisij Jesús nīchrun' xuman' Jericó, nī nne 'ngō tsínj duri du'ua chrej 'yaj sij caridad. ³⁶ Nī ngaa gunun sij gachin nico ni ngüi, nī nachínj snan'anj sij un sin huin si gahuin. ³⁷ Ngaa nī gataj ni tsínj daj sisi Jesús nazareno huin si gachin. ³⁸ Ngaa nī gaguáj nucaj sij. Nī gataj sij:

—Jesús, da'nij David huín re'. Nahuin 'i ruhuá re' nī'yaj re' yūnj anj. —Daj gataj tsínj duri daj.

³⁹ Sanī ni ngüi hua ne' rian, nī chran' yun'unj sisi dínj gane du'ua sij. Sanī

ganari' nucuj sij doj gaguáj sij. Ní gataj sij:

—Da'níj David, nahuin 'i ruhuá re' ní'yaj re' yūnj anj. —Daj gaguáj sij.

⁴⁰ Ngaa ní guiniquin' Jesús. Ní ga'nin' sij sun sisí nīcaj ní sí' ga'na' ní sí' sij. Ní ngaa gahuin nīchrun' sij, ní nachínj snan'anj Jesús sij.

⁴¹ Ní gataj sí':

—Ní un sin huin ruhuá re' si guí'yā nga re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ní gataj tsínj duri daj:

—Señor, huin ruhuāj sisí naxiguin riānj, guí'yáj re' aj. —Gataj tsínj daj.

⁴² Ngaa ní gataj Jesús:

—Hua naxiguin riān re' xi'í si guxuman ruhuá re' ní'yáj re' yūnj anj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj duri daj.

⁴³ Ní 'ngo hora daj naxiguin rian sij. Ní guinico' sij Jesús. Ní ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. Ní daran' ní ngüi guini'i si guí'yaj Jesús, ní ga'mi sa' ní sij rian Yan'anj nej.

19

Jesús y Zaqueo

¹ Ní gatúj Jesús xuman' Jericó. Ní huaj sij gachin sij xuman' daj. ² Ní yu'uj daj nne 'ngo xuru'ue gu'naj Zaqueo. Ní huin sí' 'ngo tsínj a'nin' rian ní tsínj a'nej pesto. ³ Ní gahuin ruhua sij guini'i sij Jesús. Saní rian huaj nico ní ngüi nga sí', ní nun ga'ue guini'i sij sí'. Daj si chre' Zaqueo daj. ⁴ Xi'í daj ní gunánj sij gan'anj sij da rian si huin ruhua sij guisij sij guini'i sij Jesús. Ní gahui sij chra 'ngo chrun gu'naj sicómoro rian gachin Jesús. ⁵ Ní ngaa huaj gachin Jesús yu'uj daj, ní ní'yaj sí' chra chrun xata'. Ní gataj sí':

—Zaqueo, nanij yoo re' si acuan' nan huin si gūnā ducua re', ruhuāj aj. —Daj gataj Jesús gunun Zaqueo.

⁶ Ngaa ní nanij yoo sij. Ní gahuin niā' ruhua sij si guxuman Jesús ducua sij.

⁷ Ní ngaa guini'i ní ngüi si guí'yaj Jesús, ní gaxí'i ní sij ga'mi quij ní sij xi'í Jesús. Ní gataj ní sij:

—Ní un sin huin ní gatúj Jesús ducua 'ngo tsínj 'yaj gaquin' guna sí' únj, ataj ní sij.

⁸ Ngaa ní naxuman Zaqueo, ní gataj sij gunun Señor Jesús:

—Ní'yaj re' Señor. Yyaj ní ga'uīj da'aj si'yā rian ní ngüi yaco ran'. Ní ngaa ga'nej xacānj san'anj rian ní ngüi, ní naru'ue yacuan'anj peso chra go'ngo peso ga'nej xacānj anj. —Daj gataj Zaqueo.

⁹ Ngaa ní gataj Jesús:

—Guisíj Yan'anj 'na' naca ní ducua tsínj nan yyaj. Daj si tsínj nan huin 'ngo da'níj Abraham nej. ¹⁰ Ní ga'na' da'níj ní ngüi huin man'ānj. Ní 'na' nana'uīj ní tsínj ga ní'ya. Ní ganacā ní sij, ruhuāj aj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de las diez minas

¹¹ Ní gunun ní ngüi si gataj Jesús. Ní hua guisíj sij nīchrun' du'ua xuman' Jerusalén. Ní gani ruhua ní ngüi sisí ga'na' yoo Yan'anj guinicaj sun-ún' chruhua xungüi nan guini'i ní sij, ruhua ní sij. Xi'í daj nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ní sí'. ¹² Ngaa ní gataj Jesús:

—Ní hua 'ngo tsínj huin achij gan'anj 'ngo xuman' ngaj gan' si garij sun ní sij gahuin sí' rey xánj sí'. Da' síj da nanicaj sí' xánj sí', ruhua sí'. ¹³ Ngaa ní gaquínj tsínj daj ga'na' ichi' ran' tsínj 'yaj sun rian sij. Ní ga'ui' sij 'ngo san'anj gu'naj mina rian go'ngo ní sí'. Ní ducu du'uej san'anj gu'naj mina daj. Ní gataj snan'anj sij gunun ní sí': "Guí'yaj gana á re' nga san'anj nan da nanicā." Daj gataj sij. Ní gan'anj sij.

¹⁴ 'Saní nun huin xan' ruhua ní tsínj xanj daj ní'yaj ní sí' sij. Xi'í daj ga'níj ní sí' ní tsínj nīcaj sun gan'anj gataj snan'anj rian tsínj huin achij daj sisí nun aran' ruhua ní sí' ní'yaj ní sí' sij. Ní sí ga'ue gahuin sij tsínj a'nin' rian ní sij xánj ní sij ga mánj.

¹⁵ 'Saní ngaa guisíj ganacaj sij sun daj, ní nanicaj sij xánj sij. Ngaa nasíj sij xánj sij, ní ga'nin' sij sun sisí ga'na' ní tsínj 'yaj sun rian sij huin ní tsínj rian ga'ui' sij san'anj daj. Ní huin ruhua sij guini'i sij undaj guí'yaj gana go'ngo sí' nga san'anj daj.

¹⁶ Ngaa ní gataj tsínj guisíj sini rian sij: "Señor, riquí re' 'ngo san'anj mina riānj.

Ni nga mina daj ni gui'yaj ganāj ichi' mina aj." Daj gataj tsínj daj. ¹⁷ Ngaa ni gataj rey daj gunun sí': "Dugu'naj gui'yáj re'. Huín re' 'ngo tsínj 'yaj sun sa'. Ni rian hua gacuíj re' nga doj rasun nan, ni gahuín re' tsínj a'nin' rian ichi' xuman' gui'yā." Daj gataj tsínj huin achij daj.

¹⁸ Ngaa ni ga'na' ango tsínj daj. Ni gataj sí': "Señor, riquí re' 'ngo san'anj mina riānj. Ni nga mina daj ni gui'yaj ganāj yun'un' mina aj." Daj gataj sí'. ¹⁹ Ni gataj tsínj huin achij daj gunun sí': "Gahuín re' tsínj a'nin' rian un'un' xuman', gui'yā." Daj gataj sij rian ango tsínj daj.

²⁰ Ngaa ni guisíj ángo tsínj daj. Ni gataj sí': "Nan 'na' niqui si-san'anj re'. Na'níj sa'āj chruhua 'ngo paño. ²¹ Daj si xu'uīj ni'yā re' si huín re' 'ngo tsínj huee. Ni nacáj re' si sé si'yáj re' huin. Ni rian unun ango tsínj daj can, ni hué yu'uj daj rí re' nnaa." Daj gataj tsínj 'yaj sun rian tsínj huin achij daj.

²² Ngaa ni gataj tsínj huin achij gunun tsínj 'yaj sun daj: "Ni 'ngo moso xi'i huín re'. Si-nuguan' man'án re' ataj sisi da'uí re' gaquin'. Hua guini'í re' sisi huínj 'ngo tsínj huee. Ni guini'í re' sisi nacā si sé si'yā huin. Ni guini'í re' sisi ri man'anj nnaa rian nun gunūnj nej.

²³ Xi'í daj ni un sin huín nun nicáj re' si-san'án gan'anj re' banco únj. Ngaa ni ngaa nānicā, ni nacā si-san'án nga san'anj nūta' chrā banco nej únj." Daj gataj tsínj a'nin' rian moso daj. ²⁴ Ngaa ni gataj sij rian ni tsínj niquin' nga sij: "Ga'ne a ni é re' san'anj ra'a sí'. Ni ga'ui' a ni é re' ra'a tsínj gui'yaj gana ichi' mina chrā go'ngo mina aj." Daj gataj sij. ²⁵ "Sanj hua nicaj sí' ichi' mina." Gataj ni tsínj daj. ²⁶ Ngaa ni: "Ataj snan'án gunun a ni é re' sisi tsínj nicaj, ni ga'ui' né' nico rian sij. Ni tsínj nitaj si nicaj, ni nunj si doj nicaj sij, sanj ga'ne né' aj." Daj gataj tsínj huin achij daj. ²⁷ Ngaa ni gataj ruhua' yún sij: "Ni tsínj unun' ngāj huin ni sij ni tsínj na'uej ruhua sisi gahuín achī rian ni sij. Sanj guinicaj ni é re' ni sij ga'na' á re' nan dagahui' ni é re' riānj." Daj gataj tsínj huin achij daj. —Ni hué daj guisíj cuento nani Jesús.

La entrada triunfal en Jerusalén

²⁸ Ngaa guisíj nani Jesús cuento daj, ni huaj sij guisíj sij xuman' Jerusalén. Ni táj dian sij rian ni tsínj nico' sij. ²⁹ Ni huaj sij guisíj sij xuman' Betfagé nga xuman' Betania. Ni ngaj nuguan'an nungüej xuman' daj nichrun' dacan gu'naj Olivos. Ni ga'níj sij huíj tsínj nico' sij gan'anj nungüej sí'. ³⁰ Ni gataj sij gunun nungüej sí':

—Gan'anj nungüej é re' xuman' ngaj ne' rian doj aj. Ni ngaa huaj gatu nungüej é re', ni nari' nungüej é re' 'ngo urruj anumi. Ni a 'ngo tsínj nitaj si taj mánj. Hué dan ni nachi nungüej é re' xú' nicaj á re' ga'na' á re' riānj. ³¹ Ni sisi hua tsínj nachinj snan'anj rian nungüej é re' un sin ni nachi nungüej é re' urruj daj, ngaa ni gataj nungüej é re' gunun sij: "Man'an Señor ní'yanj xuj aj." Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

³² Ngaa ni gan'anj nungüej sij xuman' daj. Ni nari' nungüej sij urruj daj daj rún' gataj snan'anj Jesús gunun nungüej sij. ³³ Ni ngaa nachi nungüej sij urruj, ni gataj ni tsínj dan xucu daj rian nungüej sij:

—Ni un sin huin ni nachi nungüej é re' urruj daj únj. —Daj gataj ni sí'.

³⁴ Ngaa ni gataj nungüej sij:

—Ní'yanj Señor xuj. —Daj gataj nungüej sij.

³⁵ Hué dan ni nicaj nungüej sij urruj ga'na' nungüej sij rian Jesús. Ni guta' nungüej sij si-gan' nungüej sij xiráj urruj. Ngaa ni guitáj Jesús xuj, gui'yaj nungüej sij. ³⁶ Ni gurúj ni ngüi si-gan' ni sij chruhua chrej ne' huaj Jesús. ³⁷ Ni ngaa huaj gahuín nichrun' ni sij guisíj ni sij dacuj dacan Olivos, ni gaxi'i gahuín niā' ruhua daran' ni tsínj nico' Jesús xi'í daran' si sa' guini'i ni sij, gui'yaj Jesús. Ni gaguáj ni sij. Ni ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nej. ³⁸ Ni gataj ni sij:

—Hua 'ueé rian rey 'na' nga si-xugüi man'an Señor. Gahuín din'inj ni si mán xata'. Ni ga sa' 'ueé xata' aj. —Daj gaguáj ni sij xi'í Jesús.

³⁹ Ngaa ni gataj go'ngo ni tsínj fariseo man scanij ni ngüi gunun Jesús:

—Maestro, gataj re' rian ni tsínj nicó' re' sisi dínj guñiquin' du'ua ni sij. —Daj gataj ni sí'.

⁴⁰ Sanj gataj Jesús:

—Sisi dínj guñiquin' du'ua ni sij, nì gaguaj ni yej ngaj rian yo'ój aj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Nì ngaa huaj guisíj Jesús nìchrun' xuman' Jerusalén, nì guini'i sij xuman' daj. Nì gaco sij xi'í xuman' daj. ⁴² Nì gataj sij:

—Maan si huin ruhuāj sisi guñi'i ni é re' yyaj daj gu'yaj á re', ngaa nì gahuin dín'inj rian án re' aj. Sanj hua ránj rian án re', nì na'ue gara da'nga' ruhua á re' mánj. ⁴³ Nì guisij 'ngo güi, nì guiran' án re' sayun. Daj si ga'na' ni tsínj unun' nga á re'. Nì gu'yaj ni sij 'ngo xingá ganicaj nín' xi'níj ni é re'. Nì si ga'ue gahui ni é re' mánj. ⁴⁴ Nì duguane ni sij daran' ni hue' man xánj án re'. Nì dagahui' ni sij ni ngüi nej. Nì nì a 'ngo yej si dunáj ni sij rian dugüi' ni yej ga mánj. Hué daj guiran' ni é re' si nun xacaj á re' cuenta ngaa ga'na' Yan'anj ganacaj á re' mánj. —Daj gataj Jesús rian ni ngüi man xuman' Jerusalén.

Purificación del templo

⁴⁵ Hué daj síj nì gatúj Jesús chruhua nuhui nico. Nì gaxi'i sij guiri sij ne' chrej xe' ni tsínj du'uej rasun mán yu'uj daj. ⁴⁶ Nì gataj sij:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ducuāj huin rian gachinj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj anj. Sanj nuhui nan gahuin 'ngo huej man ni tsínj tu, 'yaj á re' aj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁷ Nì daran' ni güi digyán Jesús rian ni ngüi chruhua nuhui daj. Sanj ni chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley nga ni tsínj huin achij chruhua xuman' daj, nì nana'ui' ni sij daj dagahui' ni sij Jesús. ⁴⁸ Sanj nun ri' ruhua ni sij daj gu'yaj ni sij si gahui' Jesús. Daj si daran' ni ngüi mán unun sa' daj digyán Jesús rian ni sij.

20

La autoridad de Jesús

¹ Nì 'ngo güi ngaa nne Jesús chruhua nuhui nico, nì digyán sij rian ni ngüi. Nì ga'mi sij nuguan' sa' rian ni sij. Ngaa nì guisíj ni chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley nej, ni tsínj huin achij nej. ² Ngaa nì gataj ni sij gunun Jesús:

—Gataj re' gunun únj un sun huin sun nicáj re', nì 'yáj re' nan únj. Nì un tsínj riqui sun, nì 'yáj re' nan únj. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa nì gataj Jesús gunun ni sij:

—Hué daj ruhuāj ganachin' snan'an 'ngo nuguan' da man'an án re'. Nì gataj á re' riānj, ruhuāj aj. ⁴ Nì un tsínj ga'níj sun rian tsínj gu'naj Juan sisi gata' nnee sí' ni ngüi únj. Yan'anj gataj rian sij ní'. Así hua ango tsínj gataj rian sij sa'. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ngaa nì gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sij. Nì gataj ni sij:

—Sisí gataj né' sisi Yan'anj ga'nin' sun rian Juan, ngaa nì gataj Jesús gunun né': “Nì un sin huin nun guxuman ruhua á re' nì'yaj á re' man'an sij únj.” ⁶ Nì sisi gataj né' sisi ni tsínj ga'níj ga'na' Juan, sanj ga'ui' daran' ni ngüi yej yun'. Daj si hua nica ruhua daran' ni ngüi mán nan sisi Juan gahuin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sij.

⁷ Ngaa nì gataj ni sij gunun Jesús sisi nun guini'i ni sij un tsínj ga'nin' sun rian Juan gata' nnee sí' ni ngüi aj.

⁸ Ngaa nì gataj Jesús:

—Ngaa nì si gatā gunun a ni é re' un sin huin sun 'yā aj. —Daj gataj Jesús.

Los labradores malvados

⁹ Ngaa nì gaxi'i Jesús nani sij 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. Nì gataj sij:

—Hua 'ngo xuru'ue gunun coj uva. Ngaa nì naga'ui' sij si-coj sij coj chruj uva rian go'ngo ni tsínj daj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. Nì gahui sij gan'anj sij gan' ga'í yahui. ¹⁰ Nì ngaa guisij güi gane uva daj, nì ga'níj sij si-moso sij gan'anj gachinj sí' rian ni tsínj mán 'yaj sun daj chruj si huin si'yaj sij. Sanj ga'ui' ni sí' chrun tsínj daj. Nì na'níj ni sí' nan' yun sij. ¹¹ Hué dan nì

ga'níj ruhua' yún tsínj do'oj daj ango si-moso sij. Sanj ga'ui' ni tsínj daj sí' nej. Nj gui'yaj quij ni sij nga sí'. Nj na'níj ni sij nan' yun sí' nej. ¹² Ngaa nj ga'níj ruhua' yún tsínj do'oj daj ango si-moso sij. Sanj guiran' xi'i sí', gui'yaj ni sij. Nj guiri ni sij sí' ne' chrej xe' rian man coj uva daj.

¹³ 'Ngaa nj gataj xuru'ue daj gunun man'an sij: "Nj un sin gui'yā únj. Ga'nī da'nī 'i ruhuāj gan'anj. Ga ní'yanj ni sij nga man'an da'nī aj." Daj gataj xuru'ue daj gunun man'an sij. Nj ga'níj sij da'níj sij gan'anj sí'. ¹⁴ Sanj ngaa guini'i ni tsínj daj da'níj sij, nj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij: "Tsínj nan gunánj do'ój chrej sij si sa' gahui' chrej sij. Dagahui' né' tsínj nan, ngaa nj guna né' gahuin do'ój né' nan anj." Daj gataj ni sij. ¹⁵ Ngaa nj guere'ej ni sij sí' chrej xe' du'ua rian man coj uva daj. Nj dagahui' ni sij sí'. Hué dan nj daj gui'yaj tsínj do'oj daj nga ni tsínj dugumi daj, ruhua ni é re' únj. ¹⁶ Ga'na' sij rian ngaj do'ój sij. Nj dagahui' sij ni tsínj 'yaj sun daj. Ngaa nj naga'ui' sij coj chruj uva daj huin si-coj sij rian ango ni tsínj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Nj ngaa gunun ni ngüi nuguan' daj, nj gataj ni sij:

—Sé daj huin ruhua únj si gui'yaj Yan'anj mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁷ Sanj guini'yaj Jesús rian ni sij. Nj gachínj snan'anj sí' ni sij gataj sí':

—Un sin huin nj garun ni sij nuguan' nan asij ná, ruhua á re' únj:

Yej guere'ej ni tsínj 'yaj sun hue', gahuin-ín' 'ngo yej sa' doj gane, nj ran-án' dugu'nun' squina hue' niganj nin' anj.

Da'nga' daj garun ni sij rian libro huin sinuguan' Yan'anj. ¹⁸ Nj huēj huin yej daj. Nj sisi ganatu 'ngo ngüi rian yej daj, nj garan' ni sij, gui'yā. Nj sisi guinij yej daj rian 'ngo ni ngüi, nj guixitin' ni sij, gui'yā. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La cuestión del tributo

¹⁹ Ngaa nj hué gue hora daj huin ruhua ni chrej huin achij nga ni tsínj digyán ley guida'a ni sij Jesús. Daj si xacaj ni sij cuenta sisi nuna Jesús cuento daj xi'í

man'an ni sij. Sanj xu'ui' ni sij rian ni ngüi.

²⁰ Ngaa nj ni'yaj ni sij Jesús. Nj ga'níj ni sij ni tsínj gan'anj naga'naj. Nj gui'yaj ni sí' sisi tsínj 'yaj nica huin ni sí'. Daj si huin ruhua ni sí' sisi gache ga'mi Jesús. Ngaa nj ga'ue naga'ui' ni sí' Jesús rian gobernado, ruhua ni sij. ²¹ Ngaa nj gachínj snan'anj ni tsínj digya' yun'unj daj Jesús. Nj gataj ni sij:

—Maestro, ni'i ni únj sisi a'mí re' nuguan' nica. Nj xanga' digyán nica re' rian ni ngüi nej. Nj nitaj si gui'yáj re' sisi tsínj huin rian, asj tsínj ga niqui huin 'ngo tsínj daj. Nj digyán xanga' re' sisi daj gui'yaj né' guinico' né' Yan'anj. ²² Ngaa nj: Sa' huin sisi ga'ui' né' san'anj a'nej rey César, ruhuá re' ní'. Ga'ui' né' ní'. Asj sj ga'ui' né' sa'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²³ Sanj xacaj Jesús cuenta sisi ani quij ruhua ni sij. Ngaa nj gataj sí' gunun ni sij:

—Nj un sin huin nj huin ruhua á re' gui'yáj re' xi' ngāj únj.

²⁴ Digyán án re' 'ngo san'anj denario riánj. Nj un tsínj rian nun rian san'anj nan únj. Nj un tsínj si-xugüi nun rian san'anj nan únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij. Ngaa nj:

—Hué César huin. —Gataj ni sij.

²⁵ Hué dan nj gataj Jesús:

—Ngaa nj ga'ui' a ni é re' si'yaj rey César rian sij. Nj ga'ui' ni é re' si'yaj Yan'anj rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

²⁶ Ngaa nj nun ga'ue gui'yaj ni sij sisi gache ruhua Jesús ga'mi sí' rian ni ngüi. Sanj garáj yan'anj ruhua ni sij nga nuguan' gataj Jesús gunun ni sij. Nj dínj ganiquin' du'ua ni sij.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ Hué dan nj guisij go'ngo ni tsínj saduceo rian nne Jesús. Nj ni tsínj saduceo daj ataj sisi nitaj si gana'nij ni níman mánj. ²⁸ Nj nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nj gataj ni sij:

—Maestro, garun Moisés nuguan' gunun né'. Nj gataj si-nuguan' sí' sisi gahui' 'ngo tsínj hua nica, nj nitaj da'níj sij nga

nica sij, ngaa ni nacaj jnánj tsínj gahui' daj nica níman daj. Da'nga' daj guí'yaj sij ga'ui' sij si ga'nga lij nagane-é' yan du'ua chrej-é'. Daj gataj Moisés. ²⁹ Ni hua ichij jnanj 'ngo tsínj daj. Ni xacaj tsínj xahua' nica sij. Ni gahui' sij. Ni nitaj da'níj sij nga ún' mánj. ³⁰ Ni nacaj ango jnánj sij tsínj ga'na' rian man'an sij nica sij. Ni hué daj gahui' sí'. ³¹ Ni hué dan nan guiran' ango jnánj sij síj hua'nij jnanj sij aj. Ni hué daj guiran' ichij jnanj sij. Ni a 'ngo lij nun ga'nga, guí'yaj ni sij nga yun'unj xana daj. Ni gahui' daran' ni sij. ³² Da' guisíj daj gahui' man'an yun'unj xana da nej. ³³ Hué dan ni ngaa gana'nij ni níman ngaa guiman ruhua' yún ichij jnánj sij, ni daj hua yya tsínj gahuin nica yun'unj xana daj, ruhua' re' únj. Daran' ni sij xacaj ún' nánj. —Da'nga' daj gataj ni tsínj saduceo gunun Jesús.

³⁴ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni tsínj man xungüi nan, ni acaj ni sij ni ngüi xana. Ni hué daj hua nica ni ngüi xana nej. ³⁵ Sanj nini guí'yaj ni ngüi guiman xungüi naca. Ni gana'nij ni sij gane ni sij xata' xi'í si ni'í Yan'anj sisi hua nica niman ni sij. Ni ngaa gane ni sij xata', ni si xacaj ni tsínj ni yun'unj xana mánj. Ni si ga nica ni yun'unj xana mánj. ³⁶ Daj si si ga'ue gahui' ni ngüi xata' mánj. Ni uyan huin ni sij nga ni ángel. Ni huin ni sij da'níj Yan'anj xi'í si ganá'nij ni sij scanij ni níman.

³⁷ Ni garun Moisés xi'í 'ngo coj anun. Ni xi'í daj digyán sij sisi gana'nij xanga' ni níman. Daj si a'mi sij sisi Señor huin Dan'anj tsínj gu'naj Abraham nga tsínj gu'naj Isaac nga tsínj gu'naj Jacob nej. ³⁸ Hué dan ni sé níman huin ni tsínj guinico' Yan'anj asij ná mánj. Hua ni'na' ni sij nánj. Daj si hua ni'na' daran' ni ngüi rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

³⁹ 0 Ngaa ni gataj go'ngo ni tsínj digyán ley gunun Jesús:

—Maestro, dugu'naj huaj gatáj re'. —Daj gataj ni sij.

⁴⁰ Ni nun guisij ruhua ni sij gachinj snan'anj ni sij rian Jesús ga mánj.

¿De quién es hijo el Cristo?

⁴¹ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni un sin huin ni ataj ni sij sisi Cristo huin da'níj xi' David únj. ⁴²⁻⁴³ Daj si gataj David rian libro gu'naj Salmos: “Yan'anj gataj gunun Señor nica sun riánj sisi gane sí' chrej ra'a sa' Yan'anj da' guisij guí'yaj gana Yan'anj rian ni tsínj unun' nga Señor nica sun riánj.” Daj gataj Yan'anj gunun Señor. Gataj xi' David. ⁴⁴ Ngaa ni asa' ga'ue gahuin Cristo da'níj David sisi dugu'naj sí' Señor man'an Cristo únj. —Daj gataj Jesús.

Jesús acusa a los escribas

⁴⁵ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij. Ni gunun daran' ni ngüi daj gataj sij:

⁴⁶ —Gagudadu a ni é re' sisi si guí'yaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj digyán ley. Daj si nia' ruhua ni sij gache ni sij nga atsi xacan nun ni sij huin si-gan' ni tsínj huin achij. Ni huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi nga ni sij ngaa achéj ni sij rian yu'ue. Ni nana'ui' ni sij 'ngo chrun xila sa' doj gane ni sij chruhua nuhui. Ni nana'ui' ni sij 'ngo yu'uj sa' gane ni sij rian 'yaj ni sij 'ngo guí'yanj. ⁴⁷ Ni a'nej ni sij ducua yun'unj xana mmij. Ni achínj jni'yaj ná ni sij rian Yan'anj sisi sa' 'yaj ni sij gani ruhua ni ngüi, ruhua ni sij. Xacan guiran' ni sij castigo, guí'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

21

La ofrenda de la viuda

¹ Ngaa ni ni'yaj Jesús sisi daj a'níj ni xuru'ue san'anj ofrenda chruhua chrúnj.

² Ni hué daj guini'í sij sisi ga'níj 'ngo yun'unj niqui mmij huíj san'anj niqui chruhua chrúnj nej. ³ Ngaa ni gataj sij:

—Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sisi yun'unj xana niqui nan, sanj a'níj nico ún' doj san'anj daj nga daran' ni sij.

⁴ Daran' ni ngüi nan a'ui' san'anj gunáj rian ni sij. Sanj yun'unj niqui mmij nan a'ui' ún' daran' san'anj nica ún' san'anj guiran ún' si xa ún' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús predice la destrucción del templo

⁵ Hué dan ni ga'mi go'ngo ni tsínj daj sisi 'ueé hua nuhui. Daj si nne yej nia'.

Ni xacan ga'ui' ni ngüi ofrenda, ngaa ni ga'ue gahuin niã' nuhui daj. ⁶ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni'yaj á re' nuhui xachij nan. Sanj hua 'ngo güi, ni si gunáj ni a 'ngo yej rian dugüi' mánj. Duguane nin' ni sij nuhui nan anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Señales antes del fin

⁷ Ngaa ni nachínj snan'anj ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

—Maestro, un güi gahuin yya ni nuguan' nan únj. Ni un da'nga' daj hua 'ngo ga'na' guini'i únj, ngaa ni gahuin daran' nuguan' nan únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ga cuidado ni é re' sisi nitaj 'ngo tsínj digya' yun'unj ni é re'. Daj si ga'na' nico ni tsínj rian si-xugüi man'anj. Ni gataj ni sij: “Hué man'anj huin Cristo aj.” Ni: “Yyaj guisij güi ga'na' Señor.” Gataj ni sij. Sanj si guinico' ni é re' ni tsínj da mánj.

⁹ 'Ni' ngaa gunun a ni é re' nuguan' sisi hua guerra, ni sisi unun' ni ngüi nga gobierno, ngaa ni si guxu'ui' ni é re' mánj. Hua nian si hué daj gahuin sini. Sanj achin ganahuij rá'yanj xungüi ga aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Gunun' ni ngüi man 'ngo xuman' nico nga ni ngüi man ango xuman' nico. Ni gunun' 'ngo gobierno daj nga ango gobierno ga'i yu'uj. ¹¹ Ni ga'na' yún nucuaaj. Ni ga xi'na nej. Ni ga'na' xi'i rian go'ngo xungüi nej. Ni guxu'ui' ni ngüi xi'i si guini'i ni sij da'nga' xxi xata'.

¹² 'Sanj hua sini ngaa nun güin gahuin ni nuguan' nan, ni guida'a ni sij a ni é re'. Ni chran' yun'unj ni sij ni é re'. Ni naga'ui' ni sij ni é re' rian tsínj man chruhua nuhui nico nga rian ducuaga' nej. Ni nicaaj ni sij ni é re' gan'anj ni sij rian ni rey nga rian ni gobernado xi'i si nico' ni é re' man'anj. ¹³ Ngaa ni ga'ue ga'mi a ni é re' nuguan' sa' xi'ij rian ni tsínj daj. ¹⁴ Ni si gani sini ruhua á re' daj ga'mi ni é re' rian ni sij mánj. ¹⁵ Daj si riquij nuguan' ga'mi ni é re'. Ni riquij si gahuin chrun ni é re' ngaa ga'mi ni é re'. Hué dan ni si ga'ue nanicaj ni tsínj

unun' nga ni é re' ga'mi ni sij mánj. Daj si si gahuin nucuaaj ni sij guiri ruhua ni sij si gataj ni sij gunun a ni é re' mánj. ¹⁶ Ni naga'ui' da chrej ni é re' man'an ni é re' rian tsínj nicaaj sun. Ni hué daj guiyaj jnanj ni é re' nga dugüi' ni é re' nej, ni tsínj nicaaj dugüi' nga ni é re' nej. Ni dagahui' ni sij da'aj á re'. ¹⁷ Ni si gahuin sa' ruhua daran' ni ngüi ni'yaj ni sij ni é re' xi'i si nicaaj dugüi' ni é re' ngaj. ¹⁸ Sanj ni a 'ngo hué chra ni é re' si ga ni'ya mánj. ¹⁹ Xi'i si nico' ran ni é re' man'anj, ni ga'ue gane niganj ni é re' nga Yan'anj.

²⁰ 'Sanj ngaa guini'i a ni é re' si ganicaaj ni snado du'ua xuman' Jerusalén, ngaa ni xacaj á re' cuenta sisi guere' rá'yanj xuman' daj. ²¹ Hué dan ni ngaa guini'i ni é re' daj, ngaa ni gunánj ni ngüi mán estado Judea gan'anj ni sij riqui quij. Ni gahui ni ngüi man chruhua xuman' daj gan'anj ni sij. Ni ni ngüi man riqui quij, ni si gatuj ni sij chruhua xuman' da mánj. ²² Daj si hué ni güi daj, ni guiyaj Yan'anj castigo ni ngüi sisi gahuin yya daj rún' hua nica rian si-nuguan' Yan'anj. ²³ Ni niqui niman ni ngüi xana nun riqui nga ni ngüi xana utsi gue da'nij si gahuin ni güi daj. Daj si guiran' ni ngüi man chruhua xungüi nico sayun. Ni ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi man xuman' nan. ²⁴ Ni gahui' ga'i ni sij, guiyaj espada. Ni gunumi ni sí' ango ni sij. Ni nicaaj ni sí' ni sij gan'anj ni sí' nin' gachra' chruhua xungüi. Ni guiyaj quij ni tsínj 'na' anej chrej nga xuman' Jerusalén. Ni hué daj guiyaj ni sij da guisij güi ga'ne Yan'anj sun ra'a ni sij.

La venida del Hijo del Hombre

²⁵ 'Ni' guini'i ni ngüi da'nga' rian güi nga rian yahui nej, rian ni yati' nej. Ni ducu guxu'ui' ni ngüi man chruhua xungüi. Ni nun guiri' ruhua ni sij si guiyaj ni sij. Daj si gunun ni sij si garin guiyaj nnee yan'anj. Ni hué daj garin si naxuman nnee yan'anj, guiyaj nane. ²⁶ Ni gahuin nichre ni tsínj xi'i si ducu guxu'ui' ni sij. Ni da'nga' daj gahuin xi'i si nun ni'i ni sij daj hua sayun ga'na' xungüi nan. Daj si nagananj ni fuerza mán xata'. ²⁷ Asij ni guini'i ni ngüi ga'na' man'anj rian nga huinj da'nij ni ngüi. Ni ga'naj nga daran'

fuerza. Nĩ nahuin 'ueé nĩn'ĩnj ga'nāj nej aj. ²⁸ Ngaa nĩ ngaa hué daj gaxi'i gahuin, nĩ duguachre rian án re'. Nĩ nachica ni é re' chra ni é re' nej. Daj si gahuin nĩchrun' gũĩ nācaj Yan'anj ni é re'.

²⁹ Ngaa nĩ nani Jesús 'ngõ cuento digyán sij rian ni sí'. Nĩ gataj sij:

—Nĩ'yaj á re' daj 'yaj chrun higuero nga daran' ni chrun. ³⁰ Nĩ ngaa naxira' ra'a coj ni'yaj á re', nĩ ni'i a ni é re' sisi hua gahuin nĩchrun' yahui gahuin yan'an anj. ³¹ Nĩ hué gue ducúanj daj ngaa guĩni'i a ni é re' sisi hua gahuin yya daran' nuguan' nan, ngaa nĩ guĩni'i ni é re' sisi rá'yanj ga'na' guĩnicaj sun Yan'anj rian án re'. ³² Xanga' atā gunun a ni é re' sisi sī gahui' ni ngũĩ man yyaj da gahuin yya daran' ni nuguan' nan anj. ³³ Ga ni'ya xata' nga yo'ój. Sanĩ si-nuguan'ānj nitaj aman ganahuij mánj.

³⁴ 'Nĩ ga cuidado ni é re' nga man'an án re' sisi sī xa nasa' ni é re'. Nĩ sī ga xini ni é re'. Nĩ sī gahuin ruhua á re' nga ni rasun man chruhua xungũĩ nan mánj. Daj si sisi da'nga' daj guĩ'yaj ni é re', ngaa nĩ 'ngõ hora ga'na' gũĩ ga'na' man'ānj. ³⁵ Daj si daj rún' na'man xe', nĩ da'nga' daj ga'na' gũĩ daj rian daran' ni ngũĩ man chruhua xungũĩ nan. ³⁶ Ngaa nĩ 'ngõ nĩ'yaj á re'. Nĩ niganj gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. Ngaa nĩ ga'ue gataj Yan'anj sisi sī guiran' ni é re' sayun daj. Nĩ ga'ue ganiquin' a ni é re' rian da'nĩj ni ngũĩ huin man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁷ Nĩ ne' guní'yanj digyán Jesús chruhua nuhui nico. Ngaa nĩ ne' nĩ, nĩ gahui sij xuman' daj gan'anj gunaj sij dacan gu'naj Olivos. ³⁸ Nĩ hua nigan' acuan', nĩ gan'anj daran' ni ngũĩ nuhui sisi gunun ni sí' si gataj sij.

22

El complot para matar a Jesús

¹ Ngaa nĩ 'na' gahuin nĩchrun' gahuin guĩ'yanj ngaa xa ni sij chrachrúnj nitaj si nachrej levadura. Nĩ pascua gu'naj guĩ'yanj daj. ² Nĩ nano' ni chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley sisi daj dagahui' ni sij Jesús. Daj si xu'ui' ni sij rian ni ngũĩ.

³ Ngaa nĩ gatúj sichre Satanás chruhua niman tsínj gu'naj Judas gu'naj sí' Iscar-iote. Nĩ huin sij 'ngõ ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús. ⁴ Nĩ gan'anj sij ga'mi sij nga ni chrej a'nin' nga ni snado huin achij rian ni snado dugumi nuhui sisi daj guĩ'yaj sij naga'ui' sij Jesús rian ni sí'. ⁵ Ngaa nĩ gahuin niā' ruhua ni tsínj daj. Nĩ gataj ni sij sisi ga'ui' ni sij san'anj rian Judas. ⁶ Ngaa nĩ garáj xina Judas. Nĩ nano' sij hora sa' ga'ue naga'ui' sij Jesús rian ni sí' ngaa nitaj ni ngũĩ mán.

Institución de la Cena del Señor

⁷ Ngaa nĩ guisij gũĩ gahuin guĩ'yanj ngaa guĩ'yaj ni sij chrachrúnj nitaj si 'nĩj levadura xa ni sij. Nĩ hua niān dagahui' ni sij xachij 'nĩj xi'í pascua guĩ'yanj daj. ⁸ Nĩ ga'nĩj Jesús gan'anj Pedro nga Juan. Nĩ gataj sij gunun nungüej sí':

—Gan'anj guĩ'yaj xugũĩ nungüej é re' si xa né' güenda pascua aj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa nĩ gataj nungüej sij:

—Nĩ a guĩ'yaj xugũĩ nungüej únj si xa né' únj. —Daj gataj nungüej sij.

¹⁰ Nĩ gataj Jesús:

—Ngaa gatu nungüej é re' xuman', nĩ nari' dugũĩ' nungüej é re' nga 'ngõ tsínj ata cucuaj nun nnee chruhua. Nĩ guĩnico' nungüej é re' tsínj daj gan'anj gatu nungüej é re' hue' gatu sí'. ¹¹ Nĩ gataj nungüej é re' gunun tsínj ducua daj: "Nachínj snan'anj Maestro man'án re' un cuarto huin xa sti'nĩ sij pascua nga ni tsínj nico' sij únj." Daj gataj nungüej é re' gunun tsínj ducua daj. ¹² Ngaa nĩ gan'anj digyán sí' 'ngõ cuarto xachij xata' niquin' mesa nga chrun xila chruhua cuarto daj. Nĩ yu'uj daj guĩ'yaj xugũĩ nungüej é re' xa sti'nĩ né'. —Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

¹³ Ngaa nĩ gan'anj nungüej sij. Nĩ nari' nungüej sij daj rún' gataj Jesús gunun nungüej sij. Nĩ guĩ'yaj xugũĩ nungüej sij si xa sti'nĩ ni sij xi'í guĩ'yanj pascua. ¹⁴ Nĩ ngaa guisij hora daj, nĩ gane Jesús nga ni tsínj nico' sij rian mesa huin ni tsínj gan'anj ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngũĩ. ¹⁵ Nĩ gataj Jesús gunun ni sij:

—Nin' ruhua gahuin ruhuāj xa sti'nīj xi'í gui'yanj pascua nga á re' ngaa achin guiran'ānj sayun. ¹⁶ Daj si ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi sī xa yūnj xi'í gui'yanj pascua nga á re' da gahuin gui'yanj pascua naca rian nicaj sun Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁷ Ngaa nī guida'a sij tasa. Nī naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa nī gataj sij gunun ni sí':

—Guida'a á re' tasa nan. Nī dā'nga' á re' gō'o dugüi' a ni é re' aj. ¹⁸ Nī ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi sī go'ōj ruhua' yūnj nnee uva nan da gā'na' guinicaj sun Yan'anj rian án re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa nī guida'a sij chrachrúnj. Nī naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa nī gura' da'aj sij. Nī ga'ui' sij xa ni sí'. Nī gataj sij gunun ni sí':

—Chrachrúnj nan huin nnee cū aj. Nī gahuīj xi'í si-gaquin' a ni é re'. Nī xa ni é re' chrachrúnj nan sisi nanun ruhua á re' nī'yaj á re' man'ānj. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Nī ngaa ganahuij gahuin sti'nī ni sij, nī guida'a Jesús tasa daj rún' guida'a sij chrachrúnj. Ngaa nī gataj sij gunun ni sí':

—Hué nnee uva nan huin nuguan' nagui'yaj naca yya Yan'anj nga á re'. Nī gayanj si-tun man'ānj xi'í si-gaquin' a ni é re'.

²¹ 'Sanī nī'yaj á re' sisi taj ra'a tsínj naga'ui' man'ānj rian ni tsínj nicaj sun rian mesa ngāj. ²² Nī daj rún' ani ruhua Yan'anj, nī da'nga' daj guiran'ānj sayun huinj da'nīj ni ngüi. Sanī niqúi niman nin' ruhua tsínj naga'ui' man'ānj rian ni tsínj nicaj sun. Daj si gahuin nico castigo guiran' sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²³ Ngaa nī gaxi'i ni sij nachínj snan'anj ni sij gō'ngo ni dugüi' ni sij sisi un tsínj guiyaj daj, ruhua ni sij.

La grandeza en el servicio

²⁴ Nī gani guitsi ruhua ni dugüi' ni man'an ni sij sisi daj hua tsínj gahuin achij scanij ni sij, ruhua ni sij. ²⁵ Ngaa nī gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni rey nicaj sun rian ni tsínj 'nā' anéj chrej, nī ducu a'nin' ni sij sun rian ni tsínj daj. Nī ataj ni rey daj sisi dugu'naj 'yaj ni sij rian ni ngüi. ²⁶ Sanī sī guiyaj á re' da

mánj. Sisi hua 'ngo tsínj huin achij scanij ni é re', nī da'ui sij guiyaj sij si hua lij sij. Nī sisi hua 'ngo tsínj a'nin' sun scanij a ni é re', nī da'ui sij guiyaj sun sij rian ni dugüi' sij. ²⁷ Nī un tsínj huin achij ruhua á re' únj. Tsínj nne rian mesa ní'. Asī tsínj 'yaj sun rian tsínj nne rian mesa sá'. Sé tsínj nne rian mesa daj huin ruhuá re' a'. Sanī yūnj huin si niqúi' 'yaj sun rian án re' aj.

²⁸ 'Sanī hué man'an án re' huin ni tsínj guinicaj dugüi' ngāj ngaa guiran'ānj sayun. ²⁹ Ngaa nī daj rún' riqúi chrē nicaj sūnj, nī da'nga' daj riqúij guinicaj sun a ni é re' ngāj nej aj. ³⁰ Ngaa nī xa á re' gō'o a ni é re' rian si-mesāj ngaa guinicaj sūnj xungüi ga'na'. Nī gane a ni é re' rian chrun xila sá' guinicaj sun a ni é re'. Nī nagui'yaj yya á re' rian xuhuij ni xi'nin' ni tsínj israelita. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Jesús anuncia la negación de Pedro

³¹ Ngaa nī gataj Señor Jesús gunun Simón Pedro:

—Simón, Simón, gunún re' nuguan' ga'mī rian re'. Daj si gachínj sichre Satanás permiso sisi chrān' yun'unj sij a ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj naganan' strigo sisi gahuī yaco riqúi strigo daj. Da'nga' daj huin ruhua sichre Satanás.

³² Sanī gachínj jni'yā rian Yan'anj xi'í re' sisi sī ga'nin' ruhuá re' si guxuman ruhuá re' nī'yaj re' man'ānj mánj. Nī ngaa nanico' re' man'ānj, nī chrācuij re' ni jnánj re' sisi gahuin nīca ruhua ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunun Simón Pedro.

³³ Ngaa nī gataj Pedro gunun Jesús:

—Señor, hua ruhuāj gan'ān nga re' ducuaga'. Nī da'nga' daj hua ruhuāj gahuīj nga re' nej. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

³⁴ Ngaa nī gataj Jesús:

—Pedro, atā gunún re' sisi asij nun gaguaj do'loj du'ua xú' yan' nan, nī gataj re' huā'nij sisi nun ni'í re' man'ānj. —Daj gataj Jesús.

Bolsa, alforja y espada

³⁵ Ngaa nī nachínj snan'anj Jesús ni tsínj nico' sij. Nī gataj sij:

—Ni ngaa ga'nī gan'anj án re', ni nitaj si nicaj á re' nnánj nga nnij nun san'anj nej, canj nej, gan'anj án re' mánj. Ni ngaa gan'anj án re', ni hua a 'ngo rasun gachin rian án re' ní'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

—Nitaj a 'ngo rasun gachin rian únj mánj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Ngaa ni gataj Jesús:

—Sanī yyaj ni sisi nicaj á re' 'ngo nnánj, ni nicaj á re' gan'anj án re' nga nnij nun san'anj nej. Ni tsínj nitaj si nicaj espada, ni gudu'ue sij reto nun sij, ni guiran sij 'ngoj aj. ³⁷ Atā gunun a ni é re' sisi daj rún' hua nica rian si-nuguan' Yan'anj, ni da'nga' daj hua nian dagahuinj ni nuguan' daj. Ni ataj 'ngo nuguan' daj: “Guta' ni sij si-xugüi sí' nga si-xugüi ni tsínj 'yaj gaquin'.” Daj ataj si-nuguan' Yan'anj xi'i man'anj. Daran'anj hua nica rian xi'ij. Ni hua nian gahuin yya nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁸ Ngaa ni:

—Nan niquin' huij espada. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

—Hué daj síj gaj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Ngaa ni gahui Jesús gan'anj sij 'ngo dacan gu'naj Olivos daj rún' gu'yun sij huan'anj sij. Ni guinico' ni tsínj nico' sij gan'anj ni sí' nga sij nej. ⁴⁰ Ni ngaa guisij sij yu'uj daj, ni gataj sij gunun ni sí':

—Gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj, ngaa ni si guinij a ni é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre a ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Ngaa ni gahuin anéj sij. Ni gan'anj gan' sij doj rún' 'yó' ngaa ga'ui' 'ngo yej daj, gui'yaj sij guxun anéj sij man'an sij. Ni guiniquin' ráj dācoj sij gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. ⁴² Ni gataj sij:

—Tata chré'. Sisi ga'uej man'án re', ni ga'ne re' sayun ran'anj nan. Sanī si gui'yáj re' rún' huin ruhua man'anj mánj. Maan si gui'yáj re' rún' huin ruhua man'án re' aj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

⁴³ Ngaa ni gurugüi' 'ngo ángel 'na' xata' rian Jesús. Ni nari' fuerza Jesús, gui'yaj

ángel daj. ⁴⁴ Ni ducu nani ruhua Jesús. Ni nucuj gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj nej. Ni da' síj nico nia sij achinj jni'yaj sij rian Yan'anj. Ni nia nico' rian sij daj nij rian yo'ój. Ni rún' hua tun hua nia daj. ⁴⁵ Ni ngaa guisij gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj, ni naxuman sij gan'anj sij rian man ni tsínj nico' sij. Ni man ni sí' atoj ni sí' nari' sij. ⁴⁶ Ni gataj Jesús:

—Ni un sin huin ni atoj ni é re' únj. Nachica á re' gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisi si guinij ni é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre niman án re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sí'.

Arresto de Jesús

⁴⁷ Daj a'mi gue Jesús ngaa guisij nico ni tsínj daj. Ni digyán 'ngo tsínj gu'naj Judas chrej rian ni tsínj huaj nga sí'. Ni hué sí' huin 'ngo dugüi' ni xuhuij ran' ni tsínj nico' Jesús. Ni gahuin nichrun' Judas rian nne Jesús sisi garun du'ua sij sí'. ⁴⁸ Sanī gataj Jesús gunun sij:

—Judas, huin ruhua re' garun du'ua re' man'anj huinj da'nij ni ngüi ní'. Ni da'nga' daj naga'ui' re' man'anj rian ni tsínj 'na' guida'a yünj, ruhua re' ní'. —Daj gataj Jesús gunun Judas.

⁴⁹ Ni ngaa guini'i ni tsínj niquin' nga Jesús un sin gahuin, ni nachinj snan'anj ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

—Señor, ga'ui' únj nga espada, ruhua re' ní'. —Daj gataj ni sij.

⁵⁰ Ngaa ni ga'ui' 'ngo tsínj daj tsínj 'yaj sun rian chrej a'nin'. Ni güéj nin' chraquij sí' ne' chrej ra'a sa' sí', gui'yaj sij. ⁵¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhua á re' yyaj aj. —Daj gataj sij.

Ngaa ni ganun ra'a sij chraquij sí'. Ni ganahuin chraquij sí', gui'yaj sij. ⁵² Hué dan ni gataj Jesús gunun ni chrej a'nin' nga ni snado huin achij dugumi rian nuhui nga ni tsínj huin achij huin ni sij ni tsínj 'na' guida'a Jesús. Ni gataj Jesús:

—Ni un sin huin ni ata á re' espada nga chrun 'na' á re' guida'a á re' yünj únj. Hué huin 'ngo tsínj tu ruhua á re' ní'. ⁵³ Ya'yoj niquin' chruhua nuhui nga á re'. Sanī nun guida'a á re' man'anj mánj. Sanī yyaj guisij hora ga'ue gui'yaj á re' daj rún'

huin ruhua á re'. Daj si hora nan nicaj sun sichre huin si nne rian hua rumi'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj daj.

Pedro niega a Jesús

⁵⁴ Ngaa n̄ guida'a ni sij Jesús. N̄ nicaj ni sij sí' gan'anj ni sij ducuá chrej huin achij n̄n'. N̄ nico' gan' huaj Pedro nico' sí' rucu Jesús. ⁵⁵ N̄ naran' ni sij yan'an rian hue' daj. N̄ man ni sij ganicaj ni sij xi'n̄j yan'an daj. N̄ gan'anj gane Pedro scanij ni sij. ⁵⁶ Ngaa n̄ guini'i 'ngo yun'unj xana 'yaj sun daj nne Pedro xi'n̄j yan'an. N̄ guini'yaj sa' ún' rian sij. N̄ gataj ún':

—Hué tsínj nan nicaj dugüi' nga Jesús. —Daj gataj ún'.

⁵⁷ San̄j nun ga'uej Pedro. N̄ gataj sij gunun ún':

—Xica'ui, nun ni'inj sij mánj. —Daj gataj Pedro.

⁵⁸ N̄ ngaa gachin doj, n̄ guini'i ango tsínj Pedro. N̄ gataj sí':

—Hué re' huin 'ngo ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús aj. —Daj gataj sí'.

—Jn̄an, s̄ej huin mánj. —Gataj Pedro.

⁵⁹ Ngaa n̄ ango hora, n̄ gataj ango tsínj daj:

—Xanga' sis̄j hué sij huin 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga sí'. Daj si 'na' sij estado Galilea. —Daj gataj sí'.

⁶⁰ San̄j:

—Nun ni'inj un sin xi'i a'mí re' nan jnanj. —Gataj Pedro.

N̄ ngaa hua gue' a'mi Pedro, n̄ gaguáj do'loj 'ngo du'ua xú'. ⁶¹ Ngaa n̄ nanicaj Señor ni'yaj sij rian Pedro. Ngaa n̄ nanun ruhua Pedro si gataj Señor gunun sij: “Asij nun güin gahuin gaguaj do'loj yan', n̄ gataj re' si hua'nij si nun ni'í re' man'an̄j.” Hué daj gataj Jesús gunun Pedro asij sini yan. ⁶² N̄ ducu gaco Pedro gahui sij xe'.

Jesús escarnecido y azotado

⁶³ N̄ ni tsínj man dugumi Jesús, n̄ ga'mi ducu ni sij rian sí'. N̄ ga'ui' ni sij sí'. ⁶⁴ N̄ guiránj ni sij rundij rian Jesús. Ngaa n̄ ga'ui' ni sij sí'. N̄ gataj ni sij:

—Yyaj n̄ gataj so' un tsínj ga'ui' so' aj. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij.

⁶⁵ N̄ da'nga' daj ga'mi quij ni sij ga'j ango nuguan' rian Jesús nej.

Jesús ante el concilio

⁶⁶ N̄ ngaa guixiguin n̄ nahuin yu' ni tsínj huin achij rian ni tsínj israelita nga ni tsínj a'nin' rian ni chrej nej, ni tsínj digyán ley nej. N̄ nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij rian junta daj. Hué dan n̄ nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄ gataj ni sij:

⁶⁷ —Sis̄j hué re' huin Cristo, n̄ gataj yyá re' gunun únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

Ngaa n̄:

—Sis̄j gatā si huēj huin, san̄j s̄j guxuman ruhua á re' si-nuguan'an̄j mánj. ⁶⁸ N̄ sis̄j n̄achin' snan'an̄j 'ngo nuguan' ni é re', san̄j nitaj nunj gataj á re' gunun mánj. N̄ na'uej ruhua á re' n̄achi ni é re' man'an̄j mánj. ⁶⁹ San̄j asij acuan' n̄ ganēj ra'a sa' Yan'an̄j nucuj nne xata' huin da'n̄j ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

⁷⁰ Ngaa n̄ nachínj snan'an̄j daran' ni sij Jesús. N̄ gataj ni sij:

—Hué yyá re' huin da'n̄j Yan'an̄j, ruhua re' ní'. —Daj gataj ni sij.

Ngaa n̄:

—Hué ni man'an̄ án re' ataj sis̄j huēj huin. —Daj gataj Jesús.

⁷¹ Ngaa n̄ gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Nitaj si gui'yó' testigo ga mánj. N̄ hua gunun chraquij ni man'an̄ né' si gataj sij xi'í gaquin' da'ui sij. —Daj gataj ni sij.

23

Jesús ante Pilato

¹ Ngaa n̄ naxuman daran' ni sij. N̄ nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij rian Pilato. ² Ngaa n̄ gaxi'i ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús. N̄ gataj ni sij:

—Hué tsínj nan huin 'ngo tsínj quij hua. Daj si ataj sij gunun ni ngüi sis̄j s̄j ga'ui' né' pesto rian rey César. N̄ ataj sij sis̄j hué sij huin Cristo 'ngo rey, ataj sij. —Daj gataj ni sij xi'í Jesús.

³ Ngaa n̄ nachínj snan'an̄j Pilato Jesús. N̄ gataj sij:

—Hué re' huin rey rian ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

—Hué re' ataj nánj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa n̄i gataj Pilato rian ni tsínj a'nin' rian ni chrej nga rian ni ngüi nej:

—Güendāj n̄i a 'ngo gaquin' nitaj da'ui tsínj nan mánj. —Daj gataj Pilato.

⁵ San̄i ducu gui'yaj ni sij fuerza, n̄i gataj ni sij:

—Ngaa digyán tsínj nan rian ni ngüi, n̄i gahuin xa'ue du'ua daran' ni ngüi. N̄i huaj sij digyán sij si-nuguan' sij n̄in' gachra' estado Judea. N̄i gax̄i'ij sij digyán sij estado Galilea. N̄i 'na' sij yu'uj nan digyán sij rian ni ngüi nej. —Daj gataj ni sij gunun Pilato.

Jesús ante Herodes

⁶ N̄i ngaa gunun Pilato si gataj ni sij, n̄i nachínj snan'anj sí' sisi Jesús huin tsínj 'na' estado Galilea. ⁷ N̄i ngaa guini'ij Pilato sisi 'na' Jesús estado Galilea, n̄i ga'n̄ij sij gan'anj sí' rian rey gu'naj Herodes huin sí' gobernado nicaj sun ne' estado Galilea. Daj si nne sí' xuman' Jerusalén ni güi daj.

⁸ N̄i ngaa guini'ij Herodes Jesús, n̄i gahuin n̄ia' ruhua sij si guis̄ij ga'ij güi huin ruhua sij guini'ij sij Jesús. Daj si gunun sij ga'mi ni ngüi daj gui'yaj Jesús. N̄i gahuin ruhua sij sisi gūi'yaj Jesús 'ngo si sa' nico guini'ij sij. ⁹ N̄i ducu nachínj snan'anj sij Jesús. San̄i n̄i a 'ngo nuguan' nun danicaj Jesús rian sij mánj. ¹⁰ N̄i man ni tsínj a'nin' rian ni chrej nga ni tsínj digyán ley nej. N̄i ducu garun gaquin' ni sí' Jesús. ¹¹ Ngaa n̄i ga'mi quij Herodes rian Jesús. N̄i hué daj ga'mi ni snado niquin' nga sij nej. N̄i ga'n̄ij ni sij atsij n̄ia' xá Jesús gunun sí' güenda gahuin ducu ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí'. N̄i rún' si-gan' rey hua-á'. Ngaa n̄i ga'n̄ij Herodes ruhua' yún Jesús rian Pilato. ¹² Xi'í daj n̄i na'mi Pilato nga Herodes güi daj si asij sini, n̄i gunun' nungüej sij.

Jesús sentenciado a muerte

¹³ Ngaa n̄i nahuin yu' ni tsínj a'nin' rian ni chrej nga ni tsínj nicaj sun nga ni ngüi nej, gui'yaj Pilato. ¹⁴ N̄i gataj sí' gunun ni sij:

—Nicaj á re' tsínj nan ga'na' á re' nánj. N̄i ataj á re' sisi digyán sij 'ngo chrej x̄i'ij rian ni ngüi. N̄i natāj rian án re' sisi

hua nachínj snan'ān sij. San̄i nitaj 'ngo gaquin' gui'yaj sij nari'ij xi'í si a'ui' a ni é re' gaquin' sij mánj. ¹⁵ N̄i ga'n̄i Jesús gan'anj sij rian nne rey Herodes. N̄i nun nari' Herodes gaquin' da'ui sij mánj. Nitaj nunj gui'yaj sij si gahui' sij mánj. ¹⁶ Ngaa n̄i gūi'yā castigo sij, asij n̄i na'nij ra'āj sij gan'anj sij aj. —Daj gataj Pilato.

¹⁷ N̄i hua n̄ian si gūiri Pilato 'ngo tsínj nun ducuaga' go'ngo gui'yanj pascua si daj hua si-costumbre ni sij.

¹⁸ San̄i gax̄i'ij ni sij gaguáj nucua'j nuguan'an daran' ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Dagahui' re' tsínj nan. N̄i na'nij ra'á re' tsínj gu'naj Barrabás aj. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

¹⁹ N̄i hué Barrabás huin 'ngo tsínj nun ducuaga' si gunun' ni dugüi' sí' nga ni tsínj nicaj sun chruhua xuman' daj. N̄i dagahui' sí' 'ngo níman nej.

²⁰ N̄i huin ruhua Pilato gūiri sij Jesús gan'anj sí'. Xi'í daj n̄i ga'mi ruhua' yún sij rian ni sí'.

²¹ San̄i gaguáj nucua'j ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Gari re' gaqūij Jesús gūinico' sij rian ruguts̄i. Gari re' gaqūij Jesús gūinico' sij rian ruguts̄i. —Daj gataj ni sij.

²² Ngaa n̄i gataj Pilato guis̄ij hua'nij:

—Daj hua gaquin' gui'yaj sij únj. Nitaj gaquin' gui'yaj sij nari'ij sisi gahui' sij mánj. Gūi'yā castigo sij, asij n̄i na'nij ra'āj sij gan'anj sij aj. —Daj gataj Pilato.

²³ San̄i ni tsínj daj nga ni chrej a'nin' gui'yaj fuerza ni sij gaguáj ni sij sisi gari Pilato gaqūij Jesús gūinico' sí' rian ruguts̄i. N̄i rian gaguáj nucua'j ni sij, n̄i guiri' ni sij si huin ruhua ni sij. ²⁴ N̄i gataj Pilato sisi gūi'yaj ni sij si huin ruhua ni sij. ²⁵ Ngaa n̄i guiri Pilato tsínj nun ducuaga' daj huin sí' tsínj gunun' nga ni tsínj nicaj sun. N̄i huin sí' tsínj dagahui' níman nej. Ngaa n̄i naga'ui' Pilato man'an Jesús rian ni sij sisi gūi'yaj ni sij si huin ruhua ni sij.

Crucifixión y muerte de Jesús

²⁶ N̄i ngaa nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij, n̄i guida'a ni sij 'ngo tsínj 'na' xuman' Cirene gu'naj sí' Simón. N̄i 'na' niqui sí' gan'anj sí' rian sun. N̄i gui'yaj ni sij gata sí' ruguts̄i gūinico' sí' rucú Jesús. ²⁷ N̄i

nico' nico ni ngüi huaj ni sij rucú Jesús. Ni ducu aco ni yun'unj xana nico' huaj rucú sij. Ni nani ruhua ne ni'yaj ne xi'í sij. ²⁸ Sanj nanicaj Jesús ni gataj sij gunun ni yun'unj xana daj:

—Gunun ni é re' huin a ni é re' ni ngüi 'na' xuman' Jerusalén. Si gaco ni é re' xi'íj manj. Sanj gaco ni é re' xi'í man'an ni é re' nga xi'í ni da'nij ni é re' nej. ²⁹ Daj si ga'na' ni güi guiran' ni é re' sayun. Ni gataj ni ngüi: “Hua 'ueé rian ni ngüi yatin nga ni ngüi nun ri' lij nej, ni ngüi nun guinico' lij xi'yanj nej.” Daj gataj ni ngüi. ³⁰ Daj si güi daj ni gaxi'i ni ngüi gataj sisi gane ni quij, ni naxij ni sij riqui quij gane daj, gataj ni sij. ³¹ Ni sisi ran' man'anj nico sayun 'yaj ni sij acuan', sanj ni güi ga'na', ni ducu ga'na' doj sayun rian ni sij aj. —Daj gataj Jesús rian ni yun'unj daj.

³² Ni hué daj nicaj ni sij hujj tsínj da'ui gaquin' gan'anj ni sij sisi gahui' nuguan'an nungüej sí' nga Jesús. ³³ Ni ngaa guisij ni sij 'ngo yu'uj gu'naj cúj chra niman, ni gari ni sij gaquij Jesús doco' ni sij rian rugutsi sí' yu'uj daj. Ni hué daj doco' ni sij hujj tsínj da'ui gaquin' daj rian yahuij rugutsi. Ni nico' 'ngo ra'a sa' Jesús, ni angoj ra'a rotsi sij. ³⁴ Hué dan ni gataj Jesús gunun Yan'anj:

—Tata chré', nicaj re' 'ngo niman nico nga ni sij. Daj si nun ni'i ni sij si 'yaj ni sij. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

Ni ducu ni snado sisi un tsínj gahui sa' nicaj ni sij si-gan' Jesús gan'anj sij.

³⁵ Ni niquin' ni ngüi ni'yaj ni sij. Sanj gui'yaj ducu ni tsínj nicaj sun. Ni gataj ni sij:

—Nacaj sij ango ni ngüi. Ngaa ni sisi hué sij huin Cristo tsínj nacui Yan'anj, ngaa ni ganacaj sij man'an sij nánj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Ni hué daj ga'mi ducu ni snado nej. Ni gahuin nichrun' ni sij. Ni reque ni sij nnee yu go'o sí'. ³⁷ Ni gataj ni sij:

—Sisi hué re' huin si-rey ni tsínj israelita, ni ganacaj re' man'an re' aj. —Gataj ni sij.

³⁸ Ni garun ni sij letra chra rugutsi. Ni letra daj huin griego nga latín nej, hebreo nej. Ni letra daj gataj: “tsínj nan

huin si-rey ni tsínj judíos.” Daj garun ni sij. ³⁹ Ngaa ni ga'mi quij 'ngo tsínj da'ui gaquin' daj gunun Jesús. Ni gataj sí':

—Sisi hué re' huin Cristo, ni ganacaj re' man'an re' nga nungüej únj nej. —Daj gataj sí' gunun Jesús.

⁴⁰ Sanj chran' yun'unj ango tsínj nico' yu'uj daj dugüi' sij huin sij 'ngo tsínj da'ui gaquin' nej. Ni gataj sij:

—Uyan huin si-castigo man'an re' nga si-castigo tsínj nan nej. Ni un sin huin ni nitaj si xu'uí' re' ni'yáj re' Yan'anj únj. ⁴¹ Ni hua nian xanga' ran' nungüej únj sayun xi'í si da'ui nungüej únj gaquin'. Sanj nitaj si da'ui tsínj nan gaquin' manj. —Daj gataj ango tsínj da'ui gaquin' gunun dugüi' sij.

⁴² Ngaa ni gataj sij rian Jesús:

—Gananun ruhua re' ni'yaj re' yünj ngaa gaxi'i guinicaj sún re'. —Daj gataj sij.

⁴³ Ngaa ni:

—Xanga' ataj yyāj gunun re' sisi asij yyaj, ni hua nné re' ngāj xánj Yan'anj. —Gataj Jesús gunun tsínj da'ui gaquin' daj.

⁴⁴ Ni ngaa guisij gaxuj, ni gahuin rumi' rian daran' xungüi. Ni gahuin rumi' da' ga hua'nij di'ni. ⁴⁵ Ni gahuin rumi' rian güi. Ni tsitsi' da'aj atsiy nico' chruhua nuhui nico. ⁴⁶ Ngaa ni gaguáj nucuj Jesús. Ni gataj sij:

—Tata chré', nariquij nimānj nahuin ra'á re'. —Gataj Jesús.

Ni ngaa da'nga' daj gataj sij, ni gahui' sij.

⁴⁷ Ni ngaa guini'i snado centurión si gahuin, ni ga'mi sa' sij rian Yan'anj. Ni gataj sij:

—Xanga' hua nica niman tsínj nan anj. —Daj gataj sij.

⁴⁸ Ni ngaa guini'i daran' ni ngüi man yu'uj daj daj gahuin, ni nanicaj ni sij nan' ni sij ducua' ni sij. Ni guita ra'a ni sij niman ni sij si nun nari' ruhua ni sij si gui'yaj ni sij. ⁴⁹ Ni daran' ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús nga ni yun'unj xana nico' Jesús asij estado Galilea, ni guna gan' ni sij ni'yaj ni sij daran' si gahuin.

Jesús es sepultado

⁵⁰ Nĭ hua 'ngo tsínj nne rian junta nico daj. Nĭ gu'naj sí' José. Nĭ 'na' sij xuman' Arimatea xuman' ngaj estado Judea. Nĭ hua sa' niman sij. Nĭ 'yaj nĭca sij nej. ⁵¹ Nĭ ana'uij sij si ga'na' guñicaj sun Yan'anj rian né'. Nĭ nun garan' ruhua sij si ga'mi ni tsínj man junta daj xi'í Jesús. Nĭ hué daj nun garan' ruhua sij si gui'yaj ni sij nga sí' nej.

⁵² Nĭ gan'anj sij rian Pilato. Nĭ gachínj sij níman Jesús. ⁵³ Ngaa nĭ nanij sij níman Jesús rian rugutsĭ. Nĭ chri'yanj sij atsij xiráj níman daj. Nĭ gurúj sij níman chruhua 'ngo huej. Sanĭ nĭ a 'ngo ni níman nun gachin' ni sij riqui yu'uj da mánj.

⁵⁴ Nĭ güi daj huin güi 'yaj xugüi ni sij güi naránj ruhua ni sij. Nĭ achin doj si guisij güi naránj ruhua ni sij daj. ⁵⁵ Nĭ nico' ni yun'unj xana gahui estado Galilea nga Jesús rucú tsínj gu'naj José. Nĭ guini'i ne rian gachin' ni sij níman Jesús. Nĭ guini'i ne daj gurúj ni sij níman daj chruhua yu'uj nej. ⁵⁶ Nĭ ngaa nanicaj ne nan' ne ducua' ne, nĭ nahej ne gasiti guin' daj nga gono'ó guin' daj. Nĭ naránj ruhua ne güi naránj ruhua ni ngüi israelita daj rún' a'nin' ley rian ni sij.

24

La resurrección

¹ Nĭ ngaa ruhua guerenga' nĭgan' acuan' güi gudungu, ngaa nĭ gan'anj ni yun'unj xana daj rian yu'uj gachin' ni sij níman. Nĭ nicaj ne gasiti guin' daj hua nagui'yaj ne gan'anj ne. Nĭ gan'anj ango ni yun'unj xana nga ne nej. ² Nĭ nari' ne sisi nitaj si ngaj yej xachij hua ránj rian huej daj. ³ Nĭ gatúj ne chruhua huej. Sanĭ nun nari' ne níman Señor Jesús mánj. ⁴ Nĭ nun nari' ruhua ne un sin gahuin. Ngaa nĭ niquin' nuguan'an huĭj tsínj rian ne. Nĭ ran atsij nun nungüej sí'. ⁵ Nĭ guxu'ui' ne. Nĭ ga' nitu rian ne rian yo'ój. Xi'í daj nĭ gataj nungüej tsínj daj gunun ne:

—Nĭ un sin huin nĭ nana'ui' a ni é re' tsínj hua nĭ'na' scanĭj ni níman únj. ⁶ Nitaj si ngaj sij yu'uj nan ga mánj. Daj si hua ganá'nij sij. Nanun ruhua á re' si gataj sij rian án re' ngaa gane sij estado

Galilea. ⁷ Nĭ gataj sij gunun a ni é re': "Hua nĭan sisi naga'ui' ni sij man'ánj ra'a ni tsínj 'yaj gaquin'. Nĭ gari ni sij gaquĭj man'ánj rian rugutsĭ. Ngaa nĭ gana'nĭ ngaa guisij hua'nij güi huĭnj da'nĭj ni ngüi." Hué daj gataj Jesús gunun a ni é re'. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun ni yun'unj xana.

⁸ Ngaa nĭ nanun ruhua ne ni'yaj ne nuguan' ga'mi Jesús. ⁹ Ngaa nĭ nanicaj ne rian huej daj. Nĭ nata' ne ni nuguan' daj rian ni xan ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nga rian ango ni ngüi nej. ¹⁰ Nĭ ni yun'unj xana daj huin María Magdalena nga Juana nej, María nni Jacobo nej, ango ni yun'unj xana nej. Nĭ nata' ne nuguan' daj rian ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. ¹¹ Sanĭ ngaa gunun ni sij nuguan' daj, nĭ gani ruhua ni sij sisi a'mi sinúnj ni yun'unj daj. Nĭ nun guxuman ruhua ni sij si gataj ne. ¹² Sanĭ naxuman Pedro gunánj sij gan'anj sij rian huej. Nĭ ga' nitu sij ni'yaj sij chruhua yu'uj daj. Nĭ ngaj urin atsij chruhua huej daj guini'i sij. Ngaa nĭ nanicaj sij nan' sij ducua' sij. Sanĭ nun ri' ruhua sij un sin gui'yaj sij nga si guini'i sij.

En el camino a Emaús

¹³ Nĭ hué güi daj nĭ huaj huĭj tsínj nico' Jesús gan'anj nungüej sij 'ngo xuman' gu'naj Emaús. Nĭ huin ngaj-á' xuman' Jerusalén 'ngo si xan kilómetro. ¹⁴ Nĭ nari snan'anj nungüej sij huaj sij xi'í si gahuin guiran' Jesús. ¹⁵ Nĭ diaj hua guĕ a'mi nungüej sij, nĭ gahuin nĭchrun' Jesús rian nungüej sij. Nĭ chéj Jesús nga nungüej sij. ¹⁶ Sanĭ nunj si ni'yaj nungüej sij man'an sí', sanĭ nun ga'ui' Yan'anj sisi nani'i nungüej sij sisi Jesús huin huaj nga nungüej sij. ¹⁷ Ngaa nĭ nachínj snan'anj Jesús nungüej sij. Nĭ gataj sij:

—Nĭ un sin huin si a'mi nungüej é re' huaj á re' chrej únj. Nĭ un sin huin nĭ nani ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁸ Ngaa nĭ gataj 'ngo tsínj daj 'ngo tsínj gu'naj Cleofas:

—Hua ga'i tsínj 'na' anéj chrej nne xuman' Jerusalén ni güi nan. Nĭ un sin huin nĭ urin man'án re' nun ni'i daj

gahuin ni güi gachin nan únj. —Daj gataj Cleofas.

¹⁹ Ngaa n̄j:

—N̄j un̄ sin gahuin únj. —Gataj Jesús.

Ngaa n̄j gataj n̄ngüej sij:

—Hué Jesús nazareno gahuin 'ngō tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi. N̄j gui'yaj sa' sij. N̄j ducu nucuj si-nuguan' sij rian Yan'an̄j ngā rian daran' ni ngüi nej. ²⁰ N̄j ga'nin' sun ni chrej a'nin' ngā ni tsínj nicaj sun sisi gahui' Jesús guñico' sij rian rugutsi. ²¹ N̄j gana'uij ni únj sisi hué sij huin tsínj 'na' n̄caj ni ngüi israelita. San̄j guiran' sij sayun daj. N̄j yyaj guisíj hua'nij güi si gahui' sij. ²² N̄j guixiguñ gan'an̄j gō'ngo yun'un̄j xana nicaj dugüi' ngā ni únj rian gachin' Jesús. N̄j gara yan'an̄j ruhua ni únj xi'í si gataj ne gunun únj. ²³ N̄j rian nun nari' ne Jesús, n̄j nanicaj ne rian ni únj. N̄j nata' ne gunun ni únj sisi gurugüi' huij ángel rian ne. N̄j gataj n̄ngüej ángel daj gunun ne sisi hua n̄'na' Jesús. ²⁴ Hué dan n̄j gan'an̄j gō'ngo ni dugüi' ni únj rian gachin' Jesús. N̄j nari' anin' sij daj rún' gataj ni yun'un̄j daj. San̄j nun guini'i anin' sij man'an̄j Jesús mánj. —Daj gataj n̄ngüej sij.

²⁵ Ngaa n̄j gataj Jesús gunun n̄ngüej sij:

—Tsínj nun acaj cuenta huin n̄ngüej é re'. N̄j na'ue guxuman yoō ruhua n̄ngüej é re' ngā si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j asij ná. ²⁶ Sé si xanga' si hua nian̄ guiran' Cristo sayun ngaa achin natu sij rian hua 'ueé xata' gane sij únj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa n̄j gaxi'i sij ga'mi sij xi'í si-nuguan' Moisés ngā si-nuguan' ango ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j asij ná. N̄j gataj sij gunun n̄ngüej sí' daran' si ataj si-nuguan' Yan'an̄j xi'í man'an̄j sij.

²⁸ N̄j ngaa guisíj n̄ngüej sij xuman' hua n̄ngüej sij, n̄j gui'yaj Jesús sisi gata' dian sí' gan'an̄j sí' rian n̄ngüej sij. ²⁹ San̄j guereque n̄ngüej sij sisi gñaj sí'. N̄j gataj n̄ngüej sij:

—Gñá re' ngā únj si hua gahuin di'n̄j, n̄j hua guini nej. —Gataj n̄ngüej sij gunun Jesús.

Ngaa n̄j gatúj Jesús guna sí' nga n̄ngüej sij.

³⁰ N̄j ngaa nne Jesús rian mesa nga n̄ngüej sij, n̄j guida'a sí' chrachrúnj. N̄j ga'ui' sí' si guruhua Yan'an̄j. N̄j gura' da'aj sí' ga'ui' sí' ra'a n̄ngüej sij. ³¹ Ngaa n̄j hué guē hora daj xacaj cuenta n̄ngüej sij guini'i n̄ngüej sij sisi Jesús huin. San̄j hué hora daj n̄j gan'an̄j ni'ya yan'an̄j sí' rian n̄ngüej sij. ³² Ngaa n̄j nachínj snan'an̄j n̄ngüej man'an̄j sij dugüi' sij. N̄j gataj n̄ngüej sij:

—Xanga' n̄j gahuin n̄a' ró' ngaa ga'mi sij ngā né' ngaa hua né' chruhua chrej. N̄j gahuin n̄a' ruhua né' ngaa digyán sij si-nuguan' Yan'an̄j riún' nej. —Daj gataj n̄ngüej sij.

³³ Ngaa n̄j hué hora daj, n̄j naxuman n̄ngüej sij gan'an̄j n̄ngüej sij xuman' Jerusalén. N̄j nari' n̄ngüej sij xan ni tsínj mán nahuin yu' ngā ni dugüi' ni sí' nej. ³⁴ N̄j gataj ni sí':

—Xanga' n̄j ganá'nij Señor. N̄j gurugüi' sij rian Simón. —Daj gataj ni sij.

³⁵ Ngaa n̄j nata' n̄ngüej sij daj gahuin guini'i n̄ngüej sij Jesús chruhua chrej. N̄j nata' n̄ngüej sij daj nani'i n̄ngüej sij Jesús ngaa gura' da'aj sí' chrachrúnj ga'ui' sí' xa n̄ngüej sij.

Jesús se aparece a los discípulos

³⁶ N̄j ngaa hua guē a'mi ni sij nuguan' daj, n̄j gurugüi' Jesús ganiquin' sij scanij ni sij. N̄j gataj sí' gunun ni sij:

—Gahuin din'inj ruhua á re' aj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa n̄j ducu guxu'ui' ni sij. N̄j gani ruhua ni sij sisi guini'i ni sij 'ngō sta'naj.

³⁸ San̄j gataj Jesús:

—N̄j un̄ sin huin n̄j nani ruhua á re' únj. N̄j un̄ sin huin n̄j nitaj si mán yya ruhua niman án re' únj. ³⁹ N̄j'yaj á re' ra'aj ngā dacō. N̄j xacaj á re' cuenta sisi hué man'an̄j huin. Guida'a á re', n̄j n̄j'yaj á re'. Daj si 'ngō sta'naj nitaj nne cúj daj rún' hua man'an̄j nan mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁰ N̄j ngaa guisíj ga'mi Jesús nuguan' daj, n̄j digyán sij ra'a sij ngā dacój sij rian ni sí'.

⁴¹ Sanj nun guxuman ruhua ni sij xi'í si ducu huin niã' ruhua ni sij. Nj garáj yan'anj ruhua ni sij nej. Ngaa nj nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nj gataj sí':

—Nica j á re' si xo' ní'. —Daj gataj Jesús.

⁴² Ngaa nj ga'ui' ni sij doj nnee xucuj nitin nga doj gatsi' xutan xa sí'. ⁴³ Nj guida'a sij, nj xa sij rian ni sí'. ⁴⁴ Ngaa nj gataj sij:

—Hué nan huin nuguan' ga'mi nga ni é re' ngaa ganēj nga á re'. Nj gatā gunun a ni é re' sisi hua nian gahuin yya ni nuguan' xi'ij daj rún' garun Moisés nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná nga ni tsínj garun libro Salmo nej. —Daj gataj Jesús.

⁴⁵ Hué dan nj gara da'nga' ruhua ni sij si ataj si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj Jesús.

⁴⁶ Nj gataj Jesús:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj sisi guiran'anj sayun, huinj Cristo. Nj gahuij. Sanj gana'nī chra huã'nij güi. ⁴⁷ Ngaa nj ga'mi ni sij ni nuguan' sa' xi'ij rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Ngaa nj ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij nanico' ni sij Yan'anj. Hué dan nj guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni sij. Nj gaxi'i ni sij xuman' Jerusalén nata' ni sij nuguan' da aj. ⁴⁸ Nj huin a ni é re' ni tsínj guini'i daran' si gui'yā. Ngaa nj ga'ue guiniquin' a ni é re' nata' a ni é re' xi'í ni nuguan' sa' nan. ⁴⁹ Ngaa nj riquij Espiritu Santo rian ni é re' daj rún' gataj yya chrē rian án re'. Sanj gūna á re' xuman' Jerusalén nan da nahuin ra'a nari' nucuj niman án re', gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La ascensión

⁵⁰ Ngaa nj nicaj Jesús ni sij gan'anj sí' xuman' Betania. Ngaa nj nachi nicaj sí' ra'a sí'. Nj gachínj jni'yaj sí' rian Yan'anj sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga ni sij. ⁵¹ Nj diaj hua gue a'mi sa' sí' daj, nj gahuin nini sí' rian ni sij. Nj nan' sí' xata', gui'yaj Yan'anj. ⁵² Ngaa guisij ga'mi sa' 'ueé ni sij xi'í Jesús, nj nanicaj ni sij gan'anj ni sij xuman' Jerusalén. Nj ducu gahuin niã' ruhua ni sij. ⁵³ Nj niganj man ni sij nuhui nico ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Nj gataj ni sij sisi sa' 'yaj Yan'anj anj. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN JUAN

El Verbo hecho carne

¹ Asij sini yan ni nne tsínj gu'naj nuguan' daj. Ni nne sí' nga Yan'anj xanga'. Ni huin sí' Yan'anj. ² Ni nuguan' daj nne asij sini yan nga Yan'anj. ³ Ni ga'nin' Yan'anj xanga' sun sisi gui'yaj nuguan' daj daran' ni rasun mán. Ni sisi nitaj nuguan' daj, ni a 'ngo rasun si ga'ue guiman mánj. ⁴ Ni nuguan' daj gui'yaj sisi gahuin ni'na' ni rasun. Ni xi'í si hua ni'na' né', gui'yaj nuguan' daj, ni xiguin mán né'. ⁵ Ni yan'an daj huin si xiguin rian rumi' mán né'. Ni rian rumi' daj nun ga'ue guina'aj yan'an da mánj.

⁶ Ni ga'nij Yan'anj ga'na' 'ngo tsínj gu'naj Juan. ⁷ Ni ga'na' sí' gahuin sí' 'ngo tsínj nata' xi'í yan'an daj. Ngaa ni guxuman ruhua daran' ni ngüi ni'yaj ni sij yan'an daj xi'í nuguan' nata' sí' huin ruhua sí' nata' sí' gunun ni ngüi. ⁸ Sé Juan huin yan'an xiguin da mánj. Sanj maan si ga'na' sij gahuin sij tsínj nata' xi'í yan'an daj.

⁹ Ni yan'an daj huin yan'an xanga'. Ni ga'na' yan'an daj xiguin rian daran' ni ngüi mán chruhua xungüi nan anj. ¹⁰ Ni tsínj huin yan'an daj gane chruhua xungüi. Ni nunj si gui'yaj sij xungüi nan, sanj nun nani'i ni ngüi sij mánj.

¹¹ Ni ga'na' sij rian man ni dugüi' sij, sanj nun nahuin ra'a ni sí' sij mánj. ¹² Sanj daran' ni ngüi nahuin ra'a sij, ni guxuman ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' si-xugui sij, ni riqui sij sisi gahuin ni sí' da'nij man'an Yan'anj xanga'. ¹³ Ni sé tun man'an nni ni sí' nga chrej ni sí' ga'nga ni sí' mánj. Ni sé xi'í si huin ruhua 'ngo tsínj, ni ga'nga ni sí' mánj. Sanj Yan'anj gui'yaj sisi gahuin ni sí' da'nij man'an Yan'anj anj.

¹⁴ Ni nuguan' daj gahuin 'ngo tsínj gane scanij né'. (Ni guini'i ni únj sisi hua 'ueé nin' ruhua sij nej. Daj si urin sij huin da'nij chrej sij.) Ni ducu gui'yaj sij sinduj

rian xi'í né'. Ni ninanj nuguan' xanga' ga'mi sij nej.

¹⁵ Ni ga'mi sa' Juan rian ni ngüi xi'í sij. Ni nucuj ga'mi sí'. Ni gataj sí':

—Hua gataj snan'an gunun a ni é re' sisi tsínj 'na' da rucuj, ni gahuin achij sij rian man'anj. Daj si asij achin ga'nga man'anj, ni hua gane sij aj. —Daj gataj Juan gunun ni ngüi.

¹⁶ Ninanj nuguan' sa' nicaj sij ga'na' sij. Ni nico' huaj 'yaj sij sinduj rian daran' né'. ¹⁷ Ni ga'ui' Moisés si-ley Yan'anj rian ni ngüi. Sanj ga'na' Jesucristo digyan' sí' rian né' daj huin sinduj 'yaj Yan'anj nga né'. Ni digyan' sí' rian né' daj hua nuguan' xanga' nej. ¹⁸ Ni a 'ngo ni ngüi nun guini'i Yan'anj mánj. Ni nne nuguan'an nungüej chrej Jesús huin Yan'anj. Ni Jesús huin urin da'nij Yan'anj. Ni hué Jesús huin si digyan' rian né' daj hua Yan'anj guini'i né'.

Testimonio de Juan el Bautista

¹⁹ Ni ga'nij ni tsínj israelita nne xuman' Jerusalén go'ngo chrej nga go'ngo ni tsínj levita gan'anj ni sí' rian Juan. Ni gachinj snan'anj ni sí' sij. Ni gataj ni sí':

—Ni un tsínj huin re'. —Daj gataj ni sí'.

Ni ga'mi Juan ni nuguan' nan rian ni sí'. ²⁰ Ni nun gataj sij sisi Cristo huin sij. Sanj gataj yya sij:

—Séj huin Cristo mánj. —Daj gataj Juan gunun ni tsínj daj.

²¹ Ngaa ni nachinj snan'anj ni tsínj daj sij. Ni gataj ni sij:

—Ngaa ni hué re' huin tsínj gu'naj Elías ní'. —Daj gataj ni sij.

—Séj huin mánj. —Gataj Juan.

—Hué re' huin tsínj ga'na' ga'mi si-nuguan' Yan'anj ní'. —Gataj ni sij.

—Séj huin mánj. —Gataj Juan.

²² Ngaa ni:

—Ni un tsínj huin yyá re' únj. Daj si hua nian nata' ni únj gunun ni tsínj ga'nij ga'na' ni únj rián re' aj. Ni un sin huin atáj re' xi'í man'an re' únj. —Daj gataj ni sij gunun Juan.

²³ Ngaa ni gataj Juan gunun ni sij:

—Huéj huin tsínj a'mi nucuj quij qui'yanj naco. Ni ataj man'anj gunun ni ngüi: “Nagui'yaj nica á re' niman án re' xi'í si ga'na' Señor rian án re'.” Daj

si da'nga' daj gataj Isaías, tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. —Daj gataj Juan gunun ni tsínj daj.

²⁴ Nì da'aj ni tsínj gan'anj ga'mi nga Juan huin tsínj fariseo. ²⁵ Nì nachínj snan'anj ni sí' Juan. Nì gataj ni sí':

—Sé re' huin Cristo. Nì sé re' huin Elías. Nì sé re' huin tsínj ga'na' ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ngaa nì un sin huin nì duguata' nnee re' ni ngüi únj. —Daj gataj ni tsínj daj gunun Juan.

²⁶ Ngaa nì gataj Juan gunun ni sij:

—Duguata' nnee man'anj ni ngüi nga nnee. Sanì scanij ni é re' niquin' 'ngo tsínj nun ni'i ni é re' mánj. ²⁷ Nì hué sij huin tsínj 'na' da rucūj. Sanì huin achij sij daj nga man'anj. Nì xi'í si huin achij sij, nì na'aj yānj guirīj dacánj sij ngaa nīnāj sij. —Daj gataj Juan gunun ni sij.

²⁸ Nì hué nan gahuin anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán rian gu'naj Betábara. Daj si hué yu'uj daj duguata' nnee Juan ni ngüi.

El Cordero de Dios

²⁹ Hué dan nì ango güi guini'i Juan sisi ga'na' Jesús rian sij. Nì gataj Juan:

—Nì'yaj á re'. Hué tsínj nan huin xachij 'nīj 'na' rian Yan'anj sisi ga'ne sij gaquin' da'ui ni ngüi man chruhua xungüi. ³⁰ Nì ga'mi xi'í tsínj nan. Nì gatā gunun ni é re': "Da rucūj, nì ga'na' 'ngo tsínj huin achij daj nga man'anj. Daj si hua nne sij asij ngaa achin ga'ngā. ³¹ Nì nun guini'inj un tsínj huin sij. Sanì ga'nāj duguata' nnēj ni ngüi sisi guini'i ni ngüi israelita daj hua sij." —Daj gataj Juan gunun ni sij.

³² Nì gataj ruhua' yún Juan xi'í si guini'i sij:

—Nì guini'inj sisi 'na' guinij Espiritu Santo xata'. Nì daj rún' hua 'ngo xu'man hua-á' guinij-í' rian Jesús. Nì gunáj-á' nga sij. ³³ Nì nun guini'inj un tsínj huin sij. Sanì si ga'nīj yūnj duguata' nnēj ni ngüi, nì gataj sij gunūnj: "Ngaa guini'í re' 'na' guinij Espiritu Santo gūna nga 'ngo tsínj daj, nì hué sij gui'yaj si ga'na' Espiritu Santo rian ni ngüi aj." Daj gataj Yan'anj gunūnj. ³⁴ Nì hua guini'i yyāj sisi guinij Espiritu Santo chra sij. Nì huéj

huin testigo sisi hué xānga' sij huin da'nīj Yan'anj anj.

Los primeros discípulos

³⁵ Nì ango güi nì niquin' ruhua' yún Juan yu'uj daj nga huīj tsínj nico' sij. ³⁶ Nì ngaa guini'i Juan gachin Jesús, nì gataj sij: —Nì'yaj nungüej é re'. Hué tsínj daj huin xachij 'nīj 'na' rian Yan'anj anj. —Daj gataj Juan.

³⁷ Nì ngaa gunun nungüej tsínj nico' Juan si gataj sí', nì guinico' nungüej sij Jesús. ³⁸ Ngaa nì nanicaj Jesús. Nì ngaa guini'i sij sisi nico' nungüej sí' man'an sij, nì gataj sij:

—Nì un sin nano' nungüej é re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa nì gataj nungüej sij:

—Rabí, nì a nné re' únj. —Gataj nungüej sij.

(Nì nuguan' Rabí huin ruhua' gata, Maestro.)

³⁹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Gūn' guini'yaj nungüej é re' aj. —Gataj Jesús.

Ngaa nì gan'anj nì'yaj nungüej sij rian nne Jesús. Nì gunáj nungüej sij nga sí' güi daj. Daj si guisij ga' gan'anj di'nì.

⁴⁰ Nì tsínj gu'naj Andrés huin 'ngo tsínj gunun si gataj Juan. Nì hué sij huin si guinico' Jesús. Nì Andrés huin jnánj Simón Pedro. ⁴¹ Ngaa nì hua sini nari' Andrés jnánj sij Simón. Nì gataj sij: —Hua nari' únj Mesías. —Daj gataj Andrés.

(Nì nuguan' Mesías huin ruhua' gata, Cristo.)

⁴² Ngaa nì nicaj Andrés jnánj sij gan'anj sij rian nne Jesús. Nì ngaa guini'i Jesús, nì gataj sí':

—Tsínj gu'naj Simón huin re'. Nì da'nīj Jonás huin re' nej. Sanì gu'naj re' Cefas. —Daj gataj Jesús.

(Nì nuguan' Cefas huin ruhua' gata, Pedro.)

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³ Ango güi nì huin ruhua Jesús gan'anj sij estado Galilea. Nì nari' sij Felipe. Nì gataj sij gunun sí':

—Gūnicó' re' man'anj gūn'. —Daj gataj Jesús gunun Felipe.

⁴⁴ Nì 'nà' Felipe xuman' Betsaida rian huin xánj Andrés nga Pedro nej. ⁴⁵ Ngaa nì nari' Felipe tsínj gu'naj Natanael. Nì gataj Felipe gunun sí':

—Hua nari' únj tsínj xì'i garun Moisés rian si-ley Yan'anj asij ná. Nì hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná xi'í tsínj daj nej. Nì hué tsínj daj huin Jesús da'níj José huin tsínj 'nà' xuman' Nazaret. —Daj gataj Felipe gunun Natanael.

⁴⁶ Ngaa nì gataj Natanael:

—Nitaj tsínj sa' 'nà' xuman' Nazaret mánj. —Gataj Natanael.

Ngaa nì:

—Gun' guini'í re' aj. —Gataj Felipe.

⁴⁷ Nì ngaa guini'í Jesús gahuin nìchrun' Natanael, nì gataj sí':

—Nan 'nà' 'ngo tsínj xanga' yya huin tsínj israelita. Nì nitaj tsínj digya' yun'unj huin sij mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁸ Ngaa nì gataj Natanael gunun Jesús:

—Daj huin guini'í re' man'ánj únj. —Gataj Natanael gunun Jesús.

Nì gataj Jesús:

—Asij achin gaquinj Felipe ga'na' re' riánj, nì guini'inj ngaa nné re' riqui chrun ayu higo aj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁹ Ngaa nì gataj Natanael:

—Rabí, hué re' huin da'níj Yan'anj. Nì hué re' huin si-rey ni ngüi israelita nej. —Daj gataj Natanael.

⁵⁰ Ngaa nì gataj Jesús gunun Natanael:

—Xuman ruhua' re' ni'yáj re' yünj urin si gatā gunún re' sisi guini'inj nné re' riqui chrun ayu higo ní. Sanì guini'í re' si sa' nico daj nga si sa' nan anj. —Daj gataj Jesús.

⁵¹ Nì gataj ruhua' yún Jesús gunun sij:

—Xanga' atā gunun re' sisi guini'í a ni é re' sisi naxi'ni man'an xata'. Nì gahui si-ángel Yan'anj. Nì nanij-í' riánj huinj da'níj ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

2

Las bodas de Caná

¹ Nì ngaa guisij gachin hua'nij güi, nì huin 'ngo gui'yanj nara'a ni ngüi xuman' Caná huin xuman' ngaj estado Galilea. Nì gan'anj nni Jesús gui'yanj daj. ² Nì

gaquinj ni sij gan'anj Jesús nga ni tsínj nico' sí' gui'yanj da nej. ³ Nì ngaa ganahuij vino, nì gataj nni Jesús gunun sí':

—Nitaj nnee vino rian ni sij ga mánj.

—Daj gataj unj.

⁴ Ngaa nì gataj Jesús rian nni sij:

—Nì un sin huin nì ga'mí re' daj riánj únj. Achin guisij güi gaxi'í si-sünj anj. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ngaa nì gataj ún' rian ni tsínj man 'yaj sun daj:

—Gui'yaj á re' daran' si gataj sij rian án re' aj. —Daj gataj nni Jesús gunun ni sij.

⁶ Nì nne huatan' gucuaj yej arasun ni tsínj israelita sisi guiman nnee chruhua-á' naniá' ni sij daj rún' ataj si-ducuanj Moisés. Nì da' go'ngo gucuaj nicaj gan'anj xia lichru nnee aj. ⁷ Ngaa nì gataj Jesús gunun ni tsínj man 'yaj sun daj:

—Gara á re' nnee chruhua ni gucuaj nan anj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nì 'ngo gara nín' rian ni gucuaj, gui'yaj ni sij. ⁸ Ngaa nì gataj Jesús:

—Yyaj nì guiri a ni é re' doj nnee ga'ui' a ni é re' rian tsínj a'nin' xi'í gui'yanj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nì da'nga' daj gui'yaj ni sij.

⁹ Nì tsínj daj go'o doj. Nì xacaj cuenta du'ua sij sisi hua sa' nnee ganahuin vino daj. Sanì nun ni'í sij nì a 'nà' aj. Urin ni tsínj man 'yaj sun ni'í. Daj si hué ni sij huin ni tsínj ri nnee daj. Asij nì gaquinj tsínj a'nin' rian gui'yanj daj ga'na' tsínj xacaj yun'unj xana. ¹⁰ Nì gataj sij gunun sí':

—Daran' ni ngüi a'ui' sini vino sa'. Nì ngaa go'o nico ni tsínj 'nà' gui'yanj, nì a'ui' ni sij vino nitaj si hua sa'. Sanì so' nara sa' vino sa' da yyaj aj. —Daj gataj tsínj daj.

¹¹ Nì hué daj gaxi'í Jesús gui'yaj sij si sa' nico xuman' Caná xuman' ngaj estado Galilea. Xi'í daj nì xacaj ni ngüi cuenta sisi tsínj sa' nín' ruhua huin Jesús. Nì guxuman ruhua ni tsínj nico' sij guini'í ni sí' sij.

¹² Asij nì gan'anj Jesús xuman' Capernaum. Nì gan'anj nni sij nej, ni jnánj sij

nej, ni tsínj nico' sij nej. Nì doj güi guimán ni sij yu'uj daj.

Jesús purifica el templo

¹³ Nì ngaa gahuin nìchrun' gahuin gui'yanj pascua, gui'yaj ni tsínj israelita, ngaa nì gahui Jesús gan'anj sij xuman' Jerusalén. ¹⁴ Nì chruhua nuhui nico, nì nari' Jesús ni tsínj mán du'uej sicuj nga xachij nej, xu'mañ nej. Nì nari' sij ni tsínj naduna san'anj nne ni sí' 'yaj sun ni sí'. ¹⁵ Ngaa nì gui'yaj Jesús 'ngo xuguati. Nì guiri sij daran' ni sí' ne' chrej xe' nuhui daj nga ni xachij nej, ni sicuj nej. Nì gayu si-san'anj ni tsínj naduna san'anj, gui'yaj sij. Nì guru nìtu sij ni mesa si'yaj ni sí'. ¹⁶ Nì gataj sij gunun ni tsínj du'uej xu'mañ:

—Guxun a ni é re' si mán nan. Sì gui'yaj á re' yu'ue ducúa chrē mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj daj.

¹⁷ Ngaa nì nanun ruhua ni tsínj nico' Jesús si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nì gataj ni sí': "Ducu huin ruhuáj si ga sa' ducúa re'." Daj garun 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

¹⁸ Nì ngaa guini'i ni tsínj israelita si gui'yaj Jesús, nì nachínj snan'anj ni sí' sij. Nì gataj ni sí':

—Daj hua da'nga' dıgyán re' rian ni únj guini'i únj sisi hua si-chréj re' gui'yáj re' da únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Dıguane ni é re' nuhui nan, nì chra hua'nij güi, nì nagui'yaj naca ruhua' yúnj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

²⁰ Ngaa nì gataj ni tsínj israelita:

—Sìj huıj xia huatan' yya yo' gui'yaj sun ni sij nuhui nan. Nì asa' ga'ue nagui'yáj re' nuhui nan chra hua'nij güi, ruhuá re' únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²¹ Sanı ga'mi Jesús xi'ı nnee cúj man'an sij sisi hué-é' huin ducúa Yan'anj, ataj sij. ²² Xi'ı daj nì ngaa ganá'nij Jesús scanij ni nıman, nì gananun ruhua ni tsínj nico' sij sisi da'nga' daj ga'mi sij. Ngaa nì guxuman ruhua ni sij nuguan' ataj si-nuguan' Yan'anj. Nì guxuman ruhua ni sij nuguan' ga'mi Jesús nej.

Jesús conoce a todos los hombres

²³ Nì ngaa gane Jesús xuman' Jerusalén gahuin gui'yanj pascua, nì nico ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj man'an sij ngaa guini'i ni sí' si sa' gui'yaj sij. ²⁴ Sanı nun ga'uej ruhua Jesús guınicaj dugüi' sij nga ni sí' xi'ı si hua ni'i sij daj hua nıman ni sí'. ²⁵ Nì nitaj si nana'ui' sij go'ngo ni tsínj gataj rian sij daj hua nıman ni ngüi mánj. Daj si hua ni'i sij daj hua nıman ni ngüi aj.

3

Jesús y Nicodemo

¹ Nì hua 'ngo tsínj fariseo gu'naj Nicodemo huin sí' 'ngo tsínj huin achij rian ni tsínj israelita. ² Hué dan nì ne' nì, nì ga'na' Nicodemo rian Jesús. Nì gataj sij:

—Maestro, ni'i ni únj sisi ga'nıj Yan'anj ga'na' re' dıgyán re' rian ni ngüi. Daj si nı a 'ngo tsínj si ga'ue gahuin nucuaıj guı'yaj sa' daj rún' 'yáj re' sisi nitaj Yan'anj chracuıj sij mánj. —Daj gataj Nicodemo gunun Jesús.

³ Ngaa nì gataj Jesús gunun sí':

—Xanga' yya atā gunun re' sisi tsínj si ga'nga naca ruhua' yún, nì si ga'ue gahuin nucuaıj sij guıni'i sij rian nıcaıj sun Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa nì nachínj snan'anj Nicodemo Jesús. Nì gataj sij:

—Sanı daj ga'ue guı'yaj 'ngo tsínj achij nınicaj ruhua' yún sij ga'nga naca sij únj. Asa' ga'ue natu ruhua' yún sij riquı nıni sij, nì ga'nga ruhua' yún sij únj. —Gataj Nicodemo.

⁵ Ngaa nì gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun re' sisi si ga'nga 'ngo tsínj daj, guı'yaj nnee nga Espıritu Santo, nì si ga'ue gatu sij rian nıcaıj sun Yan'anj mánj. ⁶ Ga'nga né' nga nnee cúj né', guı'yaj nıni né' nga chrej né'. Sanı sisi ga'nga né', guı'yaj Espıritu Santo, nì hua nı'na' nıman né'. ⁷ Sı garáj yan'anj ruhuá re' si gatā gunún re': "Hua nıan ga'nga naca ruhua' yún a ni é re'." Daj gatā gunún re'. ⁸ Nì a'ui' nane nıaj diaj. Nì nunj si unún re' a'ui' nane, sanı nun ni'ı re' nı a 'naj nı a huan'an mánj. Nì hué daj huin nga daran' ni ngüi ga'nga

naça ruhua' yún, gui'yaj Espíritu Santo aj.
—Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa n̄j:

—Asa' ga'ue gahuin nan únj. —Gataj Nicodemo.

¹⁰ Ngaa n̄j gataj Jesús:

—Hué re' huin tsínj digyán rian ni tsínj israelita, n̄j un sin huin n̄j nunún re' nuguan' nan únj. ¹¹ Xanga' atā gunun re' sisi a'mi ni únj nuguan' ni'i ni únj. N̄j hué ni únj nata' rian ni ngüi xi'í si guini'i únj nej. San̄j nun xuman ruhua ni é re' nuguan' a'mi ni únj mánj. ¹² N̄j sisi nun xuman ruhua á re' ngaa a'mi xi'í ni nuguan' hua chruhua xungüi nan, n̄j daj ga'ue guxuman ruhua ni é re' ngaa ga'mi xi'í ni nuguan' 'na' xata' únj. ¹³ N̄j a 'ngo ni tsínj nun gahui gan'anj xata'. Ur̄inj huin tsínj gane xata'. N̄j nanij man'anj xata' ga'nāj chruhua xungüi nan huinj da'n̄j ni ngüi. N̄j xānj huin xata' nej. ¹⁴ N̄j daj rún' gui'yaj tsínj gu'naj Moisés doco' sí' xucuáj chra chrun quij qui'yanj naço, n̄j hué daj hua n̄jan gui'yaj ni sij doco' ni sij man'anj chra 'ngo chrun huinj da'n̄j ni ngüi. ¹⁵ Ngaa n̄j daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj man'anj, n̄j gane n̄janj ni sij nga Yan'anj. N̄j si gan'anj ni'ya ni sij mánj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj gu'naj Nicodemo.

De tal manera amó Dios al mundo

¹⁶ N̄j gataj ruhua' yún Jesús gunun Nicodemo:

—Hué dan n̄j ducu gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi man chruhua xungüi. Ngaa n̄j riqui Yan'anj urin da'ni ga'nā' sí' chruhua xungüi nan. Ngaa n̄j daran' ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj da'n̄j Yan'anj, n̄j si ga ni'ya ni sij mánj. San̄j gane n̄janj ni sij nga Yan'anj. ¹⁷ Daj si nun ga'n̄j Yan'anj da'ni ga'nā' chruhua xungüi sisi guta' sij gaquin' xiráj ni ngüi mánj. San̄j ga'nā' sí' si naçaj sí' ni ngüi aj. ¹⁸ N̄j ngüi guxuman ruhua ni'yaj da'n̄j Yan'anj, n̄j nitaj castigo gahuin ni sij mánj. San̄j ni ngüi nun xuman ruhua ni'yaj sí', n̄j hua gahuin ni sij castigo, gui'yaj Yan'anj xi'í si nun xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij tsínj huin urin da'n̄j Yan'anj.

¹⁹ 'N̄j ni ngüi nun xuman ruhua daj, n̄j gahuin ni sij castigo xi'í nuguan' nan: Ngaa ga'nā' yan'an huin man'anj guixiguin chruhua xungüi, n̄j garan' ruhua ni sij gache ni sij rian rumi'. N̄j nun garan' ruhua ni sij gahuin n̄ichrun' ni sij rian yan'an xiguin daj. Daj si quij 'yaj ni sij. ²⁰ Hué dan n̄j daran' ni ngüi 'yaj quij, n̄j nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij yan'an xiguin daj. N̄j nun gahuin n̄ichrun' ni sij rian yan'an si na'uej ruhua ni sij gurugüi' si quij 'yaj ni sij mánj. ²¹ San̄j ni ngüi 'yaj xanga', n̄j huin n̄ichrun' ni sij rian yan'an xiguin daj. Ngaa n̄j rugüi' si 'yaj sa' ni sij. Ngaa n̄j xacaj ango ni ngüi cuenta sisi 'yaj sa' ni sij, 'yaj Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

El amigo del esposo

²² Da' sij n̄j gan'anj Jesús nga ni tsínj nico' sij estado Judea. N̄j gane ni sij nga ni tsínj mán yu'uj daj. N̄j duguata' nnee ni sij ni ngüi daj. ²³ N̄j hué daj duguata' nnee Juan ni ngüi xuman' Enón. N̄j n̄ichrun' ngaj xuman' Esrón nga xuman' Salim. N̄j hua nico nnee yu'uj daj. N̄j huaj ni ngüi gata' nnee ni sij. ²⁴ N̄j hué nan gahuin ngaa nun huin gahuin garij ni sij Juan ducuaga'. ²⁵ Hué dan n̄j gaxi'i ga'mi guitsi go'ngo ni tsínj nico' Juan nga ni tsínj israelita xi'í daj gahuin sa' ni ngüi rian Yan'anj. ²⁶ Ngaa n̄j ga'nā' ni sij rian man'an Juan. N̄j gataj ni sij:

—Rabí, n̄j'yaj re' sisi tsínj gachéj nga re' anéj chrej xinéj gu'naj Jordán, huin tsínj xi'i ga'mi re' cuanj. N̄j yyaj n̄j ata' nnee sij ni ngüi. N̄j huaj daran' ni ngüi rian sij. —Daj gataj ni sij gunun Juan.

²⁷ Ngaa n̄j gataj Juan:

—N̄j a 'ngo tsínj si ga'ue nahuin ra'a 'ngo rasun sisi nitaj riqui Yan'anj mánj. ²⁸ Hua gunun a ni é re' nuguan' gatā gunun a ni é re': Sēj huin Cristo mánj. San̄j ga'n̄j Yan'anj ga'na' sin̄j rian sí'. ²⁹ N̄j ngaa huin 'ngo gui'yanj xacaj 'ngo tsínj daj 'ngo yun'unj xana, n̄j hué sí' gahuin nica ún'. N̄j niquin' 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga tsínj xacaj yun'unj xana daj. N̄j ducu huin n̄ja' ruhua sí' ngaa gunun sí' ga'mi tsínj xacaj yun'unj xana daj. N̄j daj rún' 'yaj tsínj niquin' nga dugüi' sí', n̄j

da'nga' daj 'yaj man'ānj nej. Nī huin nīa' ruhuāj xi'í Cristo. ³⁰ Nī hua niān si gahuin achij Cristo. Sanī man'ānj gūna guñico' ne' rucu nánj. —Daj gataj Juan gunun ni sij.

El que viene de arriba

³¹ Nī gataj ruhua' yún Juan gunun ni sij: —Tsínj 'nā' xata', nī huin rian sij rian daran' rasun. Nī tsínj 'nā' chruhua xungüi, nī nīnanj a'mi sij nuguan' man chruhua xungüi xi'í si ga'nga sij xungüi nan. Sanī tsínj 'nā' xata', nī huin achij sij rian daran' anj. ³² Nī a'mi sij xi'í nuguan' guini'i sij ngā nuguan' gunun sij xata'. Sanī na'ue guxuman ruhua ni ngüi si ataj sij mánj. ³³ Sanī tsínj guxuman ruhua si-nuguan' sij, nī ataj sí' sisi xanga' si-nuguan' Yan'anj. ³⁴ Tsínj ga'nīj Yan'anj ga'na', nī a'mi sij si-nuguan' Yan'anj. Daj si a'ui' 'ueé Yan'anj Espíritu Santo rian sij. ³⁵ Nī 'i ruhua Yan'anj ni'ya da'ni. Nī naga'ui' Yan'anj daran' rasun rian da'ni nej. ³⁶ Nī ngüi guxuman ruhua ni'yaj da'nīj Yan'anj, nī gane nīganj ni sij ngā Yan'anj. Sanī ni ngüi na'uej ruhua gunun si ataj da'nīj Yan'anj, nī si gane ni sij ngā Yan'anj mánj. Sanī 'ngō ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni sij. —Daj gataj Juan.

4

Jesús y la mujer samaritana

¹ Hué dan nī xacaj Jesús cuenta sisi gunun ni tsínj fariseo sisi hua gahuin nico ni ngüi nico' Jesús daj ngā Juan. Nī nico doj ni ngüi gata' nnee, gui'yaj Jesús daj ngā Juan nej. ² (Sanī sé Jesús huin si duguata' nnee ni ngüi mánj. Maan ni tsínj nico' sij duguata' nnee ni ngüi aj.) ³ Nī ngaa xacaj Jesús cuenta sisi gunun ni tsínj fariseo nuguan' daj, nī gahui sij estado Judea. Nī gachin sij gan'anj sij estado Galilea. ⁴ Sanī hua niān si gachin sij estado Samaria gan'anj sij. ⁵ Nī guisij sij 'ngō xuman' ngaj estado Samaria huin 'ngō xuman' gu'naj Sicar. Nī nīchrun' ngaj xuman' daj du'ua yo'ój ga'ui' tsínj gu'naj Jacob rian da'nīj sí' José ngaa ná. ⁶ Yu'uj daj nun 'ngō pozo nnee ganj Jacob ngaa ná. Nī guinīnāj Jesús huaj sij chrej.

Nī gan'anj gane sij naránj ruhua sij du'ua pozo daj. Nī sīj gaxuj.

⁷ Ngaa nī ga'nā' 'ngō yun'unj xana samaritana pozo daj guiri ún' nnee. Nī gataj Jesús rian ún':

—Riqui re' doj nnee go'ōj. —Daj gataj Jesús.

⁸ Nī hua gan'anj ni tsínj nico' Jesús gan'anj guiran ni sí' si xa ni sij xuman' daj.

⁹ Ngaa nī gataj yun'unj xana samaritana daj gunun Jesús:

—Tsínj israelita huin re'. Nī un sin huin nī achínj re' nnee go'o re' riānj huīnj 'ngō yun'unj xana samaritana únj. —Daj gataj ún' si nitaj si nicaj dugüi' ni tsínj israelita ngā ni tsínj samaritana.

¹⁰ Ngaa nī gataj Jesús:

—Sisi xacaj re' cuenta xi'í sinduj gui'yaj Yan'anj xi'í re', nī sisi guini'í re' un tsínj achínj nnee riān re', ngaa nī gachinj re' nnee rian sij, nī riqui sij nnee 'yaj si ga nī'na' nīganj re' ngā Yan'anj anj. —Gataj Jesús gunun ún'.

¹¹ Ngaa nī gataj yun'unj xana daj:

—Nī a 'ngō rasun nitaj nicáj re' guiri re' nnee mánj. Nī ducu gunun pozo nan. Nī nī a guiri' re' riqui re' nnee 'yaj si ga nī'nāj nīganj nej únj. ¹² Nī xi né' Jacob duna pozo nan rian ni únj. Nī go'o ni da'nij man'an sí' nnee nun chruhua pozo nan ngā dán sí' xucu nej. Huin achij re' doj daj ngā sí' ruhuá re' ní'. —Daj gataj yun'unj xana daj gunun Jesús.

¹³ Ngaa nī gataj Jesús gunun ún':

—Daran' ni ngüi go'o nnee nun chruhua pozo nan, sanī nago'o ruhua' yún ni sij nnee aj. ¹⁴ Sanī tsínj go'o nnee ga'ui' man'ānj, nī nitaj aman nago'o sij nnee ga mánj. Nī daj rún' huin 'ngō pozo rian nachi nita 'ueé nnee, nī da'nga' daj gahuin chruhua niman 'ngō tsínj go'o nnee ga'ui' man'ānj. Nī ga nī'na' nīganj tsínj daj ngā Yan'anj, gui'yaj nnee daj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nī gataj yun'unj xana daj:

—Señor, riqui re' nnee daj go'ōj. Ngaa nī si nago'o ruhua' yūnj ga mánj. Nī si ga'nā' guiri ruhua' yūnj nnee pozo nan ga mánj. —Gataj ún' gunun Jesús.

16 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Gũij gaquin̄ nicā re', n̄i ga'na' nungüej é re' nan. —Gataj Jesús gunun ún'.

17 Ngaa n̄i:

—Nitaj nicāj mánj. —Gataj ún'.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Dugu'naj ga'mí re' gatáj re' sisi nitaj nicā re'. 18 Daj si s̄ij un'un' nicā re'. N̄i tsínj nne ngā re' acuan', n̄i sé nicā re' huin mánj. Xanga' yya a'mí re' aj. —Daj gataj Jesús.

19 Ngaa n̄i gataj ún':

—Señor, xacaj cuentāj sisi huín re' 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj anj. 20 N̄i xi ni únj ni nico' ni sí' Yan'anj xiráj quij nan. San̄i ataj á re' huin ni é re' ni tsínj israelita sisi urin xuman' Jerusalén huin yu'uj ga'ue guinico' né' Yan'anj, ataj á re'. —Gataj yun'unj xana gunun Jesús.

21 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xica'uij, guxuman ruhuā re' nuguan' atā nan gunun re'. Daj si hua 'ngo güi, n̄i s̄i gahui a ni é re' chrā quij nan guinico' a ni é re' chrej né'. N̄i s̄i gan'anj án re' xuman' Jerusalén guinico' a ni é re' chrej né' mánj. 22 Nun ni'i ni é re' daj hua Yan'anj nico' a ni é re' mánj. San̄i ni'i ni únj daj hua Yan'anj nico' ni únj. Daj si xi'í ni tsínj israelita 'na' n̄acaj Yan'anj ni ngüi. 23 San̄i hua 'ngo güi sisi ni ngüi nico' xanga' Yan'anj, n̄i guinico' ni sij Yan'anj 'ngo ducuánj n̄aca. N̄i yyaj n̄i gaxi'i ni ngüi guinico' xanga' ni sij Yan'anj nga niman ni sij. Daj si nana'ui' chrej né' Yan'anj sisi da'nga' daj gui'yaj né' guinico' né' Yan'anj. 24 N̄i un yu'uj huaj né', n̄i nne Yan'anj xanga' yu'uj daj. Daj si daj rún' huin 'ngo nan̄e sa' huin Yan'anj. N̄i ni ngüi nico' Yan'anj, n̄i hua nian̄ guinico' xanga' ni sij Yan'anj nga niman ni sij. —Daj gataj Jesús gunun yun'unj xana daj.

25 Ngaa n̄i gataj yun'unj xana daj:

—Ni'in̄j sisi ga'na' tsínj ganacaj ni ngüi huin tsínj gu'naj Cristo. N̄i ngaa ga'na' sí', n̄i nata' yya sí' daran' nuguan' rian né'. —Gataj ún'.

26 Ngaa n̄i:

—Hué man'ānj huin Cristo tsínj a'mi nga re' nánj. —Gataj Jesús.

27 Ngaa n̄i hora daj n̄i guis̄ij ni tsínj nico' Jesús. N̄i gara yan'anj ruhua ni sij xi'í si a'mi Jesús nga 'ngo yun'unj xana. San̄i n̄i a 'ngo ni sij nun n̄achínj snan'anj un sin xi'i ga'mi sí' nga ún'. 28 Ngaa n̄i duna yun'unj xana daj si-siuj unj. N̄i gan'anj gataj unj rian ni tsínj man̄ xuman' daj:

29 —Gan'anj né' n̄i guini'i né' 'ngo tsínj gataj gunun̄j daran' si gui'yā. Cristo huin sij, ruhua á re' ní'. —Daj gataj yun'unj xana daj.

30 Ngaa n̄i gahui ni tsínj daj gan'anj ni'yaj ni sij rian nne Jesús.

31 N̄i ngaa achin guis̄ij ni sij, n̄i gui'yaj fuerza ni tsínj nico' Jesús sisi xa sí'. N̄i gataj ni sij gunun Jesús:

—Rabí, xa re' aj. —Daj gataj ni sij.

32 San̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—Hua si xa riānj anj. San̄i nun ni'i ni é re' daj hua-á'. —Gataj Jesús.

33 Ngaa n̄i gaxi'i ni tsínj nico' Jesús nachínj snan'anj ni sij dugüi' ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Hua 'ngo ngüi ga'na' nicaj xa sij, ruhua á re' ní'. —Daj gataj ni sij.

34 San̄i gataj Jesús:

—Daj rún' chra xāj huin si gui'yā si huin ruhua si ga'n̄ij ga'nāj. N̄i da'nga' daj huin ruhuāj ganahuij si-sünj, gui'yā aj. 35 Ataj ni é re': "Achín yacuan'anj yahui, ngaa ni ga'nin' né' strigo." Daj ataj ni é re'. San̄i atā gunun a ni é re' sisi n̄achi nicaj á re' rian án re' guini'yaj á re' ni ngüi sisi daj rún' hua nnaa strigo hua ni ngüi. Daj si guis̄ij gamij nnaa strigo ga'nin' né'.

36 Tsínj ri nnaa strigo daj, n̄i nahuin ra'a sij du'ue sij. N̄i nagui'yaj chre' sij ni ngüi gane n̄iganj nga Yan'anj. Ngaa n̄i uyan gahuin niā' ruhua tsínj unun̄ nga tsínj a'nin' nej. 37 Xanga' si ataj ni ngüi: "N̄ini tsínj unun̄, n̄i n̄ini tsínj a'nin' nej." Daj ataj ni ngüi. 38 N̄i ga'n̄i gan'anj án re' sisi ga'mi a ni é re' nuguan' sa' rian ni ngüi. San̄i ango ni tsínj hua gan'anj gui'yaj sun. N̄i rian gui'yaj sun nucuj ni sij, n̄i ráj xinā ni ngüi 'yaj si-nuguan' ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

39 N̄i guxuman ruhua nico ni ngüi man̄ xuman' Samaria ni'yaj ni sij Jesús xi'í nuguan' nata' yun'unj xana daj rian ni sij.

Daj si nata' unj rian ni sij: “Gataj Jesús daran' si gui'yā.” Daj nata' unj rian ni sij. ⁴⁰ Hué dan n̄i guis̄ij ni tsínj samaritano rian nne Jesús. N̄i gachínj jni'yaj ni sij rian sí' sis̄i guna sí' nga ni sij. Ngaa n̄i gunáj sí' hūij güi xuman' daj. ⁴¹ N̄i gahuin nico ni ngǖi guxuman ruhua gunun si-nuguan' man'an Jesús. ⁴² N̄i gataj ni sij gunun yun'unj xana daj:

—Sé urin si nata' man'án re' rian ni únj 'yaj si guxuman ruhua ni únj ni'yaj únj man'an sij mánj. San̄i yyaj n̄i gunun ni únj si ga'mi sij. N̄i ni'i ni únj sis̄i hué sij huin Cristo tsínj gui'yaj ganani ni ngǖi man chruhua xungǖi. —Daj gataj ni sij.

Jesús sana al hijo de un noble

⁴³ N̄i ngaa guis̄ij hūij güi, n̄i gahui Jesús xuman' daj gan'anj sij estado Galilea. ⁴⁴ Daj si hua gataj Jesús sis̄i nitaj si a'mi sa' ni tsínj rian 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj sis̄i huin ni sij ni tsínj xanj mánj.

⁴⁵ N̄i ngaa ga'na' Jesús estado Galilea, n̄i nahuin ra'a sa' ni tsínj man estado daj man'an sí' xi'í si guini'i ni sij si sa' nico gui'yaj sí' xuman' Jerusalén. Daj si gan'anj ni sij gui'yanj da nej.

⁴⁶ Ngaa n̄i ga'na' ruhua' yún Jesús xuman' Caná huin xuman' ngaj estado Galilea nej. N̄i xuman' daj huin rian ganahuin nnee vino, gui'yaj sij aj. N̄i yu'uj daj nne 'ngo tsínj nicaj sun rian rey. N̄i a'nan' da'n̄ij sno'o sij. ⁴⁷ N̄i ngaa gunun tsínj nicaj sun daj sis̄i gahui Jesús estado Judea ga'na' sij estado Galilea, n̄i gan'anj sij rian nne Jesús. N̄i ga'mi yaco sij rian sí' sis̄i gan'anj sí' ducua sij. Ngaa n̄i jnahuin da'n̄ij sij, gui'yaj sí' si doj n̄i gahui' da'n̄ij sí', ataj sí'. ⁴⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ngaa nun guini'i a ni é re' si sa' nico 'yā, n̄i nun guxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' yūnj mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁹ San̄i gataj tsínj nicaj sun daj:

—Señor, gan'anj né' si ruhua gahui' da'n̄i aj. —Daj gataj sij.

⁵⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Güij nan' ducua re' si nne n̄i'na' da'n̄ij re' nánj. —Daj gataj Jesús.

N̄i guxuman ruhua tsínj daj nuguan' gataj Jesús rian sij. N̄i nan' sij ducua sij.

⁵¹ N̄i ngaa huaj sij nas̄ij sij ducua sij, n̄i gahui ni tsínj 'yaj sun rian sij. N̄i gataj ni sij:

—Nne n̄i'na' da'n̄ij re' nánj. —Daj gataj ni sij.

⁵² Ngaa n̄i nachínj snan'anj tsínj daj un hora gax̄i'i nahuin da'n̄ij sij.

Ngaa n̄i gataj ni sij:

—Ga' 'ngo di'n̄i guqui ganiquin' gachi'. —Daj gataj ni sij.

⁵³ Ngaa n̄i xacaj cuenta tsínj daj sis̄i hué gue hora daj huin si gataj Jesús gunun sij sis̄i nne n̄i'na' da'n̄ij sij. Ngaa n̄i guxuman ruhua ni ducua sij ni'yaj ni sij Jesús. ⁵⁴ N̄i hué nan guis̄ij hūij si sa' nico gui'yaj Jesús ngaa gahui sij estado Judea gan'anj sij estado Galilea.

5

El paralítico de Betesda

¹ Hué dan n̄i gahuin 'ngo gui'yanj gui'yaj ni tsínj israelita. Ngaa n̄i gahui Jesús gan'anj sij xuman' Jerusalén. ² N̄i Jerusalén nun 'ngo laguna le' gu'naj Betesda snan'anj a'mi ni tsínj israelita. N̄i ngaj n̄ichrun' laguna daj rian atúj ni xachij xuman' Jerusalén. N̄i hua un'un' corredo ganicaj laguna daj. ³ N̄i yu'uj daj guimán nico ni ngǖi duri nga ni ngǖi yacuan nej, ni ngǖi nare' dacój nej. N̄i ana'uij ni sij sis̄i guisiqui' nnee. ⁴ Daj si nanij 'ngo ángel ga'n̄ij Señor rian laguna daj. N̄i disiqui' ángel daj nnee. San̄i nun guini'i ni sij un hora guxuman ángel. N̄i ngaa guisiqui' nnee daj, n̄i un tsínj gatū sini yan chruhua nnee, n̄i xi'nej xi'í a'nan' sí'. ⁵ N̄i ngaj 'ngo tsínj du'ua nnee daj. N̄i s̄ij icō xinun' hua'n̄ij yya yo' a'nan' sij. ⁶ N̄i ngaa guini'i Jesús sis̄i s̄ij nico yo' ngaj sij a'nan' sij, ngaa n̄i nachínj snan'anj sí' sij. N̄i gataj sí':

—Ruhua re' nahuin sa' re' ní'. —Daj gataj Jesús.

⁷ Ngaa n̄i gataj tsínj a'nan' daj:

—Señor, nitaj ganicaj yūnj chruhua nnee ngaa siqui' nnee. Ngaa huin ruhuāj gatū chruhua nnee, n̄i hua s̄ini ango ni sij huin yoo atuj. —Daj gataj tsínj daj.

⁸ N̄i gataj Jesús gunun sij:

—Nachica n̄i n̄acaj re' duhuéj re'. N̄i gache re' aj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa n̄i 'ngo hora ganahuin tsínj daj. N̄i nacaj sij duhuéj sij. N̄i gan'anj sij. N̄i güi naránj ruhua ni ngüi huin. ¹⁰ Ngaa n̄i gataj ni tsínj israelita rian tsínj nahuin sa' daj:

—Yyaj huin güi naránj ruhua né'. Nitaj chrej hua si nicáj re' duhuéj re' gan'anj re' mánj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ngaa n̄i gataj tsínj daj:

—Tsínj gui'yaj ganahuinj gataj gununj: "N̄acaj re' duhuéj re', n̄i gache re'." Gataj sij gununj. —Daj gataj tsínj daj gunun ni sí'.

¹² Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni sí' sij. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un tsínj gataj sisi n̄acaj re' duhuéj re', n̄i gache re' únj. —Gataj ni sij.

¹³ San̄i nun ni'i tsínj daj un tsínj gui'yaj nahuin sa' sij. Daj si guxun Jesús man'an sí' scanij ni ngüi mán yu'uj daj. ¹⁴ Da' síj da nari' Jesús tsínj daj nuhui nico. N̄i gataj Jesús:

—N̄i'yaj re'. Hua ganahuin sa' yyá re' aj. N̄i si n̄anicaaj re' gui'yaj re' gaquin', sa' nun ga'na' 'ngo sayun nico doj rián re' aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa n̄i gan'anj tsínj daj. N̄i nata' sij rian ni tsínj israelita sisi Jesús gui'yaj ganahuin sa' sí'. ¹⁶ Xi'í daj n̄i chran' yun'unj ni tsínj israelita Jesús. N̄i dagahui' ni sij sí', ruhua ni sij. Daj si güi naránj ruhua ni ngüi huin güi nahuin sa' tsínj daj, gui'yaj Jesús.

¹⁷ San̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄i hua gue 'yaj sun chrē. N̄i xi'í daj 'ngo 'yaj sun man'anj nej. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁸ N̄i xi'í 'ngo daj, n̄i n̄anjan huin ruhua ni tsínj israelita dagahui' ni sij Jesús. Daj si nun dagahuin sí' si gataj ni sij xi'í güi naránj ruhua ni ngüi. N̄i gataj Jesús sisi Yan'anj huin chrej man'an sij nej. N̄i huin ruhuaj gata sisi uyan huin man'an sij nga Yan'anj anj.

La autoridad del Hijo

¹⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—Xanga' yya ataj snan'án gunun a ni é re': Na'ue gui'yā ni sun daj rún' huin

ruhua man'ánj. Maan si ni'inj si 'yaj chrē. N̄i hué daj 'yā nej. Daj si huinj da'nij Yan'anj. N̄i 'ngo 'yaj nungüej chrē únj daran' anj. ²⁰ N̄i 'i ruhua chrē ni'ya-á' man'ánj xi'í si da'nij Yan'anj huinj. N̄i digyán-án' daran' si 'yaj-á' riánj. N̄i gara yan'anj ruhua á re' gui'yaj ni ango si sa' nico doj achin digyán Yan'anj riánj. ²¹ N̄i na'nij ni niman 'yaj chrē. N̄i daj rún' hua n̄i'na' ni sij 'yaj chrē, n̄i hué daj 'yā nga ni tsínj sisi huin ruhuāj gahuin n̄i'na' ni sij. ²² Nitaj si nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi mánj. San̄i ga'nin' Yan'anj sun riánj sisi huéj huin si nagui'yaj yya nga si-gaquin' ni ngüi. Daj si man'ánj huin da'nij Yan'anj. ²³ Ngaa n̄i xi'í si huinj da'nij Yan'anj, n̄i guinun yan'anj daran' ni ngüi riánj daj rún' nun yan'anj ni sij rian man'an Yan'anj. N̄i daran' ni ngüi na'uej ruhua guinun yan'anj riánj, n̄i nitaj si nun yan'anj ni sij rian man'an Yan'anj nej. N̄i Yan'anj huin si ga'nij ga'nāj.

²⁴ 'Xanga' ataj snan'án gunun a ni é re': Tsínj unun si-nuguan'ánj, n̄i guxuman ruhua sij n̄i'yaj sij tsínj ga'nij ga'nāj, ngaa n̄i gane n̄iganj sij nga Yan'anj. N̄i nitaj castigo gahuin sij, gui'yaj Yan'anj mánj. Daj si rún' huin niman huin sij si hua n̄i'na' niman sij, gui'yaj Yan'anj. ²⁵ Xanga' ataj snan'án gunun a ni é re': 'Na' guisij güi ngaa gunun ni niman si-nuguan'ánj huinj da'nij Yan'anj. N̄i yyaj guisij güi daj. N̄i ni ngüi gunun si-nuguan'ánj, n̄i ga n̄i'na' niman ni sij. ²⁶ Daj si daj rún' hua n̄i'na' chrē, n̄i da'nga' daj riqui chrē sisi hua n̄i'na' man'ánj huinj da'nij-í'. ²⁷ N̄i riqui Yan'anj si nagui'yaj yyaj nga si-gaquin' ni ngüi xi'í si huinj da'nij ni ngüi.

²⁸ 'N̄i si gara yan'anj ruhua á re' xi'í nuguan' nan mánj. Daj si 'na' guisij güi ngaa gunun daran' ni niman ngaj riqui yu'uj si ga'mī. ²⁹ Ngaa n̄i gana'nij daran' ni ngüi gui'yaj sa'. N̄i gane n̄iganj ni sij nga Yan'anj. N̄i gana'nij ni ngüi gui'yaj quij. San̄i gahuin ni sí' castigo, gui'yaj Yan'anj.

Testigos de Cristo

³⁰ 'N̄i na'ue gahuin nucuaaj gui'yā si aran' ruhuāj. San̄i daj rún' a'nin' chrē

sun riānj, nī da'nga' daj 'yaj yyāj rian ni ngüi. Nī hua nīca yya 'yaj yyāj. Nī sé güenda man'ānj 'yaj yyāj rian ni ngüi. Sanī 'yaj yyāj daj rún' aran' ruhua chrē huin si ga'nīj ga'nāj chruhua xungüi aj.

³¹ 'Sisī huēj huin testigo xi'í man'ānj, sanī nitaj si ní'yanj si-nuguan'ānj mánj. ³² Sanī hua ango si huin testigo xi'í man'ānj anj. Nī ni'īnj sisī a'mi xānga' Yan'anj xi'īj.

³³ 'Ga'nīj a ni é re' ni tsínj gan'anj nāchin' snan'anj Juan. Nī xānga' huin si gataj sí'. ³⁴ Nitaj si hua niān si ga'mi sa' ni ngüi xi'īj. Maan si atā nan rian án re' xi'í si huin ruhuāj sisī ganacaj Yan'anj a ni é re'. ³⁵ Nī daj rún' hua 'ngo yan'an xiguin sa' rian ni ngüi, nī da'nga' daj rugüi' sa' rian ni é re', gui'yaj si-ducuanj Juan. Nī doj ni güi gahuin niā' ruhua ni é re' nga yan'an daj.

³⁶ 'Sanī hua ango nuguan' nico a'mi xi'īj daj ngā nuguan' ga'mi Juan. Daj si ga'nin' chrē sun riānj si guī'yā. Nī xi'í sun 'yā daj ga'ue xācaj á re' cuenta sisī ga'nīj chrē ga'nāj chruhua xungüi nan anj. ³⁷ Nī man'an chrē huin testigo a'mi xi'īj. Sanī nitaj aman gunun a ni é re' si ga'mi chrē. Nī nitaj aman guini'i a ni é re' daj hua chrē nej. ³⁸ Nī nun gatu si-nuguan' chrē chruhua niman a ni é re'. Daj si nun guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj huin tsínj ga'nīj chrē ga'na'. ³⁹ Digui'yun 'ueé a ni é re' si-nuguan' Yan'anj sisī ga'ue ganari' a ni é re' gane nīganj ni é re' nga Yan'anj anj. Sanī hué si-nuguan' Yan'anj daj huin si a'mi xi'īj. ⁴⁰ Sanī na'uej ruhua á re' ga'na' á re' riānj sisī gane nīganj án re' ngā Yan'anj, guī'yā mánj.

⁴¹ 'Nitaj si nano'ōj si ga'mi sa' ni ngüi xi'īj. ⁴² Sanī ni'īnj daj hua ruhua ni é re' sisī nitaj si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj mánj. ⁴³ Ga'nāj rian án re' ngā si-xugüi chrē. Sanī nun xuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj. Sanī sisī hua ango tsínj ga'na' ngā si-xugüi man'an sij, ngāa nī guxuman ruhua á re' si gataj tsínj daj. ⁴⁴ Xi'í si huin ruhua á re' ga'mi 'ueé ni dugüi' a ni é re' xi'í a ni é re', nī si ga'ue guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj. Sanī nun nahuij ruhua á re' si

ga'mi 'ueé Yan'anj xi'í a ni é re' mánj. Nī nitaj ango Yan'anj mánj. ⁴⁵ Si gahuin ruhua á re' sisī man'ānj huin si ga'mi gaquin' rian chrē xi'í a ni é re' mánj. Sanī tsínj gu'naj Moisés huin si ga'mi gaquin' xi'í a ni é re'. Nī ana'uij a ni é re' sisī gahui sa' á re' rian Yan'anj, guī'yaj sí'. ⁴⁶ Sisī guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Moisés, nī guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj nej. Daj si garun Moisés nuguan' rian yanj xi'īj. ⁴⁷ Sanī sisī nun xuman ruhua á re' si garun Moisés, nī asa' ga'ue guxuman ruhua á re' si ataj si-nuguan'ānj únj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj huin achij rian ni tsínj israelita.

6

Alimentación de los cinco mil

¹ Da' síj da nī gan'anj Jesús anéj chrej du'ua laguna xāchij gu'naj Galilea. Nī gu'naj laguna daj Tiberias nej. ² Nī nico ni ngüi guinico' gan'anj sij. Daj si guini'i ni sí' si sa' nico gui'yaj sij xi'í si ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj sij. ³ Ngāa nī gahui Jesús chra 'ngo quij gan'anj sij. Nī gan'anj gane sij ngā ni tsínj nico' sij. ⁴ Nī hua gahuin nīchrun' gui'yanj pascua, gui'yaj ni tsínj israelita. ⁵ Ngāa nī guini'yaj Jesús sisī 'na' nico ni ngüi rian sij. Hué dan nī gataj sij gunun tsínj gu'naj Felipe:

—Nī a guirun' chrachrúnj sisī xā daran' ni ngüi nan, ruhuá re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁶ Sanī maan si huin ruhua Jesús xācaj sij cuenta daj gataj Felipe. Daj si ni'i sa' man'an Jesús si guī'yaj sij.

⁷ Ngāa nī gataj Felipe:

—Sisī guirun' huīj ciento denario chrachrúnj, sanī si guisīj xā daran' ni ngüi nan doj mánj. —Daj gataj Felipe gunun Jesús.

⁸ Nī niquin' 'ngo tsínj nico' Jesús huin sí' jnánj Simón Pedro. Nī Andrés gu'naj sí'. Nī gataj sí' gunun Jesús:

⁹ —Nan niquin' 'ngo tsin' sno'o nicaj un'un' gue chrachrúnj cebada ngā huīj xucuj le. Sanī asa' guisīj doj nan xā nico ni ngüi nan únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

¹⁰ Ngāa nī gataj Jesús:

—Gui'yaj á re' sisi gane ni sij. —Daj gataj Jesús.

Ni man nin' ruhua chin' yu'uj daj. Ni guisij 'ngo si un'un' mil ni tsinj gan'anj guiman yu'uj daj.

¹¹ Ngaa ni guida'a Jesús chrachrúnj daj. Ni naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa ni da'nga' sij chrachrúnj daj rian ni tsinj nico' sij sisi naga'ui' ni sí' ra'a ni ngüi man yu'uj daj. Ni hué daj gui'yaj sij nga xucua nej. Ni xa ni sij daj rún' garan' ruhua ni sij. ¹² Ni ngaa guisij gara ran riqui ni sij, ni gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij:

—Naran' ni é re' ni chrachrúnj xitin' gunáj da sisi si guere'ej aj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa ni naran' ni sij si gunáj daj. Ngaa ni gara xuhuij xuguti chrachrúnj xitin' guna daj ngaa guisij xa ni ngüi un'un' chrachrúnj daj. ¹⁴ Ni ngaa guini'i ni tsinj daj si sa' gui'yaj sun Jesús, ni gataj ni sij:

—Xanga' ni hué tsinj nan huin tsinj ga'na' chruhua xungüi huin sí' tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij xi'í Jesús.

¹⁵ Ngaa ni rian xacaj Jesús cuenta sisi huin ruhua ni sij guida'a ni sij sí' gahuin sí' rey rian ni sij, ni guxun anéj sí' man'an sí' gan'anj ruhua' yún sí' chra quij sisi gane urin sí' yu'uj daj.

Jesús anda sobre el mar

¹⁶ Ni ngaa ruhua guini, ni nanij ni tsinj nico' Jesús ga'na' ni sij du'ua laguna xachij daj. ¹⁷ Ni gahui ni sij chruhua 'ngo rio achéj rian nnee. Ni huaj ni sij guisij ni sij anéj chrej du'ua laguna ne' xuman' gu'naj Capernaum. Ni huaj gahuin rumi'. Ni achin si nasij Jesús rian man ni sij.

¹⁸ Ni ahui nane nucua j rian nnee daj. Ni naxuman nnee, gui'yaj nane nucua j daj.

¹⁹ Ni ngaa huaj ni sij guisij ni sij 'ngo si un'un' huatan' kilómetro rian laguna daj, ni guini'i ni sij sisi huaj 'na' Jesús achéj sí' rian nnee. Ni gahuin nichrun' sí' rian rio nun ni sij. Ni guxu'ui' ni sij. ²⁰ Sanj gataj Jesús gunun ni sij:

—Si guxu'ui' ni é re' si man'anj huin. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²¹ Ngaa ni gahuin niá' ruhua ni sij sisi gahui sí' chruhua rio daj. Ni hora guisij rio daj du'ua yo'ój rian huaj ni sij.

La gente busca a Jesús

²² Hué dan ni ango güi ni xacaj ni ngüi man anéj du'ua laguna daj cuenta sisi gan'anj ni tsinj nico' Jesús chruhua urin rio niquin' yu'uj daj. Sanj guini'i ni sij sisi nun gan'anj Jesús nga ni sij. ²³ Sanj ga'na' doj rio gahui xuman' Tiberias du'ua laguna nichrun' rian xa ni ngüi chrachrúnj ngaa naga'ui' señor Jesús si guruhua Yan'anj. ²⁴ Ni ngaa guini'i ni ngüi sisi nitaj Jesús niquin' yu'uj daj, nga ni tsinj nico' sij, ni gahui ni sij chruhua rio gan'anj nano' ni sij Jesús xuman' Capernaum.

Jesús, el pan de vida

²⁵ Ni ngaa guisij ni sij anéj chrej du'ua laguna daj, ni nari' ni sij Jesús. Ngaa ni nachinj snan'anj ni sij sí'. Ni gataj ni sij:

—Rabí, aman guisij re' nan únj. —Daj gataj ni sij.

²⁶ Ngaa ni gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi sé xi'í si guini'i a ni é re' si sa' digyanj rian ni ngüi huin si nano' ni é re' yünj manj. Sanj nano' ni é re' yünj xi'í si xa ni é re' chrachrúnj da' gara riqui ni é re' aj.

²⁷ 'Si gui'yaj sun ni é re' xi'í ninanj si guiri' a ni é re' ni rasun xa á re' manj. Daj si nahuij rá'yanj ni rasun daj. Sanj gui'yaj sun a ni re' sisi ga sa' niman án re'. Ngaa ni ga ni'na' niganj yya niman ni é re' aj. Hué si sa' nan huin si riquij rian án re' huinj da'nij ni ngüi. Daj si gataj Yan'anj huin chre sisi ga'ue guiyā daj xi'í a ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁸ Ngaa ni gataj ni sij:

—Ni un sun gui'yaj sun ni únj, ruhua Yan'anj únj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Nan huin sun huin ruhua Yan'anj gui'yaj sun a ni é re' sisi guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj huinj tsinj ga'nij Yan'anj ga'na' rian án re' aj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

³⁰ Ngaa ni gataj ni sij:

—Ni un si sa' nico guiyáj re' guini'i ni únj, ngaa ni guxuman ruhua ni únj

nì'yaj ni únj man'án re' únj. Daj hua si guì'yáj re' únj. ³¹ Xa xi ni únj si gu'naj maná ngaa gachéj ni sij riqui quij qui'yanj naco, gui'yaj Yan'anj asij ná. Daj si ataj si-nuguan' Yan'anj: “Ga'ui' Yan'anj chrachrúnj 'na' xata' xa ni sij.” Daj ataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³² Ngaa nì gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun a ni é re' sisi sé Moisés huin si riqui chrachrúnj 'na' xata' xa ni é re' mánj. Sanì chrē huin si riqui chrachrúnj xanga' 'na' xata' xa á re' aj. ³³ Daj si chrachrúnj riqui Yan'anj rian án re' huin man'ánj, tsínj 'na' xata'. Nì hua nì'na' nìganj niman ni ngüi, 'yaj man'ánj. —Daj gataj Jesús.

³⁴ Ngaa nì:

—Nìganj riqui re' chrachrúnj daj xa ni únj, Señor. —Daj gataj ni sij.

³⁵ Ngaa nì gataj Jesús:

—Huēj huin chrachrúnj 'yaj si hua nì'na' ni ngüi. Nì tsínj 'na' riánj, nì nitaj aman gachin xi'na' riqui sij mánj. Nì tsínj xuman ruhua ni'yaj man'ánj, nì nitaj aman nago'o sij nnee mánj. ³⁶ Nì hua gatā gunun a ni é re' sisi núnj si guini'i a ni é re' man'ánj, sanì nun guxuman ruhua á re' nì'yaj á re' man'ánj mánj. ³⁷ Daran' ni ngüi riqui chrē riánj, nì ga'na' ni sij riánj. Nì nitaj aman guirij xe' ni sij ga mánj. ³⁸ Sé si 'nāj xata' sisi guì'yā si aran' ruhua man'ánj. Sanì guì'yā si aran' ruhua chrē si ga'níj ga'nāj. ³⁹ Nì na'uej ruhua chrē sisi ga'ni'ya nì a 'ngo ni ngüi riquij riánj mánj. Sanì gana'nij daran' ni ngüi daj, guì'yā güi ganahuij xungüi nan. ⁴⁰ Nì nuguan' nan huin si huin ruhua chrē: Sisi gane nìganj daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj man'ánj huinj da'níj Yan'anj. Nì huēj guì'yaj si gana'nij ni sij güi ganahuij xungüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

⁴¹ Hué xi'í daj nì gaxi'i ga'mi gaquin' ni tsínj israelita xi'í Jesús. Daj si gataj sij: “Man'án huin chrachrúnj 'na' xata'.” Daj gataj sij. ⁴² Ngaa nì gataj ni sij:

—Nitaj da'níj José huin Jesús mí'. Nì ni'í né' chrej sij nga nni sij nej. Nì un sin huin

ataj sij sisi 'na' sij xata' únj. —Daj gataj ni sij.

⁴³ Ngaa nì gataj Jesús:

—Sì ga'mi gaquin' ni é re' scanij a ni é re' xi'íj mánj. ⁴⁴ Nì a 'ngo ni ngüi sì ga'ue ga'na' riánj sisi nitaj si nicaj chrē ga'na' sij riánj mánj. Nì hué chrē huin si ga'níj ga'nāj. Nì huēj guì'yaj sisi gana'nij tsínj 'na' riánj güi ganahuij xungüi nan. ⁴⁵ Nì ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, nì garun ni sij nuguan' nan rian yanj: “Yan'anj huin si digyán rian daran' ni ngüi.” Daj garun ni sij. Nì huin ruhuaj gata sisi daran' ni ngüi unun si ataj chrē, nì nari' si-nuguan' chrē, nì 'na' ni sij riánj. ⁴⁶ Nì a 'ngo ni ngüi nun guini'i chrē. Urin man'ánj tsínj 'na' rian chrē huēj huin si guini'i chrē aj.

⁴⁷ Xanga' atá gunun a ni é re': Nì ngüi xuman ruhua ni'yaj man'ánj, nì gane nìganj ni sij nga Yan'anj. ⁴⁸ Huēj huin chrachrúnj 'yaj si ga'ni'na' nìganj niman án re' aj. ⁴⁹ Nì xi ni é re', sanì xa ni sí' maná ngaa gachéj ni sí' riqui quij qui'yanj naco asij ná. Ngaa nì gahui' ni sij nánj. ⁵⁰ Sanì a'mi xi'í chrachrúnj 'na' xata' huin man'ánj. ⁵¹ Huēj huin chrachrúnj hua nì'na' 'na' xata'. Nì ni tsínj xa chrachrúnj da, nì gane nìganj ni sij. Nì chrachrúnj riquij daj xa á re' huin nnee cū. Nì ga'ue ga'ni'na' ni ngüi man' chruhua xungüi, guì'yaj nnee cū aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj israelita.

⁵² Ngaa nì ga'man ruhua ni dugüi' ni tsínj israelita. Nì gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Asa' ga'ue guì'yaj tsínj nan riqui sij nnee cúj sij xa né' únj. —Daj gataj ni sij.

⁵³ Ngaa nì gataj Jesús:

—Xanga' ataj snan'án gunun a ni é re' sisi sì xa á re' nnee cū, nì sisi sì go'o a ni é re' si-tun man'ánj huinj da'níj ni ngüi, nì sì ga'ue ga'ni'na' niman ni é re' mánj. ⁵⁴ Tsínj xa nnee cū, nì go'o sij si-tun man'ánj, nì gane nìganj niman sij, guì'yā. Nì huēj guì'yā sisi gana'nij sij güi ganahuij xungüi nan. ⁵⁵ Daj si nnee cū huin chrachrúnj xanga' xa á re'. Nì si-tun man'ánj huin nnee xanga' go'o a ni é

re' nej. ⁵⁶ Nĭ tsínj xa nnee cū, nĭ go'o si-tun man'ānj, nĭ nne nuguan'an sij ngāj. Nĭ nněj nuguan'an ngā sij nej. ⁵⁷ Hua nĭ'na' chrē si ga'nĭj ga'nāj. Nĭ hua nĭ'na' man'ānj, gui'yaj chrē. Nĭ hué ducuánj da huin sisi gā nĭ'na' niman tsínj xa man'ānj, guĭ'yā. ⁵⁸ Nĭ a'mī xi'í chrachrúnj 'na' xata' huin man'ānj: Nĭni huin maná xa ni xi a ni é re' ngaa ná. Nĭ gahui' ni sí'. Sé daj huin chrachrúnj nan mánj. Nĭ tsínj xa chrachrúnj huin man'ānj, nĭ gane nĭganj niman sij ngā Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁹ Nĭ digyán Jesús ni nuguan' nan rian ni ngüi ngaa nahuin yu' ni sij chruhua nuhui nico nne xuman' Capernaum.

Palabras de vida eterna

⁶⁰ Nĭ ngaa gunun ni tsínj nico' Jesús nuguan' daj, nĭ gataj da'aj ni sij:

—Cu hua nuguan' a'mi sij. Daj hua 'ngo né' ga'ue gunun nuguan' nan, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

⁶¹ Ngaa nĭ xacaj Jesús cuenta sisi a'mi huĭ ni sij xi'í si ga'mi sí'. Ngaa nĭ gataj sí':

—Chran' yun'unj nuguan' nan gatā gunun a ni é re' ní'. ⁶² Daj gahuin ruhua á re' sisi guĭni'i a ni é re' si gahui man'ānj guĭnan' man'ānj rian gane sinĭj huĭnj da'nĭj ni ngüi únj. ⁶³ Hua nĭ'na' niman né' 'yaj Espíritu Santo. Sé nnee cúj né' 'yaj si hua nĭ'na' niman né' mánj. Nuguan' ga'mī rian án re' huin nuguan' 'na' rian Espíritu Santo. Nĭ ga'ue gā nĭ'na' niman án re', gui'yaj nuguan' daj. ⁶⁴ Sanĭ hua da'aj ni é re' achin guxuman ruhua nĭ'yaj yūnj. —Daj gataj Jesús.

Daj si asĭj sini yan, nĭ hua ni'i Jesús ni tsínj nun guxuman ruhua nĭ'yaj man'an sij. Nĭ hua ni'i sij tsínj naga'ui' sij ra'a ni tsínj nicaj sun. ⁶⁵ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hué xi'í si nun guxuman ruhua da'aj á re', nĭ hua gatā gunun a ni é re' sisi nĭ a 'ngo ni ngüi sĭ ga'ue ga'na' riānj sisi nitaj si nĭcay chrē ga'na' ni sij riānj anj. —Daj gataj Jesús.

⁶⁶ Nĭ asĭj güi daj, nĭ duna da'aj ni tsínj nico' Jesús si gachéj ni sí' ngā sij.

⁶⁷ Ngaa nĭ nachĭnj snan'anj Jesús ni xuhuij ni tsínj nico' sij. Nĭ gataj sij:

—Nĭ hué daj huin ruhua á re' duna á re' man'ānj ní'. —Gataj Jesús gunun ni sij.

⁶⁸ Ngaa nĭ gataj Simón Pedro:

—Nĭ un tsínj rĭan gan'anj ni únj únj. Si-nuguan' man'án re' 'yaj si hua nĭ'na' nĭganj ni únj rĭan Yan'anj. ⁶⁹ Nĭ hua guxuman ruhua ni únj ni'yaj ni únj man'án re'. Nĭ ni'i ni únj sisi man'án re' huin Cristo huin re' da'nĭj Yan'anj xānga'. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

⁷⁰ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sé si nacuĭj ni xuhuij ran' ni é re' a'. Sanĭ 'ngo a ni é re' huin sichre aj. —Daj gataj Jesús.

⁷¹ Nĭ ngaa gataj Jesús nuguan' daj, nĭ ga'mi sij xi'í Judas da'nĭj tsínj gu'naj Simón Iscariote. Daj si Judas huin tsínj naga'ui' Jesús ra'a ni tsínj nicaj sun. Nĭ huin Judas 'ngo ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús.

7

Incredulidad de los hermanos de Jesús

¹ Da' sĭj da nĭ gachéj Jesús estado Galilea. Nĭ nun ga'uej ruhua sij gache sij estado Judea si nano' ni tsínj israelita man'an sij. Nĭ dagahui' ni sí' sij, ruhua ni sí'.

² Nĭ gahuin nĭchrun' güi gui'yaj ni tsínj israelita gui'yanj ngaa gui'yaj ni sij hue' recoj. ³ Ngaa nĭ gataj ni jnánj Jesús gunun sij:

—Güĭj sĭ' estado Judea. Ngaa nĭ guĭni'i ni tsínj nico' sĭ' si sĭ' nico 'yaj sĭ' jnánj.

⁴ Sisi huin ruhua 'ngo tsínj daj guĭni'i ni ngüi daj hua man'an sij, ngaa nĭ nitaj si ariĭ huĭ sij si 'yaj sij mánj. Sisi yya 'yáj re' si sĭ' nico, ngaa nĭ guĭ'yáj sĭ' sun daj rian guĭni'i daran' ni ngüi aj. —Daj gataj ni jnánj Jesús gunun sij.

⁵ Daj si da ni jnánj Jesús nun guxuman ruhua nĭ'yaj Jesús. ⁶ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun ni sij:

—Achin si guĭsĭj güi gui'yaj sūnj si-sun man'ānj. Daj nanj gahuin güi nĭ ga'ue guĭ'yaj sun anin' é re' si-sun anin' é re' aj.

⁷ Nitaj xi'í ga'mi quĭj ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan xi'í a ni é re' mánj. Sanĭ nitaj si huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'ānj. Daj si ataj snan'ān rian

ni ngüi sisi nitaj si hua sa' si 'yaj ni sij. ⁸ Güij anin' é re' gui'yanj daj. Achin si gan'anj man'anj. Daj si achin guisij güi gui'yaj sünj si-sun man'anj. ⁹ —Hué daj gataj Jesús gunun ni jnánj sij, ni guna sij estado Galilea.

Jesús en la fiesta de los tabernáculos

¹⁰ Sanj ngaa guisij gahui ni jnánj sij gan'anj ni sí' gui'yanj daj, ni hué daj gan'anj man'an Jesús nej. Sanj nun digyán renga' sij man'an sij rian ni ngüi mánj. ¹¹ Sanj nano' ni tsínj israelita Jesús. Ni gataj ni sí' gunun ni dugüi' ni sí':

—Ni a huaj tsínj da únj. —Daj gataj ni sí'.

¹² Ni ducu ga'mi guitsi dugüi' ni ngüi xi'í Jesús. Ni gataj da'aj ni sij:

—Tsínj sa' huin sí'. —Gataj da'aj ni sij.

Sanj gataj ango da'aj ni sij:

—Sé daj huin mánj. Tsínj digya' yun'unj ni ngüi huin sí'. —Gataj ango da'aj ni sij.

¹³ Sanj ni a 'ngo ni ngüi nun ga'mi renga' xi'í Jesús. Daj si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni tsínj israelita.

¹⁴ Huaj ganahuij da'aj gui'yanj, ni gatúj Jesús chruhua nuhui nico. Ni gaxi'i sij digyán sij rian ni ngüi. ¹⁵ Ni gara yan'anj ruhua ni tsínj israelita nga si-nuguan' Jesús. Ni gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Daj gui'yaj tsínj nan gahuin chrún sij, ni nun digui'yun sij mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ Ngaa ni gataj Jesús:

—Sé si-nuguan'anj huin nuguan' a'mi mánj. Sanj si-nuguan' si ga'níj ga'nāj huin aj. ¹⁷ Sisi hua 'ngo tsínj huin ruhua dagahuin si aran' ruhua Yan'anj, ni xacaj sij cuenta sisi nuguan' a'mi nan huin nuguan' 'na' rian Yan'anj. Ni xacaj sij cuenta sisi nitaj si a'mi güenda man'anj mánj. ¹⁸ Ni tsínj a'mi güenda man'an sij, ni huin ruhua sij sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í man'an sij. Sanj tsínj huin ruhua sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í si ga'níj ga'na' sí', ni xanga' si ataj sí'. Ni nitaj si 'yaj xi'i sí' mánj. ¹⁹ Xanga' riqui Moisés si-ley Yan'anj rian án re'. Sanj ni a 'ngo ni é re' nun dagahuin ley da mánj. Ni un sin

huin ni dagahui' ni é re' man'anj, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁰ Ngaa ni gataj ni sij:

—Nun nane xi'i nimán re'. Ni un tsínj huin ruhua dagahui' re', ruhuá re' únj. —Daj gataj ni sij.

²¹ Ni gataj Jesús:

—Daran' ni é re' gara yan'anj ruhua nga urin si sa' nico, gui'yā. ²² Ni ga'nin' Moisés sun rian án re' sisi guta' ni é re' da'nga' ni lij sno'o. Sanj sé rian Moisés gaxi'i gui'yaj ni sij daj. Daj si da'nga' daj gui'yaj ni xi né' asij ná sno'o. Ni da' güi naránj ruhua né', ni uta' á re' da'nga' ni lij sno'o. ²³ Ni sisi a'uej ruhua á re' sisi guta' á re' da'nga' ni lij sno'o güi naránj ruhua né' xi'í si huin ruhua á re' dagahuin a ni é re' si-ley Moisés, ngaa ni un sin huin ni a'man ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj xi'í si ganahuin sa' 'ngo tsínj, gui'yā güi naránj ruhua né' únj. ²⁴ Si ga'mi gaquin' ni é re' xi'í dugüi' ni é re' ngaa nun ni'i yya ni é re' daj hua si 'yaj sij. Sanj ga'mi nica yya ni é re' nga xi'í si 'yaj sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¿Es éste el Cristo?

²⁵ Xi'í daj ni gataj go'ngo ni tsínj nne xuman' Jerusalén:

—Sé tsínj nan nano' ni sij dagahui' ni sij a'. ²⁶ Ni quin' sí' a'mi renga' sí' rian ni ngüi. Ni nitaj si chrán' yun'unj ni sij man'an sí' mánj. Ani ruhua ni tsínj nicaj sun sisi hué tsínj nan huin Cristo ní'.

²⁷ Sanj ni'i né' ni a 'na' tsínj nan anj. Ni ngaa ga'na' Cristo, ni a 'ngo ni ngüi nun guini'i ni a ga'na' sí' mánj. —Daj gataj ni tsínj nne Jerusalén.

²⁸ Ni ngaa guiniquin' Jesús chruhua nuhui, ni ga'mi nucuj sij digyán sij rian ni ngüi. Ni gataj sij:

—Ni'i a ni é re' man'anj. Ni ni'i a ni é re' ni a 'nāj nej. Sanj sé si 'nāj güenda man'anj. Yan'anj si xanga' huin ga'níj ga'nāj. Sanj nun ni'i a ni é re' Yan'anj mánj. ²⁹ Sanj ni'inj Yan'anj. Daj si hué rian Yan'anj 'nāj. Ni Yan'anj huin si ga'níj ga'nāj nej. —Daj gataj Jesús.

³⁰ Ngaa ni huin ruhua ni sij guida'a ni sij Jesús. Sanj ni a 'ngo ni sij nun guida'a

sí' si achin guisij güi ga'ue guida'a ni sij sí'.

³¹ Nî nico ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesús. Nî gataj ni sij:

—Nî ngaa ga'na' Cristo nî sî ga'ue guí'yaj sí' si sa' nico daj nga si 'yaj tsínj nan mánj. —Gataj ni sij.

Los fariseos envían alguaciles para prender a Jesús

³² Ngaa nî gunun ni tsínj fariseo si ga'mi huí ni ngüi xi'í Jesús. Ngaa nî ga'nîj ni tsínj a'nin' rian ni chrej nga ni tsínj fariseo ni tsínj policía gan'anj guida'a ni sí' Jesús. ³³ Ngaa nî gataj Jesús:

—Doj ni güi ganēj nga á re'. Ngaa nî nanicaj nan'anj rian si ga'nîj ga'nāj.

³⁴ Nāno' ni é re' man'anj. Sanî sî nari' a ni é re' mánj. Daj si sî ga'ue gahuin nucuaaj á re' gan'anj án re' rian gan'anj ganēj mánj. —Daj gataj Jesús.

³⁵ Ngaa nî gaxi'i ni tsínj israelita nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' man'an ni sij. Nî gataj ni sij:

—Nî a gan'anj tsínj nan, nî sî nari' né' sij únj. Gan'anj sij rian ni dugüi' né' ni tsínj gaxa'nî scanij ni ngüi griego ní'. Nî digyán sij si-nuguan' sij rian ni ngüi griego ní'.

³⁶ Nî gataj sij gunun né': "Nāno' a ni é re' man'anj. Sanî sî nari' a ni é re' mánj. Daj si sî ga'ue gan'anj án re' rian gan'anj ganēj mánj." Nî un sin huin ruhuaj gata nuguan' daj, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

Ríos de agua viva

³⁷ Nî ngaa huaj ganahuij guí'yanj nico, guí'yaj ni sij huin güi gara nico ni ngüi, nî ganiquin' Jesús. Nî gataj sij:

—Sisî hua go'ngo a ni é re' nago'o nnee, nî ga'na' á re' riánj. Nî riquij nnee go'o a ni é re' aj. ³⁸ Tsínj xuman ruhua ni'yaj man'anj, nî gara nico nuguan' sa' niman sij daj rún' 'yaj xinéj nnee chéj, nî da'nga' daj gahuin niman sij nga nuguan' sa'. Nî ga'ue ga nî'na' niman sij, guí'yā. —Daj gataj Jesús.

³⁹ Nî hué daj ga'mi sij xi'í Espíritu Santo ga'na' rian ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj sij. Daj si achin si ga'na' Espíritu Santo

rian ni ngüi si achin si ganahuin nača nnee cúj sij.

División entre la gente

⁴⁰ Nî ngaa gunun go'ngo ni ngüi daj si-nuguan' Jesús, ngaa nî gataj ni sij:

—Xānga' hué tsínj nan huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. —Daj gataj ni sij.

⁴¹ Nî gataj ango ni sij:

—Hué sij huin Cristo. —Gataj ni sij.

Sanî gataj ángo ni sij:

—Sî ga'na' Cristo estado Galilea mánj.

⁴² Rian si-nuguan' Yan'anj ataj sisî Cristo gahuin da'nî si'nî rey David. Nî xánj sij huin xuman' Belén rian gane David asij ná nej. —Daj gataj ango ni ngüi daj.

⁴³ Hué dan nî ga'mi guitsi ni sij xi'í Jesús. ⁴⁴ Nî gahuin ruhua go'ngo ni sij guida'a ni sij Jesús. Sanî nî a 'ngo ni sij nun guida'a ni sij mánj.

Nunca ha hablado hombre así

⁴⁵ Ngaa nî nanicaj ni tsínj policía ga'na' yun ni sij rian chrej a'nin' rian ni chrej nga rian ni tsínj fariseo. Nî nachínj snan'anj ni sí' ni policía.

⁴⁶ Ngaa nî:

—Nitaj aman ga'mi 'ngo tsínj daj rún' a'mi sij mánj. —Gataj ni policía.

⁴⁷ Ngaa nî gataj ni tsínj fariseo:

—Nî ga'uej ruhua á re' si digya' yun'unj sij man'an ni é re' ní'. ⁴⁸ Daj si nun guxuman ruhua nî a 'ngo ni tsínj a'nin' nga ni tsínj fariseo nî'yaj ni sij sí' mánj.

⁴⁹ Sanî ni ngüi nan nî nun ni'i ni sij si-ley Moisés mánj. Nî guíran' ni sij sayun, guí'yaj Yan'anj. —Daj gataj ni sij gunun ni policía.

⁵⁰ Hué dan nî ga'mi Nicodemo. Nî 'ngo dugüi' ni sij huin sí'. Nî tsínj gan'anj ni'yaj rian nne Jesús ne' nî huin sí'.

⁵¹ Nî gataj sí':

—Ataj si-ley né' sisî sî ga'ue gahuin 'ngo tsínj castigo, guí'yaj né' ngaa achin gunun sini né' si ga'mi sí'. Nî sî gahuin sí' castigo sisî achin xacaj né' cuenta un sin guí'yaj sí'. —Daj gataj Nicodemo.

⁵² Ngaa nî gataj ni sij:

—Tsínj 'na' estado Galilea huín re' nga sij ní'. Dîgui'yún re' si-nuguan' Yan'anj, nî

xacaj re' cuenta sisi n̄i a 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nitaj 'na' estado Galilea mánj. —Daj gataj ni sij.

⁵³ Ngaa n̄i nan' da go'ngo ni sij ducua' ni sij.

8

La mujer adúltera

¹ Ngaa n̄i gahui Jesús gan'anj sij quij gu'naj Olivos.

² N̄i ngaa guerenga' ango güi, n̄i gan'anj gatu ruhua' yún sij chruhua nuhui nico. N̄i ga'na' daran' ni ngüi rian sij. Ngaa n̄i gan'anj gane sij. N̄i digyán sij rian ni ngüi ga'na' daj. ³ Ngaa n̄i nicaj ni tsínj digyán si-ley Moisés nga ni tsínj fariseo 'ngo yun'unj xana ga'na' ni sij. N̄i gani ni sij unj dani ni sij nga Jesús. N̄i nari' ni sij yun'unj xana daj hué gue hora ngaa ga'mi unj nga 'ngo tsínj. N̄i sé nica unj huin tsínj daj. ⁴ Ngaa n̄i gataj ni sij gunun Jesús:

—Maestro, yun'unj nan 'yaj squira' nga ango sij. N̄i da'nga' daj 'yaj nungüej sij nari' ni únj. ⁵ N̄i a'nin' si-ley Moisés sun sisi ga'ui' né' yej yun'unj xana 'yaj daj. Ngaa n̄i daj gui'yaj né', ruhua man'án re' únj. ⁶ —Daj gataj ni sij xi'í si huin ruhua ni sij si ga'mi Jesús 'ngo nuguan' nun hua sa' xi'í si-ley Moisés. Ngaa n̄i ga'ue ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús, ruhua ni sij.

San̄i nitu Jesús, n̄i gaxi'i sij garun sij rian yo'ój nga ra'a sij. ⁷ N̄i rian nico' huaj nachínj snan'anj ni sí' sij, n̄i naxuman Jesús. N̄i gataj sij:

—Tsínj nitaj si da'ui gaquin', n̄i hué sí' ga'ui' sini yej unj. —Daj gataj Jesús gunun ni sí'.

⁸ Ngaa n̄i ga' nitu ruhua' yún Jesús. N̄i garun sij rian yo'ój.

⁹ N̄i ngaa gunun ni tsínj daj si gataj Jesús, n̄i gahuin na'aj ni sij, gui'yaj si-nuguan' sí'. Ngaa n̄i gaxi'i ni sij gahui ni sij gan'anj go'ngo ni sij. Asij sini gan'anj ni tsínj achij. N̄i da rucu gan'anj ni tsínj hua lij daj. ¹⁰ Ngaa n̄i naxuman Jesús, n̄i gataj sij gunun yun'unj daj:

—Xica'uij, n̄i a gan'anj ni tsínj ga'mi gaquin' xi'í re' sisi gahuín re' castigo, ataj

ni sij únj. —Gataj Jesús rian yun'unj xana daj.

¹¹ Ngaa n̄i gataj yun'unj xana daj:

—N̄i a 'ngo tsínj nitaj si a'mi da Señor. —Daj gataj unj.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i si gui'yaj man'anj castigo man'án re' mánj. Güij n̄i si nanicaj ruhua' yún re' gui'yaj re' gaquin' ga mánj.

Jesús, la luz del mundo

¹² Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús gunun ni sij:

—Huēj huin 'ngo yan'an xiguin chruhua xungüi nan. Tsínj nico' man'anj, n̄i si gachej sij rian hua rumi' mánj. San̄i xiguin sa' chruhua niman sij, gui'yā. N̄i gane niganj sij nga Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa n̄i gataj ni tsínj fariseo gunun Jesús:

—A'mí re' güenda xi'í man'án re'. Xi'í daj n̄i nitaj si ní'yanj si a'mí re' mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Nun̄j si a'mi güenda xi'í man'anj, san̄i xanga' ní'yanj nuguan' a'mi xi'ij. Daj si ni'ínj n̄i a 'nāj, n̄i ni'ínj n̄i a gan'án. San̄i nun ni'i a ni é re' n̄i a 'nāj, n̄i nun ni'i a ni é re' n̄i a gan'án nej. ¹⁵ San̄i axa' ni é re', n̄i a'mi gaquin' ni é re' rian ni ngüi daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. San̄i nitaj si a'mi gaquin' man'anj rian ni ngüi mánj. ¹⁶ N̄i sisi a'mi gaquin' rian ni ngüi, n̄i dugu'naj hua si gui'yā. Daj si sé urinj huin si gui'yā daj. San̄i chrē si ga'nij ga'nāj 'ngo ani ruhua ngāj. ¹⁷ N̄i ataj nica si-ley ni é re' sisi uyan a'mi huij testigo daj, n̄i xanga' si-nuguan' nungüej sí'. ¹⁸ Hué man'anj huin testigo xi'í man'anj. N̄i chrē si ga'nij ga'nāj huin ango testigo daj. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i a nne chrēj re' únj. —Gataj ni sij.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Nun ni'i a ni é re' man'anj. N̄i nun ni'i a ni é re' chrē nej. N̄i sisi guini'i a ni é re' man'anj, n̄i hué daj guini'i ni é re' chrē nej aj. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Hué ni nuguan' nan ga'mi Jesús ngaa digyán sij rian ni ngüi man chruhua nuhui nico rian a'ui' ni sij san'anj rian Yan'anj. Sanj nĭ a 'ngo ni tsínj nun guida'a sí'. Daj si achin guisij güi guida'a ni sij sí'.

A donde yo voy, vosotros no podéis ir

²¹ Ngaa nĭ gataj ruhua' yún Jesús rian ni tsínj israelita:

—Gan'an nánj. Nĭ nano' a ni é re' man'anj. Nĭ gahui' a ni é re' xi'í si da'ui ni é re' gaquin'. Rian gan'an, sanj si ga'ue gan'anj án re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²² Ngaa nĭ gataj ni tsínj israelita gunun ni dugüi' ni sij:

—Asi ani ruhua sij dagahui' sij man'an sij sisi ataj sij sisi si ga'ue gan'anj né' rian gan'anj sij, ataj sij ní'. —Daj gataj ni sí'.

²³ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni tsínj man nĭca' nan huin a ni é re'. Sanj man'anj 'na' xata'. Nĭ tsínj man chruhua xungüi huin a ni é re'. Sanj nitaj si huinj chruhua xungüi nan mánj. ²⁴ Hué xi'í daj gatā gunun a ni é re' sisi gahui' ni é re' xi'í si da'ui a ni re' gaquin'. Daj si sisi nun guxuman ruhua ni é re' sisi huēj huin Cristo, nĭ hua nĭan gahui' ni é re' ngaa ga gue da'ui a ni é re' gaquin'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj israelita.

²⁵ Ngaa nĭ nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nĭ gataj ni sij:

—Nĭ un tsínj huin re' únj. —Daj gataj ni sij.

Nĭ gataj Jesús:

—Asij sini yan nĭ hua gatā gunun ni é re' un tsínj huinj. ²⁶ Hua nico nuguan' gatā gunun ni é re'. Nĭ hua nico nuguan' natāj xi'í si-gaquin' ni é re' nej. A'mi xanga' si ga'nĭj ga'nāj. Nĭ si natāj gunun ni ngüi man chruhua xungüi, nĭ hué nuguan' nan huin si unünj rian si ga'nĭj ga'nāj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Sanj nun gara da'nga' ruhua ni sij sisi ga'mi Jesús xi'í chrej sij. ²⁸ Xi'í daj nĭ gataj Jesús gunun ni sij:

—Ngaa doco' a ni é re' xata' man'anj huinj da'nĭj ni ngüi, nĭ guini'i ni é re' sisi huēj huin Cristo aj. Nĭ guini'i a ni é re' sisi nitaj si 'yā güenda man'anj. Sanj maan si a'mi urin si digyán chrē riānj. ²⁹ Nne

si ga'nĭj ga'nāj ngāj. Nitaj si duna chrē urinj mánj. Daj si ya'yoy 'yā si aran' ruhua chrē. —Gataj Jesús.

³⁰ Ngaa ga'mi Jesús nuguan' daj, nĭ guxuman ruhua nico ni tsínj daj ni'yaj ni sij sí'.

La verdad os hará libres

³¹ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun ni tsínj israelita guxuman ruhua ni'i sij:

—Sisi 'ngo dagahuin ni é re' si-nuguan'anj, ngaa nĭ gahui xanga' a ni é re' ni tsínj nico' man'anj. ³² Nĭ guini'i ni é re' nuguan' xanga'. Ngaa nĭ gahui ni'nij rian án re', gui'yaj nuguan' xanga' daj. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa nĭ gataj ni sij:

—Hué ni únj huin da'nĭ si'nĭ tsínj gu'naj Abraham. Nĭ nitaj aman gui'yaj sun yun ni únj mánj. Daj huin si atāj re' sisi si gui'yaj sun yun únj únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³⁴ Nĭ gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi daran' ni ngüi 'yaj gaquin', nĭ na'ue ga'nin' ruhua ni sij si 'yaj ni sij gaquin'. Nĭ 'yaj sun yun ni sij rian gaquin' daj. ³⁵ Nĭ 'ngo tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue, nĭ na'ue gane nĭganj sij ducuá xuru'ue mánj. Sanj tsínj huin da'nĭj xuru'ue daj, nĭ nne nĭganj sí' ducuá chrej sí'. ³⁶ Hué dan nĭ sisi riqui da'nĭj Yan'anj sisi gahui ni'nĭj ni é re' rian gaquin', ngaa nĭ hua yya xanga' sisi sé tsínj 'yaj sun yun rian gaquin' huin a ni é re' ga mánj.

³⁷ 'Nĭ ni'inj sisi ni é re' huin da'nĭ si'nĭ xi' Abraham. Sanj huin ruhua ni é re' dagahui' ni é re' man'anj xi'í si na'uej ruhua á re' sisi gatu si-nuguan'anj chruhua niman án re' aj. ³⁸ A'mi man'anj sisi guini'inj rian nne chrē. Sanj 'yaj ni é re' daj rún' gataj chrej a ni é re' rian án re' aj. —Daj gataj Jesús.

Sois de vuestro padre el diablo

³⁹ Ngaa nĭ:

—Xi ni únj huin tsínj gu'naj Abraham. —Gataj ni sij.

Sanj gataj Jesús:

—Sisi huin xanga' á re' da'nĭj xi' Abraham, ngaa nĭ gui'yaj á re' daj rún' gui'yaj

sí'. ⁴⁰ Sanj nūnj si gatā gunun ni é re' nuguan' xānga' huin nuguan' digyán Yan'anj riānj, sanj huin ruhua ni é re' dagahui' ni é re' yūnj. Sanj sé daj gui'yaj quij Abraham mánj. ⁴¹ Uyan 'yaj ni é re' daj rún' 'yaj chrej a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Xi'í daj nī gataj ni sij:

—Sé ni únj huin da'nīj gaquin' mánj. Sanj hua urin chrej ni únj huin Yan'anj. —Gataj ni sij.

⁴² Ngaa nī gataj Jesús:

—Sisj xānga' Yan'anj huin chrej a ni é re', nī gahuin 'i ruhua á re' nī'yaj á re' yūnj. Daj si gahui man'ānj rian nne Yan'anj. Nī ga'nāj chruhua xungūi nan. Sé si ga'nāj güenda man'ānj. Sanj ga'nāj xi'í si Yan'anj ga'nīj ga'nāj.

⁴³ 'Na'ue gara da'nga' ruhua á re' nuguan' a'mī xi'í si na'uej ruhua á re' gunun a ni é re' nuguan' a'mī rian án re'. ⁴⁴ Chrej ni é re' huin sichre. Nī huin ruhua á re' gui'yaj á re' daj rún' huin ruhua gui'yaj chrej a ni é re'. Nī asij sini yan 'ngo huin sichre 'ngo si dagahui' níman. Nitaj aman ga nīca si-nuguan' sichre mánj. Nī nitaj aman ga'mi xānga' sichre mánj. Nī ngaa a'mi yya sichre, nī si-nuguan' man'an sichre a'mi. Daj si snan'anj sichre daj. Nī chrej ni ngūi a'mi snan'anj huin sichre aj.

⁴⁵ 'Sanj rian a'mi xānga' man'ānj, nī nun xuman ruhua á re' si a'mī mánj.

⁴⁶ Nī a 'ngo ni é re' sī ga'ue gataj sisj da'uij gaquin' mánj. Nī sisj a'mi xāngāj, nī un sin huin nī na'ue guxuman ruhua á re' guini'i a ni é re' si-nuguan'ānj únj.

⁴⁷ Nī tsínj nico' Yan'anj, nī unun yya sij si-nuguan' Yan'anj. Sanj nitaj si nico' a ni é re' Yan'anj mánj. Xi'í daj na'uej ruhua á re' gunun a ni é re' si-nuguan' Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj israelita.

La preexistencia de Cristo

⁴⁸ Ngaa nī gataj ni sij:

—Xānga' nuguan' ga'mi ni únj sisj huin re' 'ngo tsínj samaritano. Nī nun nane xī'i nimán re' nej. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁴⁹ Ngaa nī gataj Jesús:

—Nitaj nane xī'i nun nimánj mánj. Nun yan'ān chrē aj. Sanj nitaj si nun yan'anj án re' yūnj mánj. ⁵⁰ Nitaj si 'yaj sūnj sisj ga'mi sa' ni ngūi xi'ij. Sanj Yan'anj huin ruhua sisj ga'mi sa' ni ngūi xi'ij aj. Nī nāgui'yaj yya Yan'anj xi'í ni ngūi. ⁵¹ Xānga' atā gunun a ni é re' sisj tsínj gunun sa' si-nuguan'ānj, nī nitaj aman gahui' sij mánj. —Daj gataj Jesús.

⁵² Yu'uj daj gataj ni tsínj israelita gunun Jesús:

—Yyaj nī hua ni'i yya ni únj sisj nun nane xī'i chruhua nimán re'. Daj si gahui' tsínj gu'naj Abraham nga daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nī atāj re': "Sisj gunun sa' 'ngo tsínj daj si-nuguan' re', nī sī gahui' sij mánj." Daj atāj re'. ⁵³ Asj huin achij re' daj nga xi ni únj Abraham, ruhuá re' ní'. Gahui' sí' nī hué daj gahui' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nī un tsínj huin re', ruhuá re' únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁵⁴ Ngaa nī gataj Jesús:

—Sisj gataj man'ānj sisj tsínj sa' huinj, nī nitaj si ní'yanj si-nuguan'ānj mánj. Sanj a'mi sa' chrē xi'ij. Nī hué man'an án re' ataj sisj Dan'anj ni é re' huin chrē aj. ⁵⁵ Sanj nun ni'i a ni é re' chrē mánj. Sanj man'ānj nī ni'inj chrē aj. Nī sisj gatā sisj nun ni'inj chrē, nī huinj 'ngo tsínj nne, daj rún' huin ni é re'. Sanj xānga' ni'inj chrē. Nī 'yā daj rún' ataj si-nuguan' chrē aj.

⁵⁶ 'Gahuin niā' ruhua xi ni é re' tsínj gu'naj Abraham xi'í si gana'uij sí' güi ga'na' man'ānj chruhua xungūi nan. Nī guini'i sí' si ga'nāj. Ngaa nī gahuin niā' yya ruhua sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁷ Ngaa nī gataj ni sij:

—Achin guisij re' huij xia chi' yo'. Nī asa' ga'ue gataj re' sisj hua guini'í re' Abraham únj. —Gataj ni sij.

⁵⁸ Nī gataj Jesús:

—Xānga' atā gunun a ni é re' sisj ngaa achin ga'nga Abraham, nī hua nnēj aj. —Daj gataj Jesús.

⁵⁹ Yu'uj daj nī guida'a ni sij yej ga'ui' ni sij Jesús, ruhua ni sij. Sanj guixij hui

Jesús man'an sij. Nì gahui sí' nuhui nico daj. Nì gachin sí' scanij ni sij gan'anj sí'.

9

Jesús sana a un ciego de nacimiento

¹ Nì ngaa gachin Jesús gan'anj sij, nì guini'i sij 'ngò tsínj duri. Nì duri sí' asij ga'nga sí'. ² Ngaa nì nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús gataj ni sí':

—Maestro, un sin huin nì ga'nga duri tsínj nan únj. Asì si-gaquin' chrej sij gui'yaj ní'. Asì si-gaquin' man'an sij gui'yaj sa'. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa nì gataj Jesús:

—Sé xi'í si-gaquin' sij huin mánj. Nì sé xi'í si-gaquin' chrej sij nga nni sij huin mánj. Maan si huin ruhua Yan'anj sisi guini'i ni ngüi daj ga'ue gui'yaj sa' Yan'anj nga sij. ⁴ Ne' guni'yanjan nì hua nian gui'yaj né' si-sun si ga'níj ga'nāj chruhua xungüi nan. Daj si ngaa 'na' guini, nì na'ue gui'yaj sun nì a 'ngò né' ga' mánj. ⁵ Nì ngaa nnēj chruhua xungüi nan, nì daj rún' huin 'ngò yan'an xiguin huinj chruhua xungüi aj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij.

⁶ Nì ngaa guisíj ga'mi Jesús nuguan' daj, nì garáj sta'nunj sij rian yo'ój. Nì gui'yaj sij doj sige' nga dane sta'nunj sij. Nì garun sij rian tsínj duri daj. ⁷ Ngaa nì gataj Jesús gunun sí':

—Güij na'nin' re' rián re' pozo nnee gu'naj Siloé. —Daj gataj Jesús. (Nì nuguan' Siloé huin ruhuj gata: Nnee 'na' anéj chrej, gui'yaj ni sij.) Ngaa nì gan'anj na'nin' tsínj duri daj rian sij chruhua nnee daj. Nì ngaa nanicaj sij, nì hua ga'ue ni'yaj sij.

⁸ Nì hua guini'i ni ngüi huin dugüi' tsínj daj gane tsínj daj gachínj sij caridad. Ngaa nì nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' ni sij. Nì gataj ni sij:

—Nì sé tsínj nan huin tsínj nne achínj caridad, ruhua á re' a'. —Daj gataj ni sij.

⁹ Ngaa nì:

—Hué sij huin. —Gataj go'ngo ni sij.

Nì gataj ango ni sij:

—Sé sij huin nunj si hué daj hua sij.

—Gataj ango ni sij.

Sanj gataj man'an tsínj daj:

—Huēj huin aj. —Gataj sí'.

¹⁰ Ngaa nì nachínj snan'anj ni sij sí'. Nì gataj ni sij:

—Daj gui'yaj re' nì ga'ue naxi'nij rián re' únj. —Gataj ni sij.

¹¹ Ngaa nì gataj tsínj daj:

—Tsínj gu'naj Jesús nì gui'yaj sí' sige'. Nì garun sí' riánj. Nì gataj sij gunün: “Gan'anj na'nij re' pozo nnee gu'naj Siloé.” Daj gataj sij gunün. Ngaa nì ngaa guisíj gan'anj na'nij riánj chruhua nnee daj, ngaa nì naxi'nij riánj aj. —Gataj tsínj daj gunun ni sij.

¹² Ngaa nì nachínj snan'anj ni sij sí'. Nì gataj ni sij:

—Nì a nne tsínj daj únj. —Gataj ni sij.

—Nun ni'inj nì a nne sí'. —Gataj tsínj daj.

Los fariseos interrogan al ciego sanado

¹³ Hué dan nì nicaj ni sij tsínj ga duri daj gan'anj ni sij rian ni tsínj fariseo. ¹⁴ Nì güi naránj ruhua ni ngüi israelita huin ngaa gui'yaj Jesús sige', nì ganahuin tsínj duri daj. ¹⁵ Nì nachínj snan'anj ni sí' daj gui'yaj sij nahuin rian sij. Ngaa nì gataj sij:

—Garun 'ngò tsínj daj sige' riánj. Nì gan'anj na'nij riánj. Nì yyaj nì xiguin ni'yā nánj. —Daj gataj sij.

¹⁶ Ngaa nì gataj go'ngo ni tsínj fariseo:

—Tsínj gui'yaj nan nì sé rian Yan'anj 'na' sij mánj. Daj si nitaj si ní'yanj sij nga güi naránj ruhua né' mánj. —Daj gataj go'ngo ni sij.

Sanj gataj ango ni sij:

—Sì ga'ue gui'yaj sij si sa' nico da sisi huin sij tsínj da'ui gaquin' mánj. —Daj gataj ango ni sij.

Ngaa nì ga'mi guitsi man'an ni sij xi'í Jesús. ¹⁷ Yu'uj daj gataj ruhua' yún ni sij rian tsínj daj:

—Daj gataj man'an re' xi'í tsínj gui'yaj naxi'nij rián re' únj. —Daj gataj ni sij.

Ngaa nì:

—Güendāj nì hué sij huin 'ngò tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj, ruhuāj aj. —Gataj tsínj daj xi'í Jesús.

¹⁸ Sanj nun guxuman ruhua ni tsínj israelita sisi hua yya ga duri tsínj daj, nì naxi'nij rian sij. Yu'uj daj nì gaquinj ni sí' chrej sij nej, nni sij nej, ga'na' nungüej

nicā sij rian ni sí'. ¹⁹ Nĭ nachínj snan'anj ni sí'. Nĭ gataj ni sí':

—Xanga' da'nĭj nungüej é re' huin tsínj nan ní'. Nĭ xanga' ga'nga duri sij ní'. Asa' ga'ue nĭ'yaj sa' sij, ruhua nungüej é re' únj. —Daj gataj ni sí'.

²⁰ Ngaa nĭ gataj nungüej nicā sij:

—Ni'i yya únj sisĭ da'nĭj únj huin sí'. Nĭ ni'i yya únj sisĭ ga'nga duri sí' nej. ²¹ Sanĭ nun ni'i únj un sin gui'yaj, nĭ ni'yaj sa' sij yyaj. Nĭ nun ni'i únj un tsínj gui'yaj, nĭ naxi'nĭj rian sij. Nachinĭj snan'anj ni é re' sij si achij sij. Nĭ ga'mi sij xi'í man'an sij. —Daj gataj nungüej nicā sij.

²² Hué daj ga'mi nungüej sij si xu'ui' sij ni'yaj sij ni tsínj israelita. Daj si uyan hua ga'mi ni tsínj israelita sisĭ guiri ni sí' ne' chrej xe' go'ngo tsínj man chruhua nuhui gataj sisĭ Jesús huin Cristo. ²³ Xi'í daj gataj chrej sij nga nni sij:

—Nachin' snan'anj ni é re' sij si hua achij sij. —Daj gataj nungüej sij.

²⁴ Ngaa nĭ naquinĭj ruhua' yún ni tsínj israelita tsínj gahuin duri daj. Nĭ gataj ni sij:

—Gataj nĭca yyá re' rian Yan'anĭj daj guirán' re'. Daj si ni'i ni únj sisĭ tsínj daj huin 'ngo tsínj da'ui gaquin'. —Daj gataj ni sij.

²⁵ Ngaa nĭ gataj tsínj gahuin duri daj:

—Nun ni'inĭj sisĭ da'ui sij gaquin'. Urin si ni'inĭj sisĭ durĭj, nĭ hua a'ue ni'yā ruhuāj nánj. —Daj gataj sij.

²⁶ Ngaa nĭ nachínj snan'anĭj ruhua' yún ni sij. Nĭ gataj ni sij:

—Daj gui'yaj sij, nĭ naxi'nĭj rián re', gui'yaj sij únj. —Daj gataj ni sij.

²⁷ Nĭ gataj sij:

—Hua gatā gunun ni é re', sanĭ na'ue gunun ni é re' mánj. Nĭ un sin huin ruhua ni é re', nĭ naṭa' ruhua' yúnj gunun a ni é re', ruhua á re' únj. Nĭ guinico' ni é re' man'an sij, ruhua á re' ní'. —Daj gataj tsínj daj.

²⁸ Ngaa nĭ ga'mi quij ni sij gataj ni sij gunun tsínj daj:

—Man'án re' nico' tsínj daj, sanĭ nico' ni únj Moisés. ²⁹ Ni'i ni únj sisĭ ga'mi Yan'anĭj nga Moisés. Sanĭ nun ni'i ni únj nĭ a 'na' tsínj da mánj. —Daj gataj ni sij.

³⁰ Ngaa nĭ gataj tsínj gahuin duri daj:

—Gahuin yan'anĭj ruhuāj ni'yā sinuguan' ni é re'. Daj si nun ni'i ni é re' nĭ a 'na' sij. Nĭ hué sij gui'yaj naxi'nĭj riánj. ³¹ Ni'i sa' né' sisĭ nitaj si unun Yan'anĭj nuguan' achínj jni'yaj ni ngüĭ da'ui gaquin' rian Yan'anĭj mánj. Sanĭ sisĭ nun yan'anĭj né' rian Yan'anĭj, nĭ sisĭ 'yaj né' si huin ruhua Yan'anĭj, nĭ unun Yan'anĭj si achínj jni'yaj né' rian Yan'anĭj anĭ. ³² Nitaj aman gunun né' nuguan' sisĭ naxi'nĭj rian 'ngo tsínj ga'nga duri, gui'yaj 'ngo tsínj da mánj. ³³ Nĭ a 'ngo rasun sa' si ga'ue gui'yaj tsínj daj sisĭ sé rian Yan'anĭj 'na' sij mánj. —Daj gataj tsínj ga duri daj.

³⁴ Ngaa nĭ gataj ni sij:

—Asij ga'ngá re', nĭ da'uí re' gaquin' anĭ. Ngaa nĭ huin ruhuá re' digyán re' rian ni únj ní'. —Daj gataj ni sij.

Ngaa nĭ guiri ni sij sí' chruhua nuhui.

Ceguera espiritual

³⁵ Ngaa nĭ gunun Jesús nuguan' sisĭ guiri ni sij tsínj daj chruhua nuhui. Nĭ ngaa nacaĭ dugüi' sij nga sí', nĭ nachínj snan'anĭj sij sí'. Nĭ gataj sij:

—Xuman ruhuá re' ni'yáj re' da'nĭj Yan'anĭj ní'. —Daj gataj Jesús.

³⁶ Ngaa nĭ gataj sí':

—Señor, gataj re' un tsínj huin da'nĭj Yan'anĭj, ngaa nĭ guxuman ruhuāj nĭ'yā man'an sí'. —Daj gataj tsínj daj.

³⁷ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hua guini'í re' sí' si huēj huin sí' a'mĭ nga re' aj. —Daj gataj Jesús.

³⁸ Ngaa nĭ gataj tsínj daj:

—Xuman ruhuāj ni'inĭj so', Señor. —Daj gataj sij nĭ ganiquin' ráj dacoj sij rian Jesús.

³⁹ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ga'na' man'anĭj chruhua xungüĭ nan sisĭ nagi'yaj yyāj si-gaquin' ni ngüĭ. Nĭ xi'í ni tsínj nun ni'i, nĭ gui'yā sisĭ guini'í ni sij. Daj si xacaj ni sij cuenta sisĭ nun ni'i ni sij. Nĭ xi'í ni tsínj ataj sisĭ ni'i ni sij, sanĭ gui'yā sisĭ garánj rian ni sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁴⁰ Nĭ ngaa gunun go'ngo ni tsínj fariseo niquin' yu'uj daj si gataj Jesús, nĭ nachínj snan'anĭj ni sij sí'. Nĭ gataj ni sij:

—Daj rún' hua tsínj aránj rian hua ni únj, ruhuá re' ní'. —Gataj ni sij.

⁴¹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Sis̄i nun ni'i a ni é re', n̄i nitaj gaquin' da'ui a ni é re' mánj. San̄i r̄ian ataj ni é re' yyaj sis̄i ni'i ni é re', xi'í daj 'ngo da'ui ni é re' gaquin'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

10

Parábola del redil

¹ Ngaa s̄ij ni gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re': Sis̄i un tsínj ahui ne' chrej r̄ucu xingá man xachij atúj sij chruhua xingá, n̄i hué sij huin tsínj t̄u. Daj si na'uej ruhua sij gat̄u sij ne' rian xingá rian atúj né'. ² San̄i tsínj atúj rian xingá, n̄i hué sij huin tsínj dan xachij. N̄i dugumi sij. ³ N̄i na'n̄ij tsínj dugumi rian xingá gat̄u tsínj dan daj. N̄i a'mi sij si-xuḡui go'ngo xuj. N̄i nani'i ni xuj si-n̄ane sij. N̄i gūiri sij xú' chruhua xingá. ⁴ N̄i ngaa gahui ni xachij daj, n̄i táj dian tsínj dugumi daj. N̄i nico' ni xuj rucú sij. Daj si hua ni'i ni xuj si-n̄ane sij aj. ⁵ San̄i s̄i guinico' ni xucu ango tsínj daj. Maan si gunánj xuj rian sí'. Daj si nun ni'i xuj si-n̄ane ango tsínj da mánj. —Daj gataj Jesús.

⁶ N̄i daj rún' hua 'ngo cuento hua nuguan' ga'mi Jesús rian ni sij. San̄i nun gara da'nga' ruhua ni sij si gataj sí'.

Jesús, el buen pastor

⁷ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sis̄i daj rún' huin rian xingá rian atúj ni xachij, n̄i hué daj huin man'ánj. ⁸ Daran' ni tsínj ga'na' ngaa achin ga'na' man'ánj, n̄i huin ni sij tsínj t̄u. San̄i nun gunun ni xuj si ga'mi ni sí'. ⁹ Daj rún' huin rian xingá huin man'ánj. Tsínj 'na' riánj, n̄i gat̄u sij chruhua xingá, n̄i ganani sij, gūi'yā. N̄i gahuin sij daj rún' huin xachij ngaa ahui natu xuj chruhua xingá n̄ari' xuj xa xuj.

¹⁰ 'San̄i maan si huin ruhua tsínj t̄u daj gūi'yaj t̄u sí', n̄i dagahui' sí' nej, n̄i dere' sí' ni xachij daj, huin ruhua sí'. San̄i ga'nāj xi'í si huin ruhuāj ga n̄i'na' ni xachij. N̄i ga n̄i'na' xanga' ni xuj, ruhuāj aj.

¹¹ 'Huēj huin tsínj dugumi sa' ni xachij. N̄i gahuij xi'í ni dānj. ¹² Tsínj huin moso, san̄i sé tsínj dan xachij huin sij mánj. Tsínj 'yaj gana san'anj huin sij aj. N̄i ngaa gūini'i sij 'ngo xá'yanj huee, n̄i dunáj sij ni xachij. N̄i gunánj sij gan'anj sij. Ngaa n̄i gūida'a xá'yanj xachij daj. N̄i gaxa'n̄i daran' ni xachij, gūi'yaj xá'yanj da aj. ¹³ N̄i unánj tsínj moso daj si nitaj si nahuij ruhua sij ni'yaj sij ni xachij mánj. Maan si tsínj 'yaj gana san'anj huin sij aj.

¹⁴ 'Huēj huin tsínj dugumi sa' xachij. N̄i ni'inj ni dānj. N̄i ni'i ni dānj man'ánj nej. ¹⁵ N̄i ni'i chrē man'ánj. N̄i ni'inj chrē nej. N̄i daj rún' hua man'ánj nga chrē, n̄i da'nga' daj hua ni dānj ngāj. N̄i gahuij xi'í ni dānj xachij nej. ¹⁶ N̄i n̄icā ango ni dānj xachij. N̄i sé si nun xuj chruhua xingá nan mánj. N̄i hua n̄ian gūinica ango ni xú' daj ga'nāj. Ngaa n̄i gunun ni xú' si-nuguan'ánj. N̄i gūiman gahuin chre' ni xú' nga ni xucu mán asij sini. Ngaa n̄i man'ánj dugumi daran' ni xachij daj.

¹⁷ 'N̄i ga'uej ruhuāj gahuij. N̄i gana'n̄i ruhua' yúnj. N̄i xi'í si ga'uej ruhuāj gahuij xi'í ni dānj, n̄i xi'í daj 'i ruhua chrē ni'ya man'ánj. ¹⁸ Nitaj si gūi'yaj ango ni sij sis̄i gahuij. San̄i gahuij güenda man'ánj. Hua sun riánj gat̄a sis̄i gahuij. N̄i hua sun riánj gat̄a sis̄i gana'n̄ij ruhua' yúnj nej aj. Nan huin sun ga'nin' chrē riánj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁹ N̄i ngaa gunun ni tsínj israelita ni nuguan' daj, n̄i ga'mi guitsi ruhua' yún ni sij. ²⁰ N̄i gataj da'aj ni sij:

—Nun nane xi'i niman sij. N̄i sinúnj sij nej. Ngaa n̄i un sin n̄i unun a ni é re' si ataj sij únj. —Daj gataj ni sij.

²¹ San̄i gataj ango da'aj ni sij:

—Nitaj si a'mi 'ngo tsínj nun nane xi'i niman nuguan' hua nan mánj. N̄i s̄i ga'ue n̄axi'ni rian tsínj duri, gūi'yaj 'ngo nane xi'i mánj. —Daj gataj ni sij.

Los judíos rechazan a Jesús

²² N̄i xuman' Jerusalén, n̄i gūi'yaj ni sij gūi'yanj xi'í si nas̄ij yo' ngaa naga'ui' ni sij nuhui nico rian Yan'anj. N̄i ni yahui nuhui huin. ²³ N̄i achéj Jesús chruhua nuhui chruhua 'ngo corredo gu'naj Salomón. ²⁴ Ngaa n̄i ganicaaj ni tsínj israelita

xi'níj Jesús. Ní nachínj snan'anj ni sij sí'. Ní gataj ni sij:

—Ní aman guisij güi gahuin yya ruhua únj nì'yaj únj man'án re' únj. Sisì hué re' huin Cristo, nì 'ngo yun gataj yyá re' gunun únj. —Daj gataj ni sij.

²⁵ Ngaa nì gataj Jesús:

—Hua gatā gunun a ni é re', sanì nun guxuman ruhua á re' mánj. Ní si sa' nico 'yā xi'í chrē digyán yya rian án re' daj tsínj huínj anj. ²⁶ Sanì nun guxuman ruhua á re' nì'yaj á re' man'ānj. Daj si sé dānj xachij huín ni é re' mánj. Ní hua gatā gunun a ni é re' nuguan' nan. ²⁷ Ní unun ni dānj xachij si-nanēj. Ní ni'inj ni xuj. Ní nico' ni xuj rucūj. ²⁸ Ní a'uīj si guiman niganj ni xuj nga Yan'anj. Ní nitaj aman gahui' ni xuj. Ní nitaj a 'ngo ni tsínj ga'ue ga'ne ni xuj ra'āj mánj. ²⁹ Riqui chrē ni xuj riānj. Ní huin achij chrē daj nga daran' anj. Yu'uj daj nì a 'ngo ni tsínj sì gahuin nucuaj ga'ne ni xuj ra'a chrē mánj. ³⁰ Rún' hua urin tsínj hua man'ānj nga chrē nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³¹ Ngaa nì guida'a ruhua' yún ni tsínj israelita yej ga'ui' ni sij Jesús, ruhua ni sij.

³² Sanì gataj Jesús:

—Guisíj gui'yā nico si sa' guini'i a ni é re'. Ní gahuin nucuāj gui'yā daj, gui'yaj chrē. Ní xi'í un si sa' daj huin ruhua á re' ga'ui' a ni é re' yej man'ānj únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³³ Ní gataj ni sij:

—Sé xi'í 'ngo si sa' nico gui'yáj re' ga'ui' ni únj yéj re' mánj. Sanì ga'ui' únj yej man'án re' xi'í si a'mí re' 'ngo nuguan' quij xi'í Yan'anj. Ní maan si 'ngo tsínj huín re'. Ní 'yáj re' sisì huin man'án re' Yan'anj. —Daj gataj ni sij.

³⁴ Ngaa nì gataj Jesús:

—Hua nica si-ducyanj nicaj á re'. Ní nuguan' ga'mi man'an Yan'anj huin nuguan' daj. Ní gataj Yan'anj: “Gataj man'ānj sisì huin ni é re' yan'anj.” Hué daj gataj Yan'anj gunun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ³⁵ Hué dan nì sisì man'an Yan'anj gataj sisì ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj huin yan'anj, (ní

ni'i yya né' sisì nuguan' xānga' huin si-nuguan' Yan'anj), ³⁶ ngaa nì sisì gahuin ninij, gui'yaj Yan'anj, nì sisì ga'níj Yan'anj ga'nāj chruhua xungüi, ngaa nì asa' ga'ue gataj á re' sisì a'mi quí xi'í Yan'anj ngaa gatā gunun a ni é re' sisì da'níj Yan'anj huínj únj. ³⁷ Ní sisì nitaj si 'yaj sūnj si-sun chrē, ngaa nì sì guxuman ruhua á re' nì'yaj á re' man'ānj mánj. ³⁸ Sanì sisì yya 'yaj sūnj si-sun chrē, ngaa nì nunj si nun xuman ruhua á re' nì'yaj ni é re' man'ānj, sanì hua xi'í guxuman ruhua á re' si sa' nico gui'yā aj. Da' síj, ngaa nì xācaj á re' cuenta, nì guini'i a ni é re' sisì nne chrē ngāj, nì nnēj nga chrē nej. —Daj gataj Jesús.

³⁹ Ngaa nì gahuin ruhua ruhua' yún ni sij guida'a ni sij Jesús. Sanì guinani sí' rian ni sij.

⁴⁰ Ngaa nì gahui Jesús gan'anj ruhua' yún sij anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán. Ní gunáj sij yu'uj daj rian duguata' nnee sini Juan ni ngüi. ⁴¹ Ní ga'na' nico ni ngüi rian Jesús. Ní gataj ni sij:

—Xānga' ni nun gui'yaj Juan si sa' nico. Sanì gahuin yya daran' si gataj sij xi'í Jesús. —Gataj ni sij.

⁴² Ní nico ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesús yu'uj daj.

11

Muerte de Lázaro

¹ Hué dan nì hua 'ngo tsínj a'nan' gu'naj sí' Lázaro. Ní nne sí' xuman' Betania huin xánj yun'unj gu'naj María nga xugüij ún' Marta. ² (Ní xica'uij Lázaro huin María. Hué ún' huin si gayanj nnee quin' daj dacój Jesús. Ní nacój dacój sí', gui'yaj ún' nga hueé chra' ún'.) ³ Ngaa nì ga'níj nungüej xica'uij Lázaro 'ngo nuguan' rian Jesús, gataj nungüej unj:

—Axa' tsínj 'i ruhua re', sanì a'nan' sij, Señor. —Daj gataj nuguan' ga'níj nungüej unj rian Jesús.

⁴ Ní ngaa gunun Jesús nuguan' daj, nì gataj sí':

—Sé si gahui' sij, gui'yaj xi'i da mánj. Sanì guiran' sij sisì ga'mi sa' ni ngüi xi'ij

huñj da'níj Yan'anj nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nata' nuguan' daj rian sij.

⁵ Ní 'i ruhua Jesús ni'yaj sí' Marta nga María nga xica'uij nungüej ún' Lázaro.

⁶ Saní gunáj sí' yahuij güi rian nne sí' ngaa gunun sí' sisi a'nan' Lázaro. ⁷ Ngaa síj ní gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gan'anj ruhua' yún né' estado Judea aj. —Daj gataj Jesús.

⁸ Ní gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Rabí, cuanj ní gahuin ruhua ni tsínj israelita man yu'uj daj ga'ui' ni sij yej man'án re'. Ní un sin huin ní huin ruhuá re' gan'anj ruhua' yún re' yu'uj daj únj. —Daj gataj ní sij gunun Jesús.

⁹ Ngaa ní gataj Jesús:

—Sé si xanga' sisi xuhuij hora nicaj güi a'. Ní sisi chéj né' ne' guni'yanj, ní si natuj né' manj. Daj si xiguin yan'an xata' aj.

¹⁰ Saní sisi chéj né' ne' ní, ní natuj né' xi'í si nitaj yan'an xiguin manj. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ngaa guisíj ga'mi Jesús daj, ní gataj ruhua' yún sij:

—Atoj Lázaro tsínj nicaj dugüi' nga né'. Gan'an gan'anj jnanun ruhuáj sij. —Daj gataj Jesús.

¹² Yu'uj daj gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Señor, sisi atoj sij, ní ganahuin sa' sij aj. —Daj gataj ní sij.

¹³ Ní da'nga' daj gataj Jesús si hua ni'i sí' si Lázaro hua gahui'. Saní gani ruhua ni tsínj nico' Jesús sisi yya atoj Lázaro, gataj Jesús, ruhua ni sij. ¹⁴ Ngaa ní ga'mi nica Jesús rian ni sij. Ní gataj sí':

—Hua gahui' Lázaro aj. ¹⁵ Ní huin niá' ruhuáj sisi nun ganēj yu'uj daj ngaa gahui' sí'. Xi'í si gahui' sí', ní guxuman doj ruhua á re' ní'yaj á re' man'anj. Saní gan'anj né' rian ngaj sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁶ Ngaa ní gataj tsínj gu'naj Tomás, huin tsínj gu'naj Dídimó nej gunun ango ni tsínj nico' Jesús:

—Gan'anj né' ní gahui' nuguan'an né' nga sij. —Daj gataj Tomás.

Jesús, la resurrección y la vida

¹⁷ Ní ngaa guisíj Jesús yu'uj daj, ní gataj ni ngüi gunun sij sisi guisíj gan'anj güi gachin' ni sij níman daj. ¹⁸ Ní nichrun'

'ngo si hua'nij kilómetro du'ua xuman' Betania ngaj xuman' Jerusalén. ¹⁹ Ní gan'anj ní'yaj nico ni ngüi israelita rian nne Marta nga María sisi nahuin niá' ruhua nungüej xugüi'ij unj. Daj si nani ruhua nungüej unj xi'í xica'uij unj gahui'.

²⁰ Ní ngaa gunun Marta sisi 'na' guisij Jesús, ní gahui unj nahuin ra'a unj Jesús. Saní gunáj María chruhua hue'. ²¹ Ngaa ní gataj Marta gunun Jesús:

—Señor, sisi nun gané re' cuanj, ní si gahui' xica'uí sa manj. ²² Saní ni'inj yyaj sisi daran' si achínj jni'yáj re' rian Yan'anj, ní riqui Yan'anj anj. —Daj gataj Marta.

²³ Ngaa ní:

—Gana'nij xica'uíj re' aj. —Gataj Jesús.

²⁴ Ní:

—Ní'inj sisi gana'nij sij ngaa gana'nij ni níman güi ganahuij xungüi aj. —Gataj Marta gunun Jesús.

²⁵ Ngaa ní gataj Jesús:

—Huēj guí'yaj si gana'nij ni níman. Ní ga ní'na' niganj ni sij nga Yan'anj, guí'yā. Ní nunj si hua gahui' 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj man'anj, saní gana'nij sij, guí'yā aj. ²⁶ Ní daran' ni ngüi hua ní'na' man, ní nitaj aman gahui' niman ni sij sisi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'anj. Xuman ruhuá re' nuguan' nan ní'. —Daj gataj Jesús gunun Marta.

²⁷ Ngaa ní gataj Marta:

—Xuman ruhuáj sisi hué re' huin Cristo da'níj Yan'anj. Ní ga'ná' re' chruhua xungüi nan, Señor. —Daj gataj Marta.

Jesús llora ante la tumba de Lázaro

²⁸ Ngaa guisíj ga'mi unj nuguan' nan, ní gan'anj gaquinj unj xugüi'ij unj, María. Ní gataj huí unj gunun María:

—Niquin' Maestro aquínj sij man'án re' aj. —Daj gataj Marta gunun María.

²⁹ Ní ngaa gunun María nuguan' daj, ní naxuman yoo unj gan'anj ní'yaj unj rian niquin' Jesús. ³⁰ Saní nun güin gahuin gatúj Jesús xuman' daj. Hua gue niquin' sij rian nari' Marta sij.

³¹ Ngaa ní ni ngüi israelita man chruhua hue', ní ngüi a'mi nga María xi'í niman gahui', ní guini'i ni sij sisi naxuman yoo ún' gan'anj ún'. Ní gani ruhua ni sij sisi

gan'anj ún' gaco ún', ruhua ni sij. Ni guinico' ni sij rucu ún' gan'anj ni sij.

³² Ni ngaa guisij María rian niquin' Jesús, ni guini'i ún' man'an sí'. Ngaa ni ganiquin' ráj dacoj ún' rian sí'. Ni gataj ún':

—Señor, sisi nun gané re' nan cuanj, ni si gahui' xica'uī sa mánj. —Gataj María gunun Jesús.

³³ Ni ngaa guini'i Jesús sisi aco María nga ni ngüi israelita ga'na' nga ún', ni ducu ganani ruhua sí'. ³⁴ Ngaa ni gataj sí':

—Ni a gachin' ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni:

—Gun' ni'yáj re', Señor. —Gataj ni sij.

³⁵ Ngaa ni gaco Jesús aj. ³⁶ Yu'uj daj gataj ni ngüi israelita:

—Ni'yaj á re' si ducu 'i ruhua sij ni'yaj sij tsínj gahui' daj. —Daj gataj ni sij.

³⁷ Sanj gataj go'ngo ni sij:

—Hué tsínj nan gui'yaj naxí'nij rian 'ngo tsínj duri. Ni sisi hué daj nucuj sij, ni un sin huin ni ga'nin' ruhua sij sisi gahui' Lázaro únj. —Daj gataj ni sij.

Resurrección de Lázaro

³⁸ Ngaa ni ducu ganani ruhua Jesús. Ni gahuin nichrun' sij rian gachin' ni sij Lázaro huin 'ngo huej. Ni hua ránj 'ngo yej xachij rian yu'uj. ³⁹ Ngaa ni:

—Guxun a ni é re' yej aj. —Gataj Jesús.

Ngaa ni gataj Marta xica'uij tsínj gahui' daj gunun Jesús:

—Señor, sanj ga guin' ri'yuj sij si guisij gan'anj güi ngaj sij aj. —Daj gataj Marta.

⁴⁰ Ngaa ni gataj Jesús gunun unj:

—Hua gatā gunún re' sisi guxuman ruhuá re' ni'yaj re' man'ānj, ngaa ni guini'í re' sisi nucuj gui'yaj Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Ngaa ni guxun ni sij yej rian gachin' ni sij níman. Ni guini'yaj Jesús xata', ni gataj sí':

—Tata chré', guruhuá re' si gunún re' si-nuguan'ānj. ⁴² Ni'inj sisi niganj unún re' nuguan' a'mī. Sanj a'mī nuguan' nan sisi gunun ni ngüi mán yu'uj nan ngāj sisi guxuman ruhua ni sij si hué re' huin si

ga'nij ga'nāj chruhua xungüi nan. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

⁴³ Ngaa guisij gataj Jesús nuguan' daj, ni nucuj gaguáj sij. Ni gataj sij:

—Lázaro, gahui so' ga'na' so' aj. —Daj gataj Jesús gaguáj sij.

⁴⁴ Ngaa ni gahui tsínj gahui' daj. Ni anumi ra'a sij nga dacój sij atsij da gahui sij. Ni hua ránj rian sij 'ngo paño. Ngaa ni gataj Jesús:

—Nachi a ni é re' atsij, ni ga'ue gan'anj sij aj. —Daj gataj Jesús.

El complot para matar a Jesús

⁴⁵ Ni guini'i ni ngüi israelita ni ngüi ga'na' nga María si gui'yaj Jesús. Xi'í daj guxuman ruhua nico ni sij guini'i ni sij Jesús. ⁴⁶ Sanj gan'anj nāta' ango da'aj ni sij rian ni tsínj fariseo si gui'yaj Jesús.

⁴⁷ Ngaa ni nahuin yu' ni tsínj fariseo nga ni chrej a'nin' rian ni chrej, gui'yaj ni sij 'ngo junta. Ni gataj ni sij:

—Ni un sin gui'yaj né' ruhua á re' únj. Daj si tsínj daj 'yaj nico si sa' digyán sij rian ni ngüi aj. ⁴⁸ Sisi ga'nin' ruhua né', ni guxuman ruhua daran' ni ngüi guini'yaj ni sij sí'. Hué dan ni ga'na' ni tsínj nicaj sun ni tsínj romano, ni duguane ni sij sinuhui né'. Ni jnahui ni sij xánj né' nej. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

⁴⁹ Sanj ga'mi 'ngo dugüi' ni sij huin tsínj gu'naj Caifás, huin si' chrej huin rian nin' yo' daj. Ni gataj sí':

—Nun ni'i a ni é re' mánj. ⁵⁰ Ni nitaj si acaj ni é re' cuenta sisi sa' gahui' urin tsínj daj xi'í ni ngüi. Ngaa ni sé daran' né' ni tsínj israelita ganahuij mánj. —Daj gataj Caifás gunun ni sij.

⁵¹ Sanj nun gataj Caifás nuguan' daj güenda man'an sij. Sanj rian huin sí' chrej huin rian nin' yo' daj, ni ga'mi sí' si-nuguan' Yan'anj sisi gahui' Jesús xi'í ni ngüi israelita. ⁵² Ni sé xi'í urin ni ngüi israelita huin gahui' Jesús mánj. Sanj gahui' sij sisi nahuin chre' daran' ni ngüi huin da'nij Yan'anj huin ni ngüi gaxa'ni chruhua xungüi, gui'yaj sij.

⁵³ Ngaa ni asij güi daj, ni daga'mi dugüi' ni sij sisi dagahui' ni sij Jesús. ⁵⁴ Hué dan ni nun gache renga' Jesús scanij ni ngüi israelita ga mánj. Sanj gahui sij

estado Judea gan'anj sij 'ngo yu'uj ngaj nìchrun' quij gui'yanj naço 'ngo xuman' gu'naj Efraín. Nì yu'uj daj gunáj sij nga ni tsínj nico' sij.

⁵⁵ Ngaa nì gahuin nìchrun' gui'yanj pascua gui'yaj ni tsínj israelita. Nì gahui ni ngüi mán go'ngo ni xuman' gan'anj ni sij xuman' Jerusalén. Daj si huin ruhua ni sij nagui'yaj sa' ni sij man'an ni sij rian Yan'anj daj rún' ataj si-ley Moisés ngaa achin gahuin gui'yanj pascua. ⁵⁶ Nì achéj ni sij nano' ni sij Jesús. Nì nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' ni sij mán ni sij chruhua nuhui. Nì gataj ni sij:

—Daj ani ruhua ni é re' únj. Ga'na' sij gui'yanj nan ní, asì sì ga'na' sij sa'. —Daj gataj ni sij.

⁵⁷ Nì hua ga'nin' ni tsínj fariseo nga ni chrej a'nin' sun rian ni ngüi. Nì gataj snan'anj ni sij rian ni sí' sisì guini'i ni sí' nì a nne Jesús, nì gan'anj nata' ni sí' rian ni sij. Ngaa ni ga'ue guida'a ni sij Jesús, ruhua ni sij.

12

Jesús es unguido en Betania

¹ Nì ngaa achin yatan' güi gahuin gui'yanj pascua, nì gan'anj Jesús xuman' Betania rian nne Lázaro tsínj ganá'nij scanij ni níman, gui'yaj Jesús. ² Nì gahuin sti'nì Jesús, gui'yaj ni sij. Nì anicaj Marta si xa ni sij. Nì nne Lázaro rian mesa xa sij nga Jesús. ³ Ngaa nì nicaj María 'ngo gaga' nun gasiti guin' daj gu'naj-á' nardo ga'na' ún' rian nne Jesús. Nì du'ue nìn' ruhua-á'. Nì garij ún' dacój Jesús. Ngaa nì naru'ui ún' nga hueé chra ún'. Nì ga guin' daj chruhua hue', gui'yaj gasiti daj.

⁴ Ngaa nì nne Judas da'nìj Simón huin sí' 'ngo tsínj nico' Jesús. Nì tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun huin sí'. ⁵ Nì gataj sí':

—Nì un sin huin nì nun gane' gasiti nan sisì guiri' né' hua'nij ciento denario san'anj chracuij né' ni ngüi niqui únj. —Daj gataj Judas.

⁶ Sanì nitaj si nahuij ruhua Judas ni'yaj sij ni ngüi niqui mánj. Maan si dugumi sij bolsa nun si-san'anj daran' ni sij. Nì guida'a sij si-san'anj ni sí' gutin' sij. Daj si

huin sij 'ngo tsínj tu. ⁷ Ngaa nì gataj Jesús gunun Judas:

—Ga'nin' ruhuá re' si hué daj 'yaj ún' nga gasiti nan xi'í güi gachin' ni sij yünj. ⁸ Nì ya'yoj nne ni ngüi niqui scanij ni é re'. Sanì sé si gane nìganj man'anj nga á re' mánj. —Daj gataj Jesús.

El complot contra Lázaro

⁹ Ngaa nì gunun nico ni ngüi israelita sisì nne Jesús xuman' Betania. Ngaa nì gan'anj ni sij xuman' daj. Nì sé urin Jesús gan'anj ni'yaj ni sij. Sanì gan'anj ni'yaj ni sij Lázaro huin tsínj ganá'nij scanij ni níman, gui'yaj Jesús. ¹⁰ Sanì uyan daga'mi dugüi' ni chrej a'nin' sisì dagahui' ni sij Lázaro nej. ¹¹ Daj si xi'í Lázaro huin sisì gahuin nini nico ni ngüi israelita sisì guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

La entrada triunfal en Jerusalén

¹² Ngaa nì ango güi nì gunun daran' ni ngüi ga'na' rian gahuin gui'yanj pascua sisì 'na' Jesús chrej gatu sí' xuman' Jerusalén. ¹³ Ngaa nì ga'nin' ni sij ra'a yun. Nì gahui ni sij du'ua xuman' gan'anj nacaj ni sij Jesús. Nì gaguáj ni sij. Nì gataj ni sij:

—Ga sa' hueé rian tsínj 'na' rian si-xugüi Señor. Sa' hueé huin si-rey ni tsínj israelita. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

¹⁴ Ngaa nì nari' Jesús 'ngo urruj. Nì guitáj sij xú'. Daj si hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj:

¹⁵ Sì guxu'ui' ni é re' huin ín re' ni ngüi man xuman' Sión.

Daj sij 'na' si-rey ni é re' táj sij 'ngo urruj da'nij urruj xana.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ Asij sini nì nun gara da'nga' ruhua ni tsínj nico' Jesús xi'í si guiran' sí'. Sanì ngaa guisij ganahuin 'ueé Jesús, gui'yaj Yan'anj, nì nanun ruhua ni sij sisì hua garun ni sí' nuguan' nan xi'í Jesús. Nì nanun ruhua ni sij sisì da'nga' daj gui'yaj ni ngüi nga Jesús.

¹⁷ Nì ni ngüi guini'i ngaa gaquínj Jesús Lázaro sisì gahui sí' chruhua yu'uj, nì nata' ni sij rian dugüi' ni sij si guini'i ni sij ngaa ganá'nij Lázaro scanij ni níman,

gui'yaj Jesús. ¹⁸ Xi'í si gunun ni ngüi sisi gui'yaj Jesús si sa' nico daj, ni gan'anj naçaj ni sij Jesús. ¹⁹ Sanj gataj ni tsínj fariseo gunun ni dugüi' ni sij:

—Ni'yaj á re'. Ni sî guiri' né' yyaj ga mánj si daran' ni ngüi huaj nga sij. —Daj gataj ni sij.

²⁰ Ni gan'anj go'ngo ni tsínj griego xuman' Jerusalén rian gunun gui'yanj daj. Ni ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj, ruhua ni sij. ²¹ Ni gahuin nichrun' ni sij rian tsínj gu'naj Felipe huin sí' 'ngo tsínj 'na' xuman' Betania 'ngo xuman' ngaj estado Galilea. Ni gachínj jni'yaj ni sij rian sí'. Ni gataj ni sij:

—Señor, ruhua ni únj guini'i únj Jesús. —Daj gataj ni sij.

²² Ngaa ni gan'anj Felipe gataj sí' nuguan' daj rian tsínj gu'naj Andrés. Ngaa ni gan'anj nungüej sí' gan'anj nata' sí' rian Jesús. ²³ Ngaa ni gataj Jesús:

—Yyaj guisíj güi sisi ganahuin 'ueé da'níj ni ngüi huin man'anj. ²⁴ Xanga' atā rian án re' sisi daj rún' hua çan trigo huin né'. Ni sisi sî guinij 'ngo çan trigo riqui yo'ój gahui'-í', ni rún' hua çan daj hué daj hua-á' guna-á'. Sanj sisi gahui'-í', ni xira'-á', ni ayu nico çan çra-á'. ²⁵ Hué dan ni tsínj na'uej ruhua gahui' ngāj, ni ga ni'ya sij. Sanj tsínj ga'uej ruhua gahui' xi'íj chruhua xungüi nan, ni gane niganj niman sij aj. ²⁶ Ni tsínj huin ruhua gui'yaj sun riānj, ni hua nian guinico' sij man'anj. Ni rian ganēj, ni hué yu'uj daj gane tsínj 'yaj sun riānj nej. Ni guinun yan'anj chrē tsínj 'yaj sun riānj.

²⁷ 'Yyaj ni ducu nani ruhuāj. Ni un sin huin gatā gunun Yan'anj únj. Gatā gunun Yan'anj sisi naçaj Yan'anj man'anj rian sayun, ruhua á re' ní'. Sé daj gatā gunun Yan'anj mánj. Daj si xi'í si guiran'anj sayun ga'nāj chruhua xungüi. —Daj gataj Jesús gunun nungüej tsínj daj.

²⁸ Ngaa ni gataj Jesús gunun Yan'anj:

—Gui'yaj re' sisi ga'mi sa' 'ueé ni ngüi xi'í si-xugüi re' huin re' chrē. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni gunun ni ngüi mán nga Jesús si ga'mi Yan'anj xata'. Ni gataj Yan'anj:

—Hua nahuin 'ueé si-xugüi. —Daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

²⁹ Ni gataj ni ngüi mán nga Jesús sisi gaguáj du'ui gunun ni sij. Sanj gataj ango da'aj ni sij sisi ga'mi 'ngo ángel rian Jesús.

³⁰ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Sé xi'íj huin si ga'mi Yan'anj nuguan' nan mánj. Sanj ga'mi Yan'anj sisi gara da'nga' ruhua á re' aj. ³¹ Yyaj ni nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi. Ni yyaj ni guiri anéj Yan'anj sichre huin achij chruhua xungüi nan. ³² Sanj ngaa godoco' ni sij man'anj xata' rian rugutsi, ngaa ni ga'na' daran' ni ngüi riānj, gui'yā. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

³³ Ni xi'í nuguan' daj digyán Jesús rian ni ngüi daj gahui' sí' guinico' sí' rian rugutsi.

³⁴ Ngaa ni gataj ni ngüi gunun Jesús:

—Gataj rian si-ley Yan'anj sisi gane niganj Cristo. Ngaa ni un sin huin ni ataj man'án re' sisi doco' ni sij da'níj ni ngüi xata' únj. Ni un tsínj huin da'níj ni ngüi, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

³⁵ Xi'í daj gataj Jesús:

—Doj güi ga si guixiguin yan'an scanij ni é re'. Ngaa ni gache ni é re' rian xiguin hua. Ngaa ni sî gachej ni é re' rian rümi' mánj. Daj si tsínj achéj rian rümi', ni nun ni'ij sij ni a achéj sij mánj. ³⁶ Ni ngaa xiguin yan'an rian án re', ni guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' yan'an daj. Ngaa ni guixiguin rian gachej a ni é re', gui'yaj yan'an daj. —Daj gataj Jesús.

Incredulidad de los judíos

Ni ngaa guisíj gataj Jesús ni nuguan' daj, ni gan'anj guixij huí sij rian ni ngüi.

³⁷ Ni nunj si gui'yaj Jesús nico si sa' guini'i ni ngüi daj, sanj nun guxuman ruhua ni sij guini'yaj ni sij sí'. ³⁸ Daj si hua nian gahuin yya si-nuguan' Isaías tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ni gataj sí':

Señor, un sin huin ni doj ni ngüi guxuman ruhua nuguan' nata' ni únj gunun ni sij únj.

Ni un sin huin ni na'ue gara da'nga' ruhua ni sij daj nucaj Señor únj.

Daj gataj Isaías. ³⁹ Ni xi'í ango nuguan' gataj Isaías, ni na'ue guxuman ruhua ni

tsínj israelita ni'yaj ni sij Jesús. Nì gataj Isaías:

⁴⁰ Nì garánj rian ni ngüi xi'í si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij.

Ngaa nì sî ga'ue guini'i ni sij mánj.

Nì nun ga'ue gatu si-nuguan'ánj niman ni sij mánj.

Nì na'ue nānicaj ruhua ni sij.

Ngaa nì sî ga'ue nahuin sa' niman ni sij, gui'yā mánj.

Daj gataj Yan'anj garun tsínj gu'naj Isaías asij ná.

⁴¹ Hué daj ga'mi Isaías xi'í si guini'i sij si hua sa' 'ueé Jesús. Yu'uj daj ga'mi sij xi'í sí'.

⁴² Sanj guxuman ruhua nico ni tsínj israelita ni tsínj huin achij guini'i ni sij Jesús. Sanj nun ga'mi renga' ni sij sisi guxuman ruhua ni sij rian ni ngüi xi'í si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni tsínj fariseo. Daj si sisi gunun ni sí', nì guiri ni sí' ni sij chruhua nuhui, ruhua ni sij. ⁴³ Daj si garan' ruhua ni sij si ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij daj nga si ga'mi sa' Yan'anj xi'í ni sij aj.

Las palabras de Jesús juzgarán a los hombres

⁴⁴ Ngaa nì ga'mi nucuj Jesús. Nì gataj sij:

—Tsínj guxuman ruhua ni'yaj man'ánj, nì sé urínj guxuman ruhua sij. Sanj hué daj guxuman ruhua sij ni'yaj sij chrē huin si ga'nij ga'nāj chruhua xungüi nan.

⁴⁵ Tsínj ni'i man'ánj, nì hué daj ni'i sij si ga'nij ga'nāj chruhua xungüi nan nej.

⁴⁶ Huéj huin yan'an ga'na' xiguin chruhua xungüi. Ngaa nì daran' ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj man'ánj, nì sî gachej ni sij rian rumi' mánj.

⁴⁷ Nì hua 'ngō tsínj unun si-nuguan'ánj. Sanj na'uej ruhua sij dagahuin sij si atā gunun sij. Ngaa nì sēj huin tsínj guta' gaquin' rian tsínj da mánj. Daj si sé si ga'nāj guta' gaquin' rian ni ngüi man chruhua xungüi mánj. Sanj ga'nāj sisi ganacā ni sij aj. ⁴⁸ Tsínj danicaj man'ánj, nì na'uej ruhua sij gunun sij si-nuguan'ánj, nì a hua si gui'yaj castigo sij. Daj si xi'í si nun gunun sij nuguan' ga'mi gunun sij, nì gahuin castigo sij güi

nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi. ⁴⁹ Nì sé si a'mi güenda man'ánj. Hué chrē si ga'nij ga'nāj chruhua xungüi nan huin si ga'nin' sun riānj daj ga'mi. ⁵⁰ Nì ni'inj sisi si-nuguan' chrē 'yaj sisi gane niganj ni ngüi. Ngaa nì daj rún' ga'nin' chrē sun riānj, nì hué daj a'mi nej. —Daj gataj Jesús.

13

Jesús lava los pies a sus discípulos

¹ Hué dan nì ngaa achin guisij güi gahuin gui'yanj pascua, nì hué ni'i Jesús sisi hua guisij hora gahui sij chruhua xungüi nan nan' sij rian nne chrej sij. Nì niganj 'i ruhua sij ni'yaj sij ni tsínj guinicaj dugüi' nga sij chruhua xungüi nan. Nì hué daj gui'yaj sij da güi nan' sij xata'. ² Nì xa sti'nì Jesús nga ni tsínj nicaj dugüi' nga sij. Nì hua diga'mi sichre niman Judas da'nij Simón Iscariote sisi naga'ui' sí' Jesús ra'a ni tsínj nicaj sun dagahui' ni sí'. ³ Nì ni'i Jesús sisi ga'ui' chrej sij daran' sun rian sij. Nì ni'i sij sisi ga'na' man'an sij rian Yan'anj. Nì ni'i Jesús sisi guinan' sij rian Yan'anj nej. ⁴ Hué dan nì ngaa guisij xa sti'nì ni sij, nì naxuman Jesús rian mesa. Nì guiri sij sigatō sij. Nì numij sij 'ngō atsi toalla gatin sij. ⁵ Ngaa nì gara sij nnee chruhua guruj yo'ój. Nì gaxi'i sij na'nin' sij dacój ni tsínj nico' sij. Nì naru'ui sij nga toalla anumi gatin sij daj. ⁶ Sanj ngaa huaj sij na'nin' sij dacój Simón Pedro, nì gataj sí':

—Señor, nì gana'nin' man'an re' dacō, ruhuá re' ní'. —Daj gataj Pedro.

⁷ Ngaa nì:

—Yyaj nì nun ni'í re' si 'yā. Sanj ne' rucu nì gara da'nga' ruhuá re' aj. —Daj gataj Jesús.

⁸ Ngaa ni:

—Nitaj aman na'nin' re' dacō mánj. —Gataj Pedro.

Ngaa nì gataj Jesús:

—Sisi sî na'nij dacój re', nì sî ga'ue gahuin re' tsínj guinicaj dugüi' ngāj mánj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa nì:

—Sé urin dacō na'nin' re', sanj na'nin' re' ra'āj nga chrāj nej. —Daj gataj Pedro.

¹⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i sisi da guisij gane né', n̄i urin dacój né' huin si na'nin' né' mánj. Daj si hua sa' né'. N̄i hua sa' niman án re'. San̄i sé si hua sa' niman daran' ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

¹¹ N̄i hua ni'i Jesús un tsínj huin si naga'ui' sij ra'a ni tsínj nicaj sun. Xi'í daj gataj Jesús: “Nun hua sa' niman daran' ni é re'.” Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa guisij na'nin' Jesús dacój ni tsínj nico' sij, n̄i nanun sij si-gató sij. N̄i gan'anj gane ruhua' yún sij rian mesa. N̄i gataj sij gunun ni sí':

—Ni'i a ni é re' un xi'í gui'yā daj nga ni é re' ní'. ¹³ Dugu'naj ni é re' Maestro man'ānj. N̄i ataj ni é re' sisi Señor huñj. N̄i dugu'naj a'mi a ni é re' xanga' aj.

¹⁴ Ngaa n̄i huñj Maestro nga Señor rian án re'. San̄i na'nij dacój ni é re'. N̄i xi'í daj hua niñ si na'nin' a ni é re' dacój dugüi' ni é re' aj. ¹⁵ N̄i hué daj huin 'ngo da'nga' digyānj rian án re' sisi gui'yaj ni é re' daj rún' gui'yā. ¹⁶ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi nitaj si huin achij 'ngo moso rian si-xuru'ue sij. N̄i nitaj si huin achij tsínj gan'anj sun rian tsínj ga'nij gan'anj sij.

¹⁷ N̄i hua gunun a ni é re' ni nuguan' nan. Ngaa n̄i sisi gui'yaj á re' ni nuguan' nan, n̄i gahuin 'ueé rian án re' aj. ¹⁸ Nitaj si a'mi xi'í daran' ni é re' mánj. Daj si ni'inj un si huin ganacuij. San̄i hua niñ gahuin yya daj rún' gataj rian si-nuguan' Yan'anj: “Tsínj xa chrachrúnj ngāj, n̄i nanicaj sij gunun' sij ngāj.” Hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj.

¹⁹ 'Asij yyaj atā gunun a ni é re' ngaa achin gahuin nuguan' daj. Ngaa n̄i guxuman ruhua á re' sisi huéj huin Cristo ngaa guini'i a ni é re' si guiran'ānj.

²⁰ Xanga' atā rian án re' sisi tsínj nahuin ra'a 'ngo tsínj ga'nī gan'anj, n̄i nahuin ra'a sij man'ānj nej. N̄i tsínj nahuin ra'a man'ānj, n̄i nahuin ra'a sij si ga'nij ga'nāj aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia la traición de Judas

²¹ Ngaa guisij gataj Jesús nuguan' daj, n̄i n̄in' ruhua ganani ruhua sij. N̄i gataj sij gunun ni sí':

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi 'ngo ni é re' huin si naga'ui' man'ānj ra'a ni tsínj ga'na' guida'a yūnj. —Daj gataj Jesús.

²² Ngaa n̄i gaxi'i ni tsínj nico' sij ni'yaj ni sí' rian go'ngo dugüi' ni sí'. Daj si nun ri' ruhua ni sij un tsínj xi'i ga'mi Jesús.

²³ N̄i 'i ruhua Jesús ni'yaj sij 'ngo tsínj nico' sij. N̄i nne tsínj daj xi'nij Jesús.

²⁴ Ngaa n̄i digyān ra'a Simón Pedro tsínj daj sisi nachin' snan'anj sí' un tsínj rian a'mi Jesús. ²⁵ Ngaa n̄i ngaj sí' rian xi'yanj Jesús nachin' snan'anj sí' Jesús. N̄i gataj sí':

—Señor, un tsínj huin únj. —Daj gataj sí'.

²⁶ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Jni'yā doj chrachrúnj ga'uij. N̄i hué tsínj rian ga'uij daj, hué sij huin nánj. —Daj gataj Jesús.

Hué dan n̄i jni'yaj Jesús doj chrachrúnj. N̄i ga'ui' sij rian tsínj gu'naj Judas da'nij Simón Iscariote. ²⁷ N̄i ngaa guisij guida'a Judas chrachrúnj daj, n̄i gatúj sichre Satanás chruhua niman sij. Ngaa n̄i:

—Rá'yanj gui'yáj re' si huin ruhuá re' gui'yáj re' nánj. —Gataj Jesús gunun Judas.

²⁸ San̄i ni a 'ngo ni tsínj nne rian mesa daj nun guini'i un sin gataj Jesús nuguan' daj rian Judas. ²⁹ N̄i Judas huin tsínj nicaj si-san'anj ni sij. Ngaa n̄i gani ruhua go'ngo ni sij sisi huin ruhua Jesús sisi guiran Judas ni rasun guiri' ni sij rian gahuin gui'yanj, asi ga'ui' sí' doj rian ni ngüi niqiu.

³⁰ Ngaa guisij guida'a Judas chrachrúnj daj, n̄i gahui sij xe' hua n̄i gan'anj sij.

³¹ Ngaa guisij gan'anj Judas, n̄i gataj Jesús gunun ango ni sí':

—Yyaj n̄i guini'i ni ngüi sisi sa' n̄in' ruhua ganahuñj huñj da'nij ni ngüi. N̄i xi'í daj guini'i ni ngüi sisi sa' n̄in' ruhua huin Yan'anj. ³² N̄i sisi guini'i ni ngüi sisi sa' n̄in' ruhua huin Yan'anj, gui'yā, n̄i hué daj guini'i ni ngüi sisi sa' n̄in' ruhua huin man'ānj, gui'yaj rá'yanj Yan'anj nej.

³³ Rún' huin da'nī huin a ni é re' riānj. N̄i yyaj n̄i doj ganēj nga á re'. N̄i n̄ano' a ni é re' yūnj. N̄i daj rún' gatā gunun ni tsínj israelita, n̄i da'nga' daj atā rian án re'

yyaj sisi s̄i ga'ue gan'anj án re' rian gan'án mánj. ³⁴ N̄i a'n̄ij sun rian án re' huin 'ngo nuguan' naca sisi gahuin 'i ruhua á re' n̄i'yaj á re' dugüi' a ni é re'. N̄i daj rún' 'i ruhuāj ni'yā ni é re', n̄i da'nga' daj gui'yaj a ni é re' nga dugüi' a ni é re' aj. ³⁵ Sisi 'i ruhua ni dugüi' ni man'an án re', ngaa n̄i guini'i daran' ni ngüi sisi hué ni é re' huin ni tsínj nico' man'anj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia la negación de Pedro

³⁶ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Simón Pedro Jesús. N̄i gataj sij:

—Señor, n̄i a gan'anj re' únj. —Gataj Pedro.

Ngaa n̄i:

—Rian gan'án n̄i s̄i gahuin nucuáj re' gan'anj re' ngāj mánj. San̄i da rucu n̄i ga'ue guinico' re' man'anj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa n̄i gataj Pedro:

—Señor, un sin huin n̄i s̄i gahuin nucuā guinicōj acuan' so' únj. Hua n̄ica ruhuāj gahuij xi'í re' aj. —Gataj Pedro gunun Jesús.

³⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Hua n̄ica xanga' ruhuá re' gahui' re' xi'ij ní'. Xanga' atā gunun re': Asij nun gaguaj do'loj du'ua xú', n̄i gataj re' hua'nij sisi nun ní' re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

14

Jesús, el camino al Padre

¹ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—S̄i guiriun ruhua á re' mánj. Guxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' Yan'anj, n̄i hué daj guxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' man'anj nej. ² Ducuā chrē n̄i hua n̄in' ruhua rian gane a ni é re'. Sisi sé daj huin, n̄i s̄i gataj snan'án gunun a ni é re' sisi gan'án gui'yaj xugüij rian guiman án re' mánj. ³ Ngaa guisij gan'án gui'yaj xugüij rian guiman án re', n̄i ga'na' yūnj. N̄i nicā gan'án ni é re' sisi gane nuguan'an né'. ⁴ N̄i ni'i ni é re' ni a gan'án. N̄i ni'i ni é re' chrej nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

⁵ Ngaa n̄i gataj tsínj gu'naj Tomás.

—Señor, nun ni'i ni únj n̄i a gan'anj re'. Ngaa n̄i asa' ga'ue guini'i ni únj chrej gan'anj re' únj. —Gataj Tomás gunun Jesús.

⁶ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Huēj huin chrej daj. N̄i huēj huin nuguan' xanga' nej. N̄i huēj 'yaj si hua n̄i'na' n̄iganj ni ngüi. Sisi s̄i ga'uej ruhua 'ngo tsínj daj guinico' sij man'anj, n̄i nitaj aman guisij sij rian nne chrē mánj. ⁷ Sisi ni'i ni é re' man'anj, n̄i hué daj ni'i ni é re' chrē nej. Asij yyaj n̄i ni'i ni é re' chrē. —Daj gataj Jesús.

⁸ Ngaa n̄i gataj tsínj gu'naj Felipe:

—Señor, digyán re' chrej né' guini'i únj. Ngaa n̄i gahuin yya ruhua únj. —Gataj Felipe.

⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Felipe, un sin huin n̄i nun ní' re' yūnj, n̄i hua ná nicaj dugüi' nuguan'an né' únj. Tsínj ni'i man'anj, n̄i ni'i sij chrē nej. Asa' ga'ue gataj re' si digyánj chrē, n̄i nne chrē nimānj ní'. ¹⁰ Nun ní' re' sisi nnēj niman chrē, n̄i nne chrē nimānj ní'. N̄i huin ruhuaj gata sisi urin únj huin anj. N̄i ni nuguan' a'mī gunun ni é re' sé si a'mī güenda man'anj. San̄i chrē nne ngāj huin si 'yaj sun daran' sun 'yaj sūnj. ¹¹ Guxuman ruhua á re' sisi nnēj niman chrē, n̄i nne chrē nimānj nej. N̄i sisi nitaj, n̄i guxuman ruhua ni é re' n̄i'yaj á re' man'anj xi'í sun 'yaj sūnj anj. ¹² Atā xanga' rian án re': Tsínj xuman ruhua ni'yaj man'anj, n̄i ga'ue gui'yaj sun sij daj rún' 'yaj sun man'anj. N̄i ga'ue gui'yaj sij si sa' doj daj nga man'anj xi'í si nan'anj rian chrē. ¹³ N̄i gui'yā daran' si achínj jni'yaj ni é re' rian chrē xi'í si nico' ni é re' man'anj. Hué dan n̄i ga'mi sa' ni ngüi xi'í Yan'anj, gui'yā huinj da'nij Yan'anj. ¹⁴ N̄i gui'yā daran' si achínj jni'yaj ni é re' riānj xi'í si nico' ni é re' man'anj.

¹⁵ 'Sisi xanga' 'i ruhua á re' ni'yaj á re' yūnj, ngaa n̄i dagahuin a ni é re' ni nuguan' a'n̄ij sun rian án re' aj. ¹⁶ N̄i gachinj jni'yā sisi ga'nij chrē ango si chraçuij a ni é re'. N̄i huej huin Espíritu Santo. N̄i niganj gane Espíritu Santo nga á re' aj. ¹⁷ N̄i n̄inanj nuguan' xanga' digyán Espíritu Santo rian ni ngüi man chruhua

xungüi gaquin' nan. Ni si gahuin nucuai ni sij nahuin ra'a ni sij Espiritu Santo si na'ue guini'i ni sij sí'. Sanj ni'i ni é re' sí' xi'í si nne Espiritu Santo nga ni é re'. Ni gane sí' niman ni é re' nej. ¹⁸ Nitaj si dunā urin ni é re' mánj. Nanicaj ruhua' yünj ga'nāj rian án re'. ¹⁹ Doj achin ni si guini'i ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan man'ānj mánj. Sanj guini'i a ni é re' yünj anj. Ni ga ni'na' niganj án re' xi'í si hua ni'na' niganj man'ānj. ²⁰ Ni guini'i a ni é re' man'ānj. Ni xacaj a ni é re' cuenta sisi nněj niman chrē. Ni nne a ni é re' niman man'ānj. Ni nněj niman ni é re' nej. ²¹ Tsínj nahuin ra'a si-nuguan'ānj, ni dagahuin sij nej, ni hué tsínj daj huin si digyán yya riānj sisi 'i ruhua sij ni'yaj sij man'ānj. Ni gahuin 'i ruhua chrē ni'ya tsínj 'i ruhua ni'yaj man'ānj. Ni hué daj ga 'i ruhuāj ni'yā tsínj daj. Ni digyānj man'ānj guini'i sij. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

²² Ngaa ni nachínj snan'anj Judas man'an Jesús. (Ni sé Judas Iscariote huin sí'.) Ni gataj sí':

—Señor, un sin huin digyán re' man'án re' rian ni únj, ni na'ue digyán re' man'án re' rian ni ngüi man chruhua xungüi únj. —Daj gataj Judas.

²³ Ngaa ni gataj Jesús gunun sí':

—Tsínj 'i ruhua ni'yaj man'ānj, ni dagahuin sij si-nuguan'ānj. Ngaa ni gahuin 'i ruhua chrē ni'ya tsínj daj. Ni ga'na' nungüej chrej únj gane únj nga sij.

²⁴ Ni tsínj nitaj si 'i ruhua ni'yaj man'ānj, ni nun dagahuin sij si-nuguan'ānj. Ni nuguan' a'mī unun ni é re', ni sé si-nuguan'ānj huin mánj. Sanj si-nuguan' chrē si ga'níj ga'nāj huin nuguan' a'mī aj.

²⁵ 'Ni ga'nij chrē ga'na' Espiritu Santo rian án re'. Ni ga'mi sí' daj rún' a'mi man'ānj. Ni chracuij sí' ni é re' nej. Ni digyán sí' daran' ni nuguan' rian án re'. Ni guiyaj sí' si ganunun ruhua á re' daran' ni nuguan' ga'mī gunun a ni é re' nej. ²⁶ Ni ga'nij chrē ga'na' Espiritu Santo rian án re'. Ni ga'mi sí' daj rún' a'mi man'ānj. Ni chracuij sí' ni é re' nej. Ni digyán sí' daran' ni nuguan' rian án re'. Ni guiyaj sí' si ganunun ruhua á re'

daran' ni nuguan' ga'mī gunun a ni é re' nej.

²⁷ 'Hué dan ni ga din'inj ruhua á re', guiyā. Ni riquij sisi daj rún' hua din'inj ruhua man'ānj, ni da'nga' daj ga din'inj chruhua ni é re' nej. Sanj sé si riquij daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan mánj. Si guiriun ruhua á re', ni si guxu'ui' ni é re' mánj. ²⁸ Hua gunun a ni é re' nuguan' ga'mī sisi gan'ān, ni nanicaj ruhua' yünj ga'nāj rian án re'. Ni sisi 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj, ngaa ni gahuin niā' ruhua ni é re' gunun a ni é re' nuguan' gatā sisi nan'ānj rian nne chrē. Daj si huin achij chrē doj daj nga man'ānj.

²⁹ 'Ni gatā nuguan' nan rian án re' daj guiran'ānj ngaa achin gahuin. Ngaa ni ngaa guisij guiran'ānj daj, ni ga'ue guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj.

³⁰ Si ga'mī nicōj nga ni é re' ga mánj. Daj si 'na' sichre, tsínj huin achij chruhua xungüi nan. Sanj nitaj si nicaj-á' fuerza riānj mánj. ³¹ Sanj hua niān si guiyā daj rún' ga'nin' chrē sun riānj. Ngaa ni guini'i ni ngüi man chruhua xungüi sisi 'i ruhuāj ni'yā chrē. Naxuman án re', ni gan'anj né' ango yu'uj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

15

Jesús, la vid verdadera

¹ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Daj rún' hua 'ngō ya'a mmanj siu coj uva xanga', ni da'nga' daj huin man'ānj. Ni hué chrē huin si dugumi coj uva daj.

² Ni sisi nitaj si ayu uva chra 'ngō ya'a ra'a coj daj, ni ga'nin' chrē ya'a daj sisi gayu nico uva chra-á'. ³ Yyaj ni hua sa' ni é re', guiyaj nuguan' ga'mī rian án re'.

⁴ Niganj guinicaj dugüi' ni é re' ngāj. Ngaa ni guinicaj dugüi'ij nga ni é re'. Ni sisi nitaj si nicaj dugüi' 'ngō ya'a ra'a coj uva daj nga ya'a mmanj siu, ni si ga'ue gayu uva chraj mánj. Ni hué ducuanj daj, ni na'ue guiyaj á re' si-sun man'ānj sisi nitaj si nicaj dugüi' ni é re' ngāj.

⁵ 'Huēj huin ya'a mmanj siu coj uva daj. Ni huin ni é re' ya'a gatin ahui xiráj ya'a mmanj daj. Tsínj 'ngō nicaj dugüi' ngāj, ni

ga'uej ruhua sij sisi nıcaj dugüi'ıj nga sij, nı guı'yaj sun sa' sij disünj. Daj si sisi nitaj si chracuij man'anj, nı sı gahuin nucuaaj á re' guı'yaj sun sa' á re' mánj. ⁶ Tsınj na'uej ruhua guınicaj dugüi' ngāj, nı guıran' sij daj rún' ran' ni ra'a coj ngaa nacoj aj. Nı nachránj ni sij ni ra'a coj daj guere'ej ni sij ne' chrej xe'. Nı gari yan'an ni sij. Hué daj guıran' tsınj na'uej ruhua guınicaj dugüi' ngāj.

⁷ 'Nı sisi guınicaj dugüi' ni é re' ngāj, nı ga gue dagahuin ni é re' si-nuguan'anj, ngaa nı ga'ue gachinj jni'yaj á re' si aran' ruhua á re' riánj. Ngaa nı rıquıj rian án re'. ⁸ Nı sisi 'yaj sun sa' á re' si-sünj, nı a'mi sa' ni ngüı xi'ı chrē. Ngaa nı gahuin ni é re' ni tsınj nico' xanga' man'anj. ⁹ Nı daj rún' 'ı ruhua chrē ni'ya man'anj, nı da'nga' daj 'ı ruhuāj ni'yā ni é re'. ¹⁰ Nı sisi dagahuin ni é re' ni nuguan' a'nıj sun rian án re', ngaa nı nıganj nıgui'ıj ni é re' sisi 'ı ruhuāj ni'yā ni é re'. Daj si hué daj dagahınj ni nuguan' a'nın' chrē sun riánj. Nı nıganj nıgui'ıj sisi 'ı ruhua chrē ni'ya man'anj.

¹¹ 'Nuguan' nan a'mı nga ni é re' sisi daj rún' huin niā' ruhuāj, nı da'nga' daj gahuin niā' ruhua ni é re'. Nı huin ruhuāj sisi hua yya gahuin niā' ruhua ni é re' aj. ¹² A'nıj sun nan rian án re': Ga 'ı ruhua á re' guıni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re' daj rún' 'ı ruhuāj ni'yā á re'. ¹³ Nı sisi gunucuaaj 'ngo tsınj daj gahui' sij xi'ı 'ngo tsınj nicaj dugüi' nga sij, nı 'ı yya ruhua sij ni'yaj sij aj. Nı 'ı ruhua sij ni'yaj sij ni dugüi' sij daj nga si 'ı ruhua ango ni ngüı. ¹⁴ Nı huin ni é re' ni tsınj nicaj dugüi' ngāj sisi dagahuin ni é re' si a'nıj sun rian ni é re'. ¹⁵ Ngaa nı sı gatā sisi huin ni é re' ni tsınj 'yaj sun riánj ga mánj. Daj si nun ni'ı 'ngo tsınj 'yaj sun un sin 'yaj tsınj huin achij rian sij. Sanı gatā sisi huin ni é re' ni tsınj nicaj dugüi' ngāj. Daj si hua digyānj rian ni é re' ni nuguan' gataj chrē riánj. ¹⁶ Sé ni é re' nacui man'anj. Sanı nıanj man'anj huin si nacui ni é re'. Nı garasünj sisi gan'anj ni é re', guı'yaj sa' ni é re' si-sünj. Nı sı guere' si-sun ni é re' mánj. Ngaa nı rıqui chrē rian án re' daran' si achınj jni'yaj á re' xi'ı si huin a ni é re'

tsınj nico' man'anj. ¹⁷ Hué nuguan' nan huin si a'nıj sun rian án re': Ga 'ı ruhua á re' nga ni dugüi' ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El mundo os aborrecerá

¹⁸ Ngaa nı gataj ruhua' yún Jesús:

—Nı sisi nun huin xan' ruhua ni ngüı man chruhua xungüı gaquin' nan ni'yaj ni sij ni é re', ngaa nı xacaj á re' cuenta sisi hué daj guı'yaj sini ni sij nga man'anj nej. ¹⁹ Sisi xacaj ni é re' ducuánj ni ngüı man chruhua xungüı gaquin' nan, nı gahuin niā' ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni é re'. Sanı huéj huin si nacui ni é re' scanij ni sij sisi dına á re' ducuánj daj. Xi'ı daj nı nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij a ni é re'.

²⁰ 'Gananun ruhua ni é re' nuguan' gatā gunun ni é re': "Tsınj 'yaj sun rian xuru'ue, nı nitaj huin achij sij daj rún' achij si-xuru'ue sij mánj." Daj gatā gunun ni é re'. Nı sisi chran' yun'unj ni ngüı man'anj, nı hué daj guı'yaj ni sij chran' yun'unj ni sij ni é re' nej. Nı xi'ı si nun gunun ni sij si-nuguan'anj, nı hué daj sı gunun ni sij si-nuguan' ni é re' mánj. ²¹ Nı daran' nan guı'yaj ni sij nga ni é re' xi'ı si sij si ga'nıj ga'nāj. ²² Nı sisi nitaj si ga'nāj ga'mı nuguan' sa' gunun ni sij, nı nitaj gaquin' da'ui ni sij mánj. Sanı yyaj nı sı ga'ue gataj ni sij sisi nitaj gaquin' da'ui ni sij mánj. ²³ Daj si tsınj nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij man'anj, nı da'nga' daj nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij chrē nej. ²⁴ Nı huéj guı'yā si sa' nico scanij ni sij. Nı nitaj aman guini'ı ni sij daj rún' guı'yā scanij ni sij. Nı sisi nun guini'ı ni sij si sa' nico guı'yā, ngaa nı nitaj gaquin' da'ui ni sij mánj. Nı nunj si guini'ı ni sij si guı'yā, sanı nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij nıngüej chrej únj. ²⁵ Nı da'nga' daj guı'yaj ni sij sisi gahuin yya daj rún' gataj rian si-ley Moisés, huin nuguan' aya ni sij: "Nitaj nunj guı'yā, sanı nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'anj." Daj gataj si-ley Moisés.

²⁶ 'Nı ga'nı ga'na' si chracuij ni é re' huin Espıritu Santo tsınj a'mı nuguan' xanga'. Nı Espıritu Santo daj 'na' rian

chrē. Nī huej huin si ga'mi sa' nga á re' xi'ij. ²⁷ Nī ga'mi sa' ni é re' xi'ij nej. Daj si asij sini nicaj dugüi' ni é re' ngāj.

16

¹ 'Nī hué nuguan' nan a'mī nga ni é re' sisi sī ga'nin' ruhua ni é re' guinico' a ni é re' man'ānj mánj. ² Nī guiri ni sij ni é re' chruhua nuhui nico. Nī ga'na' 'ngo güi ngaa gani ruhua ni sij sisi 'yaj ni sij si-sun Yan'anj ngaa dagahui' ni sij ni é re'. ³ Nī da'nga' daj gui'yaj ni sij si nun ni'i ni sij nungüej chrej únj. ⁴ Nī hué daj atā nuguan' nan rian án re' sisi ngaa guisij güi daj, ni gananun ruhua á re' nga nuguan' hua gataj yyāj gunun a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La obra del Espíritu Santo

Ngaa nī gataj ruhua' yún Jesús:

—Asij sini nī nun gatā nuguan' nan gunun ni é re' xi'í si gachē nga ni é re' aj. ⁵ Sanī yyaj nī nan'ānj rian si ga'nij ga'nāj. Nī nī a 'ngo ni é re' nitaj si nachínj snan'anj nī a gan'ān mánj. ⁶ Sanī nani ruhua á re' xi'í nuguan' gatā gunun a ni é re' aj. ⁷ Sanī ataj xangāj rian án re': Sa' huin rian ni é re' xi'í si gan'ān. Nī sisi sī gan'ān nī sī ga'na' Espíritu Santo rian án re' mánj. Sanī sisi gan'ān nī ga'nī ga'na' sí' rian án re' aj. ⁸ Nī ngaa ga'na' sí', nī xacaj ni ngüi man chruhua xungüi cuenta sisi da'ui ni sij gaquin', gui'yaj sí'. Nī xacaj ni sij cuenta sisi achin xacaj ni sij chrej nica gache ni sij. Nī xacaj ni sij cuenta sisi gui'yaj Yan'anj castigo ni sij. Daj gui'yaj Espíritu Santo ngaa ga'na' sí'. ⁹ Nī xacaj cuenta ni ngüi daj hua si-gaquin' ni sij xi'í si nun xuman ruhua ni sij nī'yaj ni sij man'ānj, gui'yaj Espíritu Santo. ¹⁰ Nī xacaj cuenta ni ngüi daj hua 'ngo chrej nica xi'í si gan'ān rian nne chrē, gui'yaj Espíritu Santo nej. Nī sī guini'i ni é re' man'ānj ga mánj. ¹¹ Nī xi'í si hua gahuin castigo sichre, gui'yaj Yan'anj, nī xacaj cuenta ni ngüi daj gahuin castigo ni sij, gui'yaj Espíritu Santo. Daj si hué sichre huin si a'nin' chruhua xungüi nan.

¹² 'Hua nico doj nuguan' huin ruhuāj gatā gunun a ni é re', sanī sī gunucuj á re' gunun a ni é re' nuguan' daj acuan'

mánj. ¹³ Sanī ngaa ga'na' Espíritu Santo, nī digyan-án' daran' nuguan' xanga' rian ni é re'. Daj si urin nuguan' xanga' a'mi-í'. Nī sī ga'mi Espíritu Santo güenda man'an sí'. Sanī ga'mi sí' daran' nuguan' gataj Yan'anj gunun sí'. Nī digyán sí' daj gahuin ni güi ga'na' guini'i ni é re'. ¹⁴ Nī ga'mi sa' Espíritu Santo xi'ij. Nī xi'í si nicaj sí' si-nuguan'ānj, nī digyán sí' nuguan' daj rian án re'. ¹⁵ Nicaj man'ānj daran' si-'yaj chrē. Nī xi'í daj gatā gunun a ni é re' sisi guinicaj Espíritu Santo si'yā digyán sí' rian a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La tristeza se convertirá en gozo

¹⁶ Ngaa nī gataj ruhua' yún Jesús:

—Gachin doj nī sī guini'i a ni é re' man'ānj mánj. Sanī ngaa gachin doj ruhua' yún, nī guini'i ruhua' yún ni é re' man'ānj. Daj si nan'ānj rian chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁷ Yu'uj daj nī nachínj snan'anj go'ngo ni tsínj nico' Jesús ni dugüi' ni sij. Nī gataj ni sij:

—Nī un sin huin ruhuaj gata nuguan' a'mi sij rian né' únj. Ataj sij: “Gachin doj, nī sī guini'i né' sij. Nī ngaa gachin doj ruhua' yún, nī guini'i ruhua' yún né' sij xi'í si nan' sij rian chrej sij”, ataj sij. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Ngaa ni nachínj snan'anj ruhua' yún ni sij ni dugüi' ni sij:

—Nī un sin huin ruhuaj gata nuguan': “Gachin doj”, únj. Na'ue gunun né' si ataj sij mánj. —Daj gataj ni tsínj nico' Jesús.

¹⁹ Nī guini'i Jesús sisi huin ruhua ni sij nachin snan'anj ni sij sí'. Yu'uj daj gataj Jesús:

—Hua gatā gunun a ni é re' sisi gachin doj, nī sī guini'i ni é re' man'ānj. Sanī ngaa gachin doj ruhua' yún, nī guini'i ruhua' yún ni é re' man'ānj ní'. ²⁰ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi gaco ni é re'. Nī ducu ganani ruhua ni é re' nej. Sanī gahuin niā' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Nī nunj si ducu ganani ruhua á re', sanī nahuin niā' ruhua' yún ni é re' aj. ²¹ Ngaa achin doj ga'nga da'nij 'ngo yun'unj xana, nī ducu a'nin' riqui unj. Sanī ngaa guisij ga'nga

da'níj unj, nī guini'yun ruhua unj sayun guiran' unj. Daj si huin niā' ruhua unj sisi ga'nga 'ngo tsin' chruhua xungüi, gui'yaj unj. ²² Nī hué ducuánj daj nani ruhua ni é re' acuan'. Sanī ga'na' yūnj guini'inj ni é re'. Ngaa nī gahuin niā' ruhua niman ni é re'. Nī nitaj 'ngo tsínj ga'ne si huin niā' ruhua ni é re' mánj. ²³ Nī güi daj nī nitaj si huaj si nāchinj snan'anj ni é re' man'ānj ga mánj. Xānga' atā gunun a ni é re' sisi rīqui chrē rian án re' daran' si gāchinj jni'yaj ni é re' nuguan' rian Yan'anj nga si-xugüij. Gāchinj jni'yaj á re', nī guiri' ni é re'. Ngaa nī gahuin niā' xānga' ruhua á re' aj. ²⁴ Da acuan' nī nitaj si gachínj jni'yaj ni é re' nuguan' rian Yan'anj nga si-xugüij. Gāchinj jni'yaj ni é re', nī guiri' ni é re'. Ngaa nī gahuin niā' xānga' ruhua á re' aj. —Gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Yo he vencido al mundo

²⁵ Ngaa nī gataj ruhua' yún Jesús:

—Acuan' nī a'mi rucūj gunun a ni é re' xi'í ni nuguan' nan. Sanī ga'na' 'ngo güi ngaa si ga'mi rucūj gunun a ni é re' mánj. Sanī ga'mi nīca yyāj xi'í chrē gunun a ni é re' aj. ²⁶ Nī güi daj nī gāchinj jni'yaj á re' nuguan' rian Yan'anj nga si-xugüij. Nī nitaj si huaj sisi gāchinj jni'yā rian chrē xi'í ni é re' mánj. ²⁷ Daj si 'i ruhua man'an chrē ni'ya ni é re' xi'í si 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'ānj. Nī xuman ruhua ni é re' sisi 'nāj rian Yan'anj anj. ²⁸ Gahuī rian chrē sisi ga'nāj chruhua xungüi nan. Ngaa nī gahuī ruhua' yūnj chruhua xungüi nan nān'ānj rian chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁹ Ngaa nī gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Yyaj nī a'mi nīca man'án re' rian únj. Nī nitaj si a'mi rucu re' rian únj mánj. ³⁰ Yyaj nī ni'i ni únj sisi ni'í re' daran' nuguan'. Nī nitaj si ruhuaj sisi nāchin' snan'anj ni ngüi man'án re'. Daj si hua ni'í re' daj ani ruhua ni sij. Xi'í daj nī xuman ruhua ni únj sisi 'na' re' rian Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³¹ Ngaa nī gataj Jesús:

—Xuman ruhua ni é re' yyaj ní'. ³² Hua 'na' guisij güi. Nī hué hua guisij güi daj. Nī gāxa'ni daran' ni é re'. Nī nīni yu'uj

gunánj go'ngo ni é re' gan'anj án re'. Nī dunaj á re' urīnj. Sanī sé si gunaj urīnj mánj. Daj si niquin' chrē ngāj aj. ³³ Nī nuguan' nan ga'mi rian án re' sisi gahuin din'inj ruhua á re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' ngāj. Nī guiran' ni é re' sayun chruhua xungüi gaquin' nan. Sanī gahuin yya ruhua á re' si hua gui'yaj ganāj rian xungüi gaquin' nan anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

17

Jesús ora por sus discípulos

¹ Ngaa guisij ga'mi Jesús nuguan' daj, nī ni'yaj sij xata'. Nī gataj sij:

—Tata chré', yyaj guisij hora daj. Ngaa nī nahuin 'uēj, gui'yāj re' huīnj da'níj re'. Hué dan nī ga'mi sa' ni ngüi xi'í re', gui'yā. ² Hué re' rīqui sisi guinicaj sūnj rian daran' ni ngüi xi'í si huin ruhuá re' si ga ni'na' nīganj daran' ni ngüi rīquí re' riānj. ³ Tsínj ga ni'na' nīganj huin tsínj ni'i man'án re' nga man'ānj. Nī urín re' huin Yan'anj xānga'. Nī yūnj huin Jesucristo tsínj ga'níj re' ga'nāj chruhua xungüi nan. ⁴ Nī ga'mi sa' ni ngüi man chruhua xungüi nan xi'í re' xi'í si ganahuij gui'yaj sūnj si rīquí re' riānj. ⁵ Tata chré', yyaj nī rīqui re' si nahuin 'uēj rián re' daj rún' gahuīnj nga re' asij ngaa achin gahuin xungüi nan.

⁶ 'Nī hua digyānj rian ni tsínj ganacuí re' scanij ni ngüi sisi daj hua man'án re'. Nī gahuin ni sij nga man'án re'. Nī rīquí re' ni sij riānj. Nī dagahuin sa' ni sij si-nuguan' re'. ⁷ Yyaj nī ni'i ni sij sisi daran' si rīquí re' riānj 'na' rian man'án re' aj. ⁸ Daj si ni nuguan' rīquí re' riānj, nī digyānj rian ni sij. Nī garáj xina ni sij. Nī xacaj cuenta ni sij sisi 'na' yyāj rián re'. Nī guxuman ruhua ni sij sisi ga'níj re' ga'nāj chruhua xungüi.

⁹ 'Nī achínj jni'yā rián re' xi'í ni sij. Nitaj si achínj jni'yā rián re' xi'í ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan mánj. Sanī achínj jni'yā rián re' xi'í ni tsínj rīquí re' riānj. Daj si huin ni sij nga re'. ¹⁰ Daran' ni tsínj huin ngāj huin nga re' nej. Nī daran' ni tsínj huin nga re', nī hué ni sij huin ngāj nej. Nī a'mi sa' ni ngüi xi'íj, 'yaj

ni sij. ¹¹ Yyaj n̄i s̄i ganēj chruhua xungüi nan ḡa mánj. San̄i ḡuna ni sij chruhua xungüi. N̄i nuçuij rian nné re' ganēj. Tata chré' sa' n̄in' huín re'. Ngaa n̄i dugumi sa' re' ni tsínj riquí re' riānj nḡa si-fuerza man'án re'. N̄i hué daj dugumi re' ni sij sisi uyan ḡahuin ni sij daj rún' huín re' nḡa man'ánj. ¹² Ngaa ganēj nḡa ni sij chruhua xungüi nan, n̄i dugum̄i ni sij nḡa si-fuerza man'án re'. N̄i dugum̄i ni tsínj riquí re' riānj. N̄i a' nḡo ni sij nun ga ni'ya mánj. Maan si ga ni'ya urin tsínj xi'i daj sisi ḡahuin yya daj rún' atáj re' rian si-nuguan' re'.

¹³ 'Yyaj n̄i naçuij rian nné re'. San̄i a'm̄i ni nuguan' nan ngaa nnēj chruhua xungüi sisi n̄in' ruhua ḡahuin niā' ruhua ni sij daj rún' huín niā' ruhuāj. ¹⁴ N̄i hua digyānj si-nuguan' re' rian ni sij. San̄i nun huín xan' ruhua ni tsínj man chruhua xungüi ni'yaj ni sí' ni sij. Daj si sé ni tsínj man chruhua xungüi nan huín ni sij. N̄i sé daj huín man'ánj nej.

¹⁵ 'Sé si achínj jni'yā rián re' sisi guiri re' ni sij chruhua xungüi nan mánj. Maan si huín ruhuāj si dugumi re' ni sij rian ni nuguan' xi'i. ¹⁶ Nitaj si huín ni sij nḡa ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan. N̄i da'nga' daj nitaj si huínj nḡa ni tsínj man chruhua xungüi nan mánj. ¹⁷ Gui'yaj n̄ini re' ni sij sisi ḡahuin sa' ni sij nḡa si-nuguan' re' huín nuguan' xanga'. ¹⁸ N̄i daj rún' ga'n̄ij re' ga'n̄āj scanij ni ngüi man chruhua xungüi, n̄i da'nga' daj a'n̄i ni sij gan'anj ni sij scanij ni ngüi da nej. ¹⁹ N̄i ḡahuin n̄ini man'ánj gui'yaj s̄unj si-sún re' xi'í ni sij sisi ḡahuin n̄ini ni sij rian gaquin', gui'yaj nuguan' xanga'.

²⁰ 'N̄i sé si achínj jni'yā rián re' xi'í urin ni sij. San̄i achínj jni'yā rián re' xi'í ni ngüi ḡuxuman ruhua ni'yaj man'ánj xi'í nuguan' nata' ni sij gunun ni sí'. ²¹ Tata chré', achínj jni'yā rián re' sisi uyan guinicaj dugüi' n̄in' daran' ni sij. N̄i huín ruhuāj sisi ḡahuin ni sij nḡa n̄ungüe' daj rún' huín ur̄inj nḡa re', n̄i daj rún' huín ur̄in re' nḡāj. N̄i 'nḡo guinicaj dugüi' ni sij sisi ḡuxuman ruhua ni tsínj man chruhua xungüi sisi ga'n̄ij re' ga'n̄āj. ²² N̄i daj rún' ḡahuin sa' 'uej, gui'yaj re', n̄i hué

daj ḡahuin sa' 'ueé ni sij gui'yā xi'í si uyan ḡahuin ni sij daj rún' hua n̄ungüe'. ²³ N̄i daj rún' nné re' nimānj, n̄i da'nga' daj ganēj niman ni sij, ruhuāj aj. Ngaa n̄i guisij ni sij ḡahuin urin ni sij. Ngaa n̄i x̄açaj cuenta ni tsínj man chruhua xungüi sisi ga'n̄ij re' ga'n̄āj. N̄i x̄açaj cuenta ni sí' sisi 'i ruhuá re' ni'yáj re' ni tsínj riquí re' riānj, daj rún' 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'ánj.

²⁴ 'Tata chré', huín ruhuāj sisi ḡane ni tsínj riquí re' riānj nḡāj rian ganēj. Ngaa n̄i guini'i ni sij daj hua sa' man'ánj, gui'yáj re'. Daj si hua 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'ánj asij achin gui'yáj re' xungüi nan. ²⁵ N̄iça yya 'yáj re' huín re' chrē. N̄i nun ni'i ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan man'án re'. San̄i ni'inj man'án re'. N̄i ni'i ni tsínj nan sisi hué re' ga'n̄ij ga'n̄āj. ²⁶ N̄i digyānj rian ni sij daj hua man'án re'. N̄i da'nga' daj digyānj doj rian ni sij. Ngaa n̄i daj rún' 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'ánj, n̄i hué daj ḡa 'i ruhua ni sij guini'i ni sij ni dugüi' ni sij, gui'yáj re'. N̄i ḡane man'ánj niman ni sij, ruhuāj aj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

18

Arresto de Jesús

¹ Ngaa n̄i guisij ga'mi Jesús ni nuguan' daj, n̄i ḡahui sij nḡa ni tsínj nico' sij gan'anj ni sij anéj chrej xinéj ḡu'naj Cedrón rian man 'nḡo nnaç chrun. N̄i gatúj sij nḡa ni sí'. ² N̄i tsínj ḡu'naj Judas, huín tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun, n̄i guini'i sí' yu'uj daj. Daj si sij ga'i huan'anj Jesús yu'uj daj nahuin chre' sij nḡa ni tsínj nico' sij. ³ Ngaa n̄i nicaj Judas 'nḡo xi'nin' snado nḡa ḡo'ngo policía dugumi nuhui ga'na' ni sí' rian nne Jesús. N̄i ga'n̄ij ni chrej a'nin' nḡa ni tsínj fariseo ga'na' ni sí'. N̄i nicaj ni sí' espada nḡa candil nej, ca' nej, ga'na' ni sí'. ⁴ San̄i rian hua ni'i Jesús daran' si guiran' sij, n̄i ḡahui sij nachínj snan'anj sij ni sí'. N̄i gataj sij:

—N̄i un tsínj nano' a ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ngaa n̄i:

—Jesús nazareno nano' ni únj. —Gataj ni sí'.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Huēj huin Jesús. —Gataj Jesús.

N̄i niquin' Judas nga ni sí' yu'uj daj. N̄i huin sij tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun. ⁶ N̄i ngaa gataj Jesús sisi hué sij huin tsínj nano' ni sí', n̄i guxun rucu ni sí' ni man'an ni sí'. N̄i ganatúj ni sí' rian yo'ój. ⁷ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ruhua' yún Jesús ni sí'. N̄i gataj sij:

—N̄i un tsínj nano' a ni é re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa ni:

—Jesús nazareno nano' ni únj. —Gataj ni sí'.

⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Hua gatā gunun a ni é re' sisi huēj huin tsínj daj. N̄i sisi nano' ni é re' man'anj, ngaa n̄i duna á re' sisi gan'anj ni tsínj nan. —Daj gataj Jesús.

⁹ N̄i da'nga' daj ga'mi Jesús sisi gahuin yya daj rún' hua ga'mi sij rian Yan'anj: "Nun ga ni'ya n̄i a 'ngo ni tsínj riquí re' riānj." Daj ga'mi Jesús gunun Yan'anj.

¹⁰ N̄i nicaj Simón Pedro 'ngo espada. N̄i ga'nin' sij tsínj 'yaj sun rian chrej a'nin'. N̄i güéj n̄in' chraquij sí', gui'yaj sij huin sí' 'ngo tsínj gu'naj Malco. ¹¹ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun Pedro:

—N̄a'nij re' si-espada re' chruhua pena. Sisi riqui chrē si guiran'anj sayun nan, n̄i hua n̄ian sisi hué daj guiran'anj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

Jesús ante el sumo sacerdote

¹² Ngaa n̄i guida'a ni snado nej, tsínj a'nin' rian ni snado nej, ni policía niquin' rian ni tsínj israelita man'an Jesús. N̄i numíj ni sij sí'. ¹³ N̄i asij sini nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij ducúa tsínj gu'naj Anás. Daj si huin sí' chre chej Caifás. N̄i Caifás huin chrej a'nin' yo' daj. ¹⁴ N̄i hué Caifás daj huin tsínj gataj snan'anj rian ni tsínj israelita sisi sa' huin si gahui' urin tsínj daj xi'í daran' ni ngüi israelita.

Pedro en el patio de Anás

¹⁵ Ngaa n̄i nico' Simón Pedro nga ango tsínj nico' Jesús huaj nungüej sij nga Jesús. N̄i hua ni'i chrej a'nin' ango tsínj

nico' Jesús daj. Xi'í daj n̄i gatúj sí' rian hua ta rian hue' daj nga Jesús. ¹⁶ Sanj gunáj Pedro ne' chrej xe' niquin' sij rian hue'. Ngaa n̄i gahui ango tsínj nico' Jesús daj tsínj ni'i chrej a'nin' gan'anj ga'mi sij nga yun'unj dugumi rian hue'. N̄i gatúj Pedro, gui'yaj sí'. ¹⁷ Ngaa n̄i nachínj snan'anj yun'unj dugumi rian hue' daj Pedro. N̄i gataj ún':

—Sé re' huin 'ngo tsínj nico' tsínj da a'. —Daj gataj ún' gunun Pedro.

Ngaa n̄i:

—Sēj huin mánj. —Gataj Pedro.

¹⁸ N̄i niquin' ni tsínj 'yaj sun nga ni policía dugumi nuhui ne' naran' ni sij yan'an. Daj si nuhuij. N̄i man ni sij nahuin guin ni sij xi'níj yan'an daj. N̄i niquin' Pedro nga ni sij nahuin guin sí' nga ni sij nej.

Anás interroga a Jesús

¹⁹ Ngaa n̄i gaxi'i chrej a'nin' daj nachínj snan'anj sí' Jesús xi'í ni tsínj nico' sij nga xi'í nuguan' digyán sij rian ni ngüi nej.

²⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga'mi rengāj rian daran' ni ngüi. N̄i niganj digyānj rian ni ngüi chruhua sinuhui ni é re' nga chruhua nuhui nico rian naran' ni tsínj israelita nej. N̄i nitaj si garij huíj nuguan' ga'mī mánj. ²¹ N̄i un sin huin n̄i nachínj snan'anj re' yūnj únj. N̄achin' snan'anj re' ni ngüi gunun si-nuguan'anj. Hué ni sij ni'i yya un nuguan' ga'mī rian ni sij. —Daj gataj Jesús.

²² N̄i ngaa gataj Jesús daj, n̄i ra'ui ra'a 'ngo policía dugumi nuhui rian Jesús. N̄i gataj sí':

—N̄i hué daj ga'mi re' rian chrej a'nin' ní'. —Gataj sí' ga'mi huee sí' rian Jesús.

²³ Ngaa n̄i:

—Sisi ga'mī 'ngo nuguan' quij, n̄i gataj re' un nuguan' quij huin ga'mī aj. Sanj sisi ga'mī nuguan' sa', n̄i un sin huin n̄i ra'ui ra'á re' riānj únj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²⁴ N̄i anumi Jesús ga'níj Anás gan'anj sí' rian Caifás huin sí' chrej a'nin'.

Pedro niega a Jesús

²⁵ Nĩ niquin' Pedro nahuin guin sí scanij ni sij xi'nij yan'an. Ngaa nĩ gataj ni sij gunun Pedro:

—Sé re' huin 'ngo tsínj nico' tsínj da a'. —Gataj ni sij.

Ngaa nĩ:

—Sěj huin mánj. —Gataj Pedro.

²⁶ Ngaa nĩ nachínj snan'anj 'ngo tsínj 'yaj sun rian chrej huin achij nĩn' Pedro. Nĩ huin sí' dugüi' tsínj ga'nin' Pedro chraquij. Nĩ gataj sí':

—Sé re' huin si guini'inj nga Jesús riqui ni chrun da nej a'. —Daj gataj sí'.

²⁷ Nĩ:

—Sěj huin mánj. —Gataj ruhua' yún Pedro.

Nĩ 'ngo hora gaguáj do'loj du'ua xú'.

Jesús ante Pilato

²⁸ Ngaa nĩ nicaj ni sij Jesús gahui ni sij ducua Caifás. Nĩ gan'anj ni sij ducuasun. Nĩ nigan' acuan' huin nĩ nun ga'ue gatu ni tsínj israelita chruhua ducuasun. Daj si nitaj chrej riqui si-ley ni sij sisi gatu ni sij güi huin gui'yanj. Nĩ sisi hué daj gui'yaj ni sij, nĩ sị ga'ue xa sti'nj ni sij gui'yanj pascua xi'í si gahuin xi'i ni sij rian Yan'anj, gui'yaj ducuasun daj, ataj si-ley ni sij. ²⁹ Yu'uj daj nĩ gahui Pilato ga'mi sí' nga ni tsínj daj. Nĩ gataj sí':

—Nĩ un gaquin' da'ui tsínj nan, nĩ a'mi gaquin' ni é re' xi'í sij únj. —Daj gataj Pilato.

³⁰ Ngaa nĩ:

—Sisi nitaj gaquin' da'ui sij, nĩ sị nariqui ni únj rián re' mánj. —Daj gataj ni tsínj israelita.

³¹ Ngaa nĩ gataj Pilato:

—Nĩcaj ni é re' sij gan'anj ni é re'. Nĩ nagui'yaj yya ni é re' nga sij daj rún' ataj si-ley ni é re' aj. —Gataj Pilato.

Ngaa nĩ gataj ni sij:

—Sanj ni únj ni tsínj israelita, nĩ nitaj chrej hua sisi dagahui' ni únj a 'ngo ni ngüi mánj. —Daj gataj ni sij.

³² Nĩ hué daj gataj ni sij sisi gahuin yya daj rún' gataj Jesús sisi daj gahui' sij.

³³ Ngaa nĩ natúj ruhua' yún Pilato chruhua ducuasun. Ngaa nĩ gaquínj sij ga'na' Jesús. Nĩ nachínj snan'anj sij sí'. Nĩ:

—Hué re' huin rey rian ni ngüi israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

³⁴ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Nĩ hué daj atáj re' güenda man'án re' ní'. Asj hua ango tsínj nata' rián re' xi'ij sa'. —Daj gataj Jesús.

³⁵ Ngaa nĩ gataj Pilato:

—Asj huēj huin 'ngo tsínj israelita, ruhua re' ní'. Nĩ dugüi' man'án re' nga ni chrej a'nin' hué ni sij nariqui man'án re' riánj. Nĩ un gaquin' da'uí re' únj. —Daj gataj Pilato.

³⁶ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Sé rian xungüi gaquin' nan huin rian nicaj sünj mánj. Sisi hué daj huin nĩ gunun' ni tsínj nico' man'ánj xi'ij. Ngaa nĩ sị naga'ui' ni sij man'ánj rian ni tsínj israelita mánj. Sanj sé rian xungüi gaquin' nan huin rian nicaj sünj mánj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa nĩ:

—Hué re' huin 'ngo rey ní'. —Gataj Pilato.

Nĩ:

—Hué man'án re' ataj sisi huínj 'ngo rey aj. Xi'í nan ga'ngā chruhua xungüi. Nĩ xi'í nan ga'nāj sisi ga'mi nuguan' xanga' gunun ni ngüi. Nĩ daran' ni ngüi ruhua gunun nuguan' xanga', nĩ unun ni sij nuguan' xanga' a'mi. —Daj gataj Jesús gunun Pilato.

³⁸ Ngaa nĩ:

—Nĩ un sin huin nuguan' xanga' ruhua re' únj. —Gataj Pilato.

Ngaa nĩ gahui ruhua' yún sij ga'mi sij nga ni tsínj israelita. Nĩ gataj sij:

—Nĩ a 'ngo gaquin' na'ue nari'ij xi'í tsínj da mánj. ³⁹ Sanj hué 'ngo ducúanj ni é re' huin sisi go'ngo gui'yanj pascua, nĩ guirij 'ngo tsínj nun ducuga'. Ngaa nĩ huin ruhua ni é re' sisi guirij tsínj nan tsínj huin si-rey ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

⁴⁰ Ngaa nĩ gaguáj ruhua' yún ni sij. Nĩ gataj ni sij:

—Sị guirí re' tsínj nan mánj. Sanj sa' huin sisi na'nij naj ra'á re' Barrabás gan'anj sí'. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij rian Pilato.

Nĩ Barrabás huin 'ngo tsínj tu.

19

¹ Hué dan n̄i ga'nin' Pilato sun sisi ga'ui' ni sij nne' xiráj Jesús. ² Ngaa n̄i run'un ni snado 'ngo ya'a tanj, gui'yaj ni sij 'ngo corona ga'nij ni sij chra Jesús. N̄i ga'nij ni sij 'ngo atsiy rian rumi' mare xá Jesús gunun sí'. ³ Ngaa n̄i gataj ni sij gunun Jesús:

—Hua 'ueé nin' si-rey ni tsínj israelita. —Daj gaguáj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

N̄i gara'ui ra'a ni sij rian Jesús nej.

⁴ Ngaa n̄i gahui ruhua' yún Pilato ne' chrej xe'. N̄i gataj sij gunun ni tsínj israelita:

—N̄i'yaj á re'. Yyaj n̄i n̄icā sij 'nāj rian án re'. Ngaa n̄i ga'ue xacaj á re' cuenta sisi nitaj gaquin' da'ui sij nari'ij mánj. —Daj gataj Pilato.

⁵ Ngaa n̄i gahui Jesús xe'. N̄i nun chra sí' corona tanj. N̄i nun sí' atsiy rian rumi' mare daj. N̄i gataj Pilato:

—Hué tsínj nan niquin' rian án re' aj. —Gataj Pilato.

⁶ N̄i ngaa guini'i ni chrej a'nin' nga ni policía dugumi nuhui, n̄i gaguáj ni sij. N̄i:

—Doco' re' sij rian rugutsi. Doco' re' sij rian rugutsi aj. —Daj gaguáj ni sij.

Ngaa n̄i gataj Pilato:

—N̄icaj á re' gan'anj án re', n̄i doco' a ni é re' rian rugutsi sij. Güendāj, san̄i na'ue nari'ij un gaquin' da'ui sij mánj. —Daj gataj Pilato.

⁷ Ngaa n̄i gataj ni tsínj israelita:

—N̄icaj ni únj 'ngo ley. N̄i ataj si-ley ni únj sisi hua n̄ian gahui' sij. Daj si ataj sij sisi huin sij da'nij Yan'anj.

⁸ N̄i ngaa gunun Pilato nuguan' daj, n̄i naanj guxu'ui' nin' ruhua sij. ⁹ Ngaa n̄i gatúj ruhua' yún sij chruhua ducasun. N̄i nachínj snan'anj sij Jesús. N̄i:

—N̄i a 'na' re' únj. —Gataj Pilato.

San̄i a 'ngo nuguan' nun danicaj Jesús mánj. ¹⁰ Ngaa n̄i gataj Pilato:

—N̄i si ga'mí re' ngāj ga a'. Nun ni'í re' sisi n̄icaj s̄unj sisi ga'ue docōj rian rugutsi so' ga a'. N̄i ga'ue ga ní'nij rián so', gui'yā nej ga a'. —Daj gataj Pilato.

¹¹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Sisi nun r̄iqui Yan'anj sun guinicaj re', n̄i si gunucuáj re' guinicaj re' sun riānj mánj. Xi'í daj n̄i tsínj nariqui man'anj rián re', n̄i da'ui sij nico gaquin' daj nga man'án re' aj. —Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa n̄i asij hora daj, n̄i nano' Pilato daj gui'yaj sij, n̄i na'ni ra'a sij Jesús. San̄i gaguáj ni tsínj israelita. N̄i gataj ni sij:

—Sisi na'nij ra'á re' tsínj nan, n̄i nitaj si n̄icaj dugú' re' nga rey gu'naj César mánj. Daran' ni tsínj 'yaj rey man'an, n̄i unun' ni sij nga César. —Daj gaguáj ni sij.

¹³ N̄i ngaa gunun Pilato nuguan' daj, n̄i guiri sij Jesús xe'. N̄i gan'anj gane sij rian mesa rian nagui'yaj yya sij ni gaquin'. N̄i yu'uj daj gu'naj Gabata snan'anj hebreo. N̄i nuguan' daj huin ruhua gata 'ngo yu'uj ngay yej n̄ia'. ¹⁴ N̄i ruhua guisij ga xuhuij güi ngaa gui'yaj xugüi ni ngüi israelita xi'í gui'yanj pascua. Ngaa n̄i gataj Pilato gunun ni tsínj israelita:

—Hué si-rey ni é re' niquin' rian án re' nan. —Daj gataj Pilato.

¹⁵ San̄i gaguáj ni sij. N̄i:

—N̄icaj re' sij gan'anj re' doco' re' rian rugutsi aj. —Daj gataj ni sij.

Ngaa n̄i nachínj snan'anj Pilato ni sij, n̄i gataj sí':

—Asi huin ruhua á re' sisi docōj si-rey ni é re' rian rugutsi, ruhua á re' ní'. —Daj gataj Pilato.

Ngaa n̄i:

—Urin rey gu'naj César huin rian ni únj. Nitaj ango mánj. —Daj gataj ni chrej a'nin' gunun Pilato.

¹⁶ Ngaa n̄i naga'ui' Pilato Jesús ra'a ni sij sisi n̄icaj ni sij Jesús gan'anj doco' ni sij sí' rian rugutsi. Hué dan n̄i n̄icaj ni sij Jesús gan'anj ni sij.

Crucifixión y muerte de Jesús

¹⁷ Ngaa n̄i gata man'an Jesús si-rugutsi sij gan'anj sij chra dacan gu'naj chra cúj níman. N̄i snan'anj hebreo gu'naj Gólgota. ¹⁸ N̄i hué yu'uj daj gari ni sij gaquíj Jesús doco' ni sij rian rugutsi sí'. N̄i doco' ni sij yahuij tsínj daj rian yahuij rugutsi. N̄i nico' Jesús dani nungüej sí'.

¹⁹ Ngaa n̄i ga'nin' Pilato sun sisi garun ni sij 'ngo ruguechra' chra rugutsi gunun letra. N̄i gataj letra daj: “Jesús Nazareno

huin sí' Rey rian ni ngüi israelita." Daj gataj letra daj. ²⁰ Ni nico ni tsínj israelita gaya letra daj si nichrun' du'ua xuman' Jerusalén huin doco' ni sij Jesús rian rugutsi. Ni hua nica garun Pilato letra daj snan'anj hebreo nga snan'anj latín nej, snan'anj griego nej.

²¹ Xi'í daj ni gataj ni chrej a'nin' rian Pilato:

—Sj garún re' sisi si-rey ni ngüi israelita huin sij mánj. Maan si garun re' sisi ataj man'an sij sisi hué sij huin si-rey ni ngüi israelita aj. —Daj gataj ni sij.

²² Ni:

—Si hua garúnj ni hué daj gaj. —Gataj Pilato gunun ni sí'.

²³ Ngaa guisij doco' ni snado Jesús rian rugutsi, ni nacaj ni sij si-gan' Jesús. Ni gura' da'aj ni sij gan'anj mando si-gan' sí'. Ni nacaj go'ngo ni snado daj da'aj atsij go'ngo sij. Ni nacaj ni sij atsij manta gunun Jesús. Ni sé atsij nanuhua ni sij huin-ín'. Sanj atsij anánj ni sij huin. ²⁴ Xi'í daj ni gataj ni dugüi' ni snado:

—Sanj sj gutsi' né' mánj. Sanj ducu né' sisi daj hua né' gui'yaj gana nacaj atsij nan. —Daj gataj ni sij.

Ni hué daj gataj ni sij sisi gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj:

Nura' da'aj ni sij si-gan'anj.

Ni ducu ni sij sisi nacaj ni sij mantāj.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

Ni da'nga' daj gui'yaj ni snado daj.

²⁵ Ni niquin' nichrun' nni Jesús rian rugutsi nga xugüij unj nej, María nica Cleofas nej, María Magdalena nej. ²⁶ Ni ngaa guini'i Jesús sisi niquin' nuguan'an nni sij nga tsínj nico' sij huin sí' tsínj 'i ruhua sij, ngaa ni gataj sij gunun nni sij:

—Nnānj, tsínj niquin' daj gahuin da'nij re' aj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa ni gataj Jesús gunun tsínj nico' sij daj:

—Yun'unj xana nan gahuin nní re' aj. —Daj gataj Jesús.

Ni asij hora daj ni nahuin ra'a tsínj daj nni Jesús sisi gane ún' ducua' sí' dugumi sí'.

²⁸ Ni ngaa guisij gataj Jesús nuguan' daj, ni guini'i sij sisi gahuin yya daran' si gataj

si-nuguan' Yan'anj xi'í sij. Ngaa ni gataj sij:

—Nago'ōj nnee aj. —Daj gataj Jesús.

²⁹ Ni nne 'ngo siy nun nnee vino yu yu'uj daj. Ni jniyaj ni sij vino daj chra' si rún' hua gachij daj. Ni guta' ni sij gachij daj chra' 'ngo riuj. Ngaa ni dugüin' ni sij du'ua Jesús. ³⁰ Ni ngaa guisij go'o Jesús vino yu' daj, ni gataj sí':

—Ganahuij sun gui'yā. —Daj gataj Jesús.

Hué dan ni guinico' nij Jesús chra' sij, ni gahui' sij.

El costado de Jesús traspasado

³¹ Ni huin di'ni güi ngaa gahuin gui'yanj pascua. Ni na'uej ni tsínj israelita sisi guinico' anin' hua'nij níman rian rugutsi güi naránj ruhua ni sij. (Daj si güi gue huin ngaa naránj ruhua ni sij daj.) Hué daj ni gachínj jni'yaj ni sij rian Pilato sisi ga'nij sí' ni snado gan'anj duguaran' ni sí' da'man anin' hua'nij tsínj nico' rian ni rugutsi daj. Ni nica' ni sí' ni níman daj gan'anj ni sí' ango yu'uj, ruhua ni sij. ³² Ngaa ni gan'anj ni snado duguaran' ni sij da'man 'ngo tsínj daj. Ni hué daj gui'yaj ni sij nga ango tsínj nico' nuguan'an nga Jesús. ³³ Sanj ngaa ga'na' ni sij rian nico' Jesús, ni guini'i ni sij sisi hua gahui' sí'. Yu'uj daj ni nun duguaran' ni sij da'man sí' ga' mánj. ³⁴ Sanj xa'uuij 'ngo snado lanza gatín Jesús. Ni 'ngo hora gahui tun hua nnee gatín sí'.

³⁵ Ni tsínj nata' nuguan' nan, ni hué sij guini'i daran' si gahuin. Ni xanga' si-nuguan' sij. Ni nata' sij nuguan' nan sisi guxuman ruhua ni é re' guini'i ni é re' Jesús.

³⁶ Ni hué daj gahuin sisi gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ni a 'ngo cúj Jesús nun garan' mánj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ³⁷ Ni gataj ango si-nuguan' Yan'anj: "Guini'yaj ni sij tsínj xa'uuij ni sij lanza." Daj gataj ango si-nuguan' Yan'anj xi'í Jesús.

Jesús es sepultado

³⁸ Hué dan ni da' síj ni ga'na' 'ngo tsínj gu'naj José. Ni nne sij 'ngo yu'uj gu'naj Arimatea. Ni guinico' huij sij Jesús. Daj si

xu'ui' sij ni'yaj sij ni tsínj israelita. Ngaa n̄i gachínj jni'yaj sij rian Pilato sisi ga'uej sí' guinicaj sij níman gan'anj sij. Ngaa n̄i garáj xina Pilato. Hué dan n̄i ga'na' sij n̄i nicaj sij níman Jesús gan'anj sij. ³⁹ N̄i hué daj ga'na' tsínj gu'naj Nicodemo tsínj ga'mi nga Jesús ne' n̄i asij ná. N̄i nicaj sí' ga'na' sí' 'ngō si huīj xia kilo si nachej dugüi' mirra nga aloé huin si quin' daj. ⁴⁰ Hué dan n̄i guida'a nungüej sij níman Jesús. N̄i dutáj nungüej sij atsij manta sa' sí'. N̄i garij nungüej sij gono'o guin' daj riqui manta Jesús. Daj si hué daj huin ducuánj nicaj ni tsínj israelita ngaa achin' ni sij níman. ⁴¹ N̄i rian doco' ni sij Jesús rian rugutsj, n̄i ngaj 'ngō nnaā chrun. N̄i dani nnaā chrun daj táj 'ngō yu'uj huej. N̄i hua gaya' ni sij yu'uj huej daj sisi gachin' ni sij níman. Sani a 'ngō níman nun gachin' ni sij yu'uj da mánj. ⁴² Hué dan n̄i xi'í si 'yaj xugüi ni tsínj israelita sisi gahuin gui'yanj pascua, n̄i xi'í si nichrun' táj yu'uj daj, n̄i gan'anj gachin' nungüej sij Jesús.

20

La resurrección

¹ N̄i ngaa ruhua guerenga' nigan' acuan' güi gudungu ngaa hua rumi', n̄i gan'anj ni'yaj María Magdalena rian gachin' Jesús. N̄i guini'i unj sisi nitaj yej hua ránj rian yu'uj daj. ² Yu'uj daj gunánj unj gan'anj unj rian nne Simón Pedro nga angō tsínj nico' Jesús huin sí' tsínj 'i ruhua Jesús. Ngaa n̄i gataj unj:

—Guiri ni sij Señor riqui yu'uj huej gan'anj ni sij. Sani nun ni'i únj n̄i a gan'anj nicaj ni sij mánj. —Daj gataj María.

³ Ngaa n̄i gahui Pedro nga angō tsínj nico' Jesús gan'anj ni'yaj nungüej sij rian yu'uj daj. ⁴ N̄i gunánj nungüej sij. Sani gunánj yoo doj angō tsínj daj daj nga Pedro. N̄i guisíj sini sij rian yu'uj da guisíj Pedro. ⁵ N̄i ga' n̄itu sij ni'yaj sij chruhua yu'uj daj. N̄i guini'i sij rian ngaj atsij. Sani nun gatu sij mánj. ⁶ N̄i nico' Simón Pedro guisíj sí' rucu sij. N̄i gatúj sí' guini'yaj sí'. N̄i guini'i sí' ni atsij ngaj nej. ⁷ N̄i hué daj guini'i Pedro atsij gani'yanj chra

Jesús. Sani nitaj si ngaj nuguan'an-án' nga angō atsij guini'i sij daj. Sani ngaj n̄ini atsij daj narumi-í' ngaj-á' aj. ⁸ Ngaa n̄i gatúj angō tsínj nico' Jesús tsínj guisíj sini daj. N̄i guini'yaj sí', n̄i guxuman ruhua sí' sisi ganá'nij Jesús. ⁹ Daj si achin gara da'nga' ruhua nungüej sij si ataj sinuguan' Yan'anj sisi hua nian gana'nij Jesús scanij ni níman. ¹⁰ Ngaa n̄i nanicaj nungüej sij nan' sij rian ni dugüi' sij.

Jesús se aparece a María Magdalena

¹¹ N̄i niquin' María aco unj du'ua yu'uj daj. N̄i aco María ga' n̄itu unj ni'yaj unj chruhua yu'uj rian gachin' Jesús. ¹² N̄i guini'i unj huīj ángel nun atsij gatsi nne rian gachin' Jesús. N̄i 'ngō ángel nne rian guingaj chra Jesús. N̄i angō-ó' nne rian guingaj dacó'j sí'. ¹³ Ngaa n̄i nachínj snan'anj nungüej ángel María. N̄i gataj nungüej sij:

—Xica'uí', un sin huin n̄i acó re' únj. —Daj gataj nungüej sij.

Ngaa n̄i gataj María:

—Nicaj ni sij Señor nico' man'anj gan'anj ni sij. Sani nun ni'inj n̄i a gan'anj nicaj ni sij mánj. —Daj gataj María gunun nungüej ángel daj.

¹⁴ N̄i ngaa gataj unj nuguan' daj, n̄i nanicaj unj ni'yaj unj. N̄i guini'i unj Jesús niquin' sí' rian unj. Sani nun nani'i unj sij.

¹⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xica'uīj, un sin huin n̄i acó re' únj. N̄i un tsínj nanó' re' únj. —Daj gataj Jesús.

N̄i gani ruhua unj sisi tsínj dugumi nnaā chrun huin sij. Yu'uj daj gataj unj:

—Señor, sisi hué re' nicaj gan'anj sij, ngaa n̄i gataj re' sisi n̄i a gan'anj nicáj re' sij. Ngaa n̄i gan'anj nacā sij. —Daj gataj María.

¹⁶ Ngaa n̄i:

—María. —Gataj Jesús.

Ngaa n̄i nanicaj unj gataj unj snan'anj hebreo:

—Raboni. —Gataj María.

(N̄i Raboni huin ruhuaj gata Maestro).

¹⁷ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Si guida'á re' man'anj si achin gahui nan'anj rian chrē. Sani güij nata' re' gunun ni jnān sisi nan'anj rian nne chrē

huin chrē ni é re' nej. Dan'ān huin n̄i Dan'anj ni é re' huin nej. —Daj gataj Jesús gunun María.

¹⁸ Ngaa n̄i n̄an' María Magdalena nata' unj rian ni tsínj nico' Jesús sisi guini'i unj Señor. N̄i hué daj nata' unj si gataj sí' gunun unj nej.

Jesús se aparece a los discípulos

¹⁹ N̄i ngaa guini' güi gudungu daj, n̄i naránj ni tsínj nico' Jesús rian hue' mán ni sij. Daj si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni tsínj israelita. Ngaa n̄i gurugüi' Jesús ganiquin' sí' scanij ni sij. N̄i gataj sí':

—Gahuin din'inj ruhua á re'. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Ngaa guis̄j ga'mi Jesús nuguan' daj, n̄i digyán sij ra'a sij ngā gat̄in sij rian ni sí'. N̄i gahuin niā' ruhua ni sí' ni'yaj sí' Señor.

²¹ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús: —Gahuin din'inj ruhua ni é re'. Daj rún' ga'n̄j chrē ga'nāj, n̄i da'nga' daj a'n̄i gan'anj ni é re' chruhua xungüi' nej. —Daj gataj Jesús.

²² Guis̄j ga'mi Jesús daj, n̄i ga'yanj sij rian ni sí'. N̄i gataj sij:

—N̄ahuin ra'a á re' Esp̄ritu Santo nánj.

²³ Sisi guinicaj á re' niman nico xi'í gaquin' 'yaj ni ngüi, ngaa n̄i guinicaj Yan'anj niman nico xi'í gaquin' daj. San̄i sisi s̄j guinicaj ni é re' niman nico xi'í gaquin' 'yaj ni ngüi, ngaa n̄i s̄j guinicaj Yan'anj niman nico nej mánj. —Daj gataj Jesús.

Incredulidad de Tomás

²⁴ N̄i 'ngo ni xuhuij dugüi' ni tsínj nico' Jesús huin tsínj gu'naj Tomás gu'naj sí' Dídimó nej. N̄i nitaj Tomás nne ngaa gurugüi' Jesús rian ango ni tsínj daj.

²⁵ Ngaa n̄i gataj ango ni tsínj nico' Jesús gunun Tomás:

—Guini'i ni únj, Señor. —Daj gataj ni sij.

San̄i:

—N̄i sisi s̄j guini'inj rian guiran' xi'i ra'a sij gui'yaj gaqūj, n̄i sisi s̄j diguī ch̄ra ra'āj rian guiran' xi'i daj ngā gat̄in sij, n̄i s̄j guxuman ruhuāj sisi ganá'nij sij mánj. —Daj gataj Tomás gunun ni sij.

²⁶ N̄i ngaa gachin ango tunj güi, n̄i naran' ruhua' yún ni tsínj nico' Jesús chruhua hue'. N̄i nne Tomás ngā ni sij. N̄i nunj si hua ránj rian hue', san̄i narugüi' Jesús ganiquin' sí' scanij ni sij. N̄i:

—Gahuin din'inj ruhua á re'. —Gataj Jesús.

²⁷ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun Tomás:

—Digūj re' ch̄ra ra'á re' chruhua ra'āj nan. N̄i ni'yaj re' daj hua ra'āj nánj. N̄i jn̄uca' re' ra'á re', n̄i digūj re' ra'á re' gat̄in. Ngaa n̄i gahuin yya ruhuá re' sisi ganá'nij man'ānj. N̄i guxuman ruhuá re' ni'yaj re' man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun Tomás.

²⁸ Ngaa n̄i:

—Huín re' Señor nicōj aj. N̄i Dan'ān huín re' nej. —Gataj Tomás gunun Jesús.

²⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xuman ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj xi'í si guini'í re' yūnj ní'. Hua 'ueé rian ni ngüi guxuman ruhua ni'i man'ānj ngaa achin guini'i ni sij yūnj. —Daj gataj Jesús gunun Tomás.

El propósito del libro

³⁰ N̄i gui'yaj Jesús ga'j ango si sa' nico guini'i ni tsínj nico' sij. San̄i nitaj si hua n̄ica ni nuguan' daj rian libro nan mánj. ³¹ San̄i ni nuguan' nan hua n̄ica rian libro nan sisi guxuman ruhua ni é re' sisi Jesús huin Cristo da'n̄j Yan'anj. N̄i xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' sij, n̄i ga n̄i'na' n̄iganj niman án re', gūj'yaj sij.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

¹ Ngaa n̄i gachin doj n̄i gurugüi' ruhua' yún Jesús rian ni tsínj nico' sij ngaa nne ni sij du'ua laguna xachij gu'naj Tiberias. N̄i nan huin si gui'yaj Jesús ngaa gurugüi' sij rian ni sí': ² N̄i nne nuguan'an Simón Pedro ngā Tomás tsínj gu'naj Gemelo nej, Natanael tsínj 'nā' xuman' Caná huin xuman' ngaj estado Galilea nej, nungüej da'n̄j Zebedeo nej, yahuij tsínj nico' Jesús nej. ³ Ngaa n̄i:

—Gan'anj gūida'ā xucua. —Daj gataj Pedro.

N̄i:

—Hué daj gan'anj ni únj nga re' nej.
—Daj gataj ni tsínj nne nga sij.

Hué dan n̄i gan'anj ni tsínj daj. N̄i gahui ni sij 'ngō riō achéj rian nnee. San̄i n̄i a 'ngō xucuaaj nun guida'a ni sij yan' daj.

⁴ N̄i ngaa ruhua guixiguin, n̄i niquin' Jesús du'ua laguna daj. San̄i nun nani'i ni tsínj nico' Jesús man'an sí'. ⁵ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús ni sij. N̄i gataj sí':

—Hua si xa á re' ní'. —Gataj Jesús.

—Nitaj mánj. —Gataj ni sij.

⁶ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Dunij a ni é re' nnánj ne' chrej ra'a sa' riō, n̄i guida'a á re' xuj aj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i gui'yaj ni sij daj rún' gataj Jesús. Hué dan n̄i nun gahuin nucuaaj ni sij guiri ni sij nnánj chruhua nnee xi'í si ducu gara xuj chruhua nnánj. ⁷ Ngaa n̄i hua 'ngō tsínj nico' Jesús huin sí' tsínj 'i ruhua ni'i Jesús. N̄i gataj sí' gunun Pedro:

—Hué sij huin Señor. —Daj gataj sí'.

N̄i ngaa gunun Pedro sisi Señor huin, n̄i 'ngō hora ganun sij si-gan' sij. (Daj si hua guiri sij si-gan' sij.) N̄i güéj sij man'an sij chruhua nnee.

⁸ N̄i guisij ango ni tsínj nico' Jesús du'ua laguna daj nga riō. N̄i anucuaaj ni sij nnánj gara xucuaaj daj. Daj si achin ango ciento metro guisij ni sij du'ua nnee daj. ⁹ N̄i ngaa nani' ni sij chruhua riō, n̄i guini'i ni sij anun yan'an. N̄i taj 'ngō xucuaaj rian yan'an. N̄i man' chrachrúnj nej. ¹⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄icaj á re' doj xucuaaj guida'a ni é re' ga'na' á re'. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ngaa n̄i gahui Simón Pedro. N̄i ganucuaaj sij nnánj gara xucuaaj xxi guisij sij rian yo'ój. N̄i nun 'ngō ciento táj huij xia xa'nij xucuaaj chruhua nnánj daj. N̄i nunj si nico xuj nun, san̄i nun xi'nij mánj.

¹² Ngaa n̄i:

—Gahua' anin' é re' raruhua anin' é re'. —Daj gataj Jesús.

N̄i a 'ngō ni tsínj nico' Jesús nun guisij ruhua nachínj snan'anj sí' un tsínj huin sí'. Daj si hua ni'i ni sij sisi Señor huin sí'.

¹³ Ngaa n̄i gahuin nichrun' Jesús guida'a sij chrachrúnj daj ga'ui' sij rian ni sí'. N̄i hué daj gui'yaj sij nga xucuaaj nej.

¹⁴ N̄i hué nan guisij hua'nij gurugüi' Jesús rian ni tsínj nico' sij ngaa guisij ganá'nij sij scanij ni níman.

Apacienta mis ovejas

¹⁵ Ngaa guisij ganahuij raruhua ni sij, n̄i nachínj snan'anj Jesús Simón Pedro. N̄i gataj sij:

—Simón, da'nij Jonás. N̄i 'i ruhuá re' ni'yáj re' doj man'anj daj nga ni tsínj nan ga ní'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i:

—Xanga' ni'í re' sisi 'i ruhuāj ni'yā man'án re' Señor. —Daj gataj Pedro.

Ngaa n̄i:

—Ga'ui' re' si xa ni dānj xachij 'nij. —Gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ruhua' yún Jesús Pedro. N̄i gataj sij:

—Simón, da'nij Jonás. N̄i 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

—Xanga' ni'í re' sisi 'i ruhuāj ni'yā man'án re' Señor. —Gataj Pedro.

Ngaa n̄i:

—Dugumi re' ni dānj xachij. —Gataj Jesús.

¹⁷ Ngaa n̄i sij hua'nij nachínj snan'anj Jesús Pedro. N̄i gataj sij:

—Simón, da'nij Jonás. N̄i 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i ganani ruhua Pedro. Daj si sij hua'nij nachínj snan'anj Jesús sij daj. Ngaa n̄i gataj Pedro:

—Ni'í re' daran'anj Señor. N̄i ni'í re' sisi 'i ruhuāj ni'yā man'án re'. —Daj gataj Pedro.

Ngaa n̄i:

—Ga'ui' re' si xa ni dānj xachij.

¹⁸ Xanga' atā gunun re' sisi ngaa hua lí re', n̄i ninún re' si-gán' re' gan'ánj re' n̄i a garan' ruhuá re' gan'ánj re'. San̄i ngaa gachij re' n̄i jnucuaaj re' nungüej ra'á re'. N̄i na'nij ango sij si-gán' re' xa re'. N̄i n̄icaj sij man'án re' gan'anj sij rian na'uej ruhuá re' gan'anj re'. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

¹⁹ N̄i nga ni nuguan' daj n̄i digyán Jesús rian Pedro daj guiran' sí' gahui' sí'. N̄i digyán sij daj ga'mi sa' ni ngüi xi'í Yan'anj ngaa guini'i ni sij daj gahui' Pedro. Ngaa n̄i gataj Jesús gunun Pedro:

—Guinicó' re' yūnj anj. —Daj gataj Jesús.

El discípulo amado

²⁰ Ngaa n̄ nanicaj Pedro. N̄ guini'i sij nico' ango tsínj nico' Jesús huin sí' tsínj 'i ruhua ni'yaj Jesús. N̄ hué tsínj daj huin tsínj nne xi'n̄j Jesús ngaa xa sti'n̄j ni sij ngaa riqui. N̄ tsínj daj huin tsínj nachínj snan'anj Jesús un tsínj huin si n̄aga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun. ²¹ N̄ ngaa guini'i Pedro tsínj nico' daj, n̄ nachínj snan'anj sij Jesús. N̄ gataj sij:

—Señor, daj guiran' tsínj nan únj. —Daj gataj Pedro.

²² Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Sisi huin ruhuāj sisi gūna sij da nanicaj ruhua' yūnj ga'n̄aj, n̄ un sin gui'yáj re' únj. Guinicó' man'án re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

²³ Ngaa n̄ gaxa'n̄j nuguan' nan scanij ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús. N̄ gani ruhua ni sij sisi s̄i gahui' tsínj nico' Jesús daj. San̄j nun gataj Jesús sisi s̄i gahui' tsínj da mánj. Maan si gataj sij nuguan' nan: “Sisi huin ruhuāj sisi gūna sij da nanicaj ruhua' yūnj, n̄ un sin gui'yáj re' únj.” Hué daj ga'mi Jesús.

²⁴ N̄ huēj huin tsínj nico' Jesús daj. N̄ huēj huin tsínj natāj ni nuguan' nan rian ni ngüj. N̄ arūnj nuguan' nan rian yanj nej. N̄ ni'i né' sisi xānga' si-nuguan'anj.

²⁵ N̄ hua ga'i ango ni rasun gui'yaj Jesús nej. N̄ sisi garun ni sij gō'ngo ni rasun gui'yaj Jesús rian yanj, ngaa n̄ s̄i ga'ue gūnucuj ni ngüj n̄ara sa' ni sij ni libro sisi nun garun ni sij mánj.

LOS HECHOS DE LOS APÓSTOLES

La promesa del Espíritu Santo

¹ Hué dan n̄ rian yanj carta garūnj asij sini gayá re' huín re' tsínj gū'naj Teófilo, n̄ gatā gunún re' daran' si gui'yaj Jesús ngā daran' si digyán sij rian ni ngüi asij sini yan ² da' güi guinan' sij xata', gui'yaj Yan'anj. N̄ asij achin nan' sij xata', n̄ ganacui sij ni tsínj gū'naj apóstol huin ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. N̄ ga'nin' Jesús sun rian ni sí' daj rún' gataj Espíritu Santo rian sij. ³ N̄ ngaa guisij gahui' Jesús rian rugutsj, n̄ narugüi' sij rian ni tsínj daj. N̄ da'nga' daj digyán yya sij rian ni sí' sisi hua n̄'na' yya sij. Hué dan n̄ huij xia güi guini'i ni apóstol man'an Jesús. N̄ ga'mi sij ngā ni sí' xi'í daj nicaj Yan'anj sun rian né'. ⁴ N̄ 'ngo güi ngaa nne nuguan'an Jesús ngā ni tsínj daj, n̄ ga'nin' sij sun rian ni sí' sisi sj gahui ni sí' xuman' Jerusalén gan'anj ni sí'. N̄ gataj sij gunun ni sí':

—Gā no'oj acuan' án re' nan da güi ga'na' Espíritu Santo rian án re' daj rún' gataj yya chrē rian án re'. N̄ hué daj gataj snan'anj man'ānj gunun a ni é re' nej. ⁵ Daj si xāngā' duguata' nnee tsínj gū'naj Juan ni ngüi ngā nnee. Sanj gāchin chrā doj güi, n̄ ga'na' Espíritu Santo gatu ruhua niman án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj apóstol.

La ascensión

⁶ Hué dan n̄ ngaa nahuin yu' ni sij, n̄ nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄ gataj ni sij:

—Señor, hué hora nan huin si gahuin achij ni únj ni tsínj israelita rian ango ni ngüi, gui'yaj re' ní'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁷ N̄ nanicaj Jesús gataj sij:

—Sé si-sun a ni é re' huin si guini'i a ni é re' daj da'nga' gā aj. Urin chré' ni'i un güi gui'yaj sij si huin ruhua sij. ⁸ Sanj ngaa ga'na' Espíritu Santo gatu chruhua niman án re', n̄ gahuin nucua j niman

án re' xi'í si-sun man'an Yan'anj. N̄ gahuin a ni é re' ni tsínj ga'mi xi'í riqui xuman' Jerusalén ngā daran' ni xuman' ngaj estado Judea ngā estado Samaria nej, n̄ da' ganun n̄in' xungüi nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj daj.

⁹ Ngaa n̄ hua guē guimán ni sij guini'yaj ni sij, n̄ nan' Jesús xata', gui'yaj Yan'anj. N̄ ga'na' 'ngo nga xata' narán n̄ a gan'anj Jesús. N̄ nun ga'ue guini'i ni sij rian Jesús gā mánj. ¹⁰ N̄ ngaa guimán ni sij ni'yaj ni sij re' xata' n̄ a huaj Jesús, ngaa n̄ gurugüi' huij tsínj nun atsij gatsj guiniquin' nungüej sí' xi'nij ni sij. ¹¹ N̄ gataj nungüej sí' gunun ni sij:

—N̄ un sin gahuin n̄ niquin' a ni é re' ni'yaj á re' xata' huin ín re' tsínj 'na' estado Galilea únj. Hué guē Jesús gahui nan' sij xata', gui'yaj Yan'anj. N̄ rún' gahuin ngaa nan' sij xata', n̄ da'nga' daj gahuin ga'na' ruhua' yún sij aj. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun ni sij.

Elección del sucesor de Judas

¹² Ngaa n̄ nanij ni sij dacan gū'naj Olivos. N̄ gan'anj ni sij gatúj ni sij xuman' Jerusalén. N̄ ngaj n̄ichrun' xuman' daj ngā dacan gū'naj Olivos. N̄ hué guē ducuanj daj huin si ga'ui' ley permiso si gache ni sij 'ngo güi naránj ruhua ni sij. ¹³ N̄ ngaa nasij ni sij xuman' daj, n̄ gahui ni sij ango chrā hue' nata' xata' rian man ni sij. N̄ nne Pedro ngā Juan nej, Jacobo nej, Andrés nej, Felipe nej, Tomás nej, Bartolomé nej, Mateo nej, Jacobo da'nij Alfeo nej, Simón Zelote nej, Judas jnánj Jacobo nej. ¹⁴ N̄ 'ngo hua ruhua niman ni sij nahuin chre' ni sij gachínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. N̄ da'nga' daj gui'yaj ni yun'unj xāna ngā María huin unj nni Jesús ngā ni jnánj Jesús nej.

¹⁵ N̄ ni güi daj n̄ naxuman Pedro guiniquin' sij dani ni tsínj nicaj dugüi' ngā Jesús. (N̄ guimán 'ngo si ciento tá cō ni tsínj nahuin chre' yu'uj daj.) ¹⁶ N̄ gataj Pedro gunun ni sij:

—Asij hua ná n̄ ga'mi Espíritu Santo rian xí' David huin ín re' jnān. N̄ ga'mi David nuguan' daj huin nuguan' xi'í tsínj gū'naj Judas. N̄ hua nian sisi gahuin yya daj rún' ga'mi sij xi'í nuguan' daj.

Ni hué Judas digyán 'ngo chrej ga'na' ni tsínj guida'a Jesús nej aj. ¹⁷ Ni asij sini ni guinicaj dugüi' Judas nga né'. Ni hué sij huin tsínj gui'yaj sun nga né' nej aj.

¹⁸ 'Ni san'anj guiri' sij gudu'uej sij Jesús daj, ni guiránj sij 'ngo yo'ój. Hué dan ni ganatúj Judas gan'anj sij rian yo'ój nga chra sij. Ni gahui xiri' sij. ¹⁹ Ni gunun daran' ni tsínj mán xuman' Jerusalén daj guiran' Judas. Ni dugu'naj ni sij si-nuguan' ni sij yo'ój daj Acéldama. Ni nuguan' daj huin ruhua' gata Yo'ój Tun. ²⁰ Daj si gataj libro gu'naj Salmos huin si-nuguan' Yan'anj:

Guísij nahuin quij qui'yanj naco rian gane ducua' sij.

Ni a 'ngo tsínj si gane ruhua' mánj. Gataj libro daj. Ni gataj ruhua' yún libro daj:

Nacaj ango sí' si-sun sij, ruhuāj aj. Daj gataj libro gu'naj Salmo aj.

²¹⁻²² 'Ni man ni tsínj nicaj dugüi' nuguan'an nga né' daran' ni güi gane Jesús scanij né' asij güi duguata' nnee Juan Jesús, ni da jnahuij sij nan' sij xata', gui'yaj Yan'anj. Hué dan ni da'ui né' nāno' né' 'ngo tsínj guini'i daran' si gui'yaj Jesús, gahuin sí' 'ngo tsínj nāta' nga né' rian ni ngüi xi'í si ganá'nij yya Jesús. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

²³ Ngaa ni ga'mi ni sij si-xugüi huíj tsínj daj. Ni gu'naj 'ngo sij José Barsabás. Ni hué daj gu'naj sij Justo nej. Ni ango sij gu'naj Matías. ²⁴ Ngaa ni gachínj jni'yaj daran' ni sij rian Yan'anj. Ni gataj ni sij:

—Señor, hué re' ni'i daj hua niman daran' ni ngüi. Xi'í daj digyán re' un go'ngo nungüej sij nacuí re'. ²⁵ Ngaa ni ganacaj sij sun nan gahuin sij 'ngo apóstol ga'mi sij si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si guinij Judas rian si-gaquin' man'an sij. Ni gan'anj sij rian gan'anj ni'ya niganj nin' sij. —Hué daj ga'mi ni sij gunun Yan'anj.

²⁶ Ni garun ni sij si-xugüi huíj tsínj daj. Ni guiri' ni sij si-xugüi tsínj gu'naj Matías. Ni hué asij hora daj guinicaj dugüi' sí' nga ango xan tsínj apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi.

2

La venida del Espíritu Santo

¹ Ni ngaa guisij güi gahuin gui'yanj gu'naj Pentecostés, ni nahuin chre' daran' ni sij 'ngo yu'uj. ² Ni nasinunj gunun ni sij ga'na' xata' huin garin. Daj rún' 'yaj 'ngo nane nucuaj da'nga' daj gahuin aj. Ni gahuin garin nin' gachra' chruhua hue' rian man ni sij. ³ Ni gurugüi' yan'an. Ni daj rún' hua yyó' huaj aj. Ni gura' da'aj yan'an chra go'ngo ni sij. ⁴ Ni gara chruhua cúj niman daran' ni sij, gui'yaj Espíritu Santo. Ni gaxi'i ni sij ga'mi ni sij ango ni snan'anj daj digyán Espíritu Santo si ga'mi ni sij.

⁵ Ni ni güi daj, ni man ni tsínj israelita xuman' Jerusalén. Ni huin ni sij tsínj huin ruhua guinico' Yan'anj. Ni 'na' ni sij chruhua daran' ni xuman' man chruhua xungüi. ⁶ Ni ngaa gunun ni ngüi si garin daj, ni nahuin chre' ni sij. Ni nun ni'i ni sij ní' un xi'i gahuin garin ga mánj. Daj si gunun go'ngo ni sij si-nuguan' ni sij si ga'mi ni sí'. ⁷ Ni nun ri' ruhua ni sij si ga'mi ni sij. Ngaa ni ga'mi ni man'an ni sij:

—Sé ni tsínj 'na' estado Galilea huin daran' ni tsínj a'mi nan mí'. ⁸ Ni un sin huin ni unun ni man'an né' a'mi ni sij si-nuguan' ni man'an né' únj. ⁹ Daj si hué né' huin ni tsínj 'na' Partia nga Media nej, Elam nej, Mesopotamia nej, nga Judea nej, Capadocia nej, Ponto nej, Asia nej, ¹⁰ Frigia nej, Panfilia nej, Egipto nej, ni xuman' ngaj chruhua Libia nichrun' Cirene nej. Ni 'na' go'ngo né' xuman' Roma nej. Ni da'aj né' huin xanga' tsínj israelita. Ni ango da'aj né' huin ni tsínj xacaj si-ducuanj ni tsínj israelita. ¹¹ Ni hua tsínj 'na' Creta nej, nga Arabia nej. Ni unun daran' né' a'mi ni sij si-nuguan' da go'ngo né'. Ni ataj ni sij sisi sa' nin' ruhua 'yaj man'an Yan'anj. —Daj gataj ni tsínj daj.

¹² Ni gara yan'anj ruhua daran' ni sij. Ni nun ri' ruhua ni sij si ga'mi ni sij. Ni nachínj snan'anj ni man'an ni sij dugüi' sij. Ni gataj ni sij:

—Ni un sin huin ruhua' gata daran' nan únj. —Daj gataj ni sij.

13 Sanj ga'mi ducun ango ni sij ni'yaj sij ni sí'. Nj gataj ni sij:

—Hua xini ni sí' daj da' 'yaj ni sí' daj, ataj ni sij aj.

Primer discurso de Pedro

14 Ngaa nj naxuman Pedro nga xan tsinj nicaj dugüi' nga sij. Nj nucujaj ga'mi sij. Nj gataj sij:

—Tsínj israelita nga tsínj nne xuman' Jerusalén huin ín re' aj. Sa' ruhua gunun a ni é re' nga nuguan' ga'mi aj. Nj xacaj á re' cuenta xi'í si gahuin da aj. 15 Sé si hua xini ni tsínj man nan sisi gani ruhua re' da manj. Daj si ga un nigan' nanj.

16 Sanj yu'uj nan ni'yaj ni únj daj rún' gataj tsínj gu'naj Joel huin sí' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná:

17 Güi huaj ganahuj xungüi, nj ga'ni Espiritu Santo ga'na' rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi.

Nj da'ni sno'o a ni é re' nga ni da'ni xana á re' ga'mi ni sij nuguan' sa' si-nuguan' man'anj gunun ni ngüi.

Nj guini'i ni tsínj hua lij 'ngo da'nga' digyán man'anj rian ni sij.

Nj ni tsínj achij, nj ga'nin' nnej ni sij.

18 Nj ni güi daj ga'nin' xangaj Espiritu Santo ga'naj rian ni tsínj nga ni yun'unj xana 'yaj sun riánj.

Nj ga'mi ni sij si-nuguan'anj rian ni ngüi.

19 Nj gahuin yan'anj ruhua ni ngüi xi'í nuguan' digyánj ne' xata' rian ni sij.

Nj ne' nica' chruhua xungüi, nj digyánj si hua tun nej, si hua yan'an nej, si hua gatse' guini'i ni ngüi.

20 Nj gahuin rumi' rian güi.

Nj yahuj gahuin si hua tun.

Nj hué daj gahuin asij achin guisij güi ga'naj huinj Señor.

Nj ga nico gahuin güi daj.

Nj 'ueé gahuin güi daj nej.

21 Sanj daran' ni ngüi achinj jni'yaj riánj, nj ganacá ni sij.

Hué nan huin si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' ga'mi tsínj gu'naj Joel asij ná.

22 'Ngaa nj gunun sa' á re' nuguan' ga'mi huin ín re' ni tsínj israelita: Hua ni'i sa' á re' xi'í Jesús tsínj 'na' xuman' Nazaret. Nj garan' ruhua Yan'anj guini'i sij Jesús. Nj gui'yaj Jesús nico sun sa'

guini'i ni é re', gui'yaj Yan'anj. Nj gui'yaj Yan'anj sisi digyán sí' ango rasun sa' scanij a ni é re' nej. 23 Sanj digyán 'ngo tsínj daj chrej sisi ga'na' guida'a ni sij Jesús. Nj garij ni tsínj da'ui gaquin' gaquij Jesús rian rugutsi. Nj dagahui' ni sij sí', gui'yaj a ni é re'. Sanj asij riqui doj, nj gani ruhua Yan'anj sisi hué daj guiran' yya sí'. Nj guini'i sini Yan'anj sisi hué daj guiran' sij. 24 Sanj ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Nj si ga'ue 'ngo gahui' sij ga manj. Daj si nun ga'ue guna sij scanij ni niman ga manj.

25 'Nj asij ná doj ga'mi xi' David xi'í Jesús. Nj gataj sij:

Guini'ínj sisi niganj guiniquin' Señor riánj anj.

Nj xi'í si niquin' sij xi'ní, nj nitaj si 'ya guxu'uí ga manj.

26 Xi'í daj ni gahuin niá' nimánj.

Nj ga'mi nimánj 'ngo nuguan' niá' ruhua nej.

Daj si gahuin yya ruhuáj sisi gui'yaj sa' Yan'anj ngāj.

27 Nj nun duna man'an re' nimánj rian achin' niman.

Nj nun duna man'an re' sisi guchru nnee cū manj.

Daj si hué huin tsínj sa' niman rian Yan'anj.

28 Nj digyán re' 'ngo chrej rian gachē gane nigān.

Nj hua niá' ruhuáj xi'í si nné re' ngāj.

Daj gataj xi' David asij ná.

29 'Nj ga'ue gataj yyāj gunun a ni é re' huin ín re' jnánj né' sisi gahui' yya xi' David. Nj gachin' yya sij, ruhuáj. Nj hua gue si-cúj sij man chruhua yu'uj da güi acuan' nga né'. 30 Nj gahuin xi' David tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nj guini'i David sisi hua gataj yya Yan'anj sisi gahuin achij 'ngo da'nij da'ni si'ni sij. Nj hué sí' gahuin 'ngo rey nej. 31 Hué dan nj hua guini'i xi' David si gahuin nga Cristo. Daj si ga'mi sij sisi gana'nij Cristo. Nj gataj sij sisi nun duna Yan'anj niman Cristo chruhua yu'uj manj. Nj nun guchru nnee cúj sí' guingaj sí' chruhua yu'uj manj, gataj xi' David.

32 'Nj hua yya ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Nj daran' únj huin tsínj guini'i

sisi xanga' yya ganá'nij sij. ³³ Nĩ nachi nicaj Yan'anj Jesús nan' sij xata' gane 'ueé sij ra'a sa' man'an Yan'anj xanga'. Nĩ hua gataj yya Yan'anj sisi ga'ui' sij Espiritu Santo rian Jesús. Hué dan nĩ ga'nij Jesús Espiritu Santo ga'naj rian anin' únj daj rún' guini'i a ni é re', nĩ da' rún' gunun a ni é re' nej.

³⁴ 'Nĩ sé xí' David huin si gahui nan' xata' mánj. Sanj gataj sí':

Ni gataj Yan'anj gunun Cristo huin tsínj nicaj sun riánj sisi gane 'ueé Cristo ne' chrej ra'a sa' Yan'anj

³⁵ da gahuin ni tsínj unun' nga Cristo daj 'ngo riguiya' guta' Cristo dacój sí'.

Daj gataj David asij ná.

³⁶ Hué dan nĩ tsínj israelita huin a ni é re'. Ngaa nĩ guini'i a ni é re' sisi Jesús gahuin Señor, gui'yaj Yan'anj. Nĩ gahuin sij Cristo, gui'yaj Yan'anj nej. Nĩ hué sij huin tsínj godóco' a ni é re' rian rugutsi aj. —Hué daj gataj Pedro gunun ni sij.

³⁷ Hué dan nĩ ngaa gunun ni sij nuguan' daj, ngaa nĩ ganani nico ruhua niman ni sij. Nĩ nachínj snan'anj ni sij Pedro nga ango ni tsínj huin apóstol huin ni tsínj nicaj dugüi' nga Pedro. Nĩ gataj ni sij:

—Jnánj né', un sin gui'yaj únj, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij gunun ni sí'.

³⁸ Ngaa nĩ nanicaj Pedro gataj sí':

—Ganani ruhua a ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Nĩ gata' nnee daran' a ni é re' nga si-xugüi man'an Jesucristo. Ngaa nĩ guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' a ni é re'. Hué dan nĩ rĩqui Yan'anj Espiritu Santo ga'naj rian án re' aj. ³⁹ Daj si hué daj gataj yya Yan'anj sisi rĩqui sij Espiritu Santo rian án re', nĩ rian da'nij a ni é re' nej, nĩ nga rian daran' ni ngüi nne gan' nej, huin ni sij daran' ni tsínj gaquinj Yan'anj ga'na' ni sij. —Daj gataj Pedro gunun ni ngüi daj.

⁴⁰ Nĩ gui'yaj fuerza Pedro nga ga'i ango ni nuguan' nej. Nĩ ga'nin' sij 'ngo ducúanj rian ni sí', nĩ gataj sij:

—Nacaj á re' ni man'an án re' scanij ni tsínj man yyaj. Daj si 'yaj quij ni sij. —Gataj Pedro.

⁴¹ Hué dan nĩ gata' nnee ni tsínj nahuin ra'a si-nuguan' Pedro. Nĩ güi daj nahuin

chre' 'ngo si hua'nij mí ni ngüi guxuman ruhua ni'i si-nuguan' Pedro. Nĩ guinicaj dugüi' ni sij nga ni tsínj hua guxuman ruhua ni'i man'an Jesucristo.

⁴² Nĩ daran' ni sij hua nica ruhua nga nuguan' digyán ni tsínj huin apóstol rian ni sij. Nĩ nahuin dugüi' daran' ni sij nej. Nĩ gura' da'aj ni sij chrachrúnj xa nuguan'an ni sij nej. Nĩ gachínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj nej.

La vida de los primeros cristianos

⁴³ Nĩ guxu'ui' daran' ni ngüi ni'yaj ni sij ni rasun sa' nico gui'yaj ni tsínj huin apóstol.

⁴⁴ Nĩ mán nuguan'an daran' ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nĩ si'yaj go'ngo ni sij gahuin si'yaj daran' ni sij. ⁴⁵ Nĩ gudu'ue ni sij do'ój ni sij nga si'yaj ni sij. Ngaa nĩ gura' da'aj ni sij san'anj daj rún' achin rian go'ngo ni sij. ⁴⁶ Nĩ uyan hua ruhua ni sij nahuin yu' ni sij daran' güi chruhua nuhui nico. Nĩ hua niá' ruhua ni sij xa nuguan'an ni sij chrachrúnj ducúa go'ngo dugüi' sij. Nĩ hua sa' niman ni sij. ⁴⁷ Nĩ ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj. Nĩ ga'mi sa' ni ango ni ngüi xi'í ni sij nej. Nĩ go'ngo güi, nĩ gahuin nico doj ni tsínj guinicaj dugüi' nga ni sij, gui'yaj man'an Señor. Daj si nacaj yya Yan'anj ango ni sij rún' huaj.

3

Curación de un cojo

¹ Nĩ 'ngo güi nĩ gan'anj Pedro nga Juan nuhui nico. Nĩ guisij ga hua'nij di'ni. Nĩ hué hora daj huin hora achínj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj. ² Nĩ yu'uj daj nicaj ni sij 'ngo tsínj yacuan gan'anj ni sij nuhui daj. Hué daj hua sij asij ga'nga sij. Nĩ ya'yoj nicaj ni sij sí' huan'anj sij rian nuhui daj. Nĩ une' ni sij tsínj daj rian nuhui rian atúj ni sij chruhua nuhui. Nĩ rian atúj ni sij daj gu'naj Rian Hue' Niá'. Nĩ 'yaj tsínj daj caridad rian ni tsínj atúj chruhua nuhui. ³ Nĩ ngaa guini'i tsínj yacuan daj sisi huaj gatu Pedro nga Juan chruhua nuhui, nĩ gachínj sij caridad rian nungüej sí'. ⁴ Nĩ guini'yaj sa' Pedro nga Juan rian tsínj daj. Ngaa ni gataj Pedro:

—Guñi'yaj re' rian nungüej únj.
—Gataj Pedro gunun tsínj yacuan daj.

⁵ Hué dan nì ni'yaj sa' tsínj daj rian nungüej sí' xi'í si gani ruhua sij sisi ga'ui' nungüej sí' doj rian sij, ruhua sij. ⁶ Sanj gataj Pedro gunun sij:

—Nitaj si nicā san'anj plata nga oro riqiñj mánj. Sanj ga'ue riqiñj si nicā rián re'. Atā rián re' nga si-xugüi Jesucristo tsínj 'na' xuman' Nazaret sisi naxuman re' gache re' nánj. —Daj gataj Pedro.

⁷ Ngaa nì guida'a Pedro ra'a sa' sij nachi nicaj sí' sij. Nì 'ngo hora gahuin nucuañ da'mañ sij nga xá dacój sij. ⁸ Nì güej sij ganiquin' sij. Nì gaxi'í sij gachéj sij. Hué daj nì gatúj sij chruhua nuhui nga nungüej sí'. Nì gachéj sij, nì güej sij. Nì ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. ⁹ Ngaa nì guini'i daran' ni ngüi sisi gachéj sij ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. ¹⁰ Nì guini'i daran' ni ngüi sisi hué tsínj daj huin tsínj nne achínj caridad rian atúj ni ngüi chruhua nuhui daj huin yu'uj gu'naj Rian Hue' Niā'. Nì gan'anj ruhua ni sij xi'í si ganahuin tsínj yacuan daj.

Discurso de Pedro en el pórtico de Salomón

¹¹ Nì tsínj ganahuin daj, nì nitaj si na'níj ra'a sij si guida'a sij Pedro nga Juan nico' ran sij nungüej sí'. Nì xi'í si gan'anj ruhua ni ngüi, nì gan'anj daran' ni sij gahuin chre' ni sij rian nungüej sí' 'ngo yu'uj hua ní'nij chruhua nuhui rian gu'naj Salomón. ¹² Nì ngaa guini'i Pedro ni ngüi, nì gataj sij gunun ni sí':

—Nì un sin huin nì gan'anj ruhua ni é re' xi'í si gahuin nan huin ni é re' ni tsínj israelita únj. Nì un sin huin nì ni'yaj á re' únj únj. Sé si-nuguan' nungüej únj gui'yaj si gachéj tsínj nan mánj. Si gunucuañ nungüej únj gui'yaj únj nahuin tsínj yacuan nan ga mánj. Sé xi'í si hua sa' nungüej únj gachéj tsínj nan mánj. ¹³ Nì nico' xí' Abraham nga xí' Isaac nga xí' Jacob man'an Yan'anj xanga'. Nì hué Dan'anj anin' xí' daj gui'yaj sisi hua 'ueé nín' da'níj sij Jesús. Nì naga'ui' a ni é re' Jesús rian ni tsínj nicaj sun güenda dagahui' ni sij. Nì nun gara xina ni é re' sisi tsínj gu'naj Pilato nachi Jesús mánj.

¹⁴ 'Nì nun ga'uej a ni é re' si nachi Pilato tsínj hua sa' nín' huin sij Jesús. Nì hua nica niman sij nej. Sanj gachínj a ni é re' si nachi Pilato 'ngo tsínj dagahui' niman. ¹⁵ Nì hué daj nì dagahui' a ni é re' tsínj 'yaj hua nì'na' né'. Sanj Yan'anj gui'yaj sisi ganá'nij Jesús scanij ni niman. Nì hué únj huin ni tsínj guini'i si ganá'nij sí'. ¹⁶ Hué tsínj nan ganahuin sa', gui'yaj man'an si-xugüi Jesús xi'í si xuman ruhua ni únj ni'í ni únj man'an Jesús. Nì ni'í a ni é re' sij. Nì 'ngo ganahuin sa' nín' sij. Nì guini'i sa' daran' ni é re' si gahuin da aj.

¹⁷ 'Jnánj né', yyaj ni'ínj sisi nun guini'i a ni é re' nga ni tsínj nicaj sun rian án re' si gui'yaj á re' ngaa dagahui' a ni é re' man'an Jesús mánj. ¹⁸ Sanj hué daj gui'yaj Yan'anj si gahuin yya daj rún' gataj daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' sij asij hua ná. Daj si gataj ni sí' si hué daj guiran' Cristo.

¹⁹ 'Ganani ruhua á re'. Nì nanicaj ruhua a ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Ngaa nì naruhui Yan'anj si-gaquin' a ni é re'. Hué dan nì naran ruhua ni é re', gui'yaj Señor. ²⁰ Ngaa nì ga'na' ruhua' yún Jesús rian án re', gui'yaj Yan'anj. Nì hua digyán Yan'anj rian án re' si gahuin sí' Cristo. ²¹ Nì hua nian sisi gane Jesucristo xata' da guisij güi nagui'yaj naca Yan'anj daran' rasun mán. Nì hué daj gui'yaj Yan'anj si ga'mi ni tsínj huin sa' huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' man'an sij gane ni sij asij ná. ²² Nì gataj Moisés gunun ni xí': "Señor huin Yan'anj nico' a ni é re' gui'yaj sisi gahui 'ngo tsínj scanij a ni é re'. Nì ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj daj rún' a'mi man'anj. Nì gunun a ni é re' daran' si gataj sij rian án re'. ²³ Nì daran' ni tsínj na'uej ruhua gunun si gataj sí', nì guere' ni sij. Nì gahuin nini ni sij rian ni tsínj israelita." Hué daj gataj Moisés gunun ni xí' asij hua ná. ²⁴ Nì daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ngaa ga'mi tsínj gu'naj Samuel da ne' chrej rian nej, nì ga'mi ni sij xi'í ni güi nan.

²⁵ 'Nì hué a ni é re' huin da'níj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nì xi'í a ni é re', nì gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' nga xi a ni é re'. Daj si gataj Yan'anj gunun xí' Abraham: "Gahuin niā'

ruhua daran' xi'nin' ni ngüi man chruhua xungüi, gui'yaj da'nij re' aj." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham. ²⁶ Ni ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Ni ga'nij Yan'anj ga'na' sini yan sí' rian án re' sisi nánicaj ruhua á re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Ngaa ni ga'ue gui'yaj Yan'anj sinduj rian án re'. —Daj gataj Pedro gunun ni tsínj 'na' ni'yaj daj ganahuin tsínj yacuan daj.

4

Pedro y Juan ante el concilio

¹ Ni diaj hua gue a'mi Pedro nga Juan rian ni ngüi, ni ga'na' ni chrej nga ni tsínj a'nin' rian ni snado man dugumi rian nuhui nga ni tsínj saduceo 'na' ni sij rian niquin' nungüej sí'. ² Ni nun gahuin niá' ruhua ni sij ngaa gunun ni sij nuguan' digyán Pedro nga Juan rian ni ngüi sisi gana'nij ni niman xi'í si ganá'nij Jesucristo. ³ Ni guida'a ni sij nungüej sí'. Ni garij ni sij ducuaga' nungüej sí' 'ngo yan'. Daj si guisij gahuin di'ni. ⁴ Ni guxuman ruhua nico ni ngüi gunun sinuguan' Pedro. Ni hué daj guisij 'ngo si un'un' mí tsínj guxuman ruhua ni'í Jesucristo.

⁵ Ango güi ni nahuin chre' ni tsínj a'nin' nga ni tsínj huin achij nej, nga ni tsínj digyán ley nej, xuman' Jerusalén. ⁶ Ni nne tsínj gu'naj Anás huin sí' tsínj a'nin' rian ni chrej nga tsínj gu'naj Caifás nej, Juan nej, nga Alejandro nej, nga daran' ni tsínj huin dugüi' ni chrej a'nin' nej. ⁷ Ni gani ni sij Pedro nga Juan dani ni sij. Ngaa ni nachínj snan'anj ni sij nungüej sí'. Ni gataj ni sij:

—Daj hua tsínj riqui sun, ni gui'yaj nungüej é re' da únj. Ni un tsínj si-xugüi ga'mi nungüej é re', ni gui'yaj nungüej é re' da únj. —Gataj ni sij.

⁸ Hué dan ni gara niman Pedro, gui'yaj Espíritu Santo. Ni gataj sij:

—Ni tsínj a'nin' rian ni ngüi nga ni tsínj huin achij huin ín re'. ⁹ Nachínj snan'anj án re' nungüej únj xi'í 'ngo sinduj gui'yaj nungüej únj nahuin 'ngo tsínj yacuan. Ngaa ni guini'i a ni é re' daj hua si gui'yaj nahuin sij, ruhua á re'. ¹⁰ Ngaa ni gunun sa' á re' nga daran' ni tsínj israelita sisi

si-xugüi Jesucristo Nazareno gui'yaj sisi ganahuin sa' tsínj yacuan nan huin tsínj niquin' rian án re'. Ni hué man'an Jesús godóco' a ni é re' rian rugutsi garij a ni é re' gaquij ra'a sij. Sanj ganá'nij sij scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj. ¹¹ Hué Jesús huin yej sa' guere'ej tsínj 'yaj hue' huin man'an án re'. Sanj yyaj ni gahuin Jesús yej sa' doj rian daran' ni yej 'nij si-cúj hue'. ¹² Ni nitaj ni a 'ngo tsínj ga'ue gahuin nucuj ganacaj né'. Nun riqui Yan'anj ango si-xugüi tsínj ga'na' chruhua xungüi ga'ue ganacaj né' ga mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

¹³ Ngaa ni guini'i ni tsínj daj ga'mi sa' Pedro nga Juan. Ni hua guini'i ni sij si nun diguiyun nungüej sí' yanj. Ni tsínj nasinunj chre huin nungüej sí' nej. Xi'í daj ni gan'anj ruhua ni sij. Ngaa ni xacaj sa' ni sij cuenta si hua gachéj nungüej sí' nga Jesús. ¹⁴ Ni guini'i ni sij sisi niquin' tsínj ganahuin daj nga nungüej sij. Ngaa ni nun ri' ruhua ni sij daj gataj ni sij.

¹⁵ Ngaa ni ga'nin' ni sij sun sisi gahui hua'nij ran' tsínj daj rian ni tsínj 'yaj junta daj sisi ga'ue ga'mi ni dugüi' man'an ni sij daj gui'yaj ni sij nga anin' ni sí'. ¹⁶ Ni gataj ni sij:

—Daj gui'yaj né' nga nungüej tsínj da únj. Daj si ni'í sa' daran' ni tsínj man xuman' Jerusalén sisi gui'yaj nungüej sij 'ngo si sa' nico. Ni si ga'ue gato' sisi sé si xanga' huin mánj. ¹⁷ Nitaj si hua sa'aj si gaxa'ni nuguan' nan scanij ni ngüi. Hué dan ni duxu'ui' né' nungüej sij. Ngaa ni ni güi ne' rian, ni si ga'mi nungüej sij si-xugüi Jesús rian 'ngo ni ango ni ngüi mánj. ¹⁸ Ngaa ni gaquínj ni sij ga'na' Pedro nga Juan. Ni nin' ruhua ga'nin' ni sij sun rian nungüej sí' sisi ni a 'ngo nuguan' si ga'mi nungüej sí' xi'í Jesús mánj. Ni si digyán nungüej sí' nga si-xugüi Jesús ga mánj.

¹⁹ Sanj nánicaj Pedro nga Juan gataj nungüej sí' rian ni sij:

—Sa' dagahuin únj rian án re', asi sa' dagahuin únj rian Yan'anj ga ní'. Daj ani ruhua á re' ga únj. ²⁰ Si ga'ue ga'nin' ruhua nungüej únj si ga'mi únj xi'í si

guini'i únj nga xi'í si gunun únj mánj. —Daj gataj Pedro nga Juan rian ni sij.

²¹ Ngaa n̄ duxu'ui' ni tsínj a'nin' daj nungüej sij. N̄ na'n̄j ni sí' chrej nungüej sij. Daj si nun nari' ni sí' un sin xi'i gui'yaj ni sij castigo nungüej sí'. Daj si ga'mi sa' 'ueé daran' ni ngüi rian Yan'anj güenda xi'í si gahuin nga tsínj yacuan daj. ²² N̄ tsínj ganahuin sa' daj, gui'yaj Yan'anj, n̄ huaj sij 'ngo si yo' huij xia.

Los creyentes piden confianza y valor

²³ Ngaa n̄ gan'anj sa' Pedro nga Juan. N̄ guis̄j nungüej sij rian man ni dugüi' sij. N̄ nata' nungüej sij daran' nuguan' gataj ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij gunun nungüej sij. ²⁴ N̄ ngaa gunun daran' ni sij nuguan' daj, ngaa n̄ 'ngo hua ruhua ni sij gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. N̄ gataj ni sij:

—Hué re' huin Señor huin achij yya n̄n'. N̄ gui'yáj re' xata' nga rian yo'ój nej, nnee yan'anj nga daran' rasun man n̄n' gachra' nej. ²⁵ N̄ gui'yáj re' sisi ga'mi David si-nuguan' re' huin sí' 'ngo tsínj gui'yaj sun rián re' asij ná. N̄ gataj sí':
N̄ un sin huin n̄ a'man ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nan únj.
N̄ un sin ani yun ruhua ni sij ga'i nuguan' únj.

²⁶ N̄ naran' dugüi' ni rey nga ni tsínj nicaj sun chruhua xungüi nan güenda si gunun' ni sij nga Señor, n̄ nga tsínj ganacaj ni ngüi huin Cristo.

Daj gataj sí'.

²⁷ 'Xanga' nahuin yu' rey Herodes nga Poncio Pilato nej, n̄ tsínj nico' ango Yan'anj nej, nga ni tsínj israelita xuman' nan gataj ruhua ni sij nga da'n̄j re' huin sí' Jesús tsínj hua sa' chruhua níman. N̄ huin sí' 'ngo tsínj gune' man'án re'. ²⁸ San̄j ngaa achin gahuin sayun daj, gui'yaj ni sij, n̄ hua gui'yaj siní re' sisi hué daj gahuin. N̄ hua gataj siní re' sisi hué daj gui'yaj ni sij.

²⁹ 'Señor, yyaj n̄ guini'i man'án re' daj a'mi huue ni sij rian únj. Ngaa n̄ gui'yáj re' sisi gahuin nucuaaj ni únj ga'mi ni únj si-nuguan' man'án re' rian ni ngüi huin ni únj tsínj 'yaj sun rián re'. ³⁰ N̄ chracuij re' sisi xi'í si-fuerza man'án re', n̄ ganahuin

ni tsínj a'nan' gui'yaj ni únj. N̄ hué daj chracuij re' sisi gui'yaj ni únj si sa' hua nga si-xugüi da'n̄j re' Jesús huin sí' tsínj sa' chruhua niman. —N̄ hué daj gachinj jni'yaj ni dugüi' Pedro nga Juan rian Yan'anj.

³¹ N̄ ngaa guis̄j ganahuij gachinj jni'yaj ni sij, ngaa n̄ guisiqui' hue' rian nahuin chre' ni sij. N̄ gara niman daran' ni sij nga nuguan' sa', gui'yaj Espíritu Santo. N̄ nahuin nucuaaj ni sij ga'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj gunun ni ngüi.

Todas las cosas en común

³² Ngaa n̄ guyan hua ruhua daran' ni tsínj guxuman ruhua ni'i Jesús. N̄ a 'ngo ni sij nun gataj sisi si'yaj urin sij huin si'yaj sij mánj. San̄j ni rasun mán rian ni sij huin si'yaj daran' ni sij, gataj ni sij.

³³ N̄ nucuaaj ga'mi ni apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi sisi ganá'n̄j Señor Jesús. N̄ gui'yaj Yan'anj nico sinduj xi'í daran' ni sij nej.

³⁴ N̄ a 'ngo ni tsínj nitaj si ran' yaco scanij ni sij mánj. Daj si daran' ni tsínj hua do'ój ni sij nga ducua' ni sij, n̄ gudu'uej ni sij do'ój sij nga ducua' sij. N̄ nicaj ni sij san'anj daj ga'na' ni sij. ³⁵ N̄ ga'ui' ni sij san'anj daj rian ni apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús. N̄ gura' da'aj ni sí' rún' achin rian go'ngo ni sij.

³⁶ N̄ hua 'ngo tsínj gu'naj José huin sí' 'ngo tsínj levita. N̄ ga'nga sí' 'ngo yu'uj gu'naj Chipre. N̄ ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj dugu'naj ni sij man'an sí' Bernabé. ³⁷ N̄ hua yo'ój rian Bernabé daj. N̄ gudu'uej sij. N̄ nicaj sij san'anj daj ga'na' sij. N̄ naga'ui' sij ra'a ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi.

5

Ananías y Safira

¹ N̄ hua 'ngo tsínj gu'naj Ananías. N̄ nica sij gu'naj Safira. N̄ gudu'uej nungüej nica sij 'ngo yo'ój. ² N̄ daga'mi dugüi' nungüej nica sij sisi garij hūj nungüej sij da'aj san'anj guiri' nungüej sij. Hué dan ni gan'anj Ananías ga'ui' sij san'anj guna

daj ra'a ni apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. ³ Ngaa ni gataj Pedro gunun sij:

—Ananías, ni un sin huin ni gatúj sichre Satanás chruhua nimán re', ni ga'mi nne re' rian Espíritu Santo únj. Ni garij huí re' da'aj san'anj si gudu'ué re' yo'ój daj. ⁴ Ni asij achin gudu'ué re', ni sé do'ój re' huin ga mí'. Ni ngaa guisíj guru'ué re', ni sé si-san'ánj re' huin ga mí'. Ni un sin huin ni gani ruhuá re', ni garij huí re' san'anj da únj. Sé rian ni ngüi ga'mi nne re' mánj. Saní ga'mi nne re' rian man'an Yan'anj anj. —Daj gataj Pedro.

⁵ Ni ngaa gunun Ananías nuguan' daj, ni ganatúj sij gahui' sij. Ngaa ni guxu'ui' nin' ruhua daran' ni ngüi ngaa gunun ni sij daj guiran' Ananías. ⁶ Ngaa ni ganiquin' ni tsínj hua lij. Ni nari'yanj ni sij atsij níman daj. Ni nicaj ni sij gan'anj sij. Ni gachin' ni sij.

⁷ Hué dan ni chra hua'nij hora, ni gatúj nica tsínj gahui' daj chruhua hue'. Ni nun guini'i unj daj gahuin guiran' nica unj gahui' sí' mánj. ⁸ Ngaa ni nachínj snan'anj Pedro unj. Ni gataj sij:

—Gataj yyá re' sisi hué naanj huin nin' san'anj guida'a nungüej nica re' ngaa gudu'uej nungüej é re' yo'ój aj. —Hué daj huin si nachínj snan'anj Pedro.

—Hué daj huin du'ue gudu'uej únj nánj. —Gataj unj gunun Pedro.

⁹ Ngaa ni gataj Pedro:

—Ni un sin huin ni daga'mi dugüi' nungüej é re' sisi digya' yun'unj nungüej é re' Espíritu Santo únj. Ni tsínj niquin' rian hue' hua nicaj ni sij gan'anj gachin' ni sij stanga nica re'. Ni yyaj ni guinicaj ni sij man'án re' gan'anj re' ne' chrej xe'. —Daj gataj Pedro.

¹⁰ Ni hora daj ganatúj unj rian niquin' Pedro gahui' unj. Ni ngaa gatúj ni tsínj hua lij daj, ni guini'i ni sij sisi hua gahui' unj. Ngaa ni guiri ni sij níman daj gan'anj gachin' sij hué gue xi'níj stanga nica unj.

¹¹ Ni guxu'ui' nin' ruhua daran' ni tsínj guxuman ruhua ni'yaj Jesús nga daran' ni ngüi gunun nuguan' da nej.

Muchas señales y maravillas

¹² Ni nico si sa' gui'yaj ni tsínj apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Ni ganahuin ni ngüi, gui'yaj ni sij. Ni 'ngo hua ruhua daran' ni sij nahuin yu' ni sij chruhua nuhui nico chruhua corredo gu'naj Salomón. ¹³ Ni nun guisij ruhua ango ni tsínj guinicaj dugüi' ni sij nga ni tsínj nico' Yan'anj xi'í si xu'ui' ni sij. Saní ga'mi sa' daran' ni ngüi xi'í ni tsínj nico' Jesús daj. ¹⁴ Ni guxuman ruhua nico ni tsínj nga ni ngüi xana nej ni'i ni sij Señor. Ni gahuin nico ni ngüi nico' Jesús. ¹⁵ Hué dan ni guiri ni ngüi daran' ni tsínj a'nan' du'ua chrej. Ni gurúj ni sij rian nna nga huéj. Hué daj gui'yaj ni sij güenda ngaa guisij Pedro gachin sí', ni ga'ui' si-gaxun' sí' xiráj go'ngo tsínj a'nan' daj. Ni ganahuin ni sí', ruhua ni sij. ¹⁶ Ni ga'na' ga'í ni ngüi mán rian ni xuman' ngaj nichrun' xuman' Jerusalén. Ni nicaj ni sij ni ngüi a'nan' nga ni ngüi chran' yun'unj ni nane xi'i chruhua niman ga'na' ni sij. Ni ganahuin daran' ni sij.

Pedro y Juan son perseguidos

¹⁷ Hué daj ni gahuin xicoj ruhua ni dugüi' chrej a'nin' ni'yaj ni sij ni tsínj apóstol. Ni ni dugüi' chrej daj huin ni tsínj gu'naj Saduceo. ¹⁸ Ngaa ni gan'anj guida'a ni sij ni apóstol. Ni garij ni sij ducuaga'. ¹⁹ Saní yan' sa' ga'na' 'ngo ángel, gui'yaj Señor. Ni na'níj sij rian ducuaga' daj. Ni guiri sij ni sí' xe'. Ni gataj sij:

²⁰ —Gan'anj a ni é re' chruhua nuhui nico guiniquin' re'. Ngaa ni nata' á re' rian ni ngüi daj ga'ue ga ni'na' niman ni sij rian Yan'anj anj. —Daj gataj ángel gunun ni apóstol.

²¹ Ni ngaa guisíj gunun ni sij nuguan' daj, ni gatúj ni sij nigan' chruhua nuhui. Ni gaxi'i ni sij digyán ni sij rian ni ngüi. Ni hué hora daj ni guxuman ni dugüi' chrej a'nin'. Ni gaquínj ni sij daran' ni tsínj huin achij rian ni tsínj israelita ga'na' ni sí' sisi gui'yaj ni sí' junta nico. Ngaa ni ga'níj ni sij ni tsínj gan'anj nacaj ni apóstol nun chruhua ducuaga'. ²² Saní ngaa guisíj ni tsínj ga'níj ni chrej a'nin' ducuaga', ni nun nari' ni sí' ni sij. Ni

nanicaj ni sí'. Nî nata' ni sí' si gahuin ducuaga'. ²³ Nî gataj ni sí':

—Hua ránj xanga' rian ducuaga' nari' únj. Nî niquin' ni snado dugumi ni sij rian ducuaga' nej. Sanî ngaa na'nîj ni únj rianj, nî nun nari' ni únj ni sij ga' mánj. —Daj gataj ni tsínj gan'anj daj.

²⁴ Nî ngaa gunun chrej a'nin' nga snado huin achij rian ni snado dugumi nuhui nuguan' daj, ngaa nî nun xugüi ruhua nungüej sij daj gui'yaj nungüej sij nga ni tsínj nico' Jesús. Daj si nun ni'i ni sij aman guisij guiniquin' nuguan' daj. ²⁵ Ngaa nî guisij 'ngö tsínj nata' rian ni sij. Nî gataj sí':

—Ni tsínj ga'nîj a ni é re' chruhua ducuaga', hué ni sij niquin' chruhua nuhui. Nî digyán ni sij rian ni ngüi, nata' sí'. —Daj gataj tsínj daj.

²⁶ Ngaa nî gan'anj snado huin achij nga ango ni snado 'na' rucu sij, gan'anj nacaj ni sij ni tsínj apóstol. Sanî nun gui'yaj ni sij fuerza rian ni sí'. Daj si xu'ui' ni sij sisi ga'ui' ni ngüi yej ni sij.

²⁷ Nî nicaj ni sij ga'na' ni sij rian junta nico daj. Ngaa nî nachínj snan'anj chrej a'nin' ni sí'. ²⁸ Nî gataj sij:

—Hua gataj ni únj sisi sî digyán án re' nga si-xugüi tsínj daj ga' mánj. Nî un sin huin 'yaj á re' únj. Digyán nîj ni é re' si-nuguan' ni é re' nîj gachra' chruhua xuman' Jerusalén. Nî huin ruhua á re' guta' á re' si-tun man'an tsínj gahui' daj xiráj ni únj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa nî gataj Pedro nga ango ni tsínj apóstol:

—Hua nian si dagahuin né' rian Yan'anj daj nga rian ni tsínj aj. ³⁰ Yan'anj nico' ni xí' huin si gui'yaj ganá'nij Jesús. Hué sí' huin tsínj dagahui' a ni é re' godóco' a ni é re' rian rugutsî. ³¹ Nî Yan'anj gui'yaj sisi nan' Jesús xata'. Nî nne sij ra'a sa' Yan'anj. Nî gahuin achij nîj sij, gui'yaj Yan'anj. Nî huin sij tsínj nacaj né'. Nî nicaj sun sij rian né', gui'yaj Yan'anj. Nî hué daj gui'yaj Yan'anj sisi ga'ue nanicaj ruhua ni tsínj israelita nga xi'í si-gaquin' ni sij. Ngaa nî guinicaj Yan'anj 'ngö niman nico xi'í ni sij nej. ³² Nî huin ni únj tsínj niquin' nata' rian ni ngüi xi'í nuguan' daj.

Nî hué daj 'yaj Espíritu Santo. Nî hua ga'nîj Yan'anj ga'na' Espíritu Santo rian daran' ni tsínj dagahuin si-nuguan' sij. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

³³ Nî ngaa gunun ni tsínj nicaj sun nuguan' daj, nî ducu ga'man ruhua ni sij. Nî huin ruhua ni sij dagahui' ni sij ni sí'. ³⁴ Sanî scanij ni tsínj nicaj sun daj, nî naxuman 'ngö tsínj fariseo gu'naj sí' Gamaliel huin sí' 'ngö maestro digyán siley Yan'anj rian ni ngüi. Nî ga ní'yanj nîj ruhua ni ngüi nga tsínj daj. Nî ga'nin' sij sun sisi 'ngö hora le'ej daj gahui' ni apóstol ne' chrej xe'. ³⁵ Hué dan nî gataj sij gunun ango ni tsínj nicaj sun daj:

—Tsínj israelita huin né'. Nî ga cuidado né' nga si gui'yaj né' nga ni tsínj daj.

³⁶ Daj si asij ganij nî naxuman 'ngö tsínj gu'naj Teudas. Nî gataj sij sisi huin achij man'an sij. Hué daj gataj sij. Nî guinico' 'ngö si gan'anj ciento tsínj rucu sij. Sanî dagahui' ango ni sí' sij. Nî gaxa'nî daran' ni tsínj gunun si-nuguan' sij. Nî ganahuij si-nuguan' tsínj daj. ³⁷ Ne' rucu doj scanij ni güi gui'yaj ni sij 'ngö yanj censo, nî naxuman ango tsínj gu'naj Judas huin tsínj 'na' estado Galilea. Nî guinico' ga'î nîj ruhua ni tsínj man'an sí'. Sanî hué daj dagahui' ni sij sí' nej. Nî gaxa'nî daran' ni tsínj gunun si-nuguan' sí'.

³⁸ 'Ngaa nî yyaj nî ataj snan'an gunun a ni é re' sisi sî gahuin né' nga ni tsínj nan mánj. Nî ga'nin' ruhua né' sisi gan'anj ni sij. Daj si sisi si-nuguan' ni tsínj huin nuguan' nico' ni sij, nî sisi 'yaj ni sij daj rún' ahui chra man'an ni sij, ngaa nî guere' si 'yaj ni sij aj. ³⁹ Sanî sisi huéj huin si 'na' rian Yan'anj, ngaa nî sî ga'ue gunucuj né' gui'yaj gana né' rian ni tsínj daj. Ga cuidado né' sisi sî gunun' né' nga man'an Yan'anj anj. —Daj gataj Gamaliel gunun ni sij.

⁴⁰ Nî garáj xina daran' ni sij nga si-nuguan' sí'. Hué dan nî gaquinj ni sij ga'na' daran' ni apóstol. Nî garij ni sij nne' xiráj ni sí'. Nî ga'nin' ni sij sun sisi hua yya guej ga'mi ni sij si-xugüi man'an Jesús. Hué da' sîj nî na'nîj ra'a ni sij gan'anj ni sí'. ⁴¹ Ngaa nî gahui' ni apóstol rian ni tsínj nicaj sun. Nî nîj

ruhua gahuin niã' ruhua ni sij xi'í si ga'uej ruhua Yan'anj sisi gujran' ni sij sayun xi'í si-xugüi man'an Jesucristo. ⁴² Nj daran' güi mán ni sij chruhua nuhui nico, nj chruhua go'ngo ni hue'. Nj nun dunáj ni sij si digyán ni sij nuguan' sa' huin si-nuguan' Jesús ga'mi ni sij rian ni ngüi.

6

Elección de siete diáconos

¹ Hué dan nj güi daj, nj huaj gahuin nico ni tsínj guxuman ruhua guini'i si-nuguan' Jesucristo. Nj scanij ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo daj, nj gaxi'i ni tsínj a'mi snan'anj griego ga'mi gaquin' ni sij xi'í ni tsínj a'mi snan'anj hebreo. Nj gataj ni sij sisi nun ga'ui' nico ni tsínj hebreo xa ni ngüi mmij man scanij ni tsínj griego daj. ² Ngaa nj nahuin yu' daran' ni ngüi xuman ruhua ni'i Yan'anj, gui'yaj ni xuhuij ni tsínj apóstol. Nj gataj ni sij:

—Nitaj si hua sa'aj sisi dunaj ni únj si ga'mi ni únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi güenda si ga'ui' ni únj si xa ni ngüi mánj. ³ Hué dan nj nacui a ni é re' ichij ni tsínj scanij a ni é re' huin ín re' jnánj né'. Nj gahuin ni sij ni tsínj xi'i a'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij. Nj gahuin ni sij ni tsínj nun sa' Espíritu Santo niman ni sij. Nj nacui a ni é re' ni tsínj ni'i sa'. Ngaa nj duguata ni únj sun nan ni sij. ⁴ Nj ga gachínj jni'yaj ni únj rian Yan'anj. Nj digyán ni únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi nej. —Daj gataj ni sij gunun ni ngüi.

⁵ Nj garan' ruhua daran' ni sij nga nuguan' daj. Nj nacui ni sij 'ngo tsínj daj gu'naj sí' Esteban. Nj huin sí' 'ngo tsínj xuman sa' ruhua ni'i Yan'anj. Nj nun sa' niman sij Espíritu Santo. Nj nacui ni sij tsínj gu'naj Felipe nga tsínj gu'naj Prócoro nej, tsínj gu'naj Nicanor nej, tsínj gu'naj Timón nej, tsínj gu'naj Parmenas nej, tsínj gu'naj Nicolás nej, huin sí' 'ngo tsínj 'na' xuman' Antioquía. Nj hua guida'a sí' si-ducuanj ni tsínj israelita. ⁶ Ngaa nj ganiquin' ichij ran' tsínj daj rian ni tsínj apóstol. Nj guta' ni apóstol ra'a ni sij rian ni sí'. Nj gachínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj si chracuij Yan'anj ni sí' nga sun nacaj ni sí'.

⁷ Nj gaxa'ni si-nuguan' Señor. Nj huaj gahuin nico ni tsínj digui'yun si-nuguan' Jesucristo chruhua xuman' Jerusalén. Nj nico ni chrej guxuman ruhua ni'i Jesucristo nej. Nj dagahuin ni sij si-nuguan' sí'.

Arresto de Esteban

⁸ Nj sa' gui'yaj Esteban nga si-fuerza Yan'anj. Nj chracuij Yan'anj man'an sij sisi guj'yaj sij si sa' scanij ni ngüi. ⁹ Nj hua 'ngo xi'nin' ni tsínj man chruhua nuhui nico. Nj gu'naj ni sij ni tsínj Libertados. Nj guinicaj dugüi' ni sí' nga ni tsínj 'na' xuman' Cirene nga ni tsínj 'na' xuman' Alejandría nej, ni tsínj 'na' estado Cilicia nej, ni tsínj 'na' estado Asia nej. Nj gaxi'i ga'mi 'ngo ango ni sij gunun' ni sij nga Esteban. ¹⁰ Sani nun ga'ue gui'yaj gana ni sij nga si-nuguan' sí' xi'í si gahuin chrun sa' sí', gui'yaj Espíritu Santo. ¹¹ Hué dan nj gui'yaj huí ni sij sisi ga'mi yya huij hua'nij tsínj daj sisi hua gunun ni sí' ga'mi quij Esteban xi'í Moisés nga xi'í Yan'anj nej.

¹² Hué ducuanj daj huin nj ga'mi quij ni ngüi xi'í Esteban, gui'yaj ni tsínj daj. Nj hué daj ga'mi ni tsínj huin achij nej nga ni tsínj digyán si-ley Yan'anj rian ni ngüi. Hué dan nj guida'a ni sij Esteban guxun ni sij. Nj nicaj ni sij ga'na' ni sij rian junta nico. ¹³ Nj gana'no' ni sij ni tsínj guiniquin' nata' nuguan' yya. Nj gataj ni tsínj ga'mi nuguan' yya daj:

—Ya'yoj a'mi quij tsínj nan xi'í nuhui sa' nin' nan nga xi'í si-ley Yan'anj nej. ¹⁴ Nj hua gunun anin' únj si ga'mi sij sisi duguane Jesús Nazareno nuhui nan. Nj gataj sij sisi naduna Jesús si-ducuanj né' huin ducuanj hua ga'nin' Moisés sun rian né' si gui'yaj né'. —Daj gataj ni tsínj niquin' nata' nuguan' yya daj.

¹⁵ Nj guini'yaj sa' daran' ni tsínj man junta daj rian Esteban. Nj nun rian sij daj rún' nun rian 'ngo ángel.

7

Defensa y muerte de Esteban

¹ Hué dan nj nachínj snan'anj chrej a'nin' Esteban. Nj gataj sij:

—Xanga' huin daran' ni nuguan' nan ní'. —Daj gataj sij gunun Esteban.

² Ngaa n̄i nanicaj Esteban gataj sí':

—Jnánj né', da'nuj né', gunun sa' á re' si ga'mī. Ngaa gane xí' gu'naj Abraham yo'ój Mesopotamia asij nun gan'anj sij gane sij xuman' Harán, ngaa n̄i gurugüi' Yan'anj rian sij. N̄i hua sa' n̄in' 'ueé Yan'anj. ³ N̄i gataj Yan'anj gunun Abraham: “Gahui re' xánj re' rian nne ni dugüi' re'. N̄i gan'anj re' 'ngo yo'ój digyánj rián re'.” Gataj Yan'anj gunun Abraham. ⁴ Hué dan n̄i gahui Abraham xánj ni tsínj Caldeo gan'anj sij xuman' Harán gane sij. N̄i ngaa gahui' chrej sij, n̄i nicaj Yan'anj Abraham ga'na' sij yo'ój nan rian man ni é re' yyaj. ⁵ Sanj nun ga'ui' Yan'anj urin xico' yo'ój rian gurun sij. Sanj gataj yya Yan'anj sisi da rucu, ngaa n̄i riqui Yan'anj yo'ój nan rian ni da'nij da'n̄i si'n̄i sij gane niganj n̄in' ni sij. N̄i hué daj gataj Yan'anj ngaa nitaj da'nij Abraham mánj.

⁶ 'N̄i hué daj gataj Yan'anj gunun sij: “Guiman ni da'n̄i si'n̄i re' do'ój ango ni ngüi. N̄i gui'yaj sun yun ni sij rian ni sí'. N̄i guiran' yaco ni sij, gui'yaj ni tsínj man yo'ój daj da guisij gan'anj ciento yo'. ⁷ Sanj ni tsínj rian gui'yaj sun yun ni da'n̄i si'n̄i re', n̄i gahuin castigo ni sij, gui'yā. N̄i ne' rucu, n̄i gahui ni da'n̄i si'n̄i re' yo'ój daj, gui'yā. Ngaa n̄i guinico' ni sij man'ánj yu'uj nan.” Daj gataj Yan'anj gunun xí' Abraham asij ná.

⁸ 'N̄i gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' sa' nga Abraham. N̄i ga'nin' Yan'anj sun sisi guta' ni da'nij Abraham da'nga' nnee cúj ni sij. N̄i ngaa huaj da'nij sij Isaac itunj güi, n̄i guta' sij da'nga' nnee cúj sí'. N̄i hué daj gui'yaj Isaac xí' da'nij sij tsínj gu'naj Jacob nej. N̄i uyan gui'yaj Jacob nga ni xuhuij da'nij sij ni tsínj gane asij ná.

⁹ 'N̄i gahuin xicoj ruhua ni xí' guini'i ni sij jnánj ni sij huin tsínj gu'naj José. N̄i gudu'uej ni sij sí' gan'anj sí' yu'uj gu'naj Egipto. Sanj huaj Yan'anj nga José. ¹⁰ N̄i nacaj Yan'anj José scanij daran' ni sayun guiran' sij. N̄i gui'yaj Yan'anj sisi garan' ruhua rey gu'naj Faraón ni'i sij xí' José huin sí' rey nicaj sun yo'ój Egipto. N̄i

gahuin chrun sa' xí' José rian rey daj, gui'yaj Yan'anj. N̄i gui'yaj rey Faraón sisi gahuin xí' José gobernado rian yu'uj gu'naj Egipto. N̄i gahuin sij tsínj nicaj yun'unj chruhua n̄in' ducúa rey Faraón nej.

¹¹ 'N̄i ngaa daj ga'na' 'ngo xi'na nico 'ngo gue yu'uj gu'naj Egipto nga yu'uj gu'naj Canaán nej. N̄i ga'na' n̄in' ruhua sayun rian ni ngüi daj. N̄i nun guiri' ni xí' si xa ni sij. ¹² Sanj gunun xí' Jacob sisi man strigo Egipto. Ngaa n̄i ga'nij sini sij gan'anj ni da'nij sij yu'uj daj huin ni tsínj daj ni xí'. ¹³ N̄i ngaa guisij huij gan'anj ni sij yu'uj daj, n̄i gataj yya José gunun ni sij sisi jnánj ni sij huin sí'. Ngaa n̄i guini'i rey Faraón daj hua ni dugüi' xí' José.

¹⁴ 'Hué dan n̄i ga'nin' xí' José nuguan' sisi ga'na' daran' ni dugüi' chrej sij Jacob gane ni sí' yu'uj gu'naj Egipto. N̄i guisij hua'nij xia xinun' ni ngüi huin ni dugüi' Jacob. ¹⁵ Hué daj gahuin guiran' xí' Jacob gan'anj sij yo'ój Egipto. N̄i hué yu'uj daj gane sij gahui' sij. N̄i gahui' ni xí' nej. ¹⁶ N̄i nicaj ni sij níman ni sí' gan'anj ni sij xuman' gu'naj Siquem. N̄i gachin' ni sij chruhua huej hua guiránj xí' Abraham nga san'anj naru'ue sí' rian ni da'nij tsínj gu'naj Hamor xuman' Siquem.

¹⁷ 'N̄i ngaa 'na' gahuin nichrun' ni güi rún' hua gataj yya Yan'anj gunun Abraham, ngaa n̄i gahuin nico ni tsínj huin ni xí' ni tsínj israelita. N̄i guixi'naj ni sij man ni sij Egipto. ¹⁸ N̄i hué daj gui'yaj ni sij da gatúj ango rey Egipto. N̄i nun ni'i sí' José mánj. ¹⁹ N̄i hué rey daj huin tsínj digya' yun'unj ni dugüi' né' ni tsínj israelita. N̄i chran' yun'unj sij ni xí'. N̄i ga'nin' sij sun sisi duna ni xí' ni da'nij ni sij lij ne' chrej xe' si gahui'-í'. ²⁰ N̄i ngaa daj ga'nga 'ngo tsin' sno'o gu'naj Moisés. N̄i garan' ruhua Yan'anj ni'i-ín' tsin' daj. N̄i hua'nij yahui duguachij chrej sij nga nni sij ducúa nungüej sí'. ²¹ N̄i ngaa dunáj nungüej sí' tsin' daj ne' chrej xe', ngaa n̄i ganacaj da'n̄i xana rey Faraón tsin' daj. N̄i duguachij ún' tsin' daj. N̄i gahuin-ín' da' rún' huin da'nij man'an ún'. ²² N̄i gahuin chrun Moisés daran' nuguan' ni'i ni tsínj

egipcio. Nî nicaj sun si-nuguan' sij. Nî guí'yaj sa' sij nej.

²³ 'Nî ngaa guisîj Moisés huîj xia yo', nî gani ruhua sij gan'anj nî'yaj sij daj ran' ni dugüi' sij ni tsínj israelita. ²⁴ Nî ngaa guini'i sij sisi chran' 'ngo tsínj egipcio 'ngo dugüi' sij, ngaa nî nacaj sij tsínj huin dugüi' sij. Nî ga'ui' sij tsínj egipcio daj xi'í si guí'yaj sí'. ²⁵ Daj si gani ruhua Moisés sisi xacaj ni dugüi' sij cuenta sisi nacaj Yan'anj ni sí' xi'í man'an sij. Sanî nun xacaj ni sí' cuenta xi'í si guí'yaj sij mánj.

²⁶ 'Ango güi nî guini'i Moisés sisi unun' huîj tsínj israelita. Nî huin ruhua sij sisi na'mi sa' nungüej sí'. Ngaa nî gataj sij: "Dugüi' nungüej é re'. Nî un sin huin nî ó' nungüej é re' únj." Gataj Moisés gunun nungüej sij. ²⁷ Sanî tsínj ó' dugüi' daj, nî ráj ra'a sij Moisés, nî gataj sij: "Nî un tsínj ganí so', nî gahuín so' 'ngo tsínj ga'nin' rian únj únj, asî 'ngo guesî huín so' nej ga ní'. ²⁸ Ruhua re' dagahui' re' man'anj da' rún' dagahui' re' 'ngo tsínj egipcio guqui nan ní'." Daj gataj sij gunun Moisés. ²⁹ Nî ngaa gunun Moisés nuguan' daj, nî gunánj sij gan'anj sij 'ngo yu'uj gu'naj Madián. Sanî sé xánj sij huin mánj. Nî ga'nga huîj da'nî sno'o sij yu'uj daj.

³⁰ 'Nî ngaa gachin huîj xia yo', nî gan'anj Moisés 'ngo yu'uj huin quij guí'yanj naco nîchrun' quij gu'naj Sinaí. Nî guini'i sij 'ngo coj tanj rian anun yan'an. Nî gurugüi' 'ngo ángel scanij yan'an daj guini'i sij. ³¹ Nî gan'anj ruhua Moisés nga si guini'i sij daj. Nî ngaa gan'anj nichî sij guini'yaj sa' sij, nî gunun sij ga'mi si-nane man'an Señor. ³² Nî gataj Señor: "Huēj huin Dan'anj ni xí re' gane ni sij asîj hua ná. Huēj huin Dan'anj Abraham nga Isaac nej, Jacob nej." Daj gataj Yan'anj gunun Moisés. Ngaa nî gaxî'i nangunánj Moisés xi'í si guxu'ui' sij. Nî nun guisîj ruhua sij guini'yaj sij coj da mánj. ³³ Ngaa nî gataj Señor gunun sij: "Guîri so' dacánj so'. Daj si rian niquin' so' huin yo'ój sa' rian nne man'anj. ³⁴ Xanga' hua guini'inj daj ran' ni tsínj nico' man'anj sayun man ni sij Egipto. Nî gunúnj si uchej ni sij xi'í sayun daj. Nî 'na' man'anj sisi ga ní'nîj rian ni

sij rian sayun ran' ni sij. Xi'í daj gahua' so' si ga'nî gan'anj so' Egipto aj." Gataj Señor gunun Moisés.

³⁵ 'Hué dan nî nun garan' ruhua ni dugüi' Moisés guini'i ni sij sí'. Nî gataj ni sij gunun sí': "Nî un tsínj ganí so', nî gahuín so' 'ngo tsínj ga'nin' rian ni únj únj, asî 'ngo güesi huín so' ga ní'." Hué daj gataj ni sij. Sanî ga'nîj Yan'anj sisi gahuin Moisés 'ngo tsínj a'nin' nico scanij ni tsínj israelita nacaj sij ni sí'. Nî hué daj guí'yaj Yan'anj nga Moisés ngaa guini'i sij ángel niquin' scanij coj tanj daj. ³⁶ Nî hué Moisés huin si guiri ni tsínj israelita Egipto. Nî hué man'an sij guí'yaj si sa' Egipto. Nî hué daj guí'yaj sij rian gu'naj Mar Rojo nga quij quí'yanj naco ngaa achéj ni tsínj israelita huîj xia yo' yu'uj daj. ³⁷ Nî hué Moisés huin si gataj gunun ni tsínj israelita: "Yan'anj guí'yaj sisi gahui 'ngo tsínj scanij a ni é re'. Nî ga'mi sí' si-nuguan' Yan'anj. Nî da'nga' rún' 'yaj man'anj, nî hué daj guí'yaj sí' nej. Gunun a ni é re' si-nuguan' sí'." Daj gataj Moisés.

³⁸ 'Nî hué Moisés gahuin tsínj huaj nga daran' ni tsínj israelita ne' quij guí'yanj naco ngaa gachéj ni sij nga ángel. Nî ángel daj huin si ga'mi nga Moisés ne' quij gu'naj Sinaí nej. Nî gachéj ángel nga ni xí' nej. Nî ga'ui' Yan'anj ni nuguan' hua nî'na' rian Moisés sisi digyán sí' ni nuguan' daj rian né', nî ga nî'na' né'. ³⁹ Sanî nun ga'uej ruhua ni xí' dagahuin ni sij si-nuguan' Moisés. Nî danicaj ni sij ne' rucu sí'. Nî huin ruhua ni sij nanicaj ni sij Egipto. ⁴⁰ Nî gataj ni sij gunun tsínj gu'naj Aarón: "Guí'yáj re' 'ngo yan'anj sisi guíta diaj rian né' gache né'. Daj si nun ni'i né' si ran' Moisés tsínj guiri né' Egipto." Daj gataj ni sij gunun Aarón. ⁴¹ Hué dan nî guí'yaj ni sij 'ngo yan'anj nari ra'a ni sij. Nî hua-á' daj rún' hua 'ngo cero le hua-á'. Nî dagahui' ni sij ni xucu guí'yaj ni sij 'ngo guí'yanj rian yan'anj nari ni sij daj. Nî gahuin niá' ruhua ni sij nga yan'anj guí'yaj ra'a ni sij daj.

⁴² 'Hué dan nî gahuin nîni man'an Yan'anj xanga' rian ni sij. Nî duna Yan'anj ni sij si guínico' ni sij ni yati' mán xata'

nga yahui nej, güi nej. Ni hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná. Ni garun ni sij rian yanj huin si-libro Yan'anj. Ni gataj ni sij:

Ni tsínj israelita huin ín re'.

Sé rian man'anj dagahui' a ni é re' xucu ngaa gane ni é re' huij xia yo' quij gui'yanj nāco mánj.

⁴³ Sani nicaj a ni é re' nuhui atsij gane yan'anj gu'naj Moloc gachéj a ni é re'.

Ni nicaj á re' yan'anj huin yati' gui'yaj ra'a á re' gu'naj Renfán.

Ni gui'yaj á re' nungüej yan'anj daj sisi guinun yan'anj a ni é re'.

Hué xi'í daj ni ga'nī a ni é re' gan'anj án re' 'ngo yu'uj ne' rian xuman' Babilonia gane a ni é re', gui'yā aj.

Daj gataj Yan'anj. Ni hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná.

⁴⁴ 'Ni nicaj ni xi' hue' atsij ducúa Yan'anj xanga' ngaa huaj ni sij quij qui'yanj nāco daj. Ni hue' daj gane Yan'anj ga'mi sij rian ni xi né'. Ni hua ga'nin' Yan'anj sun rian Moisés sisi gui'yaj sij nuhui atsij daj. Ni digyán Yan'anj 'ngo ducúanj daj ga gui'yaj Moisés nuhui daj. Ni uyan hua nuhui daj nga nuhui digyán Yan'anj rian Moisés. ⁴⁵ Ni nahuin ra'a ni xi' nuhui atsij daj. Ni nicaj ni sij nga tsínj gu'naj Josué ga'na' ni sij nuhui daj da do'ój ni tsínj 'na' anéj chrej. Ni guiri Yan'anj ni sí' do'ój ni sí'. Ni gatúj ni xi' rian do'ój ni sí', gui'yaj Yan'anj. Ni nicaj ni sij nuhui atsij daj da guinicaj rey David sun rian ni sij.

⁴⁶ 'Ni garan' ruhua Yan'anj ni'i rey David. Ni gachínj jni'yaj David rian Yan'anj sisi ga'ue gui'yaj man'an sij 'ngo nuhui gahuin ducúa Yan'anj huin Yan'anj guinico' xi' Jacob. ⁴⁷ Sani gui'yaj tsínj gu'naj Salomón nuhui daj. ⁴⁸ Sani nitaj si nne Yan'anj xanga' chruhua hue' 'yaj ra'a ni tsínj mánj. Daj si gataj 'ngo tsínj ngaa ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj asij hua ná:

⁴⁹ Xata' huin 'ngo chrun xila sa' nnēj.

Ni yo'ój huin 'ngo rún' huin rian utāj dacō.

Xi'í daj nitaj si huaj si gui'yaj á re' 'ngo hue' rian ganēj.

Ni nitaj nunj 'yaj sisi gui'yaj á re' rian naran ruhuāj mánj.

⁵⁰ Daj si man'anj gui'yaj daran' ni rasun. Daj gataj Yan'anj rian tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj daj.

⁵¹ 'Ni tsínj so'o huin ín re'. Ni quij niman án re' nej. Ni nunun a ni é re' nej. Ni ganj unun' a ni é re' nga Espiritu Santo. Ni uyan 'yaj á re' nga ni xi a ni é re' guimán asij ná. ⁵² Ni guinico' ni xi a ni é re' daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Ni dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi sini sisi ga'na' tsínj hua nica niman huin sí' Jesús. Ni naga'ui' a ni é re' man'an sí' ra'a ni tsínj quij hua. Ni dagahui' a ni é re' man'an sí'. ⁵³ Ni nahuin ra'a á re' si-ley Yan'anj riqui ni ángel rian án re'. Sani nun dagahuin a ni é re' nuguan' da mánj. —Daj gataj tsínj gu'naj Esteban rian ni tsínj huin achij gan'anj junta nico daj.

⁵⁴ Ni ngaa gunun ni sij si-nuguan' Esteban, ni ducu ga'man ruhua ni sij da' xa ruj yan' ni sij xi'í Esteban. ⁵⁵ Ni gatúj 'ueé Espiritu Santo niman Esteban. Ni guini'yaj sij xata'. Ni gurugüi' Yan'anj guini'i sij. Ni hua sa' nin' 'ueé hua Yan'anj. Ni guini'i sij sisi ganiquin' Jesús ne' chrej ra'a sa' man'an Yan'anj nej.

⁵⁶ Hué dan ni gataj Esteban:

—Ni'yaj á re'. Hua ní'nij xata' ni'yā. Ni niquin' da'nij ni ngüi ne' chrej ra'a sa' man'an Yan'anj huin sij Jesús. —Daj gataj Esteban gunun ni sij.

⁵⁷ Ngaa ni gaguáj nucua jni' ruhua ni sij. Ni garanj daran' ni sij rian niquin' Esteban. ⁵⁸ Ni guiri ni sij sí' du'ua xuman' daj. Ni ga'ui' ni sij yej man'an sí'. Ni ni tsínj ga'mi gaquin' xi'í Esteban, ni guiri ni sij si-gan' ni sij gurúj acuan' ni sij rian niquin' 'ngo tsínj hua lij gu'naj sí' Saulo. ⁵⁹ Diaj hua gue' a'ui' ni sij yej, ni gachínj jni'yaj Esteban rian Jesucristo. Ni gataj sij:

—Señor Jesús, nahuin ra'á re' nimānj anj. —Daj gataj Esteban gunun Jesucristo.

⁶⁰ Hué dan ni guiniquin' ráj dācoj sij, ni gaguáj nucua jni'. Ni gataj sij:

—Señor, si xacaj re' cuenta nga gaquin' 'yaj ni sij yūnj mánj. —Daj gataj sij, ni gahui' sij.

8

Saulo persigue a la iglesia

¹ Nĩ ga'uej ruhua Saulo sisi dagahui' ni sij Esteban. Nĩ hué guē güi daj, nĩ gaxi'i ni sij chran' yun'unj ni sij ni tsinj nahuin yu' guinico' Yan'anj huin ni tsinj mán xuman' Jerusalén. Hué dan nĩ gaxa'nĩ daran' ni sí' riqui estado Judea nga estado Samaria nej. Sanĩ nun gaxa'nĩ man'an ni tsinj apóstol ni tsinj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. ² Nĩ gan'anj go'ngo ni tsinj hua sa' niman gan'anj gachin' ni sij Esteban. Nĩ gaco nĩn' ruhua ni sij xi'í sí'. ³ Nĩ ni güi daj gahuin huue Saulo chran' yun'unj sij ni tsinj guinico' Yan'anj. Nĩ atúj sij chruhua ni hue' xun sij ni tsinj nga ni ngüi xana garij sij ducuaga'.

Predicación del evangelio en Samaria

⁴ Sanĩ ni tsinj gaxa'nĩ, nĩ gachéj ni sij nĩn' gachra'. Nĩ nata' ni sij si-nuguan' Yan'anj gunun ni ngüi rian huaj ni sij. ⁵ Nĩ hua 'ngo tsinj gu'naj Felipe. Nĩ gan'anj sij 'ngo xuman' gu'naj Samaria. Nĩ ga'mi sij si-nuguan' Cristo xuman' daj. ⁶ Nĩ uyan ruhua ni sij gunun sa' ni sij si-nuguan' Felipe xi'í si guini'i ni sij si sa' gui'yaj Felipe. ⁷ Nĩ ganahuin ga'i ni ngüi nun nane xi'i niman. Nĩ gaguáj nucuaaj ni nane xi'i daj gahui niman ni ngüi. Nĩ ganahuin ga'i ni ngüi nare' nnee cúj nga ni ngüi yacuan nej. ⁸ Ngaa nĩ nĩn' ruhua gahuin nĩa' ruhua ni ngüi man xuman' daj.

⁹ Nĩ hua 'ngo tsinj gu'naj Simón. Nĩ asij sini nĩ gui'yaj chre sij. Nĩ digya' yun'unj sij ni ngüi mán xuman' daj. Nĩ gui'yaj sij sisi achij sij doj rian ni ngüi. ¹⁰ Nĩ gunun sa' daran' ni tsinj hua lij nga ni tsinj hua achij si-nuguan' Simón. Nĩ gataj ni sij:

—Nucuaaj si-nuguan' tsinj daj, gui'yaj man'an Yan'anj. —Daj gataj ni sij xi'í Simón.

¹¹ Nĩ gunun 'ueé ni ngüi nga si ga'mi tsinj daj xi'í si digya' yun'unj sij ni ngüi daj. Nĩ asij hua ná gui'yaj chre sij. ¹² Sanĩ ngaa nata' Felipe nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né' nga nuguan' xi'í Jesucristo, nĩ guxuman ruhua ni tsinj man xuman' daj si-nuguan' Felipe. Ngaa nĩ gata' nnee ni tsinj sno'o nga ni ngüi xana

nej. ¹³ Nĩ guxuman ruhua man'an Simón nej. Nĩ gata' nnee sij. Nĩ gaxi'i sij guinicaaj dugüi' niganj sij nga Felipe. Nĩ gahuin yan'anj ruhua sij nga si sa' nico gui'yaj Felipe.

¹⁴ Nĩ ngaa gunun ni tsinj huin apóstol mán xuman' Jerusalén sisi guxuman ruhua ni ngüi mán xuman' Samaria si-nuguan' Yan'anj, ngaa nĩ ga'nĩj ni sij Pedro nga Juan gan'anj nĩ'yaj nungüej sí' rian man ni ngüi daj. ¹⁵ Nĩ ngaa guisij nungüej sij, ngaa nĩ gachinj jni'yaj nungüej sij rian Yan'anj sisi gatu Espiritu Santo niman ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo. ¹⁶ Daj si achin si ga'na' Espiritu Santo rian ni sij. Maan si gata' nnee ni sij nga si-xugüi Jesucristo. ¹⁷ Ngaa nĩ gata' Pedro nga Juan ra'a nungüej sí' chra ni sij. Hué dan nĩ ga'na' Espiritu Santo rian ni sij aj.

¹⁸ Nĩ guini'i Simón sisi gatúj Espiritu Santo niman ni ngüi ngaa gata' nungüej sí' ra'a sí' chra ni ngüi. Hué dan nĩ reque sij ga'ui' sij san'anj rian nungüej sí'. ¹⁹ Nĩ gataj sij gunun Pedro nga Juan:

—Riqui nungüej é re' fuerza daj rian man'anj. Ngaa nĩ un tsinj gutáj ra'áj chra, nĩ gatu Espiritu Santo niman sí'. —Daj gataj Simón.

²⁰ Ngaa nĩ gataj Pedro gunun Simón:

—Nĩ 'ngo ga ni'ya niganj nĩn' si-san'anj re' nga man'án re'. Daj si ani ruhua re' sisi ga'ue guirún' nga si-sún' si riqui yun Yan'anj rian né'. ²¹ Sé güendá re' huin sisi guiyáj re' da mánj. Daj si nitaj si hua nica nimán re' rian Yan'anj mánj. ²² Nanicaj ruhua re' xi'í si-gaquin' re'. Nĩ gachinj jni'yáj re' rian Yan'anj. Nĩ si ruhuaj nĩ guinicaaj Yan'anj niman nico xi'í nuguan' gani ruhua nimán re' aj. ²³ Daj si ni'ĩnj sisi ani xicoj ruhua re' nga nimán re'. Nĩ anumí re', 'yaj nuguan' xi'i nun chruhua nimán re'. —Daj gataj Pedro gunun Simón.

²⁴ Ngaa nĩ gataj Simón:

—Gachinj jni'yaj nungüej é re' rian Yan'anj rian xi'ĩj sisi nitaj si gahuin ngāj rún' gataj nungüej é re' gunünj. —Daj gataj Simón gunun Pedro nga Juan.

25 Nĭ ngaa guisĭj nata' nungüej sij nuguan' sa' xi'í si-nuguan' Señor, ngaa nĭ guinan' nungüej sij xuman' Jerusalén. Nĭ nata' nungüej sij si-nuguan' Yan'anĭ nuguan' sa' rian ga'ĭ xuman' rian nne ni tsínj Samaritano aj.

Felipe y el etiope

26 Ngaa nĭ ga'mi 'ngo si-ángel Señor rian 'ngo tsínj gu'naj Felipe. Nĭ gataj-á':

—Naxuman re' gan'anĭ re' ne' sur chrej huaj xuman' Jerusalén da xuman' gu'naj Gaza. —Daj gataj ángel gunun Felipe.

Nĭ chrej daj gachin 'ngo yo'ój quij qui'yanĭ naço.

27 Ngaa nĭ naxuman Felipe, nĭ huaj sij chrej. Nĭ nacaj dugüi' sij nga 'ngo tsínj 'na' yu'uj gu'naj Etiopía. Nĭ huin sí' 'ngo tsínj nicaj sun rian yun'unĭ xana huin reina. Nĭ gu'naj unĭ Candace. Nĭ 'na' unĭ Etiopía. Nĭ tsínj daj dugumi si-san'anĭ reina daj. Nĭ 'ngo tsínj eunuco huin sij. Nĭ hua gan'anĭ sij xuman' Jerusalén ga'mi sa' sij rian Yan'anĭ xanga'. 28 Nĭ huaj nan' sij xánĭ sij nne sij chruhua carreta sij, aya sij si-libro tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asij ná gu'naj sí' Isaías. 29 Ngaa nĭ gataj Espiritu Santo gunun Felipe:

—Güij nĭchi re' xi'nĭj carreta daj. —Daj gataj Espiritu Santo.

30 Nĭ ngaa gan'anĭ nĭchi Felipe, nĭ gunun sij si aya tsínj etiope daj si-libro Isaías. Ngaa nĭ nachínĭ snan'anĭ Felipe sí'. Nĭ gataj sij:

—Unún re' si ayá re' ní'. —Daj gataj Felipe.

31 Ngaa nĭ gataj tsínj etiope daj:

—Daj guĭ'yá ga'ue gunünĭ sisĭ nitaj 'ngo tsínj nata' gunünĭ únĭ. —Daj gataj sij.

Ngaa nĭ gachínĭ jni'yaj sij sisĭ gahui Felipe gane nuguan'an sí' nga sij chruhua carreta.

32 Nĭ nan huin si aya sij rian libro huin si-nuguan' Yan'anĭ:

Nĭ daj rún' dínĭ du'ua 'ngo xachij ngaa guisĭj xuj rian tsínj dagahui' xuj, nĭ hué daj guĭ'yaj sí'.

Nĭ daj rún' 'yaj 'ngo xachij le'ej nitaj si aguáj xuj ngaa aca ni sij xuj, ngaa nĭ hué daj dínĭ gahuin du'ua sí' nej.

33 Nĭ guiri' sí' si na'aj xi'í si guĭ'yaj ni sij nga sí'.

Nĭ nun guĭ'yaj nĭca ni sij nga sí'.

Nĭ a 'ngo né' sĭ gahuin nucuj gataj daj guĭ'yaj ni tsínĭ guimán nga sí' ngaa dagahui' ni sij man'an sí'.

Nĭ yyaj nĭ nitaj nnee cúĭ sij rian xungüi mánĭ.

Hué daj hua nuguan' aya tsínĭ 'na' etiopía daj.

34 Hué dan nĭ nachínĭ snan'anĭ sij man'an Felipe. Nĭ gataj sij:

—Guĭ'yáj re' sinduj gataj re' un tsínĭ xi'í a'mi tsínĭ a'mi si-nuguan' Yan'anĭ da únĭ. A'mi sij xi'í man'an sij ní'. Asĭ a'mi sij xi'í ango tsínĭ sa'. —Daj gataj sij.

35 Hué dan nĭ gaxĭ'i Felipe ga'mi sij. Nĭ digyán sini sij un sin huin ruhuaj gata nuguan' gaya tsínĭ etiope daj. Ngaa nĭ nata' sij nuguan' sa' xi'í Jesús gunun tsínĭ daj. 36 Nĭ ngaa huaj nungüej sij chruhua chrej, nĭ guisĭj nungüej sij rian nun nnee. Nĭ gataj tsínĭ daj:

—Hué nan nun nnee. Nĭ ga'ue gata' nněj ní'. —Daj gataj sij.

37 Nĭ gataj Felipe gunun sij:

—Sisĭ hua yya xuman ruhuá re' ni'yáj re' Jesús, nĭ ga'ue nánĭ. —Daj gataj Felipe.

Ngaa nĭ gataj sij:

—Xuman ruhuāĭ sisĭ Jesucristo huin da'nĭj Yan'anĭ anĭ. —Daj gataj sij gunun Felipe.

38 Hué dan nĭ ga'nin' sij sun sisĭ ganiquin' carreta. Nĭ nanĭj nungüej sij chruhua carreta. Nĭ gatúĭ nungüej sij chruhua nnee. Nĭ duguata' nnee Felipe tsínĭ eunuco daj. 39 Nĭ ngaa gahui nungüej sij chruhua nnee, ngaa nĭ nicaj Espiritu Santo gan'anĭ-án' Felipe. Nĭ nun guĭni'í tsínĭ eunuco daj Felipe ga mánĭ. Sanĭ gahuin niá' ruhua sij huaj sij chruhua chrej. 40 Nĭ nanun rian Felipe xuman' gu'naj Azoto. Ngaa nĭ daran' ni xuman' gachin sij, nĭ nata' sij si-nuguan' Yan'anĭ nuguan' sa' gunun ni ngüi. Nĭ hué daj guĭ'yaj sij da guisĭj sij xuman' Cesarea.

9

Conversión de Saulo

¹ Nĭ gŭi daj nĭ nun dŭnaj tsínj gŭ'naj Saulo si gataj sij sisi dagahui' sij ni tsínj nico' man'an Señor Jesús. Xi'í daj nĭ guisĭj sij rian nne chrej a'nin'. ² Nĭ gachínj sij yanj ata gataj-á' ruhua-á' sisi hua permiso gatu sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita nana'ui' sij daran' ni tsínj nga ni ngŭi xana xacaj si-chrej Jesús. ³ Hué dan nĭ gahui sij gan'anj sij. Nĭ ngaa huaj nĭchrun' sij guisĭj sij xuman' Damasco, nĭ nasĭnunj chre guini'i sij guixiguĭn 'ngo yan'an xxi 'na' xata' xi'nĭj sij rian huaj sij. ⁴ Nĭ 'ngo ganatúj sij rian yo'ój. Nĭ gunun sij 'ngo nane gataj-á':

—Saulo, Saulo, ũn sin huin nĭ chran' yun'únj re' yŭnj únj. —Daj ga'mi nane daj gunun Saulo.

⁵ Ngaa nĭ nachínj snan'anj Saulo. Nĭ gataj sij:

—Nĭ ũn sin huín re', Señor, —Gataj sij. Ngaa nĭ ga'mi nane daj. Nĭ gataj-á':

—Yŭnj huin Jesús. Hué man'ánj huin nicó' re'. Nĭ chran' yun'únj re' man'án re' ngaa da'nga' daj 'yáj re' aj. —Daj gataj sij.

⁶ Ngaa nĭ naganánj Saulo xi'í si xu'ui' sij. Nĭ gataj sij:

—Señor, ũn sin huin ruhua re' si guĭ'yā únj. —Daj gataj Saulo.

Ngaa nĭ gataj Señor:

—Nachica re' gatu re' chruhua xuman' nan. Nĭ gataj ni sij ũn sin huin guĭ'yáj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun Saulo.

⁷ Nĭ guxu'ui' nĭn' ruhua ni tsínj huaj nga Saulo. Nĭ a 'ngo nuguan' nun ga'mi ni sij. Daj si gunun ni sij ga'mi 'ngo nane. Sanĭ nun guĭni'i ni sij daj hua-á' si nitaj go'ngo tsínj niquin' ga'mi. ⁸ Ngaa nĭ ganachica Saulo rian yo'ój daj. Sanĭ ngaa nagura' sij rian sij ni'yaj sij, nĭ nun ga'ue guini'yaj sij mánj. Hué dan nĭ guida'a ni sí' ra'a sij nicaĭ ni sí' man'an sij gan'anj ni sí' xuman' Damasco. ⁹ Nĭ guisĭj huaj'niĭj gŭi nun ga'ue guixiguĭn ni'yaj sij. Nĭ nun xa sij nun go'o sij mánj.

¹⁰ Nĭ xuman' Damasco nne 'ngo tsínj digui'yun si-nuguan' Jesucristo. Nĭ gŭ'naj sí' Ananías. Nĭ gurugŭi' Señor rian Ananías. Nĭ gataj sij:

—Ananías. —Gataj Señor gunun sí'.

—Nan nnĕj, Señor. —Gataj Ananías gunun Señor.

¹¹ Ngaa nĭ gataj Señor gunun Ananías:

—Nachica re' gan'anj re' cayu gŭ'naj Derecha. Nĭ ducua' tsínj gŭ'naj Judas nana' re' 'ngo tsínj 'na' xuman' Tarso gŭ'naj sí' Saulo. Nĭ nne sij achínj jni'yaj sij riánj. ¹² Nĭ ngaa achínj jni'yaj sij, nĭ gurugŭi' 'ngo tsínj gŭ'naj Ananías rian nne sij, guĭ'yā. Nĭ guta' sí' ra'a sí' chra' sij sisi naxiguĭn ni'yaj sij, guĭ'yaj sí'. —Daj gataj Señor gunun Ananías.

¹³ Ngaa nĭ gataj Ananías:

—Señor, hua gunŭnj si a'mi ga'ĭ tsínj daj guĭ'yaj Saulo 'ngo xi'ĭ nga ni tsínj sa' nico' man'án re' ni tsínj man xuman' Jerusalén. ¹⁴ Nĭ ne' nan ga'na' sij nicaĭ sij 'ngo orde ga'ui' ni chrej a'nin' rian sij sisi ga'ue guida'a sij gunumi sij daran' ni tsínj achínj jni'yaj rián re' mán ni sij xuman' nan. —Daj gataj Ananías gunun Señor.

¹⁵ Sanĭ gataj Señor gunun Ananías:

—Gŭĭj re'. Daj si hua nacuij Saulo sisi gan'anj sij nata' sij nuguan' sa' xi'ĭj rian ni tsínj 'na' anĕj chrej nga ni rey nej, ni tsínj israelita nej. ¹⁶ Nĭ gatā rian sij sisi hua niān guĭran' sij nico sayun rian xi'ĭj. —Daj gataj Señor gunun Ananías.

¹⁷ Hué dan nĭ gan'anj Ananías. Nĭ gatúj sij chruhua hue'. Nĭ guta' sij ra'a sij chra' Saulo. Nĭ gataj sij:

—Saulo, gurugŭi' Señor Jesús rián re' ngaa huáj re' chrej ga'na' re' nan, jnān. Nĭ ga'nĭj sij yŭnj ga'nāj rián re' sisi naxiguĭn rundij rián re'. Nĭ gatu Espĭritu Santo chruhua nimán re', guĭ'yaj sij. —Daj gataj Ananías gunun Saulo.

¹⁸ Nĭ hué gŭe hora daj guiniĭj 'ngo si hua nneĕ gatsi rundij chraj rian Saulo. Nĭ 'ngo naxiguĭn rian sij. Ngaa nĭ naxuman' sij gan'anj sij gata' nnee sij. ¹⁹ Hué dan nĭ xa sij chra, nĭ ganari' fuerza sij. Nĭ guna sij 'ngo ni gŭi nga ni tsínj nico' Jesús man xuman' Damasco.

Saulo predica en Damasco

²⁰ Hué dan nĭ 'ngo gaxi'i Saulo ga'mi sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita sisi Jesús huin yya da'nĭj Yan'anj.

²¹ Nĭ gara yan'anj ruhua daran' ni tsínj gunun si-nuguan' Saulo. Nĭ gataj ni sij:

—Sé tsínj nan huin tsínj chran' yun'unj ni tsínj achínj jni'yaj rian Jesucristo xuman' Jerusalén mí'. Nj sé si huin tsínj 'na' guida'a gumi ni tsínj man nan naga'ui' sij rian ni chrej a'nin' a'. —Daj gataj ni tsínj daj.

²² Nj gahuin nucuaaj si-nuguan' Saulo go'ngo güi. Nj nun ri' ruhua ni tsínj israelita man xuman' Damasco si gataj ni sij gunun Saulo xi'í daj gui'yaj fuerza Saulo rian ni sí' sisi Jesús huin Cristo.

Saulo escapa de los judíos

²³ Nj ngaa gachin ga'i güi, nj daga'mi dugüi' ni tsínj israelita sisi dagahui' ni sij Saulo. ²⁴ Sanj gunun Saulo nuguan' daga'mi dugüi' ni sij. Nj nugüi nigan' dugumi ni sij rian gahui ni ngüi xuman' Damasco. Daj si dagahui' ni sij, ruhua ni sij. ²⁵ Sanj ne' nj, nj ga'nj ni tsínj nico' Jesucristo Saulo chruhua 'ngo xuguti xxi. Nj dinij ni sij sí' chra chran niquin' ganicaj du'ua xuman' Damasco. Daj nj ganani sí'.

Saulo en Jerusalén

²⁶ Nj ngaa guisij Saulo xuman' Jerusalén, nj ruhua sij nahuin yu' sij nga ni tsínj nico' Jesucristo. Sanj guxu'ui' daran' ni sí' ni'yaj ni sí' Saulo daj. Daj si nun xuman ruhua ni sí' sisi xanga' nico' Saulo Jesucristo. ²⁷ Sanj nicaj tsínj gu'naj Bernabé Saulo guisij sij rian nne ni apóstol ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nj nata' Bernabé rian ni sí' daj gahuin ngaa huaj Saulo chruhua chrej guini'i sij Señor. Nj nata' sí' daj ga'mi Señor chruhua chrej gunun Saulo. Nj hué daj nata' Bernabé daj ga'mi nucuaaj Saulo si-xugüi Jesús chruhua xuman' Damasco nej.

²⁸ Hué dan nj guna Saulo xuman' Jerusalén guinicaj dugüi' sij nga ni tsínj nico' Jesucristo. Nj hua ni'nij rian sij gatúj sij gahui sij xuman' daj. ²⁹ Nj ga'mi nucuaaj sij nga si-xugüi Señor. Nj ga'mi Saulo rian ni tsínj israelita a'mi snan'anj griego. Sanj ga'mi nachej ni sí' gunun sij xi'í si huin ruhua ni sí' dagahui' ni sí' Saulo. ³⁰ Nj ngaa xacaj ni tsínj nico' Jesucristo cuenta, ngaa ni nicaj ni sij Saulo gan'anj ni sij

xuman' Cesarea. Hué dan nj na'nj ni sij Saulo da xuman' Tarso.

³¹ Hué dan nj daran' ni tsínj guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo man estado Judea nga estado Galilea nej, estado Samaria nej, nj gahuin din'inj rian ni sij man ni sij. Nj gahuin nucuaaj niman ni sij nga si-nuguan' Yan'anj. Nj achéj cuidado ni sij nga si-nuguan' Señor. Nj gahuin nico ni sij xi'í si chracuij Espiritu Santo ni sij.

Curación de Eneas

³² Nj achéj Pedro nin' gachra' huaj guini'i sij sisi daj hua nne ni tsínj nico' Yan'anj. Nj gan'anj sij guini'i sij ni tsínj sa' nico' Yan'anj man xuman' Lida nej. ³³ Nj yu'uj daj nacaj dugüi' sij nga 'ngo tsínj gu'naj Eneas. Nj guisij itunj yo' ngaj sí' rian nna si nare' nnee cúj sí'. ³⁴ Ngaa nj gataj Pedro gunun sí':

—Eneas, hua ganahuin sa' re', gui'yaj Jesucristo. Nachica re'. Nj nagui'yaj sa' re' si-nná re' aj. —Daj gataj Pedro.

Hué dan nj 'ngo hora nj nachica Eneas.

³⁵ Nj guini'i daran' ni ngüi man xuman' Lida nga xuman' Sarón daj nahuin sa' sí'. Nj nanicaj ruhua ni sij guinico' ni sij Señor.

Dorcas es resucitada

³⁶ Nj ngaa daj nj nne 'ngo yun'unj xana digui'yun si-nuguan' Jesucristo 'ngo xuman' gu'naj Jope. Nj gu'naj ún' Tabita. Nj snan'anj griego gata ruhuaj Dorcas. Nj ya'yoj nne ún' 'yaj sa' ún'. Nj chracuij ún' ni ngüi niqui. ³⁷ Nj güi daj ga'nán' Dorcas, nj gahui' ún'. Nj duguane ni ngüi ún'. Nj guruj ni sij man'an ún' chruhua cuarto hue' nata' xata'. ³⁸ Nj nichrun' ngaj xuman' Jope nga xuman' Lida. Nj ngaa gunun ni tsínj nico' Jesucristo sisi nne Pedro xuman' Lida, ngaa nj ga'nj ni sij huj tsínj gan'anj gataj nungüej sí' gunun Pedro:

—Si gahuin rán re' ga'na' re' xuman' Jope manj. —Gataj nungüej sij gunun Pedro.

³⁹ Hué dan nj naxuman Pedro gan'anj sí' nga nungüej sij. Nj ngaa guisij sí', nj nicaj ni sij gan'anj ni sij cuarto rian ngaj yun'unj xana gahui' daj. Nj ganicaj daran' ni ngüi xana mmij xi'nj Pedro. Nj aco

daran' ne digyán ne ni snecu nga ni reto si gui'yaj Dorcas ngaa gane ún'. ⁴⁰ Ngaa ni gahui daran' ni ngüi ne' chej xe', gui'yaj Pedro. Ni ganiquin' ráj dacoj sij gachínj ni'yaj sij rian Yan'anj. Hué dan ni ni'yaj sij níman daj. Ni gataj sij:

—Tabita, nāchica re'. —Gataj sij gunun ún'.

Ngaa ni nagura' ún' rian ún'. Ni ngaa guini'i ún' Pedro, ni nagane ún'. ⁴¹ Ngaa ni guida'a Pedro ra'a ún'. Ni naxuman ún', gui'yaj Pedro. Ngaa ni gaquínj sij ga'na' ni tsínj sa' nico' Jesucristo nga ni ngüi xana mmij nej. Ni digyán Pedro sisi hua ni'na' Dorcas rian ni ngüi daj. ⁴² Hué dan ni nani ni ngüi cuento xi'í yun'unj xana ganá'nij daj nín' gachra' chruhua xuman' Jope. Ni guxuman ruhua nico ni ngüi ni'i ni sij Señor. ⁴³ Ni gahuin ran Pedro ga'i güi xuman' Jope daj ducua 'ngo tsínj nagui'yaj nínaj nnij xucu gu'naj sí Simón.

10

Pedro y Cornelio

¹ Ni xuman' Cesarea nne 'ngo tsínj gu'naj Cornelio. Ni huin sí' snado capitán a'nin' rian 'ngo xi'nin' snado gu'naj Italiano. ² Ni nico' 'ueé sij Yan'anj. Ni hua cuidado ni ducua tsínj daj rian Yan'anj. Ni a'ui' nico sij san'anj rian ni ngüi niqui. Ni niganj gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj nej. ³ Ni 'ngo güi daj ngaa guisíj ga' hua'nij di'ni, ni guini'i Cornelio sisi gurugüi' 'ngo ángel ga'níj Yan'anj rian sij. Ni gatúj-ú' rian nne sij. Ni gataj-á' gunun sij:

—Cornelio. —Gataj ángel daj.

⁴ Ni guxu'ui' nín' ruhua Cornelio ni'yaj sij ángel daj. Ni gataj sij:

—Ni un sin huin ruhua re', Señor. —Daj gataj Cornelio.

Ni gataj ángel:

—Hua gunun sa' Yan'anj si achínj jni'yáj re'. Ni ni'i Yan'anj si 'yaj sa' re' si a'uí' re' rian ni ngüi niqui nej. ⁵ Yyaj ni ga'nij re' ni tsínj gan'anj xuman' Jope sisi naquinj ni sí' ga'na' 'ngo tsínj gu'naj Simón Pedro nan. ⁶ Ni nne tsínj daj ducua tsínj gu'naj Simón huin sí' 'ngo tsínj nagui'yaj nínaj nnij xucu. Ni nichrun'

du'ua nnee yan'anj nne ducua sí'. Ni ngaa ga'na' Pedro, ni nāta' sí' gunun re' un sin huin gui'yáj re'. —Daj gataj ángel gunun Cornelio.

⁷ Hué dan ni ngaa gan'anj ángel daj, ni gaquínj Cornelio ga'na' huíj tsínj 'yaj sun rian sij nga 'ngo snado nico' Yan'anj nej. Ni snado daj huin tsínj 'yaj sun rian sij nej.

⁸ Ni ngaa guisíj nata' Cornelio gunun anin' sij si guini'i sij, ngaa ni ga'níj sij gan'anj anin' sí' xuman' Jope.

⁹ Ni 'ngo gaxuj ango güi ngaa huaj ni sij chrej gahuin nichrun' anin' sij xuman' Jope, ni gahui Pedro chra' hue' gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj. ¹⁰ Ni ducu achin xi'na' riqui sij, ni ruhua sij xa' sij chra. Saní diaj 'yaj xugüi ne' nia xa' sij, ni gurugüi' 'ngo rasun rian sij, gui'yaj Yan'anj. ¹¹ Ni guini'i Pedro sisi naxi'níj xata'. Ni 'na' guinij 'ngo si hua atsij xxi manta. Ni anumi-í' chra' gan'anj squina 'na' guinij-í' rian Pedro. ¹² Ni chruhua manta daj mán daran' rian ni xucu nun gan'anj ra'a nga ni xucu duguaca riqui achéj rian yo'ój nej, nga ni xataj achéj xata' nej. ¹³ Ni gunun Pedro ga'mi 'ngo nane. Ni gataj nane daj:

—Naxuman so', ni dagahui' so' xa so'. —Daj gataj nane daj gunun Pedro.

¹⁴ Saní gataj Pedro:

—Si ga'ue man, Señor. Nitaj aman xāj go'ngo ni rasun xi'i da mánj, Señor. —Daj gataj Pedro.

¹⁵ Ni gataj ruhua' yún Señor gunun Pedro:

—Sisi gahuin sa' 'ngo rasun, gui'yaj Yan'anj, ngaa ni sī gataj re' sisi hua xi'i huaj mánj. —Daj gataj Yan'anj gunun Pedro.

¹⁶ Hué nan gahuin guisíj hua'nij. Ngaa ni nahui manta daj nan'-án' xata'.

¹⁷ Ni ngaa nun ri' ruhua Pedro xi'í si guini'i sij, ngaa ni guxuman anin' ni tsínj ga'níj Cornelio guisíj anin' sij rian hue'. Daj si 'na' anin' sij nachínj snan'anj sij un hue' huin ducua Simón. ¹⁸ Ngaa ni gaquínj anin' sij nachínj snan'anj sij sisi nne ango Simón gu'naj Pedro hue' daj. ¹⁹ Ni ngaa hua gué ani ruhua Pedro xi'í ni rasun gurugüi' rian sij daj, ngaa ni gataj Espíritu Santo gunun sij:

—Ni'yaj so'. Niqin' hua'nij tsínj nanó' so'. ²⁰ Naxuman so' nanij so'. Ni gan'anj so' nga ni sij. Ni si gahuin ruhuá so' gan'anj so' nga ni sij mánj. Daj si man'anj a'nij ni sij huaj ni sij rian nné so'. —Daj gataj Espiritu Santo rian Pedro.

²¹ Ngaa ni nanij Pedro, ni gataj sij rian ni tsínj ga'nij Cornelio ga'na':

—Huēj huin tsínj nano' a ni é re'. Ngaa ni un sin huin ni 'na' anín' re' únj. —Daj gataj Pedro.

²² Ni gataj anin' sij:

—Hua 'ngo snado capitán gu'naj sij Cornelio. Ni hua nica niman sij. Ni hua cuidado sij rian Yan'anj nej. Ni a'mi sa' daran' ni tsínj israelita xi'í sij nej. Ni gataj 'ngo ángel sa' sisi gaquinj sij gan'anj man'an re' ducua sij gunun sij si gataj man'an re' gunun sij. —Daj gataj anin' sij gunun Pedro.

²³ Ngaa ni gui'yaj Pedro sisi gatu anin' sij chruhua hue'. Ni gunáj ni sij nga sí' yan' daj. Ni ango güi nachica Pedro gan'anj sí' nga anin' sij. Ni guinicaj dugüi' go'ngo ni tsínj nico' Jesucristo man' xuman' Jope gan'anj ni sí' nga anin' sij. ²⁴ Ni ango güi guisij ni sij xuman' Cesarea. Ni ana'uij Cornelio si ga'na' ni sij. Ni hua gaquinj sij ga'na' ni dugüi' sij nga ni tsínj guinicaj dugüi' nga sij sisi nahuin yu' ni sí' nga sij.

²⁵ Ni ngaa guisij Pedro ducua Cornelio, ni gahui Cornelio nahuin ra'a sí'. Ni ganiquin' ráj dacoj sí' ne' rian Pedro sisi ga'mi sa' sí' rian Pedro. ²⁶ Sanj naxuman Cornelio, gui'yaj Pedro. Ni gataj Pedro:

—Naxuman re' si huēj huin 'ngo tsínj nga re'. —Gataj Pedro gunun Cornelio.

²⁷ Hué dan ni ga'mi Pedro nga Cornelio. Ni gatúj sij chruhua hue'. Ni nari' sij nico ni ngüi mán nahuin yu'. ²⁸ Ni gataj Pedro gunun ni ngüi daj:

—Ni'i a ni é re' sisi hua yaij si da'a dugüi' ni únj nga ni tsínj 'na' anéj chrej, si hué ni únj huin tsínj israelita. Ni na'ue gatu ni únj ducua ni sij nej. Sanj digyán Yan'anj riánj sisi si ga'ue gatā sisi quij hua ango ni ngüi 'na' anéj chrej mánj. ²⁹ Xi'í daj ngaa gaquinj ni é re', ni ga'uej ruhuāj ga'nāj. Yyaj ni ruhuāj guini'inj un sin

huin, ni gaquinj a ni é re' ga'na' yünj. —Daj gataj Pedro.

³⁰ Ngaa ni nanicaj Cornelio gataj sij:

—Hué hora acuan' nan guisij gan'anj güi, ni nne man'anj ducua. Ni gui'ya ayuno nej. Ni ga' hua'nij di'ni gachinj jni'yā rian Yan'anj. Ni gurugüi' 'ngo tsínj ganiquin' riánj nun atsi hua guiran rian.

³¹ Ni gataj sij gunünj: “Cornelio, hua gunun sa' Yan'anj si gachinj jni'yáj re'. Ni ni'i Yan'anj si 'yaj sa' re' si a'uí' re' rian ni ngüi niqú. ³² Ngaa ni ga'nij re' tsínj gan'anj xuman' Jope sisi naquinj sij ga'na' 'ngo tsínj gu'naj Simón Pedro. Ni nne tsínj daj ducua ango Simón huin sí' 'ngo tsínj nagui'yaj ninaj nnij xucu. Ni nichrun' du'ua nnee yan'anj nne ducua sí'. Ni ngaa ga'na' Pedro, ni ga'mi sí' rián re'.” Daj gataj tsínj daj gunünj. ³³ Hué dan ni rá'yanj ga'nī ni tsínj guchi' nano' re'. Ni sa' gui'yáj re' garáj xiná re' ga'na' re' aj. Yyaj ni man' daran' ni únj rian Yan'anj huin ruhua ni únj gunun ni únj daran' nuguan' ga'nij Yan'anj nata' re' gunun ni únj. —Daj gataj Cornelio gunun Pedro.

³⁴ Ngaa ni gaxi'i Pedro gataj sij:

—Yyaj ni guiri' ruhuāj. Xanga' ni uyan hua daran' né' rian Yan'anj anj. ³⁵ Ni nada'a Yan'anj daran' ni tsínj mán nin' gachra' chruhua xungüi huin ni tsínj ga cuidado rian Yan'anj nga ni tsínj 'yaj nica nej. ³⁶ Ni gataj Yan'anj 'ngo nuguan' sa' gunun ni tsínj israelita sisi gahuin din'inj ruhua ni sij, gui'yaj Jesucristo. Hué sí' huin tsínj nicaj sun rian daran' ni ngüi. ³⁷ Ni ni'i a ni é re' sisi guchi' nuguan' daj nin' gachra' estado Judea rian man' ni tsínj israelita. Gaxi'ij asij estado Galilea ngaa guisij nata' Juan sisi hua nian gata' nnee ni ngüi. ³⁸ Ni ga'na' Espiritu Santo rian Jesús huin tsínj 'na' xuman' Nazaret, gui'yaj Yan'anj. Ni nicaj si-nuguan' Jesús fuerza, gui'yaj Yan'anj nej. Ni gachéj Jesús gui'yaj sa' sij. Ni ganahuin ni ngüi chran' yun'unj sichre, gui'yaj Jesús xi'í si nne Yan'anj nga sij.

³⁹ 'Hué ni únj huin tsínj guini'i daran' si gui'yaj Jesús estado Judea nga xuman' Jerusalén nej. Da' síj godóco' ni sij sí' rian rugutsi dagahui' ni sij man'an Jesús.

40 Sanj chra hua'nij güi ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Nj narugüi' Jesús rian ni únj, gui'yaj Yan'anj nej. 41 Nj nun narugüi' sij rian daran' ni ngüi mánj. Sanj narugüi' sij rian ni únj huin ni únj ni tsínj hua ganacui Yan'anj ganiquin' únj nata' únj xi'í Jesús rian ni ngüi. Nj ngaa guisij ganá'nij Jesús, nj xa ni únj go'o ni únj nga sij. 42 Nj ga'nij Jesús gan'anj ni únj ganata' únj rian ni ngüi sisi Yan'anj gui'yaj sisi hué Jesús huin güesi rian ni ngüi hua nj'na' nga rian ni ngüi gahui' nej. Nj ga'nin' Jesús sun rian ni únj sisi hué daj ga'mi ni únj rian ni ngüi. 43 Nj daran' ni tsínj ga'mi sa' si-nuguan' Yan'anj asij ná, nj huin ni sij ni tsínj niquin' nata' xi'í Jesús nej. Nj gataj ni sij sisi guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' daran' ni tsínj xuman ruhua ni'i si-xugüi Jesús. —Daj gataj Pedro gunun ni dugüi' Cornelio.

44 Diaj a'mi Pedro, nj ga'na' Espiritu Santo rian daran' ni ngüi gunun nuguan' daj. 45 Nj ni tsínj israelita guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo ga'na' nga Pedro, nj gahuin yan'anj ruhua ni sí' sisi ga'na' Espiritu Santo rian ni ngüi 'na' anéj chrej daj. 46 Daj si gunun ni sí' sisi ga'mi ni dugüi' Cornelio snan'anj naca, gataj ni sij sisi sa' nin' ruhua hua Yan'anj anj.

47 Ngaa nj gataj Pedro rian ni tsínj ga'na' nga sij:

—Nj daj rún' ga'na' Espiritu Santo rian ni únj hué daj ga'na' Espiritu Santo rian ni ngüi nan nej. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

48 Ngaa nj ga'nin' sí' sun sisi gata' nnee ni dugüi' Cornelio nga si-xugüi Jesucristo. Ngaa síj nj gachínj jni'yaj ni sij rian Pedro sisi guna sí' 'ngo ni güi nga ni sí'.

11

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

1 Nj gunun ni tsínj apóstol ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo nga ango ni tsínj nico' Jesucristo mán estado Judea sisi guinico' ni ngüi 'na' anéj chrej si-nuguan' Yan'anj nej. 2 Nj ngaa guisij Pedro xuman' Jerusalén, nj ga'na' go'ngo

ni tsínj israelita hua guxuman ruhua ni'i Jesucristo gunun' ni sij nga sí'. 3 Nj nachínj snan'anj ni sij Pedro. Nj gataj ni sij:

—Nj un sin huin nj gatúj re' ducua' 'ngo tsínj 'na' anéj chrej xa re' chra nga ni sí' únj. —Daj gataj ni sij.

4 Hué dan nj gaxi'i Pedro nata' sij daran' ni nuguan' gachin asij sini yan. Nj gataj sij:

5 —Cuanj nj nněj xuman' Jope achínj jni'yā rian Yan'anj. Nj digyán Yan'anj 'ngo rasun riānj. Nj guini'ínj 'ngo si hua atsij xxi manta 'na' xata'. Nj anumi-í chra gan'anj squina 'na' guinij rian nněj.

6 Nj guini'yaj sa'āj si man chruhuaj. Nj chruhua manta daj mán daran' rian ni xucu nun gan'anj ra'a nga ni xucu huee mán riqui quij nej, nga ni xucu duguaca riqui achéj rian yo'ój nej, nga ni xataj achéj xata' nej. 7 Nj gunünj si ga'mi 'ngo nane. Nj gataj nane daj: “Naxuman so'. Nj dagahui' so' xa so' aj.” Daj gataj nane daj gunünj. 8 Sanj gataj man'ānj: “Sj ga'ue man, Señor. Nitaj aman xāj ni rasun xi'i da man, Señor.” Daj gatā gunun Señor. 9 Hué dan nj gataj ruhua' yún Señor gunünj: “Sisj gahuin sa' 'ngo rasun gui'yaj Yan'anj, nj si gatáj re' sisi hua xi'i huaj mánj.” Daj gataj Señor gunünj. 10 Hué nan gahuin guisij hua'nij. Da' sij nj nahui manta daj nan'-án' xata'.

11 'Hué hora daj guisij hua'nij tsínj 'na' xuman' Cesarea ga'na' nāno' ni sij man'ānj. Nj ga'nij 'ngo tsínj nne Cesarea ga'na' ni sij riānj. Nj guisij ni sij rian hue'. 12 Nj gataj Espiritu Santo gunünj sisi sj gahuin ruhuāj gan'ān nga anin' sij. Nj hué daj gan'anj ango huatan' ni tsínj xuman ruhua ni'i Yan'anj huin ni tsínj niquin' nan. Nj gatúj ni únj chruhua ducua' 'ngo tsínj daj. 13 Ngaa nj nata' tsínj daj daj rún' guini'i sij 'ngo ángel niquin-ín' guini'i sij ducua' sij. Nj gataj ángel daj gunun sij: “Ga'nij re' ni tsínj gan'anj xuman' Jope sisi gaquinj sij ga'na' Simón Pedro. 14 Nj nata' sí' nuguan' rián re' daj ga'ue naca' Yan'anj ni ducua á re'.” Daj gataj ángel gunun tsínj daj, gataj sí' gunünj.

15 'Nĭ ngaa gaxi'ĭj ga'mĭ rian ni sij, ngaa nĭ ga'na' Espĭritu Santo rian ni sij daj rún' ga'naj asij sini rian ni man'an né'. 16 Ngaa nĭ ganun ruhuāj daj gataj Señor Jesús: "Daj xanga' duguata' nnee Juan ni ngüi nga nnee. Sanĭ ga'na' man'an Espĭritu Santo rian án rē'." Gataj Señor gunun né'. 17 Hué dan nĭ sisi ga'ui' Yan'anĭ Espĭritu Santo rian ni ngüi daj daj rún' riqui sij rian né' huin né' ni tsínj xuman ruhua ni'ĭ Jesucristo, ngaa nĭ un sin huin man'anĭ sisi gunünj nga Yan'anĭ únj. —Daj gataj Pedro gunun ni tsínj israelita daj.

18 Nĭ ngaa gunun ni sij si-nuguan' Pedro, ngaa nĭ dínj gahuin du'ua ni sij. Nĭ ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anĭ. Nĭ gataj ni sij: —Xanga' 'yaj Yan'anĭ sisi hua ní'nij rian ni tsínj 'na' anéj chrej sisi nānicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nĭ ga'ue gane nĭganĭ ni sij nga Yan'anĭ nej aj. —Daj gataj ni sij.

La iglesia en Antioquía

19 Nĭ ngaa guisĭj dagahui' ni sij Esteban, ngaa nĭ gaxi'ĭ ni sij chran' yun'unĭ ni sij ni tsínj xuman ruhua ni'ĭ Jesucristo. Xi'í daj nĭ gaxa'nĭ ni sí' gunánĭ ni sí' da' estado Fenicia nga estado Chipre nej, xuman' Antioquía nej. Nĭ ga'mi ni sij si-nuguan' Jesucristo rian urin ni tsínj israelita. 20 Sanĭ scanĭj ni sij man go'ngo ni tsínj 'na' estado Chipre nga estado Cirene. Nĭ ngaa gatúj ni tsínj daj xuman' Antioquía, nĭ ga'mi ni sij nuguan' sa' xi'í Jesucristo rian ni tsínj 'na' anéj chrej huin ni tsínj a'mi snan'anĭ griego. 21 Nĭ chracuij Señor ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ daj. Xi'í daj nĭ guxuman ruhua nico ni ngüi nuguan' daj. Nĭ guinico' ni sij Señor.

22 Nĭ ngaa gunun ni tsínj xuman ruhua ni'ĭ Jesucristo mán Jerusalén nuguan' daj, ngaa nĭ ga'nĭj ni sij tsínj gu'naj Bernabé gan'anĭ sí' xuman' Antioquía. 23 Nĭ ngaa guisĭj Bernabé, nĭ guini'ĭ sij daj gui'yaj Yan'anĭ sinduj rian ni sí'. Nĭ nĭn' ruhua gahuin niā' ruhua sij. Nĭ ga'ui' sij 'ngo ducuánĭ sisi 'ngo ga nĭca ruhua daran' ni sij guinico' ni sij Señor. 24 Nĭ Bernabé huin 'ngo tsínj sa'. Nĭ nun sa' Espĭritu Santo niman sij. Nĭ guxuman sa' ruhua

sij ni'ĭ sij Yan'anĭ nej. Nĭ gahuin nico doj ni ngüi guinico' Señor. 25 Hué daj síj nĭ gan'anĭ Bernabé xuman' Tarso, gan'anĭ nāno' sij Saulo. Nĭ ngaa nari' sij sí', nĭ nicaj sij sí' ga'na' sij xuman' Antioquía. 26 Hué dan nĭ 'ngo gue yo' guimán nungüej sij nga ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús man xuman' daj. Nĭ hué ni tsínj man xuman' Antioquía huin ni tsínj gaxi'ĭ asij sini dugu'naj Cristiano ni tsínj xuman ruhua ni'ĭ Jesucristo aj.

27 Nĭ ngaa daj nĭ gahui go'ngo ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anĭ xuman' Jerusalén gan'anĭ ni sij xuman' Antioquía. 28 Nĭ naxuman 'ngo ni tsínj daj gu'naj sij Agabo. Nĭ nata' sij nuguan' ga'ui' Espĭritu Santo rian sij sisi ga'na' 'ngo xi'na nico daran' xuman' ngaj rian xungüi. Nĭ ngaa gane rey Claudio, nĭ gachin yya xi'na daj rún' gataj tsínj gu'naj Agabo. 29 Nĭ gani ruhua ni tsínj nico' Yan'anĭ mán xuman' Antioquía chracuij ni sij ni tsínj nico' Yan'anĭ mán estado Judea. Nĭ chracuij ni sij daj ga'ue ga'ui' da' go'ngo ni sij. 30 Nĭ hué daj gui'yaj ni sij. Nĭ ga'nĭj ni sij ofrenda daj gan'anĭ nga Bernabé nga Saulo ga'ui' nungüej sí' ra'a ni tsínj huin achij man xuman' Jerusalén.

12

Jacobo, muerto; Pedro, encarcelado

1 Nĭ ni güi daj gaxi'ĭ rey Herodes chran' yun'unĭ sij ni tsínj nico' Jesús. Nĭ ga'nin' sij sun sisi guida'a ni tsínj nico' sij go'ngo ni sí'. 2 Nĭ gui'yaj sij sisi dagahui' ni sij tsínj gu'naj Jacobo jnánĭ Juan nga espada. 3 Nĭ ngaa guini'ĭ sij sisi garan' ruhua ni tsínj israelita sisi dagahui' sij Jacobo, ngaa nĭ ga'nin' sij sun sisi guida'a ni sij Pedro nej. Hué daj gahuin ni güi mán ni sij gui'yanĭ xa ni sij chrachúnĭ nitaj si 'nĭj levadura. 4 Nĭ ngaa guisĭj guida'a ni sij Pedro, ngaa nĭ garij Herodes ducuaga' sí' rian man gan'anĭ xi'nin' snado dugumi sí'. Da gan'anĭ snado 'yaj 'ngo xi'nin' ni man'an ni sí'. Nĭ gani ruhua Herodes sisi guiri sij Pedro digyán sij sí' rian ni ngüi da gachin gui'yanĭ pascua, ruhua sij. 5 Hué dan nĭ dugumi ni sij Pedro nun sí' ducuaga'. Sanĭ nugüi nĭgan' gachínĭ

jni'yaj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús rian Yan'anj xi'í Pedro.

Pedro es liberado de la cárcel

⁶ Nì ne' nì güi huin ruhua Herodes guiri sí' Pedro ne' guní'yanj rian ni ngüi, nì ngaj Pedro atoj sij. Nì atoj Pedro scanij huij snado. Nì anumi sí' huij aga' cadena ngaj sí'. Nì niquin' ango ni snado rian ducuaga' dugumi ni sí'. ⁷ Hué dan nì gurugüi' 'ngo ángel ga'níj Señor ga'na' rian ngaj Pedro. Nì xiguin chruhua ducuaga', gui'yaj 'ngo yan'an. Nì disiqui' ángel xiráj Pedro. Nì jnanun ruhua sij sí'. Nì gataj ángel:

—Nächica yoq re'. —Daj gataj ángel.

Hué dan nì guinij cadena anumi ra'a Pedro rian yo'ój. ⁸ Nì gataj ángel:

—Nümi rán re' riquí re', nì nari re' dacánj re' dacój re' aj. —Hué daj gataj ángel.

Nì gui'yaj Pedro daj rún' gataj ángel daj. Ngaa nì gataj ruhua' yún ángel:

—Ri'yanj re' reto man'án re', nì guinico' re' man'anj. —Daj gataj ángel gunun Pedro.

⁹ Ngaa nì gahui Pedro guinico' sij ángel daj. Nì nun guini'i sij sisi hué daj xanga' huin si 'yaj ángel. Daj si gani ruhua sij si digyán Yan'anj 'ngo rasun guini'i man'an sij, ruhua sij. ¹⁰ Hué dan nì gachin nungüej sij ángel huij yu'uj rian niquin' ni snado dugumi rian hue'. Ngaa nì ngaa guisíj nungüej sij rian sajuan huin-ín' aga' hierro, ngaa nì naxi'níj man'an-án'. Nì ne' rucu rian sajuan daj ngaj man'an xuman' daj. Hué dan nì gahui nungüej sij gachéj sij 'ngo cayu. Ngaa nì ga ni'ya yan'anj ángel. Nì gunáj urin Pedro aj.

¹¹ Hué dan nì garáj da'nga' ruhua Pedro. Nì gataj sij gunun man'an sij:

—Yyaj nì ni'i xangāj sisi ga'níj Señor 'ngo ángel ga'nej sij man'anj ra'a rey Herodes nga ra'a ni tsínj israelita. Daj si huin ruhua ni sí' gui'yaj ni sí' xi'í ngāj. —Daj gataj Pedro.

¹² Nì ngaa xacaj Pedro cuenta, nì gan'anj sij ducua' María nni Juan, gu'naj sí' Marcos nej. Nì nahuin yu' nico ni ngüi hue' daj achínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj.

¹³ Ngaa nì guita ra'a Pedro rian hue'. Nì

gahui 'ngo tsin' xana gu'naj Rode guini'i ún' un sin 'na' ita ra'a rian hue' únj. ¹⁴ Nì ngaa ganani'i yun'unj daj si-nane Pedro, ngaa nì nun na'ni ún' rian sajuan xi'í si gahuin niq' ruhua yun'unj daj si 'na' Pedro. Nì gunánj ún' ne' chrej chruhua gan'anj nata' ún' sisi niquin' Pedro rian sajuan. ¹⁵ Sanj gataj ni sij gunun ún':

—Si sinúnj sa aj. —Gataj ni sij.

Sanj 'ngo gataj yya ún' sisi niquin' yya Pedro rian hue' gunun ni sij. Ngaa nì gataj ni sij:

—Sé Pedro huin mánj. Angel dugumi sij huin-ín'. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ Sanj hua ita ra'a gue Pedro rian sajuan. Nì ngaa ganá'nij ni sij, nì guini'i ni sij sí'. Ngaa nì ducu gahuin yan'anj ruhua ni sij. ¹⁷ Sanj dugunun Pedro ra'a sij sisi dínj gane du'ua ni sij. Ngaa nì nata' sij sisi daj gui'yaj Señor guiri sí' ducuaga' sij. Nì gataj sij:

—Nata' ni é re' nuguan' nan gunun jnún' Jacobo nga ango ni tsínj xuman ruhua ni'i Yan'anj anj. —Daj gataj Pedro.

Hué dan nì gahui sij gan'anj sij ango yu'uj.

¹⁸ Nì ngaa guixiguin, nì ducu ganani ruhua ni snado si nun guini'i ni sij daj gahuin nga Pedro. ¹⁹ Hué dan nì ga'nin' Herodes sun sisi ga nāno' ni sij Pedro. Sanj nun nari' ni sij. Ngaa nì gachínj snan'anj Herodes ni snado mán dugumi Pedro nì a gan'anj sí'. Sanj nun guini'i ni sí'. Hué dan nì ga'nin' sij sun sisi dagahui' ni sij ni snado mán dugumi daj. Hué daj síj nì gahui rey Herodes estado Judea gan'anj gane sij xuman' Cesarea.

Muerte de Herodes

²⁰ Nì ga'man ruhua Herodes ni'yaj sij ni tsínj nne xuman' Tiro nga xuman' Sidón. Nì uyan hua ruhua ni tsínj man nungüej xuman' daj guisíj ni sí' rian sij. Nì ganari' ni tsínj daj 'ngo chrej gana'mi ni sij nga tsínj gu'naj Blasto huin sí' 'ngo tsínj nicaj yun'unj rian rey Herodes xi'í si ga'ui' huí ni sij san'anj nahuin ra'a sí'. Nì gachínj jni'yaj ni sij sí' sisi na'mi man'an rey nga ni sij. Daj si nahuin ra'a ni sij si xa ni sij rian do'ój rey daj. ²¹ Hué dan nì gui'yaj yya Herodes 'ngo güi ga'mi sij rian ni

tsínj daj. Ngaa n̄ hué ḡüi daj guinun Herodes atsij sa' gan'anj sij gane sij chrun sa' chruhua ducuasun huin palacio. N̄ ga'mi sij si-nuguan' sij rian ni tsínj daj. ²² Hué dan n̄ gax̄i' ni sij gaguáj ni sij. N̄ gataj ni sij:

—Sé si-nuguan' 'ngo tsínj huin nuguan' a'mi tsínj nan mánj. Hué si-nuguan' sij huin nuguan' a'mi 'ngo yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij xi'í rey daj.

²³ Hué gue hora daj n̄ ga'nan' Herodes, gui'yaj 'ngo ángel ga'n̄j Yan'anj ga'na'. Daj si nun guinun yan'anj sij rian Yan'anj xi'í nuguan' ga'mi ni tsínj da mánj. Hué dan n̄ xa xilúj sij, n̄ gahui' sij, gui'yaj xilúj aj.

²⁴ Hué dan n̄ ḡüi daj, n̄ gaxa'n̄i si-nuguan' Yan'anj gan'anj-án' n̄n' gachra'. N̄ gahuin nico doj ni nḡüi guinico' nuguan' daj. ²⁵ N̄ ngaa ganahuij si-sun tsínj gu'naj Bernabé nga Saulo, ngaa n̄ gahui nungüej sij Jerusalén nanicaj nungüej sij xuman' Antioquía. N̄ nicaj nungüej sij Juan gan'anj sij. N̄ gu'naj sí' Marcos nej.

13

Bernabé y Saulo comienzan su primer viaje misionero

¹ N̄ scanij ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús xuman' Antioquía, n̄ man ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. N̄ man ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj rian ni nḡüi nej. Hué ni sij huin Bernabé nga Simón gu'naj sí' Negro nej, Lucio 'na' Cirene nej, Manaén huin jnánj gan'an rey Herodes huin tsínj nicaj sun estado Galilea nej, nga Saulo nej. ² N̄ 'ngo ḡüi daj, n̄ ga'mi sa' ni sij rian Señor ngaa 'yaj ayuno ni sij. Hué dan n̄ gataj Espiritu Santo gunun ni sij:

—Gui'yaj n̄ni a ni é re' Bernabé nga Saulo. Daj si aquin sisi gui'yaj sun nungüej sí' riánj anj. —Gataj Espiritu Santo.

³ Hué dan n̄ ngaa guis̄j gui'yaj ayuno ni sij gachínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj, ngaa n̄ guta' ni sij ra'a ni sij rian nungüej sí'. Ngaa n̄ ga'n̄j ni sij gan'anj nungüej sí'.

Los apóstoles predicán en Chipre

⁴ N̄ ga'n̄j Espiritu Santo gan'anj nungüej sij. Ngaa n̄ guis̄j nungüej sij xuman' Seleucia. N̄ xuman' daj gahui nungüej sij 'ngo rio achéj rian nnee. N̄ guis̄j nungüej sij 'ngo yu'uj gu'naj Chipre.

⁵ N̄ ngaa guis̄j nungüej sij xuman' Salamina, n̄ gax̄i' nungüej sij ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni nḡüi nahuin yu' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. N̄ huaj tsínj gu'naj Juan nga nungüej sij huin sí' 'ngo tsínj chracuij nungüej sij.

⁶ N̄ gachin n̄n' ni sij da hua nun gue isla daj huin-ín' 'ngo yo'ój nun dani nnee yan'anj. N̄ guis̄j ni sij da' xuman' Pafos rian nari' ni sij 'ngo tsínj chrun huin sí' 'ngo tsínj israelita gu'naj sí' Barjesús. N̄ a'mi yya' sí' sisi a'mi sí' si-nuguan' Yan'anj. ⁷ N̄ nicaj dugüi' tsínj chrun daj nga gobernado gu'naj sí' Sergio Paulo huin sí' 'ngo tsínj sica' a'mi. N̄ gaquínj gobernado daj ga'na' Bernabé nga Saulo si huin ruhua sij gunun sij si-nuguan' Yan'anj xanga'. ⁸ San̄i na'uej ruhua tsínj chrun daj si guxuman ruhua gobernado gu'ni'i sí' si-nuguan' Yan'anj mánj. N̄ nuguan' Elimas huin ruhuaj gata 'ngo tsínj chrun.

⁹ Hué dan n̄ ga'na' nucuj Espiritu Santo rian Saulo gu'naj sí' Pablo nej. N̄ guini'yaj sa' Pablo rian Elimas. ¹⁰ N̄ gataj sij:

—Tsínj digya' yun'unj n̄n' ruhua huin so'. Tsínj quij huin so' nej. Da'n̄j sichre huin so' nej. Tsínj unun' nga daran' ni si sa' huin so' nej. N̄ na'uej ruhuá so' si gache n̄ca ni nḡüi chruhua si chrej Señor mánj. ¹¹ Yyaj n̄ gui'yaj Señor 'ngo castigó so'. N̄ gahuin duri so'. N̄ hua go'ngo ḡüi, n̄ si ga'ue gu'ni'i so' ḡüi mánj. —Daj gataj Pablo gunun sí'.

N̄ 'ngo hora gahuin rumi' rian Elimas. N̄ ga'na' n̄ano' sij 'ngo tsínj guida'a ra'a sij gan'anj sij si gahuin duri sij.

¹² N̄ ngaa guini'i gobernado si gahuin, n̄ guxuman ruhua sij ni'i sij Señor. N̄ gahuin yan'anj ruhua sij guini'i sij nuguan' digyán Señor rian sij.

Pablo y Bernabé en Antioquía de Pisidia

¹³ N̄ gahui ni dugüi' Pablo gatúj anin' sij chruhua 'ngo rio chéj rian nnee gan'anj

anin' sij 'ngo xuman' gu'naj Perge. Ni ngaj xuman' daj estado Panfilia. Sanj dunáj Juan nungüej sij, ni nanicaj sí' xuman' Jerusalén. ¹⁴ Hué dan ni gahui nungüej sij xuman' Perge guisíj sij xuman' Antioquía ngaj-á' estado Pisidia. Ni gatúj nungüej sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita güi naránj ruhua ni sí'. Ni gan'anj gane nungüej sij. ¹⁵ Ni ngaa guisíj gaya ni sij si-ley Moisés nga si-libro garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná, hué dan ni gataj snan'anj ni tsínj a'nin' mán chruhua nuhui daj gunun nungüej sij:

—Jnánj né', sisi hua 'ngo nuguan' nicaj nungüej é re' guí'yaj sisi nari' ruhua ni ngüi nahuin yu' nan, ngaa ni ga'mi nungüej é re' gunun ni sij. —Daj gataj ni tsínj daj gunun nungüej sij.

¹⁶ Hué dan ni naxuman Pablo, ni dugunun sí' ra'a sí' sisi dínj gahuin du'ua ni sij. Ni gataj sí':

—Gunun sa' daran' a ni é re' si ga'mi huin a ni é re' ni tsínj israelita nga ni tsínj hua cuidado rian Yan'anj. ¹⁷ Huin né' ni tsínj israelita nico' né' Yan'anj xanga'. Ni ganacui Yan'anj ni xi' asij ná. Ni guixi'nanj nico ni sij, guí'yaj Yan'anj ngaa guimán ni sij ne' Egipto. Hué daj síj, ni guiri Yan'anj nga si-fuerza sij ni tsínj daj Egipto. Daj si sé yo'ój Egipto huin do'ój ni sij mánj. ¹⁸ Sanj nun dagahuin sa' ni sij rian Yan'anj ngaa gachéj ni sij quij qui'yanj naco. Sanj 'ngo si huíj xia yo' ga'nin' ruhua Yan'anj nga si guí'yaj ni sij quij qui'yanj daj. ¹⁹ Ni dagahui' Yan'anj ichij xi'nin' ni tsínj guimán yu'uj gu'naj Canaán sisi riqui sij yo'ój daj nahuin ra'a ni xi'. ²⁰ Da' síj ni 'ngo si gan'anj ciento táj yahuij xia chi' yo' guinicaj sun ni güesi rian ni tsínj israelita, guí'yaj Yan'anj. Ni hué daj gahuin da' güi gane tsínj gu'naj Samuel huin sí' tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj.

²¹ 'Hué dan ni gachínj ni xi' 'ngo rey guinicaj sun rian ni sij. Ni garun sun Yan'anj tsínj gu'naj Saúl. Ni huíj xia yo' gahuin sí' 'ngo rey. Ni huin sí' da'níj tsínj gu'naj Cis. Ni nico' sí' xi'nin' Benjamín. ²² Hué daj síj ni ga'nej Yan'anj sun nicaj

Saúl. Ni garun sun sij David gahuin sí' rey. Ni gataj sa' Yan'anj xi'í sí': "Nari'ij David da'níj Isaí. Ni hua niá' ruhuáj nga sij. Ni guí'yaj sij daran' si garan' ruhuáj." Daj gataj Yan'anj xi'í David.

²³ 'Ni hua gataj yya Yan'anj sisi ga'nga 'ngo da'ni si'ni David. Ni hua yya ga'nga sij, guí'yaj Yan'anj. Ni ga'níj Yan'anj si ga'na' nacaj sí' ni ngüi israelita. Ni gu'naj sí' Jesús. ²⁴ Ni ngaa achin ga'na' Jesús, ni ga'mi tsínj gu'naj Juan si-nuguan' Yan'anj rian daran' ni ngüi israelita. Ni gataj sí' sisi ganani ruhua ni ngüi daj xi'í si-gaquin' ni sij. Ni gata' nnee ni sij, gataj sí'. ²⁵ Ni ngaa huaj gahuin nichrun' ganahuij Juan nga si-sun sij, ni gataj sij: "Sé man'anj huin si ani ruhua ni é re' mánj. Ne' rucüj, ni ga'na' ango tsínj. Ni na'aj riánj guirij nnij correa 'nij dacánj sij xi'í si nin' ruhua huin achij sij. Daj si huin achij nin' ruhua sij." Daj gataj Juan gunun ni ngüi.

²⁶ 'Jnánj né', huin a ni é re' da'ni si'ni xi'í Abraham. Ni man ni tsínj ga cuidado rian Yan'anj scanij ni é re' nej. Ni ga'níj Yan'anj nuguan' sa' nan 'na' rian né'. Ni nuguan' nan ataj daj nacaj Yan'anj né'. ²⁷ Daj si ni tsínj mán xuman' Jerusalén nga ni tsínj a'nin' rian ni sij, ni nun nani'i ni sij Jesús mánj. Ni nunun ni sij si-nuguan' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ni daran' güi naránj ruhua né', ni aya ni sij nuguan' daj chruhua si-nuhui ni sij. Ngaa ni ngaa gataj ni sij sisi hua nian gahui' Jesús, ngaa ni guisíj gahuin yya daj rún' hua gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, guí'yaj ni sij. ²⁸ Ni ngaa nitaj si xi'i huin si gahui' Jesús, ni gachínj jni'yaj ni sij rian Pilato sisi gahui' sí', guí'yaj Pilato. ²⁹ Ni ngaa guisíj guí'yaj ni sij daran' si gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í Jesús, ngaa ni dinij ni sij sí' rian rugutsj. Ni gan'anj gachin' ni sij sí' riqui 'ngo huej. ³⁰ Sanj ganá'nij Jesús scanij ni níman, guí'yaj Yan'anj. ³¹ Ni ga'i güi narugüi' Jesús rian ni tsínj guinicaj dugüi' nga sij ngaa gan'anj sij estado Galilea guisíj sij xuman' Jerusalén. Yyaj ni hué ni tsínj daj huin ni tsínj a'mi xi'í Jesús rian ni ngüi.

32 'Nĭ nata' ni únj nuguan' sa' gunun a ni é re' sisi hua gahuin yya daj rún' gataj yya Yan'anj rian ni xí' huin ni tsínj guimán asĭj ná. 33 Nĭ hué daj hua gui'yaj Yan'anj rian da'nĭj ni sí' huin mun'ún'. Nĭ guisĭj gahuin yya nuguan' daj ngaa ganá'nĭj Jesús, gui'yaj Yan'anj. Nĭ hué daj hua nĭca rian libro Salmo huĭj nej. Nĭ ataj-á': "Hué re' huin da'nĭ. Yyaj nĭ gahuin chrej re' man'anĭj." Daj ataj Salmo daj. 34 Nĭ hua gui'yaj Yan'anj sisi gana'nĭj Jesús. Nĭ sĭ guchru nnee cúj sij ga' mánj. Nĭ xi'í daj hua ga'mi Yan'anj nuguan' nan: "Rĭquĭj rián re' nuguan' sa' gataj yyāj rian David xi'í re'. Nĭ hua xanga' nuguan' daj nej." Gataj ruhua' yún Yan'anj rian Jesús. 35 Nĭ hué daj gataj rian ango Salmo nej: "Sĭ dunáj re' sisi guchru nnee cúj tsínj hua sa' nĭn' rián re'." Daj gataj David xi'í Jesús rian Salmo daj gunun Yan'anj. 36 Nĭ gui'yaj David si garan' ruhua Yan'anj xi'í ni dugüi' sij ngaa hua nĭ'na' sij chruhua xungüi. Ngaa nĭ gahui' sij. Nĭ gachin' ni sij sí' rian ngaj ni xi'í. Nĭ guchru nnee cúj sí'. 37 Sanĭ tsínj ganá'nĭj, gui'yaj Yan'anj, nĭ nun guchru nnee cúj sí' mánj.

38 'Jnánj ne', xacaj á re' cuenta sisi yyaj, nĭ nata' ni únj nuguan' rian án re' sisi xi'í sĭ gui'yaj Jesús, nĭ ga'ue guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico rian si-gaquin' né'. 39 Nĭ nun ga'ue gui'yaj yya si-ley Moisés xi'í si-gaquin' né'. Sanĭ xi'í Jesús, nĭ ga'ue gui'yaj yya Yan'anj nga daran' si-gaquin' go'ngo tsínj xuman ruhua ni'i man'an sí'. 40 Hué dan nĭ ga' cuidado ni é re' sisi sĭ gahuin nga á re' daj rún' gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asĭj ná. Nĭ gataj ni sij:

41 Nĭ'yaj á re' huin ín re' ni tsínj a'mi quĭj xi'í Yan'anj.

Gan'anj ruhua ni é re'.

Nĭ 'ngo ga' ni'ya nĭganĭj ni é re' nej.

Daj si ni güi nne a ni é re', nĭ gui'yā 'ngo rasun nico.

Nĭ sisi hua 'ngo tsínj nata' daj gui'yā, sanĭ sĭ guxuman ruhua ni é re' si-nuguan' sí'.

Daj gataj Yan'anj rian ni tsínj gane asĭj ná. —Daj gataj Pablo gunun ni tsínj nahuin yu' nuhui daj.

42 Nĭ ngaa gahui nungüej sij si-nuhui ni tsínj israelita, ngaa nĭ gachĭnj ni tsínj 'na' anéj chrej sisi hué daj ga'mi ruhua' yún ni sij xi'í nuguan' daj ango tunĭj güi ngaa naránj ruhua ni sij. 43 Nĭ ngaa ganahuij nahuin yu' ni sij chruhua nuhui, ngaa ni guinico' nico ni tsínj israelita Pablo nga Bernabé. Nĭ hué daj guinico' ango ni tsínj huaj guxuman ruhua ni'i si-chrej ni tsínj israelita nej. Nĭ ga'ui' nungüej sij chrej rian ni sí' sisi 'ngo gahuin nĭca ruhua ni sí' nga si-chrej Yan'anj xi'í sinduj gui'yaj Yan'anj rian ni sij.

44 Ngaa nĭ ango tunĭj güi huin güi naránj ruhua ni sij, nĭ nahuin yu' ruhua' yún ni sij. Nĭ huaj guisĭj daran' ni ngüi mán xuman' daj ga'na' gunun si-nuguan' Yan'anj.

45 Sanĭ ngaa guini'i ni tsínj israelita sisi nahuin yu' nico ni ngüi, ngaa nĭ gahuin xicoj ruhua ni sij. Hué dan nĭ gaxĭ'i gunun' ni sij nga si-nuguan' Pablo. Nĭ ga'mi quĭj ni sij nej. 46 Sanĭ nun guxu'ui' Pablo nga Bernabé ni'yaj nungüej sij ni tsínj israelita. Nĭ gataj nungüej sij:

—Hua si-chrej únj ga'mi sini únj si-nuguan' Yan'anj rian ni é re' huin ín re' ni tsínj israelita. Sanĭ na'ue nada'a ni é re' nuguan' daj. Nĭ na'uej ruhua ni é re' gane nĭganĭj ni é re' nga Yan'anj nej. Ngaa nĭ gan'anj únj rian ni ngüi 'na' anéj chrej. 47 Nĭ hué daj ga'nin' Señor sun rian ni únj. Nĭ gataj sij:

Gui'yā sisi gahuin re' 'ngo yan'an guixiguin rian ni ngüi 'na' anéj chrej.

Ngaa nĭ ganacaj Yan'anj ni ngüi mán da' xi'í xungüi, gui'yáj re'.

Daj gataj Señor gunun únj. —Gataj Pablo nga Bernabé.

48 Nĭ ngaa gunun ni ngüi 'na' anéj chrej nuguan' gataj Pablo, ngaa nĭ gahuin niā' ruhua ni sij. Nĭ ga'mi sa' ni sij xi'í si-nuguan' Señor nej. Nĭ daran' ni ngüi hua nacui Yan'anj sisi gane nĭganĭj ni sij nga Yan'anj, nĭ guxuman ruhua ni sij ngaa gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj anĭ.

49 Ngaa nĭ gaxa'nĭ si-nuguan' Señor nĭn' gachra' rian ngaj ni xuman' daj. 50 Sanĭ garij ni tsínj israelita 'ngo nuguan' yya riqui ni ngüi xana huin achĭj hua cuidado

rian Yan'anj, n̄i r̄iqui ni tsínj huin achij mán chruhua xuman' daj. N̄i gax̄i'i ni sí' chran' yun'unj ni sí' Pablo nga Bernabé. N̄i guiri ni sí' xánj ni sí' n̄ungüej sij. ⁵¹ Hué dan n̄i nagunan' n̄ungüej sij yo'ój yaj dacój n̄ungüej sij. Hué-é' huin 'ngo da'nga' digyán n̄ungüej sij rian ni sí' sisi da'ui ni sí' gaquin' xi'í si nun gunun ni sí' si-nuguan' Yan'anj. Ngaa n̄i gan'anj n̄ungüej sij xuman' Iconio. ⁵² San̄i n̄in' ruhua gahuin niá' ruhua ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesús mán xuman' Antioquía. N̄i ga'na' nucuj Espiritu Santo rian ni sij nej.

14

Pablo y Bernabé en Iconio

¹ Hué dan n̄i gatúj nuguan'an Pablo nga Bernabé chruhua si-nuhui ni tsínj israelita xuman' Iconio. N̄i ga'mi sa' n̄ungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni tsínj daj. Xi'í daj n̄i guxuman ruhua nico ni tsínj israelita nga ni tsínj griego ni'yaj ni sij Jesús. ² San̄i ni tsínj israelita na'uej ruhua gunun si-nuguan' Jesús, n̄i garij ni sí' nuguan' n̄ne r̄iqui ni tsínj 'na' anéj chrej sisi gani quij ruhua ni tsínj 'na' anéj chrej daj n̄i'yaj ni sí' ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesús. ³ Xi'í daj n̄i gunáj Pablo nga Bernabé nico güi xuman' daj. N̄i nun guxu'ui' n̄ungüej sij ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. N̄i gui'yaj n̄ungüej sij si sa' n̄in' ruhua ni'yaj ni ngüi. N̄i hué ducúanj daj huin digyán Yan'anj si chracuij Yan'anj n̄ungüej sij ga'mi n̄ungüej sij xi'í sinduj 'yaj Yan'anj rian ni ngüi.

⁴ San̄i ni ngüi mán xuman' daj, n̄i man nachej ni sij. N̄i da'aj ni sij nico' ni tsínj israelita. N̄i ango da'aj ni sij nico' ni tsínj apóstol, ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo. ⁵ Hué dan n̄i 'ngo daga'mi dugüi' ni tsínj israelita nga ni tsínj 'na' anéj chrej nga ni tsínj huin achij rian ni sij sisi gui'yaj quij ni sij rian Pablo nga Bernabé. N̄i ga'ui' ni sij yej n̄ungüej sí', ruhua ni sij. ⁶ San̄i ngaa gunun Pablo nga Bernabé nuguan' daj, n̄i gunánj n̄ungüej sij gan'anj sij xuman' Listra nga xuman' Derbe. N̄i n̄ungüej xuman' daj

ngaj estado Licaonia. N̄i ganicaj n̄ungüej sij ni xuman' ngaj n̄ichrun' nga n̄ungüej xuman' daj. ⁷ N̄i ga'mi n̄ungüej sij si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' rian ni ngüi.

Pablo es apedreado en Listra

⁸ N̄i xuman' Listra n̄ne 'ngo tsínj yacuan si na'ue gache sij si asij ga'nga sij hua sij daj. N̄i nitaj aman gachéj sij. ⁹ N̄i gunun tsínj daj si ga'mi Pablo. Hué dan n̄i guini'yaj sa' Pablo rian sij. N̄i guini'i sí' sisi ga'ue guxuman ruhua sij ganahuin sa' sij, ruhua sí'. ¹⁰ Ngaa n̄i ga'mi nucuj Pablo gataj sij gunun tsínj yacuan daj:

—Naxuman re', n̄i guiniquin' n̄ica re' aj.
—Daj gataj Pablo gunun tsínj daj.

Hué dan n̄i naxuman sij güej sij. N̄i gachéj sij. ¹¹ N̄i ngaa guini'i ni ngüi si gui'yaj Pablo, ngaa n̄i gaguáj ni sij si-snan'anj man'an ni sij huin-ín' nuguan' Licaonia. N̄i gataj ni sij:

—Gurugüi' ni yan'anj 'na' xata' rian né'.
N̄i nahuin ni sij daj rún' hua mun'ún'.
—Daj gataj ni sij rian xi'í Pablo nga Bernabé.

¹² N̄i dugu'naj ni sij Bernabé yan'anj Júpiter. N̄i dugu'naj ni sij Pablo yan'anj Mercurio xi'í si hué sí' huin tsínj ga'mi doj aj. ¹³ N̄i n̄ne si-nuhui dan'anj ni sij Júpiter du'ua xuman' xánj ni sij. N̄i n̄ne 'ngo chrej rian yan'anj daj. N̄i nicaj sí' ni sicuj nga yaj gui'yaj ninin' sí'. N̄i ga'na' sí' rian atúj ni ngüi xuman' daj. N̄i huin ruhua chrej daj nga ni ngüi dagahui' ni sij sicuj rian Pablo nga Bernabé. Daj si gani ruhua ni sij sisi yan'anj huin n̄ungüej sí'.

¹⁴ San̄i ngaa xacaj cuenta Bernabé nga Pablo si gui'yaj ni sij, ngaa n̄i gutsi' n̄ungüej sij si-gan' sij. N̄i gunánj n̄ungüej sij gatúj sij scanij ni ngüi gaguáj sij. ¹⁵ N̄i gataj n̄ungüej sij:

—Jnánj né', un sin huin n̄i 'yaj á re' nan únj. Hué tsínj huin n̄ungüej únj nga á re'. N̄i 'na' únj nata' únj si-nuguan' Yan'anj rian án re' sisi duna á re' ni rasun nitaj si ní'yanj nan. N̄i guinico' a ni é re' Yan'anj hua n̄i'na' si hué sij gui'yaj xata' nga yo'ój nej, n̄nee yan'anj nej, daran' ni rasun mán nej. ¹⁶ N̄i daran' ni yo' gachin, n̄i ga'nin' ruhua Yan'anj sisi gache daran'

ni ngüi si-chrej man'an ni sij. ¹⁷ Sanj rian xi'í si sa' gui'yaj Yan'anj, ni digyán sij un sin huin man'an sij. Daj si hué Yan'anj huin si a'nij gumán 'na' aman' daj da xira' daran' rasun sa' ri' né' xa né'. Ni huin nia' ruhua né', 'yaj Yan'anj nej. —Daj gataj nungüej sij gunun ni sí'.

¹⁸ Sanj hua gue huin ruhua ni sí' dagahui' ni sí' sicuj rian nungüej sij. Sanj ga'nin' ruhua ni sí', gui'yaj ni nuguan' ga'mi nungüej sij.

¹⁹ Ngaa ni guisij go'ngo ni tsínj israelita 'na' xuman' Antioquía nga xuman' Iconio nej. Ni garij ni sí' nuguan' yya riqui ni ngüi mán nahuin yu' daj. Xi'í daj ni ga'ui' ni sij yej Pablo. Hué dan ni ganucuj ni sij sí' guiri ni sij xánj ni sij. Ni gani ruhua ni sij sisi hua gahui' sí'. ²⁰ Sanj ngaa ganicaj ni ngüi xuman ruhua ni'í Jesús xi'nij Pablo, ni nachica sij gatúj ruhua' yún sij chruhua xánj ni sij. Ni ango güi ni gahui nungüej sij Bernabé guisij nungüej sij xuman' Derbe.

²¹ Ni ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj xuman' Derbe. Ni gahuin nico ni ngüi guxuman ruhua ni'í Jesús xuman' daj. Hué dan ni nanicaj nungüej sij xuman' Listra nga xuman' Iconio nej, xuman' Antioquía nej. ²² Ni hué ni xuman' daj, ni gahuin nucuj niman ni ngüi nico' Jesús, gui'yaj Pablo nga Bernabé. Ni gui'yaj fuerza nungüej sij sisi ga gue guxuman ruhua ni sij ni'í ni sij man'an Jesús. Ni gataj nungüej sij sisi hua nian guiran' nico sayun, da ni ga'ue gatu né' rian nicaj sun Yan'anj. Gataj nungüej sij gunun ni ngüi nico' Yan'anj da aj. ²³ Ni narij sun nungüej sij ni tsínj gahuin achij go'ngo yu'uj rian nahuin yu' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús. Ni gui'yaj nungüej sij ayuno gachínj jni'yaj ni sij rian Señor sisi dugumi Señor ni sí'. Daj si hua guxuman ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' sij.

El regreso a Antioquía de Siria

²⁴ Ngaa ni gachin nungüej sij estado Pisidia. Ni guisij nungüej sij da' estado Panfilia. ²⁵ Ni ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man' xuman' Perge. Ngaa ni gan'anj nungüej

sij xuman' Atalia. ²⁶ Ni hué xuman' daj, ni gahui nungüej sij chruhua riq achéj rian nnee guinan' nungüej sij xuman' Antioquía. Ni hué xuman' daj huin rian gachínj jni'yaj asij sini ni tsínj xuman ruhua ni'í Jesucristo sisi gui'yaj Yan'anj sinduj nga sun gui'yaj Pablo nga Bernabé. Ni yyaj guisij gui'yaj nungüej sij sun daj. ²⁷ Ni ngaa guisij nungüej sij xuman' Antioquía, ni nahuin yu' ni ngüi xuman ruhua ni'í Jesucristo, gui'yaj nungüej sij. Ni nata' nungüej sij daran' si gui'yaj sa' Yan'anj nga nungüej sij. Ni nata' nungüej sij daj riqui Yan'anj sisi guxuman ruhua ni ngüi 'na' anéj chrej guini'í ni sij man'an Jesucristo. ²⁸ Ni gunáj Pablo nga Bernabé nico ni güi nga ni tsínj guxuman ruhua ni'í Jesucristo xuman' daj.

15

El concilio en Jerusalén

¹ Ni ngaa daj ni ga'na' go'ngo ni tsínj 'na' estado Judea guisij ni sij xuman' Antioquía. Ni gaxi'í ni sij digyán ni sij ni tsínj nico' Jesucristo sisi hua nian guta' da'nga' nnee cúj ni sí' daj rún' a'nin' si-ley Moisés sun. Ni sisi nun gui'yaj ni sí' daj, ni si ga'ue nacaj Yan'anj ni sí', gataj ni sij. ² Hué dan ni gunun' Pablo nga Bernabé nga ni tsínj digyán nuguan' daj. Ngaa ni narij sun ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo mán xuman' Antioquía Pablo nga Bernabé nga ango ni jnánj ni sí' sisi gan'anj anin' sij xuman' Jerusalén gui'yaj yya daran' ni sij nuguan' daj rian ni tsínj apóstol nga rian ni tsínj huin achij mán da nej.

³ Ngaa ni ga'nij ni tsínj nico' Jesucristo mán xuman' Antioquía gan'anj Pablo nga Bernabé xuman' Jerusalén. Ni gachin nungüej sij dani estado Fenicia nga estado Samaria nej. Ni nata' nungüej sij sisi hua dunáj ni ngüi 'na' anéj chrej si-chrej ni sij. Ni nanico' ni sij man'an Yan'anj xanga'. Ni ngaa gunun ni tsínj nico' Jesucristo nuguan' daj, ngaa ni gahuin nia' ruhua daran' ni sij. ⁴ Ni ngaa guisij Pablo nga Bernabé xuman' Jerusalén, ni guinicaj dugüi' nungüej sij nga ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús nga ni tsínj apóstol nej,

ni tsínj huin achij nej. Nì ga'mi sa' ni tsínj daj nga nungüej sij. Nì nata' nungüej sij daran' si gui'yaj Yan'anj nga nungüej sij.

⁵ Nì man go'ngo ni tsínj fariseo xuman ruhua ni'i Jesús. Nì naxuman ni sí', nì gataj ni sí':

—Hua nian si guta' da'nga' nnee cúj ni tsínj 'na' anéj chrej daj. Nì hua nian si ga'nin' né' sun sisi dagahuin ni sí' si-ley Moisés nej. —Daj gataj ni sij.

⁶ Ngaa nì nahuin yu' ni tsínj apóstol nga ni tsínj huin achij nej, sisi guini'i ni sij daj hua nuguan' daj. ⁷ Nì ngaa guisíj ga'mi ga'mi ni sij, nì naxuman Pedro gataj sí':

—Jnánj né', hua ni'i a ni é re' sisi asij ná doj ganacui Yan'anj yünj scanij né' sisi gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Ngaa nì guxuman ruhua ni sij guini'i ni sij Jesucristo. ⁸ Nì ni'i Yan'anj niman daran' né'. Nì daj rún' ga'ui' Yan'anj Espíritu Santo ga'na' rian né', nì hué daj ga'ui' sij Espíritu Santo ga'na' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Hué ducuanj daj digyán Yan'anj sisi ganada'a sij ni ngüi da nej. ⁹ Rian Yan'anj nitaj si hua nini ni ngüi daj nga né'. Uyan huin daran' né' rian Yan'anj. Nì gahuin sa' niman ni ngüi daj, gui'yaj Yan'anj xi'í si guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij Jesucristo daj rún' gui'yaj sij nga né'.

¹⁰ 'Yyaj nì un sin huin nì huin ruhua ni é re' xacaj á re' da'nga' rian Yan'anj únj. Daj si huin ruhua á re' sisi dagahuin ni tsínj 'na' anéj chrej rian si-ducuanj Moisés huin 'ngo nuguan' hua ya'í. Nì na'ue dagahuin sa' né' nga ni xi né' nuguan' hua ya'í daj. ¹¹ Nì sé si-ducuanj Moisés gui'yaj sisi nacaj Yan'anj né' mánj. Saní nacaj Yan'anj né' xi'í sinduj gui'yaj Jesucristo nga né' nga ni ngüi 'na' anéj chrej. —Daj gataj Pedro gunun ni tsínj israelita daj.

¹² Hué dan nì dínj gahuin du'ua daran' ni sij. Nì gunun ni sij si ga'mi nungüej tsínj gu'naj Bernabé nga Pablo daj rún' digyán Yan'anj da'nga' xi'í nungüej sij rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nì ga'mi ni sij xi'í si sa' gui'yaj Yan'anj nej. ¹³ Nì ngaa guisíj ga'mi Bernabé nga Pablo, ngaa nì gataj tsínj gu'naj Jacobo:

—Jnánj né', gunun sa' á re' si-nuguan'anj. ¹⁴ Hua nata' jnún' Simón daj gui'yaj sini Yan'anj sinduj rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nì ganacui Yan'anj 'ngo ni ngüi 'na' anéj chrej sisi guinicaj dugüi' ni sí' nga man'an sij. ¹⁵ Hué nuguan' nan 'ngo uyan hua nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nì gataj ni sí' rian si-nuguan' Yan'anj:

¹⁶ Nì ngaa guisíj nì nanicaj ruhua' yünj.

Nì nagui'yaj sa' ruhua' yünj hue' gane rian gane xí' David.

Nì ganahuin sa' hue' re'e daj, gui'yā.

¹⁷ Nì hué daj gui'yā sisi nāno' ango ni ngüi man'anj huñj Señor.

Nì hué daj gui'yaj daran' ni ngüi 'na' anéj chrej nico' man'anj.

¹⁸ Nì asij ná hua gatā sisi gui'yā ni nuguan' nan.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj garun ni sij asij ná.

¹⁹ 'Hué dan nì güendāj nì si chran' yun'unj né' ni tsínj 'na' anéj chrej huin ni tsínj nanicaj ruhua guinico' man'an Yan'anj xānga', ruhuāj aj. ²⁰ Maan si gui'yaj né' 'ngo yanj ga'nij né' huaj rian ni tsínj daj gataj né' sisi si xa ni sij nia a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj gui'yaj ra'a ni ngüi. Nì si gui'yaj ni sij gaquin' nga ango yun'unj xāna mánj. Nì si xa ni sij nnee xucu duguáj ni sij xá xú' mánj. Nì si xa ni sij tun mánj. Hué daj gataj né' rian ni tsínj da aj. ²¹ Daj si asij ná nì man ni tsínj nata' si-ley Moisés chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nì aya ni sij nuguan' daj go'ngo ni xuman' ni güi naránj ruhua ni sij. —Daj gataj Jacobo gunun ni tsínj nahuin yu' daj.

²² Hué dan nì uyan gani ruhua ni tsínj apóstol nga ni tsínj huin achij nga daran' ni tsínj nico' Yan'anj sisi ganacui ni sij doj ni tsínj scanij ni sij gan'anj ni sí' xuman' Antioquía. Nì guinicaj dugüi' ni sí' nga Pablo nga Bernabé gan'anj ni sí'. Ngaa nì garij sun ni sij Judas gu'naj sí' Barsabás nej, nga Silas huin nungüej sí' tsínj huin achij scanij ni sij. ²³ Nì ga'nij ni sij 'ngo yanj carta nga ni tsínj gan'anj daj. Nì gataj yanj daj:

“Nan huin 'ngo yanj 'yaj ni únj huin ni únj ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nga ni tsínj huin achij nej, ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Ni a'níj ni únj 'ngo nuguan' sa' huaj rian ni é re' huin ín re' ni jnánj ni únj. Ni huin ín re' ni tsínj 'na' anéj chrej nne ni é re' xuman' Antioquía nga estado Siria nej, estado Cilicia nej. Guruhua Yan'anj ataj ni únj rian án re'.²⁴ Ni gunun ni únj sisi guisíj go'ngo ni tsínj scanij ni únj rian man án re'. Sanj nun ga'nij ni únj gan'anj ni sij mánj. Ni gunun ni únj sisi chran' yun'unj ni sij ni é re' nga si-nuguan' ni sij. Ni nun ri' ruhua á re' si gui'yaj á re' nga nuguan' daj. Daj si ataj ni sij sisi guta' á re' da'nga' nnee cúj a ni é re'. Ni dagahuin a ni é re' si-lej Moisés nej.²⁵ Hué xi'í daj ni uyan hua ruhua daran' ni únj nacui ni únj go'ngo ni tsínj scanij ni únj guchi' nuguan'an ni sij nga Bernabé nga Pablo huin nungüej sí' tsínj 'i ruhua né'.²⁶ Ni nun guxu'ui' nungüej tsínj daj gahui' nungüej sij xi'í Jesucristo rian hua yaj.²⁷ Hué dan ni a'níj ni únj tsínj gu'naj Judas nga tsínj gu'naj Silas guchi' nungüej sí' rian man án re'. Ni nata' snan'anj nungüej sí' un sin huin ruhua nuguan' 'na' rian yanj carta nan gataj-á'.

²⁸ Hua sa' huaj rian Espíritu Santo nga ni únj sisi si guta' ni únj nico sun xiráj a ni é re' mánj. Maan si dagahuin a ni é re' doj ni nuguan' nan anj.²⁹ Ngaa ni si xa á re' nnee xucu ga'ui' ni sij rian ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij mánj. Ni si xa ni é re' tun nej mánj. Ni si xa ni é re' nnee xucu duguáj ni sij xá xú' mánj. Ni si gui'yaj á re' gaquin' nga ango yun'unj xana mánj. Ni sisi dagahuin a ni é re' ni nuguan' nan, ni dugu'naj 'yaj a ni é re'. Hué dan ni ga sa' rian ni é re', ruhua ni únj.” Daj garun ni sij rian yanj daj.

³⁰ Hué dan ni ga'níj ni sij gan'anj anin' sí' xuman' Antioquía. Ni ngaa guisíj nahuin yu' ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo, gui'yaj anin' sí', ni ga'ui' anin' sí' yanj carta daj ra'a ni tsínj man xuman' daj.³¹ Ni ngaa gaya ni sij yanj daj, ni nahuin niá' ruhua ni sij, gui'yaj yanj daj.³² Ni nungüej tsínj gu'naj Judas

nga Silas huin nungüej sí' tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Ni xi'í si nin' ruhua ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj gunun ni sí', ngaa ni nari' ruhua daran' ni sí', gui'yaj nungüej sij. Ni gahuin nica ruhua niman ni sí' nga si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj nungüej sij nej.³³ Ni ngaa gachin ga'i güi, ngaa ni gataj ni jnánj tsínj man xuman' Antioquía gunun anin' sí' sisi dínj nanicaj anin' sí' nan' sí' rian man ni tsínj apóstol huin ni tsínj ga'níj ga'na' anin' sí'.³⁴ Sanj garan' ruhua Silas guna sí' gane sí' xuman' Antioquía.³⁵ Ni gunáj Pablo nga Bernabé xuman' Antioquía. Ni digyán nungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man yu'uj daj. Ni nata' nico ango ni tsínj nuguan' sa' nga nungüej sij nej.

Pablo se separa de Bernabé y comienza su segundo viaje misionero

³⁶ Ni hua 'ngo ni güi gachin, ni gataj Pablo gunun Bernabé:

—Gun' gan'anj ni'yó' sisi hua sa' mán ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo huin ni tsínj man daran' ni xuman' rian nata' né' si-nuguan' Señor. —Daj gataj Pablo.

³⁷ Ni huin ruhua Bernabé guinicaj sí' Juan gan'anj sí' nga nungüej sij. Ni gu'naj sí' Marcos nej.³⁸ Sanj nun ga'uej Pablo sisi gan'anj Juan Marcos nga nungüej sij xi'í si hua dunáj sí' nungüej sij estado Panfilia. Ni nun gan'anj gui'yaj sun sí' nga si-sun Yan'anj.³⁹ Ngaa ni gunun' Pablo nga Bernabé. Hué dan ni guere'ej dugüi' nungüej sij. Ni nicaj Bernabé Marcos gatúj nungüej sij chruhua riq chéj rian nnee gan'anj nungüej sij estado Chipre.⁴⁰ Ni ganacui Pablo man'an Silas gan'anj sí' nga sij. Ni gachínj jni'yaj ni tsínj nahuin yu' daj rian Yan'anj sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian Pablo nga Silas chruhua chrej gan'anj nungüej sij.⁴¹ Hué dan ni gan'anj nungüej sij gachin sij estado Siria nga estado Cilicia. Ni nari' ruhua ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo mán nungüej estado daj, gui'yaj nungüej sij.

16

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

¹ Ngaa n̄i guis̄ij Pablo nḡa Silas xuman' Derbe nḡa xuman' Listra. N̄i xuman' Listra nne 'nḡo ts̄inj xuman ruhua ni'i Yan'an̄j gu'naj sí' Timoteo. N̄i huin sí' da'n̄ij 'nḡo yun'un̄j x̄ana israelita xuman ruhua ni'i Jesucristo. N̄i chrej sí' huin 'nḡo ts̄inj griego. ² N̄i a'mi sa' ni ts̄inj xuman ruhua ni'i Jesucristo mán xuman' Listra nḡa xuman' Iconio xi'í Timoteo. ³ N̄i huin ruhua Pablo sisi gu'nicāj dugüi' Timoteo nḡa sij gan'an̄j sij. Ngaa n̄i guta' Pablo da'nga' nnee cúj Timoteo daj rún' gui'yaj ni ts̄inj israelita. Daj si nitaj si ruhua sij sisi ga'mi ni ts̄inj israelita mán rian gan'an̄j sij si hua ni'i daran' ni sij sisi chrej Timoteo huin ts̄inj griego. ⁴ N̄i daran' rian ni xuman' gachin nungüej sij, n̄i nata' nungüej sij nuguan' ga'n̄ij ni ts̄inj apóstol nḡa ni ts̄inj huin achij mán xuman' Jerusalén rian ni ts̄inj xuman ruhua ni'i Jesucristo huin ni sij ni ts̄inj 'na' anéj chrej. N̄i gataj snan'an̄j nungüej sij sisi dagahuin ni sí' nuguan' daj. ⁵ Ngaa n̄i gahuin n̄ica ruhua ni ngüi xuman ruhua ni'i Jesucristo, gui'yaj nungüej sij. N̄i da' ḡo'ngo güi, n̄i huaj gahuin nico ni ngüi daj.

La visión del varón macedonio

⁶ N̄i nun ga'uej ruhua Esp̄iritu Santo sisi ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'an̄j estado Asia. Hué dan n̄i gachin nungüej sij estado Frigia nḡa estado Galacia. ⁷ Ngaa n̄i guis̄ij nungüej sij estado Misia. N̄i gani ruhua nungüej sij gan'an̄j sij estado Bitinia. San̄i nun ga'uej Esp̄iritu Santo gatu nungüej sij estado da mánj. ⁸ Ngaa n̄i gachin nungüej sij estado Misia. N̄i nanij nungüej sij xuman' Troas. ⁹ Hué dan n̄i ne' n̄i, n̄i guini'i Pablo 'nḡo rasun gui'yaj Yan'an̄j. N̄i guini'i sij 'nḡo ts̄inj 'na' estado Macedonia niquin' sí' achinj jni'yaj sí' rian Pablo. N̄i gataj sí': "Gachin ga'na' re' estado Macedonia, n̄i chracuij re' ni únj." Daj gataj ts̄inj daj.

¹⁰ N̄i ngaa guis̄ij guini'i Pablo si digyán Yan'an̄j rian sij, n̄i gui'yaj xugüi anin' únj gan'an̄j únj estado Macedonia. N̄i gahuin

yya ruhua únj sisi gaquínj Yan'an̄j gan'an̄j únj ga'mi únj si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi mán estado daj.

Encarcelados en Filipos

¹¹ Hué dan n̄i xuman' Troas gatúj anin' únj chruhua rīo gan'an̄j n̄ica únj guis̄ij únj 'nḡo yu'uj gu'naj Samotracia. N̄i ango güi n̄i guis̄ij únj xuman' Neápolis. ¹² Hué dan n̄i gan'an̄j anin' únj guis̄ij únj xuman' Filipos huin-ín' 'nḡo xuman' nico' Roma. N̄i huin achij-í' daj nḡa ango ni xuman' man̄ nichrun' chruhua estado Macedonia. N̄i guimán ni únj ḡo'ngo güi xuman' daj. ¹³ Ngaa n̄i güi naránj ruhua ni ngüi israelita, n̄i gahui anin' únj rian atúj ni ngüi xuman' daj. N̄i gan'an̄j únj du'ua 'nḡo xinéj nnee. Daj si hué yu'uj daj nahuin yu' ni ngüi israelita gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'an̄j. N̄i gan'an̄j guiman únj ga'mi únj nḡa ni ngüi x̄ana mán nahuin yu' daj. ¹⁴ N̄i gunun 'nḡo yun'un̄j x̄ana gu'naj Lidia. N̄i hué ún' 'na' xuman' Tiatira. N̄i huin ún' 'nḡo yun'un̄j du'uej atsij sa' rian rumi' mare. N̄i nico' ún' Yan'an̄j x̄anga'. N̄i chracuij Señor sisi gunun sa' ún' si-nuguan' Pablo. ¹⁵ N̄i gata' nnee ni ducua ún'. Ngaa guis̄ij n̄i gachinj jni'yaj ún' rian anin' únj gataj ún':

—Sisi ani ruhua anin' é re' sisi xuman yya ruhuāj ni'inj Señor, ngaa n̄i ga'na' á re' guiman án re' ducuāj. —Hué daj gataj ún' gunun únj.

N̄i gui'yaj fuerza ún' sisi guna únj.

¹⁶ N̄i 'nḡo yun ngaa huaj ni únj rian achinj jni'yaj ni ngüi, ngaa n̄i nari' dugüi' ni únj nḡa 'nḡo yun'un̄j x̄ana hua lij. N̄i ni'i ún' daj guiran' ni ngüi ni güi ga'na' ne' chrej rian. Daj si nun nané xi'i niman ún'. N̄i gui'yaj sun ún' rian ni xuru'ue. N̄i gui'yaj gana nico ni xuru'ue-é' san'an̄j 'yaj ún' nḡa si-sun ún'. ¹⁷ Ngaa n̄i ganico' yun'un̄j x̄ana hua lij daj anin' únj nḡa Pablo nej. N̄i gaguáj ún'. N̄i gataj ún':

—Anin' ts̄inj nan huin 'yaj sun rian Yan'an̄j achij nne xata'. N̄i nata' anin' sij xi'í si-nuguan' Yan'an̄j sisi daj ga'ue ganacaj Yan'an̄j ni é re'. —Gataj ún' gunun ni ngüi.

¹⁸ Hué daj gui'yaj ún' ga'i güi. N̄i nun ga'uej ruhua Pablo sisi hué daj gui'yaj

yun'unj xana hua lij daj ya'yoj. Ngaa ni nanicaĵ sij gataj sij gunun nane xī'i nūn niman ún' daj:

—A'nī sun rián re' nga si-xugüi Jesús sisi ġahui re' niman ún' daj. —Daj gataj Pablo gunun nane xī'i daj.

Ni 'ngo hora ġahui nane xī'i niman ún' daj.

¹⁹ Sanĵ ngaa guini'i ni xuru'ue sisi nitaj si huaĵ ġui'yaj ġana ni sij san'anĵ nga yun'unj xana daj, ngaa ni ġuida'a ni sij Pablo nga Silas nicaj ni sij gan'anĵ ni sij rian ni tsínĵ nicaj sun mán ni sí' yu'ue nico. ²⁰ Ni digyán ni sí' nūngüej sij rian ni ġüesĵ. Ni gataj ni sí':

—Hué nūngüej tsínĵ nan huin tsínĵ israelita. Ni chran' yun'unj nūngüej sij xánĵ né'. ²¹ Ni sĵ ġa'ue ġuida'a né' ġui'yaj né' daj rún' digyán nūngüej sij rian né'. Daj si huin né' tsínĵ Romano. —Hué daj gataj ni sij.

²² Hué dan ni chran' ni ngüi man xuman' daj Pablo nga Silas. Ngaa ni ġa'nin' ni ġüesĵ sun sisi ġui'ri ni sij si-gan' nūngüej sí'. Ni ġari ni sij rutsĵ xiráj nūngüej sí'. ²³ Ni ngaa ġuisĵ ġariĵ nin' ruhua ni sij rutsĵ nūngüej sí', ngaa ni ġariĵ ni sij ducuaga'. Ni ġa'nin' ni sij sun rian tsínĵ dugumi rian ducuaga' sisi dugumi sa' sí'. ²⁴ Ni ngaa gunun sun sí', ni ġariĵ sí' da' daqui ducuaga' nūngüej sij. Ni ġariĵ sí' dacóĵ nūngüej sij ruguecha' táĵ yu'uj.

²⁵ Ni yan' sa' ni achínĵ jni'yaj Pablo nga Silas rian Yan'anĵ. Ni aráj nūngüej sij chra' rian Yan'anĵ nej. Ni nanun chraquiĵ ango ni tsínĵ man ducuaga' chra' daj.

²⁶ Hué dan ni 'ngo hora ġa'na' 'ngo yún nucuaj. Ni nagunánĵ xi'í ducuaga'. Ni hué 'ngo hora daj naxi'nĵ daran' ni rian hue'. Ni ġanachi cadena anumi daran' ni tsínĵ man chruhua ducuaga' daj. ²⁷ Hué dan ni ġananun ruhua tsínĵ dugumi rian ducuaga'. Ni ngaa guini'i sij sisi hua ní'nij ni rian ducuaga', ngaa ni ġui'ri sij si-espada sij. Ni daġahui' sij man'an sij, ruhua sij. Daj si ġani ruhua sij sisi hua ġunánĵ ni tsínĵ man ducuaga', ruhua sij. ²⁸ Sanĵ ġaguáj Pablo. Ni gataj sí' gunun sij:

—Si ġui'yaj xi'i so' man'án so' si man che' ni únĵ nan anĵ. —Daj gataj Pablo gunun sij.

²⁹ Ngaa ni ġachínĵ tsínĵ dugumi ducuaga' 'ngo yan'an. Ni ġunánĵ sij ġatúĵ sij chruhua ducuaga'. Ni dri'i sij ġaniquin' ráĵ daċoj sij rian Pablo nga Silas. ³⁰ Hué dan ni ġui'ri sij ne' chrej xe' nūngüej sí'. Ni nachínĵ snan'anĵ sij nūngüej sí'. Ni gataj sij:

—Daj ġui'yā, ni ġanacaj Yan'anĵ yūnj únĵ. —Daj gataj tsínĵ daj.

³¹ Ngaa ni gataj nūngüej sij:

—ġuxuman ruhuá re' ni'í re' Señor Jesucristo, ni ġa'ue ġanacaj Yan'anĵ so' nga ni ducua' so' nej. —Daj gataj nūngüej sij.

³² Hué dan ni ġa'mi nūngüej sij si-nuguan' Señor rian ni ducua tsínĵ daj. ³³ Ni hué ġue hora huin yan' daj, ni ġui'yaj ġono'o tsínĵ dugumi ducuaga' daj rian ġuiran' xi'i xiráj nūngüej sí'. Ngaa sĵ ni ġata' nnee ni ducua sij. ³⁴ Hué dan ni nicaj sij nūngüej sí' gan'anĵ sij ducua' sij. Ni ġani sij mesa rian nūngüej sí'. Ni ġa'ui' sij xa nūngüej sí'. Ni nin' ruhua ġahuin niā' ruhua ni ducua sij xi'í si ġuxuman ruhua ni sij ni'i ni sij Yan'anĵ.

³⁵ Ni ngaa ġuixiguin' ango ġüi, ni ġa'nĵ ni ġüesĵ ni policia rian tsínĵ dugumi ducuaga' ġunun sun sí' naċhi sí' Pablo nga Silas.

³⁶ Hué dan ni nata' sí' si-nuguan' ni policia rian Pablo. Ni gataj sí':

—ġa'nin' ni ġüesĵ sun riánĵ sisi ġanachĵ nūngüej é re'. Yyaj ni ġa'ue ġan'anĵ din'inĵ nūngüej é re' aj. —Daj gataj sí'.

³⁷ Sanĵ gataj Pablo gunun ni policia daj:

—Achĵ ġataj ni ġüesĵ sisi da'ui nūngüej únĵ ġaquin'. Sanĵ hua sini ġariĵ ni sij rutsĵ xiráj únĵ rian daran' ni ngüi. Ni hué daj ġui'yaj ni sij nūnj si tsínĵ romano huin únĵ. Ni ġariĵ ni sij ducuaga' únĵ. Ni yyaj ni huin ruhua ni sij naċhi huĵ ni sij únĵ ní'. Sĵ ġa'ue mánĵ. ġataj á re' si ġa'na' ni man'an ni sij ġui'ri sij nūngüej únĵ. —Daj gataj Pablo gunun ni policia.

³⁸ Hué dan ni ġan'anĵ ġanata' ni policia si-nuguan' Pablo rian ni ġüesĵ. Ni

guxu'ui' ni sij ngaa gunun ni sij sisi tsínj romano huin nungüej sí'. ³⁹ Hué dan n̄i ga'na' ni gües̄i daj rian Pablo nga Silas. N̄i gataj snan'anj ni sij sisi guñicaj nungüej sí' 'ngo niman nico xi'í ni sij. Ngaa n̄i guiri ni sij nungüej sí' chruhua ducuaga'. N̄i gachínj jni'yaj ni sij sisi gahui nungüej sí' xuman' daj. ⁴⁰ Ngaa n̄i ngaa gahui nungüej sij ducuaga', n̄i gan'anj nungüej sij ducua yun'unj gu'naj Lidia. N̄i ganacaj dugüi' nungüej sij nga ni ngüi nico' Jesucristo. N̄i nahuin nia' ruhua ni sí', gui'yaj nungüej sij. Hué dan n̄i gahui nungüej sij xuman' daj gan'anj sij.

17

El alboroto en Tesalónica

¹ N̄i gan'anj nungüej sij xuman' Anfipolis nga xuman' Apolonia nej. Ngaa n̄i guis̄ij nungüej sij xuman' Tesalónica rian nne 'ngo si-nuhui ni tsínj israelita. ² N̄i gatúj Pablo chruhua nuhui daj si hué daj gu'yun sij gui'yaj sij da go'ngo güi naránj ruhua ni sí'. N̄i chra hua'nij semana, n̄i gachéj ga'mi ni tsínj man nuhui daj nga Pablo. ³ N̄i digyán Pablo si-nuguan' Yan'anj rian ni sij sisi hua nian guiran' Cristo sayun gahui' sí'. Ngaa s̄ij n̄i gana'nij sí' scanij ni niman. N̄i gataj Pablo:

—Hué gue Jesús daj tsínj xi'i a'mi man'anj rian án re' hué sí' huin Cristo. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁴ N̄i guxuman ruhua doj ni tsínj israelita ni'i ni sij Jesucristo. N̄i guñicaj dugüi' ni sij nga Pablo nga Silas. N̄i hué daj guxuman ruhua nico ni tsínj griego huin ni tsínj nico' Yan'anj xanga' nga ni ngüi xana huin rian nej.

⁵ San̄i gahuin xicoj ruhua ango ni tsínj israelita huin ni sí' tsínj nun guxuman ruhua ni'i Jesucristo. N̄i nahuin yu' ni sí' go'ngo ni tsínj quij hua achéj yun yu'ue daj. N̄i nahuin yu' ni tsínj quij hua daj 'ngo xi'nin' xxi ni ngüi. Hué dan n̄i ducu ga'mi ni ngüi daj. N̄i gan'anj nano' ni sij ducua tsínj gu'naj Jasón Pablo nga Silas sisi guiri ni sij ga'ui' ni sij ra'a ni ngüi nahuin yu' man daj. ⁶ San̄i rian nun nari'

ni sij nungüej sí', ngaa n̄i ganucuj ni sij tsínj gu'naj Jasón nga ango ni tsínj nico' Jesucristo gan'anj ni sij rian ni tsínj nicaj sun xuman' daj. N̄i gaguáj ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Hué ni tsínj nan huin si chran' yun'unj ni ngüi man da' hua gue chruhua xungüi nan. N̄i yyaj n̄i 'na' ni sij xánj né' nej. ⁷ N̄i ga'ui' Jasón ducua sí' gane nungüej sij. N̄i nun dagahuin ni tsínj daj si-ley rey César. Daj si ataj ni sij sisi hua ango rey huin sí' Jesús. —Daj gataj ni tsínj israelita gunun ni tsínj nicaj sun.

⁸ N̄i ngaa gunun ni ngüi nga ni tsínj nicaj sun nuguan' daj, n̄i ducu gan'anj ruhua ni sij. ⁹ San̄i ga'ui' Jasón nga ango ni tsínj nico' Jesucristo san'anj huin fianza rian ni tsínj nicaj sun. Hué dan n̄i na'nij ra'a ni sí' ni sij, n̄i gan'anj ni sij.

Pablo y Silas en Berea

¹⁰ Hué dan n̄i guis̄ij ne' n̄i, n̄i 'ngo ga'nij ni tsínj nico' Jesucristo gan'anj yoo Pablo nga Silas xuman' Berea. N̄i ngaa guis̄ij nungüej sij, n̄i gatúj sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. ¹¹ N̄i sa' doj ni tsínj israelita man xuman' Berea daj nga ni tsínj man xuman' Tesalónica. Daj si gahuin nia' ruhua ni sij nada'a ni sij si-nuguan' Yan'anj. N̄i ya'yoj digui'yun ni sij nuguan' garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Daj si ruhua ni sij guini'i ni sij sisi hué gue rún' a'mi Pablo a'mi nuguan' daj. ¹² Hué daj n̄i guxuman ruhua nico ni tsínj ni'i ni sij Jesucristo. N̄i guxuman ruhua nico ni tsínj griego nej, nga ni ngüi xana griega huin rian nej.

¹³ San̄i ngaa gunun ni tsínj israelita man xuman' Tesalónica sisi nata' Pablo si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man xuman' Berea, ngaa n̄i gan'anj ni sij xuman' daj. N̄i daga'mi ni sij ni ngüi sisi nitaj si hua sa' si 'yaj Pablo. Ngaa n̄i nahuin yu' nico ni ngüi, gui'yaj ni sij. N̄i ga'mi nin' ruhua ni sí' xi'í Pablo. ¹⁴ San̄i 'ngo ga'nij ni tsínj nico' Jesucristo gan'anj Pablo da' du'ua nnee yan'anj. N̄i gunáj nungüej tsínj gu'naj Silas nga Timoteo xuman' Berea. ¹⁵ N̄i ni tsínj nicaj dugüi' nga Pablo, n̄i nicaj ni sij sí' gan'anj ni sij da' xuman' Atenas. N̄i ga'nij Pablo nuguan' ga'na'

nga ni tsínj daj sisi ga'na' yoo Silas nga Timoteo rian nne sij. Ngaa n̄i n̄an' ni tsínj daj xánj ni sij huin xuman' Berea.

Pablo en Atenas

¹⁶ Hué dan n̄i ngaa ano'oj Pablo ga'na' Silas nga Timoteo xuman' Atenas, n̄i ganani ruhua sij guini'i sij sisi man n̄in' ruhua yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. ¹⁷ Xi'í daj n̄i gachej ga'mi Pablo nga ni tsínj israelita man chruhua si-nuhui ni sí', n̄i nga ango ni ngüi hua xacaj si-dücuanj ni sí'. N̄i hué gue daj ga'mi sij nga ni tsínj man yu'ue nej. ¹⁸ N̄i man ni tsínj chrun ga'i rian ni rasun xuman' Atenas daj. N̄i da'aj ni sij digui'yun nuguan' tsínj gu'naj Epicuro. N̄i ango da'aj ni sij gu'naj estoico. N̄i man ni sij unun' ni sij nga Pablo. N̄i gataj go'ngo ni sij:

—N̄i un sin huin a'mi tsínj nan, n̄i a'mi n̄in' ruhua sij únj. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

N̄i gataj ango ni sij:

—Rún' hua sisi a'mi sij xi'í ni yan'anj gurugüi' n̄aca nánj. —Hué daj gataj ni sij si a'mi sa' Pablo xi'í Jesús rian ni sij.

N̄i a'mi sij sisi ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj.

¹⁹ Hué dan n̄i nicaj ni sij Pablo gan'anj ni sij 'ngo dacan gu'naj Aereópago. N̄i nachínj snan'anj ni sij Pablo. N̄i gataj ni sij:

—Ga'ue gunun ni únj nuguan' n̄aca nicáj re' digyán re' rian ni ngüi ní'. ²⁰ Daj si a'mí re' ango nuguan' 'na' anéj chrej. Xi'í daj, n̄i huin ruhua ni únj guini'i ni únj un sin huin ruhua gata nuguan' daj. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

²¹ (N̄i hué daran' ni tsínj nne xuman' Atenas nga ni tsínj 'na' anéj chrej man yu'uj daj nej. N̄i n̄inanj ni nuguan' huin ruhua ni sij n̄ata' n̄aca ni sij. N̄i n̄inanj ni nuguan' n̄aca huin ruhua ni sij gunun ni sij nej.)

²² Hué dan n̄i ganiquin' Pablo scanij ni tsínj man dacan gu'naj Aereópago daj. N̄i gataj sij:

—Gunun ni soj tsínj man xuman' Atenas nan si ga'mi. Hua ni'inj sisi man n̄in' ruhua yan'anj nun yan'anj ni é re'. ²³ Daj si ngaa gachin̄j xánj a ni é re',

n̄i guini'inj ni yu'uj rian man ni yan'anj nico' a ni é re'. N̄i guini'inj niquin' 'ngo nna yej. N̄i garun ni é re' letra rian nna daj. N̄i letra daj ataj: “yan'anj nun ni'i ne'”, ataj letra nun rian nna daj. Hué dan n̄i yan'anj nun yan'anj ni é re' daj, yan'anj nun ni'i ni é re', san̄i huej huin si a'mi rian ni é re'.

²⁴ 'N̄i hué Yan'anj xanga' gui'yaj xungüi nga daran' ni rasun man nej. N̄i huej huin Señor a'nin' xata' nga rian xungüi man n̄ica' nan nej. N̄i nitaj si nne Yan'anj chruhua nuhui 'yaj ni ngüi manj. ²⁵ N̄i nitaj si ní'yanj sij go'ngo si gui'yaj ni ngüi rian sij manj. Daj si hué man'an sij 'yaj si hua n̄i'na' daran' né'. N̄i 'yaj Yan'anj sisi naránj si-nane né' nej. N̄i riqui sij daran' rasun sa' rian né' nej. ²⁶ N̄i xi'í urin tsínj gui'yaj Yan'anj daran' ni ngüi. N̄i hué tun daj gui'yaj sij da go'ngo xi'nin' ni ngüi sisi guiman ni sij n̄in' gachra' chruhua xungüi. N̄i digyán sini Yan'anj sisi undaj yo' ga'ue guiman go'ngo xi'nin' ni ngüi. N̄i digyán Yan'anj n̄i a huin 'ngo yu'uj ga'ue gane go'ngo xi'nin' nej. ²⁷ N̄i hué daj gui'yaj Yan'anj sisi n̄ano' né' man'an sij. N̄i si ruhua n̄i n̄ari' niman né' man'an Yan'anj. San̄i sé si gan' nne man'an Yan'anj nga go'ngo né' manj. ²⁸ Daj si 'yaj Yan'anj si hua n̄i'no'. N̄i hué sij 'yaj daj ga'ue guisiqui' né' nej. N̄i 'yaj Yan'anj daj ga'ue guiman né' nej. N̄i hué daj gataj 'ngo tsínj huin poeta nne sí' scanij ni é re'. N̄i gataj sí': “Huin né' da'nij Yan'anj.” Hué daj gataj 'ngo dugüi' ni é re' aj. ²⁹ Ngaa n̄i sisi huin né' da'nij Yan'anj xanga', n̄i si gani ruhua né' sisi daj rún' hua oro nga plata nej, yej nej, n̄i hué daj hua man'an Yan'anj xanga' manj. Daj si 'yaj ni sij dan'anj ni sij daj rún' aran' ruhua ni sij.

³⁰ 'N̄i asij sini ngaa nun guini'i ni ngüi man'an Yan'anj xanga', n̄i ga'nin' ruhua Yan'anj ni'i sí' si gui'yaj ni sij. San̄i yyaj n̄i a'nin' Yan'anj sun rian daran' ni ngüi man n̄in' gachra' chruhua xungüi sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. N̄i guinico' ni sij man'an Yan'anj xanga'. ³¹ Daj si hua gani Yan'anj 'ngo güi ngaa nagui'yaj n̄ica yya sij chruhua xungüi

nan. Nĭ hua nacui Yan'anĭ 'ngo tsĭnj naġui'yaj nĭca yya daj. Nĭ xi'í si ganá'nĭj sí' scanĭj ni níman, gui'yaj Yan'anĭ, nĭ ga'ue guxuman ruhua daran' né' nĭ'yaj né' man'an sij. —Daj gataj Pablo gunun ni tsĭnj mán xuman' Atenas.

³² Nĭ ngaa gunun ni sij xi'í si gana'nĭj ni níman, ngaa nĭ ga'mi ducu da'aj ni sij. Sanĭ gataj ango ni sij:

—Gunun ruhua' yún ni únĭj xi'í si atáĭ re' nan. —Hué daj gataj ni sij gunun Pablo.

³³ Ngaa nĭ gahui Pablo danĭ ni sij. ³⁴ Sanĭ hua go'ngo ni sij guinicaj dugüi' ni sij nga Pablo. Daj si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesucristo. Nĭ hua 'ngo tsĭnj daj gu'naj sí' Dionisio. Nĭ huin sí' 'ngo tsĭnj nicaj dugüi' nga ni tsĭnj nahuin yu' yu'uj gu'naj Areópago. Nĭ guxuman ruhua 'ngo yun'unĭj xana gu'naj Dámaris nej, nga ango ni sij nej.

18

Pablo en Corinto

¹ Hué daj sij nĭ gahui Pablo xuman' Atenas gan'anĭj sij xuman' Corinto. ² Nĭ hué xuman' daj nĭ nari' dugüi' sij nga 'ngo tsĭnj israelita gu'naj sí' Aquila. Nĭ 'na' sí' estado Ponto. Tá doj güi gahui nungüej nĭca sí' Priscila estado Italia guisĭj nungüej sí' xuman' Corinto. Daj si hua ga'nin' rey Claudio sun sisĭ gahui ni ngüi israelita xuman' Roma. Nĭ gan'anĭj ni'yaj Pablo rian nne nungüej nĭca tsĭnj daj. ³ Nĭ xi'í si uyan hua sun gui'yaj Pablo nga si-sun nungüej nĭca sí', ngaa nĭ gunáj Pablo nga nungüej sí' gui'yaj sun nuguan'an ni sij. Daj si 'yaj ni sij hue' atsij. ⁴ Nĭ daran' güi naránĭj ruhua ni ngüi israelita, nĭ huan'anĭj Pablo si-nuhui ni sí'. Nĭ gachej ga'mi sij nga ni sí' nga ni tsĭnj griego nej. Nĭ 'ueé ga'mi sij sisĭ guxuman ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' Jesucristo.

⁵ Nĭ ngaa guxuman nungüej tsĭnj gu'naj Silas nga Timoteo gahui nungüej sí' estado Macedonia, ngaa nĭ ya'yoj 'ngo ga'mi 'ueé Pablo nata' sij si-nuguan' Yan'anĭ rian ni ngüi israelita. Nĭ gataj sij sisĭ Jesús huin Cristo. ⁶ Sanĭ nun ga'uej ni tsĭnj daj nga si-nuguan' Pablo. Nĭ ga'mi quĭj ni sij

rian sí'. Hué dan nĭ nagunan' Pablo yo'ój nun rian si-gan' sij. Nĭ hué daj digyán sij 'ngo da'nga' sisĭ gan'anĭj sij xi'í si na'uej ni sí' nga si-nuguan' sij. Nĭ gataj sij:

—Gan'anĭj ni'ya ni é re' gahuin ni é re' castigo. Man'an án re' da'ui gaquin'. Sé rian man'anĭj huin ga mánĭj. Asij ne' rian nan gan'an rian ni ngüi 'na' anéj chrej. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁷ Hué dan nĭ gahui Pablo chruhua nuhui daj gan'anĭj sij ducuá 'ngo tsĭnj gu'naj Justo huin sí' 'ngo tsĭnj nico' Yan'anĭ xanga'. Nĭ nne nĭchrun' sí' xi'nĭj si-nuhui ni tsĭnj israelita.

⁸ Nĭ guxuman ruhua daran' ni ducua 'ngo tsĭnj gu'naj Crispo ni'i ni sij Señor. Nĭ huin sí' tsĭnj huin achĭj chruhua si-nuhui ni tsĭnj israelita. Nĭ guxuman ruhua nico ango ni ngüi man xuman' Corinto ngaa gunun ni sij si-nuguan' Yan'anĭ. Nĭ gata' nnee ni sij nej.

⁹ Nĭ 'ngo nĭ, nĭ digyán Señor 'ngo rasun guini'i Pablo. Nĭ xi'í rasun daj gataj Señor gunun Pablo:

—Sĭ guxu'ui' so' mánĭj. Nĭ 'ngo ga'mi so' si-nuguan' man'anĭj rian ni ngüi. Nĭ sĭ ganiquin' du'ua' so' ga'mi so' mánĭj. ¹⁰ Daj si huaj man'anĭj nga so'. Nĭ nitaj 'ngo ni tsĭnj gui'yaj quĭj nga so' mánĭj. Daj si man nico ni ngüi guinico' man'anĭj xuman' nan. —Daj gataj Señor gunun Pablo.

¹¹ Ngaa nĭ gunáj Pablo 'ngo yo' danej digyán sij si-nuguan' Yan'anĭ rian ni ngüi man xuman' Corinto daj.

¹² Sanĭ ni güi gahuin tsĭnj gu'naj Galión gobernado estado Acaya, nĭ nahuin yu' ni tsĭnj israelita. Nĭ uyan huin ruhua ni sij gu'yaj ni sij letu nga Pablo. Nĭ guida'a ni sij sí' nicaj ni sij gan'anĭj sí' ducuasun rian nne gobernado. ¹³ Nĭ gataj ni sij gunun gobernado:

—Hué tsĭnj nan huin tsĭnj achéj digyán rian ni ngüi daj gu'yaj né' guinico' né' Yan'anĭ. Sanĭ si digyán sij, nĭ ununĭj nga ley. —Hué daj gataj ni tsĭnj unun' nga Pablo gunun gobernado.

¹⁴ Nĭ ngaa ruhua gaxĭ'i Pablo ga'mi sij, ngaa nĭ gataj Galión rian ni tsĭnj israelita daj:

—Sisi hua 'ngo gaquin' xxi gui'yaj quij tsínj nan ga'mi gaquin' a ni é re' xi'í sij, ngaa n̄ ga'ue nagui'yaj yyāj si-gaquin' a ni é re'. ¹⁵ San̄j sisi unun' ni dugüi' a ni é re' xi'í ni nuguan' nga xi'í si-xugüi 'ngo tsínj daj nej, xi'í si-ley a ni é re' nej, ngaa n̄ nagui'yaj yya ni man'an án re' si-gaquin' a ni é re' si nun aran' ruhuāj diguī du'uāj nga ni nuguan' da mánj. —Daj gataj gobernado gunun ni sij.

¹⁶ N̄j rani gobernado ne' chrej xe' ni sij. ¹⁷ Ngaa n̄ guida'a ni tsínj griego tsínj gu'naj Sóstenes huin sí' tsínj a'nin' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Ngaa n̄ ga'ui' ni sij man'an Sóstenes rian nne ni tsínj nicaj sun. San̄j nitaj si nani ruhua Galión nga si gui'yaj ni sij.

¹⁸ N̄j gunáj Pablo ga'j güi xuman' Corinto. Hué daj síj, n̄j gataj Pablo sisi gan'anj sij. Ngaa n̄ gatúj nuguan'an sij nga yun'unj gu'naj Priscila nga tsínj gu'naj Aquila 'ngo rio achéj rian nnee huaj ni sij estado Siria. N̄j xuman' Cencrea, n̄j gaca can chra sij xi'í si hua gui'yaj yya sij 'ngo nuguan' rian Yan'anj. ¹⁹ N̄j ngaa guisij ni sij xuman' Efeso, n̄j dunáj Pablo Priscila nga Aquila xuman' daj. N̄j gatúj man'an sij si-nuhui ni tsínj israelita. N̄j ga'mi gachej sij nga ni tsínj israelita nahuin yu' nuhui daj. ²⁰ N̄j gachínj jni'yaj ni sí' rian sij sisi gūna sij ga'j güi. San̄j nun ga'uej Pablo mánj. ²¹ San̄j gataj sij gunun ni sí':

—Hua n̄jan si gan'an 'ngo gui'yanj gui'yaj ni sij xuman' Jerusalén. San̄j sisi Yan'anj riqui, n̄j n̄nicaj yūnj ga'na' ni'yā rian man ni é re'. —Gataj Pablo gunun ni sí'.

Pablo regresa a Antioquía y comienza su tercer viaje misionero

²² N̄j ngaa guisij sij xuman' Cesarea, n̄j gan'anj ni'yaj sij sisi hua sa' nne ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo mán xuman' daj. Ngaa n̄j gan'anj sij xuman' Antioquía. ²³ N̄j ngaa gachin 'ngo ni güi, n̄j gahui ruhua' yún sij gan'anj sij da go'ngo xuman' ngaj estado Galacia nga estado Frigia nej. N̄j gahuin n̄ca niman ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo, gui'yaj sij.

Apolos predica en Éfeso

²⁴ N̄j ngaa daj n̄j guisij 'ngo tsínj israelita gu'naj sí' Apolos xuman' Efeso. N̄j huin sí' 'ngo tsínj 'na' xuman' Alejandría. N̄j chrun sa' sij nata' sij si-nuguan' Yan'anj. N̄j ni'i sa' sij si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná. ²⁵ N̄j hua chrun sa' sij si-chrej Señor nej. N̄j ga'mi sa' sij digyán 'ueé sij xi'í Señor rian ni ngüi. San̄j gata' nnee sij urin si-chrej Juan. ²⁶ N̄j gaxi'i Apolos ga'mi ran sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. San̄j ngaa gunun Priscila nga Aquila si ga'mi sij, n̄j nicaj n̄ini nungüej nica sí' gan'anj sí' man'an Apolos. N̄j digyán n̄ca yya nungüej nica sí' si-chrej Yan'anj rian Apolos.

²⁷ N̄j gahuin ruhua Apolos gachin sij gan'anj sij estado Acaya. N̄j xi'í daj chracuij ni tsínj nico' Yan'anj man'an sij garun ni sí' 'ngo yanj carta gan'anj-án' rian ni tsínj nico' Yan'anj mán da' mánj sisi n̄caj sa' ni sí' man'an Apolos. N̄j ngaa guisij sij estado Acaya, n̄j chracuij sa' sij ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo. Daj si hua gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni sij guxuman ruhua ni sij. ²⁸ N̄j gui'yaj gana yya si-nuguan' Apolos rian si-nuguan' ni tsínj israelita ngaa gunun' ni sí' nga sij xi'í Jesús. Daj si digyán 'ueé sij si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná xi'í Jesús. N̄j digyán Apolos rian ni ngüi sisi hué Jesús huin Cristo.

19

Pablo en Éfeso

¹ Hué dan n̄j ngaa nne gue tsínj gu'naj Apolos xuman' Corinto, n̄j gachin Pablo riqui ni quij xacan. N̄j guisij sij xuman' Efeso rian nari' sij go'ngo ni tsínj nico' Yan'anj xanga'. ² N̄j nachínj snan'anj sij ni tsínj daj. N̄j gataj sij:

—Ngaa guxuman ruhua á re', n̄j ga'na' Espiritu Santo rian án re' ní'. —Daj gataj Pablo.

Ngaa n̄j gataj ni sij:

—N̄j nga urin xico' nun gunun únj si hua Espiritu Santo mánj. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

³ Ngaa n̄ nachínj snan'anj Pablo ni sij. N̄i gataj sij:

—N̄i un tsínj x̄i'i gata' nnee a ni é re' únj. —Daj gataj Pablo.

Ngaa n̄i:

—Hué gata' nnee únj daj rún' gataj tsínj gu'naj Juan. —Gataj ni sij.

⁴ Ngaa n̄i gataj Pablo:

—Duguata' nnee Juan ni tsínj hua ganani ruhua xi'í si-gaquin' ni sij. San̄i gataj man'an Juan gunun ni sij sisi guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij 'ngo tsínj ga'na' ne' rucu man'an sij huin sí' Jesucristo. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁵ N̄i ngaa gunun ni sij nuguan' daj ngaa n̄i gata' nnee ni sij nga si-xugüi Señor Jesús. ⁶ N̄i guta' Pablo ra'a sí' ch̄ra ni sij. N̄i gatúj Espíritu Santo chruhua niman ni sij. N̄i ga'mi ni sij 'ngo snan'anj naça. N̄i nata' ni sij nuguan' 'na' rian Yan'anj gunun ni ngüi. ⁷ N̄i guis̄j 'ngo si xuhuij ran' ni sij huin.

⁸ Ngaa n̄i gan'anj Pablo hua'nij yahui si-nuhui ni tsínj israelita nne xuman' daj. N̄i nitaj si xu'ui' sij ga'mi sij. N̄i ga'mi 'ueé sij nga ni tsínj daj gataj sij sisi nicaj Yan'anj sun rian né'. ⁹ San̄i hua so'o da'aj ni sij nun guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij Jesús. N̄i ga'mi quij ni sij rian ni ngüi xi'í si-chrej Yan'anj. Ngaa n̄i guxun Pablo man'an sí' scanij ni sij. N̄i nicaj sí' ni tsínj xuman ruhua ni'i Yan'anj gan'anj sí' 'ngo si-escuela 'ngo tsínj gu'naj Tiranno. N̄i ya'yoj ga'mi Pablo si-nuguan' Yan'anj rian ni tsínj nahuin chre' chruhua escuela daj. ¹⁰ N̄i hué daj gui'yaj sij guis̄j huij yo'. Xi'í daj n̄i gunun daran' ni tsínj man estado Asia nuguan' xi'í Señor Jesús huin ni sí' ni tsínj israelita nga ni tsínj griego nej.

¹¹ N̄i gui'yaj Yan'anj si sa' nico nga Pablo. ¹² N̄i nicaj ni sij pañuelo nun ch̄ra Pablo nga ango si-gan' sij gan'anj guta' ni sij rian ni ngüi a'nan'. N̄i hué-é' ga'nej xi'í a'nan' ni ngüi daj. N̄i gahui ni nane x̄i'i niman ni ngüi daj nej. ¹³ N̄i achéj go'ngo ni tsínj israelita cayu ri ni sij nane x̄i'i niman ni ngüi. N̄i gax̄i'i ni sij ga'mi ni sij si-xugüi Jesús rian ni ngüi nun nane x̄i'i niman. N̄i gataj ni sij rian ni nane x̄i'i daj:

—A'n̄ij sun rián re' sisi gahui re' niman tsínj nan nga si-xugüi Jesús tsínj x̄i'i a'mi Pablo. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ N̄i hué daj gui'yaj ichij da'n̄ij 'ngo tsínj israelita gu'naj sí' Esceva. N̄i huin sí' 'ngo chrej a'nin'. ¹⁵ N̄i ngaa hué daj ga'mi ni sij rian 'ngo tsínj nun nane x̄i'i niman, ngaa n̄i gataj nane x̄i'i daj gunun ni sij:

—Ni'inj Jesús. N̄i ni'inj un tsínj huin Pablo nej. San̄i un sin huin in re' únj. —Daj gataj nane x̄i'i daj.

¹⁶ Ngaa n̄i tsínj nun nane x̄i'i niman, n̄i güéj sí' guida'a nucua'j sí' ichij ni tsínj daj. N̄i gui'yaj gana sí' rian ni sij. Ngaa n̄i hua nne ni sij gunánj ni sij gahui ni sij hue' daj.

¹⁷ N̄i gunun daran' ni ngüi israelita nga ni ngüi griego man xuman' Efeso si guiran' ichij tsínj daj. N̄i guxu'ui' nin' ruhua ni sij, gui'yaj nuguan' daj. N̄i ga'mi sa' ni sij xi'í si-xugüi Jesús. ¹⁸ N̄i ga'na' ga'i ni ngüi xuman ruhua ni'i Jesús. N̄i ganata' yya ni sij ni gaquin' gui'yaj ni sij. ¹⁹ N̄i ga'i tsínj gui'yaj stu'uaj nicaj ni sij libro gui'yaj stu'uaj ni sij ga'na' ni sij gari yan'an ni sij rian daran' ni ngüi. N̄i ngaa guiri ni sij cuenta daj du'ue ni libro gaca daj, n̄i guis̄j huij xia chi' mí san'anj plata. ²⁰ Hué daj huaj gahuin nico ni ngüi xuman ruhua ni'i si-nuguan' Señor. N̄i xacaj ni ngüi cuenta sisi hua fuerza nicaj si-nuguan' Yan'anj.

²¹ Hué daj s̄j n̄i gani ruhua Pablo gan'anj sij xuman' Jerusalén gachin sij estado Macedonia nga estado Acaya nej. N̄i gataj sij sisi ngaa guis̄j sij Jerusalén, ngaa n̄i hua nian si gan'anj sij xuman' Roma. ²² Ngaa n̄i ga'n̄ij sij huij tsínj chracuij sij gan'anj nungüej sí' estado Macedonia huin nungüej sij Timoteo nga Erasto. N̄i gahuin ran man'an sij doj gui estado Asia.

El alboroto en Éfeso

²³ Ngaa daj n̄i ducu chran' ni tsínj man xuman' Efeso ni ngüi nico' Yan'anj xanga'. ²⁴ N̄i hué daj gui'yaj ni sij si hua 'ngo tsínj gui'yaj sun gaga' plata gu'naj sí' Demetrio. N̄i nari sí' nuhui le'ej daj rún' hua nuhui nne yan'anj gu'naj Diana. N̄i 'yaj gana nico ni tsínj 'yaj sun nga sí' nga sun daj.

²⁵ Nĩ gaquínj Demetrio daran' ni tsínj 'yaj sun daj sisi nahuin chre' ni sij. Nĩ gataj Demetrio gunun ni sij:

—Hua ni'í re' sisi 'yaj gana nico né' nga sun nan. ²⁶ Sanj guini'i né' daj 'yaj tsínj gu'naj Pablo. Daj si gunun né' sisi achéj ataj sij sisi sé yan'anj yya huin yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi, ataj sij. Nĩ sé urin xuman' Efeso nan huin ataj sij nuguan' daj. Sanj achéj sij nĩn' gachra' chruhua estado Asia nata' sij rian ni ngüi xi'í nuguan' daj. Nĩ guisíj gahuin nico ni ngüi guxuman ruhua si gataj sij. ²⁷ Nĩ ni'i né' sisi sị ga cuidado né', nĩ guere' si-sun né'. Nĩ hué daj guere' nuhui nne yan'anj Diana nej. Daj si sisi nitaj si gunun yan'anj ni ngüi rian nuhui nne yan'anj daj, hué dan nĩ guere' man'an yan'anj xana daj xi'í si gani ruhua ni sij sisi nun ní'yanj yan'anj da ga mánj. Nĩ nico' ni ngüi mán nĩn' gachra' estado Asia yan'anj nari ra'a né' daj nga ni ngüi nne nĩn' gachra' chruhua xungüi nej. —Daj gataj Demetrio gunun ni tsínj 'yaj ra'a yan'anj daj.

²⁸ Nĩ ngaa gunun ni sij nuguan' daj, nĩ ducu ga'man ruhua ni sij. Nĩ gaguáj ni sij gataj ni sij:

—Huin achij yan'anj Diana nico' né' huin né' tsínj man xuman' Efeso. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

²⁹ Hué xi'í daj nĩ nachej ga'mi ni ngüi man xuman' daj gaguáj ni sij. Nĩ güéj ni sij guida'a ni sij nungüej tsínj gu'naj Gayo nga Aristarco ganucuaaj ni sij gan'anj ni sij 'ngo hue' xxi rian nahuin yu' ni ngüi. Nĩ dugüi' Pablo huin nungüej sí'. Nĩ 'na' nungüej sí' estado Macedonia. ³⁰ Nĩ ruhua Pablo gatu sij rian man ni ngüi daj. Sanj nun ga'uej ni tsínj nico' Yan'anj gatu sij mánj. ³¹ Nĩ man doj ni tsínj nicaj dugüi' nga Pablo scanij ni tsínj nicaj sun 'na' ni sí' estado Asia. Nĩ ga'nij ni tsínj daj nuguan' rian Pablo sisi sị gatúj sij hue' xxi da mánj.

³² Diaj nahuin yu' ni ngüi, nĩ gaguáj go'ngo ni ngüi 'ngo nuguan'. Nĩ gaguáj ango ni sij ango nuguan'. Sanj nun acaj cuenta da'aj ni sij un sin huin 'yaj ni sij nahuin yu' ni sij. ³³ Nĩ ráj ra'a ni tsínj israelita 'ngo tsínj gu'naj Alejandro sisi

ga'mi sí' rian ni ngüi. Nĩ dugunun ra'a sí' sisi dínj ganiquin' du'ua ni ngüi. Daj si ruhua sí' nata' sí' sisi nitaj gaquin' da'ui ni tsínj nico' Yan'anj mánj. ³⁴ Sanj ngaa xacaj ni sij cuenta sisi tsínj israelita huin Alejandro, ngaa nĩ da gaguáj ni sij huíj hora. Nĩ gataj ni sij:

—Huin achij yan'anj Diana nico' né' huin né' ni tsínj man xuman' Efeso. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

³⁵ Hué dan nĩ gunucuaaj sranun gui'yaj sí' sisi dínj ganiquin' du'ua ni sij. Nĩ gataj sí':

—Gunun a ni é re' huin ín re' tsínj man xuman' Efeso si ga'mi. Ni'i daran' ni ngüi man chruhua xungüi sisi dugumi xuman' Efeso nuhui nne yan'anj Diana huin-in' yan'anj guinij xata'. ³⁶ Nĩ rian na'ue gataj 'ngo tsínj daj sisi sé si xanga', ngaa nĩ hua nian si dínj gane du'ua á re'. Nĩ ga cuidado a ni é re' nga si gui'yaj á re'.

³⁷ Nĩ tsínj nicaj á re' 'na' á re' nan, nĩ nitaj si gui'yaj quij ni sij rian nuhui mánj. Nĩ nitaj si ga'mi quij ni sij xi'í dan'anj né' mánj. ³⁸ Sisi huin ruhua ni dugüi' Demetrio ga'mi gaquin' xi'í go'ngo ni tsínj daj, nĩ sun dan nne güesị nga ango ni tsínj nicaj sun. Ngaa nĩ ga'mi gaquin' ni sij rian ni tsínj nicaj sun. Nĩ gui'yaj yya ni sí' si-gaquin' go'ngo ni sij. ³⁹ Nĩ sisi hua ango nuguan' achin ga'mi ni é re', ngaa nĩ ga'ue gui'yaj né' 'ngo junta daj rún' a'nin' si-ley né' sun. ⁴⁰ Ga cuidado né' nun sa' nun gataj ni tsínj nicaj sun sisi mán né' unun' né' nga ni sij. Nĩ sị gunucuaaj né' guiri' né' nuguan' danicaj né' rian ni sí' sisi nachinj snan'anj ni sí' nga xi'í si 'yaj né' nánj. —Daj gataj sranun daj.

⁴¹ Nĩ ngaa guisíj ga'mi sij daj, nĩ na'nij sij nan' ni sij ducua ni sij.

20

Viaje de Pablo a Macedonia y Grecia

¹ Hué dan nĩ ngaa na'man ruhua ni ngüi daj, nĩ gaquínj Pablo ga'na' ni tsínj digui'yun si-nuguan' Jesucristo ga'ui' sij 'ngo chrej rian ni sí'. Ngaa nĩ nanan sij ni tsínj daj. Nĩ gataj sij sisi gan'anj sij. ² Nĩ gachin sij ni xuman' ngaj estado daj. Nĩ nĩn' ruhua ga'ui' sij chrej rian ni ngüi

nico' Jesucristo mán ni xuman' daj. Da' síj da quisíj sij 'ngō estado gu'naj Grecia. ³ Nī ngaa guisíj hua'nij yahui gane sij estado daj, nī gani ruhua sij gahui sij riō achéj rian nnee gan'anj sij estado Siria. Sanī gunun sij sisī ruhua ni tsínj israelita dagahui' ni sí' man'an sij. Xi'í daj nī gani ruhua sij nanicaj sij estado Siria gachin sij estado Macedonia. ⁴ Nī guinicaj dugüi' ango ni sij ngā Pablo gan'anj daran' ni sij. Nī ni tsínj daj huin tsínj gu'naj Sópater 'na' sí' xuman' Berea. Nī nungüej tsínj gu'naj Aristarco ngā Segundo 'na' xuman' Tesalónica. Nī tsínj gu'naj Gayo 'na' xuman' Derbe. Nī guinicaj dugüi' Timoteo nej. Nī hué daj guinicaj dugüi' Tíquico ngā Trófimo 'na' nungüej sí' estado Asia. ⁵ Nī ni tsínj daj gata' dian gan'anj. Nī man ni sij ana'uij ni sij xuman' Troas. ⁶ Nī ngaa gachin gui'yanj xa ni ngüi israelita chrachrúnj nitaj si 'nij levadura, nī gatúj anin' únj chruhua 'ngō riō chéj rian nnee gahui únj gan'anj únj xuman' Filipos. Nī un'un' güi guisíj únj xuman' Troas rian nacaj dugüi' únj ngā ango ni sij. Nī ichij güi gunáj únj xuman' daj.

Visita de despedida de Pablo en Troas

⁷ Güi dacój semana daj, nī nahuin yu' ni únj xa nuguan'an ni únj chrachrúnj. Nī digyán Pablo nuguan' rian ni ngüi nico' Jesucristo mán yu'uj daj. Nī rian gahui sij ango güi gan'anj sij, nī gahuin sij ga'mi sij da da'aj yan'. ⁸ Nī man únj nahuin yu' únj 'ngō chruhua cuarto nata' xata'. Nī man nin' ruhua candil xiguinj. ⁹ Nī nne 'ngō tsínj hua lij gu'naj Eutico rian ventana. Nī rian a'mi xacan Pablo, nī ganun nin' ruhua nnej rian tsínj hua lij daj. Hué dan nī guinij sij chra hua'nij piso hue' nata' xata'. Nī gahui' sij nachi nicaj ni sí'. ¹⁰ Ngaa nī nanij Pablo gan'anj guítaj sí' níman tsínj hua lij daj. Nī nanan sí' níman daj. Nī gataj Pablo gunun ni tsínj daj:

—Sī guxu'ui' a ni é re' mánj. Hua nī'na' sij nánj. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

¹¹ Hué daj síj nī nanicaj Pablo gahui sij gan'anj sij chruhua hue' nata' xata'. Nī gura' da'aj sij chrachrúnj xa ni sij. Nī gahuin sij ga'mi sij da' guerenga'. Ngaa

nī gahui sij gan'anj sij. ¹² Nī gahuin niā' nico ruhua ni sij xi'í si hua nī'na' tsínj hua lij guinij daj nicaj ni sij gan'anj sij.

Viaje de Troas a Mileto

¹³ Nī gata' dian anin' únj gan'anj únj ngā riō guisíj únj xuman' Asón. Daj si hua ga'mi né' si nacaj anin' únj Pablo yu'uj daj xi'í si gahuin ruhua sij gache sij guisíj sij xuman' Asón daj. ¹⁴ Nī ngaa ganacaj dugüi' ni únj ngā Pablo xuman' Asón, nī gahui sij chruhua riō ngā anin' únj xuman' Mitilene. Nī gan'anj daran' únj. ¹⁵ Ngaa nī gahui únj chruhua riō. Nī ango güi guisíj únj nichrun' 'ngō yu'uj gu'naj Quío. Nī ango güi guisíj únj 'ngō yu'uj gu'naj Samos. Nī gunáj únj xuman' Trogilio 'ngō yan'. Nī ángo güi guisíj únj xuman' Mileto. ¹⁶ Nī hué daj gui'yaj únj si nun ga'uej Pablo gan'anj sij xuman' Efeso. Daj si na'uej sij gahuin ran sij gane sij estado Asia rian ngaj xuman' daj si huin ruhua sij guisíj yoo sij xuman' Jerusalén güi huin gui'yanj Pentecostés.

Discurso de despedida de Pablo en Mileto

¹⁷ Ngaa mán ni únj xuman' Mileto, nī ga'níj Pablo 'ngō nuguan' gan'anj xuman' Efeso. Nī gaquínj sij ga'na' ni tsínj huin achij man scanij ni ngüi nahuin chre' nico' Jesucristo xuman' daj. ¹⁸ Nī ngaa guxuman ni sij, nī gataj Pablo gunun ni sij:

—Ni'i sa' ni é re' daj gui'yā scanij a ni é re' asij güi ga'na' siníj estado Asia. ¹⁹ Nī daran' ni güi ganēj scanij ni é re', nī gui'yaj sūnj rian Señor. Nī nagui'yaj le man'ānj. Nī gaco nin' ruhuāj nej. Nī guiran' nin' ruhuāj sayun, gui'yaj ni tsínj israelita nej. ²⁰ Sanī nun dunā si natāj rian án re' daran' si ní'yanj án re'. Nī digyānj rian ni é re' chruhua cayu ngā chruhua ducua' ni é re'. ²¹ Nī natāj rian ni tsínj israelita ngā rian ni tsínj 'na' anéj chrej sisī ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nī guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij Jesucristo huin Señor nico' né'.

²² 'Yyaj nī a'níj Espíritu Santo gan'ān xuman' Jerusalén. Nī nun ni'inj ní' daj guiran'ānj gan'ān xuman' daj. ²³ Urin

si ni'inj huin sisi ngaa achē daran' ni xuman', nī ataj Espíritu Santo riānj sisi ana'uij ducuaga' yūnj. Nī guiran' nīn' ruhuāj sayun nej. ²⁴ Güendāj nī nitaj si gahuin si gahuīj. Nīnanj huin ruhuāj gachē guī'yaj sūnj da ganahuij sun duguta sun Jesús yūnj natāj ni nuguan' sa' daj 'yaj Yan'anj sinduj rian né'. ²⁵ Nī yyaj nī ni'inj sisi scanij a ni é re', nī 'ngo ni ango ni é re' sī guini'i yūnj gā mánj. Nī huin ín re' ni tsínj gunun nuguan' ga'mī xi'í sun nicaj Yan'anj rian né'. ²⁶ Xi'í daj nī huin ruhuāj gataj yyāj gunun a ni é re' yyaj sisi nitaj gaquin' da'uīj sisi gan'anj 'ngo dugüi' ni é re' rian yan'an. ²⁷ Daj si hua natāj rian án re' daran' si huin ruhua Yan'anj si guī'yaj a ni é re'. Nī nitaj si huaj si garij huīj nī a 'ngo nuguan' mánj.

²⁸ 'Xi'í daj nī daj rún' dugumi 'ngo tsínj daj dánj sij xachij, nī hué daj dugumi ni é re' man'an án re' ngā daran' ni ngüi nico' Yan'anj nej. Nī huin ín re' tsínj huin achij niquin' scanij ni sij, guī'yaj Espíritu Santo. Xi'í daj dugumi a ni é re' niman ni sij. Nī naru'ue man'an Señor si-tun man'an sij guiránj sij ni ngüi nico' Yan'anj xanga' daj. ²⁹ Nī ni'inj sisi ngaa gan'an, nī gā'na' ango ni tsínj digya' yun'unj. Nī rún' 'yaj 'ngo xá'yanj da'a xachij, hué daj guī'yaj ni sí' ngaa gā'na' ni sij rian ni é re'. ³⁰ Nī hué scanij ni man'an ni é re', nī gahui ni tsínj gā'mi nuguan' yya xi'í si gahuin ruhua ni sij sisi guinico' ni ngüi nico' Yan'anj ni sí'. ³¹ Xi'í daj nī nī'yaj sa' á re'. Nī nanun ruhua ni é re' sisi huā'nij yya yo' nun dunā si riquī 'ngo ducuánj rian daran' ni é re' nugüi nigan'. Nī da gacōj xi'í ni é re' nej aj.

³² 'Yyaj nī naga'uīj ni é re' rian Yan'anj. Nī dunā nuguan' rian ni é re' sisi gā'ue guī'yaj Yan'anj sinduj rian án re'. Nī nicaj nuguan' daj fuerza sisi sa' doj guinico' a ni é re' Yan'anj. Nī nuguan' daj nicaj fuerza si gā'ue guīman sa' nuguan'an án re' ngā daran' ni ngüi gahuin sa' rian Yan'anj.

³³ 'Nitaj si gahuin ruhuāj nicā san'anj plata ngā san'anj oro nej, si-gan' go'ngo ni ngüi mánj. ³⁴ Sanj hua ni'i sa' ni é re' sisi guī'yaj sūnj ngā ra'āj daj da guiri'ij si achin riānj ngā si achin rian ni tsínj nicaj

dugüi' ngāj nej. ³⁵ Nī digyānj rian ni é re' ngā daran' si guī'yā sisi hué daj guī'yaj sun daran' né'. Ngaa nī gā'ue chraçuij né' ni ngüi yaco ran'. Nī ganun ruhua ni é re' si-nuguan' Señor Jesús. Nī gataj sij: "Huin niā' ruhua doj tsínj a'ui' ra'a dugüi' sij daj ngā tsínj nahuin ra'a ni rasun 'yaj ni dugüi' sij." Daj gataj Señor Jesús gunun né'. —Gataj Pablo gunun ni tsínj 'na' xuman' Efeso.

³⁶ Nī ngaa guisij ga'mi Pablo nuguan' daj rian ni sí', nī ganiquin' ráj dācoj sij ngā ni sí'. Nī gachínj jni'yaj daran' ni sij rian Yan'anj. ³⁷ Nī gaco nīn' ruhua daran' ni sij. Nī nanan ni sij Pablo. Nī garun du'ua ni sij sí'. ³⁸ Nī ganani nico ruhua ni sij xi'í si hua gataj Pablo sisi sī guini'i ni sij sí' gā mánj. Ngaa nī gata dugüi' ni sij gan'anj nicaj ni sij gatu sí' chruhua rio achéj rian nnee gan'anj sí'.

21

Viaje de Pablo a Jerusalén

¹ Hué dan nī ngaa dunáj ni únj ni sij, nī gahui anin' únj chruhua rio gan'anj nīca ni únj da' yu'uj gu'naj Cos. Nī ango güi guisij únj 'ngo yu'uj gu'naj Rodas. Ngaa nī guisij únj xuman' Pátara. ² Nī hué xuman' daj, nī nari' anin' únj rio huaj xuman' Fenicia. Ngaa nī gahui ni únj gan'anj únj. ³ Hué dan nī guini'i anin' únj yu'uj gu'naj Chipre. Nī gachin únj chrej ra'a sa' yu'uj daj guisij únj estado Siria rian ngaj 'ngo xuman' gu'naj Tiro. Nī yu'uj daj gahui únj chruhua rio xi'í si huin ruhua ni tsínj dugumi rio daj guiri ni sij carga man chruhua rio.

⁴ Nī nano' anin' únj ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nī nari' únj ni sij. Nī guna únj ichij güi ngā ni sij. Nī hua ga'mi chrun Espíritu Santo rian ni sij sisi sī gan'anj Pablo xuman' Jerusalén, gataj ni sij gunun sí'. ⁵ Sanj ngaa guisij ichij güi daj, nī gahui anin' únj gan'anj únj. Nī gan'anj nīcaj ni ducua ni tsínj nico' Jesucristo daj anin' únj da' du'ua xuman' daj. Nī ganiquin' ráj dācoj daran' ni únj rian yo'ój chru ngaj du'ua nnee yan'anj gachínj jni'yaj ni únj rian Yan'anj. ⁶ Hué dan nī nanan daran' ni únj ni dugüi' ni

únj. Nj natúj anin' únj chruhua riq achéj rian nnee. Nj nanicaj ni sij guinān' ni sij ducúa ni sij.

⁷ Nj gahui anin' únj xuman' Tiro guisíj únj xuman' Tolemaida. Nj nacaj dugüi' únj nga ni tsínj nico' Jesucristo xuman' daj. Nj guna únj urin güi nga ni sij. ⁸ Ango güi gahui únj nga Pablo gan'anj únj guisíj únj xuman' Cesarea. Nj gan'anj únj ducúa Felipe huin sí' 'ngo tsínj chéj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Nj huin sí' 'ngo ni ichij ni tsínj chracuij ni xuhuij ni tsínj apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nj guna anin' únj nga sí'. ⁹ Nj nne yan gan'anj da'nj xana Felipe. Nj huin ne ngüi a'mi nuguan' riqui Yan'anj rian ne. ¹⁰ Ngaa guisíj ga'i güi gane únj yu'uj daj, nj guisíj 'ngo tsínj 'na' estado Judea gu'naj sí' Agabo. Nj huin sí' 'ngo tsínj a'mi nuguan' riqui Yan'anj rian sí'. ¹¹ Nj ngaa guisíj tsínj daj rian nne únj, nj guida'a sij danij sincho Pablo. Nj numij sij ra'a sij nga dacój sij. Nj gataj sij:

—Ataj Espíritu Santo sisi xuman' Jerusalén, nj hué daj gunumi ni tsínj israelita tsínj danij sincho nan naga'ui' ni sí' ra'a ni tsínj 'na' anéj chrej. —Daj gataj tsínj daj.

¹² Nj ngaa gunun únj nga ni tsínj man xuman' Cesarea nuguan' daj, nj ga'mi yaco únj rian Pablo sisi sj gan'anj sij xuman' Jerusalén mánj. ¹³ Sanj gataj Pablo:

—Nj un sin huin nj aco a ni é re', nj nani ruhuāj, 'yaj á re' únj. Hua nica ruhuāj sisi gumini sij yunj xuman' Jerusalén. Sanj sé urin si gumini sij, sanj hua nica ruhuāj gahuij xuman' daj xi'í Señor Jesús. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

¹⁴ Nj rian nun ga'ue gunun Pablo si-nuguan' únj, nj ga'nin' ruhua únj, gataj únj:

—Si guiyaj Señor si aran' ruhua sij nánj. —Daj gataj ni únj.

¹⁵ Nj ngaa guisíj ni güi daj, nj guiyaj xugüi anin' únj. Nj gan'anj únj xuman' Jerusalén. ¹⁶ Nj guinicaj dugüi' go'ngo ni tsínj nico' Jesucristo 'na' xuman' Cesarea nga ni únj gan'anj únj. Nj nicaj ni sí' ni únj gan'anj ni sí' ducúa 'ngo tsínj gu'naj

Mnasón 'na' sí' yo'ój gu'naj Chipre huin sí' 'ngo tsínj nico' Jesucristo asij ná. Nj guna únj ducúa sí'.

Arresto de Pablo en el templo

¹⁷ Nj ngaa guisíj ni únj xuman' Jerusalén, nj gahuin niā' ruhua ni tsínj xuman' ruhua ni' Jesucristo guisíj únj rian ni sij. ¹⁸ Nj ango güi, nj gan'anj ni'yaj Pablo rian nne Jacobo nga ni únj. Nj nahuin chre' daran' ni tsínj huin achij yu'uj daj. ¹⁹ Nj gachínj snan'anj Pablo sisi hua sa' nne ni sij. Hué dan nj nata' sí' da' go'ngo nuguan' guiyaj sa' Yan'anj nga ni tsínj 'na' anéj chrej ngaa nata' sí' si-nuguan' Yan'anj rian ni sij. ²⁰ Nj ngaa gunun ni sij si gataj Pablo, nj ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj. Nj gataj ni sij rian Pablo:

—Nj'yaj sa' re' jnanj. Scanij ni tsínj israelita, nj man ga'i mí ni tsínj xuman' ruhua ni' Jesús. Sanj huin ruhua daran' ni sij dagahuin ni sij si-ducuanj Moisés. ²¹ Nj hua gunun ni sij nuguan' sisi digyan man'án re' rian ni tsínj israelita man scanij ni tsínj 'na' anéj chrej sisi sj xacaj ni sí' cuenta nga si ga'nin' Moisés sun rian né'. Nj gunun ni sij si gatáj re' sisi sj guta' ni sij da'nga' nnee cúj da'nij ni sij. Nj sj guinico' ni sij si-chrej ni xi' guimán asij ná. ²² Nj un sin guiyaj únj, ruhuá re' únj. Xanga' sisi xacaj cuenta ni sij sisi guisíj re' yu'uj nan, ngaa nj nahuin yu' ni sij.

²³ 'Xi'í daj nj guiyaj re' rún' gataj únj nan. Niquin' gan'anj tsínj scanij ni únj nan. Nj hua niān dagahuin ni sij nuguan' gataj yya ni sij rian Yan'anj. ²⁴ Ngaa nj guinicaj dugüi' re' gan'anj re' nga ni sij. Nj naga'ui' anin' é re' man'an án re' rian Yan'anj. Nj naru'ue re' si gahuin si-gasto ni sij dagahui' ni sij xucu rian Yan'anj. Ngaa nj ga'ue gaca can chra ni sij. Nj hué chrej daj guini'i ni tsínj daj sisi sé si xanga' huin ni nuguan' gunun ni sij xi'í man'án re'. Nj guini'i ni sij sisi dagahuin man'án re' rian si-ley Moisés nej.

²⁵ 'Sanj güenda ni tsínj 'na' anéj chrej nico' Jesucristo huin ni tsínj xuman' ruhua ni'yaj Jesucristo, nj guisíj garun ni únj 'ngo yanj rian ni sí'. Nj hua gataj ni únj

sisì nitaj nunj huin sisì dagahuin ni sij si-ducuanj Moisés mánj. Maan si sî xa ni sij nneë xucu ga'ui' ni ngüi rian yan'anj nari ra'a ni ngüi. Nî sî xa ni sij tun nga nneë xucu duguáj ni sij xá xú'. Nî sî gui'yaj ni sij gaquin' nga ango yun'unj xana mánj. Hué daj garun únj rian ni sij. —Gataj ni tsínj huin achij daj gunun Pablo.

²⁶ Ngaa nî nicaj dugüi' Pablo nga gan'anj ran' tsínj daj. Nî ango güi gan'anj nuguan'an ni sij naga'ui' ni sij man'an ni sij rian Yan'anj. Asij nî gatúj sij chruhua nuhui nata' sij rian chrej un güi huin ganahuij naga'ui' ni sij man'an ni sij rian Yan'anj. Nî hué güi daj huin ngaa ga'ui' go'ngo ni sij xucu rian Yan'anj xi'í ni sij.

²⁷ Nî ngaa ruhua guisij ichij güi daj, nî guini'i doj ni tsínj israelita 'na' estado Asia si niquin' Pablo chruhua nuhui. Hué dan nî ga'man ruhua daran' ni ngüi nahuin chre' yu'uj daj, gui'yaj ni sij. Hué dan nî guida'a ni sij Pablo. ²⁸ Nî gaguáj ni sij. Nî gataj ni sij:

—Ni tsínj israelita, chracuij ni é re' ni únj si hué tsínj nan chéj sij daran' yu'uj digyán sij rian ni ngüi ni nuguan' unun' nga ni únj huin ni únj ni tsínj israelita. Nî unun' si-nuguan' sij nga si-ducuanj Moisés nga nuhui nan nej. Nî gatúj go'ngo ni tsínj griego chruhua nuhui nan, gui'yaj sij nej. Nî xi'í daj nî gahuin quij ruhua nuhui nan. —Hué daj gataj ni sij.

²⁹ Nî hué daj gataj ni sij si hua guini'i ni sij guinicaj dugüi' Pablo nga tsínj gu'naj Trófimo riqui xuman' daj huin sí' 'ngo tsínj 'na' xuman' Efeso. Nî gani ruhua ni sij sisì gatu sí' chruhua nuhui, gui'yaj Pablo.

³⁰ Nî ga'man ruhua daran' ni tsínj man xuman' daj. Nî gunánj ni sij ga'na' guida'a ni sij man'an Pablo ganucuaaj ni sij guiri ni sij sí' ne' chrej xe' nuhui daj. Nî hué 'ngo hora daj naránj ni sij rian nuhui. ³¹ Nî hua huin ruhua dagahui' ni sij Pablo ngaa gunun snado huin achij rian xi'nin' snado daj sisì aguáj daran' ni ngüi mán xuman' Jerusalén. ³² Ngaa nî nicaj snado huin achij daj ni snado nico' sij nga ni snado centurión nej. Nî gunánj ni sij gan'anj ni'yaj ni sij rian man ni ngüi daj. Nî

ngaa guini'i ni ngüi snado huin achij daj nga ni snado nico' sí', ngaa nî duna ni sij si ga'ui' ni sij Pablo. ³³ Ngaa nî gahuin nichrun' snado huin achij daj rian nne Pablo. Nî guida'a sij sí'. Nî ga'nin' sij sun sisì gumi ni sij huij cadena sí'. Asij nî nachínj snan'anj sij ni ngüi un sin huin sí', nî nunj huin gui'yaj sí'.

³⁴ Nî nini huin nuguan' gaguáj go'ngo ni ngüi daj. Nî gaguáj ango ni sij ango nuguan' gachej ga'mi ni sij. Nî nun ri' ruhua snado huin achij daj si gui'yaj yya sij xi'í si guixij ruhua sij si gaguáj ni sij. Hué dan nî ga'nin' sij sun sisì nicaj ni snado gan'anj ni sí' ducua' ni sí' Pablo. ³⁵ Nî ngaa hua guisij ni snado gahui ni sij rian scalera guisij ni sij rian man ni sij, nî gata xata' ni sij Pablo guisij ni sij. Daj si nin' ruhua huin ruhua ni ngüi dagahui' ni sij Pablo.

³⁶ Nî nico' ran ni ngüi huaj ne' rucu ni sij. Nî gaguáj ni sij. Nî gataj ni sij:

—Dagahui' a ni é re' sí'. —Gataj ni sij ni'yaj ni sij Pablo.

Defensa de Pablo ante el pueblo

³⁷ Nî ngaa huaj gatu ni sij nga Pablo rian man ni sij, nî nachínj snan'anj Pablo snado huin achij daj. Nî gataj sij:

—Ga'ue ga'mi doj nga re' ní'. —Daj gataj Pablo gunun snado huin achij daj.

Ngaa nî gataj snado huin achij daj:

—Chrún re' ga'mi re' snánj griego ní'.

³⁸ Nî sé re' huin tsínj 'na' ne' Egipto gunún' re' nga gobierno, nî gahui gan'anj mí snado nga re' gan'anj quij qui'yanj naco asij ganij mí'. —Daj gataj snado huin achij daj nachínj snan'anj sij Pablo.

³⁹ Ngaa nî gataj Pablo:

—Huēj huin 'ngo tsínj israelita 'nāj xuman' Tarso huin-ín' 'ngo xuman' huin achij ngaj estado Cilicia. Sanj gui'yáj re' sinduj riqui re' si ga'mi rian ni ngüi aj. —Daj gataj Pablo.

⁴⁰ Hué dan nî ga'ui' snado huin achij permiso. Ngaa nî gan'anj niquin' Pablo rian scalera daj. Nî dugunun ra'a sij rian ni ngüi sisì dínj gahuin du'ua ni sí'.

Nî ngaa ganiquin' du'ua ni sí', nî ga'mi Pablo snánj hebreo rian ni sij. Nî gataj sij:

22

1 —Gunun sa' á re' si gatā gunun a ni é re' xi'í man'ānj huin ín re' jnánj né' nga da'nun' né'. —Daj gataj Pablo.

2 Nj ngaa gunun ni sij ga'mi Pablo snanj hebreo, ngaa nj nani sa' chraquij ni sij. Nj gataj Pablo:

3 —Huēj huin tsínj israelita. Nj ga'ngā xuman' Tarso, estado Cilicia. Sanj gachī xuman' Jerusalén nan. Nj digui'yūnj nga maestro gu'naj Gamaliel. Nj gahuin chrūn sa'āj si-ley ni xí' nej. Nj xāngā' yya gui'yaj sūnj si-sun Yan'anj. Nj daj rún' 'yaj ni é re' acuan', hué daj gui'yā nej. 4 Asij sini nj chran' yun'ūn ni ngūi nicaj dugūi' nga Jesús. Nj gahuin ruhuāj dagahuij ni sij. Nj gumī ni sij. Nj garī ducuaga' ni tsínj nga ni ngūi xāna nej. 5 Nj chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij huin ni sij testigo sisi hué daj gui'yā. Nj riqui ni sí' yanj carta nicā gan'ān rian ni dugūi' né' ni tsínj israelita nne xuman' Damasco. Nj huaj nanōj ni ngūi nico' Jesús. Ngaa nj nicā ga'nāj xuman' Jerusalén gahuin ni sij castigo, ruhuāj aj.

6 'Sanj ngaa huaj gahuin njchrūnj xuman' Damasco gaxuj, nj nasinunj chre ga'na' 'ngo yan'an xata' guixiguin ganicaj rian huaj man'ānj. 7 Nj 'ngo ganatū rian yo'ój. Nj gunūnj 'ngo tsínj ga'mi ngāj. Nj gataj sij: “Saulo, Saulo, un sin huin nj chran' yun'ūnj re' man'ānj únj.” Daj gataj tsínj daj gunūnj. 8 Ngaa nj: “Nj un sin huin re', Señor.” Gataj man'ānj. Ngaa nj gataj sij: “Huēj huin Jesús 'na' Nazaret. Hué man'ānj huin chran' yun'ūnj re' aj.” Daj gataj Jesús gunūnj. 9 Nj guini'i yya ni tsínj huan'anj ngāj yan'an daj. Nj guxu'ui' ni sij. Sanj nun gunun ni sij nuguan' ga'mi Jesús riānj mánj. 10 Ngaa nj gataj man'ānj: “Daj gui'yā, ruhuá re', Señor.” Gataj man'ānj. Ngaa nj gataj Señor gunūnj: “Nāchica re' gan'anj re' xuman' Damasco. Yu'uj daj gataj ni sij gunun re' daran' si huin gui'yāj re' aj.” Daj gataj sij gunūnj. 11 Nj rian gahuin durij gui'yaj yan'an xiguin nucuaaj daj, ngaa nj guida'a ni tsínj nicaj dugūi' ngāj ra'āj gan'anj ni únj guisij únj xuman' Damasco.

12 'Nj xuman' daj nne 'ngo tsínj gu'naj Ananías. Nj hua cuidado sij dagahuij sij si-ley Moisés. Nj a'mi sa' daran' ni tsínj israelita man xuman' Damasco xi'í sij.

13 Nj ga'na' nj'yaj Ananías man'ānj. Nj ngaa guisij sij, nj gataj sij gunūnj: “Jnánj Saulo, yyaj nj naxiguin riānj re'.” Gataj sij. Nj 'ngo hora naxiguin riānj guini'yā sij.

14 Nj gataj sij: “Nacui Yan'anj nico' ni xi' man'án re' sisi guini'i sa' re' si huin ruhua man'an Yan'anj. Nj huin ruhua Yan'anj sisi guini'í re' tsínj hua nica njn' ruhua huin sí' Jesús. Nj gunun re' si-nuguan' man'an Jesús, ruhua Yan'anj nej. 15 Daj si gahuin man'án re' tsínj nata' xi'í Jesús rian daran' ni xungūi. Nj gan'anj nata' re' si guini'í re' nga si gunún re' rian ni ngūi.

16 Yyaj nj si gano'ó re' nāchica re'. Nj gan'anj gata' nneé re' nga si-xugūi Señor. Nj jnaruhui sij si-gaquin' re' aj.” Gataj Ananías riānj.

17 'Hué dan nj ngaa nanicā xuman' Jerusalén, nj gan'ān nuhui gachínj jni'yā. Nj digyán Yan'anj 'ngo rasun riānj. 18 Nj guini'inj man'an Señor. Nj gataj Señor gunūnj: “Yoo gahui re' xuman' Jerusalén. Daj si si garāj xina ni sij nuguan' nata' re' xi'íj mánj.” Daj gataj Señor gunūnj.

19 Hué dan nj gataj man'ānj: “Señor, ni'í ni sij sisi gatúj man'ānj daran' ni nuhui, nj garij man'ānj ducuaga' daran' ni ngūi xuman ruhua ni'í re'. Nj garī nne' xirāj ni sij nej. 20 Nj ni'í ni sij sisi ngaa gayanj situn man'an Esteban huin sí' tsínj gui'yaj sun riānj re' ga'mi sí' si-nuguan' man'án re', ngaa nj niquin' man'ānj yu'uj daj. Nj ga'uē sisi dagahui' ni sij sí'. Nj da' dugumij si-gan' ni tsínj dagahui' daj.” Hué daj gatā gunun Señor. 21 Sanj gataj Señor: “Gūij si a'nī gan'anj gan' re' rian ni ngūi man anéj chrej.” Daj gataj Señor gunūnj. —Gataj Pablo gunun ni tsínj nahui yu' daj.

Pablo en manos del tribuno

22 Nj gunun ni ngūi si-nuguan' Pablo da' nuguan' daj. Sanj ngaa ga'mi sij xi'í ni tsínj 'na' anéj chrej, nj gaxi'í ni sij gaguáj ni sij. Nj gataj ni sij:

—Si gahui' naj tsínj nan. Si ga'ue ga nì'na' sij rian xungüi mánj. —Hué daj gataj ni sij xi'í Pablo.

²³ Nì rian aguáj ni sij nagunan' ni sij si-gan' ni sij dagaman' ni sij yo'ój yaj xata', ²⁴ hué dan nì ga'nin' snado huin achij sun sisi nà'nij ni snado Pablo rian man ni sij. Nì gataj sí' sisi gari ni sij nne' xiráj Pablo sisi gataj Pablo un sin xi'i huin aguáj ni ngüi ni'i ni sij Pablo. ²⁵ Sanj ngaa guisíj gumíj ni sij ngá nnij, nì hua ruhua ni sij ga'ui' sij nne', ngaa nì nachínj snan'anj Pablo capitán niquin' daj. Nì gataj sí':

—Nìcaj sun ni é re' ga'ui' re' nne' 'ngo tsínj romano ní'. Nì achin si ga'ui' ni sij gaquin' xi'í man'ānj. —Daj gataj Pablo gunun capitán daj.

²⁶ Nì ngaa gunun capitán nuguan' daj, nì gan'anj nata' snan'anj sij gunun snado huin achij daj. Nì gataj sij:

—Ga cuidado si guí'yáj re' si tsínj nan huin 'ngo tsínj romano. —Daj gataj sij gunun snado huin achij daj.

²⁷ Ngaa nì gan'anj snado huin achij daj rian niquin' Pablo. Nì nachínj snan'anj sij. Nì gataj sij:

—Xanga' hué re' huin 'ngo tsínj romano ní'. —Daj gataj sij.

—Huēj huin nánj. —Gataj Pablo.

²⁸ Ngaa nì gataj snado daj:

—Gutin' nìn' ruhuāj san'anj da gahuīnj tsínj romano. —Daj gataj sij.

Ngaa nì gataj Pablo:

—Huēj huin 'ngo tsínj romano ga'ngā ni nánj an. —Daj gataj Pablo.

²⁹ Asíj nì ni tsínj ruhua gari nne' xiráj Pablo, nì guxun ni sí' man'an sí'. Nì guxu'ui' snado huin achij daj si hua numíj sij Pablo huin sí' 'ngo tsínj romano.

Pablo ante el concilio

³⁰ Nì huin ruhua snado huin achij daj guini'i sij un sin xi'i huin a'mi gaquin' ni tsínj israelita rian xi'í Pablo. Hué dan nì ango güi nì ga'nin' sij sun sisi nachi ni snado Pablo. Nì ga'nin' sij sun si nahuin yu' ni chrej huin achij ngá daran' ni tsínj man junta nico. Ngaa nì guiri sij Pablo gani sij rian ni tsínj man junta nico daj.

23

¹ Ngaa nì ni'yaj sa' Pablo rian ni tsínj man junta daj. Nì gataj sij:

—Jnánj né', da acuan' nì nīnanj sa' gui'yā rian Yan'anj. Nì nitaj gaquin' nun nimānj mánj. —Daj gataj Pablo.

² Hué dan nì ga'nin' Ananías sun rian ni tsínj niquin' nīchrun' ngá Pablo sisi ra'ui ra'a ni sí' du'ua Pablo. Nì Ananías huin chrej a'nin' rian ni chrej. ³ Ngaa nì gataj Pablo gunun sij:

—Ga'ui' Yan'anj man'án re' huín re' tsínj digya' yun'unj. Hué nné re' nagui'yaj yyá re' si-nuguan'ānj rún' a'nin' ley sun. Nì sisi hué daj 'yáj re', ngaa nì un sin huin, nì a'nín' re' sun sisi ga'ui' ni sij man'ānj únj. Daj si sé daj a'nin' ley sun mánj. —Daj gataj Pablo.

⁴ Ngaa nì gataj ni tsínj niquin' xi'níj Pablo gunun sij:

—Hué tsínj nan huin chrej huin rian nìn' rian Yan'anj. Ngaa nì un sin huin nì a'mí re' daj rian sí' únj. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

⁵ Ngaa nì gataj Pablo:

—Nun guini'inj sisi chrej huin rian nìn' huin sí' man jnánj. Daj si hua garun ni sij rian yanj asíj hua ná: “Si ga'mi quij né' nì'yaj né' tsínj nicaj sun rian ni dugüi' né'.” —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁶ Ngaa nì xacaj sa' Pablo cuenta sisi da'aj ni sij huin tsínj saduceo. Nì ango da'aj ni sij huin tsínj fariseo. Ngaa nì ga'mi nucuj Pablo rian ni tsínj man junta daj. Ni gataj sij:

—Jnánj né', huēj huin tsínj fariseo. Nì tsínj fariseo huin chrē nej. A'mi gaquin' ni sij riānj xi'í si xuman ruhuāj sisi ga'ue gana'nij ni tsínj gahui'. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁷ Ngaa nì ngaa gataj Pablo nuguan' daj, nì gaxi'i gunun' ni tsínj fariseo ngá ni tsínj saduceo. Nì gura' da'aj huíj xi'nin' man'an ni sij. ⁸ Daj si ataj ni tsínj saduceo sisi nitaj si gana'nij ni tsínj gahui'. Nì ataj ni sij sisi nitaj ángel mánj. Nì nitaj niman ni ngüi, ataj ni sij nej. Sanj ni tsínj fariseo xuman ruhua daran' ni nuguan' nan.

⁹ Ngaa nì gagúaj daran' ni sij. Nì naxuman go'ngo ni tsínj digyán si-ley

Yan'anj rian ni ngüi huin ni sí' tsínj fariseo. Nj gataj ni sí':

—Nitaj si da'ui tsínj nan gaquin' ruhua únj mánj. Si ruhuaj, nj ga'mi 'ngo niman nga sij, asi ga'mi 'ngo ángel nga sij, si ruhuaj. Si gunún' nga Yan'anj mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁰ Nj ducu gunun' ni tsínj man junta daj. Xi'í daj nj guxu'ui' snado huin achij daj sisi gutin' ni sij Pablo. Hué daj nj gaquínj sij ga'na' go'ngo ni snado guiri ni sí' Pablo scanij ni sij nıcaj ni sí' gan'anj sí' chruhua hue' rian man ni sí'.

¹¹ Nj ngaa guinj ango güi, nj narugüi' Señor rian Pablo. Nj gataj Señor:

—Ga nucuaj nimán re'. Daj si daj rún' ga'mi re' rian xi'ij rian ni tsínj man xuman' Jerusalén nan, nj hué daj ga'mi re' rian ni tsínj man xuman' Roma nej. —Daj gataj Señor gunun Pablo.

Complot contra Pablo

¹² Ango güi nj daga'mi dugüi' go'ngo ni tsínj israelita si dagahui' ni sij Pablo. Nj gataj ni sij sisi si guiri' ni sij dagahui' ni sij Pablo, ngaa nj ga'ue gui'yaj Yan'anj castigo ni sij. Nj gataj ni sij sisi si xa ni sij si go'o ni sij da guiri' ni sij dagahui' ni sij sí'. Nj guta' nıca yya ni sij sisi hua yya si a'mi ni sij.

¹³ Nj gachin chra huj xia ni tsínj daga'mi dugüi' daj.

¹⁴ Hué daj síj nj gan'anj ni tsínj daj rian ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij nej. Nj gataj ni sij:

—Hua guta' nıca yya ni únj sisi xa ni únj ngaa nun gunucuaj ni únj dagahui' ni únj Pablo, nj ga'ue gui'yaj Yan'anj castigo ni únj. ¹⁵ Yyaj nj gachinj jni'yaj á re' nga ni tsínj man junta nico nan rian snado huin achij daj sisi guinicaj sij a'yoj Pablo ga'na' sij rian án re'. Nj gataj á re' sisi hua nıan guini' a ni é re' doj xi'í Pablo. Nj ngaa achin guisij sij nan, nj a hua chrın ruhua únj dagahui' únj sij chruhua chrej. —Daj gataj ni tsínj daj.

¹⁶ Sanı gunun da'nıj xiga'uij Pablo xi'ı gaquin' daj. Hué dan nj gan'anj sij gatúj sij rian man ni snado. Nj nata' sij nuguan' daj gunun Pablo. ¹⁷ Ngaa nj gaquínj Pablo ga'na' 'ngo snado centurión, nj gataj sij:

—Guinicaj re' tsínj le nan gan'anj sij rian snado huin achij si hua 'ngo nuguan' nata' sij gunun sí'. —Daj gataj Pablo.

¹⁸ Ngaa nj nicaj centurión stucun' Pablo gan'anj sij rian snado huin achij daj. Nj gataj sij:

—Gaquínj Pablo guisij man'anj rian sí' huin sí' tsínj nun ducuaga'. Nj gachinj jni'yaj sí' sisi guinicā tsínj hua le nan ga'nāj rián re' si hua 'ngo nuguan' nicaj sij nata' sij gunun re'. —Daj gataj centurión daj gunun snado huin achij.

¹⁹ Ngaa nj guida'a snado huin achij daj stucun' Pablo. Nj gan'anj nıni nungüej sij nachinj snan'anj sí' man'an sij. Nj gataj sí':

—Nj un sin huin ruhua re' gataj re' gunúnj únj. —Daj gataj sí'.

²⁰ Hué dan nj gataj stucun' Pablo:

—Hua daga'mi dugüi' ni tsínj israelita sisi gachinj jni'yaj ni sij rián re' nıcaj re' Pablo gan'anj re' a'yoj rian junta nico. Nj gataj ni sij sisi ruhua ni sij guini'i ni sij doj xi'ı Pablo. ²¹ Sanı si guxuman ruhua re' si gataj ni sij si gachin chra huj xia tsínj mán ana'uij huı du'ua chrej. Nj sisi xa ni sij go'o ni sij ngaa nun dagahui' ni sij Pablo, ngaa nj ga'ue gui'yaj Yan'anj castigo ni sij, ataj ni sij. Nj hua guta' nıca yya ni sij sisi hué daj gui'yaj ni sij. Nj yyaj man chrın ni sij ana'uij ni sij sisi ga'uej ruhua re' nga si huin ruhua ni sij. —Daj gataj stucun' Pablo gunun snado huin achij.

²² Hué dan nj na'nıj snado daj sisi nan' stucun' Pablo ducúa sij. Nj ga'nin' sí' sun sisi si nata' sij rian nj a 'ngo ni ngüi si ga'mi nungüej sij.

Pablo es enviado a Félix, el gobernador

²³ Ngaa nj gaquínj snado huin achij daj sisi ga'na' huj snado centurión. Nj ga'nin' sij sun sisi ga chrın gui'yaj nungüej sí' nga huj ciento snado ga un nj nga huā'nıj xia chi' snado guıtaj guayo nga ango huj ciento snado guinicaj lanza gan'anj daran' ni sij xuman' Cesarea. ²⁴ Nj ga'nin' sij sun sisi gui'yaj xugüi sij guayo guıtaj Pablo gan'anj sa' sí' rian gobernado gu'naj Félix.

²⁵ Nĭ ga'nĭj snado huin achij daj 'ngo yanj carta gan'anĭ-án' nga nungüej sij. Nĭ gataj carta daj:

²⁶ "Huĕj huin Claudio Lisias. Nĭ a'nĭ 'ngo carta nan huaj rián re' huín re' gobernado Félix 'ngo tsínj huin achij sa' nĭn' ruhua. Hua sa' nné re' ní'. ²⁷ Cuan guida'a ni tsínj israelita tsínj nan. Nĭ huaj dagahui' ni sij sí'. Sanĭ ngaa gunünj, nĭ gan'án nga ni snado. Nĭ guxünj Pablo ra'a ni sij. Nĭ hué daj gui'yā si hué sí' huin tsínj romano. ²⁸ Nĭ gahuin ruhuāj guĭni'inj un sin xĭ'i huin a'ui' ni sij gaquin' sí'. Ngaa nĭ nicā gan'án rian junta rian man ni sij. ²⁹ Hué dan nĭ guini'inj sisĭ xi'í si-ley man'an ni sij a'ui' ni sij gaquin' xi'í sí'. Sanĭ nitaj xi'í gahui' sí', ruhuāj aj. Nĭ nitaj xi'í gunun sí' ducuaga' nej. ³⁰ Sanĭ ngaa gunünj sisĭ daga'mi dugüi' ni tsínj israelita si dagahui' ni sij sí', hué dan nĭ ga'nĭ guchi' sí' rián re'. Nĭ ga'nĭ sun rian ni tsínj a'ui' gaquin' sisĭ guchi' ni sij ga'ui' ni sij gaquin' xi'í sí' rián re'." Hué daj gataj yanj ga'nĭj snado huin achij daj rian gobernado.

³¹ Nĭ daj rún' ga'nĭn' snado huin achij sun, nĭ nicaj ni snado Pablo gan'anĭ ni sij ne' nĭ dā' xuman' Antípatris. ³² Ango güi nĭ dunáj ni sij ni snado taj guayo gan'anĭ ni sí' nga Pablo. Nĭ nanicaj ni sij hue' rian man ni sij. ³³ Ngaa guisĭj ni snado taj guayo xuman' Cesarea, nĭ ga'ui' ni sij carta ra'a gobernado. Nĭ naga'ui' ni sij Pablo ra'a sí' nej. ³⁴ Nĭ ngaa guisĭj gaya gobernado yanj carta daj, nĭ nachínj snan'anĭ sij nĭ a' nā' Pablo. Nĭ ngaa gunun sij sisĭ estado Cilicia 'nā' Pablo ³⁵ ni gataj sij:

—Ngaa guxuman ni tsínj a'ui' gaquin' xi'í re', ngaa nĭ gunünj si-nuguan' re'. —Daj gataj gobernado gunun Pablo.

Hué dan nĭ ga'nĭn' sij sun sisĭ dugumi ni snado man'an Pablo rian si-palacio rey gu'naj Herodes.

24

Defensa de Pablo ante Félix

¹ Nĭ ngaa gachin un'un' güi, nĭ guxuman chrej a'nĭn' xuman' Cesarea huin sí' Ananías nga doj ni tsínj huin achij nej,

nga 'ngo tsínj a'mi nataj gu'naj sí' Tértulo. Nĭ hué ni tsínj daj gan'anĭ rian gobernado sisĭ ga'ui' ni sij gaquin' xi'í Pablo. ² Ngaa nĭ nicaj ni sij ga'nā' sij Pablo. Nĭ gaxĭ'i ga'ui' Tértulo gaquin' xi'í sí'. Nĭ gataj sij gunun gobernado Félix:

—Hué man'án re' huin gobernado. Nĭ guruhua man'án re' sisĭ hua din'inj ruhua xánj únj. Nĭ nahuin 'ueé mán sa' únj xánj únj 'yaj si ni'i sa' man'án re'. ³ Daran' ni yu'uj, nĭ nĭnanj huin niā' ruhua únj nga sinduj gui'yaj man'án re' rian únj huín re' Félix tsínj sa' nĭn' ruhua. ⁴ Nĭ rĭan hua chruj rián re', nĭ nitaj si huin ruhuāj ga'mi xacānj gunun re'. Ngaa nĭ gui'yáj re' sinduj gunun sa' re' ga'mi chre' ni únj.

⁵ 'Hué dan nĭ xacaj ni únj cuenta sisĭ tsínj nan huin 'ngo tsínj letu nĭn' ruhua. Nĭ unun' ni dugüi' ni tsínj israelita nne nĭn' gachra' chruhua xungüi, 'yaj sij nej. Nĭ hué sij huin tsínj chra rian ni tsínj nazareno nej. ⁶ Nĭ gui'yaj xĭ'i sij chruhua nuhui nico, ruhua sij. Xi'í daj nĭ guida'a ni únj man'an sij. Daj si ruhua ni únj nagui'yaj yya únj xi'í sij rún' ataj si-ley únj. ⁷ Sanĭ ga'nā' snado huin achij gu'naj Lisias. Nĭ ga'nā' sí', nĭ guxun nĭn' ruhua sí' tsínj nan ra'a únj. ⁸ Nĭ ga'nĭn' sí' sun rian ni tsínj huin ruhua ga'ui' gaquin' xi'í tsínj nan sisĭ ga'na' ni sí' rian man'án re'. Nĭ ngaa nagui'yaj yya re' xi'í sij, nĭ ga'ue gara da'nga' ruhuá re' un sin xĭ'i huin a'ui' únj gaquin' xi'í sij rian man'án re'. —Daj gataj tsínj gu'naj Tértulo gunun gobernado.

⁹ Nĭ uyan ga'mi ango ni tsínj gataj ni sij sisĭ hua yya si-nuguan' Tértulo.

¹⁰ Ngaa nĭ digyán ra'a gobernado sisĭ ga'ue ga'mi Pablo. Ngaa nĭ gataj sí':

—Ni'inj sisĭ sĭj ga'i yo' nagui'yaj yya re' rian ni tsínj man xánj únj. Xi'í daj huin niā' ruhuāj ga'mi xi'í man'anĭ rián re'. ¹¹ Ga'ue gara da'nga' ruhuá re' si da sĭj xuhuij güi asĭj guisĭ xuman' Jerusalén ga'mi sa'āj rian Yan'anĭ xanga'.

¹² 'Nĭ nun nari' ni tsínj israelita gunünj nga nĭ a' 'ngo ngüi mánj. Nĭ nun gui'yā si ga'man ruhua ni ngüi chruhua nuhui nico nga chruhua ango hue' digui'yun únj si-nuguan' Moisés mánj. Nĭ nitaj si

dugunūnj ni ngūi chruhua cayu mánj. ¹³ Nĭ na'ue guĭri' ruhua ni sij sisi da'uĭj gaquin' daj rún' a'ui' ni sij gaquin' xi'ĭj.

¹⁴ 'Sanĭ gataj yyāj rián re' sisi hua yya nicōj Yan'anĭ xāngā' huin Yan'anĭ guinico' ni xi únj. Nĭ ataj ni sij sisi chrej xi'i huin chrej achéj ni únj. Sanĭ xuman ruhuāj daran' si hua nĭca 'nā' rian si-ley Moisés ngā si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asij hua ná. ¹⁵ Nĭ uyan ana'uĭj man'ānj ngā ni tsínj israelita sisi gāna'nĭj ni níman, guĭ'yaj Yan'anĭ huin ni tsínj sa' ngā ni tsínj sé si sa' aj. ¹⁶ Xi'í daj ya'yoj nĭ hua cuidadōj si gā sa' nimānj rian Yan'anĭ ngā rian ni ngūi nej.

¹⁷ 'Ngāa gachin ga'ĭ yo', nĭ gahuin ruhuāj nanicā xān guĭ'yā caridad rian ni ngūi niqūi, nĭ ga'uĭj ofrenda rian Yan'anĭ nej. ¹⁸ Nĭ hué daj guĭ'yā ngāa nari' ni sij man'ānj chruhua nuhui nico. Nĭ hua gahuin sa'āj rian Yan'anĭ daj rún' a'nin' ley sun rian únj. Nĭ nitaj nico ni tsínj guimán ngāj mánj. Nĭ nun gunun' ni tsínj mán, guĭ'yā mánj. Nĭ ni tsínj nari' yūnj, nĭ 'nā' ni sí' estado Asia. ¹⁹ Hué ni tsínj daj hua niān ga'na' rián re' ga'mi gaquin' ni sij sisi hua si da'uĭj rian ni sij. ²⁰ Nĭ sisi nitaj, ngāa nĭ gataj ni tsínj mán nan sisi nari' ni sij 'ngō gaquin' guĭ'yā, ngāa niqūnj rian junta nico rian ni tsínj israelita. ²¹ Ní' xāngā' sisi guĭ'yā gaquin' ngāa gaguā scanĭj ni sij sisi xuman ruhuāj sisi gāna'nĭj ni níman gahui'. Xi'í daj ga'ui' ni sij gaquin' riānj, si ruhuaj. —Daj gataj Pablo gunun gobernado.

²² Nĭ ngāa gunun tsínj gu'naj Félix nuguan' daj, nĭ duna acuan' sí' nuguan' daj. Daj si ni'i sa' sij xi'í si-ducuanĭ Jesucristo. Nĭ gataj sij:

—Asā' ga'na' snado huin achĭj gu'naj Lisias, nĭ gānahuij guĭni'ĭnj si-gaquin' ni é re' aj. —Daj gataj Félix.

²³ Nĭ ga'nin' sij sun rian snado centurión sisi dugumi ni snado Pablo. Sanĭ sĭ dugumi ran ni sí'. Nĭ gataj sij sisi ga'ue ga'na' ni dugūi' Pablo chraĭcuij ni sí' man'an sij.

²⁴ Nĭ ngāa gachin doj güi, nĭ guisĭj tsínj gu'naj Félix ngā nĭca sij gu'naj Drusila huin ún' yun'unĭj israelita. Nĭ ga'nin' Félix

sun sisi gaquinĭj ni sij ga'na' Pablo rian sij. Nĭ gunun sij si gataj Pablo xi'í si xuman ruhua sí' ni'i sí' Jesucristo. ²⁵ Nĭ ga'mi Pablo xi'í si hua niān guĭ'yaj nĭca né' si-ducuanĭ né'. Nĭ hua niān dugumi né' man'an né' guĭ'yaj sa' né'. Nĭ ga'mi sij xi'í si guĭ'yaj yya Yan'anĭ daran' ni gaquin' ngāa gānahuij xungūi. Hué dan nĭ guxu'ui' Félix, nĭ gataj sij:

—Gūĭj nān' re'. Ngāa hua ní'nĭj riānj, nĭ gaquinĭj yūnj ga'na' re' aj. —Daj gataj Félix gunun Pablo.

²⁶ Nĭ gahuin ruhua Félix sisi ga'ui' Pablo san'anĭ ra'a sij sisi nā'nĭj ra'a sij sí'. Xi'í daj nĭ nico' huaj gaquinĭj sij ga'na' sí' ga'mi sí' ngā sij.

²⁷ Nĭ ngāa gachin huĭj yo', nĭ nun gue Pablo ducuaga'. Ngāa nĭ gahui Félix gobernado. Nĭ ganatūj tsínj gu'naj Porcio Festo rian sij. Nĭ nun ga'nĭj ra'a Félix Pablo si huin ruhua sij guĭ'yaj sij sinduj rian ni tsínj israelita.

25

Pablo apela a César

¹ Nĭ guisĭj huā'nĭj güi gatūj Festo gobernado, nĭ gahui sij xuman' Cesarea gan'anĭ sij xuman' Jerusalén. ² Yu'uj daj, nĭ ga'mi gaquin' ni chrej a'nin' ngā ni tsínj huin achĭj scanĭj ni tsínj israelita xi'í Pablo rian Festo. ³ Nĭ nĭn' ruhua gachĭnj jni'yaj ni sij sisi guĭ'yaj sí' sinduj ga'nin' sí' sun ga'na' Pablo xuman' Jerusalén. Nĭ hua daga'mi dugūi' ni sij sisi dagahui' ni sij chrej Pablo. ⁴ Sanĭ gataj Festo sisi hua gue dugumi ni snado Pablo xuman' Cesarea. Nĭ gani ruhua sij nānicaj rá'yanĭ sij xuman' daj, gataj sij. ⁵ Ngāa nĭ gataj Festo:

—Ga'ue gān'anĭj ni tsínj nĭcaj sun mán scanĭj ni é re' ngāj xuman' Cesarea. Nĭ sisi hua yya da'ui' tsínj daj gaquin', ngāa nĭ ga'ue ga'mi gaquin' ni é re' xi'í sij yu'uj daj. —Hué daj gataj Festo.

⁶ Nĭ gahuin ran Festo 'ngō si itūnj chi' güi xuman' Jerusalén. Ngāa nĭ nānicaj sij gan'anĭ sij xuman' Cesarea. Ango güi natūj sij gane sij ducuasun. Nĭ ga'nin' sij sun sisi ga'na' Pablo rian sij. ⁷ Nĭ ngāa gatūj Pablo chruhua ducuasun, nĭ ganĭcaj ni tsínj israelita 'nā' Jerusalén xi'nĭj sij. Nĭ

ducu ga'ui' ni sí' gaquin' Pablo. Sanj nun ga'ue digyán yya ni sí' sisi xanga' gui'yaj sij ni gaquin' daj. ⁸ Ngaa n̄ gataj Pablo xi'í man'an sij:

—Nitaj gaquin' gui'yā nga si-ley ni tsínj israelita, n̄ nga nuhui nico nej, n̄ nga rey gu'naj César mánj. —Daj gataj Pablo gunun Festo.

⁹ N̄ rian huin ruhua Festo gui'yaj sij sinduj rian ni tsínj israelita, ngaa n̄ nachínj snan'anj sij Pablo. N̄ gataj sij:

—Huin ruhuá re' gan'anj re' Jerusalén sisi da' mánj gui'yaj yyā xi'í re' ní'. —Daj gataj Festo.

¹⁰ Sanj gataj Pablo:

—Huēj niquin' nan rián re' huín re' tsínj nicaj sun, gui'yaj rey gu'naj César. N̄ hué nan hua niān gahuin yya xi'ij. Ni'i sa' man'án re' sisi nitaj si gui'yā gaquin' rian ni tsínj israelita mánj. ¹¹ Sisi hua yya gui'yā 'ngo gaquin' xxi, n̄ hua niān gahuīj xi'í gaquin' daj. N̄ ga'ue gahuīj nánj. Sanj sisi nitaj si hua yya gui'yā gaquin' daj rún' a'mi gaquin' ni sij xi'ij, ngaa n̄ nitaj chrej huaj si naga'ui' yun man'án re' yūnj ra'a ni tsínj israelita mánj. Hué dan ni achínj jni'yā rián re' sisi man'an rey César gui'yaj yya xi'ij. —Daj gataj Pablo gunun Festo.

¹² Hué dan n̄ ngaa guisíj ga'mi Festo nga ni tsínj a'ui' chrej rian sij, n̄ gataj sij:

—Xi'í si achínj jni'yāj re' sisi gui'yaj yya rey César xi'í re', ngaa n̄ gan'anj re' rian sí'. —Daj gataj Festo.

Pablo ante Agripa y Berenice

¹³ Ngaa gachin doj güi, n̄ gan'anj rey gu'naj Agripa nga yun'unj gu'naj Berenice xuman' Cesarea gan'anj ni'yaj nungüej xiga'uij sij rian nne Festo. ¹⁴ N̄ rian gane nungüej xiga'uij sij ga'j güi nga Festo, n̄ nata' Festo rian rey daj xi'í Pablo. N̄ gataj sij:

—Duna tsínj gu'naj Félix tsínj nan dugumi ni snado. ¹⁵ N̄ ngaa gan'án xuman' Jerusalén, n̄ gui'yaj fuerza ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij rian ni tsínj israelita xi'í Pablo, gachínj ni sí' sisi dagahui' ni snado Pablo, gui'yā. ¹⁶ N̄ gatā gunun ni sij sisi nitaj si hua si-chrej ni únj ni tsínj romano si naga'ui' únj 'ngo

tsínj da'ui gaquin' gahui' sí' ngaa achin ga'mi sí' xi'í man'an sí' rian ni tsínj ga'mi gaquin' xi'í sí'.

¹⁷ 'Xi'í daj ngaa ga'na' ni sij nan, n̄ nun gahuin rānj mánj. Sanj ango güi ganatúj ganēj ducuasun. N̄ gaquin' ga'na' tsínj daj. ¹⁸ N̄ ngaa niquin' ni tsínj ga'na' ga'ui' gaquin' daj, sanj n̄ni hua gaquin' ga'ui' ni sij xi'í sí' daj gani ruhuāj. ¹⁹ Urin si xi'i unun' ni sij huin xi'í daj nico' ni sij ducúanj ni sij nga 'ngo tsínj gahui' gu'naj Jesús. N̄ ataj Pablo sisi hua n̄'na' sí'.

²⁰ 'N̄ rian nun ri' ruhuāj si gui'yā nga nuguan' daj, n̄ nachínj snan'án Pablo sisi huin ruhua sij gan'anj sij xuman' Jerusalén, n̄ da' mánj gui'yaj yyā xi'í sij. ²¹ Sanj gachínj jni'yaj Pablo riánj sisi gui'yaj yya rey gu'naj Augusto César xi'í sij. Hué dan n̄ ga'nij sun sisi ga gue dugumi ni snado sí' da ga'nij man'ánj gan'anj sí' rian rey daj. —Daj gataj Festo gunun rey Agripa.

²² Ngaa n̄ gataj rey Agripa gunun Festo:

—Huin ruhua man'ánj gunūnj nuguan' gataj tsínj da aj. —Daj gataj sij.

Ngaa n̄:

—A'yoj gunun re' ga'mi sij nánj. —Daj gataj Festo.

²³ Ngaa n̄ ango güi n̄ guxuman rey Agripa nga yun'unj gu'naj Berenice ducuasun. N̄ sa' n̄n' ruhua nungüej xiga'uij sij gatúj sij nga ni snado huin achij nga ni tsínj huin achij man xuman' daj. Ngaa n̄ ga'nin' Festo sun sisi ga'na' Pablo rian ni sij, gui'yaj ni snado. ²⁴ N̄ ngaa gatúj Pablo, n̄ gataj Festo gunun Agripa:

—Gunun re' rey Agripa nga ni tsínj huin achij mán nahuin yu' nan nga ni únj. Hué tsínj nan huin Pablo 'na' rian ni é re'. N̄ daran' ni tsínj israelita man xuman' Jerusalén nga xuman' Cesarea nan, n̄ ga'na' ni sij riánj. N̄ nun duna ni sij si gaguáj ni sij gataj ni sij sisi si ga'ue ga n̄'na' doj Pablo mánj. ²⁵ Sanj xacaj man'ánj cuenta sisi nitaj 'ngo si gui'yaj sij sisi gahui' sij mánj. Sanj gachínj jni'yaj sij riánj sisi gui'yaj yya rey Augusto xi'í sij. Ngaa n̄ gani ruhuāj ga'n̄ gan'anj sij rian sí'. ²⁶ Sanj rian nun ri' ruhuāj un nuguan'

garūnj huaj rian rey xi'í tsínj nan, ngaa n̄i ga'na' sí' rian ni é re' ngā rian man'án re' huín re' rey Agripa, gui'yā. Hué dan n̄i ngaa guisij xacaj sa' né' cuenta xi'í sí', ngaa n̄i nari'tj 'ngo nuguan' ga'ue garūnj rian yanj xi'í sí'. ²⁷ Daj si ani ruhuāj sisi nitaj si ní'yanj ga'nī gan'anj 'ngo tsínj dugumi ni snado rian rey César, n̄i nun gatā gunun sij un sin xi'i huín a'ui' ni sij gaquin' xi'í sí'. —Daj gataj Festo gunun ni sij.

26

Defensa de Pablo ante Agripa

¹ Hué dan n̄i gataj rey Agripa gunun Pablo:

—Ga'ue ga'mi re' xi'í man'án re'. —Daj gataj sij.

Ngaa n̄i nachica Pablo ra'a sij, n̄i gaxi'i sij ga'mi sij xi'í man'an sij. N̄i gataj sij:

²—Huín niā' ruhuāj ga'ue ga'mī rián re' huín re' rey Agripa xi'í daran' ni nuguan' a'ui' ni tsínj israelita gaquin' xi'tj. ³ N̄i ni'i man'án re' daran' si-ducuanj ni tsínj israelita ngā daran' nuguan' unun' ni dugui' ni únj. Ngaa n̄i achínj jni'yā rián re' sisi gahuín ninaj nimán re' gunun re' nuguan' a'mī aj.

Vida anterior de Pablo

⁴ Ni'i daran' ni tsínj israelita daj gui'yā ngaa ganēj scanij ni sij xuman' Jerusalén asij ngaa hua lē. ⁵ N̄i sisi ga'uej ruhua ni sij, n̄i ga'ue nata' ni sij sisi tsínj fariseo huínj. N̄i n̄ica nico' ni únj si-ducuanj ni únj daj ngā ango ni sij. ⁶ Yyaj n̄i ga'ui' ni tsínj israelita gaquin' riánj. N̄i niqūnj rian ducasun nan xi'í si gahuín yya ruhuāj sisi gui'yaj sa' Yan'anj ngā ni únj rún' gataj yya Yan'anj gunun ni xi únj. ⁷ N̄i xuhuij xi'nin' huín ni únj ni tsínj israelita. N̄i gahuín yya ruhua ni únj sisi gui'yaj sa' Yan'anj ngā únj daj rún' gataj yya sij gunun ni xi ni únj. Xi'í daj nugui nigan' unánj guitsi únj rian Yan'anj. N̄i xi'í si hué daj gahuín yya ruhua únj, n̄i a'ui' ni tsínj israelita gaquin' xi'tj, atā gunun re' huín re' rey Agripa. ⁸ N̄i un sin huín n̄i nun xuman ruhua á re' sisi ga'ue gana'nij ni níman, gui'yaj Yan'anj únj.

Pablo, el perseguidor

⁹ 'Asij sini yan, n̄i gani ruhuāj gunūnj ngā ni tsínj nico' Jesús huín tsínj 'na' xuman' Nazaret. ¹⁰ N̄i hué daj gui'yā riqui xuman' Jerusalén. N̄i riqui ni chrej a'nin' permiso sisi garij man'ánj ducuaga' nico ni ngüi sa' xuman ruhua ni'i Jesús. N̄i hua n̄ica ruhuāj sisi dagahui' ni sij nej. ¹¹ N̄i guisij ga'i gui'yā castigo ni ngüi xuman ruhua daj. N̄i hué daj gui'yā daran' sinuhui ni sij. N̄i gui'yaj fuerzāj sisi ga'mi quij ni sij xi'í Jesús. N̄i ducu ga'man ruhuāj guini'yā ni sij xi'í daj. N̄i guinicōj guisī da' xánj ni tsínj 'na' anéj chrej.

Pablo relata su conversión

¹² Ngaa n̄i hué daj gui'yā. N̄i 'ngo güi gachē gan'án xuman' Damasco. N̄i hua riqui ni chrej a'nin' sun riánj gataj ni sij sisi da'nga' daj gui'yā. ¹³ Ngaa n̄i gunun sa' re' nuguan' ga'mī huín re' rey. Ngaa huā gaxuj chrej xuman' Damasco, n̄i guini'inj 'ngo yan'an guixiguin xata'. N̄i xiguin sa' nin' ruhuaj si xiguin güi. N̄i guixiguin ganicaj yūnj xi'nī rian huaj ni dugui' ni únj. ¹⁴ N̄i guinij daran' únj rian yo'ój. N̄i gunūnj ga'mi 'ngo tsínj ga'mi snánj hebreo. N̄i gataj sí': "Saulo, Saulo, un sin huín n̄i chran' yun'únj re' yūnj únj. N̄i 'yaj man'án re' sayun man'án re'. Rún' 'yaj sicuj ngaa a'ui' xuj canj rian chrun chra' sia da' 'yáj re' nánj." Daj gataj sí' gunūnj. ¹⁵ Ngaa n̄i gatā gunun sij: "N̄i un tsínj huín re', Señor." Daj gatā gunun sij.

'N̄i gataj Señor: "Huēj huín Jesús huín si chran' yun'únj so'. ¹⁶ Sanj nachica so', n̄i gani so' dacój so'. Daj si gurugüi' man'ánj rian man'án so' sisi gui'yaj sun so' riánj. N̄i gui'yā sisi gahuín so' 'ngo tsínj nata' rian ni ngüi si guini'i so' yyaj ngā si digyānj rián so' ni güi ga'na' nej. ¹⁷ N̄i naçā so' rian ni tsínj israelita ngā rian ni tsínj 'na' anéj chrej nej. N̄i a'nī gan'anj man'án so' rian ni sí'. ¹⁸ Ngaa n̄i naxiguin rian ni sij, gui'yáj so' sisi si gachéj ni sij rian rumi' hua. Sanj gache ni sij rian xiguin yan'an. N̄i si guinicaj sichre Satanás fuerza rian ni sij ga' mánj. Sanj guinico' ni sij Yan'anj xanga' aj. N̄i guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'ánj, gui'yáj so'. Ngaa n̄i guinicaj

Yan'anj 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni sij. Nì gane ni sij scanij ni ngüi hua sa' chruhua niman rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua ni sij ni'i ni sij yünj." Daj gataj Jesús gunünj.

¹⁹ Hué daj nì natāj gunun re' huín re' rey gu'naj Agripa sisi dagahuinj nuguan' ga'na' xata' daj. ²⁰ Asij sini nì natāj sinuguan' Yan'anj rian ni ngüi man xuman' Damasco. Ngaa nì gachin xuman' Jerusalén nga daran' ni xuman' ngaj estado Judea nej. Nì hué daj gan'ān rian ni ngüi 'na' anéj chrej nej. Nì ga'mi sinuguan' Yan'anj rian ni sij sisi nani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nì nanico' ni sij Yan'anj xanga'. Nì gui'yaj sa' ni sij digyán ni sij sisi hua yya nanicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. ²¹ Xi'í nuguan' da huin, nì guida'a ni tsínj israelita yünj chruhua nuhui nico. Nì ruhua ni sij dagahui' sij man'anj.

²² Sanì chracuij Yan'anj man'anj. Nì da yyaj hua nica ruhuāj achē a'mi sinuguan' Yan'anj rian ni tsínj nasinunj nga ni tsínj huin rian nej. Nì daran' nuguan' digyānj rian ni ngüi huin 'ngo gue nga nuguan' ga'mi ni tsínj ga'mi sinuguan' Yan'anj asij ná nga si ga'mi Moisés nej. Nì gataj sini ni sij daj gahuin ni güi ga'na'. ²³ Nì gataj ni sí sisi hua nian guiran' Cristo sayun. Sanì guisij gahui' sij, nì hué sij gahuin tsínj gana'nij sini yan. Nì ga'mi sij nuguan' sa' xi'í yan'an xiguin rian ni ngüi israelita nga rian ni ngüi 'na' anéj chrej nej. —Daj gataj Pablo gunun rey Agripa.

Pablo insta a Agripa a que crea

²⁴ Nì ngaa ga'mi Pablo ni nuguan' daj xi'í man'an sij, ngaa nì gaguáj Festo, gataj sí' gunun sij:

—Si sinúnj so' nan, Pablo. Gachin digui'yún so' yanj, nì nanica disinún so' aj. —Daj gataj Festo.

²⁵ Sanì gataj Pablo:

—Sé si sinün mánj a'mi gunun re' huín re' 'ngo tsínj huin achij. Sanì nuguan' a'mi nan huin nuguan' sica' yya nga nuguan' xanga' nej. ²⁶ Nì ni'i sa' rey daran' ni nuguan' nan. Xi'í daj nitaj si xu'uñj a'mi rian sí' si xanga' yyāj sisi ni'i sí' daran' ni nuguan' nan. Daj si nitaj si

hua huñ ni nuguan' nan mánj. —Daj gataj Pablo.

²⁷ Ngaa nì gataj Pablo rian rey Agripa:

—Hué re' huin rey Agripa. Nì xuman ruhuá re' si-nuguan' ni tsínj ga'mi sinuguan' Yan'anj asij ná ní'. Nì'ñj sisi xuman ruhuá re' aj. —Daj gataj Pablo gunun rey Agripa.

²⁸ Hué dan nì gataj Agripa:

—Doj achin nì gahuinj 'ngo tsínj guinico' Cristo, ruhuá re' aj. —Daj gataj rey Agripa.

²⁹ Ngaa nì gataj Pablo:

—Ga'ue si doj si nico nej, nì sé urín re', sanì ruhua Yan'anj si daran' ni tsínj man nahuin yu' unun nan gahuin a ni é re' daj rún' huin man'anj. Urin si nun huin ruhuāj si ganumi cadena ni é re' mánj. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

³⁰ Nì ngaa guisij ga'mi Pablo, nì naxuman rey nga gobernado nej, nga Berenice nej, daran' ni tsínj nahuin yu' da nej. ³¹ Nì gan'anj nini ni sij ga'mi dugüi' ni sij xi'í nuguan' daj. Nì gataj ni man'an ni sij:

—Nitaj si gui'yaj tsínj daj gaquin' si gahui' sí' mánj. Nì nitaj gaquin' gui'yaj sí' si gunun sí' ducuaga' nej. —Daj gataj ni sij rian dugüi' ni sij.

³² Nì gataj rey Agripa gunun Festo:

—Sisi nun gachínj jni'yaj tsínj daj gan'anj sij rian rey romano, nì ga'ue na'nij ro'ó' sij gan'anj sij.

27

Pablo es enviado a Roma

¹ Hué dan nì gani ruhua ni sij ga'nij ni sij Pablo gan'anj sí' estado Italia. Nì naga'ui' ni sij Pablo nga ango ni tsínj nun ducuaga' ra'a 'ngo capitán gu'naj Julio. Nì nne capitán daj batallón gu'naj Augusta. ² Nì guida'a ni únj 'ngo rio achéj rian nnee 'na' xuman' Adramitio si hua chrun gahui-í' gan'anj-án' ni xuman' ngaj du'ua estado Asia nichrun' du'ua nnee yan'anj. Ngaa ni gahui únj gan'anj únj nga tsínj gu'naj Aristarco 'na' sí' xuman' Tesalónica huin-ín' estado Macedonia. ³ Ango güi guisij ni únj xuman' Sidón. Nì gui'yaj 'ueé capitán gu'naj Julio

rian Pablo si ga'ui' sí' permiso sisi gan'anj ni'yaj Pablo rian man ni dugüi' sí'. Ngaa ni ga'ui' ni sí' si achin rian Pablo aj.

⁴ Ni gahui ni únj xuman' Sidón. Ni huaj riō daj ne' ra'a sa' ni únj 'ngo yu'uj gu'naj Chipre. Ni hué daj gui'yaj ni únj si a'ui' nane rian ni únj. ⁵ Ngaa ni gachin ni únj dani nnee yan'anj rian hua nichrun' estado Cilicia nga estado Panfila nej. Ni guisij ni únj xuman' Mira huin-ín' estado Licia. ⁶ Ni yu'uj daj nari' capitán 'ngo riō 'na' xuman' Alejandría hua-á' estado Italia. Ni gatúj ni únj chruhua riō daj, gui'yaj capitán. ⁷ Hué dan ni ga'i güi gan'anj ni únj nanaj. Ni ga'ui' sun únj guisij únj nichrun' rian ngaj xuman' Gnido. Ni rian hua a'ui' gue nane rian ni únj, ni gachin únj rian ngaj xuman' gu'naj Salmón. Ni ngaa guisij ni únj yo'ój gu'naj Creta, ni nanicaj ni únj gachin únj ne' rucu Creta. ⁸ Ni ga'ui' sun únj gan'anj únj nichrun' du'ua yo'ój daj. Ngaa ni guisij únj 'ngo xuman' ngaj du'ua nnee yan'anj gu'naj-á' Buenos Puertos. Ni nichrun' ngaj xuman' Lasea.

⁹ Ni guere' ga'i güi huaj ni únj. Ni hua yaij gachin únj rian nnee yan'anj si hua gahuin nichrun' gahuin nuhuij. Ni hua gachin gui'yanj ngaa gui'yaj ni tsínj israelita ayuno. Xi'í daj ni ga'ui' Pablo chrej rian ni sij. ¹⁰ Ni gataj sí':

—Jnánj né', ani ruhuāj sisi hua yaij gan'anj né' nga riō nan. Ni ga ni'ya rasun nga riō, si ruhuaj. Ni hua yaij sisi gahui' doj né' nej. —Daj gataj Pablo.

¹¹ Sanj guxuman ruhua centurión si gataj tsínj duguáj nga tsínj si'yaj daj nga si gataj Pablo. ¹² Ni rian nitaj si hua sa' guitaj riō yu'uj daj güenda yahui nuhuij huin, ni gani ruhua nico ni sij sisi ga'ue gan'anj ni sij xuman' Fenice guisij ni sij, si ruhuaj. Ni Fenice huin 'ngo xuman' ngaj chruhua yo'ój Creta. Ni aránj quij ne' rian atúj güi. Ni gani ruhua ni sij sisi gane ni sij yu'uj daj ni yahui nuhuij.

La tempestad en el mar

¹³ Ngaa ni gaxi'i ga'ui' nanaj 'ngo nane 'na' ne' sur. Hué dan ni gani ruhua ni sij sisi ga'ue gan'anj ni sij. Ngaa ni gan'anj ni sij huaj nichrun' ni sij du'ua yo'ój Creta.

¹⁴ Sanj ngaa gachin doj, ni ga'ui' 'ngo nane nucuj xxi. Ni 'na' nane daj ne' síj güi nga ne' xichraj nej. Ni gu'naj nane daj Euroclidón. Ni ducu ga'ui' nane daj rian riō. ¹⁵ Táj yaco yun riō daj rian nnee, gui'yaj nane nucuj daj. Ni rian nun ga'ue gunucuj únj gan'anj riō daj ne' rian a'ui' nane, hué dan ni ga'nin' ruhua ni únj gan'anj riō nga nane. ¹⁶ Ni gachin ni únj ne' rucu 'ngo yu'uj ngaj dani nnee yan'anj gu'naj-á' Clauda rian nitaj si a'ui' nucuj nane. Ni ga'ui' sun nin' ruhua ni únj nagui'yaj ran ni únj ango riō le'ej huaj nga ni únj. Ni riō daj ní'yanj güenda ganani ni ngüi. ¹⁷ Ni ngaa guisij dagahui ni sij riō le'ej daj ga'nij ni sij chruhua riō xxi, ngaa ni gudutáj ni sij reta mmánj xiráj riō xxi daj nagui'yaj ran ni sij. Ni rian xu'ui' ni sij sisi gagan' riō rian ngaj yo'ój chru riqui nnee 'ngo yu'uj gu'naj Sirte, ni dinij ni sij atsij manta nico' xata' chra riō. Ni ga'nin' ruhua ni sij sisi nicaj nane gan'anj riō daj.

¹⁸ Ango güi ni hua gue nucuj niquin' nane. Xi'í daj ni gaxi'i ni sij guere'ej ni sij ni rasun ata riō daj chruhua nnee yan'anj. ¹⁹ Ni güi hua'nij, ni guere'ej ra'a man'an ni únj ni rasun chruhua nnee yan'anj huin ni rasun garasun ni sij chruhua riō daj. ²⁰ Ni guisij ga'i güi nun rugüi' güi nga yati' guini'i ni únj. Ni hua gue nucuj niquin' nane. Xi'í daj ni gani ruhua ni únj sisi ga ni'ya ni únj. ²¹ Ni ngaa guisij ga'i güi huin nitaj si xa ni únj chra, ngaa ni naxuman Pablo scanij ni sí'. Ni gataj sij:

—Jnánj né', sa' huin si nun gunun ni é re' si-nuguan' man'anj. Ni si gahui ni é re' yo'ój Creta. Ngaa ni si guiran' né' sayun nan mánj. Ni si ga ni'ya ni rasun nej mánj. ²² Yyaj ni gunun a ni é re' chrej naga'ui' man'anj rian án re'. Ni atā gunun a ni é re' sisi nagui'yaj nia' á re' niman án re'. Daj si si gahui' ni a 'ngo a ni é re' mánj. Urin riō ga ni'ya nánj. ²³ Ni ne' ni gurugüi' 'ngo ángel ga'nij Yan'anj ga'na' riánj. Ni nicōj Yan'anj xanga'. Ni unánj guitsij rian Yan'anj nej. ²⁴ Ni gataj ángel gunünj: "Pablo, si guxu'uí' re' mánj. Daj si hua nian si guiniquín' re' rian rey gu'naj César. Ni gui'yaj Yan'anj si nani daran' ni tsínj man chruhua riō

nga re'." Hué daj gataj ángel gunūnj. ²⁵ Xi'í daj naḡui'yaj nia' á re' niman án re' huin ín re' jnánj né'. Daj si xuman ruhuāj ni'inj Yan'anj xānga'. Nj gahuin yya ruhuāj sisi daj rún' gataj ángel, nj da'nga' daj ḡahuin. ²⁶ Sanj hua nian si guere' riō du'ua 'ngō yu'uj ngaj dani nnee yan'anj. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

²⁷ Hué dan nj guisj xinun' güi huaj ni únj rian nnee yan'anj ḡu'naj Adriático. Nj da'aj yan', nj gani ruhua ni tsínj 'yaj sun chruhua riō sisi huaj ḡuisij riō daj du'ua 'ngō yo'ój. ²⁸ Ngaa nj dinij ni sij 'ngō nne' chruhua nnee daj guiriun ni sij undaj metro nicaj-á'. Nj xacaj cuenta ni sij sisi icō xinun' yan metro nicaj-á' huin rian ḡunun. Nj ngaa gachin ni sij doj ne' rian, nj dinij ruhua' yún ni sij nne' nicaj-á' icō ichij ḡue metro. ²⁹ Nj rian xu'ui' ni sij sisi ḡagan' riō rian huej, nj dinij ni sij ḡan'anj gaga' xxi anumi reta ne' rucu riō guinij-í' ḡu'nun'-ún' da' rian yo'ój daqui nnee. Nj njn' ruhua gana'uij ni sij sisi ḡuixiguin ḡuini'yaj ni sij. ³⁰ Sanj gani ruhua ni tsínj 'yaj sun chruhua riō sisi ḡuisij huī ni sij yo'ój. Hué dan nj ḡaxi'i ni sij dinij ni sij riō le'ej daj ne' rian riō. Nj maan si 'yaj ni sij sisi dinij ni sij gaga' xxi anumi reta chruhua nnee digya' yun'unj ni sij. ³¹ Sanj gataj Pablo gunun centurión ngā ango ni snado:

—Sisi sj ḡunáj ni tsínj daj chruhua riō, ngaa nj si ḡa'ue ḡanani a ni é re' mánj. —Daj gataj Pablo rian ni snado daj.

³² Hué dan nj ḡa'nin' ni snado reta anumi riō le'ej daj. Nj 'ngō guini gan'an.

³³ Nj ngaa ruhua ḡuixiguin, nj ḡui'yaj fuerza Pablo sisi xā daran' ni sij. Nj gataj sí' gunun ni sij:

—Yyaj guisj xinun' güi nitaj si xa ni é re' xi'í si ana'uij ni é re' daj ḡuiran' ni é re' aj. ³⁴ Achínj jni'yā rian án re' sisi xā á re' doj nari' fuerza á re'. Daj si nj a 'ngō né' sj ḡa ni'ya 'ngō hueé chrā mánj. —Hué daj gataj Pablo gunun ni sij.

³⁵ Nj ngaa guisj ḡa'mi sij, nj guida'a sij chrachrúnj. Nj naga'ui' sij guruhua Yan'anj rian daran' ni sí'. Nj gura' da'aj sij chrachrúnj. Nj ḡaxi'i sij xa sij. ³⁶ Hué dan nj gahuin nia' ruhua daran' ni sij, nj xa ni

sij nej. ³⁷ Nj guisj huīj ciento táj huā'nij xia xinun' yan ran' ni únj mán chruhua riō. ³⁸ Nj ngaa guisj xa ni sij si garan' ruhua ni sij, nj guiri ni sij strigo gayu ni sij chruhua nnee sisi naḡuin yoō riō doj.

El naufragio

³⁹ Nj ngaa ḡuixiguin ango güi, nj nun nani'i ni sij yo'ój daj. Sanj guini'i ni sij 'ngō yu'uj hua niun doj du'ua nnee. Nj hua yo'ój chru yu'uj daj. Ngaa nj gani ruhua ni sij duguachin ni sij riō rian yo'ój chru daj. Sanj nun ni'i ni sij sisi ḡa'ue gachin-ín'. ⁴⁰ Hué dan nj ḡa'ne' ni sij ni reta anumi ni gaga' xxi ḡu'nun' yo'ój da' daqui nnee. Nj ḡunáj ni gaga' daj chruhua nnee. Nj nachi ni sij reta anumi nungüej ruguecha' si 'yaj achéj nica riō. Hué dan nj nachi nicaj ni sij atsij ne' rian riō sisi ḡa'ui' nane riqui atsij manta, nj ḡache riō, ḡui'yaj-á'. Nj huaj guisi riō rian hua niun rian yo'ój daj. ⁴¹ Sanj ḡagan' riō rian yo'ój man riqui nnee. Nj ḡu'nun' riō daj. Nj ḡu'nun' da'aj rian riō daj du'ua yo'ój. Sanj da'aj ne' rucu, nj ḡaxi'i xitin' da'aj, ḡui'yaj si-fuerza nnee yan'anj. ⁴² Ngaa nj huin ruhua ni snado ḡaḡahui' ni sij ni tsínj nun ducuaga'. Daj si xu'ui' ni sij sisi ḡa'ui' ni sí' xitaj chruhua nnee ḡan'anj ni sí'. ⁴³ Sanj nun ḡa'uej centurión daj xi'í si huin ruhua sij si ḡanani Pablo. Xi'í daj ḡa'nin' sij sun sisi güéj sini ni tsínj chrūn a'ui' xitaj chruhua nnee ḡan'anj ni sij ḡuisij ni sij du'ua yo'ój. ⁴⁴ Nj gataj sij sisi ḡuida'a ango da'aj ni sij ruguecha' ngā chrūn güéj garan' riō daj, ḡuida'a ni sij ḡan'anj ni sij, gataj sij. Hué daj nj guisj daran' ni únj du'ua yo'ój daj.

28

Pablo en la isla de Malta

¹ Nj ngaa guisj sa' daran' ni únj man ni únj rian yo'ój daj, nj xacaj únj cuenta sisi yo'ój ḡu'naj Malta huin yu'uj ngaj rian nnee yan'anj daj. ² Nj ḡa'mi sa' ni tsínj man yo'ój daj ngā daran' ni únj. Nj rian aman' ni nuhuij nej, nj naran' ni sij 'ngō yan'an. Nj ḡaquínj ni sij ḡan'anj nichī ni únj. ³ Ngaa nj naran' Pablo chrūn naço gara sij rian yan'an. Nj rian ḡa'ui'

gachi', n̄i gahui 'ngo xucuáj scanij chrun daj. N̄i gani xuj ra'a Pablo. ⁴ N̄i ngaa guini'i ni tsínj man yu'uj daj nico' xucuáj ra'a Pablo, n̄i gataj ni sij rian ni dugüi' ni sij:

—Xanga' tsínj nan huin tsínj dagahui' niman. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

⁵ San̄i naganan' Pablo ra'a sij. N̄i guinij xucuáj daj rian yan'an. N̄i nitaj si guiran' sij manj. ⁶ N̄i ana'uij daran' ni sij sisi gu'man ra'a sí' si ganatu sí' gahui' sí' nej. San̄i ngaa guisij ana'uij nin' ruhua ni sij, n̄i guini'i ni sij sisi nitaj 'ngo si guiran' sí'. Hué dan n̄i naduna ni sij ango chra ni sij gataj ni sij sisi 'ngo yan'anj huin Pablo.

⁷ N̄i nichrun' rian man ni únj ngaj do'ój 'ngo tsínj huin achij rian yo'ój daj. N̄i gu'naj sí' Público. N̄i nicaj dugüi' sí' nga ni únj guimán sa' únj nga sí' hua'nij güi. ⁸ N̄i ngaj chrej Público rian nna a'nan' sí' 'ngo xi'j gan nga xi'j tun. N̄i gan'anj n̄i'yaj Pablo tsínj a'nan' daj. N̄i ngaa guisij gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj xi'í sí', n̄i guta' sij ra'a sij rian tsínj a'nan' daj. N̄i nahuin sí', gui'yaj sij. ⁹ N̄i ngaa gunun ango ni tsínj a'nan' man yu'uj daj, n̄i ga'na' ni sij rian Pablo. N̄i ganahuin ni sij nej. ¹⁰ Ngaa n̄i gui'yaj 'ueé sa' ni sij rian ni únj. N̄i ngaa gan'anj únj chruhua rio, n̄i riqui yun ni sij daran' si ní'yanj ni únj rian únj gan'anj únj.

Pablo llega a Roma

¹¹ N̄i ngaa gachin hua'nij yahui guimán ni únj yu'uj daj, n̄i gahui ni únj chruhua 'ngo rio 'na' xuman' Alejandría huin 'ngo rio gunáj yu'uj daj ni yahui nuhuij. ¹² N̄i ngaa guisij ni únj xuman' Siracusa, n̄i gunáj únj hua'nij güi yu'uj daj. ¹³ Hué dan n̄i huaj ni únj gachin únj nichrun' du'ua yo'ój guisij únj xuman' Regio. N̄i ango güi n̄i gahui nane 'na' ne' sur. N̄i guisij únj güi huij xuman' Puteoli. ¹⁴ N̄i xuman' daj nari' ni únj ni tsínj nico' Yan'anj xanga'. N̄i gaquínj ni sij gan'anj únj guiman únj 'ngo semana nga ni sij. Hué daj síj n̄i guisij ni únj xuman' Roma. ¹⁵ N̄i hua gunun ni tsínj nico' Yan'anj man Roma sisi huaj ni únj chruhua chrej. Hué dan n̄i gahui ni sij gan'anj ni sij da' rian

gu'naj Foro de Apio, n̄i da' rian gu'naj Tres Tabernas nej, nacaj dugüi' ni sij nga únj. N̄i ngaa guini'i Pablo 'na' ni sij, n̄i naga'ui' sí' si guruhua Yan'anj. N̄i nari' nucuj niman sí' nej.

¹⁶ N̄i ngaa guisij únj xuman' Roma, n̄i naga'ui' centurión ni tsínj man ducuga' ra'a tsínj huin achij dugumi ducuasun. N̄i ga'uej ruhua sí' sisi gane nin̄i Pablo dugumi 'ngo snado.

Pablo predica en Roma

¹⁷ N̄i ngaa gachin hua'nij güi guisij únj, n̄i gaquínj Pablo ga'na' ni tsínj huin achij scanij ni tsínj israelita man xuman' Roma. N̄i ngaa naran' ni sij, n̄i gataj Pablo:

—Jnánj ne', nitaj gaquin' gui'yā rian ni ngüi israelita nga rian ni si-ducuanj ni xi' guimán asij ná. San̄i guida'a ni dugüi' né' man'anj xuman' Jerusalén naga'ui' ni sij ra'a ni tsínj romano. ¹⁸ N̄i ngaa gunun ni sí' si-nuguan'anj, ngaa n̄i ruhua ni sí' ga'nij ra'a ni sí' man'anj si nitaj gaquin' gui'yā sisi gahuij manj. ¹⁹ San̄i ngaa na'uej ni tsínj israelita, ngaa n̄i hua nian gachínj jni'yā rian rey César sisi nagui'yaj yya sí' xi'j. San̄i nun ga'nāj ga'mi gaquínj xi'í ni dugüi'ij manj. ²⁰ Xi'í daj aquin ga'na' a ni é re' sisi ga'mi né'. N̄i rún' ana'uij né' huin né' ni tsínj israelita sisi guiyaj sa' Yan'anj nga ni man'an né', n̄i hué xi'í daj anumi cadena yünj. —Daj gataj Pablo gunun ni tsínj israelita daj.

²¹ Ngaa n̄i gataj ni sij:

—Nun ga'nij ni tsínj nne estado Judea 'ngo yanj carta xi'í re' manj. N̄i nun ga'na' n̄i a 'ngo jnún' ga'mi quij sij xi'í re' rian únj manj. ²² San̄i huin ruhua únj gunun únj si ani ruhua re'. Daj si nin' gachra', n̄i a'mi quij ni sij xi'í ducuanj digyan re' rian ni ngüi. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

²³ N̄i gani ni sij 'ngo güi gan'anj ni sij rian nne Pablo. N̄i güi daj nahuin yu' nico ni sij. N̄i asij nigan', n̄i da' di'n̄i ga'mi Pablo nuguan' sa' xi'í si nicaj Yan'anj sun rian né'. N̄i rian xi'í si ataj si-ley Moisés nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, n̄i hué daj gui'yaj fuerza Pablo sisi guxuman ruhua ni sij xi'í Jesús. ²⁴ N̄i garáj xina da'aj ni sij si gataj Pablo. San̄i ango da'aj ni sij nun gara xina manj.

²⁵ Nĭ nitaj si uyan huin ruhua daran' ni sij. Nĭ gaxĭ'i ni sij gan'anj sij. Hué dan nĭ gataj Pablo gunun ni sij:

—Sa' ga'mi tsínj gu'naj Isaías rian ni xi né', gui'yaj Espíritu Santo. Nĭ gataj sí':

²⁶ Gan'anj re' rian ni ngüi daj nĭ gataj re' gunun ni sij:

“Gunun chraquij ni é re', sanĭ sĭ ga'ue xacaj á re' cuenta mánj.

Nĭ ducu nĭ'yaj ni é re', sanĭ sĭ guini'i ni é re' mánj.

²⁷ Daj si so'o ni ngüi nan na'ue gunun ni sij nga niman ni sij si hua ránj chraquij ni sij si atin ni sij.

Nĭ hué daj huin sisĭ sĭ ga'ue guini'yaj ni sij.

Nĭ sĭ gunun ni sij nej.

Nĭ sĭ xacaj ni sij cuenta xi'í si na'uej ruhua ni sij nanicaj ni sij riánj.

Xi'í daj nĭ sĭ nahuin sa' ni sij, gui'yā mánj.”

Daj gataj Yan'anj garun Isaías.

²⁸ Hué dan nĭ gunun sa' á re' sisĭ ga'nĭj Yan'anj nuguan' sa' xi'í si nacaj Yan'anj mun'ún' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nĭ gunun ni sí'. —Daj gataj Pablo.

²⁹ Nĭ ngaa gataj Pablo nuguan' daj, nĭ gahui ni tsínj israelita chruhua hue' daj. Nĭ huaj ni sí' a'mi guitsi ni dugüi' man'an ni sí'.

³⁰ Nĭ guru'ue Pablo 'ngö hue' gane sij huij yo'. Nĭ ga'mi sa' sij nga daran' ni ngüi sĭj rian sij. ³¹ Nĭ ga'mi Pablo xi'í si nicaj Yan'anj sun rian né'. Nĭ digyán sij xi'í Señor Jesucristo rian ni ngüi nej. Nĭ nun guiránj ni sí' si ga'mi sij mánj.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS ROMANOS

Salutación

¹ Huēj gu'naj Pablo, tsínj huin apóstol garun nuguan' nan. Nj 'yaj sūnj rian Jesucristo. Nj gaquínj Jesucristo man'ānj sisi gahuin ninj ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi aj. ² Nj hua gataj yya Yan'anj nuguan' daj rian ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj ná. Nj garun ni sí' nuguan' daj rian yanj.

³ Nj nuguan' daj a'mi xi'í da'nj Yan'anj huin Jesucristo, tsínj nicaj sun rian né'. Nj hué sij huin da'nj da'nj si'nj xi' David ga'nga sij xungüi nan. ⁴ Sanj güenda niman sij, nj huin sij da'nj Yan'anj, gataj Espíritu Santo huin Espíritu sa'. Nj hua nucuaaj sij, gataj Espíritu Santo nej. Nj ni'í né' sisi nucuaaj sij xi'í si ganá'nij sij scanj ni niman, gui'yaj Yan'anj anj.

⁵ Nj xi'í Jesucristo gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj rian ni únj sisi ga'mi únj nuguan' sa' daj rian ni ngüi. Hué dan nj nga daran' ni xungüi man chruhua xungüi gujman ni ngüi xuman ruhua nj'yaj Jesucristo. Nj xi'í si 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí', nj dagahuin ni sij si-nuguan' sí' nej. ⁶ Nj gaquínj Yan'anj man'an ni é re' nej sisi guinicaj dugüi' a ni é re' nga Jesucristo.

⁷ Nj a'nī nuguan' nan rian daran' ni é re' man xuman' Roma. Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya a ni é re'. Nj gaquínj Yan'anj ni é re' sisi gahuin sa' niman án re'. Nj huin ruhuāj sisi Yan'anj huin chre' nga Señor Jesucristo gui'yaj sinduj rian án re'. Nj gahuin din'inj ruhua ni é re', ruhuāj aj.

Deseo de Pablo de visitar a Roma

⁸ Hua sini nj a'uīj si guruhua Yan'anj rian xi'í a ni é re'. Nj hué daj a'mi xi'í Jesucristo. Daj si njn' gachra' a'mi ni ngüi daj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Jesucristo aj. ⁹ Nj 'yaj sūnj rian Yan'anj a'mi si-nuguan' da'ni Jesucristo rian ni ngüi. Nj xi'í daj ni'í Yan'anj sisi ya'yoj nun ruhuāj ni'inj ni é re' ngaa achínj

jni'yā rian Yan'anj. ¹⁰ Nj achínj jni'yā rian Yan'anj sisi ga'uej ruhua Yan'anj, nj ga'ue guisī rian man a ni é re' aj. ¹¹ Daj si huin ruhuāj gujini'inj ni é re', nj chracuij yun'ūn 'ngo nuguan' sa' güenda niman ni é re'. Ngaa nj gahuin njca niman ni é re' nga si-chrej Yan'anj, ruhuāj aj. ¹² Ngaa nj ngaa nari' dugüi' né', nj nari' nucuaaj niman né' xi'í si xuman ruhua né' ni'í né' Jesucristo. ¹³ Nj huin ruhuāj si gujini'í a ni é re' sisi ga'j gahuin ruhuāj gan'anj nj'yā rian man ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Sanj asj acuan' na'ue si guisī rian man án re' si hua 'ngo rasun 'yaj. Daj si huin ruhuāj si gahuin nucuaaj chruhua niman ni é re', guj'yaj si-nuguan'ānj. ¹⁴ Nj hua njān si ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi a'mi snan'anj griego nga ni ngüi a'mi ango snan'anj nej. Nj hua njān si ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi chrun sa' nga ni ngüi nitaj si chrun nej aj. ¹⁵ Xi'í daj nj huin ruhuāj sisi rá'yanj gujman né' ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian a ni é re' man xuman' Roma aj.

El poder del evangelio

¹⁶ Nitaj si huin na'ā nga nuguan' sa' xi'í Cristo mánj. Daj si nuguan' daj huin si nucuaaj njn' ruhua xi'í si nacaj Yan'anj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nj huin ruhua man'an Yan'anj nācaj sinij ni ngüi israelita. Sanj huin ruhua Yan'anj nāca ni ngüi 'na' anej chrej nej. ¹⁷ Nj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nj digyán nuguan' sa' daj sisi 'yaj njca Yan'anj nga né'. Nj 'yaj Yan'anj daj sisi guxuman ruhua né' nj'yaj né' Jesucristo. Nj hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj ná. Nj gataj ni sij: "Hua njca ruhua ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nj gane njānj ni sí' nga Yan'anj anj." Daj gataj ni sij.

La culpabilidad del hombre

¹⁸ Nj hua digyán Yan'anj rian né' sisi a'man ruhua Yan'anj ni'ya daran' si xi'í 'yaj ni ngüi. Nj hué daj a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni tsínj nitaj si 'yaj njca nej. Daj si arij huī ni sij nuguan' xānga' güenda si acāj ni sij ango chrej quij hua achéj ni sij. ¹⁹ Daj si hua ni'í yya

ni sij daran' nuguan' ga'ue guini'i né' xi'í Yan'anj si hua digyán yya Yan'anj ni nuguan' daj chruhua niman ni sij. ²⁰ Nj na'ue guini'i rian né' Yan'anj mánj. Sanj asij gui'yaj Yan'anj xungüi, nj guini'i yya ni ngüi daj nucuj man'an Yan'anj. Nj guini'i ni sij xi'í ni rasun nico gui'yaj Yan'anj. Nj xi'í daj sisi gataj ni sij sisi nun ni'i ni sij Yan'anj, ngaa nj tsínj nne huin ni sij. Daj si hua guini'i ni sij daran' rasun gui'yaj Yan'anj anj.

²¹ Nj nunj si guini'i ni sij daj hua Yan'anj, sanj nun gataj ni sij sisi hua sa' Yan'anj mánj. Nj na'uej ruhua ni sij ga'ui' ni sij si guruhua Yan'anj nej. Sanj si ani ruhua ni sij nitaj si ní'yanj mánj. Nj hua rumi' niman ni sij 'yaj si nunun ni sij. ²² Ataj ni sij si chrún sa' ni sij. Sanj huin ni sij tsínj nj'yun. ²³ Sanj nun yan'anj ni sij ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. Nj daj rún' hua 'ngo tsínj nga xataj nej, xucu nun gan'anj ra'a nej, xucu aca riqui rian yo'ój huin yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. Nj xi'í si hué daj 'yaj ni sij, nj gani ruhua ango ni ngüi sisi hué daj hua man'an Yan'anj xanga' nej.

²⁴ Xi'í daj nj ga'nin' ruhua Yan'anj sisi gui'yaj quij ni sij daj rún' garan' ruhua ni sij, gui'yaj ni sij. Ngaa nj gui'yaj ni sij ni rasun hua na'aj nga ni man'an ni dugüi' ni sij. ²⁵ Nj nuguan' xanga' 'na' rian Yan'anj, nj nun xuman ruhua ni sij. Sanj nano' ni sij nuguan' yya. Nj nun yan'anj ni sij nico' ni sij ni rasun gui'yaj Yan'anj. Sanj nitaj si guinico' ni sij man'an Yan'anj mánj. Nj hua nian si ga'mi sa' né' njganj nin' xi'í Yan'anj. Amén.

²⁶ Xi'í daj nj ga'nin' ruhua Yan'anj sisi gui'yaj quij ni sij nga ni rasun hua na'aj daj rún' garan' ruhua ni sij. Daj si duna ni yun'unj xana si ga'mi unj nga nica unj. Nj daj rún' 'yaj 'ngo yun'unj ngaa a'mi unj nga 'ngo tsínj, hué daj gui'yaj unj ga'mi unj nga dugüi' unj. ²⁷ Nj hué daj gaxi'i gui'yaj ni tsínj nej. Daj si duna ni sij si ga'mi ni sij nga nica ni sij. Nj nin' ruhua huin ruhua ni sij ga'mi ni sij nga ni dugüi' ni sij nej. Ni gui'yaj ni sij 'ngo rasun na'aj nga ango ni tsínj huin dugüi' ni sij. Nj rian

xi'í gaquin' daj huin guiran' ni sij castigo güenda si duna ni sij si-chrej Yan'anj.

²⁸ Nj rian na'uej ruhua ni sij xacaj ni sij cuenta xi'í Yan'anj, nj ga'nin' ruhua Yan'anj si gani quij ruhua ni sij. Xi'í daj nj gui'yaj ni sij ni rasun si ga'ue gui'yaj né'. ²⁹ Nj nun ni nuguan' quij chruhua niman ni sij xi'í si nitaj si 'yaj nica ni sij nga dugüi' ni sij. Nj huin ruhua ni sij gui'yaj squira' ni sij nga dugüi' ni sij. Nj nun nuguan' xi'i chruhua niman ni sij nej. Nj huin ruhua ni sij si-'yaj dugüi' ni sij. Nj nun nuguan' hua quij chruhua niman ni sij. Nj xicoj ruhua ni sij nej. Nj dagahui' ni sij niman nej. Nj unun' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Nj digya' yun'unj ni sij ni dugüi' ni sij. Nj 'yaj ni sij ango ni rasun quij hua nej. ³⁰ Nj a'mi quij ni sij xi'í ango ni dugüi' ni sij. Nj nun huin xan' ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Nj nunun ni sij si a'mi dugüi' ni sij. Nj nne nin' ruhua ni sij. Nj huin yan'anj ruhua ni sij nga dugüi' ni sij. Nj nano' ni sij 'ngo chrej quij hua. Nj nun ráj xina ni sij rian chrej ni sij nga nni ni sij. ³¹ Tsínj nj'yun huin ni sij. Nj nun síj ni sij nga si-nuguan' ni sij. Nj nitaj si 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij go'ngo ni dugüi' ni sij. Nj nun ni'i ni sij guinica' ni sij 'ngo niman nico. Nj na'ue gani yaco ruhua ni sij nj'yaj ni sij ni dugüi' ni sij. ³² Nj nunj si ni'i sa' ni sij sisi gahuin castigo ni ngüi 'yaj ni gaquin' daj, gui'yaj Yan'anj, sanj hua gue 'yaj ni sij gaquin' daj. Nj huin nia' ruhua ni sij ni'i ni sij si 'yaj ango dugüi' ni sij gaquin' daj.

2

El justo juicio de Dios

¹ Nitaj si gui'ya sisi un tsínj huin re'. Sisi utá' re' gaquin' dugüi' re', nj da'ui man'an re' gaquin' nej aj. Sisi atáj re' si da'ui dugüi' re' gaquin', sanj utá' re' gaquin' man'an re' nej. Daj si uyan 'yaj man'an re' gaquin' nga dugüi' re'. ² Nj ni'i né' sisi dugu'naj huaj sisi gui'yaj Yan'anj castigo ni tsínj 'yaj ni rasun quij. Daj si xanga' man'an Yan'anj. ³ Nj sisi utá' re' gaquin' ni dugüi' re' ngaa hué daj 'yaj man'an re' nej, ngaa nj si gani ruhua re' si guinani re' rian si-castigo Yan'anj mánj. ⁴ Nj nunj

si huin sa' ruhua Yan'anj ni'yáj re', ni 'ueé nin' ruhua huin ruhua Yan'anj ni'yáj re' nej, ni a'nin' ruhua Yan'anj ni'ya re' nej, sanj nitaj ducuánj nicáj re' ga'mi re' rian Yan'anj mánj. Ni nun ni'í re' sisi daran' ni nuguan' sa' daj 'yaj Yan'anj nga re' huin güenda si ganani ruhua re' xi'í si-gaquin' re'.

⁵ Ni rian nunún re', ni na'uej ruhua re' ganani ruhua re' xi'í si-gaquin' re', ni naanj sa' utá' re' doj gaquin' xiráj re' güi ga'na' Yan'anj gui'ya castigo ni ngüi aj. Ni hua nica daran' si gui'yaj Yan'anj guini'i ni ngüi. ⁶ Ni daj nica gui'yaj go'ngo né' chruhua xungüi nan, ni hué daj gui'yaj Yan'anj nga né'.

⁷ Ni gui'yaj Yan'anj sisi gane niganj ni tsínj dugu'nun' gui'yaj sa' ni sij nga dugüi' ni sij. Daj si nano' ni sij gane 'ueé ni sij nga Yan'anj. Ni huin ruhua ni sij gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. Ni gane niganj ni sij nga Yan'anj, ruhua ni sij. ⁸ Sanj ga'man ruhua Yan'anj gui'ya castigo ni tsínj nunun si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij nuguan' xanga'. Daj si unun' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Ni huin ruhua ni sij gache ni sij chrej quij hua. ⁹ Ni daran' ni tsínj 'yaj gaquin', sanj guiran' ni sij 'ngo sayun nico. Ni ganani nico ruhua ni sij. Ni hué daj guiran' sini ni tsínj israelita. Sanj guiran' sayun ni tsínj 'na' anéj chrej nej.

¹⁰ Sanj ni ngüi 'yaj sa', ni guiman sa' ni sij rian Yan'anj. Ni gahuin din'inj ruhua ni sij nej. Ni ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij nej. Ni hué daj gahuin sini nga ni tsínj israelita. Ni uyan gahuin nga ni tsínj 'na' anéj chrej nej. ¹¹ Daj si uyan hua daran' né' rian Yan'anj.

¹² Ni hua go'ngo ni ngüi 'yaj gaquin' ngaa nitaj si ni'i ni sij si-ley Moisés. Ni gahui' ni sij ngaa achin guini'i ni sij ley daj. Ni hua ango ni ngüi 'yaj gaquin' ngaa ni'i ni sij si-ley Moisés. Ngaa ni gahuin ni sij castigo rún' ataj ley daj. ¹³ Nitaj si gataj Yan'anj si hua nica niman né' xi'í si unun né' si-ley Moisés. Maan si gataj Yan'anj si hua nica niman né' xi'í si 'yaj né' si ataj ley daj. ¹⁴ Ni man ni tsínj 'na' anéj chrej nitaj si-ley Moisés nicaj ni sij. Sanj ngaa

'yaj ni sij daj rún' ataj ley daj, ni nunj si nitaj ley nicaj ni sij, sanj a'mi niman ni sij si gui'yaj sa' ni sij rian Yan'anj. ¹⁵ Ni hué daj digyán ni sij sisi nun ley daj chruhua niman ni sij, gui'yaj Yan'anj xanga'. Ni hua 'ngo yun, ni a'mi niman ni sij si da'ui ni sij gaquin' xi'í si gui'yaj ni sij. Ni ango yun, ni a'mi niman ni sij sisi nitaj gaquin' da'ui ni sij. ¹⁶ Ni hué daj gahuin güi gui'yaj Yan'anj nga Jesucristo castigo xi'í ni nuguan' garij huí ni ngüi. Ni gui'yaj Yan'anj daj rún' hua nica nuguan' a'mi rian ni ngüi.

Los judíos y la ley

¹⁷ Ni atáj re' si hué re' huin 'ngo tsínj israelita. Ni ani ruhua re' sisi gahuin sa' re', gui'yaj si-ley Moisés. Ni xi'í daj nicaj dugüi' re' nga Yan'anj, ruhua re' aj. ¹⁸ Ni ni'í re' si aran' ruhua Yan'anj. Ni digyán si-ley Yan'anj 'ngo chrej sa' rián re'. Ni ga'ue naci re' 'ngo chrej sa' gan'anj re', ruhua re'. ¹⁹ Ni ani ruhua re' sisi hué re' huin 'ngo tsínj ga'ue digyán chrej rian ni ngüi na'ue guini'i si-nuguan' Yan'anj. Ni ani ruhua re' sisi ga'ue guixiguin rian ni ngüi achéj rian hua rumi' hua, gui'yáj re' nej. ²⁰ Ni ga'ue digyán re' rian ni ngüi ni'yun, ruhua re'. Ni ga'ue digyán re' rian ni tsin', ruhua re' nej. Daj si ani ruhua re' sisi xi'í si digui'yún re' si-ley Moisés, ni ga'ue gahuin chrún re' daran' nuguan' xanga'. ²¹ Ni sisi so' huin 'ngo si digyán rian ni ngüi, ni un sin huin, ni na'ue digyán re' rian man'án re' únj. Sisi hué re' nata' rian ni ngüi sisi si gui'yaj tu né', ni un sin huin ni 'yaj tu man'án re' únj. ²² Ni atáj re' sisi si ga'ue ga'mi huí né' nga nica dugüi' né'. Sanj un sin huin ni a'mi huí man'án re' nga nica dugüi' re' únj. Ni atáj re' si nun huin xan' ruhua re' ni'yáj re' ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi. Sanj un sin huin ni 'yaj tu re' ni rasun man chruhua ni nuhui man ni yan'anj da únj. ²³ A'mi nne re' xi'í si nicáj re' si-ley Moisés. Sanj rian nun dagahuin re' si ataj ley daj, ni nitaj si nun yan'ánj re' Yan'anj mánj. ²⁴ Hué daj xanga' ni hua nica rian yanj daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ni gataj ni sij: "Xi'í si nitaj si 'yaj sa' ni é re', ni a'mi quij ni ngüi 'na'

anéj chrej xi'í Yan'anj anj." Daj gataj ni sij.

²⁵ Xanga' yya sisi dagahuín re' si ataj si-ley Moisés, n̄i hua yya ni'yanj sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj re'. San̄i sisi nitaj si dagahuín re' si ataj ley daj, n̄i rún' huaj sisi nun guta' ni sij da'nga' daj. ²⁶ Hué dan n̄i sisi hua 'ngo tsínj nitaj si taj da'nga' nnee cúj sij, san̄i 'yaj si daj rún' ataj si-ley Yan'anj, ngaa n̄i gahuin sij rún' huin 'ngo tsínj taj da'nga' daj, ruhuāj aj. ²⁷ N̄i hua 'ngo tsínj dagahuin si ataj si-ley Yan'anj. N̄i nunj si nun guta' ni sij da'nga' nnee cúj sí', san̄i digyán sí' sisi da'ui man'án re' gaquin' xi'í si 'yaj sa' sí'. N̄i nun dagahuín re' si ataj si-ley Yan'anj nunj si nicáj re' si-ley Yan'anj. N̄i guta' ni sij da'ngá' re' nej.

²⁸ Sé tsínj israelita huin né' nga xi'í si gui'yaj né' nga nnee cúj né' mánj. N̄i sé urin ne' chrej xe' né' taj da'nga' da mánj. ²⁹ San̄i ngaa taj da'nga' daj, n̄i huin ruhuaj gata sisi niman né' hua n̄ini rian Yan'anj. N̄i tsínj hua n̄ini rian Yan'anj, n̄i hué sí' huin xanga' 'ngo tsínj israelita. N̄i sé si-ley Moisés 'yaj da mánj. San̄i Espíritu Santo 'yaj sisi hua n̄ini sij rian Yan'anj. N̄i si ruhuaj n̄i nitaj si ga'mi sa' ni ngüi xi'í tsínj hua n̄ini daj. San̄i a'mi sa' Yan'anj xi'í sij aj.

3

¹ Hua sa' si huin né' tsínj israelita ní'. N̄i hua sa' si taj da'nga' nnee cúj né' ní'.

² Hua sa' xangaj. Hua sini gatā rián re' sisi asij ná, n̄i ga'ui' Yan'anj si-nuguan'anj rian ni tsínj israelita aj. ³ N̄i hua da'aj ni tsínj israelita nun dagahuin rian Yan'anj. Ngaa n̄i huin ruhuaj gata sisi nitaj sica' Yan'anj únj. ⁴ Sé daj huin mánj. Daj si n̄iganj 'yaj Yan'anj daran' si hua n̄ica xanga' nunj si a'mi yya daran' ni ngüi. Daj si gataj yya si-nuguan' Yan'anj:

Hua n̄ian si guñi'i ni ngüi sisi hua yya si a'mi si-nuguan' re' huín re' Yan'anj.

N̄i hua n̄ian si gui'yaj ganá re' ngaa a'mi ni ngüi sisi nitaj si 'yaj sa' re' mánj.

Hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

⁵ N̄i sisi digyán si-gaquin' 'yaj né' sisi hua n̄ica 'yaj Yan'anj, ngaa n̄i daj gataj

né' únj. Gataj né' sisi nitaj si 'yaj n̄ica Yan'anj si gui'ya castigo né' ní'. (A'mi daj rún' a'mi ni ngüi aj.) ⁶ Sé daj huin mánj. Sisi hué daj huin, n̄i daj ga'ue nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi, ruhuá re' únj. ⁷ N̄i ango nuguan' huin sisi si-nuguan'anj digya' yun'unj 'yaj sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í si 'yaj sa' Yan'anj, ngaa n̄i un sin huin, n̄i gui'yaj Yan'anj castigo yünj únj. ⁸ N̄i ga'ue gataj né' (sisi gui'yaj né' doj gaquin', ngaa n̄i ga'na' si sa' rian né'. San̄i nuguan' nan huin nuguan' yya si a'mi go'ngo ni ngüi. Ataj ni sij sisi hué daj digyán ni únj rian ni ngüi.) San̄i sé daj huin mánj. N̄i sa' huin si gui'yaj Yan'anj castigo ni ngüi a'mi nuguan' yya da aj.

No hay justo

⁹ Hué dan n̄i hua sa' ni únj huin ni únj ni tsínj israelita daj nga ango ni ngüi, ruhuá re' ní'. Sé daj huin mánj. Daj si hua gatā sisi da'ui daran' né' gaquin'. Uyan da'ui ni tsínj israelita gaquin' nga ni tsínj 'na' anéj chrej nej. ¹⁰ N̄i hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej:

Nitaj a 'ngo ni ngüi 'yaj n̄ica mánj.

¹¹ Nitaj a 'ngo ngüi ráj da'nga' ruhua mánj.

N̄i nitaj a 'ngo ngüi nano' Yan'anj mánj.

¹² N̄i duna daran' ni sij si-chrej Yan'anj.

N̄i 'ngo hua nuguan'an daran' ni sij nitaj si ni'yanj rian Yan'anj.

N̄i nitaj a 'ngo ngüi 'yaj sa' mánj.

¹³ N̄i daj rún' guin' rian achin' níman, n̄i da'nga' daj hua nuguan' ahui du'ua ni sij a'mi ni sij.

A'mi snan'anj ni sij nga yya ni sij.

N̄i daj rún' hua nnee xunaj nun du'ua xucúáj, hué daj hua nuguan' ahui du'ua ni sij.

¹⁴ N̄i maan n̄inanj nuguan' chre a'mi ni sij.

Daj si nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij.

¹⁵ N̄i yoo ni sij gan'anj dagahui' ni sij níman.

¹⁶ N̄i n̄in' ruhua ran' ni ngüi sayun, 'yaj ni sij.

¹⁷ N̄i nun guñi'i ni sij chrej 'yaj si gahuin din'inj ruhua ni sij mánj.

18 Nĩ nitaj si xu'ui' ni sij rian Yan'anj mánj. Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í ni sij.

19 Nĩ ni'i né' sisi a'nin' si-ley Yan'anj sun rian ni tsínj nico' ley daj. Nĩ si-ley Yan'anj 'yaj sisi dínj gahuin du'ua daran' ni ngüi xi'í si ni'i ni sij sisi da'ui ni sij gaquin'. Nĩ ni'i daran' né' sisi hua nian gui'yaj Yan'anj castigo ni ngüi 'yaj gaquin', 'yaj ley da nej. 20 Nĩ a 'ngo né' nun guisij dagahuin daran' si a'nin' ley da mánj. Nĩ na'ue gahuin so' rian Yan'anj, gui'yaj ley da mánj. Ní'yanj si-ley Yan'anj urin si xacaj né' cuenta sisi da'ui né' gaquin' rian Yan'anj anj.

La justicia es por medio de la fe

21 Sanĩ yyaj nĩ digyán nĩni Yan'anj ango chrej sa' rian ni ngüi sisi daj ga'ue gahuin nica ruhua niman né'. Nĩ hua yya sisi digyán si-ley Yan'anj nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná daj hua chrej da nej. 22 Nĩ chrej daj gataj sisi hua nica niman né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo. Nĩ hué daj gahuin nga daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús. Daj si uyan huin daran' ni ngüi rian Yan'anj anj. 23 Daj si daran' ni ngüi gui'yaj gaquin'. Nĩ achin si gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. 24 Nĩ gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj xxi rian né'. Daj si naru'ue Jesucristo man'an sí' xi'í si-gaquin' né'. Xi'í daj, nĩ gahuin sa' né' rian Yan'anj anj. 25 Nĩ gui'yaj Yan'anj si naránj si-tun man'an Jesucristo rian si-gaquin' né'. Nĩ xi'í si gayanj si-tun man'an Jesús, nĩ ga'ue guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico rian si-gaquin' né' huin né' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús. Nĩ nuguan' nan digyán sisi hua nica ruhua Yan'anj. Daj si ga'nin' ruhua Yan'anj nun gui'yaj-á' castigo ni ngüi guimán asij ná. 26 Nĩ xi'í si gahui' Jesucristo, nĩ digyán Yan'anj yyaj rian né' sisi hua nica ruhua Yan'anj. Nĩ xi'í si gui'yaj Jesucristo, nĩ gataj Yan'anj sisi hua sa' niman ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús.

27 Ngaa nĩ sĩ ga'ue gataj né' sisi 'yaj sa' né' rian Yan'anj mánj. Daj si sé xi'í si dagahuin sa' né' rian si-ley Moisés 'yaj si hua sa' chruhua niman né' mánj. Sanĩ hua guxuman ruhua né' ni'i né' Cristo. Nĩ

xi'í daj hua sa' chruhua niman né' rian Yan'anj anj. 28 Hué dan nĩ ga'ue gataj né' sisi hua sa' niman né' rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. Nĩ gui'yaj Jesús sisi hua sa' niman né' rian Yan'anj ngaa hua gue achin dagahuin sa' né' si-ley Yan'anj. 29 Nĩ sé urin Dan'anj ni ngüi israelita huin Yan'anj mánj. Sanĩ hué gue Yan'anj huin Dan'anj ango ni ngüi 'na' anéj chrej. Nĩ ni'i sa' né' sisi ga'ue nacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej nej. 30 Daj si urin Yan'anj hua rian né': Nĩ sisi guxuman ruhua ni ngüi israelita nĩ'yaj ni sij Jesús, nĩ gataj Yan'anj sisi hua sa' niman ni sij. Nĩ sisi guxuman ruhua ni ngüi 'na' anéj chrej nĩ'yaj ni sij Jesús, nĩ gataj Yan'anj sisi hua sa' niman ni sí' nej.

31 Hué dan nĩ ataj ni únj sisi nitaj si ní'yanj si-ley Yan'anj, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. Maan si ataj únj sisi ngaa guxuman sa' ruhua né' nĩ'yaj né' Jesús, ngaa nĩ ga'ue dagahuin sa' né' si-ley Yan'anj nej aj.

4

El ejemplo de Abraham

1 Ngaa nĩ un sin huin gataj né' si guiri' xí' Abraham tsínj gane asij ná únj. 2 Nĩ sisi hua nica niman Abraham xi'í si gui'yaj sa' sí', ngaa nĩ ga'ue ga'mi xacan sí' xi'í man'an sí'. Sanĩ sé daj huin rian Yan'anj mánj. 3 Nĩ gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Guxuman ruhua Abraham ni'i sij Yan'anj. Nĩ xi'í daj gataj Yan'anj sisi hua sa' niman sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

4 Nĩ ngaa 'yaj sun 'ngo tsínj daj rian 'ngo xuru'ue, nĩ da'ui sí' rian tsínj 'yaj sun daj. Nĩ sé 'ngo sinduj huin naru'ue sí' güenda 'yaj sun sij mánj. 5 Sanĩ ga'ue gataj Yan'anj sisi hua sa' niman né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús nunj si achin gui'yaj sa' né' rian Yan'anj anj.

6 Nĩ hué daj ga'mi xí' David xi'í 'ngo tsínj achin gui'yaj sa'. Sanĩ hua gataj Yan'anj sisi hua sa' niman tsínj daj. Nĩ ga'mi David sisi hua 'ueé rian tsínj daj. 7 Nĩ gataj David:

Hua 'ueé rian tsínj rian xi'í si-gaquin' si guinicaj Yan'anj 'ngō niman nico. Nī nun xacaj Yan'anj cuenta xi'í si-gaquin' sij mánj.

⁸ Nī hua 'ueé rian tsínj rian nun acaj cuenta Yan'anj xi'í si-gaquin' sij. Hué daj gataj David.

⁹ Ngaa nī sé urin ni tsínj israelita ga'ue gahuin niá' ruhua nga nuguan' nan. Sanj ga'ue gahuin niá' ruhua ni tsínj 'na' anéj chrej nej. Daj si hua gatā rian án re' sisi hua sa' niman Abraham gataj Yan'anj xi'í si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj.

¹⁰ Nī nachínj snan'án ni é re'. Nī aman gataj Yan'anj si hua nīca niman Abraham, ruhua ni é re' únj. Asij ne' rucu guta' ni sij da'nga' nnee cúj Abraham ní'. Asij asij sini sa'. Hué asij sini huin anj. ¹¹ Nī ne' rucu huin guta' sij da'nga' nnee cúj man'an sij. Nī é' huin 'ngō da'nga' digyán Yan'anj sisi hua sa' niman Abraham xi'í si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Ngaa nī ga'ue gahuin Abraham chrej daran' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj nunj si nun guta' da'nga' nnee cúj ni tsínj daj. Nī hué daj ga'ue gataj Yan'anj si hua sa' niman ni tsínj daj huin ni tsínj 'na' anéj chrej. ¹² Nī ga'ue gahuin Abraham chrej ni tsínj hua guta' da'nga' man'an ni sij. Nī hué daj huin sisi guxuman ruhua ni sij daj rún' guxuman ruhua Abraham ngaa achin guta' da'nga' sí' nej.

La promesa realizada mediante la fe

¹³ Nī ga'níj du'ua Yan'anj rian ni da'nij Abraham sisi ga'ui'-í xungüi nan nahuin ra'a ni sij. Sanj sé güenda si dagahuin Abraham si-ley Moisés huin sisi hué daj gataj Yan'anj nuguan' nan gunun ni sij mánj. Sanj gataj Yan'anj sisi hua sa' niman Abraham xi'í si guxuman ruhua sí' ni'yaj sí' man'an Yan'anj anj. ¹⁴ Nī sé xi'í si dagahuin ni tsínj si-ley Moisés 'yaj si nahuin ra'a ni sij xungüi nan mánj. Daj si sisi hué daj huin, nī nitaj si ní'yanj si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj mánj. Nī nitaj si ní'yanj nuguan' hua gataj yya Yan'anj gunun ni sij mánj. ¹⁵ Daj si si-ley Moisés 'yaj sisi gahuin ni ngüi castigo. Sanj sisi nitaj ley daj, nī nitaj si da'ui ni ngüi gaquin' mánj.

¹⁶ Hué dan nī xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' man'an Yan'anj, nī nahuin ra'a né' nuguan' xanga' gui'yaj yya Yan'anj nga ni da'níj Abraham. Hué dan nī xacaj né' cuenta nga xi'í sinduj gui'yaj Yan'anj nga né'. Nī sé urin rian ni ngüi dagahuin ley daj gui'yaj yya Yan'anj. Sanj gui'yaj yya Yan'anj rian daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj daj rún' guxuman ruhua xi'í Abraham. Nī hué sí' huin chrej daran' né'. ¹⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Gui'yā sisi gahuin re' chrej nico rian ni ngüi." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham. Ngaa nī gahuin sí' chrej daran' né' rian Yan'anj. Nī guxuman ruhua sí' ni'yaj sí' Yan'anj. Nī Yan'anj 'yaj sisi gana'nij ni niman. Nī 'yaj Yan'anj ni rasun achin si gurugüi' aj.

¹⁸ Nī ngaa gachin güi ruhua Abraham si gui'yaj sa' Yan'anj nga sij, nī hua gue guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nī xi'í si hué daj gui'yaj sij, nī gahuin sij "chrej nico ni ngüi". Daj si hua gataj Yan'anj gunun sij: "Hué daj guixi'nanj nico da'níj re'." ¹⁹ Nī nun ga'nin' ruhua Abraham si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj (nunj si achin doj guisij sij 'ngō ciento yo'). Nī acaj sij cuenta sisi achin doj gahui' nungüej nīca sij Sara. Nī gachin yo' ga'nga da'níj nīca sij Sara nej. ²⁰ Nī nun gani huj ruhua sij nga nuguan' gataj yya Yan'anj gunun sij. Sanj guxuman doj ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nī ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. ²¹ Nī gani sa' ruhua sij sisi nīcaj Yan'anj fuerza gui'yaj-á' daran' ni nuguan' hua gataj yya-á' gunun sij.

²² Nī xi'í si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj, nī gataj Yan'anj sisi hua sa' niman sij. ²³ Nī garun ni sij sisi hua sa' niman Abraham gataj Yan'anj. Sanj sé rian urin Abraham huin garun ni sij da mánj. ²⁴ Sanj garun ni sij nuguan' daj xi'í né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ngaa nī gataj Yan'anj sisi gahuin sa' niman né' nej. Nī Yan'anj gui'yaj sisi ganá'nij Jesús huin sí' Señor nīcaj sun rian né'. ²⁵ Nī naga'ui' Yan'anj man'an sí' sisi gahui' sí' xi'í si-gaquin' né'. Nī ganá'nij sí', gui'yaj Yan'anj güenda si

ga'ue gataj Yan'anj sisi hua sa' niman né'.

5

Resultados de la justificación

¹ Hué dan n̄i xi'í si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, n̄i gahuin sa' niman né' rian Yan'anj. N̄i hua din'inj ruhua né' rian Yan'anj, 'yaj Jesucristo huin sí' Señor nicaj sun rian né'. ² N̄i xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, n̄i nahuin ra'a né' sinduj 'yaj Yan'anj nga né'. N̄i hua n̄ica ruhua né', 'yaj sinduj daj. N̄i hua n̄ia' ruhua né' ana'uij né' sisi gahuin sa' 'ueé né' nga Yan'anj. ³ N̄i ango nuguan' huin sisi huin n̄ia' ruhua né' ngaa ran' né' sayun. Daj si ni'i né' sisi n̄ari' nucuj doj niman né', 'yaj sayun daj. ⁴ N̄i ngaa gahuin nucuj niman né', n̄i guisij né' gahuin n̄ica ruhua né' nej. N̄i ngaa guisij né' gahuin n̄ica ruhua né', n̄i ana'uij né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga né'. ⁵ N̄i sé 'ngo nuguan' yun huin si ana'uij né' nan mánj. Daj si gahuin nucuj niman né' xi'í si n̄in' ruhua 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. N̄i Espiritu Santo 'yaj sisi ni'i né' daj. N̄i Yan'anj riqui si ga'na' Espiritu Santo rian né'.

⁶ N̄i ngaa nun gahuin nucuj né' gui'yaj sa' né', n̄i xi'í né' gahui' Cristo. N̄i gahuin né' tsínj nun guxuman ruhua n̄i'yaj Yan'anj. N̄i gahui' Cristo güi ngaa gani sini ruhua Yan'anj. ⁷ N̄i hua yya na'uej ruhua né' gahui' né' xi'í 'ngo dugüi' né' tsínj hua sa' niman. Sanj si ruhuaj, n̄i gahui' 'ngo né' xi'í 'ngo tsínj hua sa' n̄in'. ⁸ Sanj sé daj huin Yan'anj mánj. Daj si ngaa hua gue da'ui né' gaquin', n̄i gahui' Cristo xi'í, gui'yaj Yan'anj. N̄i hué daj digyán yya Yan'anj sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'.

⁹ Ngaa n̄i xi'í si gahuin sa' niman né', gui'yaj si-tun man'an Cristo, hué dan n̄i ni'i né' sisi s̄i gahuin né' castigo xi'í gaquin' da'ui né' güi ga'na' Yan'anj gui'ya castigo ni ngüi mánj. ¹⁰ N̄i ngaa gahuin né' tsínj unun' nga Yan'anj, n̄i gahui' da'ni xi'í né'. N̄i hué daj nagui'yaj yya Yan'anj nga né'. Hué daj n̄i n̄aanj ga'ue n̄acaj xanga' Yan'anj né' xi'í si hua n̄i'na' Cristo nne sij chruhua niman né'. ¹¹ N̄i sé urin

nan, sanj huin n̄ia' ruhua né' nga Yan'anj xi'í Jesús huin sí' Señor nicaj sun rian né'. Daj si hué xi'í Cristo, n̄i hua din'inj ruhua né' rian Yan'anj anj.

Adán y Cristo

¹² Hué dan n̄i urin tsínj daj gui'yaj si gatúj gaquin' chruhua xungüi gu'naj sí' Adán. N̄i gaxi'i gahui' ni ngüi ngaa gatúj gaquin' chruhua xungüi. N̄i daran' ni ngüi gahuin si gahui' xi'í si da'ui daran' ni sij gaquin'. ¹³ N̄i asij nun ga'ui' Yan'anj ley rian ni ngüi, n̄i hua gui'yaj ni sij gaquin'. Sanj nun xacaj Yan'anj cuenta xi'í gaquin' ngaa nitaj ley hua mánj. ¹⁴ N̄i asij gane Adán, n̄i da' yo' gane Moisés, n̄i gahui' ni ngüi. N̄i nun dagahuin Adán 'ngo nuguan' gataj Yan'anj gunun sij. Sanj sé daj huin si-gaquin' ni ngüi gahui' daj. N̄i nun gui'yaj sa' Adán.

Hué dan n̄i daj rún' ga'na' Adán, n̄i hué daj hua n̄ian ga'na' ango tsínj gui'yaj sa' chruhua xungüi nan anj. ¹⁵ Sanj sé rún' hua si-gaquin' Adán sé daj hua sinduj si riqui Yan'anj rian né' mánj. Daj si gahui' ni ngüi mán n̄in' gachra' xi'í gaquin' gui'yaj Adán. Sanj riqui Yan'anj 'ngo sinduj rian né' huin né' ni ngüi mán n̄in' gachra'. Daj si ga'ui' Yan'anj si ga sa' né'. N̄i hué daj gui'yaj Yan'anj xi'í sinduj gui'yaj urin tsínj daj xi'í né' huin sí' Jesucristo. ¹⁶ N̄i daj rún' gahuin gui'yaj urin tsínj daj gaquin', n̄i sé daj hua sinduj riqui Yan'anj rian né' mánj. Daj si xi'í urin gaquin' gui'yaj si gahuin ni ngüi castigo. Sanj xi'í sinduj riqui Yan'anj rian né', n̄i gataj Yan'anj sisi hua n̄ica niman né' rian daran' ni gaquin' gui'yaj né' aj. ¹⁷ Ngaa n̄i xi'í si-gaquin' urin tsínj daj, n̄i ahuí' daran' ni ngüi, 'ya. Sanj xi'í si riqui Yan'anj sinduj rian né', n̄i gataj Yan'anj si hua n̄ica niman né'. Ngaa n̄i ga'ue ga n̄i'na' né' guinicaj sun n̄iganj né', gui'yaj urin tsínj huin Jesucristo aj.

¹⁸ Hué dan n̄i si-gaquin' urin Adán gui'yaj sisi gahuin daran' ni ngüi castigo. Sanj xi'í si gui'yaj sa' 'ueé urin Jesucristo, n̄i gui'yaj-á' sisi ga'ue ga n̄ica niman daran' ni ngüi. N̄i ga'ue 'ngo ga n̄i'na' ni sij nej. ¹⁹ N̄i xi'í si nun dagahuin urin tsínj daj rian Yan'anj, n̄i gahuin daran' ni ngüi

ni tsínj da'ui gaquin'. Sanj xi'í si dagahuin urin ango tsínj daj rian Yan'anj, n̄i gahuin sa' nico ni ngüj rian Yan'anj anj.

²⁰ N̄i ga'ui' Yan'anj ley rian ni ngüj sisi guini'i ni sij sisi hua nico gaquin' da'ui ni sij rian Yan'anj. Sanj ngaa gui'yaj ni ngüj nico gaquin', n̄i naanj nico gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni sij aj. ²¹ Hué dan n̄i guiran' ni ngüj sayun xi'í gaquin' gui'yaj ni sij. Sanj xi'í sinduj riqui Yan'anj rian né', n̄i hua n̄ica niman né'. N̄i ga'ue gane n̄iganj n̄in' né' xi'í si gahui' Jesucristo huin sí' Señor nicaj sun rian né'.

6

Muertos al pecado

¹ Hué dan n̄i un sin huin gui'yaj né', ruhua á re' únj. Ga gue gui'yaj né' gaquin' güenda si riqui Yan'anj doj sinduj rian né', ruhua á re' ní'. ² Sé daj huin gui'yaj né' mánj. Daj si rún' huin 'ngo niman gahui' na'ue gui'yaj gaquin' daj huin né'. Ngaa n̄i s̄i ga'ue ga gui'yaj né' gaquin' ga mánj. ³ Hua n̄ian si guini'i a ni é re' sisi ngaa gata' nnee né', n̄i guinicaj dugüi' né' nga Cristo Jesús. N̄i rún' huin niman gahui' nuguan'an nga Cristo daj huin né' nga sij. ⁴ N̄i rian gata' nnee né', n̄i huin ruhuj gata sisi gahui' nuguan'an né' nga Cristo. N̄i gachin' nuguan'an né' nga sij nej. Hué dan n̄i daj rún' ganá'nij Cristo, gui'yaj si-fuerza Yan'anj, hué daj n̄i ga'ue nahuin n̄aca gane né' nej. ⁵ N̄i sisi guinicaj dugüi' né' nga Cristo gahui' né' daj rún' gahui' sij, n̄i hué ducúanj daj gana'nij né' daj rún' ganá'nij sij.

⁶ N̄i ni'i né' sisi daj gui'yaj né' gaquin' asij sini. N̄i gahui' nuguan'an si gui'yaj né' daj nga Cristo. Xi'í daj guere' fuerza nicaj gaquin' gui'yaj sini né'. Hué dan ni nitaj si huaj gui'yaj sun né' rian gaquin' da ga mánj. ⁷ Daj si daj rún' na'ue gui'yaj 'ngo niman gaquin' hué daj s̄i ga'ue gui'yaj né' gaquin' ga mánj. ⁸ N̄i sisi gahui' nuguan'an né' nga Cristo, ngaa n̄i xuman ruhua né' sisi gane nuguan'an né' nga sij nej. ⁹ Hua ganá'nij Cristo scanij ni niman. Hué dan n̄i ni'i né' sisi s̄i ga'ue gahui' ruhua' yún sij mánj. Hua gui'yaj gana Cristo rian nuguan' da aj. ¹⁰ N̄i urin

yun xi'i gahui' Cristo xi'í gaquin'. Sanj ganá'nij sij. N̄i nne sij 'yaj sij si aran' ruhua Yan'anj anj. ¹¹ N̄i hué ducúanj daj huin si gani ruhua a ni é re' sisi gahui' si xi'i man niman án re'. N̄i daj rún' huin niman huin a ni é re' na'ue gui'yaj ni é re' gaquin' ga mánj. Sanj gani ruhua ni é re' sisi hua n̄i'na' ni é re' rian Yan'anj xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo Jesús, tsínj nicaj sun rian né'.

¹² Hué dan n̄i s̄i ga'nij ni é re' chrej sisi gahuin achij gaquin' rian nnee cúj ni é re' mánj. Daj si ni'i né' sisi gahui' nnee cúj né'. N̄i s̄i dagahuin ni é re' si huin ruhua gui'yaj nnee cúj ni é re' ga mánj. ¹³ Ngaa n̄i s̄i naga'ui' a ni é re' nnee cúj ni é re' rian gaquin' güenda gui'yaj-á' nga ni rasun quij hua. Sanj naga'ui' ni é re' niman ni é re' rian Yan'anj. N̄i gani ruhua á re' sisi huin ni é re' ni ngüj gahui', n̄i ganá'nij ruhua' yún nej. N̄i naga'ui' a ni é re' nnee cúj ni é re' rian Yan'anj sisi ga'ue gui'yaj sa' á re' daj rún' aran' ruhua Yan'anj anj. ¹⁴ Hué dan n̄i s̄i ga'ue guinicaj gaquin' fuerza rian ni é re' ga mánj. Daj si nitaj si nicaj sun si-ley Moisés rian ni é re' mánj. Sanj 'n̄ij ni é re' riqui sinduj 'yaj Yan'anj rian án re' aj.

Siervos de la justicia

¹⁵ Hué dan n̄i sisi nitaj si nicaj sun ley rian né' xi'í si 'n̄ij né' riqui sinduj 'yaj Yan'anj, n̄i ga'ue gui'yaj né' gaquin', ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁶ N̄i ni'i sa' né' sisi ngaa aráj xina né' gui'yaj sun né' rian 'ngo xuru'ue, n̄i hué né' gahuin si gunánj guitsi rian sí'. N̄i hué ducúanj daj huin sisi gunánj guitsi né' rian gaquin', ngaa n̄i gahui' né'. Sanj sisi unánj guitsi né' rian Yan'anj, n̄i gahuin sa' niman né' rian Yan'anj anj. ¹⁷ N̄i hué ni é re' gahuin sini ni ngüj unánj guitsi rian gaquin'. Sanj a'ui' únj si guruhua Yan'anj sisi yyaj, n̄i dagahuin xanga' ni é re' si-nuguan' Yan'anj digyán únj rian ni é re'. ¹⁸ Asij sini gunánj guitsi a ni é re' rian gaquin'. Sanj yyaj n̄i gahuin n̄ini ni é re' rian gaquin' güenda si gunánj guitsi ni é re' rian nuguan' n̄ica, gui'yaj Yan'anj. ¹⁹ (N̄i hué daj a'mī xi'í si na'ue gunun sa' ni é re' nuguan' nan.) N̄i asij sini n̄i garáj

xina ni é re' sisi gui'yaj nnee cúj ni é re' gaquin'. Ni maan ninanj gaquin' gui'yaj á re' rian Yan'anj. Sanj yyaj ni naga'ui' ni é re' nnee cúj ni é re' rian Yan'anj. Ni hué daj ga'ue gui'yaj nica ni é re'. Ngaa ni gahuin ni é re' ni ngüi 'yaj sa' rian Yan'anj nej aj.

²⁰ Ni ngaa huin ni é re' ni ngüi unánj guitsi rian gaquin', ni nun ga'uej ruhua á re' gui'yaj nica ni é re' rian Yan'anj. ²¹ Ni un sin huin gui'yaj gana a ni é re' nga ni gaquin' gui'yaj ni é re', ruhua á re' únj. Yyaj ni ri' ni é re' si-na'aj nga ni gaquin' gui'yaj á re' daj. Daj si ni gaquin' daj 'yaj si gahui' né', gui'yaj Yan'anj. ²² Yyaj ni gahuin nini ni é re' rian ni gaquin' daj. Ni unánj guitsi ni é re' rian Yan'anj. Xi'í daj gahuin sa' ruhua ni é re' rian Yan'anj. Ni gane niganj nin' ni é re' nga Yan'anj nej. ²³ Hué dan ni xi'í gaquin' 'yaj ni ngüi, ni 'ngo gahuin anéj niman ni ngüi rian Yan'anj. Sanj sinduj riqui Yan'anj rian né' 'yaj si gane niganj nuguan'an né' nga Cristo Jesús huin Señor nicaj sun rian né'.

7

Analogía tomada del matrimonio

¹ Hué dan ni ni'i ni é re' daj hua si-ley Yan'anj huin ín re' jnān nga xica'uī. Ni ni'i sa' ni é re' sisi a'nin' ley daj sun rian né' urin ngaa hua ni'na' né' mán né' chruhua xungüi nan. ² Gui'yó' cuenta sisi hua 'ngo yun'unj xana xacaj tsínj sno'o. Ni ley daj ataj sisi hua nian si gane unj nga nica unj ngaa nin' hua ni'na' sí'. Sanj sisi gahui' nica unj, ni nitaj si a'nin' ley sun rian unj ga mánj. Ga'ue xacaj unj ango tsínj sno'o. ³ Hué dan ni sisi xacaj unj ango tsínj sno'o ngaa nin' nne nica unj, ni da'ui unj gaquin'. Sanj sisi gahui' nica unj, ni hua nini rian unj nga si a'mi ley daj. Ni ga'ue xacaj unj ango tsínj sno'o. Ni sé 'ngo gaquin' huin mánj.

⁴ Ni hué daj huin nga ni é re' huin ín re' jnān nga xica'uī. Daj si ngaa gahui' nuguan'an ni é re' nga Cristo, ngaa ni gahuin nini ni é re' rian si-ley Moisés. Ni guinicaj dugüi' ni é re' nga Cristo. Yyaj ni huin ni é re' Cristo, tsínj ganá'nij scanj ni niman. Xi'í daj ni ga'ue gui'yaj sa' né'

rian Yan'anj. ⁵ Daj si asij sini mán né', ni gahuin ruhua né' gui'yaj né' gaquin', gui'yaj ley daj xi'í si hua yaj rian ley si gui'yaj né' ni gaquin' daj. Hué dan ni ruhua gahui' né' xi'í gaquin' gui'yaj né' nga nnee cúj né'. ⁶ Sanj yyaj ni nitaj si 'nij né' riqui si-fuerza ley da ga mánj. Ni hua ní'nij rian né' dagahuin né' rian Yan'anj gache né' 'ngo chrej naca si riqui Espíritu Santo rian né'. Ni nitaj si 'nij né' riqui ley garun ni sij asij ná.

El pecado que mora en mí

⁷ Hué dan ni gataj né' sisi si-ley Yan'anj huin gaquin' ní'. Sé daj huin mánj. Sanj gui'yaj ley sisi guini'inj daj hua gaquin'. Ni ataj ley: "Si gahuin ruhua né' ni'yaj né' si'yaj dugüi' né'." Hué dan ni sisi nitaj ley daj, ni nitaj aman guini'inj daj hua gahuin ruhuāj ni'yā si'yaj dugüi'ij. ⁸ Sanj rian hua yaj rian ley si gui'yaj né' gaquin', ni gax'i' gani ruhuāj gui'yā ni rasun nitaj si hua sa'. Ni sisi nitaj ley, ni nun xacaj ni ngüi cuenta daj hua gaquin'. ⁹ Ni asij sini ngaa nun guini'i sa'āj si-ley Yan'anj, ni gani ruhuāj sisi 'ngo tsínj sa' gahuinj. Sanj ngaa gunun sa'āj nuguan' a'nin' Yan'anj sun riānj, daj guini'inj sisi da'uīj gaquin'. Ni nin' ruhua gui'yā gaquin'. ¹⁰ Ni guini'inj sisi nitaj si hua sa' nimānj. Ni ley daj huin güenda si guiman sa' ni ngüi chruhua xungüi. Sanj xacaj cuentāj sisi huinj 'ngo tsínj 'yaj gaquin'. Ni guere' nimānj, gui'yaj ley daj. ¹¹ Ni ngaa xacaj cuentāj daj hua si-ley Yan'anj, ni gahuin ruhuāj gui'yā daj rún' gataj ley daj. Sanj digya' yun'unj gaquin' man'ānj. Ni gahuinj 'ngo tsínj guere' nimānj.

¹² Hué dan ni hua sa' nin' si-ley Yan'anj nga nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. Ni hua nica nuguan' nan nej. Ni dugu'naj hua nuguan' nan nej. ¹³ Xi'í nuguan' sa' nan, ni guere' nimānj, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. Sanj guere' nimānj xi'í si da'uīj gaquin'. Ni garasun gaquin' rian nuguan' sa' daj. Ni xi'í daj xacaj cuentāj sisi quij nin' ruhua hua gaquin' daj.

¹⁴ Ni ni'i né' sisi uyan a'mi si-ley Yan'anj nga Espíritu Santo. Sanj yünj huin 'ngo tsínj 'yaj sun rian gaquin'. ¹⁵ Daj si nga

si 'yā, nī nitaj si 'yā nga si huin ruhuāj guī'yā. Maan si 'yā si nun huin xan' ruhuāj 'yā, nī 'yā nánj. ¹⁶ Hué dan nī sisi 'yā si nun huin xan' ruhuāj 'yā, nī acaj cuentāj sisi hua sa' si-ley Yan'anj. ¹⁷ Hué dan nī huin ruhuaj gata sisi sé man'anj huin si 'yaj daj. Sanj gaquin' nun chruhua nimanj huin si 'yaj aj.

¹⁸ Nī xi'í si a'nin' gaquin' sun riānj, nī nitaj 'ngo nuguan' sa' nun chruhua nimanj. Daj si nunj si huin ruhuāj guī'yā si sa' hua, sanj na'ue gunucuā guī'yā mánj. ¹⁹ Nitaj si 'yaj sa'āj si huin ruhuāj guī'yā mánj. Sanj hua gue 'yā si nun huin xan' ruhuāj guī'yā nánj. ²⁰ Hué dan nī sisi 'yā si nun huin xan' ruhuāj 'yā, nī sé man'anj huin si 'yaj. Sanj gaquin' nun chruhua nimanj huin si 'yaj nánj. ²¹ Ngaa nī acaj cuentāj sisi ngaa huin ruhuāj guī'yā si sa' hua, sanj hua gue nari'ij gaquin' 'yā.

²² Ruhua nimanj nī aran' ruhuāj ni'yā si-ley Yan'anj. ²³ Sanj ni'inj sisi unun' ango ley nga nimanj. Nī hué ley daj huin si nicaj sun chruhua nimanj. Nī ango ley daj huin gaquin' 'yaj nnee cúj man'anj.

²⁴ Ducu niqui nimanj xi'í si guere' nimanj, 'yaj gaquin'. Nī un tsínj ga'ue guī'yaj si ganani rian gaquin' a'nin' chruhua nimanj nan únj. ²⁵ A'uī si guruhua Yan'anj sisi xi'í Jesucristo, nī ga'ue guinani né' rian gaquin'. Nī Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'.

Hué dan nī yyaj ni'inj sisi dagahuin sta'ngāj rian si-ley Yan'anj. Sanj dagahuin nnee cū si ataj gaquin' nun chruhua nimanj anj.

8

Viviendo en el Espíritu

¹ Hué dan nī sj guta' Yan'anj gaquin' xiráj ni ngüi nicaj dugüi' nga Cristo Jesús. Daj si achéj ni sij si-chrej Espíritu Santo. Nī nitaj si achéj ni sij daj rún' ataj nnee cúj ni sij. ² Daj si asij sini, nī ninanj gaquin' guī'yaj né'. Nī ruhua guere' niman né', guī'yaj gaquin' daj. Sanj gahuin ní'nij né' rian gaquin' daj, guī'yaj Espíritu Santo. Nī Espíritu Santo 'yaj nga Cristo Jesús sisi ga nī'na' niganj né' gane né'. ³ Nī xi'í

si hua nucuj gaquin' 'yaj nnee cúj né', nī na'ue gunucuj si-ley Yan'anj naca né'. Sanj man'an Yan'anj huin si nucuj ga'ue ncaj né'. Daj si ga'nij man'an Yan'anj da'ni ga'na' chruhua xungüi. Nī daj rún' hua nnee cúj né' gahuin sí'. Nī gahui' sí' xi'í si-gaquin' né'. Nī hué ducuanj daj guī'yaj gana sí' rian gaquin' guī'yaj nnee cúj né'. ⁴ Nī hué daj guī'yaj Yan'anj güenda sisi ga'ue dagahuin né' si a'nin' si-ley Yan'anj sun rian né'. Daj si nitaj si dagahuin né' si a'nin' gaquin' rian né' ga mánj. Sanj dagahuin né' si a'mi Espíritu Santo chruhua niman né' aj.

⁵ Nī ni ngüi dagahuin si huin ruhua nnee cúj ni sij, nī maan si nahuij ruhua ni sij nga nuguan' quij a'nin' rian ni sij. Sanj ni ngüi dagahuin si a'nin' Espíritu Santo chruhua niman ni sij, nī nahuij ruhua ni sij nga nuguan' a'nin' Espíritu Santo rian ni sij. ⁶ Nī sisi nahuij ruhua né' urin nga si huin ruhua nnee cúj né', nī gahui' niman né', guī'yaj. Sanj sisi nahuij ruhua né' nga nuguan' 'na' rian Espíritu Santo, nī guī'yaj-á' sisi hua din'inj rian né'. Nī gane niganj né' nga Yan'anj nej. ⁷ Nī sisi ninanj nahuij ruhua né' nga si huin ruhua nnee cúj né', nī unun' né' nga Yan'anj. Nī na'uej ruhua né' dagahuin né' si-ley Yan'anj. Nī sj gunucuj né' dagahuin né' ley da mánj. ⁸ Nī ni ngüi nahuij ruhua nga si huin ruhua nnee cúj ni sij, nī na'ue guī'yaj ni sij daj rún' aran' ruhua Yan'anj.

⁹ Nī sisi hua yya nne Espíritu Santo chruhua niman ni é re', nī nitaj si nahuij ruhua ni é re' nga si huin ruhua nnee cúj ni é re' ga mánj. Sanj nahuij ruhua á re' nga si huin ruhua Espíritu Santo guī'yaj á re'. Nī sisi nitaj si nne Si-Espíritu Cristo chruhua niman 'ngo tsínj daj, ngaa nī nitaj si huin sí' Cristo mánj. ¹⁰ Sanj sisi nne yya Cristo chruhua niman né', nī gahui' yya nnee cúj né' xi'í gaquin' guī'yaj né'. Sanj hua nī'na' niman né' xi'í si gataj Yan'anj si hua nica niman né'. ¹¹ Nī ganá'nij Jesús scanij ni niman, guī'yaj Yan'anj. Xi'í daj sisi nne Espíritu Santo chruhua niman né', nī ga nī'na' nnee cúj né', guī'yaj Yan'anj. Daj si nne Espíritu Santo chruhua niman né'.

12 Hué dan n̄i nitaj si huaj si gūi'yaj né' si huin ruhua nnee cúj né'. S̄i chracūij né' si huin ruhua nnee cúj né' man huin ín re' jn̄an nga xica'uī. 13 Daj si sisi gūi'yaj né' daj rún' huin ruhua nnee cúj né', n̄i gahui' né'. San̄i sisi dagahuin né' nuguan' a'mi Espíritu Santo chruhua niman né', n̄i duna né' gaquin' 'yaj nnee cúj né'. N̄i ga n̄i'na' niman né' gane n̄iganj né' nga Yan'an̄j. 14 Daran' ni ngǖi garaj xina sisi digyán Espíritu Santo chrej rian ni sij, n̄i hué ni sij huin da'n̄ij Yan'an̄j anj. 15 Nitaj si huin ruhua Yan'an̄j sisi gūxu'ui' né' rian Yan'an̄j daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa 'yaj sun yun sij rian 'ngo xuru'ue huee. Sé daj huin mánj. San̄i huin ruhua Yan'an̄j gūni'i né' sisi huin né' da'ni. N̄i hua niá' ruhua Yan'an̄j sisi gataj né': "Tata chré'", rian Yan'an̄j. 16 N̄i hué Espíritu Santo nicaj dugǖi' nga niman né'. N̄i ataj-á' unun né' sisi huin né' da'n̄ij Yan'an̄j. 17 Hué dan n̄i xi'í si huin né' da'n̄ij Yan'an̄j, ngaa n̄i nahuin ra'a né' daran' si r̄iqui Yan'an̄j rian né'. N̄i daj rún' ganahuin ra'a Cristo rian Yan'an̄j, n̄i hué daj ganahuin ra'a né' nej. N̄i sisi gūiran' nuguan'an né' sayun nga Cristo, ngaa n̄i gahuin 'ueé sa' né' nga sij nej.

18 N̄i hua yya ran' né' sayun xungǖi nan. San̄i rian gahuin 'ueé sa' né' ango xungǖi ga'na', ngaa n̄i xi'í daj ani ruhuaj sisi sé si nico huin sayun ran' né' acuan' mánj. 19 N̄i ana'uij n̄in' ruhua daran' ni rasun man chruhua xungǖi daj gahuin 'ueé sa' né' huin né' da'n̄ij Yan'an̄j. 20 N̄i daran' ni rasun man chruhua xungǖi gahuin xi'ij. San̄i sé daj huin ruhua ni rasun gūi'yaj Yan'an̄j mánj. San̄i man'an Yan'an̄j gūi'yaj sisi hué daj huaj gahuin xi'i daran'an̄j. N̄i ana'uij daran'an̄j sisi nagui'yaj n̄aca Yan'an̄j daran'an̄j. 21 N̄i 'na' güi ngaa gahui sa' daran'an̄j. N̄i nitaj si gūchru ni rasun ga mánj. N̄i ana'uij sa' daran'an̄j sisi ganahuin 'ueé sa' daran'an̄j daj rún' ganahuin 'ueé sa' né' huin né' da'n̄ij Yan'an̄j.

22 N̄i ni'i né' sisi daj rún' ran' 'ngo yun'unj xana sayun ngaa achin ga'nga da'n̄ij unj, n̄i hué daj ran' daran' ni rasun man chruhua xungǖi. 23 N̄i sé urin

ni rasun daj ran' sayun, san̄i ran' né' sayun nej. N̄i ana'uij né' si gahuin n̄aca daran'an̄j. N̄i r̄iqui sini Yan'an̄j Espíritu Santo gane nga né'. N̄i xi'í daj ana'uij né' sisi r̄iqui Yan'an̄j ango ni rasun sa' rian né' nej. N̄i ni güi mán' né' xungǖi nan, n̄i nani ruhua né' da gahuin yya né' da'n̄ij Yan'an̄j. Daj si ngaa ganahuij xungǖi nan, n̄i nagui'yaj 'ueé Yan'an̄j nnee cúj né'. 24 Hua ganacaj Yan'an̄j né'. San̄i ana'uij né' sisi gūi'yaj sa' Yan'an̄j nga né'. N̄i sisi hua guini'i né' ga'na' 'ngo rasun ana'uij né', hué dan n̄i nitaj si ana'uij né' si ga'na' ruhua' yún rasun daj rian né' ga mánj. Nitaj si huaj si gana'uij né' rasun hua nicaj né' mánj. 25 N̄i nun ni'i né' si gūi'yaj Yan'an̄j nga né'. N̄i sisi achin gūni'i né' si ana'uij né', san̄i nanaj gana'uij né' si gūi'yaj sa' Yan'an̄j nga né' aj.

26 N̄i rian n̄inaj niman né', n̄i chracūij Espíritu Santo né'. Daj si nun ni'i né' daj gachinj jni'yaj né' rian Yan'an̄j. San̄i achinj jni'yaj n̄in' ruhua Espíritu Santo xi'í né' rian Yan'an̄j. N̄i ataj Espíritu Santo rian Yan'an̄j nga nuguan' huin ruhua né' ga'mi né'. 27 N̄i ni'i sa' Yan'an̄j daj huin ruhua niman né'. N̄i ni'i sa' Yan'an̄j daj huin ruhua Espíritu Santo nej. N̄i daj rún' aran' ruhua Yan'an̄j, n̄i hué daj achinj jni'yaj Espíritu Santo xi'í né' huin né' ni ngǖi sa' rian Yan'an̄j anj.

Más que vencedores

28 N̄i ni'i né' sisi xi'í ni ngǖi 'i ruhua ni'yaj Yan'an̄j, n̄i chracūij Yan'an̄j sisi ga sa' ni sij nga daran' si ran' ni sij. N̄i hua gani ruhua Yan'an̄j sisi gaquinj-in' ga'na' ni ngǖi daj gūnicaj dugǖi' ni sij nga Yan'an̄j. 29 N̄i asij ná hua ni'i Yan'an̄j né'. N̄i gani ruhua Yan'an̄j sisi gahuin né' daj rún' huin man'an da'n̄ij Yan'an̄j huin sí' Jesús. Ngaa n̄i gahuin sí' tsínj xahua' scanij nico ni jnánj sí' huin né'. 30 N̄i asij sini n̄i gani ruhua Yan'an̄j sisi gaquinj-in' gūnicaj dugǖi' né' nga-á'. N̄i gataj Yan'an̄j sisi hua n̄ica niman né' rian Yan'an̄j nej. N̄i rian gataj Yan'an̄j sisi hua n̄ica niman né', n̄i gūi'yaj-á' sisi gahuin 'ueé sa' né' nga-á' nej.

31 Sisi daj huin, n̄i ga'ue gataj né' sisi nicaj dugǖi' Yan'an̄j nga né'. N̄i nitaj si

gahuin sisi gataj ruhua ni ngüi guñi'i ni sij né' mánj. ³² Nj ga'nin' ruhua Yan'anj sisi guñan' da'ni sayun gahui' sí' xi'í né'. Nj sisi riqui Yan'anj da'ni rian né', nj ga'ue gahuin yya ruhua né' sisi riqui Yan'anj daran' ni nuguan' sa' rian né' nej. ³³ Nj rian hua nacui Yan'anj né', nj nitaj si gahuin si ga'mi gaquin' ni ngüi xi'í né' ga mánj. Daj si hua gataj Yan'anj sisi hua nica niman né'. ³⁴ Nj rian hua gahui' Cristo Jesús xi'í si-gaquin' né', nj nitaj si gahuin si gataj ni ngüi sisi da'ui né' gaquin' mánj. Nj ganá'nij Jesús nej. Nj nne sí' ra'a sa' Yan'anj. Nj achínj jni'yaj sí' rian Yan'anj xi'í né' aj.

³⁵ Nj ducu 'i ruhua Cristo ni'ya né'. Ngaa nj daj hua nuguan' ga'ue gu'yaj sisi gahuin nini né' rian Cristo, ruhua á re' únj. Ngaa ran' né' sayun ní', asj ngaa nun ri' ruhua né' si gu'yaj né' ní', asj ngaa a'mi quij ni ngüi rian né' ní', asj ngaa achin xi'na riqui né' ní', asj ngaa achin atsij gunun né' ní', asj ngaa achéj né' chrej sayun ní', asj ngaa ataj ni ngüi sisi dagahui' ni sij né' sa'. Sanj nga daran' ni nuguan' nan, nj si duna Cristo si 'i ruhua sij ni'yaj sij né'. ³⁶ Nj hué daj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nej. Nj gataj nuguan' daj:

Ya'yoj huin ruhua ni sij dagahui' ni sij ni únj xi'í man'án re' huin re' Yan'anj. Nj daj rún' huin xachij gahui' daj huin ni únj, ruhua ni sij.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ³⁷ Nj nunj si ran' né' daran' sayun nan, sanj gu'yaj gana né' xi'í si 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'.

³⁸ Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nj gahuin yya ruhuāj sisi güi yyaj, asj ni güi ga'na', nj si ga'ue gahuin nini né' rian Yan'anj mánj. Nitaj si gahuin si gahui' né'. Nj nitaj si gahuin si hua ni'na' né' nej. Nj si ga'ue gu'yaj ni ángel nga ni nane xi'i sisi ga'nij ra'a Cristo né' mánj. Nj si ga'ue gu'yaj gana ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi rian né' nej. ³⁹ Nj si ga'ue gu'yaj ni si mán xata' nga ni si man rian yo'ój sisi ga'nij ra'a Cristo né' mánj. Nj a 'ngo ni rasun gu'yaj Yan'anj si ga'ue gu'yaj sisi ga'nij ra'a Yan'anj né'. Daj si 'i ruhua Yan'anj

ni'ya né'. Nj hué daj 'i ruhua Cristo Jesús ni'ya né' huin sí' Señor nica sun rian né'.

9

La elección de Israel

¹ Nj nico' man'ānj Cristo. Nj nitaj si utaj chrā nuguan' ga'mi rian án re'. Nj nne Espíritu Santo chruhua nimānj. Nj a'mi Espíritu Santo chruhua nimānj sisi nuguan' a'mi nan huin nuguan' xanga'. ²⁻³ Nj ni'i xanga' nimānj sisi niganj nñn' ruhua nani ruhuāj xi'í ni dugüi'ij huin ni ngüi israelita. Nj huin 'i ruhuāj ni'yā ni ngüi daj. Nj nñn' ruhua huin ruhuāj sisi nacañ Yan'anj ni dugüi'ij. Nj ga'uej ruhuāj gahuin niganj nñn'anj castigo, gu'yaj Yan'anj xi'í ni sij. Nj ga'uej ruhuāj sisi gahuin anē rian Cristo sisi hué chrej daj ga'ue nacañ Yan'anj ni dugüi'ij. ⁴ Nj huin ni sij ni tsínj israelita. Nj gu'yaj Yan'anj sisi gahuin ni sij da'nij Yan'anj. Nj gane 'ueé Yan'anj scanij ni sij. Nj gu'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' sa' nga ni sij. Nj ga'ui' Yan'anj si-ley-é' rian ni sij. Nj digyán Yan'anj daj gu'yaj ni sij ngaa nahuin yu' ni sij. Nj gataj Yan'anj sisi sa' gu'yaj-á' nga ni sij. ⁵ Nj huin ni sij ni da'nij ni xi' guimán asij ná. Nj yan sa' ni ngüi israelita huin Cristo huin sí' Yan'anj nicañ sun rian daran'anj. Nj niganj ga'mi sa' né' xi'í Cristo. Amén.

⁶ Nj sé si xanga' nun guisij nuguan' gataj yya Yan'anj rian ni ngüi israelita. Daj si xi'í si nun dagahuin da'aj ni sij rian Yan'anj, nj sé si xanga' daran' ni da'nij Israel huin yya tsínj israelita. ⁷ Nj sé si xanga' daran' ni da'ni si'ni Abraham huin yya da'nij sí'. Daj si gataj Yan'anj gunun sí': "Nj da'ni si'ni re' ga'na' rian tsínj gu'naj Isaac." Daj gataj Yan'anj gunun xi' Abraham. ⁸ Nj nuguan' nan huin ruhuaj gata sisi sé daran' ni ngüi ga'nga rian xi' Abraham huin da'nij Yan'anj. Sanj urin ni ngüi xuman ruhua si-nuguan' Yan'anj hué ni sij huin yya ni da'nij Abraham. ⁹ Daj si nuguan' nan huin nuguan' gataj yya Yan'anj gunun Abraham: "Ango yo' nicañ yñnj, nj guñicañ nica re' Sara 'ngo lij." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham.

10 Nĩ ango nuguan' huin sisi xí' Isaac huin urin chrej nungüej lij da'nij Rebeca huin unj nica sí'. 11-12 Nĩ ngaa achin ga'nga nungüej li, nĩ ngaa achin gui'yaj nungüe si sa', asi sé si sa', sani hua gataj Yan'anj rian Rebeca sisi lij ga'nga sini hué-é' dagahuin sun rian ango lij ga'nga ne' rucu. Nĩ maan si nacui Yan'anj 'ngo sí' gahuin sí' tsínj gahuin achij rian jnánj sí' xí' si hua gani sini ruhua Yan'anj daj ga sun nicaj go'ngo nungüe rian Yan'anj. 13 Nĩ nuguan' nan gataj Yan'anj: "Huin 'i ruhuāj ni'yā tsínj gu'naj Jacob. Sani nun huin xan' ruhuāj ni'yā tsínj gu'naj Esaú mánj." Daj gataj Yan'anj.

14 Hué dan nĩ gataj né' sisi nitaj si hua nica niman Yan'anj, ruhua á re' ní'. 15 Daj si gataj Yan'anj rian Moisés: "Nĩ daj rún' aran' ruhuāj, nĩ hué daj gui'yā nacuij ni ngüi sisi nani yaco ruhuāj guini'yā. Nĩ hué daj gui'yā nahuin 'i ruhuāj guini'yā nej." Daj gataj Yan'anj.

16 Nĩ na'ue gui'yaj ni ngüi sisi nacui Yan'anj ni sij xí' si hué daj huin ruhua ni sij, asi sisi gui'yaj fuerza ni sij. Sani urin si nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'yaj-á', nĩ nacui Yan'anj ni sij.

17 Daj si hua gataj Yan'anj gunun rey gu'naj Faraón: "Hué man'anj gui'yaj sisi huin re' rey. Nĩ xí' man'án re' digyānj daj nucuā rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Nĩ guini'i ni sij daj hua man'anj nej." Daj gataj Yan'anj gunun Faraón asij ná.

18 Hué dan nĩ ni'i né' sisi nani yaco ruhua Yan'anj ni'yaj-á' un tsínj huin ruhua-á'. Nĩ 'yaj Yan'anj sisi na'uej ruhua ango tsínj daj dagahuin sij.

19 Sani si ruhuaj gataj da'aj ni é re': "Daj ga'ue ga'mi gaquin' Yan'anj xí' ni ngüi sisi ninanj 'yaj né' si huin ruhua Yan'anj únj." Daj gataj da'aj ni é re', si ruhuaj. 20 Sani un sin huin so', nĩ unún' so' nga Yan'anj únj. Gataj 'ngo chruj yo'ój gunun tsínj gui'yaj chruj: "Nĩ un sin huin nĩ gui'yaj re' daj man'anj únj." Hué daj ga'mi 'ngo chruj, ruhuá re' ní'. Sé daj huin mánj. 21 Nĩ daj rún' aran' ruhua tsínj 'yaj chruj, nĩ hué daj 'yaj sij. Nĩ hué gue luti sige' daj 'yaj sij 'ngo chruj sa' nin' ruhua

nga ango chruj niqúi nej. 22 Nĩ a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi 'yaj quij. Nĩ gui'yaj Yan'anj castigo ni sij. Nĩ nunj si niganj nin' gahuin ni ngüi daj castigo, sani a'nin' acuan' ruhua Yan'anj ni'yaj-á' ni sij. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi guini'i daran' ni ngüi daj nucuaj man'an Yan'anj. 23 Nĩ huin ruhua Yan'anj digyanj rian ni ngüi daj gahuin 'ueé sa' né', gui'yaj Yan'anj. Nĩ asij sini nĩ nagui'yaj sa' Yan'anj né' sisi gane niganj né' rian hua sa' nne man'an Yan'anj. 24 Nĩ gaquinj Yan'anj ga'na' gane né' nga Yan'anj. Nĩ da'aj né' huin ni ngüi israelita. Nĩ ango da'aj né' huin ni ngüi 'na' anéj chrej.

25 Nĩ hué daj gataj Yan'anj garun xí' Oseas asij ná: Nĩ hua ni ngüi nun guinico' sini man'anj. Sani gahuin ni sij ni ngüi nico' man'anj. Nĩ asij sini nĩ nun gahuin 'i ruhuāj ni'yā ni ngüi daj.

Sani gahuin 'i ruhuāj ni'yā ni sij aj.

26 Nĩ rian gatā gunun ni sij sisi sé ni ngüi nico' man'anj huin ni sij, nĩ hué yu'uj daj gahuin da'nĩ ni sij huin man'anj Yan'anj hua ni'na'.

Daj gataj Yan'anj rian tsínj gu'naj Oseas.

27 Nĩ ga'mi nucuaj Isaías xí' ni ngüi israelita. Nĩ gataj sí' asij ná:

Nĩ nunj si gahuin nico' ni ngüi israelita daj rún' mán nico' yo'ój chru mán du'ua nnee yan'anj, sani doj ni sij ganacaj Yan'anj anj.

28 Daj si 'ngo hora ga'na' castigo nin' gachra' xungüi, gui'yaj Yan'anj.

Daj gataj tsínj gu'naj Isaías.

29 Nĩ hué daj gataj Isaías nej:

Nĩ nucuaj nin' ruhua man'an Yan'anj.

Nĩ sisi gahui' daran' né' xí' gaquin' da'ui né', nĩ hua gahuin xánj né' daj rún' hua xuman' Sodoma nga xuman' Gomorra.

Sani nacaj Yan'anj doj né'.

Daj gataj Isaías asij ná.

La justicia que es por fe

30 Ngaa nĩ nunj huin si ruhuaj gata nuguan' nan, ruhua á re' únj. Huin ruhuaj gata sisi hua nica niman ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj xí' si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Nĩ nun

naño' ni sij sisi hué daj guí'yaj Yan'anj nga ni sij. ³¹ Sanj gui'yaj fuerza ni ngüi israelita sisi dagahuin ni sij daj rún' ataj si-ley Yan'anj güenda sisi nahuin sa' niman ni sij rian Yan'anj. Sanj nun ga'ue dagahuin ni sij si ataj ley da mánj. ³² Ngaa nı un sin huin nı nun gahuin sa' niman ni sij, ruhua á re' únj. Daj si nun ga'uej ruhua ni sij guxuman ruhua ni sij nı'yaj ni sij Jesucristo. Maan si gani ruhua ni sij nga xi'í si guí'yaj sa' man'an ni sij, nı a hua nıca niman ni sij, ruhua ni sij. Hué dan nı natúj ni sij guí'yaj yej garij ni sij dacój ni sij daj. Nı yej daj huin Jesucristo.

³³ Nı hué daj ga'mi nıca si-nuguan' Yan'anj asıj ná:

Hué xuman' Sión, nı gurū yej guí'yaj natu ni ngüi.

Nı ni ngüi guxuman ruhua nı'yaj Jesucristo, nı sı gahuin na'aj ni sij mánj.

Sanj gahui sa' ni sij, guí'yaj Yan'anj.

Nı yej daj huin Jesucristo.

Hué daj gataj Yan'anj.

10

¹ Ducu huin ruhuáj sisi naçaj Yan'anj ni ngüi israelita huin ín re' jnān nga xica'uı. Nı hué daj achínj jni'yā rian Yan'anj nej.

² Ga'ue gatā sisi 'yaj fuerza ni sij sisi dagahuin ni sij rian Yan'anj. Sanj nunun ni sij daj guí'yaj ni sij, nı ga'ue gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. ³ Nı nun ni'i ni sij sisi urin Yan'anj 'yaj sisi hua nıca niman ni ngüi rian Yan'anj. Nı nano' ni sij sisi ga nıca niman ni sij rian Yan'anj xi'í si guí'yaj man'an ni sij. Nı nun ga'uej ruhua ni sij daj rún' gataj Yan'anj si guí'yaj ni sij. ⁴ Daj si man'an Cristo guí'yaj sisi guisıj dagahuin né' si ataj si-ley Yan'anj. Daj si Cristo guí'yaj sisi hua nıca niman né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' man'an sij.

⁵ Nı garun Moisés sisi daj ga nıca niman ni ngüi xi'í si dagahuin ni sij ley daj. Nı gataj sí': "Sisi dagahuin ni ngüi ni nuguan' daj, nı ga nı'na' xanga' ni sij, guí'yaj ni nuguan' daj." Daj garun Moisés. ⁶ Sanj Cristo 'yaj sisi hua nıca niman né' rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' man'an sij. Hué dan nı sı gani ruhua né': "Un tsínj ga'ue gahui

xata'" —daj si nitaj si huaj si gan'anj xaçaj né' Cristo ga'na' ruhua' yún sí' ne' nıca'.

⁷ Nı sı gani ruhua né': "Un tsínj ga'ue guınij gan'anj riqui yo'ój" —daj si nitaj si huaj si gan'anj xaçaj né' Cristo gana'nij ruhua' yún sí' scanij ni nıman.

⁸ Nı a'mi né' nuguan' sa' rian ni dugüi' né'. Daj si: "Gahuin nıchrun' nuguan' sa' nan nun du'ua né' nga niman né'." Nı hué nuguan' sa' nan huin si nata' ni únj sisi guxuman ruhua né' nı'yaj né' Jesucristo. ⁹ Nı sisi nata' re' rian ni dugüi' re' sisi Jesús huin Señor nicaj sun rian né', nı sisi guxuman xanga' ruhuá re' sisi ganá'nij Jesús scanij ni nıman, guí'yaj Yan'anj, hué dan nı naçaj Yan'anj man'án re'. ¹⁰ Daj si sisi guxuman ruhua né' nı'yaj né' Jesucristo, nı gahuin sa' né' rian Yan'anj. Nı sisi nata' du'ua né' sisi nico' né' Jesús, nı naçaj Yan'anj né' nej aj.

¹¹ Nı gataj Yan'anj: "Daran' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nı sı gahuin na'aj ni sij. Sanj gahui sa' ni sij." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ¹² Nı uyan huin ni ngüi israelita nga ni ngüi griego rian Jesucristo. Daj si urin Señor Jesucristo nicaj sun rian daran' né'. Nı nın' ruhua riqui Jesucristo nuguan' sa' rian daran' ni ngüi achínj jni'yaj rian sij. ¹³ Daj si hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Daran' ni ngüi achínj jni'yaj rian Yan'anj nga si-xugüi Señor, nı naçaj Yan'anj ni sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁴ Sanj ngaa hua nın' achin guxuman ruhua ni sij nı'yaj ni sij Señor, nı na'ue gachinj jni'yaj ni sij rian Señor mánj. Nı sı ga'ue guxuman ruhua ni sij nı'yaj ni sij sí' ngaa nın' achin gınun ni sij xi'í sí'. Nı sı ga'ue gınun ni sij ngaa nitaj tsínj nata' nuguan' sa' rian ni sij mánj. ¹⁵ Nı sı ga'ue nata' 'ngo ni tsínj daj nuguan' sa' rian ni ngüi sisi nitaj 'ngo tsínj ga'nij gan'anj nata' ni sij rian ni ngüi. Nı gataj si-nuguan' Yan'anj: "Nı 'ueé nın' ruhua 'yaj ni tsínj gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ Sanj sé daran' ni ngüi ráj xina nga nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj da mánj. Nı hué daj ga'mi tsínj gu'naj Isaías ngaa nachínj snan'anj sij rian Yan'anj. Nı

gataj sij: “Señor, un sin huin n̄i doj ni ngüi guxuman ruhua nuguan' nata' ni únj únj.” Daj gataj Isaías gunun Yan'anj.

¹⁷ Hué dan n̄i ngaa guis̄ij gunun ni ngüi nuguan' sa', n̄i ga'ue guxuman ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij Cristo. N̄i ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij ngaa a'mi 'ngo tsínj daj si-nuguan' Yan'anj rian ni sij.

¹⁸ San̄i sé si x̄anga' si nun gunun ni sij nuguan' sa' daj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Hua gaxa'n̄i nuguan' sa' n̄in' ḡachra' chruhua xungüi.

N̄i da' ganun n̄in' xi'í xungüi guis̄ij nuguan' sa' daj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁹ San̄i sé si x̄anga' si nun acaj ni ngüi israelita cuenta xi'í sa' daj. Daj si gataj Moisés asij hua ná:

N̄i gūi'yā sisi ḡahuin xicoj ruhua ni é re' n̄i'yaj ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej.

N̄i gūi'yā sisi ga'man ruhua ni é re' gūini'yaj ni é re' ni ngüi nitaj ducuánj nicaj ga'mi.

Daj gataj Yan'anj garun Moisés rian ni ngüi israelita.

²⁰ N̄i hué daj guis̄ij ruhua Isaías gataj sí nej:

Ni ngüi nun n̄ano' yūnj, n̄i hua nari' ni sij man'ānj.

N̄i digyán man'ānj rian ni ngüi nun n̄achin' snan'anj si-xugüj.

Daj gataj Yan'anj garun Isaías.

²¹ San̄i ngaa ga'mi Isaías xi'í ni ngüi israelita, n̄i gataj sí: “Nugüi n̄igan', n̄i dugüi'ínj ra'āj sisi ga'na' ni sij riānj huin ni sij ni tsínj nun dagahuin riānj. N̄i unun' ni sij nḡa man'ānj nej.” Daj gataj Yan'anj garun Isaías.

11

El remanente de Israel

¹ Hué dan n̄i x̄anga' si danicaj Yan'anj ni ngüi israelita ní. Sé daj huin mánj. Daj si hué man'ānj huin 'ngo tsínj israelita nej. N̄i yūnj huin da'n̄i si'n̄i Abraham. N̄i nicōj xi'nin' huin Benjamín. ² Sé si danicaj Yan'anj ni ngüi israelita mánj. N̄i asij sini yan ngaa achin ga'nga ni ngüi israelita, n̄i hua guini'i Yan'anj ni sij.

N̄i hua ni'i ni é re' daj ataj si-nuguan' Yan'anj xi'í tsínj gu'naj Elías asij ná. N̄i ngaa gachínj jni'yaj sí' rian Yan'anj, n̄i ga'mi gaquin' sij xi'í ni ngüi israelita. N̄i gataj sí:

³ Señor, dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' man'án re'.

N̄i duguane ni sij ni altar huin si-nná re' nej.

N̄i ango rin man'ānj gunā hua n̄i'na' nánj. N̄i hué daj huin ruhua ni sij dagahui' ni sij man'ānj nej.

Daj gataj Elías gunun Yan'anj.

⁴ San̄i gataj Yan'anj gunun Elías: “N̄i hua ri nin̄j ichij mí ni ngüi israelita na'uej gane ráj d̄acoj rian yan'anj gu'naj Baal.” Daj gataj Yan'anj gunun Elías.

⁵ N̄i hué ducuánj daj huin nḡa ni ngüi israelita güi yyaj. Daj si gūi'yaj Yan'anj sinduj rian ni sij. N̄i nacui Yan'anj doj ni sij. ⁶ Nacui Yan'anj ni sij xi'í si 'ya sinduj nḡa ni sij. N̄i sé xi'í si 'yaj sa' ni sij, n̄i nacui Yan'anj ni sij mánj. N̄i sisi hué daj huin, n̄i sinduj 'yaj Yan'anj nḡa ni sij, n̄i sé 'ngo sinduj huin ga' mánj.

⁷ Hué dan n̄i huin ruhua ni ngüi israelita ḡahui sa' niman ni sij rian Yan'anj. San̄i nun guiri' ni sij si gahuin ruhua ni sij. San̄i ni ngüi ganacui Yan'anj, n̄i hué né' guiri' aj. N̄i na'uej ruhua ango ni sij gunun ni sij, gūi'yaj Yan'anj. ⁸ N̄i hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej:

N̄i gūi'yaj Yan'anj sisi n̄a'ue gara da'nga' ruhua ni sij nuguan' sa'.

N̄i hué daj huin da güi acuan' nej.

Daj si nun rian ni sij, san̄i na'ue xiguin n̄i'yaj ni sij.

N̄i nun chraquij ni sij, san̄i na'ue gunun ni sij mánj.

Daj gataj Yan'anj xi'í ni ngüi israelita. ⁹ N̄i hué daj gataj David asij ná nej:

Huin ruhuāj sisi gūi'yanj 'yaj ni ngüi daj ganahuin-ín' xi' nḡa nnánj.

N̄i gūiran' ni sij sayun daj rún' ran' xucu ata' ra'nga'.

N̄i ganatuj ni sij ḡahuin ni sij castigo xi'í gaquin' gūi'yaj ni sij.

¹⁰ N̄i huin ruhuāj sisi ḡahuin duri rian ni sij.

N̄i s̄i guixiguin gūini'yaj ni sij mánj.

Ni gache nitu ni sij niganj nin', ruhuaj aj. Daj gataj David.

La salvación de los gentiles

¹¹ Hué dan ni atā gunun ni é re' sisi sé si guere' niganj ni ngüi israelita rian Yan'anj manj. Daj si ngaa nun dagahuin ni sij, ni nacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej. Xi'í daj ni gahuin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni ngüi 'na' anéj chrej daj. ¹² Ni rian guere' ni ngüi israelita rian Yan'anj, ni hua sa' rian ni ngüi man chruhua xungüi. Ni ganacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej xi'í si guere' ni sij nej. Ni sisi hué daj huin, ni sa' nin' gahuin ngaa guinico' ruhua' yún ni ngüi israelita Yan'anj.

¹³ Yyaj ni ga'mi rian ni é re' huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej. Ni ga'nij Jesucristo gan'an rian án re' huinj apóstol a'mi sinuguan' sí'. Ni xi'í daj ni 'yaj fuerzāj nga si-sūnj. ¹⁴ Daj si huin ruhuaj sisi gahuin xicoj ruhua ni ngüi israelita guini'i ni sij ni é re'. Ngaa ni ga'ue nacaj Yan'anj da'aj ni sij. ¹⁵ Ngaa danicaj Yan'anj ni ngüi israelita, ni gahuin nuguan'an ni ngüi man nin' gachra' chruhua xungüi nga Yan'anj. Ngaa ni gahuin sa' nin' ni ngüi israelita ngaa guinica'j dugüi' ruhua' yún Yan'anj nga ni sij. Daj si daj rún' huin ni tsínj gahui' huin ni sij yyaj. Sani gana'nij ni sij, gui'yaj Yan'anj. ¹⁶ Sisi hua sa' doj quinj, ni daran' quinj daj hua sa'. Ni sisi hua sa' ya'a siu chrun daj, ni hua sa' 'ngo gue chrun nga ra'a nej.

¹⁷ Ni daj rún' 'yaj né' ngaa a'nin' né' ra'a chrun, ni hué daj gui'yaj Yan'anj nga ni ngüi israelita. Ni hué ni é re' huin rún' huin 'ngo ra'a chrun 'na' riqui quij. Ni na'nij Yan'anj scanij chrun sa' olivo ni é re' yu'uj guimán ni ngüi israelita. Ngaa ni ga ni'na' ni é re' gui'yaj ya'a siu chrun olivo daj. Ni rún' huin ra'a chrun olivo sa' huin ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. ¹⁸ Xi'í daj ni si gani ruhua ni é re' sisi sa' huin ni é re' daj nga ni ngüi israelita. Ni sisi hué daj aní ruhua ni é re', ngaa ni nanun sa' ruhua ni é re' sisi hua ni'na' ni é re', gui'yaj ya'a siu chrun. Ni sé ni é re' gui'yaj sisi hua ni'na' ya'a siu chrun manj. ¹⁹ Ni si ruhuaj, ni gataj ni é re': "Ga'nin' Yan'anj ni ra'a chrun daj xi'í si na'nij-í' ni

é re' scanij chrun sa' olivo daj." ²⁰ Hué daj huin xanga'. Sani rian nun guxuman ruhua ni ngüi israelita, ni guere' ni sij rian Yan'anj. Ni 'nij ni é re' scanij chrun daj urin si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Ngaa ni si ga nne é re' si 'nij ni é re' scanij chrun daj. Maan si ga cuidado ni é re' nga chrej huaj á re' nanj.

²¹ Ni sisi nun guinica'j Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni ngüi israelita huin ni sij ra'a chrun daj, ngaa ni si guinica'j Yan'anj 'ngo niman nico xi'í ni é re' nej. ²² Ni'yaj ni é re' yyaj. Huin sa' ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi. Sani sun du'ua Yan'anj rian ni ngüi nej. Ni gahuin castigo ni ngüi israelita, gui'yaj Yan'anj. Sani gui'yaj sa' Yan'anj nga man'an ni é re'. Ni hué daj gui'yaj Yan'anj sinduj rian án re' sisi si gan'anj anéj ni é re' rian Yan'anj. Daj si sisi si dagahuin in re' rian Yan'anj, ni hué daj ga'nin' Yan'anj ni é re' nej nanj. ²³ Ni sisi ga'uej ruhua ni ngüi israelita guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, ngaa ni na'ninj ruhua' yún Yan'anj ni sij scanij chrun daj. Daj si si-fuerza man'an Yan'anj ga'ue gui'yaj sisi na'ninj ruhua' yún-ún' ni sij. ²⁴ Ni sé ni é re' huin ni ngüi israelita manj. Hué ni é re' huin 'ngo ra'a chrun 'na' riqui quij ga'nin' Yan'anj. Ni na'ninj Yan'anj ni é re' scanij chrun olivo sa' hua. Ni sisi ni ngüi israelita huin ra'a chrun olivo sa' hua daj, ngaa ni huaj doj ga'ue gana'nij ruhua' yún Yan'anj ni sij scanij chrun olivo da aj.

La restauración de Israel

²⁵ Ni huin ruhuaj sisi guini'i ni é re' huin ni jnān nga ni xica'ui 'ngo nuguan' sa' garij hu' Yan'anj. Ngaa ni guisij gunun ni é re' nuguan' nan, ni si güin ga'mi xacan án re' manj. Daj si da'aj ni ngüi israelita na'uej ruhua gunun si gataj Yan'anj rian ni sij. Ni hué daj ga ni ngüi israelita da guisij güi guxuman ruhua daran' ni ngüi nacui Yan'anj huin ni sij ni ngüi 'na' anéj chrej. ²⁶ Ni ngaa hué daj gahuin, ni ganacaj Yan'anj daran' ni ngüi israelita. Ni hué daj gataj sinuguan' Yan'anj nej: Ne' xuman' Sión ga'na' 'ngo tsínj ganacaj ni ngüi.

Ni ga'ne sij si-gaquin' ni dugüi' Jacob huin ni sij ni ngüi israelita.

²⁷ Ni nan huin nuguan' gui'yaj yyāj nga ni sij güi ga'nē si-gaquin' ni sij.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²⁸ Ni unun' ni ngüi israelita nga Yan'anj xi'í si na'ue guxuman ruhua ni sij nga nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj. Ni xi'í si hué daj 'yaj ni sij, ni hua ní'nij gatu ni é re' si-chrej Yan'anj. Sani hua gue 'i ruhua Yan'anj ni'yaj-á' ni sij xi'í si hua ganacui Yan'anj ni xi ni sij asij hua ná. ²⁹ Ni nitaj aman naduna Yan'anj si-nuguan'anj. Ni si ga'ue ga'ne ruhua' yún Yan'anj nuguan' riquij riún'. Ni sisi gaquinj Yan'anj né', ni si nicaaj ruhua-á' nga nuguan' da ga mánj.

³⁰ Ni güi gachin, ni nun dagahuin ni é re' rian Yan'anj huin ni é re' tsínj 'na' anéj chrej. Ni xi'í si nun dagahuin ni ngüi israelita, ni nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re' yyaj.

³¹ Ni nun dagahuin ni ngüi israelita rian Yan'anj. Hué dan ni xi'í si nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re', ni ga'ue nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi israelita nej. ³² Ni xi'í si uyan gui'yaj ni ngüi israelita nga ni ngüi 'na' anéj chrej gaquin', ni gataj Yan'anj sisi uyan da'ui daran' ni sij gaquin'. Xi'í daj ni ga'ue nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya daran' ni sij.

³³ Yan'anj nin' ruhua huin si sa' xi'í né'. Chrun nin' ruhua Yan'anj, ni ni'i-ín' daran' nuguan' nej. Na'ue gara da'nga' ruhua né' daj ani ruhua Yan'anj. Ni si guisíj né' guini'i né' daj hua si-chrej Yan'anj nej. ³⁴ Ni si guisíj né' guini'i né' nuguan' sa' ahui chra Señor. Ni si guisíj né' ga'ui' né' 'ngo chrej rian Yan'anj anj.

³⁵ Ni nitaj a 'ngo tsínj ga'ue ga'ui' xiquínj 'ngo rasun rian Yan'anj, ngaa ni naru'ue Yan'anj rian sij mánj. ³⁶ Daj si Yan'anj gui'yaj daran' ni rasun man. Ni daran' ni rasun huin güenda man'an Yan'anj. Ni nicaaj daran' ni rasun rian Yan'anj nej. Xi'í daj ni ga'mi sa' 'ueé niganj nin' né' rian Yan'anj. Amén.

12

Deberes cristianos

¹ Ni xi'í si nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya né', ni gataj snan'an rian án re' sisi naga'ui' ni é re' man'an ni é re' rian Yan'anj. Ni daj rún' hua ni'na' ni xucu ga'ui' ni ngüi rian Yan'anj asij ná, ni hué daj naga'ui' ni é re' man'an án re' sisi dagahuin ni é re' rian Yan'anj nej. Ni gahuin nini ni é re' rian ni gaquin'. Ni hué daj ga'ue gui'yaj ni é re' daj rún' aran' ruhua Yan'anj. Ni ni'í' sisi hué daj hua nian gui'yó'. ² Ni si gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan mánj. Sani ga'uej ruhua á re' gahuin sa' niman án re', gui'yaj Yan'anj anj. Ngaa ni ga'ue gahuin chrun sa' ni é re' guini'i ni é re' nuguan' sa' huin ruhua Yan'anj gui'yaj á re'. Ni aran' ruhua Yan'anj ni'ya nuguan' daj. Ni hua nica nuguan' daj nej.

³ Ni rian riqui Yan'anj sinduj riānj, ni 'yaj fuerzāj rian daran' ni é re' sisi si gani ruhua ni é re' si huin achij ni é re' mánj. Sani gani ruhua ni é re' xi'í man'an ni é re' daj rún' huin yya ni é re' sisi daj riqui Yan'anj si xuman ruhua go'ngo ni é re'.

⁴ Ni ni'i né' sisi urin nnee cúj né' hua. Sani naduna hua go'ngo yu'uj nin' gachra' nnee cú'. Ni nini sun 'yaj sun go'ngo yu'uj daj. ⁵ Ni hué daj huin né' huin né' ni ngüi nicaj dugüi' nga Cristo. Ni nunj si ga'i nin' ruhua né' huin, sani urin nnee cúj Cristo huin né'. Ni uyan nicaj dugüi' né' nga ni dugüi' né' daj rún' hua nnee cúj né' aj. Ni chracuij né' go'ngo ni dugüi' né'.

⁶ Ni nini riqui Yan'anj sun rian go'ngo né'. Ngaa ni gui'yaj sun go'ngo né' sun riqui Yan'anj rian go'ngo né'. Ni sisi ga'nin' Yan'anj sun ga'mi 'ngo né' si-nuguan'-án' rian ni dugüi' né', hué dan ni ga'mi né' nuguan' daj daj rún' xuman ruhua né' aj.

⁷ Ni sisi hué daj ga'nin' Yan'anj sun rian ango né' güenda chracui' ni dugüi', ni hué daj gui'yó' rian ni dugüi'. Ni sisi ga'nin' Yan'anj sun rian ango né' güenda digyún' rian ni dugüi' né', ni da'uí' si digyún' rian ni dugüi'. ⁸ Ni sisi hua sun rian ango ni dugüi' güenda ga'ui' sij chrej rian dugüi' sij, ni da'ui' sij ga'ui' sij chrej rian dugüi' sij. Ni sisi hua sun rian ango ni dugüi' né' güenda ga'ui' sij rasun rian ni ngüi niqui, ngaa ni gahuin nia' ruhua sij, gui'yaj sij

daj. Nĭ sisi hua ango né' nicaj sun rian ni dugüi' né', nĭ guĭ'yaj sa' sij nga si-sun sij. Nĭ sisi hua sun rian ango né' chraçuij sij ni dugüi' né', nĭ gahuin niã' ruhua sij nga si 'yaj sij daj.

⁹ Sĭ gataj á re' sisi 'ĭ ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re' sisi sé daj huin xanga'. Nĭ sĭ ga'uej ruhua á re' si guĭ'yaj á re' si xĭ'i. Sanĭ guĭ'yaj sa' ni é re' aj. ¹⁰ Nĭ gahuin 'ĭ ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' ni é re' huin ni sij ni tsínj nico' Jesús. Nĭ gara xina ni é re' sisi gahuin rian ni dugüi' ni é re' daj nga man'an án re'. ¹¹ Nĭ guĭ'yaj fuerza ni é re' nga niman ni é re'. Nĭ sĭ guinichre ni é re' nga si-sun Señor mánj. ¹² Nĭ gahuin niã' ruhua ni é re' xi'í si ana'uij ni é re' si guĭ'yaj sa' Yan'anj nga ni é re'. Nĭ ga'nin' ruhua ni é re' ngaa ran' ni é re' sayun. Nĭ sĭ duna ni é re' gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj mánj. ¹³ Chraçuij ni é re' ngaa achin 'ngo rasun rian ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nĭ gana'ni ni é re' rian ducua' ni é re' gatü ni ngüi 'na' chrej.

¹⁴ Gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi guĭ'yaj sa' Yan'anj nga ni ngüi chran' yun'unj ni é re'. Nĭ sĭ ga'mi quij ni é re' rian ni sij mánj. ¹⁵ Gahuin niã' ruhua ni é re' nga ni ngüi hua niã' ruhua. Nĭ gaco ni é re' nga ni ngüi aco nej. ¹⁶ Nĭ uyan ga ruhua daran' ni é re'. Nĭ sĭ guĭ'yaj á re' si gahuin achij ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Maan si guñicaj dugüi' ni é re' nga ni ngüi niqui. Nĭ sĭ gahuin ruhua ni é re' sisi chrun ni é re' mánj.

¹⁷ Sĭ guĭ'yaj quij ni é re' nga ni ngüi 'yaj quij nga ni é re' mánj. Sanĭ dugu'nun' ni é re' guĭ'yaj sa' ni é re' rian daran' ni ngüi. ¹⁸ Nĭ sisi ga'uej ruhua ni ngüi, nĭ guñman din'inj ni é re' nga daran' ni sij. ¹⁹ Huin 'ĭ ruhuãj ni'yã ni é re'. Nĭ sĭ guĭ'yaj á re' daj rún' 'yaj ni ngüi chran' yun'unj ni é re' mánj. Sanĭ ga'nin' ruhua ni é re' sisi Yan'anj guĭ'yaj castigo ni sij. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Man'anj huin si guĭ'yaj castigo ni sij. Man'anj naru'ue xi'í si quij guĭ'yaj ni sij." Daj gataj Señor. ²⁰ Hué dan nĭ sisi achin xi'na riqui ni ngüi unun' nga ni é re', ngaa nĭ ga'ui' ni é re' xa ni sij. Nĭ sisi nago'oj ni sij nnee, nĭ ga'ui'

ni é re' go'o ni sij. Nĭ sisi hué daj guĭ'yaj sa' ni é re' nga ni sij, nĭ gahuin na'aj ni sij nga xi'í quij guĭ'yaj ni sij. ²¹ Sĭ duna ni é re' sisi guĭ'yaj gana nuguan' quij hua rian ni é re' mánj. Sanĭ guĭ'yaj gana ni é re' nga nuguan' sa' rian ni nuguan' quij hua.

13

¹ Dagahuin daran' ni é re' rian ni tsínj nicaj sun huin gobierno chruhua xungüi nan. Daj si daran' ni sun 'na' rian Yan'anj. Nĭ Yan'anj guĭ'yaj sisi guñicaj ni sij sun chruhua xungüi nan. ² Ngaa nĭ ni ngüi unun' nga tsínj nicaj sun, nĭ unun' ni sij nga nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. Nĭ ni ngüi unun' daj, nĭ gahuin castigo ni sij, guĭ'yaj Yan'anj. ³ Daj si nitaj si xĭ'i huin sisi guxu'ui' ni ngüi 'yaj sa' rian ni tsínj nicaj sun. Sanĭ ni ngüi 'yaj quij, nĭ hua 'ngo si xĭ'i guxu'ui' ni sij ni'í ni sij ni tsínj nicaj sun. Guĭ'yaj sa' re', ngaa nĭ sĭ guxu'ui' re' rian ni tsínj nicaj sun mánj. Hué dan nĭ xacaj cuenta ni tsínj nicaj sun si 'yaj sa' re'. Nĭ ga'mi sa' ni sij xi'í re'. ⁴ Hué ni sij nicaj sun xi'í Yan'anj. Nĭ nne ni sij güenda sisi chraçuij ni sij man'án re'. Sanĭ sisi guĭ'yaj re' gaquin', nĭ guxu'ui' re' rian ni sij. Daj si nitaj si ata chre ni sij chrun ni'í mánj. Nĭ 'nij nicaj sun ni sij sisi ga'ue guĭ'yaj ni sij castigo ni ngüi 'yaj quij hua. ⁵ Xi'í daj nĭ hua niã dagahuin né' rian ni tsínj nicaj sun. Nĭ sé xi'í urin si guĭ'yaj ni sij castigo né', sanĭ dagahuin né' xi'í si hué daj a'nin' nimún' rian man'an né'. ⁶ Nĭ hué xi'í daj a'ui' ni é re' san'anj rian ni tsínj nicaj sun. Daj si nicaj sun ni sij xi'í Yan'anj. Nĭ ya'yoj dagahuin ni sij nga si-sun ni sij. ⁷ Hué dan nĭ daran' si da'ui né', nĭ ga'ui' né'. Sisi da'ui né' rian ni tsínj nicaj sun, nĭ naga'ui' né' si da'ui né'. Nĭ guru'ue né' rian ni tsínj a'nej san'anj. Nĭ ga ní'yanj né' nga ni tsínj huin achij. Nĭ guñun yan'anj né' ni tsínj huin rian nej.

⁸ Sĭ da'ui ni é re' xiquínj rian ni ngüi mánj. Maan si da'ui ni é re' si gahuin 'ĭ ruhua á re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Daj si né' 'ĭ ruhua ni'yaj dugüi', nĭ hua dagahuin né' si a'nin' si-ley Yan'anj rian né'. ⁹ Nĭ hua a'nin' si-ley Yan'anj sun

rian né'. Nĩ gataj ley daj: "Sĩ ga'mi né' nga nica dugüi' né'. Nĩ sĩ dagahui' né' ni ngüi mánj. Nĩ sĩ gui'yaj tũ né' nga si'yaj ni dugüi' né' mánj. Nĩ sĩ ga'mi snan'anj né' xi'í ni dugüi' né' mánj. Nĩ sĩ gahuin ruhua né' nga si'yaj ni dugüi' né' mánj." Daj hua si-ley Yan'anj. Nĩ gataj ango si-ley Yan'anj: "Ga'í ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' ni man'an né'." Daj hua ley daj. Nĩ sısı dagahuin né' ley nan nĩ dagahuin né' daran' ango ley a'nin Yan'anj sun rian né'. ¹⁰ Nĩ sısı 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', nĩ nitaj si gui'yaj quij né' nga ni dugüi' né' ga mánj. Hué dan nĩ sısı 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', ngaa nĩ dagahuin xanga' né' si gataj si-ley Yan'anj rian né'.

¹¹ Nĩ hué nan huin si gui'yaj né' xi'í si ni'i né' daj hua chruhua xungüi mán né'. Nĩ sį hora si nari né' nnej rian né'. Daj si ngaa guxuman sini ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nĩ gahuin nıchrun' ga'na' Yan'anj naca né', ruhua né'. Sanı yyaj nĩ gahuin nıchrun' doj si ga'na' Yan'anj naca né'. ¹² Nĩ daj rún' hua rumi' xungüi ngaa hua rumi', nĩ da'nga' daj hua ni ngüi man chruhua xungüi. Sanı gahuin nıchrun' güi ga'na' Jesucristo, ngaa nĩ guixiguin rian né'. Ngaa nĩ sĩ gui'yaj né' daj rún' 'yaj ni ngüi man rian rumi' ga mánj. Nĩ gui'yaj né' daj rún' 'yaj ni ngüi man rian xiguin hua. ¹³ Gache sa' né' daj rún' hua ngaa achéj né' ngaa xiguin ne' guni'yanj. Nĩ sı xa nasa' né' mánj. Nĩ sı guixini né' gache né' mánj. Nĩ sı gui'yaj né' gui'yanj ngaa aguáj ni ngüi mánj. Nĩ sı gui'yaj squira' né' mánj. Nĩ sı gunun' né' nga ni dugüi' né' mánj. Nĩ sı gahuin xicoj ruhua né' nga ni dugüi' né' mánj. ¹⁴ Sanı gui'yaj né' daj rún' huin ruhua Jesucristo si gui'yaj né'. Nĩ sı ga'nij né' chrej gui'yaj né' daj rún' huin ruhua nnee cúj né' mánj.

14

Los débiles en la fe

¹ Guınicaj dugüi' né' nga ni ngüi achin guxuman sa' ruhua ni'i Jesucristo. Nĩ sı gunun' né' nga ni sij mánj. ² Gui'yo' cuenta sısı ani ruhua 'ngo tsınj daj sısı ga'ue xa sij daran'anj. Sanı hua ango tsınj

achin guxuman sa' ruhua, sanı urin cuej xa sí'. ³ Ngaa nĩ sı gataj tsınj xa daran'anj sısı tsınj nun ni'i huin ango tsınj da mánj. Nĩ tsınj na'ue xa daran'anj, nĩ sı ga'ue gataj sij sısı gaquin' huin ngaa xa ango tsınj daran'anj. Daj si hua nahuin ra'a Yan'anj tsınj daj. ⁴ Nĩ un sin nı diguıj re' nga 'ngo tsınj unánj guıtsi rian Señor únj. Man'an Señor gataj sısı 'yaj sa' sij sısı nun 'yaj sa' sij. Nĩ gunucuj sij gui'yaj gana sij si Señor huin si nicaj fuerza daj gui'yaj gana sij.

⁵ Nĩ hua 'ngo tsınj ataj: Hua 'ngo güi gue rian sij. Nĩ hua ango tsınj ataj: Uyan huin daran' ni güi rian sij. Hua nıan si ga xitinj ruhua go'ngo né' nga si ani ruhua né'. ⁶ Tsınj ataj sısı gue 'ngo güi daj, nı hué daj ataj sij xi'í Señor. Nĩ tsınj ataj sısı uyan huin daran' ni güi, nı hué daj ataj sij xi'í Señor nej. Nĩ tsınj xa daran'anj daj, nı hué daj 'yaj sij xi'í Señor. Nĩ a'ui' sij si guruhua Yan'anj. Nĩ tsınj na'ue xa daran'anj, nı hué daj 'yaj sij xi'í Señor. Nĩ a'ui' sij si guruhua Yan'anj nej. ⁷ Sé si man né' güenda man'an né' mánj. Nı sé si gahui' né' nga güenda man'an né' mánj. ⁸ Sısı man né', sanı man né' güenda Señor. Nı sısı gahui' né', sanı gahui' né' güenda Señor. Ngaa nı, ası man né', ası gahui' né', sanı nicaj dugüi' né' nga Señor. ⁹ Nı gahui' Cristo. Nı ganá'nij sij. Nı hué daj gui'yaj sij sısı gahuin sij Señor guınicaj sun sij rian ni ngüi gahui' nga ni ngüi hua nı'na' nej.

¹⁰ Ngaa nı un sin huin nı atáj re' si 'yaj jnánj re' gaquin' únj. Nı un sin huin nı a'mı re' sısı tsınj nun ni'i huin dugüi' re' únj. Hua nıan si gan'anj daran' né' ganiquin' né' rian Cristo sısı nıgui'yaj yya sij si-gaquin' daran' né'. ¹¹ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Daj rún' hua yya hua nı'na' man'anj, nı hué daj hua yya sısı ganiquin' ráj dıcoj daran' ni ngüi riánj.

Nı ga'mi sa' 'ueé daran' ni sij rian Yan'anj. Daj gataj Señor. ¹² Daj si 'na' güi ngaa nıga'ui' da' go'ngo né' cuenta rian Yan'anj xi'í si gui'yaj né'.

¹³ Xi'í daj nı sı ga'mi né' gaquin' rian ni dugüi' né' mánj. Sanı ga cuidado né'

sisi s̄i guere' 'ngo ni dugüi' né' nga si-chrej Yan'anj mánj. Daj si nitaj si hua sa' si duna sij si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. ¹⁴ N̄i xuman ruhuāj ni'yā Señor Jesús. Xi'í daj n̄i hua xitinj ruhuāj sisi nitaj a 'ngo rasun quij hua. San̄i sisi 'ngo né' ani ruhua sisi quij hua 'ngo rasun, san̄i quij hua rasun daj güenda xa tsínj daj. ¹⁵ N̄i sisi rasun xá re' 'yaj sisi nani ruhua dugüi' re', ngaa n̄i nun hua sa' si xa re' rasun daj. Daj si sisi 'i ruhuá re' ni'yáj re' dugüi' re', n̄i sé daj guí'yáj re' mánj. N̄i s̄i guí'yáj re' sisi duna dugüi' re' si-chrej Yan'anj xi'í rasun xá re' mánj. Daj si gahui' Cristo xi'í dugüi' re' daj. ¹⁶ N̄i sisi ani ruhuá re' si sa' 'yáj re', n̄i s̄i duná re' si ga'mi quij ni ngüi xi'í si 'yáj re' mánj.

¹⁷ Daj si ngaa nne né' rian nicaj Yan'anj sun, n̄i hua n̄ica 'yaj né'. N̄i hua din'inj ruhua né' nej. N̄i hua niā' ruhua né', 'yaj Espiritu Santo nej. Ngaa n̄i s̄i nani ruhua né' xi'í si xa né' nga xi'í si go'o né' mánj. ¹⁸ N̄i sisi hué chrej nan dagahuin sa' né' rian Cristo, ngaa n̄i garan' ruhua Yan'anj n̄i'yaj né'. N̄i ga'mi sa' ni ngüi xi'í né' nej.

¹⁹ Hué dan n̄i guí'yaj fuerza né' sisi hua din'inj scanij ni dugüi' né'. N̄i chraçuij né' sisi guxuman sa' ruhua go'ngo ni dugüi' né'. ²⁰ N̄i s̄i guí'yáj re' sisi duna 'ngo dugüi' re' si-chrej Yan'anj xi'í 'ngo rasun xá re' mánj. Xanga' n̄i daran' ni rasun hua sa' xa né'. San̄i sisi duna 'ngo dugüi' né' si-chrej Yan'anj xi'í si xa né', n̄i nitaj si hua sa' mánj. ²¹ N̄i sisi duna 'ngo ni dugüi' né' si-chrej Yan'anj xi'í si xa né' nneē nga xi'í si go'o né' vino nga xi'í ango ni rasun 'yaj né', hué dan n̄i nitaj si hua sa'aj si 'yaj né' ni nuguan' daj.

²² N̄i guí'yáj re' sisi urin man'án re' nga Yan'anj guini'i daj ani ruhuá re' xi'í ni nuguan' daj. Hua 'ueé rian né' sisi ni'í si hua sa' chruhua né'. N̄i nitaj si uta' gaquin' mun'ún' nga si 'yaj né' mánj. ²³ N̄i sisi nun ni'i 'ngo né' sisi ga'uej Yan'anj xó' 'ngo rasun daj, ngaa n̄i da'ui né' gaquin' rian Yan'anj xi'í si xó' rasun daj. N̄i nun hua sa' sisi xa né' 'ngo rasun ngaa nun ni'i né' sisi ga'uej Yan'anj xa né'. Daj si gaquin' huin daran' si 'yaj né' ngaa nun ni'i né' sisi ga'uej Yan'anj guí'yaj né'.

15

¹ Sisi hua n̄ica ruhua né' nga si-nuguan' Yan'anj, n̄i chraçuij né' ni ngüi achin gahuin n̄ica ruhua nga si-nuguan' Yan'anj. N̄i s̄i guí'yaj né' daj rún' n̄inanj aran' ruhua né', guí'yaj né' mánj. ² N̄i daran' né' guí'yaj daj rún' aran' ruhua dugüi' né'. N̄i guí'yaj sa' né' ni rasun güenda man'an ni sij. Hué ducuanj daj ga'ue gahuin n̄ica ruhua ni sij nga si-chrej Yan'anj, guí'yaj né'. ³ Daj si nun guí'yaj Cristo si garan' ruhua sij guí'yaj sij. Daj si gataj Cristo rian si-nuguan' Yan'anj: "N̄i ga'mi ni ngüi nuguan' quij hua rián re' huin re' Yan'anj. San̄i hué riánj huin si ga'mi quij ni sij nuguan' daj rún' huaj." Daj gataj Cristo gunun Yan'anj. ⁴ N̄i daran' ni nuguan' garun ni sij asij ná huin güenda si gahuin chrun né', garun ni sij. N̄i xi'í ni nuguan' daj, n̄i gahuin nucuj né' guí'yaj gana né' rian sayun. N̄i ganari' nucuj niman né', guí'yaj si-nuguan' Yan'anj. Hué daj n̄i gahuin yya ruhua né' si guí'yaj sa' Yan'anj nga né'. ⁵ N̄i Yan'anj 'yaj sisi huin nucuj niman né'. N̄i Yan'anj 'yaj si nari' nucuj niman né' nej. Hué dan n̄i huin ruhuāj sisi uyan ga ruhua ni é re' guí'yaj Yan'anj si hué daj digyán Jesucristo rian né'. ⁶ Ngaa n̄i 'ngo chre' ga ruhua daran' né' si ga'mi sa' né' rian Yan'anj huin chrej Jesucristo huin sí Señor nicaj sun rian né'.

El evangelio a los gentiles

⁷ Hué dan n̄i nahuin ra'a ni é re' ni dugüi' ni é re' daj rún' nahuin ra'a Cristo ni é re' aj. Ngaa n̄i guini'i ni ngüi si 'yaj sa' Yan'anj. ⁸ N̄i ataj snan'ān gunun ni é re' si ga'na' Cristo guí'yaj sun sí' rian ni ngüi israelita. N̄i hué daj guí'yaj sí' güenda dagahuin sí' nuguan' guí'yaj yya Yan'anj nga ni xi'í ni tsínj guimán asij ná. Ngaa n̄i gahuin yya daj rún' gataj Yan'anj rian ni sí', guí'yaj Cristo. ⁹ N̄i ga'na' Cristo sisi ga'mi sa' ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj xi'í si nahuin yaco ruhua Yan'anj ni'yaj-á' ni sij. N̄i hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo:

Xi'í daj n̄i ga'mi sa' man'ānj scanij ni ngüi 'na' anéj chrej xi'í re'.
N̄i si-xugüi re' garā chra'.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo.

¹⁰ Nĭ gataj ango nuguan' daj nej:

Gahuin niā' ruhua ni é re' nga ni ngüi nico' Yan'anj huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej.

Daj gataj nuguan' daj.

¹¹ Nĭ gataj ango nuguan' daj nej:

Ga'mi sa' ni é re' rian Señor huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej nga ni ngüi man nin' gachra' chruhua xungüi.

Daj gataj nuguan' daj.

¹² Nĭ gataj ruhua' yún Isaías:

Ga'nga 'ngo lij gahuin da'nĭj tsĭnj gu'naj Isai.

Nĭ gachij lij daj.

Nĭ guñicaj sun sij rian ni ngüi 'na' anéj chrej.

Nĭ gana'uij ni sí' sisĭ nāgui'yaj sa' sij si-chrej ni sí'.

Daj gataj Isaías.

¹³ Nĭ Yan'anj riqui si ana'uij né'. Nĭ huin ruhuāj sisĭ nin' ruhua gahuin niā' ruhua ni é re', gui'yaj Yan'anj anj. Nĭ gahuin din'inj ruhua ni é re' nej xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Ngaa nĭ gahuin yya ruhua á re' doj sisĭ gahui sa' á re', gui'yaj Espĭritu Santo, ruhuāj aj.

¹⁴ Nĭ hua yya ruhuāj sisĭ nun ruhua ni é re' ni nuguan' sa' gahuin chrĭn ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uĭ. Nĭ ni'inj sisĭ ga'ue ga'ui' go'ngo ni é re' chrej sa' rian dugüi' ni é re' nej. ¹⁵ Nĭ yanj nan guisĭj ruhuāj garĭnj go'ngo nuguan' rian án re'. Nĭ huin ruhuāj sisĭ ga' nĭgui'ij ni é re' nga ni nuguan' nan. Daj si riqui Yan'anj sinduj riānj sisĭ guñicaj sĭnj. ¹⁶ Nĭ 'yaj sĭnj rian Jesucristo xi'í ni ngüi 'na' anéj chrej. Nĭ daj rĭn' 'yaj sun 'ngo chrej rian Yan'anj, nĭ hué daj 'yaj sĭnj a'mi man'ānj nuguan' sa' huin si-nuguan' Yan'anj rian án re'. Nĭ natāj nuguan' si daj ga'ue ganacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej. Nĭ hué daj 'yā xi'í si ga'ue naga'uĭj ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj. Nĭ huin ruhuāj sisĭ garan' ruhua Yan'anj nga ni ngüi naga'uĭj daj. Nĭ gahuin sa' niman ni sij, gui'yaj Espĭritu Santo. ¹⁷ Nĭ xi'í si chracuij Cristo man'ānj, nĭ ga'ue ga'mi sa' man'ānj xi'í si-sĭnj huin si-sun Yan'anj.

¹⁸ Daj si guisĭj ruhuāj ga'mĭ xi'í urin nuguan' gui'yaj Cristo ngāj. Nĭ hué nan huin sisĭ dagahuin ni é re' huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej si-nuguan' Yan'anj. Nĭ dagahuin ni é re' xi'í si natāj nuguan' sa' rian án re'. Nĭ dagahuin ni é re' xi'í sun gui'yaj sĭnj scanij ni é re' nej. ¹⁹ Nĭ gahuin nucuaĭ si-nuguan'ānj, gui'yaj Yan'anj. Nĭ gui'yā si sa', gui'yaj Espĭritu Santo nej. Nĭ hué daj hua natāj nuguan' sa' xi'í Cristo rian ni ngüi sisĭ ganacaj Yan'anj ni sij. Nĭ gaxĭ'i natāj nuguan' daj xuman' Jerusalén da nin' gachra' ni xuman' ngaj da' estado Ilĭrico nej. ²⁰ Nĭ ninanj gahuin ruhuāj natāj nuguan' sa' daj rian ni ngüi achin gunun si-nuguan' Cristo. Daj si na'uej ruhuāj natāj nuguan' daj rian hua gunun ni ngüi, gui'yaj ango tsĭnj. ²¹ Nĭ hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej:

Guñi'i ni ngüi nun gahuin gunun xi'í si-nuguan' Cristo.

Ni ngüi nitaj aman gunun, sanĭ gara da'nga' ruhua ni sij xi'í si-nuguan' sij.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

Pablo se propone ir a Roma

²² Xi'í daj nĭ guisĭj ga'ĭ na'ue guchi' nĭ'yā rian man ni é re' mánj. ²³ Nĭ yyaj guisĭj gui'yaj sĭnj ni xuman' nan. Nĭ guisĭj ga'ĭ yo' huin ruhuāj guchĭj guĭman né'. ²⁴ Hué dan nĭ ngaa gan'ān estado España, nĭ guchi' nĭ'yā ni é re', ruhuāj aj. Nĭ ngaa gahuin niā' ruhuāj nga ni é re', nĭ huin ruhuāj si chracuij ni é re' si guisĭ estado España.

²⁵ Sanĭ yyaj nĭ gan'ān xuman' Jerusalén. Nĭ gan'anj chracui ni ngüi nico' Yan'anj man xuman' daj. ²⁶ Daj si gahuin sa' ruhua ni ngüi man estado Macedonia nga estado Acaya chracuij ni sij san'anj ni ngüi yaco ran' nico' Yan'anj mán xuman' Jerusalén. ²⁷ Nĭ gahuin niā' ruhua ni sij sisĭ daj guiri' ni sij ga'ui' ni sij rian ni sí'. Nĭ dugu'naj gui'yaj ni sij. Daj si ga'ui' ni tsĭnj israelita man xuman' Jerusalén si-nuguan' Yan'anj rian ni sij huin ni sij ni tsĭnj 'na' anéj chrej. Xi'í daj hua niān chracuij ni tsĭnj 'na' anéj chrej ni ngüi yaco ran' nico' Yan'anj mán xuman'

Jerusalén. ²⁸ Nĩ ngaa guĩsij ganahuij si-sũnj nan naga'uij san'anj daj rian ni ngũĩ man xuman' Jerusalén, ngaa nĩ gachinj nĩ'yā rian man ni é re'. Ngaa nĩ gan'an estado España. ²⁹ Nĩ ni'inj sisi ngaa guĩsĩ rian man án re', nĩ guĩ'yaj Cristo 'ngo sinduj nico ngāj. Nĩ gahuin nĩca ruhua á re', guĩ'yaj si-nuguan' sij.

³⁰ Nicaj dugũĩ' daran' né' nga Señor Jesucristo. Nĩ 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugũĩ' né', 'yaj Espĩritu Santo huij ni é re' jnān nga xica'ui. Nĩ achĩnj jni'yā rian ni é re' sisi chracuij ni é re' man'ānj gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj xi'ij. ³¹ Gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi ganani man'ānj rian ni tsĩnj nun xuman ruhua nĩ'yaj Jesús man estado Judea. Nĩ gachinj jni'yaj ni é re' sisi nahuin ra'a sa' ni ngũĩ nico' Yan'anj man Jerusalén san'anj ga'uij rian ni sij. ³² Hué dan nĩ sisi ga'uej ruhua Yan'anj, nĩ gahuin nĩa' ruhuāj ngaa guĩsij nĩ'yā rian man ni é re'. Ngaa nĩ ga'ue narĩ' nucuj daran' né' nga si-nuguan' Yan'anj. ³³ Yan'anj 'yaj sisi hua dín'inj ruhua niman daran' né'. Nĩ huij ruhuāj sisi gane Yan'anj nga daran' ni é re' aj. Amén.

16

Saludos personales

¹ Guĩsij 'ngo xica'uij né' rian man ni é re' gu'naj ún' Febe. Nĩ nico' ún' Jesucristo. Nĩ 'yaj sun ún' rian ni ngũĩ nico' Yan'anj man xuman' Cencrea. ² Nĩ daj rún' gu'yun né' nicaj dugũĩ' né' nga ni ngũĩ xuman ruhua ni'yaj Señor, nĩ hué daj nahuin ra'a á re' ún'. Nĩ chracuij ni é re' daran' rasun achin garasun ún'. Daj si nĩn' ruhua chracuij ún' ga'ĩ ni ngũĩ. Nĩ chracuij ún' man'ānj nej.

³ Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian yun'unj gu'naj Priscila nga tsĩnj gu'naj Aquila huij nungüej nĩca sij si 'yaj sun nuguan'an ngāj xi'ĩ si-sun Cristo Jesús.

⁴ Nĩ ngaa guiran' man'ānj 'ngo sayun, nĩ ga'uej ruhua nungüej nĩca sij gahui' sij xi'ij. Nĩ sé urĩnj naga'ui' si guruhua nungüej sij, sanĩ hué daj 'yaj daran' ni ngũĩ nico' Yan'anj 'na' anéj chrej nej. ⁵ Nĩ hué daj a'nĩ 'ngo nuguan' rian ni ngũĩ

nico' Jesús nahuin yu' ducua nungüej nĩca sij. Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian tsĩnj gu'naj Epeneto huij si' 'ngo tsĩnj 'i ruhuāj ni'yā. Nĩ huij si' tsĩnj guxuman sini yan ruhua ni'yaj Jesús rian daran' ni ngũĩ man estado Acaya.

⁶ Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian María. Daj si guĩ'yaj sun nĩn' ruhua unj scanij ni é re'. ⁷ Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian tsĩnj gu'naj Andrónico nga Junias huij nungüej sij dugũĩ'ij. Nĩ gunun nungüej sij ducua' ngaa gunun nej. Nĩ 'yaj sa' Adrónico nga Junias scanij ni apóstol ni tsĩnj a'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngũĩ. Nĩ ngaa achin guxuman ruhuāj ni'yā Cristo, nĩ hua guxuman ruhua nungüej sij. ⁸ Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian tsĩnj gu'naj Amplias si 'i ruhuāj ni'yā si' xi'ĩ Señor. ⁹ Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian Urbano, tsĩnj 'yaj sun ngāj xi'ĩ Cristo. Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian tsĩnj 'i ruhuāj huij Estaquis nej.

¹⁰ Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian tsĩnj gu'naj Apeles. Ni'i né' sisi digyán sa' si' si xuman ruhua si' ni'yaj si' Cristo. Nĩ hué daj a'nĩ 'ngo nuguan' rian ni dugũĩ' Aristóbulo nej. ¹¹ Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian Herodión huij si' dugũĩ'ij. Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian ni dugũĩ' Narciso huij ni sij ni tsĩnj xuman ruhua ni'yaj Señor. ¹² Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian yun'unj gu'naj Trifena nga Trifosa huij nungüej ún' yun'unj 'yaj sun rian Señor. Nĩ hué daj a'nĩ 'ngo nuguan' rian Pérsida si 'i ruhua né' ni'i né' unj. Nĩ ducu guĩ'yaj sun unj si-sun Señor. ¹³ Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian Rufo, tsĩnj ganacui Señor. Nĩ hué daj a'nĩ 'ngo nuguan' rian nni si' nej. Daj si rún' 'yaj 'ngo nni né' daj guĩ'yaj ún' nga man'ānj.

¹⁴ Nĩ a'nĩ 'ngo nuguan' rian tsĩnj gu'naj Asíncrito nga Flegonte nej, Hermas nej, Patrobas nej, Hermes nej, nga daran' ni ngũĩ nico' Yan'anj man nga ni sij nej. ¹⁵ Nĩ hué daj a'nĩ 'ngo nuguan' rian tsĩnj gu'naj Filólogo nga Julia nej, nga nungüej xica'uij Nereo nej, Olimpás nej, nga daran' ni ngũĩ nico' Yan'anj man nga ni sij. ¹⁶ Ga'nij a ni é re' 'ngo nuguan' rian ni dugũĩ' ni é re'. Nĩ garun du'ua ni é re' ni dugũĩ' ni é re' xi'ĩ si nicaj dugũĩ' ni é re' rian Cristo. Daran' ni ngũĩ man

nin' gachra' nico' Cristo a'níj 'ngo nuguan' rian ni é re' aj.

¹⁷ Ní achínj jni'yā rian ni é re' huin ni jnún' ngā ni xica'uí' sisi guini'yaj sa' ni é re' ngā ni ngüi 'yaj si unun' ni dugüi' ni é re'. Ní chran' yun'unj ni sij ni é re' xi'í nuguan' sa' gahuin chrún ni é re'. Guxun anéj ni é re' man'an án re' rian ni ngüi daj. ¹⁸ Daj si sé si 'yaj sun ni sij rian Señor Jesucristo. Saní maan si 'yaj sun ni sij si aran' ruhua riqui ni sij. Sa' nagui'yaj ni sij si-nuguan' man'an ni sij. Saní digya' yun'unj ni sij niman ni ngüi nun ni'i sa' ngā nuguan' daj. ¹⁹ Ni'i daran' ni ngüi sisi dagahuin sa' ni é re' si-nuguan' Yan'anj. Xi'í daj ní gahuin niā' ruhuāj xi'í ni é re'. Ní huin ruhuāj sisigahuin chrún ni é re' gui'yaj ni é re' ni nuguan' sa'. Saní na'uej ruhuāj sisi gahuin chrún ni é re' gui'yaj ni é re' si xi'í. ²⁰ Ní 'yaj Yan'anj si hua din'inj ruhua né'. Ní rá'yanj gui'yaj gana ni é re' rian sichre, gui'yaj Yan'anj. Ní huin ruhuāj si gui'yaj Señor Jesucristo sinduj rian ni é re' aj.

²¹ Ní a'níj tsínj gu'naj Timoteo 'ngo nuguan' rian ni é re' huin sí' tsínj 'yaj sun nuguan'an ngāj. Ní a'níj tsínj gu'naj Lucio ngā Jasón nej, Sosípater nej, 'ngo nuguan' rian án re' huin ni sí' ni dugüi'ij. ²² Ní man'anj huin tsínj gu'naj Tercio, arün si-nuguan' Pablo nan. Ní hué daj a'nī 'ngo nuguan' rian ni é re' xi'í Señor. ²³ Ní a'níj tsínj gu'naj Gayo 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. Ní nnēj ducúa sij. Ní chracuij sij ducúa sij sisi ga'na' daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Ní hué daj a'níj tsínj gu'naj Erasto 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. Hué sí' huin tesorero xuman' nan. Ní a'níj Cuarto 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. ²⁴ Ní huin ruhuāj sisi gui'yaj Jesucristo sinduj rian ni é re' huin sí' Señor nicaj sun rian né'. Amén.

Doxología final

²⁵ Ní ga'ue gui'yaj Yan'anj si gahuin nica niman ni é re' xi'í nuguan' natāj rian ni é re' huin nuguan' sa' xi'í Jesucristo. Asij ngaa ná, ní nun ga'ue xacaj ni ngüi cuenta xi'í si-nuguan' Yan'anj. Saní yyaj ní digyán Yan'anj rian ni ngüi daj hua nuguan' daj. ²⁶ Ní hua yya digyán Yan'anj

nuguan' daj rian ni ngüi. Daj si ga'níj Yan'anj sun rian ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná sisi garun ni sij si-nuguan' Yan'anj rian yanj. Yyaj ní ni'i daran' ni ngüi man nin' gachra' chruhua xungüi daj hua nuguan' guixij huí daj. Ní huin ruhua Yan'anj sisi guxuman ruhua ni sij si-nuguan' Yan'anj. Ní dagahuin ni sij nuguan' daj nej. Ní nne niganj Yan'anj.

²⁷ Urin Yan'anj huin. Ní ni'i sa' Yan'anj daran'anj. Ní ga'mi sa' 'ueé niganj né' rian Yan'anj ngā xi'í Jesucristo nej. Amén.

PRIMERA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL PABLO A LOS CORINTIOS

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī gaquínj Yan'anj ga'nāj gahuinj 'ngo apóstol, tsínj nata' si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si hué daj gahuin ruhua Yan'anj. Nī a'níj nūguan'an nūngüej jnánj únj Sóstenes 'ngo yanj rian án re'. ² Nī a'níj nūngüej únj yanj nan huaj rian án re' huin ín re' 'ngo xi'nin' nico' Yan'anj mán xuman' Corinto. Nī naga'ui' ni é re' niman án re' rian Yan'anj xi'í Jesucristo. Nī gaquínj Yan'anj a ni é re' gahuin a ni é re' tsínj sa' niman rian Yan'anj. Nī hué daj a'níj nūngüej únj yanj nan rian daran' ni ngüi achínj jni'yaj rian Yan'anj nga si-xugüi Jesucristo. Nī hué Jesucristo huin Señor nicaj sun rian ni sij. Nī huin sij Señor rian daran' né'. ³ Nī huin ruhua nūngüej únj sisi chrej né' nga Jesucristo gui'yaj sinduj rian án re'. Nī gahuin din'inj ruhua á re', gui'yaj nūngüej sí', ruhua nūngüej únj.

Acción de gracias por dones espirituales

⁴ Nī nīganj a'uīj si guruhua Yan'anj xi'í a ni é re'. Daj si Yan'anj gui'yaj sinduj rian án re' xi'í si nico' a ni é re' Jesucristo. ⁵ Nī xi'í Jesucristo, nī gahui sa' á re', gui'yaj Yan'anj. Nī gui'yaj Yan'anj sisi a'mi sa' a ni é re'. Nī gui'yaj Yan'anj sisi huin chrūn ni é re' ga'í nuguan' sa' nej. ⁶ Nī xi'í si gui'yaj sa' si-nuguan' Cristo niman án re', nī huej digyán sisi nuguan' xānga' huin. ⁷ Ngaa nī nī a 'ngo nuguan' sa' nitaj si achin rīqui Yan'anj rian án re' ga' mánj. Nī ana'uīj a ni é re' güi nānicaj ruhua' yún Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. ⁸ Nī gui'yaj sí' sisi gahuin ran niman án re' da ganahuij xungüi nan. Ngaa nī nitaj a 'ngo tsínj ga'ue ga'mi gaquin' rian án re' güi nānicaj Señor Jesucristo ga'na' sij. ⁹ Nīganj dagahuin Yan'anj si-nuguan'anj rian né'. Nī hué Yan'anj gaquínj sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga

da'ni Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'.

¿Está dividido Cristo?

¹⁰ Nī achínj jni'yā rian án re' huin ín re' jnánj né' nga si-xugüi Señor Jesucristo sisi uyan ga nīca ruhua daran' ni é re'. Nī si gui'yaj nīni go'ngo ni é re' man'an án re' mánj. Nī uyan ga'mi ni é re' guiman án re'. Nī urin gani ruhua á re' aj. ¹¹ Nī gataj ni dugüi' Cloé gunūnj sisi unun' ni dugüi' ni é re' huin ín re' jnánj né'. ¹² Nī huin ruhuāj gatā sisi ataj go'ngo ni é re': "Huēj nico' si-nuguan' Pablo." Nī ataj ango ni é re': "Huēj nico' si-nuguan' Apolos." Nī ángo ni é re' ataj: "Huēj nico' si-nuguan' Cefas." Nī ángo re' ataj: "Huēj nico' si-nuguan' Cristo." Daj ataj go'ngo a ni é re'. ¹³ Asī ga'í Cristo hua ruhua á re' ní'. Asī gahui' man'ānj rian rugutsi xi'í a ni é re' ga'. Asī si-xugüi man'ānj gata' nnee ni é re' ga'. Sé daj huin mánj.

¹⁴ Nī a'uīj si guruhua Yan'anj sisi nun duguata' nnēj ni é re'. Sanī urin nūngüej tsínj Crispo nga Gayo duguata' nnēj nanj. ¹⁵ Hué dan nī, nī a 'ngo ni é re' si ga'ue gataj sisi gata' nnee ni é re' xi'í si-xugüi mánj. ¹⁶ Nī hué daj duguata' nnēj ni dugüi' Estéfanos. Sanī nitaj si nanun ruhuāj sisi duguata' nnēj ango ni sij mánj. ¹⁷ Daj si nun ga'nij Cristo sisi gan'anj duguata' nnēj ni ngüi mánj. Sanī huin ruhua Cristo sisi ga'mi si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' rian ni sij. Nī sé si-nuguan' tsínj ni'í sa' huin nuguan' a'mi mánj. Sanī a'mi si-nuguan' Jesucristo sisi xācaj ni ngüi cuenta daj gahui' sí' rian rugutsi xi'í ni sij. Ngaa nī ga'ue guxuman ruhua ni ngüi nuguan' sa' a'mi rian ni sij aj.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

¹⁸ Nī ani ruhua ni ngüi gan'anj rian yan'an sisi nuguan' nīyun huin nuguan' nata' né' xi'í si gahui' Cristo rian rugutsi. Sanī nuguan' nan huin 'ngo nuguan' nu-cuaj, gui'yaj Yan'anj rian ni ngüi ganacaj Yan'anj huin né' aj. ¹⁹ Nī gataj si-nuguan' Yan'anj: Ga'nē si-nuguan' ni tsínj ani ruhua sisi chrūn sa' ni sij.

Ni si gahuin nucuaj ni sij xacaj ni sij cuenta xi'i nuguan' sa', gui'ya.
Daj gataj Yan'anj.

²⁰ Ni hua tsinj ni'i ga'i nuguan'. Ni hua tsinj arun yanj libro nej. Ni hua tsinj a'mi nico nuguan' rian ni dugui' sij nej. Sanj nitaj si ni'yanj si-nuguan' ni tsinj daj, gui'yaj Yan'anj si nun xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. ²¹ Ni gui'yaj Yan'anj sisi na'ue gara da'nga' ruhua ni ngui daj hua man'an Yan'anj xi'i si-nuguan' ni tsinj ani ruhua sisi ni'i sa' ni sij. Sanj gani ruhua Yan'anj ganacaj si' ni ngui xi'i si-nuguan' man'an si' huin nuguan' a'mi ni unj rian ni ngui. Ni da'nga' daj 'yaj Yan'anj nunj si ani ruhua da'aj ni ngui sisi nuguan' ni'yun huin aj.

²² Achinj ni tsinj israelita 'ngo rasun sa' 'na' xata' guini'i ni sij. Ni tsinj griego, sanj nano' ni sij si gahuin chrun ni sij. Sanj nata' ni unj sisi gahui' Cristo rian rugutsi xi'i ni ngui. ²³ Ni tsinj israelita huin na'aj, 'yaj nuguan' nan. Ni ani ruhua ango ni ngui 'na' anej chrej sisi 'ngo nuguan' ni'yun huin nuguan' nan. ²⁴ Sanj ni ngui gaquinj Yan'anj ga'na' guinicaj dugui' nga Cristo, ni nunj si ni ngui israelita huin ni sij, asi ni ngui griego huin ni sij, sanj ngaa unun ni sij nuguan' a'mi ni unj, ni huin yya ruhua ni sij sisi nucuaj Cristo xi'i si 'na' sij rian Yan'anj anj. Ni huin yya ruhua ni sij sisi ni'i sa' Cristo xi'i si 'na' sij rian Yan'anj nej. ²⁵ Ni ani ruhua da'aj ni ngui sisi nuguan' ni'yun huin 'ngo si-nuguan' Yan'anj. Sanj nuguan' daj ni'yanj doj daj nga daran' si-nuguan' ni ngui aj. Ni ani ruhua da'aj ni ngui sisi nitaj si nucuaj 'ngo si-nuguan' Yan'anj. Sanj nucuaj nuguan' daj doj daj nga daran' si-nuguan' ni tsinj aj.

²⁶ Ni xacaj a re' cuenta huin in re' jnanj ne' nga xica'uij ne' sisi gaquinj Yan'anj ga'na' a re' guinicaj dugui' a ni e re' nga Cristo. Ni se nico a ni e re' huin tsinj ni'i sa' scanij a ni e re' daj ani ruhua ni ngui. Ni se nico a ni e re' huin tsinj nucuaj scanij a ni e re'. Ni se nico a ni e re' huin tsinj huin achij scanij a ni e re' nej. ²⁷ Sanj nacui Yan'anj a ni e re'. Ni nunj si ani ruhua ni tsinj ni'i sa' sisi nitaj

si ni'yanj a ni e re', sanj gahuin na'aj ni sij xi'i ni e re', gui'yaj Yan'anj. Ni nacui Yan'anj a ni e re' huin in re' ni ngui nitaj si huin achij. Sanj hue daj gahuin na'aj ni tsinj huin achij xi'i a ni e re', gui'yaj Yan'anj anj. ²⁸ Ni nacui Yan'anj ni ngui niqui nga ni ngui nitaj si ni'yanj, ataj ni ngui man chruhua xungui gaquin' nan. Sanj gui'yaj gana ni ngui daj rian ni ngui huin achij doj man chruhua xungui nan, gui'yaj Yan'anj. ²⁹ Ngaa ni ngaa guisij, ni a 'ngo ni ngui si guisij ruhua ga'mi sa' xi'i man'an ni sij rian Yan'anj manj. ³⁰ Sanj gui'yaj Yan'anj sisi uyan guinicaj dugui' ni e re' nga Cristo Jesus. Ni gui'yaj Yan'anj sisi Cristo huin tsinj ni'i daran' nuguan' ni'yanj ne'. Ni xi'i Cristo, ni nitaj si da'ui ne' gaquin', gui'yaj Yan'anj. Ni xi'i Cristo, ni hua sa' niman ne' rian Yan'anj, gui'yaj Yan'anj. Ni naranj Cristo rian si-gaquin' ne', gui'yaj Yan'anj. ³¹ Xi'i daj hua nian si gui'yaj sa' ne' daj run' gataj si-nuguan' Yan'anj: "Si ga'mi sa' ne' xi'i man'an ne' manj. Sanj ninanj ga'mi sa' ne' xi'i Señor aj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

2

Proclamando a Cristo crucificado

¹ Ni ni'i a ni e re' sisi ngaa guisi rian man an re' nataj nuguan' xanga' 'na' rian Yan'anj gunun a ni e re', ni nun ga'mi nuguan' chrun nga nuguan' 'uee gunun a ni e re' huin in re' jnanj ne' nga xica'uij ne'. ² Sanj gani ruhuaj si ga'mi urin nuguan' rian an re' huin si-nuguan' Jesucristo tsinj guinico' rian rugutsi. ³ Ni ngaa guisi rian man an re', ni gahuin na'a ga'mi. Ni guxu'uij. Ni nagananj yunj anj. ⁴ Ni ngaa ga'mi, ni nataj si-nuguan' Yan'anj gunun a ni e re'. Ni nun ga'mi nuguan' chrun huin nuguan' a'mi ni tsinj ni'i sa' manj. Sanj riqui Espiritu Santo sisi nucuaj nuguan' ga'mi rian an re'. ⁵ Nitaj si huin ruhuaj sisi guxuman ruhua a re' ni'yaj a re' Yan'anj xi'i si a'mi man'anj nuguan' a'mi ni tsinj ni'i sa'. Sanj huin ruhuaj sisi guxuman ruhua a re' ni'yaj a re' Yan'anj xi'i si nucuaj si-nuguan' ni unj, gui'yaj Yan'anj anj.

La revelación por el Espíritu Santo

⁶ Sanj hua nuguan' chr̄un ni'i né' 'na' rian Yan'anj. Nj a'mi ni únj nuguan' daj rian ni ngüi unun sa' si-nuguan' Yan'anj. Sanj nitaj si 'na' ni nuguan' a'mi né' rian ni tsínj huin achij rian xungüi gaquin' nan mánj. Daj si ni'i né' sisi ganahuij ni tsínj huin achij daj. ⁷ Sanj a'mi ni únj si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' chr̄un. Nj nuguan' nan huin 'ngo nuguan' gari hui Yan'anj asij sini yan ngaa achin gui'yaj Yan'anj xungüi. Nj huin ruhua Yan'anj sisi ganahuin 'ueé né', gui'yaj nuguan' nan. ⁸ Nun gara da'nga' ruhua ni tsínj huin achij mán chruhua xungüi nuguan' nan. Sisi nun gara da'nga' ruhua ni sij, nj s̄i doco' ni sij rian rugutsi Señor huin tsínj gahuin achij ne' xata' mánj.

⁹ Sanj hua nica rian si-nuguan' Yan'anj: Ni ngüi 'i ruhua ni'yaj Yan'anj, nj hua gui'yaj xugüi Yan'anj ni rasun hua 'ueé.

Nj a 'ngo ni sij nun guini'i ni rasun daj. Nj nun gunun ni sij xi'í ni rasun daj nej. Nj nun gani ruhua ni sij daj hua ni rasun daj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁰ Sanj digyan' Yan'anj ni rasun daj rian ni únj, gui'yaj Espíritu Santo. Daj si ni'yaj sa' Espíritu Santo daran' ni nuguan'. Nj ni'i sa' Espíritu Santo si ani ruhua niman Yan'anj nej.

¹¹ Nitaj a 'ngo tsínj ga'ue xacaj cuenta daj ani ruhua niman 'ngo tsínj da mánj. Sanj urin niman tsínj daj ni'i daj ani ruhua man'an sij. Nj hué ducúanj daj, nj nitaj a 'ngo ni ngüi ni'i daj ani ruhua Yan'anj mánj. Urin Espíritu Santo ni'i daj ani ruhua Yan'anj anj. ¹² Nitaj si ani ruhua ni únj daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Sanj ani ruhua ni únj daj rún' digyan' Espíritu Santo chruhua niman ni únj. Ngaa nj ga'ue xacaj ni únj cuenta daj hua ni nuguan' sa' riqui Yan'anj rian né'. ¹³ Nj a'mi ni únj ni nuguan' sa' nan rian ni ngüi. Nj sé ni nuguan' huin chr̄un ni únj güenda man'an ni únj huin mánj. Sanj a'mi ni únj nuguan' digyan' Espíritu Santo

rian ni únj. Nj a'mi ni únj nuguan' daj rian ni ngüi nun Espíritu Santo niman.

¹⁴ Tsínj acaj chrej chruhua xungüi gaquin' nan, nj na'ue xacaj sij cuenta daj hua nuguan' ataj Espíritu Santo gunun ni ngüi mánj. Daj si nuguan' ni'yun huin ani ruhua sij. Nj na'ue gara da'nga' ruhua sij. Daj si Espíritu Santo 'yaj si gara da'nga' ruhua né' daj hua ni nuguan' da aj. ¹⁵ Tsínj unun si ataj Espíritu Santo, nj nagui'yaj cu sij daran' ni nuguan'. Sanj na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi ni nuguan' ani ruhua tsínj daj huin tsínj unun si ataj Espíritu Santo. ¹⁶ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ni a 'ngo tsínj nun ni'i daj ani ruhua Señor. Nj a 'ngo tsínj s̄i ga'ue digyan' rian Señor mánj. Sanj ni'i ni únj daj ani ruhua Cristo." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj.

3

Colaboradores de Dios

¹ Ngaa guisi rian án re', nj s̄i ga'ue ga'mi rian án re' daj rún' a'mi rian ango ni ngüi nico' sa' Yan'anj huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si nitaj si gani ruhua á re' daj rún' digyan' Espíritu Santo rian án re'. Ngaa nj ga'mi rian án re' daj rún' a'mi rian ni ngüi chéj si-chrej xungüi gaquin' nan. Daj si daj rún' 'yaj ni lij, nj hué daj gui'yaj á re'. ² Nj nun gunucuj á re' gunun a ni é re' nuguan' 'na' rian Espíritu Santo. Nj daj rún' hua 'ngo lij ngaa utsi xi'yanj nni, nj na'ue xaj chra, nj da'nga' daj hua á re', si na'ue gunun a ni é re' ni nuguan' cu digyan' rian án re' mánj. Nj hua gue na'ue gunun a ni é re' mánj. ³ Daj si hua gue ani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Nj huin xicoj ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re'. Nj unun' a ni é re' nga ni dugüi' a ni é re' nej. Nj huin ruhuj gata sisi hua gue 'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan.

⁴ Daj si ataj 'ngo ni é re': "Huéj nico' Pablo." Ni ango ni é re' ataj: "Huéj nico' tsínj gu'naj Apolos." Daj a'mi gōngo a ni é re'. Nj huin ruhuj gata sisi hua gue ani ruhua á re' daj rún' ani ruhua

ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. ⁵ Ni un tsínj huin Pablo, ni un tsínj huin Apolos, ruhua á re' únj. Maan si 'yaj sun nungüej únj rian Señor. Xi'í nungüej únj, ni guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Señor. Ni 'yaj sun go'ngo nungüej únj daj rún' digyán Señor rian únj. ⁶ Ni huēj gunun can huin si-nuguan' Yan'anj scanij a ni é re'. Ni tsínj gu'naj Apolos utaj nnee rian can daj. Sanj Yan'anj gui'yaj si gachi can daj. ⁷ Sanj tsínj gunun nga tsínj utaj nnee, ni sé nungüej tsínj daj gui'yaj achij coj daj huin ín re'. Urin Yan'anj gui'yaj sisi achij coj da aj. ⁸ Ni uyan huin tsínj gunun can nga tsínj utaj nnee. Sanj narue Yan'anj rian go'ngo nungüej únj daj rún' gui'yaj sun go'ngo nungüej únj. ⁹ Ni 'yaj sun nuguan'an nungüej únj nga Yan'anj. Ni rún' huin yo'ój huin ni é re'. Ni 'yaj sun Yan'anj yo'ój daj. Ni daj rún' huin 'ngo hue' 'yaj sun Yan'anj huin ín re' nej.

¹⁰ Ni gui'yaj Yan'anj sinduj riqui sij si huēj huin 'ngo maestro gui'yaj sun sa'aj xi'í hue' daj. Ni aráj ango tsínj hue' daj huin ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj. Sanj ga cuidado ni tsínj gara hue' daj sisi gui'yaj sa' ni sij nga nuguan' daj. ¹¹ Daj si si ga'ue gune' ni sij ango xi'í hue' rian hua guisij garā daj huin Jesucristo mánj. ¹² Ga'ue gara 'ngo tsínj daj gaga' oro, asi plata nej, yej niā' nej, chrun nej, chrin' naco nej, gui'yo nej. ¹³ Sanj güi nāgui'yaj yya Cristo daran' ni nuguan', ni guini'i yya né' daj hua sun gui'yaj go'ngo né'. Daj si ga'na' Cristo nga yan'an. Ngaa ni guini'i né' daj gui'yaj sun go'ngo né'.

¹⁴ Sisi garáj 'ngo tsínj daj hue', ni nun gaca hue' gui'yaj yan'an daj, ngaa ni narue Yan'anj rian sij. ¹⁵ Sanj sisi gaca hue' garáj tsínj daj, ni 'ngo ga ni'ya sun gui'yaj sun sí'. Sanj tsínj daj ganani scanij yan'an, gui'yaj Yan'anj. ¹⁶ Ni ni'i a ni é re' sisi daj rún' huin 'ngo nuhui nne Yan'anj huin ín re'. Ni nne Espíritu Santo chruhua niman án re' aj. ¹⁷ Ni sisi dere' 'ngo tsínj daj ducua Yan'anj, ni hué daj gui'yaj Yan'anj nga sij nej. Daj si hua sa'nin' ducua Yan'anj huin ín re'.

¹⁸ Hué dan ni si digya' yun'unj a ni é

re' man'an án re' mánj. Sisi ani ruhua 'ngo a ni é re' sisi chrun sij xi'í nuguan' 'na' chruhua xungüi nan, ngaa ni ruhuāj sisi nāgui'yaj sij man'an sij daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nun ni'i. Ni hué ducuanj daj, ni ga'ue guisij sij gahuin chrun xanga' sij aj. ¹⁹ Daj si nuguan' chrun ni tsínj man chruhua xungüi nan huin nuguan' ni'yun rian Yan'anj nánj. Ni gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ni xi'í si ani ruhua ni sij sisi chrun ni sij, ni guere' si-nuguan' ni sij, gui'yaj Yan'anj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ²⁰ Ni gataj si-nuguan' Yan'anj nej: "Ni'i Señor sisi nuguan' ni'yun huin si ani ruhua ni tsínj daj huin ni tsínj ani ruhua sisi chrun man'an ni sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²¹ Xi'í daj ni si ga'ue ga'mi xacan ni é re' daj hua tsínj nico' a ni é re' mánj. Daj si daran' ni rasun huin si'yaj a ni é re'. ²² Ni nicaj dugüi' a ni é re' nga man'anj huin Pablo nej, tsínj gu'naj Apolos nej, tsínj gu'naj Cefas nej. Ni si'yaj a ni é re' huin xungüi nan. Ni hua ni'na' a ni é re', gui'yaj Yan'anj. Ni gahui' ni é re', sanj gane niganj a ni é re', gui'yaj Yan'anj. Ni hua sa' mán án re' acuan'. Ni ga sa' guiman a ni é re' ni güi ga'na' nej. Daran'anj huin si'yaj a ni é re' ²³ huin ín re' tsínj nico' Cristo. Ni Cristo huin da'nij Yan'anj nej.

4

El ministerio de los apóstoles

¹ Ngaa ni huin ruhua únj sisi xacaj ni ngüi cuenta sisi tsínj 'yaj sun rian Cristo huin únj. Ni narij sun Yan'anj ni únj sisi nata' únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huin nuguan' digyán naca Yan'anj rian né'. ² Ni xi'í si narij sun Yan'anj ni únj, ni hua nian sisi gui'yaj 'ueé únj nga sun da aj. ³ Güendāj ni nitaj si riun ruhuāj si a'mi a ni é re' xi'í si-sünj. Ni nitaj si riun ruhuāj si a'mi ni tsínj nicaj sun xi'ij mánj. Ni nitaj si riun ruhua man'anj xi'ij nej. ⁴ Ni nunj si nitaj si a'mi gaquin' nimānj xi'ij, sanj sé daj huin ruhuaj gata sisi nitaj gaquin' da'uīj. Daj si ni'ijnj sisi Señor huin si nāgui'yaj yya xi'ij aj. ⁵ Hué daj ni si ga'mi gaquin' a ni é re' xi'í si 'yaj dugüi' a

ni é re' mánj. Gano' naj a ni é re' da ga'na' Señor. Ngaa n̄ gūiri Señor rian xigūin daran' si gari hūi ni ngǖi rian hua rümi'. N̄i gūini'i né' daj ani ruhua ni ngǖi, gūi'yaj Señor. Ngaa n̄i ga'mi sa' Yan'anj xi'í ni ngǖi dagahuin sa' si-nuguan' Yan'anj.

⁶ N̄i hua gatā ni nuguan' nan rian án re' sisi ga' sa' rian án re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. N̄i huin ruhuāj sisi gūini'i a ni é re' nungüej únj Apolos. N̄i gahuin chrun a ni é re' gūi'yaj ni é re' urin si ataj si-nuguan' Yan'anj. N̄i s̄i gunun a ni é re' ango ni nuguan' mánj. Hué dan n̄i s̄i gataj a ni é re' sisi sa' doj si digyán 'ngo tsínj daj daj nga si digyán ango tsínj da mánj. ⁷ N̄i un tsínj gataj sisi sa' doj huin re' rian ango ni ngǖi únj. N̄i un rasun nicáj re' ruhuá re' sisi nitaj Yan'anj riqui rián re' únj. N̄i sisi riqui Yan'anj daran' si nicáj re', ngaa n̄i un sin huin, n̄i 'yaj nne re' sisi nun riqui Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj. ⁸ N̄i nun hua sa' si ani ruhua á re'. Daj si n̄i a 'ngo rasun nun achin rian án re', ruhua á re'. N̄i xuru'ue a ni é re', ruhua á re'. N̄i ngaa nitaj si chracuij únj a ni é re', n̄i gunucuj a ni é re' gūinica j sun a ni é re', ruhua á re' nej. Ngaa n̄i gūinica j nuguan'an ni únj sun nga á re', ruhuāj aj. Nitaj si hua sa' si ani ruhua á re' mánj.

⁹ N̄i ani ruhuāj sisi nico' únj da rucu, gūi'yaj Yan'anj. N̄i daj rún' ran' 'ngo tsínj daj ngaa chruhua gahui' sij, gūi'yaj ni tsínj dagahui' níman, n̄i da'nga' daj ran' ni únj huin únj ni tsínj apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngǖi. Daj si daj doj gahui' únj, ruhuāj aj. N̄i rún' huaj sisi ni'yaj daran' ni ngǖi man chruhua xungǖi nga ni ángel rian ni únj, ruhuāj aj. ¹⁰ N̄i xi'í si nicaj dugüi' ni únj nga Cristo, n̄i ani ruhua ni ngǖi sisi tsínj n̄i'yun huin únj. San̄i tsínj ni'i sa' huin a ni é re', ruhua á re'. Nitaj si nucuj ni únj, ataj ni ngǖi. San̄i tsínj nucuj huin ín re', ruhua á re'. A'mi sa' ni ngǖi xi'í a ni é re', ruhua á re'. San̄i nun huin xan' ruhua ni ngǖi ni'yaj ni sij ni únj mánj.

¹¹ Da' acuan' n̄i ran' únj sayun. N̄i achin xi'nā riqui únj. N̄i nago'o únj nnee nej. N̄i achin si-gan' únj nej. N̄i chran' yun'unj

ni ngǖi ni únj. N̄i nitaj rian gane yya ni únj mánj. ¹² N̄i ninaj únj 'yaj sun únj nga ra'a únj. N̄i ngaa a'mi quij ni ngǖi rian únj, n̄i a'mi únj nuguan' sa' rian ni sij. N̄i ngaa chran' yun'unj ni ngǖi únj, n̄i a'nin' ruhua únj xi'í sayun daj. ¹³ N̄i ngaa a'mi snan'anj ni ngǖi xi'í únj, n̄i a'mi sa' únj nga ni sij. N̄i 'yaj ni ngǖi sisi huin únj daj rún' huin yaco man chruhua xungǖi nan. N̄i rún' huin si quij re'ej ni ngǖi hué daj huin ni únj 'yaj ni sij nej. N̄i hué daj 'yaj ni sij da' güi acuan'.

¹⁴ N̄i nitaj si ruhuāj sisi gahuin na'aj á re' nga nuguan' arünj nan. Maan si nariquij 'ngo chrej sa' rian án re', ruhuāj aj. Daj si rún' huin da'n̄i huin ín re' xi'í si 'i ruhuāj ni'yā a ni é re'. ¹⁵ N̄i nunj si hua ichi' mí maestro digyán rian án re' xi'í Cristo, san̄i nitaj nico chrej a ni é re' mánj. Daj si chrej a ni é re' huin man'anj xi'í si ga'mi si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' rian án re'. ¹⁶ Yu'uj daj n̄i achínj jni'yā rian án re' sisi daj rún' 'yaj man'anj, n̄i da'nga' daj gūi'yaj gue a ni é re'. ¹⁷ Xi'í daj n̄i ga'n̄i tsínj gu'naj Timoteo guchi' sij rian án re'. N̄i rún' huin da'n̄i huin sij rian Señor. N̄i 'i ruhuāj ni'yā sij. N̄i hua n̄ica ruhua sij rian Señor. N̄i gataj Timoteo gunun ni é re' daj hua ducuānj nico' man'anj xi'í Cristo. N̄i gataj sij gunun a ni é re' nuguan' digyānj rian ni ngǖi man n̄in' gachra' huin ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús.

¹⁸ N̄i ani ruhua da'aj ni é re' sisi huin achij ni é re'. N̄i s̄i guchij n̄i'yā rian man án re', ruhua ni sij. ¹⁹ San̄i sisi ruhua Señor, n̄i rá'yanj guchij n̄i'yā rian man án re' aj. Ngaa n̄i sé urin nuguan' a'mi ni sij gūini'Inj. San̄i gūini'Inj sisi hua yya 'yaj ni sij daj rún' ataj ni sij. ²⁰ Daj si rian nicaj sun Yan'anj, n̄i nitaj si ní'yanj ni nuguan' a'mi né' sisi nitaj si-fuerza Yan'anj nicaj ni nuguan' da mánj. ²¹ N̄i un sin huin ruhua á re' si gūi'yā nga á re' ngaa gūis̄i rian man án re' únj. As̄i ruhua á re' gūi'yā castigo a ni é re' ní'. As̄i ruhua á re' gahuin 'i ruhuāj gūini'yā á re', n̄i ga'mi sa'āj rian án re', ruhua á re' sa'.

5

Un caso de inmoralidad juzgado

¹ Nĩ nata' ni ngũĩ riānj sisi hua 'ngo tsínj 'yaj squira' scanij a ni é re'. Nĩ gaquin' daj huin si atoj sij nga nica chrej sij. Nĩ gue gaquin' daj rian ni ngũĩ 'na' anéj chrej huin ni ngũĩ nun ni'i Yan'anj. ² Nĩ hua gue 'yaj nne a ni é re' aj. Dugu'naj huin sisi ganani ruhua á re' xi'í si gui'yaj tsínj daj. Nĩ un sin huin, nĩ nun guĩri a ni é re' tsínj gui'yaj gaquin' daj scanij ni é re' únj. ³ Nĩ nunj si nitaj si niquin' rian án re', sanĩ niquin' nimānj scanij a ni é re'. Nĩ hua gani ruhuāj sisi daj gui'yā nga tsínj gui'yaj gaquin' daj. ⁴ Nĩ ngaa nahuin yu' a ni é re', nĩ xacaj á re' cuenta sisi niquin' nimānj scanij a ni é re', gui'yaj Jesucristo. Nĩ xi'í Señor Jesucristo ataj man'ānj sisi da'ui yya tsínj daj gaquin'. ⁵ Xi'í daj nĩ naga'ui' a ni é re' tsínj daj rian sichre Satanás sisi guĩran' nnee cúj sij sayun. Nĩ guere' nuguan' quij 'yaj nnee cúj sij. Nĩ hué ducuanj daj nacaj Yan'anj niman sij guĩ ga'na' ruhua' yún Señor Jesús.

⁶ Nitaj si hua sa' si a'mi nne ni é re' mánj. Ni'i ni é re' sisi: "Doj levadura, nĩ ayu quinj 'yaj." Nĩ daj rún' 'yaj levadura ngaa ayu quinj 'yaj, nĩ hué daj 'yaj urin tsínj 'yaj gaquin' scanij a ni é re'. ⁷ Xi'í daj guĩri anéj a ni é re' daran' si quij 'nij scanij a ni é re'. Ngaa nĩ daj rún' hua quinj naca sa', nĩ hué daj ga' á re'. Sanĩ gahuin sa' á re' xi'í si gui'yaj Cristo. Daj si daj rún' dagahui' ni sij xachij 'nij xi'í si-gaquin' ni sij, nĩ da'nga' daj gahui' Cristo xi'í si-gaquin' né'. Nĩ huin sí' xachij 'nij gahui' sij pascua. ⁸ Xi'í daj nĩ gui'yaj né' gui'yanj gu'naj pascua. Sanĩ si garasun né' levadura mánj. Daj si daj rún' hua quinj gayu 'nij levadura daj hua daran' si quij man niman né' nga si quij 'yaj né' nej. Sanĩ si garasun né' quinj mánj. Hué dan nĩ ga'ue ga'mi achij né' nga nuguan' xanga'.

⁹ Nĩ hua ga'nĩ ango yanj rian án re'. Nĩ gataj snan'an gunun a ni é re' sisi si guinicaj dugüi' a ni é re' nga ni tsínj 'yaj squira'. ¹⁰ Sanĩ nun garünj rian yanj daj sisi gahuin nini nĩ' ni é re' rian daran' ni tsínj man chruhua xungüi huin ni tsínj nitaj si nico' Jesucristo. Daj si ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan, nĩ 'yaj ni sij

gaquin' nga yun'unj xana. Nĩ huin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij. Nĩ 'yaj tu ni sij si'yaj dugüi' ni sij. Nĩ nico' ni sij yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Ngaa nĩ sisi huin ruhua ni é re' gahuin nini ni é re' rian daran' ni ngũĩ 'yaj ni gaquin' daj, nĩ hua nian gahui a ni é re' xungüi nan gan'anj ni é re' aj. ¹¹ Maan si huin ruhuāj gata sisi si guinicaj dugüi' a ni é re' nga ni tsínj ataj sisi nico' ni sij Cristo, sanĩ a'mi ni sij nga squira' ni sij. Nĩ xicoj ruhua ni sij nga si'yaj dugüi' ni sij. Nĩ nico' ni sij yan'anj 'yaj ra'a ni sij nej. Nĩ a'mi yya ni sij xi'í ni ngũĩ nej. Nĩ huin ni sij tsínj hua xini nej. Nĩ huin ni sij tsínj 'yaj tu. Ngaa nĩ si xa á re' nga ni tsínj 'yaj ni gaquin' da mánj.

¹²⁻¹³ Sé si-sünj huin si gui'yā castigo ni ngũĩ nitaj si nico' Cristo mánj. Yan'anj huin si gui'yaj castigo ni ngũĩ daj. Sanĩ hua nian si nagui'yaj yya á re' si-gaquin' ni ngũĩ nico' Cristo man scanij a ni é re'. Yu'uj daj guĩri ni é re' tsínj xi'i daj scanij a ni é re' nánj.

6

Litigios delante de los incrédulos

¹ Sisi hua 'ngo jnánj né' unun' nga ango jnánj né', nĩ un sin huin, nĩ huaj á re' ga'mi gaquin' a ni é re' rian güesi tsínj nun ni'i Yan'anj, nĩ nun huaj á re' rian ni tsínj sa' nico' Yan'anj únj. ² Asĩ nun ni'i a ni é re' sisi né' ni ngũĩ sa' nico' Yan'anj nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngũĩ man chruhua xungüi nan a'. Nĩ sisi hué ni é re' nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngũĩ man chruhua xungüi nan, nĩ un sin huin, nĩ na'ue nagui'yaj yya á re' 'ngo gaquin' le'ej hua scanij ni é re' únj. ³ Nĩ nun ni'i a ni é re' sisi né' nagui'yaj yya xi'í ni ángel nej únj. Ngaa nĩ hua yya ga'ue nagui'yaj yya né' ni gaquin' man chruhua xungüi aj. ⁴ Nĩ sisi unun' ni é re' xi'í 'ngo nuguan' man chruhua xungüi nan, nĩ un sin huin, nĩ huaj nata' ni é re' rian ni tsínj nun ni'i Yan'anj únj. Daj si nitaj si ní'yanj nico sinuguan' ni tsínj daj. ⁵ A'mĩ nuguan' nan sisi guĩri' a ni é re' si-na'aj aj. Asĩ nĩ a 'ngo tsínj ni'i sa' nitaj huaj scanij ni é re' sisi nagui'yaj yya sij 'ngo gaquin' hua scanij a ni é re' a'. ⁶ Sanĩ sé urin unun' 'ngo jnánj

né' nga dugüi' sij. Sanj huaj nata' ni é re' rian ni tsínj nun ni'i Yan'anj. Nj nun hua sa'aj si 'yaj á re' mánj.

⁷ Xi'í si unun' ni dugüi' ni é re', nj huin ruhuaj gata sisi hua gui'yaj gana nuguan' quij chruhua niman án re'. Sa' huin sisi ga'nin' ruhua á re' nga tsínj gui'yaj gaquin' rian án re'. Sa' huin sisi ga'nin' ruhua ni é re' sisi gui'yaj tu 'ngo tsínj daj si'yaj á re'. ⁸ Sanj 'yaj xi'i man'an án re'. Daj si 'yaj tu ni é re' scanij ni dugüi' ni é re'. ⁹ Nun ni'i a ni é re' sisi si gan'anj gane ni tsínj xi'i rian nicaj sun Yan'anj mánj. Si digya' yun'unj a ni é re' man'an án re' mánj. Daj si rian nicaj sun Yan'anj, nj si gan'anj gane ni tsínj a'mi nga squira' nej, nj tsínj nico' yan'anj 'yaj ra'a ni sij nej, ni tsínj a'mi huí nga nica dugüi' ni sij nej, ni tsínj a'mi nga ango tsínj nej, ¹⁰ ni tsínj 'yaj tu nej, ni tsínj huin ruhua nga si'yaj dugüi' nej, ni tsínj hua xini nej, ni tsínj a'mi yya xi'í ni dugüi' nej, ni tsínj digya' yun'unj ni dugüi' nej. Nj si ga'ue gatu ni tsínj 'yaj ni nuguan' quij nan rian nicaj sun Yan'anj mánj. ¹¹ Nj hué daj gui'yaj da'aj ni é re' asij sini. Sanj yyaj nj naruhui si-gaquin' a ni é re', gui'yaj Yan'anj. Nj gahuin sa' niman án re'. Nj gahuin sa' ni é re' rian Yan'anj, gui'yaj Señor Jesucristo nga Espíritu Santo huin Espíritu 'na' rian Dan'anj né'.

Glorificad a Dios en vuestro cuerpo

¹² A'mi go'ngo ni tsínj daj nj ataj ni sij: "Ga'ue gui'yaj né' daran' si aran' ruhua né'." Xanga' si ataj ni sij, sanj nun hua sa' daran'anj si gui'yā mánj. Xanga' nj ga'ue gui'yā daran' si aran' ruhuāj. Sanj si ga'ue dunā si gui'yaj gana 'ngo nuguan' riānj mánj. ¹³ Nj hué daj ataj go'ngo ni ngüi sisi si xó' huin güenda riquí'. Nj riquí' huin güenda si xó'. Xanga' si ataj ni sij, sanj Yan'anj gui'yaj sisi ganahuij nungüej rasun daj. Nj nitaj si gui'yaj Yan'anj nnee cúj né' sisi ga'mi né' nga squira' né'. Sanj gui'yaj Yan'anj nnee cúj né' sisi gane né' nga Señor. Nj gane Señor nga né' nej. ¹⁴ Nj daj rún' ganá'nij Señor, gui'yaj si-fuerza Yan'anj, nj hué daj gana'nij né', gui'yaj si-fuerza Yan'anj nej.

¹⁵ Nj nun ni'i a ni é re' sisi nnee cúj né', nj daj rún' huin nnee cúj Cristo huin a'. Ngaa nj ga'ue guinicaj dugüi' nuguan'an nnee cúj Cristo nga 'ngo yun'unj xana achéj man'an, gui'yaj né', ruhua á re' ní'. Si ga'ue gui'yaj né' da ga mánj. ¹⁶ Nj nun ni'i a ni é re' sisi ngaa a'mi 'ngo tsínj daj nga 'ngo yun'unj xana achéj man'an, nj nahuin nungüej sij urin nnee cúj a'. Nj hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Urin nnee cúj gahuin nungüej sij nánj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ¹⁷ Sanj sisi nicaj dugüi' né' nga Señor, nj urin niman né' nga Señor.

¹⁸ Dugumi a ni é re' man'an án re'. Nj naxun man'an án re' rian ni yun'unj xana achéj man'an. Daran' ango gaquin' 'yaj 'ngo tsínj daj, nj sé 'ngo gaquin' 'yaj nnee cúj sij huin mánj. Sanj ngaa a'mi sij nga yun'unj xana achéj man'an, nj chran' yun'unj sij nnee cúj man'an sij.

¹⁹ Nj nun ni'i a ni é re' sisi daj rún' hua nuhui sa' hua nnee cúj a ni é re' rian nne Espíritu Santo a'. Nj Yan'anj huin si riqui nnee cúj a ni é re' rian án re'. Sé si'yaj ni é re' huin mánj. ²⁰ Daj si naránj Yan'anj a ni é re' nga si-tun man'an Jesucristo. Xi'í daj nj gui'yaj sa' á re' nga nnee cúj a ni é re', niman án re'. Ngaa nj ga'mi sa' ni ngüi xi'í Yan'anj, gui'yaj á re'. Daj si nico' a ni é re' Yan'anj.

7

Problemas del matrimonio

¹ Yyaj nj nanicā gatā nuguan' nachínj snan'anj ni é re' nga yanj gui'yaj a ni é re'. Dugu'naj huaj sisi si xacaj 'ngo tsínj 'ngo yun'unj xana mánj. ² Sanj rian hua nico gaquin' 'yaj ni tsínj nga ni yun'unj xana, nj hua nian guinicaj 'ngo tsínj daj urin nica sij. Nj hué daj nga 'ngo yun'unj xana, nj urin nica unj guinicaj unj. ³ Nj hua nian si ga'mi 'ngo tsínj sno'o nga nica sij ngaa hué daj huin ruhua unj. Nj hua nian si ga'mi unj nga nica unj ngaa hué daj huin ruhua sij. ⁴ Nj sé nnee cúj urin man'an yun'unj xana daj huin si nicaj unj. Daj si nnee cúj nica unj huin unj. Nj sé nnee cúj urin man'an tsínj sno'o huin si nicaj sij. Daj si nnee cúj nica sij huin sij.

⁵ Nĩ guĩ'yaj nũngüej nica 'ngo tsĩnj daj si huin ruhua nũngüej nica sij. Sanĩ ga'ue gahuin nĩni nũngüej nica sij doj sisi huin ruhua nũngüej nica sij gachinj jni'yaj nũngüej sij rian Yan'anj. Asĩj nĩ ga'mi ruhua' yũn nũngüej nica sij nun sa' nun, nĩ guĩ'yaj gana gaquin' rian nũngüej sij, guĩ'yaj sichre xi'ĩ si sũ gahuin nucuj nũngüej sij gatoj nĩni nũngüej sij.

⁶ Daran' ni nuguan' nan a'mi sa'āj rún' huin permiso huin. Sé sun a'nĩj rian án re' nga ni nuguan' nan mánj. ⁷ Güendāj nĩ huin ruhuāj sisi daran' ni tsĩnj sno'o gahuin daj rún' huin man'ānj. Sanĩ nĩni huin chrej riqui Yan'anj rian da go'ngo né'. Hua 'ngo chrej rian ango jnánj né'. Nĩ hua ango chrej rian ango jnánj né', guĩ'yaj Yan'anj.

⁸ Ngaa nĩ gatā gũnun ni tsĩnj nne urin sisi dugu'naj huaj sisi ga gue gane urin ni sij daj rún' nněj. Nĩ hué daj gatā gũnun ni yun'unj xana nne urin nga ni yun'unj xana mmij nej. ⁹ Sanĩ sisi na'ue gũnucuj 'ngo tsĩnj daj gane urin sij, nĩ xacaj naj sij nica sij. Daj si sa' huin si xacaj sij nica sij. Ngaa nĩ sũ gahuin ruhua sij nĩ'yaj sij ni yun'unj xana mánj.

¹⁰ Sanĩ a'nĩj sun rian án re' ni tsĩnj hua xacaj nica. Nĩ sé si a'nĩj man'ānj sun daj rian án re'. Sanĩ si-nuguan' Señor huin aj. Nĩ nuguan' nan huin sisi sũ duna ni yun'unj xana nica unj. ¹¹ Nĩ sisi duna 'ngo yun'unj xana nica unj, ngaa nĩ hua nian gane urin unj, asi ga'ue na'mi unj nga nica unj. Nĩ sũ ga'ue duna 'ngo tsĩnj daj nica sij mánj.

¹² Nĩ atā 'ngo nuguan' rian ango ni é re'. Nĩ si-nuguan' man'ānj huin nuguan' nan. Sé rian Señor 'naj mánj. Sisi 'ngo tsĩnj nico' Jesús, ni nica sij nun xuman ruhua nĩ'yaj Yan'anj, nĩ sisi a'uej ruhua unj gane unj nga sij, nĩ sũ rani sij nan' unj ducua unj mánj. ¹³ Nĩ sisi 'ngo yun'unj xana nico' Jesús, nĩ nica unj nun xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj, nĩ sisi a'uej ruhua sij gane sij nga unj, nĩ sũ rani unj nan' sij ducua sij mánj. ¹⁴ Nĩ xi'ĩ si xuman ruhua nica 'ngo tsĩnj nun xuman ruhua daj, nĩ chracuĩj Yan'anj sí' gahuin sa' sí'. Daj si xuman ruhua nica sí' ni'yaj ún' Yan'anj.

Nĩ xi'ĩ si xuman ruhua nica 'ngo yun'unj xana nun xuman ruhua daj, nĩ chracuĩj Yan'anj yun'unj xana daj gahuin sa' unj. Daj si xuman ruhua nica unj ni'yaj sí' Yan'anj. Nĩ sisi sé daj huin, nĩ da'ui da'nĩj a ni é re' gaquin' rian Yan'anj. Sanĩ gahuin sa' da'nĩj a ni é re' rian Yan'anj.

¹⁵ Sanĩ sisi huin ruhua tsĩnj nun xuman ruhua daj gahuin nĩni sij rian nica sij, ngaa nĩ ga'nin' din'inj ruhua né' si gan'anj sij. Nĩ hué ducuanj daj huin sisi yun'unj xana nun xuman ruhua daj, nĩ huin ruhua unj gahuin nĩni unj rian nica unj, ngaa nĩ ga'nin' din'inj ruhua sij sisi nan' unj ducua unj. Daj si nitaj xi'ĩ si da fuerza gane nũngüej nica tsĩnj daj. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi ga din'inj rian né' guĩman né'. ¹⁶ Nĩ nun ni'ĩ re' huin re' yun'unj xana sisi ga'ue gũxuman ruhua nica re' nĩ'yaj sij Yan'anj, guĩ'yaj re' ní'. Nĩ man'án re' tsĩnj sno'o, nĩ nun ni'ĩ re' sisi ga'ue gũxuman ruhua nica re' nĩ'yaj ún' Yan'anj, guĩ'yaj re' ní'.

¹⁷ Nĩ daj rún' hua go'ngo né' ngaa gaquĩnj Señor ga'na' né', nĩ da'nga' daj ga né' aj. Nĩ hué daj a'nĩj sun rian daran' ni ngũj nico' Cristo man ni sij go'ngo xuman'. ¹⁸ Nĩ sisi gaquĩnj Yan'anj ga'na' 'ngo tsĩnj hua taj da'nga' nnee cúj sij, nĩ hué daj ga sij. Nĩ sisi gaquĩnj Yan'anj ga'na' 'ngo tsĩnj nitaj da'nga' táj nnee cúj sij, nĩ sũ ga'ue gũta' ni sij da'nga' nnee cúj sij mánj. ¹⁹ Hué dan nĩ ga'ue si taj da'nga' nnee cúj né'. Ga'ue si nitaj da'nga' táj né'. Nitaj si 'yaj mánj. Sanĩ nuguan' huin rian huin sisi dagahuin né' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. ²⁰ Nĩ daj rún' hua gane da go'ngo né' ngaa gaquĩnj Yan'anj ga'na' né', nĩ da'nga' daj ga gane né' aj.

²¹ Sisi tsĩnj guĩ'yaj sun yun rian xuru'ue gahuin re' ngaa gaquĩnj Yan'anj ga'na' re', nĩ sũ gahuin ruhuá re' mánj. Sanĩ sisi ani ruhuá re' sisi ga'ue gahuin nĩni re' rian xuru'ue daj, nĩ hué daj guĩ'yaj re' aj.

²² Nĩ 'ngo tsĩnj guĩ'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue ngaa gaquĩnj Señor ga'na' sij, nĩ gahuin ní'nij niman sij, guĩ'yaj Señor. Nĩ hué ducuanj daj huin, nĩ 'ngo tsĩnj nitaj si 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue ngaa gaquĩnj Señor ga'na' sij, nĩ huin sij 'ngo

tsínj 'yaj sun yun rian Cristo. ²³ Naru'ue nico Yan'anj guiran a ni é re'. Ngaa nī sī duna á re' sīsī guī'yaj sun yun a ni é re' rian ni tsínj mánj. ²⁴ Ngaa nī daj rún' gane go'ngo né' ngaa gaquínj Yan'anj ga'na' né', nī hué daj gane né' rian Yan'anj huin ín re' jnánj né' ngā xica'uij né'.

²⁵ Nitaj si ga'nin' Señor sun riánj sīsī gatā gunun a ni é re' daj guī'yaj ni ngūi nne urin. Maan si gatā rian án re' daj rún' ani ruhuāj. Nī ga'ue gūxuman ruhua á re' ngā si-nūguan'ánj xi'í si gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya man'ánj. Xi'í daj nī nuguan' xāngā' huin si-nūguan'ánj. ²⁶ Hué dan nī xi'í ni sayun guimán né', nī sa' doj sīsī guna 'ngo tsínj daj rún' nne sij, ruhuāj aj.

²⁷ Sīsī hua nica re', nī sī duná re' nica re' mánj. Sīsī nitaj nica re', nī sī nano' re' xācaj re' yun'unj xāna mánj. ²⁸ Nī sīsī xācaj re' yun'unj xāna, nī sé 'ngo gaquin' huin mánj. Nī sīsī xācaj 'ngo yun'unj xāna hua lij 'ngo tsínj sno'o, nī sé 'ngo gaquin' huin mánj. Sanī ni ngūi hua nica, nī guīran' ni sij sayun xungūi nan. Nī huin ruhuāj sīsī ganani a ni é re' rian sayun da aj.

²⁹ Huin ruhuāj ga'mī 'ngo nuguan' rian án re' huin ín re' jnánj né' ngā xica'uij né': Doj gūi hua rian né'. Ngaa nī daj rún' hua 'ngo tsínj nitaj nica, nī hué daj ga 'ngo tsínj hua nica gane sij. ³⁰ Nī tsínj aco, nī sī gaco sij mánj. Nī tsínj huin niā' ruhua, nī sī ga'nga' sij mánj. Nī tsínj ránj ni rasun daj, nī gani ruhua sij sīsī sé si'yaj sij huin si ránj sij mánj. ³¹ Nī tsínj niā' ruhua ngā ni rasun man chruhua xungūi nan, nī sī gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni rasun da mánj. Daj si xungūi ni'i né', nī huaj ganahuij.

³² Huin ruhuāj sīsī sī guiriun ruhua á re' mánj. Tsínj nne urin, nī nahuij ruhua sij ngā si-nūguan' Señor. Daj si huin ruhua sij guī'yaj sij si aran' ruhua Señor. ³³ Sanī tsínj hua nica, nī nahuij ruhua sij ngā ni rasun man chruhua xungūi. Nī huin ruhua sij guī'yaj sij daj rún' aran' ruhua nica sij. ³⁴ Nī daj rún' 'yaj tsínj, nī da'nga' daj 'yaj yun'unj xāna nej. Nī yun'unj xāna nne urin, nī nahuij ruhua unj xi'í si-nūguan' Señor. Nī huin ruhua

unj sīsī gahuin sa' nnee cúj unj, niman unj nej. Sanī yun'unj xāna hua nica, nī nahuij ruhua unj ngā ni rasun man chruhua xungūi nan. Nī huin ruhua unj guī'yaj unj si aran' ruhua nica unj. ³⁵ A'mī ni nuguan' nan rian án re' sīsī gahuin 'ueé rian án re'. Nī sé si huin ruhuāj ga'nīj rian án re' mánj. Maan si huin ruhuāj sīsī 'ueé guī'yaj á re' guinico' sa' á re' man'an Señor.

³⁶ Nī sīsī hua da'nī xāna 'ngo tsínj daj, nī hua guisij yo' xācaj unj tsínj sno'o, nī ani ruhua tsínj daj sīsī sa' huin xācaj da'nīj sij tsínj sno'o, ngaa nī ga'ue xācaj unj tsínj sno'o si sé 'ngo gaquin' huin mánj. ³⁷ Sanī sīsī hua 'ngo tsínj hua nica niman sīsī sī ga'ue xācaj da'nī xāna tsínj sno'o, nī hua sa' huin guī'yaj sij sīsī sī xācaj unj tsínj sno'o ngaa nitaj xi'í xācaj unj tsínj sno'o aj. ³⁸ Hué dan nī tsínj a'ui' da'nīj rian tsínj sno'o, nī sa' 'yaj sij. Nī tsínj na'uej ruhua ga'ui' sij da'nīj rian tsínj sno'o, nī sa' doj 'yaj sij nánj.

³⁹ Nī yun'unj xāna hua nica, nī hua niān si gane unj ngā sij da gahui' sij, ataj si-ley Yan'anj. Sanī sīsī gahui' nica unj, nī ga'ue xācaj unj un tsínj sno'o garan' ruhua unj xācaj unj. Sanī hua niān si xācaj unj 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁴⁰ Sanī gahuin niā' ruhua unj doj sīsī sī xācaj unj 'ngo tsínj sno'o, ruhuāj aj. Nī ani ruhuāj sīsī uyan gataj Espiritu Santo nej.

8

Lo sacrificado a los ídolos

¹ Yyaj nī ga'mī xi'í nnee xucu a'ui' ni ngūi rian yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Ni'i né' sīsī ga'ue xācaj daran' né' cuenta xi'í ni rasun. Nī xi'í si ni'í, nī ani ruhua né' sīsī huin achij né'. Sanī sīsī 'i ró' ni'yó' ni dugūi', nī gahui sa' ni sij, guī'yaj né'. ² Sīsī ani ruhua 'ngo tsínj daj sīsī ni'i sa' sij, sanī hua yya nun ni'i sij ni nuguan' achin guini'i sij. ³ Sanī sīsī 'i ruhua 'ngo tsínj daj ni'i sij Yan'anj, nī ni'i Yan'anj sij aj.

⁴ Hué dan nī a'ui' ni ngūi nnee rian ni yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Sanī ni'i né' sīsī ni yan'anj daj nitaj si ní'yanj chruhua

xungüi nan. Daj si hua urin Yan'anj xanga'. ⁵ Ni xata' nga nica' rian yo'ój man yan'anj nico' ni ngüi. Ni xanga' ni man nico yan'anj nico' ni sij. Ni man ni tsínj huin yan'anj ruhua ni sij. ⁶ Sanj güendó' ni hua urin Yan'anj riún' huin chrej né'. Ni hué urin Yan'anj huin si gui'yaj daran' rasun man chruhua xungüi nan. Ni xi'í man'an Yan'anj hua ni'na' né'. Ni hua urin Señor tsínj gu'naj Jesucristo. Ni xi'í Jesucristo, ni hua daran' ni rasun man chruhua xungüi nan. Ni xi'í si' ni hua ni'na' daran' né' nej.

⁷ Sanj sé daran' né' ni'i nuguan' nan. Ni hua gu'yun go'ngo ni jnánj né' guinico' ni sij ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi. Ni xi'í si guinico' go'ngo ni sij ni yan'anj daj, ni ani ruhua ni sij sisi yan'anj xanga' huin ni yan'anj daj. Ngaa ni ngaa xa ni sij si a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj daj, ni da'ui ni sij gaquin', ruhua ni sij. Daj si nun nucua j niman ni sij. ⁸ Sé xi'í si xa né', ni ga'ue gahui so' doj rian Yan'anj. Si gahuin sa' né' xi'í si xa né'. Ni si gahuin sa' né' xi'í si nun xa né' mánj.

⁹ Sanj ga cuidado a ni é re' xi'í si ga'ue xa á re' un rasun gahuin nun sa' nun guiran' jnánj án re' gaquin', gui'yaj á re'. ¹⁰ Gui'yó' cuenta sisi man'án re' huin 'ngo tsínj ni'i ni nuguan' nan. Ni nné re' xa re' 'ngo nuhui rian man ni yan'anj daj. Ni sisi guini'i 'ngo jnánj re' huin tsínj nun nucua j niman si xa re' yu'uj daj, ni si ruhuaj, ni gahuin ruhua sij xa sij si a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj daj. ¹¹ Hué dan ni xi'í si ni'í re' ni nuguan' nan, ni duna 'ngo jnánj né' tsínj nun nucua j niman si-chrej Yan'anj, gui'yaj man'án re'. Ni gahui' Cristo xi'í tsínj daj. ¹² Xi'í daj ni gui'yáj re' gaquin' rian tsínj nun nucua j niman. Ni guere' ruhua sij, gui'yáj re'. Ni hué daj gui'yáj re' gaquin' rian man'an Cristo nej. ¹³ Yu'uj daj ni sisi gui'yā si duna jnān si-chrej Yan'anj xi'í si xāj nnee, ngaa ni nitaj aman xāj nnee mánj. Daj si na'uej ruhuāj digyānj chrej nun hua sa' rian jnān mánj.

9

Los derechos de un apóstol

¹ Ni'i a ni é re' sisi ga'ue gui'yā si aran' ruhuāj. Sé moso 'yaj sun yun huinj mánj. Huēj huin apóstol, gui'yaj Jesucristo sisi ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. Ni hua guini'inj Jesús, tsínj nicaj sun rian né'. Ni xi'í si gui'yaj sūnj si-sun Señor, ni guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Jesús. ² Ga'ue sisi nun gara xina ango ni tsínj sisi huinj apóstol. Sanj hua yya ni'i a ni é re' sisi hué daj huinj. Daj si xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesús, gui'yaj nuguan' ga'mi rian án re', ni hué nan huin 'ngo da'nga' digyān sisi xanga' huinj 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. ³ Ni xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesucristo, gui'yā, ni ataj snan'ān nuguan' daj rian ni tsínj nitaj si a'mi sa' xi'ij.

⁴ Xi'í daj ni hua si-chrē si xāj. Ni hua si-chrē si go'ój. ⁵ Ni hua si-chrē nicā gan'ān 'ngo yun'unj xana xuman ruhua ni'yaj Yan'anj gahuin nicāj daj rún' 'yaj ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. Ni da'nga' daj 'yaj ni jnánj Señor nga tsínj gu'naj Cefas nej. ⁶ Así nitaj si hua si-chrej nungüej únj Bernabé sisi dugumi ni ngüi nungüej únj daj rún' 'yaj ni sij nga ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús a'. Sé daj huin mánj. ⁷ Ni xa 'ngo snado san'anj man'an sij ní'. Nitaj mánj. A'ui' gobierno si xa sij. Ni hua 'ngo tsínj gunun coj uva, ni nun ga'ue xa sij uva daj ní'. Nitaj mánj. Ni hua 'ngo tsínj dugumi dán sij xachij, ni nun ga'ue go'o sij to gani sij da ní'. Nitaj mánj.

⁸ Ni si gani ruhua ni é re' sisi a'mi daj rún' a'mi ni tsínj man chruhua xungüi mánj. Daj si hué daj gataj si-ducuanj Moisés nej. ⁹ Ni hua nica rian libro daj: "Si ga'nij né' nnánj du'ua sicúj gununj du'ua xuj ngaa duguáj xi'í xuj strigo gahuin sa' strigo mánj." Daj gataj rian si-ducuanj Moisés. Ni nahuij ruhua Yan'anj nga urin ni sicúj, ruhua á re' ní'. ¹⁰ Así xi'í man'an né' a'mi nuguan' nan sa'. Hué xi'í né' a'mi nuguan' nan. Ni tsínj nachéj yo'ój, ni ana'uij sij sisi guiri' sij si xa sij rian yo'ój daj. Ni tsínj agan' chrun, ni hué daj ana'uij sij si guiri' sij si xa sij nej.

¹¹ Ni daj rún' hua tsínj 'yaj sun yo'ój, ni hué daj hua ni únj xi'í a ni é re'. Daj si ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj gunun a ni é

re'. Xi'í daj n̄i ga'ue r̄iqui ni é re' doj rasun gūiri' únj, ruhuāj aj. ¹² N̄i sis̄i a'ui' a ni é re' rian ango ni tsínj, n̄i n̄an̄j huaj r̄iqui a ni é re' si x̄a ni únj. N̄i hua si-chrē n̄ahuin ra'āj rian án re'. San̄i nun gūi'yā da mánj. Maan si ga'nin' ruhuāj nḡa si ran'ānj. Daj si nitaj si huin ruhuāj sis̄i chran' yun'unj ango ni nuguan' nḡa xi'í si-nuguan' Cristo mánj.

¹³ N̄i ni tsínj 'yaj sun chruhua nuhui, n̄i xa ni sij da'aj ni rasun huaj nicaj ni ngüi chruhua nuhui daj. N̄i ni tsínj chracuij xucu naga'ui' ni ngüi rian Yan'an̄j, n̄i xa ni sij da'aj nnee xucu naga'ui' ni ngüi daj. ¹⁴ N̄i hué ducuan̄j daj huin sis̄i ga'nin' Señor sun sis̄i gūiri' ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi sis̄i x̄a ni sij, gūi'yaj ni ngüi unun nuguan' daj.

¹⁵ N̄i hua si-chrē si hué daj gūi'yā. San̄i nitaj aman gūi'yā da mánj. N̄i nun garünj nuguan' nan sis̄i r̄iqui a ni é re' rasun riānj. Ḡahūij ruhuāj sis̄i na'ue gūi'yaj s̄un̄j gūiri'tj si x̄āj. ¹⁶ N̄i na'ue ḡa'mi x̄acānj xi'í si a'mi si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi. Daj si hua niān dagahūinj rian si-sun Señor. N̄i niq̄ui nimānj sis̄i s̄i ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi aj. ¹⁷ N̄i sis̄i huin niā' ruhuāj ḡa'mi si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi, n̄i n̄aru'ue Yan'an̄j riānj. N̄i sis̄i nitaj si huin niā' ruhuāj ḡa'mi si-nuguan' Yan'an̄j, san̄i hua niān sis̄i hué daj gūi'yā xi'í si garun sun Yan'an̄j riānj. ¹⁸ N̄i un̄ sin n̄aru'ue Yan'an̄j riānj, ruhua á re' únj. Du'ue man'ānj huin si ga'ue ḡa'mi yünj si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi. N̄i huin ruhuāj gatā sis̄i hua si-chrē r̄iqui ni sij rasun riānj xi'í si ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j rian ni sij. San̄i sé si ach̄in si r̄iqui ni sij riānj mánj.

¹⁹ Sé si a'nin' ni ngüi sun riānj. N̄i hua ní'nij riānj sis̄i gūi'yā daran' si garan' ruhuāj. San̄i ḡahūinj 'ngo tsínj 'yaj sun rian daran' ni ngüi xi'í si huin ruhuāj ḡuxuman ruhua nico ni sij n̄i'yaj sij Cristo. ²⁰ N̄i ngaa huaj man'ānj scanij ni tsínj israelita, n̄i 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuāj si ḡuxuman ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij Cristo. N̄i nunj si nitaj si a'nin' si-ley Moisés sun riānj, san̄i ngaa

huaj man'ānj scanij ni tsínj rian a'nin' si-ley Moisés sun, n̄i 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuāj si ḡuxuman ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij Cristo. ²¹ N̄i ngaa huaj man'ānj scanij ni tsínj nun nico' ley daj, n̄i 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuāj sis̄i ḡuxuman ruhua ni sij n̄i'yaj sij Cristo. N̄i sé si 'yā si aran' ruhuāj gūi'yā. Daj si unünj si a'nin' Yan'an̄j sun riānj. N̄i unünj si a'nin' Cristo sun riānj nej. ²² N̄i ngaa huaj man'ānj scanij ni tsínj achin gūini'i s̄a' daj hua si-chrej Yan'an̄j, n̄i 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuāj si gūini'i s̄a' ni sij si-chrej Yan'an̄j. N̄i huin ruhuāj gatā sis̄i uyan 'yā nḡa daj rún' 'yaj ḡo'ngo ni ngüi daj xi'í si huin ruhuāj si ḡuxuman ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij Cristo.

²³ N̄i 'yā daran' ni nuguan' nan xi'í si-nuguan' Yan'an̄j huin nuguan' s̄a'. Ngaa n̄i gūi'yaj s̄a' Yan'an̄j nḡa man'ānj xi'í nuguan' daj, ruhuāj aj. ²⁴ Ni'i a ni é re' daj 'yaj ni tsínj ngaa unánj ni sij nḡa dugüi' ni sij. N̄i huin ruhua ni sij gūi'yaj gana ni sij rian dugüi' ni sij. San̄i urin dugüi' ni sij 'yaj gana, n̄i n̄acaj sí' premio. Hué ducuan̄j da huin, n̄i ḡunánj s̄a' a ni é re' chruhua si-chrej Yan'an̄j sis̄i n̄ahuin ra'a á re' premio n̄ariqui Yan'an̄j rian án re'. ²⁵ Daran' ni tsínj 'yaj chr̄un sis̄i ḡuducu ni sij, n̄i gūi'yaj gana ni sij, n̄i hua cuidado ni sij nḡa nnee cúj ni sij sis̄i gūi'yaj gana ni sij, ruhua ni sij. N̄i hué daj 'yaj ni sij sis̄i ga'ue gūi'yaj gana ni sij 'ngo corona coj huaj ganaco, ruhua ni sij. San̄i unun' si-chrej Yan'an̄j sis̄i n̄ahuin ro'ó' 'ngo corona nitaj aman ḡuchruj.

²⁶ Nitaj si unān daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nun ni'i n̄i a gūisij sij. N̄i nitaj si unünj nḡa sichre daj rún' 'yaj 'ngo tsínj a'ui' rian nane mánj. ²⁷ San̄i 'yaj fuerzāj sis̄i dagahuin nnee cū si huin ruhua man'ānj. N̄i hua ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi. N̄i hué daj 'yā nḡa nnee cū xi'í si na'uej ruhuāj sis̄i ḡahuin man'ānj 'ngo tsínj na'ue gūi'yaj gana chruhua si-chrej Yan'an̄j mánj.

10

Amonestaciones contra la idolatría

¹ Nj xacaj a ni é re' cuenta daj guiran' ni xi né', ni tsínj guimán asij ná huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si gane ni xi né' riqui nga daj. Nj gachin daran' ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj, gui'yaj Yan'anj. ² Nj daj rún' ata' nnee né' gahuin nuguan'an né' nga Jesús, nj hué daj gata' nnee ni sij gahuin nuguan'an ni sij nga Moisés ngaa guimán ni sij riqui nga daj ngaa gachin ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj daj. ³ Nj uyan xa daran' ni sij si ga'ui' Yan'anj rian ni sij xa ni sij. ⁴ Nj go'o ni sij nnee ga'ui' Yan'anj si go'o ni sij nej. Nj nnee daj huin nnee gahui rian huej, gui'yaj Yan'anj. Nj huej daj huin Cristo huin tsínj guinicaj dugüi' nga ni sij ngaa gachéj ni sij yu'uj daj. ⁵ Sanj nun garan' ruhua Yan'anj nga si gui'yaj nico ni tsínj daj. Xi'í daj nj gahui' nico ni sij. Nj guna niman ni sij quij qui'yanj naco daj, gui'yaj Yan'anj.

⁶ Nj xi'í si guiran' ni sij, nj digyán Yan'anj rian né' sisi sj gahuin ruhua né' gui'yaj né' nga si quij hua daj rún' gui'yaj ni sij asij ná. ⁷ Ngaa nj sj guinico' a ni é re' yan'anj gui'yaj ra'a ni tsínj daj rún' gui'yaj go'ngo ni sij. Nj hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ni gan'anj gane ni sij xa ni sij go'o ni sij. Nj naxuman ni sij, nj quij ducu ni sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ⁸ Ngaa nj sj gui'yaj squira' né' nga ni yun'unj xana daj rún' gui'yaj go'ngo ni tsínj israelita. Nj xi'í daj, nj gahui' ico hua'nij ni ngüi urin güi, gui'yaj Yan'anj. ⁹ Nj nun guxu'ui' ni sij gui'yaj ni sij gaquin'. Maan si huin ruhua ni sij guini'i ni sij sisi xanga' gui'yaj Yan'anj castigo ni sij xi'í gaquin' gui'yaj ni sij. Nj gui'yaj ni sij gaquin'. Sanj gahui' ni sij, gui'yaj xucúaj. Xi'í daj nj sj gui'yaj né' da mánj. ¹⁰ Nj sj ga'mi gaquin' né' xi'í Yan'anj daj rún' gui'yaj go'ngo ni sij. Ngaa nj dagahui' 'ngo ángel ni sij, gui'yaj Yan'anj.

¹¹ Nj xi'í si guiran' ni xi né' ni sayun daj, nj digyán Yan'anj 'ngo nuguan' rian né' sisi sj gui'yaj né' ni gaquin' daj. Nj hua nica rian si-nuguan' Yan'anj asij ná sisi gahuin chrun né' mán né' güi huaj ganahuij xungüi nan. ¹² Hué dan nj sisi

ani ruhua né' sisi hua nica niman né' nga si-nuguan' Yan'anj, nj ga cuidado né' nga man'an né' sisi sj guinij né' rian gaquin'. ¹³ Daj rún' huin sayun chran' ni é re', nj hué daj huin sayun ran' daran' ni ngüi. Nj ga'ue ga yya ruhua á re' sisi sj duna Yan'anj si guiran' ni é re' 'ngo sayun na'ue gunucuaaj ni é re' guiran' a ni é re' mánj. Sanj ngaa guiran' án re' sayun daj, nj digyán Yan'anj daj gachin a ni é re' rian sayun daj. Asij nj ga'ue gunucuaaj a ni é re' rian sayun daj, gui'yaj Yan'anj.

¹⁴ Ngaa nj gahuin nini a ni é re' rian ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij huin ín re' ni jnán 'i ruhuāj. ¹⁵ Tsínj acaj cuenta huin ín re', ruhuāj aj. Xi'í daj nj ga'ue xacaj sa' á re' da'nga' sisi nuguan' sa' huin nuguan' a'mi rian án re'. ¹⁶ Nj ngaa nahuin yu' né', nj achínj jni'yaj né' rian Yan'anj xi'í si go'o né' vaso nnee vino sa' daj. Daj si daj rún' hua si-tun man'an Cristo, nj hué daj hua nnee vino daj rian né'. Nj ura' da'aj né' chrachrúnj. Nj hué 'ngo sinduj nico huin gui'yaj Cristo xi'í né'. Nj xa nuguan'an né' doj chrachrúnj daj. Nj daj rún' hua nnee cúj Cristo, nj hué daj hua chrachrúnj daj rian né'. ¹⁷ Nj nunj si nico né', sanj daran' né' xa urin chrachrúnj. Nj xi'í daj, nj huin né' urin nnee cúj. ¹⁸ Nj xacaj á re' cuenta daj gui'yaj ni tsínj israelita asij ná. Xa ni sij nnee xucu dagahui' ni sij rian Yan'anj. Xi'í daj nj daj rún' hua urin ngüi hué daj hua daran' ni sij rian Yan'anj.

¹⁹ Ngaa nj un sin huin ruhuāj gatā nga nuguan' nan únj. Huin ruhuāj gatā sisi yya Yan'anj huin yan'anj gui'yaj ra'a ni ngüi ní'. Sé daj huin mánj. Nj huin ruhuāj gatā sisi nini huin nnee a'ui' ni sij rian yan'anj gui'yaj ra'a ni sij ní'. Sé daj huin mánj. ²⁰ Maan si huin ruhuāj gatā sisi ngaa a'ui' ni tsínj 'na' anéj chrej xucu rian yan'anj 'yaj ra'a ni sij, nj sé rian Yan'anj xanga' a'ui' ni sij mánj. Sanj a'ui' ni sij rian ni nane xi'i. Nj na'uej ruhuāj sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga ni nane xi'i mánj. ²¹ Nj na'ue go'o a ni é re' vaso nnee riqui Señor, ngaa nj nanicaj á re' go'o a ni é re' vaso nnee riqui ni nane xi'i aj. Nj na'ue gane a ni é re' rian si-mesa Señor xa á re' si riqui sí', ngaa nj nanicaj á re'

gane a ni é re' rian si-mesa ni nane xi'i xa á re' mánj. ²² Asi huin ruhua né' sisi ga'man ruhua Señor ni'yaj sij né' ní'. Asi nucuj né' doj daj nga sij ruhua á re' a'. Sé daj huin mánj.

Haced todo para la gloria de Dios

²³ Ga'ue gu'yaj né' si aran' ruhua né', ataj ni ngüi. Xanga', sanj sé si sa' huin sisi gu'yaj né' daran' si aran' ruhua né'. Xanga' sisi ga'ue gu'yaj né' si aran' ruhua né'. Sanj na'ue gahuin sa' né' sisi gu'yaj né' daran' si aran' ruhua né'. ²⁴ Si nano' né' si ga sa' rian ni man'an né'. Sanj nano' né' sisi ga sa' rian ango ni dugüi' né' aj.

²⁵ Ga'ue xa á re' daran' ni nnee ane' rian yu'ue. Ni si nachínj snan'anj a ni é re' sisi nnee daj huin nnee xucu naga'ui' ni sij rian ango yan'anj mánj. ²⁶ Daj si si'yaj Señor huin xungüi nan nga daran' si man chruhua xungüi nej.

²⁷ Ni sisi aquínj 'ngo tsínj nun xuman ruhua ni'i Yan'anj sisi gan'anj xa re' ducua' sij, ni sisi huin ruhua re' gan'anj re' xa re' nga sij, ni xa re' daran' si riqui sij xa re'. Ni si nachínj snan'anj re' sij un nnee huin mánj. ²⁸ Sanj sisi gataj snan'anj 'ngo tsínj daj: "Nnee daj huin nnee xucu naga'ui' ni sij rian yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi", ngaa ni si xa re' nun sa' nun gu'yaj xi'ij nga tsínj gataj daj. Daj si si ruhuj, ni nun gahuin yya ruhua sij sisi ga'ue xa sij nnee daj. ²⁹ Ni ni'i man'an re' sisi sé 'ngo gaquin' huin sisi xa re' nnee daj. Sanj ango tsínj daj, ni 'ngo gaquin' huin sisi xa sij, ruhua sij. Ni ga'ue nachin' snan'anj 'ngo a ni é re' man'anj: "Un sin huin, ni gu'yā daj rún' huin ruhua ango tsínj únj. ³⁰ Ni sisi naga'uñj si guruhua Yan'anj nga si xāj, ni un sin huin, ni guta' 'ngo tsínj daj gaquin' xirāj. Hua ní'nij riānj sisi xāj nnee daj." Hué daj nachin' snan'anj 'ngo ni é re', ruhuāj aj.

³¹ Sanj, asi si xa né', asi si go'o né', asi si 'yaj né', ni da'ui né' gu'yaj né' daran'anj xi'í si ga'mi sa' ni ngüi rian Yan'anj anj.

³² Hué dan ni si digyán án re' 'ngo chrej a'nan' rian ni ngüi israelita nga ni ngüi 'na' anéj chrej nej, daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj mánj. ³³ Güendāj ni nahuij ruhuāj gu'yā daran'anj daj rún'

aran' ruhua ni ngüi. Ni nitaj si nahuij ruhuāj nga si aran' ruhua man'anj. Sanj da'nga' daj 'yā sisi ga'ue ganani ni sij, gu'yaj Yan'anj anj.

11

¹ Hué dan ni guñico' a ni é re' si-chrej man'anj daj rún' nicōj si-chrej Cristo aj.

Atavío de las mujeres

² Ni gu'yaj sa' á re' xi'í si nanun ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. Ni dagahuin a ni é re' ni nuguan' digyānj rian ni é re' nej.

³ Sanj huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta sisi huin achij Cristo rian daran' ni tsínj. Ni huin achij 'ngo tsínj daj rian nica' sij. Ni huin achij Yan'anj rian Cristo.

⁴ Ni sisi nun jnahui chra' 'ngo tsínj daj ngaa achínj jni'yaj sij rian Yan'anj, asi ngaa a'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, ngaa ni nitaj si hua ní'yanj sij rian Cristo mánj. ⁵ Sanj sisi nitaj si sica' chra' 'ngo yun'unj xana ngaa achínj jni'yaj unj rian Yan'anj, asi ngaa a'mi unj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, ngaa ni nitaj si hua ní'yanj unj rian nica' unj. Ni hué uyan huin sisi ga canj chra' unj. ⁶ Ni sisi na'uej ruhua unj guiranj chra' unj, ngaa ni dugu'naj huin sisi ga'nin' unj hueé chra' unj. Ni sisi na'aj unj ga'nin' unj hueé chra' unj, asi ga canj chra' unj, ngaa ni guiranj unj chra' unj nánj.

⁷ Si guiránj 'ngo tsínj daj chra' sij mánj. Daj si hué sij digyán daj hua Yan'anj xacaj ni ngüi cuenta sisi sa' man'an Yan'anj ngaa guñi'i ni sij 'ngo tsínj sno'o. Ni xacaj ni ngüi cuenta sisi sa' 'ngo tsínj sno'o ngaa guñi'i ni sij 'ngo yun'unj xana.

⁸ Daj si nun guiri Yan'anj tsínj sno'o rian yun'unj xana. Sanj Yan'anj guiri yun'unj xana rian tsínj sno'o. ⁹ Ni nun gu'yaj Yan'anj tsínj sno'o xi'í yun'unj xana. Sanj gu'yaj Yan'anj yun'unj xana xi'í tsínj sno'o. ¹⁰ Ngaa ni hua nian sisi guita chra' 'ngo yun'unj xana daj 'ngo atsij huin-in' 'ngo da'nga' digyán sisi huin achij nica' unj rian unj. Ngaa ni guñi'i ni ángel sisi 'yaj sa' unj.

¹¹ Sanj rian Señor, ni si ga'ue ga ni'na' 'ngo tsínj daj sisi nitaj si nne 'ngo yun'unj xana. Ni si ga'ue ga ni'na' 'ngo yun'unj

xana sisi nitaj 'ngo tsínj. ¹² Daj si xi'í tsínj, n̄i gahuin yun'unj xana rian xungüi nan. San̄i xi'í yun'unj xana, n̄i a'nga tsínj. N̄i Yan'anj gui'yaj daran'anj. ¹³ Gataj né' sisi hua sa' ngaa achínj jni'yaj 'ngo yun'unj xana rian Yan'anj ngaa nitaj si sica' chra unj ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁴ Ni'i daran' né' sisi nitaj si hua sa'aj nata' nasa' chra 'ngo tsínj daj. ¹⁵ San̄i si sa' rian 'ngo yun'unj xana huin sisi duna unj si ga xacan duhue chra unj, ruhua ni ngüi. N̄i riqui Yan'anj sisi guiranj hueé xacan daj chra unj. Daj si daj rún' huin 'ngo si ránj chra unj, n̄i hué daj huin duhue unj. ¹⁶ N̄i sisi hua 'ngo a ni é re' na'uej ruhua gunun ni nuguan' nan, n̄i huin ruhuāj guini'i a ni é re' sisi nitaj ango ducuánj 'yaj ni únj. N̄i hué nan huin ducuánj 'yaj ango ni ngüi nico' Yan'anj nej.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷ N̄i na'ue ga'mi sa'āj xi'í ni é re' nga nuguan' ga'mi nan gunun a ni é re'. Daj si ngaa nahuin yu' ni é re', n̄i 'yaj xi'i a ni é re' nga si-chrej Yan'anj. N̄i si gahui sa' á re' xi'í si 'yaj á re' rún' huaj. ¹⁸ Hua sini yan gataj snan'ān gunun a ni é re' xi'í si nun hua uyan ruhua daran' án re'. Daj si gununj nuguan' sisi 'yaj n̄ini da'aj á re' rian dugüi' a ni é re' ngaa nahuin yu' a ni é re'. N̄i hua da'aj xuman ruhuāj sisi hué daj huin xanga'. ¹⁹ N̄i dugu'naj hua sisi ganun guitsi ruhua dugüi' a ni é re'. Xi'í daj n̄i guini'i né' daj hua yya go'ngo a ni é re' nico' xanga' Yan'anj. ²⁰ Hué dan n̄i ngaa nahuin yu' a ni é re', n̄i ani ruhua á re' sisi xi'í si gui'yaj á re' cena si-cena Señor nahuin yu' a ni é re', ruhua á re'. San̄i sé si xanga' gui'yaj a ni é re' si-cena Señor mánj. ²¹ Daj si ngaa síj hora xa á re', n̄i huin yoq sini a ni é re' da'a á re' si xa á re'. N̄i achin xi'na riqui ango ni é re' gunáj da rucu. N̄i hua xini ango a ni é re' nej. ²² Nitaj nunj huaj ducua á re' sisi xa siní re', n̄i go'o re' ní'. N̄i un sin huin n̄i 'yaj quij a ni é re' rian ni tsínj nico' Jesús unj. N̄i ri' ni ngüi niqui si-na'aj 'yaj á re' nej. Daj gatā gunun a ni é re', ruhua á re' únj. Ga'mi sa'āj xi'í a ni é re' ní'. Xi'í nuguan' nan si ga'ue mánj.

Institución de la Cena del Señor

²³ Daj si digyán Señor Jesús 'ngo nuguan' riānj. N̄i hué nuguan' daj digyānj rian án re' nej. N̄i nuguan' daj huin: Hué gue, n̄i ngaa naga'ui' tsínj daj Señor Jesús rian ni tsínj nicaj sun, n̄i guida'a Jesús chrachrúnj. ²⁴ N̄i ngaa guisíj naga'ui' sij si guruhua Yan'anj, n̄i gura' da'aj sij chrachrúnj daj, n̄i gataj sij:

—Guida'a á re' chrachrúnj nan xa á re'. Nan huin nnee cū nariquij xi'í a ni é re'. N̄i hué daj gui'yaj á re' sisi nanun ruhua á re' n̄i'yaj á re' man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

²⁵ N̄i ngaa guisíj xa sti'n̄i ni sij, n̄i guida'a Jesús vaso nun nnee vino, n̄i gataj sij:

—Hué nnee nan huin nuguan' naca gui'yaj yya Yan'anj nga si-tun man'ānj rian án re'. N̄i da yun yun go'o a ni é re' nnee nan, n̄i ganun ruhua á re' n̄i'yaj á re' man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁶ N̄i huin ruhuāj gatā sisi da güi ga'na' Señor n̄i da yun yun xa á re' chrachrúnj daj, n̄i go'o a ni é re' rian vaso daj, n̄i digyán án re' rian ni ngüi sisi daj gahui' Señor xi'í a ni é re'.

Tomando la Cena indignamente

²⁷ Hué dan n̄i sisi hua 'ngo dugüi' né' xa chrachrúnj daj, as̄i go'o sij rian vaso daj, ngaa nitaj si hua ni'yanj sij rian Señor, n̄i da'ui sij gaquin' xi'í nnee cúj Señor nga si-tun man'an Señor nej. ²⁸ Xi'í daj n̄i hua nian xacaj go'ngo né' cuenta daj gui'yaj go'ngo né'. Ngaa n̄i ga'ue xa né' chrachrúnj daj. N̄i ga'ue go'o né' rian vaso da nej. ²⁹ Daj si tsínj xa chrachrúnj daj, n̄i go'o sij rian vaso daj ngaa nun xacaj sij cuenta sisi nnee cúj Señor huin, n̄i gahuin sij castigo xi'í si xa sij go'o sij aj. ³⁰ Xi'í daj n̄i a'nan' nico' ni é re'. N̄i hua nichre nnee cúj ni é re' nej. N̄i hua gahui' go'ngo ni é re' nej.

³¹ N̄i sisi guini'yaj sa' né' xi'í si-gaquin' mun'un' sisi da'ui yya né' gaquin', n̄i si gahuin né' castigo, gui'yaj Señor, ruhua né'. ³² San̄i xi'í si ni'i Señor sisi da'ui né' gaquin', n̄i gahuin castigo né', gui'yaj Señor. N̄i hué daj 'yaj sij sisi si gahuin

né' castigo güi ga'na' ruhua' yún sij nagui'yaj yya sij nga si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan.

³³ Xi'í daj ni ngaa nahuin yu' a ni é re' huin in re' jnán nga xica'uī xā nuguan'an a ni é re', ni gana'uij go'ngo ni é re' ni dugüi' a ni é re'. Ngaa ni uyan xā daran' ni é re'. ³⁴ Sisi achin xi'na riqui 'ngo a ni é re', ni xā sij ducua' sij. Ngaa ni nitaj si guiyaj Yan'anj castigo sij xi'í si 'yaj sij ngaa nahuin yu' a ni é re'. Ni ango ni nuguan' gachínj snan'anj án re' man'anj, ni nagui'yaj yyaj ngaa guchij ni'yā rian man án re'.

12

Dones espirituales

¹ Huin ruhuaj sisi xacaj á re' cuenta xi'í sun sa' nicaj né', 'yaj Espiritu Santo huin in re' jnán nga xica'uī. ² Ni'i a ni é re' sisi ngaa achin guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj, ni chéj a ni é re' rian yan'anj na'ue ga'mi, guiyaj ni dugüi' a ni é re'. ³ Xi'í daj ni ataj snan'an gunun a ni é re' sisi ni a 'ngo tsínj si ga'ue gataj: "Quij hua Jesús", ngaa a'mi sij si guiyaj Espiritu Santo manj. Ni si ga'ue gataj 'ngo tsínj daj: "Jesús huin Señor", ngaa nitaj Espiritu Santo nne niman sij manj.

⁴ Ni hua nini go'ngo sun riqui Espiritu Santo nicaj go'ngo né'. Sanj urin Espiritu Santo riqui go'ngo sun daj rian né'. ⁵ Ni hua nini go'ngo sun 'yaj sun go'ngo né' rian ni dugüi' né'. Sanj urin Señor riqui go'ngo sun rian né'. ⁶ Ni hua nini go'ngo sun 'yaj sun Yan'anj chruhua niman da go'ngo né'. Sanj hué gue Yan'anj 'yaj sisi ga'ue guiyaj né' daran' ni rasun daj.

⁷ Ni riqui Espiritu Santo 'ngo sun nicaj da go'ngo né'. Ni sun daj huin 'ngo da'nga' digyán sisi nne Espiritu Santo niman né'. Ni guiman sa' né', 'yaj sun riqui Espiritu Santo rian né'. ⁸ Hué dan ni a'mi 'ngo jnánj né' nuguan' chrun sa', 'yaj Espiritu Santo. Ni hué gue Espiritu Santo 'yaj sisi ni'i sa' ango jnánj né' daj ani ruhua man'an Yan'anj. ⁹ Ni 'yaj sa' Espiritu Santo sisi guxuman sa' ruhua ango jnánj né'. Ni ganahuin ni ngüi a'nan', guiyaj ango jnánj né', 'yaj Espiritu

Santo nej. ¹⁰ Ni riqui Espiritu Santo sisi ga'ue guiyaj sa' ángo jnánj né' 'ngo si sa', guiyaj Yan'anj. Ni ga'mi ángo jnánj né' nuguan' ga'ui' Yan'anj rian sí'. Ni guini'i ángo jnánj né' daj hua nane a'mi go'ngo né'. Ni ni'i sij sisi si-nane Espiritu Santo a'mi né' ní', asi si-nane sichre huin si a'mi né' sa'. Ni ga'ue ga'mi ángo jnánj né' ga'i rian snan'anj naca huin snan'anj nun ni'i man'an sí'. Ni ga'ue nata' ango jnánj né' un sin huin ruhua nuguan' naca daj gata, 'yaj Espiritu Santo nej.

¹¹ Ni man'an Espiritu Santo 'yaj sisi gunucuj go'ngo ni jnánj né' guiyaj sun né' sun nicaj né'. Sanj hua nini si riqui Espiritu Santo rian da go'ngo né'. Daj si riqui sij rian né' daj rún' huin ruhua man'an sij.

¹² Ni nunj si ga'i nnee cúj 'ngo tsínj nicaj dugüi', sanj urin nnee cúj sij huin. Ni daj rún' nnee cúj 'ngo tsínj daj, ni hué daj huin daran' né' huin né' ni ngüi nico' Cristo. Ni huin né' urin ngüi. ¹³ Ni ngaa gata' nnee né', ni guiyaj Espiritu Santo sisi gahuin daran' né' urin nnee cúj Cristo. Ni da'aj né' huin ni ngüi israelita. Ni ango da'aj né' huin ni ngüi 'na' anéj chrej. Ni ángo da'aj né' huin ni ngüi 'yaj sun yun rian xuru'ue. Ni ángo da'aj né' huin ni ngüi nitaj si 'yaj sun yun nej. Ni nne Espiritu Santo chruhua niman daran' né', guiyaj Yan'anj.

¹⁴ Ni sé urin rasun huin nnee cúj 'ngo tsínj daj. Sanj ga'i nnee cúj sij huin. ¹⁵ Guiyó' cuenta sisi ga'ue ga'mi dacó'. Ni gataj-á' gunun nnee cú': "Xi'í si sé ra'á re' huñj, ni nitaj si nicaj dugüi'ij nga re' manj." Daj gataj dacó' si ruhuj. Ni nunj si hué daj gataj dacó', sanj hué gue nicaj dugüi' dacó' nga nnee cú'. ¹⁶ Ni hué ducuanj daj huin sisi gataj chraquí' gunun nnee cú': "Xi'í si sé rundij rián re' huñj, ni nitaj si nicaj dugüi'ij nga re' manj." Sisi hué daj gataj chraquí', sanj hua gue nicaj dugüi' chraquí' nga nnee cú'. ¹⁷ Ni sisi daran' nnee cú' huin rundij riún', ni si ga'ue gunun' nuguan' manj. Ni sisi daran' nnee cú' huin chraquí', ni si ga'ue guchrún' manj.

18 Nĭ daj rún' garan' ruhua Yan'anj, nĭ hué daj gui'yaj gō'ngo nnee cú'. Nĭ rĭqui Yan'anj daj gui'yaj gō'ngo nnee cú'. 19 Nĭ sisi uyan gā daran' nnee cúj né', nĭ sé ngüi huin né' mánj. 20 Xanga' nĭ ga'i nnee cúj né' nicaj dugüi', sanĭ urin nnee cúj né' hua nánj. 21 Nitaj si ataj rundij riún' gūnun ra'a né': "Nitaj si huín re' riánj mánj." Sé daj a'mi rundij riún' mánj. Nĭ nitaj si ataj chrā né' gūnun dacó': "Nitaj si huín re' riánj mánj." Sé daj a'mi chrā né' mánj.

22 Nĭ ani ruhua né' sisi nĭnaj 'ngo nnee cúj né' si ruhuaj. Sanĭ hua yya sisi ní'yanj nĭn' ruhua nnee cúj né' daj. 23 Nĭ ani ruhua né' sisi nitaj si ní'yanj nico 'ngo nnee cúj né'. Xi'í daj nĭ niq̄ue sa' né' 'yaj né'. Nĭ naránj sa' né' atsiĭ rian hua na'aj nnee cúj né'. 24 Nĭ sé daj 'yaj né' nga ango nnee cúj né'. Daj si nitaj si na'aj né' 'yaj ango nnee cúj né' daj. Sanĭ garúnj Yan'anj sisi hué daj gā nnee cúj né'. Nĭ ani ruhua né' sisi nitaj si ní'yanj nico 'ngo nnee cúj né'. Sanĭ Yan'anj huin ruhua sisi dugumi sa' né' nnee cúj né' daj. 25 Nĭ na'uej ruhua Yan'anj si gūnun' ni dugüi' nnee cúj né'. Sanĭ huin ruhua Yan'anj si nahuij ruhua 'ngo nnee cúj né' nga nnee cúj ango né'. 26 Nĭ sisi guĭran' xi'i 'ngo nnee cúj né', nĭ nani ruhua nĭn' nnee cúj né'. Nĭ sisi a'mi sa' ni ngüi xi'í 'ngo nnee cúj né', nĭ huin niā' ruhua nĭn' nnee cúj né'.

27 Hué nnee cúj Cristo huin ín re'. Nĭ da gō'ngo ni é re' huin nnee cúj sij nej. 28 Nĭ gune' Yan'anj gō'ngo né' gui'yaj sun né' rian daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Nĭ gui'yaj Yan'anj sisi guĭniquin' sini ni apóstol ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian daran' ni ngüi. Ngaa nĭ ango né' huin ni tsínj a'ui' nuguan' rĭqui Yan'anj rian ni sij. Nĭ ángo né' huin ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nĭ ángo né' huin ni tsínj 'yaj si sa' 'na' xata'. Nĭ ángo né' huin ni tsínj 'yaj si nahuin ni ngüi a'nan'. Nĭ ángo né' huin ni tsínj chracuij dugüi' ni sij. Nĭ ángo né' huin ni tsínj nicaj sun scanij né'. Nĭ ángo né' huin ni tsínj a'mi snan'anj naça huin snan'anj nun ni'i ni sij.

29 Nĭ sé daran' né' huin apóstol tsínj

nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nĭ sé daran' né' huin tsínj nata' nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sí'. Nĭ sé daran' né' huin tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj. Nĭ sé daran' né' huin tsínj 'yaj si sa' 'na' xata' mánj. 30 Nĭ sé daran' né' huin nucuj gui'yaj ganahuin ni ngüi a'nan'. Nĭ si ga'ue ga'mi daran' né' ango snan'anj naça huin snan'anj nun ni'i né'. Nĭ sé daran' né' ga'ue naça un sin huin ruhua snan'anj daj gata. 31 Ngaa nĭ dugu'nu' a ni é re' sisi guĭnicaj a ni é re' ni sun sa' doj rĭqui Espiritu Santo rian án re'. Sanĭ huin ruhuāj digyānj 'ngo chrej sa' doj rian án re'.

13

La preeminencia del amor

1 Nĭ sisi ga'ue ga'mi snan'anj a'mi ni ngüi nga snan'anj a'mi ni ángel, sanĭ sisi nitaj si 'i ruhuāj ni'yā ni dugüi'ĭj, nĭ maan si huĭnj daj rún' huin 'ngo yán'anj ngaa duguasĭn sij, asĭ 'ngo gaga' gasĭn agan' ni sij huĭnj nej. 2 Nĭ ga'ue si ga'mi nuguan' rĭqui Yan'anj riánj gūnun ni ngüi. Nĭ ga'ue sisi ni'ĭnj daran' ni nuguan' digyán Yan'anj rian ni ngüi. Nĭ ga'ue sisi ni'i sa' āj daran' nuguan'. Nĭ ga'ue sisi guxuman sa' ruhuāj ni'yā Yan'anj. Nĭ gahuin nucuj nadunāj rian niquin' 'ngo quij xacan xi'í si xuman sa' ruhuāj ni'ĭnj Yan'anj. Sanĭ sisi nitaj si 'i ruhuāj ni'yā ni dugüi'ĭj, nĭ nitaj nūnj huĭnj mánj. 3 Nĭ ga'ue sisi gura' da'āj daran' si nicā ga'uĭj rian ni ngüi niq̄ui. Nĭ ga'ue sisi naga'uĭj nnee cū sisi gari yan'an ni sij gaça. Sanĭ sisi nitaj si 'i ruhuāj ni'yā ni dugüi'ĭj, nĭ nitaj si gahui sa' man'ānj mánj.

4 Nitaj si rá'yanj ruhua tsínj 'i ruhua ni'yaj sij dugüi' sij. Nĭ 'yaj sa' sij nga ni dugüi' sij nej. Nĭ nitaj si huin xicoj ruhua sij ni'yaj sij ni dugüi' sij. Nĭ nitaj si a'mi xacan sij. Nĭ nitaj si nne sij nej. 5 Nĭ nitaj si a'mi quij sij rian dugüi' sij. Nĭ nitaj si huin yan'anj ruhua sij rian dugüi' sij. Nĭ nitaj si chran' sij dugüi' sij. Nĭ nitaj si 'yaj sij gūnun sij nuguan' quij a'mi ni dugüi' sij. 6 Nĭ nitaj si numan ruhua sij ngaa 'yaj ni dugüi' sij gaquin'. Sanĭ huin niā' ruhua sij ni'i sij sisi unun ni ngüi nuguan'

xanga'. ⁷ Nî huin nucuj sij ran' sij daran' sayun. Nî xuman ruhua sij sisi gu'yaj sa' ni dugüi' sij. Nî ana'uij sij sisi gahuin sa' daran'anj. Nî daran' ni nuguan' a'nin' ruhua tsínj 'i ruhua ni'yaj sij dugüi' sij.

⁸ Nitaj aman ganahuij si gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Hua 'ngo güi, nî si ga'mi ni tsínj nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sij. Nî ni tsínj a'mi ni snan'anj naca huin snan'anj nun ni'i ni ngüi, nî hua 'ngo güi, nî si ga'mi ni sij ga' mánj. Nî ni tsínj ni'i sa' daran' nuguan', nî hua 'ngo güi, nî si ga'mi ni sij nuguan' da mánj. ⁹ Yyaj nî nun ni'i sa' né' daj hua ni nuguan'. Nî achin si ga'mi sa' né' nuguan' a'ui' Yan'anj rian né'. ¹⁰ Sanj ngaa ganahuin sa' daran' nuguan' ango xungüi ga'na', nî 'ngo guini'i né' daran' nuguan' achin gunun né' xungüi nan.

¹¹ Nî ngaa hua lî, nî ga'mi daj rún' a'mi 'ngo tsin'. Nî gani ruhuaj daj rún' ani ruhua 'ngo tsin' nej. Nî gunünj daj rún' unun 'ngo tsin'. Sanj ngaa gachî, nî duna rucuj daran' si guiyâ ngaa ga lî. ¹² Yyaj nî na'ue gunun sa' né' ni nuguan'. Nî ni'yaj né' ni nuguan' sisi daj rún' 'yaj né' ngaa ni'yaj né' rian 'ngo nnee gu'ndi' ngaa na'ue guixiguin sa'aj guini'yaj né' rian né'. Da'nga' daj huin ni nuguan' yyaj. Sanj hua 'ngo güi, nî guini'i sa' né' Yan'anj. Yyaj nî nun ni'i sa' man'anj. Sanj hua 'ngo güi, nî guini'inj daran'anj daj rún' ni'i Yan'anj man'anj. ¹³ Nî hua huaj nîj nuguan' sisi nitaj aman ganahuij mánj. Nî 'ngo'j huin si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Nî ango nuguan' huin sisi gana'uij né' si guiyaj sa' Yan'anj nga né'. Nî ángo nuguan' huin sisi ga' 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Sanj nuguan' nico doj huin sisi ga' 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'.

14

El hablar en lenguas

¹ Hué dan nî 'ngo ga' 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re'. Nî nano' a ni é re' sisi riqui Espiritu Santo sun sa' rian án re'. Sanj sa' doj huin si gahuin ruhua á re' ga'mi a ni é re' nuguan' digyán Yan'anj rian án re'. ² Tsínj a'mi snan'anj naca daj,

nî a'mi sij rian Yan'anj. Nî sé rian ni ngüi a'mi sij mánj. Daj si na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi nga nuguan' a'mi sij. Nî nuguan' sa' a'mi sij daj 'na' rian Espiritu Santo. Sanj na'ue gunun ni ngüi nuguan' huí daj. ³ Sanj tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian sij, nî a'mi sij rian ni ngüi. Nî 'yaj sij sisi guinico' sa' ni ngüi si-nuguan' Yan'anj. Nî 'yaj sij sisi guxuman sa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Nî gahuin ni'aj doj ruhua ni sij, 'yaj sij nej. ⁴ Tsínj a'mi snan'anj naca daj, nî urin man'an sij nico' sa' doj Yan'anj, 'yaj sij. Sanj tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian sí', nî sa' doj nico' daran' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, 'yaj sí'. ⁵ Nî huin ruhuaj sisi ga'mi daran' ni é re' snan'anj naca. Sanj sa' doj huin sisi ga'mi ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re'. Daj si huin achij 'ngo tsínj a'mi nuguan' ga'ui' Yan'anj rian sij daj nga ango tsínj a'mi 'ngo snan'anj naca. Sanj huin achij tsínj a'mi snan'anj naca daj sisi nata' ango tsínj un sin huin ruhua snan'anj daj gata. Ngaa nî sa' doj nico' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, 'yaj sij.

⁶ Hué dan nî sisi guisî rian man án re' huin ín re' jnân nga xica'ui, nî gunun a ni é re' sisi ninanj snan'anj naca ga'mi rian án re', ruhua á re' ní'. Nitaj mánj. Sanj sisi digyánj 'ngo nuguan' ga'mi Yan'anj riánj rian án re', nî gunun a ni é re' nuguan' daj. Nî gunun a ni é re' sisi ga'mi 'ngo nuguan' chrún, asj 'ngo nuguan' a'ui' Yan'anj riánj, asj 'ngo nuguan' digyánj rian án re'. ⁷ Ni'i né' sisi nitaj si hua ni'na' yán'anj nga riá. Ngaa nî guiyó' cuenta sisi nitaj si naduna nane ngaa aráj sij yán'anj nga riá nej, nî na'ue gara da'nga' ruhua né' daj hua chra' aráj sij mánj. ⁸ Nî sisi na'ue ga'yanj sa' 'ngo snado corneta, ngaa nî asa' ga'ue gahuin yoo ni snado gan'anj gunun' ni sij rian huin sayun únj. ⁹ Nî hué daj 'ya nga ni é re'. Nî sisi nun ga'mi ni é re' nuguan' ga'ue gunun ni ngüi, nî asa' ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij nga si a'mi re' únj. Maan si a'mi re' rian nane, 'yá' re', ruhuaj aj.

¹⁰ Xanga' nî ga'i nico rian snan'anj a'mi ni ngüi man chruhua xungüi nan. Nî xanga', nî hua ngüi unun si huin ruhua

daran' ni snan'anj daj gata. ¹¹ Sani sisi nunünj snan'anj a'mi 'ngö ni sij, ngaa ni gani ruhua sij sisi huñj 'ngö tsínj 'na' ango xuman'. Ni gani ruhua man'anj sisi tsínj daj huin 'ngö tsínj 'na' ango xuman' nej.

¹² Ni hué daj 'ya nga á re'. Huin ruhua á re' sisi riqui Espiritu Santo sun rian án re'. Ngaa ni nana'ui' a ni é re' sisi nahuin ra'a á re' ni sun gu'yaj sisi chracuj ni ngüi nico' Yan'anj. ¹³ Hué dan ni tsínj a'mi snan'anj naca, 'yaj Espiritu Santo, ni hua nian si gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj sisi ga'ue nata' sij un sin huin ruhua nuguan' daj gata rian ni ngüi unun si a'mi sij. ¹⁴ Ni sisi gachinj jni'yá 'ngö snan'anj naca rian Yan'anj, ni maan ninanj nimanj huin si achinj jni'yaj rian Yan'anj. Sani na'ue gara da'nga' ruhuaj nga snan'anj a'mi nánj. ¹⁵ Ngaa ni un sin huin gu'yá únj. Gachinj jni'yá rian Yan'anj nga nimanj. Ni gachinj jni'yá rian Yan'anj nga cúj chraj nej. Ni garā chra' rian Yan'anj nga nimanj. Ni garā chra' rian Yan'anj nga cúj chraj nej. ¹⁶ Daj si ngaa a'mi sa' re' rian Yan'anj nga urin nimán re', ni asa' ga'ue gunun ango tsínj 'na' naca si a'mi re' únj. Ni ngaa a'uí' re' si guruhua Yan'anj, ni asa' ga'ue gataj sij sisi hua yya nuguan' ga'mi re' únj. Daj si na'ue gunun sij si a'mi re' mánj. ¹⁷ Ga'ue si hua 'ueé nuguan' ga'mi re' ngaa hué daj ga'uí' re' si guruhua Yan'anj. Sani nun gahuin nucuj niman ango tsínj daj, gu'yáj re' mánj.

¹⁸ A'uíj si guruhua Yan'anj xi'í si a'ue a'mi snan'anj naca 'na' rian Espiritu Santo daj nga si a'mi daran' ni é re'. ¹⁹ Sani ngaa nahuin yu' né', ni huin ruhuaj ga'mi un'un' gue nuguan' ga'ue gunun né' daj nga ichi' mí nuguan' na'ue gunun né'. Daj si huin ruhuaj digyānj nuguan' ga'ue gunun a ni é re' aj.

²⁰ Ga sica' chra á re', ni si gani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni tsin'. Ni daj rún' 'yaj 'ngö tsin' ngaa nun gahuin chrunj gu'yá ni nuguan' quij hua, ni hué daj gu'yaj á re' nej. Sani gani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni tsínj achij. ²¹ Ni gataj si-ley Yan'anj: "Ga'na' ni tsínj man

gan' guisij ni sij rian man ni ngüi israelita, gu'yá. Ni ganata' ni sij ango snan'anj rian ni sí'. Sani hua gue si gunun ni sij si-nuguan'anj." Daj gataj Yan'anj rian ni tsínj israelita asij ná. ²² Hué dan ni ngaa a'mi né' snan'anj naca 'na' rian Espiritu Santo huin snan'anj nunun né', ni hué ni nuguan' daj huin 'ngö da'nga' rian ni tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni sé güenda ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj huin mánj. Sani ngaa a'mi né' nuguan' a'ui' Yan'anj rian né', ni hué nuguan' daj huin 'ngö da'nga' rian né' huin né' tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni sé rian ni ngüi nun xuman ruhua huin mánj.

²³ Gu'yó' cuenta sisi nahuin yu' daran' a ni é re' a'mi daran' a ni é re' snan'anj naca, ni atuj ni tsínj nun ni'i si 'yaj a ni é re', asi ni tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ngaa ni gataj sí' sisi sinúnj ni é re' aj. ²⁴ Sani sisi a'mi daran' a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re', ni atuj 'ngö tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, asi 'ngö tsínj nun ni'i si 'yaj á re', ni xacaj sí' cuenta sisi da'ui sí' gaquin', gu'yaj a ni é re'. Ngaa ni ganani ruhua sí', gu'yaj nuguan' a'mi a ni é re', ruhuaj aj. ²⁵ Hué dan ni gu'yaj Yan'anj sisi guini'i tsínj daj ni nuguan' gari huij sij chruhua niman sij. Ni ganiquin' ráj dacoj sij. Ni ga'mi sa' sij rian Yan'anj. Ni gataj sij sisi hua yya nne Yan'anj scanij a ni é re'.

²⁶ Hué dan ni ngaa nahuin yu' a ni é re' huin ín re' jnān nga xica'uí, ni ga'ue gara gō'ngo ni é re' chra' rian Yan'anj, asi ga'ue digyān ango ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian sí', asi nata' ángo ni é re' un sin huin ruhuaj snan'anj naca daj gata. Sani gu'yaj ni é re' daran'anj sisi ga'ue gahuin nucuj ni é re' nga si-chrej Yan'anj, ruhuaj aj.

²⁷ Ni ngaa ga'mi a ni é re' snan'anj naca, ni maan si ga'mi huij huā'nij ran' ni é re'. Ni gana'uij 'ngö tsínj daj da guisij ga'mi dugui' sij. Ni hua nian sisi nata' 'ngö ni é re' un sin huin ruhua nuguan' daj gata.

²⁸ Ni sisi nitaj tsínj gahuin nucuj nata' un sin huin ruhua nuguan' daj gata, ni dínj guiniquin' du'ua tsínj a'mi snan'anj naca

daj. Maan si ga'mi sij snan'anj naca daj chruhua niman sij gunun Yan'anj anj.

²⁹ Nĭ hué ducuanj daj huin sisi ngaa ga'mi a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re', nĭ maan si ga'mi huĭj hua'nij ran' án re'. Ngaa nĭ gunun sa' ango ni dugüi' a ni é re' sisi xanga' si-nuguan' Yan'anj huin si a'mi ni sij aj. ³⁰ Sanĭ sisi a'ui' Yan'anj 'ngo nuguan' sa' rian ango tsínj nne unun nuguan' a'ui' Yan'anj daj, nĭ maan si duna tsínj a'mi daj si ga'mi sí'. ³¹ Hué dan nĭ ga'ue naduna dugüi' a ni é re' ga'mi a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re'. Xi'í daj, nĭ gahuin chrun daran' a ni é re'. Nĭ gahuin nica ruhua ni é re', gui'yaj nuguan' da aj. ³² Nĭ ni tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sij, nĭ nicaj ni man'an ni sij sun rian nuguan' a'mi ni sij.

³³⁻³⁴ Daj si nitaj si 'yaj Yan'anj sisi nachej ni nuguan' a'mi né'. Sanĭ 'yaj Yan'anj sisi hua nica daran'anj.

Nĭ daj rún' digyānj rian daran' ni ngüi nico' Yan'anj, nĭ dĭnj gahuin du'ua ni yun'unj xana ngaa nahuin yu' a ni é re'. Daj si nitaj permiso hua sisi ga'mi ne mánj. Hua niān si dagahuin ne. Nĭ hué daj ataj si-ley Yan'anj nej. ³⁵ Nĭ sisi hua nuguan' huin ruhua ne daj nāchin' snan'anj ne, nĭ asij ducúa ne nāchin' snan'anj ne nica ne. Daj si nun hua sa' sisi ga'mi 'ngo yun'unj xana ngaa nahuin yu' a ni é re' mánj.

³⁶ Ani ruhua á re' sisi gaxĭ'i sini si-nuguan' Yan'anj nga á re' ní'. Sé daj huin mánj. Daj si sé urin ni é re' huin si nahuin ra'a si-nuguan' Yan'anj mánj. ³⁷ Nĭ sisi ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi a'mi sij nuguan' a'ui' Yan'anj rian sij, asi ani ruhua sij sisi si-nuguan' sij 'na' rian Espiritu Santo, sanĭ hua niān si xacaj sij cuenta sisi nuguan' arūnj nan huin nuguan' a'nin' Señor sun riānj anj. ³⁸ Nĭ sisi na'ue ganani'i tsínj daj sisi nuguan' arūnj nan 'na' rian Señor, nĭ si nani'i né' si-nuguan' sij mánj. ³⁹ Xi'í daj nĭ ataj snan'ān gunun a ni é re', huin ín re' jnān nga xica'uī, sisi gui'yaj fuerza a ni é re' ga'mi a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re' aj. Nĭ si gataj á re' sisi si ga'mi ni dugüi' a ni é re' snan'anj naca 'na' rian

Espiritu Santo mánj. ⁴⁰ Sanĭ 'ueé gui'yaj á re' daran' si 'yaj á re'. Nĭ gui'yaj nica á re' daran'anj nej.

15

La resurrección de los muertos

¹ Yyaj nĭ huin ruhuāj sisi nanun ruhua á re' si-nuguan' Yan'anj, huin nuguan' sa' natāj gunun a ni é re', huin ín re' jnān nga xica'uī. Nĭ hua nica ruhua á re', gui'yaj nuguan' daj. ² Nĭ hué xi'í nuguan' daj, nĭ nacaj Yan'anj a ni é re', sisi ga' nica ruhua á re' nga nuguan' natāj rian án re' nan. Nĭ hué daj gui'yaj Yan'anj sisi guxuman xanga' ruhua á re' nĭ'yaj á re' nuguan' daj.

³ Nĭ hua sini digyānj rian án re' nuguan' riqui Yan'anj riānj, sisi gahui' Cristo xi'í si-gaquin' né' daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj. ⁴ Nĭ gachin' ni sij riqui yo'ój. Ngaa nĭ chra hua'nij güi, nĭ ganá'nij sij daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj nej. ⁵ Hué dan nĭ gurugüi' sij rian Pedro. Asĭj nĭ gurugüi' sij rian ni xuhuij ni tsínj nico' sij nej.

⁶ Ngaa nĭ gurugüi' ruhua' yún sij rian un'un' ciento táj doj ran' ni tsínj huin jnānj né' ngaa nahuin yu' ni sí' mán sí'. Nĭ hua nĭ'na' da'aj ni sij mán ni sij nga né'. Nĭ hua gō'ngo ni sij gahui'. ⁷ Nĭ ngaa gachin' doj, nĭ gurugüi' ruhua' yún sij rian tsínj gu'naj Jacobo. Nĭ hué daj gurugüi' sij rian daran' ni apóstol, huin ni tsínj a'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. ⁸ Nĭ da rucu gurugüi' sij riānj. Nĭ rún' huin 'ngo tsínj nun ga'nga sa' huĭnj. Daj si nun guxuman sini ruhuāj nĭ'yā Jesús.

⁹ Nĭ huĭnj tsínj hua lij scanij ni apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. Nĭ na'ā si gataj ni sij riānj si huĭnj 'ngo apóstol. Daj si asij sini, nĭ chran' yun'un' ni tsínj nico' Yan'anj. ¹⁰ Sanĭ gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj riānj. Xi'í daj nĭ huĭnj tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Nĭ sé si gui'yaj yun Yan'anj sinduj riānj. Daj si huaj gui'yaj sūnj daj nga daran' ni sij. Sanĭ sé man'ānj gui'yaj mánj. Maan si chracuij Yan'anj riānj, nĭ hué daj gui'yā. ¹¹ Hué dan nĭ, asi ga'mi man'ānj, asi ga'mi ango ni sij, sanĭ nitaj si gui'ya mánj. Uyan huin si-nuguan' ni únj. Nĭ nuguan' daj

gui'yaj sisi guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Jesús.

12 Ni ni'i a ni é re' sisi a'mi ni únj sisi ganá'nij Cristo scanij ni níman. Ngaa ni un sin huin, ni ataj go'ngo a ni é re' sisi si ganá'nij ni niman únj. 13 Sanj sisi si na'nij ni níman, ni huin ruhuaj gata sisi nun ganá'nij Cristo nej. 14 Ni sisi nun ganá'nij Cristo, ni nitaj si ní'yanj nuguan' ga'mi ni únj rian án re' mánj. Ni nitaj si ní'yanj si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo mánj. 15 Ni sisi hué daj huin, ni huin ni únj tsínj digya' yun'unj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Daj si a'mi ni únj sisi ganá'nij Cristo scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj. Ni sisi sé si xanga' gana'nij ni níman, ngaa ni sé si xanga' si ganá'nij Cristo, gui'yaj Yan'anj nej. 16 Ni sisi si na'nij ni níman, ni huin ruhuaj gata sisi nun ganá'nij Cristo nej. 17 Ni sisi nun ganá'nij Cristo, ni nitaj si ní'yanj si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo. Ni hua gue da'ui a ni é re' gaquin' nej. 18 Ni sisi hué daj huin, ni hué daj ga ni'ya ni ngüi gahui', huin ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Cristo. 19 Ni sisi urin si ana'uí' sisi gui'yaj sa' Cristo ngo' ngaa mún' xungüi nan, sanj niqui nimún' daj nga daran' ango ni ngüi.

20 Sanj xanga' yya sisi ganá'nij Cristo. Ni gahuin sij tsínj ganá'nij sini yan scanij ni níman. 21 Ni xi'í urin tsínj gui'yaj, ni gahui' daran' ni ngüi. Sanj xi'í urin ango tsínj gui'yaj, ni gana'nij ni ngüi aj. 22 Xi'í tsínj gu'naj Adán, ni gahui' daran' ni ngüi. Sanj nga xi'í Cristo, ni ga ni'na' daran' ni ngüi aj.

23 Sanj nini huin ngaa ná'nij go'ngo ni níman: Asij sini ganá'nij Cristo. Ngaa ni ngaa ga'na' ruhua' yún sij, ni gana'nij ni ngüi guinicaaj dugüi' nga sij. 24 Ngaa ni ganahuij daran'anj. Hué dan ni ga'ne Cristo daran' sun nicaj ni ngüi. Ni ga'ne sij daran' sun nicaj ni yan'anj huin achij xata' nga chruhua xungüi nej. Ngaa ni naga'ui' Cristo daran' si-sun sij rian Yan'anj xanga', huin chrej né'. 25 Ni hua nian si guinicaaj sun Cristo da guta' sij dacój sij xiráj daran' si unun' nga sij. 26 Hué dan ni gui'yaj gana Cristo rian ango xi'í. Ni xi'í daj 'yaj sisi ahuí' ni ngüi.

Ngaa ni guisij ganahuij daran' si unun' nga Cristo.

27 Daj si Yan'anj gui'yaj sisi guta' Cristo dacój sij rian daran'anj. Hué daj ataj si-nuguan' Yan'anj. Ni ngaa ataj Yan'anj sisi nicaj sun Cristo rian daran'anj, ni hua yya nitaj si nicaj sun Cristo rian man'an Yan'anj mánj. Daj si hué man'an Yan'anj gui'yaj sisi guinicaaj Cristo sun rian daran'anj. 28 Ni ngaa guinicaaj sun Cristo rian daran'anj, ni naga'ui' sij daran' si-sun sij rian Yan'anj. Ni hué sij huin da'nij Yan'anj. Ni hué Yan'anj gui'yaj sisi guinicaaj Cristo sun rian daran'anj. Hué dan ni guinicaaj nín' man'an Yan'anj sun rian daran'anj, gui'yaj Cristo.

29 Ni sisi si na'nij ni níman, ni un sin huin ni ata' nnee go'ngo ni ngüi nga si-xugüi ni níman, ruhua á re' únj. 30 Ni un sin huin ni nico' huaj, huaj ni únj rian huin ruhua ni tsínj dagahui' ni sij ni únj, ruhua á re' únj. 31 Xanga' ni huin nia' ruhuaj sisi xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Señor Jesucristo, huin in re' jnún' nga xica'uí'. Ni hué daj ani yya ruhuaj sisi go'ngo güi gahuij xi'í si-nuguan' Yan'anj. 32 Ni guiran'anj sayun, gui'yaj ni tsínj huee man xuman' Efeso. Ni sisi si na'nij ni níman, ni un sin huin gui'yaj ganaj xi'í ni sayun ran'anj, ruhua á re' únj. Ni sisi xanga' sisi si na'nij ni níman, ni maan si gui'yaj né' daj rún' ataj go'ngo ni ngüi: "Maan si xo'. Ni maan si go'o' si a'yoj gahui'", ataj ni ngüi daj.

33 Si duna á re' sisi digya' yun'unj go'ngo ni tsínj a ni é re' mánj. Daj si hua yya: "Sisi guinicaaj dugüi' né' nga ni tsínj xi'i, ni guere' chrej sa' huaj né'", gui'yaj ni sij. 34 Nanicaaj ruhua á re' 'ngo chrej nica. Ni si gui'yaj á re' gaquin'. Daj si hua go'ngo ni é re' nun ni'i Yan'anj. Ni ataj snan'an nuguan' nan rian án re' sisi guiri' a ni é re' si-na'aj.

35 Ni sisi ruhuaj, ni nachin' snan'anj 'ngo a ni é re': "Daj gana'nij ni níman, ni daj ga nnee cúj ni tsínj gana'nij daj", gataj á re' únj. 36 Sanj tsínj ni'yun huin re' sisi hué daj a'mí re'. Ngaa unun' né' 'ngo can, ni hua nian sisi gahui' can daj. Ngaa ni xira' coj, gui'yaj. Sanj sisi nitaj si

guere' çan daj riqui yo'ój, ni na'ue xira' coj aj.

³⁷ Ni sé coj daj unun re' sisi ganij. Sanj unun re' man'an çan riqui yo'ój, huin çan strigo, asi ango ni çan unun re'. ³⁸ Da' sīj ni gui'yaj Yan'anj sisi da nini ga go'ngo ni coj, daj rún' garan' ruhua Yan'anj. Ni da nini ga go'ngo ni çan xira', 'yaj Yan'anj nej. ³⁹ Ni sé uyan hua daran' ni nnee. Nini hua nnee ni ngüi. Ni nini hua nnee ni xucu. Ni nini hua nnee ni xataj nga nnee ni xucuaaj nej. ⁴⁰ Ni hua 'ueé ni si mán xata' nga ni si mán rian yo'ój nej. Sanj nini huin ni si mán xata'. Ni nini huin ni si mán rian yo'ój nej. ⁴¹ Ni nini xiguin güi. Ni nini xiguin yahui. Ni nini xiguin yati'. Ni nini xiguin go'ngo ni yati' nej.

⁴² Ni hué daj gahuin ngaa gana'nij ni niman. Ngaa gachin' ni sij né', ni huin né' niman guchru. Sanj ngaa gana'nij né', ni gahuin né' ni tsínj si ga'ue guchru mánj. ⁴³ Ni gachin' ni sij 'ngo né', huin né' 'ngo ni niman nitaj si ní'yanj. Sanj gana'nij ruhua' yún né', ganahuin sa' 'ueé né'. Ni gachin' ni sij 'ngo niman na'ue guisiqui', huin né'. Sanj gana'nij né', gahuin né' 'ngo ni tsínj nucuaaj. ⁴⁴ Ni gachin' ni sij né', huin né' nnee. Sanj ngaa gana'nij né', ni nahuin çaca nnee cú'. Ni gane niganj né', gui'yaj Espiritu Santo. Ni hua nnee cúj né'. Ni nini gahuin né' ngaa gana'nij né', gui'yaj Espiritu Santo.

⁴⁵ Ni hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Hua sini yan Adán gahuin 'ngo tsínj hua ni'na', gui'yaj Yan'anj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. Sanj ga'na' ango Adán. Ni riqui sí' sisi ga ni'na' niganj né'. Ni ango Adán daj huin Cristo. Ni nini huin nnee cúj Cristo. ⁴⁶ Sanj hua sini ni ga ni'no' nga nnee cúj né' chruhua xungüi nan. Da' sīj da ganahuin çaca nnee cúj né', gui'yaj Espiritu Santo. ⁴⁷ Tsínj gahuin sini daj gui'yaj Yan'anj yo'ój sij, gu'naj sij Adán. Ni gahuin sij yo'ój. Sanj ango tsínj daj huin Cristo ga'na' sí' xata'. ⁴⁸ Ni daj rún' gahuin sini Adán yo'ój, ni hué daj huin daran' né' yo'ój nej. Ni daj rún' huin Cristo 'ngo tsínj ga'na' xata', ni hué daj gahuin ni ngüi gane xata' nga sij nej. ⁴⁹ Ni daj rún' gahuin tsínj huin yo'ój daj, ni

hué daj huin né'. Sanj daj rún' huin tsínj ga'na' xata', ni hué daj gahuin né'.

⁵⁰ Ni ataj snan'ān gunun a ni é re' huin jnún' nga xica'uí' sisi na'ue gan'anj gane né' rian nicaj sun Yan'anj ngaa hua gue nnee cúj né', tun né'. Ni si ga'ue gane 'ngo ni si gahui' rian nicaj sun Yan'anj. Daj si nitaj si ahui' ni ngüi mán yu'uj da mánj.

⁵¹ Sanj gataj snan'ān gunun a ni é re' 'ngo nuguan' sa' huin 'ngo nuguan' garij hui Yan'anj. Ni nuguan' daj huin: Sé daran' né' gahui'. Sanj naduna daran' né', gui'yaj Yan'anj. ⁵² Ni hora le'ej gadin', ni naduna né', gui'yaj Yan'anj. Ni güi ganahuij xungüi, ni urin yun guixinga' ga'yanj ángel trompeta. Ni gana'nij daran' ni niman, sisi gahuin ni sij tsínj si ga'ue gahui'. Ni naduna né', gui'yaj Yan'anj.

⁵³ Yyaj ni huin né' tsínj guchru. Sanj hua nian sisi gahuin né' tsínj na'ue guchru. Yyaj ni huin né' tsínj gahui'. Sanj hua nian sisi gahuin né' tsínj na'ue gahui'. ⁵⁴ Hué dan ni huin né' 'ngo tsínj gahui'. Ni huin né' 'ngo tsínj guchru nej. Sanj hua nian si gahuin né' tsínj si ga'ue gahui' nga tsínj si ga'ue guchru nej. Ngaa ni gahuin yya daj rún' gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Si gahui' né' ga mánj. Daj si gui'yaj gana né' rian xi'i 'yaj si ahui' né'. ⁵⁵ Ni nani ruhua né', 'yaj si ahui' né'. Sanj ango xungüi ga'na', ni si gahui' né' ga mánj. Daj si gui'yaj gana né' rian xi'i 'yaj si ahui' né'." Daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj. ⁵⁶ Da'ui ni ngüi gaquin'. Xi'i daj ni nani ruhua ni sij ngaa ahui' ni sij. Ni si-ley Yan'anj 'yaj sisi ataj né' gaquin'. ⁵⁷ Sanj ga'ui' né' si guruhua Yan'anj. Daj si xi'i Señor Jesucristo, ni ga'ue gui'yaj gana né' rian gaquin' da'ui né'.

⁵⁸ Ni 'i ruhuāj ni'yā ni é re' huin ín re' jnánj né'. Ni xi'i si gatā gunun a ni é re', ni ga nica ruhua á re' nga si-chrej Yan'anj. Ni gahuin ran niman an re' nga si-nuguan' Yan'anj nej. Ni gui'yaj fuerza ni é re' sisi niganj gui'yaj sun a ni é re' si-sun Señor. Daj si ni'i ni é re' sisi sé si-sun Señor huin 'ngo sun yun ngaa 'yaj sun ni é re' rian Señor.

16

La ofrenda para los santos

¹ Yyaj ni ga'mī doj rian án re' xi'í ofrenda a'ui' ni é re' rian ni tsínj sa' xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni gui'yaj á re' daj rún' gataj snan'án rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús mán estado Galacia. ² Ni go'ngo güi gudungu, ni ga'nij nini a ni é re' doj san'anj ducua' á re'. Ni ga'nij sa' ni é re' daj rún' gui'yaj gana go'ngo a ni é re'. Ngaa ni ngaa guisī rian man án re', ni nitaj si hua nian si ga'nij nini ni é re' san'anj da mánj. ³ Ni ngaa guisī rian man án re', ni ga'nij ni tsínj gan'anj xuman' Jerusalén, huin ni sij ni tsínj nacui a ni é re'. Ni ga'uīj yanj ra'a ni sij sisi nicañ ni sij ofrenda 'yaj ni é re' gan'anj ni sij ga'ui' ni sij ra'a ni tsínj mán yu'uj daj. ⁴ Ni sisi hua 'ngo si xi'i gan'anj man'anj nej, ni gan'anj ni sij ngāj.

Planes de Pablo

⁵ Ni ngaa gahui gan'án, ni hua nian gachīnj estado Macedonia. Ngaa síj gachīnj estado daj, ni guisī xánj án re'. ⁶ Si ruhuaj ni gūnā go'ngo ni güi guiman né'. Asi si ruhuaj, ni gūnā guiman né' ni yahui nuhuij. Ngaa ni ga'ue chracuij ni é re' man'anj ngaa gahui gan'án ango yu'uj. ⁷ Nitaj si huin ruhuāj sisi doj gue güi gūnā guiman né' mánj. Sanj huin ruhuāj sisi ngaa guisī, ni gahuin ránj guiman né' sisi hué daj aran' ruhua Señor. ⁸ Sanj gūnā xuman' Efeso da' güi gahuin gui'yanj Pentecostés, ruhuāj aj. ⁹ Ni ducu huin ruhuāj gui'yaj súnj si-sun Señor yu'uj nan. Daj si huin ruhua ni ngüi gūnun ni sij si-nuguan' Yan'anj. Sanj hua nico ni tsínj chran' yun'unj man'anj.

¹⁰ Ni sisi guisij tsínj gu'naj Timoteo rian man án re', ni gui'yaj ni é re' sisi gahuin niā' ruhua sij gūna sij guiman án re'. Daj si 'yaj sun sij si-sun Señor daj rún' 'yaj man'anj nej. ¹¹ Ni si gani ruhua ni a 'ngo a ni é re' sisi nitaj si ní'yanj sij mánj. Ni gan'anj na'nij ni é re' sisi gan'anj din'inj sij ga'na' ni'yaj sij rian nnej. Daj si ana'ui sisi ga'na' sij nga ango ni jnánj né'.

¹² Ni gachīnj jni'yā rian jnánj né' Apolos sisi guchi' ni'yaj sij nga ango ni jnánj né'

rian man án re'. Sanj nun ga'uej ruhua sij guchi' sij yyaj. Sanj da güi guixi'nij rian sij, ni guchi' sij rian án re' aj.

Saluciones finales

¹³ Dugumi a ni é re' man'an án re' sisi ga nica ruhua á re' nga nuguan' xuman ruhua á re'. Ni gahuin ran sa' ruhua á re' nga si-nuguan' Yan'anj nej. Ni gui'yaj nucuañ á re' niman án re' nej. ¹⁴ Ni nga daran' si 'yaj á re', ni ga 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re'.

¹⁵ Ni'i a ni é re' huin jnān nga xica'ui sisi guxuman sini ruhua ni dugüi' Estéfanos ni'yaj ni sij Jesús rian daran' ni tsínj mán estado Acaya. Ni chracuij 'ueé ni sij nga ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj.

¹⁶ Ni huin ruhuāj si gūnun sa' ni é re' si-nuguan' ni tsínj 'yaj sun daj rún' 'yaj sun ni dugüi' Estéfanos. Ni gūnun sa' á re' si-nuguan' ni tsínj chracuij nga si-sun Yan'anj nej. ¹⁷ Ni gahuin niā' ruhuāj sisi ga'na' hua'nij ran' tsínj gu'naj Estéfanos nga Fortunato nga Acaico riānj. Daj si daj rún' mán án re' ngāj, ni hué daj 'yaj ni sij. ¹⁸ Ni nahuin niā' ruhuāj nga ni é re', gui'yaj ni sij. Ni hua nian si guini'i a ni é re' daj rún' 'yaj sa' ni sij.

¹⁹ A'nij ni ngüi nico' Yan'anj man estado Asia nuguan' huaj rian án re'. Ni hué daj a'nij nungüej nica tsínj gu'naj Aquila nga Priscila nga daran' ni ngüi nahuin yu' ducuañ nungüej nica sij nuguan' huaj rian án re' nga si-xugüi Señor. ²⁰ Ni daran' ni jnánj né' a'nij nuguan' huaj rian án re'. Ni xi'í Señor, ni garun du'ua go'ngo a ni é re' ni dugüi' ni é re'.

²¹ Huéj huin Pablo. Ni arūnj letra nan huin 'ngo nuguan' a'ni huaj rian án re'.

²² Ni sisi hua 'ngo dugüi' a ni é re' nitaj si 'i ruhua sij ni'yaj sij Señor Jesucristo, ni niganj guiran' sij sayun xanga'. Ga'na' Señor.

²³ Ni huin ruhuāj sisi gui'yaj Señor Jesucristo sinduj rian án re' aj. ²⁴ Ni 'i ruhuāj ni'yā a ni é re', gui'yaj Cristo Jesús. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī huin ruhua Yan'anj sisi gahuinj 'ngo tsinj apóstol huin tsinj a'mi nuguan' sa' xi'í Jesucristo rian ni ngüi. Nī a'nij nungüej únj jnánj né' Timoteo yanj nan huaj rian án re' huin ín re' ni ngüi nico' Yan'anj mán xuman' Corinto nga nīn' gachra' estado Acaya nej. ² Huin ruhua nungüej únj sisi guiyaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian án re'. Nī hué daj ga din'inj ruhua á re', ruhua nungüej únj.

Aflicciones de Pablo

³ Hua 'ueé rian Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. Nī Yan'anj huin chrej né'. Nī huin 'i ruhua chrej né' ni'yaj né'. Nī niganj 'yaj Yan'anj sisi nahuin niá' ruhua né' nga si-chrej Yan'anj. ⁴ Nī ngaa nani ruhua únj, 'yaj sayun, nī 'yaj Yan'anj sisi nahuin niá' ruhua únj. Nī hué ducuanj daj gahuin nucuaaj únj guiyaj únj si nahuin niá' ruhua ni ngüi ran' sayun daj rún' guiyaj Yan'anj nga únj. ⁵ Nī nīn' ruhua ran' únj sayun xi'í si nico' únj Cristo. Sanj hué ducuanj daj nīn' ruhua nahuin niá' ruhua únj, 'yaj Cristo nej. ⁶ Nī ngaa ran' únj sayun, nī ga'ue rīqui únj 'ngo chrej sisi nari' nucuaaj niman án re'. Nī ga'ue ganacaj Yan'anj a ni é re' nej. Nī sisi rīqui Yan'anj si nari' nucuaaj niman únj, ngaa nī ga'ue gunucuaaj a ni é re' guiran' án re' sayun daj rún' ran' ni únj. ⁷ Nī hua gahuin yya ruhua ni únj xi'í a ni é re'. Daj si daj rún' uyan ran' ni é re' sayun xi'í Cristo nga únj, nī hué daj uyan nari' nucuaaj ruhua á re' nga únj, guiyaj Yan'anj.

⁸ Nī huin ruhua únj sisi xacaj á re' cuenta daj guiran' únj sayun estado Asia huin ín re' jnān nga xica'ui. Nī guiran' únj nico sayun da' nun ga'ue gunucuaaj únj, ruhua únj. Nī gani ruhua únj sisi gahui' únj. ⁹ Nī daj rún' ani ruhua 'ngo tsinj ngaa

ruhua gahui' sij, nī hué daj gani ruhua únj si gahui' únj. Nī gahuin chrūn únj sisi sī ga'ue guxuman ruhua únj guini'yaj únj ni man'an únj. Sanj urin Yan'anj huin si guxuman ruhua únj nī'yaj únj si Yan'anj 'yaj si gana'nij ni nīman. ¹⁰ Nī Yan'anj guiyaj si nun gahui' únj. Nī hué daj guiyaj Yan'anj ni güi yyaj nej. Nī hua yya ruhua únj sisi hué daj guiyaj Yan'anj daran' ni güi nga únj ¹¹ sisi gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'í ni únj. Nī sisi nico a ni é re' gachinj jni'yaj rian Yan'anj xi'í ni únj, nī hué daj nico ni ngüi naga'ui' si guruhua Yan'anj xi'í si sa' nahuin ra'a ni únj, guiyaj Yan'anj.

Por qué Pablo pospuso su visita a Corinto

¹² Nī hua 'ngo nuguan' sa' 'yaj sisi huin niá' ruhua únj. Daj si sé si digya' yun'unj únj ni ngüi mánj. Nī ni'i únj sisi xacaj únj 'ngo chrej sa' chruhua xungüi nan. Nī hué daj guiyaj únj rian án re' nej. Nī sé daj 'yaj únj xi'í si ni'i sa' únj. Sanj chracuij Yan'anj únj. Nī xi'í daj guiyaj sa' únj. ¹³⁻¹⁴ Nī ni yanj a'nij únj huaj rian án re', nī nun garun únj ni nuguan' cu sisi sī ga'ue gaya á re', asī sī ga'ue gunun a ni é re' nej. Nī huin ruhuāj sisi gunun sa' ni é re' daran'anj daj rún' gunun sa' ni é re' da'aj ni nuguan' garun únj rian án re'. Hué dan nī güi ngaa nānicaj Señor Jesús, nī gahuin niá' ruhua ni é re' xi'í únj. Nī hué daj gahuin niá' ruhua únj xi'í a ni é re' nej.

¹⁵ Nī xi'í si gahuin yya ruhuāj sisi hué daj guiyaj ni é re', ngaa nī gani ruhuāj sisi guchi' ni'yā sini rian man án re'. Ngaa nī guisij huij guchi' ni'yā rian man án re' xi'í si huin ruhuāj gahuin niá' ruhua ni é re'. ¹⁶ Hué dan nī gani ruhuāj sisi guchi' nī'yaj sinij rian man án re'. Asīj nī gachinj chrej Macedonia gan'ān. Ngaa nī nānicaj ruhua' yūnj guchi' nī'yā rian man án re'. Ngaa nī ga'ue chracuij ni é re' man'anj ngaa gan'ān estado Judea.

¹⁷ Nī ngaa gatā gunun a ni é re' sisi guchi' nī'yā rian man án re', nī gani ruhua á re' sisi sé si xanga' si-nuguan'anj ní'. Nī ani ruhua á re' sisi ngaa huin ruhuāj gahui gan'ān 'ngo yu'uj, nī ani huij ruhuāj daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi

gaquin' nan ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁸ Ni'i Yan'anj sisi niganj a'mi yya únj rian án re'. Nj nitaj si ani hujj ruhua ni únj mánj. ¹⁹ Nj Jesucristo huin da'nij Yan'anj. Nj ga'mi si-nuguan' Jesucristo scanij ni é re'. Nj hué daj gui'yaj nungüej tsínj gu'naj Silvano nga Timoteo nej. Nj nitaj si ani hujj ruhua Cristo mánj. Maan ninanj nuguan' xanga' huin si-nuguan' Jesucristo aj. ²⁰ Nj hua ga'i nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga né'. Nj digyán Cristo sisi hua yya ni nuguan' daj. Nj a'mi sa' né' rian Yan'anj, nj ataj né' "Amén" xi'í Cristo Jesús. ²¹ Nj hué Yan'anj 'yaj sisi ga nica ruhua únj nga á re' xi'í si-nuguan' Cristo. Nj garasun Yan'anj únj si gui'yaj sun únj si-sunj. ²² Nj riqui Yan'anj sisi gahuin yya ruhua né' sisi huin né' da'nij Yan'anj. Nj riqui Yan'anj Espíritu Santo gane niman né'. Xi'í daj nj gahuin yya ruhua né' sisi da rucu, nj nahuin ra'a né' nico nuguan' sa', gui'yaj Yan'anj.

²³ Nj sisi nun gahuin gan'an xuman' Corinto daj rún' gani ruhuāj, nj ni'i Yan'anj sisi hué daj gui'yā xi'í si nun ga'uej ruhuāj guchij chran'anj a ni é re'. ²⁴ Nj sé si huin ruhua únj guchi' únj gataj únj gunun a ni é re' daj guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj mánj. Daj si hua nica ruhua á re' xi'í si xuman ruhua á re' si-nuguan' Yan'anj. Maan si huin ruhua únj sisi gui'yaj sun nuguan'an né'. Ngaa nj gahuin nia' ruhua á re', gui'yaj únj, ruhua únj.

2

¹ Xi'í daj nj nitaj si gahuin ruhuāj guchi' ruhua' yunj rian man án re' sisi ganani ruhua á re', gui'yā. ² Nj sisi nani ruhua á re', gui'yā, ngaa nj un tsínj ga'ue gui'yaj sisi nahuin nia' ruhuāj únj. Urin ni é re' ga'ue gui'yaj si nahuin nia' ruhuāj. ³ Nj hué daj garunj nuguan' daj ga'nī huaj rian án re'. Daj si nun gahuin ruhuāj gan'an rian man án re' sisi ganani ruhuāj, gui'yaj á re'. Daj si hua nian si gahuin nia' ruhua á re' daj rún' huin nia' ruhuāj. ⁴ Nj ngaa gui'yā yanj daj, nj gahuin guitsi ruhuāj xi'í ni é re'. Nj ducu nani ruhuāj nej. Nj da gacōj xi'í a ni é re'. Sanj sé si gui'yā

yanj daj sisi ganani ruhua á re'. Sanj huin ruhuāj guini'i a ni é re' sisi nin' ruhua 'i ruhuāj ni'yā á re'.

Pablo perdona al ofensor

⁵ Nj sisi nani ruhua man'anj xi'í si gui'yaj 'ngō tsínj daj, nj sé urin man'anj nani ruhuāj mánj. Sanj nani ruhua daran' ni é re', gui'yaj sij nej. Nj sé daran' ni é re' nani ruhua si ruhuaj. (Nitaj si huin ruhuāj sisi gutāj chra nuguan' ga'mi rian ni é re' mánj.) ⁶ Nj hua gahuin nico castigo guiran' tsínj gui'yaj gaquin' daj, gui'yaj ga'i ni é re'. Nj nitaj si gui'yā si guiran' sij doj. ⁷ Yyaj nj sa' huin sisi guinicaj ni é re' 'ngō niman nico nga sij. Nj chracuij a ni é re' sij, sisi nahuin nia' ruhua sij. Daj si si ruhuaj, nj guinichre sij xi'í si ducu nani ruhua sij. ⁸ Hué dan nj achínj jni'yā rian án re' sisi 'ueé gui'yaj ruhua' yún a ni é re' nga sij, sisi hua yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' sij. ⁹ Nj asij sini, nj gui'yā 'ngō yanj ga'nī huaj rian án re' xi'í nuguan' nan. Nj gahuin ruhuāj guini'anj daj gui'yaj á re', sisi dagahuin ni é re' si-nuguan'anj. ¹⁰ Ngaa nj sisi ga'ue guinicaj á re' 'ngō niman nico xi'í 'ngō tsínj daj, nj hué daj guinicaj man'anj 'ngō niman nico xi'í sij nej. Nj sisi hua nian guinicā 'ngō niman nico xi'í 'ngō gaquin' daj, nj hué daj 'yā xi'í ni é re'. Nj ni'yaj Cristo daj gui'yā nej. ¹¹ Ngaa nj si gui'yaj gana sichre rian né'. Daj si ni'i sa' né' daj huin ruhua sichre digya' yun'un né'.

Ansiedad de Pablo en Troas

¹² Ngaa gan'an xuman' gu'naj Troas ga'mi si-nuguan' Cristo rian ni ngüi, nj gunun sa' ni ngüi si-nuguan'anj, gui'yaj Señor. ¹³ Sanj nitaj si hua nia' ruhuāj si na'ue nari'ij jnanj né' Tito. Hué dan nj gatā gunun ni sij sisi gan'an. Nj gan'an estado Macedonia.

Triunfantes en Cristo

¹⁴ Sanj ga'ui' né' si guruhua Yan'anj sisi nico' huaj gui'yaj gana né' rian sichre xi'í Cristo Jesús. Xi'í né' nj 'yaj Yan'anj sisi guini'i ni ngüi daj hua Yan'anj. Nj nin' gachra' gaxa'ni nuguan' sa' daj gunun ni ngüi, 'yaj né'. Nj daj rún' guin' daj ni yaj, nj hué daj 'yaj né' nga si-nuguan'

Yan'anj. ¹⁵ Hué dan n̄i daj rún' guin' daj 'ngō ni rasun, n̄i hué daj guin' sa' né' rian Yan'anj xi'í Cristo. N̄i uchrunj ni ngüi n̄acaj Yan'anj nuguan' unun ni sij. N̄i uchrunj ni ngüi gan'anj ni'ya nej. ¹⁶ N̄i ngaa gunun ni ngüi gan'anj ni'ya daj, n̄i x̄acaj ni sij cuenta sisi gan'anj ni'ya n̄iganj ni sij, gui'yaj nuguan' sa' daj. San̄i ngaa gunun ni ngüi nacaj Yan'anj, ni x̄acaj ni sij cuenta sisi ga n̄i'na' n̄iganj ni sij, gui'yaj nuguan' daj. San̄i un tsínj ga'ue gui'yaj nan, ruhua á re' únj. ¹⁷ Sé si chrej únj 'yaj gana únj san'anj xi'í si-nuguan' Yan'anj daj rún' 'yaj ango ni tsínj mánj. San̄i rian Yan'anj, n̄i nitaj si digya' yun'unj únj ngaa a'mi únj si-nuguan' Yan'anj mánj. Daj si ga'n̄ij Yan'anj sisi gan'anj ga'mi únj nuguan' sa' rian ni ngüi. N̄i nicaj dugüi' únj nga Cristo.

3

Ministros del nuevo pacto

¹ N̄i ngaa hué daj a'mi únj, n̄i axi'i ruhua' yún únj ga'mi sa' únj xi'í man'an únj, ruhua á re' ní'. N̄i hua n̄ian si r̄iqui únj 'ngō yanj carta a'mi sa' xi'í únj rian án re' ní'. Asi gachinj únj 'ngō yanj carta a'mi sa' xi'í únj rian án re' daj rún' 'yaj gō'ngo ni sij, ruhua á re' sa'. Sé daj huin mánj. ² Urin yanj carta a'mi sa' xi'í únj huin a ni é re'. Hué dan n̄i ni'i daran' ni ngüi sisi 'i ruhua únj ni'yaj únj a ni é re'. N̄i xi'í daj ga'ue x̄acaj ni sij cuenta daj hua niman únj. ³ N̄i ni'i né' sisi hué ni é re' huin 'ngō yanj carta hua n̄ica garun únj, gui'yaj Cristo. N̄i naga'ui' ni únj rian ni ngüi. San̄i nun garun únj yanj daj nga tinta mánj. San̄i Espiritu Santo nne chruhua niman ni é re' gui'ya. N̄i nun garun únj rian yej hua gara' rian. San̄i garun únj nuguan' daj rian niman ni ngüi, gui'yaj Yan'anj.

⁴ N̄i gahuin yya ruhua únj nga nuguan' daj xi'í si xuman ruhua únj ni'yaj únj Cristo, gui'yaj Yan'anj. ⁵ Nitaj si ruhuaj gatā sisi gahuin nucua' únj gui'yaj sun únj si-sun Yan'anj nga si-fuerza man'an únj mánj. San̄i man'an Yan'anj 'yaj sisi nucua' únj gui'yaj sun únj. ⁶ N̄i hua 'ngō nuguan' n̄aca nagui'yaj Yan'anj nga ni

ngüi. N̄i gui'yaj Yan'anj sisi huin nucua' únj ga'mi únj nuguan' n̄aca daj rian ni ngüi. N̄i sé si hua n̄ica nuguan' daj rian yanj. San̄i nuguan' daj unun né', 'yaj Espiritu Santo. Daj si nuguan' nun rian yanj 'yaj sisi gahui' niman né'. San̄i nuguan' n̄aca r̄iqui Espiritu Santo rian né' 'yaj sisi ga n̄i'na' n̄iganj niman né' gane né' nga Yan'anj.

⁷ N̄i garun Moisés ley daj rian yej gara' rian, gui'yaj Yan'anj. San̄i ngaa nicaj Moisés yej garun sij ley daj gan'anj sij, n̄i n̄in' ruhua guixiguin rian sij. N̄i da' nun gunucua' ni ngüi guini'yaj ni sí' rian sij. N̄i ley daj 'yaj sisi gahui' niman ni ngüi. ⁸ N̄i sisi hua sa' doj ley daj, san̄i n̄in' ruhua hua sa' nuguan' n̄aca 'na' rian Espiritu Santo a'mi ni únj. ⁹ N̄i huin ruhuaj gata sisi hua sa' ley 'yaj sisi gahuin castigo ni ngüi. San̄i n̄in' ruhua hua sa' nuguan' a'mi ni únj huin nuguan' ataj sisi nitaj si da'ui né' gaquin' rian Yan'anj mánj. ¹⁰ Hua sa' ley r̄iqui Yan'anj rian Moisés. San̄i nitaj si hua sa' daj rún' hua sa' nuguan' n̄aca r̄iqui Yan'anj rian né'. ¹¹ Hua sa' si-ley Moisés, san̄i si guisi ga n̄igan daj rún' hua sa' n̄iganj n̄in' nuguan' n̄aca r̄iqui Yan'anj rian né'.

¹² N̄i xi'í si ana'uij únj sisi n̄iganj gui'yaj sa' Yan'anj nga únj, n̄i huin nucua' niman únj ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. ¹³ Nitaj si 'yaj únj daj rún' gui'yaj Moisés ngaa guirán sij 'ngō atsi' rian sij sisi si guini'i ni ngüi israelita ngaa huaj guina'aj si xiguin rian sij daj. ¹⁴ San̄i nun gara da'nga' ruhua ni ngüi sisi ganiquin' si xiguin rian Moisés. N̄i da yyaj ngaa aya ni sij si-ley Moisés, n̄i na'ue gara da'nga' ruhua ni sij. Daj si nun gahuin xi'ne atsi' daj. Urin Cristo gui'yaj si xi'ne atsi' daj gara da'nga' ruhua ni sij. ¹⁵ Da yyaj ngaa aya ni sij ni libro garun Moisés, n̄i daj rún' ránj 'ngō atsi' niman ni sij. N̄i na'ue gara da'nga' ruhua ni sij mánj. ¹⁶ San̄i ngaa n̄anicaj ruhua 'ngō tsínj daj n̄anico' sij rian Señor, ngaa n̄i xi'ne atsi' daj. N̄i ga'ue gara da'nga' ruhua sij aj. ¹⁷ N̄i Señor huin Espiritu Santo. N̄i rian nne Espiritu Santo, n̄i hua ní'nij rian ni ngüi x̄acaj ni sij daran' chrej sa'. ¹⁸ Yyaj n̄i guixi'nej atsi'

hua ránj rian né'. Nì huin daran' né' daj rún' huin 'ngō nnee gu'ndi' ran sa' xi'í si ni'yaj né' daj hua 'ueé rian Señor. Nì riún' gu'ni'i ni ngüi daj hua 'ueé Señor. Ngaa nì hua guisij né' gahuin sa' né' daj rún' hua Cristo. Nì da yun'yun huin 'ueé né' daj rún' huin Señor. Nì hué daj gahuin né' 'yaj Señor huin Espíritu Santo.

4

1 Hué dan nì nun guinij ruhua únj nga sun garasun Yan'anj únj ga'mi únj nuguan' sa' rian ni ngüi. Daj si nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya únj. 2 Nitaj si diguij únj nga ni nuguan' hua na'aj 'yaj huì ni ngüi mánj. Nì sé si chéj únj digya' yun'unj únj ni ngüi. Nì nitaj si naduna únj si-nuguan' Yan'anj a'mi únj. Sanì urin si a'mi únj huin nuguan' xanga'. Hué dan nì ni'i daran' ni ngüi sisi hua yya nuguan' a'mi ni únj. Nì ni'i Yan'anj daran' si a'mi únj. 3 Nì sisi na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi nga nuguan' sa' a'mi únj, nì huin ruhuj gata sisi ni ngüi ga ni'ya huin ni sij. 4 Nì xi'í si na'uej guxuman ruhua ni sij, nì guiránj chraquij ni sij. Nì na'ue gara da'nga' ruhua ni sij, gu'yaj sichre nicaj sun rian ni sij. Ngaa nì na'ue guixiguin yan'an chruhua niman ni sij. Nì yan'an xiguin daj huin nuguan' sa' xi'í si hua 'ueé Cristo. Nì hué Cristo digyán daj hua Yan'anj guini'i né'.

5 Sé si a'mi únj xi'í man'an únj. Sanì a'mi únj sisi Jesús huin Señor. Nì huin únj ni tsínj unánj guitsi rian ni é re' xi'í si 'i ruhua Jesús ni'yaj sij únj. 6 Nì asij sini yan, nì ga'nin' Yan'anj sun sisi guixiguin yan'an rian hua rumi'. Ngaa nì guixiguin rian xungüi nan. Nì yyaj nì guixiguin yan'an chruhua niman né', gu'yaj Yan'anj nej. Nì yan'an daj 'yaj, nì gu'ni'i né' daj hua sa' 'ueé nne Yan'anj. Nì xiguin sa' Yan'anj rian Jesucristo guini'i né'.

Viviendo por la fe

7 Nì xiguin sa' yan'an daj chruhua niman únj. Nì hua 'ueé nin' yan'an daj. Sanì daj rún' huin 'ngō chruj yo'ój niqui huin únj. Ngaa nì gu'ni'i ni ngüi sisi nucuj nuguan' a'mi únj. Sanì nucuj

nuguan' daj xi'í si 'na' rian Yan'anj. Nì sé si-nuguan' únj huin mánj. 8 Nì nunj si nico sayun ran' únj, sanì xanga' sisi ga'ue gachin únj rian ni sayun daj. Nì nun xugüi ruhua únj si gu'yaj únj, sanì ana'uij únj sisi gu'yaj sa' Yan'anj nga únj. 9 Nico' nin' ruhua ni ngüi únj xi'í si huin ruhua ni sij ga'ui' ni sij únj, sanì nitaj si duna Yan'anj únj mánj. Nì nunj sij chráj ra'a ni ngüi únj rian yo'ój, sanì nun gahui' únj mánj. 10 Nì a gahuin gan'anj únj, nì ni'i únj sisi ga'ue gahui' únj daj rún' gahui' Jesús. Sanì ga'ue gu'ni'i ni ngüi sisi hua ni'na' Jesús nne sij chruhua niman únj. 11 Hué dan nì ngaa mán únj, nì niganj ni'i únj sisi ga'ue gahui' únj xi'í si nico' únj Cristo. Nì ran' únj sayun daj sisi gu'ni'i ni ngüi sisi hua ni'na' Jesús nne sij nga ni únj. 12 Nì ni'i únj sisi ga'ue gahui' únj. Nì xi'í si hué daj huin, nì hua ni'na' niman ni é re'. 13 Ga'mi 'ngō tsínj gane asij ná rian si-nuguan' Yan'anj. Nì gataj sij:

Guxuman ruhuaj ni'ya Yan'anj.

Nì xi'í daj ga'mi xi'í Yan'anj.

Hué daj gataj 'ngō tsínj gane asij ná.

Nì hué ducúanj daj huin sisi xuman ruhua únj ni'yaj únj Yan'anj. Nì xi'í daj a'mi únj xi'í Yan'anj nej. 14 Daj si ni'i né' sisi ganá'nij Señor Jesús scanij ni niman, gu'yaj Yan'anj. Nì xi'í daj gana'nij man'an únj nga Jesús, gu'yaj Yan'anj. Ngaa nì guinicaj Jesús gan'anj nuguan'an ni únj nga á re' rian Yan'anj. 15 Nì ran' únj ni sayun nan xi'í si ga'ue guiman sa' á re', ruhua únj. Nì ngaa gahuin nico doj ni ngüi nicaj sinduj, gu'yaj Yan'anj, nì gahuin nico doj né' si a'ui' si guruhua Yan'anj nej. Nì gahuin nico doj né' gataj sisi hua sa' 'yaj Yan'anj.

16 Xi'í daj nun ga'nin' ruhua únj mánj. Nì nunj si huaj gachij nnee cúj únj, sanì ya'yoj huaj gahuin ran niman únj. 17 Doj huin sayun ran' né' chruhua xungüi nan. Nì yoq nahuij ni sayun daj. Sanì ni sayun daj 'yaj sisi gahuin sa' 'ueé rian né' ngaa gane niganj né' nga Yan'anj ango xungüi ga'na'. 18 Nì nitaj si huin ruhua únj nga ni rasun rugüi' ni'yaj únj. Sanì huin ruhua únj nga ni rasun nun rugüi' ni'yaj únj.

Daj si ni rasun rugüi' daj, ni si guisi ga nigan. Sanj ni rasun nun rugüi' huin ni rasun guiman niganj nin'.

5

¹ Hué dan ni ni'i únj sisi daj rún' huin 'ngo hue' atsij nun síj gane, ni hué daj huin nnee cúj únj chruhua xungüi nan. Ni ni'i únj sisi gahui' nnee cúj únj huin hue' daj. Sanj hua gui'yaj xugüi Yan'anj angó hue' rian gane niganj únj xata' huin 'ngo nnee cúj naca. Ni sé hue' 'yaj ra'a ni tsínj huin mánj. ² Xi'í daj ni uchej únj 'yaj hue' guere' daj huin nnee cúj únj. Daj si huin ruhua únj naduna únj angó hue' naca gane únj xata'. ³ Ni hue' naca daj gahuin daj rún' huin 'ngo atsij sa' gunun nnee cúj únj, sisi si ga nne únj mánj.

⁴ Ni ngaa nne únj hue' guere' nan, ni ducu uchej únj nga nnee cúj únj. Daj si na'uej ruhua únj sisi ga nne únj. Sanj huin ruhua únj gunun únj 'ngo atsij naca sa' huin 'ngo nnee cúj naca. Ngaa ni nnee cúj únj guere' nan nahuin naca gane niganj nga Yan'anj. ⁵ Ni Yan'anj gui'yaj xugüi únj sisi ga'ue gahuin naca nnee cúj únj. Ni riqui Yan'anj Espiritu Santo gane nga únj. Ni xi'í daj gahuin yya ruhua únj sisi gahuin naca únj. ⁶ Hué daj ni niganj hua nucuaaj niman únj. Ni ngaa nne únj nga nnee cúj únj, ni huin ruhuaj gata sisi achin gan'anj gane únj nga Señor. ⁷ (Yyaj ni na'ue guini'i únj Señor. Sanj xi'í si xuman ruhua únj ni'yaj únj Señor, ni ni'i únj sisi hua yya nuguan' gataj sij rian únj.) ⁸ Sanj hua nucuaaj niman únj nga si-chrej Yan'anj. Ni huin ruhua únj sisi duna únj nnee cúj únj nan, ni gan'anj gane únj nga Señor.

⁹ Xi'í daj ni niganj 'yaj únj si aran' ruhua Señor. Hué si gahui' únj si gane únj, sanj 'yaj únj si aran' ruhua Señor. ¹⁰ Daj si hua nian si guiniquin' darún' rian Cristo ngaa nagui'yaj yya sij si-gaquin' ni ngüi. Ni naru'ue Cristo rian né' xi'í si gui'yaj né' ngaa hua ni'na' né' chruhua xungüi nan. Ni sisi sa' gui'yaj né', ni sa' naru'ue Cristo rian né'. Ni sisi quij gui'yaj né', ni quij naru'ue Cristo rian né'.

El ministerio de la reconciliación

¹¹ Xi'í si nagui'yaj yya Señor si-gaquin' ni ngüi, ni 'yaj fuerza únj sisi nancicaj ruhua ni ngüi nga si-gaquin' ni sij. Ni ni'i sa' Yan'anj daj hua niman únj. Ni huin ruhuaj sisi guini'i ni é re' daj hua niman únj nej. ¹² Nitaj si huin ruhua únj ga'mi sa' ruhua' yún únj xi'í ni man'an únj. Maan si huin ruhua únj sisi gahuin nia' ruhua ni é re' nga únj. Ngaa ni ga'ue dancicaj ni é re' 'ngo nuguan' rian ni tsínj nahuij ruhua sisi gahuin achij ni sij, ruhua ni sij. Ni nitaj si nahuij ruhua ni sij daj hua niman ni sij. ¹³ Ni sisi sinúnj únj, ruhua ni sij, ni hué daj huin únj xi'í si nico' únj Yan'anj. Ni sisi nitaj sinúnj únj, ni hué daj huin únj xi'í si huin ruhua únj sisi gahui sa' ni é re'.

¹⁴ Ni xi'í si 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né', ni huin ruhua únj dagahuin únj nuguan' a'nin' Cristo sun rian únj. Ni gahuin yya ruhua únj sisi gahui' urin sij xi'í daran' ni ngüi. Ni xi'í si gahui' Cristo, ni gahui' nuguan'an daran' né' nga sij. ¹⁵ Ni gahui' Cristo xi'í daran' ni ngüi sisi ngaa mán ni sij, ni si gachej ni sij si-chrej man'an ni sij. Sanj gache ni sij si-chrej Cristo. Daj si gahui' Cristo, ni ganá'nij sij xi'í ni sij.

¹⁶ Xi'í daj asij yyaj, ni si gani ruhua únj xi'í ni ngüi daj rún' rugüi' nnee cúj ni sij. Ni nunj si hué daj gani ruhua únj xi'í Cristo asij sini, sanj yyaj ni sé daj gani ruhua únj xi'í sij mánj. ¹⁷ Hué dan ni sisi nicaaj dugüi' 'ngo tsínj daj nga Cristo, ni hua ganahuin naca niman sij. Nitaj si 'yaj sij daj rún' gui'yaj sini sij. Daj si ganahuin naca daran'anj, gui'yaj Cristo.

¹⁸ Ni daran' nan 'na' rian Yan'anj. Ni xi'í Cristo, ni gui'yaj Yan'anj sisi gahuin nuguan'an né' nga Yan'anj. Ni riqui Yan'anj sun rian únj sisi ga'mi únj nuguan' sa' rian ni ngüi sisi ga'ue gahuin nuguan'an ni ngüi nga Yan'anj anj. ¹⁹ Hué dan ni xi'í si gane nuguan'an Yan'anj nga Cristo, ni gui'yaj Yan'anj sisi gahuin nuguan'an né' nga Yan'anj. Ni nitaj si xacaj Yan'anj cuenta nga si-gaquin' ni ngüi. Ni riqui Yan'anj sisi ga'mi únj nuguan' sa' daj rian ni ngüi.

²⁰ Ngaa ni hué únj huin tsínj 'na' a'mi si-nuguan' Cristo rian ni ngüi. Ni huin

ruhuaj gata sisi riqui Yan'anj nuguan' ga'mi únj xi'í man'an Yan'anj. Ngaa n̄i achínj jni'yaj únj rian án re' nga si-xugüi Cristo sisi gahuin nuguan'an ni é re' nga Yan'anj. ²¹ N̄i a 'ngo gaquin' nun gui'yaj Cristo. Sanj gui'yaj Yan'anj sisi gahuin Cristo 'ngo tsínj da'ui gaquin' gahui' sij xi'í né'. Ngaa n̄i xi'í Cristo, n̄i gahuin sa' niman né' rian Yan'anj xi'í si nicaj dugüi' né' nga sij.

6

¹ Ngaa n̄i nicaj dugüi' únj 'yaj sun nuguan'an únj nga Yan'anj. N̄i achínj jni'yaj únj rian án re' sisi s̄i nahuin ra'a yun a ni é re' sinduj gui'yaj Yan'anj rian án re' mánj. ² Daj si nuguan' nan huin nuguan' ga'mi Yan'anj:

Gunünj nuguan' gachínj jni'yaj re' riānj ngaa huin ruhuāj gui'yā sinduj rián re'.

N̄i chracuī man'án re' güi ngaa huin ruhuāj načā ni ngüi.

Daj gataj Yan'anj asij ná.

Hué dan n̄i yyaj huin güi huin ruhua Yan'anj gui'ya sinduj rian ni ngüi. N̄i yyaj huin güi huin ruhua Yan'anj ganaca ni ngüi nej.

³ N̄i hua cuidado únj nga si-chrej man'an únj. Daj si na'uej ruhua únj sisi ga'mi quij ni ngüi nga xi'í sun riqui Yan'anj rian únj. ⁴ N̄i xi'í daran' si 'yaj únj, n̄i ga'ue xacaj á re' cuenta sisi 'yaj sun únj si-sun Yan'anj. N̄i a'nin' ruhua únj nga ni sayun ran' únj. N̄i ngaa 'yaj sun únj, n̄i achin rasun rian únj. N̄i xu'ui' niman únj. ⁵ N̄i duguayun ni sij nne' únj. N̄i arij ni sij ducuga' únj. N̄i nahuin yu' ni ngüi a'mi huee ni sij rian únj. N̄i 'yaj sun nucuj únj. N̄i hua güi nitaj si atoj únj nnej. N̄i hua güi nitaj si hua ní'nij xa únj nej. ⁶ Sanj hua sa' si-chrej únj. N̄i ni'i únj nuguan' xanga' nej. N̄i a'mi sa' únj rian ni ngüi. N̄i a'mi naj únj nej. N̄i nne Espíritu Santo chruhua niman únj nej. N̄i 'i xanga' ruhua unj ni'yaj unj ni ngüi. ⁷ N̄i a'mi únj nuguan' xanga' rian ni ngüi. N̄i Yan'anj 'yaj si nucuj si-nuguan' únj. N̄i 'yaj gana únj rian sichre xi'í si hua n̄ica si-nuguan' Yan'anj a'mi ni únj. ⁸ N̄i 'ngo güi, n̄i a'mi

sa' ni sij xi'í únj. N̄i ango güi ni a'mi quij ni sij. N̄i ataj ni sij sisi nuguan' nne a'mi únj. Sanj a'mi únj nuguan' xanga'. ⁹ N̄i nunj si ni'i sa' ni ngüi únj, sanj 'yaj ni sij sisi nun ni'i ni sij únj. N̄i ani ruhua únj sisi gahui' únj. Sanj hua gue mán únj. N̄i ni únj huin castigo 'yaj ni sij. Sanj sé si dagahui' ni sij únj mánj. ¹⁰ N̄i nunj si nani ruhua únj xi'í sayun ran' únj, sanj n̄iganj hua n̄ia' ruhua únj rian Yan'anj. N̄i rún' huaj sisi aco ran' únj. Sanj nahuin ra'a nico ni ngüi sinduj, 'yaj únj. Rún' huaj sisi n̄i a 'ngo ni rasun nicaj únj. Sanj daran'anj nicaj únj.

¹¹ Tsínj mán xuman' Corinto huin a ni é re'. N̄i ga'mi renga' únj rian án re'. Nun gari huī únj a 'ngo ni nuguan' huī chruhua niman únj ngaa ga'mi únj rian án re' mánj. ¹² Nitaj ni nuguan' huī nicaj únj xi'í ni é re'. Sanj nicaj ni é re' nuguan' huī xi'í únj. ¹³ (N̄i daj rún' 'yaj 'ngo chrej né' nga da'nij sij, n̄i hué daj huin ruhuāj ni'yā á re'.) Xi'í daj n̄i achínj jni'yā rian án re' sisi ga'mi renga' ni é re' nga únj daj rún' a'mi renga' únj nga á re' aj.

Somos templo del Dios viviente

¹⁴ N̄i ngaa n̄icaj dugüi' ni é re' nga ni ngüi nun xuman ruhua n̄i'yaj Yan'anj, n̄i s̄i gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni sij. Daj si nitaj si nicaj dugüi' nuguan' hua n̄ica nga nuguan' nitaj si hua n̄ica mánj. Nitaj si nicaj dugüi' yan'an' nga si rumi' mánj. ¹⁵ N̄i s̄i ga'ue gani uyan ruhua Cristo nga sichre. N̄i s̄i ga'ue gani uyan ruhua 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj nga 'ngo tsínj nun xuman ruhua mánj. ¹⁶ N̄i huin né' ni ngüi nico' Yan'anj. N̄i nitaj si nicaj dugüi' né' nga ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi. Daj si hué niman né' huin si-nuhui Yan'anj xanga'. N̄i hué daj gataj Yan'anj asij ná:

Ganēj scanij ni sij.

N̄i gachē nga ni sij.

N̄i huēj gahuin Dan'anj ni sij.

N̄i gahuin ni sij ni ngüi nico' man'anj.

Daj gataj Yan'anj xi'í né' ni tsínj nico' Yan'anj.

¹⁷ N̄i hué daj gataj Señor nej:

Gahui ni é re' scanij ni tsínj xi'i.

N̄i gahuin n̄ini ni é re' nej.

Ni si gatsi ni é re' ni a 'ngo si quij mánj.
Nгаа ni nahuin ra'aj ni é re' aj.

¹⁸ Ni gahuin chrej ni é re' man'anj.

Ni gahuin da'ni sno'oj nga da'ni xanaj ni é re'.

Hué daj gataj Señor nicaj daran' fuerza.

7

¹ Hué dan ni huin ín re' ni tsínj nicaj dugüi' nga únj. Ni hué ni nuguan' nan huin nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga né'. Xi'í daj ni ga cuidado né' sisi si gui'yaj né' gaquin' nga nnee cúj né' nga niman né' nej. Ni xi'í si nun yan'anj né' Yan'anj, ni nagui'yaj sa' niganj né' niman né'.

Regocijo de Pablo al arrepentirse los corintios

² Huin ruhua únj sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga únj. Ni a 'ngo ni é re' nun guiran' sayun gui'yaj únj mánj. Ni nun guiyaj xi'i únj ni a 'ngo ni é re' mánj. Ni nun digya' yun'unj únj ni a 'ngo ni é re' nej. ³ Sé nuguan' nan a'mi rian án re' sisi ga'mi gaquinj rian án re' mánj. Daj si hua gatā gunun a ni é re' asij sini sisi 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Ni ga'uej ruhuāj sisi guiman nuguan'an né'. Ni ga'uej ruhuāj gahui' nuguan'an né'. Sanj 'ngo 'i ruhuāj ni'yā a ni é re'. ⁴ Ni ani gue ruhuāj sisi guiyaj sa' ni é re'. Ni xi'í ni é re' huin niā' ruhuāj. Ni huin din'inj ruhuāj xi'í a ni é re'. Ni nunj si ran' únj nico sayun, sanj huin niā' ruhua únj.

⁵ Ni asij ngaa guisij únj estado Macedonia, ni nitaj rian naránj ruhua únj mánj. Ni nin' gachra', ni ran' únj sayun achéj únj anj. Daj si chran' yun'unj ni ngüi únj. Ni guxu'ui' niman únj nej. ⁶ Sanj Yan'anj 'yaj si nari' nucuj né' ngaa nani ruhua né'. Xi'í daj ni guiyaj Yan'anj sisi ga'na' tsínj gu'naj Tito rian únj. Ni ganari' ruhua únj, guiyaj sij. ⁷ Ni sé urin si ga'na' Tito guiyaj si nahuin niā' ruhua únj. Sanj nahuin niā' ruhua únj xi'í si huin niā' ruhua sij ni'yaj sij ni é re' nej. Ni nata' sij rian únj sisi nin' ruhua huin ruhua ni é re' guini' ruhua' yún ni é re' únj. Ni nata' sij sisi nani ruhua á re' xi'í gaquin' daj. Ni huin ruhua á re' xi'í únj. Ni daran' ni

nuguan' daj guiyaj sisi ducu gahuin niā' ruhuāj.

⁸ Ni nunj si ganani ruhua ni é re', guiyaj yanj carta ga'nī huaj rian án re', sanj nitaj si nanicaj ruhuāj nga si gatā gunun a ni é re' mánj. Daj xanga' ni asij sini nanicaj ruhuāj doj ngaa guini'inj sisi doj gue güi ganani ruhua á re', guiyaj yanj daj. ⁹ Sanj yyaj ni huin niā' ruhuāj. Sé si huin niā' ruhuāj xi'í si ganani ruhua á re'. Sanj huin niā' ruhuāj xi'í si nanico' a ni é re' Yan'anj, guiyaj si ganani ruhua á re'. Daj si garan' ruhua Yan'anj ngaa gani ruhua á re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Hué dan ni nitaj 'ngo xi'í guiyaj yanj daj, guiyaj únj nga ni é re' mánj. ¹⁰ Ni ngaa nani ruhua né' xi'í si-gaquin' né' daj rún' huin ruhua Yan'anj guiyaj né', ni nacaj Yan'anj né' xi'í si nanicaj ruhua né'. Ni nitaj si huaj si gani ruhua né' si nun guiyaj sa' né'. Sanj sisi ganani ruhua né' daj rún' nani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi, ni gahui' né', guiya. ¹¹ Ni ganani ruhua á re' xi'í gaquin' daj daj rún' huin ruhua Yan'anj. Ni ni'i ni é re' yyaj sisi dugu'naj guiyaj Yan'anj nga ni é re'. Daj si huin ruhua á re' guiyaj sa' ni é re'. Ni ga'man ruhua á re' nga gaquin' daj. Ni hué daj guxu'ui' ni é re' ni'yaj á re' xi'í gaquin' daj. Ngaa sīj ni huin ruhua á re' guini'yaj á re' man'anj. Ni ga'uej a ni é re' sisi gahuin castigo tsínj guiyaj gaquin' daj. Hué dan ni xi'í daran' nan, ni hua digyan' yya ni é re' sisi nitaj si da'ui a ni é re' gaquin' ga mánj.

¹² Hué dan ni ngaa ga'nī yanj daj huaj rian án re', ni nun gani ruhuāj xi'í tsínj guiyaj gaquin' daj nga tsínj guiran' sayun xi'í gaquin' guiyaj tsínj daj. Sanj guiyā yanj daj sisi xacaj ni é re' cuenta rian Yan'anj sisi hua yya nahuij ruhua únj xi'í ni é re' aj. ¹³ Daran' nan 'yaj sisi nahuin niā' ruhua únj.

Hué dan ni gahuin niā' ruhua únj doj xi'í si hua niā' ruhua tsínj gu'naj Tito. Daj si ganari' ruhua sij, guiyaj daran' ni é re'. ¹⁴ Ni hua gatā gunun Tito sisi huin niā' ruhuāj ni'yā á re'. Ni nun gahuin na'a nga nuguan' ga'mi xi'í ni é re'. Ni daj rún' huin xanga' daran' si gataj únj

gunun á ni é re', n̄i hué daj huin xanga' si gataj únj rian Tito sisi huin niã' ruhua únj nga ni é re'. ¹⁵ N̄i gahuin 'i ruhua Tito ni'yaj sij doj ni é re' ngaa nanun ruhua sij daj dagahuin ni é re' si-nuguan' sij, n̄i da guxu'ui' a ni é re', gui'yaj nuguan' daj. N̄i n̄in' ruhua guinicaj ni é re' 'ngo ducuánj sa' nga sij ngaa guisij sij rian man án re'. ¹⁶ N̄i gahuin niã' ruhuãj xi'í si ni'inj sisi dagahuin a ni é re' daran' nuguan' digyãnj rian án re'.

8

La ofrenda para los santos

¹ Yyaj n̄i huin ruhua únj nata' únj rian án re' daj gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni ngüi nico' Yan'anj man estado Macedonia huin ín re' jnãnj né' nga xica'uij né'. ² N̄i nunj si nico sayun guiran' ni sij, sanj gahuin niã' ruhua ni sij. N̄i nunj si yaco ran' n̄in' ruhua ni sij, sanj ofrenda gui'yaj ni sij huin daj rún' huin si-ofrenda ni xuru'ue.

³ Huej huin testigo sisi ga'ui' ni sij daran' si ga'ue ga'ui' ni sij. N̄i ngaa guisij ga'ui' ni sij daran' daj, n̄i huaj ga'ui' ni sij doj. ⁴ N̄i ducu gachínj jni'yaj ni sij rian únj sisi ga'ue chracuij ni sij ango ni ngüi sa' nico' Yan'anj. ⁵ N̄i gui'yaj sa' ni sij daj nga si gana'uij únj si gui'yaj ni sij. Daj si hua sini naga'ui' ni sij man'an ni sij rian Señor. Ngaa n̄i naga'ui' ni sij man'an ni sij rian ni únj nej daj rún' aran' ruhua Yan'anj.

⁶ Xi'í daj gataj snan'anj únj rian Tito sisi nacaj sij san'anj gui'yaj ni é re' ofrenda daj rún' gaxi'i sij gui'yaj sij asij sini nga á re' huin 'ngo sinduj 'yaj á re' rian ni ngüi yaco ran' daj. ⁷ N̄i gahuin chrún sa' á re' ga'i nuguan'. Daj si xuman sa' ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. N̄i a'mi sa' á re'. N̄i ni'i sa' á re' nej. N̄i hua niã' ruhua á re' gui'yaj sun a ni é re' si-sun Yan'anj. N̄i 'i ruhua á re' ni'yaj á re' únj nej. Ngaa n̄i daj rún' gahuin chrún sa' á re' nga ni nuguan' nan, n̄i hué daj gui'yaj sa' á re' nga ofrenda ga'ui' ni é re' rian ni ngüi yaco ran' daj.

⁸ Nitaj si a'nij sun rian án re' nga nuguan' nan. Maan si huin ruhuãj sisi

guini'i a ni é re' daj 'yaj sa' ango ni ngüi. Ngaa n̄i ga'ue digyãnj ni é re' sisi hua yya 'i ruhua man'an ni é re' ni'yaj á re' ni ngüi yaco ran' da aj. ⁹ Daj si hua ni'i a ni é re' sinduj gui'yaj Señor Jesucristo nga né'. Asij sini n̄i gahuin sij xuru'ue. Sanj nagui'yaj niqúi sij man'an sij xi'í né'. Ngaa n̄i xi'í si gahuin niqúi sij, n̄i gahuin xuru'ue né' güenda niman né', gui'yaj sij.

¹⁰ Hué dan n̄i riqui 'ngo ducuánj rian án re' daj huin ruhuãj si gui'yaj á re'. Asij goj n̄i gaxi'i a ni é re' gui'yaj á re' ni ofrenda. N̄i huin ruhua á re' gui'yaj á re' daj. ¹¹ Ngaa n̄i yyaj n̄i disij a ni é re' nga si gaxi'i ni é re' gui'yaj á re' daj. N̄i daj rún' gahuin niã' ruhua á re' chracuij a ni é re' asij sini, da'nga' daj disij a ni é re' nga sun daj. N̄i chracuij a ni é re' san'anj daj rún' nicaj á re'. ¹² Daj si sisi huin xanga' ruhua 'ngo tsínj daj gui'yaj sij ofrenda, n̄i nahuin ra'a Yan'anj ofrenda daj ngaa a'ui' sij daj rún' ga'ue ga'ui' sij. Nitaj si ana'uij Yan'anj ga'ui' né' sisi nitaj nicaj né' mánj.

¹³ Na'uej ruhuãj sisi guiman sa' ango ni ngüi, gui'yaj a ni é re' sisi gahuin niqúi ni é re' mánj. ¹⁴ Maan si huin ruhua únj sisi uyan guinicaj á re' nga ni ngüi daj. Yyaj ni nicaj ni é re' si achin rian ni ngüi daj. N̄i ango yún n̄i guinicaj ni sij si achin rian án re'. Hué ducuánj da huin n̄i uyan ga' á re' nga ango ni ngüi nico' Yan'anj anj. ¹⁵ N̄i hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej: "Nun guna rian tsínj naran' nico. N̄i nun gachin rian tsínj naran' doj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ N̄i a'uij si guruhua Yan'anj sisi uyan huin ruhua nungüej únj Tito sisi nahuij ruhua nungüej únj xi'í a ni é re', gui'yaj Yan'anj. ¹⁷ N̄i garáj xina sij nga si gachínj jni'yã rian sij. N̄i hua niã' ruhua sij guisij ni'yaj sij ni é re', si hué daj huin ruhua man'an sij.

¹⁸ N̄i a'nij únj jnãnj né' huaj nuguan'an nga Tito rian án re'. N̄i a'mi sa' daran' ni ngüi nico' Yan'anj man n̄in' gachra' xi'í sij. Daj si a'mi sa' sij si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa'. ¹⁹ N̄i nacui daran' ni ngüi nico' Yan'anj sij sisi guinicaj dugüi' sij nga únj gan'anj nicaj únj ofrenda daj rian ni ngüi niqúi. N̄i hué daj 'yaj únj sisi ga'mi

sa' ni ngüi rian Señor. Nī dīgyán únj sisi huin ruhua únj chracuij únj ni ngüi niqúi, ruhua únj nej. ²⁰ Nī na'uej ruhua únj si ga'mi gaquin' ni ngüi rian únj xi'í ofrenda ga'ui' únj rian ni ngüi niqúi. ²¹ Xi'í daj nī 'yaj fuerza únj sisi gu'i'yaj sa' únj rian Señor nga rian ni ngüi nej.

²² Nī a'nīj únj ango jnánj né' huaj nga nungüej sij rian án re'. Nī hua ga'i dīgyán sij rian únj sisi hua yya huin ruhua sij gu'i'yaj sun sij si-sun Yan'anj. Nī huin ruhua sij gu'i'yaj sa' sij rian án re'. Daj si ani sa' ruhua sij xi'í a ni é re'. ²³ Tsínj gu'naj Tito, nī tsínj nicaj dugüi' 'yaj sun ngāj huin sij. Nī 'yaj sun sij rián re'. Nī xi'í nungüej tsínj daj, nī tsínj ga'nīj ni ngüi nico' Yan'anj huin nungüej sij. Nī a'mi sa' ni ngüi xi'í Cristo, 'yaj nungüej sij. ²⁴ Ngaa nī dīgyán án re' sisi yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' anin' sij. Ngaa nī gu'ini'i ni ngüi nico' Yan'anj sisi hua yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' anin' sij. Nī gu'ini'i anin' sij un sin huin, nī ga'mi sa'āj xi'í a ni é re'.

9

¹ Nitaj si huaj si ga'nī 'ngo yanj huaj rian án re' xi'í ofrenda 'yaj á re' güenda ni ngüi sa' nico' Yan'anj. ² Daj si hua ni'inj sisi huin niā' ruhua á re' ga'ui' a ni é re' san'anj rian ni sí'. Nī ga'mi sa'āj xi'í ni é re' rian ni jnánj né' huin ni tsínj man estado Macedonia. Nī gatā gunun ni sij sisi asij goj, nī hua ruhua ni tsínj man estado Acaya chracuij ni sij ni ngüi niqúi. Nī xi'í si hua ruhua á re' chracuij a ni é re', nī huin ruhua nico ni ngüi man estado Macedonia chracuij ni sij ni ngüi da nej.

³ Sanj a'nī ni jnánj né' huaj rian án re' sisi naran' án re' san'anj güenda ofrenda daj. Daj si hua gatā gunun ni sij sisi hué daj gu'i'yaj á re'. Nī nitaj si huin ruhuāj sisi nuguan' sa' ga'mi xi'í ni é re' gahuin 'ngo nuguan' yun manj. ⁴ Nī sisi guchij nga gō'ngo ni tsínj man estado Macedonia rian man ni é re' ngaa achin naran' ni é re' san'anj daj, nī gu'iri' únj si-na'aj. Nī gahuin na'aj doj man'an án re' xi'í nuguan' ga'mi únj sisi gahuin yya ruhua únj sisi ga'ui' a ni é re' san'anj rian ni ngüi yaco ran'.

⁵ Xi'í daj nī gani ruhuāj sisi hua sini ni jnánj né' guisij nī'yaj sini rian man án re'. Nī chracuij ni sij sisi naran' ni é re' san'anj hua gataj yya á re' sisi chracuij a ni é re' gu'ini'i ni ngüi. Ngaa nī gu'ini'i ni ngüi sisi hua yya huin ruhua á re' ga'ui' a ni é re' ofrenda daj. Nī sé si ga'ui' a ni é re' xi'í si gu'i'yaj fuerza únj manj.

⁶ Gunun ruhua á re' sisi tsínj unun doj 'nīj, nī doj tan' nacaj sij. Nī tsínj unun nico 'nīj, nī nico tan' nacaj sij. ⁷ Nī daj ani ruhua gō'ngo né', nī hué daj ga'ui' gō'ngo né' san'anj. Nī sé si nani ruhua né' ga'ui' né' san'anj. Nī sé si da fuerza ga'ui' né'. Daj si 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi hua niā' ruhua a'ui' san'anj daj. ⁸ Nī Yan'anj nucuj si riquij daran' ni rasun sa' rian án re'. Ngaa nī niganj ga' ni rasun achin rian án re'. Nī xi'í si riqui Yan'anj nico rasun sa' rian án re', nī ga'ue gu'i'yaj á re' daran' sun sa' rian ango ni ngüi nej. ⁹ Nī gataj si-nuguan' Yan'anj:

Tsínj u'yun chracuij ni ngüi yaco ran', nī nitaj aman
gu'ini'yun ruhua Yan'anj si sa' 'yaj sij nga ni ngüi.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁰ Nī a'ui' Yan'anj 'nīj rian tsínj unun nnaa. Nī a'ui' Yan'anj chra xa ni ngüi nej. Nī hué ducuánj daj huin sisi ga'ui' Yan'anj nico rasun sa' rian ni é re'. Hué daj nī ga'ue gu'i'yaj ni é re' sisi gahui sa' ni jnánj né' xi'í nuguan' sa' 'na' rian án re', gu'i'yaj Yan'anj. ¹¹ Ngaa nī gahuin nico nuguan' sa' rian án re'. Hué daj nī ga'ue ga'ui' ni é re' nico rian ni jnánj né'. Nī san'anj riqui ni é re' nicaj únj gan'anj únj ga'ui' únj rian ni jnánj né'.

¹² Daj si san'anj ga'ui' ni é re' daj, nī sé urin si achin rian ni ngüi nico' Yan'anj ga'ui' únj, sanj hué daj gu'i'yaj únj sisi ga'ui' ni sij si guruhua Yan'anj nej. ¹³ Nī xi'í sinduj 'yaj á re' daj, nī gu'ini'i ni ngüi sisi dagahuin a ni é re' nuguan' sa' xi'í Cristo. Nī ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nej. Nī hué daj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj xi'í si hua niā' ruhua á re' ga'ui' a ni é re' si'yaj á re' rian ni sij nga rian ango ni ngüi nej. ¹⁴ Nī gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj xi'í a ni é re'. Nī gahuin 'i ruhua ni sij

guini'i ni sij a ni é re' xi'í si chracuij a ni é re' ni sij, gui'yaj Yan'anj. ¹⁵ Ni ga'ui' né' si guruhua Yan'anj xi'í si 'ueé nin' ruhua gui'yaj Yan'anj nga né'. Ni nitaj aman guiri' né' nata' né' daj hua sa' sinduj daj.

10

Pablo defiende su ministerio

¹ Huēj huin Pablo. Ni huin ruhuāj gahuinj daj rún' huin Cristo. Ni ataj ni ngüi sisi ngaa nnēj scanij a ni é re', ni naj a'mī, ataj ni sij. Ni ngaa nitaj si nnēj nga á re', ni a'mi huēj rian yanj a'nī huaj rian án re', ataj ni sij. Ngaa ni xi'í si a'mi sa' Cristo, ni 'i ruhua sij ni'yaj sij né', ² ni achínj jni'yā rian án re' sisi gui'yaj sa' ni é re'. Ngaa ni ngaa guisī rian man ni é re', ni si ga'mi huēj rian án re'. Daj si huin ruhuāj ga'mi huēj rian ni tsínj a'mi gaquin' xi'í únj sisi 'yaj únj daj rún' huin ruhua nnee cúj únj.

³ Ni nunj si hua ni'na' nnee cúj únj, sanj nitaj si unun' nnee cúj únj nga sichre mánj. ⁴ Ngaa unun' únj, ni nitaj si da'a únj xiti daj rún' 'yaj ni tsínj man chruhua xungüj nan. Sanj da'a únj si-fuerza Yan'anj. Ni si-fuerza Yan'anj 'yaj sisi ga'ue gui'yaj gana né' rian daran' ni tsínj unun' nga Yan'anj. ⁵ Ni dere' únj daran' si-nuguan' ni tsínj unun' nga Yan'anj. Ni dere' únj daran' nuguan' aránj chrej rian ni ngüi gunun si-nuguan' Yan'anj. Ngaa ni gahuin ruhua ni sij dagahuin ni sij rian Cristo, gui'yaj únj. ⁶ Ni ngaa dagahuin sa' á re' rian Yan'anj, ni hua ruhua únj gui'yaj únj castigo daran' ni ngüi na'uej ruhua dagahuin rian Yan'anj.

⁷ Maan si ga cuidado ni é re' daj ani ruhua ni é re' xi'í únj. Ni sisi hua yya ruhua 'ngo ni é re' sisi nicaj dugüi' sí' nga Cristo, ni hua nian sisi xacaj sí' cuenta sisi daj rún' nicaj dugüi' sí' nga Cristo, ni da'nga' daj nicaj dugüi' únj nga Cristo nej. ⁸ Ni nunj si gachin ga'mī doj nga sun riqui Señor riānj, sanj si gahuin na'ā mánj. Daj si Señor riqui sun daj sisi gahuin nica niman án re', gui'yaj únj. Ni si gan'anj ni'ya á re' mánj.

⁹ Na'uej ruhuāj sisi gani ruhua á re' sisi a'nī yanj carta huaj rian án re', ngaa

ni guxu'ui' ni é re', gui'yā mánj. ¹⁰ Ni ataj go'ngo a ni é re' sisi nuguan' nucuaaj arúnj rian yanj carta guchij rian án re'. Ni nicaj sun ni carta daj nej. Sanj ngaa guisī rian man án re', ni nitaj si nucuaaj si-nuguan'ānj. Ni nitaj si nicaj sun si a'mī, ataj ni sij nej. ¹¹ Ni hua nian sisi xacaj tsínj a'mi daj cuenta sisi daj rún' hua nuguan' arun únj rian yanj carta ngaa nitaj si nne únj nga ni é re', ni hué daj ga nuguan' ga'mi únj rian án re' ngaa guisij únj rian man ni é re' aj.

¹² Xanga' ni nun guisij ruhua únj gataj únj sisi hua sa' únj daj rún' ataj ni tsínj a'mi sisi hua sa' ni sij. Daj si hua sa' ni sij ani ruhua ni man'an ni sij. Ni huin ruhua ni sij guini'i ni sij un tsínj gahuin rian scanij ni sij. Ni ataj ni sij sisi man'an ni sij huin ni tsínj sa' doj rian ango dugüi' ni sij. Tsínj ni'yun huin ni sij. ¹³ Sanj hua cuidado únj ngaa a'mi únj sisi hua sa' si-sun únj. Daj si urin Yan'anj digyán daj hua si-sun únj. Ni a'mi únj daj rún' hua sun daj. Ni hué Yan'anj ga'nij sun rian únj sisi ga'mi únj nuguan' sa' rian án re'.

¹⁴ Hué dan ni nun gan'anj únj rian na'uej ruhua Yan'anj gan'anj únj. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi guisij únj rian man án re'. Ni hua yya guisij sini únj ga'mi únj nuguan' sa' xi'í Cristo rian án re'. ¹⁵ Ni hua cuidado únj ngaa a'mi únj xi'í si-sun ango ni sij. Sanj ana'uuj únj sisi guxuman doj ruhua á re' guini'i a ni é re' Yan'anj. Ngaa ni ga'ue gui'yaj sun únj doj scanij ni é re' daj rún' huin ruhua Yan'anj sisi gui'yaj únj. ¹⁶ Ngaa ni ga'ue gan'anj ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj ango ni xuman' ne' rian xánj ni é re'. Daj si na'uej ruhua únj diguij únj si-sun ango ni tsínj daj. Ni nitaj si hua sa'aj sisi gataj únj sisi man'an únj gui'yaj sisi gui'yaj sun ango sí'.

¹⁷ Ni sisi huin ruhua 'ngo tsínj daj ga'mi sa' sij xi'í man'an sij, ngaa ni gataj sij sisi sa' gui'yaj Señor nga sij. ¹⁸ Nitaj si ni'yanj si-nuguan' 'ngo tsínj ataj sisi sa' gui'yaj sij. Sanj ni'yanj sisi gataj Señor sisi hua sa' si gui'yaj 'ngo tsínj daj.

11

1 Guñicaj a ni é re' 'ngo niman nico sisi ga'mi ni'yūnj doj gunun a ni é re'. Hué daj gui'yaj á re', ruhuāj aj. 2 Daj si daj rún' huin ruhua Yan'anj dugumij a ni é re', nī hué daj huin ruhuāj dugumij a ni é re' nej. Nī hua gui'yaj yyāj sisi guñicaj dugūi' ni é re' nga Cristo. Nī daj rún' gui'yaj 'ngo yun'unj xana hua sa' ngaa xacaj unj urin nica unj, nī hué daj huin ruhuāj sisi guñicaj dugūi' ni é re' nga Cristo aj. 3 Sanī ani xu'ui' ruhuāj nga ni é re' sisi digya' yun'unj sichre ni é re' daj rún' digya' yun'unj xucuáj yun'unj gu'naj Eva asij ná. Daj si nitaj si huin ruhuāj sisi duna ni é re' si guñicaj dugūi' ni é re' nga Cristo mánj. 4 Ga'uej ruhua a ni é re' sisi ga'na' ango tsínj ga'mi sij ango nuguan' xi'í Jesús rian án re'. Nī nini huin nuguan' daj nga nuguan' ga'mi únj rian án re'. Nī hua niā' ruhua ni é re' nahuin ra'a ni é re' ango nane, sanī sé Espíritu Santo huin mánj. Nī nini hua ango nuguan' nahuin ra'a ni é re'. Sanī sé daj rún' hua si-nuguan' Yan'anj nahuin ra'a sini ni é re' daj hua mánj. Nī a'nin' ruhua á re' sisi guñico' a ni é re' ango nuguan' daj. 5 Nī ani ruhuāj sisi ní'yanj si-nuguan'anj daj rún' ní'yanj si-nuguan' ni tsínj huin achij nico' ni é re' daj. Nī apóstol achij huin ni sij, ruhua ni sij. Sanī huin achij nne ni sij. 6 Nī nunj si achin ango nuguan' nachran' ga'mi sa'āj rian ni ngūi, sanī gahuin chrūn sa'āj xi'í nuguan' sa'aj. Nī hua xacaj á re' cuenta sisi hué daj huin, gui'yaj únj.

7 Ni'i ni é re' sisi nun ga'nē san'anj rian án re' ngaa ga'mī si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' rian án re'. Nī gahuin rian án re', gui'yā. Nī gunā da ruču. Ngaa nī gaquin' gui'yā rian án re', ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. 8 Nī ga'nē si-san'anj ango ni ngūi nico' Yan'anj huin ni ngūi man ango xuman'. Nī riqui ni sij san'anj daj sisi ga'ue gui'yaj sūnj rian án re'. 9 Ngaa guimán né', nī gachin 'ngo rasun riānj, sanī nun garasūnj rian go'ngo ni é re' mánj. Daj si ni jnānj né' 'na' estado Macedonia, nī riqui ni sij si gachin riānj. Nī nun garasūnj rian ni é re' mánj. Nī hué daj ga gui'yā, ruhuāj aj.

10 Nī xi'í si nne Cristo ngāj, xi'í daj ni'i a ni é re' sisi xanga' nuguan' a'mī rian án re'. Nī gataj snan'ān rian án re' sisi nitaj aman gataj ni ngūi mán estado Acaya sisi ga'nē san'anj rian án re' mánj. 11 Nī un sin huin, nī a'mī nuguan' nan, ruhua á re' únj. Sisi ruhuaj, nī nitaj si 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Sé daj huin mánj. Daj si Yan'anj ni'i sisi hua yya 'i ruhuāj ni'yā ni é re' aj.

12 Nī ga'ue gui'yā daj rún' 'yā. Ngaa nī si ga'ui' únj chrej rian ni tsínj chėj nana'ui' sisi uyan ga' ni sij nga únj. A'mī xacan ni sij. Sanī sé uyan huin ni sij nga únj. 13 Nī a'mi yya ni sij sisi huin ni sij apóstol huin tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo. Tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Daj si 'yaj ni sij sisi a'mi ni sij si-nuguan' Cristo. Sanī sé daj huin mánj. 14 Nī sé urin ni sij 'yaj daj. Daj si man'an sichre 'yaj si ángel xiguin sa' huin sij. 15 Nī daj rún' 'yaj sichre, nī hué daj 'yaj ni tsínj daj nej. Nī huin ruhua ni sij sisi gani ruhua ni ngūi sisi 'yaj nica ni sij. Nī daj rún' hua quij si-chrej ni sij, nī hué daj guiran' ni sij castigo nej.

Sufrimientos de Pablo como apóstol

16 Gataj ruhua' yūnj sisi si gani ruhua á re' sisi sinūn. Nī sisi hué daj ani ruhua á re', nī ga'nin' ruhua ni é re' sisi ga'mī daj rún' a'mi 'ngo tsínj sinúnj. Ngaa nī hué daj ga'ue ga'mi sa'āj xi'í si-sūnj. 17 Nī sé Señor riqui sisi hué daj ga'mī mánj. Sanī maan si a'mī daj rún' a'mi 'ngo tsínj sinúnj. Nī hué ducuánj daj ga'ue ga'mi xacānj doj xi'ij. 18 Nī hua ga'i ni tsínj a'mi sa' xi'í ni man'an ni sij. Ngaa nī hué daj ga'mi sa'āj rian án re' xi'ij nej. 19 Daj si ani ruhua á re' sisi ni'i sa' á re'. Sanī a'nin' ruhua á re' sisi ga'mi ni tsínj sinúnj rian án re'. 20 Nī a'nin' ruhua á re' sisi gui'yaj sun ni é re' rian ni tsínj daj ngaa xa ni sij si-san'anj ni é re'. Nī digya' yun'unj ni sij ni é re' nej. Nī nitaj si ní'yanj ni é re', ataj ni sij nej. Nī ra'ui ni sij rian án re' nej. 21 Nī nunj si huin na'ā ga'mī nuguan' nan, sanī nun gahuin nucuj únj gui'yaj únj daj rún' gui'yaj ni tsínj daj.

Nī sisi guisij ruhua ni sij ga'mi sa' ni sij xi'í ni man'an ni sij, nī hué daj ga'mi sa'āj xi'ij, (nunj si ga'mī daj rún' a'mi

'ngo tsínj sinúnj). ²² Hué ni sij huin ni tsínj hebreo, ataj ni sij ní'. Nì huēj huin tsínj hebreo nej. Nì hué ni sij huin ni tsínj israelita, ataj ni sij ní'. Nì huēj huin tsínj israelita nej. Nì hué ni sij huin da'nì si'nì Abraham, ataj ni sij ní'. Nì huēj huin nej. ²³ Nì 'yaj sun ni sij si-sun Cristo, ataj ni sij ní'. Huaj 'yaj sūnj si-sun Cristo nga si 'yaj ni sij (nūnj si a'mī nuguan' nan daj rún' a'mi 'ngo tsínj sinúnj). Nì huaj gui'yaj sūnj si gui'yaj ni sij. Nì ducu duguayun ni tsínj nicañ sun man'ānj. Nì huaj gunūnj ducuaga' si gunūnj ni sij. Nì nico' huaj ruhua gahūij, sanj nun gahūij mánj. ²⁴ Guisíj ūn'un' yya huin si duguayun ni tsínj israelita ico xinun' gan'anj nne' man'ānj. ²⁵ Nì huā'nij duguayun ni sij rutsj xirāj. Nì ango yún ga'ui' ni sij yej man'ānj. Nì guisíj huā'nij naga' riō daqui nnee nūnj huā. ²⁶ Nì gachēj nīn' ruhua. Nì hua sayun ngaa gachē chrej ngaa gara quin nnee. Nì man ni tsínj 'nā' anēj chrej nej. Nì hua sayun guini'inj riqui ni xuman' nga riqui quij nej, nga rian nnee yan'anj nej. Nì hua sayun gui'yaj ni tsínj digya' yun'unj gataj ni sij sisi hué sij huin jnānj né'.

²⁷ Nì ducu gui'yaj sūnj. Nì guiran'ānj sayun nej. Nì guisíj ga'j nun ga'ue gatō. Nì da'aj güi gachin xi'nā riquij. Nì nago'ōj nnee. Nì guisíj ga'j nun xāj. Nì guiran'ānj sayun, gui'yaj nuhuij xi'í si nitaj si-gan'ānj. ²⁸ Nì sayun nan ran'ānj nga ango ni sayun. Daj si da go'ngo güi, nì nahuij ruhuāj ni'yā daran' ni ngüi nico' Yan'anj man go'ngo xuman'. ²⁹ Nì sisi hua 'ngo tsínj a'nan', nì daj rún' ran' sij, nì hué daj ran' man'ānj nej. Nì sisi gui'yaj 'ngo tsínj daj gaquin', gui'yaj dugüi' sij, nì a'man ruhuāj ni'yā tsínj gui'yaj daj.

³⁰ Nì sisi ga'mi sa'āj xi'ij, nì maan si ga'mi sa'āj xi'í si nitaj fuerza riānj. Yan'anj 'yaj sisi ga'ue gui'yaj sūnj. ³¹ Nì ni'i Yan'anj si a'mī nuguan' xānga'. Nì Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. Nì hua nian sisi niganj ga'mi sa' né' xi'í Yan'anj. ³² Ngaa gan'ān xuman' Damasco, nì gobernado 'yaj sun rian rey Aretas, nì ga'nin' sí' sun rian ni policía sisi dugumi ni sij, nì guida'a ni sij man'ānj. ³³ Sanj

chracuij go'ngo ni tsínj man xuman' daj man'ānj. Nì dinij ni sij xuguti nūnj daj rian 'ngo yu'uj taj rian xingá yej ganicañ du'ua xuman' daj. Ngaa nì gananiñ rian gobernado daj.

12

El aguijón en la carne

¹ Nitaj si hua sa'aj sisi ga'mi sa' né' xi'í man'an né'. Sanj ga'mi xi'í ni rasun gurugüi' riānj. Nì ga'mi xi'í si digyán Señor riānj. ² Hué dan nì ni'inj 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj Cristo. Nì guisíj xigan'anj yo', nì gahui tsínj daj gan'anj gan' sij xata', gui'yaj Yan'anj. Nì da huā'nij xata' gahui sij gan'anj sij. (Nì nun ni'inj sisi gan'anj nnee cūj sij nga sij, asj maan nane nūn niman sij gan'anj. Urin Yan'anj ni'i nānj.) Nì huēj huin tsínj daj. ³⁻⁴ (Nì xānga' urin Yan'anj ni'i sisi gan'anj nnee cū nga man'ānj, asj maan nane nūn nimānj gan'anj.) Sanj ni'inj sisi gan'ān rian hua sa' xata' rian gunūnj ni nuguan' hua sa'. Nì na'uej ruhua Yan'anj sisi nāta' a 'ngo ni ngüi daj hua ni nuguan' sa' daj.

⁵ Nì ga'ue ga'mi sa'āj xi'í si guiran'ānj. Sanj sé xi'ij ga'mi sa'āj. Maan si ga'mi sa'āj xi'ij si nitaj fuerza riānj. Yan'anj 'yaj sisi ga'ue gui'yaj sūnj. ⁶ Nì sisi huin ruhuāj ga'mi sa'āj xi'ij, nì sé 'ngo nuguan' nīyun huin ga'mi mánj. Daj si si-nuguan'ānj huin nuguan' xānga'. Sanj sé daj gui'yā mánj. Daj si hua guini'i ni ngüi daj hua si-sūnj nga si-nuguan'ānj. Nì nitaj si huin ruhuāj sisi gani ruhua ni ngüi sisi huaj huinj xi'í si-sūnj nga ni nuguan' ga'mi rian ni sij mánj. ⁷ Nì hua sa' nīn' ruhua nuguan' digyán Yan'anj riānj.

Ngaa nì guida'a 'ngo xi'ij man'ānj sisi si gui'yaj nnēj, gui'yaj Yan'anj. Nì daj rún' 'yaj 'ngo tanj ngaa atuj yun', nì hué daj ran'ānj, gui'yaj xi'ij daj. Nì xi'ij daj ga'nā' rian sichre sisi sī ga'mi xacānj xi'ij mánj. ⁸ Nì guisíj huā'nij yya gachínj jni'yā rian Señor sisi xi'ne xi'í a'nānj daj. ⁹ Sanj gataj Señor gunūnj:

Gui'yā sinduj rián re'.

Ngaa nì ga'ue gunucua' re' si achin rián re'.

Ni ngüi nitaj fuerza rian, ni gahuin nucuaj ni sij, gui'yaj si-fuerza man'anj. Daj gataj Señor gunünj.

Xi'í daj ni huin niā' ruhuāj ngaa nitaj fuerza riānj. Ngaa ni guini'i ni ngüi sisi si-fuerza Cristo 'yaj sisi hua fuerza riānj. ¹⁰ Xi'í si 'i ruhuāj ni'yā Cristo, ni huin niā' ruhuāj ngaa nitaj fuerza riānj. Daj si a'mi quij ni ngüi riānj nej. Ni achin ni rasun riānj. Ni chran' yun'unj ni ngüi yünj nej. Ni ran'anj sayun xi'í Cristo nej. Ni ngaa ani ruhuāj sisi nitaj fuerza riānj, ni hué hora daj gahuin nucuā, 'yaj Yan'anj.

¹¹ A'mi da' rún' a'mi 'ngo tsínj sinúnj. Sanj gui'yaj á re' sisi hué daj ga'mi. Daj si hua niān si ga'mi sa' ni é re' xi'í si 'yā. Ni nunj si nitaj si ni'yān, sanj uyan ni'yān nga tsínj huin achij a'mi si-nuguan' Yan'anj nico' ni é re'. Ni tsínj apóstol huin ni sij, ruhua á re'. Sanj maan si achij nne ni sij. ¹² Ni gui'yā nuguan' nico rian ni é re'. Ni ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yā nej. Ni gui'yā ango si sa' scanij ni é re'. Ni daran' ni nuguan' nan digyán sisi huinj 'ngo apóstol huin tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Ni nun ga'nin' ruhuāj nga sun gui'yaj sünj scanij a ni é re'. ¹³ Ni nun gatā gunun a ni é re' si hua nij ruhua á re' daj nga ango ni tsínj nico' Yan'anj. Ni nun garasünj rian án re'. Ni xi'í daj ni sisi ruhuaj, ni hua nij ruhua á re' daj nga ango ni tsínj nico' Yan'anj, ruhua á re'. Hué dan ni guinicaj á re' 'ngo niman nico nga si-nuguan'anj.

Pablo anuncia su tercera visita

¹⁴ Yyaj ni a hua chrünj guchi' ni'yā ruhua' yünj rian man án re'. Ni hué nan guisij hua'nij guchij rian man án re'. Ni nitaj si ruhuāj garasünj rian án re' mánj. Nitaj si nano'oj rasun nicaj ni é re' mánj. Sanj nano'oj ni man'an án re'. Ni daj rún' da'nī huin a ni é re' riānj. Ni sé da'nij né' nano' san'anj guiri' né' mánj. Sanj hua niān si nano' né' san'anj guiri' ni da'nij né'. ¹⁵ Ni hua niā' ruhuāj gutinj daran' si nicā xi'í niman án re'. Ni niganj hua ruhuāj gui'yaj sünj si-sun Yan'anj scanij a ni é re'. Ni nunj si nin' ruhua 'i ruhuāj ni'yā a ni é re', sanj doj 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. ¹⁶ Ni nun garasünj

rian án re' mánj. Sanj ataj go'ngo ni é re' sisi digya' yun'un ni é re' guida'a sun rian án re', ataj á re'. ¹⁷ Ni digya' yun'un ni é re' ngaa ga'nī ni tsínj guisij rian án re' ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁸ Gachínj jni'yā rian tsínj gu'naj Tito sisi guisij ni'yaj sij rian man án re'. Ni ga'nī ango jnánj né' guisij nga sij. Ni digya' yun'unj Tito ni é re' nej nánj ní'. Sé daj huin mánj. Daj si uyan gani ruhua nungüej únj Tito. Ni uyan gui'yaj nungüej únj sí'.

¹⁹ Ni ani ruhua á re' sisi xu'ui' únj rian án re' xi'í si ga'mi a ni é re' gaquin' rian únj ní'. Sé daj huin mánj. Daj si ni'i Yan'anj daj a'mi únj. Ni xi'í si nico' únj Cristo, ni ga'mi únj nuguan' nan rian án re' xi'í si 'i ruhua únj ni'yaj únj a ni é re'. Daj si huin ruhua únj sisi guxuman sa' ruhua á re' guini'yaj á re' Yan'anj huin a ni é re' jnān nga xica'ui. ²⁰ Daj si nahuij ruhuāj sisi ngaa guisī rian man án re', ni si nari'ij ni é re' daj rún' huin ruhuāj. Ni hué daj nga ni é re', ni si nari' ni é re' man'anj daj rún' huin ruhua á re' nej mánj. Daj si nahuij ruhuāj sisi unun' dugüi' ni é re'. Ni huin xicoj ruhua ni dugüi' a ni é re' nej. Ni a'man ruhua ni dugüi' ni é re'. Ni huin yan'anj ruhua á re' nej. Ni a'mi snan'anj ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re'. Ni nuna ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re'. Ni a'mi nne ni é re' nej. Ni hua sayun rian án re' xi'í si unun' ni dugüi' ni é re'. ²¹ Ni nahuij ruhuāj sisi ngaa guchi' ruhua' yünj rian man ni é re', ni guiri'ij si-na'aj, gui'yaj Yan'anj xi'í a ni é re'. Ni sisi ruhuaj, ni gacōj xi'í ni é re' nga gaquin' gui'yaj ga'i ni é re' asij ná. Daj si achin si ganani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Ni gui'yaj quij go'ngo a ni é re'. Ni ga'mi go'ngo ni é re' nga squira' ni é re'. Ni hua ango ni gaquin' quij gui'yaj go'ngo ni é re' nej.

13

¹ Hué nan guisij hua'nij huā rian man án re'. Da guisij nata' huij hua'nij testigo, ni ga'ue gui'yaj yya né' 'ngo gaquin'. ² Ni daj rún' gataj sinij ngaa guisij huij guchi' ni'yā rian man án re', ni hué daj gataj ruhua' yünj rian án re' huin ín re' ni

tsínj gui'yaj ni gaquin' daj. Nì nitaj si nnēj ngā á re', sanj ataj snan'an gunun daran' a ni é re' sisi ngaa guisī rian man ni é re', nì sī ga'mi xanj ngā ni é re' mánj. ³ Daj si huin ruhua á re' xacaj á re' cuenta sisi riqui Cristo nuguan' a'mī rian án re'. Sī gani ruhua á re' sisi nitaj si nucuañ Cristo scanij ni é re' mánj. Daj si nicaj Cristo fuerza scanij a ni é re'. ⁴ Xanga' nì yaco guiran' sij ngaa guinico' sij rian rugutsj. Sanj ganá'nij sij, nì nne nucuañ sij yyaj, gui'yaj si-fuerza Yan'anj. Nì daj rún' guiran' Cristo sayun, nì hué daj ran' únj xi'í si nicaj dugüi' únj ngā sij. Sanj gahuin nucuañ únj, gui'yaj si-fuerza Yan'anj. Ngaa nì ga'ue gui'yaj sun únj rian án re'.

⁵ Guini'yaj sa' ni é re' man'an án re' sisi hua yya xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo. Nì xacaj á re' cuenta sisi hué daj huin. Nun ni'i a ni é re' sisi nne Cristo niman án re' ní'. Asj huin ni é re' tsínj digya' yun'unj sisi xuman ruhua ni é re' a'. ⁶ Nì huin ruhuāñ sisi xacaj á re' cuenta sisi nitaj si digya' yun'unj únj mánj. ⁷ Nì achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi sī gui'yaj á re' nì a 'ngo si xi'i mánj. Nì sé si achínj jni'yaj únj daj rian Yan'anj sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í únj. Sanj hué daj 'yaj únj sisi gui'yaj sa' niganj ni é re'. Nì nitaj si gahuin sisi gani ruhua ni ngüi sisi nitaj si ní'yanj si-nuguan' únj mánj. ⁸ Daj si sī ga'ue guiranj únj rian nuguan' xanga'. Sanj huin ruhua únj sisi gunun ni ngüi urin nuguan' xanga'. ⁹ Xi'í daj nì huin niā' ruhua únj ngaa nitaj nico fuerza nicaj únj sisi hua ran ruhua man'an án re' ngā si-chrej Yan'anj. Nì achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi gahuin sa' niman án re'. ¹⁰ Nì arünj nuguan' nan rian yanj a'nī huaj rian án re' ngaa achin guisī rian man án re'. Ngaa nì ngaa guisī, nì sī gani ruhua á re' sisi 'ngo tsínj huee huñj xi'í si nicaj sünj mánj. Nì riqui Señor sun daj riāñ sisi gahuin ran ruhua á re' ngā si-chrej Yan'anj. Nì sé güenda si gan'anj ni'ya ni é re' huin mánj.

Saludos y doxología final

¹¹ Yyaj nì ruhua nahuij nuguan' a'mī rian án re' huin ín re' jnān ngā xica'uī.

Gahuin niā' ruhua niman án re'. Nì dugu'nun' a ni é re' man'an án re' sisi gachej ni é re' 'ngo chrej sa'. Nì chracuij a ni é re' 'ngo nuguan' sa' rian jnāñ a ni é re' sisi gahuin nucuañ sij guinico' sij Yan'anj. Nì uyan ga niman daran' ni é re' ngā dugüi' a ni é re'. Nì ga din'inj ruhua á re' nej. Ngaa nì gane Yan'anj ngā á re'. Daj si Yan'anj 'yaj sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Nì gahuin din'inj ruhua né', gui'yaj Yan'anj nej. ¹² Nì garun du'ua go'ngo a ni é re' ni dugüi' ni é re' ngaa gui'yaj saludando a ni é re' ni dugüi' ni é re'. ¹³ Daran' ni jnāñ né' xuman ruhua ni'yaj Yan'anj a'nij 'ngo nuguan' rian án re'. ¹⁴ Nì huin ruhuāñ sisi gui'yaj Señor Jesucristo sinduj rian án re'. Nì hué daj ga 'i ruhua Yan'anj ni'ya á re' nej. Nì guinicaj dugüi' niganj Espíritu Santo ngā ni é re', ruhuāñ aj. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS GÁLATAS

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī huīnj 'ngo apóstol tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. (Nī sé si ga'níj ni tsínj gan'anj ga'mi nuguan' daj rian ni ngüi mánj. Nī sé si garij sun ni sij man'ānj mánj. Sanī man'an Jesucristo nga Yan'anj garij sun man'ānj sisi gan'anj ga'mi nuguan' daj rian ni ngüi. Nī ganá'nij Jesucristo scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj huin chrej né'.)
² Hué dan nī a'níj nuguan'an ni jnanj únj yanj carta nan rian án re' huin ín re' ni tsínj nico' Yan'anj mán estado Galacia.
³ Nī huin ruhua únj sisi gui'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian án re'. Nī ga din'inj ruhua únj nej.
⁴ Nī naga'ui' Jesucristo man'an sij gahui' sij xi'í si-gaquin' né' sisi gahuin nini né' rian ni gaquin' quij man chruhua xungüi gaquin' nan. Daj si hué daj huin ruhua Yan'anj huin chrej né' sisi gahuin nini né'.
⁵ Nīganj ga'mi sa' né' rian Yan'anj. Amén.

No hay otro evangelio

⁶ Garáj yan'anj ruhuāj sisi gahuin yoo ni é re' nga ango nuguan', sisi sé huin nuguan' xanga'. Ni'i ni é re' sisi gui'yaj Cristo sinduj xi'í ni é re'. Nī gaquínj Yan'anj sisi guinico' ni é re' man'an Yan'anj. ⁷ Sanī xanga' nī nitaj ango nuguan' gui'yaj sisi ganini ni ngüi mánj. Maan si huin ruhua go'ngo ni tsínj sisi naduna ni é re' xi'í si-nuguan' Cristo. Nī chran' yun'unj ni sij ni é re'. ⁸ Nī sisi ga'mi 'ngo tsínj ango nuguan' huin nini nga nuguan' sa' ga'mi sinij rian ni é re', nī ga ni'ya sij, gui'yaj Yan'anj. Nitaj si gahuin sisi huēj ga'mi ango nuguan' daj, asi 'ngo ángel 'na' xata'. Nī un tsínj naduna si-nuguan' Yan'anj, nī ga ni'ya sí'. ⁹ Nī hua gatā, nī hué daj gataj ruhua' yünj rian án re', sisi ga'mi 'ngo tsínj ango nuguan' huin nini nga nuguan' sa' nahuin ra'a ni é re', nī gan'anj sij rian yan'an gunun sij.

¹⁰ Huin ruhuāj sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'ij, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. Maan si huin ruhuāj sisi ga'mi sa' Yan'anj xi'ij. Nī sisi huin ruhuāj sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'ij, nī huin ruhuaj gata sisi nitaj si 'yaj sünj rian Cristo mánj.

El ministerio de Pablo

¹¹ Nī huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta sisi si-nuguan' Yan'anj ga'mi rian ni ngüi, nī sé 'ngo si-nuguan' 'ngo ni tsínj huin, huin ni é re' jnān nga xica'ui. ¹² Nun digyán ni ngüi nuguan' daj riānj mánj. Nī nun gahuin chrünj rian nī a 'ngo ni ngüi mánj. Sanī urin Jesucristo gui'yaj sisi guini'inj si-nuguan' sij.

¹³ Nī hua gunun ni é re' daj gui'yā asij sini ngaa guinicōj si-nuguan' ni tsínj israelita. Nī nün' ruhua chran' yun'un ni tsínj nico' Jesús. Nī gahuin ruhuāj sisi guere' daran' ni sij. ¹⁴ Nī gui'yaj fuerzāj nga si-dycuanj ni tsínj israelita daj nga ango ni tsínj israelita uyan hua sij ngāj. Nī ducu dagahuīnj si-nuguan' ni xi únj.

¹⁵ Sanī hua nacui Yan'anj man'ānj ngaa achin ga'ngā. Nī gui'yaj Yan'anj sinduj riānj xi'í si gaquínj Yan'anj man'ānj gui'yaj sünj si-sun Yan'anj. ¹⁶ Nī garan' ruhua Yan'anj sisi guini'inj da'ni, nī gan'anj ga'mi si-nuguan' Yan'anj scanij ni ngüi 'na' anéj chrej. Sanī nun gan'anj ga'mi nga a 'ngo ni tsínj mánj. ¹⁷ Nī nun gan'ān xuman' Jerusalén rian man ni apóstol ni tsínj gan'anj ga'mi sini si-nuguan' Yan'anj daj nga nuguan' ga'mi man'ānj. Sanī 'ngo yun gan'ān estado Arabia. Ngaa nī nanicaj ruhua' yünj xuman' Damasco.

¹⁸ Nī ngaa gachin hua'nij yo', nī gan'ān xuman' Jerusalén sisi guini'inj Pedro. Nī ganēj xinun' güi nga sij. ¹⁹ Sanī nun guini'inj nī a 'ngo ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. Urin Jacobo guini'inj huin sí' jnānj man'an Señor. ²⁰ Nī ni'i Yan'anj sisi nuguan' arünj huaj rian ni é re' huin nuguan' xanga'. Sé nuguan' nne huin mánj.

²¹ Hué dan nī gan'ān ni xuman' ngaj estado Siria nga estado Cilicia nej. ²² Sanī nun guini'i ni tsínj nico' Cristo mán estado Judea man'ānj mánj. ²³ Maan si gunun ni

sij cuento rian xi'ij. Nĭ gataj cuento daj: "Tsínj chran' yun'unj asij sini né', yyaj ni chéj sij a'mi sij si-nuguan' Yan'anĭ sisi guxuman ruhua né' guĭni'yaj né' Yan'anĭ. Nĭ asij sini nĭ huin ruhua sij sisi guere' nuguan' daj." Daj gataj ni ngüĭ daj. ²⁴ Nĭ ga'mi sa' ni sij rian Yan'anĭ xi'ij.

2

¹ Nĭ ngaa gachin xigan'anĭ yo', nĭ gan'anĭ ruhua' yünj xuman' Jerusalén nga tsínj gu'naj Bernabé. Nĭ gan'anĭ tsínj gu'naj Tito nga únj nej. ² Nĭ gan'anĭ si hué daj digyán Yan'anĭ sisi gan'anĭ xuman' Jerusalén. Nĭ nahuin yu' ni tsínj huin rian ngāj. Nĭ natāj rian ni sij daj hua si-nuguan' Yan'anĭ huin nuguan' a'mi rian án re' huin ni é re' ni ngüĭ 'na' anéj chrej. Nĭ hué daj guiyā si na'uej ruhuāj si guere' nuguan' ga'mi rian ni ngüĭ nga nuguan' a'mi acuan' nej.

³ Nĭ guinicaj dugüĭ' Tito ngāj huin sij tsínj griego. Sanĭ nun guiyaj fuerza ni sij sisi guta' da'nga' nnee cúj Tito. ⁴ Nĭ hua go'ngo ni tsínj digya' yun'unj, nitaj si huin xanga' ni sij jnánj né'. Nĭ guixi'ij huĭ ni sij scanij né' sisi guĭni'i ni sij daj gahuin ní'nij né' rian si-ducuanĭ ni sij, guiyaj Cristo. Daj si huin ruhua ni sij sisi dagahuin ruhua' yún né' si-ducuanĭ Moisés. ⁵ Sanĭ nĭ a 'ngo xico' nun duna únj si dagahuin únj si-nuguan' ni sij. Daj si huin ruhua únj sisi 'ueé gunaj nĭn' si-nuguan' Yan'anĭ nuguan' xanga' rian án re'. ⁶ Nĭ man go'ngo ni tsínj huin achij, ataj ni ngüĭ. (Sanĭ güendāj nĭ nitaj si ní'yanĭ un tsínj gahuin ni sij ni güĭ gachin. Daj si uyan hua daran' ni ngüĭ rian Yan'anĭ.) Nĭ güendāj nĭ nun ga'mi ni tsínj huin achij daj nĭ a 'ngo nuguan' naca riānj mánj.

⁷ Sanĭ nani'i ni tsínj huin achij daj sisi garun sun Yan'anĭ gan'anĭ ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ rian ni ngüĭ 'na' anéj chrej. Nĭ hué daj garij sun Yan'anĭ Pedro gan'anĭ sij ga'mi sij nuguan' sa' rian ni ngüĭ israelita. ⁸ (Nĭ hué Yan'anĭ ga'nĭj Pedro gan'anĭ sij ga'mi sij nuguan' sa' scanij ni ngüĭ israelita. Nĭ daj rún' ga'nĭj Yan'anĭ Pedro rian ni tsínj daj, nĭ da'nga'

daj ga'nĭj Yan'anĭ gan'anĭ ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüĭ 'na' anéj chrej.) ⁹ Ngaa nĭ nani'i tsínj gu'naj Jacobo nga Pedro nej, Juan nej, sisi guiyaj Yan'anĭ sinduj riānj nga sun nan. Nĭ huā'nij tsínj daj huin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anĭ xuman' Jerusalén. Sanĭ gahuin yya ruhua ni sij sisi huin nungüej únj Bernabé dugüĭ' ni sij. Nĭ ga'uej ruhua ni sij sisi gan'anĭ ga'mi nungüej únj nuguan' sa' rian ni ngüĭ 'na' anéj chrej. Nĭ hué daj gan'anĭ ga'mi ni sij nuguan' sa' rian ni ngüĭ israelita. ¹⁰ Maan si gachínj ni sij sisi gan'anĭ ruhua nungüej únj guĭni'yaj únj ni ngüĭ niq̄i. Sanĭ hua cuidado únj güenda chracuĭj únj ni ngüĭ daj.

Pablo reprende a Pedro en Antioquía

¹¹ Sanĭ ngaa guisĭj Pedro xuman' Antioquía, nĭ ga'mi huéj rian sij. Daj si nun hua sa' si guiyaj sij. ¹² Daj si hua sini xa sij nga ni tsínj 'na' anéj chrej. Sanĭ ngaa guisĭj go'ngo ni tsínj 'na' rian Jacobo, nĭ guxun anéj sij man'an sij. Nĭ dunāj sij si xa sij nga ni tsínj daj. Daj si guxu'ui' sij ni'yaj sij ni tsínj 'yaj fuerza si guta' ni sí' da'nga' nnee cú'. ¹³ Nĭ hué daj guxun anéj ango ni tsínj israelita nej. Nĭ uyan guiyaj Bernabé, si na'uej ruhua sí' guinicaj dugüĭ' sí' nga ni tsínj 'na' anéj chrej daj.

¹⁴ Nĭ ngaa xacaj cuentāj sisi nitaj si 'yaj sa' ni sij daj rún' digyán si-nuguan' Yan'anĭ rian né', nĭ gatā gunun Pedro rian daran' ni tsínj man nahuin yu' yu'uj daj: "Hué re' huin tsínj israelita. Sanĭ acáj re' si-ducuanĭ ni tsínj 'na' anéj chrej. Nĭ nitaj si 'yāj re' daj rún' 'yaj ni tsínj israelita ga mánj. Hué dan nĭ un sin nĭ 'yāj re' fuerza sisi xacaj ni tsínj 'na' anéj chrej si-ducuanĭ ni tsínj israelita únj." Daj gatā gunun Pedro. ¹⁵ Nĭ asij ga'nga né', nĭ huin né' tsínj israelita. Nĭ sé tsínj 'yaj gaquin' 'na' anéj chrej huin né' mánj. ¹⁶ Nĭ ni'i né' sisi nitaj si gahuin sa' né' rian Yan'anĭ xi'í si dagahuin né' si a'nin' si-ley Moisés sun rian né'. Sanĭ gahuin sa' né' rian Yan'anĭ urin si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo. Nĭ hué daj guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo sisi gahuin sa' né' rian Yan'anĭ. Nĭ gahuin sa' né'

xi'í si xuman ruhua né'. Sanj sĭ gahuin sa' né' xi'í si dagahuin né' si a'nin' si-ley Moisés sun rian né' mánj. Daj si a 'ngo né' sĭ gahuin sa' né' rian Yan'anĭ, gui'yaj si-ley Moisés mánj. ¹⁷ Ngaa nĭ sĭsĭ huin ruhua né' gahuin sa' né' rian Yan'anĭ, gui'yaj Cristo, nĭ xacaj né' cuenta sĭsĭ da'ui né' gaquin', ngaa nĭ huin ruhuaj gata sĭsĭ Cristo gui'yaj sĭsĭ da'ui né' gaquin' ní'. Sé daj huin mánj.

¹⁸ Nĭ sĭsĭ guere' 'ngo nuguan' gui'yā, nĭ nanicaj ruhua' yún naĝui'yā, nĭ huin ruhuaj gata sĭsĭ man'ānj nicaj gaquin' xi'í nuguan' daj. ¹⁹ Asĭj ná nĭ guinicōj si-ley Moisés. Sanj guere' ruhuāj, gui'yaj ley daj. Nĭ yyaj nĭ ga'ue guinicaj dugūi'tj nga Yan'anĭ. ²⁰ Nĭ guinico' nuguan'ānj nga Cristo rian rugutsĭ. Xi'í daj nĭ sĕj huin tsĭnj nne acuan'. Sanj Cristo huin si nne nimānj. Nĭ chrej achē acuan', nĭ hué daj 'yā xi'í si xuman ruhuāj ni'yā Jesucristo. Nĭ xi'í si ga 'ĭ ruhua Cristo ni'yaj sĭj man'ānj, nĭ gahui' sĭj rian rugutsĭ xi'tj. ²¹ Na'uej ruhuāj danicā sinduj gui'yaj Yan'anĭ riānj mánj. Daj si sĭsĭ ga'ue gahuin sa' né' rian Yan'anĭ, gui'yaj si-ley Moisés, nĭ huin ruhuaj gata sĭsĭ gahui' yun Cristo rian xi'í né'.

3

El Espíritu se recibe por la fe

¹ Tsĭnj nĭ'yun huin ni é re' tsĭnj man estado Galacia. Nĭ un tsĭnj digya' yun'unĭ, nĭ na'ue dagahuin ni é re' nuguan' xanga' únj. Ngaa ga'mi únj si-nuguan' Yan'anĭ, nĭ digyán yya únj rian ni é re' daj guinico' Jesucristo rian rugutsĭ gahui' sĭj xi'í ni é re'. ² Huin ruhuāj sĭsĭ danicaj ni é re' nuguan' nachĭnj snan'ān. Ga'na' Espĭritu Santo rian án re' gui'yaj sĭsĭ dagahuin ni é re' si-ley Moisés ní'. Asĭ ga'na' Espĭritu Santo rian án re' xi'í si guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' nuguan' gunun ni é re' sa'. ³ Gaxĭ'i ni é re' gachĕj ni é re' si-chej Yan'anĭ, gui'yaj Espĭritu Santo. Sanj yyaj nĭ ani ruhua ni é re' sĭsĭ gache ni é re' nga si-fuerza man'an ni é re'. ⁴ Guiran' yun ni é re' ni sayun da ní'. Sé si guiran' yun a ni é re' mánj. ⁵ Nĭ riqui Yan'anĭ Espĭritu Santo gane nga ni é re'. Nĭ gui'yaj Yan'anĭ

si sa' scanĭj ni é re' nej. Sanj sé daj gui'yaj Yan'anĭ xi'í si dagahuin ni é re' rian si-ley Moisés mánj. Maan si hué daj gui'yaj Yan'anĭ xi'í si xuman ruhua ni é re' nga nuguan' sa' gunun ni é re'.

El pacto de Dios con Abraham

⁶ Nĭ asĭj ná guxuman ruhua tsĭnj gu'naj Abraham ni'yaj sĭj Yan'anĭ. Xi'í daj gataj Yan'anĭ sĭsĭ gahuin sa' sĭj rian Yan'anĭ. ⁷ Xi'í daj nĭ guĭni'i ni é re' sĭsĭ daran' ni ngūĭ xuman ruhua ni'yaj Yan'anĭ, nĭ huin ni sĭj da'nĭ si'nĭ Abraham.

⁸ Nĭ asĭj ná nĭ gataj si-nuguan' Yan'anĭ sĭsĭ gahuin sa' ni ngūĭ 'na' anĕj chrej rian Yan'anĭ xi'í si guxuman ruhua ni sĭj guĭni'yaj ni sĭj Yan'anĭ. Nĭ xi'í daj gataj Yan'anĭ 'ngo nuguan' sa' gunun Abraham: "Xi'í man'ān re', nĭ gui'yā sinduj rian daran' ni ngūĭ man chruhua xungūĭ." Daj gataj Yan'anĭ gunun Abraham.

⁹ Hué dan nĭ ni ngūĭ xuman ruhua ni'yaj Yan'anĭ, nĭ gui'yaj nuguan'an Yan'anĭ sinduj rian ni sĭj nga Abraham, si hué daj guxuman ruhua Abraham ni'yaj sĭj Yan'anĭ nej.

¹⁰ Nĭ daran' ni tsĭnj ani ruhua sĭsĭ tsĭnj sa' huin ni sĭj xi'í si dagahuin ni sĭj si-ley Moisés, nĭ ga ni'ya ni sĭj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anĭ: "Ga ni'ya daran' ni tsĭnj nun dagahuin sa' daran' si hua nĭca rian libro huin si-ley Yan'anĭ." Daj gataj si-nuguan' Yan'anĭ. ¹¹ Hué dan nĭ hua nĭca yya sĭsĭ nĭ a 'ngo né' sĭ gahuin sa' né' rian Yan'anĭ xi'í si dagahuin né' si ataj ley daj mánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anĭ: "Tsĭnj gahuin sa' rian Yan'anĭ, nĭ gane nĭganĭ sĭj xi'í si xuman ruhua sĭj ni'yaj sĭj Yan'anĭ." Daj gataj Yan'anĭ. ¹² Sé si-ley Moisés 'yaj sĭsĭ guxuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anĭ mánj. Maan si gataj ley daj: "Tsĭnj dagahuin ley daj, nĭ gane nĭganĭ sĭj." Daj gataj ley daj.

¹³ Rún' huaj sĭsĭ ga ni'ya né' xi'í si na'ue dagahuin sa' né' si ataj ley daj. Sanj naru'ue Cristo rian si-gaquin' né'. Nĭ rún' huaj sĭsĭ hué Cristo ga ni'ya xi'í né'. (Daj si gataj si-nuguan' Yan'anĭ: "Ga ni'ya daran' ni tsĭnj gahui' guĭnico' rian chrun." Daj gataj si-nuguan' Yan'anĭ.) ¹⁴ Nĭ hué daj guiran' Jesús sĭsĭ gahuin daj rún' gataj yya

Yan'anj gunun Abraham asij ná. Ngaa n̄i xi'í Cristo Jesús, n̄i ga'ue gane Espíritu Santo niman ni ngüi 'na' anéj chrej. N̄i xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, n̄i ga'ue gane Espíritu Santo niman daran' né'.

¹⁵ Gui'yó' cuenta daj 'yaj né' mán né' rian xungüi nan huin ín re' jnān nga xica'ui. Sisi nagui'yaj 'ngo tsínj daj yanj, n̄i ga'ui' sij si-firma sij, n̄i, n̄i a 'ngo ni ngüi s̄i ga'ue dire' si garun sij mánj. ¹⁶ N̄i hué ducuanj daj huin sisi gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham nga da'n̄i si'n̄i sij. N̄i sé si a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í daran' ni da'n̄i si'n̄i Abraham mánj. San̄i a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í urin da'n̄ij sij huin Cristo.

¹⁷ Nuguan' a'mi huin nan: Gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' nga Abraham xi'í Cristo. N̄i ngaa gachin gan'anj ciento táj icó chi' yo', n̄i ga'ui' Yan'anj ley rian Moisés. San̄i s̄i ga'ue dire' ley daj si gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham mánj. ¹⁸ N̄i sisi ana'uij né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga né' xi'í si-ley Moisés, n̄i huin ruhuaj gata sisi nitaj si ana'uij né' nga nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham. San̄i hua yya ana'uij né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga né' xi'í si gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham asij ná.

El propósito de la ley

¹⁹ Ngaa n̄i un sin ní'yanj si-ley Moisés, ruhua á re' únj. Hué si ga'na' ley daj sisi xacaj ni ngüi cuenta daj hua si-gaquin' ni sij. N̄i gui'yaj Yan'anj sisi guinicaj sun ley daj da ga'na' da'n̄i si'n̄i Abraham huin Cristo. N̄i hué sij huin tsínj xi'i gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham. N̄i ga'ui' Yan'anj ley daj xi'í ni ángel. N̄i digyán ni ángel ley daj rian Moisés. Ngaa n̄i digyán Moisés daj hua ley daj rian ni ngüi. ²⁰ San̄i güenda nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham, n̄i nitaj si achin 'ngo tsínj ga'mi xi'í Yan'anj mánj. Daj si urin Yan'anj huin. N̄i ga'mi urin Yan'anj rian Abraham.

²¹ N̄i nuguan' nan huin ruhuaj gata sisi unun' si-ley Moisés nga nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham ní'. Sé daj huin mánj. N̄i sisi ley daj ga'ue gui'yaj sisi gane

n̄iganj né', ngaa n̄i ga'ue gahuin sa' né' rian Yan'anj xi'í si dagahuin né' si ataj ley daj. ²² San̄i ataj si-nuguan' Yan'anj sisi da'ui daran' ni ngüi gaquin'. Ngaa n̄i ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo, n̄i ga'ue ganahuin ra'a ni sij nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham.

²³ N̄i ngaa achin guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, n̄i daj rún' anumi 'ngo nne' yun', n̄i hué daj gui'yaj si-ley Moisés. N̄i hué daj gui'yaj ley daj da güi digyán Yan'anj sisi guxuman ruhua né' ni'yaj né' Cristo. ²⁴ N̄i dugumi ley daj rian né' da güi ga'na' Cristo. Ngaa n̄i ngaa guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, n̄i gahuin sa' né' rian Yan'anj. ²⁵ N̄i xi'í si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, n̄i nitaj si dugumi ley daj né' ga mánj.

²⁶ N̄i xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo Jesús, n̄i daran' ni é re' huin da'n̄ij Yan'anj. ²⁷ N̄i xi'í si gata' nnee ni é re' nga si-xugüi Cristo, n̄i nne Cristo chruhua niman án re'. N̄i daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa gananun sij 'ngo atsiy naca, n̄i hué daj ganahuin naca ni é re', gui'yaj Cristo. ²⁸ Ngaa n̄i uyan huin ni tsínj israelita nga ni tsínj griego nej. N̄i uyan huin tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue nga tsínj hua ní'nij rian nej. N̄i uyan huin tsínj nga yun'unj xana nej. Daj si ngaa n̄icaj dugüi' ni é re' nga Cristo, n̄i urin ni é re' huin. ²⁹ N̄i sisi nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo, ngaa n̄i huin ni é re' da'n̄i si'n̄i Abraham. N̄i nahuin ra'a ni é re' nuguan' sa' daj rún' gataj yya Yan'anj rian Abraham.

4

¹ N̄i huin ruhuaj gatā sisi ngaa hua lij da'n̄ij 'ngo tsínj daj, n̄i si'yaj chrej sij huin si'yaj sij. San̄i xi'í si hua lij sij, n̄i uyan huin sij nga ni tsínj 'yaj sun yun rian chrej sij. N̄i s̄i ga'ue nacaj sij si'yaj chrej sij mánj. ² Hua ni ngüi dugumi tsin' daj. N̄i dugumi ni sí' si'yaj sij. N̄i hué daj 'yaj ni sí' nga sij da guisij güi gataj chrej sij sisi nahuin ra'a sij si'yaj chrej sij. ³ N̄i hué daj ran' né' nej. Ngaa ga lij né', n̄i dagahuin né' si-nuguan' ni yan'anj huin achij chruhua xungüi nan.

⁴ Sanj̄ ngaa guis̄j̄ güi huin ruhua Yan'anj̄ x̄anga' riqui si sa' rian né', n̄i ga'n̄ij̄ Yan'anj̄ x̄anga' da'ni ga'na' chruhua xungüi nan. N̄i ga'nga sí', gui'yaj̄ 'ngo yun'unj̄ x̄ana. N̄i dagahuin ni dugüi' sí' si-ley Moisés ngaa gane sí' chruhua xungüi nan. ⁵ N̄i ga'na' sí' sisī gahuin ní'nij̄ né' rian ley daj, gui'yaj̄ sí'. N̄i huin ruhua Yan'anj̄ sisī gahuin né' da'n̄ij̄ Yan'anj̄, guiyaj̄ sí'. ⁶ N̄i xi'í si huin a ni é re' da'n̄ij̄ Yan'anj̄, n̄i ga'n̄ij̄ Yan'anj̄ Si-Espíritu da'ni ga'na' gane chruhua niman né'. N̄i ga'ue gataj̄ né' gūnun Yan'anj̄: "Chrej ni únj̄ huín so', ataj̄ né', aguáj̄ né'", 'yaj̄ Si-Espíritu da'n̄ij̄ Yan'anj̄. ⁷ Hué dan n̄i sé tsínj̄ 'yaj̄ sun yun rian 'ngo xuru'ue huin a ni é re' ga mánj̄. Sanj̄ nahuin a ni é re' da'n̄ij̄ Yan'anj̄. N̄i xi'í si huin a ni é re' da'n̄ij̄ Yan'anj̄, n̄i huin ruhua Yan'anj̄ sisī nahuin ra'a á re' daran' nuguan' sa', guiyaj̄ Cristo.

Exhortación contra el volver a la esclavitud

⁸ Asij̄ sini n̄i nun guini'i ni é re' Yan'anj̄ x̄anga' mánj̄. N̄i dagahuin ni é re' rian ango ni yan'anj̄ sisī sé yan'anj̄ x̄anga' huin mánj̄. ⁹ Sanj̄ yyaj̄ n̄i ni'i ni é re' Yan'anj̄ x̄anga'. Asj̄ sa' huin gatā sisī ni'i Yan'anj̄ ni é re'. Hué dan n̄i daj̄ ga'ue nanicaj̄ ruhua' yún ni é re' nanico' ni é re' ni yan'anj̄ niq̄ui nitaj̄ fuerza nicaj̄ sisī guiyaj̄ sun yun ni é re' rian ni yan'anj̄ da únj̄. ¹⁰ Gue ni é re' ga'j̄ güi. N̄i hua yahuj̄ gue ni é re', ataj̄ á re' nej. N̄i hua yo' gue é re', ataj̄ á re' nej. ¹¹ Nani ruhuāj̄ sisī guiyaj̄ sun yūnj̄ si-sun Yan'anj̄ scanij̄ ni é re'.

¹² Achínj̄ jni'yā rian án re' sisī gahuin ni é re' daj̄ rún' huínj̄ huin ni é re' jnān nga xica'uī. Daj̄ si gahuínj̄ daj̄ rún' huin ni é re'. Nitaj̄ nunj̄ guiran'ānj̄, guiyaj̄ ni é re' mánj̄. ¹³ Hua ni'i ni é re' sisī asij̄ sini ga'mī si-nuguan' Yan'anj̄ rian ni é re' xi'í 'ngo xi'j̄ guida'a yūnj̄. ¹⁴ Hué xi'j̄ guiyaj̄ ga'nānj̄ daj̄ gahuin 'ngo sayun guiran'ānj̄. Sanj̄ nun gahuin ruhua ni é re', n̄i nun danicaj̄ ni é re' man'ānj̄ xi'í xi'j̄ guiran'ānj̄ da mánj̄. N̄i nahuin ra'a sa' ni é re' man'ānj̄ daj̄ rún' gahuínj̄ 'ngo si-ángel Yan'anj̄, asj̄ gahuínj̄ daj̄ rún' gahuin man'an Jesucristo, ruhua á re'. ¹⁵ N̄i un

sin huin n̄i nitaj̄ si niā' ruhua ni é re' ngāj̄, daj̄ rún' gahuin niā' ruhua ni é re' asij̄ sini únj̄. Daj̄ si atā gūnun ni é re' sisī ga'uej̄ ruhua á re' guiri ni é re' rundij̄ rian án re' riqui ni é re' riānj̄. ¹⁶ Yyaj̄ n̄i gahuínj̄ 'ngo tsínj̄ unun' ngā ni é re' urin si ga'mī nuguan' x̄anga' rian án re', ruhua á re' ní'.

¹⁷ N̄i ni tsínj̄ digyán rian án re' daj̄, n̄i xicoj̄ ruhua ni sij̄ ni'yaj̄ ni sij̄ ni é re'. Sanj̄ sé si huin sa' ruhua ni sij̄ mánj̄. Daj̄ si huin ruhua ni sij̄ sisī gahuin n̄ini ni é re' rian únj̄. Ngaa n̄i guinico' ni é re' ni sij̄, ruhua ni sij̄. ¹⁸ Sisī huin sa' ruhua ni sij̄ xi'í ni é re', ngaa n̄i dugu'naj̄ huin sisī xicoj̄ ruhua ni sij̄ ni'yaj̄ ni sij̄ ni é re'. N̄i hua niān sisī n̄iganj̄ guiyaj̄ ni sij̄ daj̄. N̄i sé urin ngaa nnēj̄ scanij̄ ni é re' mánj̄. ¹⁹ Rún' huin da'n̄i lij̄ huin ni é re' riānj̄. N̄i daj̄ rún' chran' 'ngo yun'unj̄ x̄ana sayun ngaa achin ga'nga da'n̄ij̄ unj̄, n̄i hué daj̄ ran'ānj̄ xi'í ni é re'. N̄i ga guiran'ānj̄ sayun xi'í ni é re' da guinicaj̄ dugüi' sa' ni é re' ngā Cristo. ²⁰ N̄i huin ruhuāj̄ sisī guiman né' acuan' sisī ga'ue n̄adunāj̄ nuguan' a'mī ngā ni é re'. Daj̄ si nun xugüi ruhuāj̄ si guiyā ngā ni é re' mánj̄.

Alegoría de Sara y Agar

²¹ Huin ruhuāj̄ sisī gataj̄ yya á re' 'ngo nuguan' gūnūnj̄: N̄i huin ruhua á re' dagahuin a ni é re' si gataj̄ si-ley Moisés, sanj̄ gunun ni é re' si ataj̄ ley da ní'. ²² N̄i gataj̄ ley daj̄ sisī hua huij̄ da'n̄i sno'o tsínj̄ gu'naj̄ Abraham. N̄i ga'nga 'ngo da'n̄ij̄ sij̄ ngā 'ngo yun'unj̄ x̄ana 'yaj̄ sun yun ducua' sij̄. N̄i ga'nga ango da'n̄ij̄ sij̄ ngā man'an nicaj̄ sij̄. ²³ N̄i daj̄ rún' a'nga ango ni lij̄, n̄i hué daj̄ ga'nga da'n̄ij̄ yun'unj̄ x̄ana 'yaj̄ sun yun daj̄. Sanj̄ ango da'n̄ij̄ sij̄ ga'nga ngā man'an nicaj̄ sij̄ huin tsínj̄ xi'í guiyaj̄ yya Yan'anj̄ ngā Abraham ngaa achin ga'nga lij̄ daj̄.

²⁴ Guiyó' cuenta sisī daj̄ rún' huin n̄ungüej̄ yun'unj̄ x̄ana daj̄, n̄i hué daj̄ huin huij̄ nuguan' guiyaj̄ yya Yan'anj̄ ngā ni ngüi. N̄i 'ngo nuguan' daj̄ huin 'ngo nuguan' guiyaj̄ yya Yan'anj̄ ngā Moisés chra quij̄ gu'naj̄ Sinaí. N̄i daj̄ rún' guiyaj̄ sun yun yun'unj̄ gu'naj̄ Agar

ducuá Abraham, ñi hué daj huin nuguan' daj. Ñi ni tsínj dagahuin rian si-ley Moisés, ñi nun gahuin ní'nij ni sij rian ley daj. Daj si a'nin' ley daj sun rian ni sij. Ñi yun'unj xana daj gu'naj Agar. ²⁵ Ñi daj rún' huin Agar, ñi hué daj huin quij gu'naj Sinaí niquin' estado Arabia. Ñi hua gue acaj ni tsínj mán xuman' Jerusalén cuenta nuguan' gui'yaj yya Yan'anj chra quij gu'naj Sinaí huin si-ley Moisés. Ñi nun gahuin ní'nij ni sij rian ley da mánj. ²⁶ Sanj hua ní'nij né' nne né' ango xuman' Jerusalén huin 'ngō xuman' ngaj da xata'. Ñi daj rún' nico' né' nni né' chruhua xungüi nan, ñi da'nga' daj nico' né' xuman' daj.

²⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Gahuin ñia' ruhua re' huín re' 'ngo yun'unj xana yatin nitaj da'nij re' ga'nga.

Ñin' ruhua gahuin ñia' ruhua re' sisi huín re' 'ngō yun'unj xana nun ni'i sayun ran' ni ngüi xana a'nga da'nij.

Daj si gahuin nico da'nij yun'unj xana nne urin daj nga da'nij yun'unj xana hua nica.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²⁸ Ñi daj rún' huin tsínj gu'naj Isaac huin né' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Hué né' huin ni tsínj xi'i gui'yaj yya Yan'anj 'ngō nuguan' nga chrej Isaac. ²⁹ Sanj chran' yun'unj da'nij yun'unj xana gui'yaj sun yun daj man'an Isaac. Ñi hué daj chran' yun'unj ni tsínj nico' si-ley Moisés né' huin né' ni tsínj gahuin sa', gui'yaj Espíritu Santo man acuan'.

³⁰ Sanj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Gui'ri re' xe' nungüej da'ñi xana 'yaj sun yun daj. Daj si si ga'ue nahuin ra'a da'nij yun'unj xana daj ni rasun nga da'nij nungüej nica Abraham." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ³¹ Xi'í daj ñi sé da'nij yun'unj xana gui'yaj sun yun daj huin né' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Daj si nitaj si a'nin' si-ley Moisés sun rian né'. Sanj huin né' daj rún' huin da'nij nungüej nica Abraham.

5

Estad firmes en la libertad

¹ Ñi gui'yaj Cristo sisi gahuin ní'nij rian né'. Ngaa ñi ga nica ruhua ni é re' xi'í si gahuin ní'nij ni é re'. Ñi si nanicaj ruhua' yún ni é re' sisi dagahuin ni é re' rian ango nuguan' a'nin' sun rian ni é re' mánj.

² Ñi ganani chraquij ni é re' si ataj snan'ān gunun ni é re', huinj Pablo. Ñi sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj ni é re', ñi huin ruhuaj gata sisi nitaj si ní'yanj si gui'yaj Cristo xi'í ni é re' mánj. ³ Ñi ataj snan'ān ruhua' yünj rian án re' sisi daran' ni tsínj a'uej ruhua sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj ni sij, ñi hua ñian sisi dagahuin ni sij daran' si a'nin' si-ley Moisés rian ni sij. ⁴ Ñi sisi ani ruhua ni é re' sisi gahuin sa' á re' rian Yan'anj xi'í si dagahuin ni é re' ley daj, ngaa ñi gahuin ñini ni é re' rian Cristo. Ñi gahuin ñini ni é re' rian sinduj gui'yaj Yan'anj nga né'. ⁵ Sanj Espíritu Santo 'yaj sisi ana'uij né' sisi gahuin sa' né' rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo. ⁶ Ñi sisi nicaj dugüi' né' nga Cristo Jesús, ñi nitaj si 'ya sisi guitaj, asi si guitaj da'nga' nnee cúj né' mánj. Sanj ní'yanj yya sisi guxuman ró' ni'í' Cristo Jesús. Xi'í daj ñi gahuin 'i ró' guñi'í' ni dugüi'.

⁷ Hua sa' gachéj sini ni é re' si-chrej Yan'anj. Ngaa ñi un tsínj gui'yaj, ñi duna ni é re' sisi nun dagahuin ni é re' nuguan' xanga' únj. ⁸ Ñi Yan'anj gaquínj ni é re' sisi guñicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj. Ñi sé Yan'anj gui'yaj sisi duna á re' nuguan' xanga' daj. ⁹ Ataj né' sisi doj xínj levadura 'yaj, ñi ayu daran' ni quinj. Ñi daj ró' 'yaj levadura daj, ñi hué daj 'yaj nuguan' yya unun ni é re'. Sisi gunun né' doj nuguan' yya, ñi ga'ue guere' daran' ni nuguan' sa' nun chruhua niman né'.

¹⁰ Ñi hua xitinj ruhuāj rian Señor sisi uyan ga ruhua á re' ngāj. Sanj Yan'anj gui'yaj castigo tsínj chran' yun'unj ni é re'. Nitaj si gu'i'ya un tsínj gahuin mánj.

¹¹ Ñi sisi hua gue a'mī sisi guta' ni sij da'nga' ni ngüi, ñi si chran' yun'unj ni tsínj israelita man'ānj huin ni é re' jnān nga xica'uī. Sanj a'mī rian ni ngüi sisi

gahui' Jesús xi'í si-gaquin' né'. Xi'í daj n̄i unun' ni sij nga man'ānj. ¹² San̄i xi'í ni tsínj chran' yun'unj ni é re' daj, n̄i huin ruhuāj sisi uyun ga'nin' ni sij man'an ni sij.

¹³ N̄i ngaa gaquínj Yan'anj ni é re', n̄i gahuin ni'nij rian ni é re' huin ín re' jnān nga xica'ui. San̄i nitaj si huin ruhuaj gata sisi ga'ue xacaj ni é re' daran' chrej huin chrej huin ruhua nnee cúj ni é re' xacaj a'. Sa' huin sisi gahuin 'i ruhua á re' n̄i'yaj á re' dugüi' ni é re'. N̄i gu'yaj sun ni é re' xi'í dugüi' ni é re'. ¹⁴ Daj si daran' si-ley Yan'anj huin urin nuguan'. N̄i nuguan' nan huin: "Gahuin 'i ruhua né' guñi'yaj né' ni dugüi' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' ni man'an né'". N̄i sisi hué daj gu'yaj né', n̄i dagahuin né' daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. Daj gataj si-ley Yan'anj. ¹⁵ Ga cuidado ni é re' sisi s̄i gunun' ni dugüi' ni é re' mánj. N̄i s̄i ga'mi ni é re' ni nuguan' quij xi'í ni dugüi' ni é re' mánj. N̄i sisi hué daj gu'yaj ni é re', n̄i guere' ni dugüi' ni é re'.

Las obras de la carne y el fruto del Espíritu

¹⁶ Hué dan n̄i ataj snan'ān gunun ni é re' sisi xacaj ni é re' si-chrej Espiritu Santo. Ngaa n̄i s̄i gu'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua nnee cúj ni é re' mánj. ¹⁷ Daj si unun' si huin ruhua nnee cúj né' nga si huin ruhua Espiritu Santo. N̄i unun' Espiritu Santo nga si huin ruhua nnee cúj né'. N̄i n̄ini huin ruhua go'ngo nungüe. Xi'í daj n̄i na'ue gu'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua ni é re' gu'yaj á re' mánj. ¹⁸ San̄i sisi ga'uej ruhua á re' digyán Espiritu Santo chrej gan'anj ni é re', n̄i nitaj si a'nin' si-ley Moisés sun rian ni é re' mánj.

¹⁹ Sé si 'i guñi'i ni é re' daj 'yaj ni tsínj 'yaj si huin ruhua nnee cúj ni sij. N̄i a'mi ni sij nga squira' ni sij. N̄i 'yaj ni sij ni rasun quij hua nej. N̄i 'yaj ni sij si na'aj nej. ²⁰ N̄i nico' ni sij ango yan'anj 'yaj ra'a ni sij. N̄i 'yaj stu'uj ni sij nej. N̄i nun huin xan' ruhua ni sij nga ni dugüi' ni sij. N̄i unun' ni sij nga dugüi' ni sij. N̄i xicoj ruhua ni sij nga dugüi' ni sij. N̄i yoq nan'an ruhua ni sij. N̄i huin ruhua ni sij

sisi gahuin achij man'an ni sij. N̄i 'yaj ni sij sisi huin n̄ini go'ngo ni sij. N̄i 'yaj n̄ini ni sij 'ngo xi'nin' man'an ni sij. ²¹ N̄i huin ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij si'yaj dugüi' ni sij. N̄i dagahui' ni sij níman nej. N̄i hua x̄ini ni sij. N̄i xa nasa' ni sij. N̄i 'yaj ni sij ango rasun quij daj rún' huin ruhua nnee cúj ni sij. N̄i asij sini, n̄i hua gataj chrúnj rian án re', n̄i hué daj gataj ruhua' yünj sisi daran' ni tsínj 'yaj ni gaquin' nan, n̄i s̄i gane ni sij rian nicaj sun Yan'anj mánj.

²² San̄i 'yaj Espiritu Santo sisi gahuin 'i ró' guñi'í' ni dugüi'. N̄i gahuin niá' ró'. N̄i gahuin din'inj ruhua né'. N̄i ga'nin' ruhua né' nga ni dugüi' né'. N̄i ga'mi sa' né' nej. N̄i gu'yaj né' sinduj nga ni dugüi' né'. N̄i guxuman ruhua né' nej. ²³ N̄i gahuin n̄i né' nej. N̄i guñicaj sun né' rian man'an né'. N̄i sisi dagahuin né' ni nuguan' nan, gu'yaj Espiritu Santo, n̄i nitaj a 'ngo ley nicaj sun rian né' mánj. ²⁴ N̄i né', ni tsínj nicaj dugüi' nga Cristo, n̄i na'ue dagahuin né' si huin ruhua nnee cúj né' mánj. N̄i rún' huin sisi gahui' nuguan'an né' rian rugutsi nga Cristo. Hué dan n̄i guis̄j si gu'yaj né' si x̄i' daj rún' huin ruhua nnee cúj né', gu'yaj né'. ²⁵ Sisi gahuin sa' né', gu'yaj Espiritu Santo, ngaa n̄i xacaj né' chrej digyan Espiritu Santo rian né' nej. ²⁶ S̄i gu'yaj nne né' mánj. N̄i s̄i chran' né' ni dugüi' né' mánj. N̄i s̄i gahuin xicoj ruhua né' guñi'i né' ni dugüi' né' mánj.

6

¹ N̄i sisi gu'yaj 'ngo tsínj daj gaquin' guñi'i ni é re', n̄i sisi ni é re' huin tsínj xuman ruhua sa' ruhua, ngaa n̄i gan'anj chracuij ni é re' sij sisi n̄anicaj ruhua sij, n̄i guñicaj dugüi' ruhua' yün sij nga ni é re'. San̄i ga'mi naj ni é re' nga sij. N̄i ga cuidado ni é re' nun sa' nun digya' yun'unj sichre ni é re' nej. ² N̄i chracuij go'ngo' ni dugüi'. N̄i sisi hué daj gu'yaj né', n̄i dagahuin né' nuguan' a'nin' Cristo sun rian né'. ³ N̄i sisi ani ruhua 'ngo tsínj nasinunj sisi huin achij sij, san̄i digya' yun'unj sij man'an sij. ⁴ Xacaj go'ngo né' cuenta daj 'yaj go'ngo né'. N̄i sisi 'yaj sa' né', n̄i ga'ue gahuin niá' ruhua né' nga si 'yaj né'. San̄i s̄i gataj né' sisi 'yaj sa' né'

daj nga si 'yaj ni dugüi' né'. ⁵ Daj si xiráj go'ngo né' huin si ga cuidado né' nga si 'yaj man'an né'.

⁶ Tsínj gahuin chrún si-nuguan' Yan'anj, ni ga'ui' sij si achin rian tsínj digyán nuguan' daj rian sij.

⁷ Si duna ni é re' sisi digya' yun'unj 'ngo nuguan' snan'anj man'an án re' mánj. Si ga'ue digya' yun'unj ni é re' Yan'anj mánj. Sisi 'yaj sa' 'ngo tsínj daj chruhua xungüi nan, ni gahuin sa' rian sij. Ni sisi 'yaj quij 'ngo tsínj daj, ni ga sayun rian sij. ⁸ Daj si sisi gui'yaj 'ngo tsínj daj si huin ruhua nnee cúj sij gui'yaj sij, ni guere' sij, gui'yaj nuguan' daj. Sanj sisi gui'yaj 'ngo tsínj daj si huin ruhua Espíritu Santo gui'yaj sij, ni gane niganj sij, gui'yaj Espíritu Santo. ⁹ Ngaa ni si ga'nin' ruhua né' si gui'yaj sa' né'. Daj si sisi gui'yaj fuerza né' nga nuguan' sa', ni hua 'ngo güi gui'yaj sa' Yan'anj rian né'. ¹⁰ Hué dan ni yyaj hua ní'nij rian né', ni gui'yaj sa' né' nga daran' ni ngüi. Ni gui'yaj sa' doj né' nga ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj.

Pablo se gloria en la cruz de Cristo

¹¹ Ni'yaj ni é re' sisi daj arünj letra xxi nan nga ra'āj. ¹² Ni tsínj a'nin' sun rian án re' sisi guítaj da'nga' nnee cúj ni é re', ni maan si huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij. Ni na'uej ruhua ni sij sisi chrán' yun'unj ni ngüi ni sij xi'í si gahui' Cristo rian rugutsj. ¹³ Ni ni tsínj guítaj da'nga' nnee cúj ni sij, ni nun dagahuin ni sij si ataj si-ley Moisés mánj. Sanj maan si huin ruhua ni sij sisi guítaj da'nga' nnee cúj ni é re'. Ngaa ni gahuin nnee ni sij sisi guítaj da'nga' nnee cúj ni é re', gui'yaj ni sij. ¹⁴ Sanj güendāj, ni na'uej ruhuāj sisi gahuin nněj. Maan si huin ruhuāj ga'mi sa'āj xi'í Señor Jesucristo huin tsínj gahui' rian rugutsj xi'í né'. Daj si xi'í si gahui' Cristo rian rugutsj, ni nitaj si ni'yanj si-chrej ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan riānj ga mánj. Ni hua duna man'ānj si 'yaj ni ngüi daj. ¹⁵ Ni ngaa nıcaj dugüi' né' nga Cristo Jesús, ni nitaj si 'ya sisi guítaj da'nga' nnee cúj né', asj si guítaj da'nga' nnee cúj né' a'. Sanj hua nıan si gahuin naca né', gui'yaj Cristo. ¹⁶ Ni huin ruhuāj sisi gahuin din'inj rian

daran' ni ngüi dagahuin nuguan' nan. Ni nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi daj ruhuāj. Daj si huin yya ni sij tsínj israelita rian Yan'anj.

¹⁷ Ni güi gan'anj ne' rian, ni nitaj si huin ruhuāj sisi chrán' yun'unj ni é re' man'ānj. Daj si guiran' nnee cū sayun xi'í si huinj 'ngo tsínj 'yaj sun rian Jesús.

Bendición final

¹⁸ Huin ruhuāj sisi gui'yaj Señor Jesucristo sinduj niman daran' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS EFESIOS

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī huñj 'ngo tsínj apóstol tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nī hué daj huin ruhua Yan'anj si guí'yā. Nī arūnj yanj carta nan a'nī rian a ni é re' huin ni é re' ni tsínj sa' rian Yan'anj man xuman' Efeso. Nī xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo Jesús. ² Nī huin ruhuāj sisi guí'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian ni é re'. Nī gahuin din'inj ruhua ni é re', guí'yaj nungüej sij, ruhuāj aj.

Bendiciones espirituales en Cristo

³ Ga'mi sa' né' rian Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. Nī da xata' riqui nīn' ruhua Yan'anj daran' nuguan' sa' rian xi'í si nicaj dugüi' né' nga Cristo. ⁴ Hué dan nī asij guí'yaj Yan'anj xungüi, nī hua nacui Yan'anj né' sisi guñicaj dugüi' né' nga Cristo. Nī gahuin né' tsínj sa' rian Yan'anj tsínj nitaj si da'ui gaquin' mánj. Hué daj gani sa' ruhua Yan'anj xi'í né' asij ná sno'o. ⁵ Nī xi'í si 'i ruhua Yan'anj ni'ya né', nī gani ruhua gahuin né' da'ni xi'í Jesucristo. Daj si da'nga' daj garan' ruhua Yan'anj si guí'ya nga né'. ⁶ Nī xi'í daj ga'mi sa' né' rian Yan'anj xi'í si nico sinduj riqui Yan'anj rian né'. Nī hué daj guí'yaj Yan'anj sinduj rian né' xi'í si nico né' Cristo. Nī 'i ruhua Yan'anj ni'ya sí.

⁷ Nī naránj si-tun man'an sí' rian si-gaquin' né'. Nī guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' né'. Daj si ducu gani sa' ruhua Yan'anj xi'í né'. ⁸ Nī sinduj riquij rian né' 'yaj sisi gahuin chrūn né' daj guí'yaj sa' né', nī daj gūnun sa' né'. ⁹ Nī huin ruhua Yan'anj sisi xacaj né' cuenta daj hua nuguan' naca huin nuguan' a'mi xi'í daj huin ruhua man'an Yan'anj guí'ya xi'í né' huin né' ni tsínj nico' Jesús. ¹⁰ Daj si güi ganahuij xungüi, nī huin ruhua Yan'anj sisi ganahuin nuguan'an daran' si man xata' nga daran' si man rian xungüi

nan. Ngaa nī guñicaj sun Cristo rian daran'anj.

¹¹ Nī xi'í Cristo, nī ganacui Yan'anj ni únj. Nī nahuin ra'a únj ni rasun riqui Yan'anj rian únj. Nī hué daj hua gani ruhua Yan'anj xi'í únj. Nī Yan'anj 'yaj daran'anj daj rún' aran' ruhuaj. ¹² Nī hué ni únj huin tsínj gana'uij sini sisi guí'yaj sa' Cristo nga ni únj. Nī xi'í daj nī nata' ni únj sisi dugu'naj 'yaj man'an Yan'anj.

¹³ Nī xi'í Cristo hué daj gahuin nga ni é re' nej. Daj si ngaa gunun ni é re' nuguan' xanga' huin nuguan' ataj sisi nacaj Yan'anj ni é re', nī guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo. Nī daj rún' 'yaj ni tsínj nicaj sun ngaa ru'man ni sij sello rian ni yanj, nī hué daj guí'yaj yya Yan'anj nga á re' ngaa riqui Yan'anj Espíritu Santo rian án re'. Xi'í daj, nī ni'í yya ni é re' sisi huin ni é re' da'nij Yan'anj. ¹⁴ Nī xi'í si riqui Yan'anj Espíritu Santo rian né', nī ni'í yya né' sisi nahuin ra'a né' daran' nuguan' sa' hua gataj yya Yan'anj si riquij rian né'. Ngaa nī ga'mi sa' daran' né' xi'í si hua 'ueé Yan'anj.

El espíritu de sabiduría y de revelación

¹⁵ Hué dan nī gunun man'anj nuguan' sisi guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Señor Jesús. Nī gunun man'anj nuguan' sisi 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni tsínj sa' nico' Yan'anj nej. ¹⁶ Xi'í daj nī nitaj si a'nin' ruhuāj naga'uij si guruhua Yan'anj xi'í ni é re' mánj. Nī nanun ruhuāj ngaa achínj jni'yā rian Yan'anj xi'í ni é re'. ¹⁷ Nī hua 'ueé Yan'anj huin chrej Jesucristo. Nī achínj jni'yā rian Yan'anj sisi riqui Yan'anj nuguan' chrūn sa' gūnun niman án re'. Nī achínj jni'yā sisi gūnun sa' ni é re' nuguan' digyán Yan'anj chruhua niman ni é re'. Ngaa nī guñi'í sa' ni é re' man'an Yan'anj nej.

¹⁸ Nī achínj jni'yā rian man'an Yan'anj sisi gara da'nga' ruhua ni é re' daj hua si sa' ana'uij ni é re' si riqui Yan'anj rian án re'. Daj si gaquínj Yan'anj ni é re' sisi guñicaj dugüi' ni é re' nga man'an Yan'anj. Nī nīn' ruhua hua sa' si riqui Yan'anj rian né', tsínj sa' nico' Yan'anj anj. ¹⁹⁻²⁰ Nī achínj jni'yā rian Yan'anj sisi guñi'í ni é re' daj nicaj Yan'anj nīn' ruhua

fuerza xi'í né' huin né' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni hué fuerza daj digyán Yan'anj rian ni ngüi ngaa ganá'nij Cristo scanij ni níman. Ni gui'yaj Yan'anj sisi gane sí' ne' chrej ra'a sa' Yan'anj xata'.

²¹ Ni gui'yaj Yan'anj sisi guinicaj Cristo sun rian daran' gobierno nga rian daran' yan'anj man chruhua xungüi nej, rian daran' tsínj huin achij nej, daran' fuerza man chruhua xungüi nan nej. Ni hué daj guinicaj Cristo sun ango xungüi ga'na' nej.

²² Ni gui'yaj Yan'anj sisi gahuin achij Jesús rian daran' ni rasun. Ni ga'ui' Yan'anj sisi guinicaj Cristo sun rian daran' ni rasun xi'í né' ni tsínj nico' Yan'anj. ²³ Ni daj rún' huin nnee cúj Cristo, ni hué daj huin né'. Ni nnee cúj Cristo huin daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Ni nin' gachra' riqui Cristo si-nuguan' sij rian daran' ni ngüi.

2

Salvos por gracia

¹ Asij sini ni daj rún' huin ni níman huin ni é re', gui'yaj ni nuguan' quij nga ni gaquin' da'ui ni é re'. Sanj ga ni'na' niman án re', gui'yaj Cristo aj. ² Ni asij sini gachéj ni é re' daj rún' chéj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan nej. Ni gui'yaj ni é re' si garan' ruhua sichre huin si nne rian hua rumi'. Ni sichre nicaj sun rian ni ngüi na'uej ruhua dagahuin rian Yan'anj anj. ³ Ni daj rún' 'yaj ni ngüi daj, ni hué daj gachéj daran' né' asij sini. Ni gui'yaj né' si garan' ruhua nnee cúj né'. Ni dagahuin né' nuguan' quij si gani ruhua niman né'. Xi'í daj ni hua nian gahuin daran' né' castigo daj rún' gahuin castigo ni ngüi na'ue dagahuin rian Yan'anj daj.

⁴ Sanj nin' ruhua nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya né'. Daj si nin' ruhua 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. ⁵ Ni nunj si rún' huin níman huin né' xi'í gaquin' gui'yaj né', sanj riqui Yan'anj sisi ga ni'na' nuguan'an né' nga Cristo. (Ni nacaj Yan'anj ni é re' xi'í sinduj riqui Yan'anj rian ni é re'.) ⁶ Ni ganá'nij nuguan'an né' nga Cristo Jesús, gui'yaj Yan'anj. Ni gui'yaj Yan'anj sisi gane né' nga Cristo xata' aj. ⁷ Ngaa ni ni güi gane né' xata', ni ga'ue digyán Yan'anj rian né' daj nico

huan sinduj gui'yaj Yan'anj xi'í né'. Ni ga'ue guini'i né' sisi nin' ruhua gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya né' xi'í si nico' né' Cristo Jesús.

⁸ Ni nacaj Yan'anj ni é re' xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Ni hué nan huin 'ngo sinduj riqui Yan'anj rian ni é re'. Sé xi'í si gui'yaj sa' ni é re' huin si ganacaj Yan'anj ni é re' manj. Sanj huin 'ngo sinduj 'yaj Yan'anj rian ni é re' aj. ⁹ Ni sé xi'í si 'yaj sa' né', ni nacaj Yan'anj né' manj. Daj si na'uej ruhua Yan'anj ga'mi xacan né' sisi tsínj sa' huin né'. ¹⁰ Ni Yan'anj gui'yaj né' xi'í si guinico' né' Cristo Jesús. Xi'í daj ni ga'ue gui'yaj sa' né'. Daj si asij sini yan, ni hué daj gani ruhua Yan'anj sisi gui'yaj sa' né' xi'í Cristo Jesús aj.

Reconciliación por medio de la cruz

¹¹ Hué dan ni ganun ruhua a ni é re' sisi sé tsínj israelita huin ni é re' manj. Ni asij sini ni dugu'naj ni tsínj israelita ni é re' sisi huin ni é re' ni tsínj nun guta' ni sij da'nga' nnee cúj ni é re' manj. Ni hué man'an ni sij huin ni tsínj guta' da'nga' nnee cúj ni sij. ¹² Ni ganun ruhua ni é re' sisi asij sini, ni gahuin anéj ni é re' rian Cristo. Ni gahuin anéj ni é re' rian ni únj ni tsínj israelita nej. Ni nun guini'i ni é re' daj hua nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni tsínj israelita asij ná nga nuguan' gataj yya Yan'anj rian ni sij nej. Ni asij sini ngaa man ni é re' xungüi nan, ni nun guini'i ni é re' Yan'anj manj. Ni nun gana'uij ni é re' sisi gui'yaj Yan'anj nuguan' sa' rian án re' nej manj. ¹³ Sanj yyaj ni nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo Jesús. Asij sini gahuin anéj ni é re' rian Cristo. Sanj yyaj ni gahuin nichrun' ni é re' rian sij xi'í si gayanj situn man'an sij.

¹⁴ Cristo gui'yaj sisi gahuin din'inj ruhua né'. Ni hué sij gui'yaj sisi urin xuman' huin ni ngüi israelita nga ni ngüi 'na' anéj chrej. Ni duguane Cristo xingá huin si xi'i unun' nungüej xuman' daj. Ni xingá daj gui'yaj sisi gahuin anéj nungüej xuman' da aj. ¹⁵ Ni ngaa gahui' Cristo, ni gui'yaj sij sisi si ga'nin' si-ley Moisés sun rian né' ga manj. Ni gui'yaj Cristo sisi gahuin nungüej xuman' daj urin xuman'

naça sisi guinicaj dugüi' ni ngüi' daj nga sij. Ni hué daj gui'yaj sij sisi gahuin din'inj rian daran' né'. ¹⁶ Ni ngaa gahui' Cristo rian rugutsi, ni gui'yaj sij sisi na'mi nungüej xuman' daj. Ni gui'yaj sij sisi gahuin din'inj ruhua nungüej xuman' daj nga Yan'anj. Ngaa ni gahuin nungüej rian xuman' daj urin nnee cúj Cristo aj.

¹⁷ Hué dan ni ga'na' Cristo, ni ga'mi sij nuguan' sa' rian án re' ni tsínj 'na' anéj chrej nga rian ni únj ni tsínj israelita sisi gahuin din'inj ruhua né' guiman daran' né' nga Yan'anj anj. ¹⁸ Ni xi'í Cristo ni ga'ue gahuin nichrun' daran' né' rian chrej né', gui'yaj man'an Espiritu Santo.

¹⁹ Xi'í daj ni sé tsínj 'na' anéj chrej huin ni é re' ga' mánj. Ni nitaj si man ni é re' ne' xe' xánj ni é re' mánj. Sani yyaj ni hua si-chrej ni é re' nga ango ni tsínj sa' nico' Yan'anj sisi guinicaj dugüi' daran' né' nga Yan'anj anj. ²⁰ Ni daj rún' huin 'ngo hue' sa' huin ni é re'. Ni ni tsínj apóstol, ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo yyaj nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, ni hué ni sij huin ni yej ngaj xi'í hue' daj. Ni yej sa' nan huin achij rian daran' ni yej ngaj xi'í hue' daj. Ni hué Jesucristo huin yej ran nan nne si-cúj hue' aj. ²¹ Hué dan ni 'ngo chré' ga' daran' né' huin né' ni ngüi' nico' Jesucristo. Ngaa ni 'ngo naxuman nuhui sa'. Ni nuhui daj huin daran' né' ni ngüi' nico' man'an Señor. ²² Ni xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Jesucristo, ni gahuin nuguan'an ni é re' nga ango ni ngüi' gahuin nuhui daj. Ni huaj naxuman 'ngo hue' sa' huin ducua' Yan'anj rian nne Espiritu Santo aj.

3

Ministerio de Pablo a los gentiles

¹ Hué huin Pablo. Ni nünj ducua' xi'í si nico' man'anj Cristo Jesús. Ni ran'anj sayun nan xi'í si ga'mi nuguan' sa' rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj 'na' anéj chrej. ² Ni ani ruhuaj sisi hua gunun ni é re' daj gui'yaj Yan'anj sinduj, ni garasun Yan'anj sun nan gui'yaj sünj xi'í ni é re' aj. ³ Ni digyán Yan'anj 'ngo nuguan' riánj huin 'ngo nuguan' nun guini'i ni ngüi' guimán asij ná. Ni hua garünj doj nuguan' nan

rian yanj ga'nī rian ni é re'. ⁴ Ni ngaa gaya ni é re' yanj daj, ni ga'ue xacaj ni é re' cuenta sisi ni'inj nuguan' nun guini'i ni ngüi' xi'í Cristo aj. ⁵ Ni asij ná ni nun digyán Yan'anj ni nuguan' daj rian ni ngüi' mánj. Sani yyaj ni digyán Espiritu Santo ni nuguan' daj rian ni apóstol ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi' nga ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj huin ni sij ni tsínj hua sa' chruhua niman. ⁶ Ni nuguan' nun guini'i ni ngüi' huin sisi nahuin ra'a nuguan'an ni ngüi' 'na' anéj chrej nga ni ngüi' israelita nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga ni tsínj israelita asij ná. Ni daj rún' huin urin nnee cú', hué daj huin daran' né'. Ni guinicaj dugüi' daran' né' nahuin ra'a né' nuguan' sa' gataj yya Yan'anj rian ni tsínj israelita. Ni hua nahuin ra'a á re' nuguan' sa' da aj.

⁷ Ni Yan'anj gui'yaj sisi gahuinj 'ngo tsínj nata' nuguan' sa' daj rian ni ngüi'. Ni sun daj huin 'ngo sinduj riqui Yan'anj riánj. Ni gahuin nucua'j gui'yaj sünj, gui'yaj Yan'anj anj. ⁸ Hué huin tsínj hua lij doj daj nga daran' ni tsínj sa' nico' Yan'anj. Sani riqui Yan'anj sinduj riánj sisi gan'anj ga'mi nuguan' sa' scanij ni ngüi' 'na' anéj chrej. Ni na'ue nari'ij daj hua nico nuguan' sa' 'na' xi'í Cristo aj. ⁹ Ni garasun Yan'anj man'anj sisi gataj yyaj rian daran' ni ngüi' daj hua nuguan' gari hu' Yan'anj asij ná rian ni ngüi'. Ni Yan'anj gui'yaj daran'anj. ¹⁰ Ni hué daj gahuin yyaj sisi guini'i ni si huin achij mán xata' daj chrun man'an Yan'anj. Ni guini'i ni si huin achij daj xi'í si digyán né' ni tsínj nico' Yan'anj daj ni'i sa' Yan'anj daran'anj. ¹¹ Ni hué daj gui'yaj Yan'anj daj rún' gani ruhua man'an asij ná sno'o. Ni gahuin yya si gani ruhua Yan'anj xi'í si ga'na' Señor Jesucristo chruhua xungüi' nan. ¹² Ni xi'í si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, ni ga'ue gahuin nichrun' né' gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj anj. Ni si guxu'ui' né' mánj.

¹³ Hué daj ni achinj jni'yā rian án re' sisi si gahuin ruhua á re' xi'í si ran'anj sayun xi'í ni é re' mánj. Daj si gahui sa' ni é re' xi'í sayun ran'anj nan anj.

El amor que excede a todo

conocimiento

¹⁴ Hué dan n̄i xi'í nuguan' nan, n̄i guiniquin' ráj dacō rian chrej Señor Jesucristo. ¹⁵ N̄i Yan'an̄j huin chrej daran' ni xi'nin' ni tsínj man rian xungüi nga ni si man xata' nej. ¹⁶ N̄i achínj jni'yā rian Yan'an̄j sisi nar̄i' nucuj niman án re', guiyaj Espiritu Santo. N̄i ga'ue chracuij Yan'an̄j man'an ni é re' xi'í si hua nico rasun sa' rian Yan'an̄j anj. ¹⁷ N̄i achínj jni'yā sisi gane xanga' Cristo chruhua niman ni é re' xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' sij. Ngaa n̄i ga n̄ica ruhua ni é re' xi'í si 'i ruhua Yan'an̄j ni'ya ni é re' aj. ¹⁸ Hué dan n̄i ga'ue gara da'nga' ruhua ni é re' nga daran' ni ngüi sa' nico' Yan'an̄j sisi 'i nico ruhua Cristo ni'yaj sij né'. N̄i daj rún' hua 'ngo si gara' nico, n̄i hué daj 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'. N̄i daj rún' hua 'ngo si xe'e nico hué daj huaj nej. N̄i daj rún' hua 'ngo si gunun nico, n̄i hué daj huaj nej. N̄i daj rún' hua 'ngo si xacan nico hué daj huaj nej. ¹⁹ N̄i achínj jni'yā rian Yan'an̄j sisi guini'i ni é re' daj 'i nico ruhua Cristo ni'yaj sij ni é re'. N̄i na'ue gunucuj né' guini'i né' daj hua nico nuguan' nan. Hué dan n̄i xi'í si 'i nico ruhua Cristo ni'yaj sij né', n̄i ga'ue gahuin sa' né' daj rún' hua man'an Yan'an̄j.

²⁰ Yyaj n̄i gataj daran' né' sisi hua sa' nin' ruhua Yan'an̄j. N̄i nicaj Yan'an̄j fuerza guiya nico daj nga si achínj né' nga si ani ruhua né' nej. N̄i ga'ue guiyaj sa' né' xi'í si nne Yan'an̄j nga né'. ²¹ Yan'an̄j huin si sa' gataj daran' né' huin né' ni tsínj nico' Jesucristo. N̄i Jesucristo digyán sisi hua sa' nin' ruhua Yan'an̄j nej. Ngaa n̄i n̄iganj ga'mi sa' daran' né' rian Yan'an̄j anj. Amén.

4*La unidad del Espíritu*

¹ Nūnj ducuaga' xi'í si nico' man'an̄j Señor. N̄i achínj jni'yā rian án re' sisi gachre sa' ni é re' rian Yan'an̄j anj. Daj si hua yya gaquínj Yan'an̄j ni é re' sisi gache sa' ni é re' chruhua xungüi nan. ² N̄i guiyaj ni é re' sisi gahuin ni é re' 'ngo lij rian ni dugüi' ni é re'. N̄i ga'mi sa' ni é

re' rian ni sij nej. N̄i ga'nin' ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. N̄i gahuin 'i ruhua á re' ngaa nun aran' ruhua á re' si 'yaj ni dugüi' ni é re' nej. ³ N̄i n̄iganj ganahuij ruhua ni é re' sisi guinicaj dugüi' uyan daran' ni é re'. Daj si chracuij Espiritu Santo sisi hué daj guiyaj ni é re' xi'í si hua din'inj guiman án re' nga ni dugüi' ni é re'. N̄i hué daj guiyaj ni é re' xi'í si gahuin din'inj ruhua ni é re', guiyaj Cristo aj. ⁴ N̄i urin nnee cúj Cristo huin daran' né'. N̄i hua urin Espiritu Santo nne chruhua niman daran' né'. N̄i gahuin yya ruhua né' sisi gaquínj Yan'an̄j né'. N̄i uyan ana'uij daran' né' sisi guiyaj sa' Yan'an̄j nga né'. ⁵ N̄i hua urin Señor nicaj sun rian né'. N̄i urin nuguan' sa' xuman ruhua né'. N̄i gata' nnee daran' né' xi'í urin Jesucristo. ⁶ N̄i hua urin Yan'an̄j huin chrej daran' né'. N̄i Yan'an̄j nicaj sun rian daran'an̄j. N̄i 'yaj sun Yan'an̄j niman daran' né'. N̄i nne Yan'an̄j nga daran' né' aj.

⁷ Sanj hua ganahuin ra'a da go'ngo né' sinduj daj rún' huin ruhua Cristo riqui sí' rian né'. ⁸ N̄i xi'í daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j:

Ngaa gahui Cristo xata', n̄i nicaj sij ni tsínj hua anumi gan'an̄j sij.

N̄i ga'ui' sij sun sa' rian ni ngüi aj. Daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j.

⁹ N̄i nuguan' nan ataj sisi hua gahui sij xata'. Ngaa n̄i huin ruhuaj gata sisi hua sini ga'na' sij ne' n̄ica' ruhua xungüi nan.

¹⁰ N̄i tsínj ga'na' nan hué gue sij nahui nan' xata' rian hua xacan nin' ruhua. N̄i xi'í daj nicaj sun sij rian daran'an̄j.

¹¹ N̄i riqui Cristo sisi gahuin da'aj né' apóstol tsínj gan'an̄j ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. N̄i gahuin ango né' tsínj ga'mi nuguan' digyán Yan'an̄j rian sí'. N̄i gahuin ango né' tsínj ganata' nuguan' sa' sisi ganacaj Yan'an̄j ni ngüi. N̄i gahuin ango né' tsínj dugumi ngaa nahuin yu' ni ngüi nico' Yan'an̄j. N̄i gahuin ango né' tsínj digyan si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi aj. ¹² N̄i hué daj huin ruhua Cristo guiyaj sij nga go'ngo né' sisi gahuin n̄ica ruhua né' huin né' ni tsínj hua sa' rian Yan'an̄j. Ngaa n̄i guiyaj sun né' chracuij

né' ni dugüi' né' ni tsínj nico' Cristo. Ngaa nî gahuin sa' niman né' huin né' nnee cúj Cristo. ¹³ Ngaa nî daran' né' guinicaj dugüi' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Cristo. Nî gara da'nga' ruhua né' daj hua da'níj Yan'anj. Nî guisij né' gahuin ran niman né'. Ngaa nî ga'ue guini'i ni ngüi sisi hua yya nne Cristo niman né'.

¹⁴ Ngaa nî sî gahuin né' daj rún' huin ni tsin' mánj. Daj si nico' huaj naduna si ani ruhua anin'inj. Nî sé si 'i xuman ruhua anin'inj daran' ni nuguan' unun mánj. Nî sî gui'yaj né' daj rún' 'yaj ni tsin' mánj. Nî sî guxuman ruhua né' si-nuguan' ni tsínj chrún achéj digya' yun'unj ni ngüi mánj. ¹⁵ Nî ga'mi xanga' né' rian ni dugüi' né' xi'í si 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Ngaa nî ga'ue gahuin ran ruhua né', nî guinicaj dugüi' uyan né' nga Cristo. Nî nicaj sun Cristo rian nnee cúj sij huin daran' né' aj. ¹⁶ Nî xi'í Cristo nî 'yaj sun sa' nnee cúj sij huin né'. Nî daj rún' nicaj dugüi' nî nî nnee cúj né', nî hué daj nicaj dugüi' né' nga ni dugüi' né' ni tsínj nico' Yan'anj. Daj si 'yaj fuerza daran' né' sisi uyan guinicaj dugüi' daran' né'. Nî huaj gahuin ran ruhua né', 'yaj si-nuguan' Yan'anj xi'í si 'i ró' ni'í ni dugüi' aj.

La nueva vida en Cristo

¹⁷ Nî hué nuguan' nan ataj snan'an gunun ni é re' xi'í si nico' né' Señor. Yyaj nî sî gui'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj nun ni'i Yan'anj ni tsínj 'na' anéj chrej mánj. Daj si nitaj si ní'yanj si ani ruhua ni sij mánj. ¹⁸ Nî hua rúmi' chruhua niman ni sij. Nî gahuin anéj ni sij rian chrej sa' riqui Yan'anj rian ni ngüi. Daj si nunun ni sij si so'o ni sij aj. ¹⁹ Nî nitaj si nahuij ruhua ni sij xi'í gaquin' 'yaj ni sij. Nî aran' ruhua ni sij gui'yaj ni sij si aran' ruhua nnee cúj ni sij, gui'yaj ni sij.

²⁰ Sanî nun guini'i ni é re' Cristo sisi hué daj gui'yaj ni é re' mánj. ²¹ Nî xanga' gunun ni é re' xi'í Cristo. Nî gahuin chrún ni é re' si-nuguan' sij. Daj si si-nuguan' sij huin nuguan' xanga' aj. ²² Nî dúnaj ni é re' si xi'í gui'yaj ni é re' asij sini. Daj si si gui'yaj ni é re' daj huin 'ngo si xi'í digya' yun'unj man'an ni é re'. ²³ Sanî nahuin naca niman ni é re' xi'í si ani ruhua ni é

re' aj. ²⁴ Nî gahuin ni é re' ni ngüi naca, gui'yaj Yan'anj. Nî daj rún' huin man'an Yan'anj huin ni ngüi naca daj. Ngaa nî gui'yaj nica xanga' ni é re', nî gahuin sa' ni é re', gui'yaj Yan'anj anj.

²⁵ Hué dan nî sî ga'man ruhua á re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Daj si nicaj dugüi' né' huin daran' né' nnee cúj Cristo. ²⁶ Nî sisi ga'man ruhua ni é re', nî sî gui'yaj ni é re' gaquin' mánj. Nî sî ga'man nugüi ruhua á re' mánj. ²⁷ Nî sî ga'ui' ni é re' chrej rian sichre sisi gatsij sichre niman án re' mánj. ²⁸ Tsínj gui'yaj tû, nî duna sij si gui'yaj tû sij aj. Nî gaxi'i sij gui'yaj sun sij sun sa'. Ngaa nî ga'ue guiri' sij si ga'ui' sij rian ni ngüi niqui aj. ²⁹ Sî ga'uej ruhua á re' ga'mi ni é re' nuguan' quij. Sanî ganahuij ruhua á re' ga'mi ni é re' nuguan' sa' huin nuguan' achin rian ni dugüi' ni é re'. Ngaa nî gahuin sa' doj ni tsínj gunun nuguan' ga'mi ni é re' sisi sa' ga'mi ni é re' aj.

³⁰ Sî gui'yaj ni é re' si ganani ruhua Espiritu Santo mánj. Nî daj rún' 'yaj ni tsínj a'ui' sello rian yanj, nî hué daj 'yaj Yan'anj nga né'. Daj si riqui Yan'anj Espiritu Santo rian né' sisi gahuin nîni né' da güi ga'na' nacaj Yan'anj né'. ³¹ Duna ni é re' si nan'an ruhua ni é re' aj. Nî duna á re' si a'man ruhua á re' nej. Nî sî gunun' ni é re' nga ni dugüi' í re' mánj. Nî sî gaguaj ni é re' nga ni dugüi' ni é re' mánj. Nî sî ga'mi ni é re' nuguan' quij xi'í 'ngo dugüi' ni é re' mánj. Nî duna ni é re' daran' nuguan' quij hua da aj. ³² Nî ga sa' ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. Nî nahuin 'i ruhua go'ngo ni é re' guini'yaj a ni é re' nga ni dugüi' ni é re' nej. Nî guinicaj ni é re' niman nico rian ni dugüi' ni é re' daj rún' guinicaj Yan'anj niman nico rian ni é re' xi'í Cristo aj.

5

Andad como hijos de luz

¹ Hué ni é re' huin da'níj Yan'anj. Nî 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Ngaa nî gui'yaj fuerza ni é re' sisi gahuin ni é re' daj rún' huin Yan'anj anj. ² Daran' si gui'yaj ni é re', nî gahuin 'i ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re' daj rún' gahuin

'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'. Nì naga'ui' sij man'an sij rian Yan'anj xi'í né'. Nì gahuin sij 'ngo ofrenda gahui' sij. Nì garan' ruhua Yan'anj si gui'yaj sij.

³ Yyaj nì huin ni é re' tsínj sa' nico' Yan'anj. Ngaa nì a 'ngo ni nuguan' si ga'ue ga'mi ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj nuna xi'í squira' ni sij mánj. Nì sî ga'mi ni é re' xi'í ango nuguan' quij mánj. Nì sî gahuin ruhua ni é re' nga si'yaj dugüi' ni é re' nej mánj. ⁴ Nì sî ga'mi ni é re' nuguan' snan'anj rian dugüi' ni é re' nga nuguan' nì'yun nej, nuguan' huin ducu ruhua ni é re' nej mánj. Daj si nitaj si hua sa' nuguan' daj si ga'mi ni é re' mánj. Maan si ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj anj. ⁵ Nì hua tsínj a'mi nga squira' sij. Nì hua tsínj 'yaj ango nuguan' quij hua nej. Nì hua tsínj huin ruhua nga si'yaj dugüi' sij. Nì uyan 'yaj tsínj daj nga ni tsínj nico' ango yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Nì ni'i ni é re' sisi sî ga'ue gatu ni tsínj 'yaj quij daj rian nicaj sun Cristo nga Yan'anj mánj.

⁶ Sî duna ni é re' si ga'mi ni tsínj nuguan' digya' yun'unj huin nuguan' nitaj si nì'yanj rian ni é re' mánj. Daj si xi'í ni nuguan' digya' yun'unj daj, nì gahuin castigo ni tsínj na'ue dagahuin si ataj Yan'anj. ⁷ Ngaa nì sî guinicaj dugüi' ni é re' nga ni tsínj digya' yun'unj da mánj. ⁸ Asij sini nì daj rún' rian rumi' gahuin ni é re'. Sanì xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Señor yyaj, nì daj rún' huin rian xiguin sa' huin ni é re'. Xi'í daj gache ni é re' daj rún' chéj ni tsínj chéj rian xiguin sa' aj. ⁹ (Tsínj chéj rian xiguin sa' daj, nì a'mi sa' sij. Nì 'yaj nica sij nej. Nì a'mi sij nuguan' xanga' nej.) ¹⁰ Nì gui'yaj fuerza ni é re' sisi gui'yaj sun ni é re' daj rún' aran' ruhua Señor aj.

¹¹ Nì sî guinicaj dugüi' ni é re' nga ni tsínj xi'i huin ni tsínj a'mi nuguan' nitaj si nì'yanj mánj. Daj si man ni sij rian hua rumi'. Sanì sa' huin sisi digyán án re' rian ni tsínj daj sisi nun hua sa' si 'yaj ni sij. ¹² Daj si ri'ij si-na'aj ga'mi xi'í nuguan' quij 'yaj huì ni sij. ¹³ Sanì ngaa xiguin 'yaj yan'an, nì rugüi' ni'í' daran' si 'yaj huì ni sij. Daj si yan'an 'yaj si rugüi' daran'anj. ¹⁴ Xi'í daj nì ataj ni ngüi: Nanun ruhuá re'

sisi atój re'. Náchica re' scanij ni níman. Nì guixiguin gache re', gui'yaj Cristo aj. Hué daj ataj ni ngüi.

¹⁵ Ngaa nì ga cuidado ni é re' nga si-chrej ni é re'. Sî gui'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj nì'yun mánj. Sanì gui'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj chrún nuguan' sa' aj. ¹⁶ Gui'yaj fuerza ni é re' sisi gui'yaj sa' ni é re' ni güi mán né' aj. Daj si ni güi nan, nì 'yaj quij ni ngüi man chruhua xungüi nan. Sanì hua ní'nij rian né' gui'yaj sa' né'. ¹⁷ Xi'í daj nì sî gui'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj nì'yun mánj. Sanì gui'yaj fuerza ni é re' sisi gara da'nga' ruhua ni é re' daj huin ruhua Señor gui'yaj á re'. ¹⁸ Sî ga xini ni é re' mánj. Ni tsínj go'o, ni 'yaj ni sij gaquin' xi'i. Sanì gunun sa' Espíritu Santo chruhua niman án re'. ¹⁹ Nì ga'mi ni é re' Salmo rian go'ngo dugüi' ni é re' nga chra' huin himno nej, chra' hua sa' güenda niman né' nej. Gara niman ni é re' chra' rian Señor aj. ²⁰ Nì niganj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj huin chrej né' xi'í daran' nuguan'. Nì hué daj gui'yaj ni é re' xi'í Señor Jesucristo aj.

Someteos los unos a los otros

²¹ Nì gui'yaj 'ueé a ni é re' daj rún' huin ruhua ni dugüi' ni é re', gui'yaj ni é re'. Nì hué daj gui'yaj á re' xi'í si nun yan'anj ni é re' Yan'anj.

²² Yun'unj xana hua nica, nì gui'yaj 'ueé unj si ataj nica unj daj rún' 'yaj 'ueé unj rian Señor. ²³ Daj si nica unj a'nin' rian unj daj rún' a'nin' Cristo rian né' huin né' ni ngüi nico' Yan'anj. Nì hué né' huin nnee cúj Cristo. Nì Cristo gui'yaj sisi ganacaj Yan'anj né'. ²⁴ Nì daj rún' dagahuin ni ngüi nico' Yan'anj si-nuguan' Cristo, nì da'nga' daj dagahuin yun'unj xana nuguan' a'mi nica unj.

²⁵ Nì gahuin 'i ruhua tsínj sno'o guini'yaj sij nica sij daj rún' 'i ruhua Cristo ni'yaj sí' né' huin né' ni ngüi nico' Yan'anj. Nì naga'ui' sí' man'an sí' gahui' sí' xi'í né'. ²⁶ Nì hué daj gui'yaj Cristo gahui' sij sisi gahuin sa' né' rian Yan'anj. Nì nagui'yaj sa' Cristo né' xi'í nuguan' sa' nga xi'í nnee gata' nnee né' aj. ²⁷ Ngaa nì ga'ue nahuin ra'a Cristo né' huin né' ni ngüi gahuin 'ueé, gui'yaj Cristo. Nì daj rún' hua 'ngo

atsij ngaa nitaj yanj anun, n̄i nitaj si aran' rianj, n̄i hué daj ḡa né' ngaa nahuin ra'a Cristo né'. N̄i ḡa n̄ica s̄a' 'ueé né' rian Cristo aj.

²⁸ Hué dan n̄i daj rún' 'i ruhua 'nḡo tsínj sno'o ni'yaj sij nnee cúj man'an sij, n̄i hué daj ḡahuin 'i ruhua sij gūini'yaj sij n̄ica sij. Tsínj 'i ruhua ni'yaj n̄ica, n̄i 'i ruhua sij ni'yaj sij man'an sij nej. ²⁹ Daj si n̄i a 'nḡo ni tsínj nitaj si huin x̄an' ruhua ni'yaj nnee cúj man'an sij. San̄i xa sij sisi ḡa fuerza nnee cúj sij. N̄i dugumi sij nnee cúj sij daj rún' 'yaj Cristo nḡa ni nḡüi nico' Yan'an̄j anj. ³⁰ Daj si huin né' nnee cúj Cristo xi'í si huin né' ni nḡüi nico' Yan'an̄j anj. ³¹ Xi'í daj: "N̄i d̄una 'nḡo tsínj daj chrej sij nḡa nni sij. Ngaa n̄i nahuin nuguan'an nunḡuej n̄ica sij. N̄i nunḡuej n̄ica sij ḡahuin urin nnee cúj."

³² Hué nuguan' nan huin 'nḡo nuguan' nico. N̄i na'ue ḡara da'nga' s̄a' ruhua né' un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata mánj. San̄i a'm̄i xi'í si nicaj duḡüi' Cristo nḡa ni nḡüi nico' Yan'an̄j anj. ³³ Hué dan n̄i hua nīan si ḡahuin 'i ruhua ḡo'nḡo ni é re' ni tsínj sno'o gūini'yaj ni é re' n̄ica ni é re' daj rún' 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'an án re'. N̄i hua nīan si ḡa ní'yanj yun'unj x̄ana rian n̄ica unj.

6

¹ N̄i hua nīan si dagahuin ni tsin' si ataj chre nḡa nni xi'í si hué daj huin ruhua Señor si gūi'yaj anin'inj. Daj si nuguan' nan huin 'nḡo nuguan' n̄ica yya. ²⁻³ N̄i ga'nin' Yan'an̄j sun rián re': "Gūinun yan'an̄j re' chréj ré' nḡa nní ré', ngaa n̄i gūiman s̄a' re' nico yo' chruhua xunḡüi nan." N̄i gataj yya Yan'an̄j sisi hué daj dagahuin né' nuguan' nan, n̄i ḡa s̄a' rian né'. N̄i hué nuguan' nan huin nuguan' sini sisi hué daj ga'mi Yan'an̄j rian né'. ⁴ N̄i ni tsínj hua da'n̄ij, n̄i si gūi'yaj ni é re' sisi ḡa'man ruhua da'n̄ij ni é re' mánj. San̄i gūi'yaj ni é re' sisi dagahuin da'n̄ij ni é re' si-nuguan' Señor. N̄i gūi'yaj ni é re' sisi ḡahuin chrun da'n̄ij ni é re' si-chrej Señor nej.

⁵ N̄i ni tsínj 'yaj sun rian 'nḡo xuru'ue, n̄i dagahuin ni é re' si ataj tsínj daj. N̄i

ga ní'yanj ni é re' nga sij. N̄i ḡa cuidado ni é re' gūi'yaj ni é re' si aran' ruhua sij. N̄i gūi'yaj sun ni é re' si-sun sij daj rún' 'yaj á re' si-sun Cristo. ⁶ N̄i sé urin ngaa ni'yaj xuru'ue daj, n̄i gūi'yaj sun s̄a' ni é re' huin ruhua ni é re' mánj. Ngaa n̄i gani ruhua sij sisi s̄a' 'yaj sun ni é re', ruhua ni é re'. San̄i 'nḡo gūi'yaj sun ni é re' rian xuru'ue daj rún' 'yaj sun ni é re' rian Cristo. N̄i gūi'yaj ni é re' si aran' ruhua Yan'an̄j, gūi'yaj á re' aj. ⁷ Ḡahuin nīa' ruhua á re' gūi'yaj sun s̄a' á re' si-sun xuru'ue da aj. N̄i ḡani ruhua ni é re' sisi rian Señor 'yaj sun ni é re'. N̄i sé rian 'nḡo tsínj 'yaj sun ni é re' mánj. ⁸ Daj si hua ni'i né' sisi ngaa 'yaj s̄a' né', n̄i naru'ue man'an Señor rian né'. N̄i nitaj si ḡahuin sisi tsínj 'yaj sun rian xuru'ue huin né', as̄i tsínj 'yaj sun si-sun man'an huin né'.

⁹ Ni tsínj xuru'ue, n̄i gūi'yaj s̄a' ni é re' nḡa ni tsínj 'yaj sun rian ni é re' aj. N̄i d̄una ni é re' si ga'mi huee ni é re' rian ni sij. N̄i ni'i ni é re' sisi daj rún' a'nin' Señor nne xata' sun rian ni tsínj 'yaj sun rian ni é re', n̄i hué daj a'nin' Señor sun rian ni é re' nej. N̄i uyan hua daran' né' rian Señor.

La armadura de Dios

¹⁰ Ango rin nuguan' huin si gataj snan'an̄ ḡunun ni é re' huin ni é re' jn̄an nḡa xica'uī. Ḡahuin nucuj ruhua ni é re' xi'í si nicaj duḡüi' ni é re' nḡa Señor. N̄i hué daj gūi'yaj ni é re' nḡa si-fuerza sij. ¹¹ N̄i daj rún' 'yaj 'nḡo snado nun sij atsij gaga' dugumi sij nnee cúj sij ngaa unun' sij, n̄i hué daj gūi'yaj á re' ḡa s̄a' niman án re' nḡa nuguan' s̄a' riqui Yan'an̄j rian án re' aj. Ngaa n̄i ga'ue gūi'yaj gana á re' rian nuguan' digya' yun'unj 'n̄a' rian sichre aj. ¹² Daj si nitaj si unun' né' nḡa ni tsínj hua nnee cúj mánj. San̄i unun' né' nḡa ni nane xi'i nḡa ni yan'an̄j 'yaj quij chruhua xunḡüi nan nej. N̄i a'nin' ni nane xi'i nḡa ni yan'an̄j daj rian ni nḡüi 'yaj quij man chruhua xunḡüi hua rumi' nan. N̄i unun' né' nḡa ni si 'yaj quij man xata' nej. ¹³ Xi'í daj n̄i dugumi ni é re' niman án re' nḡa nuguan' s̄a' riqui Yan'an̄j rian án re'. Ngaa n̄i ga'ue gūi'yaj gana ni é re' güi gatsij sichre niman ni é re'. N̄i ngaa

hué daj guí'yaj ni é re', nĭ gā nĭca ruhua ni é re' ngā si-nuguan' Yan'anĭ anĭ.

¹⁴ Hué daj nĭ gā nĭca ruhua ni é re' ngā si-nuguan' Yan'anĭ. Nĭ daj rún' nĭn 'ngo snado xiroj gaga' ngā nĭnĭ gaga' nĭn gatĭn sij, nĭ hué daj gĭnun nuguan' xāngā' nĭman ni é re' sisĭ guí'yaj gana nuguan' daj rĭan ni nuguan' dígya' yun'unĭ 'nā' rĭan sichre. Nĭ daj rún' dugumi 'ngo snado man'an sij ngā gató gaga', nĭ hué daj dugumi ni é re' xĭ'í chrej nĭca chéj ni é re' aj. ¹⁵ Nĭ daj rún' nĭquin' chrĭn 'ngo snado 'nĭj sij si-zapato sij, nĭ hué daj guí'yaj xugüi ni é re' sisĭ gān'anĭ gā'mĭ ni é re' si-nuguan' Yan'anĭ rĭan ni ngüi. Nĭ nuguan' daj 'yaj si huin dĭn'inĭ ruhua né'. ¹⁶ Nĭ guxuman sá' ruhua ni é re' guĭni'yaj ni é re' Yan'anĭ. Ngāa nĭ daj rún' nĭcaj 'ngo snado 'ngo gaga' arānj sij man'an sij, nĭ da'ngā' daj gā'ue guí'yaj gana ni é re' rĭan nuguan' dígya' yun'unĭ 'nā' rĭan sichre. Daj si daj rún' huin 'ngo ra'uej aca huin nuguan' dígya' yun'unĭ daj. ¹⁷ Nĭ gāhuin yya ruhua ni é re' sisĭ nācaj Yan'anĭ ni é re'. Ngāa nĭ gā'ue dugumi ni é re' man'an án re' daj rún' 'yaj 'ngo snado nĭn chrā 'ngo jnahui gaga'. Nĭ daj rún' hua espada 'ngo ata sij, nĭ hué daj hua si-nuguan' Yan'anĭ rĭqui Espĭritu Santo rĭan án re'. Daj si gā'ue guí'yaj gana á re' rĭan sichre guí'yaj nuguan' da aj.

¹⁸ Nĭ nĭganĭ gāchinĭ jni'yaj ni é re' rĭan Yan'anĭ. Nĭ chrācuij Espĭritu Santo si gāchinĭ jni'yaj ni é re' rĭan Yan'anĭ. Nĭ gā gĭnun nĭganĭ ruhua ni é re'. Nĭ sĭ gā'nĭn' ruhua ni é re' sisĭ gāchinĭ jni'yaj ni é re' xĭ'í daran' né' ni tsĭnj nĭco' Yan'anĭ mánĭj. ¹⁹ Nĭ gāchinĭ jni'yaj á re' xĭ'í man'ānj sisĭ rĭqui Yan'anĭ 'ngo nuguan' rĭānj. Ngāa nĭ gā'ue gā'mĭ nucuā nuguan' sá' rĭan ni ngüi aj. Nĭ nuguan' nāca huin nuguan' 'nā' rĭan Yan'anĭ daj. ²⁰ Nĭ garasĭn Yan'anĭ si gān'anĭ gā'mĭ nuguan' sá' rĭan ni ngüi. Xĭ'í daj nĭ anumĭj cadena. Ngāa nĭ gāchinĭ jni'yaj ni é re' rĭan Yan'anĭ xĭ'ĭj sisĭ sĭ guxu'uĭj gā'mĭ xĭ'í Yan'anĭ. Daj si hua nĭan si hué daj gā'mĭ rĭan nĭ ngüi aj.

Salutaciones finales

²¹ Nĭ Tĭquico huin 'ngo jnānj né' tsĭnj 'ĭ ruhua né'. Nĭ huin sij 'ngo tsĭnj sá'

chracuij sij si-sun Señor. Nĭ gā'ue nāta' sij daran' si guiran'ānj gĭnun ni é re' ngā daran' nuguan' 'yā nej. ²² Xĭ'í daj nĭ a'nĭ si huaj sij rĭan man' án re' sisĭ gataj sij gĭnun ni é re' daj hua mán únĭj. Nĭ hué ducuānj daj huin ruhuāj si nāri' nucuaj ni é re' ngā si-chrej Yan'anĭ, guí'yaj sij aj. ²³ Nĭ ruhuāj si gāhuin dĭn'inĭ ruhua ni jnānj án re' guí'yaj Yan'anĭ huin chrej né' ngā Señor Jesucristo. Nĭ hué daj gāhuin 'ĭ ruhua gō'ngo ni dugüi' ni é re' nej. Nĭ guxuman ruhua á re' nĭ'yaj á re' Yan'anĭ, ruhuāj aj. ²⁴ Nĭ huin ruhuāj sisĭ guí'yaj Yan'anĭ sinduj rĭan daran' ni é re' huin ni é re' ni ngüi 'ngo 'ĭ xāngā' ruhua ni'yaj Señor Jesucristo. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS FILIPENSES

Salutación

¹ Pablo nga Timoteo huin nungüej únj. Ní 'yaj sun nungüej únj rian Jesucristo. Ní a'níj nungüej únj yanj carta nan huaj rian a ni é re' ni tsínj hua sa' rian Yan'anj mán xuman' Filipos nga ni tsínj obispo nej, ni tsínj diácono nej.

² Ní huin ruhua nungüej únj sisi gui'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian ni é re'. Ngaa ní gahuin din'inj ruhua ni é re' ruhua únj nej aj.

Oración de Pablo por los creyentes

³ Ní da yun yun nanun ruhuāj xi'í a ni é re', ní a'uíj si guruhua Dan'án xi'í ni é re'.

⁴ Ní niganj huin niá' ruhuāj ngaa achínj jni'yā rian Yan'anj xi'í ni é re'. ⁵ Daj si asíj ngaa guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj, ní 'yaj sun nuguan'an ni é re' ngāj xi'í si-nuguan' Cristo. ⁶ Ní hua gaxi'i gui'yaj Yan'anj nuguan' sa' chruhua niman án re'. Ní hua xitinj ruhuāj sisi ga gue gui'yaj sa' Yan'anj chruhua niman án re' da' güi nānicaj Jesucristo ga'na' sij. ⁷ Ní dugu'naj huin sisi hué daj ani ruhuāj ni'yā xi'í daran' ni é re'. Daj si nín' ruhua 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Ní así nūnj ducuaga', así gan'anj guñiquñj rian ni tsínj nicaj sun, sanj a'mi gunun ni sij sisi nuguan' xanga' huin nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj. Daj si uyan 'yaj Yan'anj sinduj rian daran' né'. ⁸ Ní ni'i Yan'anj sisi daj rún' 'i ruhua Jesucristo, ní hué daj 'i ruhuāj ni'yā daran' ni é re'.

⁹ Ní achínj jni'yā rian Yan'anj xi'í ni é re' sisi gahuin 'i ruhua á re' guñi'yaj ni é re' doj ni dugüi' ni é re'. Ní guñi'i ni é re' daran' nuguan' sa' xi'í si ga'ue xacaj á re' cuenta un ducuánj huin ducuánj sa'.

¹⁰ Ngaa ní ga'ue nacui ni é re' daj hua ni nuguan' sa'. Ní si gani huíj ruhua ni é re' ni'i ni é re' xi'í si-chrej Yan'anj mánj. Ní si ga gaquin' rian ni é re' ngaa nānicaj ruhua' yún Cristo ga'na' sij mánj.

¹¹ Ní gui'yaj Cristo sisi ga nico nuguan' sa' gui'yaj á re' rian ni ngüi. Ngaa ní guñun yan'anj ni ngüi rian Yan'anj. Ní ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj xi'í nuguan' sa' gui'yaj ni é re', ruhuāj aj.

Para mí el vivir es Cristo

¹² Ní huin ruhuāj guñi'i a ni é re' nga xi'í sayun ran'ánj, ní gaxa'ni nuguan' sa' gunun ni ngüi huin ni é re' jnān nga xica'uī. ¹³ Ní daran' ni snado mán palacio nan nga ango ni tsínj, ní ni'i daran' ni sij sisi nūnj ducuaga' xi'í si nicōj Cristo.

¹⁴ Ní ngaa guñi'i ga'i ni tsínj nico' Yan'anj sisi ga'ue gunucuā gunūnj ducuaga', ní gahuin nucuaj ruhua ni sij. Ní gan'anj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian ni ngüi. Ní nun guxu'ui' ni sij ga'mi ni sij si-nuguan' Señor.

¹⁵ Ní xanga' huin sisi a'mi go'ngo ni sij si-nuguan' Cristo rian ni ngüi xi'í si huin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'ánj. Ní huin ruhua ni sij gahuin rian ni sij. Sanj ani sa' ruhua ango ni sij a'mi ni sij xi'í si-nuguan' Cristo. ¹⁶ Ní ni tsínj xicoj ruhua daj, ní a'mi ni sij si-nuguan' Cristo xi'í si huin ruhua ni sij gahuin rian ni sij. Ní nitaj si ani sa' ruhua ni sij. Ní huin ruhua ni sij sisi guñran'ánj doj sayun xi'í si nūnj ducuaga'. ¹⁷ Ní ni tsínj 'yaj sa' daj, ní hué daj 'yaj ni sij xi'í si 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo. Ní ni'i ni sij sisi nnēj nan xi'í si ga'ue ga'mi sa'āj xi'í nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj anj. ¹⁸ Sanj nitaj si 'yaj mánj. Así ani sa' ruhua ni sij, así nitaj si ani sa' ruhua ni sij, sanj nata' ni sij si-nuguan' Cristo rian ni ngüi. Ní huin niá' ruhuāj sisi hué daj gui'yaj ni sij. Ní ga gue gahuin niá' ruhuāj nej. ¹⁹ Daj si ni'ínj sisi gahui sa' man'ánj rian sayun ran'ánj acuan' xi'í si achínj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'íj. Ní hué daj gahuin xi'í si chracuñj Si-Espíritu Jesucristo man'ánj nej.

²⁰ Ní huin ruhuāj si a 'ngo xico' si guiri'íj si-na'āj. Sanj ana'uī sisi ga'ue gahuin nucuā nga nnee cū. Ngaa ní nūnj si hua ni'nāj, nūnj si gahuíj, sanj ana'uī sisi niganj guñi'i ni ngüi sisi hua 'ueé Cristo nne sij chruhua nimānj anj. ²¹ Güendāj, ní ngaa hua ni'nāj, ní nicaj dugüi'íj nga

Cristo. Sanj siji gahuij, ni gahui sa'aj doj, gui'yaj si'. ²² Sanj siji ga'ue gui'yaj sunj si-sun Señor ngaa nněj hua ni'nāj, ngaa ni nun xugüi ruhuāj daj hua chrej nacuīj gan'an mánj. ²³ Ni 'i huaj nacuīj daj hua chrej sa' gan'an. Ni huin ruhuāj gahuīj, ni gan'anj ganěj nga Cristo. Daj si sa' huin güenda man'anj. ²⁴ Sanj achin doj si ganěj xi'í ni é re'. ²⁵ Ni hua xitinj ruhuāj nga nuguan' nan. Ni ni'inj siji ga gue ganěj nga daran' án re'. Ngaa ni chracuī siji disiqui' ni é re' gan'anj ni é re' ne' chrej rian nánj. Ni gahuin niā' ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. ²⁶ Hué daj ni nānicaj ruhua' yūnj ga'nāj scanij ni é re' siji gahuin niā' ruhua ni é re' xi'í Cristo Jesús.

²⁷ Maan si huin ruhuāj siji gui'yaj fuerza á re' gache ni é re' daj rún' digyán si-nuguan' Cristo rian án re'. Ngaa ni siji guchij guini'yā ni é re', asi si guchij nej, ni huin ruhuāj gunūnj si-nuguan' ni é re' siji ga nica ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. Ni guinicaj dugüi' nuguan'an daran' ni é re' nej. Ni huin ruhuāj gunūnj siji 'ngo 'yaj fuerza daran' ni é re' nga si-chrej Yan'anj huin nuguan' sa'. ²⁸ Ni a 'ngo xico' si guxu'ui' ni é re' rian ni tsínj unun' nga ni é re' mánj. Ni xi'í si unun' ni sij nga ni é re', ni digyán yya nuguan' daj siji ga ni'ya niganj ni sij. Sanj digyán nuguan' daj siji nācaj Yan'anj ni é re'. Ni nuguan' nan 'na' rian Yan'anj. ²⁹ Daj si sé urin ga'uej ruhua Yan'anj siji guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo, sanj hué daj ga'uej ruhua Yan'anj, siji guiran' ni é re' sayun rian xi'í sij nej. ³⁰ Ni uyan ran' ni é re' sayun daj rún' guiran'anj. Ni guini'i ni é re' daj gahuin sayun daj. Yyaj ni unun ni é re' siji hua gue ran'anj sayun nej.

2

Humillación y exaltación de Cristo

¹ Hué dan ni siji nari' nucaj á re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo, siji hua yya huin niā' ruhua ni é re' xi'í si 'i ruhua Cristo ni'yaj sij ni é re', siji hua yya nicaj dugüi' Espíritu Santo nga ni é re', siji hua yya 'i ruhua ni é re' ni'yaj á re' dugüi' ni é re', ni nani yaco ruhua ni é re' ni'yaj á re'

dugüi' ni é re', ² ngaa ni siji hué daj huin, ni gui'yaj ni é re' siji gahuin niā' ruhuāj xi'í si guinicaj dugüi' nuguan'an ni dugüi' ni é re'. Ni uyan gahuin 'i ruhua ni dugüi' ni é re'. Ni uyan gani ruhua ni é re' urin nuguan'. ³ Ni si gui'yaj ni é re' si gahuin achij ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Ni si gui'yaj nne ni é re' mánj. Sanj gui'yaj ni é re' siji daj rún' huin 'ngo lij huin ni é re' aj. Ni gani ruhua ni é re' siji hua sa' ni dugüi' ni é re' daj nga daj rún' hua sa' man'an ni é re'. ⁴ Ni si nano' ni é re' chrej sa' gache urin man'an ni é re' mánj. Sanj nano' ni é re' chrej sa' gache daran' ni dugüi' ni é re' nej.

⁵ Ni daj rún' gani ruhua Cristo Jesús, ni hué daj gani ruhua ni é re' nej. ⁶ Daj si nunj si uyan huin Cristo nga Yan'anj, sanj nun gui'yaj sij siji 'ngo huin achij sij nga Yan'anj mánj. ⁷ Sanj duna aněj sij si huin achij sij. Ni gahuin sij 'ngo tsínj ga'nga gui'yaj sun rian ni ngüi. Ni gahuin sij daj rún' hua man'an né'. ⁸ Ni ngaa guisij gahuin sij 'ngo tsínj, ni gahuin sij daj rún' huin 'ngo lij. Ni garáj xina sij si gahui' sij rian rugutsi huin 'ngo nuguan' na'aj xi'í si guiran' sij gahui' sij. ⁹ Xi'í daj ni ga'ui' Yan'anj 'ngo rian hua xacan nin' ruhua gane Cristo. Ni hué si-xugüi sij huin rian, rian si-xugüi daran' ni ngüi. ¹⁰ Ngaa ni ngaa gunun daran' ni si mán xata' nga ni ngüi mán nica' rian yo'ój si-xugüi Jesús, ni ganiquin' ráj dācoj daran' ni sij nga ni si mán nica' daqui yo'ój nej. ¹¹ Ni ganata' yya daran' ni sij siji Jesucristo huin Señor. Ni gataj daran' ni sij siji dugu'naj 'yaj man'an Yan'anj huin chrej né'.

Luminares en el mundo

¹² Hué dan ni huin ni é re' jnān 'i ruhuāj. Ni daj rún' dagahuin ni é re' rian Yan'anj ngaa ganěj scanij ni é re', ni da'nga' daj dagahuin sa' doj ni é re' rian Yan'anj ngaa nun ganěj scanij ni é re' nej. Ni gui'yaj fuerza ni é re' siji nano' ni é re' 'ngo ducuanj sa' daj ga'ue guiman sa' ni é re' rian Yan'anj. Ni ga cuidado ni é re' siji hué daj gui'yaj ni é re' aj. ¹³ Daj si 'yaj sun Yan'anj chruhua niman ni é re' siji gahuin ruhua á re' gunun ni é re' si-nuguan'anj huin ruhua á re'. Ni chracuij

Yan'anj sisi gu'yaj ni é re' nuguan' sa' daj rún' huin ruhua man'an Yan'anj gu'yaj man'an ni é re'.

¹⁴ Nga daran' si 'yaj ni é re', ni si ga'mi huí ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' mánj. Ni si gunun' ni dugüi' ni é re' nej mánj.

¹⁵ Ngaa ni gahuin ni é re' tsínj nitaj si da'ui gaquin' mánj. Ni gahuin ni é re' tsínj sa' ga'mi urin nuguan'. Ngaa ni gahuin ni é re' da'níj Yan'anj anj. Ni daj rún' hua 'ngo atsij ngaa nitaj yanj anun, ni da'nga' daj gahuin ni é re' scanij ni ngüi quij. Daj si achéj ni sij chrej quij hua. Ni daj rún' xiguin 'ngo yan'an rian hua rumi', ni hué daj xiguin ni é re' scanij ni ngüi quij daj.

¹⁶ Ni ga nica ruhua á re' nga nuguan' 'yaj si gane nigin' nga Yan'anj. Ngaa ni ngaa ga'na' Cristo, ni ga'ue gahuin niá' ruhuāj xi'í ni é re'. Daj si guini'inj sisi nun gachej yūnj ngaa gu'yaj sūnj scanij ni é re'.

¹⁷ Ni gu'yaj sūnj si-sun Yan'anj sisi guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Ni sisi hua niān gayanj si-tun man'ānj xi'í sun daj, sanj nitaj si gahuin mánj. Daj si hua niā' ruhuāj gahuīj. Ni ga'ue gahuin niā' ruhuāj nga á re' nej.

¹⁸ Ni hué daj hua niān gahuin niā' ruhua ni é re' daj rún' huin niā' ruhuāj aj.

Timoteo y Epafrodito

¹⁹ Ni sisi ga'uej ruhua Señor Jesús, ni rá'yanj ga'ní tsínj gu'naj Timoteo guchi' sij rian man ni é re'. Ngaa ni gahuin niā' ruhuāj ngaa gunūnj nuguan' xi'í ni é re' aj. ²⁰ Daj si nitaj ango tsínj ani uyan ruhua daj rún' ani ruhuāj. Ni hua yya nahuij ruhua sa' sij ni'yaj sij xi'í ni é re'. ²¹ Daran' ango ni tsínj nano' si huin ruhua man'an ni sij. Ni nitaj si nano' ni sij si huin ruhua Jesucristo mánj. ²² Sanj hua ni'i ni é re' daj 'yaj sa' Timoteo. Ni nicaj dugüi' nungüej únj a'mi nungüej únj si-nuguan' Yan'anj. Ni huin sij daj rún' huin da'ní chracuij sij man'ānj. ²³ Ni huin ruhuāj ga'ní guchi' sij rian man ni é re'. Ni hué daj gu'yā ngaa guini'inj sinj sisi daj hua si-sūnj. ²⁴ Ni hua xitinj ruhuāj rian Señor sisi rá'yanj guchi' ni'yā rian man ni é re'.

²⁵ Ni gani ruhuāj sisi hua niān ga'ní guchi' jnánj né' Epafrodito rian man án re'. Ni huin sij tsínj nicaj dugüi' gu'yaj

sun ngāj. Ni guiran' sij sayun ngāj nej. Ni hué man'an ni é re' ga'níj ga'na' sij sisi chracuij sij ni rasun achin riānj. ²⁶ Ni nin' ruhua huin ruhua sij guchi' sij guini'yaj sij rian man ni é re'. Ni nin' ruhua nani ruhua sij xi'í si gunun ni é re' sisi a'nan' sij. ²⁷ Ni xanga' ga'nan' sij. Ni doj nun gahui' sij. Sanj nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya sij. Ni hué daj nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'i man'ānj nej. Daj si hua nico sayun ran'ānj. Ni na'uej ruhua Yan'anj sisi guiran'ānj ango sayun xi'í Epafrodito nej. ²⁸ Hué dan ni rá'yanj ga'ní si guchi' sij rian man ni é re'. Ni ngaa guini'i ruhua' yún ni é re' sij, ni ga'ue gahuin niā' ruhua ni é re' aj. Ngaa ni si nani ruhuāj xi'í ni é re' ga' mánj. ²⁹ Hué dan ni gahuin niā' ruhua ni é re' ngaa guisij sij rian man ni é re'. Ni ga'mi ni é re' nga sij daj rún' huin sij 'ngo jnánj né', gu'yaj Señor. Ni ga' ní'yanj ni é re' rian daran' ni tsínj 'yaj sa' daj rún' 'yaj sij. ³⁰ Daj si doj nun gahui' sij xi'í sun gu'yaj sun sij xi'í Cristo. Ni ruhua gahui' sij xi'í si chracuij sij yūnj, si nitaj ango ni é re' nne chracuij ni é re' yūnj mánj.

3

Prosigo al blanco

¹ Hué dan ni gahuin niā' ruhua ni é re' nga Señor huin ni é re' jnān nga xica'uī. Sé si 'i huaj garun ruhua' yūnj nuguan' nan rian ni é re'. Ni güenda ni é re', ni ní'yanj nuguan' nan nej. ² Ga' cuidado ni é re' nga ni tsínj 'yaj daj rún' 'yaj ni xuhue. Ni ga' cuidado ni é re' nga ni tsínj nun 'yaj sa' si-sun Yan'anj. Ni ga' cuidado ni é re' nga ni tsínj a'nin' nnee cúj ni sij aj. ³ Ni nunj si nun xi'nin' né' nnee cúj né', sanj hua yya sisi huin né' tsínj nico' xanga' Yan'anj, 'yaj Espíritu Santo. Ni huin niā' ruhua né' xi'í si nicaj dugüi' né' nga Cristo Jesús. Ni nun xuman ruhua né' sisi gahui sa' né' xi'í si 'yaj né' nga nnee cúj né' aj.

⁴ Ni asij sini, ni guxuman ruhuāj ni'yā ni nuguan' xi'í nnee cúj né'. Ni sisi hua 'ngo tsínj ani ruhua sisi hua sa' nnee cúj sij, ruhua sij, sanj huaj huin si gani ruhuāj nga xi'íj daj nga si ani ruhua tsínj daj. ⁵ Daj si chra tunj güi ga'ngā, ni guta' ni sij

da'nga' nnee cū. Nī huīnj tsínj israelita. Nī nicōj xi'nin' gu'naj Benjamín. Nī huēj huin hebreo si chrē ga'mi snánj hebreo. Nī dagahuīnj si-ley Moisés daj rún' 'yaj ni tsínj fariseo aj. ⁶ Nī nīn' ruhua gui'yaj fuerzāj ngā si-chrej ley daj. Xi'í daj nī chran' yun'ūn ni tsínj nico' Jesucristo. Nī sa' nīn' ruhua dagahuīnj si ataj ley da aj.

⁷ Asij sini nī daran' ni nuguan' nan huin si ní'yanj nīn' ruhua riānj anj. Sanī yyaj nī nitaj si ní'yanj ni nuguan' nan riānj xi'í si nicaj dugūi'ij ngā Cristo. ⁸ Nī hua yya sisi nī a 'ngo ni nuguan' nan nitaj si ní'yanj riānj. Daj si rian guini'īnj Cristo, nī hué si-nuguan' sij huin si ní'yanj nico riānj anj. Nī hué sij huin Señor nicaj sun riānj. Nī xi'í si 'i ruhuāj ni'yā sij, nī dunā daran' ni nuguan' guini'i sinīj. Nī rún' huin yaco huin ni nuguan' nan riānj xi'í si huin ruhuāj guīnicaj dugūi'ij ngā Cristo. ⁹ Nī xānga' huin ruhuāj guīnicaj dugūi'ij ngā Cristo. Nī sé si-ley Moisés 'yaj sisi gahuin sa' man'ānj rian Yan'anj. Sanī gahuin sa' man'ānj xi'í si xuman ruhuāj ni'yā Cristo. Nī huin ruhuaj gata sisi Yan'anj gui'yaj sisi gahuin sa' man'ānj xi'í si xuman ruhuāj ni'yā Cristo aj. ¹⁰ Nī huin ruhuāj gahuīnj 'ngo tsínj guīni'i yya Cristo. Nī daj rún' ganá'nij Jesús gui'yaj si-fuerza Yan'anj, nī hué daj huin ruhuāj sisi ga fuerza chruhua nimānj, gui'yaj Yan'anj. Nī huin ruhuāj guīran'ānj nuguan'an sayun ngā sij nej. Nī daj rún' ga'uej ruhua Jesús gahui' sij xi'í né', nī hué daj guīsī gahuīj ruhuāj aj. ¹¹ Ngaa sīj nī gāna'nī scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj, ruhuāj aj.

¹² Nitaj si huin ruhuāj gatā sisi hua guīsīj guīri'ij daran' ni nuguan' sa' nan. Nī sé si ani ruhuāj sisi hua sa' nīn' ruhuāj. Sanī 'yaj fuerzāj huā sisi guīri'ij ni nuguan' sa' ana'uī daj. Nī hué daj 'yā xi'í si hua sini ganacui Cristo Jesús man'ānj. ¹³ Nī ni'īnj sisi achin guīsīj guīri'ij daran' ni nuguan' sa' daj huin ni é re' jnān ngā xica'uī. Xi'í daj hua 'ngo nuguan' 'yā. Nī nuguan' daj huin sisi guīni'yun ruhuāj daran' ni nuguan' guna ne' rucu. Nī 'yaj fuerzāj sisi guīri'ij ni nuguan' gui'yaj Yan'anj ni guī ga'na' ne'

rian. ¹⁴ Nī hué daj 'yā sisi guīsī da xata', nī gui'yaj ganāj nuguan' sa' rīqui Yan'anj riānj. Daj si aquīnj Yan'anj sisi nahuin ra'āj nuguan' sa' daj xi'í Cristo Jesús aj. ¹⁵ Nī hua nīan sisi hué daj gani ruhua daran' né' huin né' ni tsínj xuman sa' ruhua ni'i Cristo Jesús. Nī sisi ani ruhua ni é re' ango nuguan', nī ga'ue digyán Yan'anj nuguan' gani ruhua ni é re' aj. ¹⁶ Nī hua yya sisi hua nīan dagahuin né' daran' nuguan' gahuin chrūn né'.

¹⁷ Gui'yaj ni é re' daj rún' 'yaj man'ānj huin ni é re' jnān ngā xica'uī. Nī hué daj guīni'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj hua xacaj chrej digyán ni únj rian ni é re'. ¹⁸ Daj si hua guīsīj ga'ī gatā rian ni é re'. Nī da acōj atā ruhua' yūnj rian ni é re' sisi hua ga'ī ni tsínj huin ruhua dere' si gui'yaj Jesús ngaa gahui' sí' rian rugutsī xi'í né'. ¹⁹ Nī gāca ni sij rian yan'an. Nī nīnanj nahuij ruhua ni sij ngā si xā nasa' ni sij, si go'o nasa' ni sij. Nī 'yaj ni sij nuguan' huin na'aj. Sanī 'yaj nne ni sij ngā nuguan' daj. Nī urin nuguan' ani ruhua ni sij huin nuguan' man chruhua xungūi nan. Xi'í daj nī gāca ni sij rian yan'an. ²⁰ Sanī xánj né' huin xata'. Nī ana'uīj né' sisi xata' ga'na' tsínj nācaj né' huin sí' Señor Jesucristo. ²¹ Nī nāduna sí' nnee cúj né' hua niqui nan. Ngaa nī nahuin sa' né' daj rún' hua sa' nnee cúj Cristo. Nī hué daj gui'yaj sij ngā xi'í si-fuerza sij. Daj si ga'ue ga'nin' sun sij rian daran' ni rasun anj.

4

Regocijaos en el Señor siempre

¹ Hué dan nī 'i ruhuāj ni'yā ni é re' huin ni é re' jnān ngā xica'uī. Nī nīn' ruhua huin ruhuāj guīni'yā ni é re' nej. Daj si 'yaj á re' si huin nīa' ruhuāj. Nī 'yaj á re' si hua premio riānj. Ngaa nī xi'í daj gā nīca ruhua ni é re' ngā si-nuguan' Señor huin ni é re' ni ngūi 'i ruhuāj. ² Nī achínj jni'yā rian nūngūej yun'unj gu'naj Evodia ngā Síntique sisi uyan gā ruhua nūngūej xugūij unj rian Señor. ³ Nī man'án re' huin 'ngo tsínj 'yaj sun sa' ngāj rian Yan'anj. Nī achínj jni'yā rián re' sisi chrācuij yun'únj re'

nungüej yun'unj xana daj. Daj si guiran' nuguan'an nungüej unj sayun ngāj ngaa gan'anj ga'mī nuguan' sa' rian ni ngüi. Nj hué daj guiran' jnánj né' Clemente nga ango ni tsínj gui'yaj sun ngāj. Nj hua taj nica si-xugüi ni sij rian si-libro Yan'anj xata'. Nj libro daj digyán si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj anj.

⁴ Nj niganj gahuin nia' ruhua á re' nga Señor. Nj gataj ruhua' yünj sisi gahuin nia' ruhua ni é re' aj.

⁵ Nj guini'i daran' ni ngüi sisi a'mi naj á re' rian daran' ni ngüi, ruhuāj aj. Daj si hua gahuin nichrun' güi ga'na' Señor. ⁶ Nj si gahuin ruhua ni é re' xi'í si guiran' ni é re' mánj. Sanj ya'yoj nata' ni é re' si ran' ni é re' rian Yan'anj anj. Nj sisi achin 'ngo rasun rian án re', nj gachinj ni é re' rian Yan'anj. Nj hué daj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj nej. ⁷ Ngaa nj sisi da'nga' daj gui'yaj ni é re', nj gahuin din'inj ruhua ni é re', gui'yaj Yan'anj. Nj ducu gahuin din'inj ruhua ni é re' xi'í si nico' ni é re' Jesucristo. Nj xi'í si gahuin din'inj ruhua ni é re', nj gahuin nica niman ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo aj.

En esto pensad

⁸ Hué dan nj hua ango rin nuguan' gatā gunun ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'ui. Nj gani ruhua ni é re' xi'í daran' ni nuguan' huin xanga' nga daran' nuguan' sica' nej, daran' nuguan' hua nica nga daran' nuguan' hua sa' nej, daran' nuguan' 'yaj si huin nia' ruhua né' nga daran' nuguan' xi'í a'mi sa' ni ngüi nej. Sisi hua 'ueé 'ngo nuguan' daj, nj sisi ga'ue ga'mi sa' né' xi'í 'ngo nuguan' daj, ngaa nj ga'ue gani ruhua á re' nga nuguan' da aj. ⁹ Nj gui'yaj ni é re' daj rún' gahuin chrun ni é re' riānj nga ni nuguan' digyānj rian ni é re' nej. Nj gui'yaj ni é re' daj rún' gunun ni é re' si gatā nga si guini'i ni é re' si gui'yā nej. Ngaa nj gane Yan'anj nga ni é re'. Nj gahuin din'inj ruhua ni é re', gui'yaj Yan'anj, ruhuāj aj.

Dádivas de los filipenses

¹⁰ Nj nin' ruhua huin nia' ruhuāj rian Señor xi'í si nahuij ruhua yún ni é re' ni'yaj ni é re' rian xi'ij. Nj nun aran'

ruhuāj gatā sisi guini'yun ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' rian xi'ij. Maan si nitaj si hua ní'nij rian ni é re' sisi chracuij ni é re' man'ānj mánj. ¹¹ Nj sé si atā gunun ni é re' sisi achin 'ngo rasun riānj mánj. Daj si hua xacaj cuentāj sisi ga'ue gahuin nia' ruhuāj nga daran' si guiran' man'ānj anj. ¹² Nj ni'inj daj ran' niqūij. Nj ni'inj daj guinicaj nicōj nej. Nj ni'inj daj gui'yā nga daran' si guiran' man'ānj. Nj ga'ue gahuin nia' ruhuāj ngaa hua gara riqūij, asi ngaa achin xi'na riqūij nej. Nj ga'ue gahuin nia' ruhuāj ngaa hua nico riānj, asi ngaa nitaj nico riānj nej. ¹³ Nj xi'í si riqui Cristo fuerza riānj, nj ga'ue gui'yā daran'anj.

¹⁴ Sanj dugu'naj gui'yaj ni é re'. Daj si ngaa guiran'anj sayun, nj guinicaj dugüi' ni é re' ngāj. ¹⁵ Nj ni'i ni é re' huin ni é re' ni tsínj nne xuman' Filipos sisi urin ni é re' ga'nij ofrenda riānj ngaa gaxi'i ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huin güi gahuī estado Macedonia gahui gan'ān ango yu'uj. ¹⁶ Nj ngaa ganēj xuman' Tesalónica, nj guisij huij, huā'nij ga'nij ni é re' ofrenda guchij rian xi'í si achin riānj. ¹⁷ Nj sé si ani urin ruhuāj nahuin ra'āj. Huin ruhuāj sisi guinicaj nico ni é re' nuguan' sa' ngaa naga'ui' ni é re' cuenta rian Yan'anj. ¹⁸ Nj hua nahuin ra'āj daran' si ni'yān. Nj da' náj ni rasun riānj. Nj nga ga'nij ni é re' xi'í Epafrodito, nj nicaj nin' ruhuāj. Nj daj rún' huin siquij guin' daj huin si ga'nij ni é re' riānj. Nj aran' ruhua Yan'anj si gui'yaj ni é re' ngāj. ¹⁹ Nj riqui Dan'ān daran' si achin rian ni é re', ruhuāj aj. Nj daj rún' xuru'ue Yan'anj, ni hué daj riqui nin' ruhua Yan'anj rian ni é re' xi'í Cristo Jesús. ²⁰ Ngaa nj niganj ga'mi 'ueé né' rian Yan'anj huin chrej né'. Amén.

Saluciones finales

²¹ A'nī 'ngo nuguan' rian daran' ni ngüi nico' Yan'anj nga si-xugüi Jesucristo. Nj a'nij ni jnánj né' mán ngāj 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. ²² Nj a'nij daran' ni ngüi nico' Yan'anj 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. Nj hué daj 'yaj ni tsínj 'yaj sun rian rey César nej. ²³ Nj huin ruhuāj sisi Señor

Jesucristo guĭ'yaj sinduj rian daran' ni é
re'. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS COLOSENSES

Salutación

¹ Huēj huin Pablo tsínj gan'anj gā'mī si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi daj rún' huin ruhua Yan'anj si gui'yā. Nī arun nungüej únj jnánj né' Timoteo yanj carta nan a'níj nungüej únj huaj rian ni é re'.

² Nī a'níj únj yanj nan rian ni é re' huin ni é re' ni jnánj né' sá' nico' Cristo ni tsínj mán xuman' Colosas. Nī hua nīca ruhua á re' ngā si-nuguan' Yan'anj.

Nī huin ruhua únj sisi Yan'anj huin chrej né' gui'yaj sinduj rian án re', nī gahuin din'inj ruhua ni é re' aj.

Pablo pide que Dios les conceda sabiduría espiritual

³ Nī ngaa achínj jni'yaj nungüej únj rian Yan'anj xi'í ni é re', nī niganj a'ui' nungüej únj si guruhua Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. ⁴ Daj si hua gunun nungüej únj sisi xuman sá' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo Jesús. Nī hué daj 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni ngüi hua sá' rian Yan'anj. ⁵ Nī hué daj 'yaj ni é re' xi'í si ana'uij ni é re' sisi gā 'ueé rian ni é re' xata'. Nī xi'í si gunun ni é re' nuguan' xānga' daj, nī hué daj ana'uij ni é re'. Nī nuguan' xānga' daj huin si ganacaj Yan'anj né'. ⁶ Nī gaxa'nī nuguan' sá' daj gunun ni é re' ngā daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Nī nuguan' daj 'yaj sisi 'yaj sá' á re', nī gūxuman ruhua á re' nī'yaj á re' Yan'anj. Nī hué daj gahuin scanij ni é re' asij ngaa gunun sini ni é re' nuguan' daj. Daj si guini'i xānga' ni é re' daj hua sinduj gui'yaj Yan'anj ngā né'. ⁷ Nī gahuin chrūn ni é re' nuguan' daj digyán tsínj gu'naj Epafras rian án re'. Nī huin sí' 'ngō tsínj 'i ruhua né'. Nī hué sij huin 'ngō tsínj 'yaj sun nuguan'an ngā únj. Nī huin sij 'ngō tsínj 'yaj sun sá' rian án re' xi'í Cristo. ⁸ Nī hué sij ganata' gunun únj daj 'i ruhua ni dugüi' ni é re', 'yaj Espiritu Santo.

⁹ Hué dan nī asij gunun únj nuguan' ganata' sij, nī nun dūna únj si achínj jni'yaj únj rian Yan'anj xi'í ni é re'. Nī achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi guini'i sá' ni é re' si garan' ruhua Yan'anj. Nī rīqui Yan'anj si gahuin chrūn ni é re' daj hua nuguan' xānga'. Nī gara da'nga' ruhua ni é re' daj da'nga' hua si-nuguan' Yan'anj. ¹⁰ Ngaa nī gā'ue gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj nico' sá' Señor. Nī niganj gā'ue dagahuin ni é re' nuguan' sá' daj rún' aran' ruhua Señor si gui'yaj á re'. Nī gui'yaj sá' ni é re' sun si-sun Señor. Nī guini'i sá' ni é re' daj hua Yan'anj nej.

¹¹ Achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi gā nucuaj ni é re', gui'yaj si-fuerza Yan'anj. Nī hua 'ueé si-fuerza Yan'anj. Ngaa nī gā'ue gā'nin' ruhua ni é re' xi'í ni sayun ran' ni é re'. Nī gā'ue gūnucuaj á re' ni sayun daj. ¹² Nī gahuin niā' ruhua ni é re' gā'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj huin chrej né'. Daj si gui'yaj xugüi chrej né' man'an né' sisi gāne né' ngā Yan'anj rian xiguin sá'. Nī guinicaj dugüi' né' gāne né' ngā ni ngüi hua sá' rian Yan'anj yu'uj daj. ¹³ Nī asij sini, sanj gāne né' rian hua rūmi'. Nī guinicaj sichre sun rian né'. Sanj gahui né' rian rūmi' daj, gui'yaj Yan'anj. Nī nicaj Yan'anj gan'anj né' rian nicaj sun da'ni 'i ruhuj. ¹⁴ Nī xi'í si-tun man'an sí' huin si nacaj Yan'anj né'. Nī guinicaj Yan'anj 'ngō niman nico xi'í si-gaquin' né'.

Reconciliación por medio de la muerte de Cristo

¹⁵ Nī na'ue guini'i rian né' Yan'anj mánj. Sanj daj rún' huin Cristo, nī hué daj huin Yan'anj. Nī daj rún' hua 'ngō tsínj xāhua', hué daj hua sij scanij daran' si gui'yaj Yan'anj. ¹⁶ Xi'í sij nī gui'yaj Yan'anj daran' si man xata' ngā daran' si mán rian xungüi nej. Nī gui'yaj sij daran' si rugüi' guini'i né' ngā daran' si gā'ue guini'i né' mánj. Nī gui'yaj Cristo daran' si nicaj sun mán xata' ngā daran' yan'anj nicaj fuerza rian xungüi nej. Nī Cristo gui'yaj daran'anj. Nī hua nīan dagahuin daran'anj si-nuguan' Cristo. ¹⁷ Nī asij nun gahuin daran'anj, nī hua nne Cristo. Nī

'yaj sun sa' daran' ni rasun, si hué sij 'nij ra'a daran'anj.

¹⁸ Nij nicaj Cristo sun rian ni ngüi nico' Yan'anj huin ni sij nnee cúj sij. Nij hua sini nij gahuin sij. Nij ganá'nij sini sij scanij ni niman. Xi'í daj nij huin rian Cristo rian daran'anj. ¹⁹ Nij garan' ruhua Yan'anj sisi gahuin Cristo daj rún' hua nün' man'an Yan'anj. ²⁰ Nij gahuin ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' daran' si man chruhua xungüi nga daran' si man xata' nej. Ngaa nij ga'ue na'mi ni sij nga Yan'anj, guj'yaj Cristo. Nij hué daj gahuin ruhua Yan'anj sisi gahuin din'inj ruhua daran'anj xi'í si gayanj situn man'an Cristo rian rugutsi.

²¹ Nij asij sini nij gahuin ni é re' ni tsínj guinico' ango chrej sé huin si-chrej Yan'anj huin manj. Nij chruhua niman án re', nij gunun' ni é re' nga Yan'anj xi'í si guj'yaj quij ni é re'. Sanj yyaj nij gahuin nuguan'an án re' nga Yan'anj ²² xi'í si gahui' nnee cúj Cristo rian rugutsi, nij hué daj guj'yaj Yan'anj sisi ga'ue guiman ni é re' rian nne man'an Yan'anj. Nij ga'ue gahuin sa' ni é re' rian Yan'anj. Nij nitaj gaquin' da'ui ni é re' manj. ²³ Nij hué daj gahuin nga ni é re' sisi 'ngo guxuman sa' ruhua ni é re' nij'yaj ni é re' Yan'anj. Nij ga gue gana'uij ni é re' nga nuguan' gunun ni é re' huin nuguan' sa'. Nij hué nuguan' nan huin nuguan' gunun daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Nij huéj huin Pablo tsínj nata' nuguan' nan rian ni ngüi.

Ministerio de Pablo a los gentiles

²⁴ Yyaj nij huin nia' ruhuaj xi'í si ran'anj sayun rian xi'í ni é re'. Nij daj rún' guiran' Cristo sayun xi'í ni ngüi nico' Yan'anj, nij hué daj hua nian si guiran'anj sayun nga nnee cü rian xi'í ni é re'. ²⁵ Nij guj'yaj Yan'anj sisi gahuinj 'ngo tsínj ganata' nuguan' rian ni ngüi nico' Yan'anj. Nij riqui Yan'anj sun riánj sisi ga'mi nica yyaj si-nuguan' Yan'anj rian ni é re'. ²⁶ Nij nuguan' nan huin 'ngo nuguan' huí nun guini'i ni ngüi asij ná. Sanj da yyaj, nij digyán renga' Yan'anj nuguan' daj rian ni ngüi hua sa' rian Yan'anj huin ni ngüi nico' Yan'anj güi yyaj. ²⁷ Nij huin ruhua Yan'anj sisi guini'i né' daj hua 'ueé nuguan' daj. Nij huin ruhua Yan'anj sisi

guini'i ni ngüi 'na' anéj chrej daj hua 'ueé nuguan' da nej. Nij hué nuguan' daj huin sisi nne Cristo chruhua niman án re'. Nij Cristo 'yaj sisi ana'uij né' gahuin sa' né' xata', guj'yaj Yan'anj. ²⁸ Nij a'mi únj si-nuguan' Cristo rian daran' ni ngüi. Nij a'ui' únj 'ngo ducuanj rian ni sij. Nij digyán únj daran' nuguan' sa' ni'i únj rian ni sij sisi gahuin nica yya ruhua ni sij guinicaj dugüi' ni sij nga Cristo. ²⁹ Xi'í daj nij 'yaj sun nucuā nga daran' fuerza riqui Cristo riánj. Daj si nucuaj Cristo nne sij niman man'anj.

2

¹ Nij huin ruhuaj sisi guini'i ni é re' daj 'yaj sun nucuā xi'í ni é re' nga xi'í ni tsínj man xuman' Laodicea nej, xi'í daran' ni tsínj achin guini'i man'anj. ² Nij huin ruhuaj sisi ga nucuaj ruhua á re'. Nij gahuin 'i uyan ruhua á re' nga ni dugüi' ni é re'. Nij gara da'nga' sa' ruhua á re' daran' ni nuguan' 'ueé. Ngaa nij ga'ue guini'i ni é re' nuguan' nun guini'i ni ngüi asij ná huin nuguan' gari huí Yan'anj. Nij hué Cristo huin nuguan' nan. ³ Nij gara sa' Yan'anj daran' ni nuguan' sa' nga daran' nuguan' chrün chruhua niman Cristo. Nij gahuin chrün né', nij gunun sa' né', 'yaj ni nuguan' daj.

⁴ Hué nuguan' daj atā gunun ni é re' si na'uej ruhuaj sisi a 'ngo ni tsínj si digya' yun'unj ni é re' nga nuguan' 'yaj fuerza ni sí'. ⁵ Nij nunj si nitaj si niqünj scanij ni é re', sanj nicaj dugüi' nimanj nga ni é re'. Nij huin nia' ruhuaj guini'inj sisi nicaj dugüi' sa' ni é re'. Nij hua nica ruhua á re' si xuman sa' ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo. ⁶ Hué dan nij daj rún' gani ruhua á re' ngaa gaxi'i ni é re' guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Señor Jesucristo, nij hué daj ga gue gache uyan ni é re' nga sij. ⁷ Nij guinicaj dugüi' sa' ni é re' nga sij. Nij si guere'ej anéj dugüi' ni é re' nga sij manj. Nij guxuman sa' ruhua ni é re' nij'yaj ni é re' sij daj rún' digyán únj rian ni é re'. Nij niganj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj.

Plenitud de vida en Cristo

⁸ Nij ga cuidado ni é re'. Nij si duna ni é re' sisi digya' yun'unj ni ngüi ni é

re' mánj. Daj si huin ruhua ni sij digya' yun'unj ni sij nga nuguan' digui'yun man'an ni sij huin nuguan' yya. Ni daj rún' nani ni tsínj 'ngo nuguan' rian ni sij, ni hué daj xuman ruhua ni sij. Ni xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni nuguan' ani ruhua ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan. Sanj sé si-nuguan' Cristo huin mánj. ⁹ Daj si daran' si huin Yan'anj, ni hué daj huin chruhua nnee cúj Cristo nej. ¹⁰ Ni hua ni'na' xanga' niman ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo. Ni hué sij nicaj sun rian daran' si nicaj sun mán xata' nga daran' ni yan'anj mán chruhua xungüi nej. ¹¹ Ni daj rún' gahuin nini ni tsínj ngaa guta' ni sij da'nga' nnee cúj ni sij, ni hué daj gahuin nini ni é re' rian si quij hua, gui'yaj Cristo. Sé daj rún' xi'nin' ni tsínj daj, sé daj gui'yaj ni sij nga ni é re' mánj. Sanj gahuin nini ni é re' rian gaquin', gui'yaj Cristo. Ni duna á re' si gui'yaj á re' si huin ruhua nnee cúj ni é re'. ¹² Ni ngaa gata' nnee ni é re', ni gahuin ni é re' daj rún' huin 'ngo niman gahui' nuguan'an nga Cristo. Ni ganá'nij nuguan'an ni é re' nga sij nej. Daj si guxuman ruhua ni é re' nga si-fuerza Yan'anj. Ni si-fuerza Yan'anj gui'yaj sisi ganá'nij Cristo scanij ni niman.

¹³ Ni asij sini ni rún' huin 'ngo niman gahui' gahuin ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Ni nun guinicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj güenda si nun ga'nin' ruhua ni é re' nga si-gaquin' ni é re'. Sanj yyaj ni riqui Yan'anj sisi hua ni'na' nuguan'an ni é re' nga Cristo. Ni xi'í Cristo, ni guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni é re'. ¹⁴ Ni 'ngo yun jnaruhui Yan'anj güenda si da'ui né' gaquin'. Ni si-ley Moisés 'yaj si da'ui né' gaquin'. Sanj ga'nej Yan'anj si da'ui né' ngaa gahui' Cristo rian rugutsi xi'í si-gaquin' né'. Ni ngaa gari ni sij gaquij Cristo guinico' sí' rian rugutsi, ni gui'yaj Yan'anj sisi nitaj si chran' yun'unj ley daj man'an né' ga mánj. ¹⁵ Ni ngaa gahui' Cristo, ni gui'yaj gana Yan'anj rian daran' ni si nicaj sun mán xata' nga daran' ni yan'anj mán nica' rian xungüi nej. Ni digyán renga' Yan'anj rian daran' ni ngüi sisi gui'yaj ganaj rian

ni si nicaj sun daj ngaa gahui' Cristo rian rugutsi.

¹⁶ Hué dan ni si guxuman ruhua ni é re' nga si-nuguan' ni tsínj na'uej ruhua nga si xa ni é re' nga si go'o ni é re' mánj. Ni si guxuman ruhua ni é re' si gataj ni sij sisi ni'yanj ni sij ni güi gui'yaj ni sij gui'yanj, asi ni'yanj ni sij ngaa niquin' yahui naca, asi güi naránj ruhua ni sij nej. ¹⁷ Ni ngaa achin ga'na' Cristo, ni dagahuin ni ngüi ni nuguan' daj sisi guini'i ni sij daj gahuin ngaa gane niganj né' nga Yan'anj. Sanj ngaa ga'na' Cristo, ni xacaj né' cuenta sisi ganahuij ni nuguan' daj. Yyaj ni dunáj né' ni nuguan' daj, ni nico' né' urin man'an Cristo.

¹⁸ Ni si ga'uej ruhua á re' si guere' si-premio ni é re' gui'yaj ni tsínj digya' yun'unj daj. Daj si 'yaj ni sij sisi nitaj si huin achij ni sij. Ni nico' ni sij ni ángel. Ni a'mi ni sij daj rún' güenda si guini'i ni sij nuguan' digyán Yan'anj rian ni sij. Sanj sé si xanga' si-nuguan' ni sij mánj. Ni 'yaj nne ni sij xi'í si ani ruhua ni sij. Sanj ani ruhua ni sij daj rún' ani ruhua ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan. ¹⁹ Ni hua duna ni sij si nicaj dugüi' ni sij nga Cristo. Ni hué Cristo 'yaj sisi hua ran nnee cúj sij huin né'. Ni daj rún' 'yaj 'ngo yun'unj xana ngaa a'ui' unj xa da'nij unj, ni achij tsin' daj, ni hué daj 'yaj Yan'anj nga né' huin né' nnee cúj Cristo. Ni Cristo 'yaj sisi guinicaj dugüi' nuguan'an go'ngo né'. Ni hué daj guinicaj dugüi' né' nga sij, 'yaj Yan'anj.

²⁰ Ni sisi hua yya gahui' nuguan'an ni é re' nga Cristo, ni un sin huin, ni dagahuin ni é re' nuguan' digyán ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan unj. Ni un sin huin ni hua 'yaj gue ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj da unj. ²¹ Daj si ataj ni é re': "Si guida'a né' da mánj. Ni si xa né' da mánj. Ni si gatsij né' da mánj." Hué daj ataj ni é re'. ²² (Ni daran' ni nuguan' a'nin' ni sij nga si digyán ni sij daj huin urin si-nuguan' ni tsínj man chruhua xungüi.) Ni ganahuij daran'anj daj rún' ganahuij ni rasun arasun ni ngüi. ²³ Xanga' ni ga'ue gani ruhua né' sisi hua sa' ni nuguan' a'nin' ni sij daj. Daj si 'yaj ni sij sisi ni'í sa'

ni sij. Nĭ 'yaj ni sij sisi nitaj si huin achij ni sij. Nĭ dugua'ĭ ni sij nnee cúj ni sij. Sanĭ nĭ a 'ngo nitaj si nico' ni sij Yan'anĭ mánj. Daj si xi'í nuguan' nico' ni sij, nĭ hua gue 'yaj ni sij si huin ruhua nnee cúj ni sij.

3

¹ Ngaa nĭ xi'í si hua ganá'nij nuguan'an ni é re' nga Cristo, ngaa nĭ nano' ni é re' ni nuguan' 'na' xata' rian nne Cristo ne' chrej ra'a sa' Yan'anĭ. ² Xacaj á re' cuenta daj hua ni nuguan' 'na' xata'. Nĭ sĭ nahuij ruhua ni é re' nga ni nuguan' ani ruhua ni ngüi man xungüi mánj. ³ Daj si gahui' nuguan'an ni é re' nga Cristo. Sanĭ yyaj, nĭ hua nĭ'na' niman ni é re' nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo nne sij xata' nga Yan'anĭ. ⁴ Nĭ hué Cristo 'yaj si hua nĭ'na' nĭganĭ ni é re'. Nĭ ngaa gurugüi' sij ga'na' sij, nĭ hué daj gurugüi' ni é re' nga sij. Nĭ gahuin 'ueé ni é re' nga sij nej.

La vida antigua y la nueva

⁵ Hué dan nĭ 'ngo yun dunaj ni é re' daran' chrej huin si-chrej xungüi nan: Sĭ gui'yaj squira' 'ngo nĭ ango ni é re' ni ngüi mánj. Nĭ sĭ gui'yaj ni é re' si quij hua mánj. Nĭ sĭ gani ruhua ni é re' nga ni si quij hua mánj. Nĭ sĭ gui'yaj ni é re' si huin quij ruhua ni é re' mánj. Nĭ sĭ gahuin yoo ni é re' guida'a ni é re' 'ngo ni rasun da'nga' 'ngo ni tsínj rian ni é re' mánj. Daj si uyan huin ngaa nun yan'anĭ 'ngo tsínj ni yan'anĭ 'yaj ra'a ni sij. ⁶ Nĭ gui'yaj Yan'anĭ castigo ni tsínj 'yaj ni gaquin' daj. Daj si na'uej ruhua ni sij dagahuin ni sij rian Yan'anĭ. ⁷ Nĭ asĭj sini nĭ hué daj gui'yaj ni é re' ngaa gachéj ni é re' si-chrej xungüi nan.

⁸ Sanĭ yyaj nĭ duna ni é re' daran' gaquin' nan. Nĭ sĭ ga'man ruhua ni é re' mánj. Nĭ sĭ guinan'an ruhua ni é re' mánj. Nĭ sĭ gui'yaj quij ni é re' nga ni dugüi' ni é re' mánj. Nĭ sĭ nuna ni é re' xi'í dugüi' ni é re' mánj. Nĭ sĭ ga'mi ni é re' nuguan' quij mánj. ⁹ Nĭ sĭ ga'mi snan'anĭ ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Daj si hua naduna ni é re' si gahuin ni é re' asĭj sini. Nĭ nitaj si 'yaj ni é re' daj rún' gui'yaj ni é re' asĭj sini. ¹⁰ Nĭ nahuin naca niman ni é re', gui'yaj Yan'anĭ. Nĭ Yan'anĭ gui'yaj

ni é re'. Nĭ 'yaj Yan'anĭ sisi guisij sa' ni é re' guini'i ni é re' man'an Yan'anĭ. Nĭ ya'yoj naduna Yan'anĭ si ani ruhua ni é re' sisi gahuin ni é re' daj rún' huin man'an Yan'anĭ. ¹¹ Ngaa nĭ nitaj si gahuin sisi tsínj griego, asĭ tsínj israelita huin né'. Nitaj si gahuin sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj né' asĭ nun guta' ni sij da'nga' nnee cúj né'. Nĭ nitaj si gahuin sisi huin né' tsínj 'na' anéj chrej, asĭ tsínj 'na' ango xuman' huin né'. Nĭ nitaj si gahuin sisi tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue huin né', asĭ tsínj nitaj si 'yaj sun yun huin né'. Urin Cristo huin si ní'yanĭ rian daran'anĭ. Nĭ nne sij chruhua niman daran' né'.

¹² Nĭ 'ĭ ruhua Yan'anĭ ni'ya ni é re'. Nĭ nacui Yan'anĭ ni é re' sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga ni ngüi nico' man'an Yan'anĭ. Ngaa nĭ xi'í daj gahuin ni é re' tsínj nani yaco ruhua guini'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Nĭ ga'mi sa' ni é re' nej. Nĭ sĭ gani ruhua ni é re' sisi huin rian ni é re' mánj. Nĭ dagahuin ni é re' rian ni dugüi' ni é re'. Nĭ ga'nin' ruhua ni é re' nga si ataj ni dugüi' ni é re'. ¹³ Nĭ sisi nun aran' ruhua ni é re' nga si 'yaj go'ngo ni dugüi' ni é re', sanĭ guinicaj ni é re' niman nico nga ni sij daj rún' guinicaj Cristo niman nico rian ni é re'. ¹⁴ Nĭ nuguan' huin rian huin sisi gahuin 'ĭ ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Nĭ sisi hué daj gui'yaj ni é re', nĭ ga'ue guinicaj dugüi' nuguan'an ni é re' guiman án re'. ¹⁵ Nĭ duna ni é re' sisi gahuin din'inĭ ruhua niman ni é re', gui'yaj Cristo. Daj si huin ruhua Yan'anĭ sisi gahuin din'inĭ ruhua ni é re'. Nĭ xi'í daj gaquinĭ Yan'anĭ ni é re' sisi guinicaj dugüi' nuguan'an án re' nga ni dugüi' ni é re'. Nĭ nico' huaj gataj ni é re' si guruhua Yan'anĭ. ¹⁶ Nĭ nĭganĭ gani ruhua ni é re' sisi nun si-nuguan' man'an Cristo chruhua niman ni é re'. Nĭ daj rún' 'yaj 'ngo tsínj chrun sa' nga si-nuguan' Yan'anĭ, nĭ hué daj gui'yaj ni é re' digyan ni é re' rian ni dugüi' ni é re'. Nĭ dugu'nun' ni é re' sisi dagahuin ni dugüi' ni é re' si-nuguan' Yan'anĭ. Nĭ gara ni é re' chra' huin salmo nga chra' a'mi 'ueé rian Yan'anĭ nej, nga chra' aráj ni é re' xi'í si huin nia' ruhua ni é re' nga niman ni é

re'. Nì ngaa aráj ni é re', nì ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj. ¹⁷ Nì daran' si ga'mi ni é re' nga daran' si guì'yaj ni é re', nì hué daj guì'yaj ni é re' nga si xugüi Señor Jesús. Nì ga'ui' ni é re' si guruhua chrej né' huin Yan'anj xi'í Cristo.

¹⁸ Nì yun'unj xana hua nica, nì dagahuin unj si ataj nica unj. Hua nian si hué daj dagahuin unj xi'í Señor.

¹⁹ Nì gahuin 'i ruhua tsínj sno'o guini'yaj sij nica sij. Nì si chran' sij nica sij mánj.

²⁰ Nì dagahuin ni tsin' si ataj chre nga nni. Daj si hué daj aran' ruhua Señor si guì'yaj anin'inj.

²¹ Nì si chran' nico chrej ni tsin' daj da'níj ni sij mánj. Ngaa nì si guere' niman ni tsin' daj, guì'yaj chrej ni tsin' da mánj.

²² Nì tsínj 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue chruhua xungüi nan, nì dagahuin sij si ataj sí'. Nì sé urin si ni'yaj xuru'ue daj, nì guì'yaj sun sa' sij sisi gani ruhua sí' sisi sa' 'yaj sij mánj. Sanj dagahuin sa' sij xi'í si hua sa' niman sij. Nì hué daj guì'yaj sij xi'í si hua ní'yanj sij rian Señor. ²³ Daran' si 'yaj ni é re', nì hué daj guì'yaj 'ueé ni é re'. Nì daj rún' huin sisi 'yaj sun ni é re' rian Señor, nì hué daj guì'yaj ni é re'. Nì si gani ruhua ni é re' sisi 'yaj sun ni é re' rian ni tsínj mánj. ²⁴ Daj si ni'i ni é re' sisi nahuin ra'a ni é re' nuguan' sa' guì'yaj Señor xi'í si dagahuin sa' ni é re'. Daj si 'yaj sun ni é re' rian Cristo. Nì hué sij huin xanga' Señor rian ni é re'. ²⁵ Sanj tsínj guì'yaj gaquin', nì gahuin sij castigo daj rún' huin gaquin' guì'yaj sij. Nì uyan 'yaj Yan'anj nga daran' ni ngüi.

4

¹ Nì sisi huin ni é re' xuru'ue, nì guì'yaj nica ni é re' 'ngo ducuanj nga ni tsínj 'yaj sun yun rian ni é re'. Daj si ni'i ni é re' sisi xata' nne Señor nica sun rian ni é re'.

² Nì niganj gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj. Nì niganj ga cuidado ni é re' guiman án re'. Nì niganj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj. ³ Gachinj jni'yaj ni é re' xi'í únj sisi ga'ue guiri'i únj 'ngo ducuanj ga'mi sa' únj si-nuguan' Cristo huin nuguan' digyán naca Yan'anj rian

né'. Nì xi'í nuguan' daj nünj ducuga' nan. ⁴ Nì gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi ga'ue digyán nica yyaj daj rún' hua nian ga'mi rian ni ngüi.

⁵ Gache 'ueé ni é re' nga ni ngüi nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nì guì'yaj fuerza ni é re' sisi xacaj ni sij cuenta daj hua nuguan' sa'. ⁶ Nì niganj ga'mi ni é re' nuguan' 'ueé nga nuguan' hua ní'yanj rian ni sij. Nì hua nian sisi guini'i ni é re' daj ga'mi ni é re' rian go'ngo ni tsínj nachínj snan'anj án re' xi'í nuguan' nico' ni é re'.

Saluciones finales

⁷ Nì jnánj né' Tíquico huin tsínj 'i ruhua né'. Nì hué sij huin 'ngo tsínj 'yaj sun sa' nuguan'an ngāj rian Señor. Nì nica sij nuguan' huaj sij nata' sij rian ni é re' daj ran'anj. ⁸ Xi'í daj nì a'nī sij huaj sij rian ni é re' sisi nata' sij daj hua mán únj. Ngaa nì ga'ue nari' nucuaaj niman án re', guì'yaj sij. ⁹ Nì hué daj huaj sij nga tsínj gu'naj Onésimo huin sí' 'ngo jnánj 'i ruhua né'. Nì huin sij 'ngo ni é re'. Nì nata' nungüej sij daran' si guiran' únj nan gunun ni é re'.

¹⁰ Nì a'níj tsínj gu'naj Aristarco 'ngo nuguan' rian ni é re' huin sí' 'ngo tsínj nun nuguan'an ducuga' ngāj. Nì hué daj 'yaj Marcos huin sí' stucun' tsínj gu'naj Bernabé. Nì hua ga'nī nuguan' rian ni é re' rian xi'í Marcos sisi guchi' nì'yaj sij rian man ni é re'. Hué dan nì ga'mi sa' ni é re' nga sij. ¹¹ Nì hué daj a'níj tsínj gu'naj Jesús Justo 'ngo nuguan' rian ni é re'. Nì hué anin' tsínj nan huin urin ni tsínj israelita 'yaj sun ngāj rian nica sun Yan'anj. Ni nari' nucuaaj nimanj, guì'yaj ni sij.

¹² Nì a'níj tsínj gu'naj Epafras 'ngo nuguan' rian án re' huin sij 'ngo ni é re'. Nì huin sij 'ngo tsínj 'yaj sun rian Cristo Jesús. Nì niganj achínj jni'yaj sij rian Yan'anj xi'í ni é re' sisi ga nica ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. Nì huin ruhua sij sisi xanga' guini'i ni é re' daj hua si-chrej Yan'anj. Nì huin ruhua sij sisi dagahuin ni é re' si aran' ruhua Yan'anj guì'yaj á re'. ¹³ Nì hué huin 'ngo tsínj ni'i yya sisi nahuij ruhua tsínj gu'naj Epafras xi'í

ni é re' nga ni tsínj man xuman' gu'naj Laodicea nga xuman' gu'naj Hierápolis nej. ¹⁴ Ni a'níj tsínj gu'naj Lucas 'ngo nuguan' rian ni é re' huin sí' 'ngo doctor 'i ruhua né'. Ni hué daj 'yaj tsínj gu'naj Demas nej.

¹⁵ Ga'nij ni é re' 'ngo nuguan' rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús man xuman' Laodicea. Ni hué daj gu'yaj ni é re' nga yun'unj gu'naj Ninfas nga ni ngüi nahuin yu' ducúa ún' huin ni sij ni ngüi nico' Yan'anj. ¹⁶ Ni ngaa guisij gaya ni é re' carta nan scanij ni é re', ni ga'nij ni é re' gan'anj gaya ni ngüi nico' Yan'anj man xuman' Laodicea. Ni hué daj gaya ni é re' carta ga'nī rian ni ngüi man xuman' Laodicea nej.

¹⁷ Gataj ni é re' gunun tsínj gu'naj Arquipo: Dagahuin sa' re' nga sun ga'ui' Señor rian re'.

¹⁸ Huēj huin Pablo. Ni arūnj letra nan huin saludo rian ni é re'. Ni sī guini'yun ruhua ni é re' sisi nūnj ducuaga'. Ni huin ruhuāj sisi gu'yaj Yan'anj sinduj rian ni é re' aj.

PRIMERA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSES

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī arun anin' únj Silvano nga Timoteo yanj carta nan a'nīj únj huaj rian án re' huin ín re' ni tsínj nico' Yan'anj man xuman' Tesalónica. Nī nicaj dugüi' a ni é re' nga Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo. Nī huin ruhua anin' únj sisī gui'yaj Yan'anj nga Señor Jesucristo sinduj rian án re' gahuin din'inj chruhua á re'.

Ejemplo de los tesalonicenses

² Nīganj a'ui' anin' únj si guruhua Yan'anj xi'í daran' a ni é re'. Nī nanun ruhua únj xi'í a ni é re' ngaa achínj jni'yaj únj rian Yan'anj. ³ Nī ya'yoj ngaa achínj jni'yaj anin' únj rian Yan'anj huin chrej né', nī nanun ruhua únj daj gui'yaj sun sa' á re' si-sun Yan'anj xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesús. Nī xi'í si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj, nī gui'yaj sun sa' á re' si-sun Señor. Nī gunucuaj á re' rian ni sayun xi'í si ana'uij ni é re' sisī chracuij yun'unj Señor Jesucristo a ni é re'. ⁴ Nī 'i ruhua Yan'anj ni'ya a ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nī ni'i anin' únj sisī hué Yan'anj nacui ni é re' sisī guinico' a ni é re' Yan'anj.

⁵ Daj si ngaa ga'mi únj nuguan' sa' rian án re', nī sé urin nuguan' ga'mi únj gan'anj únj. Sanī ga'mi únj nga si-fuerza Espíritu Santo. Nī gahuin yya ruhua únj sisī nuguan' xanga' huin nuguan' ga'mi únj. Nī ni'i sa' ni é re' daj gui'yaj únj ngaa guimán únj scanij a ni é re'. Daj si nano' únj sisī daj ga'ue gahuin sa' ruhua ni é re' aj. ⁶ Nī gaxi'i a ni é re' gui'yaj gue a ni é re' daj rún' gui'yā nga daj rún' 'yaj gue Señor nej. Nī nunj si guiran' a ni é re' nico sayun gui'yaj ni ngüi nun xuman ruhua ni'yaj Jesús, sanī 'ngo guinico' a ni é re' si-nuguan' Yan'anj. Nī gahuin niā' ruhua á re', gui'yaj Espíritu Santo. ⁷ Xi'í daj nī digyán ni é re' 'ngo ducuánj sa' rian

ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj mán estado Macedonia nga estado Acaya.

⁸ Nī gaxa'nī si-nuguan' Señor scanij ni ngüi mán estado Macedonia nga estado Acaya, gui'yaj á re'. Sanī sé urin nungüej estado daj, sanī gaxa'nī nuguan' daj nīn' gachra' chruhua xungüi, gui'yaj á re'. Nī ni'i daran' ni sij daj xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Xi'í daj nī nitaj chrej hua sisī ga'mi anin' únj rian ni ngüi daj xi'í si gui'yaj á re'. ⁹ Nī a'mi man'an ni ngüi daj gahuin ngaa guchi' anin' únj rian man án re'. A'mi ni sij sisī ga'mi sa' á re' nga únj ngaa gane únj nga á re'. Nī a'mi ni sij sisī duna á re' yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Nī gaxi'i ni é re' guinico' a ni é re' Yan'anj hua nī'na' huin Yan'anj xanga' aj. ¹⁰ Nī hué daj a'mi ni sij sisī ana'uij a ni é re' sisī nānicaj Jesús ga'na' sij xata' huin sij da'nīj Yan'anj anj. Nī ganá'nij sij scanij ni nīman, gui'yaj Yan'anj. Nī Jesús huin si ganacaj né' ngaa gahuin nico castigo ni ngüi da'ui gaquin', gui'yaj Yan'anj.

2

Ministerio de Pablo en Tesalónica

¹ Nī ni'i a ni é re' sisī ngaa guchi' anin' únj rian man a ni é re', nī sé si guchi' yun únj huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né' mánj. ² Nī hua ni'i a ni é re' daj guiran' únj sayun xuman' Filipos ngaa ga'mi quij ni sij rian únj. Nī nunj si ducu gunun' ni ngüi man xánj án re' nga únj, sanī chracuij Yan'anj sisī ga'mi nucuj únj rian a ni é re' nuguan' sa' sisī ganacaj Yan'anj ni ngüi aj.

³ Nī nun gachej ruhua anin' únj nga nuguan' ga'mi únj rian án re' mánj. Nī nitaj si hua quij niman únj mánj. Nī nitaj si huin ruhua únj digya' yun'unj únj a ni é re' mánj. ⁴ Sanī garan' ruhua Yan'anj nga si gui'yaj únj. Nī garasun Yan'anj únj sisī ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' rian ni ngüi. Nī hué daj a'mi gue únj. Nī sé si a'mi únj sisī garan' ruhua ni ngüi nga nuguan' a'mi únj mánj. Sanī a'mi únj nuguan' huin ruhua Yan'anj ga'mi únj rian ni ngüi. Nī acay Yan'anj cuenta daj hua niman únj. ⁵ Nī ni'i a ni é re' sisī nitaj aman digya' yun'unj únj

man'an án re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj daj. A'mi sa' sij xi'í re', sanj nini huin niman sij. Nj nitaj si nano' únj ango ducuánj sisi riqui a ni é re' san'anj gui'yaj gana únj mánj. Nj Yan'anj ni'i sisi sé daj 'yaj únj mánj. ⁶ Nj nun nano' anin' únj sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í únj mánj. Nj nitaj si nano' únj si ga'mi sa' a ni é re' xi'í únj mánj. Sanj hua si-chrej únj si gachinj únj si chracuij a ni é re' únj xi'í si huin únj tsínj apóstol rian Cristo.

⁷ Sanj ngaa guimán únj scanij a ni é re', nj gui'yaj únj daj rún' 'yaj 'ngo yun'unj xana ngaa dugumi 'ueé unj da'nij unj. ⁸ Nj nín' ruhua gahuin 'i ruhua anin' únj ni'yaj únj ni é re'. Xi'í daj nj sé urin si-nuguan' Yan'anj ga'mi únj rian a ni é re', ruhua únj, sanj ga'uej ruhua únj gui'yaj sun únj rian a ni é re' nej. Daj si nín' ruhua gahuin 'i ruhua únj ni'yaj únj a ni é re' aj. ⁹ Nj ni'i a ni é re' daj gui'yaj sun únj ngaa guimán únj scanij ni é re' sisi daj gui'yaj únj guiri' únj si xa únj. Nugüi nigan' gui'yaj sun únj. Daj si nitaj si huin ruhua únj garasun únj rian án re' ngaa ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj rian án re' mánj.

¹⁰ Nj ni'i a ni é re', nj hué daj ni'i Yan'anj sisi gui'yaj sa' únj ngaa guimán únj scanij ni é re' huin ni é re' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nj dagahuin nica únj. Nj nitaj 'ngo si gui'yaj únj sisi ga'mi gaquin' ni ngüi xi'í únj mánj. ¹¹ Nj ni'i a ni é re' sisi daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa a'mi sa' sij sisi gahuin nia' ruhua da'nij sij, nj hué daj gui'yaj únj nga go'ngo a ni é re'. Nj riqui únj chrej rian án re' nej. ¹² Nj ga'nin' anin' únj sun rian a ni é re' sisi gache nica a ni é re' si-chrej Yan'anj daj rún' 'yaj ni tsínj nico' sa' Yan'anj anj. Nj aquínj Yan'anj sisi gane a ni é re' rian hua 'ueé nica sun Yan'anj.

¹³ Xi'í daj nj niganj a'ui' únj si guruhua Yan'anj. Daj si ngaa gunun a ni é re' si-nuguan' Yan'anj ga'mi únj rian án re', nj nahuin ra'a yya a ni é re' nuguan' daj sisi hué si-nuguan' Yan'anj huin yya. Nj nun gataj a ni é re' sisi si-nuguan' ni tsínj huin mánj. Nj si-nuguan' Yan'anj huin xanga' yya. Nj 'yaj sa' nuguan' daj chruhua

niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. ¹⁴ Nj ngaa guiran' ni é re' huin jnánj né' sayun, gui'yaj ni tsínj man xánj ni é re', nj uyan guiran' ni é re' nga ni tsínj nico' Yan'anj man estado Judea huin ni sij ni tsínj nica dugüi' nga Cristo Jesús. Daj si guiran' ni sij sayun, gui'yaj ni tsínj israelita huin ni sí' tsínj xánj ni sij. ¹⁵ Nj hué ni tsínj israelita daj dagahui' Señor Jesús. Nj dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj guiri ni sij ne' chrej xe' ni únj nej. Nj nun aran' ruhua Yan'anj si 'yaj ni sij. Nj unun' ni sij nga daran' ni ngüi. ¹⁶ Nj ngaa huin ruhua únj ga'mi únj rian ni ngüi 'na' anéj chrej sisi naca Yan'anj ni sí', nj na'uej ruhua ni sij sisi hué daj ga'mi únj mánj. Xi'í daj nj huaj da'ui ni sij gaquin'. Nj xi'í daj ducu ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni sij.

Ausencia de Pablo de la iglesia

¹⁷ Nj nunj si nitaj si nica dugüi' né' xi'í si gahuin nini únj doj rian án re', sanj niganj nica dugüi' niman né' huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj nín' ruhua hua ruhua únj guchi' ni'yaj únj rian man án re' aj. ¹⁸ Nj da ga'i gahuin ruhua anin' únj guchi' ni'yaj únj rian man a ni é re'. Nj nico' huaj hué daj gahuin ruhua man'anj, huinj Pablo. Sanj guiránj sichre Satanás chrej rian únj guchi' ni'yaj únj rian man án re'. ¹⁹ Nj ana'uij únj sisi ngaa ga'na' Señor Jesucristo, nj gui'yaj sa' sij nga únj xi'í a ni é re'. Nj gahuin nia' ruhua únj, gui'yaj á re' nej. Nj digyán án re' sisi gui'yaj sa' únj si-sun Yan'anj scanij a ni é re' aj. ²⁰ Xanga' ni gui'yaj á re' sisi hua sa' si-sun únj rian Yan'anj. Nj huin nia' ruhua únj, gui'yaj á re' nej.

3

¹ Ngaa nj ngaa nun gunucuj únj guchi' únj rian man án re', nj gani ruhua únj sisi guna huij gue únj xuman' Atenas. ² Nj ga'nij únj jnánj né' Timoteo sisi guchi' sij rian man án re'. Daj si huin sij 'ngo tsínj 'yaj sun nuguan'an nga únj rian Yan'anj. Nj a'mi únj nuguan' sa' xi'í Cristo rian ni ngüi. Nj ga'nij únj guchi' sij rian man án re' sisi ga nica ruhua ni é re', gui'yaj sij. Nj

gui'yaj fuerza sij sisi guxuman sa' ruhua ni é re' ni'yaj á re' Yan'anj anj. ³ Ni gui'yaj sij sisi si gahuin ruhua ni é re' xi'í sayun ran' a ni é re', ruhua únj. Ni ni'i a ni é re' sisi hua nian guiran' né' sayun daj. ⁴ Ni ngaa guimán únj scanij ni é re', ni gataj chrún únj gunun a ni é re' sisi guiran' né' sayun daj. Ni daj rún' ni'i ni é re', ni hué daj gahuin. ⁵ Ngaa ni nun gunucua ga mánj. Xi'í daj ni ga'ní 'ngo tsínj daj rian man án re' sisi nacin' snan'anj sij daj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Daj si guxu'uij sisi duna ni é re' si-chrej Yan'anj xi'í si digya' yun'unj sichre ni é re'. Ngaa ni guere'ej si-sun únj gui'yaj sun únj scanij ni é re', gui'yaj sichre.

⁶ Sanj ngaa nanicaj Timoteo gan'anj sij xánj án re', ni nicaj sij nuguan' sa' nasij sij sisi xuman sa' ruhua ni é re' ni'yaj á re' Yan'anj, ataj sij. Ni 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re', ataj sij nej. Ni nata' sij sisi niganj nanun sa' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' únj. Ni 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' únj, ataj sij nej. Ni daj rún' huin ruhua únj guchi' ni'yaj únj rian man ni é re', ni hué daj huin ruhua ni é re' ga'na' ni'yaj ni é re' rian man únj, ataj sij gunun únj. ⁷ Hué dan ni scanij ni sayun ran' únj, ni gahuin nia' ruhua únj gunun únj sisi xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. ⁸ Xi'í si hua nica ruhua ni é re' nga si-chrej Señor, ni huin nia' ruhua únj gache únj si-chrej Yan'anj, 'yaj ni é re'. ⁹ Ni nin' ruhua huin ruhua anin' únj ga'ui' únj si guruhua Yan'anj, 'yaj á re'. Ni nin' ruhua huin nia' ruhua únj rian Yan'anj xi'í a ni é re' aj. ¹⁰ Nugüi nigan' achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi riqui Yan'anj, ni guchi' ni'yaj únj rian man án re'. Daj si huin ruhua únj digyán únj rian án re' nuguan' gui'yaj sisi guxuman sa' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj anj.

¹¹ Ni huin ruhua únj sisi chracuij Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesús sisi ga'ue guchi' ni'yaj únj rian man án re'. ¹² Ni huin ruhua únj sisi gahuin 'i ruhua á re' guini'yaj a ni é re' go'ngo ni dugüi' a ni é re', gui'yaj Señor. Ni daj rún' 'i

ruhua únj ni'yaj únj a ni é re', ni hué daj ga 'i ruhua á re' guini'yaj a ni é re' daran' ni ngüi, ruhua únj. ¹³ Ni huin ruhua únj sisi gahuin nica ruhua á re', gui'yaj Señor. Ni gahuin sa' niman ni é re' rian Yan'anj. Ni si da'ui a ni é re' gaquin' rian Yan'anj huin chrej né' ngaa ga'na' Señor Jesús nga daran' ni ngüi sa' nicaj dugüi' nga sij, ruhua únj.

4

La vida que agrada a Dios

¹ Hué dan ni xi'í si nicaj dugüi' a ni é re' nga Señor Jesús, ni achínj jni'yaj únj rian a ni é re' sisi ga gue dagahuin a ni é re' si digyán únj rian a ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si gataj únj gunun a ni é re' daj gui'yaj á re' chruhua xungüi nan. Ngaa ni ga'ue gui'yaj a ni é re' si garan' ruhua Yan'anj. ² Daj si hua ni'i ni é re' daj hua nuguan' ga'nin' únj sun rian án re' xi'í Señor Jesús. ³ Ni huin ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' niman án re' rian Yan'anj. Ni na'uej ruhua Yan'anj sisi gui'yaj squira' go'ngo a ni é re' ni ngüi mánj. ⁴ Ni huin ruhua Yan'anj sisi gane 'ueé go'ngo ni é re' nga nica a ni é re'. Ni guinun yan'anj án re' nica á re' nej. ⁵ Ni si gani quij ruhua a ni é re' xi'í ni yun'unj xana daj rún' 'yaj ni ngüi nun ni'i Yan'anj mánj. ⁶ Ni ga cuidado rian ni é re' sisi si digya' yun'unj a ni é re' jnánj ni é re' xi'í ni yun'unj xana. Daj si Señor huin si gui'yaj nico castigo daran' ni tsínj 'yaj daj. Ni hué daj hua gataj chrún únj rian ni é re'. ⁷ Daj si nun gaquinj Yan'anj né' sisi gache né' 'ngo chrej quij hua. Sanj huin ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' niman né' rian Yan'anj. ⁸ Ngaa ni tsínj na'uej ruhua dagahuin nuguan' digyán únj nan, ni nun dagahuin sij rian man'an Yan'anj. Daj si sé si-nuguan' ni tsínj huin nuguan' digyán únj. Ni Yan'anj huin si riqui Espíritu Santo rian né'.

⁹ Ni sé si ní'yanj sisi garun únj nuguan' guchij rian man án re' sisi gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Daj si hua digyán Yan'anj rian án re' sisi gahuin 'i ruhua go'ngo ni é re' nga ni dugüi' ni é re' aj. ¹⁰ Ni hué daj 'yaj ni é

re' nga daran' ni tsínj nico' Yan'anj man estado Macedonia. Sanj achínj jni'yaj únj rian án re' sisi gahuin ruhua á re' doj nı'yaj á re' ni dugüi' né' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. ¹¹ Nı guı'yaj fuerza á re' sisi guıman din'inj ni é re'. Nı sı nahuij ruhua á re' nga si-sun dugüi' re' mánj. Nı guı'yaj sun ni é re' nga ra'a ni é re' daj rún' ga'nin' únj sun rian ni é re' aj. ¹² Ngaa nı ga'mi achij 'ueé a ni é re' rian ni tsínj nun xuman ruhua nı'yaj Yan'anj. Nı sı gachin 'ngo rasun rian ni é re' mánj.

La venida del Señor

¹³ Nı huin ruhua anin' únj si guıni'i ni é re' daj guıran' ni tsínj gahui' huin ni tsínj nico' Jesús huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Ngaa nı sı nani ruhua á re' daj rún' 'yaj ango ni ngüi mánj. Daj si nani ruhua ni sij xi'ı si sı ganá'nij ni dugüi' ni sij, ruhua ni sij. ¹⁴ Nı xuman ruhua né' sisi gahui' Jesús. Nı ganá'nij sij scanij ni niman, guı'yaj Yan'anj. Nı xi'ı daj ni'ı né' sisi Yan'anj guı'yaj gana'nij ni ngüi guinicaj dugüi' nga Cristo ngaa gahui' ni sij. Nı ga'na' nıguan'an ni sij nga Jesús, guı'yaj Yan'anj.

¹⁵ Hué dan nı né' tsínj guıman da güi ga'na' Señor chruhua xungüi, nı sı gahuin rian né' rian ni ngüi hua gahui' mánj. Nı hué daj ataj únj gunun a ni é re', guı'yaj Señor. ¹⁶ Daj si gaguáj man'an Señor ngaa gahui sij xata' nanij sij rian xungüi nan. Nı nicaj sun si-nane Señor gunun ni ngüi. Nı gunun ni ngüi si-nane 'ngo ángel huin achij nin'. Nı gunun ni sij si ga'yanj si-trompeta Yan'anj anj. Ngaa nı ni ngüi guinicaj dugüi' nga Cristo huin ni tsínj gahui', nı hua sini ni sij gana'nij aj. ¹⁷ Nı né' gına guıman, nı nıcaj Yan'anj né' gan'anj nıguan'an né' nga ni ngüi ganá'nij daj rian nga. Nı nari' dugüi' daran' né' nga Señor xata'. Nı gane nıganj né' nga Señor. ¹⁸ Hué dan nı nari' nucuj niman go'ngo a ni é re', guı'yaj ni nıguan' nan, ruhuáj aj.

5

¹ Sé si hua nıan garun anin' únj nıguan' guchij rian án re' xi'ı güi ga'na' ruhua' yún Cristo huin ín re' jnánj né' nga

xica'uij né'. ² Daj si ni'ı sa' ni é re' sisi daj rún' nun ni'ı né' un güi gatu tsínj tu guı'yaj tu sı' ne' yan', nı hué daj nun ni'ı né' un güi ga'na' Señor mánj. ³ Nı 'ngo güi nı gataj ni ngüi: "Hua din'inj mán daran' né'. Nı hua xitinj mán né'." Daj gataj ni sij. Ngaa nı hué gue hora daj, nı nasınunj ga'na' 'ngo sayun rian ni sij. Nı daj rún' ran' 'ngo yun'unj xana ngaa ruhua ga'nga da'nıj unj, nı hué daj guıran' ni ngüi daj. Nı sı ganani ni sij mánj.

⁴ Sanj axa' á re', nı nitaj chrej huaj si guıxu'ui' a ni é re' daj rún' xu'ui' ni tsínj ni'ı si gatu tsínj tu huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si nitaj si man ni é re' rian hua rımi' mánj. ⁵ Daran' ni é re' mán gunı'yanj. Nı mán ni é re' rian xıguın yan'an. Daj si xıguın chruhua nıman né', guı'yaj Yan'anj. Nitaj si mán né' rian hua rımi' mánj. ⁶ Hué dan nı sı gatoj né' daj rún' 'yaj ango ni ngüi mánj. Sanj gunun sa' ruhua né' gana'uij né' güi ga'na' Señor. Nı sı guıxini né' mánj. ⁷ Nı tsínj atoj, nı atoj ni sij ne' nı. Nı ni tsínj hua xıni, nı hua xıni ni sij ne' nı huin ni sij ni tsínj nun xuman ruhua nı'yaj Yan'anj. ⁸ Sanj né' mán rian xıguın sa', nı hua nıan si nıganj ga cuidado né' nga si guı'yaj né'. Nı daj rún' dugumi 'ngo snado nıman sij nun sij 'ngo gató gaga', nı hué daj dugumi né' man'an né' xi'ı si xuman sa' ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Nı gahuin 'ı ruhua né' nı'yaj né' ni dugüi' né'. Nı daj rún' dugumi 'ngo snado man'an sij ngaa nun chra sij 'ngo jnahui go'o, nı hué daj dugumi né' man'an né' xi'ı si gahuin yya ruhua né' sisi nıcaj Yan'anj né'.

⁹ Daj si nun gani ruhua Yan'anj sisi gahuin né' castigo mánj. Sanj gani ruhua Yan'anj nıca né' xi'ı Señor Jesucristo aj. ¹⁰ Nı gahui' Jesucristo xi'ı né'. Nı xi'ı daj, ası mán né', ası gahui' né', nı guıman nıguan'an né' nga sij. ¹¹ Xi'ı daj nı daj rún' 'yaj á re', nı ga gue guı'yaj fuerza á re' sisi nari' nucuj nıman ni dugüi' ni é re'. Nı ga nıca ruhua go'ngo ni é re' nga si-nıguan' Yan'anj, guı'yaj á re' nej.

Pablo exhorta a los hermanos

¹² Achínj jni'yaj anin' únj rian ni é re' sisi ga nı'yanj a ni é re' nga ni tsínj 'yaj

sun scanij ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si a'nin' ni sij rian ni é re', gui'yaj Señor. Nì riqui ni sij ducuánj sa' rian án re' nej. ¹³ Nì nìn' ruhua ga ní'yanj a ni é re' nga ni sij. Nì nìn' ruhua ga 'i ruhua á re' nì'yaj á re' ni sij xi'í sun 'yaj sun ni sij scanij ni é re'. Nì gahuin din'inj ruhua ni dugüi' ni é re' aj. ¹⁴ Nì achínj jni'yaj anin' únj rian án re' sisi ga'ui' a ni é re' chrej sisi gui'yaj sun ni tsínj rumi rían re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nì ga'mi 'ueé ni é re' rian ni tsínj hua nìnaj nga si-chrej Yan'anj sisi nari' nucuj niman ni sij, gui'yaj á re'. Nì chracuij ni é re' ni tsínj achin si guxuman sa' ruhua nì'yaj Yan'anj. Nì ga'mi naj ni é re' rian daran' ni ngüi aj. ¹⁵ Ga cuidado ni é re' man'an án re' sisi sì gui'yaj quij go'ngo ni é re' rian ni tsínj gui'yaj quij nga ni é re'. Sanì nìganj gui'yaj sa' á re' nga ni dugüi' a ni é re'. Nì gui'yaj sa' ni é re' rian daran' ni ngüi aj.

¹⁶ Nìganj gahuin niá' ruhua ni é re' aj.

¹⁷ Nì sì ga'nin' ruhua á re' gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj mánj. ¹⁸ Nì 'ngo naga'ui' a ni é re' si guruhua Yan'anj nga daran' si ran' án re'. Daj si hué daj huin ruhua Yan'anj sisi gui'yaj a ni é re' xi'í si nico' a ni é re' Cristo Jesús.

¹⁹ Nì sì guiránj ni é re' chrej rian Espíritu Santo sisi sì ga'mi Espíritu Santo nuguan' sa' scanij ni é re' mánj. ²⁰ Nì sì gani ruhua á re' sisi nitaj si ní'yanj nuguan' ga'mi 'ngo tsínj daj, gui'yaj Espíritu Santo mánj. ²¹ Xaçaj a ni é re' cuenta daj hua go'ngo nuguan' gunun a ni é re'. Ngaa nì gūna a ni é re' nga nuguan' sa'. ²² Gahuin nini a ni é re' rian daran' si quij hua. ²³ Nì Yan'anj gui'yaj si huin din'inj ruhua né'. Nì huin ruhua anin' únj sisi gahuin sa' nìn' ni é re', gui'yaj man'an Yan'anj. Nì huin ruhua únj sisi dugumi sa' Yan'anj niman án re' nga nnee cúj a ni é re' nej. Ngaa nì sì guida'ui ni é re' a 'ngo gaquin' ngaa ga'na' Señor Jesucristo chruhua xungüi aj. ²⁴ Nì sica' Yan'anj. Nì aquínj Yan'anj án re' sisi guinicaj dugüi' a ni é re' nga Yan'anj. Nì gahuin yya daran' si gataj Yan'anj gunun a ni é re'.

²⁵ Gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj xi'í únj huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'.

²⁶ Nì ngaa nari' dugüi' a ni é re', nì garun du'ua ni é re' ni dugüi' a ni é re' rian Yan'anj. ²⁷ Nì a'nij sun rian án re' nga si-xugüi Señor sisi gaya 'ngo ni é re' yanj carta nan rian daran' a ni é re' huin ín re' tsínj nico' Yan'anj. ²⁸ Nì huin ruhua anin' únj sisi gui'yaj Señor Jesucristo sinduj rian daran' ni é re' aj. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSES

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nj arūnj anin' únj Silvano nga Timoteo yanj carta nan a'nj únj huaj rian a ni é re' huin ín re' ni tsínj nico' Yan'anj man xuman' Tesalónica. Nj nicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo: ² Nj huin ruhua únj sisi guj'yaj Yan'anj nga Señor Jesucristo sinduj rian án re' gahuin din'inj chruhua ni é re' aj.

Dios juzgará a los pecadores cuando Cristo venga

³ Njganj hua njan ga'ui' anin' únj si guruhua Yan'anj xi'í a ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj dugu'naj huin sisi hué daj guj'yaj únj. Daj si huaj gahuin nico si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Nj hué daj gahuin 'i ruhua á re' doj ni'yaj á re' go'ngo ni dugüi' a ni é re' aj. ⁴ Xi'í daj nj a'mi sa' anin' únj xi'í ni é re' rian ni tsínj nico' Yan'anj huin ni tsínj nahuin yu' ango yu'uj. Nj nunj si a'mi quij ni ngüi xi'í ni é re', nj ran' ni é re' sayun, sanj hua nica ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. Nj xuman sa' ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj nej. Hué daj ataj únj gunun ango ni tsínj nico' Yan'anj anj.

⁵ Nj hué nuguan' nan digyán sisi 'yaj nica Yan'anj nga á re'. Nj xi'í si gunucuj á re' rian ni sayun daj, nj ga'uej ruhua Yan'anj sisi gatu a ni é re' rian nicaj sun Yan'anj. Nj hua yya ran' a ni é re' sayun xi'í nuguan' daj. ⁶ Nj xi'í si hua nica ruhua Yan'anj, nj ni'i né' sisi ni tsínj chran' yun'unj a ni é re', nj gujran' ni sij sayun, guj'yaj Yan'anj. ⁷ Nj ran' ni é re' sayun. Sanj uyan riqui Yan'anj sisi naran ruhua á re' nga anin' únj. Nj hué daj gahuin güi ngaa gurugüi' Señor Jesús ga'na' sij xata' nga ni ángel nicaj sun. Nj ga'na' Jesús riqui 'ngo yan'an xata'. ⁸ Nj guj'yaj sij castigo ni ngüi nun ni'i Yan'anj huin ni

sij ni ngüi nun dagahuin si-nuguan' Señor Jesucristo. ⁹ Nj njganj gahuin ni sij castigo sisi ga'ni'ya ni sij, guj'yaj Yan'anj. Nj gujman anej ni sij rian Señor. Nj si ga'ue gujini'i ni sij daj hua nucuj nne man'an Señor mánj. ¹⁰ Daj si güi ga'na' Señor, nj gahuin 'ueé sij, guj'yaj né' huin né' ni ngüi nico' sij. Nj gahuin sa' ruhua ni ngüi gujini'i ni sij sí' huin ni tsínj xuman ruhua ni'yaj sí'. (Nj hué daj guj'yaj á re' xi'í si guxuman ruhua ni é re' nuguan' sa' ga'mi únj scanij a ni é re'.)

¹¹ Xi'í daj nj njganj achínj jni'yaj anin' únj rian Yan'anj xi'í a ni é re' sisi gahuin sa' á re' daj rún' huin ruhua Dan'anj né' gahuin ín re' ngaa gaquínj Yan'anj án re' sisi gujnicaj dugüi' a ni é re' nga Yan'anj. Nj achínj jni'yaj únj sisi chra'cuij Yan'anj ni é re' guj'yaj sun a ni é re' sun sa' huin ruhua Yan'anj guj'yaj sun a ni é re' xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Jesús.

¹² Hué dan nj da' s'j, nj gahuin 'ueé Señor Jesucristo ni'yaj ni ngüi xi'í si guj'yaj á re'. Nj ga'mi sa' ni ngüi xi'í a ni é re' xi'í si nico' a ni é re' Jesús. Nj hué daj huin ruhua Yan'anj nga Señor Jesucristo guj'yaj sinduj rian án re'.

2

Manifestación del hombre de pecado

¹ Yyaj nj ga'mi anin' únj rian án re' xi'í si ga'na' ruhua' yún Señor Jesucristo nga xi'í si nahuin yu' né' nga sij huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj achínj jni'yaj únj rian án re' ² sisi si naduna ni é re' nico' huaj nga si ani ruhua á re' mánj. Nj si guxu'ui' ni é re' nga nuguan' ataj sisi hua guisij güi ga'na' ruhua' yún Señor chruhua xungüi nan. Sé nuguan' xanga' huin nuguan' da mánj. Daj si ataj ni ngüi sisi nuguan' unun ni é re' huin nuguan' a'mi únj rian yanj carta ga'nj únj guchij rian án re', asj nuguan' a'mi tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' daj. Sanj sé rian únj 'na' nuguan' da mánj. Daj si achin guisij güi ga'na' Señor. ³ Nj 'ngo si duna á re' sisi digya' yun'unj ni ngüi a ni é re' mánj. Daj si ngaa achin guisij güi ga'na' Señor, nj ga'na' güi gunun' ni ngüi nga Yan'anj. Nj gurugüi' 'ngo tsínj

quij n̄in' ruhua huin sij 'ngo tsínj ga ni'ya rian yan'an. ⁴ N̄i ḡata ruhua sij n̄i'yaj sij daran' yan'anj. N̄i a 'ngo ni rasun s̄i ga'uej ruhua sij si n̄ico' ni nḡüi mánj. N̄i gūisij sij gan'anj gane sij si-nuhui Yan'anj xanga'. N̄i gūi'yaj sij si huin sij man'an Yan'anj.

⁵ N̄i nitaj si nun ruhua á re' sisi hué daj gataj snan'an gunun a ni é re' ngaa guimán né' mí'. ⁶ Hua ni'i a ni é re' un tsínj ránj chrej rian tsínj quij daj yyaj sisi s̄i ga'ue ḡa'na' sij. N̄i garánj chrej rian sij da gūisij güi garun Yan'anj. Ngaa n̄i ḡa'ue ḡa'na' sij. ⁷ N̄i hua achéj nuguan' quij chruhua xungüi. San̄i achin si gūini'i sa' né' daj hua nuguan' quij daj. N̄i axa' tsínj ránj chrej daj, san̄i achin si gūxun sij man'an sij. ⁸ N̄i ngaa gūxun sij man'an sij, n̄i gurugüi' renga' tsínj quij daj. San̄i ḡa'yanj Señor Jesús rian tsínj quij daj, n̄i guere' sij. N̄i ḡa ni'ya n̄iganj sij, gūi'yaj Jesús ngaa ḡa'na' 'ueé sí' xata'. ⁹ N̄i man'an sichre Satanás gūi'yaj sisi ḡa'na' tsínj quij daj. N̄i sichre gūi'yaj si ḡahuin nucua'j tsínj quij daj. Ngaa n̄i gūi'yaj sun sij sun nico gūini'yaj ni nḡüi. Xi'í daj ḡa'ue digya' yun'unj sij ni nḡüi aj. ¹⁰ N̄i gūi'yaj sij daran' rian nuguan' quij sisi digya' yun'unj sij ni nḡüi ḡa ni'ya rian yan'an. Daj si nun ḡa'uej ruhua ni sij si ḡahuin 'i ruhua ni sij nḡa nuguan' xanga' huin nuguan' ataj sisi na'caj Yan'anj ni sij. ¹¹ Xi'í daj n̄i ga'n̄ij Yan'anj sisi gūxuman ruhua ni sij nuguan' yya. Ngaa n̄i gūinico' ni sij nuguan' digya' yun'unj. ¹² Ngaa n̄i gūi'yaj Yan'anj castigo daran' ni sij. Daj si nun gūxuman ruhua ni sij nuguan' xanga'. San̄i garan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij rian gaquin'.

Escogidos para salvación

¹³ San̄i hua n̄ian si n̄iganj ḡa'ui' anin' únj si guruhua Yan'anj xi'í ni é re' tsínj 'i ruhua Señor huin ín re' jnánj né' nḡa xica'uij né'. Daj si asij sini, n̄i hua ganacui Yan'anj a ni é re' sisi ganacaj Yan'anj a ni é re'. N̄i ḡahuin sa' niman án re' gūi'yaj Espiritu Santo xi'í si gūxuman ruhua ni é re' nuguan' xanga'. ¹⁴ Daj si gaquinj Yan'anj a ni é re' sisi gūinico' a ni é re' nuguan' xanga' huin nuguan' ga'mi únj rian án re'. Ngaa n̄i ḡa'ue ḡahuin 'ueé

n̄iganj ni é re' daj rún' hua 'ueé Señor Jesucristo aj. ¹⁵ Xi'í daj ḡa n̄ica ruhua á re' nḡa nuguan' sa' ga'mi únj rian án re' huin ín re' jnánj né' nḡa xica'uij né'. N̄i s̄i gūini'yun ruhua á re' ni nuguan' digyán únj rian án re' ngaa guimán né' nḡa nuguan' ga'n̄ij únj huaj rian án re' nej. ¹⁶ Hué dan n̄i Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. N̄i Yan'anj huin chrej né'. N̄i 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. N̄i riqui Yan'anj sisi n̄iganj ḡahuin n̄ia' ruhua né'. N̄i ḡahuin yya ruhua né' sisi gūi'yaj sa' Yan'anj nḡa né'. N̄i hué nan huin sinduj gūi'yaj Yan'anj nḡa né'. ¹⁷ Ngaa n̄i huin ruhua únj sisi n̄ari' nucua'j niman ni é re', n̄i ḡa n̄ica ruhua á re', gūi'yaj Yan'anj nḡa Jesucristo. Ngaa n̄i ḡa'ue ga'mi sa' á re' daran' nuguan' sa', n̄i gūi'yaj sun a ni é re' daran' sun sa', gūi'yaj Yan'anj nej.

3

Que la palabra de Dios sea glorificada

¹ N̄i ango nuguan' huin sisi ḡachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj xi'í únj sisi ḡaxa'ni si-nuguan' Señor gūi'yaj únj huin ín re' jnánj né' nḡa xica'uij né'. N̄i ḡahuin 'ueé nuguan' daj rian ango ni nḡüi daj rún' ḡahuin 'ueé scanij a ni é re', gūi'yaj Yan'anj, ruhua únj. ² N̄i hué daj ḡachinj jni'yaj a ni é re' xi'í únj sisi na'caj Yan'anj únj rian ni tsínj 'yaj gaquin' huin ni tsínj xi'i. Daj si sé daran' ni nḡüi xuman ruhua ni'yaj Jesús mánj.

³ San̄i Señor huin 'ngo tsínj sa' n̄in' ruhua. N̄i n̄iganj gūi'yaj sij sisi ḡa n̄ica ruhua á re'. N̄i dugumi sij a ni é re' rian sichre. ⁴ N̄i xi'í Señor n̄i ḡahuin yya ruhua únj sisi gūi'yaj a ni é re' daj rún' ga'nin' únj sun rian án re'. N̄i hué daj gūi'yaj sa' á re' ni güi ḡa'na' nej.

⁵ N̄i huin ruhua únj sisi ch̄racuij yun'unj Señor man'an án re' sisi ḡa 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. N̄i ḡahuin nucua'j ruhua á re' rian ni sayun daj rún' gunucua'j Cristo, ruhua únj nej.

El deber de trabajar

⁶ N̄i xi'í si nico' né' Señor Jesús, n̄i a'nin' únj sun rian án re' sisi ḡahuin n̄ini a ni é re' rian daran' ni tsínj huin jnánj né'

huin ni tsínj rumi na'uej ruhua gui'yaj sun huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si nitaj si hua uyan ruhua ni sij nga nuguan' digyán únj rian án re' mánj. ⁷ Ní hué a ni é re' ni'i sisi hua nian gui'yaj á re' daj rún' gui'yaj únj. Daj si nun gahuin rumi únj ngaa guimán únj scanij a ni é re' mánj. ⁸ Ní nun xa yun únj si-chrachrunj a ni é re' mánj. Saní naru'ue únj. Ní nugüi nigan' gui'yaj sun nucuj únj sisi sí garasun únj rian án re' mánj. ⁹ Ní hua si-chrej xanga' yya únj gachinj únj rian án re' sisi chracuij yun'unj a ni é re' únj. Saní gui'yaj sun únj sisi digyán únj 'ngo chrej sa' rian án re'. ¹⁰ Ní ngaa guimán únj nga á re', ní ga'nin' únj sun rian án re'. Ní gataj únj sisi man 'ngo tsínj na'uej ruhua gui'yaj sun scanij a ni é re', ní sí xa sí' mánj.

¹¹ Ní hua gunun únj sisi da'aj á re' huin ni tsínj rumi nitaj si 'yaj sun. Nitaj si 'yaj sa' ni sij si achéj ni sij nuná ni sij sinuguan' dugüi' ni sij. ¹² Ní xi'í si-xugüi Señor, ní a'nin' únj sun rian ni tsínj 'yaj daj sisi sé daj gui'yaj ni sij mánj. Saní gahuin din'inj ruhua ni sij gui'yaj sun ni sij. Hué ducuanj daj huin si ga'ue gui'yaj gana ni sij, ní guiri' ni sij si xa ni sij aj.

¹³ Sí ga'nin' ruhua á re' si gui'yaj sun sa' á re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. ¹⁴ Ní sisi hua 'ngo tsínj na'uej ruhua dagahuin nga nuguan' garun únj rian yanj carta nan, ní xacaj á re' cuenta un tsínj huin. Ní sí guinicaj dugüi' a ni é re' nga sij. Ngaa ní guiri' sij si-na'aj. ¹⁵ Saní sí gui'yaj á re' nga sij daj rún' 'yaj á re' nga tsínj unun' nga á re'. Saní ga'ui' a ni é re' 'ngo ducuanj rian sij daj rún' 'yaj á re' nga jnánj a ni é re'.

Bendiciones finales

¹⁶ Ní man'an Señor gui'yaj sisi huin din'inj ruhua né'. Ní riqui Señor sisi niganj gahuin din'inj ruhua á re' nga daran' si ran' ni é re', ruhua únj. Ní gane Señor nga daran' án re', ruhua únj nej.

¹⁷ Huéj huin Pablo. Ní arünj nuguan' nan sisi guiman sa' ni é re', ruhuaj aj. Ní si-letra man'anj huin nan. Ní hué daj arünj firma rian daran' carta a'ní rian ni ngüi. ¹⁸ Ní huin ruhua únj sisi gui'yaj

Señor Jesucristo sinduj rian daran' ni é re'. Amén.

PRIMERA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Salutación

¹ Huēj huin Pablo tsínj huin apóstol. Nj gan'anj ga'mī si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si hué daj ga'nin' Yan'anj sun riānj. Nj Yan'anj huin si nacaj né'. Nj hué daj ga'nin' Señor Jesucristo sun riānj nej. Nj xi'í Jesucristo ni'i né' sisi guiyaj sa' Yan'anj nga né'.

² Nj 'yā 'ngo yanj carta huaj rián re' huin re' Timoteo. Nj daj rún' huin da'nī huin yyá re' xi'í si xuman ruhuá re' ni'yáj re' Yan'anj: Nj Yan'anj huin chrej né'. Nj Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'.

Nj huin ruhuāj sisi guiyaj Yan'anj huin chrej né' sinduj rián re'. Nj nahuin 'i ruhua Yan'anj nj'yaj re' nej. Nj gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nj hué daj guiyaj Jesucristo nga re', ruhuāj aj.

Advertencia contra falsas doctrinas

³ Nj achínj jni'yā rián re' sisi guna re' xuman' Efeso daj rún' gataj snan'an gunún re' ngaa gan'an estado Macedonia. Ngaa nj ga'ue ga'nin' re' sun rian ni tsínj man xuman' daj sisi sj digyán ni sij ango nuguan' rian ni ngüi mánj. ⁴ Nj ataj snan'an gunun re' sisi sj xacaj ni sij cuenta xi'í cuento snan'anj nga lista nico táj si-xugüi ni xi ni sij guimán asij ná. Maan si unun' ni dugüi' né', 'yaj ni nuguan' daj. Nitaj si chracuij ni nuguan' daj si guxuman ruhua né' nj'yaj né' si-nuguan' Yan'anj mánj. Hué daj gataj re' gunun ni sij. ⁵ Nj nuguan' a'nin' né' nan 'yaj sisi ga 'i ruhua né' nj'yaj né' go'ngo ni dugüi' né'. Nj hué daj 'yaj ni ngüi dagahuin nuguan' sa' a'mi né'. Nj hua sa' niman ni sij. Nj ani sa' ruhua ni sij nej. Nj xuman sa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj nej. ⁶ Nj hua duna go'ngo ni ngüi chrej sa' nan. Nj maan si unun' ni sij xi'í nuguan' nitaj si ní'yanj mánj. ⁷ Nj huin ruhua ni sij gahuin ni sij maestro digyán si-ley Moisés rian ni ngüi. Nj 'yaj ni sij sisi ni'i sa' ni

sij nuguan' a'mi ni sij. Sanj na'ue gara da'nga' ruhua ni sij nga nuguan' a'mi ni sij mánj.

⁸ Nj ni'i né' sisi sa' si-ley Moisés sisi garasun né' ley daj daj rún' huin ruhua Yan'anj guiyaj né'. ⁹ Nj ni'i né' sisi sé rian ni tsínj hua njca niman a'ui' Yan'anj ley daj. Sanj a'ui' Yan'anj ley daj rian ni tsínj unun' nga Yan'anj nga ni tsínj nun dagahuin nej, nj tsínj 'yaj quij nej, ni tsínj 'yaj gaquin' nga ni tsínj nitaj si hua ní'yanj rian Yan'anj nej, ni tsínj dagahui' chrej ni sij nga nni ni sij, ni tsínj dagahui' ango niman nej, ¹⁰ ni tsínj a'mi nga squira' nej, ni tsínj a'mi nga dugüi' ni sij huin jnánj ni sij, ni tsínj 'yaj tu ni ngüi nga ni tsínj a'mi snan'anj nej, ni tsínj ataj rian Yan'anj sisi hua yya si-nuguan' man'an ni sij, sanj sé si xanga' si-nuguan' ni sij nej, ni tsínj na'uej ruhua dagahuin nuguan' xanga' nej. ¹¹ Nj hué daj a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í si-ley Moisés. Nj nuguan' sa' njn' huin si-nuguan' Yan'anj. Nj hua 'ueé njn' rian Yan'anj. Nj garasun Yan'anj riānj sisi ga'mī nuguan' sa' daj rian ni ngüi.

El ministerio de Pablo

¹² Nj a'uīj si guruhua Jesucristo huin sij Señor nicaj sun riún'. Daj si riqui sij fuerza riānj. Nj gani ruhua sij sisi huinj 'ngo tsínj ga'ue guiyaj sun sa' si-sun Yan'anj, ruhua sij. Nj riqui sij sisi ga'mī si-nuguan' sij rian ni ngüi. ¹³ Nj asij sini nj ga'mi quí xi'í Jesús. Nj chran' yun'un sij nej. Nj ga'mi huēj rian sij. Sanj nani yaco ruhua sij ni'yaj sij man'anj. Daj si achin si guxuman ruhuāj nj'yā sij. Nj nun guini'Inj un sin guiyā mánj.

¹⁴ Nj guiyaj Señor 'ngo sinduj nico ngāj. Nj guxuman ruhuāj ni'yā sij. Nj gahuin 'i ruhuāj ni'yā ni dugüi'ij, guiyaj sij nej. ¹⁵ Nj nuguan' nan huin 'ngo nuguan' xanga'. Nj hua njan si guxuman ruhua daran' né' nuguan' nan: Nuguan' nan ataj sisi ga'na' Cristo Jesús nacaj sij ni ngüi da'ui gaquin'. Nj huēj huin tsínj da'ui doj gaquin' daj nga ango ni ngüi. ¹⁶ Xi'í daj nj nani yaco ruhua Jesucristo ni'yaj sij man'anj. Nj hué daj guiyaj Jesús sisi xacaj ango ni ngüi cuenta sisi ga'ue

guinico' ni sij Jesús huin ni sij ni tsínj guxuman ruhua nì'yaj Jesús. Nì gane nìganj ni sij nga Yan'anj anj. ¹⁷ Hué dan nì nìganj guinun yan'anj né' Yan'anj. Nì hué daj ga'mi sa' 'ueé né' rian Yan'anj huin rey nne nìganj. Nì nun rugüi' Yan'anj guini'i ni ngüi mánj. Nì urin Yan'anj huin Yan'anj xanga'. Nì ni'i Yan'anj daran'anj.

¹⁸ Nì rún' huin da'nī huín re'. Nì a'nī sun rián re' Timoteo sisi daj rún' 'yaj gana 'ngo snado rian sayun, nì hué daj guì'yaj ganá re' rian sichre, ruhuāj aj. Daj si hué daj ga'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj xi'í re' aj. ¹⁹ Hué dan nì huin ruhuāj sisi guxuman sa' ruhuá re' nì'yaj re' Yan'anj. Nì 'ngo ga sa' ruhua nimán re' nej. Daj si guere' ruhua go'ngo ni sij. Nì nun xuman ruhua ni sij mánj. ²⁰ Nì hué daj gahuin nga nungüej tsínj gu'naj Himeneo nga Alejandro. Nì naga'uīj nungüej sij rian sichre Satanás sisi gahuin chrún nungüej sij si ga'mi quij nungüej sij rian Yan'anj ga mánj.

2

Instrucciones sobre la oración

¹ Hué dan nì asij sini, nì huin ruhuāj sisi gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. Nì gachinj jni'yaj á re' xi'í daran' ni ngüi. Nì ga'ui' a ni é re' si guruhua Yan'anj xi'í daran' ni ngüi. ² Nì gachinj jni'yaj á re' xi'í ni tsínj nicaj sun nga daran' ni tsínj huin rian nej. Ngaa nì ga'ue guiman din'inj né' chruhua xungüi nan. Nì 'ueé guì'yaj né' guinico' né' Yan'anj. ³ Nì sa' huin sisi hué daj guì'yaj né'. Daj si aran' ruhua Yan'anj sisi hué daj guiman né'. Nì Yan'anj huin si nacaj né'. ⁴ Daj si huin ruhua Yan'anj sisi ganani daran' ni ngüi. Nì guini'i ni sij nuguan' xanga'.

⁵ Daj si hua urin Yan'anj. Nì hua urin tsínj niquin' a'mi rian Yan'anj xi'í ni ngüi huin sij Jesucristo. ⁶ Nì naga'ui' Jesús man'an sij ngaa gahui' sij rian rugutsi sisi naru'ue sij man'an sij xi'í si-gaquin' daran' ni ngüi. Nì gani Yan'anj 'ngo güi gahui' Jesús. Nì hué gue güi daj gahui' yya sij guini'i ni ngüi. ⁷ Xi'í daj nì gari sun Yan'anj sisi gahuinj apóstol sisi gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi. Nì digyān

rian ni ngüi 'na' anéj chrej sisi guxuman ruhua ni sij nì'yaj ni sij si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' xanga'. (Nì nuguan' a'mi nan huin nuguan' xanga'. Nì nitaj si a'mi nnēj mánj.)

⁸ Nì huin ruhuāj sisi daran' yu'uj, nì gachinj jni'yaj ni tsínj rian Yan'anj. Nì nachi nicaj ra'a ni sij ne' xata' gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. Nì guì'yaj sa' ni sij, ruhuāj aj. Nì si ga'man ruhua ni sij. Nì si ga'mi ni sij güenda gunun' ni sij mánj.

⁹ Nì huin ruhuāj sisi ga cuidado ni yun'unj xana, nì gunun sa' ne si-gan' ne. Ngaa nì gataj ni ngüi sisi sa' huin ne. Nì si guì'yaj ne daj rún' 'yaj ango ni yun'unj xana ngaa huin ruhua ne sisi ga'mi ni tsínj nga ne. Nì si ga chra ne daj rún' hua chra ni ngüi xana ngaa da' ganicaj cúj chra ne. Nì si garasun ne oro nga perla mánj. Nì si gunun ne atsij du'ue nin' ruhua nej. ¹⁰ Sanì guì'yaj sa' ne, nì chracuij ne ni dugüi' ne. Ngaa nì guini'i ni ngüi sisi hua yya nico' ne Yan'anj anj. ¹¹ Nì dínj gane du'ua ne, nì gahuin chrún ne. Nì dagahuin ne daran' nuguan' unun ne. ¹² Na'uej ruhuāj sisi digyān ni yun'unj xana ngaa nahuin yu' ni sij. Nì si ga'nin' ni yun'unj xana rian tsínj mánj. Maan si dínj gane du'ua ne, ruhuāj aj.

¹³ Daj si hua sini tsínj gu'naj Adán, guì'yaj Yan'anj. Asij nì guì'yaj Yan'anj yun'unj gu'naj Eva nej. ¹⁴ Nun digya' yun'unj sichre Adán. Sanì digya' yun'unj sichre yun'unj xana daj. Nì ngaa digya' yun'unj sichre unj, ni guì'yaj unj gaquin'. ¹⁵ Sanì ganacaj Yan'anj ni yun'unj xana xi'í si a'nga da'nij ne. Nì hué daj guì'yaj Yan'anj sisi guxuman ruhua ne nì'yaj ne Yan'anj. Nì guì'yaj sa' ne nej. Nì si gahuin yan'anj ruhua ne nga ni dugüi' ne mánj.

3

Requisitos para ser obispos

¹ Nan huin 'ngo nuguan' xanga'. Sisi hua 'ngo tsínj huin ruhua guinicaj yun'unj scanij ni ngüi nico' Yan'anj, nì sun daj huin sun sa' huin ruhua sij guì'yaj sij. ² Nì tsínj nicaj sun daj, nì hua nian si ga'mi sa' ni ngüi xi'í sij. Nì gane sa'

sij nga urin yun'unj xana. Nĭ sĭ guixini sij mánj. Nĭ hua cuidado sij nga si-chrej sij. Nĭ hua ní'yanj ni ngüi rian sij. Nĭ nĭganj hua ruhua sij sisi gatu ni ngüi 'na' ducúa sij. Nĭ chrĭn sij digyán sij rian ni ngüi. ³ Nĭ nun aran' ruhua sij nga rente. Nitaj si nano' sij gunun' sij nga ni dugüi' sij mánj. Sanĭ huaj a'mi sa' sij. Nĭ 'yaj sij sisi gahuin din'inj ruhua ni ngüi. Nĭ nitaj si huin ruhua sij gui'yaj gana sij nico san'anj mánj. ⁴ Nĭ hua nĭan si digyán sij 'ngo chrej sa' rian ni dugüi' sij man ducúa sij. Nĭ hua nĭan si dagahuin sa' ni da'nĭj sij si ataj sij nej. Nĭ sĭ ga'mi snan'anj ni da'nĭj sij rian sij mánj. ⁵ (Daj si sisi na'ue ga'ui' sij 'ngo chrej sa' rian ni dugüi' sij man ducúa sij, nĭ asa' ga'ue dugumi sij daran' ni ngüi nico' Yan'anj únj.) ⁶ Hué dan nĭ nun hua sa'aj sisi guinicaj yun'unj 'ngo tsínj guxuman naca ruhua ni'yaj Yan'anj mánj. Daj si ga'ue gahuin nne sij nga si-sun sij. Ngaa nĭ gahuin castigo sij daj rún' gahuin nga sichre, gui'yaj Yan'anj. ⁷ Nĭ hua nĭan si ga'mi sa' ni ngüi nun nico' Jesucristo xi'í sij nej. Ngaa nĭ sĭ ga'mi quij ni ngüi daj xi'í sij. Nĭ a 'ngo rian ni gaquin' sĭ guinij sij, gui'yaj sichre mánj.

Requisitos para ser diáconos

⁸ Nĭ hué daj nga ni tsínj huin diácono ni tsínj 'yaj sun rian ni ngüi nico' Yan'anj. Nĭ hua nĭan si ga sa' niman ni sij. Nĭ sĭ gahuin ni sij ni tsínj ga'mi huĭj nuguan'. Nĭ sĭ guixini ni sij. Nĭ sĭ digya' yun'unj ni sij ngaa gui'yaj gana ni sij san'anj mánj. ⁹ Nĭ ga nĭca ruhua ni sij nga nuguan' xanga' huin nuguan' xuman ruhua né'. Nĭ ga sa' niman ni sij nej. ¹⁰ Sanĭ hua sini xacaj cuentá re' sisi nitaj 'ngo si gui'yaj ni sij. Ngaa nĭ sisi nitaj, nĭ ga'ue gahuin ni sij tsínj diácono aj. ¹¹ Nĭ hué daj nga ni yun'unj xana nej. Hua nĭan si ga sa' niman ne. Nĭ sĭ ga'mi snan'anj ne mánj. Nĭ sĭ guixini ne mánj. Nĭ 'ueé gui'yaj ne nga daran'anj. ¹² Nĭ 'ngo tsínj diácono, nĭ gane sa' sij nga urin yun'unj xana. Nĭ hua nĭan si digyán sij 'ngo chrej sa' rian ni da'nĭj sij nga ni ngüi man ducúa sij nej. ¹³ Daj si ngaa 'yaj sa' ni tsínj diácono si-sun ni sij, nĭ ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij. Nĭ guisij ni sij ga'mi sa' 'ueé ni sij xi'í

si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo Jesús.

El misterio de la piedad

¹⁴ Ana'ui sisi gan'anj ni'yaj yōj rian nné re'. Sanĭ arĭnj nuguan' nan a'nĭ huaj rián re', ¹⁵ ngaa nĭ sisi gahuin rānj guisĭ rián re', nĭ ga'ue guini'í re' daj gui'yáj re' scanij ni ngüi nico' Yan'anj. Nĭ hué ni ngüi daj huin ni ngüi nicaj dugüi' nga Yan'anj hua ni'na'. Nĭ dugumi ni ngüi nico' Yan'anj nuguan' xanga'. Nĭ ataj ni sij sisi nuguan' xanga' huin nuguan' daj nej. ¹⁶ Xanga' nĭ huin rian nico nuguan' digyán Yan'anj rian né'. Nĭ na'ue gara da'nga' sa' ruhua né' daj hua sa' nuguan' daj. Nĭ gataj nuguan' daj: Nĭ gahuin Yan'anj daj rún' hua 'ngo tsínj. Nĭ Espĭritu Santo gataj sisi hua nĭca niman sij. Nĭ guini'i ni ángel man'an sij. Nĭ ga'mi sa' ni tsínj xi'í sij rian ni ngüi man nĭn' gachra' chruhua xungüi nan. Nĭ guxuman ruhua ni sí' guini'yaj ni sí' man'an sij. Nĭ nan' sij xata' nahuin 'ueé sij, gui'yaj man'an Yan'anj. Hué daj hua nuguan' nico' né'.

4

Predicción de la apostasía

¹ Sanĭ ataj renga' Espĭritu Santo sisi ngaa guisij gahuin nico yo', nĭ duna go'ngo ni sij si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Nĭ gunun' ni sij nuguan' digya' yun'unj nga nuguan' digyán ni nane xi'í rian ni sij. ² Nĭ gunun' ni sij si-nuguan' ni tsínj digya' yun'unj. Nĭ 'yaj ni sí' sisi huin sa' ni sí'. Nĭ nitaj sna'nga' ni tsínj daj nun xi'í si na'uej ruhua ni sij gunun' ni sij nuguan' xanga'. ³ Nĭ digyán ni sij rian ni ngüi sisi sĭ ga'ue xacaj dugüi' ni ngüi. Nĭ digyán ni sij sisi sĭ ga'ue xa ni ngüi go'ngo ni rasun sa' ga'ue xa né'. Nĭ gui'yaj Yan'anj ni rasun daj sisi xa né' huin né' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nĭ ni'í né' nuguan' xanga' nej. Nĭ hua nĭan sisi ga'ui' né' si guruhua Yan'anj xi'í ni rasun xa né' daj. ⁴ Daj si hua sa' daran' si gui'yaj Yan'anj. Nĭ sĭ ga'ue gataj né' sisi

nun hua sa' si gui'yaj Yan'anj mánj. Maan si ga'ui' né' si guruhua Yan'anj xi'í rasun daj xa né'. ⁵ Daj si huin sa' ni rasun daj 'yaj si-nuguan' Yan'anj sisi gachinj jni'yaj sini né' rian Yan'anj.

Un buen ministro de Jesucristo

⁶ Ni sisi hué daj digyán re' rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús, ngaa ni gahuín re' 'ngo tsínj gui'yaj sun sa' rian Jesucristo. Ni gahuín re' 'ngo tsínj huin chrún sa' nuguan' xanga'. Ni guxuman ruhuá re', gui'yaj nuguan' daj. Ni nuguan' sa' daj huin nuguan' nicó' re'. ⁷ Sanj sji xacáj re' cuenta nga ni cuento ni'yun a'mi ni ngüi man chruhua xungüi nan. Sanj xacaj cuentá re' si-chrej ni tsínj nico' Yan'anj anj. ⁸ Xanga' ni ní'yanj doj nnee cúj né' si guisiqui' gui'yaj né'. Sanj ní'yanj nico niman né' sisi guinico' né' Yan'anj. Daj si sisi hué daj gui'yaj né', ni ga sa' rian né' xungüi nan nga xungüi ga'na' nej. ⁹ Ni nuguan' a'mi nan huin 'ngo nuguan' xanga'. Ni hua nian si dagahuín daran' ni ngüi nuguan' nan nej. ¹⁰ Ni hué xi'í daj 'yaj sun né', ni ran' né' sayun 'yaj ni ngüi. Daj si ana'uij né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj hua ni'na' nga né'. Ni urin Yan'anj ga'ue nacaj daran' ni ngüi. Ni nacaj xanga' Yan'anj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj. ¹¹ Hué nan huin nuguan' ga'nin' re' rian ni ngüi. Ni digyán re' nuguan' nan rian ni ngüi nej.

¹² Si dunáj re' sisi gataj ni sij sisi nitaj si ní'yanj si-nuguan' re' xi'í si hua líj re' mánj. Maan si guinicaj re' 'ngo chrej rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni gui'yáj re' sisi sa' si-nuguan' re' nga si-chréj re' nej. Ni ga 'i ruhuá re' ni'yaj re' Yan'anj nej. Ni ga cuidado re' sisi sji gui'yáj re' gaquin' mánj. ¹³ Ni ngaa nun gahuín guisí rián re', ni gaya re' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ni ga'mi re' nuguan' sa' rian ni sij nej. ¹⁴ Ni dugumi re' sun sa' riqui Yan'anj rián re' ngaa guta' ni tsínj huin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj ra'a ni sij rián re'. Ni ga'ui' Yan'anj sisi hué daj ga'mi ni sij xi'í re'. ¹⁵ Ngaa ni gahuín nucuj ruhuá re' nga sun sa' riqui Yan'anj rián re'. Ngaa ni

guini'i daran' ni ngüi daj 'yáj re' huáj re' ne' chrej rian nga si-chrej Yan'anj. ¹⁶ Ga cuidado re' nga man'án re' nga nuguan' digyán re' rian ni ngüi. Ni ga nica ruhuá re' nga nuguan' digyán re' daj. Ni sisi hué daj gui'yáj re', ni nacaj re' man'án re' nga ni ngüi unun si-nuguan' re' aj.

5

Deberes hacia los demás

¹ Si ga'mi hueé re' rian ni tsínj achij mánj. Sanj ga'ui' re' 'ngo chrej rian ni sij sisi daj rún' huin chréj re' huin ni sij. Ni ga'mi re' nga ni tsínj hua lij sisi huin ni sij rún' huin ni jnánj re'. ² Ni ga'mi re' rian ni yun'unj xana achij sisi huin ne daj rún' huin nní re'. Ni ga'mi re' rian ni yun'unj xana hua lij sisi huin unj daj rún' huin ni xica'uij re'. Ni ga sa' nimán re' nga ni unj.

³ Ni guinun yan'ánj re' ni yun'unj xana mmij. Ni chracuij re' ne sisi xanga' nitaj ango ni ngüi chracuij ne. ⁴ Sanj sisi hua 'ngo yun'unj xana mmij daj, ni hua da'nij unj, asi hua da'ni si'ni unj, sanj gahuín chrún sini ni da'nij yun'unj mmij daj dugumi anin' xica'uij sij yun'unj mmij daj, daj rún' digyán Yan'anj rian ni sij. Ni hué daj naru'ue anin' xica'uij sij rian yun'unj mmij daj. Daj si hué daj hua sa'aj rian Yan'anj. Ni aran' ruhua Yan'anj ngaa hué daj gui'yaj ni sij. ⁵ Sanj sisi hua yya gunáj urin 'ngo yun'unj xana mmij daj, ni ana'uij unj sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga unj. Ni nugüi nigan' achínj jni'yaj unj rian Yan'anj. ⁶ Sanj yun'unj xana mmij achéj si-chrej xungüi nan, ni nunj si hua ni'na' unj, sanj hua gahui' niman unj güenda si-chrej Yan'anj. ⁷ Ga'nin' re' sun rian ni ngüi sisi hué daj dagahuín ni sij ni nuguan' nan. Ngaa ni sji ga'mi gaquin' ango ni ngüi xi'í ni sij mánj. ⁸ Sisi hua 'ngo tsínj nitaj si nahuij ruhua nga ni dugüi' sij nga ni dugüi' sij man ducúa sij, ni hua dunáj sij si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Ni quij doj 'yaj tsínj nun nahuij ruhua nga dugüi' sij daj nga tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj.

⁹ Ni rian lista taj si-xugüi ni yun'unj xana mmij, sanj garun re' urin si-xugüi ni yun'unj xana mmij huaj hua'nij xia táj

doj yo'. Nĩ garun re' si-xugüi unj sisi gane únj nga urin nica unj. ¹⁰ Nĩ hua nian sisi guini'i ni ngüi sisi gui'yaj sa' unj. Nĩ 'ueé dugumi sa' unj ni da'nij unj ní'. Nĩ gui'yaj sa' unj nga ni ngüi guisij ducua unj ní'. Nĩ na'nin' unj dacój ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj ní'. Nĩ chracuij unj ni ngüi ran' sayun ní'. Nĩ gui'yaj unj ango ni rasun sa' ní'. Nĩ sisi hué daj gui'yaj unj, nĩ garun re' si-xugüi unj rian lista daj.

¹¹ Sanĩ sũ garun re' rian lista si-xugüi ni yun'unj xana mmij hua lij. Daj si 'na' güi, nĩ gahuin ruhua unj guinico' unj ni tsĩnj. Ngaa nĩ gahuin nini unj rian Cristo. Nĩ gahuin ruhua unj xacaj ruhua' yún unj 'ngo tsĩnj. ¹² Hué dan nĩ da'ui unj gaquin' xi'í si nun dagahuin unj nuguan' gui'yaj yya unj nga Cristo asij sini. ¹³ Nĩ ango nuguan' huin sisi achéj ne da go'ngo hue'. Nĩ nanicaj ne huin ne ngüi rumi. Nĩ sé urin ni ngüi rumi huin ne, sanĩ hué daj huin ne ngüi a'mi snan'anj nej. Nĩ nanicaj ne nuná ne xi'í ni dugüi' ne. Nĩ nun hua sa' sisi ga'mi ne nuguan' da mánj. ¹⁴ Nĩ xi'í daj huin ruhuāj sisi xacaj yun'unj xana mmij hua lij daj nica unj. Nĩ ga da'nij unj. Nĩ dugumi sa' unj ducua unj. Ngaa nĩ sũ ga'mi quij ni tsĩnj unun' nga né' xi'í né' mánj. ¹⁵ Daj si hua gahuin nini go'ngo ni yun'unj xana mmij daj rian Cristo. Nĩ nico' ne sichre. ¹⁶ Nĩ sisi hua 'ngo tsĩnj, asĩ 'ngo yun'unj xana xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nĩ nne 'ngo yun'unj xana mmij ducua sij, sanĩ hua nian sisi chracuij sij yun'unj xana mmij daj. Ngaa nĩ sũ garasun sij rian ni ngüi nico' Yan'anj mánj.

¹⁷ Nĩ hua nian si ga ní'yanj ni ngüi rian ni tsĩnj huin achij huin ni tsĩnj nicaj yun'unj ni ngüi nico' Yan'anj. ¹⁸ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Sũ ga'nij re' nnánj du'ua sicúj ngaa utin' xuj strigo mánj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. Nĩ ango yu'uj gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Tsĩnj 'yaj sun, nĩ hua si-chrej sij si gui'yaj gana sij san'anj." Hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj. ¹⁹ Sũ duná re' sisi ga'mi gaquin' ni sij xi'í 'ngo tsĩnj nicaj yun'unj ni ngüi nico' Yan'anj ngaa nitaj huĩ huā'nij testigo ga'mi xi'í sij.

²⁰ Nĩ tsĩnj huaj gue 'yaj gaquin', nĩ nata' re' si-gaquin' sí' rian sí' ngaa mán daran' ni tsĩnj nahuin yu'. Ngaa nĩ guxu'ui' ango ni sij sisi sũ gui'yaj ni sij gaquin' mánj.

²¹ Ngaa nĩ a'nij sun rián re' sisi hué daj gui'yaj re' nuguan' nan. Nĩ sũ gani ruhuá re' sisi hua sa' 'ngo tsĩnj daj rian ango tsĩnj mánj. Sanĩ uyan gui'yaj re' nga daran' ni sij. Nĩ xacaj re' cuenta sisi ni'yaj Yan'anj nga Jesucristo nej, ni ángel nacui Yan'anj nej. ²² Sũ ga yoo ruhuá re' guta' re' ra'á re' rian 'ngo tsĩnj gahuin sí' 'ngo tsĩnj huin rian rian ni ngüi nico' Yan'anj mánj. Sanĩ asij sini nĩ gani sa' ruhuá re' si gui'yaj re'. Ngaa nĩ sũ da'uí re' si-gaquin' ango tsĩnj mánj.

²³ Xi'í si nico' huaj a'nán' re', 'yaj riquí re', nĩ sũ go'ó re' urin nnee yun mánj. Sanĩ go'ó re' doj vino gui'yaj gono'o riquí re' aj.

²⁴ Rugüi' renga' si-gaquin' go'ngo ni tsĩnj ngaa achin nagi'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni sij. Sanĩ hua ango ni tsĩnj, nĩ da rucu gurugüi' si-gaquin' ni sí'. ²⁵ Nĩ hué ducuanj daj rugüi' renga' ni rasun sa', 'yaj ni ngüi. Nĩ sisi nitaj si rugüi' ni rasun sa', gui'yaj ni ngüi, sanĩ sũ ga'ue guixij huĩ niganj ni rasun sa' da mánj.

6

¹ Nĩ ni tsĩnj 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue, nĩ hua nian si ga ní'yanj ni sij rian xuru'ue daj. Ngaa nĩ sũ ga'mi quij ni ngüi nga si-xugüi Yan'anj nga xi'í nuguan' digyán únj nej. ² Nĩ sisi 'yaj sun 'ngo tsĩnj daj rian 'ngo xuru'ue huin tsĩnj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nĩ sũ duna sij si ga ní'yanj sij rian xuru'ue daj xi'í si xuman ruhua sí' ni'yaj sí' Yan'anj mánj. Sanĩ hua nian si gui'yaj sun sa' sij doj rian sí'. Daj si tsĩnj rian 'yaj sun sij, nĩ huin sí' 'ngo tsĩnj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nĩ huin sí' 'ngo tsĩnj 'i ruhua ní'yaj sij.

Piedad y contentamiento

Hué nuguan' nan huin si nata' re', nĩ digyán re' rian ni ngüi, ruhuāj aj. ³ Nĩ sisi hua ni tsĩnj digyán ango nuguan' huin nuguan' nitaj si hua nica ruhua nga nuguan' sa' nico' né', nĩ sisi sé nuguan' digyán Señor Jesucristo rian né' huin, ⁴ ngaa nĩ hué ni sij huin tsĩnj nne nitaj si

ni'i mánj. Nì huin ruhua ni sij gunun' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Nì naduna nuguan' a'mi ni sij. Nì ngaa hué daj 'yaj ni tsínj daj, nì huin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij. Nì unun' ni sij nej. Nì a'mi quij ni sij xi'í Yan'anj nej. Nì nun xuman ruhua ni sij nga ni dugüi' ni sij. ⁵ Nì nìganj unun' ni sij nga dugüi' ni sij xi'í si ani quij ruhua ni sij. Nì nun ni'i ni sij nuguan' xanga' mánj. Nì ani ruhua ni sij sisi guì'yaj gana ni sij san'anj xi'í si huaj ni sij si-chrej Yan'anj. Xi'í daj gahuin nini re' rian ni tsínj daj.

⁶ Nì sisi huin niá' ruhua né' nga si nicaj né' nico' né' Yan'anj, ngaa nì guì'yaj gana nico né' nuguan' sa'. ⁷ Daj si nì a 'ngo ni rasun nun nicaj né' ngaa ga'nga né' chruhua xungüi nan. Nì a 'ngo ni rasun si ga'ue guìnica' né' gan'anj né' ngaa gahui' né' mánj. ⁸ Ngaa nì sisi hua si xa né', nì hua si-gan' né' guinun né', hué daj s'ij ga'ue gahuin niá' ruhua né'. ⁹ Sanì ni tsínj huin ruhua gahuin xuru'ue, nì guinij ni sij rian gaquin'. Nì rún' huaj sisi numij sichre nne' ni sij. Nì ani nì'yun ruhua ni sij. Xi'í daj nì ran' ni sij sayun. Nì niqui niman ni sij si guere' ni sij gan'anj ni'ya ni sij. ¹⁰ Daj si ga'ue guì'yaj ni ngüi daran' gaquin' xi'í si huin ruhua ni sij ni'yaj ni sij san'anj. Nì hua duna go'ngo ni ngüi si-chrej Yan'anj xi'í si huin ruhua ni sij ni'yaj ni sij san'anj. Nì ducu guiran' ni sij sayun.

La buena batalla de la fe

¹¹ Tsínj nicaj dugüi' nga Yan'anj huin re'. Ngaa nì s'ij gahuin ruhua guì'yaj ganá re' nico san'anj mánj. Ga gue gache re' 'ngo chrej nica. Nì guinico' re' Yan'anj. Nì guxuman ruhua re' nì'yaj re' Yan'anj. Nì ga 'i ruhua re' nì'yaj re' Yan'anj. Nì ga'nin' ruhua re' nga ni sayun rián re'. Nì ga nì ruhua re' nej. ¹² Nì daj rún' 'yaj 'ngo snado ngaa guì'yaj gana sij rian 'ngo sayun, nì hué daj guì'yaj re' rian si quij xi'í si xuman ruhua re' ni'yaj re' Yan'anj. Dugu'nun' re' si gane nìganj re' nga Yan'anj. Daj si gaquinj Yan'anj sisi gane nìganj re'. Nì hua natá' re' rian nico ni ngüi sisi hué re' huin 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj.

¹³ Yan'anj guì'yaj sisi hua nì'na' daran'anj. Nì dugu'naj huin nuguan' nata' Jesucristo xi'í nuguan' xanga' rian tsínj gu'naj Poncio Pilato. Hué dan nì rian Yan'anj nga Jesucristo, nì a'nij sun rián re' ¹⁴ sisi dagahuin re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rián re'. Nì s'ij naduná re' nuguan' da mánj. Ngaa nì s'ij ga'mi gaquin' ni ngüi xi'í nuguan' da mánj. Nì hué daj guì'yaj re' da ga'na' Señor Jesucristo chruhua xungüi nan. ¹⁵ Nì Yan'anj huin si gataj un güi ga'na' Jesucristo. Nì urin Yan'anj nucuj nì' ruhua. Nì hua 'ueé Yan'anj nej. Nì Yan'anj huin Rey nicaj sun rian daran' ango rey. Nì Yan'anj nicaj sun rian daran' ango tsínj nicaj sun. ¹⁶ Urin Yan'anj s'ij ga'ue gahui' mánj. Nì Yan'anj huin si nne rian xiguin yan'an. Nì a 'ngo ni ngüi s'ij gunucuj gahuin nichrun' rian xiguin yan'an da mánj. Nitaj aman guini'i a 'ngo ngüi man'an Yan'anj mánj. Nì s'ij ga'ue guini'i ni ngüi Yan'anj mánj. Nìganj guinun yan'anj né' man'an Yan'anj. Nì nìganj guìnica' Yan'anj sun ruhuaj aj. Amén.

¹⁷ Ga'nin' re' sun rian ni xuru'ue man chruhua xungüi nan sisi s'ij gahuin nne' ni sij mánj. Nì s'ij gani ruhua ni sij sisi ga sa' rian ni sij xi'í si hua nico rasun nicaj ni sij mánj. Daj si nitaj si hua xitinj mán né' guì'yaj nico rasun mán rian né' mánj. Maan si gana'uij ni xuru'ue sisi dugumi Yan'anj ni sij. Nì Yan'anj huin si riqui daran'anj rian né'. Nì riqui sa' Yan'anj rian né' sisi gahuin niá' ruhua né', guì'yaj ni rasun daj. ¹⁸ Gataj snan'anj re' rian ni xuru'ue sisi guì'yaj sa' ni sij. Nì guì'yaj nico ni sij sinduj rian ni ngüi. Ngaa nì gahuin ni sij xuru'ue rian Yan'anj. Nì ga sa' ruhua ni sij gura' da'aj ni sij si'yaj ni sij ga'ui' ni sij rian ni ngüi aj. ¹⁹ Nì sisi hué daj guì'yaj ni sij, nì gahuin xuru'ue ni sij rian Yan'anj. Nì nara sa' ni sij ni rasun sa' xata'. Nì guiri' ni sij gane nìganj ni sij nga Yan'anj.

Encargo final de Pablo a Timoteo

²⁰ Timoteo, dugumi sa' re' nuguan' sa' riqui Yan'anj rián re'. Nì s'ij nanun chraquij re' nuguan' yya huin nuguan' nun ní'yanj a'mi ni tsínj man chruhua

xungüi nan ga mánj. Ni si nanun chraqúj
re' ngaa ataj ni sij sisi nuguan' chrún sa'
huin nuguan' a'mi ni sij mánj. ²¹ Daj si
hué go'ngo ni tsínj ataj sisi chrún ni sij
nga nuguan' daj. Sanj hua duna ni sij si
xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj.

Hué dan ni hui ruhuāj sisi gui'yaj
Señor sinduj rián re'. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī huēj huin apóstol a'mī si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nī nan huin sun huin ruhua Yan'anj gui'yaj sūnj. Nī hué daj 'yā xi'í si hua gataj yya Yan'anj sisi ga nī'na' niganj né', gui'yaj Cristo Jesús.

² Nī a'nī 'ngo yanj carta huaj rián re' huín re' Timoteo. Nī rún' huin da'nī 'i ruhuāj huín re': Nī Yan'anj huin chrej né'. Nī Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Nī huin ruhuāj sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rián re'. Nī nahuin 'i ruhua Yan'anj nī'yaj re' nej. Nī gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nī hué daj gui'yaj Jesucristo nga re', ruhuāj aj.

Testificando de Cristo

³ Nī a'uīj si guruhua Yan'anj sisi niganj nanun ruhuāj ni'yā so' ngaa achínj jni'yā nugüi nigan' rian Yan'anj. Nī huēj unánj guitsi rian Yan'anj daj rún' gui'yaj ni xīj guimán asij ná. Nī nitaj si da'uī gaquin' mánj. ⁴ Nī nanun ruhuāj daj gacó re' xi'ij. Nī xi'í daj huin ruhuāj guchi' ni'yā rian nné re' sisi gahuin niā' ruhuāj, gui'yaj re'. ⁵ Daj si nanun ruhuāj sisi nun digya' yun'únj re' ngaa xuman ruhuá re' ni'yáj re' Yan'anj. Nī hué daj guxuman sini ruhua xuguan'ánj re' gu'naj Loida nga nní re' gu'naj Eunice nej. Nī gahuin yya ruhuāj sisi hué daj xuman ruhuá re' nej. ⁶ Xi'í daj nī gataj snan'ān gunun re' sisi gahuin nucua'j ruhuá re' nga sinduj gui'yaj Yan'anj rián re' ngaa gutaj ra'āj chra re'. Nī sinduj daj gui'yaj sisi ga'ue gui'yaj 'ueé re' si-sun Yan'anj anj. ⁷ Daj si sé si riqui Yan'anj sisi guxu'ui' né' mánj. Sanj riqui Yan'anj sisi nari' nucua'j niman né'. Nī ga'ue gahuin 'i ruhua né' guini'yaj né' ni dugüi' né'. Nī ga'ue dugumi né' man'an né', gui'yaj Yan'anj.

⁸ Xi'í daj nī sī guirí' re' si-na'aj nani re' nuguan' sa' xi'í Señor rian ni ngüi mánj.

Nī sī guirí' re' si-na'aj xi'í si nūnj ducuaga' xi'í Señor. Sanj guinicaj dugüi' re' ngāj huīnj tsínj ran' sayun xi'í si a'mī nuguan' sa' xi'í Jesucristo rian ni ngüi. Nī hué daj gui'yáj re' nga si-fuerza Yan'anj anj. ⁹ Nī nacaj Yan'anj né'. Nī gaquinj Yan'anj né' sisi ga sa' né' rian Yan'anj. Nī sé xi'í si gui'yaj sa' né', nī gui'yaj Yan'anj daj nga né' mánj. Maan si gui'yaj Yan'anj daj xi'í si hué daj gani sa' ruhua Yan'anj xi'í né'. Nī asij ná sno'o ngaa achin gahuin xungüi nan, nī gui'yaj Yan'anj sinduj xi'í Cristo Jesús rian né'. ¹⁰ Sanj yyaj nī digyán yya Yan'anj sinduj nan rian né'. Daj si ga'na' xanga' tsínj nacaj né' huin sí' Jesucristo, gui'yaj Yan'anj. Nī Jesucristo gui'yaj sisi sī gahui' né' mánj. Nī riqui Jesucristo sisi hua nī'na' né', nī gane niganj né' nga Yan'anj xi'í nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj anj.

¹¹ Nī garij Yan'anj sun man'ānj sisi ga'mī nuguan' sa' nan rian ni ngüi. Nī hué daj garij Yan'anj sun man'ānj sisi gahuīnj apóstol digyānj si-nuguan' Jesús rian ni ngüi 'na' anéj chrej. ¹² Nī xi'í daj ran'ānj sayun acuan'. Sanj nitaj si huin na'ā xi'í sayun ran'ānj mánj. Daj si ni'i man'ānj sisi guxuman ruhuāj ni'yā Yan'anj. Nī gahuin yya ruhuāj sisi nucua'j Yan'anj dugumi sij man'ānj da' güi ga'na' ruhua' yún Jesús. Daj si hua naga'ui' man'ānj rian sij.

¹³ Nī gunun sa' ruhuá re' ni nuguan' sa' digyānj rián re'. Nī daj rún' gunún re', nī hué daj gui'yáj re'. Nī gahuin 'i ruhuá re' nī'yaj re' man'an sij. ¹⁴ Nī dugumi sa' re' sun garasun Yan'anj man'án re'. Nī chra'cu'ij Espíritu Santo sisi hué daj gui'yáj re', ruhuāj aj. Daj si nne Espíritu Santo chruhua niman né'.

¹⁵ Nī ni'í re' sisi daran' ni tsínj man estado Asia duna man'ānj. Nī hué daj gui'yaj nungüej tsínj gu'naj Figelo nga Hermógenes. ¹⁶ Nī huin ruhuāj sisi nahuin 'i ruhua Señor nī'ya ni ducua tsínj gu'naj Onesíforo. Daj si nico' huaj gahuin niā' ruhuāj, gui'yaj sij. Nun gahuin na'aj sij ga'na' ni'yaj sij rian nūnj ducuaga' mánj. ¹⁷ Nī nun duna sij si nano' sij man'ānj ngaa gane sij xuman'

Roma. Nĭ hué daj gui'yaj sij da' nari' sij man'ānj. ¹⁸ Nĭ huin ruhuāj sisi nahuin 'i ruhua Señor nĭ'ya sij ngaa guisij güi ga'na' ruhua' yún Señor. Nĭ hua ni'i sa' re' daj chracuij Onesiforo yunj xuman' Efeso aj.

2

Un buen soldado de Jesucristo

¹ Nĭ rún' huin da'nĭ huin re' riānj. Nĭ huin ruhuāj sisi gahuin nucuaaj nimán re' nga sinduj riqui Jesucristo rián re'.

² Nĭ hua nico ni ngüi gunun nuguan' gatā gunún re'. Ngaa nĭ dugutā sún re' ni nuguan' daj ango ni tsínj hua nĭca ruhua sisi digyán ni sí' rian ango ni ngüi.

³ Nĭ daj rún' ran' 'ngō snado sayun huaj sij rian huin sayun, nĭ hué daj gunucuaaj re' sayun xi'í si nicaj dugüi' re' nga Jesucristo aj. ⁴ Nĭ na'ue gahui 'ngō snado hue' rian nne ni snado gan'anj gui'yaj sun sij ango sun mánj. Sanĭ maan si ruhua sij gui'yaj sun sij daj rún' aran' ruhua snado huin achij a'nin' rian sij. ⁵ Nĭ hué ducuánj daj huin, nĭ na'ue gui'yaj gana ni tsínj ducu luta trofeo sisi na'uej ruhua ni sij dagahuin ni sij rún' ataj tsínj a'nin' niquin' rian ni sij mánj. ⁶ Nĭ tsínj anáj xina, nĭ hua nian si nahuin ra'a sini man'an sij si ga'ui' nna daj. ⁷ Nani ruhuá re' nga nuguan' atā gunun re'. Nĭ Señor gui'yaj sisi gara da'nga' ruhuá re' daran'anj, ruhuāj aj.

⁸ Si guini'yun ruhuá re' xi'í Jesucristo. Nĭ si guini'yun ruhuá re' sisi ganá'nij sij scanij ni niman. Nĭ huin sij da'nĭ si'nĭ rey David. Nan huin nuguan' sa' natāj gunun ni ngüi. ⁹ Nĭ xi'í nuguan' nan ran'ānj sayun. Nĭ daj rún' nun 'ngō tsínj gui'yaj gaquin' ducuaga', nĭ hué daj nūnj ducuaga' nej. Sanĭ güenda si-nuguan' Yan'anj, nĭ si ga'ue gari ni sij ducuaga' mánj. ¹⁰ Xi'í daj a'nin' ruhuāj nga sayun ran'ānj nan xi'í si 'i ruhuāj ni'yā ni ngüi ganacui Yan'anj. Ngaa nĭ ga'ue nacaj Yan'anj ni sij ngāj xi'í si gui'yaj Cristo Jesús xi'í né'. Nĭ gane 'ueé nĭganj né' nga Yan'anj anj. ¹¹ Nan huin nuguan' xanga': Nĭ sisi gahui' né' nga Cristo, nĭ hué daj ga nĭ'na' né' nga sij.

¹² Sisi guiran' né' sayun nga sij, nĭ ga'ue guinicaj sun né' nga sij. Nĭ sisi gataj né' sisi nitaj si nicaj dugüi' né' nga sij,

ngaa nĭ hué gue daj gataj sij sisi nitaj si nicaj dugüi' sij nga né' nej.

¹³ Sisi nitaj si hua nĭca ruhua né' nga sij, sanĭ hua gue hua nĭca ruhua sij nga né'. Daj si na'ue naduna sij nuguan' ga'mi sij rian né'.

Daj huin nuguan' xanga' daj.

Un obrero aprobado

¹⁴ Hué dan nĭ na'nij re' chruhua ango ni sij sisi si guini'yun ruhua ni sij ni nuguan' nan mánj. Nĭ rian Señor, nĭ hué daj gataj snan'ánj re' rian ni sij sisi si gunun' ni sij xi'í ni nuguan' a'mi ni sij mánj. Daj si nun ní'yanj sisi hué daj 'yaj ni sij. Nĭ ni tsínj unun' xi'í ni nuguan' daj, nĭ guere' ni sí' si-chrej ni sí'. ¹⁵ Ra'yanj re' sisi gahuin sa' re' rian Yan'anj. Ngaa nĭ ga'ue gataj Yan'anj sisi gui'yaj sun 'ueé re' rian sí'. Nĭ si gahuin na'aj re' xi'í sun 'yaj sún re' mánj. Ngaa nĭ ga'ue nata' nĭca re' si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' xanga'.

¹⁶ Nĭ si diguíj re' nga ni nuguan' nitaj si ní'yanj 'na' chruhua xungüi nan mánj. Daj si ni tsínj a'mi ni nuguan' daj, nĭ naanj diguíj ni sij nga nuguan' quij hua. ¹⁷ Nĭ daj rún' 'yaj 'ngō ya'ui ngaa huin xachi ya'yoj, nĭ hué daj guiran' ni ngüi gunun si-nuguan' ni sij. Nĭ hué daj gahuin nga nungüej tsínj gu'naj Himeneo nga Fileto.

¹⁸ Nĭ achéj nungüej sij ango chrej digyán nungüej sij 'ngō nuguan' sé huin xanga'. Nĭ ataj nungüej sij sisi hua ganá'nij ni niman. Nĭ hua duna da'aj ni ngüi si xuman ruhua ni sij nga nuguan' xanga', gui'yaj nungüej sij. ¹⁹ Sanĭ daj rún' hua ran xi'í hue', nĭ hué daj hua ran si-nuguan' Yan'anj. Nĭ ga'ui' Yan'anj 'ngō sello. Nĭ gataj sello daj: "Ni'i Señor ni ngüi nico' sij." Ni: "Gahuin nĭni daran' án re' rian gaquin' huin ni é re' tsínj nata' sisi nico' a ni é re' Señor." Daj gataj nungüej nuguan' daj.

²⁰ Nĭ ducuá 'ngō xuru'ue, nĭ man rasun huin oro nga rasun huin plata nej. Nĭ man ni rasun huin chrun nga ni rasun huin siu yo'ój nej. Nĭ gō'ngo ni rasun daj huin si

arasun n̄inaj ni sij. N̄i ango ni rasun daj huin ni rasun niq̄ui arasun sij. ²¹ N̄i hué daj huin nga né'. N̄i sisi huin ruhua né' si garasun n̄inaj Yan'an̄j né', n̄i hua n̄ian si gahuin n̄ini né' rian daran' ni tsínj 'yaj quij daj. Ngaa n̄i n̄i'yanj né' gūi'yaj sa' né' daran' ni nuguan' sa' rian Yan'an̄j.

²² N̄i s̄i ga'uej ruhuá re' nga ni nuguan' quij 'yaj ni tsínj hua lij. San̄i gache re' 'ngo chrej n̄ica. N̄i guxuman ruhuá re' n̄i'yaj re' Yan'an̄j. N̄i gahuin 'i ruhuá re' n̄i'yaj re' Yan'an̄j nej. N̄i ga din'inj ruhuá re' nej. N̄i hué daj gūi'yaj nuguan'an re' nga daran' ni tsínj hua sa' niman huin ni sij ni tsínj achínj jni'yaj rian Señor. ²³ N̄i s̄i xacáj re' cuenta ngaa a'mi ni sij nuguan' n̄i'yun mánj. Daj si nitaj si ní'yanj ni nuguan' daj. N̄i hua ni'í re' sisi unun' ni ngüi 'yaj ni nuguan' daj.

²⁴ N̄i 'ngo tsínj 'yaj sun si-sun Señor, n̄i s̄i ga'ue gunun' sij nga ni dugüi' sij mánj. San̄i hua n̄ian si ga ní'yanj sij nga daran' ni ngüi. N̄i gūini'í sa' sij nuguan' digyán sij rian ni ngüi. N̄i ga'nin' ruhua sij nga ni tsínj chran' yun'unj sij. ²⁵ N̄i ngaa digyán sij rian ni tsínj unun' nga sij, n̄i hua n̄ian si ga'mi nanaj sij nga ni sí'. Daj si ana'uij sij sisi nanicaj ruhua ni sí' gūini'í ni sí' nuguan' xanga', gūi'yaj Yan'an̄j. ²⁶ N̄i ana'uij sij sisi ganun ruhua ni sí' gunánj ni sí' rian sichre. Daj si yyaj n̄i 'yaj sichre daj rún' huin ruhua sij gūi'yaj sij nga ni sí'.

3

Carácter de los hombres en los postreros días

¹ N̄i hua n̄ian si gūini'í re' sisi ngaa ruhua ganahuij xungüi, n̄i ga'na' nico sayun. ² Daj si gahuin 'i ruhua ni ngüi n̄i'yaj ni sij man'an ni sij. N̄i gahuin ruhua ni sij gūi'yaj gana ni sij nico san'an̄j. N̄i gahuin nne ni sij nej. N̄i ga'mi 'ueé ni sij xi'í man'an ni sij. N̄i ga'mi quij ni sij xi'í Yan'an̄j. N̄i s̄i garáj xina ni sij nga si-nuguan' chrej ni sij nga nni ni sij nej. N̄i na'uej ruhua ni sij gataj ni sij si guruhua dugüi' ni sij. N̄i nitaj si ní'yanj ni sij rian si-chrej Yan'an̄j mánj. ³ N̄i s̄i gahuin 'i ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij ni dugüi' ni sij.

N̄i s̄i ga'nin' ruhua ni sij si unun' ni sij nga dugüi' ni sij. N̄i ga'mi snan'an̄j ni sij xi'í dugüi' ni sij. N̄i na'ue dugumi ni sij man'an ni sij. N̄i gahuin ni sij tsínj huee n̄in' ruhua. N̄i gataj ruhua ni sij gūini'yaj ni sij daran' nuguan' sa'. ⁴ N̄i digya' yun'unj ni sij ni dugüi' ni sij. N̄i dugu'nun' ni sij gūi'yaj ni sij rasun gue. N̄i gahuin nne n̄in' ruhua ni sij. N̄i nano' ni sij güenda man'an ni sij sisi gahuin n̄ia' ruhua urin man'an ni sij. N̄i s̄i nano' ni sij man'an Yan'an̄j mánj. ⁵ N̄i gūi'yaj ni sij sisi nico' sa' ni sij Yan'an̄j. San̄i ni rasun gūi'yaj ni sij ya'yoj digyán sisi nitaj si nico' ni sij Yan'an̄j mánj. Xi'í daj n̄i s̄i guinicaj dugüi' re' nga ni tsínj 'yaj daj.

⁶ N̄i scanij ni tsínj daj, n̄i mán ni tsínj huan'an̄j go'ngo hue' digya' yun'unj ni sij ni yun'unj xana nun ni'í sa' huin ne ni yun'unj da'ui gaquin'. N̄i maan si nahuij ruhua ne nga nuguan' quij 'na' chruhua niman ne. ⁷ N̄i n̄iganj digui'yun ne ni nuguan', san̄i nitaj aman gara da'nga' ruhua ne nuguan' xanga' mánj. ⁸ N̄i daj rún' gunun' nungüej tsínj gu'naj Janes nga Jambres nga Moisés asij ná, n̄i hué daj na'uej ruhua ni tsínj daj nga nuguan' xanga'. N̄i huin ni sij ni tsínj ani quij ruhua. N̄i nun ní'yanj ni sij güenda si-chrej Yan'an̄j mánj. ⁹ San̄i s̄i gūi'yaj gana si-nuguan' ni sij mánj. Daj si xacaj daran' ni ngüi cuenta sisi tsínj n̄i'yun huin ni sij daj rún' gahuin nga nungüej tsínj gunun' nga Moisés.

¹⁰ San̄i hué re' gunun sa' nuguan' digyánj rian ni ngüi nga si-chre nej, nga si huin ruhuáj gūi'yā ne' chrej rian nej. N̄i ni'í re' daj xuman ruhuáj ni'yā Yan'an̄j, n̄i daj a'nin' ruhuáj nga ni ngüi. N̄i ni'í re' daj 'i ruhuáj ni'yā ni ngüi, n̄i daj gunucuaaj ruhuáj rian ni sayun nej. ¹¹ N̄i ni'í re' daj chran' yun'unj ni sij man'an̄j, n̄i daj guiran'an̄j sayun nej. N̄i hua ni'í re' daj guiran'an̄j sayun xuman' Antioquía nga xuman' Iconio nej, xuman' Listra nej. San̄i gahuin ní'nij riánj rian ni sayun daj, gūi'yaj Señor. ¹² N̄i hua yya sisi daran' ni ngüi huin ruhua guinicaj dugüi' nga Cristo Jesús, n̄i guiran' ni sij sayun xi'í Jesús. ¹³ San̄i ni tsínj xi'í nga ni tsínj

digya' yun'unj, sanj naanj gahuin quij ni sij doj. Ni digya' yun'unj ni sij ni ngüi. Ni digya' yun'unj ni ngüi ni sij nej.

¹⁴ Ni man'án re', sanj ga gue gahuin nica ruhua re' nga nuguan' gahuin chrún re'. Daj si xuman ruhua re' sisi nuguan' daj huin nuguan' xanga'. Ni hua ni'í re' sisi un ngüi digyán nuguan' daj rián re'.
¹⁵ Ni asij ngaa hua líj re', ni hua ni'í re' si-nuguan' Yan'anj. Ni ga'ue gahuin chrún re', guj'yaj nuguan' sa' daj. Ngaa ni ganacaj Yan'anj man'án re' xi'í si xuman ruhua re' ni'yáj re' Cristo Jesús. ¹⁶ Ni digyán Yan'anj nin' si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Ni nuguan' daj ní'yanj sisi digyán né' rian ni ngüi. Ni ní'yanj nuguan' daj sisi guini'i né' daj hua gaquin' da'ui né'. Ni sa' hua nuguan' daj sisi nagui'yaj né' si-chrej né'. Ni ga'ue digyán si-nuguan' Yan'anj daj gahuin chrún né' gache né' 'ngö chrej nica. ¹⁷ Xi'í daj ni ga'ue gahuin sa' nin' né' huin né' tsínj nicaj dugüi' nga Yan'anj. Ni ga'ue guj'yaj né' daran' sun huin si-sun man'an Yan'anj anj.

4

Predica la palabra

¹ Ni rian Yan'anj nga Jesucristo, ni a'nij sun rián re'. Ni huin achij Jesucristo. Ni ga'na' sij nagui'yaj yya sij nga si-gaquin' ni ngüi hua ni'na' nga ni ngüi hua gahui' nej. ² Ngaa ni a'nij sun rián re' sisi nata' re' nuguan' sa' rian ni ngüi. Ni hué daj guj'yaj re', nunj si hua ní'nij rián re', asi nitaj si hua ní'nij rián re'. Gataj re' rian ni ngüi xi'í gaquin' da'ui ni sij. Ni gataj re' sisi nun 'yaj sa' ni sij. Ni digyán re' 'ngö chrej sa' rian ni sij. Sanj nanaj ga'mi re'. Ni digyán 'ueé re' rian ni sij. ³ Daj si ga'na' 'ngö güi ngaa na'uej ruhua ni ngüi gunun ni sij nuguan' sa'. Sanj gahuin ruhua ni sij gunun ni sij ango nuguan' naca. Ni xi'í daj nano' ni sij ga'i maestro digyán ni sí' nuguan' aran' ruhua ni sij. ⁴ Ni naranj ni sij chraquij ni sij si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij nuguan' xanga'. Ni maan cuento nne hua chruhua xungüi nan garan' ruhua ni sij gunun ni sij. ⁵ Sanj niganj ga cuidado man'án re' sisi gani sa'

ruhua re'. Ni gahuin nucuaj ruhua re' nga ni sayun rán' re'. Ni ganata' re' nuguan' sa' rian ni ngüi. Ni guj'yaj sun sa' re' nga daran' si-sún re'.

⁶ Ni xi'í si nico' man'anj Yan'anj, ni ruhua guisij güi dagahui' ni sij man'anj. Ni gahuin nichrun' güi gahuij. ⁷ Ni daj rún' 'yaj 'ngö snado ngaa guj'yaj gana sij rian sayun, ni da'nga' daj guj'yā nga si-sünj. Ni guisij guj'yā nuguan' ga'nin' Yan'anj sun riánj. Ni 'ngö dugumī nuguan' xuman ruhua né' nej. ⁸ Yyaj ni ana'uī 'ngö si sa' guj'yaj Yan'anj ngaj. Ni daj rún' nun 'ngö corona chra tsínj guj'yaj sa', ni hué daj guj'yaj sa' Señor ngāj güi ga'na' ruhua' yún sij. Ni 'yaj nica Señor huin güesi. Ni sé urin rian man'anj riqui sij corona da mánj. Sanj riqui sij rian daran' ni ngüi huin ruhua sisi ga'na' ruhua' yún sij.

Instrucciones personales

⁹ Guj'yaj re' sinduj si ga'na' ni'yaj yoo re' rian nnēj. ¹⁰ Daj si hua duna tsínj gu'naj Demas man'anj xi'í si garan' doj ruhua sij ni'yaj sij ni rasun man chruhua xungüi gaquin' nan. Ni hua gahui sij gan'anj sij xuman' Tesalónica. Ni gahui tsínj gu'naj Crescente gan'anj sij estado Galacia. Ni gan'anj tsínj gu'naj Tito estado Dalmacia nej. ¹¹ Urin Lucas nne ngāj. Guinicaj re' tsínj gu'naj Marcos ga'na' re' riánj. Daj si ni'yān si guisij sij chraquij sij nga si-sünj, ruhua aj. ¹² Ga'nī tsínj gu'naj Tíquico gan'anj sij xuman' Efeso. ¹³ Ni ngaa ga'na' re', ni nicaj re' si-chamarrāj dunā xuman' Troas ducua tsínj gu'naj Carpo. Ni hué daj nicaj re' ni libro ga'na' re' nej. Ni rá'yanj ni'yān ni libro huin nnij.

¹⁴ Ni guiran'anj nico sayun, guj'yaj Alejandro huin sij tsínj agan' gaga'. Ni daj rún' guiran'anj sayun guj'yaj sij, ni hué daj guj'yaj Señor castigo sij, ruhua aj. ¹⁵ Ga cuidado re' rian sij. Daj si unun' nin' ruhua sij nga nuguan' sa' a'mi únj rian ni ngüi.

¹⁶ Ni ngaa gan'anj sinij rian ni tsínj nicaj sun, ni duna daran' ni sij urinj gunā. Sanj huin ruhua sisi si xacaj Yan'anj cuenta si guj'yaj ni sij ngāj mánj. ¹⁷ Sanj ganiquin'

Señor ngāj. Nī rīqui sij fuerza riānj nej. Nī ga'ue ganahuij ga'mī daran' nuguan' sa' rian ni ngūi 'na' anéj chrej. Nī hué daj gananij rian rey daj. Daj si daj rún' hua du'ua sigue'e hua du'ua sij. ¹⁸ Nī guī'yaj Señor sisi gananij rian daran' nuguan' quij huin ruhua ni sij guī'yaj ni sij riānj. Nī dugumi sa' sij man'anj da gan'an rian nicaj sun sij xata'. Nī niganj ga'mi 'ueé né' rian Señor. Amén.

Saludos y bendición final

¹⁹ A'nī 'ngo nuguan' huaj rian yun'unj xana gu'naj Prisca nga tsínj gu'naj Aquila nga ni ducua tsínj gu'naj Onesíforo. ²⁰ Guna tsínj gu'naj Erasto xuman' Corinto. Nī dunā tsínj gu'naj Trófimo a'nan' sí' xuman' Mileto. ²¹ Yoq ga'na' re' ngaa achin natu yahui nuhuij. Nī a'níj tsínj gu'naj Eubulo 'ngo nuguan' huaj rián re'. Nī hué daj 'yaj tsínj gu'naj Pudente nga Lino nej, yun'unj gu'naj Claudia nej, nga daran' ni jnánj né'. ²² Nī huin ruhuāj sisi gane Señor Jesucristo nga nimán re'. Nī Yan'anj guī'yaj sinduj rian daran' a ni é re', ruhuāj aj.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A TITO

Salutación

¹ Huēj huin Pablo tsínj 'yaj sun rian Yan'anj. Nì huñj apóstol a'mī si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nì ga'nij sij gan'anj ga'mī nuguan' sa' rian ni ngüi huin ni ngüi hua ganacui Yan'anj sisi guxuman ruhua ni sij nì'yaj ni sij Yan'anj. Nì guñi'i ni sij nuguan' xanga' huin si-chrej Yan'anj. Nì guñico' 'ueé ni sij Yan'anj, gui'yaj nuguan' xanga' daj. ² Ngaa nì gahuin yya ruhua ni sij sisi gane niganj ni sij nga Yan'anj. Nì asij achin gui'yaj Yan'anj xungüi, nì hua gataj yya Yan'anj sisi hué daj gane niganj né'. Nì sī ga'ue ga'mi yya Yan'anj mánj. ³ Ngaa nì ngaa guisj güi garun Yan'anj, nì guini'i ni ngüi nuguan' sa', gui'yaj Yan'anj. Nì hué daj gui'yaj Yan'anj xi'í nuguan' sa' riquij ga'mi. Daj si ga'nin' Yan'anj sun riñnj sisi hué daj ga'mi rian ni ngüi. Nì Yan'anj huin si nacaj né'.

⁴ Nì a'nī carta nan huaj riñnj re' huín re' Tito. Nì daj rún' huin xanga' da'nī huín re'. Daj si uyan hua nuguan' xuman ruhua nungüe'. Nì Yan'anj huin chrej né'. Nì Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Nì huin ruhuaj sisi gui'yaj Yan'anj sinduj riñnj re'. Nì gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nì hué daj gui'yaj Jesucristo nga re', ruhuaj aj.

Requisitos para ser ancianos y obispos

⁵ Nì dunā re' ne' estado Creta sisi nagui'yaj sa' re' nuguan' achin disī. Nì nari sún re' ni tsínj gahuin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj da go'ngo xuman' rian nahuin yu' ni ngüi nico' Yan'anj. Daj si hué daj ga'nij sun rian re'. ⁶ Ngaa nì nari sún re' tsínj hua sa' niman rian Yan'anj. Nì hua nian si ga' urin nica ni sij. Nì hua nian si huin da'nij ni sij tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús. Ngaa nì sī ga'ue ga'mi gaquin' ni ngüi xi'í ni sij sisi 'yaj quij da'nij ni sij. Nì sī ga'ue gataj ni ngüi sisi

unun' da'nij ni sij nga chrej ni sij mánj. Sisi daj 'yaj da'nij ni sij, nì sī nari sún re' ni sij mánj. ⁷ Ngaa nì 'ngo tsínj huin achij, nì hua nian sisi gache sij 'ngo chrej nica. Daj si nicaj sun sij si-sun Yan'anj. Nì sī ga yan'anj ruhua sij mánj. Nì sī guinan'an ruhua sij mánj. Nì sī guixini sij mánj. Nì sī ga'mi huee sij mánj. Nì sī digya' yun'unj sij dugüi' sij xi'í si ga'ue ga'ne sij si-san'anj sí'. ⁸ Sani hua nian si ga'nin' sij ducua' sij gatu ni ngüi 'na' chrej. Nì ga nia' ruhua sij nga nuguan' 'ueé nej. Nì dugumi sij si 'yaj man'an sij. Nì gui'yaj nica sij nej. Nì gahuin sa' niman sij rian Yan'anj. Nì dugumi sa' sij si-chrej man'an sij. ⁹ Nì hua nian si gahuin nica ruhua sij nga si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' digyan' únj rian ni ngüi nico' Yan'anj. Ngaa nì ga'ue gui'yaj fuerza sij nga ango ni ngüi xi'í nuguan' sa' gahuin chrún sij. Nì ga'ue gunucua' sij sisi guxuman ruhua ni tsínj unun' nga sij.

¹⁰ Daj si man nijn' ruhua ni tsínj unun' nga nuguan' sa' nga ni tsínj a'mi nuguan' nitaj si n'yanj nej, nì tsínj digya' yun'unj ni ngüi nej. Nì nico ni tsínj daj ataj sisi hua nian guta' da'nga' nnee' cúj ni tsínj nico' Yan'anj. ¹¹ Nì hua nian sisi sī ga'mi ni sij nuguan' daj, gui'yaj re'. Daj si atuj ni sij ducua' 'ngo ni tsínj daj. Nì duna ni ducua ni sí' si-chrej Yan'anj, 'yaj ni sij. Daj si digyan' ni sij 'ngo nuguan' nitaj si hua sa'. Nì da'nga' daj 'yaj ni sij sisi gui'yaj gana yun ni sij san'anj, ruhua ni sij.

¹² Daj si ga'mi 'ngo dugüi' man'an ni tsínj man Creta tsínj a'mi si-nuguan' yan'anj nico' ni sij. Nì gataj sí': "Nì tsínj 'na' Creta, nì niganj a'mi yya ni sij. Nì rún' huin xucu quij huin ni sij. Nì xa nasa' ni sij. Nì tsínj rumi huin ni sij." Hué daj gataj 'ngo dugüi' ni tsínj 'na' Creta. ¹³ Nì gataj tsínj daj 'ngo nuguan' xanga' xi'í ni dugüi' sij. Xi'í daj nì ga'mi nucuaj re' rian ni sij sisi guxuman sa' ruhua ni sij nì'yaj ni sij Yan'anj. ¹⁴ Ngaa nì sī xacaj ni sij cuenta nga cuento yya nani ni tsínj israelita. Nì sī gunun ni sij nuguan' a'nin' ni tsínj duna si-nuguan' Yan'anj rian ni sij mánj.

¹⁵ Daran' ni rasun hua sa' rian 'ngo tsínj

hua sa' niman. Sanj nĭ a 'ngo ni rasun hua sa' rian ni tsinj nun xuman ruhua nĭ'yaj Yan'anj nga ni tsinj nun hua sa' niman. Daj si ani quij ruhua ni sij. Nĭ nitaj si hua sa' niman ni sij. ¹⁶ Nĭ ataj ni sij sisi ni'i ni sij Yan'anj. Sanj rugüi' si 'yaj ni sij sisi sé si xanga' ni sij nicaj dugüi' ni sij nga Yan'anj mánj. Nĭ huin anin' ruhua ni sij. Nĭ unun' ni sij nga nuguan' sa'. Nĭ na'ue guisij ni sij guĭ'yaj ni sij nĭ a 'ngo ni rasun sa' mánj.

2

Enseñanza de la sana doctrina

¹ Nĭ ga'mi man'an re' nuguan' nicaj dugüi' nga nuguan' xanga' rian ni ngüi aj. ² Nĭ gataj snan'an re' rian ni tsinj achij sisi si guixini ni sij mánj. Nĭ ga ní'yanj ni sij. Nĭ dugumi ni sij man'an sij. Nĭ 'ngo guxuman ruhua ni sij nĭ'yaj ni sij Yan'anj nej. Nĭ gahuin 'i ruhua ni sij nĭ'yaj ni sij Yan'anj. Nĭ gahuin nucuaj ruhua ni sij gache ni sij si-chrej Yan'anj anj. ³ Ni yun'unj xana achij, nĭ hué daj guĭ'yaj ne gache sa' ne rian Yan'anj. Nĭ sĭ ga'mi yya ne xi'í ni dugüi' ne mánj. Nĭ sĭ guixini ne nga vino mánj. Nĭ digyan' ne nuguan' sa' rian ni dugüi' ne. ⁴ Ngaa nĭ ga'ue digyan' ne rian ni yun'unj xana hua lij sisi gahuin 'i ruhua ne guini'yaj ne nica ne nga ni da'nĭj ne. ⁵ Nĭ ga'ue dugumi sa' ne si-chrej man'an ne. Nĭ ga gacuij ne nga nica ne. Nĭ dugumi sa' ne ducua' ne. Nĭ ga'mi sa' ne nga ni dugüi' ne. Nĭ dagahuin ne rian nica ne. Ngaa nĭ sĭ ga'mi quij ango ni ngüi xi'í si-chrej Yan'anj, guĭ'yaj ne.

⁶ Nĭ guĭ'yaj fuerzá re' rian ni tsinj hua lij sisi dugumi sa' ni sij nga si-chrej ni sij. ⁷ Nĭ hué man'an re', nĭ sa' guĭ'yaj sún re'. Ngaa nĭ guini'i ni sij daj 'yáj re'. Nĭ uyan guĭ'yaj ni sij nga re'. Nĭ ngaa digyan' re' rian ni ngüi, nĭ ga'mi re' nuguan' xanga' nga nuguan' achij nej. ⁸ Nĭ ninanj ga'mi re' nuguan' sa'. Ngaa nĭ sĭ ga'ue ga'mi gaquin' ni sij xi'í si-nuguan' re' mánj. Nĭ gahuin na'aj ni tsinj unun' nga re' xi'í si na'ue nari' ni sij ga'mi quij ni sij xi'í né'.

⁹ Nĭ digyan' re' 'ngo chrej rian ni tsinj 'yaj sun rian xuru'ue sisi dagahuin ni sij daran' si ataj xuru'ue. Nĭ guĭ'yaj sun ni sij

daj rún' aran' ruhua sí'. Nĭ sĭ ga'mi huee ni sij rian sí'. ¹⁰ Nĭ sĭ guĭ'yaj tu ni sij si'yaj sí' mánj. Sanj ga gacuij yya ni sij rian sí'. Ngaa nĭ guini'i daran' ni ngüi daj 'ueé 'yaj ni sij. Nĭ xacaj daran' ni ngüi cuenta sisi hua sa' nuguan' digyan' únj rian xi'í Yan'anj. Nĭ Yan'anj huin si nacaj né'.

¹¹ Daj si guĭ'yaj Yan'anj sinduj rian né' guini'i né'. Nĭ xi'í sinduj daj ga'ue ganacaj Yan'anj daran' ni ngüi man' chruhua xungüi. ¹² Nĭ sinduj guĭ'yaj Yan'anj daj 'yaj si duna né' ni nuguan' quij. Nĭ sĭ guĭ'yaj né' si huin ruhua nnee' cúj né' guĭ'yaj mánj. Sanj sinduj daj 'yaj si ga cuidado né' nga si-chrej né'. Nĭ gache né' 'ngo chrej nica. Nĭ gahuin sa' niman né' rian Yan'anj huin né' ni ngüi man' chruhua xungüi acuan'. ¹³ Nĭ ana'uij né' sisi ga'na' Jesucristo. Nĭ gahuin 'ueé sij ngaa ga'na' sij. Nĭ hué sij huin Yan'anj achij nacaj né'. Nĭ huin nia' ró', 'yaj nuguan' daj. ¹⁴ Nĭ naga'ui' sij man'an sij gahui' sij xi'í né' sisi nacaj sij né' rian daran' nuguan' quij. Ngaa nĭ ga'ue nahuin sa' né'. Nĭ gahuin né' ni ngüi nico' urin sij. Nĭ gahuin né' ni ngüi huin nia' ruhua guĭ'yaj sun sa' si-sun Yan'anj. ¹⁵ Nĭ hué nuguan' nan huin si digyan' re' rian ni ngüi. Nĭ guĭ'yaj fuerzá re' nej. Nĭ ga'mi re' rian ni sij xi'í gaquin' 'yaj ni sij. Daj si nicaj sún re'. Nĭ sĭ duná re' si ga'mi ni sij sisi nitaj si ní'yanj re' mánj.

3

Justificados por gracia

¹ Guĭ'yáj re' sisi ganun ruhua ni ngüi sisi dagahuin ni sij rian ni tsinj nicaj sun nga rian ni ducuasun. Nĭ gunun sa' ni sij si-nuguan' ni sí'. Nĭ niganj ga ruhua ni sij guĭ'yaj ni sij daran' ni nuguan' sa'. ² Nĭ sĭ ga'mi quij ni sij xi'í nĭ a 'ngo ni ngüi ga mánj. Nĭ sĭ gunun' ni sij nga dugüi' ni sij mánj. Nĭ ga'mi sa' ni sij. Nĭ ga'mi naj ni sij rian daran' ni ngüi.

³ Daj si hué daj gahuin né' tsinj nĭ'yun asij sini. Nĭ gunun' né' nga Yan'anj. Nĭ ga ni'ya né' nga ducuanj digya' yun'unj. Nĭ dagahuin né' nga nuguan' ani quij ruhua né'. Daj si gahuin ruhua né' nga nuguan' quij hua. Nĭ ataj ruhua go'ngo né' ni'yaj

né' ni dugüi' né'. Nî gahuin xicoj ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Nî nun gahuin xan' ruhua ni ngüi ni'yaj né'. Nî nun gahuin xan' ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'.

⁴ Sanî ngaa xacaj né' cuenta sisi ga'uej ruhua Yan'anj chracuij yun'un man'an né', nî guini'í né' sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. ⁵ Nî nacaj xanga' Yan'anj ni man'an né'. Nî sé xi'í si gui'yaj sa' né' nacaj Yan'anj né' mánj. Sanî xi'í si nahuin yaco ruhua Yan'anj ni'ya né', nî nacaj Yan'anj né'. Nî na'nin' Yan'anj niman né'. Xi'í daj nî nahuin naca niman né'. Nî man'an Espíritu Santo nagui'yaj niman né'. ⁶ Nî xi'í Jesucristo, nî riqui Yan'anj Espíritu Santo gane 'ueé nga né'. Nî Jesucristo huin si nacaj né'. ⁷ Nî hua gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj rian né' si gahuin ní'nij né' rian si-gaquin' né'. Nî xi'í daj gane niganj né' nga Yan'anj. Nî hué daj gahuin yya ruhua né' si gui'yaj Yan'anj nga né'.

⁸ Nan huin nuguan' xanga'. Nî huin ruhuāj sisi gui'yaj fuerzá re' nga nuguan' nan rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj sisi dugu'nun' ni sij gui'yaj sa' ni sij. Nî nuguan' nan huin nuguan' sa' ní'yanj rian daran' ni ngüi. ⁹ Nî sî diguíj re' ngaa a'mi ni sij nuguan' nî'yun mánj. Daj si aran' ruhua ni sij digui'yun ni sij lista xachij taj si-xugüi ni xi né' guimán asij ná. Nî unun' ni dugüi' ni sij. Daj si nachej a'mi ni sij xi'í si-ley Moisés. Nî sî diguíj re' xi'í si nitaj si ní'yanj nuguan' nî'yun daj. ¹⁰ Nî sisi hua 'ngo tsínj 'yaj si unun' ni ngüi, ngaa nî gataj re' gunun sij sisi ga'nin' ruhua sij nga si 'yaj sij. Nî da huíj ga'mi re' nga sij. Nî sisi na'uej ruhua sij gara xina sij, ngaa nî gan'anj anéj re' rian sij. ¹¹ Ni'í re' sisi nitaj si hua nica si-chrej 'ngo tsínj 'yaj daj. Nî da'ui man'an sij gaquin'. Nî hué daj ni'i man'an sij.

Instrucciones personales

¹² Nî ngaa ga'nî tsínj gu'naj Artemas, asi tsínj gu'naj Tíquico guchi' sij rián re', nî gui'yaj fuerzá re' si ga'na' nî'yaj re' rian nněj xuman' Nicópolis. Daj si gani ruhuāj ganěj ni yahui nuhuij yu'uj daj. ¹³ Daran' si ga'ue, nî chracuij re' tsínj gu'naj Zenas

huin sí' abogado nga tsínj gu'naj Apolos nej. Nî ga'ui' re' daran' si achin rian nungüej sij gan'anj sij sisi nitaj si gachin rian nungüej sij mánj.

¹⁴ Nî hua nian sisi gahuin chrün ni tsínj nicaj dugüi' nga né' sisi gui'yaj sa' ni sij, nî chracuij ni sij ni tsínj achin rian. Ngaa nî ga ní'yanj si-chrej ni sij aj.

Saluciones y bendición final

¹⁵ Daran' ni tsínj mán ngāj, nî a'níj ni sij 'ngo nuguan' rián re'. Nî ga'nij re' 'ngo nuguan' rian daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj huin ni sij ni ngüi 'i ruhua né'. Nî huin ruhuāj sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian daran' ni é re' aj.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A FILEMÓN

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī nūnj ducuaga' xi'í si nicaj dugüi'tj nga Cristo Jesús. Nī a'nj nūngüej únj jnún' Timoteo carta nan huaj rián re' huín re' Filemón. Nī huín re' tsínj 'i ruhua nūngüej únj. Nī huín re' tsínj 'yaj sun nūngüej únj nga nūngüej únj si-sun Señor. ² Nī a'nj nūngüej únj carta nan rian xica'uí' Apia nej, nga jnún' gu'naj Arquipo nej. Nī daj rún' ran' nūngüej únj snado rian sayun, nī hué daj 'yaj sun nūngüej únj nga nūngüej únj. Nī hué daj a'nj nūngüej únj carta nan huaj rian ni ngüi nahuin yu' ducua' re' huín re' Filemón.

³ Nī Yan'anj huin chrej né'. Nī Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Nī huin ruhuāj sisi gu'yaj Yan'anj sinduj rián re'. Nī gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nī hué daj gu'yaj Jesucristo nga re', ruhuāj aj.

El amor y la fe de Filemón

⁴ Nī ngaa achínj jni'yā rian Yan'anj, nī nūngüej a'uí' si guruhua Yan'anj ngaa nanun ruhuāj ni'yā re'. ⁵ Daj si gunūnj daj xuman ruhuá re' ni'yáj re' Señor Jesús, nī daj 'i ruhuá re' ni'yáj re' daran' ni ngüi sa' nico' Yan'anj. ⁶ Nī achínj jni'yā rian Yan'anj xi'í re' sisi gu'yáj re' si guini'i ni jnánj né' daj hua daran' nūngüej únj sa' nicaj né' xi'í Cristo Jesús. ⁷ Nī gahuin niā' ruhuāj, nī nari' nucua'j nimānj xi'í si 'i ruhuá re' ni'yáj re' ni ngüi nico' Yan'anj. Nī guruhua man'án re' huín re' jnān. Daj si huin niā' ruhua niman ni ngüi nico' Yan'anj, gu'yáj re'.

Pablo intercede por Onésimo

⁸ Hué dan nī nūnj si hua si-chrē si ga'nī sun rián re' daj gu'yáj re', ⁹ sanj nānj sa' huin si gachinj jni'yā rián re' xi'í si 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'ánj. Daj si hué huin Pablo. Nī huínj 'ngo tsínj achij

nūnj ducuaga' yyaj xi'í si nicaj dugüi'tj nga Cristo Jesús.

¹⁰ Nī achínj jni'yā rián re' xi'í 'ngo tsínj gu'naj Onésimo. Nī rún' huin da'nī huin sij si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Jesús ngaa nūnj ducuaga'. ¹¹ Nī asij sini nī nitaj si ní'yanj Onésimo gu'yaj sun sij rián re'. Sanj yyaj nī ní'yanj sij rián re' nga rian man'ánj nej.

¹² Yyaj nī a'nj ruhua' yūnj guchi' sij rián re'. Nī daj rún' huin man'ánj, nī hué daj gu'yáj re' nahuin ra'á re' sij. ¹³ Nī gahuin ruhuāj sisi gūna sij ngāj. Nī natu sij rian man'án re' gu'yaj sun sij riánj xi'í man'án re'. Daj si nūnj ducuaga' xi'í nūngüej únj sa'. ¹⁴ Sanj na'uej ruhuāj gu'yā si gahuin ruhuāj ngaa achin guini'inj sisi hua ruhuá re'. Ngaa nī sinduj gu'yáj re' riánj, nī sé da fuerza gu'yáj re' mánj. Sanj gu'yáj re' sisi hué daj garan' ruhuá re', gu'yáj re', ruhuāj aj. ¹⁵ Nī gahuin nīni Onésimo rián re' 'ngo ni güi. Sanj ani ruhuāj sisi si garuhua'j, nī hué daj gahuin sisi ga'ue gane nūngüej únj sij nga re' yyaj. ¹⁶ Nī sé rún' huin 'ngo tsínj gu'yaj sun yūnj rián re' huin sij yyaj mánj. Sanj gu'yaj sun sij rián re' daj rún' huin sij 'ngo jnánj né' 'i ruhua né', ruhuāj aj. Nī nūnj ruhua 'i ruhuāj ni'yā sij. Sanj ani ruhuāj sisi gahuin 'i ruhuá re' ni'yáj re' doj sij. Asij sini nī gu'yaj sun Onésimo rián re'. Sanj yyaj nī huin sij 'ngo jnánj né' nicaj dugüi' nga Señor.

¹⁷ Hué dan nī sisi ani ruhuá re' sisi nicaj dugüi' nūngüej únj, ngaa nī nahuin ra'á re' sij daj rún' huínj huin sij. ¹⁸ Nī sisi gu'yaj sij 'ngo gaquin' rián re', asj da'ui sij rián re' nej, ngaa nī ga'ue nāchin' re' riánj anj. ¹⁹ Nī arūnj letra nan huínj Pablo. Nī hué naru'ue rián re' si da'ui sij. Sanj ga'ue gatā rián re' sisi xi'í sinduj gu'yā rián re', nī da'uí re' riánj. ²⁰ Nī huin ruhuāj sisi gu'yáj re' sinduj riánj xi'í si xuman ruhuá re' ni'yáj re' Señor huín re' jnān. Gahuin niā' ruhuāj gu'yáj re' xi'í si nicaj dugüi' re' nga Señor.

²¹ Nī a'nī yanj carta nan huaj rián re'. Daj si gahuin yya ruhuāj sisi dagahuin re' si-nūngüej únj. Nī ni'inj sisi gu'yáj re' daj rún' gatā gunún re'. Nī ani ruhuāj sisi

dagahuín re' doj aj. ²² Guì'yáj re' sinduj, nì guì'yaj xugüí re' rian ganēj ducúa re'. Daj si ana'uī si guchi' ni'yā rian man ni é re' xi'í si hué daj achínj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj xi'ij.

Salutaciones y bendición final

²³ Nì a'níj tsínj gu'naj Epafra's 'ngo nuguan' rián re' huin sij tsínj nùn nuguan'an ngāj ducuağā' xi'í Cristo Jesús. ²⁴ Nì hué daj a'níj tsínj gu'naj Marcos 'ngo nuguan' huaj rián re' nga tsínj gu'naj Aristarco nej, tsínj gu'naj Demas nej, Lucas nej. Nì hué ni sij 'yaj sun nuguan'an ngāj. ²⁵ Nì huin ruhuāj sisi guì'yaj Señor Jesucristo sinduj niman daran' ni é re'. Amén.

LA EPÍSTOLA A LOS HEBREOS

Dios ha hablado por medio de su Hijo

¹ Asij ná n̄i ga'i n̄in' ruhua ga'mi Yan'anj rian ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ngaa n̄i nata' ni sí' rian ni xi né'. N̄i ga'i ducúanj ga'mi Yan'anj rian ni xi né' xi'í ni sí'. ² San̄i yyaj ruhua ganahuij xungüi nan, n̄i gui'yaj Yan'anj sisi ga'mi da'ni nga né'. N̄i gui'yaj Yan'anj si gahuin achij sij nahuin ra'a sij daran' si gui'yaj Yan'anj. N̄i xi'í da'n̄ij Yan'anj, n̄i gui'yaj Yan'anj xungüi nga daran' si mán xata' nej. ³ N̄i daj rún' ran 'ngo nnee gu'ndi' 'yaj güi, n̄i hué daj digyán da'n̄ij Yan'anj daj hua 'ueé man'an Yan'anj. N̄i daj rún' hua guę man'an Yan'anj, n̄i hué daj hua man'an da'ni huin sí' Jesucristo. N̄i hué si-nuguan' Jesucristo 'yaj sisi man sa' daran'anj. N̄i nucuj n̄in' ruhua si-nuguan' sij. N̄i ngaa guisij na'nin' Jesucristo xi'í si-gaquin' né', n̄i gan'anj gane sij ne' chrej ra'a sa' Yan'anj xata'. ⁴ N̄i n̄in' ruhua gahuin achij da'n̄ij Yan'anj rian ni ángel. Daj si sa' n̄in' ruhua hua si-xugüi sij daj nga si-xugüi ni ángel, gui'yaj Yan'anj.

El Hijo es superior a los ángeles

⁵ Daj si hua ni'i ni é re' nuguan' nan huin nuguan' ga'mi Yan'anj rian da'ni: Hué re' huin da'n̄i. Yyaj n̄i gahuinj chréj re'. Daj gataj Yan'anj xi'í da'ni. San̄i n̄i a 'ngo yun nun gataj Yan'anj nuguan' nan rian 'ngo ángel mánj. N̄i nan huin ango nuguan' ga'mi Yan'anj xi'í da'ni: Huéj gahuin chrej sij. N̄i hué sij gahuin da'n̄i. Daj ga'mi Yan'anj xi'í da'ni. San̄i n̄i a 'ngo yun nun gataj Yan'anj nuguan' nan gunun 'ngo ángel mánj. ⁶ N̄i ngaa nicaj Yan'anj da'ni huin sí' si xahua' ga'na' sí' chruhua xungüi nan, n̄i gataj snan'anj Yan'anj rian ni ángel: Ga'mi sa' daran' ni ángel rian xi'í sí'.

Daj gataj Yan'anj.

⁷ N̄i gataj Yan'anj xi'í ni ángel nej: Rún' huin nane huin ni ángel. N̄i daj rún' huin yan'an' ngaa naxumanj aca huin ni ángel nej, gui'yaj Yan'anj. Hué daj gataj Yan'anj xi'í ni ángel.

⁸ San̄i hué nuguan' nan gataj Yan'anj rian da'ni: Hué re' huin Yan'anj. N̄i n̄iganj nicáj re' sun nné re' chrun xila sa'. N̄i 'yaj n̄ica re' nne sún re' rian chrun xila daj.

⁹ N̄i aran' ruhua re' ni'yáj re' chrej n̄ica. San̄i nitaj si huin xan' ruhua re' ni'yáj re' chrej quij mánj. Xi'í daj, n̄i nacui Dan'ánj re' man'án re' sisi huaj gahuin niá' ruhua re' si gahuin niá' ruhua ni dugüi' re'. Daj gataj Yan'anj gunun da'ni.

¹⁰ N̄i gataj ruhua' yún Yan'anj gunun da'ni: Hué re' huin Señor. N̄i asij gaxi'i daran'anj, n̄i hué re' gui'yaj xungüi nan. N̄i hué ra'á re' gui'yaj daran' si man ne' xata' nej.

¹¹ N̄i ganahuij daran' nan. San̄i n̄iganj gane man'án re'. N̄i daj rún' gahuin re'e 'ngo atsij, n̄i hué daj gahuin re'e daran' nan.

¹² N̄i daj rún' jnachrún' 'ngo atsij, n̄i hué daj jnachran' re' xata' nga yo'ój. N̄i daj rún' naduna né' si-gan' né', n̄i hué daj naduna re' xata' nga yo'ój. San̄i man'án re' nitaj si naduna mánj. N̄i yo' gane re' nitaj aman ganahuij mánj. Hué daj gataj Yan'anj nej.

¹³ N̄i gataj ruhua' yún Yan'anj rian da'ni: Gané re' ne' chrej ra'a sa'áj da gurünj ni tsínj unun' nga re' da gahuin ni sij 'ngo riguiya' guta' re' xi'í re'. Daj gataj Yan'anj gunun da'ni.

San̄i n̄i a 'ngo yun nun gataj Yan'anj nuguan' nan gunun 'ngo ángel mánj. ¹⁴ Daj si daran' ni ángel huin si unánj guitsi rian Yan'anj. N̄i a'n̄ij Yan'anj ni ángel daj rian né' sisi chracuij ni ángel

né' huin né' ni ngüi gane niganj nga Yan'anj xi'í si ganacaj Yan'anj né'.

2

Una salvación tan grande

¹ Xi'í daj ni hua nian si gunun sa' né' nga nuguan' sa' gunun né' sisi si nananj gahuin nini né' rian si-chrej Yan'anj mánj. ² Ni asij ná ni nicaj sun ni nuguan' ga'mi ni ángel rian ni ngüi. Ni daran' ni ngüi gui'yaj gaquin' nun dagahuin ni sij rian Yan'anj. Ni gahuin ni sij castigo. Ni daj rún' gui'yaj ni sij gaquin', ni hué daj gui'yaj Yan'anj castigo ni sij. ³ Xi'í daj ni daj ga'ue ganani né' rian castigo sisi si dugumi 'ueé né' nuguan' sa' xi'í si ganacaj Yan'anj né', ruhua á re' ní'. Ni hua sini nata' Señor Jesucristo nuguan' sa' daj rian ni ngüi. Ni ni tsínj gunun nuguan' sa' ga'mi Señor, ni nata' ni sij nuguan' sa' daj gunun né'. Ni gara xina né' nuguan' xanga' nata' ni sij gunun né'. ⁴ Ni digyán Yan'anj sisi xanga' si-nuguan' ni sij. Daj si gui'yaj Yan'anj sisi ga'ue gui'yaj ni sij si sa' 'na' xata'. Ni ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni sij. Ni gara yan'anj ruhua ni ngüi ngaa guini'i ni sij nuguan' 'ueé gui'yaj ni sij. Ni ga'ui' Yan'anj Espíritu Santo rian go'ngo ni ngüi daj rún' garan' ruhua Yan'anj.

El autor de la salvación

⁵ Ni nun ga'ui' Yan'anj sisi guinicaj sun ni ángel rian xungüi ga'na'. Ni xi'í xungüi ga'na' daj a'mi únj rian án re'. ⁶ Ni ga'mi 'ngo tsínj rian si-nuguan' Yan'anj. Ni gataj sí' gunun Yan'anj: Ni un sin huin ni ngüi sisi nanun ruhua re' ni'yáj re' ni sij únj. Ni un sin huin, ni 'na' ni'yáj re' ni da'níj ni ngüi únj. ⁷ Ni gui'yáj re' sisi doj gahuin lij ni sij rian ni ángel. Ni daj rún' 'yaj ni tsínj ngaa guta' ni sij corona chra 'ngo rey, ni hué daj gui'yáj re' nga ni sij. Ni gahuin 'ueé ni sij, gui'yáj re'. Ni ga'uí' re' sisi guinicaj sun ni sij rian daran' si gui'yaj ra'á re'. ⁸ Ni gui'yáj re' sisi guinicaj sun ni ngüi rian daran' rasun.

Daj gataj tsínj daj gunun Yan'anj.

Ni ngaa hué daj gui'yaj Yan'anj, ni huin ruhuaj gata sisi 'ngo dagahuin daran'anj si-nuguan' ni sij. Sanj ni'i né' yyaj sisi achin dagahuin daran'anj rian ni sij. ⁹ Sanj ni'yaj né' Jesús. Ni gui'yaj Yan'anj sisi doj gahuin lij Jesús rian ni ángel. Sanj yyaj ni gahuin 'ueé nin' sij. Ni gahuin achij nin' sij, gui'yaj Yan'anj nej. Ni hué daj gahuin guiran' Jesús sayun xi'í si gahui' sí'. Ni gui'yaj Yan'anj sisi guiran' Jesús sayun gahui' sij xi'í daran' né' huin 'ngo sinduj gui'yaj Yan'anj xi'í né'.

¹⁰ Daran' ni rasun ni güenda Yan'anj huin. Ni huin ruhua Yan'anj sisi daran' ni da'ni gane 'ueé rian hua sa' nne Yan'anj. Ni xi'í Jesucristo huin sisi nacaj Yan'anj ni ngüi. Ni gani ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' nin' Jesús xi'í sayun guiran' sij. Ni ganacaj Yan'anj né' xi'í Jesús. ¹¹ Ni uyan hua chrej Jesús nga chrej né' huin né' ni ngüi ganahuin sa' rian Yan'anj xi'í Jesús. Xi'í daj ni nitaj si na'aj Jesús gataj sij sisi né' huin jnánj sij nga xica'uij sij. ¹² Ni gataj Jesús:

Natāj si-xugüi re' rian ni jnān.

Ni ga'mi sa'āj xi'í re' scanij ni ngüi nico' man'án re' huin re' Yan'anj.

Hué daj gataj Jesús rian Yan'anj. ¹³ Ni gataj ruhua' yún Jesús:

Niquinj yu'uj nan nga ni da'nī riqui Yan'anj riānj.

Daj gataj Jesús xi'í né'.

¹⁴ Ni huin né' da'níj Yan'anj. Ni hua nnee cúj né' nga tun man'an né'. Ni hué gue daj gahuin Jesucristo. Ni ga nnee cúj sij nga tun man'an sij nej. Ngaa ni ga'uej ruhua sij gahui' sij sisi gui'yaj gana sij rian sichre. Ni sichre 'yaj sisi ahui' né'. Ni ganahuij si-fuerza sichre, gui'yaj Jesús. ¹⁵ Hué ducuanj daj, ni gahuin ní'nij rian daran' ni ngüi xu'ui' gahui', gui'yaj Jesús. Daj si ya'yoj nani ruhua daran' ni ngüi xi'í si gahui' ni sij. ¹⁶ Ni nun ga'na' Jesús chraçuij sij ni ángel mánj. Sanj ga'na' sij chraçuij sij né' huin né' ni da'níj Abraham huin tsínj gane asij ná. ¹⁷ Xi'í daj ni hua nian si 'ngo ga gue Jesús daj rún' hua ni jnánj sij. Ngaa ni guisij sij gahuin sij 'ngo chrej huin achij rian Yan'anj xi'í né'. Ni

ga'ue nahuin yaco ruhua sij n̄iyaj sij né'. N̄i n̄iganj 'yaj sa' sij ngā né'. N̄i naránj sij rian si-gaquin' ni ngüi. ¹⁸ N̄i hué man'an Jesús guiran' sayun xi'í si gatsij sichre niman sij. Xi'í daj n̄i gahuin nucuj sij chraçuij sij ni mun'ún' ngaa atsij sichre niman né'.

3

Jesús es superior a Moisés

¹ Hué dan n̄i gahuin sa' niman án re' rian Yan'anj huin ni é re' jnān ngā xica'uī. N̄i gaquinj Yan'anj nne xata' man'an án re' sis̄i guinicaj dugüi' a ni é re' ngā Cristo Jesús. Xi'í daj xaçaj ni é re' cuenta xi'í Cristo Jesús huin sij tsínj ga'n̄ij Yan'anj ga'na' digyán chrej sa' gache né'. N̄i huin sij 'ngo chrej huin achij nun xi'i sij xi'í' rian Yan'anj. N̄i nata' né' rian ni ngüi sis̄i xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. ² N̄i 'ueé gui'yaj sun Jesús ni sun ga'nin' Yan'anj sun rian sij daj rún' gui'yaj sun sa' Moisés si-sun Yan'anj xi'í ni ngüi nico' Yan'anj. ³ Sanj huin achij Jesús rian Moisés. Gui'yó' cuenta sis̄i daj rún' huin achij tsínj 'yaj hue' rian hue' 'yaj sij, n̄i da'nga' daj huin achij Jesús rian Moisés. ⁴ Daran' ni hue', n̄i hua tsínj gui'yaj ni hue' daj. Sanj Yan'anj huin si gui'yaj daran'anj. ⁵ Xanga' n̄i Moisés huin tsínj gui'yaj sun sa' si-sun Yan'anj xi'í ni ngüi nico' Yan'anj. Sanj maan n̄inanj 'ngo tsínj gui'yaj sun chruhua ducua Yan'anj huin sí'. N̄i ga'mi sini Moisés si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huin nuguan' nata' Yan'anj da' s̄ij rian ni ngüi. ⁶ Sanj Cristo huin da'n̄ij tsínj ducua. N̄i tsínj ducua daj huin Yan'anj. N̄i gui'yaj sun sa' Cristo ducua Yan'anj huin né'. N̄i hué daj huin né' sis̄i n̄iganj nari' nucuj ruhua né'. N̄i gahuin niā' ruhua né' xi'í si ana'uij né' si gui'yaj sa' Jesucristo ngā né' huin nuguan' a'mi né' rian ni ngüi.

El reposo del pueblo de Dios

⁷ Xi'í daj n̄i ga'mi Espíritu Santo nuguan' nan gunun né':
Sis̄i gunun yya á re' nuguan' a'mi Yan'anj yyaj,
⁸ ngaa n̄i s̄i gui'yaj so'o a ni é re' man'an án re' daj rún' gui'yaj ni tsínj

guimán asij ná quij qui'yanj naço ngaa gunun' ni sij ngā Yan'anj.

N̄i chran' yun'unj ni sij Yan'anj nej.

⁹ Yu'uj daj n̄i chran' yun'unj ni xi a ni é re' man'anj.

N̄i gahuin ruhua ni sij guini'i ni sij daj gui'yā ngā ni sij.

N̄i hujj xia yo' guini'i ni sij sis̄i sa' nico gui'yā ngā ni sij.

¹⁰ Xi'í daj n̄i ga'man ruhuāj guini'inj ni sij.

N̄i gataj man'anj sis̄i n̄iganj gan'anj anéj ni sij riānj.

N̄i nun guini'i ni sij daj gui'yaj ni sij guinico' ni sij man'anj.

¹¹ Hué dan n̄i ga'man ruhuāj.

N̄i gataj nicāj gunun ni sij sis̄i nitaj aman gatu ni sij rian naran ruhua ni sij ngāj mánj.

Daj gataj Espíritu Santo gunun ni sij as̄i ná.

¹² Hué dan n̄i ga' cuidado ni é re' huin a ni é re' jnān ngā xica'uī sis̄i s̄i ga quij niman n̄i a 'ngo ni é re' nun sa' nun gahuin n̄ini ni é re' rian Yan'anj hua n̄i'na' xi'í si nun xuman ruhua á re' n̄i'yaj ni é re' Yan'anj. ¹³ Sanj go'ngo güi gui'yaj fuerza ni é re' go'ngo ni dugüi' ni é re' sis̄i ga n̄ica ruhua á re'. N̄i da'nga' daj gui'yaj á re' ngaa achin guini' güi yyaj. Ngaa n̄i s̄i gui'yaj so'o n̄i a 'ngo a ni é re' man'an án re' xi'í si digya' yun'unj gaquin' a ni é re' mánj. ¹⁴ N̄i nicaj dugüi' né' ngā Cristo sis̄i ga n̄ica ruhua né' daj rún' ga n̄ica ruhua né' as̄i sini. N̄i hué daj gui'yaj né' da güi ga'na' Cristo aj.

¹⁵ Daj si hua gue ataj Yan'anj:

Sis̄i gunun yya ni é re' nuguan' a'mi Yan'anj yyaj, n̄i s̄i gui'yaj so'o a ni é re' man'án re' daj rún' gui'yaj ni tsínj guimán asij ná.

Daj si gunun' ni sij ngā Yan'anj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ N̄i un sin huin ni tsínj nun ga'uej ruhua gunun si-nuguan' Yan'anj, n̄i gunun' ni sij ngā Yan'anj, ruhua á re' únj. Hué ni sij huin ni tsínj guiri tsínj gu'naj Moisés yu'uj gu'naj Egipto. ¹⁷ N̄i un sin huin ni tsínj rian ga'man ruhua Yan'anj hujj xia yo', ruhua á re' únj. Hué ni sij huin ni tsínj gui'yaj gaquin'. N̄i gahui'

ni sij quij qui'yanj naço. ¹⁸ Ni un sin huin ni tsínj rian gataj nica Yan'anj sisi nitaj aman gatu ni sij rian naran ruhua ni sij nga Yan'anj, ruhua á re' únj. Hué ni sij huin ni tsínj nun dagahuin si gataj Yan'anj rian ni sij. ¹⁹ Ni ni'i né' sisi na'ue gunucuj ni sij gatu ni sij rian naran ruhua ni sij nga Yan'anj xi'í si nun guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj anj.

4

¹ Hué dan ni hua gue ataj Yan'anj gunun né' sisi ga'ue gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj. Ngaa ni ga cuidado go'ngo ni é re' nun sa' nun si guiri' ni é re' gatu a ni é re' yu'uj da mánj. ² Daj si daj rún' gunun ni xi né' nuguan' sa', ni hué daj gunun né' nuguan' daj, gui'yaj Yan'anj. Sanj gunun yun ni xi né' si nun guxuman ruhua ni sij nuguan' daj. ³ Sanj ga'ue gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. Ni hua ga'mi Yan'anj xi'í ni xi né'. Ni gataj Yan'anj: Hué dan ni ga'man ruhuāj. Ni 'ngo gataj nicāj gunun ni sij sisi si gatuj ni sij rian naránj ruhuāj mánj. Hué daj gataj Yan'anj xi'í ni sij.

Sanj hua guisij ganahuij gui'yaj sun Yan'anj asij ngaa gui'ya xungüi aj. ⁴ Ni hua 'ngo yu'uj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í güi chij: "Naránj ruhua Yan'anj güi chij ngaa guisij gui'yaj sun Yan'anj daran' si-sunj." Hué daj gataj nuguan' daj. ⁵ Ni gataj ruhua' yun yu'uj daj: "Ni si gatuj ni sij rian naránj ruhuāj mánj." Daj gataj Yan'anj xi'í ni xi né'.

⁶ Hué dan ni achin si gatu da'aj ni ngüi rian naránj ruhua Yan'anj. Sanj nun gatu ni tsínj gunun sini nuguan' sa' daj xi'í si nun dagahuin ni sij si gataj nuguan' daj. ⁷ Hué dan ni gani ruhua' yun Yan'anj 'ngo güi ga'ue gatu né' yu'uj daj huin güi yyaj. Daj si ngaa hua gachin nico yo', ni gui'yaj Yan'anj sisi ga'mi tsínj gu'naj David nuguan' hua garünj daj. Ni gataj nuguan' daj:

Sisi gunun yya á re' si a'mi Yan'anj yyaj, ngaa ni si gahuin so'o ni é re' xi'í nuguan' da mánj.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁸ Ni xi'í si nun gatu ni tsínj israelita rian naránj ruhua Yan'anj, gui'yaj tsínj gu'naj Josué, ngaa ni a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í ango güi naranj ruhua né'. ⁹ Ngaa ni ni'i né' sisi ga'ue gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj huin né' ni ngüi nico' Yan'anj xanga'. ¹⁰ Ni tsínj gatu rian naránj ruhua Yan'anj, ni ga'ue naranj ruhua ni sij nga si-sun ni sij daj rún' naránj ruhua Yan'anj nga si-sunj. ¹¹ Hué dan ni nana'ui' né' daj gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj. Ngaa ni si gui'yaj ni a 'ngo né' daj rún' gui'yaj ni xi né' nun dagahuin daj asij ná.

¹² Daj si hua ni'na' si-nuguan' Yan'anj. Ni nucuj nuguan' daj. Ni daj rún' hua rianj 'ngo espada, ni hué daj hua rian si-nuguan' Yan'anj. Ni hua rianj daj nga daran' espada hua huij rian. Daj si ga'ue gatu sa' si-nuguan' Yan'anj chruhua niman né'. Ni daj rún' 'yaj 'ngo espada ngaa atu rian naran' dugüi' cúj rian nun laquinj, ni hué daj 'yaj si-nuguan' Yan'anj ngaa atu chruhua niman né'. Ni rugüi' si ani ruhua né' nga si huin ruhua né', 'yaj si-nuguan' Yan'anj nej. ¹³ Ni a 'ngo ni rasun gui'yaj Yan'anj si ga'ue guixi huij rian man'an Yan'anj mánj. Daj si rugüi' sa' daran'anj rian Yan'anj. Ni rian Yan'anj huin si naga'ui' né' cuenta.

Jesús el gran sumo sacerdote

¹⁴ Ni Jesús huin da'nij Yan'anj. Ni huin sij 'ngo chrej huin achij nin' ruhua. Ni nun xi'í sij xi'í né' rian Yan'anj. Ni hua guisij sij da ni xata' nne sij. Xi'í daj ni ga nica ruhua né' nga si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' nata' né' rian ni ngüi. ¹⁵ Hué Jesús huin 'ngo chrej a'nin' xi'í né'. Sanj ga'ue nani 'i ruhua sij ni'yaj sij né' ngaa na'ue xacaj sa' né' cuenta 'ngo chrej sa'. Daj si daj rún' atsij sichre niman né', ni hué daj gatsij sichre niman Jesús. Sanj nitaj gaquin' gui'yaj sij mánj. ¹⁶ Hué dan ni gahuin nichrun' né' rian Cristo huin tsínj huin chrej sa' daj. Ni si guiriun ruhua né' gan'anj né' rian nne Yan'anj mánj. Ngaa ni nahuin yaco ruhua Yan'anj ni'ya né'. Ni güi guiran' né' sayun, ni gui'yaj Yan'anj sinduj rian né'.

5

¹ Nĩ ngaa nacui ni ngüi 'ngo tsínj gahuin 'ngo chrej a'nin', nĩ gani ni sij sí' sisi guñiquin' sí' ga'mi sí' nga Yan'anj xi'í ni sij. Nĩ naga'ui' chrej daj ni rasun nga ni xucu dagahui' ni sij rian Yan'anj xi'í gaquin' da'ui ni sij. ² Nĩ ga'ue ga'mi nanaj chrej daj nga ni ngüi nun ni'i sa' nga ni ngüi ga ni'ya nej. Daj si achin gahuin sa' niman sij huin sij chrej. ³ Nĩ xi'í si achin gahuin sa' niman sij, nĩ hua nian si naga'ui' sij xucu rian Yan'anj xi'í si-gaquin' man'an sij nga xi'í si-gaquin' ni ngüi nej.

⁴ Nĩ a 'ngo tsínj si ga'ue gahuin chrej anin', gui'yaj man'an sij. Sanĩ tsínj gaquinj Yan'anj, nĩ hué sij gahuin chrej daj rún' gaquinj Yan'anj tsínj gu'naj Aarón gahuin si' chrej a'nin' asij ná. ⁵ Nĩ sé man'an Cristo gani ruhua sisi gahuin sij 'ngo chrej a'nin'. Sanĩ nacui man'an Yan'anj Cristo gahuin sí' chrej a'nin'. Nĩ gataj Yan'anj gunun sij:

Hué re' huin da'nĩ.

Yyaj nĩ gahuinj chrej re' aj.

Hué daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

⁶ Nĩ gataj Yan'anj ango nuguan' gunun Jesús:

Niganj nĩn' gahuin re' chrej.

Nĩ daj rún' gahuin tsínj gu'naj Melquisedec chrej asij ná, nĩ hué daj gahuin man'an re' chrej nej.

Daj gataj Yan'anj gunun Cristo.

⁷ Ngaa gane Cristo chruhua xungüi nan, nĩ gachinj jni'yaj sij ga'mi yaco sij rian Yan'anj. Nĩ ga'mi nucuj sij gacój sij rian Yan'anj. Daj si Yan'anj ga'ue gui'yaj sisi si gahui' sij. Nĩ gunun sa' Yan'anj si-nuguan' Cristo xi'í si dagahuin sa' sij rian Yan'anj. ⁸ Nĩ nunj si Cristo huin da'nij Yan'anj, sanĩ gahuin chrün sij dagahuin sij rian Yan'anj xi'í sayun guiran' sij ngaa gahui' sij. ⁹ Nĩ ngaa guisij gahuin sa' nĩn' Cristo, nĩ gahuin sij tsínj ganacaj niganj nĩn' daran' ni ngüi dagahuin rian sij. ¹⁰ Nĩ gui'yaj Yan'anj sisi gahuin sij chrej a'nin' daj rún' gahuin Melquisedec chrej a'nin' asij ná.

Advertencia contra la apostasía

¹¹ Xi'í nuguan' nan, nĩ hua nico nuguan' ga'ue ga'mi rian án re'. Sanĩ 'i huaj ga'mi si na'ue gunun rá'yanj án re'. ¹² Nĩ rian guisij ga'i yo' xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo, nĩ hua nian si gahuin ni é re' tsínj digyán rian ni ngüi. Daj si achin si gara da'nga' sa' ruhua ni é re' nuguan' gahuin chrün sini ni é re' rian si-nuguan' Yan'anj ruhua á re'. Xi'í daj nĩ daj rún' 'yaj ni lij, nĩ da'nga' daj 'yaj á re'. Daj si utsi lij xi'í si na'ue xaj chra. Nĩ na'ue gara da'nga' ruhua á re' nuguan' hua cu aj. ¹³ Nĩ daran' tsínj achin gahuin chrün sa' si-nuguan' Yan'anj, nĩ 'yaj ni sij daj rún' 'yaj ni lij utsi to. Daj si achin gahuin chrün ni sij chrej nica digyán Yan'anj rian ni sij. ¹⁴ Sanĩ ni tsínj huin chrün sa' si-nuguan' Yan'anj, nĩ ya'yoj 'yaj ni sij daj rún' 'yaj ni tsínj a'ue xa chra. Daj si gu'yun ni sij guini'i ni sij daj hua nuguan' sa' nga nuguan' nitaj si hua sa'.

6

¹ Hué dan nĩ si gani ruhua né' digui'yun ruhua' yún né' nuguan' gahuin chrün sini né' xi'í Cristo. Sanĩ digui'yun né' ango nuguan' achij doj xi'í Cristo huin nuguan' gui'yaj sisi guñico' sa' né' Cristo. Nĩ sé si hua nian ga'mi né' ya'yoj xi'í si ganani ruhua né' xi'í gaquin' gui'yaj né' ngaa nun gahuin guini'i né' Yan'anj manj. Nĩ si ga'mi né' ya'yoj xi'í si daj guxuman ruhua né' nĩ'yaj né' Yan'anj manj. ² Nĩ si ga'mi né' ya'yoj xi'í si gata' nnee né'. Nĩ sé ya'yoj ga'mi né' xi'í si gata' né' ra'a né' rian ni jnanj né'. Nĩ si ga'mi né' ya'yoj xi'í si gana'nij ni niman. Nĩ si ga'mi né' ya'yoj xi'í si gahuin niganj ni ngüi castigo, gui'yaj Yan'anj manj. Daj si hua gahuin chrün né' nuguan' nan. ³ Nĩ sisi riqui Yan'anj, nĩ hué daj gui'yaj né' digui'yun né' ango nuguan' nico doj.

⁴ Daj si sisi hua guixigün chruhua niman né', gui'yaj Yan'anj, sisi garan' ruhua né' nuguan' sa' digyán Yan'anj rian né', sisi guinicaj dugüi' né' nga Espiritu Santo, ⁵ nĩ sisi hua xacaj né' cuenta sisi hua sa' si-nuguan' Yan'anj, sisi hua ni'i né' daj nagui'yaj sa' Yan'anj xungüi ga'na', ⁶ ngaa nĩ sisi 'ngo duna né' si-chrej Yan'anj, nĩ

si ga'ue nanicaj ruhua né' nanico' né' Yan'anj ga' manj. Daj rún' huaj sisi ganico' ruhua' yún da'níj Yan'anj rian rugutsi, gui'yaj né'. Ní gui'yaj ducu ni ngüi rian da'níj Yan'anj, gui'yaj né' nej.

7 Ní gui'yó' cuenta daj 'yaj yo'ój. Ní sisi nico' huaj aman', ní xira' cuej xa ni tsínj anáj xina. Ní gahui sa' yo'ój daj, gui'yaj Yan'anj. Ní daj rún' 'yaj yo'ój sa' daj, ní hué daj 'yaj niman tsínj xuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj. Ní gahui sa' sij, gui'yaj Yan'anj. 8 Saní sisi xira' coj tanj nga coj ni'yo, ní sé yo'ój sa' huin, ataj ni sij. Ní a'mi quij ni sij xi'í yo'ój daj. Ní gaca yo'ój daj, si nitaj si 'yaj sa', ataj ni sij.

9 Ní 'i ruhuāj ni'yā á re' huin ín re' jnān nga xica'ui. Ní nunj si a'mi nuguan' nucuj rian án re', saní hua gahuin yya ruhuāj sisi gui'yaj sa' á re'. Ní gahui sa' á re', gui'yaj Yan'anj anj. 10 Daj si nica 'yaj Yan'anj. Ní sé si 'yaj quij Yan'anj manj. Ní nitaj ni'yun ruhua Yan'anj si gui'yaj sun sa' á re'. Daj si gui'yaj sa' á re' rian ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. Ní hua gue 'yaj ni é re' sinduj nga ni sij xi'í si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. 11 Ní huin ruhuāj sisi daj rún' 'yaj sa' ni é re', ní hué daj ga gue gui'yaj daran' ni é re' da' güi ganahuij xungüi. Ní gahuin yya ruhua á re' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga á re' aj. 12 Xi'í daj ní si gahuin rümi' a ni é re' manj. Saní gache a ni é re' si-chrej ni tsínj xuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj. Ní ga'nin' ruhua ni sij nga sayun guiran' ni sij. Ní 'ngo nico' ni sij Yan'anj. Xi'í daj ní nahuin ra'a ni sij ni rasun sa' gataj yya Yan'anj gunun ni sij huin ni rasun nahuin ra'a ni ngüi nico' Yan'anj daj rún' gataj yya Yan'anj gunun né'.

13 Ní ngaa gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' nga tsínj gu'naj Abraham asij ná, ní guta' nica yya man'an Yan'anj nga si-xugüi rian Abraham. Daj si nitaj si-xugüi ango tsínj huin achij daj nga man'an Yan'anj manj. 14 Ní gataj Yan'anj gunun Abraham: "Xanga' yya ní gui'yā sinduj rian re'. Ní guixi'nanj ni da'níj re'. Ní gahuin nico ni sij, gui'yā." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham.

15 Ngaa ni nun gahuin ruhua Abraham manj. Ní gana'uij sa' sij sisi gahuin daj rún' gataj Yan'anj gunun sij. Ní hua yya ga'nga da'níj sij. 16 Ní ngaa uta' nica yya tsínj daj rian dugüi' ni sij, ní a'mi ni sij si-xugüi 'ngo rasun hua achij daj nga man'an ni sij. Ní ngaa uta' nica yya ni sij rian dugüi' ni sij, ngaa ní ganiquin' si unun' ni sij, gui'yaj nuguan' daj. 17 Ní huin ruhua Yan'anj digyanj rian ni dugüi' Abraham sisi si naduna si-nuguan' man'an Yan'anj. Xi'í daj ní digyanj Yan'anj, ní guta' nica yya ra'a sisi xanga' si-nuguan'anj. 18 Ngaa ní guisij huj nuguan' ga'mi Yan'anj. Ní nitaj aman naduna Yan'anj nuguan' ga'mi manj. Ní xi'í si xanga' si-nuguan' Yan'anj, ní hua niā' ruhua né', 'yaj nuguan' daj. Ní gahuin yya ruhua né' sisi yya gahui sa' né' daj rún' gataj Yan'anj gunun né'. 19 Ní sisi 'ngo gahuin yya ruhua né', ní hua nica ruhua né', ngaa ní si guxu'ui' niman né' xi'í si xanga' nuguan' guxuman ruhua né'. Ní xi'í nuguan' sa' daj ga'ue gan'anj gane né' rian nne man'an Yan'anj. 20 Ní hua gatúj sini Jesús yu'uj daj. Ngaa ní ga'níj sij chrej ga'ue gan'anj né' rian nne man'an Yan'anj. Ní niganj gahuin Jesús chrej a'nin' xi'í né' daj rún' gahuin tsínj gu'naj Melquisedec asij ná.

7

El sacerdocio de Melquisedec

1 Ní tsínj gu'naj Melquisedec gahuin rey gane sij xuman' gu'naj Salem asij ná. Ní gahuin sij chrej gunánj guitsi rian Yan'anj achij nne xata'. Ní ngaa nanicaj Abraham 'na' niqui sij ngaa gui'yaj gana sij gunun' sij nga ni rey, ní nacaj dugüi' Melquisedec nga sij. Ní gataj Melquisedec sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian Abraham, ruhua sij. 2 Ní gaya Abraham daj nico gui'yaj gana sij rian ni rey daj. Ní ngaa guisij ichi' rasun, ní ga'ui' sij 'ngo rasun daj rian Melquisedec. Ní hué daj gui'yaj Abraham da' ganahuij gaya sij ni rasun gui'yaj gana sij. Ní si-xugüi Melquisedec huin ruhuaj gata sisi "Rey 'yaj nica" huin sij. Ní gahuin sij "Rey rian xuman' Salem". Ní huin ruhuaj gata sisi gahuin din'inj ruhua

ni ngüi 'yaj rey daj. ³ Ni nitaj chrej Melquisedec nga nni sij mánj. Ni nitaj dugüi' sij rian ga'nga sij. Ni nitaj güi gahui' sij nej. Ni daj rún' huin da'nij Yan'anj, ni hué daj huin Melquisedec nej. Ni niganj nin' gahuin sij chrej.

⁴ Hué dan ni xacaj né' cuenta daj huin rian nico Melquisedec. Daj si man'an xi né' Abraham ga'ui' 'ngo rasun rian ichi' gui'yaj gana sij rian ni rey daj, ga'ui' sij rian Melquisedec. ⁵ Ni gui'yaj Yan'anj sisi go'ngo ni da'ni si'ni xi né' tsínj gu'naj Leví gahuin chrej xi'í ni ngüi israelita. Ni a'nin' si-ley Moisés sun sisi hua nian ga'ne ni sij 'ngo rasun rian ichi' daj rian daran' ni tsínj israelita. Ni huin ni sij dugüi' ni tsínj israelita. Daj si daran' ni sij huin da'ni si'ni Abraham.

⁶ Sanj sé da'nij Leví huin Melquisedec. Sanj nacaj sij 'ngo rasun rian ichi' rasun, gui'yaj Abraham. Ni gataj Melquisedec sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian Abraham huin sí' tsínj rian hua gataj yya Yan'anj sisi gahui sa' sí', gui'yaj Yan'anj. ⁷ Ni ni'i daran' né' sisi huin achij tsínj a'mi nuguan' sa' sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian dugüi' sij daj nga tsínj unun nuguan' sa' daj. ⁸ Ni xungüi mán né' nan, ni a'ui' ni sij 'ngo rasun xi'nej rian ichi' rian ni tsínj huin ni sí' ni da'ni si'ni Leví. Ni hua 'ngo güi, ni gahui' ni sí'. Sanj ataj si-nuguan' Yan'anj sisi niganj hua ni'na' xi' Melquisedec. ⁹ Ni ga'ue gataj né' sisi ngaa ga'ui' Abraham 'ngo rasun xi'nej rian ichi' rian xi' gu'naj Melquisedec, ni naru'ue nuguan'an Leví nga Abraham rian Melquisedec. Ni a'nej ni da'ni si'ni Leví rasun daj rian ni ngüi. ¹⁰ Ni ga'ue gataj né' daj xi'í si ngaa gahui Melquisedec nacaj dugüi' sij nga Abraham, ni hua guini'i Yan'anj sisi ga'nga Leví rian Abraham.

¹¹ Ni huin ni sij ni da'ni si'ni Aarón. Ni sisi ga'ue gahuin sa' nin' ni tsínj israelita, gui'yaj ni da'ni si'ni Leví, (daj si nahuin ra'a ni tsínj israelita si-ley Yan'anj rian ni da'ni si'ni tsínj gu'naj Leví) ni nitaj si ní'yanj si ga'na' ango chrej daj rún' huin Melquisedec. Sanj nun guisij gahuin sa' ni tsínj israelita, gui'yaj ni tsínj levita mánj.

Ni sé dugüi' Aarón huin chrej naca daj. ¹² Daj si ngaa naduna Yan'anj ni chrej, ni hua nian si naduna ley nej. ¹³ Ni chrej naca daj, ni nico' sij ango xi'nin' ni tsínj israelita. Ni a 'ngo ni tsínj huin xi'nin' daj nun gahuin chrej guiniquin' rian altar mánj.

¹⁴ Daj si ni'i daran' né' sisi ga'na' Señor nicaj sun rian né' rian xi' sí' huin tsínj gu'naj Judá. Ni nun gataj Moisés sisi ni tsínj nico' xi'nin' daj gahuin chrej mánj.

¹⁵ Hué dan ni ga'ue guini'i xanga' né' sisi naduna Yan'anj ni chrej daj. Daj si yyaj ni huin Cristo chrej naca daj rún' gahuin Melquisedec asij ná. ¹⁶ Ni nitaj 'ngo ley gui'yaj, ni gahuin Cristo 'ngo chrej. Daj si gataj ley daj un xi'nin' ga'na' ni chrej. Ni nitaj si ga'na' Cristo xi'nin' da mánj. Sanj Cristo huin chrej xi'í si gahuin nucuaaj sij ga ni'na' niganj sij aj. ¹⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo:

Hué re' huin chrej gane niganj.

Ni daj rún' gahuin Melquisedec chrej asij ná, ni hué daj huin re' nej.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo.

¹⁸ Hué dan ni xi'í ley dagahuin ni sij asij ná, sanj yyaj ni gahuin nini né' rian ley daj. Daj si ninaj ga'mi ley daj. Ni nitaj si ní'yan ga mánj. ¹⁹ (Ni a 'ngo ni tsínj nun guisij gahuin sa', gui'yaj si-ley Moisés mánj). Ngaa ni yyaj ni ana'uij né' sisi gui'yaj Yan'anj ango nuguan' sa' nga né'. Xi'í daj ni huaj né' gahuin nichrun' né' rian Yan'anj.

²⁰ Ni ngaa gataj Yan'anj sisi Cristo gahuin chrej naca daj, ni guta' nica yya Yan'anj sisi nuguan' xanga' huin. ²¹ Sanj nun guta' nica Yan'anj rian ni da'nij si'ni Leví asij ná ngaa gaxi'i ni sij gahuin ni sij chrej. Sanj gataj Yan'anj nuguan' nan rian Cristo:

Guta' nica Señor.

Ni si naduna si-nuguan' sij:

"Niganj gahuin re' chrej daj rún' gahuin Melquisedec asij ná."

Daj gataj Yan'anj gunun Cristo.

²² Hué dan ni xi'í Jesucristo, ni guini'i yya né' sisi hua sa' doj nuguan' nan daj nga nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi guimán asij ná. ²³ Ni xi'í si nun

ga'ue gane niganj ni chrej guimán asij ná, gui'yaj si ahui' ni sij, xi'í daj n̄i gahuin nico tsínj gahuin chrej. ²⁴ San̄i Jesús huin 'ngo chrej gane niganj. Xi'í daj urin sij huin chrej rian Yan'anj xi'í né'. N̄i a 'ngo tsínj s̄i ga'ue natu rian sij mánj. ²⁵ Hué dan n̄i 'ngo hua n̄i'na' Jesús. Xi'í daj n̄i ga'ue ganacaj niganj n̄in' Jesús daran' né' ngaa gahuin nichrun' né' rian Yan'anj xi'í man'an sij. Daj si niganj achínj jni'yaj Jesús rian Yan'anj xi'í né'.

²⁶ Hué gue Jesús huin chrej huin achij ní'yanj né'. Daj si hué sij huin tsínj sa' n̄in' ruhua. N̄i nitaj gaquin' da'ui sij mánj. N̄i nitaj si hua quij niman sij. N̄i gahuin n̄ini sij rian ni tsínj 'yaj gaquin'. N̄i nne sa' n̄in' sij xata' rian nne man'an Yan'anj xanga'. ²⁷ N̄i sé daj rún' gahuin ni chrej a'nin' guimán asij ná huin Jesús mánj. Daj si ya'yoj dagahui' sini ni sij xucu naga'ui' ni sij rian Yan'anj xi'í si-gaquin' man'an ni sij. As̄ij n̄i dagahui' ni sij xucu xi'í si-gaquin' ango ni ngüi. San̄i sé daj huin nga Jesús mánj. Daj si ngaa naga'ui' sij man'an sij xi'í né', n̄i urin yun naránj sij rian si-gaquin' né'. ²⁸ N̄i si-ley Moisés 'yaj sisi guinicaj sun ni tsínj achin gahuin sa' gahuin ni sij chrej a'nin'. San̄i da' s̄ij ga'ui' Yan'anj ley daj, n̄i guta' n̄ica yya Yan'anj ango nuguan' naca. N̄i da'n̄ij Yan'anj gahuin nuguan' naca daj. N̄i hua sa' n̄in' Jesús. N̄i gane niganj sij nej.

8

El mediador de un nuevo pacto

¹ Hué dan n̄i nuguan' huin rian scanij ni nuguan' a'm̄i rian án re' huin nuguan' xi'í chrej a'nin' niquin' rian Yan'anj xi'í né'. N̄i nne sij ne' chrej ra'a sa' Yan'anj nucuj nne xata'. ² N̄i hué Jesús unánj guitsi rian Yan'anj chruhua nuhui nne xata'. N̄i hué nuhui daj huin nuhui xanga', gui'yaj man'an Señor. N̄i sé ni tsínj man chruhua xungüi nan gui'yaj mánj. ³ N̄i niquin' daran' chrej a'nin' naga'ui' ni sij ni rasun nga ni xucu gaca rian Yan'anj. Xi'í daj n̄i hua n̄ian si guinicaj Jesús si naga'ui' sij rian Yan'anj nej. ⁴ N̄i sisi nne Jesús chruhua xungüi nan, n̄i s̄i gahuin sij chrej mánj. Daj si man ni chrej naga'ui' ni

rasun rian Yan'anj daj rún' a'nin' si-ley Moisés sun. ⁵ San̄i unánj guitsi ni chrej daj rian Yan'anj nga rasun man chruhua xungüi nan. N̄i ni rasun daj huin 'ngo da'nga' si mán xata'. As̄i daj rún' huin si-gaxun' ni rasun mán xata' huin ni rasun da nej. Daj si ngaa gaxi'i Moisés gui'yaj sij ducua Yan'anj, n̄i gataj Yan'anj gunun sij: "Ga cuidado re' sisi gui'yaj re' daran'anj daj rún' digyanj rian re' ngaa gané re' chra quij daj." Daj gataj Yan'anj gunun Moisés. ⁶ San̄i yyaj n̄i niquin' Jesús unánj guitsi sij rian Yan'anj. N̄i hua sa' doj si-sun sij daj nga si-sun ni chrej guimán asij ná. N̄i daj rún' hua sa' doj si-sun Jesús daj nga si-sun ni chrej daj, n̄i hué daj hua sa' nuguan' naca riqui Yan'anj rian né' daj nga si-ley Moisés. N̄i hua sa' doj nuguan' gataj yya Yan'anj rian né' yyaj rian nuguan' ga'mi sini Yan'anj anj.

⁷ N̄i sisi ga sa' n̄in' nuguan' gui'yaj yya sini Yan'anj nga ni tsínj israelita, n̄i nitaj si huaj sisi gui'yaj yya ruhua' yun Yan'anj nga né' mánj. San̄i hua yya gui'yaj yya ruhua' yun Yan'anj nga né'. ⁸ Hué dan n̄i ga'mi Yan'anj gaquin' rian ni ngüi guimán asij ná. N̄i gataj Yan'anj:

Hua 'ngo güi, n̄i gui'yaj yyā ango nuguan' naca nga ni dugüi' tsínj gu'naj Israel nga ni dugüi' tsínj gu'naj Judá, ataj man'an Señor.

⁹ N̄i sé daj rún' gui'yaj yyā nga ni xi ni sij huin ni tsínj guimán asij ná, n̄i sé daj gui'yaj yya ruhua' yun nga ni sij mánj.

N̄i asij ná ngaa guimán ni sij yu'uj gu'naj Egipto, n̄i guida'a ra'a ni sij, n̄i guir̄ij gan'anj ni sij.

San̄i rian nun dagahuin ni sij nuguan' gui'yaj yyā nga ni sij, n̄i gahuin anē rian ni sij, ataj man'an Señor.

¹⁰ Hué dan n̄i nan huin nuguan' naca gui'yaj yyā nga ni dugüi' Israel xiráj ga'j yo', ataj man'an Señor.

Gui'yā sisi gunun si-nuguan'anj chruhua niman ni sij.

N̄i garun̄j nuguan' daj chruhua niman ni sij nej.

N̄i gahuin Dan'anj ni sij man'anj.

N̄i gahuin ni sij ni tsínj guinico' man'anj.

11 Nĩ güi daj nĩ nitaj si hua nian sisi gataj ni sij rian dugüi' ni sij nga jnánj ni sij:

“Guini'í re' Señor.”

Sé daj gataj ni sij mánj.

Daj si guini'i daran' ni sij man'ánj.

Nĩ asij ni tsínj hua lij nga ni tsínj achij, nĩ guini'i daran' ni sij man'ánj.

12 Nĩ guinicā 'ngo niman nico rian si quij gui'yaj ni sij.

Nĩ nitaj aman nanun ruhuāj guini'inj si-gaquin' ni sij mánj.

Daj gataj Yan'anj gunun ni ngüi guimán asij ná.

13 Nĩ ngaa a'mi Yan'anj xi'í nuguan' naca gui'yaj yya nga né', nĩ huin ruhuaj gata sisi nuguan' hua gachin huin nuguan' gui'yaj yya sini Yan'anj nga ni ngüi guimán asij ná. Doj hua nĩ 'ngo ganahuij nuguan' daj.

9

1 Nĩ ngaa gui'yaj yya sini Yan'anj nga ni tsínj israelita, nĩ gataj snan'anj Yan'anj daj gui'yaj ni sij ngaa nahuin yu' ni sij guinico' ni sij Yan'anj. Nĩ gataj snan'anj Yan'anj daj ga nuhui gui'yaj ni sij chruhua xungüi nan. 2 Nĩ nuhui daj huin 'ngo nuhui atsij, gui'yaj ni sij. Nĩ ne' rian chruhua nuhui niquin' 'ngo candelero nga mesa taj si-chrachrunj Yan'anj. Nĩ yu'uj daj gu'naj rian hua sa'. 3 Nĩ ne' rucu ango atsij nico' chruhua nuhui daj gu'naj rian hua sa' nin'. 4 Nĩ chruhua hue' daj niquin' 'ngo gaga' oro rian utin' ni sij siquij. Nĩ ngaj si-chrúnj Yan'anj chrúnj gue daj. Nĩ da' ganicaj oro xiráj chrúnj daj nga. Nĩ chruhua chrúnj daj nun 'ngo siu huin gaga' oro. Nĩ chruhua siu daj nun si gu'naj maná. Nĩ chruhua chrúnj daj, nĩ nun chrun ni'í guinicaj tsínj gu'naj Aarón. Nĩ naxi'nanj da'nij chrun ni'í daj asij ná. Nĩ nun huij yej gara' chruhua daj. Nĩ rian huij yej daj garun Yan'anj ni nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. 5 Nĩ niquin' huij gaga' huin ángel gu'naj-á' querubines xiráj chrúnj daj. Nĩ nungüej ángel daj huin 'ngo da'nga' digyán sisi nne Yan'anj yu'uj daj. Nĩ hua ránj si-gachi nungüej ángel daj rian gayanj ni sij si-tun

xucu aránj rian si-gaquin' ni ngüi. Sanj yyaj nĩ sé si hua nian sisi ga'mi xe'ej xi'í go'ngo ni rasun daj mánj.

6 Nĩ ngaa hué daj gui'yaj xugüi ni sij ni rasun daj, nĩ ya'yoj atuj ni chrej chruhua hue' ne' rian daj sisi gui'yaj sun ni sij si-sun Yan'anj. 7 Sanj chruhua ango hue', nĩ atuj urin chrej a'nin'. Nĩ urin yun atuj sij da nasij yo'. Nĩ ngaa atuj sij, nĩ nicaj sij si-tun xucu sisi ga'ui' sij xi'í si-gaquin' man'an sij nga xi'í si-gaquin' ni ngüi huin gaquin' nun ni'i ni ngüi si gui'yaj ni sij. 8 Hué ducuanj daj, nĩ digyán Espiritu Santo sisi ngaa hua gue nne hue' ne' rian daj, nĩ achin si gahuin ni'nij chrej gatu ni ngüi chruhua ango hue' nne ne' chruhua huin rian hua sa' daj. 9 Hué ni nuguan' nan huin 'ngo chrej digyán Yan'anj rian né' man yyaj. Daj si naga'ui' ni chrej ni rasun nga ni xucu gaca rian Yan'anj. Sanj na'ue gahuin sa' niman ni ngüi rian Yan'anj, gui'yaj ni rasun nga ni xucu gaca naga'ui' ni chrej daj mánj.

10 Maan si a'mi ni nuguan' nan xi'í si xa né', si go'o né', nĩ daj gui'yaj né' nania' né'. Nĩ urin güenda nnee cúj né' a'nin' ni nuguan' nan sun. Nĩ ní'yanj ni nuguan' nan da nagi'yaj naca Yan'anj ni nuguan'.

11 Sanj hua ga'na' Cristo. Nĩ hué sij huin chrej a'nin' rian ni nuguan' naca daj. Nĩ gatúj sij chruhua nuhui sa'. Nĩ hua sa' daj, daj nga nuhui nne chruhua xungüi nan. Nĩ sé ra'a ni tsínj gui'yaj nuhui gatúj Jesús daj mánj. Daj si sé 'ngo nuhui nne chruhua xungüi nan huin mánj. 12 Nĩ sé tun stanę nga tun cero nicaj Cristo gatúj sij chruhua nuhui daj. Sanj urin yun gatúj sij rian hua sa' nin' daj nga si-tun man'an sij. Nĩ hué ducuanj daj gui'yaj sij si ganacaj sij niganj nin' né'. 13 Nĩ dagaman' ni chrej si-tun sicuj nga si-tun stanę rian nnee cúj ni ngüi nitaj si hua sa' nnee cúj. Nĩ hué daj gari yan'an ni sij cero rian nna daj. Nĩ dagaman' ni sij yaj cero daj rian nnee cúj ni ngüi daj. Nĩ gahuin sa' nnee cúj ni sij rian Yan'anj, gui'yaj tun xucu nga yaj cero. 14 Nĩ sisi gahuin sa' nnee cúj ni ngüi gui'yaj si-tun xucu, nĩ sa' doj gui'yaj si-tun man'an Cristo na'nin'-in' niman né'. Daj si xi'í Espiritu Santo

nne nġanj, nġ naga'ui' Cristo man'an sij rian Yan'anġ. Nġ nitaj 'ngō gaquin' da'ui sij mánġ. Nġ na'nin' si-tun man'an Cristo niman né' xi'í si-quij gui'yaj né'. Ngaa nġ ga'ue dagahuin né' rian Yan'anġ hua nġ'na'.

¹⁵ Ngaa nġ ga'na' Jesucristo gahui' sij xi'í si-gaquin' né'. Daj si gui'yaj né' gaquin' nun dagahuin né' nuguan' gui'yaj yya Yan'anġ ngā ni ngüi guimán asij ná. Yyaj nġ niquin' Jesús a'mi sij 'ngō nuguan' naġa rian né' daj gui'yaj né' gahuin sa' né' rian Yan'anġ. Xi'í daj nġ ga'ue nahuin ra'a nġanj né' ni rasun sa' mán xata', gui'yaj Cristo huin né' ni ngüi gaquinġ Yan'anġ. Daj si hué daj gataj yya Yan'anġ gunun né'.

¹⁶ Nġ naxi nicaj 'ngō tsínġ daj 'ngō yanġ ata sisiġ daj huin ruhua sij si gura' da'aj ni dugüi' sij si'yaj sij ngaa gahui' sij. Sanġ si ga'ue gura' da'aj ni dugüi' sij si'yaj sij ngaa nun gahuin gahui' sij mánġ. ¹⁷ Daj si si ga'ue gui'yaj ni sij rún' ataj ata daj ngaa hua nġ'na' sij nne sij. Sanġ ngaa gahui' tsínġ daj, nġ ga'ue gui'yaj ni sij daj rún' ataj ata daj. ¹⁸ Nġ ngaa gui'yaj yya sini Yan'anġ 'ngō nuguan' ngā ni ngüi guimán asij ná, nġ hua niġan si gayanj si-tun xucu xi'í gaquin' da'ui ni sij. ¹⁹ Nġ ngaa guisġj ga'mi Moisés daran' ni nuguan' huin si-ley Yan'anġ rian daran' ni ngüi, nġ guida'a sij si-tun cero ngā si-tun stanġe nachej sij nnee. Nġ guida'a sij tō xachij mare ngā ra'a coj gu'naj hisopo nej. Nġ dagaman' sij tun daj rian libro huin si-ley Yan'anġ ngā rian daran' ni ngüi nej. ²⁰ Nġ gataj snan'anġ Moisés rian ni ngüi: "Tun nan huin tun gayanj xi'í nuguan' gui'yaj yya Yan'anġ ngā né'. Nġ a'nin' Yan'anġ sun sisiġ dagahuin né' nuguan' daj." Daj gataj Moisés rian ni ngüi.

²¹ Nġ hué daj dagaman' Moisés tun daj nuhui atsij ngā rian ni rasun aráj sun ni sij chruhua nuhui ngaa gui'yaj sun ni sij si-sun Yan'anġ. ²² Nġ nico ni rasun nahuin sa' rian Yan'anġ gui'yaj si-tun xucu ataj si-ley Moisés. Nġ sisiġ nitaj tun gayanj, nġ si guinicaj Yan'anġ niman nico ngā si-gaquin' ni ngüi mánġ.

²³ Nġ asij ná nġ hua niġan sisiġ gahuin sa' ni rasun garasun ni chrej ngā si-tun xucu. Nġ rasun daj huin 'ngō da'nga' daj rún' huin ni rasun mán xata'. Sanġ ni rasun mán xata' si ga'ue gahuin sa' ni rasun daj, gui'yaj si-tun xucu mánġ. Urin si-tun man'an Cristo ga'ue gui'yaj sisiġ gahuin sa' ni rasun daj. ²⁴ Daj si nun gatu Cristo chruhua nuhui gui'yaj ni tsínġ. Daj si nuhui gui'yaj ni sij asij ná huin 'ngō da'nga' daj rún' huin nuhui mán xata'. Sanġ gatúġ Cristo chruhua nuhui mán xata'. Nġ yyaj niquin' sij achínġ jni'yaj sij rian Yan'anġ xi'í né'. ²⁵ Nġ nun gatu Cristo chruhua nuhui nne xata' sisiġ nico' huaj naga'ui' sij man'an sij rian Yan'anġ daj rún' gatúġ chrej a'nin' urin nasġj yo' asij ná. Nġ nicaj chrej daj si-tun xucu huaj sij. Sanġ sé si-tun man'an sij nicaj sij gatúġ sij rian hua sa' nġn' ruhua mánġ. ²⁶ Sisiġ hué daj gui'yaj Jesús, nġ hua niġan sisiġ nico' huaj guġran' sij sayun asij ngaa guerenga' xungüi. Sanġ yyaj ruhua ganahuiġ xungüi, nġ ga'na' Cristo. Nġ urin yun naga'ui' sij man'an sij rian Yan'anġ sisiġ ga'ne sij si-gaquin' né'.

²⁷ Nġ ni'i né' sisiġ urin yun gahui' daran' né' huin né' ni ngüi man chruhua xungüi nan. Hué dan nġ da ruġu, ni guġniquin' né' rian Yan'anġ. Nġ nagui'yaj yya Yan'anġ xi'í si-gaquin' né'. ²⁸ Hué ducuánġ daj, nġ urin yun naga'ui' Cristo man'an sij gahui' sij xi'í si-gaquin' nico ni ngüi. Nġ ngaa ga'na' ruhua' yún sij, nġ sé si ga'na' gahui' sij xi'í si-gaquin' ni ngüi mánġ. Sanġ ga'na' Cristo sisiġ naġaj sij ni ngüi ana'uiġ sisiġ ga'na' sij.

10

¹ Nġ si-ley Moisés huin 'ngō da'nga' digyán daj hua si sa' gui'yaj Yan'anġ da ne' ruġu rian né'. Nġ sé daj rún' hua si-ley Moisés hua si sa' da mánġ. Asij ná nġ yoyo' huaj ni sij rian Yan'anġ naga'ui' ni sij xucu xi'í si-gaquin' ni sij. Sanġ nitaj aman ga'ue gahuin sa' niman ni sij rian Yan'anġ, gui'yaj ley da mánġ. ² Nġ sisiġ ga'ue gahuin sa' niman ni sij xi'í si naga'ui' ni sij xucu rian Yan'anġ, ngaa nġ si dagahui' ni sij xucu rian Yan'anġ ga' mánġ. Daj si 'ngō gahuin sa' ni sij xi'í si gui'yaj ni sij. Nġ

nitaj si gahuin ruhua ni sij nga si-gaquin' ni sij manj. ³ Sanj yoyo' ngaa dagahui' ni sij xucu, ni nanun ruhua ni sij sisi da'ui ni sij gaquin'. ⁴ Daj si si ga'ue ga'ne si-tun sicuj nga si-tun stane si-gaquin' ni ngui manj. ⁵ Xi'í daj ni ngaa gatúj Cristo chruhua xungüi nan, ni gataj sij gunun Yan'anj:

Na'uej ruhua re' sisi dagahuij xucu rian re'.

Ni na'uej ruhua re' sisi riquij rasun rian re'.

Sanj gui'yaj xugui re' nnee cü xi'ij.

⁶ Ni nun aran' ruhua re' ni'yaj re' xucu aca nga xucu gahui' xi'í gaquin' manj.

⁷ Ngaa ni gatá gunún re':

"Huëj 'na' rian re' gui'yá si aran' ruhua re' huin re' Yan'anj.

Daj si hué daj garun ni sij xi'ij chruhua libro daj asij ná."

Daj gataj Cristo gunun Yan'anj.

⁸ Ni hua sini gataj Cristo gunun Yan'anj: "Nun aran' ruhua re' ni'yaj re' ni xucu dagahui' ni ngui rian re' nga ni rasun a'ui ni sij rian re' nej, xucu ahui' sisi xi'ne si-gaquin' ni sij nej. Nun huin ruhua re' sisi hué daj gui'yaj ni ngui manj." Daj gataj Cristo. (Ni a'ui' ni sij ni rasun daj daj rún' gataj si-ley Moisés.)

⁹ Ngaa ni gataj ruhua' yún Cristo: "Huëj 'na' rian re' gui'yá si aran' ruhua re' huin re' Yan'anj." Daj gataj sij.

Ni huin ruhua gata sisi ga'ne Cristo ducuanj nicaj sini ni sij. Ni nagui'yaj Cristo ango ducuanj naca huin si-nuguan' man'an sij. ¹⁰ Ngaa ni gahuin sa' niman né' rian Yan'anj, 'yaj si dagahuin Jesús si garan' ruhua Yan'anj. Daj si urin yun naga'ui' sij man'an sij gahui' sij niganj nin' xi'í si-gaquin' né'.

¹¹ Xanga' ni ya'yoj niquin' daran' ni chrej 'yaj sun ni sij rian Yan'anj. Ni naga'ui' ni sij xucu rian Yan'anj. Sanj nitaj aman ga'ue xi'ne si-gaquin' ni ngui, gui'yaj ni xucu naga'ui' ni sij da manj.

¹² Sanj urin yun naga'ui' Cristo man'an sij rian Yan'anj gahui' sij urin niganj nin' xi'í si-gaquin' ni ngui. Ngaa ni gan'anj gane sij ne' chrej ra'a sa' man'an Yan'anj. ¹³ Ni

yyaj ni ana'uij sij sisi guta' sij dacój sij rian ni tsinj unun' nga sij, gui'yaj Yan'anj.

¹⁴ Urin yun naga'ui' Cristo man'an sij rian Yan'anj. Xi'í daj ni niganj nin' gahuin sa' niman ni ngui hua sa' rian Yan'anj. ¹⁵ Ni hué daj ga'mi xanga' Espiritu Santo asij ná. Hua sini gataj-á':

¹⁶ Ngaa gachin ni güi daj, ni hué nan huin nuguan' gui'yaj yyaj nga ni sij.

Gui'yá sisi guinun si-lëy niman ni sij.

Ni garunj ley daj chruhua niman ni sij nej.

Daj gataj Espiritu Santo.

¹⁷ Ngaa ni gataj ruhua' yún sij:

Ni nitaj aman nanun ruhua' ni'inj si-gaquin' ni sij nga ni rasun quij, gui'yaj ni sij manj.

Daj gataj Espiritu Santo.

¹⁸ Hué dan ni xi'í si guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico rian si-gaquin' né', ni nitaj si ni'yanj sisi naga'ui' né' rasun rian Yan'anj xi'í si-gaquin' né' ga manj.

¹⁹ Hué dan ni xi'í si-tun man'an Jesucristo, ni nitaj si guxu'ui' né' gatu né' rian hua sa' nin' daj huin ducua Yan'anj huin in re' jnan nga xica'ui. ²⁰ Ni ga'nij Cristo 'ngo chrej naca gache' xi'í si gahui' nnee cúj sij. Ni xi'í daj ni ga'ue gatu né' rucu atsij nico' chruhua ducua Yan'anj. Ni chrej naca daj huin nnee cúj man'an sij. ²¹ Ni hua 'ngo chrej huin achij nin' niquin' sij rian Yan'anj xi'í né' huin sij Jesucristo. ²² Xi'í daj ni gan'anj nichí né' rian Yan'anj. Ni xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús, ni gahuin yya ruhua né' sisi ga'ue guinico' sa' né' Yan'anj. Ni si ganani ruhua né' xi'í gaquin' da'ui né'. Daj si na'nin' Yan'anj si-tun man'an Jesús chruhua niman né'. Ni nahuin sa' nnee cúj né' xi'í si gata' nnee né' chruhua nnee sa'.

²³ Ni 'ngo ga nica ruhua né'. Ni si gahuin hij ruhua né' nga nuguan' sa' gui'yaj Yan'anj nga né' huin nuguan' nata' né' rian ni ngui. Daj si dagahuin Yan'anj nuguan' gui'yaj yya nga né'. ²⁴ Ni nana' né' ducuanj daj ga'ue gahuin 'i ruhua go'ngo' guini'í ni duguí'. Ni hué daj gui'yaj né' sisi gui'yaj sa' go'ngo' rian ni duguí'. ²⁵ Ni si duna né' si nahuin yu' né' nga ni duguí' né', si hua ngui nitaj si nico'

ducuánj daj. Sanj dugu'nun' né' ga'ui' chrej né' rian ni dugüi' né', xi'í si ni'i né' sisi gahuin nıchrun' güi ga'na' Señor.

Advertencia al que peca deliberadamente

²⁶ Daj si sisi hua ni'i né' nuguan' xanga', ni ga gue gui'yaj né' gaquin' ngaa ni'i né' sisi gaquin' huin 'yaj né', ni nitaj si naránj rian si-gaquin' né' mánj. ²⁷ Hué dan ni niqıi nın' ruhua niman né' sisi urin si ana'uij né' huin si gui'yaj Yan'anj castigo né' gunun' né' rian aca yan'an nga ni ngüi unun' nga Yan'anj. ²⁸ Tsınj na'ue dagahuin si gataj si-ley Moisés, ni gahui' sí', gui'yaj si-nuguan' huıj hua'niı tsınj guini'i sisi gui'yaj sí' gaquin'. Ni sı nahuin 'ı ruhua ni sıj guıni'i ni sıj sí' mánj. ²⁹ Ni sisi hué daj gahuin asıj ná, ni nıco doj gahuin castigo tsınj 'yaj quıj rian da'nıj Yan'anj. Ni 'yaj sıj sisi nitaj si ní'yanj si-tun man'an Jesús. Ni hué si-tun man'an Jesús gui'yaj sisi gahuin sa' niman né' rian Yan'anj. Ni gui'yaj yya Yan'anj nga né' xi'ı tun daj. Ni 'yaj quıj sıj rian Espıritu Santo. Ni hué Espıritu Santo huin sı gui'yaj sinduj rian sıj. ³⁰ Ni ni'i né' Señor gataj: "Man'anj huin si gui'yaj castigo. Ni narı'ue daj rún' gui'yaj quıj ni sıj." Daj gataj Señor.

Ni gataj ruhua' yún Señor: "Nagui'yaj yya Señor nga ni ngüi nıco' man'an sıj." Daj gataj Señor.

³¹ Hué dan ni nuguan' xu'ui' huin si guıran' tsınj guıda'a Yan'anj hua ni'na'.

³² Hué dan ni nanun ruhua áre' daj gui'yaj ni é re' ni güi gachın ngaa guxuman sini chruhua áre' ni'yaj áre' Jesús. Daj si guıxıguın chruhua niman án re', gui'yaj Yan'anj. Ni gahuin nucıaj áre' guıran' a ni é re' sayun nıco. ³³ Ni ga'mi quıj ni sıj rian ni é re'. Ni chran' yun'unj ni sıj a ni é re' rian daran' ni ngüi. Ni guınicaj dugüi' a ni é re' nga ango ni dugüi' ni é re' ngaa hué daj chran' yun'unj ni sıj ni dugüi' ni é re'. ³⁴ Ni nani yaco ruhua áre' ni'yaj áre' ni dugüi' a ni é re' gunun dıcuaga'. Ni gahuin niı' ruhua ni é re' ngaa ga'nej ni sıj si'yaj áre'. Ni hué daj gui'yaj áre' si hua ni'i a ni é re' sisi sa' doj hua si'yaj áre' mán xata'. Ni

ga nıganj si'yaj áre' daj. ³⁵ Hué dan ni sı ga'nın' ruhua áre' si guxuman ruhua áre' ni'yaj áre' Yan'anj. Daj si guı'yaj sa' Yan'anj nga áre' xi'ı si xuman ruhua áre' ni'yaj áre' Yan'anj. ³⁶ Ni hua niın si gunucıaj áre' nga sayun ran' ni é re'. Ngaa ni ga'ue gui'yaj áre' daj rún' huın ruhua Yan'anj si gui'yaj áre'. Ngaa sıj ni nahuın ra'a áre' ni rasun daj rún' gataj yya Yan'anj rian án re'.

³⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: Gahuin nıchrun' ga'na' Señor.

Ni sı gahuin ran sıj ga'na' sıj mánj.

³⁸ Tsınj hua niıca niman, ni gunucıaj sıj gane sıj xi'ı si xuman ruhua sıj ni'yaj sıj man'anj.

Sanj sisi dına sıj si-nuguan'anj, ni sı gahuin niı' ruhuıj ni'yı sıj mánj.

Gataj si-nuguan' Yan'anj.

³⁹ Sanj sé rún' huın ni tsınj dına si-nuguan' Yan'anj huın né' sisi gahuin né' castigo rian yan'an mánj. Daj si huın né' ni tsınj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Xi'ı daj ni ganacaj Yan'anj né'.

11

La fe

¹ Ni ngaa ataj né' sisi xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, ni huın ruhuaj gata sisi ni'i sa' né' sisi nahuın ra'a né' si ana'uij né'. Ni gahuin yya ruhua né' nga nuguan' nun ni'i rian né'. ² Ni xi'ı si guxuman ruhua ni tsınj guımán asıj ná ni'yaj ni sıj Yan'anj, ni ga'mi 'ueé Yan'anj xi'ı ni sıj.

³ Ni ni'i né' sisi gui'yaj Yan'anj ni xungüi nga xata' xi'ı si-nuguan'anj. Ni hué daj ni'i né' xi'ı si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ni ngaa gui'yaj Yan'anj daran' ni rasun ni'i rian né', ni garáj sun Yan'anj ni rasun sı ga'ue guini'i rian né'.

⁴ Ni xi'ı si guxuman ruhua tsınj gu'naj Abel ni'yaj sıj Yan'anj, ni hua sa' ofrenda naga'ui' sıj daj nga ofrenda naga'ui' jnánj sıj Caın. Ni xi'ı daj ni gataj Yan'anj sisi hua niıca niman tsınj gu'naj Abel. Ni nahuın ra'a Yan'anj si-ofrenda sıj. Hué daj ni nınj si hua gahui' Abel asıj ná, sanj hua gue a'mi sıj xi'ı si guxuman ruhua sıj ni'yaj sıj Yan'anj.

⁵ Nĩ xi'í si guxuman ruhua tsínj gu'naj Enoc ni'yaj sij Yan'anj, nĩ nicaj Yan'anj sij gan'an xata'. Nĩ nun gahui' sij. Nĩ nun nari' ni dugüi' sij man'an sij. Daj si Yan'anj nicaj gan'anj sij xata'. Nĩ ataj si-nuguan' Yan'anj sisi asij ngaa achin nicaj Yan'anj gan'anj sij xata', nĩ ga'mi sa' Yan'anj xi'í Enoc. ⁶ Sanĩ sisi nitaj si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nĩ si ga'ue gui'yaj né' si aran' ruhua Yan'anj mánj. Daj si sisi huin ruhua né' gahuin nĩchrun' né' rian Yan'anj, nĩ hua nian sisi guxuman ruhua né' sisi hua yya hua Yan'anj. Nĩ hua nian sisi guxuman ruhua né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga ni ngüi nano' Yan'anj.

⁷ Nĩ xi'í si guxuman ruhua tsínj gu'naj Noé ni'yaj sij Yan'anj, nĩ dagahuin 'ueé sij si gataj snan'anj Yan'anj gunun sij. Nĩ xi'í daj gui'yaj sij 'ngõ rio xxi taj rian nnee. Nĩ hué daj ga'ue ganani ni dugüi' sij rian sayun ga'na'. Daj si hua gataj chrun Yan'anj gunun Noé daj gahuin chruhua xungüi ngaa gane Noé asij ná. Nĩ xi'í si xuman ruhua Noé ni'yaj sij Yan'anj, nĩ digyán sij sisi da'ui ni ngüi guimán asij ná gaquin'. Nĩ xi'í si guxuman ruhua sij, nĩ gahuin sij tsínj hua nica niman gataj Yan'anj.

⁸ Nĩ xi'í si guxuman ruhua tsínj gu'naj Abraham ni'yaj sij Yan'anj, nĩ dagahuin sij ngaa gaquinj Yan'anj gan'anj sij. Daj si gataj Yan'anj gunun sij sisi gahui sij gan'anj sij 'ngõ yu'uj rian nun ni'i man'an sij. Nĩ yu'uj daj gahuin do'ój sij, gui'yaj Yan'anj. ⁹ Nĩ rún' huin 'ngõ tsínj 'na' ango xuman', nĩ da'nga' daj gane sij yo'ój daj xi'í si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nĩ hua gataj yya Yan'anj gunun sij sisi ga'ue gane sij yo'ój daj. Nĩ gane sij 'ngõ hue' atsij nga da'nij sij Isaac nga da'nĩ si'nĩ sij Jacob. Nĩ daj rún' gataj yya Yan'anj si yo'ój daj gahuin do'ój Abraham, nĩ hué daj gataj yya Yan'anj gunun Isaac nga Jacob nej. ¹⁰ Daj si ana'uij Abraham sisi gane sij ango xuman' ne' xata' rian man hue' sa' nĩn' ruhua. Nĩ Yan'anj huin si gani ruhua daj ga xuman' daj. Nĩ Yan'anj huin si gui'yaj ni hue' sa' daj.

¹¹ Hué dan nĩ xi'í si guxuman ruhua

yun'unj xana gu'naj Sara ni'yaj unj Yan'anj, nĩ gunucuj unj guiri' unj 'ngõ lij. Nĩ gahuin unj 'ngõ yun'unj xana yatin achij nĩn' ruhua. Nĩ ga'nga 'ngõ lij, gui'yaj unj. Daj si guxuman ruhua unj sisi hua yya nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga unj. ¹² Nĩ achij nĩn' ruhua Abraham chruhua gahui' sij. Sanĩ ducu guixi'nanj ni da'nĩ si'nĩ sij. Nĩ gahuin nico ni da'nĩ si'nĩ sij daj rún' hua nico ni yati' mán xata' nga ni yo'ój chru mán du'ua nnee yan'anj nej. Ni si ga'ue gunucó' gayó' ni yo'ój chru da mánj.

¹³ Nĩ nunj si achin nahuin ra'a ni tsínj guimán asij ná nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni sij, sanĩ 'ngõ guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj ngaa gahui' ni sij. Nĩ xi'í si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, nĩ guini'i ni sij nuguan' sa' gui'yaj Yan'anj nga ni sij ni güi ga'na'. Nĩ gahuin nia' ruhua ni sij nga nuguan' sa' gui'yaj Yan'anj ni güi daj. Nĩ xacaj ni sij cuenta sisi tsínj 'na' anej chrej huin ni sij. Nĩ sé xánj ni sij huin xungüi nan, gataj ni sij. ¹⁴ Nĩ ngaa hué daj a'mi ni ngüi, nĩ nata' yya ni sij sisi nano' ni sij 'ngõ xuman' gahuin xánj ni sij. ¹⁵ Nĩ sisi gani ruhua ni tsínj daj sisi xuman' rian gahui ni sij huin xánj ni sij, nĩ ga'ue nanicaj ni sij nan' sij xánj ni sij daj. ¹⁶ Sanĩ huin ruhua ni sij 'ngõ xuman' sa' gane ni sij daj nga xánj ni sij. Nĩ xuman' sa' daj huin xata'. Xi'í daj nĩ nitaj si na'aj Yan'anj gahuin Dan'anj ni sij. Daj si hua gui'yaj xugüi Yan'anj 'ngõ xuman' rian guiman ni sij huin xata'.

¹⁷ Nĩ xi'í si guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'anj, nĩ guida'a sij da'nij sij Isaac. Nĩ ga'uej ruhua sij dagahui' sij urin da'nij sij naga'ui' sij sí' rian Yan'anj. Daj si xacaj Yan'anj da'nga' si gui'yaj Abraham. Nĩ hua gui'yaj yya Yan'anj 'ngõ nuguan' nga Abraham xi'í Isaac. ¹⁸ Nĩ hua gataj snan'anj Yan'anj gunun Abraham: "Guini'i ni ngüi ni da'nĩ si'nĩ re', gui'yaj da'nij re' Isaac." Daj gataj Yan'anj rian Abraham. ¹⁹ Nĩ gani ruhua Abraham sisi ga'ue gana'nij ni niman, gui'yaj Yan'anj. Doj nĩ dagahui' Abraham da'nij sij. Sanĩ na'uej ruhua Yan'anj sisi gahui' Isaac.

Ngaa n̄i güenda Abraham, n̄i rún' huin sis̄i hua gahui' da'n̄ij sij. San̄i nahuin ra'a ruhua' yún sij da'n̄ij sij.

²⁰ Hué dan n̄i xi'í si guxuman ruhua ts̄ínj gu'naj Isaac ni'yaj sij Yan'anj, n̄i ga'mi sij 'ngo nuguan' sa' xi'í si gahuin nga nungüej da'n̄ij sij Jacob nga Esaú ni güi ga'na'.

²¹ N̄i xi'í si guxuman ruhua ts̄ínj gu'naj Jacob ni'yaj sij Yan'anj, n̄i ga'mi sij nuguan' sa' xi'í si gahuin nga nungüej da'n̄ij José. N̄i hué daj gui'yaj sij ngaa ruhua gahui' sij. N̄i ga'mi sa' sij rian Yan'anj ngaa runun sij chrun huaj sij.

²² Hué dan n̄i xi'í si guxuman ruhua José ni'yaj sij Yan'anj, n̄i gataj snan'anj sij sis̄i hua güi, n̄i gahui ni ngüi israelita yo'ój Egipto gan'anj ni sí'. N̄i hué daj gui'yaj sij ngaa ruhua gahui' sij. N̄i ga'nin' sij sun daj gui'yaj ni sí' nga si-cúj sij.

²³ N̄i xi'í si guxuman ruhua chrej Moisés nga nni sij ni'yaj nungüej nica sí' Yan'anj, n̄i garij hūi nungüej nica sí' chra hua'nij yahui sij ngaa ga'nga sij. Daj gui'yaj nungüej nica sí', si guini'i nungüej nica sí' sis̄i niá' hua sij. N̄i nun guxu'ui' nungüej nica sí' ngaa ga'nin' rey sun rian ni ngüi sis̄i gahui' daran' ni da'n̄i sno'o ni sij.

²⁴ N̄i xi'í si guxuman ruhua Moisés ni'yaj sij Yan'anj ngaa gachij sij, n̄i na'uej ruhua sij si gataj ni ngüi sis̄i da'n̄ij da'n̄i xana rey nne Egipto huin sij mánj. ²⁵ San̄i garan' ruhua sij guiran' sij sayun nga ni ts̄ínj nico' Yan'anj. Daj si na'uej ruhua sij gahuin niá' ruhua sij doj yo' nga ni gaquin' gui'yaj ni ts̄ínj guimán Egipto.

²⁶ N̄i ga'nin' ruhua sij sis̄i ga'mi quij ni ngüi rian sij xi'í si nicaj dugüi' sij nga Cristo. Daj si gani ruhua sij sis̄i sa' si-nuguan' Cristo daj nga daran' rasun sa' man yo'ój Egipto. N̄i guini'i sa' sij sis̄i gui'yaj sa' Yan'anj nga sij. ²⁷ N̄i xi'í si guxuman ruhua Moisés ni'yaj sij Yan'anj, n̄i gahui sij Egipto gan'anj sij. N̄i nun guxu'ui' sij si ga'man ruhua rey daj ni'yaj sí' sij. N̄i nunj si nun guini'i rian sij man'an Yan'anj, san̄i gahuin nica ruhua sij nga si-chrej Yan'anj. Daj si guini'i sa' niman sij sis̄i niquin' Yan'anj nga sij. ²⁸ N̄i xi'í si guxuman ruhua Moisés ni'yaj sij

Yan'anj, n̄i gui'yaj sij gui'yanj Pascua. N̄i ga'nin' sij sun sis̄i gan'anj gari ni sij tun xachij rian ni hue'. Ngaa n̄i s̄i gahui' ni da'n̄ij ni ts̄ínj israelita, ni si xahua', gui'yaj ángel huin ángel 'yaj ahui' ni ngüi.

²⁹ Hué dan n̄i xi'í si guxuman ruhua ni ts̄ínj israelita ni'yaj ni sij Yan'anj, n̄i gachin ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj gu'naj Nnee Yan'anj Mare. N̄i yo'ój naco huin rian gachin ni sij dani nnee yan'anj daj, gui'yaj Yan'anj. San̄i ngaa gahuin ruhua ni ts̄ínj man Egipto gachin ni sij rian gachin ni ts̄ínj israelita, san̄i gahui' ni sij chruhua nnee, gui'yaj nnee daj.

³⁰ N̄i xi'í si guxuman ruhua ni ts̄ínj israelita ni'yaj ni sij Yan'anj, n̄i gané xingá yej xxi ganicaj du'ua xuman' Jericó, gui'yaj Yan'anj. N̄i guis̄ij ichij güi gachéj ni ts̄ínj israelita ngaa ganicaj ni sij rucú xingá yej xxi daj.

³¹ N̄i Rahab huin 'ngo yun'unj xana achéj man'an. N̄i xi'í si guxuman ruhua unj ni'yaj unj Yan'anj, n̄i nun gahui' nuguan'an unj nga ni ngüi nun dagahuin rian Yan'anj daj. Daj si ga'nij unj ducua unj gatu hūij ts̄ínj israelita huin nungüej sí' ts̄ínj huin ruhua guini'i daj hua xuman' Jericó.

³² N̄i daj hua ango nuguan' gatā ruhua á re' únj. Nun riquij tiempo garúnj xi'í ts̄ínj gu'naj Gedeón nej, Barac nej, Sansón nej, Jefe nej, David nej, Samuel nej nga ni ts̄ínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

³³ N̄i xi'í si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, n̄i gui'yaj gana ni sij rian ni rey guimán asij ná. N̄i sa' gui'yaj yya ni sij si-gaquin' ni ngüi. N̄i guiri' ni sij nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni sij. N̄i naranj ni sij du'ua ni sigue'ej xxi nej. ³⁴ N̄i dina'aj ni sij yan'an huee nun gaca ni sij, gui'yaj yan'an daj. N̄i ganani ni sij rian ni ts̄ínj ata espada nano' dagahui' ni sij. N̄i ngaa ninaj ni sij, n̄i nari' fuerza ni sij, gui'yaj Yan'anj. N̄i gahuin nucua ni sij gui'yaj gana ni sij scanij ni sayun ngaa uda' ni sij nga ango xuman'. N̄i gunucua ni sij gui'yaj gana ni sij rian ango xi'nin' xxi ni ts̄ínj unun' nga ni sij. ³⁵ N̄i hua dugüi' ni ngüi xana ganá'nij scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj.

Ni guiran' ango ni sij sayun, gui'yaj ni tsínj ga niqúi hua. Ni na'uej ruhua ni sij sisi gahuin ní'nij ni sij rian ni tsínj xi'i daj. Daj si huin ruhua ni sij gana'nij sa' ni sij scanij ni niman. ³⁶ Ni guiran' ango ni sij sayun. Daj si ga'mi ducu ni ngüi rian ni sij. Ni duguayun ni sí' nne' ni sij. Ni numij ni sí' cadena ni sij. Ni garij ni sí' ducuağa' ni sij. ³⁷ Ni ga'ui' ni ngüi yej da'aj ni sij. Ni ga'nin' ni sí' cera a'nin' chrun da'aj ni sij. Ni gahui' ango ni sij, gui'yaj espada. Ni nun ni sij nnij xachij nga nnij stane gachéj ni sij go'ngo yu'uj rian quij. Ni yaco guiran' ni sij. Ni nico' huaj guiran' ni sij sayun. Ni chran' yun'unj ni ngüi ni sij nej. ³⁸ Ni xi'í si sa' niman ni sij, ni nun ní'yanj ni ngüi man chruhua xungüi nan sisi gane ni sí' scanij ni sij. Ni gachéj huí ni sij riqui quij gui'yanj naco nga riqui ango quij nej. Ni guimán huí ni sij chruhua huej nga chruhua yu'uj taj riqui yo'ój nej.

³⁹ Hué dan ni nunj si ga'mi sa' Yan'anj xi'í si guxuman sa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, sanj nun nahuin ra'a ni sij nuguan' gui'yaj yya Yan'anj ga'na' rian ni sij. ⁴⁰ Daj si hua gani sini ruhua Yan'anj daj gui'yaj sa'aj nga né'. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi guinicaj dugüi' né' nga ni sij gahuin nica niman daran' né', gui'yaj Yan'anj.

12

Puestos los ojos en Jesús

¹ Hué dan ni xi'í si man nico ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, ni da' ganicaj ni sij xi'nij né' ni'yaj ni sij daj 'yaj né', nga ni duna né' 'ngo yu'uj daran' ni rasun chran' yun'unj né'. Ni hué daj duna né' daran' ni gaquin' ya'i ata né'. Ni daj rún' 'yaj ni tsínj unánj nga huin ruhua ni sij gui'yaj gana ni sij rian dugüi' ni sij, ni hué daj gui'yaj fuerza né' si-chrej Yan'anj. Sanj gahuin din'inj né' gache né' chrej daj. ² Ni ga'nij né' rian né' rian nne Jesús. Daj si hué sij gui'yaj si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ni hué sij gui'yaj sisi guxuman niganj ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ni guiran' Jesús sayun nga guinico' sij rian rugutsj. Sanj

nun nahuij ruhua sij guiri' sij si-na'aj, si hué daj gahui' sij rian rugutsj. Daj si hua ni'i sij sisi nga guisij guiran' sij sayun daj, ni nin' ruhua gahuin nia' ruhua sij. Nga ni gan'anj gane sij ne' chrej ra'a sa' Yan'anj xata'. ³ Nga ni gani ruhua á re' daj guiran' Jesús. Daj si guiran' sij nico sayun, gui'yaj ni tsínj xi'i huin ni tsínj 'yaj gaquin'. Xi'í daj ni si guinichre ni é re' si-chrej Yan'anj. Ni si guininaj niman án re' manj.

⁴ Ni unun' yya ni é re' nga sichre xi'í si na'uej ruhua á re' gui'yaj á re' gaquin'. Sanj nun gahuin gayanj si-tun man'an án re' xi'í si-nuguan' Yan'anj manj. ⁵ Ni guini'yun ruhua ni é re' nga ducuanj digyan Yan'anj rian án re' rún' huaj. A'mi Yan'anj rian né' rún' huin da'nij Yan'anj huin né'. Ni gataj si-nuguan' Yan'anj: Da'ní huin re'.

Ni si gani ruhua re' si nitaj si ní'yanj castigo 'yaj Señor nga re'.

Ni si guinichre ruhua re' nga digyan Señor si-gaquin' re' rian re' manj.

⁶ Daj si a'nin' Señor chrej rian ni tsínj 'i ruhua sij.

Ni daran' ni tsínj nahuin ra'a Yan'anj huin da'ni, ni huin ni sij castigo, 'yaj Señor.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁷ Ga'nin' ruhua á re' nga castigo 'yaj Yan'anj nga ni é re'. Daj si 'yaj Yan'anj sisi ni é re' huin da'ni. Ni daran' ni tsin' ni huin castigo, 'yaj ni chre. ⁸ Ni 'yaj Yan'anj castigo daran' ni da'ni. Nga ni sisi nitaj si huin ni é re' castigo, 'yaj Yan'anj, nga ni sé si hua yya huin ni é re' da'nij Yan'anj manj. Sanj huin in re' ni tsínj nitaj chrej.

⁹ Ni ango nuguan' huin sisi nga ga lij né', ni gahuin né' castigo, gui'yaj chrej né'. Xi'í si gui'yaj ni sij daj, ni a'mi sa' né' xi'í si gui'yaj ni sij. Ni sisi hué daj dagahuin né' rian chrej né' man chruhua xungüi nan, ni un sin huin, ni nun dagahuin sa' né' doj rian chrej niman né' nne xata' únj. Daj si sisi hué daj gui'yaj né', ni gane niganj né' nga Yan'anj anj. ¹⁰ Doj gue güi gui'yaj ni chrej né' castigo né'. Ni gui'yaj ni sij nga né' daj rún' huin ruhua ni sij. Sanj 'yaj Yan'anj castigo né' güenda si gahuin sa' niman né' daj rún' hua sa'

niman man'an Yan'anj. ¹¹ Hué hora ngaa ran' né' castigo, n̄i nitaj si hua niã' ruhua né'. Maan si nani ruhua né' 'yaj. San̄i da rucu, n̄i gahuin chr̄un né', 'yaj castigo daj. N̄i ḡa'ue gache né' 'nḡo chrej n̄ica. N̄i gahuin din'inj ruhua né' nej.

Los que rechacen la gracia de Dios

¹² Ngaa n̄i gūi'yaj ni é re' sisi n̄ari' ruhua ni é re'. N̄i gūi'yaj ni é re' sisi gūisiqui' ra'a ni é re'. N̄i nagui'yaj ran ni é re' dacój ni é re' sisi gache sa' ni é re' si-chrej Yan'anj anj. ¹³ N̄i nagui'yaj sa' á re' chrej n̄ica gache ni é re'. Ngaa n̄i s̄i guduna dacój tsínj yacuan daj ango chrej gache sij mánj. San̄i nahuin dacój sij gūi'yaj chrej n̄ica daj, gūi'yaj á re'.

¹⁴ Dugu'nun' a ni é re' si ḡa din'inj gane a ni é re' nḡa daran' ni nḡüi. N̄i dugu'nun' a ni é re' si gahuin sa' niman án re' rian Yan'anj. Daj si sisi nitaj ḡa sa' ruhua né', n̄i s̄i guini'i né' Señor mánj. ¹⁵ N̄i ḡa cuidado ni é re' sisi n̄i a 'nḡo ni é re' si duna sinduj gūi'yaj Yan'anj xi'í né'. N̄i ḡa cuidado ni é re' sisi s̄i guixira' 'nḡo ya'a yaj' scanij a ni é re'. N̄i ya'a yaj' daj huin 'nḡo tsínj nan'an ruhua ni'yaj dugüi' sij. Daj si tsínj daj 'yaj sisi uyan ḡa quij niman ni dugüi' sij daj rún' hua man'an sij. ¹⁶ N̄i a 'nḡo ni é re' s̄i ga'mi nḡa squira' mánj. N̄i s̄i gani ruhua á re' sisi sé si sa' si 'na' rian Yan'anj mánj. Daj si hué daj gūi'yaj tsínj gu'naj Esaú huin sij si xahua'. San̄i guru'ue sij si-sun sij rian jnánj sij Jacob sisi natu sí' rian sij gahuin sí' tsínj huin achij. N̄i urin niã ga'ui' Jacob xa jnánj sij Esaú. Xi'í daj n̄i ga'uej ruhua Esaú sisi gahuin Jacob tsínj huin achij. ¹⁷ N̄i ni'i a ni é re' daj gahuin nḡa Esaú da rucu. N̄i huin ruhua sij nahuin ra'a sij sinduj ḡa'ui' chrej sij rian sij. N̄i nunj si gaco sij, san̄i nun ga'ui' chrej sij si achínj sij. Daj si nun ri' ruhua chrej sij si gūi'yaj sí' si hua gūi'yaj chrej sij sinduj rian jnánj sij Jacob.

¹⁸ N̄i sé si guiran' án re' daj rún' guiran' ni xi né'. Daj si gahuin n̄ichrun' ni sij 'nḡo quij rian naga'ui' Yan'anj si-ley rian ni sij. N̄i quij rian gahuin n̄ichrun' ni sij, n̄i anun yan'an. N̄i hua rumi' nej. N̄i garánj nḡa maru chra quij daj. N̄i gahui 'nḡo nane xxi. ¹⁹ N̄i nucuj ga'yanj 'nḡo

trompeta. N̄i gunun ni sij si ga'mi Yan'anj. N̄i ga'mi yaco ni tsínj gunun nuguan' daj sisi s̄i ga'mi Yan'anj nḡa ni sij ḡa mánj. ²⁰ Daj si na'ue gunucuj ni sij nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian ni sij, ruhua ni sij. Daj si gataj Yan'anj gunun ni sij: "Sisi gatu da 'nḡo xucu quij daj, n̄i dagahui' ni é re' nḡa yej, asi nḡa lanza." Daj gataj Yan'anj gunun ni sij. ²¹ N̄i ducu guxu'ui' ni sij gūi'yaj si guini'i ni sij. Xi'í daj n̄i gataj Moisés: "Nagunanj man'anj 'yaj si xu'üj." Daj gataj Moisés.

²² N̄i sé rian quij daj gahuin n̄ichrun' ni é re' mánj. San̄i gahuin n̄ichrun' a ni é re' rian quij gu'naj Sión. N̄i yu'uj daj huin xánj Yan'anj hua n̄i'na' huin xuman' Jerusalén n̄aca ngaj xata'. N̄i man ga'i mí ni ángel nahuin yu' yu'uj daj. ²³ N̄i nahuin yu' a ni é re' nḡa daran' ni da'nij Yan'anj. N̄i daj rún' tsínj xahua' huin ni sij. N̄i taj si-xugüi ni sij chruhua libro táj xata'. N̄i gahuin n̄ichrun' ni é re' rian Yan'anj. N̄i hué Yan'anj huin si gūi'yaj yya rian si-gaquin' daran' ni nḡüi. N̄i yu'uj daj nne ni niman huin ni tsínj hua n̄ica niman. N̄i Yan'anj gūi'yaj sisi gahuin sa' ni sij. ²⁴ N̄i gahuin n̄ichrun' né' rian Jesús huin tsínj gūi'yaj yya nuguan' n̄aca nḡa né'. N̄i ganahuin sa' niman né', gūi'yaj si-tun man'an sij. N̄i sa' gūi'yaj si-tun Jesús daj nḡa si gūi'yaj si-tun tsínj gu'naj Abel.

²⁵ Ngaa n̄i ḡa cuidado ni é re' sisi s̄i danicaj ni é re' nuguan' ga'mi Yan'anj. Daj si sisi nun ganani ni tsínj danicaj nuguan' ga'mi Yan'anj chruhua xungüi' asij ná, n̄i s̄i ga'ue ganani né' yyaj sisi danicaj né' nuguan' a'mi Yan'anj xata' rian né'. ²⁶ N̄i ngaa ga'mi Yan'anj asij ná, n̄i nagunanj yo'ój, gūi'yaj. San̄i yyaj n̄i gataj yya Yan'anj gunun né': "Ango rin yun nagunanj yo'ój, gūi'yā. N̄i sé urin yo'ój nagunan', san̄i nagunan' xata', gūi'yā nej." Daj gataj Yan'anj. ²⁷ N̄i ngaa gataj Yan'anj nuguan': "Ango rin yun", n̄i huin ruhuaj gata sisi ḡa'ne Yan'anj daran' ni rasun ḡa'ue gūisiqui' huin ni rasun gūi'yaj Yan'anj ni'yaj né'. Ngaa n̄i ḡa ni rasun s̄i ga'ue gūisiqui' huin ni rasun nun rugüi' ni'yaj né'. ²⁸ N̄i s̄i ga'ue gūisiqui' rian nica Yan'anj sun. N̄i riqui Yan'anj si

gane né' yu'uj daj. Xi'í daj nì ga'ui' né' si guruhua Yan'anj. Nì guì'yaj sun né' rian Yan'anj. Nì ga'mi sa' né' rian Yan'anj. Nì guinun yan'anj né' rian Yan'anj. Ngaa nì garan' ruhua Yan'anj xi'í si 'yaj né'. ²⁹ Daj si daj rún' huin 'ngo yan'an nico anun, hué daj huin Yan'anj nico' né'. Nì hué yan'an daj guì'yaj sisi gaca daran' rasun quij.

13

Deberes cristianos

¹ Ngaa nì 'ngo gahuin 'i ruhua ni é re' guini'i a ni é re' ni dugüi' a ni é re'. ² Nì sî guini'yun ruhua ni é re' guì'yaj sa' ni é re' nga ni ngüi 'na' anéj chrej. Daj si asij hua ná, nì gan'anj go'ngo ni tsínj 'na' chrej ducua' ni tsínj daj. Sanì nun guini'i ni tsínj daj sisi ángel huin si huaj. ³ Nì gananun ruhua á re' nì'yaj á re' ni jnánj né' nun ducuga'. Nì gani ruhua á re' sisi nun nuguan'an án re' nga ni sij. Nì hué daj guì'yaj á re' nga ni tsínj chran' sayun 'yaj ni ngüi. Nì gani ruhua á re' sisi hué daj ga'ue guiran' án re', guì'yaj ni ngüi nej. ⁴ Nì gani ruhua daran' né' sisi hua 'ueé ngaa xacaj dugüi' 'ngo tsínj nga yun'unj xana. Sé si na'aj huin mánj. Nì sé gaquin' huin sisi gatoj nuguan'an nungüej nica 'ngo tsínj daj. Sanì guì'yaj Yan'anj castigo ni ngüi a'mi nga squira'. Nì hué daj guì'yaj Yan'anj castigo nga ni ngüi a'mi nga nica dugüi'. ⁵ Nì sî gahuin 'i ruhua á re' nì'yaj á re' san'anj mánj. Sanì gahuin nia' ruhua á re' nga si nica' á re'. Daj si hua gataj Yan'anj gunun né': "Nitaj aman dunā á re'. Nì nitaj aman gahuin nini a ni é re' riānj mánj." Daj gataj Yan'anj.

⁶ Xi'í daj nì ga'ue gahuin yya ruhua né' gataj né':

Señor huin si chracuij man'anj.

Nì xi'í daj sî guxu'uij si nitaj nunj guì'yaj ni sij man'anj.

Gataj né'.

⁷ Nì ganunun ruhua á re' nì'yaj á re' ni tsínj huin achij huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj scanij ni é re'. Nì gani ruhua á re' daj gahuin sa' si-chrej ni sij.

Nì guì'yaj á re' daj rún' guì'yaj ni sij guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj.

⁸ Daj rún' gahuin Cristo asij ná, nì hué daj huin sij yyaj. Nì hué daj gahuin sij niganj nìn'.

⁹ Nì sî duna á re' si guxuman ruhua á re' ango rian nuguan' digyan ni sij rian án re' mánj. Daj si nini huin nuguan' naca a'mi ni sij. Dugu'naj huin sisi gahuin nucuj niman né' xi'í sinduj 'yaj Yan'anj rian né'. Daj si digyan go'ngo ni sij sisi gahuin nucuj niman né' xi'í ni rasun xa né'. Sanì sé si sa' si ataj ni sij mánj. Nì nun gahuin sa' niman ni sij 'yaj nuguan' da mánj. ¹⁰ Nì unánj guitsi ni chrej rian dagahui' ni sij xucu rian Yan'anj. Sanì gahui' Cristo xi'í né'. Nì nitaj si guinica' dugüi' ni chrej daj nga Cristo daj rún' nica' dugüi' né' nga sij. ¹¹ Nì nica' chrej a'nin' si-tun ni xucu daj huaj sij rian hua sa' nìn' ruhua. Nì rún' huin ofrenda huin sisi ga'ne tun daj si-gaquin' ni ngüi. Sanì nica' ni sij xucu gahui' daj huaj ni sij ne' chrej xe' xuman' daj gari yan'an ni sij. ¹² Nì hué gué daj guiran' Jesús sayun gahui' sij ne' chrej xe' du'ua xuman' Jerusalén. Nì hué daj guì'yaj Jesús sisi gahuin sa' niman ni ngüi rian Yan'anj, guì'yaj si-tun man'an sij.

¹³ Ngaa nì daj rún' guiran' Jesús sayun ne' chrej xe' du'ua xuman' daj, nì ga'nin' ruhua né' sisi hué daj guiran' né' nej. Nì ga'nin' ruhua né' sisi ga'mi quij ni ngüi xi'í né' si hué daj ga'mi quij ni sij rian Jesús. ¹⁴ Daj si sî gane niganj né' xuman' man' né' chruhua xungüi nan mánj. Sanì nāno' né' ango xuman' rian gane niganj né'. ¹⁵ Hué dan nì xi'í si guì'yaj Jesús, nì 'ngo ga'mi sa' né' rian Yan'anj xi'í si guì'yaj 'ueé Yan'anj nga né'. Nì daj rún' naga'ui' ni sij xucu rian Yan'anj, nì hué daj guì'yaj né' nga nuguan' sa' ga'mi du'ua né' rian Yan'anj. ¹⁶ Sî guini'yun ruhua á re' guì'yaj sa' á re' nga ni dugüi' ni é re'. Nì chracuij a ni é re' ni dugüi' a ni é re'. Nì aran' ruhua Yan'anj sisi hué daj guì'yaj né'. Nì rún' huin sisi a'ui' né' rasun rian man'an Yan'anj ngaa chracuij né' ni dugüi' né'.

¹⁷ Dagahuin sa' á re' rian ni tsínj huin achij rian án re'. Nĭ gara xina ni é re' si a'mi ni sij. Daj si hué ni sij dugumi niman ni é re'. Nĭ hua niān si naga'ui' ni sij cuenta daj gui'yaj go'ngo a ni é re' rian Yan'anj. Ngaa nĭ dagahuin sa' á re' sisi gahuin niā' ruhua ni sij nga si-sun ni sij. Nĭ sĭ gui'yaj á re' sisi nani ruhua ni sij. Daj si sisi na'ue dagahuin sa' á re' rian ni sij, nĭ sĭ ga'ue guĭman sa' á re' mánj.

¹⁸ Gachinj jni'yaj á ni é re' rian Yan'anj xi'í únj. Gahuin yya ruhua únj sisi nitaj da'ui únj gaquin'. Nĭ huin ruhua únj gui'yaj sa' únj nga daran'anj. ¹⁹ Nĭ huin ruhuāj sisi gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisi ruhua Yan'anj, nĭ guchi' rá'yān rian man ni é re' aj.

Bendición y saluciones finales

²⁰ Yan'anj 'yaj sisi hua din'inj ruhua né'. Nĭ Yan'anj gui'yaj sisi ganá'nij Señor Jesucristo scanij ni niman. Nĭ Jesucristo huin 'ngo tsínj huin rian nĭn' dugumi né'. Nĭ daj rún' dugumi 'ngo yucuj dánj sij xachij, nĭ hué daj dugumi Jesucristo né'. Nĭ gayanj si-tun man'an Jesucristo xi'í nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nĭganj nĭn' nga né'. ²¹ Nĭ huin ruhuāj sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian án re'. Ngaa nĭ ga'ue gui'yaj á re' daran' sun sa'. Nĭ ga'ue gui'yaj á re' si huin ruhua Yan'anj gui'yaj á re' nej. Nĭ huin ruhuāj sisi xi'í Cristo, nĭ gui'yaj Yan'anj nga né' daj rún' aran' ruhua man'an Yan'anj. Nĭ ga'mi sa' né' nĭganj nĭn' xi'í Cristo. Amén.

²² Achínj jni'yā rian án re' sisi sĭ ga'man ruhua á re' nga chrej digyānj rian án re' huin ín re' jnān nga xica'uī. Daj si sé si nico nuguan' arūnj rian yanj gaya a ni é re' mánj.

²³ Xacaj á re' cuenta sisi hua gahui jnánj né' Timoteo ducuga'. Ngaa nĭ sisi guĭsĭj yoḡ sij riānj, nĭ nicā sij huā, nĭ guchi' nĭ'yaj nungüej únj rian man án re'.

²⁴ A'nī 'ngo nuguan' huaj rian daran' ni tsínj huin achij scanij a ni é re' nga rian daran' ni ngüi hua sa' rian Yan'anj huin ni ngüi nico' Yan'anj. Nĭ a'nĭj ni tsínj 'na' estado Italia 'ngo nuguan' rian án re' nej.

²⁵ Nĭ huin ruhuāj sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian daran' ni é re'. Amén.

LA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SANTIAGO

Salutación

¹ Huēj huin Santiago tsínj 'yaj sun rian Yan'anj nga rian Señor Jesucristo nej. Nj a'nī yanj carta nan huaj rian án re' huin ni é re' xuhuij ni xi'nin' ni tsínj israelita. Sanj gaxa'ni a ni é re' chruhua xungüj nan: Ga sa' nne nj é re' aj.

La sabiduría que viene de Dios

² Nj hua nian si nin' ruhua gahuin nia' ruhua á re' ngaa daj hua sayun ran' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. ³ Nj hua ni'i ni é re' sisi ngaa ga'na' sayun rian án re' xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Yan'anj, nj gahuin nucuj doj niman ni é re', gui'yaj sayun daj. ⁴ Sanj gui'yaj fuerza ni é re' sisi ga' din'inj chruhua niman ni é re' rian sayun. Ngaa nj ga'ue guisij nin' ni é re' dagahuin ni é re' daran' nuguan' sa'. Nj sj gachin nj a 'ngo nuguan' chruhua niman án re' mánj.

⁵ Nj sisi hua 'ngo ni é re' achin gahuin chrūn, nj gachinj sí' rian Yan'anj sisi gahuin chrūn sí'. Ngaa nj riqui Yan'anj gahuin chrūn sí'. Daj si a'ui' 'ueé Yan'anj ni rasun sa' rian daran' ni ngüj. Nj nitaj si chran' yun'unj Yan'anj né' xi'í si achinj né' mánj. ⁶ Sanj ngaa achinj jni'yaj tsínj daj rian Yan'anj, nj hua nian si guxuman yya ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nj sj gani huij ruhua sij mánj. Daj si daj rún' nicaj nanē che naxuman rian nnee yan'anj, nj da'nga' daj huin tsínj na'ue guxuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁷ Tsínj ani huij ruhua daj, nj sj gani ruhua sij sisi nahuin ra'a sij nuguan' achinj sij rian Señor mánj. ⁸ Daj si tsínj ani huij ruhua, nj nitaj aman ga'ue 'ngo gui'yaj sun sij sun sa' mánj.

⁹ Nj 'ngo tsínj niqúi, sanj gahuin nia' ruhua sij xi'í si gahui sa' sij, gui'yaj Yan'anj anj. ¹⁰ Nj 'ngo tsínj xuru'ue, nj gahuin nia' ruhua sij sisi gahuin niqúi sij, gui'yaj Yan'anj. Daj si daj rún' huin yaj

ngaa anij doj gue güi, nj hué daj gahuin guiran' 'ngo tsínj xuru'ue aj. ¹¹ Daj si ngaa síj güi, nj huin yan'an, 'yaj nnán. Ngaa nj naco coj 'yaj nnán. Nj ayu yaj ra'a coj. Nj na'aj rian yaj daj. Nj daj rún' ran' ni yaj, nj hué daj gahuin guiran' xuru'ue daj scanij ni rasun huin si'yaj sij.

Soportando las pruebas

¹² Hua 'ueé rian tsínj gunucuj sa' sayun guiran' sij. Daj si ngaa gunucuj sij gachin sij sayun daj, nj ga'ue gane niganj sij nga Yan'anj. Daj si hua gataj yya Yan'anj sisi hué daj gui'ya sinduj rian ni tsínj 'i ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj.

¹³ Nj ngaa huin ruhua né' gui'yaj né' gaquin', nj sj ga'ue gataj né' sisi Yan'anj 'yaj, nj huin ruhua né' gui'yaj né' gaquin' mánj. Daj si nj a 'ngo xico' na'uej ruhua Yan'anj gui'ya gaquin' mánj. Nj sé Yan'anj atsij si gui'yaj xi'i nj a 'ngo ni ngüj mánj. ¹⁴ Sanj ngaa huin ruhua né' gui'yaj xi'i né', nj hué man'an niman né' huin si digya' yun'unj man'an né' si gui'yaj xi'i né' aj. ¹⁵ Nj ngaa dagahuin né' si huin quij ruhua né', nj gaquin' huin si 'yaj né'. Nj ngaa gahuin nico gaquin' 'yaj né', nj guere' niman né' gahui' né' aj.

¹⁶ Nj sj guxuman ruhua a ni é re' 'ngo nuguan' digya' yun'unj huin ni é re' jnān nga xica'uī 'i ruhuāj. ¹⁷ Daj si daran' rasun sa' nga daran' nuguan' 'ueé 'na' xata' riqui chrej né' Yan'anj rian né'. Nj Yan'anj gui'yaj daran' si xiguin mán xata'. Nj nitaj si naduna si ani ruhua Yan'anj mánj. Daj si 'ngo hua ruhuaj. ¹⁸ Nj garan' ruhua Yan'anj si nahuin naca niman né' gui'yaj nuguan' xanga'. Nj gahuin né' da'nij Yan'anj anj. Nj daj rún' huin sixahua' scanij daran' si gui'yaj Yan'anj, hué daj gahuin né', gui'yaj Yan'anj anj.

Hacedores de la palabra

¹⁹ Nanun ruhua ni é re' nuguan' nan huin ni é re' jnān nga xica'uī 'i ruhuāj. Gui'yaj fuerza ni é re' sisi gunun sa' ni é re' si a'mi ni dugüi' ni é re'. Nj ga'mi nanaj ni é re' nej. Nj sj ga'man yoo ruhua ni é re' nej mánj. ²⁰ Daj si ngaa a'man ruhua né', nj sj ga'ue gui'yaj sa' né' daj rún' huin ruhua Yan'anj si gui'yaj

né' mánj. ²¹ Hué dan n̄i duna ni é re' daran' ni nuguan' nitaj si sa' hua nga ni nuguan' quij hua nej. N̄i nagui'yaj lij ni é re' man'an ni é re' xi'í si ga'ue gara xina ni é re' nga nuguan' riqui Yan'anj nun chruhua niman ni é re'. Daj si ga'ue ganani ni é re', guj'yaj nuguan' da aj. ²² N̄i hua nian si dagahuin né' si ataj nuguan' daj. N̄i si gunun yun né' mánj. Daj si ngaa unun yun né', n̄i digya' yun'unj né' man'an né' aj. ²³ N̄i daj rún' huin 'ngo nnee gu'ndi', n̄i hué daj huin si-nuguan' Yan'anj. N̄i tsínj unun yun si ataj nuguan' daj, n̄i na'ue dagahuin sij, ngaa n̄i 'yaj si daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa ni'yaj sí' rian sí' rian 'ngo nnee gu'ndi'. ²⁴ N̄i ni'yaj sij rian sij. San̄i ngaa nanicaj sij gan'anj sij, n̄i 'ngo guini'yun ruhua sij daj hua rian sij. ²⁵ San̄i tsínj dagahuin sisi ataj si-nuguan' Yan'anj, n̄i hua nia' ruhua sij nga si-chrej sij, guj'yaj Yan'anj. Daj si ni'yaj sa' sij si ataj nica ley sa' da aj. N̄i gahuin nica ruhua sij nga nuguan' daj. N̄i sé si gunun yun sij nga nuguan' da mánj. N̄i nun guini'yun ruhua sij mánj. San̄i dagahuin sij si ataj nuguan' daj. N̄i nuguan' daj huin ley 'yaj si gahuin ní'nij rian né'.

²⁶ Ngaa ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi nico' sij Yan'anj ngaa nitaj si hua cuidado sij nga si a'mi sij rian dugüi' sij, n̄i a'mi yun sij sisi nico' sij Yan'anj anj. N̄i digya' yun'unj sij man'an sij aj. ²⁷ N̄i sisi huin ruhua né' guinico' yya né' Yan'anj huin chrej né', n̄i hua nian sisi chracuij né' ni tsin' niqui nga ni ngüi mmij ran' sayun. N̄i si gani ruhua né' nga gaquin' man chruhua xungüi nan mánj.

2

Amonestación contra la parcialidad

¹ Guxuman ruhua ni é re' n̄i'yaj ni é re' Jesucristo huin sij Señor nicaj sun rian né'. N̄i hua 'ueé rian sij. N̄i si gani ruhua ni é re' sisi hua sa' doj 'ngo tsínj daj, daj nga ango tsínj huin ni é re' jnān nga xica'uī. ² Guj'yó' cuenta sisi nahuin yu' ni é re', n̄i atuj 'ngo tsínj xuru'ue rian man ni é re'. N̄i nun ra'a sij 'ngo se'ej huin oro. N̄i nun sij atsij sa'. N̄i hué daj atuj 'ngo tsínj niqui rian man ni é re'. N̄i nun

sij atsij re'e. ³ Si ruhuaj n̄i gahuin nia' ruhua ni é re' nga tsínj nun atsij sa' daj. N̄i gataj ni é re' gunun sij: "Gane re' yu'uj nan huin 'ngo yu'uj hua sa'." N̄i gataj ni é re' gunun tsínj niqui daj: "Guiniquin' gaya re' yu'uj man." Asi: "Gane re' xi'í dacój ni únj." Gataj ni é re'. ⁴ San̄i sisi hué daj 'yaj á re', n̄i 'yaj á re' sisi sa' doj huin tsínj xuru'ue rian tsínj niqui. N̄i 'ngo güesi ani quij ruhua huin ni é re' nej aj.

⁵ Nani chraquij a ni é re' nuguan' ga'mī huin ni é re' jnān nga xica'uī 'i ruhuaj: Yan'anj nacui ni ngüi niqui man chruhua xungüi nan sisi guxuman 'ueé ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij Yan'anj. N̄i riqui Yan'anj sisi gane ni sij rian nicaj sun Yan'anj. Daj si hué daj gataj yya Yan'anj rian ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj. ⁶ San̄i guiri' ni ngüi niqui si-na'aj, 'yaj ni é re'. Sé si xanga' sisi ducu a'nin' sun ni tsínj xuru'ue rian ni é re' mí'. N̄i sé si xanga' sisi hué ni sij anucuj ni é re' gan'anj ni é re' rian ni tsínj nicaj sun mí'. ⁷ N̄i sé ni sij huin ni tsínj a'mi quij xi'í si-xugüi Cristo mí'. N̄i hua 'ueé si-xugüi Cristo aj. N̄i xi'í si-xugüi Cristo gata' nnee ni é re' aj.

⁸ Hué dan n̄i sisi xanga' dagahuin né' si-ley Moisés huin nuguan' nun rian si-nuguan' Yan'anj, n̄i dugu'naj 'yaj né'. Daj si ley daj ataj: "Gahuin 'i ruhua né' guini'i né' ni dugüi' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an né'." ⁹ San̄i sisi a'mi sa' ni é re' rian ni tsínj xuru'ue ngaa nun a'mi sa' ni é re' rian ni tsínj niqui, n̄i da'ui ni é re' gaquin' xi'í si nun dagahuin ni é re' rian si-ley Yan'anj anj. ¹⁰ Sisi dagahuin 'ngo tsínj daj daran' si ataj si-ley Yan'anj, n̄i sisi hua urin nuguan' si ga'uej ruhua sij dagahuin sij, ngaa n̄i rún' huin sisi da'ui sij gaquin' xi'í daran' ley da aj. ¹¹ Daj si gataj Yan'anj: "Si ga'mi né' nga nica dugüi' né'." N̄i gataj ruhua' yun Yan'anj: "Si dagahui' né' dugüi' né' mánj." Daj gataj Yan'anj. Yyaj n̄i sisi nitaj si a'mi re' nga nica dugüi' re', san̄i dagahui' re' dugüi' re', n̄i da'ui re' gaquin'. ¹² Xi'í daj ga cuidado né' si ga'mi sa' né', n̄i guj'yaj sa' né'. Daj si ngaa ganahuij xungüi nan, n̄i nagui'yaj yya Yan'anj nga né' daj rún' gataj si-nuguan' Cristo aj. ¹³ Daj si sisi

nitaj si huin 'i ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij dugüi' sij, ni si nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya tsínj daj güi nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi. Sanj tsínj huin 'i ruhua ni'ya dugüi' sij, ni guiyaj sa' Yan'anj nga sij aj.

La fe sin obras es muerta

14 Gunun ni é re' si ga'mi huin ni é re' jnān nga xica'ui. Sisi ataj né' sisi xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj ngaa nun guiyaj sa' né' nga dugüi' né', ni nitaj si ní'yanj si-nuguan' né' mánj. Si ga'ue nācaj Yan'anj ni tsínj ataj yun sisi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj mánj. 15 Guiyó' cuenta sisi hua 'ngo jnānj né', 'ngo xica'uij né' achin si-gan', ni achin si xa sij ya'yoj. 16 Ni sisi gataj go'ngo né' rian tsínj niqui daj: "Güij nan' re'. Ni gahuin din'inj ruhua re' aj. Ni nācaj re' retó re' neque re', ni xa re' daj garan' ruhua re'." Sisi hué daj gataj né' ngaa nun ga'ui' né' si ní'yanj nnee cúj tsínj niqui daj, ni nitaj si ní'yanj si-nuguan' né' mánj. 17 Ni hué ducuanj daj huin sisi ataj né' sisi xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, ni nitaj si 'yaj sa' né', ngaa ni nitaj si ní'yanj si-nuguan' né' mánj.

18 Si ruhuaj ni gataj 'ngo ni é re' gununj: "Xuman ruhua man'an re' ni'yaj re' Yan'anj. Sanj man'anj, ni 'yaj sa'aj." Si ruhuaj ni hué daj gataj 'ngo ni é re' gununj. Asa' ga'ue xācaj ni ngüi cuenta sisi xuman ruhua re' ni'yaj re' Yan'anj sisi nitaj si 'yaj sa' re' únj. Sanj guini'i ni ngüi sisi xuman ruhua ni'ya Yan'anj xi'í si 'yaj sa'aj. 19 Ni dugu'naj 'yāj re' si xuman ruhua re' sisi hua urin Yan'anj. Sanj hué gue daj xuman ruhua ni nane xi'i nej. Ni dri'i ni nane xi'i, 'yaj nuguan' daj xi'í si xu'ui' ni sij. 20 Tsínj ni'yun huin re'. Ga'ue digyanj rian re' sisi nitaj si ní'yanj si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj ngaa nitaj si 'yaj sa' né'. 21 Asij ná ni gataj Yan'anj rian xi né' tsínj gu'naj Abraham sisi gahuin sa' niman sij rian Yan'anj xi'í si ga'uej ruhua sij dagahui' sij da'nij sij Isaac rian altar ga'ui' sij da'nij sij rian Yan'anj. 22 Ga'ue guini'i re' sisi xi'í si guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'anj, ngaa ni guiyaj sa' sij. Ni xi'í

si guiyaj sa' sij, ni gahuin sij 'ngo tsínj guxuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj nej aj. 23 Ngaa ni gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: "Guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'anj anj. Xi'í daj ni gataj Yan'anj sisi hua nica niman Abraham." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj. Ni gataj ni sij sisi hué Abraham huin tsínj nicaj dugüi' nga Yan'anj anj.

24 Yyaj ni ni'i ni é re' sisi sé urin si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, 'yaj si gataj Yan'anj si hua nica niman né' mánj. Sanj hua nian sisi guiyaj sa' né' nej. 25 Ni hué daj gahuin nga yun'unj gu'naj Rahab asij ná huin unj 'ngo yun'unj xana gachéj man'an. Ni gataj Yan'anj sisi hua nica niman unj xi'í si guiyaj sa' unj. Daj si guiyaj unj sinduj rian nungüej tsínj naga'naj daj gatúj nungüej sí' ducua unj, guiyaj unj ngaa nano' ni sij nungüej sí'. Ni ga'nij unj nungüej tsínj daj nan' nungüej sij ducua nungüej sij ango chrej aj. 26 Hué dan ni sisi nitaj si nun nane niman né', ni rún' huin 'ngo niman huin nnee cúj né'. Ni da'nga' daj huin né' sisi ataj né' si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, sanj nitaj si 'yaj sa' né' mánj.

3

La lengua

1 Nun hua sa'aj sisi ga'i ni é re' gahuin ruhua digyan nuguan' scanij ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'ui. Daj si hua ni'i ni únj sisi nun digyan sa' ni únj, ni gahuin ni únj nico castigo daj nga ango tsínj. 2 Daran' né' achej ruhua. Ni sisi niganj a'mi sa' 'ngo tsínj daj, ni hué sij huin 'ngo tsínj sa' nin'. Ni ga'ue dugumi sa' sij nin' nnee cúj sij nej. 3 Ni ngaa a'nij né' gaga' gunun du'ua guayo sisi si gahuin yan'anj xuj, ni ga'ue danicaj né' xuj daj garan' ruhua né' gache xuj. 4 Ni guini'yaj ni é re' daj 'yaj 'ngo rio xachij achéj rian nnee. Ni nunj si xachij nin' ruhua rio daj, ni nucuaj nin' ruhua chráj ra'a nane rianj, sanj ga'ue danicaj tsínj ducuaj rio daj rian ruguechra' le'ej nun chruhua nnee. Ni hué daj ga'nij sij rio gan'an ne' garan' ruhua sij.

⁵ Nĩ hué daj huin nga du'ua né' nej. Urin xico' hua du'ua né' rian nĩn' gachra' nnee cúj né'. Sanĩ nahuin nico nuguan' a'mi nne né' xi'í né', 'yaj du'ua né'. Nĩ ni'í né' sisi ga'ue gaca nico quij gui'yaj 'ngo yan'an le'ej. ⁶ Nĩ rún' huin yan'an le'ej daj huin nuguan' a'mi du'ua né'. Nĩ daj rún' hua nĩn' xi'í man chruhua xungüi nan, nĩ hué daj hua du'ua né' nej. Nĩ du'ua né' 'yaj sisi gahuin quij nĩn' nnee cúj né'. Nĩ chran' yun'unj du'ua né' daran' chrej achéj né' xi'í si sichre 'yaj sisi a'mi né' nuguan' xi'í aj. ⁷ Ga'ue gahuin nĩ daran' rian ni xucu man riqui quij, gui'yaj ni ngüi. Nĩ ga'ue gahuin nĩ xataj nej, xucuáj nej, nga ango ni xucu man chruhua nnee yan'anj nej. Nĩ daran' ni xucu daj gahuin nĩ, gui'yaj ni ngüi. ⁸ Sanĩ nĩ a 'ngo né' sĩ ga'ue gui'yaj sisi gahuin nĩ du'ua né'. Daj si du'ua né' huin 'ngo si quij. Nĩ sĩ ga'ue gahuin nĩ du'ua né' manj. Nĩ daj rún' ahui' ni ngüi, 'yaj veneno, nĩ hué daj 'yaj du'ua né'. ⁹ Nĩ a'mi sa' du'ua né' xi'í Yan'anj huin chrej né'. Sanĩ a'mi quij du'ua né' xi'í ni ngüi. Nĩ daj rún' hua man'an Yan'anj, nĩ hué daj gui'yaj Yan'anj ni ngüi aj. ¹⁰ Hué du'ó' ahui nuguan'an nuguan' sa' nga nuguan' quij. Nĩ nitaj si hua sa' si hué daj 'yaj né' huin ni é re' jnān nga xica'ui. ¹¹ Sĩ ga'ue gahui nnee sa' nga nnee quij urin yu'uj manj. ¹² Ango nuguan' huin sisi sĩ ga'ue gayu aceituna chra' 'ngo chrun higo manj. Nĩ sĩ ga'ue gayu higo chra' 'ngo coj ayu uva manj. Nĩ sĩ ga'ue gahui nnee sa' nga nnee 'nĩn' urin yu'uj manj.

La sabiduría de lo alto

¹³ Nĩ sisi hua 'ngo tsínj ni'í sa' scanij ni é re', nĩ huin chrun sij, ruhua sij, ngaa nĩ da'ui sij digyan sij rian dugüi' sij sisi chrun yya sij xi'í chrej sa' chéj sij. Hué dan nĩ xacaj dugüi' sij cuenta sisi 'yaj sa' sij xi'í si ni'í sa' yya sij, nĩ sé 'ngo tsínj huin achij, ruhua sij manj. ¹⁴ Sanĩ sisi huin xicoj ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re', nĩ huin ruhua ni é re' sisi gahuin rian ni é re', ngaa nĩ sĩ ga'mi nne ni é re' xi'í ni é re' manj. Daj si sisi hué daj 'yaj ni é re', nĩ sé tsínj ni'í sa' huin ni é re' manj. ¹⁵ Daj si sé rian Yan'anj 'na' nuguan' 'yaj si

huin xicoj ruhua né' manj. Sanĩ nuguan' daj 'na' rian ni tsínj man chruhua xungüi nan anj. Nĩ huin nuguan' ahui niman né' xi'í si unun né' si-nuguan' sichre aj. ¹⁶ Daj si ngaa huin xicoj ruhua ni ngüi, nĩ ngaa huin ruhua ni sij sisi gahuin rian ni sij, nĩ ngaa hué daj 'yaj ni sij, nĩ unun' ni sij nga dugüi' ni sij, nĩ na'ue guiman sa' ni sij xi'í ni gaquin' xi'í 'yaj ni sij. ¹⁷ Sanĩ ni tsínj ni'í sa', 'yaj nuguan' 'na' rian Yan'anj, 'ngo hua sa' niman ni sij. Nĩ nitaj si dugunun' ni sij ni ngüi manj. Nĩ a'mi sa' ni sij. Nĩ a'nin' ruhua ni sij nej. Nĩ hué daj nahuin 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij. Nĩ 'ngo 'yaj sa' ni sij rian daran' ni ngüi. Nĩ huin yya ruhua ni sij xi'í si-chrej Yan'anj anj. Nĩ nitaj si digya' yun'unj ni sij manj. ¹⁸ Nĩ ni tsínj 'yaj fuerza sisi gane din'inj ni ngüi, nĩ guini'í ni sij nico si sa' gui'yaj ni sij aj.

4

La amistad con el mundo

¹ Nĩ un sin huin nĩ unun' ni é re', nĩ uda' ni é re' nga dugüi' ni é re', ruhua á re' únj. Hué daj 'yaj ni é re' xi'í si huin quij ruhua ni é re' ga'i nuguan'. Nĩ unun' ni nuguan' daj chruhua niman ni é re'. ² Huin ruhua á re' sisi ga' rasun rian án re'. Sanĩ na'ue guiri' ni é re' si huin ruhua ni é re'. Nĩ dagahui' a ni é re' nej. Nĩ huin xicoj ruhua ni é re' nga si'yaj dugüi' ni é re'. Sanĩ na'ue guiri' a ni é re'. Ngaa nĩ unun' ni é re', nĩ uda' ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. ³ Nĩ sisi achínj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, sanĩ nun guiri' ni é re' xi'í si nun hua sa' nuguan' achínj ni é re' rian Yan'anj. Maan si huin ruhua ni é re' si gahuin sa' man'an án re' chruhua xungüi nan, gui'yaj Yan'anj anj.

⁴ Daj rún' 'yaj tsínj atoj nga nica dugüi' sij, nĩ da'nga' daj 'yaj ni é re'. Nun ni'í ni é re' sisi ngaa xacaj ni é re' si-chrej ni tsínj man chruhua xungüi nan, nĩ unun' ni é re' nga Yan'anj mí'. Daran' ni tsínj huin ruhua gache si-chrej xungüi nan, nĩ unun' ni sij nga Yan'anj. ⁵ Nĩ a'mi yun si-nuguan' Yan'anj, ruhua á re' únj. Sé daj huin manj. Nĩ gataj nuguan' daj: "Gui'yaj Yan'anj sisi nne Espiritu Santo niman né'.

Ni n̄in' ruhua huin ruhua Espíritu Santo sisi gūnico' né' urin Yan'an̄j an̄j." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j. ⁶ San̄j doj 'yaj Yan'an̄j sinduj xi'í né'. Xi'í daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j: "Unun' Yan'an̄j nga ni tsínj ani ruhua sisi tsínj sa' huin ni sij. San̄j 'yaj Yan'an̄j sinduj rian ni tsínj ani ruhua sisi sé tsínj huin rian huin ni sij mánj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j.

⁷ Xi'í daj dagahuin ni é re' si ataj Yan'an̄j. San̄j gū'yaj á re' sisi so'o a ni é re' rian sichre. Ngaa ni gūnanj sichre rian ni é re' aj. ⁸ Gahuin n̄ichrun' ni é re' rian Yan'an̄j. Ngaa ni gahuin n̄ichrun' Yan'an̄j rian ni é re' nej. Nagui'yaj sa' ni é re' man'an ni é re' huin ni é re' ni tsínj 'yaj gaquin'. Ni gū'yaj ni é re' si gahuin sa' niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj ani hūj ruhua ni'yaj Yan'an̄j an̄j. ⁹ Nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Ni s̄j ga nīa' ruhua á re' ga'nga' á re' mánj. San̄j gū'yaj á re' si nani ruhua á re' gaco ni é re' aj. ¹⁰ Gū'yaj ni é re' si gahuin ni é re' daj rún' huin 'ngo lij rian Señor. Ngaa ni gahuin rian ni é re', gū'yaj Señor aj.

Juzgando al hermano

¹¹ Ni s̄j nani ni é re' cuento nne xi'í ni dugüi' ni é re' huin ni é re' jn̄an nga xica'ūi. Daj si tsínj a'mi quij xi'í jn̄anj sij, ni a'mi quij sij xi'í si-ley Yan'an̄j nej. Ni 'yaj sij sisi huin achij sij daj nga si-ley Yan'an̄j. Ni nitaj si 'yaj sij si ataj ley daj mánj. ¹² Urin Yan'an̄j huin si riqui ley daj rian né'. Ni urin Yan'an̄j huin si gataj un tsínj ganani, ni un tsínj ga ni'ya. Ni un sin huin re' sisi utá' re' gaquin' dugüi' re', ruhuá re' únj.

No os gloriéis del día de mañana

¹³ Yyaj ni gunun ni é re' si ga'mi huin ni é re' ni tsínj ataj: "Yyaj, as̄j a'yoj, ni gan'an̄j ni únj 'ngo xuman' daj. Ni gūiman ni únj 'ngo yo'. Ni gūiran únj ni rasun nadu'ue únj. Ni gū'yaj gana únj san'an̄j yu'uj daj", ataj ni é re'. ¹⁴ Ni hué daj a'mi ni é re' ngaa nun ni'i ni é re' nunj si gūiran' ni é re' a'yoj. Rún' huin 'ngo nga ngaa nas̄j 'ngo hora le, ni ná ni utinj da'nga' daj huin ni é re' aj. ¹⁵ Xi'í daj ni hua nīan si gataj ni é re': "Sisi huin ruhua

Señor, ni ga'ue ga ni'na' ni únj gane ni únj. Ni gū'yaj sun ni únj un sun gahuin." Hué daj gataj ni é re'. ¹⁶ San̄j a'mi nne ni é re' nga si gū'yaj ni é re'. Ni sé si hua sa' si hué daj a'mi nne ni é re' mánj. ¹⁷ Sisi ni'i né' gū'yaj sa' né', ni da'ui né' gaquin' sisi na'uej ruhua né' gū'yaj sa' né'.

5

Contra los ricos opresores

¹ Gunun ni é re' huin ni é re' tsínj xuru'ue. Gaco ni é re', ni gaguaj ni é re' xi'í sayun ga'na' gūiran' ni é re' aj. ² Guchru si'yaj ni é re'. Ni xa xucu le si-gan' ni é re' nej. ³ Ni xa daquinj yo si-san'an̄j ni é re' huin oro nga plata. Ni hué daquinj yo daj gahuin 'ngo da'nga' digyán daj hua si-gaquin' ni é re'. Ni daj rún' xa daquinj yo si-san'an̄j ni é re', ni hué daj gūiran' ni é re' sayun ngaa gaca á re', gū'yaj yan'an̄. Da' nata' xiráj dugüi' si'yaj ni é re' mánj. Ni hué daj 'yaj ni é re' yyaj ngaa ruhua gūisij güi ganahuij xungüi nan. ⁴ Ni nan acaj Yan'an̄j cuenta sisi digya' yun'unj ni é re' nun naru'ue ni é re' rian ni tsínj ri xina ni é re' aj. Ni hua gunun Yan'an̄j sisi aco ni sij xi'í si nun naru'ue ni é re' du'ue ni sij. Ni n̄in' ruhua huin achij Yan'an̄j xata'. ⁵ Chruhua xungüi nan, ni hua nīa' ruhua ni é re' nga daran' rasun sa' man rian ni é re'. Ni namij ni é re' daj rún' namij xucu ngaa síj güi dagahui' ni sij xucu namij daj xa ni sij. ⁶ Xi'í si digya' yun'unj ni é re' ni tsínj niqui daj, ni gahui' ni sij ngaa nitaj si da'ui ni sij gaquin', gū'yaj ni é re'. Ni sé si chran' ni sij ni é re' mánj.

Sed pacientes y orad

⁷ Xi'í daj gana'uij sa' ni é re' da güi ga'na' Señor huin ni é re' jn̄an nga xica'ūi. Ni'yaj ni é re' daj ana'uij 'ngo tsínj si gūiri sij tan' ngaa gachij xina sij. Daj si ana'uij sa' sij si ga'ui' guman. Xi'í daj ni gahui sa' xina sij, ruhua sij. ⁸ Ni hué daj gue gana'uij ni é re' nej. Ni gahuin nīca ruhua ni é re' nga si-chrej Señor xi'í si doj hua, ni ga'na' Señor. ⁹ Si ga'mi hūj ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' huin ni é re' jn̄an nga xica'ūi. Ngaa ni s̄j gahuin castigo ni

é re', guiyaj Señor mánj. Daj si doj hua, ni ga'na' Señor nāgui'yaj yya sij nga né'.
 10 Xaçaj ni é re' cuenta daj gunucuj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná ngaa guiran' ni sij sayun xi'í si ga'mi ni sij si-xugüi Señor. Ni daj rún' guiyaj ni sij, ni hué daj guiyaj ni é re' nej. 11 Ni ataj né' sisi hua niā' ruhua ni tsínj gunucuj sa' ni sayun. Ni hua gunun ni é re' daj gunucuj sa' tsínj gu'naj Job sayun guiran' sí'. Ni hua guini'i ni é re' daj guiyaj sa' Señor nga sí' ngaa ganahuij sayun guiran' sí'. Daj si nahuin 'i ruhua Señor ni'yaj sij né'. Ni nani yaco ruhua sij ni'yaj sij né' nej.

12 Hué dan ni nuguan' nan huin 'ngo nuguan' nico doj huin ni é re' jnān nga xica'uī. Ni si guta' nica yya ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Hua 'ngo tsínj ataj sisi ni'i xata'. Ni hua ango tsínj ataj sisi ni'i yo'ój. Ni hua ángo tsínj ataj sisi hua 'ngo ni rasun ni'i. Sanj si guiyaj ni é re' daj mánj. Maan si gataj ni é re' sisi ga'ue sisi si ga'ue. Ngaa ni si gahuin castigo ni é re', guiyaj Yan'anj mánj.

13 Hua 'ngo dugüi' ni é re' tsínj ran' sayun scanij ni é re' ní'. Ngaa ni gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj anj. Hua 'ngo dugüi' ni é re' tsínj hua niā' ruhua scanij ni é re' ní'. Ngaa ni gara sij chra' rian Yan'anj anj. 14 Ni hua 'ngo dugüi' ni é re' tsínj a'nan' scanij ni é re' ní'. Ngaa ni gaquinj sij ni tsínj huin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj ga'na' ni sí' gachinj jni'yaj ni sí' rian Yan'anj xi'í sij. Ni guta' ni sí' doj guisiti rian tsínj a'nan' daj nga si-xugüi Señor. 15 Ni sisi xuman yya ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, ngaa ni ganahuin tsínj a'nan' daj, guiyaj Yan'anj. Ni nāchica tsínj daj, guiyaj Señor. Ni sisi guiyaj sij gaquin', ni guinicaj Señor niman nico xi'í gaquin' guiyaj sij aj. 16 Xi'í daj nāta' gō'ngo né' gaquin' guiyaj né' rian ni dugüi' né'. Ni gachinj jni'yaj gō'ngo né' rian Yan'anj xi'í ni dugüi' né' sisi nahuin sa' ni é re'. Ni ngaa achínj jni'yaj 'ngo tsínj hua nica niman rian Yan'anj, ni gunun yya Yan'anj si achínj jni'yaj sij. Ni guiyaj Yan'anj daj rún' gachínj jni'yaj sij aj. 17 Ni daj rún' hua man'an né', ni hué daj hua tsínj gu'naj

Elías gane sí' asij ná. Ni ngaa nin' ruhua gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj sisi si gaman', ngaa ni guisij hua'nij yo' danéj nun gaman' xánj sij, guiyaj Yan'anj anj. 18 Ni ngaa gachínj jni'yaj ruhua' yún sij rian Yan'anj, ngaa ni gaman' ruhua' yún, guiyaj Yan'anj. Ngaa ni guiri' ni tsínj xánj sij si xa ni sij aj.

19 Gunun ni é re' si ga'mi huin ni é re' jnān nga xica'uī. Sisi xaçaj 'ngo dugüi' ni é re' chrej sé huin chrej xānga', ni nānicaj ruhua' yún ruhua sij, guiyaj ango dugüi' ni é re', 20 ngaa ni guini'i ni é re' sisi un tsínj 'yaj sisi nānicaj ruhua sij xi'í si-gaquin' sij, ni nācaj sij tsínj gahuin castigo daj. Ni guiránj sij rian nico gaquin'.

PRIMERA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN PEDRO APÓSTOL

Salutación

¹ Huēj huin Pedro tsínj huin apóstol. Nj gune' Jesucristo man'anj sisi gan'anj ga'mi rian ni ngüi xi'í sij. Nj a'nī yanj carta nan huaj rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj nico' Yan'anj gan'anj gane ango yu'uj. Nj gaxa'nj ni é re' estado Ponto nga estado Galacia nej, estado Capadocia nej, estado Asia nej, estado Bitinia nej. ² Nj Yan'anj huin chré'. Nj asij ná nacui Yan'anj ni é re'. Daj si hua ni'i Yan'anj sisi guinico' a ni é re' Yan'anj, guiyaj Espiritu Santo. Nj nagui'yaj sa' Espiritu Santo niman ni é re'. Nj huin ruhua Yan'anj sisi dagahuin ni é re' rian Jesucristo. Nj huin ruhua Yan'anj sisi na'nin' tun Jesucristo niman ni é re' huin tun gayanj sí' ngaa gahui' sí' xi'í né'. Nj huin ruhua man'anj sisi guiyaj Yan'anj nico sinduj rian ni é re'. Nj 'ngo gahuin din'inj ruhua ni é re', guiyaj Yan'anj, ruhuāj aj.

Una esperanza viva

³ Ga'mi sa' né' rian Yan'anj huin chrej Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Xi'í si njin' ruhua nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya né', nj guiyaj Yan'anj si ga'nga naca ruhua' yún né'. Nj hué daj gahuin xi'í si ganá'nij Jesucristo scanij ni niman. Xi'í daj nj ana'uij né' sisi guiyaj sa' Yan'anj nga né'. ⁴ Ngaa nj nahuin ra'a ni é re' ni rasun nara sa' Yan'anj xata' huin ni rasun sj ga'ue guchru. Nj huin ni rasun sj ga'ue guitinj. Nj huin ni rasun sj ga'ue guchri. ⁵ Nj xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj, nj dugumi Yan'anj ni é re' nga si-fuerza sij. Nj dugumi Yan'anj ni é re' da güi nacaj njin' Yan'anj ni é re'. Daj si ni'i né' si ganacaj Yan'anj né' güi ganahuij xungüi nan anj.

⁶ Xi'í nuguan' daj nj gahuin niā' ruhua á re' nunj si doj guē güi guiran' ni é re' ga'i rian sayun si ruhuaj. ⁷ Nj sayun daj digyán sisi xanga' xuman ruhua ni é re'

ni'yaj ni é re' Yan'anj. Ngaa nj guiyó' cuenta daj 'yaj ni sij nga gaga' oro. Nj ga ni'ya oro daj nga xungüi nan. Nj 'nīj ni sij oro daj rian yan'an xacaj ni sij cuenta sisi sj nagune. Nj sisi sj nagune, nj hué oro daj huin oro sa'. Nj hué daj 'yaj Yan'anj nga ni é re' ngaa ran' ni é re' sayun. Nj sisi xanga' xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj ngaa guisij guiran' ni é re' sayun, ngaa nj ga'mi sa' ni ngüi xi'í Yan'anj güi nanicaj Jesucristo ga'na' sij. Nj guinun yan'anj ni ngüi Yan'anj güi daj nej aj.

⁸ Nj nunj si nun guini'i ni é re' rian Jesucristo, sanj 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' sij. Nj nunj si nun ni'i ni é re' rian sij yyaj, sanj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' sij. Nj ducu huin niā' ruhua ni é re'. Nj da' na'ue gaco' du'ua ni é re' nata' ni é re' nuguan' huin niā' ruhua ni é re' xi'í Jesucristo, 'yaj Yan'anj anj. ⁹ Nj xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj, nj ganacaj Yan'anj niman ni é re' aj.

¹⁰ Asij ná nj njin' ruhua diguiyun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í nuguan' gataj sisi ganacaj Yan'anj ni é re'. Daj si huin ruhua ni sij guini'i ni sij daj hua sinduj guiyaj Yan'anj nga ni ngüi. ¹¹ Nj hua ga'nīj Cristo si-Espiritu man'an sij chruhua niman ni sij. Nj digyán sini Cristo rian ni sij daj guiran' sí' sayun. Nj digyán Cristo daj gahuin 'ueé sí' ngaa ganahuij guiran' sí' sayun daj. Ngaa nj nagui'yaj cu ni sij man'an ni sij daj hua tsínj ga'na'. Nj huin ruhua ni sij guini'i ni sij aman ga'na' tsínj daj. ¹² Sanj digyán Yan'anj rian ni sij sisi sé xi'í ni sij huin nuguan' ga'mi ni sij mánj. Sanj nuguan' ga'mi ni sij huin güenda man'an né' yyaj. Nj daj rún' hua nuguan' ga'mi ni sij asij ná, nj hué daj hua guē nuguan' nata' ango ni tsínj gunun ni é re' yyaj. Nj ga'mi ni sij nuguan' sa' daj rian ni é re', guiyaj Espiritu Santo. Nj ga'nīj Yan'anj Espiritu Santo rian ni sij. Nj da' ni ángel huin ruhua guini'i daj hua nuguan' sa' daj.

Llamamiento a una vida santa

¹³ Hué dan nj ga'nij niman ni é re' guiyaj ni é re' daj rún' huin ruhua

Yan'anj. Nì ga cuidado ni é re' nga si-chrej man'an ni é re'. Nì 'ngo gāna'uij ni é re' nga sinduj gui'yaj Yan'anj nga ni é re' ngaa nānicaj Jesucristo guñi'i ni é re'. ¹⁴ Hué dan nì gahuin ni é re' tsínj dagahuin sa' rian Yan'anj. Nì sī gahuin quij ruhua ni é re' daj rún' gui'yaj ni é re' ngaa achin guini'i ni é re' chrej sa'. ¹⁵ Nì hua sa' nīn' ruhua Yan'anj. Nì gaquínj Yan'anj sīsī guñicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj. Ngaa nì xi'í si hua sa' nīn' ruhua Yan'anj, nì da'ui ni é re' gahuin sa' ni é re' nga daran' si-chrej ni é re' aj. ¹⁶ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Gahuin sa' nīn' ruhua ni é re' xi'í si nīn' ruhua hua sa' man'ānj." Daj gataj Yan'anj anj.

¹⁷ Nì sī xacaj Yan'anj cuenta daj huin achij go'ngo né' ngaa nagui'yaj yya Yan'anj nga né' mánj. Nì xi'í si ataj ni é re' sīsī Yan'anj huin chrej ni é re', ngaa nì guñun yan'anj ni é re' Yan'anj daran' güi nne ni é re' chruhua xungüi nan. Nì daj gui'yaj né' chruhua xungüi nan, nì hué daj nagui'yaj yya Yan'anj nga né' güi ganahuij xungüi nan. ¹⁸ Nì ganacaj Yan'anj ni é re' rian chrej gachéj xi ni é re' huin 'ngo chrej nitaj si ní'yanj. Nì ni'i sa' ni é re' sīsī sé san'anj oro nga san'anj plata naru'ue Yan'anj xi'í si-gaquin' né'. Daj si guchru san'anj plata nga oro. ¹⁹ Sanī naru'ue Cristo si-tun man'an sij xi'í si-gaquin' né'. Nì du'ue nīn' ruhua si-tun man'an Cristo. Nì daj rún' gayanj si-tun xachij 'nij hua sa' xi'í si-gaquin' ni ngüi, nì hué daj gayanj si-tun man'an Cristo nej. ²⁰ Nì asij achin gui'yaj Yan'anj xungüi, nì hua ni'i Yan'anj sīsī hué daj guiran' Cristo xi'í né'. Sanī xi'í si 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re', nì ga'na' renga' Cristo, gui'yaj Yan'anj yyaj huin ni güi ruhua ganahuij xungüi nan. ²¹ Nì xi'í si gui'yaj Cristo, nì xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj anj. Nì Yan'anj gui'yaj sīsī ganá'nij Cristo scanij ni niman. Nì gahuin 'ueé Cristo, gui'yaj Yan'anj. Xi'í daj nì xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Nì ana'uij ni é re' sīsī gui'yaj sa' Yan'anj nga ni é re'. ²² Hué dan nì gahuin sa' niman ni é re', gui'yaj Espíritu Santo. Daj si dagahuin ni é re'

nuguan' xānga'. Nì gahuin sa' niman án re' sīsī ga'ue gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Ngaa nì sī gataj ni é re' sīsī 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' dugüi' ni é re' ngaa sé si xānga'. Sanī 'ngo gahuin 'i xānga' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re' aj. ²³ Daj si ga'nga ruhua' yún ni é re'. Nì sé chrej ni é re' nga nni ni é re' gui'yaj si ga'nga ruhua' yún ni é re' mánj. Sanī si-nuguan' Yan'anj gui'yaj si nahuin naca niman ni é re'. Nì sé nuguan' guchru huin si-nuguan' Yan'anj mánj. Sanī rún' hua 'ngo rasun hua nī'na' hua nuguan' daj. Nì ga niganj nīn' nuguan' daj nej. ²⁴ Xi'í daj nì gataj si-nuguan' Yan'anj:

Rún' huin coj huin daran' né'.

Nì daj rún' hua yaj, nì hué daj hua né'.

Nì daj rún' ga naco coj, nì gayu yaj chra coj, nì da'nga' daj nahuij né' nej.

²⁵ Sanī nitaj aman ganahuij si-nuguan' Señor mánj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj.

Nì nuguan' nan huin nuguan' sa' ga'mi anin' únj rian ni é re'.

2

¹ Hué dan nì duna ni é re' si ani quij ruhua ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' aj. Nì sī digya' yun'unj ni é re' ni dugüi' ni é re' mánj. Nì sī nachej ga'mi ni é re' mánj. Nì sī gahui xicoj ruhua ni é re' mánj. Nì sī ga'mi ni é re' nuguan' snan'anj xi'í ni dugüi' ni é re' mánj. ² Nì daj rún' 'yaj 'ngo lij diyaj ga'nga ngaa na'uij si-to nni gutsi, nì hué daj gahuin ruhua ni é re' digui'yun ni é re' si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' xānga'. Ngaa nì gahuin nucua'j niman ni é re', gui'yaj nuguan' daj. Ngaa nì ducu gahui sa' ni é re', gui'yaj Yan'anj. ³ Daj si ni'i ni é re' sīsī 'yaj sa' Señor nga né'.

La piedra viva

⁴ Ngaa nì gahuin nīchrun' ni é re' rian Cristo. Nì daj rún' huin 'ngo yej xi hua nī'na' huin sij. Ani ruhua ni tsínj man chruhua xungüi nan sīsī nitaj si ní'yanj yej daj, nì re'ej ni sij. Sanī ganacui Yan'anj yej daj. Daj si güenda Yan'anj, nì ní'yanj nīn' ruhua yej daj huin Cristo. ⁵ Nì daj rún' huin yej nī'na', hué daj huin ni é

re' nej. Nĭ duna ni é re' sisi gahuin ni é re' 'ngö hue' yej huin ducua Yan'anĭ. Nĭ daj rún' dagahuin 'ngö xi'nin' chrej rian Yan'anĭ, nĭ hué daj gahuin sa' niman ni é re' dagahuin ni é re' rian Yan'anĭ nej. Nĭ daj rún' naga'ui' ni chrej xucu sa' rian Yan'anĭ, nĭ hué daj gui'yaj sa' ni é re' rian Yan'anĭ xi'í si nico' ni é re' Jesucristo. Ngaa nĭ garan' ruhua Yan'anĭ sisi 'yaj sa' ni é re'.

⁶ Xi'í daj nĭ gataj si-nuguan' Yan'anĭ:

Nĭ'yaj ni é re'.

Nĭ gūnĕj 'ngö yej xxi hua sa' nĭn'.

Nĭ dugu'nunĭ sicúĭ hue' nne xuman' Sión.

Yej hua sa' daj ganacui man'anĭ.

Nĭ nĭn' ruhua hua sa' yej daj.

Nĭ yej daj huin Cristo.

Tsínĭ xuman ruhua ni'yaj Cristo, nĭ sĭ gahuin na'aj sĭj mánĭj.

Hué daj gataj Yan'anĭ xi'í Cristo asĭj ná.

⁷ Hua sa' nĭn' ruhua Cristo güenda ni é re' ni tsínĭ xuman ruhua ni'yaj sĭj. Sanĭ güenda ni tsínĭ nitaj si xuman ruhua ni'yaj Cristo, nĭ gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anĭ:

Hué yej sa' guere'ej tsínĭ gui'yaj hue' gahuin yej sa' doj dugu'nunĭ sicúĭ hue', gui'yaj Yan'anĭ.

Gataj si-nuguan' Yan'anĭ.

⁸ Nĭ:

Nĭ natúĭ ni ngüĭ, 'yaj yej daj.

Nĭ naxiru' ni sĭj, 'yaj yej.

Gataj anĝo si-nuguan' Yan'anĭ.

Nĭ naxiru' ni sĭj, 'yaj yej daj xi'í si na'ueĭ ruhua ni sĭj dagahuin ni sĭj si-nuguan' Yan'anĭ. Nĭ gani ruhua Yan'anĭ asĭj ná sisi hué daj guĭran' ni ngüĭ daj aj.

El Pueblo de Dios

⁹ Sanĭ hué ni é re' huin ni ngüĭ nacui Yan'anĭ anĭ. Nĭ daj rún' huin 'ngö xi'nin' chrej huin achĭj nun rian Yan'anĭ huin ni é re' nej aj. Nĭ gui'yaj Yan'anĭ sisi huin ni é re' ni ngüĭ hua sa' niman mán 'ngö xuman'. Nĭ xi'í si huin ruhua Yan'anĭ sisi gan'anĭ nata' ni é re' daj 'yaj sa' Yan'anĭ rian ni ngüĭ, ngaa nĭ gaquinĭ Yan'anĭ ni é re'. Nĭ gahuin ni é re' rian rumi'. Nĭ nne ni é re' rian hua sa' xiguĭn yan'an, gui'yaj Yan'anĭ. ¹⁰ Asĭj sini nĭ nun nico' ni é re' 'ngö xuman'. Sanĭ yyaj nĭ nico' ni é re'

xánĭ Yan'anĭ. Asĭj sini nĭ nun nani yaco ruhua Yan'anĭ ni'ya ni é re'. Sanĭ yyaj nĭ nani yaco ruhua Yan'anĭ ni'ya ni é re' aj.

Vivid como siervos de Dios

¹¹ Nĭ 'ĭ ruhuāĭ ni'yā ni é re'. Nĭ rún' huin tsínĭ 'na' anĝo xuman' huin né'. Daj si man né' xungüĭ nan. Sanĭ anĝo xungüĭ huin xánĭ né'. Nĭ achĭnj jni'yā rian ni é re' sisi sĭ ga'nĭj ni é re' chrej dagahuin ni é re' nuguan' xi'í si huin ruhua nneĭ cúĭ ni é re' mánĭj. Daj si unun' nuguan' xi'í daj ngā niman né' aj. ¹² Nĭ gui'yaj sa' ni é re' scanĭj ni tsínĭ nun ni'ĭ Yan'anĭ anĭ. Nĭ nunĭj si a'mi quĭj ni sĭj xi'í ni é re' yyaj, ataj ni sĭj sisi 'yaj quĭj ni é re', sanĭ güĭ ga'na' Señor, nĭ ga'mĭ sa' ni sĭj xi'í Yan'anĭ xi'í si guĭni'ĭ ni sĭj sisi gui'yaj sa' ni é re'.

¹³ Xi'í si nico' ni é re' Señor, nĭ dagahuin ni é re' rian daran' ni tsínĭ nicaj sun scanĭj ni ngüĭ. Nĭ dagahuin a ni é re' rian rey xi'í si tsínĭ huin rian nĭn' huin sĭj. ¹⁴ Nĭ dagahuin a ni é re' rian ni tsínĭ huin gobernado. Daj si a'nĭj rey daj sisi gui'yaj ni sĭj castigo ni tsínĭ 'yaj quĭj, nĭ ga'mĭ sa' ni sĭj xi'í ni tsínĭ 'yaj sa'. ¹⁵ Daj si huin ruhua Yan'anĭ sisi gui'yaj sa' né'. Ngaa nĭ ga'ue gui'yaj né' sisi dĭnj gahuin du'ua ni tsínĭ nĭ'yun. Nĭ sĭ ga'mĭ ni sĭj nuguan' nun ni'ĭ ni sĭj mánĭj. ¹⁶ Rún' huin tsínĭ hua ni'nĭj rian, nĭ hué daj gui'yaj né' gache né' daran' chrej sa'. Sanĭ sĭ ga'ue gataj né' sisi xi'í daj, nĭ ga'ue gui'yaj né' un gaquin' gahuin gui'yaj né', gataj né' mánĭj. Sanĭ gui'yaj né' daj rún' 'yaj ni tsínĭ 'yaj sun rian Yan'anĭ anĭ. ¹⁷ Nĭ ga ni'yanĭ ni é re' rian daran' ni ngüĭ. Nĭ gahuin 'ĭ ruhua ni é re' nĭ'yaj ni é re' ni ngüĭ xuman ruhua ni'yaj Yan'anĭ. Nĭ dagahuin sa' ni é re' rian Yan'anĭ. Nĭ guĭnun yan'anĭ ni é re' rian rey nej.

¹⁸ Dagahuin sa' ni é re' huin ni é re' ni tsínĭ 'yaj sun rian xuru'ue. Nĭ sé urin rian ni xuru'ue a'mi sa', nĭ xuru'ue 'yaj sa' dagahuin sa' ni é re' mánĭj. Sanĭ dagahuin sa' ni é re' rian ni xuru'ue a'mi huee rian ni é re' nej. ¹⁹ Nĭ sisi guĭran' 'ngö tsínĭ daj sayun gui'yaj xuru'ue huee daj xi'í si nico' sĭj Yan'anĭ, nĭ sisi a'nĭn' ruhua sĭj ngā sayun daj, ngaa nĭ dugu'naj 'yaj sĭj rian Yan'anĭ.

²⁰ Sisi huin ni é re' castigo xi'í si da'ui ni é re' gaquin', nî nitaj nunj 'yaj sisi ga'nin' ruhua ni é re' mánj. Sanj sisi a'nin' ruhua ni é re' nga sayun 'yaj ni tsínj xi'i xi'í si gui'yaj sa' ni é re', nî acaj Yan'anj cuenta daj 'yaj sa' ni é re' aj. ²¹ Nî huin ruhua Yan'anj sisi hué daj gunucuj sa' né' guiran' né' sayun. Daj si guiran' man'an Cristo sayun xi'í né'. Nî daj rún' gui'yaj sij ngaa guiran' sij sayun, nî hué ducúanj daj digyán sij daj gunucuj né' nga sayun ran' né' aj. ²² Nî a 'ngo gaquin' nun gui'yaj Cristo mánj. Nî nitaj nuguan' snan'anj ga'mi du'ua sij mánj. ²³ Nî ngaa ga'mi quij ni sij rian Cristo, nî nun ga'mi quij si' rian ni sij mánj. Nî ngaa guiran' Cristo sayun, nî nun ga'mi huee sij rian ni ngüi mánj. Sanj gataj sij daran' si-nuguan' sij rian Yan'anj. Daj si Yan'anj huin si nagui'yaj yya daran' nuguan', ruhua sij. ²⁴ Hué man'an Cristo gata si-gaquin' né' ngaa gan'anj gahui' sij rian rugutsj. Nî gahui' sij xi'í né' sisi si gui'yaj né' gaquin' ga mánj. Sanj ga nî'na' né' gache né' 'ngo chrej nica. Daj si nahuin sa' niman ni é re' xi'í si guiran' xi'i Cristo.

²⁵ Nî daj rún' ga ni'ya ni xachij ngaa nitaj tsínj dugumi, nî hué daj ga ni'ya ni é re' asij ná. Sanj yyaj nî nanicaj niman ni é re' ga'na' ni é re' rian tsínj dugumi ni é re' huin Cristo. Nî daj rún' huin 'ngo yucuj ngaa dugumi sa' sij dán sij, nî hué daj 'yaj Cristo dugumi sij niman ni é re'. Nî hué Cristo huin achij rian niman ni é re' nej.

3

Deberes conyugales

¹ Hué ducúanj daj huin sisi dagahuin ni é re' rian nica ni é re' huin ni é re' ni yun'unj xana. Ngaa nî sisi nun xuman ruhua nica ni é re' nî'yaj ni sij Yan'anj, nî ga'ue nanicaj ruhua ni sij ngaa guini'i ni sij daj 'yaj sa' ni é re'. Nî hué daj gahuin ngaa nun ga'mi ni é re' nî a 'ngo nuguan' gunun ni sij mánj. ² Daj si guini'i ni sij sisi 'yaj sa' ni é re'. Nî hua ní'yanj ni é re' rian ni sij nej. ³ Si gani ruhua ni é re' sisi nagui'yaj nia' nî'n' ni é re' ne' chrej

xe' nnee cúj ni é re' mánj. Nî si gara nico ni é re' cúj nia' chra ni é re' sisi guini'i ni ngüi daj sa' hua ni é re' mánj. Nî si nagui'yaj sa' nî'n' ni é re' man'an án re' sisi ga sa' ni é re' nga gaga' oro nga atsi du'ue nî'n' ruhua mánj. ⁴ Sanj nagui'yaj sa' ni é re' chruhua niman ni é re'. Nî si guere' niman sa' ni é re' da mánj. Nî sisi gahuin sa' niman ni é re', nî ga'ue ga'mi naj ni é re'. Nî ga'ue gahuin din'inj ruhua ni é re' nej. Ní'yanj nî'n' ruhua ni é re' rian Yan'anj ngaa hué daj hua sa' chruhua niman ni é re' aj. ⁵ Asij ná nî hué daj gui'yaj ni ngüi xana hua sa' niman. Nî ana'uuj unj sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga unj. Nî dagahuin unj rian nica unj nej. ⁶ Nî hué daj dagahuin yun'unj gu'naj Sara si gataj nica unj Abraham. Nî gataj unj sisi Señor huin sij. Nî sisi gui'yaj sa' ni é re', nî si guxu'ui' ni é re', ngaa nî huin ni é re' da'nî xana unj.

⁷ Nî hué ducúanj daj hua nian sisi gane sa' tsínj sno'o nga nica ni é re'. Nî xacaj ni é re' cuenta si achin rian nica ni é re' nej. Daj si nitaj si nucuj ni yun'unj xana daj rún' nucuj ni é re'. Xi'í daj gui'yaj 'ueé ni é re' nga ni yun'unj xana. Nî uyan gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni yun'unj xana nga ni é re' sisi gane niganj daran' nica ni é re'. Xi'í daj nî gui'yaj sa' ni é re' nga nica ni é re'. Ngaa nî si chran' yun'unj 'ngo nuguan' ngaa achínj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj mánj.

Una buena conciencia

⁸ Hué dan nî uyan ga ruhua ni é re' nga dugüi' ni é re'. Nî nani yaco ruhua ni é re' nî'yaj ni é re' dugüi' ni é re'. Nî gahuin 'i ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nî chracuj ni é re' ni ngüi ran' sayun. Nî si gui'yaj ni é re' si huin achij ni é re' mánj. ⁹ Nî si chran' yun'un' ni ngüi 'yaj xi'i nga mun'un' daj rún' chran' yun'unj ni sij yun'. Nî si ga'mi quij ni é re' rian ango ni sij daj rún' a'mi quij ni sij rian ni é re' mánj. Sanj ga'mi sa' ni é re' rian ni sij. Daj si gaquinj Yan'anj ni é re' sisi hué daj gui'yaj á re'. Ngaa nî ga'ue nahuin ra'a ni é re' sinduj gui'yaj Yan'anj rian ni é re' aj. ¹⁰ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Yun' huin ruhua gane 'ueé xungüi nan, ni gahuin niã' ró' ni güi ga'na'.

Sani ga' cuidadú' sisi si ga'mi quí' nuguan' nne.

Ni hué daj ga' cuidado né' sisi si ga'mi du'ua né' nuguan' snan'anj mánj.

11 Duna anéj né' nuguan' quij aj.

Ni guí'yaj sa' né'.

Nano' né' si gane din'inj né' nga ni dugüi' né'.

Ni dugu'nun' né' sisi hué daj guí'yaj né' ya'yoj.

12 Daj si ni'yaj Señor daj ran' ni tsínj 'yaj nica.

Ni unun' Yan'anj si achínj jni'yaj ni sij rian sí'.

Sani unun' Yan'anj nga ni tsínj 'yaj gaquin'.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj.

13 Ni un' tsínj ga'ue chran' yun'unj ni é re' sisi niganj huin ruhua ni é re' guí'yaj sa' ni é re' únj. 14 Ni sisi guíran' ni é re' sayun xi'í si xacaj ni é re' chrej nica achéj ni é re', sani hua 'ueé rian ni é re'. Xi'í daj ni si guxu'ui' ni é re' rian ni ngüi mánj. Ni si guiriun ruhua ni é re' ngaa chran' yun'unj ni sij ni é re' mánj. 15 Guinun' yan'anj niman ni é re' Cristo sisi huin sij Señor. Ni niganj ga' chrun ruhua ni é re' ga'mi ni é re' rian ni tsínj huin ruhua guini'i ni nuguan' sa' ana'uij ni é re'. Sani ga'mi naj ni é re' rian ni sij. Ni ga' ní'yanj ni é re' nej. 16 Ni ga' cuidado ni é re' sisi si guí'yaj ni é re' gaquin' mánj. Ngaa ni ngaa ga'mi quij ni sij xi'í chrej sa' chéj ni é re' nga Cristo, ni guiri' ni sij si-na'aj xi'í nuguan' quij ga'mi ni sij aj. 17 Sisi ga'uej ruhua Yan'anj sisi guíran' né' sayun, ni sa' huin si guíran' né' sayun xi'í si 'yaj sa' né'. Sani nun hua sa' si guíran' né' sayun xi'í si guí'yaj quij né' mánj.

18 Daj si urin yun' guíran' Cristo sayun gahui' sij xi'í si-gaquin' né'. Gahui' Cristo huin sij tsínj hua nica niman. Gahui' sij xi'í ni tsínj nitaj si hua nica niman huin né'. Ni hué daj guí'yaj sij sisi ga'ue guisij né' rian Yan'anj. Gahui' nnee cúj sij. Sani ganá'nij sij, ni hua ni'na' sij nga niman sij aj. 19 Ni gan'anj ga'mi si-nane sij rian niman ni tsínj hua gahui' nun ducuaga' rumi'. 20 Huin ni sij tsínj nun dagahuin

si-nuguan' Yan'anj asij ná ngaa gane tsínj gu'naj Noé. Ni ngaa daj ni ga'nin' ruhua Yan'anj ni'ya ni sij da' güi guí'yaj xugüi Noé rio xachij achéj rian nnee yan'anj. Ni ganani tunj gue ran' ni dugüi' sij chruhua rio daj, guí'yaj nnee. 21 Ni hué nnee daj huin 'ngo da'nga' digyán daj gahuin ngaa ata' nnee né'. Xi'í si jnaruhui Yan'anj niman né' ngaa ata' nnee né', ni nacaj Yan'anj né'. (Sé güenda si naruhui nnee cúj né' huin ngaa ata' nnee né' mánj. Sani xi'í si huin ruhua né' gahuin sa' niman né', ni ata' nnee né'.) Hué dan ni nacaj Yan'anj né' xi'í si ganá'nij Jesucristo scanij ni niman. 22 Ngaa ni gahui Jesucristo nan' sij xata' nne sij ne' chrej ra'a sa' Yan'anj. Ni huin achij sij rian ni ángel nga rian ango ni si nicaj sun nej, rian ni si nucuaq máx xata' nej.

4

Buenos administradores de la gracia de Dios

1 Ngaa ni xi'í si guíran' Cristo sayun ngaa nnee cúj sij, ni hué daj gara xina ni é re' guíran' ni é re' sayun nej. Daj si tsínj guíran' sayun ngaa nnee cúj sij, ni gahuin nini sij rian gaquin'. 2 Ngaa ni ni güi guna rian né' chruhua xungüi nan, ni si guí'yaj né' si huin ruhua nnee cúj né', guí'yaj né' mánj. Sani nahuij ruhua né' guí'yaj né' si aran' ruhua Yan'anj anj. 3 Guisij ni yo' ngaa guí'yaj ni é re' ni rasun quij daj rún' aran' ruhua ni ngüi 'na' anéj chrej. Daj si gachéj ni é re' guí'yaj quij ni é re'. Ni guí'yaj ni é re' si gahuin quij ruhua ni é re'. Ni guixini ni é re'. Ni guí'yaj quij ni é re' ngaa guí'yaj ni é re' guí'yanj. Ni go'o nin' ruhua ni é re'. Ni guí'yaj quij ni é re' ngaa guinico' ni é re' yan'anj guí'yaj ra'a ni sij. 4 Yyaj ni nun ri' ruhua ni tsínj 'yaj quij daj xi'í si nun 'yaj quij gue ni é re' nga ni sij. Ni a'mi quij ni sij xi'í ni é re'. 5 Sani hua nian si naga'ui' ni sij cuenta rian Yan'anj xi'í si guí'yaj quij ni sij. Daj si hua niquin' chrun Yan'anj nagui'yaj yya nga ni ngüi hua ni'na' nga ni ngüi gahui'. 6 Xi'í daj ni guí'yaj Yan'anj sisi gunun ni ngüi hua gahui' nuguan' sa'. Ngaa ni daj rún' nagui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi hua

nnee cúj, n̄ hué daj naḡui'yaj yya Yan'an̄j nga ni ngüi gahui' nej. N̄i gane n̄iganj niman ni sij daj rún' nne n̄iganj man'an Yan'an̄j anj.

⁷ N̄i hua ruhua ganahuij xungüi nan. Xi'í daj n̄i ga achij ruhua á re' aj. N̄i dugumi ni é re' si-chrej ni é re'. N̄i gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'an̄j nej. ⁸ N̄i ango nuguan' nico doj huin sisi n̄in' ruhua gahuin 'i ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Daj si ngaa 'i ró' ni'í' dugüi', n̄i naránj né' rian nico gaquin'. ⁹ N̄i ngaa huaj ni dugüi' ni é re' chrej, n̄i gaquinj ni é re' si gatu ni sij ducua' ni é re'. N̄i si ga'mi hui ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' ngaa 'na' ni sij rian án re'. ¹⁰ Hua n̄ini sun riqui Yan'an̄j rian go'ngo né' gui'yaj sun né' rian ni dugüi' né'. Ngaa n̄i daj rún' riqui Yan'an̄j sun rian né', n̄i hué daj gui'yaj sun né' rian ni dugüi' né'. Daj si xi'í si gui'yaj Yan'an̄j sinduj rian né', n̄i hua n̄ian si gui'yaj sa' né' nga sun riqui Yan'an̄j rian né'. ¹¹ N̄i sisi ga'mi 'ngo dugüi' ni é re' rian ni ngüi, n̄i gani ruhua sij sisi a'mi sij si-nuguan' man'an Yan'an̄j. N̄i sisi hua 'ngo dugüi' ni é re' 'yaj sun rian ni é re', ngaa n̄i gui'yaj sun sij nga fuerza ga'ui' Yan'an̄j rian sij. Ngaa n̄i ga'ue ga'mi sa' ni ngüi rian Yan'an̄j xi'í daran' si 'yaj sa' ni é re' huin ni é re' ni ngüi nico' Jesucristo. N̄i hua n̄ian si ga'mi sa' n̄iganj n̄in' né' rian Yan'an̄j. Daj si hué Yan'an̄j nicaj sun rian daran'an̄j. Amén.

Padeciendo como cristianos

¹² N̄i 'i ruhuaj ni'ya ni é re'. N̄i si gan'an̄j ruhua ni é re' xi'í sayun ga'na' rian ni é re' mánj. Daj si xi'í sayun daj, n̄i ga'ue xacaj á re' cuenta sisi yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'an̄j. N̄i si gani ruhua ni é re' sisi urin ni é re' huin tsínj ran' sayun mánj. ¹³ San̄i gahuin niá' ruhua ni é re' xi'í si ran' nuguan'an ni é re' sayun nga Cristo. Ngaa n̄i n̄in' ruhua gahuin niá' ruhua ni é re' ngaa ga'na' renga' Cristo. N̄i guini'i ni ngüi sisi hua 'ueé sij. ¹⁴ Hua 'ueé rian ni é re' sisi a'mi quij ni ngüi xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo. Daj si nne Espíritu Santo nga ni é re'. N̄i hua 'ueé rian Espíritu Santo. Xanga' n̄i a'mi

quij ni ngüi daj xi'í Cristo. San̄i a'mi sa' ni é re' xi'í sij.

¹⁵ San̄i nun hua sa' si guiran' ni é re' sayun xi'í si dagahui' ni é re' niman, asi gui'yaj tu ni é re', asi gui'yaj xi'i ni é re', asi diguij ni é re' si-nuguan' ango ni sij mánj. Nun hua sa' si gui'yaj ni é re' ni gaquin' da mánj. ¹⁶ San̄i sisi guiran' ni é re' sayun xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo, n̄i si gahuin na'aj ni é re' mánj. San̄i ga'mi sa' ni é re' rian Yan'an̄j xi'í si hué daj ran' ni é re' sayun. ¹⁷ Guisíj güi gaxi'i Yan'an̄j naḡui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi nico' Yan'an̄j. N̄i xi'í daj ran' né' sayun. N̄i sisi gaxi'i sini Yan'an̄j naḡui'yaj yya nga né', ngaa n̄i un sin gui'yaj Yan'an̄j nga ni ngüi nun dagahuin si-nuguan' Yan'an̄j ruhua á re' únj. Xanga' n̄i guiran' nico doj ni sij sayun, gui'yaj Yan'an̄j. ¹⁸ Daj si gataj si-nuguan' Yan'an̄j:

Sisi 'i huaj ganani ni tsínj hua n̄ica niman, n̄i huaj guiran' nico doj sayun ni tsínj quij hua nga ni tsínj 'yaj gaquin'.

Daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j.

¹⁹ Hué dan n̄i ni tsínj ran' sayun daj rún' aran' ruhua Yan'an̄j, n̄i hua n̄ian si gui'yaj sa' ni sij. N̄i ga'ue guxuman ruhua ni sij sisi Yan'an̄j dugumi sa' niman ni sij. Daj si Yan'an̄j gui'yaj ni sij. N̄i hua n̄ica ruhua Yan'an̄j nga né'.

5

Apacentad la grey de Dios

¹ N̄i ango nuguan' huin 'ngo nuguan' 'yaj fuerzāj rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj huin achij scanij ni ngüi nico' Jesucristo. Daj si hué daj huin achī nga ni é re'. N̄i huéj huin tsínj guini'i daj guiran' Cristo sayun. N̄i guinicaj dugüi'ij nga Cristo ngaa ga'na' ruhua' yún sij. N̄i guini'i xanga' ni ngüi sisi hua 'ueé sij. ² N̄i daj rún' dugumi sa' yucuj dán si xucu, n̄i hué daj dugumi sa' ni é re' ni ngüi nico' Yan'an̄j man scanij ni é re'. San̄i sé da' fuerza dugumi ni é re' mánj. San̄i dugumi ni é re' xi'í si hué daj aran' ruhua ni é re' dagahuin ni é re' rian Yan'an̄j. N̄i si gahuin ruhua ni é re' gui'yaj gana ni é

re' xi'í sun 'yaj sun ni é re' mánj. ³ Nì sî guì'yaj ni é re' sisì huin ni é re' tsínj huin achij gá'nin' ni é re' rian ni ngüi nico' Yan'anj mánj. Sanì dugu'nun' ni é re' sisì guì'yaj 'ueé ni é re' scanij ni sij. Ngaa nì guìni'i ni sij daj guì'yaj ni é re'. Nì xacaj ni sij cuenta daj guì'yaj man'an ni sij nej. ⁴ Ngaa nì ngaa gurugüi' Cristo tsínj huin achij nìn' tsínj dugumi né', nì nahuin ra'a né' 'ngo gachrin corona sa' gunun chra né'. Nì gá sa' né' gane nìganj né', guì'yaj Cristo.

⁵ Nì tsínj hua lij, nì dagahuin ni é re' si ataj ni tsínj huin achij. Nì dagahuin daran' ni é re' si ataj go'ngo ni dugüi' ni é re'. Nì sî gani ruhua ni é re' sisì huin achij ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Unun' Yan'anj nga ni tsínj ani ruhua sisì huin achij ni sij.

Sanì guì'yaj Yan'anj sinduj rian ni tsínj gá'ue guìnico' da rucu.

Daj gataj nuguan' daj.

⁶ Xi'í daj nì nagui'yaj lij ni é re' man'an ni é re' rian Yan'anj nucuj. Hué dan nì ngaa garan' ruhua Yan'anj, nì gahuin achij ni é re', guì'yaj Yan'anj anj. ⁷ Sisì hua 'ngo nuguan' chran' yun'unj ni é re', nì gá'ue gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'í nuguan' daj. Ngaa nì sî nani ruhua ni é re' gá mánj. Daj si dugumi sa' Yan'anj ni é re' aj.

⁸ Nì dugumi sa' ni é re' man'an ni é re'. Nì guìni'yaj sa' ni é re'. Daj si daj rún' aguáj sigue'ej ngaa nano' xuj si xa xuj, nì hué daj 'yaj sichre unun' sij nga ni é re'.

⁹ Sî guxuman ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' si-nuguan' sichre mánj. Sanì guxuman xanga' ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' si-nuguan' Yan'anj anj. Nì xacaj ni é re' cuenta sisì nìn' gachra' chruhua xungüi nan, nì uyan ran' ni dugüi' ni é re' sayun huin ni sij ni tsínj nico' Yan'anj. ¹⁰ Nì daran' sinduj 'na' rian Yan'anj. Nì hué Yan'anj gaquínj ni é re' sisì guìnica'j dugüi' nìganj ni é re' nga Jesucristo. Nì ngaa guisij doj güi guìran' ni é re' sayun, nì nagui'yaj sa' Yan'anj niman ni é re'. Nì gahuin nìca ruhua ni é re', guì'yaj Yan'anj. Nì gahuin yya ruhua ni é re' nga si-chrej

Yan'anj nej. ¹¹ Nì gá'mi sa' nìganj né' rian Yan'anj. Nì gá'mi né' sisì nica'j Yan'anj sun rian daran'anj. Amén.

Saluciones finales

¹² Silvano huin tsínj nne nan ngāj. Nì arun sij doj du'ua yanj nan a'nī huaj rian ni é re'. Nì ani ruhuāj sisì huin sij 'ngo tsínj dagahuin sa' rian Yan'anj. Nì riquij 'ngo chrej rian ni é re' sisì nuguan' nan huin 'ngo nuguan' xanga' huin nuguan' guì'yaj Yan'anj sinduj rian né'. Nì gahuin nìca ruhua ni é re' nga nuguan' daj. ¹³ Nì tsínj nico' Yan'anj man xuman' Babilonia, nì a'nīj ni sij 'ngo nuguan' huaj rian ni é re'. Nì uyan ganacui Yan'anj ni sij nga ni é re'. Nì daj rún' huin 'ngo da'nī huin Marco riānj. Nì hué daj a'nīj sij 'ngo nuguan' huaj rian ni é re' nej. ¹⁴ Nì ngaa gá'nij ni é re' 'ngo nuguan' huaj rian ni é re', nì garun du'ua go'ngo ni é re' ni dugüi' ni é re' xi'í si 'j ruhua ni dugüi' ni é re'. Nì gahuin din'inj ruhua daran' ni é re' huin ni é re' ni ngüi nica'j dugüi' nga Jesucristo, ruhuāj aj. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN PEDRO APÓSTOL

Salutación

¹ Huēj huin Simón Pedro tsínj 'yaj sun rian Jesucristo. Nì huñj apóstol, tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nì arūnj yanj carta nan a'nī huaj rian ni é re'. Nì hua guisij nuguan' sa' rian ni é re'. Nì guxuman ruhua ni é re' nga ni únj ni'yaj ni é re' Yan'anj, gui'yaj Jesucristo. Daj si 'yaj nica Jesucristo huin sí' Yan'anj nico' né'. Nì tsínj nacaj né' huin sij nej.

² Nì huin ruhuāj sisi guini'i ni é re' daj hua Yan'anj nga Jesucristo huin sí' Señor nicaj sun rian né'. Ngaa nì ga'ue guiri' ni é re' nico sinduj, gui'yaj nungüej sij. Nì gahuin din'inj ruhua ni é re' nej.

Partícipes de la naturaleza divina

³ Ga'ue gui'yaj Yan'anj daran'anj. Nì riqui Yan'anj daran' si ní'yanj né' sisi gache sa' né' si-chrej Yan'anj. Nì hué daj huin xi'í si ni'i né' Cristo huin tsínj gaquínj né' ga'na' né' rian sij. Nì hué daj 'yaj sij xi'í si hua sa' nín' ruhua sij. Nì hua sa' nín' ruhua si 'yaj sij nej. ⁴ Nì xi'í si hua sa' nín' ruhua sij, nì riqui sij ga'i nuguan' sa' huin nuguan' hua gui'yaj yya sij nga né'. Nì hua sa' nín' ruhua ni nuguan' daj. Nì ní'yanj nico ni nuguan' daj nej. Nì xi'í nuguan' sa' daj, nì ga'ue niguísij ni é re' gahuin sa' ni é re' daj rún' hua sa' man'an Yan'anj. Nì ga'ue gahuin nini ni é re' rian ni nuguan' quij man niman ni ngüi man chruhua xungüi nan.

⁵ Xi'í daj nì gui'yaj fuerza ni é re' sisi gache ni é re' 'ngo chrej sa' xi'í si guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Nì ngaa chéj ni é re' chrej sa', nì gahuin ni é re' tsínj guini'i sa' si-nuguan' Yan'anj anj. ⁶ Nì ngaa guini'i sa' ni é re' si-nuguan' Yan'anj, ngaa nì dugumi sa' ni é re' man'an ni é re'. Nì ngaa guisij dugumi ni é re' man'an ni é re', nì ga'nin' ruhua ni é re' nga ni sayun ran' ni é re'. Nì ngaa guisij ga'nin' ruhua ni é re' nga ni sayun

ran' ni é re', ngaa nì guinico' xanga' ni é re' Yan'anj anj. ⁷ Nì ngaa guisij guinico' xanga' ni é re' Yan'anj, ngaa nì gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Nì ngaa guisij gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni ngüi nico' Yan'anj, ngaa nì gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni ngüi.

⁸ Hué dan nì sisi nari' ni é re' gui'yaj á re' ni rasun nan ya'yoj, nì sisi gahuin nico ni nuguan' sa' nan chruhua niman ni é re', ngaa nì si gahuin ni é re' tsínj nun ni'i gui'yaj sun rian Yan'anj manj. Sanj guini'i sa' ni é re' man'an Señor Jesucristo. ⁹ Sanj tsínj achin nari' gui'yaj sa' ni rasun sa' nan, nì daj rún' huin 'ngo tsínj duri huin sij. Nì nun xiguin sa' ni'yaj sij manj. Nì guini'yun ruhua sij sisi jnaruhui Yan'anj gaquin' gui'yaj sij güi gachin.

¹⁰ Nì gaquínj Yan'anj ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'ui. Nì nacui Yan'anj ni é re' nej. Xi'í daj nì dugu'nun' ni é re' dagahuin ni é re' rian Yan'anj. Ngaa nì guini'i yya ni é re' sisi hué daj huin. Nì sisi hué daj dagahuin ni é re', nì nitaj aman nānicaj ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj manj. ¹¹ Hué ducuanj daj huin sisi ga'ni Yan'anj gatu ni é re' rian nicaj sun Señor Jesucristo niganj nín'. Nì Jesucristo huin tsínj ganacaj né'. Nì gahuin nia' ruhua Yan'anj gatu ni é re' xata' aj.

¹² Xi'í daj nì gui'yā sisi daran' güi gānanun ruhua ni é re' ni nuguan' nan nūnj si hua ni'i ni é re', nì gahuin nica xanga' ruhua ni é re' nga ni nuguan' xanga' gahuin chrun a ni é re' aj. ¹³ Nì ani ruhuāj sisi hua guē nnēj chruhua xungüi nan, nì hua nian si digyānj rian án re' daj gānanun ruhua á re' ni nuguan' gahuin chrun ni é re'. ¹⁴ Nì ni'inj sisi gahuin nīchrun' güi gahuīj sisi hué daj digyān Jesucristo riānj huin sij Señor nicaj sun rian né'. ¹⁵ Ngaa nì 'ngo gui'yaj fuerzāj sisi ngaa gahuīj, nì gānanun ruhua ni é re' ni nuguan' nan anj.

Testigos presenciales de la gloria de Cristo

¹⁶ Nì ngaa digyān únj rian ni é re' daj gahuin ngaa ga'na' ruhua' yūn Señor Jesucristo, nì daj nucuaj sij, nì sé cuentu

yun nani ni ngüj huin nuguan' digyán únj rian án re' mánj. Guini'i rian man'an únj sisi tsínj sa' huin sij aj. ¹⁷ Nj guini'i únj ngaa nahuin 'ueé Jesús gui'yaj chré' huin Yan'anj. Daj si ga'ui' Yan'anj sisi nín' ruhua gahuin achij Jesús. Nj ga'mi Yan'anj xata' xi'í Jesús: "Hué nan huin da'nī 'í ruhuāj. Nj huin niā' ruhuāj ni'yā sij." Daj gataj Yan'anj nne xata'. Nj hua 'ueé nín' ruhua xata'. ¹⁸ Nj hué man'an únj gunun si ga'mi Yan'anj xata' ngaa guimán únj nga Señor quij guē daj. ¹⁹ Nj xi'í si guini'i únj daj gahuin 'ueé Jesús, gui'yaj Yan'anj, nj gahuin yya ruhua únj doj xi'í nuguan' garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj dugu'naj gui'yaj ni é re' sisi xacaj ni é re' cuenta xi'í nuguan' ga'mi ni sij. Nj daj rún' huin 'ngo yan'an xiguin rian hua rúmi', nj hué daj 'yaj ni nuguan' garun ni tsínj daj. Nj daj rún' huin ngaa renga', nj hué daj gahuin ngaa ga'na' ruhua' yún Jesucristo. Nj daj rún' huin stanga sīj ngaa ruhua guixiguin, ataj né', nj hué daj guixiguin chruhua niman né' ngaa ga'na' ruhua' yún Jesucristo guini'i né'. ²⁰ Nj hua nian sisi guini'i sini ni é re' sisi ngaa garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj guimán asij ná, nj nun garun ni sij güenda man'an ni sij mánj. Sanj garun ni sij rian yanj daj rún' digyán Yan'anj rian ni sij. ²¹ Daj si nj a 'ngo tsínj nun gui'yaj si ga'na' si-nuguan' Yan'anj chruhua xungüi nan gunun né'. Sanj ga'mi ni tsínj sa' daj si-nuguan' Yan'anj daj rún' digyán Espíritu Santo rian ni sij.

2

Falsos profetas y falsos maestros

¹ Sanj asij ná nj guimán ni tsínj ga'mi nuguan' nne scanij ni ngüj. Nj digya' yun'unj ni sij sisi a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj. Nj hué daj ga'na' tsínj digyán nuguan' nne scanij ni é re' nej. Nj digyán huī ni sij ango chrej digya' yun'unj. Nj guere' niman ni tsínj guida'a chrej digya' yun'unj daj. Nj na'uej ruhua ni sij sisi Jesús huin Señor nicaj sun rian né'. Nj hué Jesús huin tsínj gahui' xi'í si-gaquin' ni sij. Xi'í daj nj rá'yanj gahuin ni sij

castigo, gui'yaj Yan'anj. ² Sanj guinico' nico ni ngüj chrej xi'í digyán ni sij. Nj xi'í si gui'yaj ni tsínj xacaj chrej xi'í daj, nj ga'mi quij ango ni ngüj xi'í chrej xanga' 'na' rian Yan'anj anj. ³ Nj gahuin ruhua ni tsínj digya' yun'unj daj guiri' ni sij san'anj. Xi'í daj nj nano' ni sij nuguan' digya' yun'unj ga'mi ni sij rian ni é re'. Sanj asij ná gataj Yan'anj sisi gahuin ni sij castigo. Nj hua gahuin nichrun' si gahuin ni sij castigo, gui'yaj Yan'anj anj.

⁴ Nj nitaj si guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico rian ni ángel gui'yaj gaquin' asij ná. Sanj ga'nij Yan'anj ni ángel daj rian yan'an sisi gūna ni ángel daj ducuaga' rian hua rúmi'. Nj hué yu'uj daj guiman ni ángel da guisij güi nagui'yaj yya Yan'anj ni gaquin'. ⁵ Nj nun guinicaj Yan'anj niman nico rian ni tsínj guimán asij ná. Sanj ga'nij Yan'anj 'ngo guman xxi ga'na' rian ni tsínj gui'yaj quij. Nj gahui' ni sij gui'yaj guman daj. Sanj urin Noé nga ango chij dugüi' sij ganacaj Yan'anj. Nj hué Noé huin tsínj ga'mi rian ni tsínj quij daj sisi gui'yaj nica ni sij aj. ⁶ Nj hué daj gui'yaj Yan'anj castigo ni tsínj guimán nungüej xuman' gu'naj Sodoma nga Gomorra asij ná. Nj garij yan'an Yan'anj nungüej xuman' daj. Nj da yaj gahuin nungüej xuman' daj, gui'yaj Yan'anj. Nj gahuin 'ngo da'nga' digyán Yan'anj sisi daj rún' guiran' nungüej xuman' daj, nj hué daj guiran' ni ngüj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁷ Sanj guiri nini Yan'anj tsínj gu'naj Lot scanij ni tsínj quij daj. Daj si Lot huin tsínj gui'yaj nica. Nj nun garan' ruhua sij guini'i sij chrej quij gachéj ni tsínj quij daj. ⁸ (Nj Lot huin tsínj gui'yaj nica. Nj gane sij scanij ni tsínj gui'yaj quij. Nj ya'yoj guini'i sij si xi'í gui'yaj ni sí'. Nj gunun sij nuguan' quij ga'mi ni sí'. Nj guere' ruhua sij nga ni nuguan' quij daj.)

⁹ Nj ni'í sa' Señor nacaj sij ni tsínj nico' man'an sij ngaa ran' ni sij sayun. Nj gari Señor ducuaga' ni tsínj gui'yaj quij gahuin ni sij castigo da güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni sí'. ¹⁰ Nj nín' ruhua gahuin castigo ni tsínj 'yaj si huin quij ruhua ni sij nga nneé cúj ni sij, gui'yaj Yan'anj. Nj 'yaj

ducu ni sij nga nuguan' a'nin' Señor sun rian ni sij. Nĭ huin ni sij ni tsínj ga niqui hua. Nĭ 'yaj ni sij si aran' ruhua man'an ni sij. Nĭ nitaj si xu'ui' ni sij ga'mi quij ni sij rian ni si nicaj sun mán xata' mánj. ¹¹ Nĭ nunj si nucuj ni ángel daj nga ni si daj, sanĭ nun ga'mi gaquin' ni ángel rian Yan'anĭ xi'í ni si mánj.

¹² Nĭ rún' huin xucu nitaj sta'nga' nun huin ni sij. Nĭ a'mi quij ni sij xi'í nuguan' nunun ni sij. Nĭ daj rún' ran' ni xucu a'nga mán riqui quij ngaa da'a ni sij dagahui' ni sij, nĭ hué daj gahuin nga ni tsínj 'yaj quij daj. Nĭ gahui' ni sij xi'í ni rasun quij gui'yaj ni sij. ¹³ Nĭ daj rún' gui'yaj quij ni sij rian ni ngüi, nĭ hué daj narue Yan'anĭ castigo rian ni sij. Nĭ huin ni' ruhua ni dugüi' ni sij ngaa achéj ni sij ya'yoj 'yaj ni sij ni rasun xi'i. Nĭ huin 'ngo si-na'aj si 'yaj ni sij. Nĭ huin ni sij ni tsínj ga niqui hua. Nĭ hué daj 'yaj quij ni sij ngaa xa nuguan'an ni sij nga ni é re'. ¹⁴ Nĭ 'yaj rian ni sij gaquin' ngaa nĭ'yaj ni sij rian nicaj dugüi' ni sij. Nĭ na'ue ga'nin' ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni yun'unĭ xana. Nĭ digya' yun'unĭ ni sij ni tsínj achin gahuin nĭca ruhua nga si-chrej Yan'anĭ. Nĭ nahuij ruhua ni sij guiri' ni sij si-san'anĭ dugüi' ni sij. Nĭ huin ni sij ni tsínj ga niqui gan'anĭ rian yan'an.

¹⁵ Ga ni'ya ni sij si duna ni sij chrej nĭca. Nĭ xacaj ni sij si-chrej tsínj gu'naj Balaam da'nĭj Beor. Nĭ gui'yaj Balaam gaquin' xi'í si gahuin ruhua sij ni'yaj sij san'anĭ. ¹⁶ Sanĭ gui'yaj Yan'anĭ sisĭ ga'mi 'ngo urruj daj rún' a'mi 'ngo tsínj. Nĭ chran' urruj daj Balaam. Nĭ nun ga'uej ruhua xuj gan'anĭ xuj chrej quij huaj Balaam mánj.

¹⁷ Nĭ daj rún' huin 'ngo yu'uj rian nitaj ahui nnee huin ni tsínj 'yaj quij daj. Nĭ daj rún' 'yaj nga ngaa nĭcaj nane huan'an, nĭ hué daj huin ni sij. Nĭ nico castigo gahuin nĭganĭ ni sij guiman ni sij rian hua rumi' nĭn' ruhua rian yan'an, gui'yaj Yan'anĭ.

¹⁸ Nĭ a'mi ran ni sij 'yaj fuerza ni sij sisĭ sa' nĭn' ruhua huin nuguan' a'mi ni sij. Nĭ digya' yun'unĭ ni sij ni tsínj guxuman nĭca ruhua ni'yaj Yan'anĭ. Nĭ 'yaj fuerza ni sij sisĭ gui'yaj ni sí' daj rún' aran' ruhua nnee cúj ni sí'. Nĭ dyaj gahui ni sí' rian

chrej huin chrej achéj ni tsínj xi'i nitaj si hua sa' mánj. ¹⁹ Nĭ ataj ni sij sisĭ ga'ue gui'yaj ni tsínj guxuman nĭca ruhua daj si garan' ruhua ni sí'. Ngaa nĭ gahuin ni'nĭj rian ni sí' gache ni sí' daran' chrej, ataj ni sij. Nĭ hué man'an ni sij huin tsínj 'yaj sun yun rian chrej xi'i. Daj si daj hua ni rasun 'yaj gana rian né', nĭ hué rian ni rasun daj 'yaj sun yun né' rún' huaj. ²⁰ Nĭ hua guini'i ni tsínj daj Señor Jesucristo huin tsínj nacaj né'. Nĭ duna ni sij si-chrej xungüi nan. Sanĭ sisĭ nanicaj ruhua ni sij gui'yaj ni sij gaquin' gui'yaj sini ni sij, ngaa nĭ gahuin quij niman ni sij daj nga si gahuin quij ni sij asĭj sini yan anĭ. ²¹ Sa' huin ga' sisĭ nun guini'i sini ni sij chrej nĭca. Daj si ngaa guisĭj guini'i ni sij chrej daj, nĭ guxun anéj ni sij man'an ni sij rian nuguan' sa' a'nin' sun rian ni sij huin nuguan' naga'ui' Yan'anĭ rian ni sij. ²² Xanga' nĭ 'yaj ni sij daj rún' ataj né' ngaa ataj né': "Nanicaj xuhue xa xuj si uránj xuj." Nĭ: "Ngaa duguane nĭca né' xacaj, nĭ nanicaj xuj ane xuj sige'", ataj né'. Nĭ da'nga' daj 'yaj ni tsínj daj.

3

El día del Señor vendrá

¹ Nĭ 'i ruhuaj ni'yā ni é re'. Nan sĭj huij carta a'nĭ huaj rian ni é re'. Nĭ rian huij carta nan, nĭ 'yaj fuerzāj rian ni é re' sisĭ xacaj ni é re' cuenta xi'í si-chrej Yan'anĭ huin ni é re' tsínj ani sa' ruhua. ² Ngaa nĭ ganun ruhua ni é re' si-nuguan' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asĭj ná huin ni sij ni tsínj hua sa' rian Yan'anĭ. Nĭ hué daj ganun ruhua ni é re' nuguan' ga'nin' Señor sun rian ni é re' huin sij tsínj nacaj né'. Nĭ nuguan' nan huin nuguan' ga'mi anin' únĭ ni tsínj apóstol gunun ni é re'.

³ Nĭ ruhuaj sisĭ guini'i sini ni é re' sisĭ ngaa ruhua ganahuij xungüi nan, nĭ guiman ni tsínj ga'mi ducu xi'í nuguan' sa'. Nĭ gui'yaj ni sij rún' gahuin quij ruhua ni sij. ⁴ Nĭ nāchin' snan'anĭ ni sij ni é re': "Daj gahuin nga nuguan' gataj yya Cristo sisĭ ga'na' yún sij únĭ. Daj si asĭj gahui' ni xi né', nĭ hua gue xungüi asĭj ngaa gui'yaj Yan'anĭ xungüi aj." Daj gataj ni sij gunun ni é re'.

⁵ Nĭ na'ue gunun ruhua ni sij sisi asij ná ga'mi Yan'anĭ 'ngō nuguan', nĭ gurugüi' xungüi ngā xata'. Nĭ guĭ'yaj Yan'anĭ sisi gūna yo'ój naço dani nnee yan'anĭ. ⁶ Nĭ hué daj guĭ'yaj Yan'anĭ sisi gā ni'ya xungüi, guĭ'yaj nnee asij ná. ⁷ Nĭ gataj sinuguan' Yan'anĭ sisi gūna xata' ngā yo'ój mán né' nan da guĭsij güi naġuĭ'yaj yya Yan'anĭ si-gaquin' ni tsínj xi'í. Ngaa nĭ gāca xata' ngā yo'ój, guĭ'yaj Yan'anĭ. Nĭ hué daj gahuin castigo ni tsínj xi'í nej.

⁸ Nĭ 'i ruhuāĭ ni'yā ni é re' huin ni é re' jnān ngā xica'ui. Nĭ sĭ guini'yun ruhua ni é re' sisi daj rún' huin 'ngō mí yo', nĭ hué daj huin 'ngō güi rian Yan'anĭ. Nĭ daj rún' huin 'ngō güi, nĭ hué daj huin 'ngō mí yo' rian Yan'anĭ nej. ⁹ Sé si gahuin ran gā'na' Señor daj rún' ani ruhua gō'ngo ni ngüi mánj. Sanĭ dagahuin sij daj rún' gataj yya sij gunun né'. Maan si a'nin' ruhua Señor ngā ni é re' si na'uej ruhua sij sisi gā ni'ya nĭ a 'ngō ni ngüi mánj. Sanĭ huin ruhua sij sisi ganani ruhua daran' ni ngüi xi'í si-gaquin' ni sij aj.

¹⁰ Sanĭ daj rún' 'yaj tsínj tu ngaa achéj sij nasĭnunĭ ne' nĭ hué daj nasĭnunĭ gā'na' Señor. Nĭ gahuin garĭn nin' ruhua ngaa ganahuij xata'. Ngaa nĭ ganahuij daran'anĭ gāca. Nĭ gāca yo'ój ngā daran' si man rian yo'ój nej. ¹¹ Ngaa nĭ sisi hué daj ganahuij daran'anĭ, nĭ hua niān sisi nin' ruhua guĭ'yaj fuerza ni é re' gāche sa' ni é re' si-chrej Yan'anĭ anĭ. ¹² Nĭ ana'uij ni é re' güi gā'na' Yan'anĭ. Nĭ xācaj sa' ni é re' si-chrej Yan'anĭ sisi rá'yanĭ guĭsij güi daj. Nĭ ngaa gā'na' Yan'anĭ, nĭ ganahuij xata' gāca. Nĭ naġune daran'anĭ scanĭj yan'anĭ. ¹³ Sanĭ ana'uij né' sisi guĭ'yaj Yan'anĭ anĭgo xata' naça ngā anĭgo yo'ój naça daj rún' gataj yya sij gunun né'. Nĭ guĭ'yaj niça ni ngüi guĭman yu'uj daj.

¹⁴ Nĭ 'i ruhuāĭ ni'yā ni é re'. Nĭ xi'í si ana'uij ni é re' sisi hué daj gahuin, ngaa nĭ guĭ'yaj fuerza ni é re' sisi nitaj gaquin' hua rian ni é re' mánj. Nĭ guĭ'yaj fuerza ni é re' sisi gahuin sa' niman ni é re' ngaa gā'na' Jesucristo aj. Nĭ gahuin din'inĭ ruhua ni é re' nej. ¹⁵ Nĭ xācaj ni é re' cuenta sisi huin ran Señor gā'na' sij xi'í si huin ruhua sij sisi ganani ni ngüi xi'í

si-gaquin' ni sij. Nĭ hué daj garun Pablo yanĭ carta guchĭj rian ni é re' huin sij 'ngō jnānĭ né' 'i ruhua né' ni'yaj né'. Nĭ gahuin chrĭn sij guĭ'yaj Yan'anĭ. ¹⁶ Nĭ daran' carta garun sij, nĭ a'mi sij xi'í ni nuguan' nan. Nĭ 'i gunun' doĭ nuguan' arun sij. Nĭ hua ni tsínj nun ni'í ngā tsínj ani huĭj ruhua. Nĭ naduna ni sij si-nuguan' Pablo daj rún' naduna ni sij anĭgo yu'uj rian sinuguan' Yan'anĭ. Sanĭ xi'í daj nĭ gahuin ni sij castigo, guĭ'yaj Yan'anĭ anĭ.

¹⁷ Nĭ 'i ruhuāĭ ni'yā ni é re'. Nĭ xi'í si hua ni'í ni é re' daj 'yaj ni tsínj daj, nĭ dugumi ni é re' sisi sĭ naniçaj ruhua ni é re' guĭ'yaj ni sij xi'í nuguan' yya a'mi ni sij. Nĭ hué daj dugumi ni é re' sisi sĭ duna ni é re' sinuguan' Yan'anĭ, guĭ'yaj ni sij mánj. Daj si hua gahuin niça ruhua ni é re' ngā si-chrej Yan'anĭ anĭ. ¹⁸ Nĭ 'ngō guĭni'í sa' ni é re' daj hua sinduj guĭ'yaj Jesucristo rian ni é re' huin sij tsínj naçaj né'. Nĭ guĭni'í sa' ni é re' xi'í Jesucristo huin sij Señor niçaj sun rian né' nej. Gā'mi sa' né' xi'í Jesucristo yyaj. Nĭ hué daj gā'mi sa' né' niġanĭ nin'. Amén.

PRIMERA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN JUAN APÓSTOL

La palabra de vida

¹ Hué dan n̄i ḡataj snan'an̄j anin' ún̄j nuguan' nan rian ni é re' xi'í tsín̄j gane asij gaxi'i daran'an̄j. N̄i hua gunun anin' ún̄j si ga'mi sij. N̄i hua guini'i anin' ún̄j nḡa rian anin' ún̄j nej. N̄i hua guini'yaj sa' anin' ún̄j daj hua man'an sij nej. N̄i hua ganun ra'a anin' ún̄j sij nej. N̄i tsín̄j daj ga'mi nuguan' gunún'. N̄i nuguan' daj 'yaj si ga n̄i'na' né' guiman né' n̄iganj n̄in' nga Yan'an̄j anj. ² N̄i hua gurugüi' tsín̄j 'yaj si hua n̄i'no' daj. N̄i hua guini'i anin' ún̄j sij. N̄i gahuin anin' ún̄j tsín̄j nata' rian ni ngüi xi'í man'an sij. N̄i nata' anin' ún̄j rian ni é re' xi'í tsín̄j 'yaj si hua n̄i'no' n̄iganj n̄in' anj. N̄i asij ná gane sij nḡa Yan'an̄j huin chrej né'. San̄i ga'na' sij gane sij nḡa né'. ³ Hué dan n̄i nata' anin' ún̄j rian ni é re' xi'í si guini'i anin' ún̄j nḡa si gunun anin' ún̄j. Hué daj 'yaj anin' ún̄j sisi ḡa'ue guinicaj dugüi' ni é re' nḡa anin' ún̄j. N̄i x̄anga' yya nicaj dugüi' né' nḡa chrej né', n̄i nḡa da'n̄ij sij huin Jesucristo nej aj. ⁴ N̄i arun anin' ún̄j ni nuguan' nan a'n̄ij anin' ún̄j huaj rian ni é re' sisi ḡa'ue ḡa n̄ia' n̄in' ruhua ni é re' aj.

Dios es luz

⁵ Hué nan huin nuguan' digyán Jesucristo rian anin' ún̄j. N̄i nata' snan'an̄j anin' ún̄j nuguan' nan rian ni é re'. Daj rún' hua 'nḡo yan'an̄j xiguin, n̄i da'nga' daj hua Yan'an̄j. N̄i a 'nḡo nitaj si hua rumi' rian nne man'an Yan'an̄j mán̄j. ⁶ Ngaa n̄i sisi chéj né' rian rumi' hua 'yaj quij né', n̄i a'mi yya né' ngaa ataj né' sisi nicaj dugüi' né' nḡa Yan'an̄j anj. N̄i nitaj si nico' né' nuguan' x̄anga' mán̄j. ⁷ San̄i sisi chéj né' rian xiguin hua rún' nne Yan'an̄j rian xiguin hua, ngaa n̄i man'an ni dugüi' né' nicaj dugüi'. N̄i na'nin' tun da'n̄ij sij Jesucristo daran' si-gaquin' né' aj. ⁸ N̄i sisi ḡataj né' sisi nitaj gaquin' da'ui né', ngaa n̄i digya' yun'unj né' man'an né'.

N̄i nitaj si n̄un nuguan' x̄anga' niman né' mán̄j. ⁹ San̄i sisi nato' gaquin' gui'yó' gunun Yan'an̄j, ngaa n̄i guinicaj sij 'nḡo niman nico xi'í si-gaquin'. Daj si hua sa' niman Yan'an̄j. N̄i hua yya niman sij nej. Ngaa n̄i na'nin' sij daran' si quij hua chruhua niman né' aj. ¹⁰ N̄i sisi ḡataj né' sisi nitaj gaquin' gui'yaj né', ngaa n̄i 'yaj né' sisi Yan'an̄j huin tsín̄j digya' yun'unj, ḡataj né'. Daj si hua gataj Yan'an̄j si da'ui né' gaquin'. Ngaa n̄i sisi ḡataj né' daj, n̄i nitaj si unun né' si-nuguan' Yan'an̄j mán̄j.

2

Cristo, nuestro abogado

¹ Daj rún' huin da'n̄ij man'an̄j huin ni é re' jn̄an nḡa xica'ui. N̄i arún̄j nuguan' nan huaj rian ni é re' sisi si gui'yaj ni é re' gaquin' mán̄j.

Hué dan ni sisi gui'yaj né' gaquin', ngaa n̄i hua 'nḡo tsín̄j n̄un xi'i xi'í né' rian chrej né' huin Yan'an̄j huin sí' Jesucristo. N̄i ga'mi sí' rian Yan'an̄j xi'í né'. N̄i hua n̄in' n̄ica niman sí'. ² N̄i naga'ui' Jesucristo man'an sij ganarán sij rian si-gaquin' né'. N̄i sé si narán sij rian urin si-gaquin' né', san̄i narán sij rian si-gaquin' daran' ni ngüi man chruhua xungüi aj.

³ N̄i sisi dagahuin né' nuguan' a'nin' Jesucristo sun rian né', ngaa n̄i ḡa'ue guini'i né' sisi hua yya ni'i né' man'an sij aj. ⁴ Sisi ataj 'nḡo tsín̄j daj: "Ni'i nimán̄j Jesús", n̄i nitaj si dagahuin sij nuguan' a'nin' sí' sun rian né', ngaa n̄i hué sij huin 'nḡo tsín̄j a'mi nuguan' yya. N̄i nitaj si hua yya niman sij mán̄j. ⁵ San̄i tsín̄j dagahuin si-nuguan' Jesús, n̄i hua yya n̄in' gahuin chrun sij gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij Yan'an̄j anj. N̄i sisi gui'yaj né' daj, n̄i ḡa'ue guini'i né' sisi nicaj dugüi' né' nḡa Jesús. ⁶ N̄i sisi ataj 'nḡo tsín̄j daj sisi nicaj dugüi' sij nḡa Jesús, ngaa n̄i da'ui sij si gache sij daj rún' gachéj Jesús aj.

El nuevo mandamiento

⁷ N̄i a'n̄i nuguan' a'nin' nan huaj rian ni é re' huin ni é re' jn̄an nḡa xica'ui. N̄i sé 'nḡo nuguan' naca huin mán̄j. Hué 'nḡo huin nḡa nuguan' guida'a ni é re' asij sini yan anj. N̄i nuguan' a'nin' hua ná daj huéj

huin nuguan' hua gunun ni é re' asij sini. ⁸ Sanj si arünj nan rún' huin 'ngo nuguan' naca a'nin' Yan'anj sun rian né'. Nj hua digyán Cristo sisi hua yya nuguan' nan. Nj hué daj digyán ni é re' nej. Nj huaj ganahuij si hua rumi' rian xungüi nan. Nj hua xiguin yan'an xanga' huin Jesucristo aj. ⁹ Nj sisi hua 'ngo tsínj ataj sisi chéj sij rian xiguin yan'an, sanj nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij, ngaa nj chéj gue sij rian rumi' hua daj. ¹⁰ Nj tsínj 'i ruhua ni'yaj jnánj sij, nj hua chéj sij rian xiguin. Nj nitaj 'ngo si hua gui'yaj si guinij sij gaquin'. ¹¹ Sanj tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj jnánj sij, nj nne sij rian rumi'. Nj chéj sij rian rumi' nej. Nj nun ni'i sij rian chéj sij xi'í si guiránj si rumi' hua daj rian sij.

¹² Arünj nuguan' nan a'nī huaj rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj hua lij. Daj si hua guisij guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni é re'. Nj hué daj gui'yaj sij xi'í si-xugüi man'an sij.

¹³ Nj arünj nuguan' nan a'nī huaj rian ni é re' tsínj hua da'níj. Daj si hua ni'i ni é re' tsínj gane asij sini yan.

Nj arünj nuguan' nan a'nī huaj rian ni é re' ni tsínj hua lij. Daj si hua gui'yaj gana ni é re' rian sichre aj.

Nj arünj nuguan' nan a'nī huaj rian ni é re' huin ni é re' si hua lij. Daj si hua ni'i ni é re' chrej né' huin Yan'anj.

¹⁴ Nj hua garünj nuguan' ga'nī rian ni é re' tsínj hua da'níj. Daj si hua ni'i ni é re' tsínj gane asij sini yan.

Nj hua garünj nuguan' ga'nī rian ni é re' ni tsínj hua lij. Daj si hua gahuin nucaj niman ni é re' rian sayun. Nj 'ngo gunun ni é re' si-nuguan' Yan'anj. Nj gui'yaj gana ni é re' rian sichre aj.

¹⁵ Sj gahuin ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' si-chrej xungüi nan nga ni rasun man chruhua xungüi nan mánj. Sisi hua 'ngo tsínj huin ruhua ni'yaj si-chrej xungüi nan, ngaa nj nitaj si huin ruhua sij ni'yaj sij chrej né' huin Yan'anj. ¹⁶ Daj si daran' nuguan' man chruhua xungüi, nj nitaj si 'na' ni nuguan' daj rian chrej né' mánj. Sanj maan si-nuguan' xungüi huin nánj. Nj ni tsínj chéj si-chrej xungüi, nj

dagahuin ni sij si huin ruhua nnee cúj ni sij. Nj huin ruhua ni sij guinicaj ni sij si ni'yaj ni sij nej. Nj nne ni sij nga si 'yaj ni sij nej. ¹⁷ Nj huaj nahuij xungüi nan nga daran' si quij hua huin ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nej. Sanj tsínj 'yaj si aran' ruhua Yan'anj, nj gane niganj nin' sij nánj.

El anticristo

¹⁸ Hué dan nj daj rún' huin da'nī huin ni é re' riánj. Nj ataj snan'an gunun ni é re' sisi ruhua ganahuij xungüi. Nj hua gunun ni é re' nuguan' sisi ga'na' 'ngo tsínj unun' nga Cristo. Nj hua narugüi' nico ni tsínj unun' nga Cristo. Nj xi'í daj ni'i né' sisi hua huaj ganahuij xungüi nan anj. ¹⁹ Nj gahui ni tsínj daj scanij né'. Sanj xanga' nitaj si nicaj dugüi' ni sij nga né'. Daj si sisi nun ruhua ni sij guinicaj dugüi' ni sij nga né', ngaa nj hua gunáj ni sij nga né'. Sanj xi'í si gahui ni sij, nj digyán yya ni sij sisi hua yya nitaj si nicaj dugüi' daran' ni sij nga né' mánj.

²⁰ Sanj Cristo riqui Espíritu Santo rian ni é re'. Xi'í daj hua ni'i ni é re' daran' nuguan'. ²¹ Nj sé si arünj nuguan' nan a'nī rian ni é re' xi'í si nun ni'i ni é re' nuguan' xanga' mánj. Sanj hua ni'i ni é re' nuguan' xanga'. Nj ni'i ni é re' sisi nj a 'ngo nuguan' yya nitaj si ga'na' scanij nuguan' xanga' mánj.

²² Nj un tsínj huin tsínj a'mi yya, ruhua ni é re' únj. Hué sij huin tsínj ataj sisi sé Jesús huin Cristo mánj. Nj hué tsínj daj huin tsínj unun' nga Cristo. Daj si na'uej ruhua sij guxuman ruhua sij ni'yaj sij chrej né' huin Yan'anj nga da'níj sí Jesús nej aj. ²³ Nj tsínj na'uej ruhua guxuman ruhua ni'yaj da'níj chrej né', nj nitaj si nicaj dugüi' sij nga chrej né' nej. Sanj tsínj xuman ruhua ni'yaj da'níj chrej né', nj nicaj dugüi' sij nga chrej né' aj.

²⁴ Hué dan nj 'ngo gunun ni é re' nuguan' gunun ni é re' asij sini yan. Nj sisi 'ngo gunaj sa' nuguan' daj chruhua niman ni é re', ngaa nj 'ngo guinicaj dugüi' ni é re' nga da'níj Yan'anj nga chrej né' huin Yan'anj nej aj. ²⁵ Nj nan huin nuguan' ga'níj du'ua Jesucristo rian né' sisi ga'ue gane niganj né' nga Yan'anj anj.

²⁶ Nî garūnj ni nuguan' nan a'nî huaj rian ni é re' sisi xacaj ni é re' cuenta xi'í ni tsínj huin ruhua digya' yun'unj ni é re'. ²⁷ Sanj hua ga'na' Espíritu Santo chruhua niman ni é re', gui'yaj Jesucristo. Nî nitaj si hua nian sisi digyán 'ngo tsínj daj 'ngo nuguan' rian ni é re' mánj. Daj si man'an Espíritu Santo digyán daran' nuguan' rian ni é re'. Nî si digyán sij huin nuguan' xanga'. Sé nuguan' yya huin mánj. Hué dan nî daj rún' digyán sij nuguan' xanga' rian ni é re', nî hué daj 'ngo guñicaj dugüi' ni é re' nga Jesús aj.

²⁸ Hué dan nî daj rún' huin da'nî huin ni é re' riánj. Nî huin ruhuāj sisi 'ngo guñicaj dugüi' ni é re' nga Jesucristo. Hué daj nî nitaj si gahuin ruhua né' ngaa ga'na' sij. Nî si gahuin na'aj né' rian sij ngaa ga'na' sij aj. ²⁹ Nî sisi ni'i ni é re' sisi hua nica yya niman Jesucristo, ngaa nî ni'i ni é re' sisi daran' ni ngüi 'yaj nica, nî huin ni sij da'nij Yan'anj anj.

3

Hijos de Dios

¹ Hué dan nî xacaj ni é re' cuenta sisi nî'n ruhua gahuin 'i ruhua chrej né' huin Yan'anj ni'ya yun'. Xi'í daj nî riqui Yan'anj sisi gahuin né' da'nij sij. Nî xanga' huin né' da'nij Yan'anj. Xi'í daj nî tsínj guida'a si-chrej xungüi nan, nî nun ni'i ni sij né'. Daj si nun ni'i ni sij Yan'anj mánj. ² Hué dan nî 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Yyaj huin né' da'nij Yan'anj. Nî nunj si nun ni'i né' daj ga né' ne' chrej rian, sanj ni'i né' sisi ngaa narugüi' Jesucristo, ngaa nî ga né' daj rún' hua man'an sij. Daj si guñi'i yya né' daj hua man'an sij. ³ Nî daran' ni tsínj ano' sisi hué daj ga ni sij, gui'yaj Jesucristo, nî nagui'yaj sa' ni sij niman man'an ni sij daj rún' hua sa' nî'n niman man'an Jesucristo.

⁴ Nî daran' ni tsínj 'yaj gaquin', nî nun dagahuin ni sij si-ley Yan'anj. Daj si ngaa 'yaj né' gaquin', nî nun dagahuin né' si-ley Yan'anj mánj. ⁵ Nî hua ni'i ni é re' sisi ga'na' Jesucristo xungüi nan sisi ga'ne sij si-gaquin' né'. Nî nitaj nî a 'ngo gaquin' da'ui sij mánj. ⁶ Nî daran' ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús, nî nitaj si 'yaj ni sij

gaquin' mánj. Sanj daran' ni tsínj 'yaj gaquin', nî nitaj si ni'i ni sij man'an sí' mánj. ⁷ Hué dan nî daj rún' huin da'nî huin ni é re' riánj. Sî ga'uej ruhua ni é re' sisi digya' yun'unj nî a 'ngo ni ngüi ni é re' mánj. Nî daj rún' hua nica niman Jesucristo, nî hué daj hua nica niman 'ngo tsínj 'yaj nica nej. ⁸ Nî tsínj 'yaj gaquin', nî hué sij nicaj dugüi' nga sichre. Daj si 'yaj sichre gaquin' asij sini yan. Nî ga'na' da'nij Yan'anj chruhua xungüi nan sisi guere'ej sij si-sun sichre aj. ⁹ Nî daran' tsínj huin da'nij Yan'anj, nî nitaj si 'yaj ni sij gaquin' mánj. Daj si gahuin sa' niman ni sij, gui'yaj Yan'anj. Nî si ga'ue 'ngo guñicaj ni sij gaquin', si da'nij Yan'anj huin ni sij aj. ¹⁰ Nî ga'ue xacaj né' cuenta nî'yaj né' un tsínj huin da'nij Yan'anj, nî un tsínj huin da'nij sichre aj. Daj si sisi nitaj si 'yaj nica 'ngo tsínj daj, nî sisi nitaj si 'i ruhua sij ni'yaj sij dugüi' sij, ngaa nî nitaj si nicaj dugüi' sij nga Yan'anj mánj.

¹¹ Nî hué nan huin nuguan' gunun ni é re' asij sini yan. Nî nuguan' nan huin sisi da'ui né' gahuin 'i ró' ni'yó' ni dugüi' aj. ¹² Nî si gui'yó' daj rún' gui'yaj Caín tsínj guñicaj dugüi' nga sichre asij ná. Nî dagahui' sij jnánj sij. Nî un sin huin nî dagahui' sij, ruhua á re' únj. Hué dagahui' sij jnánj sij xi'í si gui'yaj quij sij. Nî gui'yaj sa' jnánj sij aj.

¹³ Hué dan nî si gani ruhua ni é re' sisi nun huin xan' ruhua ni tsínj nico' si-chrej xungüi nan ni'yaj ni sij ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'ui. ¹⁴ Nî asij sini ró' huin niman gahuin né'. Sanj ni'i né' sisi hua nî'na' niman né' yyaj aj. Daj si 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né' aj. Tsínj nitaj si 'i ruhua ni'yaj dugüi', nî hua niman sij daj rún' huin niman anj. ¹⁵ Nî daran' ni tsínj nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij jnánj ni sij, nî huin ni sij rún' huin 'ngo tsínj dagahui' niman. Nî ni'i ni é re' sisi si ga'ue gane niganj 'ngo tsínj dagahui' niman mánj. ¹⁶ Nî ni'i né' sisi 'i ruhua Jesús ni'yaj sij mun'un'. Daj si ga'uej ruhua sij gahui' sij xi'í né'. Nî hué ducuanj daj ga'uej ruhua né' gahui' né' xi'í jnánj né' nej.

¹⁷ Nî sisi hua 'ngo né' hua rasun rian, nî

ni'yaj sij sisi achin 'ngo rasun rian jnánj sij, n̄i na'uej sij ga'ui' sij, n̄i nitaj si 'i ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj mánj. ¹⁸ Daj rún' huin da'n̄i huin ni é re' riánj. S̄i gataj né' nuguan' yun sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' jnánj né' mánj. Maan si gūi'yaj sa' né' nga jnánj né'. Ngaa n̄i hué daj gahuin xanga' né' tsínj 'i ruhua ni'yaj jnánj né'.

¹⁹ N̄i sisi hué daj gūi'yaj né', ngaa n̄i gūini'i né' sisi xacaj né' chrej xanga' aj. N̄i ga'ue gahuin yya ruhua né' nga Yan'anj nej. ²⁰ N̄i sisi nimún' a'mi gaquin' rian xi'í mun'ún', san̄i ni'i né' sisi ni'i sa' Yan'anj daj nga nimún'. N̄i ni'i sij daran'anj. ²¹ N̄i 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Sisi nitaj si a'mi gaquin' niman né' rian xi'í man'an né', ngaa n̄i gahuin yya ruhua né' nga Yan'anj anj. ²² N̄i riqui Yan'anj daran' si achínj né' rian sij xi'í si dagahuin né' ni nuguan' a'nin' sij sun rian né'. N̄i 'yaj né' si aran' ruhua man'an sij nej. ²³ N̄i nan huin nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. N̄i ataj Yan'anj sisi guxuman ruhua né' n̄i'yaj né' da'n̄ij sij Jesucristo. N̄i ataj sij sisi gahuin 'i ruhua né' n̄i'yaj né' ni dugüi' né' daj rún' ga'nin' sij sun rian né'. ²⁴ N̄i tsínj dagahuin ni nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né', n̄i 'ngo nicaj dugüi' sij nga Yan'anj. N̄i nicaj dugüi' Yan'anj nga sij nej. N̄i ni'i yya né' sisi 'ngo nne Yan'anj chruhua niman né' xi'í si riqui sij Espiritu Santo rian né'.

4

El Espíritu de Dios y el espíritu del anticristo

¹ N̄i 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Hué dan n̄i s̄i guxuman ruhua ni é re' n̄i'yaj ni é re' daran' ni nuguan' mánj. San̄i gūini'yaj sa' ni é re' sisi xanga' si a'mi 'ngo tsínj daj. N̄i gūini'yaj sa' ni é re' sisi hué gue Espiritu Santo riqui nuguan' a'mi sij. Daj si xungüi nan man n̄in' ruhua ni tsínj digya' yun'unj sisi a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj anj. ² N̄i sisi ataj 'ngo tsínj daj sisi ga'na' Jesucristo chruhua xungüi nan gahuin xanga' sí' 'ngo tsínj hua nnee cúj, ngaa n̄i si-nuguan' tsínj daj huin si-nuguan' Espiritu Santo. N̄i hué ducúanj daj ga'ue gūini'i ni é re' un nuguan' huin

nuguan' 'na' rian Yan'anj anj. ³ N̄i daran' ni tsínj nun gara xina sisi ga'na' Jesús gahuin sij 'ngo tsínj hua nnee cúj, n̄i nitaj si 'na' si-nuguan' ni sij rian Yan'anj mánj. San̄i 'na' si-nuguan' ni sij rian tsínj unun' nga Cristo. N̄i hua gunun ni é re' sisi hua 'na' tsínj quij hua daj. N̄i hua nne sij chruhua xungüi aj.

⁴ Daj rún' huin da'n̄i huin ni é re' riánj. N̄i nicaj dugüi' niman ni é re' nga Yan'anj. N̄i hua gūi'yaj gana ni é re' rian ni tsínj digya' yun'unj daj. Daj si huin nucuj doj Espiritu Santo nne chruhua niman né' daj nga si nne ruhua niman ni tsínj huaj si-chrej xungüi nan anj. ⁵ Hué ni tsínj daj huaj si-chrej xungüi nan. Daj da a'mi ni sij daj rún' a'mi ni tsínj huaj si-chrej xungüi. N̄i ni tsínj huaj si-chrej xungüi nan, n̄i unun ni sí' si ataj ni sij. ⁶ San̄i nicaj dugüi' né' nga Yan'anj. N̄i sisi ni'i 'ngo tsínj daj Yan'anj, ngaa n̄i unun sa' sij si ataj né'. San̄i tsínj nitaj si nicaj dugüi' nga Yan'anj, n̄i nitaj si unun sij si ataj né' mánj. N̄i hué ducúanj daj ni'i né' un tsínj nicaj dugüi' nga Espiritu Santo. N̄i ni'i né' un tsínj a'mi nuguan' digya' yun'unj nej.

Dios es amor

⁷ N̄i 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. N̄i da'ui né' si gahuin 'i ruhua né' n̄i'yaj né' ni dugüi' né'. Daj si Yan'anj riqui sisi ga'ue gahuin 'i ruhua né' n̄i'yaj né' ni dugüi' né'. N̄i sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' dugüi' né', ngaa n̄i huin né' da'n̄ij Yan'anj. N̄i ni'i né' Yan'anj nej aj. ⁸ N̄i sisi nuhui' si 'i ruhua né' ni'yaj né' dugüi' né', ngaa n̄i nun ni'i né' Yan'anj mánj. Daj si Yan'anj huin si 'i ruhua ni'yaj né'. ⁹ N̄i ga'ue gūini'i né' sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya né' xi'í si ga'n̄ij sij urin da'n̄ij sij ga'na' chruhua xungüi nan. N̄i ga n̄i'na' niman né', gūi'yaj sí'. ¹⁰ N̄i ga'ue xacaj né' cuenta sisi sé mun'ún' gahuin 'i ró' ni'yó' man'an Yan'anj asij sini yan mánj. San̄i asij sini yan, n̄i gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Daj si ga'n̄ij sij da'n̄ij sij rian né'. N̄i gahui' sí' rian si-gaquin' né'. ¹¹ N̄i 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. N̄i sisi hué daj 'i ruhua Yan'anj ni'ya né', n̄i da'ui né' si gahuin 'i ruhua né' n̄i'yaj né' ni dugüi' né'. ¹² N̄i a 'ngo yun nun gūini'i ni ngüi man'an Yan'anj mánj. San̄i

sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', ni nne Yan'anj chruhua niman né'. Ni xi'í daj ga'ue gahuin sa' niman né' gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an Yan'anj nga ni dugüi' nej.

¹³ Hué dan ni xi'í si riqui Yan'anj Espiritu Santo rian né', ni ni'i yya né' sisi nicaj dugüi' Yan'anj nga né'. Ni ni'i né' sisi nicaj dugüi' né' nga Yan'anj nej. ¹⁴ Ni hua guini'i ni únj sisi ga'nij chrej né' da'nij sij ga'na' chruhua xungüi nan. Ni hué sij huin tsínj nacaj ni ngüi man chruhua xungüi aj. Ni nata' ni únj nuguan' nan rian ni ngüi aj. ¹⁵ Ni sisi nata' né' gunun ni ngüi sisi Jesús huin da'nij Yan'anj, hué dan ni nicaj dugüi' né' nga Yan'anj. Ni Yan'anj nicaj dugüi' nga né' nej. ¹⁶ Ni hua ni'i né' sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Ni guxuman ruhua né' sisi hué daj huin.

Yan'anj huin si 'i ruhua ni'ya né'. Ni sisi 'ngo 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', ni nicaj dugüi' né' nga Yan'anj. Ni Yan'anj nicaj dugüi' nga né' nej. ¹⁷ Ni xi'í si 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', ni ga'ue gahuin yya ruhua né' xi'í güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi. Daj si daj rún' gui'yaj Jesucristo ngaa huaj sij xungüi nan, ni hué daj gui'yaj né' nej. ¹⁸ Ni sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, ngaa ni nitaj si xu'ui' né' rian sij mánj. Sani sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, ni gahui si xu'ui' né' chruhua niman né'. Daj si ngaa xu'ui', ni ani ró' si ga'na' castigo riún', gui'yaj Yan'anj. Hué dan ni sisi hua go'ngo né' xu'ui', ni achin si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij man'an Yan'anj. ¹⁹ Ni 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj xi'í si asij sini gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij man'an né'. ²⁰ Ni sisi ataj 'ngo tsínj daj: "I ruhuāj ni'yā Yan'anj" ngaa nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij, ngaa ni tsínj a'mi yya huin sij aj. Ni sisi nitaj si 'i ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij, ni asa' ga'ue gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj únj. Ni ga'ue guini'i sij jnánj sij. Sani nitaj si rugüi' Yan'anj guini'i sij mánj. ²¹ Ni ga'nin' Jesucristo sun rian né'. Ni gataj sij sisi 'i ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij man'an Yan'anj, ni da'ui sij si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij nej.

5

La fe que vence al mundo

¹ Daran' ni tsínj xuman ruhua sisi Jesús huin yya Cristo, ni hué ni sij huin da'nij Yan'anj anj. Ni sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' chrej né' huin Yan'anj, ni hué daj 'i ruhua né' ni'yaj né' ni da'nij sij nej. ² Ni sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, ni sisi dagahuin né' ni nuguan' a'nin' sij sun rian né', hué dan ni ni'i né' sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' ni da'nij sij nej. ³ Ni sisi xanga' 'i ró' ni'yó' Yan'anj, ngaa ni hua yya dagahuin' sun a'nin' sij riun' nej.

Ni sé 'ngo sayun huin si a'nin' sij riun' mánj. ⁴ Ni daran' ni tsínj huin da'nij Yan'anj, ni hua gui'yaj gana ni sij rian ni chrej quij hua chruhua xungüi nan anj. Ni hua ga'ue gunucua'j né' gui'yaj gana né' rian chrej quij hua chruhua xungüi nan xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. ⁵ Hué dan ni sisi xuman ruhua 'ngo tsínj daj sisi Jesús huin da'nij Yan'anj, ni ga'ue gui'yaj gana sij rian chrej quij hua chruhua xungüi nan anj.

El testimonio del Espíritu

⁶ Ni ga'na' Jesucristo chruhua xungüi nan. Ni gata' nnee sij. Ni gayanj si-tun man'an sij xi'í si-gaquin' né' nej. Ni sé urin gata' nnee sij, sani gayanj si-tun sij nej. Ni Espiritu Santo ataj snan'anj rian né' xi'í Jesús. Ni a'mi yya Espiritu Santo nej. ⁷ Ni xata' ni hua hua'nij si ataj snan'anj rian né' xi'í Jesús: Ni 'ngo'j huin chrej né'. Ni angoj huin Nuguan' daj. Ni angoj huin Espiritu Santo. Ni anin' hua'ni daj huin urin. ⁸ Ni chruhua xungüi nan, ni hua hua'nij si ataj snan'anj rian né' xi'í Jesús. Ngoj huin Espiritu Santo. Ni angoj huin nnee gata' nnee Jesús. Ni angoj huin si-tun man'an Jesús gayanj xi'í né'. Ni uyan a'mi hua'nij nuguan' nan. ⁹ Ni sisi niquin' 'ngo tsínj nata' sij 'ngo nuguan', ni gara xina né' si-nuguan' sij. Sani ni'yanj yya doj si nata' Yan'anj rian né'. Ni Yan'anj huin si nata' rian né' xi'í da'nij sij Jesús aj. ¹⁰ Hué dan ni sisi xuman ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij da'nij Yan'anj, ni nun nuguan' nata' Yan'anj daj chruhua niman sij. Sani tsínj

nun xuman ruhua si-nuguan' Yan'anj, ni huin ruhua sí' sisi nuguan' yya huin si-nuguan' Yan'anj. Daj si nun xuman ruhua sí' nuguan' nata' Yan'anj xi'í da'ni. ¹¹ Ni nuguan' nata' Yan'anj rian né' huin sisi riqui Yan'anj sisi ga'ue gane niganj né' nga man'an Yan'anj. Ni da'níj Yan'anj 'yaj si gane niganj né'. ¹² Tsínj nicaj dugüi' nga da'níj Yan'anj, ni gane niganj sij nga Yan'anj. Sanj tsínj nitaj si nicaj dugüi' nga da'níj Yan'anj, ni si gane niganj sij nga Yan'anj mánj.

El conocimiento de la vida eterna

¹³ Ni garünj nuguan' nan ga'ní rian ni é re' huin ni é re' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj da'níj Yan'anj. Ni huin ruhuáj sisi guini'i ni é re' sisi gane niganj ni é re' nga Yan'anj. Ni arünj nuguan' nan sisi ga gue guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' da'níj Yan'anj nej. ¹⁴ Ni gahuin yya ruhua né' nga Yan'anj. Daj si ngaa gachinj jni'yaj né' 'ngo nuguan' rian Yan'anj, ni ga'uej ruhua Yan'anj sisi nicaj né' nuguan' daj, ngaa ni riqui sij aj. ¹⁵ Ni sisi ni'i né' si gunun sa' Yan'anj daran' si achinj jni'yaj né' rian sij, hué dan ni ni'i né' sisi hua nicaj né' si gachinj né' rian sij aj.

¹⁶ Ni sisi ni'i né' 'yaj 'ngo jnánj né' gaquin', ni sé 'ngo gaquin' gui'yaj gahui' sij rian Yan'anj huin, ngaa ni gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj xi'í sij. Ni ga'ui' Yan'anj si ga ni'na' sij. Sanj hua ango gaquin' quij hua. Ni sisi gui'yaj 'ngo jnánj né' gaquin' daj, ni gahui' sij rian Yan'anj. Ngaa ni si gachinj jni'yó' rian Yan'anj xi'í tsínj 'yaj gaquin' quij da mánj. ¹⁷ Daran' si quij 'yaj ni ngüi huin gaquin'. Sanj hua gaquin' 'yaj ni ngüi. Ni sé si gahui' ni ngüi rian Yan'anj, gui'yaj daran' gaquin' mánj.

¹⁸ Ni ni'i né' sisi nitaj si chéj ni da'níj Yan'anj si-chrej xungüi nan mánj. Daj si dugumi da'níj Yan'anj si-chrej ni sij. Ni si ga'ue guida'a sichre ni sij mánj.

¹⁹ Ni ni'i né' sisi nicaj dugüi' niman né' nga Yan'anj. Sanj nin' gachra' chruhua xungüi chéj sichre nicaj sun sij rian ni tsínj nitaj si nicaj dugüi' nga Yan'anj anj.

²⁰ Ni ni'i né' sisi hua ga'na' da'níj Yan'anj. Ni riqui sij si gara da'nga' ruhua né' daj hua Yan'anj xanga'. Ni nicaj dugüi' né'

nga tsínj huin xanga' da'níj Yan'anj huin Jesucristo. Ni hué sij huin Yan'anj xanga' yya. Ni 'yaj sij si gane niganj né' nej.

²¹ Daj rún' huin ni da'ní huin ín re' riánj. Hué dan ni ga cuidado ni é re' rian ni yan'anj digya' yun'unj huin ni yan'anj gui'yaj ra'a ni ngüi. Ni si guinico' a ni é re' ango nuguan' mánj. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DE SAN JUAN APÓSTOL

Salutación

¹ Huēj huin tsínj achij arūn yanj carta nan a'nī huaj rián re' nga rian ni da'níj re' huín re' 'ngo yun'unj xana ganacui Yan'anj. Ní 'i xanga' ruhuāj ni'yā ni é re'. Ní sé urínj 'i ruhuāj ni'yā ni é re' mánj. Saní 'i ruhua daran' ni tsínj ni'i sinuguan' Yan'anj ni'yaj ni sij ni é re' aj. ² Ní 'i ruhuāj ni'yā ni é re' xi'í nuguan' xanga' nun chruhua niman né'. Ní niganj nín' gunun nuguan' sa' daj chruhua niman né' aj. ³ Ní Yan'anj huin chrej né'. Ní Jesucristo huin da'níj Yan'anj. Ní huin ruhuāj sisi guí'yaj Yan'anj sinduj rian ni é re'. Ní huin ruhuāj sisi nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Ní gahuin din'inj ruhua á re', guí'yaj Yan'anj nej. Ní hué daj guí'yaj Jesucristo nga ni é re', ruhuāj aj. Daj si ni'i né' nuguan' xanga'. Ní 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'.

Permaneced en la doctrina de Cristo

⁴ Ní nín' ruhua gahuin niā' ruhuāj guini'inj sisi dagahuin gō'ngo ni da'níj re' nuguan' xanga' daj rún' ga'nin' Yan'anj huin chrej né' sun rian né'. ⁵ Ní achínj jni'yā rián re' yyaj huín re' 'ngo yun'unj xana achij sisi gahuin 'i ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. Ní nuguan' arūnj nan, ní sé 'ngo nuguan' naca huin mánj. Saní uyan huin nga nuguan' gunun né' asij ná. ⁶ Ní sisi dagahuin né' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né', ní digyán né' sisi hua yya 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ní nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né' huin sisi gahuin 'i ruhua né' nga ni dugüi' né'. Ní hué nan huin nuguan' gunun ni é re' asij ná. ⁷ Man nico ni tsínj achéj digya' yun'unj chruhua xungüi nan. Ní na'ue gataj ni sij sisi Jesucristo gahuin xanga' 'ngo tsínj hua nneé cúj ga'na' chruhua xungüi nan mánj. Ní tsínj 'yaj daj ní huin ni sij tsínj digya' yun'unj unun' ni sij nga Cristo aj. ⁸ Ga cuidado ni é re' sisi si guere' ni é re' ni rasun sa' guí'yaj gana

ni é re' mánj. Saní 'ngo guinico' ni é re' nuguan' xanga' sisi nahuin ra'a ni é re' 'ngo si sa' naru'ue Yan'anj rian ni é re' aj. ⁹ Ní sisi hua 'ngo tsínj duna si-ducuanj Cristo, ngaa ní nitaj si nicaj dugüi' sij nga Yan'anj mánj. Saní tsínj huin nica ruhua nga si-ducuanj Cristo, ní nicaj dugüi' sij nga nungüej da'nij chrej né'. ¹⁰ Ní sisi hua 'ngo tsínj huaj rian ni é re', ní nitaj nuguan' digyán Jesucristo nicaj sij huaj sij, ngaa ní si ga'uej ruhua ni é re' gatu sij chruhua ducua ni é re' mánj. Ní si ga'mi sa' ni é re' nga sij mánj. ¹¹ Daj si tsínj a'mi sa' nga tsínj daj, ní chracuij sij nga tsínj 'yaj quij daj.

Espero ir a vosotros

¹² Hua nico nuguan' huin ruhuāj gatā gunun ni é re'. Saní na'uej ruhuāj garūnj ní nuguan' daj rian yanj nan. Daj si huin ruhuāj guchi' ni'yā nica yyāj ga'mi nga ni é re' sisi gahuin niā' xanga' ruhua né'. ¹³ Ní a'níj ni da'níj xugüi re' 'ngo nuguan' huaj rián re' huín re' 'ngo yun'unj xana nacui Yan'anj anj. Amén.

TERCERA EPÍSTOLA DE SAN JUAN APÓSTOL

Salutación

¹ Huēj huin tsínj achij arūn yanj carta nan a'nī huaj rián re' huín re' tsínj gu'naj Gayo. Nī 'i ruhuāj ni'yā man'án re' xi'í si nico' né' nuguan' xānga'. ² Hué re' huin jnān 'i ruhuāj. Nī huin ruhuāj sisi ga 'ueé rián re' ngā daran' ni nuguan'. Nī huin ruhuāj sisi gahuin nucuáj re' ngā nnee cúj re'. Daj si xānga' si hua sa' chruhua nimán re'. ³ Nī nīn' ruhua gahuin niā' ruhuāj ngaa ga'nā' gō'ngo ni jnánj né' nata' ni sij gunūnj sisi hua nīca ruhua ni é re' ngā nuguan' xānga'. Nī rún' huin da'nī huin ni é re' riānj. ⁴ Nī ducu gahuin niā' ruhuāj ngaa gunūnj sisi hua nīca ruhua ni é re' ngā nuguan' xānga'. Nī rún' huin da'nī huin ni é re' riānj.

Elogio a la hospitalidad de Gayo

⁵ Hué re' huin jnān 'i ruhuāj. Nī dugu'naj 'yáj re' ngaa chracuīj re' ni jnánj né'. Nī hua sa' nīn' ruhua sisi chracuīj re' ni tsínj 'nā' ango xuman'. ⁶ Nī ngaa nahuin yu' ni tsínj nico' Yan'anj, nī nata' ni sij daj 'i ruhuá re' ni'yáj re' ni sij. Nī dugu'naj gu'yáj re' sisi chracuīj re' si achin rian ni sij gan'anj ni sij xi'í si tsínj 'yaj sun rian Yan'anj huin ni sij, ruhuāj aj. ⁷ Daj si gan'anj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian ni ngüi xi'í si 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesucristo. Nī nun nahuin ra'a ni sij nī a 'ngo rasun rian ni ngüi 'nā' anéj chrej. ⁸ Xi'í daj da'ui né' si dugumi né' ni sij. Ngaa nī ga'ue chracuīj né' si ga'mi ni sij nuguan' xānga' rian ni ngüi.

La oposición de Diótrefes

⁹ Nī hua ga'nī 'ngo yanj carta rian ni tsínj nahuin yu' nico' Yan'anj. Sanī na'uej ruhua tsínj gu'naj Diótrefes nahuin ra'a sij si-nuguan'anj. Daj si huin ruhua sij gahuin rian sij scanij ni jnánj sij. ¹⁰ Ngaa nī sisi guisī rián re', nī natāj si-gaquin' sij rian ni jnánj né'. Daj si achéj sij a'mi snan'anj sij xi'í anin' únj. Nī sé urin

gaquin' daj 'yaj sij mánj. Sanī na'uej ruhua sij ga'mi sij ngā ni jnánj né' ngaa síj ni sí' rian sij. Nī sisi huin ruhua ni jnánj né' ga'mi sa' ni sí' ngā ni tsínj síj rian ni sí', nī ataj sij sisi gue' sij. Nī ri sij xe' ni sí' rian nahuin yu' ni ngüi nico' Yan'anj anj.

Buen testimonio acerca de Demetrio

¹¹ Hué re' huin jnān 'i ruhuāj. Nī si gu'yáj re' daj rún' 'yaj ni tsínj xi'i mánj. Sanī gu'yáj re' daj rún' 'yaj ni tsínj 'yaj sa' aj. Tsínj 'yaj sa', nī nicaj dugüi' sij ngā Yan'anj. Sanī tsínj 'yaj xi'i, nī nun ni'i sij Yan'anj mánj.

¹² Daran' ni jnánj né' a'mi sa' xi'í tsínj gu'naj Demetrio. Nī si-nuguan' sí' nicaj dugüi' ngā nuguan' xānga'. Nī hué daj a'mi sa' ni únj xi'í sí'. Nī ni'i ni é re' sisi a'mi xānga' únj.

Saluciones finales

¹³ Hua nico nuguan' gahuin ruhuāj gatā gunún re'. Sanī na'uej ruhuāj garūnj ni nuguan' daj rian yanj ¹⁴ xi'í si huin ruhuāj guchi' ni'yā ga'mi nīca yyāj ngā re' aj. Nī huin ruhuāj sisi gahuin din'inj ruhuá re'. Nī a'nīj ni tsínj nicaj dugüi' ngā né' 'ngo nuguan' huaj rián re'. Nī ga'nij re' 'ngo nuguan' rian ni jnánj né' man xánj re', ruhuāj aj.

LA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN JUDAS APÓSTOL

Salutación

¹ Huēj huin tsínj gu'naj Judas tsínj 'yaj sun rian Jesucristo. Nī jnān huin Jacobo. Nī arūnj yanj carta nan a'nī huaj rian ni é re' huin ni é re' tsínj gaquínj Yan'anj. Nī gahuin sa' niman ni é re', gui'yaj Yan'anj huin chrej né'. Nī dugumi Jesucristo ni é re' nej. ² Nī huin ruhuāj sisi xacaj sa' ni é re' cuenta daj nahuin yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Nī huin ruhuāj sisi 'ueé gahuin din'inj ruhua ni é re'. Nī guini'i sa' ni é re' daj 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re', ruhuāj aj.

Falsas doctrinas y falsos maestros

³ Nī 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Nī nīn' ruhua gahuin ruhuāj garūnj yanj carta ga'nī rian ni é re' xi'í daj nacaj Yan'anj né'. Sanj yyaj nī hua nīan si garūnj ango nuguan' rian yanj ga'nī rian án re'. Ngaa nī achínj jni'yā rian ni é re' sisi guinico' ran ni é re' nuguan' guxuman sini ruhua ni é re' huin nuguan' digyán Jesucristo rian ni tsínj hua sa' niman. ⁴ Daj si hua gatúj huī go'ngo ni tsínj digya' yun'unj scanij ni é re'. Nī gataj si-nuguan' Yan'anj asij ná sisi gahuin castigo ni sí', gui'yaj Yan'anj. Nī huin ni sí' ni tsínj 'yaj quij. Nī naduna ni sí' sinduj gui'yaj Yan'anj nga né'. Nī ataj ni sí' sisi ga'ue gui'yaj quij ni sí' daj rún' aran' ruhua ni sí'. Nī ngaa hué daj 'yaj ni sí', nī nun dagahuin ni sí' rian Yan'anj nga Jesucristo. Nī urin Yan'anj nga Jesucristo huin si nicaj sun rian né'.

⁵ Nī nunj si hua ni'i ni é re' nuguan' sa', sanj huin ruhuāj sisi nanun ruhua ni é re' 'ngo nuguan' xi'í daj gui'yaj Señor ngaa nacaj sij ni tsínj israelita asij ná. Nī guiri Señor ni tsínj daj scanij ni tsínj man Egipto. Sanj gahui' go'ngo ni sij xi'í si nun guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, gui'yaj Señor. ⁶ Nī asij ná nī duna go'ngo ni ángel sun ga'ui' Yan'anj rian ni sij. Nī duna ni ángel daj rian ga'ui'

Yan'anj gane ni sij. Xi'í daj nī nun ni ángel daj ducuaga' rumi', gui'yaj Yan'anj. Nī nīganj nīn' gunun ni ángel yu'uj daj da' gūi nagui'yaj yya Yan'anj xi'í daran' gaquin'. ⁷ Nī hué daj guiran' ni tsínj guimán nungüej xuman' gu'naj Sodoma nga Gomorra nga ango ni xuman' ngaj nīchrun' nej. Nī uyan gui'yaj quij ni sij nga ni ángel daj. Daj si gui'yaj squira' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Nī nun gui'yaj ni sij daj rún' digyán Yan'anj rian ni sij. Ngaa nī nīganj nīn' gaca ni xuman' daj. Nī xi'í daj nī ga'ue xacaj né' cuenta sisi daj rún' guiran' ni sij sayun asij ná, nī hué daj guiran' ni tsínj 'yaj quij gūi yyaj.

⁸ Nī nunj si hué daj gui'yaj Yan'anj castigo ni tsínj guimán asij ná, sanj hua gue 'yaj quij ni tsínj gatúj scanij ni é re'. Nī 'yaj quij ni sij nga nnee cúj ni sij. Nī nun gara xina ni sij nuguan' a'nin' ni tsínj nicaj sun rian ni sij. Nī a'mi quij ni sij xi'í ni si huin achij mán xata'. ⁹ Nī Miguel huin ángel huin achij rian ango ni ángel. Nī asij ná ngaa gahui' Moisés, nī gunun' Miguel nga sichre xi'í nnee cúj Moisés. Sanj nun guisij ruhua Miguel ga'mi quij sij rian sichre mánj. Maan si gataj sij gunun sichre: "Huin ruhuāj sisi ga'mi huee Señor rián re' huin re' sichre." Daj gataj ángel huin rian daj gunun sichre. ¹⁰ Sanj a'mi quij ni tsínj daj xi'í ni nuguan' nun ni'i ni sij. Nī hua nuguan' ni'i ni sij, sanj daj rún' 'yaj ni xucu nitaj sta'nga' nun, nī da'nga' daj 'yaj ni sij. Nī guere' ni sij, gui'yaj nuguan' daj. ¹¹ Niqui nīn' ruhua niman ni sij xi'í si guiran' ni sij. Daj si 'yaj ni sij daj rún' gui'yaj tsínj gu'naj Cain ngaa dagahui' sí' jnánj sí' asij ná. Nī ducu huin ruhua ni sij gui'yaj gana ni sij san'anj daj rún' gui'yaj tsínj gu'naj Balaam asij ná. Nī xi'í daj digya' yun'unj ni sij man'an dugüi' ni sij. Nī daj rún' nun dagahuin tsínj gu'naj Coré si-nuguan' Moisés, nī hué daj 'yaj ni sij. Ngaa nī daj rún' ga ni'ya Coré, nī hué daj ga ni'ya ni sij, gui'yaj Yan'anj anj.

¹² Nī ngaa xa nuguan'an ni dugüi' ni é re', nī huin 'ngo si-na'aj 'yaj ni sij scanij ni é re'. Xa ni sij go'o ni sij scanij ni é re'. Sanj nitaj si ní'yanj hua rian ni sij mánj.

Ni huin ruhua ni sij xi'í urin man'an ni sij. Ni daj rún' nahui nga ngaa na'ue gaman' 'ya, ni hué daj 'yaj ni sij digya' yun'unj ni sij. Daj si daj rún' nare'ej nane nga daj gan'anj-án' niaj di'yaj, ni hué daj huin ni sij. Ni rún' huin ni chrun ngaa na'ue gayu ni chruj chra ni chrun daj ngaa guisij güi ngaa guiman chruj chra, ni hué daj huin ni sij. Ni huin ni sij rún' huin ni chrun ngaa guisij huij nacoj. Ni racoj ni sij ya'a siu chrun daj. Ni hué daj guiran' ni sij nej. ¹³ Ni rún' huin nnee yan'anj ngaa naxuman yatan' quij, 'yaj nane, ni hué daj huin ni sij. Daj si ni rasun 'yaj ni sij huin 'ngo si-na'aj. Ni daj rún' huin ni yati' ngaa nadunaj rian niquinj go'ngo yahui, da'nga' daj huin ni sij. Ni niganj nin' gane ni sij rian hua rumi', gui'yaj Yan'anj.

¹⁴ Ni ga'mi tsínj gu'naj Enoc si-nuguan' Yan'anj xi'í ni tsínj daj. Ni xi Enoc gahuin Adán gane asij ná. Ni gataj Enoc gunun ni ngüi: "Gunun ni é re' si ga'mi aj. Guini'ij Señor 'na' sij nga ga'i mí ni tsínj hua sa' chruhua niman. ¹⁵ Ni 'na' Señor nagui'yaj yya sij nga si-gaquin' daran' ni ngüi. Ni 'na' digyan sij rian ni tsínj 'yaj quij sisi da'ui ni sí' gaquin'. Daj si xacaj ni sij 'ngo chrej quij hua. Ni ga'mi ni sij daran' nuguan' quij hua xi'í man'an Yan'anj." Hué daj gataj Enoc rian ni tsínj daj. ¹⁶ Ni huin ni sij ni tsínj a'mi gaquin' xi'í daran' nuguan'. Ni nuna ni sij xi'í daran' nuguan'. Ni maan si nano' ni sij si huin ruhua man'an ni sij. Ni ducu a'mi ni sij xi'í man'an ni sij. Ni a'mi sa' ni sij rian ni ngüi xi'í si guiri' ni sij si huin ruhua man'an ni sij.

Amonestaciones y exhortaciones

¹⁷ Ni 'i ruhuaj ni'yā ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Ngaa ni nanun ruhua ni é re' ni nuguan' ga'mi ni tsínj apóstol huin ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Señor Jesucristo rian ni ngüi aj. ¹⁸ Ni gataj ni sij gunun ni é re': "Ni ngaa ruhua ganahuij xungüi, ni guiman ni tsínj ga'mi ducu xi'í si-nuguan' Yan'anj. Ni gui'yaj ni sij daj rún' huin quij ruhua ni sij." Daj gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

¹⁹ Hué ni sij 'yaj sisi gahuin anej ni ngüi rian dugüi' ni sij. Ni 'yaj ni sij daj rún'

aran' ruhua nnee cúj ni sij. Ni nitaj si nun Espíritu Santo chruhua niman ni sij mánj. ²⁰ Ni 'i ruhuaj ni'yā ni é re'. Ngaa ni gahuin nica ruhua ni é re' nga nuguan' guxuman ruhua ni é re' huin nuguan' sa' nin' ruhua. Ni gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj daj rún' digyan Espíritu Santo rian ni é re' aj. ²¹ Ni 'ngo gui'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua Yan'anj gui'yaj ni é re'. Ngaa ni guini'i yya ni é re' sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Ni gana'uij ni é re' sisi riqui Señor Jesucristo si gane niganj ni é re' nga Yan'anj. Daj si nani yaco ruhua sij ni'yaj sij ni é re'.

²² Ni gataj né' rian ni tsínj nun ri' ruhua daj hua chrej sa' sisi guxuman yya ruhua ni sij nga si-nuguan' Yan'anj anj. ²³ Ni daj rún' nacaj né' 'ngo rasun scanij yan'an, ni hué daj nacaj ni é re' ango ni sij. Ni ganani yaco ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' ango ni sij. Sanj ga cuidado ni é re' sisi si xacaj ni é re' chrej quij hua daj. Daj si nun huin xan' ruhua né' ni'yaj né' gaquin' 'yaj ni sij.

Doxología

²⁴ Ni Yan'anj huin si nucuaj. Ni ga'ue dugumi Yan'anj né' sisi si guere' ruhua né'. Ni ga'ue gui'yaj Yan'anj sisi ga sa' né' gan'anj né' rian nne sa' man'an Yan'anj. Ni nin' ruhua gahuin nia' ruhua né'. ²⁵ Urin Yan'anj huin Yan'anj xanga'. Ni ni'i sa' Yan'anj daran' nuguan'. Ni Yan'anj huin si nacaj né'. Ni yyaj ni hua nian si ga'mi sa' daran' ni ngüi xi'í Yan'anj. Daj si nucuaj nin' ruhua Yan'anj. Ni nin' ruhua nicaj Yan'anj fuerza. Ni hué daj ga'mi sa' niganj nin' né' rian Yan'anj anj. Amén.

EL APOCALIPSIS DE SAN JUAN

La revelación de Jesucristo

¹ Nan huin ni nuguan' digyán Jesucristo rian ni tsínj 'yaj sun rian sij. Ni Yan'anj huin si digyán ni nuguan' nan rian Jesucristo huin ni nuguan' gahuin rá'yanj. Ni ga'núj Jesucristo si-ángel sij ga'na' guini'inj ni nuguan' nan huinj Juan tsínj 'yaj sun rian Jesucristo. ² Ni huēj huin 'ngo tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi daj rún' gataj snan'anj Jesucristo riānj. Ni hué daj 'yā nga daran' si guini'inj. ³ Ngaa ni hua 'ueé rian ni ngüi aya ni nuguan' nan nga ni ngüi unun ni nuguan' nan huin si-nuguan' Yan'anj. Ni hua 'ueé rian ni sij sisi dagahuin ni sij si ataj ni nuguan' nan. Daj si hua gahuin nichrun' güi ngaa gahuin daj rún' ataj ni nuguan' nan.

Salutaciones a las siete iglesias

⁴ Huēj huin Juan. Ni a'nī yanj carta nan huaj rian án re' huin ín re' ichij xi'nin' ni ngüi nico' Jesucristo man estado Asia. Ni huin ruhuāj sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni é re', ni gahuin din'inj ruhua ni é re', gui'yaj Yan'anj nej. Nne Yan'anj acuan'. Ni hué Yan'anj gane asij sini. Ni hué Yan'anj huin si ga'na' ruhua' yún. Ni hué daj huin ruhuāj si gui'yaj ichij Espíritu Santo sinduj rian án re', ni gahuin din'inj ruhua á re'. Ni ichij Espíritu Santo daj niquin' rian nne man'an Yan'anj. ⁵ Ni daj rún' huin ruhuāj si gui'yaj Yan'anj nga ichij Espíritu Santo daj nga ni é re', ni hué daj huin ruhuāj si gui'yaj Jesucristo nga á re' huin sij 'ngo tsínj a'mi nuguan' xanga'. Ni Jesucristo huin si ganá'nij sini scanij ni níman. Ni hué sij nicaj sun rian ni rey man chruhua xungüi nan.

Ni 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'. Ni ganani né' rian si-gaquin' né' xi'í si gayanj si-tun man'an sij xi'í né'. ⁶ Ni gui'yaj sij sisi guinicaj né' sun gahuin né' rey nga sij. Ni gui'yaj sij sisi gahuin né' chrej rian

chrej sij huin Yan'anj. Ni huin ruhuāj sisi ga'mi sa' niganj ni ngüi xi'í sij. Ni niganj guinicaj sij fuerza ruhuāj aj. Amén.

⁷ Ni'yaj né' sisi ga'na' Cristo rian nga. Ni daran' ni ngüi guini'i sij. Ni guini'i ni tsínj ga'ui' gaquij sij nej. Ni ganani ruhua daran' ni ngüi man chruhua xungüi ngaa guini'i ni sij ga'na' sij. Ni ngaa ga'na' sij, ni gaco daran' ni ngüi man chruhua xungüi xi'í gaquin' da'ui ni sij. Hué daj gahuin xanga'. Amén.

⁸ Ni ataj Señor:

—Huēj huin 'ngo tsínj gu'naj Alfa nga tsínj gu'naj Omega. Daj si Alfa huin letra gaxi'i asij sini yan. Ni Omega huin letra nico' da ne' rucu. Ni huēj huin tsínj nne acuan'. Ni huēj gane asij sini. Ni huēj ga'na' ruhua' yünj. Ni huēj nicaj daran' fuerza. —Daj ataj Señor.

Una visión del Hijo del Hombre

⁹ Huēj huin Juan, ni jnān huin ín re'. Ni ran' nuguan'anj sayun nga á re'. Ni guinicaj sun nuguan'an né' rian nicaj sun Yan'anj. Ni gahuin nucua' ruhua daran' né' gui'yaj fuerza né' nga sayun 'na' rian né'. Ni gahuin nucua' ruhua né', gui'yaj Jesucristo. Hué dan ni riqui 'ngo yo'ój gu'naj Patmos huin 'ngo yu'uj ngaj dani nnee yan'anj. Ni yu'uj daj ganēj, gui'yaj ni tsínj unun' ngāj xi'í si ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huin nuguan' xanga' ga'mi Jesucristo. ¹⁰ Ni 'ngo güi nico' né' Yan'anj, ni ga'núj Espíritu Santo nuguan' sa' ga'na' chruhua nimānj. Ni gunünj 'ngo nane ga'mi nucua' ne' rucūj. Ni daj rún' a'yanj 'ngo trompeta, ni hué daj gunünj 'ngo nane nucua' daj. ¹¹ Ni gataj nane daj gunünj:

—Huēj huin tsínj gu'naj Alfa nga tsínj gu'naj Omega. Daj si huēj huin si gaxi'i asij sini yan. Ni huēj huin si ga'na' da rucu nej. Garun re' si guini'i re' rian yanj libro. Ni ga'nij re' libro daj rian ichij xi'nin' ni ngüi nico' man'anj man estado Asia. Man ni sij xuman' Efeso nga xuman' Esmirna nej, xuman' Pérgamo nga xuman' Tiatira nej, xuman' Sardis nga xuman' Filadelfia nej, xuman' Laodicea nej. —Daj gataj nane daj gunünj.

¹² Nĭ nanicā ni'yā sisi ũn sin huin nane ga'mi daj. Nĭ ngaa guini'yā, nĭ guini'ĭnj ichij candelero huin gaga' oro. ¹³ Nĭ ðani ichij candelero daj guini'ĭnj daj rún' hua 'ngo da'nĭj ni ngüi hua 'ngo tsĭnj guini'ĭnj. Nĭ nun sij 'ngo atsij xacan. Nĭ nicoj da xá xi'í sij. Nĭ anumi 'ngo nnij sincho huin oro xi'yanj sij. ¹⁴ Nĭ rún' hua tō xachij gatsi hua sa' hua chra' sij nga huué chra' sij. Asĭ rún' hua yu'ue' gatsi huaj nej. Nĭ rún' hua rian acā yan'an hua rundij rian sij. ¹⁵ Nĭ daj rún' acā gaga' mmĭj ngaa gaca rian yan'an, nĭ hué daj ran nungüej dacój sij. Nĭ daj rún' huin rian garin nĭn' ruhua nico' quin nnee, nĭ hué daj nucuaj si-nane sij. ¹⁶ Nĭ nicaj sij ichij yati' ne' chrej ra'a sa' sij. Nĭ gahui 'ngo espada hua huĭj rian du'ua sij. Nĭ daj rún' 'yaj güi ngaa xiguĭn sa'aj, nĭ hué daj ran rian sij.

¹⁷ Nĭ ngaa guini'ĭnj sij, nĭ rún' huin níman huĭnj ganatū xi'í sij. Sanĭ guta' sij ra'a sa' sij riānj. Nĭ gataj sij gunĭnj:

—Sĭ guxu'uí' re' mánj. Huĕj huin si ga'na' asĭj sini yan. Nĭ huĕj huin si ga'na' da rucu. ¹⁸ Nĭ huĕj huin si hua nĭ'na'. Asĭj ni gahuĭj. Sanĭ nĭganj nĭn' hua ni'nāj yyaj. Amén. Nĭ nicaj sĭnj rian ni níman nga rian man ni níman nej.

¹⁹ 'Xi'í daj nĭ garun re' nuguan' rian yanj xi'í si hua guini'í re'. Nĭ garun re' si guini'í re' acuan'. Nĭ garun re' xi'í ni rasun ga'na' da ne' rucu nej. ²⁰ Nĭ nan huin si ruhuaj gata ichij yati' guini'í re' nicaj ne' chrej ra'a sa'āj nga ichij candelero huin oro daj: Nĭ ichij yati' daj huin ni ángel nicaj sun rian ichij xi'nin' ni ngüi nico' man'ānj. Nĭ ichij candelero daj huin ichij xi'nin' ni ngüi nico' man'ānj. —Daj gataj sij.

2

Mensaje a las siete iglesias: El mensaje a Éfeso

¹ Ngaa nĭ gataj ruhua' yún sij gunĭnj:

—Garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' ni ngüi nico' man'ānj man xuman' Efeso. Nĭ gataj re' gunun ni sij: “Huĕj huin tsĭnj nicaj ichij yati' ne' chrej ra'a sa'āj. Nĭ achē scanĭj ichij candelero huin oro. ² Nĭ ni'ĭnj

daj 'yaj ni é re'. Nĭ ni'ĭnj sisi nucuaj 'yaj sun ni é re'. Nĭ ni'ĭnj daj gunucuaj ni é re' rian sayun. Nĭ ni'ĭnj sisi na'uej ruhua á re' nga si 'yaj ni tsĭnj quij. Nĭ hué daj ni'ĭnj sisi xacaj ni é re' cuenta daj hua ni tsĭnj ataj sisi huin ni sij apóstol. Sanĭ sé ni sij huin mánj. Nĭ xacaj ni é re' cuenta sisi tsĭnj digya' yun'unj huin ni sij. ³ Nĭ guiran' ni é re' sayun. Sanĭ ga'nin' ruhua á re' nga sayun daj. Nĭ gui'yaj sun nucuaj á re' xi'í si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj. Nĭ nun guere' ruhua á re'. ⁴ Sanĭ nicā 'ngo nuguan' xi'í a ni é re': Nĭ nuguan' nan huin sisi nitaj si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj daj rún' ga 'i ruhua á re' asĭj sini. ⁵ Xi'í daj nĭ ganun ruhua á re' daj gui'yaj á re' asĭj sini. Nĭ nānicaj ruhua á re' nānico' ni é re' man'ānj. Nĭ gui'yaj á re' daj rún' gui'yaj á re' asĭj sini. Nĭ sisi nitaj, nĭ guchi' ra'yān rian man án re'. Nĭ sisi si nānicaj ruhua á re', nĭ ga'ne si-candelero ni é re' rian niquinj. ⁶ Sanĭ dugu'naj 'yaj á re': Nun huin xan' ruhua á re' ni'yaj á re' si 'yaj ni tsĭnj Nicolaítas. Daj si hué daj nun huin xan' ruhuāj ni'yā si 'yaj ni sij nej. ⁷ Nĭ sisi nun chraquij a ni é re', nĭ hua nĭan si gunun a ni é re' si ataj Espiritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'ānj: Tsĭnj gunucuaj gui'yaj gana rian ni nuguan' quij, nĭ ga'ūj sisi xa ni sij si ayu chra' chrun 'yaj si gane nĭganj ni ngüi. Nĭ niquin' chrun daj ðani rian hua sa' nne Yan'anj.” Daj gataj re' gunun ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunĭnj.

El mensaje a Esmirna

⁸ Ngaa nĭ gataj ruhua' yún sij gunĭnj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' ni ngüi nico' man'ānj man xuman' Esmirna. Nĭ gataj re' gunun ni sij: “Huĕj huin si a'mi nuguan' nan. Nĭ huĕj huin si ga'na' asĭj sini yan. Nĭ huĕj huin si ga'na' da rucu. Nĭ gahuĭj. Nĭ ganá'nij ruhua' yĭnj nej. ⁹ Nĭ ni'ĭnj daj guiran' ni é re' sayun. Nĭ ni'ĭnj daj yaco guiran' ni é re'. Sanĭ xuru'ue huin ín re' rian Yan'anj. Nĭ ni'ĭnj daj a'mi quij ni tsĭnj ataj sisi huin ni sij ni tsĭnj israelita. Sanĭ sé ni sij huin mánj. Nĭ a'mi quij ni sij xi'í ni é re'. Maan si huin ni sij 'ngo xi'nin' ni tsĭnj nico' sichre

Satanás. ¹⁰ Nĩ sĩ guxu'ui' ni é re' nga sayun guĩran' ni é re'. Daj si ga'nij sichre da'aj á re' ducuaga' gũnun ni é re'. Ngaa nĩ xacaj sichre cuenta sisĩ yya gahuin ran xanga' niman ni é re'. Ngaa nĩ guĩran' ni é re' sayun ichi' güi. Sanĩ ga nĩca ruhua á re' da' güi gahui' ni é re'. Ngaa nĩ rĩquĩj 'ngo corona huin 'ngo premio guĩ'yaj si gane nĩganj ni é re' nga Yan'anj. ¹¹ Nĩ sisĩ nun chraquij re', nĩ hua nian si gũnun re' si ataj Espĩritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj. Tsĩnj gũnucuj guĩ'yaj gana rian nuguan' quij, nĩ nitaj sayun guĩran' sij daj rún' guĩran' ni tsĩnj gahui' ruhua' yún." Daj gataj re' gũnun ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunũnj.

El mensaje a Pérgamo

¹² Ngaa nĩ gataj ruhua' yún Jesús gunũnj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian xi'nin' ni ngüi nico' man'anj man xuman' Pérgamo. Nĩ gataj re' gũnun ni sij: "Huéj huin si a'mi nuguan' nan. Nĩ nicā espada huā huĩj rian. ¹³ Nĩ ni'ĩnj daj 'yaj á re'. Nĩ ni'ĩnj sisĩ nne ni é re' rian nicaj sun sichre. Sanĩ hua nĩca xanga' ruhua ni é re' nga si-xugüij. Nĩ nitaj si duna á re' si xuman ruhua á re' ni'yaj ni é re' man'anj. Nĩ nun ga'nin' ruhua á re' nga si-nuguan'anj ngaa gahui' tsĩnj gu'naj Antipás, guĩ'yaj ni sij xánj án re' huin xuman' nne Satanás. Nĩ gahuin sí 'ngo tsĩnj ga'mi nuguan' xanga' rian ni ngüi. ¹⁴ Sanĩ nicā doj nuguan' xi'í a ni é re': Daj si scanij a ni é re', nĩ man ni tsĩnj nico' si-nuguan' tsĩnj gu'naj Balaam. Nĩ asij ná nĩ digyán Balaam 'ngo chrej quij rian tsĩnj gu'naj Balac. Ngaa nĩ xi'í nuguan' quij daj, nĩ guĩ'yaj ni tsĩnj israelita gaquin'. Nĩ xa ni sij ni xucu dagahui' ni sij rian yan'anj guĩ'yaj ra'a ni sij. Nĩ guĩ'yaj squira' ni sij nga dugüi' ni sij. ¹⁵ Nĩ hué daj man go'ngo ni tsĩnj scanij ni é re' huin tsĩnj digyán si-nuguan' ni tsĩnj nicolaitas. Nĩ nun huin xan' ruhuāj ni'yā si-nuguan' ni sí'. ¹⁶ Xi'í daj nĩ nānicaj ruhua á re'. Sisĩ nitaj, nĩ guchi' ra'yān rian man án re'. Nĩ gunũnj nga ni sij nga espada nun du'uāj. ¹⁷ Nĩ sisĩ nun chraquij a ni é re', nĩ hua nian si gũnun a ni é re' si ataj snan'anj

Espĩritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj: Tsĩnj gũnucuj guĩ'yaj gana rian nuguan' quij, nĩ ga'uĩj xa sij chrachrúnj sa' huin maná. Nĩ nun ni'i ni ngüi daj hua sa' maná daj. Nĩ hué daj ga'uĩj 'ngo yej gatsi tsĩnj guĩ'yaj gana daj. Nĩ hua nĩca letra rian yej daj. Nĩ gũnun naca si-xugüi sij. Nĩ a 'ngo tsĩnj si ga'ue guĩni'i nuguan' naca gũnun rian yej da manj. Sanĩ urin tsĩnj nahuin ra'a guĩni'i." Daj gataj re' gũnun ni sij. —Daj gataj Señor Jesús gunũnj.

El mensaje a Tiatira

¹⁸ Ngaa nĩ gataj ruhua' yún sij gunũnj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' ni ngüi nico' man'anj man xuman' Tiatira. Nĩ gataj re' gũnun ni sij: "Huéj a'mi nuguan' nan huĩnj da'nĩj Yan'anj. Nĩ rún' hua rian aca yan'an hua rundij riānj. Nĩ daj rún' nu'ui gaga' mmij, nĩ hué daj ran nungüej dacō. ¹⁹ Ni'ĩnj daran' si 'yaj á re'. Nĩ ni'ĩnj daj 'i ruhua á re' ni'yaj á re' dugüi' a ni é re'. Nĩ xuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj nej. Nĩ 'yaj sun ni é re' rian ni dugüi' ni é re' nej. Nĩ ni'ĩnj daj gũnucuj á re' sayun. Nĩ 'yaj sun a ni é re' doj daj nga si guĩ'yaj sun a ni é re' asij sini. ²⁰ Sanĩ nicā 'ngo nuguan' xi'í ni é re'. Daj si a'nĩj ni é re' chrej sisĩ digya' yun'unj yun'unj xana gu'naj Jezabel rian ni tsĩnj 'yaj sun riānj. Nĩ ataj unj sisĩ a'mi unj si-nuguan' Yan'anj. Sanĩ digyán unj 'ngo chrej nitaj si hua sa' rian ni sij sisĩ guĩ'yaj squira' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Nĩ digyán unj sisĩ xa ni sij xucu dagahui' ni sij rian ni yan'anj 'yaj ra'a ni sij. ²¹ Nĩ hua rĩquĩj doj güi sisĩ ganani ruhua unj xi'í si-gaquin' unj. Sanĩ na'uej ruhua unj duna unj si-gaquin' unj. ²² Ngaa nĩ guĩ'yā sisĩ ga'nan' unj guĩngaj unj rian nna. Nĩ guĩ'yā sisĩ nico sayun guĩran' ni tsĩnj 'yaj squira' nga unj. Nĩ hué daj guĩran' ni sij sisĩ si nani ruhua ni sij xi'í gaquin' 'yaj ni sij nga unj. ²³ Nĩ 'ngo gahui' ni da'nĩj unj, guĩ'yā. Ngaa nĩ guĩni'i daran' ni xi'nin' huin ni ngüi nico' man'anj sisĩ huéj ni'i sa' daj ani ruhua ni ngüi nga daj hua niman ni sij. Nĩ naruuē rian go'ngo ni é re' daj rún' 'yaj go'ngo a ni é re'. ²⁴ Ngaa

nĭ gatā gunun ango ni é re' man xuman' Tiatira huin ni é re' ni ngüi nun nico' nuguan' quij digyán yun'unj xana daj. Nĭ nun guini'i ni é re' nuguan' huĭ digyán ni sij xi'í si-ducuanj sichre Satanás. Nĭ gatā gunun ni é re' sisi nitaj si ga'nĭj ango sun rian án re' mánj. ²⁵ Maan si dugumi sa' á re' nuguan' nicaĭ ni é re' da guĭsĭj güi ga'na' ruhua' yünj rian án re'. ²⁶ Tsínj gunucuaĭ guĭ'yaj gana rian nuguan' quij, nĭ sisi nĭganĭj dagahuin sij nuguan' ga'nĭj sun rian sij, nĭ ga'uĭj si guĭnicaĭ sun sij rian ni xungüi. ²⁷ Nĭ guĭnicaĭ sij ni'í gaga'. Nĭ daj rún' ura' né' chrun, nĭ hué daj guĭ'yaj sij ngā ni xuman' daj. Daj si hué daj riqui chrē sun riānj. ²⁸ Nĭ ga'uĭj yati' stanga rian sij nej. ²⁹ Nĭ sisi nun chraquĭj a ni é re', nĭ hua nĭan si gunun a ni é re' si ataj snan'anĭj Espĭritu Santo rian ni xi'nin' huin ni ngüi nico' man'ānj." Daj gataĭ re' gunun ni sij. —Hué daj gataĭ Jesús gunünj.

3

El mensaje a Sardis

¹ Ngaa nĭ gataĭ ruhua' yün sij gunünj: —Hué daj garun re' yanĭ carta ga'nĭj re' rian ángel nicaĭ sun rian xi'nin' huin ni ngüi nico' Yan'anĭj man xuman' Sardis. Nĭ gataĭ re' gunun ni sij: "Huēĭ a'mi nuguan' nan. Nĭ nicā ichĭj Espĭritu Santo 'na' rian Yan'anĭj ngā ichĭj yati' nej. Nĭ ni'inĭj daj 'yaj ni é re'. Nĭ nunĭj si a'mi ni ngüi sisi hua nĭ'na' niman ni é re', sanĭ rún' huin nĭman huin a ni é re' riānj. ² Hué dan nĭ nanun ruhua á re'. Nĭ dugu'nun' ni é re' ngā ni nuguan' ruhua guere'. Daj si xacaj cuentāĭ sisi nun guĭsĭj ni é re' guĭ'yaj sa' á re' ngā si-sun ni é re' rian Yan'anĭj. ³ Ganunun ruhua á re' ngā nuguan' digyán ni sij rian án re' ngā nuguan' gunun ni é re'. Nĭ guĭ'yaj á re' daj rún' ataj nuguan' daj. Nĭ ganani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Nĭ nanico' ni é re' Yan'anĭj. Nĭ sisi sĭ gunun ruhua á re', ngaa nĭ rá'yanĭ guĭsĭ rian án re' daj rún' 'yaj 'ngō tsínj tū. Nĭ sĭ guini'i a ni é re' un hora guĭsĭ rian án re'. ⁴ Sanĭ man doĭ ni ngüi scanĭj a ni é re' nitaj si guĭ'yaj quij. Nĭ gunun ni sij atsiĭ gatsi.

Nĭ gache ni sij ngāĭ. Daj si 'yaj sa' ni sij riānj. ⁵ Tsínj gunucuaĭ guĭ'yaj gana rian ni nuguan' quij, nĭ gunun ni sij atsiĭ gatsi. Nĭ sĭ jnaruhui si-xugüi ni sij taj rian libro nun si-xugüi ni ngüi gane nĭganĭj ngā Yan'anĭj. Nĭ ga'mi sa'āĭ si-xugüi ni sij rian chrē ngā rian si-ángel chrē nej. ⁶ Nĭ sisi nun chraquĭj a ni é re', nĭ hua nĭan si gunun a ni é re' si ataj snan'anĭj Espĭritu Santo rian ni xi'nin' huin ni ngüi nico' man'ānj." Daj gataĭ re' gunun ni sij. —Daj gataĭ Jesús gunünj.

El mensaje a Filadelfia

⁷ Ngaa nĭ gataĭ ruhua' yün Jesús gunünj: —Nĭ garun re' yanĭ carta ga'nĭj re' huaj rian ángel nicaĭ sun rian xi'nin' huin ni ngüi nico' man'ānj man xuman' Filadelfia. Nĭ gataĭ re' gunun ni sij: "Huēĭ huin si a'mi nuguan' nan huĭnj tsínj sa' chruhua niman. Nĭ huēĭ huin si a'mi nuguan' xanga'. Nĭ nicā si-rian gaga' rey David. Nĭ ngaa na'nĭ rian hue', nĭ a 'ngō tsínj sĭ ga'ue naranĭj. Nĭ ngaa narān rian hue' nĭ a 'ngō tsínj sĭ ga'ue na'ni mánj. ⁸ Ni'inĭj daj 'yaj ni é re'. Nĭ'yaj á re' ne' chrej rian án re'. Daj si hua na'nĭ rian gatu a ni é re' rian 'ngō hue'. Nĭ, nĭ a 'ngō tsínj sĭ ga'ue naranĭj rian hue' daj. Nĭ nunĭj si doĭ nucuaĭ niman án re' sanĭ dugumi sa' á re' si-nuguan'ānj. Nĭ nitaj si duna á re' si ga'mi sa' á re' xi'ĭj aj. ⁹ Nĭ hua gō'ngō ni sij nicaĭ dugüi' ngā Satanás. Nĭ ataj ni sij sisi ni tsínj israelita huin ni sij. Sanĭ sé si xanga' huin ni sij. Tsínj digya' yun'unĭj huin ni sij. Nĭ guĭ'yā sisi guchi' ni sij rian man án re'. Nĭ guĭniquin' ráĭ dacoĭ ni sij rian án re', guĭ'yā. Ngaa nĭ guĭni'i yya ni sij sisi 'ĭ ruhuāĭ ni'yā á re'. ¹⁰ Nĭ xi'í si dagahuin a ni é re' nuguan' ga'nĭj sun rian án re' sisi gunucuaĭ á re' rian sayun, ngaa nĭ huēĭ dugumi ni é re' sisi sĭ guiran' ni é re' rian sayun xxi ga'na' guiran' daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Nĭ ngaa ga'na' sayun xxi daj, nĭ xacaj Yan'anĭj cuenta daj gunucuaĭ ni ngüi ngā sayun xxi ga'na'. ¹¹ Nĭ rá'yanĭ ga'nāĭ rian man án re'. Ngaa nĭ dugumi sa' á re' nuguan' nicaĭ á re'. Ngaa nĭ sĭ nacaj ango ni sij si-corona ni é re' huin premio guĭ'yaj gana á re'. ¹² Tsínj guĭ'yaj gana rian nuguan'

quij, n̄i gūi'yā s̄is̄i ḡahuin sij daj rún' huin 'nḡo chran x̄acan d̄ugu'nun' chruhua si-nuhui Dan'ān. N̄i nitaj aman ḡahui sij chruhua nuhui daj. N̄i gar̄unj si-xuḡüi Dan'ān rian sij nḡa si-xuḡüi x̄anj Dan'ān nej huin xuman' Jerusalén nāca 'na' xata' rian Yan'anj. N̄i ganahuin nāca si-xuḡüj gar̄unj rian sij nej. ¹³ N̄i s̄is̄i n̄un chraq̄uij a ni é re', n̄i hua nīan si ḡunun a ni é re' si ataj snan'anj Esp̄iritu Santo rian ni xi'nin' ni nḡüi nico' man'ānj." Daj ḡataj re' ḡunun ni sij. —Daj ḡataj Señor Jesús gun̄unj.

El mensaje a Laodicea

¹⁴ Ngaa n̄i ḡataj ruh̄ua' yún sij gun̄unj:

—Hué daj gar̄un re' yanj carta ḡa'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' huin ni nḡüi nico' man'ānj man xuman' Laodicea. N̄i ḡataj re' ḡunun ni sij: "Huéj huin si gūi'yaj daran' si ḡataj snan'ān gunun a ni é re'. N̄i hūinj ts̄ínj nata' yya nuguan' x̄anga' rian ni nḡüi. N̄i asij sini ngaa gūi'yaj Yan'anj xunḡüi, n̄i huéj huin si gūi'yaj daran'anj. ¹⁵ N̄i ni'ínj daj 'yaj á re'. N̄i ni'ínj s̄is̄i sé daj rún' hua 'nḡo si nuhuij hua a ni é re'. N̄i sé daj rún' hua 'nḡo si yan'an hua a ni é re'. N̄i huin ruhuāj s̄is̄i daj rún' hua 'nḡo si nuhuij, asij 'nḡo si yan'an ḡa ni é re' aj. ¹⁶ Hué dan n̄i xi'í si daj rún' hua nnee ḡujn hua ni é re', n̄i ḡahui ni é re' du'uāj gur̄an daj rún' uránj 'nḡo ts̄ínj. Daj si sé daj rún' hua nnee nuhuij asij nnee yan'an hua ni é re'. ¹⁷ Daj si ataj ni é re' s̄is̄i xuru'ue huin ni é re'. N̄i hua nico rasun rian ni é re'. N̄i, ni ango ni rasun nitaj si achin rian án re', ataj á re'. San̄i nun acaj ni é re' cuenta s̄is̄i ni nḡüi guere' ruhua huin ni é re'. N̄i ni nḡüi ran' yaco huin ni é re'. N̄i huin ín re' ni nḡüi niqui. N̄i huin ni é re' ni nḡüi duri. N̄i huin ni é re' ni nḡüi hua nne nej. ¹⁸ Xi'í daj n̄i riqūij 'nḡo ducuanj rian án re' s̄is̄i gūiran ni é re' gaga' oro sa' riānj huin oro gahuin sa', gūi'yaj yan'an. Hué dan n̄i ḡa'ue ḡahuin x̄anga' ni é re' xuru'ue riānj. N̄i gūiran ni é re' atsij ḡatsi riānj ḡunun ni é re'. Ngaa n̄i s̄i ḡahuin na'aj ni é re' xi'í si hua nne ni é re'. N̄i gūiran ni é re' gono'o ḡa'nij ni é re' rian án re'. Ngaa n̄i ḡa'ue gūini'i ni é re', n̄i x̄acaj á

re' cuenta, gūi'yaj gono'o daj. ¹⁹ Daran' ni nḡüi 'i ruhuāj, n̄i gunun ga'í ni sij. N̄i 'yā castigo ni sij. Xi'í daj n̄i d̄ugu'nun' ni é re' s̄is̄i n̄ani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. N̄i n̄anico' ni é re' Yan'anj. ²⁰ Huéj huin si niquin' rian hue'. N̄i aqūin ni é re'. Ngaa n̄i s̄is̄i unun 'nḡo ts̄ínj daj si a'mī, n̄i na'ni sij rian ducua' sij gat̄u. N̄i ḡahuin sti'nij nḡa sij. N̄i ḡahuin sti'nij sij nḡaj nej. ²¹ Ts̄ínj gūi'yaj gana rian ni nuguan' quij, n̄i riqūij rian gane sij nḡaj rian chrun xilāj huin chrun xila sa'. Daj si hué ducuanj daj gūi'yaj ganānj rian ni nuguan' quij. N̄i nne nuguan'ānj nḡa chrē rian chrun xila sij huin chrun xila sa'. ²² N̄i s̄is̄i n̄un chraq̄uij a ni é re', n̄i ḡunun a ni é re' si ataj snan'anj Esp̄iritu Santo rian ni xi'nin' ni nḡüi nico' man'ānj." Daj ḡataj re' rian ni sij. —Daj ḡataj Señor Jesús gun̄unj.

4

La adoración celestial

¹ Ngaa guis̄ij n̄i gūini'yā, n̄i gūini'ínj 'nḡo rian hue' hua ní'nij xata'. N̄i gunun ruhua' yūnj nane ga'mi sini nḡaj. N̄i daj rún' a'yanj trompeta hué daj ga'mi nane daj. N̄i ḡataj nane daj gun̄unj:

—Ḡahui re' ḡa'na' re' xata'. N̄i diḡyānj rián re' ni nuguan' s̄is̄i hua nīan ḡahuin da rucu. —Daj ḡataj nane daj.

² N̄i rá'yanj gūini'i nimānj 'nḡo nuguan' sa', gūi'yaj Esp̄iritu Santo. N̄i gūini'ínj niquin' 'nḡo chrun xila sa' xata'. N̄i nne 'nḡo si mán xata' rian chrun xila sa' daj.

³ N̄i daj rún' hua 'nḡo yej ran sa' gu'naj jaspe, asij 'nḡo yej gu'naj cornalina, n̄i hué daj hua si nne rian chrun xila sa' daj. N̄i xi'nij chrun xila daj ganicaj xucuáj gu'luj. N̄i xigūin xucuáj daj daj rún' ran 'nḡo yej gu'naj esmeralda. ⁴ N̄i gūini'ínj ango ico gan'anj chrun xila sa' ganicaj xi'nij chrun xila sa' daj. N̄i nne ico gan'anj ni ts̄ínj huin achij rian ni chrun xila sa' daj. N̄i n̄un ni sij atsij ḡatsi. N̄i n̄un chra ni sij 'nḡo corona huin gaga' oro. ⁵ N̄i ran rian chrun xila sa' niquin' dani daj. N̄i gahuin gar̄in ngaa gaguáj du'ui. N̄i ne' rian chrun xila sa' daj aca ichij yan'an huin ichij Esp̄iritu Santo 'na' rian Yan'anj. ⁶ N̄i ne' rian chrun xila sa' niquin' dani

daj, n̄i daj rún' hua 'ngo nnee yan'anj, n̄i hué daj hua nnee gurugüi' rian chrun xila daj. N̄i daj rún' hua pidrio sa', n̄i hué daj xiguin sa' rian nnee daj.

N̄i dani rian niquin' chrun xila sa' daj, n̄i ganicaj gan'anj ni si hua n̄i'na' mán xata' xi'n̄ij chrun xila daj. N̄i gan'anj si mán xata' daj, n̄i hua ga'i rundij rianj ne' chrej rucu nga ne' chrej rianj nej. ⁷ N̄i daj rún' hua 'ngo sigue'ej xxi, n̄i hué daj hua 'ngo. N̄i daj rún' hua cero, n̄i hué daj hua angoj. N̄i daj rún' hua rian 'ngo tsínj, n̄i hué daj hua ángo. N̄i daj rún' hua xata achéj xata', n̄i hué daj hua ángo. ⁸ N̄i anin' gan'anj ni xucu hua n̄i'na' mán xata', n̄i hua huatan' si-gachi da go'ngo. N̄i n̄in' gachra' nnee cúj anin' gan'anj xucu daj, n̄i hua ga'i n̄in' ruhua rundij rian xuj. N̄i hua rundij rian riqui si-gachi nej. N̄i nun güi n̄igan', n̄i nun a'nin' ruhua anin' xucu si ga'mi. N̄i ataj anin' gan'anj xuj:

Hua sa' n̄in' ruhua Yan'anj.

Hua sa' n̄in' ruhua Yan'anj.

Hua sa' n̄in' ruhua Señor huin Yan'anj.

N̄i nucuj n̄in' ruhua Yan'anj.

N̄i hué Yan'anj huin si gane asij sini.

N̄i Yan'anj huin si nne acuan'.

N̄i Yan'anj huin si ga'na' ruhua' yún.

Ataj anin' gan'anj xucu mán xata' daj. ⁹ N̄i ga'mi sa' anin' gan'anj xuj rian si nne rian chrun xila sa' daj. N̄i nun yan'anj anin' gan'an. N̄i a'ui' anin' gan'an si guruhua si nne rian chrun xila sa' huin si nne n̄iganj. N̄i da yun yun hué daj 'yaj anin' gan'anj daj ngaa a'mi sa' anin'-inj. ¹⁰ Ngaa n̄i guiniquin' ráj dacoj ico gan'anj ni tsínj huin achij rian si nne rian chrun xila sa' daj. N̄i a'mi sa' ni sij. N̄i dugüéj ni sij si-corona ni sij rian si nne rian chrun xila sa' daj. N̄i ataj ni sij:

¹¹ Hué re' huin Señor.

N̄i dugu'naj huin sisj ga'mi sa' ni ngüi xi'í re'.

N̄i dugu'naj huin sisj guinun yan'anj ni ngüi man'án re' nej.

N̄i dugu'naj huin sisj guinicaj re' daran' fuerza.

Daj si hué re' gui'yaj daran' ni rasun.

N̄i man ni rasun daj xi'í si hué daj garan' ruhuá re'.

Ataj ico gan'anj ni tsínj huin achij daj.

5

El rollo y el Cordero

¹ Ngaa n̄i guini'Inj sisj nicaj si nne rian chrun xila sa' daj 'ngo yanj libro ne' chrej ra'a sa'aj. N̄i hua n̄ica nun letra xiráj yanj daj. N̄i hua n̄ica nun letra riqui yanj daj nej. N̄i hua ránj sa' ichij sello du'ua yanj daj. ² N̄i guini'Inj 'ngo ángel nucuj. N̄i nachínj snan'anj ángel daj. N̄i ga'mi nucuj-á' gataj-á':

—N̄i un sin huin si sa' sisj ga'ne sello hua ránj du'ua yanj libro daj, ngaa n̄i naguraj du'ua rumi yanj daj únj. —Daj gataj ángel daj.

³ Sanj n̄i a 'ngo si mán xata' nga si mán rian yo'ój nej, si mán riqui yo'ój nej, si ga'ue naguraj rian yanj libro daj, n̄i guini'i daj hua rian yanj da mánj. ⁴ Ngaa n̄i gaco n̄in' ruhuāj xi'í si nun nari' ni sij 'ngo si hua sa' na'ni n̄i'yaj du'ua daj hua yanj daj. ⁵ Ngaa n̄i gataj 'ngo dugüi' ni tsínj huin achij gunünj:

—Sj gacó re' ga' mánj. Daj si tsínj huin xi'nin' gu'naj Judá huin da'n̄i si'n̄i rey David, n̄i gui'yaj gana sij. N̄i gu'naj sij sigue'ej. N̄i xi'í daj ga'ue ga'ne sij ichij sello nun du'ua yanj libro, n̄i nagura' sij libro daj.

⁶ Ngaa n̄i guini'Inj niquin' 'ngo xachij 'n̄ij dani rian niquin' chrun xila sa' daj nga anin' gan'anj xucu hua n̄i'na'. N̄i niquin' xuj dani ni tsínj huin achij. N̄i rún' huin sisj hua dagahui' ni sij xachij 'n̄ij daj. N̄i hua ichij si-cúj xuj nga ichij rundij rian xuj huin ichij Espiritu Santo 'na' rian Yan'anj. N̄i ga'n̄ij Yan'anj ichij Espiritu Santo gan'anj n̄in' gachra' chruhua xungüi. ⁷ Ngaa n̄i ga'na' xachij 'n̄ij daj. N̄i guida'a xuj yanj libro ra'a sa' si nne rian chrun xila sa' daj. ⁸ N̄i ngaa guida'a xuj yanj daj, ngaa n̄i ganiquin' ráj dacoj anin' gan'anj xucu hua n̄i'na' daj nga ico gan'anj ni tsínj huin achij rian xachij 'n̄ij daj. N̄i nicaj daran' ni sij yán'anj nun ga'i ya'a. N̄i nicaj ni sij cu huin oro. N̄i da' gara ni sij siquíj chruhua ni cu daj. N̄i siquíj daj huin ni nuguan' achínj jni'yaj ni ngüi hua sa' rian Yan'anj.

⁹ Nĩ aráj ni sij chra' naca nan rian xachij 'nij daj:

Hué re' huin tsínj sa' ga'ue guida'a yanj. Nĩ ga'ue na'nij re' du'ua yanj daj rian nun ichij sello.

Daj si hué re' dagahui' ni sij.

Nĩ naru'ué re' si-tun man'án re' xi'í si-gaquin' ni ngüi.

¹⁰ Nĩ gui'yáj re' sisi guinicaj sun ni sij gahuin ni sij rey.

Nĩ gui'yáj re' sisi gahuin ni sij chrej rian Yan'anj.

Nĩ guinicaj sun ni sij chruhua xungüi ga'na'.

Hué daj gara ni sij rian xachij 'nij daj.

¹¹ Ngaa nĩ guini'ĩnj. Nĩ gunünj si-nane nico ni ángel mán ganicaj xi'nij chrun xila sa' daj nga anin' gan'anj si hua nĩ'na' nga ni tsínj huin achij nej. Nĩ man millón millón ni ángel. ¹² Nĩ ga'mi nucuj ni ángel gataj-á':

Sa' nĩn' ruhua huin xachij 'nij dagahui' ni sij.

Nĩ dugu'naj huin sisi guinicaj nĩn' sij sun.

Nĩ guinicaj sij daran' rasun sa'.

Nĩ gahuin chrun nĩn' ruhua sij.

Nĩ nahuin ra'a sij daran' fuerza.

Nĩ guinun yan'anj ni ngüi sij.

Nĩ ga'mi sa' ni sij xi'í sij.

Nĩ ga'mi 'ueé ni sij xi'í sij nej.

Hué daj garáj sa' ni ángel daj xi'í xachij 'nij daj.

¹³ Ngaa nĩ gunünj si ga'mi daran' si gui'yaj Yan'anj huin si man ne' xata' nga si man rian yo'ój nej, si man ne' riqui yo'ój, si man chruhua nnee yan'anj nej. Nĩ gataj daran'anj:

Nĩganj ga'mi sa' daran' né' rian si nne rian chrun xila sa' nga rian xachij 'nij.

Nĩ nĩganj guinun yan'anj né' rian nungüej sij.

Nĩ nĩganj ga 'ueé rian nungüej sij, gui'yaj né'.

Nĩ hué daj ga fuerza rian nungüej sij nĩganj, gui'yaj né' nej.

Daj gataj daran' ni sij.

¹⁴ Ngaa nĩ:

—Amén. —Gataj anin' gan'anj xucu hua nĩ'na'.

Ngaa nĩ ganiquin' ráj dacoj ico gan'anj ni tsínj huin achij rian Yan'anj. Nĩ Yan'anj huin si gane nĩganj.

6

Los sellos

¹ Ngaa nĩ guini'ĩnj ngaa ga'nej xachij 'nij 'ngo sello nun du'ua yanj libro daj. Nĩ gunünj ga'mi 'ngo dugüi' gan'anj xucu hua nĩ'na' daj. Nĩ daj rún' ngaa aguáj du'ui, nĩ hué daj ga'mi nucuj-á'. Nĩ:

—Gahua' re' nĩ'yaj re' aj. —Gataj 'ngo si hua nĩ'na' daj.

² Ngaa nĩ guini'ĩnj 'ngo guayo gatsi. Nĩ tsínj taj guayo daj, nĩ nicaj sij 'ngo ra'uej ra'a sij. Nĩ ga'ui' ni sij 'ngo corona gunun chra' sij. Ngaa nĩ gahui sij gan'anj gui'yaj gana sij. Daj si huin sij tsínj 'yaj gana.

³ Nĩ ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello guisij huí, ngaa nĩ gunünj ga'mi ango xucu hua nĩ'na'. Nĩ gataj-á':

—Gahua' re' nĩ'yaj re' aj. —Daj gataj-á'.

⁴ Nĩ gahui ango guayo. Nĩ guayo daj huin guayo mare. Nĩ hua permiso rian tsínj taj guayo mare daj sisi guisij gane din'ĩnj ni ngüi, gui'yaj sí'. Nĩ hué sij gui'yaj sisi dagahui' go'ngo ni sij ni tsínj huin dugüi' ni sij. Nĩ ga'ui' ni sij 'ngo espada xxi ra'a sí'. ⁵ Nĩ ngaa ga'nij xachij 'nij daj ango sello guisij hua'ni, nĩ gunünj ga'mi xucu hua nĩ'na' huin xucu hua'nij. Nĩ gataj-á':

—Gahua' re' nĩ'yaj re' aj: —Daj gataj-á'.

Ngaa nĩ guini'ĩnj 'ngo guayo maru. Nĩ tsínj taj guayo maru daj, nĩ nicaj sij 'ngo aru' da'nga' ra'a sij. ⁶ Nĩ dani anin' gan'anj xucu hua nĩ'na' daj gunünj 'ngo nane. Nĩ gataj-á':

—Daj rún' 'yaj gana á re' 'ngo güi, nĩ hué daj du'ue 'ngo kilo strigo. Nĩ hué daj du'ue hua'nij kilo cebada. Sanj si gui'yaj ni é re' si guere' gasiti nga nnee vino mánj. —Daj gataj nane daj.

⁷ Nĩ ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello guisij gan'anj, nĩ hué daj gunünj ga'mi ango xucu huin xucu gan'anj. Nĩ gataj xuj gunünj:

—Gahua' re' nĩ'yaj re'. —Daj gataj-á'.

⁸ Ngaa nĩ guini'ĩnj 'ngo guayo mayaj. Nĩ tsínj taj guayo mayaj daj huin tsínj 'yaj

si ahui' ni ngüi. Hué daj gu'naj sij. Nī nico 'ngo tsínj rucú sij. Nī hué sí' nicaj ni ngüi gan'anj rian man ni niman. Nī ga'ui' Yan'anj sun rian nungüej tsínj daj sisi guinicaj sun nungüej sij rian gan'anj si anej yo'ój xungüi nan. Nī ga'ue dagahui' nungüej sij ni ngüi. Nī gahui' ni ngüi, gui'yaj xi'na nga xi'i, gui'yaj nungüej sij. Nī ga'ue gui'yaj nungüej sij sisi gahui' ni ngüi, gui'yaj xucu huee man riqui quij nej.

⁹ Nī ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello guisij un'unj, nī guini'inj ngaj ni niman riqui nna huin altar. Nī hué ni sij huin ni tsínj gahui' xi'í si ga'mi sa' ni sij sinuguan' Yan'anj rian ni ngüi. ¹⁰ Nī ga'mi nucuj ni sij gataj ni sij:

—Sa' nin' ruhua huin re' Señor. Nī xanga' yya huin re'. Nī aman nagui'yaj yyá re' xi'í ni tsínj man chruhua xungüi únj. Nī aman gui'yaj re' castigo ni sij xi'í gaquin' da'ui ni sij si dagahui' ni sij ni únj únj. —Hué daj gataj ni ngüi gahui' daj.

¹¹ Ngaa nī ga'ui' ni sí' atsij gatsi gunun ni sij. Nī gataj Yan'anj gunun ni tsínj daj sisi naran ruhua ni sij doj da guisij gahuin yya número ni dugüi' ni sij huin ni tsínj 'yaj sun nga ni sij. Daj si hua nian si gahui' ni sí' daj rún' gahui' ni sij.

¹² Ngaa nī guini'inj sisi ga'nej xachij 'nij daj ango sello guisij huatanj du'ua yanj daj. Ngaa nī ga'na' nucuj 'ngo yún. Nī gahuin rumi' rian güi daj rún' hua 'ngo atsij mare. Nī gahuin mare rian yahui' daj rún' hua tun. ¹³ Nī guinij ni yati' man xata' rian yo'ój. Daj rún' ayu higo chra chrun higuera ngaa ahui nucuj nane, nī hué daj guinij ni yati' rian yo'ój. ¹⁴ Nī jnarumi xata' man'an daj rún' 'yaj né' ngaa jnarumi né' 'ngo yanj xe'e. Nī naduna daran' quij ango yu'uj guisiqui'í' nga ni yo'ój ngaj chruhua nnee yan'anj nej. ¹⁵ Nī guixi'ij hui' ni rey man chruhua xungüi chruhua huej nga scanij ni huej nej. Nī hué daj gui'yaj ni tsínj huin rian nga ni xuru'ue nej, ni tsínj capitán nej, ni tsínj nicaj sun nej, daran' ni tsínj 'yaj sun rian xuru'ue nga daran' ni tsínj nitaj si 'yaj sun rian xuru'ue nej. ¹⁶ Nī gataj ni sij rian ni quij nga rian ni huej:

—Gayu a ni é re' xiráj ni únj. Nī gari hui' a ni é re' ni únj rian si nne rian chrun xila sa' daj nga rian xachij 'nij. Daj si a'man ruhua xachij 'nij daj ni'ya ni únj. ¹⁷ Nī hua guisij güi gahuin nico castigo ni únj, gui'yaj nungüej sij. Nī un tsínj ga'ue gunucuj guiniquin' rian nungüej sij únj. —Hué daj gataj ni sij gunun ni quij nga ni huej.

7

Los 144,000 sellados

¹ Ngaa guisij nī guini'inj niquin' gan'anj ángel go'ngo sicúj xungüi nan. Nī ránj ni ángel rian gan'anj nane sisi si gahui' ni nane daj rian yo'ój nga rian nnee yan'anj nga rian nī a 'ngo ni chrun nej. ² Nī hué daj guini'inj ango ángel 'na' rian síj güi. Nī nicaj ángel daj si-sello Yan'anj hua nī'na'. Nī gaguáj nucuj ángel daj rian ango gan'anj ángel daj. Nī nicaj ni gan'anj ángel daj sun, gui'yaj Yan'anj sisi chran' yun'unj ni ángel daj rian yo'ój nga rian nnee yan'anj nej. ³ Nī gataj ángel 'na' daj gunun ango gan'anj ángel niquin' daj:

—Si chran' yun'unj anin' é re' yo'ój nga rian nnee yan'anj nej, rian ni chrun nej manj. Ga'nin' ruhua á re' da gari únj sello yo ni tsínj 'yaj sun rian Dan'anj né'. —Daj gataj ángel daj.

⁴ Ngaa nī gunünj número ni tsínj guixij sello, gui'yaj anin' ángel daj. Nī 'ngo ciento táj huij xia gan'anj mí ni sij guixij sello. Nī hué ni sij huin ni tsínj 'na' ni xi'nin' ni ngüi israelita.

⁵ Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Judá. Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Rubén. Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Gad. ⁶ Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Aser. Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Neftalí. Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Manasés. ⁷ Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Simeón. Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Leví. Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Isacar. ⁸ Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Zabulón. Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī

si'nī tsínj gu'naj José. Nī xuhuij mí ni sij huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Benjamín.

La multitud vestida de ropas blancas

⁹ Ngaa guisíj nī guini'inj 'ngo xi'nin' xxi ni ngüi huin ni ngüi 'na' daran' rian xungüi nga daran' rian xi'nin' nej, daran' ni ngüi a'mi ga'i snánj a'mi ni sij nej, daran' rian ni xuman' nej. Nī nico nīn' ruhua ni sij huin. Nī a 'ngo ni tsínj si gunucuj gaya undaj ni sij huin. Nī man ni sij rian niquin' chrun xila sa' nga rian xachij 'nj. Nī nun ni sij atsij gatsi. Nī nicaj ni sij yun ra'a ni sij. ¹⁰ Nī gaguáj nucuj ni sij. Nī gataj ni sij:

Yan'anj nne rian chrun xila sa' huin Dan'anj né'.

Nī Yan'anj nga xachij 'nj huin si ganacaj né'.

Hué daj gataj ni sij.

¹¹ Nī daran' ni ángel niquin' ganicaj xi'nij chrun xila sa' nga ni tsínj huin achij nga anin' gan'anj xucu hua nī'na' nej. Nī guiniquin' ráj dacoj ni ángel daj rian chrun xila sa' daj. Nī da' huin si ganun yo ni ángel daj rian yo'ój. Nī ga'mi sa' ni ángel daj rian Yan'anj. ¹² Nī gataj ni ángel daj:

Amén.

Ga'mi sa' né' rian Dan'anj né'.

Nī ga 'ueé rian Dan'anj né'.

Nī niganj guini'i Dan'anj né' daran'anj.

Nī niganj gataj né' si guruhua Dan'anj né'.

Nī niganj guinun yan'anj né' rian Dan'anj né'.

Nī dugu'naj huin sisi guinicaj Dan'anj né' sun.

Nī dugu'naj huin sisi niganj guinicaj Dan'anj né' fuerza.

Amén.

Daj gataj ni ángel daj.

¹³ Ngaa nī nachínj snan'anj 'ngo tsínj huin achij riánj. Nī gataj sij:

—Nī un sin huin ni ngüi nun atsij gatsi nan, nī, nī a 'na' ni sij, ruhua á re' únj. —Hué daj gataj 'ngo tsínj huin achij daj gunünj.

¹⁴ Ngaa nī gatā gunun sij:

—Señor, ni'i man'án re', ruhuāj. —Gatā gunun sij.

Ngaa nī gataj sij gunünj:

—Hué ni ngüi nan huin ni ngüi guiran' nico sayun ngaa gahuin sayun nico chruhua xungüi. Nī daj rún' nánj né' si-gan' né' sisi nahuin gatsij, nī hué daj gahuin niman ni sij gui'yaj si-tun man'an xachij 'nj. ¹⁵ Xi'í daj nī niquin' ni ngüi daj rian si-chrun xila Yan'anj. Nī nun güi nigan' niquin' ni sij chruhua si-nuhui Yan'anj 'yaj sun ni sij rian Yan'anj. Nī gane Yan'anj nga ni sij sisi dugumij ni sij. ¹⁶ Nī si gachin xi'na' riqui ni sij ga mánj. Nī si nago'oj ni sij nnee ga mánj. Nī si gurunun nnán rian ni sij, gui'yaj güi. Nī si chran' yun'unj gachi' ni sij ga mánj. ¹⁷ Daj si dugumi xachij 'nj nne dani rian chrun xila sa' ni sij. Nī nacaj si' ni sij gan'anj digyán si' rian ahui nnee sa' huin nnee 'yaj si gane niganj ni sij. Nī naru'ui Yan'anj rian daran' ni ngüi aco. —Daj gataj tsínj huin achij daj gunünj.

8

El séptimo sello

¹ Nī ngaa ga'nej xachij 'nj daj ango sello guisíj ichij du'ua yanj daj, nī gahuin din'inj xata' chra anej hora. ² Ngaa nī guini'inj ichij ángel huin ni ángel niquin' rian Yan'anj. Nī ga'ui' ni si mán xata' ichij trompeta rian ni ángel daj. ³ Hué dan nī ga'na' ango ángel. Nī guiniquin' ángel daj rian altar. Nī nicaj ángel daj cu nun siquij huin oro. Nī ga'ui' ni si mán xata' nico siquij rian ángel daj sisi jnachej ángel daj siquij nga nuguan' achínj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj huin ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ngaa nī ga'ui' ángel siquij daj rian altar huin oro. Nī niquin' altar huin oro daj rian chrun xila sa' nne Yan'anj. ⁴ Nī gahui gatse', gui'yaj siquij nicaj ra'a ángel daj rian Yan'anj ngaa gachínj jni'yaj ni ngüi hua sa' niman rian Yan'anj. ⁵ Ngaa nī guida'a ángel daj cu. Nī gara ángel daj yan'an chruhua cu aca rian altar. Nī guere'ej ángel daj cu nun yan'an rian xungüi. Ngaa nī gaguáj du'ui. Nī gahuin garin. Nī guiran nej. Nī ga'na' yún nej.

Las trompetas

⁶ Hué dan n̄i gui'yaj xugüi ichij ni ángel nicaj ichij trompeta daj sisi ga'yanj ni ángel ni trompeta daj.

⁷ Ngaa n̄i ga'yanj 'ngo ángel daj trompeta. N̄i gaman' guman yatan nga yan'an nachej tun. N̄i gaman' daj rian xungüi. N̄i doj n̄i guisíj da'aj ni chrun gaca. N̄i gaca daran' ni coj mare nej.

⁸ Ngaa n̄i ga'yanj ango ángel trompeta guisíj huij ángel daj. N̄i guinij 'ngo yan'an xxi chruhua nnee yan'anj. N̄i daj rún' quij xacan hua yan'an xxi daj. N̄i doj n̄i guisíj da'aj nnee yan'anj gahuin tun. ⁹ N̄i doj n̄i guisíj da'aj xucu mán chruhua nnee yan'anj gahui'. N̄i doj n̄i guisíj da'aj riq achéj rian nnee guere' nej.

¹⁰ Ngaa n̄i ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisíj hua'nij. N̄i guinij 'ngo yati' xxi niquin' xata'. N̄i daj rún' aca ca' chrun, n̄i hué daj aca yati' daj. N̄i guinij yati' daj rian da'aj ni xinéj nnee nga rian da'aj yu'uj ahui nnee. ¹¹ N̄i yati' guinij daj gu'naj yati' yaj'. N̄i doj n̄i guisíj da'aj nnee daj gahuin yaj', gui'yaj yati' daj. N̄i xi'í nnee yaj' daj, n̄i gahui' nico n̄in' ruhua ni ngüi.

¹² Ngaa n̄i ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisíj gan'anj. N̄i doj n̄i guisíj da'aj rian güi guere'. N̄i hué daj gahuin nga yahui. N̄i doj n̄i guisíj da'aj ni yati' guere' nej. Ngaa n̄i doj n̄i guisíj da'aj güi nga yahui gahuin rumi' rian. N̄i doj n̄i guisíj ni yati' gahuin rumi' rian nej. N̄i doj n̄i guisíj da'aj ne' guni'yanj gahuin rumi'. N̄i doj n̄i guisíj da'aj ne' n̄i gahuin rumi'.

¹³ Ngaa n̄i guini'inj 'ngo ángel huaj da'aj xata'. N̄i ga'mi nucuaaj ángel daj. N̄i gataj-á':

—Niqui niman n̄in' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nan xi'í sayun guiran' ni sij ngaa guixinga' ga'yanj ya'nij ni ángel trompeta. —Daj gataj ángel daj.

9

¹ Ngaa n̄i ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisíj un'un'. N̄i guini'inj guinij 'ngo yati' xata' rian yo'ój. N̄i ga'ui' 'ngo si mán xata' llave rian yati' daj. N̄i llave daj na'ni du'ua yu'uj gunun n̄in' ruhua daj. ² Ngaa n̄i na'nij yati'

du'ua yu'uj daj. N̄i gahui gatse' du'ua yu'uj daj. N̄i daj rún' gatse' ahui du'ua 'ngo chrúnj xxi, hué daj hua gatse' daj. Ngaa n̄i gahuin rumi' rian güi nga rian nane, gui'yaj gatse' ahui du'ua yu'uj daj.

³ N̄i scanij gatse' daj guixira' xiriquíj. N̄i gan'anj ni xuj rian ni xungüi. N̄i ga'ui' Yan'anj sisi gahuin nucuaaj ni xuj gui'yaj ni xuj daj rún' 'yaj ni xiquin. ⁴ N̄i ga'nin' Yan'anj sun sisi s̄i chran' yun'unj ni xuj chrin' man rian yo'ój nga n̄i a 'ngo ni coj mare nej, n̄i a 'ngo ni chrun nej. San̄i ni ngüi nitaj si n̄un si-sello Yan'anj yo ni sij, n̄i hua permiso rian xuj ga'ui' xuj tánj ni sij. ⁵ San̄i nitaj permiso hua sisi dagahui' ni xuj ni ngüi daj. Maan si un'un' yahui ga'ui' ni xuj tánj ni ngüi daj. N̄i daj rún' a'ngaj ngaa a'ui' xiquin tánj né', n̄i hué daj ga'ngaj ngaa ga'ui' ni xuj tánj ni ngüi. ⁶ N̄i güi daj n̄i n̄ano' ni ngüi daj ga'ue gahui' ni sij. San̄i s̄i ga'ue n̄ari' ni sij daj ga'ue gahui' ni sij mánj. Gahuin ruhua ni sij gahui' ni sij. San̄i nitaj daj gui'yaj ni sij sisi gahui' ni sij mánj.

⁷ N̄i daj rún' hua guayo ngaa hua chrun xuj gan'anj xuj nga ni snado rian huin sayun, n̄i hué daj hua ni xiriquíj daj. N̄i rún' hua 'ngo corona huin oro hué daj hua si gunun chra xuj. N̄i rún' hua rian ni ngüi, n̄i hué daj hua rian xuj nej. ⁸ N̄i rún' hua hueé chra yun'unj xana, n̄i hué daj hua hueé xuj. N̄i rún' hua yan' sigue'ej, n̄i hué daj hua yan' xuj nej. ⁹ N̄i rún' hua gató gaga' hua si n̄un xuj. N̄i daj rún' aca chanj 'yaj nico ni carreta anucua ni guayo ngaa gan'anj xuj rian huin sayun, n̄i hué daj 'yaj si-gachi xuj. ¹⁰ N̄i daj rún' hua dune' xiquin hua dune' xuj. N̄i hua si-tanj xuj. N̄i hua fuerza dune' xuj sisi chran' yun'unj xuj ni ngüi chra un'un' yahui. ¹¹ N̄i hua 'ngo ángel nicaj sun rian ni xuj. N̄i ángel daj huin si niquin' rian yu'uj gunun n̄in' ruhua daj. N̄i si-xugüi ángel daj gu'naj Abadón huin snánj hebreo. N̄i si-xugüi ángel daj gu'naj Apolión huin snánj griego. ¹² N̄i hua gachin 'ngo sayun guiran' ni ngüi. San̄i achin yahuij sayun ga'na' guiran' ni sij.

¹³ Ngaa n̄i ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisíj huatan'. N̄i gunünj 'ngo

nane ga'mi scanij gan'anj cúj taj rian altar huin oro. Ni niquin' altar daj rian Yan'anj. ¹⁴ Ni gataj nane daj gunun ángel a'yanj trompeta huin ángel guisij huatan':

—Nachi re' anin' gan'anj ángel anumi du'ua quin nnee xxi gu'naj Eufates. —Daj gataj nane daj gunun ángel.

¹⁵ Ngaa ni ganachi anin' gan'anj ángel anumi daj. Ni doj ni guisij da'aj ni ngüi dagahui' ni gan'anj ángel daj. Ni hua gui'yaj xugüi Yan'anj ni ángel daj sisi hué hora daj, güi daj nej, yahui daj nej, yo' daj nej, ni dagahui' ni ángel daj ni ngüi. ¹⁶ Ni guisij huij ciento millón ni tsínj taj guayo huin ni snado nico' gan'anj ángel daj, ataj ni sij gunünj. ¹⁷ Ngaa ni gui'yaj Yan'anj sisi guini'inj daj hua ni tsínj taj guayo daj. Ni guini'inj daj hua ni guayo nej. Ni daj rún' hua yan'an hua gaga' hua ránj xi'yanj ni tsínj taj guayo guini'inj. Ni hua jnitaj gaga' daj daj rún' hua yej gu'naj zafiro. Ni hua mayaj gaga' daj daj rún' hua yo'ój sufere. Ni rún' hua chra sigue'ej, ni hué daj hua chra ni guayo daj. Ni ahui yan'an nga gatse' nej, yo'ój sufere nej, du'ua ni xuj. ¹⁸ Ni doj ni guisij da'aj ni ngüi gahui', gui'yaj yan'an nga gatse' nej, yo'ój sufere nej, ahui du'ua ni xuj. ¹⁹ Daj si hua fuerza du'ua xuj nga dune' xuj. Ni daj rún' hua xucuáj hua dune' xuj. Ni daj rún' hua chra xucuáj, ni hué daj hua chra dune' xuj nej. Ni hué daj a'ui' dune' ni xuj ni ngüi.

²⁰ Ni ango ni ngüi nun gahui' gui'yaj sayun daj, sanj nun ganani ruhua ni sij xi'í gaquin' gui'yaj ni sij. Ni nun duna ni sij si guinico' ni sij ni nane xi'i nga yan'anj huin oro nga plata nej, gaga' bronce nej, yej nej, chrun nej, huin ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. Ni na'ue guini'yaj ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij daj. Ni na'ue gunun ni yan'anj daj. Ni na'ue gache ni yan'anj da manj. ²¹ Ni nun ganani ruhua ni sij si dagahui' ni sij niman. Ni nun ga'nin' ruhua ni sij si gui'yaj stu'uaj ni sij. Ni hua gue gui'yaj squira' ni sij. Ni hué daj gui'yaj tu gue ni sij.

10

El ángel con el librito

¹ Ngaa ni guini'inj ga'na' ango ángel nucuj xata'. Ni niqne ángel daj 'ngo nga. Ni niquin' xucuáj gu'luj chra ángel daj. Ni daj rún' xiguin güi, ni da'nga' daj xiguin rian ángel daj. Ni daj rún' hua yan'an, ni hué daj hua nungüej dacój ángel daj. ² Ni hua nagura' rian libro le'ej nicaj ángel daj. Ni ne' chrej sa' dacój ángel daj guta' sij chruhua nnee yan'anj. Ni guta' sij dacój sij ne' chrej rotsi sij rian yo'ój. ³ Ngaa ni gaguáj nucuj ángel daj daj rún' aguáj 'ngo sigue'ej. Ni ngaa gaguáj ángel daj, ni ichij yya gaguáj du'ui gunünj. ⁴ Ni ngaa guisij ichij gaguáj du'ui, ni gahuin ruhuáj garünj nuguan' gaguáj du'ui rian yanj. Sanj gunünj ga'mi 'ngo nane 'na' xata'. Ni gataj nane daj gunünj:

—Nara sa' re' ni nuguan' gunün re' huin nuguan' gaguáj du'ui daj. Ni si garun re' ni nuguan' daj rian yanj manj. —Daj gataj nane daj.

⁵ Ngaa ni nachi nicaj ángel niquin' chruhua nnee yan'anj nga rian yo'ój ra'a xata'. ⁶ Ni gataj nica ángel nga si-xugüi Yan'anj nne niganj huin si gui'yaj xata' nga yo'ój nej, nnee yan'anj nej, daran' ni rasun man xata' nej, daran' si man rian yo'ój nej, daran' si man chruhua nnee yan'anj nej:

—Xanga' hua gahuin nichrun' güi ganahuij xungüi nan. ⁷ Sanj ngaa guisij güi ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisij ichij, ngaa ni guisij gahuin yya nuguan' gani hui ruhua Yan'anj gui'ya daj rún' hua nata' Yan'anj rian ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj huin ni tsínj gui'yaj sun rian Yan'anj. —Daj gataj ángel daj.

⁸ Ngaa ni gunünj nane ga'mi ruhua' yün ngaj huin nane 'na' xata'. Ni gataj nane daj:

—Güij ni guida'á re' libro le'ej hua nagura' rian ángel niquin' chruhua nnee yan'anj nga rian yo'ój. —Daj gataj nane daj.

⁹ Ngaa ni gan'an rian ángel niquin' daj. Ni gachin sisi riqui ángel daj libro le'ej daj riänj. Ngaa ni gataj ángel gunünj:

—Guida'á re' ni xa re'. Ni gahuin tsi' du'ua re' rún' tsi' gatsi', gui'yaj libro nan.

Sanj gahuin yaj' riquí re', guj'yaj-á'. —Daj gataj ángel.

¹⁰ Ngaa nĭ guida'ā libro le'ej daj ra'a ángel ni xāj. Nĭ gahuin tsi' du'uāj daj rún' tsi' gatsi'. Sanj ngaa guisĭj xāj, nĭ gahuin yaj' riquĭj, guj'yaj libro daj. ¹¹ Ngaa nĭ gataj nane daj gunĭnj:

—Hua niān si ga'mi ruhua' yún re' xi'í daj guĭran' ga'i nĭn' ruhua ni ngüĭ. Nĭ man ga'i xuman' ni sij. Nĭ man ga'i snánj a'mi ni sij nej. Nĭ man ga'i rey nicaj sun rian ni sij nej. —Daj gataj nane daj.

11

Los dos testigos

¹ Ngaa nĭ riqui ni si mán xata' 'ngo riānj riānj. Nĭ rún' hua 'ngo rutsĭ riun né', nĭ hué daj hua riānj daj. Nĭ gataj Yan'anj gunĭnj:

—Naxuman re' gan'anj guĭriun re' si-nuhui Yan'anj nga altar nej. Nĭ gaya re' undaj ni ngüĭ a'mi sa' rian Yan'anj man chruhua nuhui daj. ² Sanj si guiriún re' ne' chrej xe' rian nuhui da mánj. Daj si ga'ue ga'na' ni ngüĭ 'na' anéj chrej yu'uj daj. Nĭ huj xia huj yahuj gurun ni ngüĭ daj xuman' hua sa' nĭn' ruhua. ³ Nĭ ga'uĭj atsij niqúi guinique huj tsĭnj huin testigo niqúin' a'mi xi'tĭj rian ni ngüĭ. Nĭ gahuin nucuaĭ nungüej sij ga'mi nungüej sij xi'tĭj da guĭsĭj mí táj huj ciento táj hua'nĭj xia güi, guj'yā. —Daj gataj Yan'anj gunĭnj.

⁴ Nĭ nungüej testigo daj huin huj chrun olivo niqúin' rian Yan'anj huin Yan'anj nicaj sun rian xungüĭ nan. Nĭ nungüej testigo daj huin huj candelero niqúin' rian Yan'anj nej. ⁵ Nĭ sisi hua tsĭnj huin ruhua guj'yaj xi'i nungüej testigo daj, nĭ gahuin yan'an du'ua nungüej sij. Ngaa nĭ gaca ni tsĭnj unun' nga nungüej sij, guj'yaj yan'an daj. Nĭ da'nga' daj gahui' daran' ni tsĭnj huin ruhua guj'yaj xi'i nungüej sij. ⁶ Nĭ nicaj nungüej tsĭnj testigo daj fuerza sisi naran' nungüej sij xata' sisi si gaman' ni güi nata' nungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüĭ. Nĭ hué daj nicaj nungüej sij fuerza sisi naduna nungüej sij nnee nahuin tun. Nĭ ga'ue guj'yaj nungüej sij sisi ga'na' daran' rian xi'i chruhua xungüĭ

daj rún' huin ruhua nungüej sij, guj'yaj nungüej sij.

⁷ Sanj ngaa guĭsĭj nahuij nata' nungüej sij si-nuguan' nungüej sij rian ni ngüĭ, ngaa nĭ gahui xucu huee du'ua yu'uj gunun nĭn' ruhua daj. Ngaa nĭ gunun' xuj nga nungüej tsĭnj daj. Nĭ guj'yaj gana xuj. Nĭ dagahui' xuj nungüej sij. ⁸ Ngaa nĭ guĭngaj nungüej níman daj chruhua cayu rian ngaj xuman' xxi. Nĭ si-xugüi nungüej xuman' daj huin Sodoma nga Egipto sisi ga'mi rucu né'. Daj si hué xuman' daj huin rian doco' ni sij Señor rian rugutsĭ. ⁹ Nĭ guĭngaj nungüej níman daj hua'nĭj güi táj anej gaxuj guĭni'i ni ngüĭ man ga'i rian xuman' nga ga'i rian xi'nĭn' nej, ga'i rian snánj a'mi ni sij nej, ga'i rian xungüĭ nej. Nĭ guĭni'i ni sij nungüej níman daj. Nĭ nun ga'uej ruhua ni sij gachin' nungüej níman daj. ¹⁰ Ngaa nĭ ducu gahuin niā' ruhua ni ngüĭ man chruhua xungüĭ guĭni'i ni sij nungüej níman daj. Nĭ xi'í daj ga'ui' ni sij ni rasun rian dugüĭ' ni sij. Daj si ngaa hua nĭ'na' nungüej sij, nĭ chran' yun'unj nĭn' ruhua nungüej sij ni ngüĭ man chruhua xungüĭ.

¹¹ Sanj ngaa gachin hua'nĭj güi táj anej gaxuj, nĭ guj'yaj Yan'anj si gatu nane chruhua niman nungüej sij. Nĭ nahuin nĭ'na' nungüej sij. Nĭ guiniquin' gaya nungüej sij. Nĭ daran' ni ngüĭ guini'i, nĭ ducu guxu'ui' ni sij. ¹² Ngaa nĭ gunun nungüej testigo daj 'ngo nane nucuaĭ xata'. Nĭ gataj nane daj:

—Gahui nungüej é re', nĭ ga'na' nungüej é re' nan anj. —Daj gataj nane daj.

Ngaa nĭ gahui nungüej sij rian nga gan'anj nungüej sij xata'. Nĭ guini'i ni tsĭnj unun' nga nungüej sij mán ni sí' ngaa gahui nungüej sij gan'anj sij xata'.

¹³ Nĭ hué 'ngo hora daj, nĭ ga'na' 'ngo yún xxi. Nĭ gane ga'i hue' chruhua xuman' daj, guj'yaj yún. Nĭ gahui' chĭj mí ni ngüĭ, guj'yaj yún. Nĭ ducu guxu'ui' ni ngüĭ guna daj. Nĭ ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nne xata'. ¹⁴ Hué dan nĭ guisĭj huj sayun gachin guiran' ni ngüĭ. Sanj rá'yanj ga'na' ango sayun guĭsĭj hua'nĭj.

La séptima trompeta

¹⁵ Ngaa n̄i ga'yanj ango ángel trompeta guis̄ij ichij ángel ga'yanj daj. Ngaa n̄i gun̄nj ga'mi nucuaaj ni si mán xata'. N̄i gataj-á':

Yyaj n̄i gax̄i'i gahuin achij Señor.

N̄i gahuin achij Cristo huin tsínj 'na' rian Yan'anj gahuin achij n̄ungüej sij rian xungüi nan.

Ngaa n̄i n̄iganj 'ngo guñicaj sun Señor.

Hué daj gataj ni si mán xata'.

¹⁶ N̄i ic̄o gan'anj ni tsínj huin achij nne chrun xila sa' rian Yan'anj, n̄i ga' nitu rian ni sij rian yo'ój. N̄i ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. ¹⁷ N̄i gataj ni sij:

Riqui únj si guruhua re' huín re' Señor.

N̄i hué re' huin Yan'anj nucuaaj n̄in' ruhua.

N̄i hué re' huin si nne asij sini yan.

N̄i nné re' yyaj nej.

N̄i n̄iganj gané re' nej.

N̄i riqui únj si guruhua re' xi'í si hua guida'á re' nico si-fuerzá re'.

N̄i gax̄i'i re' gahuin achij re' rian xungüi.

¹⁸ N̄i ga'man ruhua ni ngüi man chruhua ni xungüi ni'yaj sij man'an re'.

Ngaa n̄i ga'man ruhua re' guini'í re' ni ngüi daj.

N̄i guis̄ij güi n̄agui'yaj yyá re' xi'í si-gaquin' ni ngüi gahui'.

N̄i guis̄ij güi n̄aru'ue re' rian ni tsínj 'yaj sun rián re' huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' re' nga ni ngüi hua sa' chruhua niman nej, n̄i ngüi n̄un yan'anj si-xugüi re' nej.

N̄i ga'ue si tsínj niqui huin ni sij, ga'ue si tsínj huin rian huin ni sij, san̄i 'ngo n̄aru'ue re' rian ni sij.

N̄i hué hora daj dré' re' ni ngüi dre' xungüi.

Daj gataj ic̄o gan'anj ni tsínj huin achij daj gunun Yan'anj.

¹⁹ Ngaa n̄i naxi'ni rian si-nuhui Yan'anj nne xata'. N̄i chruhua si-nuhui Yan'anj, n̄i gurugüi' chrúnj n̄un ni nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. Ngaa n̄i ducu guiran. N̄i gan̄i. N̄i ga'na' 'ngo yún. N̄i gaman' 'ngo gum̄an yatan xxi nej.

¹ Ngaa n̄i guini'inj 'ngo rasun nico gurugüi' xata', gui'yaj Yan'anj. N̄i rasun daj huin 'ngo yun'unj xana. ² N̄i n̄un riqui unj. N̄i aguáj unj xi'í si ruhua ga'nga da'nij unj. Daj si ran' unj sayun xi'í lij daj. ³ N̄i gurugüi' ango rasun xata' guini'inj, gui'yaj Yan'anj. N̄i rasun daj huin 'ngo xucuaáj xxi mare. N̄i hua ichij chra xuj. N̄i hua ichi' si-cúj xuj nej. N̄i n̄un go'ngo corona da go'ngo chra xuj. ⁴ N̄i guxun dune' xuj ga'í yati' mán xata'. N̄i doj guis̄ij da'aj ni yati' dugüej dune' xuj chruhua xungüi. N̄i ganiquin' xucuaáj daj rian yun'unj xana ruhua ga'nga da'nij daj. N̄i ana'uij xuj sisi hué hora ga'nga da'nij unj, n̄i xamánj xuj, ruhua xuj. ⁵ Ngaa n̄i ga'nga 'ngo lij sno'o, gui'yaj yun'unj xana daj. N̄i tsínj daj guñicaj sun rian daran' xungüi. N̄i guñicaj sij ni'í gaga' guñicaj sun sij. San̄i nachi nicaj Yan'anj da'nij yun'unj xana daj. N̄i gan'anj sij xata', gui'yaj Yan'anj. N̄i gan'anj gane sij rian nne Yan'anj rian chrun xila sa'. ⁶ Ngaa n̄i gunánj yun'unj xana daj gan'anj unj quij qui'yanj n̄aco rian gui'yaj xugüi Yan'anj 'ngo yu'uj gane unj. N̄i yu'uj daj ga'ui' Yan'anj si xa unj chra 'ngo mí táj yahuij ciento táj hua'nij xia güi.

⁷ Hué dan n̄i gahuin 'ngo sayun nico xata'. N̄i gunun' ni ángel nicaj dugüi' nga ángel gu'naj Miguel nga xucuaáj daj. N̄i hué daj gunun' ni ángel nicaj dugüi' nga xucuaáj daj nga ni ángel nicaj dugüi' nga Miguel. ⁸ San̄i nun gahuin nucuaaj gui'yaj gana ni dugüi' xucuaáj daj rian Miguel. N̄i nitaj rian guiman ni dugüi' xuj xata' ga mánj. ⁹ Ngaa n̄i guere'ej ni ángel nicaj dugüi' nga Miguel ni dugüi' xucuaáj daj rian xungüi. N̄i xucu daj gu'naj sichre nga Satanás. N̄i asij ná sno'o gane xuj. N̄i hué sichre daj digya' yun'unj daran' ni ngüi man chruhua xungüi. ¹⁰ Ngaa n̄i gun̄nj si ga'mi nucuaaj 'ngo tsínj nne ne' xata'. N̄i gataj sí':

—Yyaj n̄i guis̄ij güi ganacaj Yan'anj ni ngüi. N̄i gahuin nucuaaj n̄in' ruhua Dan'anj únj. N̄i gahuin achij Yan'anj nej. N̄i gahuin achij Cristo huin tsínj 'na' rian Yan'anj. Daj si guere'ej ni si mán xata' sichre. N̄i sichre daj huin si ga'mi

12

La mujer y el dragón

gaquin' nun güi nigan' xi'í ni jnánj né' rian Yan'anj. ¹¹ Ní gui'yaj gana ni jnánj né' rian sichre xi'í si-tun man'an tsínj gu'naj xachij 'nijj daj. Ní hué daj gui'yaj gana ni sij xi'í nuguan' xanga' ga'mi ni sij rian ni ngüi. Ní nun guxu'ui' ni sij sisi gahui' ni sij xi'í nuguan' sa' ga'mi ni sij. ¹² Ngaa ní ducu gahuin niá' ruhua daran' si mán xata'. Saní niquí niman nín' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nga ni ngüi man rian nnee yan'anj nej. Daj si ga'na' sichre rian man ni é re'. Ní ducu a'man ruhua sichre. Daj si ni'í sij sisi doj hua ni güi ganahuij si-sunj. —Daj gataj nane daj.

¹³ Ní ngaa guini'i xucuáj daj sisi guiri ni si mán xata' gan'anj xuj chruhua xungüi, ní guinico' xuj gan'anj xuj yun'unj xana gui'yaj si ga'nga lij sno'o daj. ¹⁴ Saní ga'ui' Yan'anj huij si-gachi xata xxi gunun yun'unj xana daj sisi ga'ue güéj unj, ní guisij unj quij gui'yanj naco. Ní gahuin gan' unj rian xucu daj. Ní hué yu'uj daj gane unj sisi ga'ui' Yan'anj si xa unj chra hua'nij yo' táj nej. ¹⁵ Ngaa ní ga'yanj xuj nnee du'ua xuj rucu yun'unj xana daj sisi gahuin nnee daj 'ngo xinéj nnee. Ngaa ní gunucuj nnee yun'unj xana daj, ruhua xuj. ¹⁶ Saní chracuij yun'unj yo'ój yun'unj xana daj. Daj si nasitsi' du'ua yo'ój. Ngaa ní xamánj yo'ój xinéj nnee guiri xucuáj du'ua xuj. ¹⁷ Ngaa ní ducu ga'man ruhua xuj ni'yaj xuj yun'unj xana daj. Ní gan'anj gunun' xuj nga ango ni da'nij unj huin ni sij ni ngüi dagahuin nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian ni sij. Ní huin ni sij ni ngüi a'mi sa' si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi.

13

Las dos bestias

¹ Hué dan ní guiniquinj rian yo'ój chru ngaj du'ua nnee yan'anj. Ngaa ní guini'inj gahui 'ngo xucu huee chruhua nnee yan'anj. Ní hua ichij chra xuj nga ichi' si-cúj xuj. Ní chra go'ngo si-cúj xuj, ní nun go'ngo corona. Ní nun letra rian ichij chra xuj huin si-xugüi xuj. Ní quij nín' ruhua huin si-xugüi xuj. ² Ní rún' hua xucu gu'naj leopardo hua xuj guini'inj. Ní rún' hua ra'a oso, ní hué daj hua ra'a

xuj. Ní rún' hua du'ua sigue'ej, ní hué daj hua du'ua xuj. Ní ga'ui' xucuáj daj si-sun xuj rian xucu daj. Ní ga'ui' xuj sisi gahuin achij xú' gane xú' rian chrun xila sa' rian nne man'an xuj. Ní ga'ui' xuj nico sun guinicaj xú'. ³ Ní guini'inj sisi guiran' xi'í 'ngo chra xucu daj. Ní rún' guiran' xi'í chra 'ngo tsínj ruhua gahui', ní hué daj hua chra xuj. Saní ganahuin rian guiran' xi'í chra xuj daj. Ní gara yan'anj ruhua daran' ni ngüi man chruhua xungüi guini'i ni sij sisi nahuin chra xuj. Ní guinico' ni sij rucu xuj gan'anj ni sij. ⁴ Ní guinico' ni ngüi xucuáj daj xi'í si ga'ui' xuj si-sun xuj rian xucu huee daj. Ní ga'mi sa' ni sij rian xucu huee daj. Ní gataj ni sij:

—Un tsínj ga'ue gui'yaj daj rún' 'yaj xucu huee daj únj. Ní un tsínj ga'ue gunun' nga xuj ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

⁵ Ní ga'uej ruhua Yan'anj sisi gahuin nucuj xuj ga'mi nne xuj. Ní ga'mi quij xuj rian Yan'anj nej. Ní ga'uej ruhua Yan'anj sisi guinicaj sun xuj huij xia huij yahui. ⁶ Hué dan ní ga'mi quij xuj xi'í Yan'anj nga xi'í si-xugüi Yan'anj nej. Ní hué daj ga'mi quij xuj xi'í si-nuhui Yan'anj nga xi'í ni si mán xata' nej. ⁷ Ní ga'uej ruhua Yan'anj sisi gunun' xuj nga ni ngüi hua sa' niman rian Yan'anj. Ní gui'yaj gana xuj rian ni sij. Ní hua permiso rian xuj sisi guinicaj sun xuj rian daran' xi'nin' ni ngüi nga daran' xuman' nej, daran' snánj a'mi ni ngüi nej, daran' xungüi nej. ⁸ Ní guinico' daran' ni ngüi man chruhua xungüi xucu daj. Saní sé daj gui'yaj ni ngüi taj si-xugüi rian si-libro xachij 'nijj daj. Ní ni ngüi taj si-xugüi rian libro daj, ní hué ni sij huin si gane niganj nga Yan'anj. Ní hué xachij 'nijj daj huin Jesucristo gahui' xi'í si-gaquin' né'. Ní asij achin gui'yaj Yan'anj xungüi, ní hua gani ruhua Yan'anj sisi hué daj gahui' Jesús.

⁹ Ní sisi nun chraquij 'ngo tsínj daj, ní hua nian si gunun sij si ataj nuguan' nan anj. ¹⁰ Sisi nicaj 'ngo tsínj daj gan'anj sij ducuaga' dugüi' sij, saní hué daj gan'anj man'an sij ducuaga' nej. Sisi dagahui' 'ngo tsínj daj espada dugüi' sij, ní hué

espada daj gui'yaj gahui' man'an sij. Ngaa ni huin ruhuaj sisi ga nucuaj ruhua ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. Ni guxuman sa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj.

¹¹ Hué dan ni guini'inj gahui' ango xucu huee riqui yo'ój. Ni taj hujj si-cúj chra xuj. Ni daj rún' hua si-cúj xachij 'nij, ni hué daj hua si-cúj chra xuj. Sanj a'mi xuj daj rún' a'mi man'an xucuj daj. ¹² Ni daj rún' nicaj sun xucu huee ga'na' sini, ni hué daj nicaj sun ango xuj nej. Ni niquin' xuj rian xucu huee ga'na' sini daj. Ni gui'yaj xuj sisi guinico' daran' ni ngüi man chruhua xungüi xucu huee ga'na' sini daj. Ni hua ganahuin xucu huee ruhua gahui' daj. ¹³ Ni ga'ue gui'yaj xuj ni rasun nico. Daj si da gayu yan'an xata' rian yo'ój, gui'yaj xuj guini'i ni ngüi. ¹⁴ Ni digya' yun'unj xuj ni ngüi man chruhua xungüi xi'í ni rasun nico gui'yaj xuj rian ni ngüi. Daj si nicaj xuj permiso sisi hué daj gui'yaj xuj rian xucu huee ga'na' sini daj. Ni ga'nin' xuj sun rian ni ngüi man chruhua xungüi sisi nari ra'a ni sij 'ngo yan'anj gahuin xucu huee guiran' xi'i, gui'yaj espada, sanj nun gahui' xuj. ¹⁵ Ni hua permiso rian xucu huee daj sisi guinun nane niman yan'anj gui'yaj xuj huin xucu nari ra'a ni ngüi daj. Ngaa ni ga'mi xucu nari ra'a ni ngüi, gui'yaj xuj. Ni gataj xucu huee daj sisi dagahui' ni sij daran' ni tsínj nun guinico' xucu huin yan'anj gui'yaj ra'a ni sij daj. ¹⁶ Ni gui'yaj xucu huee daj sisi gari ni sij da'nga' ra'a sa' ni ngüi, asj yo ni sij nej. Ni hué daj gui'yaj ni sij nga ni tsínj huin rian nga ni tsínj nico' rucu nej, ni tsínj xuru'ue nga ni tsínj niqui nej, ni tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue nga ni tsínj nitaj si 'yaj sun yun rian xuru'ue nej. ¹⁷ Hué dan ni ni ngüi nitaj si nun da'nga', asj si-xugüi xucu daj, asj número si-xugüi xucu daj, ni si ga'ue guiran ni sij rasun. Ni si ga'ue gudu'ue ni sij rasun ngaa nitaj da'nga' daj nun ni sij manj.

¹⁸ Ni nuguan' nan ruhuaj sisi gahuin chrun né'. Ni gara da'nga' ruhua né' un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata. Daj si si-nuguan' xucu huee daj huin si-xugüi 'ngo tsínj. Ni número daj huin huatan' ciento táj hua'nij xia huatan'.

14

El cántico de los 144,000

¹ Ngaa ni guini'inj niquin' xachij 'nij chra quij gu'naj Sión. Ni man nuguan'an 'ngo ciento mí táj hujj xia gan'anj mí ni tsínj nga xachij 'nij daj. Ni hua nica nun si-xugüi xachij 'nij yo ni sij nga si-xugüi chrej xachij 'nij nej. ² Ngaa ni gunünj si ga'mi 'ngo nane ga'na' xata'. Ni daj rún' garin rian nico' nico nnee rian huej, ni hué daj gahuin garin gunünj. Ni daj rún' aguáj du'ui, ni hué daj gunünj nej. Ni nane gunünj daj huin daj rún' xinga' yan'anj nun ga'i ya'a ngaa aráj ga'i ni tsínj aráj yan'anj. Ni hué daj gunünj nane ga'mi daj. ³ Ni garáj ni sij 'ngo chra' naca rian tsínj nne chrun xila sa' nga rian anin' gan'anj xucu hua ni'na' nga rian ni tsínj huin achij nej. Ni a 'ngo tsínj nun ga'ue nari' gara chra' daj. Maan si urin ciento mí táj hujj xia gan'anj mí ni tsínj ganani scanij ni ngüi man chruhua xungüi gahuin nucuaj nari' chra' naca daj garáj ni sij. ⁴ Ni ni tsínj nan nun gui'yaj gaquin' nga ni ngüi xana. Daj si nun ga'mi ni sij nga ni ngüi xana. Ni hué ni tsínj nan nico' xachij 'nij ngaa achéj sí' niaj di'yaj nga ni sij. Ni nacaj Yan'anj ni sij scanij ni ngüi sisi guinicaj dugüi' sini ni sij nga Yan'anj nga xachij 'nij nej. ⁵ Ni nun ga'mi ni sij nuguan' yya. Daj si hua sa' niman ni sij niquin' ni sij rian chrun xila sa' rian nne Yan'anj.

El mensaje de los tres ángeles

⁶ Ngaa ni guini'inj huaj ango ángel dani xata'. Ni nicaj ángel daj nuguan' sa' huin nuguan' nun ganahuij. Ni nata' ángel daj rian ni ngüi man daran' xungüi nga daran' xi'nin' ni ngüi nej, daran' snánj a'mi ni ngüi nej, daran' xuman' nej. ⁷ Ni ga'mi nucuaj ángel. Ni gataj-á':

—Guinun yan'anj ni é re' rian Yan'anj xanga'. Ni ga'mi sa' ni é re' rian Yan'anj nej. Daj si guisij hora nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi. Ni ga'mi 'ueé ni é re' rian Yan'anj si hué Yan'anj gui'yaj xata' nga yo'ój nej, nnee yan'anj nej, rian ahui nnee nej. —Daj gataj ángel daj gunünj.

⁸ Nĭ guinico' ango ángel rucu ángel daj. Nĭ gataj ango ángel daj:

—Guere' xuman' Babilonia. Guere' xuman' Babilonia huin xuman' xxi. Daj si daj rún' digyán 'ngo tsínj daj go'o dugüi' sij rente sisi gaxini sí', nĭ hué daj digyán ni tsínj man Babilonia 'ngo chrej quij rian daran' xungüi. —Daj gataj ango ángel daj.

⁹ Ngaa nĭ guinico' ango ángel guisĭj hua'nij ángel. Nĭ ga'mi nucuj ángel daj. Nĭ hué nan huin nuguan' gataj ángel daj:

—Sisi hua 'ngo tsínj nun yan'anj xucu huee daj xucu huin yan'anj gui'yaj ra'a ni sij, nĭ sisi ga'uej ruhua sij sisi ganun da'nga' daj yo sij, asi ra'a sij, ¹⁰ ngaa nĭ gahuin nico castigo sij, gui'yaj Yan'anj. Daj si daj rún' huin 'ngo nnee xunánj ngaa na'ue go'o né', nĭ hué daj huin castigo gahuin sij, gui'yaj Yan'anj. Nĭ nun jnachej Yan'anj ango nnee sa' nga nnee xunánj daj sisi ga'ue go'o ni sij. Daj si ducu ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni sij. Nĭ ducu guiran' ni sij sayun gunun ni sij rian yan'an gaca ni sij nga yo'ój sufre. Nĭ guini'yaj ni ángel hua sa' niman nga xachij 'nij nej. ¹¹ Nĭ nĭganj gahui gatse' rian guiran' ni sij sayun. Nĭ na'ue gahui ni sij naran ruhua ni sij rian guiran' ni sij sayun. Daj si nugüi nĭgan' nun ni sij. Nĭ hué daj guiran' ni tsínj nico' xucu huee nga xucu huin yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. Nĭ da'nga' daj guiran' ni tsínj ga'uej ruhua sisi ganun da'nga' si-xugüi xucu daj nej. —Daj gataj ángel daj.

¹² Ngaa nĭ ruhuj si 'ngo ga nucuj niman ni tsínj hua sa' rian Yan'anj rian sayun huin ni tsínj dagahuin nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian ni sij. Nĭ xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

¹³ Ngaa nĭ gunünj 'ngo nanē ga'mi xata'. Nĭ gataj nanē daj gunünj:

—Garun re' nuguan' nan rian yanj: "Asij yyaj nga ni güi ga'na' ne' rian, nĭ hua 'ueé rian ni ngüi nico' Señor ngaa gahui' ni sij." —Daj gataj nanē daj gunünj.

Ngaa nĭ gataj Espiritu:

—Xanga' nĭ naran ruhua ni sij nga sun 'yaj ni sij. Daj si ni'i Yan'anj sun sa'

gui'yaj sun ni sij chruhua xungüi. —Gataj Espiritu.

La tierra es segada

¹⁴ Ngaa nĭ guini'inj 'ngo nga gatsi xata'. Nĭ rún' hua 'ngo da'nĭj ni ngüi, nĭ hué daj hua 'ngo tsínj nne rian nga daj. Nĭ nun chra sij 'ngo corona huin oro. Nĭ nicaj sij 'ngo gaga' cera hua. ¹⁵ Ngaa nĭ gahui ango ángel chruhua nuhui nico. Nĭ gaguáj nucuj ángel daj rian tsínj nne rian nga daj. Nĭ gataj ángel daj:

—Gaxi'i re' ga'nin' re' ni rasun man rian yo'ój nga gaga' cera nicaj re'. Daj si hua guisĭj hora ga'nin' re' ni rasun. Nĭ hua gachij nĭn' si man rian yo'ój nan. —Daj gataj ángel daj.

¹⁶ Ngaa nĭ gaxi'i tsínj nne rian nga daj ga'nin' sij ni rasun nga cera daj. Nĭ naran' sij ni rasun gahui rian yo'ój.

¹⁷ Ngaa nĭ gahui ango ángel chruhua nuhui nico nne xata'. Nĭ hué daj nicaj ango ángel daj 'ngo cera hua nej. ¹⁸ Nĭ rian altar gahui ango ángel. Nĭ nicaj ángel daj sun rian yan'an. Ngaa nĭ gaguáj nucuj ango ángel daj rian ángel nicaj gaga' cera hua daj. Nĭ gataj ángel daj:

—Gaxi'i re' nga cera hua nicaj re' daj, ngaa nĭ ga'nin' re' ni rasun man rian yo'ój. Nĭ guta re' ni uva gachij rian yo'ój. Daj si hua guisĭj gane uva daj. —Daj gataj ángel daj.

¹⁹ Ngaa nĭ ga'nin' ango ángel daj ni rasun man rian yo'ój nga gaga' cera. Nĭ guta ángel daj uva gachij man rian yo'ój. Nĭ gara ángel daj uva chruhua 'ngo gaga' xxi sisi gani gaga' daj uva, nĭ gahui nnee uva, gui'yaj gaga' daj. Nĭ hué nuguan' daj digyán daj a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi da'ui gaquin'. ²⁰ Nĭ ne' chrej xe' xuman' daj gani ni sij uva. Nĭ gahui nico tun chruhua gaga' daj. Nĭ guisĭj ganun tun daj da gaga' nun du'ua guayo. Nĭ hua'nij ciento kilómetro gachéj tun gan'an.

15

Los ángeles con las siete postreras plagas

1 Ngaa n̄i guini'inj ango da'nga' xxi gurugüi' xata', gui'yaj Yan'anj. N̄i gara yan'anj ruhuāj guini'inj. N̄i da'nga' daj huin ichij ángel nicaj ichij sayun ga'na'. N̄i hué nan huin ichij sayun guisij ganahuij. N̄i ngaa guisij ganahuij ichij sayun daj, gui'yaj Yan'anj, ngaa n̄i ganahuij si ga'man ruhua Yan'anj n̄i'ya xungüi.

2 N̄i guini'inj 'ngo nnee yan'anj. N̄i rún' hua pidrio nachej yan'an, n̄i hué daj hua nnee yan'anj daj guini'inj. N̄i du'ua nnee yan'anj daj man ni ngüi gui'yaj gana rian xucu huee nej, rian yan'anj huin xucu gui'yaj ra'a ni sij nej, rian número huin si-xugüi xucu daj. N̄i nicaj ni sij yán'anj nun ga'i ya'a ga'ui' Yan'anj rian ni sij. 3 N̄i aráj ni sij si-chra' Moisés huin sí' tsínj gui'yaj sun rian Yan'anj asij ná. N̄i hué daj aráj ni sij si-chra' xachij 'nij nej. N̄i nan huin nuguan' aráj ni sij:

Hua nico n̄in' ruhua ni sun sa' gui'yaj sún re' huín re' Señor.

N̄i nicáj re' daran' fuerza huín re' Yan'anj. N̄i hua n̄ica xanga' si-chréj re' huín re' rey rian ni ngüi hua sa' niman rian Yan'anj.

4 N̄i un tsínj na'uej ruhua guinun yan'anj rian re' huín re' Señor únj.

Daj si sa' n̄in' ruhua huin urín re'.

Xi'í daj n̄i ga'na' daran' ni ngüi man chruhua xungüi.

N̄i ga'mi sa' ni sij rian xi'í re'.

Daj si hua guini'i ni sij sun sa' gui'yaj n̄ica re' rian ni sij.

Daj huin chra' garáj ni ngüi gui'yaj gana daj.

5 Ngaa guisij n̄i guini'inj sisi naxi'nij rian ducua Yan'anj xata' huin nuhui atsij nun nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. 6 Ngaa n̄i gahui ichij ángel daj chruhua ducua Yan'anj. N̄i nicaj ni ángel daj ichij sayun ga'na' guiran' ni ngüi. N̄i nun ni ángel atsij gatsi sa' gu'naj lino. N̄i ran rian atsij daj. N̄i aní'yanj nnij huin oro xí'yanj ni ángel daj. 7 Ngaa n̄i ga'ui' 'ngo dugüi' gan'anj xucu hua n̄i'na' 'ngo vaso huin oro ra'a da go'ngo ichij ni ángel daj. N̄i daj rún' 'yaj né' ngaa ara né' nnee chruhua vaso, n̄i hué daj gara

ni sayun chruhua ni vaso daj. Daj si xi'í si a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi, n̄i guiran' ni ngüi castigo, gui'yaj Yan'anj. N̄i niganj hua n̄i'na' Yan'anj. 8 N̄i nara gatse' chruhua ducua Yan'anj xi'í si hua 'ueé n̄in' ruhua Yan'anj, n̄i xi'í si nucua n̄in' ruhua Yan'anj nej. N̄i, n̄i a 'ngo tsínj si ga'ue gatu chruhua ducua Yan'anj da guisij gachin ichij ni sayun ga'na', gui'yaj ichij ni ángel daj.

16

Las copas de ira

1 Ngaa n̄i gunünj ga'mi 'ngo nane nucaj gahui chruhua ducua Yan'anj. N̄i gataj nane daj gunun ichij ni ángel:

—Güij gayanj ni é re' ni sayun man chruhua ichij vaso daj rian yo'ój. Daj si gahuin castigo ni ngüi xi'í si a'man ruhua Yan'anj. —Daj gataj nane daj.

2 Ngaa n̄i gan'anj gayan sini 'ngo ángel daj si man chruhua si-vaso sij rian yo'ój. N̄i a'ngaj nnee cúj ni ngüi gahui ya'ui quij huin ni sij ni tsínj taj si-da'nga' xucu huee. N̄i nico' ni sij yan'anj huin xucu gui'yaj ra'a ni sij.

3 Ngaa n̄i gayanj ango ángel huin ángel huj si man chruhua si-vaso sij rian nnee yan'anj. N̄i gahui' daran' xucu hua n̄i'na' man chruhua nnee yan'anj.

4 Ngaa n̄i gayanj ango ángel daj si man chruhua vaso sij rian ni xinéj nnee nga rian ni yu'uj ahui nnee. N̄i ángel daj huin ángel hua'nij. N̄i nahuin nnee daj tun.

5 Ngaa n̄i gunünj gataj ángel dugumi rian ni nnee daj:

—Dugu'naj 'yaj re' huín re' Yan'anj xi'í si gui'yaj re' castigo daj. N̄i sa' n̄in' ruhua re'. N̄i hué re' huin si gane asij sini. N̄i hué re' huin si nne acuan'. 6 Daj si gayanj si-tun man'an ni tsínj hua sa' niman nga si-tun ni tsínj ga'mi si-nuguan' re', gui'yaj ni sij. Xi'í daj n̄i ga'ui' re' tun go'o man'an ni sij. Ngaa n̄i nayun yya cuenta daj rún' gui'yaj ni sij. —Daj gataj ángel daj.

7 N̄i hué daj gunünj ga'mi ango ángel niquin' rian altar. N̄i gataj-á':

—Nuguan' xanga' huin nuguan' ga'mi re' ngaa nagui'yaj yyá re' si-gaquin' ni sij. N̄i gui'yaj n̄ica re' huín re' Señor. N̄i hué

re' huin Yan'anj nicaj daran' fuerza nej. —Gataj ango ángel daj.

⁸ Ngaa n̄i gayanj ango ángel si mañ chruhua si-vaso sij rian güi huin ángel gan'anj. N̄i hua permiso rian güi sisi gaca ni ngüi, gui'yaj nnán. ⁹ N̄i ducu gaca ni ngüi, gui'yaj nnán. Ngaa n̄i ga'mi quij ni sij xi'í si-xugüi Yan'anj. Daj si Yan'anj nicaj sun rian ni sayun ga'na' guiran' ni ngüi. N̄i nun nanicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij sisi ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj.

¹⁰ Ngaa n̄i gayanj ango ángel si mañ chruhua si-vaso sij rian chrun xila rian nne xucu huee. N̄i ángel daj huin ángel un'unj. N̄i gahuin rumi' rian nicaj sun xuj. N̄i xi'í si ducu ga'ngaj nnee cúj ni ngüi, n̄i xa ni sij yya ni sij, gui'yaj xi'i daj. ¹¹ N̄i xi'í si a'ngaj nnee cúj ni sij, gui'yaj ya'ui daj, n̄i ga'mi quij ni sij xi'í Yan'anj nne xata'. N̄i nunj si hué daj guiran' ni sij, san̄i nun nanicaj ruhua ni sij duna ni sij gaquin', gui'yaj ni sij.

¹² Ngaa n̄i gayanj ango ángel huin ángel huatan' si mañ chruhua si-vaso sij rian quin gu'naj Eufrates. Ngaa n̄i ga naco quin daj sisi ga ní'nij gachin ni rey 'na' ne' rian síj güi ga'na' ni sí'. ¹³ Ngaa n̄i guini'ñj gahui nane quij du'ua xucuj nej, du'ua xucu huee nej, du'ua tsínj nata' nuguan' digya' yun'unj nej. N̄i rún' hua xiri quij, n̄i hué daj hua hua'nij ni nane quij daj. ¹⁴ N̄i nane 'na' rian sichre huin ni nane quij daj. N̄i 'yaj sun hua'nij nane quij daj sun nico sisi guini'i ni ngüi. N̄i huaj ni hua'nij nane daj nin' gachra' rian mañ ni rey mañ chruhua xungüi sisi nahuin yu' ni sí' güi nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi. Ngaa n̄i gunun' ni sí' nga Yan'anj. N̄i nicaj Yan'anj daran' fuerza.

¹⁵ Hué nan huin si-nuguan' Señor:

—N̄i'yaj ni é re' si huēj ga'na' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj tu. N̄i gahuin 'ueé rian tsínj nitaj si atoj si nun ruhua sij nne sij. N̄i nun sa' sij si-gan' sij. Ngaa n̄i si ga nne sij gache sij. N̄i si gahuin na'aj sij. —Daj gataj Señor.

¹⁶ N̄i nahuin yu' ni rey daj 'ngo yu'uj gu'naj Armagedón huin snan'anj hebreo,

gui'yaj hua'nij nane quij daj. ¹⁷ Ngaa n̄i gayanj ango ángel daj si mañ chruhua si-vaso sij rian nane. N̄i guisíj ichij ni ángel gayanj ni vaso daj. Ngaa n̄i gunünj ga'mi nucuj 'ngo tsínj nne chruhua ducua Yan'anj nne xata'. N̄i nne tsínj ga'mi daj rian chrun xila sa'. N̄i gataj sí':

—Yyaj n̄i guisíj ganahui. —Daj gataj sí'.

¹⁸ Ngaa n̄i guiran'. N̄i garin nin' ruhua. N̄i gaguáj du'ui. N̄i ga'na' 'ngo yún xxi. N̄i asij guimán ni ngüi chruhua xungüi nan, n̄i nun guini'i ni sij 'ngo yún nucuj rún' nucuj yún ga'na' daj. ¹⁹ Ngaa n̄i dani xuman' xxi daj guisitsi' da'aj hua'nij dasu, gui'yaj yún. Ngaa n̄i gane ango ni xuman' xxi mañ chruhua xungüi. Hué dan n̄i ganun ruhua Yan'anj xi'í xuman' xxi gu'naj Babilonia sisi gahuin ni ngüi mañ xuman' daj castigo. Daj si nin' ruhua ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi daj. ²⁰ N̄i gane daran' yo'ój niquin' dani chruhua nnee yan'anj. N̄i hué daj gane daran' ni quij xacan nej. N̄i nun gurugüi' n̄i a 'ngo quij ga mánj. ²¹ N̄i gaman' 'ngo guman yatan xxi rian ni ngüi. N̄i a'uij go'ngo yatan daj 'ngo si huíj xia chi' kilo. N̄i xi'í si gaman' guman yatan xxi, gui'yaj Yan'anj, n̄i ga'mi quij ni sij xi'í Yan'anj. Daj si gahuin ni sij 'ngo castigo xxi, gui'yaj Yan'anj.

17

Condenación de la gran ramera

¹ Ngaa n̄i ga'na' 'ngo ni ichij ni dugüi' ni ángel nicaj ichij vaso daj. N̄i gataj ángel daj gunünj:

—Gahua' so' nan, n̄i digyanj rián re' daj gahuin castigo guiran' yun'unj xana 'yaj squira' nne unj rian ni nnee yan'anj. N̄i huin achij yun'unj xana daj. ² N̄i gui'yaj squira' ni rey mañ chruhua xungüi nga yun'unj xana daj. N̄i daj rún' hua xini 'ngo tsínj daj, n̄i hué daj gui'yaj ni tsínj mañ chruhua xungüi, gui'yaj yun'unj xana daj. Daj si gahuin nia' ruhua ni sij nga nuguan' quij digyan yun'unj xana daj rian ni sij. —Daj gataj ángel daj.

³ Ngaa n̄i gan'anj nimanj chra' 'ngo quij qui'yanj naco, gui'yaj ángel daj. N̄i guini'ñj 'ngo yun'unj xana taj xiráj 'ngo

xucu huee mare. Nĭ nĭn' gachra' xuj nĭn si-xugüi xuj. Nĭ nĭnanj nuguan' quij huin ni nuguan' daj. Nĭ hua ichij chra' xuj nga ichi' si-cúj xuj nej. ⁴ Nĭ nĭn yun'unj xana daj 'ngo atsiĭ jnitaj nga atsiĭ mare. Nĭ nagui'yaj sa' unj man'an unj nga gaga' oro nga yej nĭa' nej, yej huin perla nej. Nĭ nicaj ra'a unj 'ngo tasa huin oro. Nĭ gara chruhua tasa daj, gui'yaj nuguan' quij nga ni gaquin' gui'yaj yun'unj xana daj. ⁵ Nĭ hua nĭca nĭn si-xugüi unj yo unj. Nĭ a'mi rucu nuguan' nĭn yo unj. Nĭ hué daj ataj nuguan' daj: "Xuman' xxi Babilonia huin nni ni yun'unj xana 'yaj squira'. Nĭ xuman' daj 'yaj sĭsĭ hua daran' gaquin' chruhua xungüi." Hué daj ataj letra nĭn yo yun'unj xana daj. ⁶ Ngaa nĭ guini'inj sĭsĭ hua xĭni unj xi'í si go'o unj si-tun ni tsĭnj hua sa' rian Yan'anj nga ni tsĭnj gahui' xi'í si ga'mi ni sij si-nuguan' Jesús. Nĭ nĭn' ruhua gan'anj ruhuaj ni'ya yun'unj xana daj. ⁷ Ngaa nĭ gataj ángel daj gunĭnj:

—Nĭ un sin nĭ gan'anj ruhuá re' únj. Gata gunun re' sĭsĭ un sin huin ruhua nuguan' huĭ nicaj yun'unj xana daj gata nga nuguan' xi'í xucu huee taj yun'unj xana daj huin xuj xucu hua ichij chra, nĭ nĭn ichi' si-cúj xuj. ⁸ Nĭ xucu huee guini'í re' daj, nĭ hué xuj gane asĭj ná. Sanĭ nitaj si huaj xuj chruhua xungüi acuan'. Nĭ gahui xuj chruhua yu'uj gunun nĭn' ruhua. Ngaa nĭ ga ni'ya xuj rian yan'an. Nĭ gan'anj ruhua ni ngüi guini'i ni sij xucu huee huin ni sij ni ngüi nitaj si taj si-xugüi ni sij rian libro taj si-xugüi ni ngüi gane nĭganj nga Yan'anj. Daj si asĭj gaxĭ'i xungüi, nĭ nun gui'yaj Yan'anj sĭsĭ gĭtaj si-xugüi ni ngüi daj rian libro. Nĭ xucu daj huin xucu gane asĭj ná. Sanĭ nitaj si huaj xuj acuan'. Sanĭ nĭnicaj ruhua' yún xuj ga'na' xuj. ⁹ Güenda tsĭnj ni'i sa' huin nuguan' nan. Daj si ichij chra' xucu daj huin ruhuaj gata ichij dacan rian nne yun'unj xana daj. ¹⁰ Nĭ ichij chra' xucu daj huin ruhuaj gata chĭj rey nej. Nĭ hua gahui' un'un' rey daj. Nĭ nne ango rey daj. Nĭ achin ga'na' ango rey daj. Nĭ hua nĭan si gane sij doĭ guĕ güi nga si-sun sij. ¹¹ Nĭ hua ango rey guisĭj tunj ni rey daj.

Nĭ rey daj huin xucu huee gane asĭj ná. Sanĭ nitaj xuj nne acuan'. Nĭ nicaj dugüi' rey daj nga ango ichij ni rey. Nĭ ga ni'ya sij rian yan'an.

¹² 'Nĭ ichi' si-cúj xuj guini'í re' huin ichi' rey. Nĭ achin si guĭnicaj sun ni sij. Sanĭ urin hora nahuin ra'a nuguan'an ni sij sun nga xucu huee gahui' ni sij rey. ¹³ Nĭ 'ngo guyan ga' ruhua ni ichi' rey daj sĭsĭ naga'ui' ni sij sun nicaj ni sij rian xucu huee daj gahui' achĭj sí', guĭ'yaj ni sij. ¹⁴ Nĭ gunun' ni sij nga xachĭj 'nĭj. Sanĭ guĭ'yaj gana xachĭj 'nĭj rian ni sij. Daj si xachĭj 'nĭj daj huin Señor huin achĭj rian daran' ni Señor. Nĭ huin sij rey huin achĭj rian daran' ni rey. Nĭ gaquinj Yan'anj ni tsĭnj nicaj dugüi' nga xachĭj 'nĭj. Nĭ nacui Yan'anj ni sij nej. Nĭ hua nĭca ruhua ni sij nej. —Daj gataj ángel daj gunĭnj.

¹⁵ Ngaa nĭ gataj ruhua' yún ángel daj gunĭnj:

—Nĭ nnee guini'í re' rian nne yun'unj xana 'yaj squira' daj huin ga'ĭ nĭn' ruhua ni ngüi. Huin ni ngüi man ga'ĭ xuman' nga ga'ĭ ni xungüi nej, ni ngüi a'mi ga'ĭ snan'anj a'mi ni ngüi nej. ¹⁶ Nĭ ichi' si-cúj xucu huee guini'í re' daj, nĭ sĭ gahui' xan' ruhua ni sij guĭni'yaj ni sij yun'unj xana daj. Nĭ guere' unj, guĭ'yaj ni sij. Nĭ duna ni sij yun'unj xana daj sĭsĭ ga' nne unj. Nĭ xa ni sij si-nne unj. Ngaa nĭ garĭ yan'an ni sij yun'unj xana daj rian yan'an gaca unj. ¹⁷ Daj si gui'yaj Yan'anj sĭsĭ guĭ'yaj ni sij daj rún' huin ruhua Yan'anj. Xi'í daj nĭ 'ngo hua ruhua daran' ni sij sĭsĭ naga'ui' ni sij si-sun ni sij rian xucu huee gahui' achĭj xú', guĭ'yaj ni sij da guisĭj gahui' yya daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj. ¹⁸ Nĭ yun'unj xana guini'í re' daj huin xuman' xxi nicaj sun rian ni rey man chruhua xungüi. —Daj gataj ángel daj gunĭnj.

18

La caída de Babilonia

¹ Hué dan nĭ guini'inj ango ángel 'na' guinĭj xata'. Nĭ nicaj nĭn' ruhua ángel daj fuerza. Nĭ guixiguĭn rian yo'ój, gui'yaj si hua 'ueé nĭn' ruhua ángel daj. ² Ngaa nĭ gaguáj nucuaj ángel daj. Nĭ gataj-á':

—Gane xuman' xxi gu'naj Babilonia. Ni xuman' nan nahuin xánj ni nane quij. Ni nahuin xánj daran' rian ni nane xi'i nej. Ni nahuin si-gaga' daran' rian ni xataj quij huin ni xuj ni xucu nun huin xan' ruhua ni ngüi. ³ Daj si guixinj ni ngüi man nin' gachra' chruhua xungüi, gui'yaj nuguan' quij digyan' yun'unj xana' daj rian ni sij. Ni gui'yaj squira' ni rey man chruhua xungüi nga yun'unj xana huin xuman' xxi daj. Ni ni tsínj du'uej ni rasun, ni gahuin xuru'ue ni sij, gui'yaj ni rasun du'ue nin' ruhua man xuman' daj. —Daj gataj ángel daj.

⁴ Ngaa ni gununj ango nane ga'mi xata'. Ni gataj nane daj:

—Gahui ni é re' xuman' daj huin ni é re' ni ngüi nico' man'anj. Ngaa ni si gui'yaj á re' gaquin' daj rún' 'yaj ni ngüi man xuman' daj. Ni si guiran' ni é re' sayun daj rún' guiran' ni sij nej. ⁵ Daj si nahuin nico si-gaquin' ni sij guisi da xata'. Ni nanun ruhua Yan'anj ni nuguan' quij gui'yaj ni sij. ⁶ Ni daj rún' gui'yaj quij xuman' daj nga ni ngüi, ni hué daj gui'yaj gue a ni é re' nga ni sij. Ni ngaa hué daj gui'yaj ni é re', ni naru'ue a ni é re' huij rian ni sij. Ni daj rún' gui'yaj xugüi ni sij 'ngo vaso nun nnee yaj' go'o ni ngüi, ni hué daj ga'ui' re' huij vaso nun nnee daj go'o ni sij. ⁷ Ni ga'mi sa' ni tsínj man xuman' daj xi'i man'an ni sij. Ni garasun ni sij ni rasun du'ue nin' ruhua nej. Hué dan ni daj rún' gui'yaj quij ni sij, ni hué daj gui'yaj ni é re' sisi guiran' ni sij sayun. Ni gui'yaj á re' sisi gaco ni sij nej. Daj si ani ruhua ni tsínj man xuman' daj daj rún' ani ruhua 'ngo yun'unj nicaj sun huin reina. Ni ataj niman unj: "Nicaj sunj nnej daj rún' nicaj sun reina. Sé yun'unj mmij huinj manj. Ni nitaj aman gacōj, gui'yaj sayun manj." Hué daj ataj unj niman unj. ⁸ Xi'i daj ni urin güi ga'na' ni sayun guiran' unj. Ni gahui' nico ni sij chruhua xuman' huin unj. Ni gaco ni sij nej. Ni gachin xi'na riqui ni sij nej. Ni gaca ni sij rian yan'an nej. Daj si nucuj nin' ruhua Yan'anj huin Señor. Ni Yan'anj huin si nagui'yaj yya si-gaquin' ni sij. —Daj gataj nane 'na' xata' daj.

⁹ Ni ngaa guini'i ni rey man chruhua xungüi ahuí gatse' aca xuman' daj, ni ducu gaco ni sij. Ni ganani ruhua ni sij. Daj si daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa 'yaj squira' sij nga 'ngo yun'unj xana, ni hué daj gui'yaj ni rey daj gaquin' nga xuman' daj. Ni garasun ni sij ni rasun du'ue nga ni ngüi man chruhua xuman' daj. ¹⁰ Ni xi'i si xu'ui' ni rey daj, ni guiniquin' gan' ni sij guini'yaj ni sij daj guiran' xuman' daj sayun. Ni gataj ni sij:

—Niqui niman xuman' xxi gu'naj Babilonia huin xuman' nicaj nico fuerza. Daj si urin hora, ni guisij castigo guiran' xuman' daj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ni ni tsínj du'uej ni rasun man chruhua xungüi, ni ducu gaco ni sij xi'i xuman' daj. Ni nani ruhua ni sij xi'i si nitaj a 'ngo ni ngüi guiran rasun du'uej ni sij. ¹² Ni si gane' gaga' oro nga gaga' plata nej, yej nia' nej, yej huin perla nga atsij sa' gu'naj lino nej, atsij jnitaj nga atsij gu'naj seda nej, atsij mare; nga daran' chrun guin' daj nej, ni rasun ri ni sij huin cúj gu'naj márfil nej, ni rasun ri ni sij huin chrun nia' nej, gaga' mmij nga gaga' hierro nej, yej gu'naj mármol ¹³ nga canela nej, especia guin' daj nej, siquij nej, mirra nga olíbano nej, nnee vino nga gasiti nej, chru sa' huin harina nej, strigo nga xucu nej, xachij nej, guayo nej, carreta nej, tsínj 'yaj sun yun huin niman ni ngüi nej. ¹⁴ Ni gataj ni sij rian ni tsínj man xuman' daj:

—Ni garan' ruhua ni é re' nga ni chruj nia' ayu chra' chrun. Sanj yyaj ni nitaj si nicaj ni é re' xa ni é re' ni rasun sa' da manj. Daj si njganj guere' ni rasun du'ue nga daran' ni rasun sa'. Ni nitaj aman guiri' ni é re' ni rasun da ga manj. —Daj gataj ni sij.

¹⁵ Ni ni tsínj du'uej ni rasun, ni gahuin xuru'ue ni sij, gui'yaj xuman' daj. Ni xi'i si xu'ui' ni sij, ni guiniquin' gan' ni sij guini'yaj ni sij daj guiran' xuman' daj sayun. Ni gaco ni sij. Ni ganani ruhua ni sij nej. ¹⁶ Ni gataj ni sij:

—Niqui niman xuman' xxi daj. Daj si daj rún' hua 'ngo yun'unj xana ngaa nun unj atsij lino sa' nga atsij jnitaj nej, atsij

mare nga gaga' oro nej, yej niã' nga yej perla nej, ni hué daj hua xuman' xxi daj. ¹⁷ Sani urin hora ni guere' daran' ni rasun du'ue daj. —Daj gataj ni sij.

Ni guiniquin' gan' daran' ni tsínj duguáj riõ achéj rian nnee nga daran' ni tsínj achéj nga riõ nej, ni tsínj 'yaj sun chruhua ni riõ nej. ¹⁸ Ni ngaa guini'i ni sij gahui gatse' aca xuman' daj, ni gaguáj ni sij. Ni gataj ni sij:

—Ni un xuman' huin achij daj rún' huin achij xuman' nan, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁹ Ngaa ni guida'a ni sij yo'ój yaj gara ni sij chra ni sij. Ni gaco ni sij. Ni ducu ganani ruhua ni sij. Ni gaguáj ni sij gataj ni sij:

—Niqui niman xuman' xxi daj. Ni gahuin xuru'ue daran' ni tsínj nicaj riõ achéj rian nnee. Ni gahuin xuru'ue ni sij, gui'yaj san'anj mán xuman' xxi daj. Sani urin hora, ni guere' daran'anj. ²⁰ Ni gahuin niã' ruhua á re' si mán xata'. Ni gahuin niã' ruhua á re' huin ín re' ni ngüi hua sa' rian Yan'anj nej, ni tsínj nata' si-nuguan' Jesús rian ni ngüi nej, ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi nej. Daj si gui'yaj Yan'anj castigo xuman' daj xi'í gaquin' gui'yaj ni sij rian án re'. —Daj gataj ni sij.

²¹ Ngaa ni nachi nicaj 'ngõ ángel nucua' 'ngõ yej xxi rún' hua tõ xachij huaj. Ni dugüéj ángel daj chruhua nnee yan'anj. Ngaa ni gataj ángel daj:

—Hué daj guiran' gue re' huín re' xuman' xxi Babilonia. Ni nitaj aman gurugüi' re' guini'i ni ngüi ga mánj. ²² Ni xuman' daj nitaj aman guixinga' gunun ni ngüi gara ni sij yán'anj nun ga'i ya'a nga ni tsínj aráj riã nej, ni tsínj a'yanj trompeta nej. Ni, ni a 'ngõ ni tsínj si gui'yaj sun si-sun ni sij. Ni si gunun ni ngüi guixinga' ngaa duguáj ni sij molino chruhua xuman' da ga mánj. ²³ Ni nitaj aman guixiguin yan'an xuman' da ga mánj. Ni si gunun ni ngüi ga'mi tsínj xacaj yun'unj xana nga nuguan' ga'mi yun'unj xana xacaj nicã daj. Daj si huin achij ni tsínj du'uej ni rasun man xuman' daj scanij ni tsínj man chruhua xungüi

nan. Ni digya' yun'unj ni é re' daran' ni ngüi man chruhua xungüi ngaa gui'yaj stu'uj a ni é re'. ²⁴ Ni xuman' daj da'ui gaquin' xi'í si-tun man'an ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nga si-tun man'an ni tsínj hua sa' rian Yan'anj nej, si-tun daran' ni ngüi gahui' chruhua xungüi, gui'yaj ni sij. —Daj gataj ángel daj rian xuman' xxi gu'naj Babilonia.

19

Alabanzas en el cielo

¹ Ngaa guisij ni gunünj 'ngõ nane nucua' ga'mi nico nin' ruhua ni ngüi xata'. Ni gataj ni sij:

Aleluya. Dan'anj né' huin si nacaj né'. Ni ruhuaj si guinun yan'anj né' rian Yan'anj.

Ni ruhuaj si ga'mi sa' né' rian Yan'anj.

Ni nin' ruhua nicaj Dan'anj né' fuerza.

² Daj si urin nuguan' xanga' nga urin nuguan' nica a'mi Yan'anj ngaa nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi.

Ni gui'yaj Yan'anj castigo yun'unj xana huin achij gui'yaj squira' daj.

Daj si gahuin quij ni ngüi man chruhua xungüi, gui'yaj unj nga chrej quij digyan unj rian ni sij.

Ni gui'yaj Yan'anj castigo yun'unj xana daj xi'í si dagahui' unj ni ngüi nico' Yan'anj.

Daj gataj ni ngüi daj.

³ Ngaa ni gataj ruhua' yún ni sij:

—Aleluya. Niganj ahuí gatse' xuman' daj huin yun'unj xana gui'yaj squira'. —Daj gataj ni sij.

⁴ Ngaa ni ganiquin' ráj dacoj icõ gan'anj ni tsínj huin achij rian yo'ój nga gan'anj ni xucu hua ni'na'. Ni ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nne rian chrun xila sa'. Ni gataj ni sij:

—Amén. Aleluya. —Daj gataj ni sij.

⁵ Ngaa ni gunünj ga'mi 'ngõ nane rian nne chrun xila sa' daj. Ni gataj nane daj: Ga'mi sa' á re' rian Dan'anj né' huin ín re' tsínj 'yaj sun rian Yan'anj.

Ni nun yan'anj án re' rian Yan'anj nej.

Ni nitaj si gahuin sisi huin achij ni é re', asi nitaj si huin achij ni é re'.

Daj gataj nane daj.

⁶ Ngaa n̄i daj rún' huin ngaa a'mi ga'i n̄in' ruhua ni ngüi, n̄i hué daj gunünj. N̄i daj rún' huin rian nico' nico nnee rian huej, n̄i hué daj gahuin garin gunünj. N̄i daj rún' huin ngaa ducu gaguáj du'ui, n̄i hué daj gahuin garin gunünj nej. N̄i gataj ni ngüi daj:

Aleluya.

Daj si nucuaj n̄in' ruhua Señor huin Dan'anj né'.

N̄i nicaj sun Señor rian daran'anj.

⁷ Hué dan n̄i gahuin n̄ia' ruhua né'.

N̄i ga'mi sa' né' rian Señor huin Yan'anj.

Daj si 'na' guisij hora gahuin gui'yanj xacaj xachij 'nij yun'unj xana gahuin nica sij.

⁸ N̄i ga'ui' Yan'anj sisi gunun unj atsij du'ue huin lino sa'.

N̄i ran rian atsij sa' daj.

N̄i atsij du'ue daj huin si sa' gui'yaj ni ngüi hua sa' rian Yan'anj.

Daj gataj ni sij.

La cena de las bodas del Cordero

⁹ Ngaa n̄i gataj ángel daj gunünj:

—Garun re' nuguan' nan rian yanj: “Hua 'ueé rian ni ngüi gaquinj Yan'anj gan'anj rian gahuin gui'yanj nara'a xachij 'nij.” Hué daj garun re'. —Gataj ángel daj.

N̄i gataj ruhua' yún ángel daj:

—Nan huin nuguan' xanga' 'na' rian man'an Yan'anj. —Daj gataj ángel daj gunünj.

¹⁰ Ngaa n̄i ganiquin' ráj dacō rian ángel sisi gunun yan'an ángel daj. Sanj gataj ángel daj gunünj:

—Sj gui'yaj re' da mánj. Daj si huéj 'yaj sun rian Yan'anj nga re' nga ni jnánj re' huin ni sij ni tsínj hua n̄ica ruhua nga nuguan' ga'mi Jesús. Guinicó' re' urin Yan'anj xanga'. Daj si ni nuguan' ga'mi Jesús huin ni nuguan' gunun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj ángel daj.

El jinete del caballo blanco

¹¹ Ngaa n̄i guini'inj sisi naxi'nij xata'. N̄i gurugüi' 'ngo guayo gatsi. N̄i tsínj taj guayo daj gu'naj sí' tsínj hua n̄ica ruhua. N̄i hué daj gu'naj sí' tsínj xanga' nej. N̄i 'yaj n̄ica sij ngaa 'yaj yya sij si-gaquin'

ni ngüi. N̄i 'yaj n̄ica sij ngaa unun' sij nej. ¹² N̄i daj rún' xiguin yan'an, n̄i hué daj xiguin rundij rian sij. N̄i nun chra sij ga'i corona. N̄i hua n̄ica si-xugüi sij chra sij. Sanj urin man'an sij ni'i daj gu'naj sij. ¹³ N̄i nun sij 'ngo atsij gane tun. N̄i si-xugüi sij huin: SI-NUGUAN' YAN'ANJ. ¹⁴ N̄i nico' ni snado mán xata' rucu sij. N̄i nun ni sí' atsij gatsi hua sa' gu'naj lino. N̄i taj ni sí' guayo gatsi nico' ni sí' rucú sij. ¹⁵ N̄i nun 'ngo espada hua chruhua du'ua sij. N̄i guiran' xi'i ni ngüi man chruhua ni xungüi, gui'yaj sij nga espada daj. N̄i guinicaj sun sij nga chrun ni'í huin gaga' hierro. N̄i daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa rún sij uva sisi dagaman' nnee uva daj, n̄i hué daj gui'yaj sij castigo ni ngüi ngaa nagui'yaj yya sij si-gaquin' ni ngüi. Daj si n̄in' ruhua ga'man ruhua Yan'anj nga xi'í si-gaquin' ni sij. N̄i Yan'anj huin nucuaj n̄in' ruhua. ¹⁶ N̄i nun si-xugüi sij rian si-gan' sij nga rian da'man sij. N̄i si-xugüi sij huin: REY RIAN NI REY NGA SENOR RIAN NI SENOR.

¹⁷ Ngaa n̄i guini'inj 'ngo ángel niquin' dani rian güi. N̄i gaguáj nucuaj ángel daj. N̄i gataj ángel rian daran' xataj huéj xata':

—Nahuin yu' ni é re' xa nico ni é re' rian gahuin gui'yanj gui'yaj Yan'anj. ¹⁸ Ngaa n̄i xa ni é re' si-nnee ni rey nga si-nnee ni capitán nej, si-nnee ni tsínj nucuaj nga si-nnee ni guayo nej, si-nnee ni tsínj taj guayo nga si-nnee daran' ni tsínj nun 'yaj sun yun rian xuru'ue nga ni tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue nej, ni tsínj huin achij nga ni tsínj nitaj si huin achij nej. —Daj gataj ángel daj.

¹⁹ Ngaa n̄i guini'inj xucu huee daj nga ni rey man chruhua xungüi nga ni snado nico' ni rey daj. N̄i nahuin yu' ni sij sisi gunun' ni sij nga tsínj taj guayo gatsi daj nga ni snado nico' rucú sí'. ²⁰ N̄i guida'a tsínj taj guayo nga si-snado sij xucu huee daj nga tsínj ga'mi nuguan' digya' yun'unj. N̄i hué sí' huin tsínj gui'yaj sun nico rian xucu huee daj. N̄i xi'í daj digya' yun'unj sij ni tsínj ga'uej ruhua gunun si-da'nga' xucu daj man'an ni sí'. N̄i guinun yan'anj ni sí' yan'anj gui'yaj ra'a ni ngüi huin 'ngo da'nga' du'ua xucu

daj. Nĭ hua nĭ'na' xucu huee nga tsĭnj digya' yun'unj daj dugüej ni sij chruhua nnee yan'anj rian aca yan'an nga yo'ój sufre. ²¹ Nĭ espada nun du'ua tsĭnj taj guayo gatsi daj gui'yaj sisi gahui' ni tsĭnj gunánj huin ni tsĭnj nico' rucu nungüej sí'. Nĭ guiri' nico ni xataj xa xuj si-nnee ni tsĭnj gahui' daj.

20

Los mil años

¹ Ngaa nĭ guini'inj 'na' guinij 'ngo ángel xata'. Nĭ nicaj ángel daj 'ngo rian gaga llave na'nij du'ua yu'uj gunun nĭn' ruhua. Nĭ nicaj ángel daj 'ngo cadena xxi nej. ² Nĭ guida'a ángel daj xucu xucuáj huin xucuáj gane asij ná. Nĭ xucuáj daj huin sichre. Nĭ Satanás gu'naj sí'. Ngaa nĭ numij ángel daj 'ngo mí yo' Satanás. ³ Ngaa nĭ dugüej ángel daj Satanás chruhua yu'uj gunun nĭn' ruhua daj. Nĭ naránj ángel daj rian yu'uj. Nĭ garun ángel daj sello du'ua yu'uj sisi sĭ gahui Satanás. Ngaa nĭ sĭ digya' yun'unj sichre Satanás ni ngüi man chruhua xungüi da guisij mí yo' daj. Hué dan nĭ ngaa guisij mí yo' daj, nĭ gahuin ní'nij rian sichre doj aj.

⁴ Hué dan nĭ guini'inj ni chrun xila sa'. Nĭ rian ni chrun xila daj nne ni tsĭnj hua ga'nin' Yan'anj sun rian ni sij sisi nagui'yaj yya ni sij nga si-gaquin' ni ngüi. Nĭ guini'inj ni tsĭnj gahui' ngaa ga'nin' ni sij chra ni sí' xi'í si ga'mi ni sí' sinuguan' Jesús nga si-nuguan' Yan'anj. Nĭ nun guinico' ni tsĭnj daj xucu huee nga xucu gui'yaj ra'a ni sij huin 'ngo da'nga' du'ua xucu daj. Daj si nun ga'uej ruhua ni sij sisi guinun si-da'nga' xuj yo ni sij nga ra'a ni sij. Nĭ ganánj ni sij guiman ni sij mí yo'. Nĭ gahuin achij ni sij nga Cristo. ⁵ Sanĭ ango ni níman, nĭ nun gana'nij ni sij da guisij mí yo'. Nĭ hué nan huin ngaa ganánj sini ni ngüi scanij ni níman. ⁶ Nĭ hua 'ueé rian ni ngüi gana'nij sini daj. Nĭ hua sa' niman ni sij rian Yan'anj. Nĭ sĭ gahui' ni sij ngaa guisij hujj gahui' ni ngüi. Sanĭ gahuin ni sij chrej rian Yan'anj nga rian Cristo. Nĭ guinicaj sun ni sij gahuin achij ni sij mí yo' nga Cristo.

⁷ Ngaa guisij mí yo' daj, nĭ nachi sichre Satanás chruhua ducuaga'. ⁸ Ngaa nĭ gahui sichre digya' yun'unj sij ni ngüi man nĭn' gachra' chruhua xungüi. Nĭ hué daj digya' yun'unj sichre ni tsĭnj man 'ngo yu'uj gu'naj Gog nga yu'uj gu'naj Magog. Nĭ nahuin yu' ni snado sisi gunun' ni sij, gui'yaj sichre Satanás. Nĭ daj rún' mán nico ni yo'ój chru du'ua nnee yan'anj, nĭ hué daj nico ni snado daj. ⁹ Nĭ da' gara da'aj xungüi gui'yaj ni sij ngaa gahui ni sij gan'anj ni sij. Nĭ ganicaj ni sij rucú xuman' man ni ngüi hua sa' rian Yan'anj huin xuman' 'i ruhua Yan'anj. Sanĭ gayu yan'an xata', gui'yaj Yan'anj. Nĭ gaca ni sij, gui'yaj yan'an daj. ¹⁰ Nĭ sichre digya' yun'unj ni sij, sanĭ dugüej Yan'anj sichre daj chruhua nnee yan'anj rian aca yan'an nga yo'ój sufre. Nĭ yu'uj daj nun xucu huee nga tsĭnj digya' yun'unj ni ngüi nej. Ngaa nĭ nugüi nĭgan' guiran' ni sij nico sayun. Nĭ nitaj aman guina'aj yan'an daj.

El juicio ante el gran trono blanco

¹¹ Hué dan nĭ guini'inj 'ngo chrun xila xxi sa' gatsi. Nĭ guini'inj si nne rian chrun xila daj. Nĭ gunánj xata' nga xungüi rian si nne chrun xila sa' daj. Nĭ nun nari' nungüe rian guiniquin' nungüe. ¹² Nĭ guini'inj ni níman huin achij nga ni níman nitaj si huin achij. Nĭ niquin' ni sij rian chrun xila sa' rian nne Yan'anj. Ngaa nĭ naxi'nij ni si mán xata' rian ni yanj libro. Nĭ naxi'nij ni sij rian ango libro huin libro taj si-xugüi ni ngüi gane nĭganj nga Yan'anj. Nĭ daj rún' hua nĭca rian ni libro daj si gui'yaj ni ngüi ngaa hua nĭ'na' ni sij, nĭ hué daj nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni sij. ¹³ Ngaa nĭ naga'ui' nnee yan'anj ni tsĭnj gahui' man chruhua nnee yan'anj daj. Nĭ ga'na' ni níman gahui' rian man ni níman. Nĭ nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni sij daj rún' gui'yaj ni sij. ¹⁴ Nĭ dugüej Yan'anj yu'uj rian achin' ni níman chruhua nnee yan'anj huin rian aca yan'an. Nĭ sĭ gahui' ni ngüi ga mánj. Nĭ rian aca yan'an daj huin si guisij hujj gahui' ni ngüi. ¹⁵ Nĭ yu'uj daj dugüej Yan'anj ni ngüi nitaj si taj nĭca si-xugüi rian libro taj si-xugüi ni ngüi gane nĭganj nga Yan'anj.

21

Cielo nuevo y tierra nueva

¹ Hué dan n̄i guini'ínj hua n̄aca xata' nga yo'ój. Daj si hua ganahuij xata' nga yo'ój hua acuan'. N̄i hué daj ganahuij nnee yan'anj nej. ² Huēj huin Juan. N̄i guini'ínj 'n̄a' guinij xuman' hua s̄a' rian Yan'anj huin xuman' Jerusalén n̄aca. N̄i daj rún' nagui'yaj s̄a' 'ngo yun'unj x̄ana man'an unj ngaa x̄acaj unj 'ngo tsínj, n̄i hué daj hua xuman' daj. ³ N̄i gun̄nj 'ngo nane nucuj ga'mi xata'. N̄i gataj nane daj:

—Nne ducúa Yan'anj scanij ni ngüi acuan'. N̄i Yan'anj huin si ḡane nga ni sij. N̄i ḡahuin ni sij ni ngüi nico' Yan'anj. N̄i hué man'an Yan'anj ḡane nuguan'an nga ni sij. ⁴ N̄i n̄aru'ui Yan'anj daran' nnee nico' rian ni sij. N̄i s̄i ḡahui' ni sij ḡa mánj. N̄i s̄i gaco ni sij nej. N̄i s̄i nani ruhua ni sij. N̄i s̄i ga'ngaj ni sij. Daj si hua ganahuij daran' rasun gachin asij sini. —Daj gataj nane daj.

⁵ Ngaa n̄i gataj si nne rian chrun xila s̄a' daj:

—N̄i'yaj á re'. Huēj gūi'yaj n̄aca daran' ni rasun. —Daj gataj-á'.

N̄i gataj ruhua' yún-ún' gun̄nj:

—Ḡarun re' nuguan' nan rian yanj. Daj si nuguan' nan huin nuguan' x̄anga' yya. —Daj gataj si nne rian chrun xila s̄a' daj.

⁶ Ngaa s̄ij n̄i gataj-á':

—Guis̄ij ganahui. Huēj huin tsínj gu'naj Alfa nga Omega. Daj si Alfa huin letra gaxi'i asij sini yan. N̄i Omega huin letra nico' da ne' rucu. N̄i huēj huin tsínj niquin' asij sini. N̄i huēj huin si gūiniquin' n̄iganj n̄in'. Sis̄i n̄ago'o 'ngo tsínj daj nnee, n̄i ḡa'ui' yūnj ḡo'o sij rian ahuí nnee gūi'yaj si ḡane n̄iganj sij. ⁷ N̄i tsínj gūi'yaj gana rian nuguan' quij, n̄i n̄ahuin ra'a sij daran' rasun nan. N̄i ḡahuin Dan'anj sij man'anj. N̄i ḡahuin da'n̄i sij. ⁸ San̄i rian aca yan'an nga yo'ój sufre gan'anj ni tsínj xu'ui' nga ni tsínj nun xuman ruhua n̄i'yaj man'anj nej, tsínj 'yaj quij nej, ni tsínj dagahui' níman nga ni tsínj 'yaj stu'uj nej, ni tsínj nico' yan'anj 'yaj ra'a ni sij nga daran' ni tsínj a'mi yya nej. N̄i rian aca yan'an daj

huin si guis̄ij hūij ḡahui' ni ngüi. —Daj gataj si nne rian chrun xila s̄a' daj.

La nueva Jerusalén

⁹ Ngaa n̄i ga'n̄a' 'ngo ni ichij ángel nicaj ichij vaso huin ni vaso ara ichij ni sayun gūiran' ni ngüi ngaa ruhua ganahuij xungüi. N̄i gataj ángel daj gun̄nj:

—Ḡahua' re' nan, n̄i digȳanj rián re' daj hua yun'unj x̄ana x̄acaj tsínj huin xachij 'n̄ij gūini'í re'. N̄i ḡahuin nica sij unj. —Daj gataj ángel daj gun̄nj.

¹⁰ Ngaa n̄i nicaj ángel nim̄anj gan'ān ch̄ra' 'ngo quij x̄acan xxi. N̄i digȳan ángel daj xuman' s̄a' xxi huin Jerusalén riánj. N̄i xata' 'n̄a' guinij xuman' Jerusalén rian Yan'anj. ¹¹ N̄i ran xuman' daj daj rún' ran rian nne Yan'anj. N̄i xigūin s̄a' xuman' daj daj rún' xigūin s̄a' 'ngo yej du'ue nico. N̄i daj rún' hua 'ngo yej gu'naj jaspe hua yej. N̄i daj rún' xigūin pidrio s̄a' 'yaj güi, n̄i hué daj hua xuman' daj. ¹² N̄i niquin' 'ngo xingá yej xxi x̄acan anicaj du'ua xuman' daj. N̄i hua x̄uhuij rian xingá yej daj. N̄i da' go'ngo rian xingá yej niquin' 'ngo ángel. N̄i hua n̄ica nun si-xugüi x̄uhuij xi'nin' huin ni da'n̄ij Israel rian go'ngo rian xingá yej. ¹³ N̄i taj hua'nij rian xingá yej ne' rian s̄ij güi. N̄i taj ya'nij rian xingá yej ne' chrej norte. N̄i taj ya'nij rian xingá yej ne' sur. N̄i taj ya'nij rian xingá yej ne' rian atúj güi nej. ¹⁴ N̄i ngaj x̄uhuij yej xxi xi'í xingá yej daj. N̄i rian ni yej daj, n̄i hua n̄ica si-xugüi x̄uhuij ni tsínj huin apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' xachij 'n̄ij huin Jesucristo.

¹⁵ N̄i nicaj ángel ga'mi ngāj daj 'ngo rianj huin oro sis̄i gūiriun ángel xuman' daj nga ni rian xingá yej nej, xingá yej nej. ¹⁶ N̄i uyan gara' anin' gan'anj squina xuman' daj. N̄i guiriun ángel xuman' daj nga rianj. N̄i hūij mí táj yahuij ciento kilómetro huin rian gara' nga rian chre'. N̄i hué daj huin güenda x̄acanj nej. ¹⁷ Ngaa n̄i guiriun ángel daj xingá yej. N̄i guis̄ij 'ngo ciento táj yahuij xia gan'anj dane nicaj xingá yej daj. N̄i daj rún' riún' nga dane', n̄i hué daj gūi'yaj ángel daj. ¹⁸ N̄i xingá yej daj huin yej gu'naj jaspe. N̄i n̄inanj oro huin xuman' daj. N̄i rún'

hua pidrio aca hua oro daj. ¹⁹ Ni nia' hua ni yej ngaj daqui xingá yej nga daran' rian yej du'ue. Ni ngoj huin yej gu'naj jaspe. Ni huí huin yej zafiro. Ni hua'ni huin yej ágata. Ni gan'an huin yej esmeralda. ²⁰ Ni un'unj huin yej ónice. Ni huatanj huin yej gu'naj cornalina. Ni ichij huin yej crisólito. Ni tunj huin berilo. Ni un huin yej topacio. Ni chi' huin yej gu'naj crisopraso. Ni xan huin yej gu'naj jacinto. Ni guisíj xuhuij huin yej gu'naj amatista. ²¹ Ni xuhuij rian xingá yej daj huin xuhuij yej gu'naj perla. Ni da go'ngo rian xingá yej daj huin 'ngo yej perla. Ni cayu huin achij huin xuman' daj, ni ninanj oro huin. Ni daj rún' ran pidrio, ni hué daj hua oro daj.

²² Ni a 'ngo nuhui nun guini'inj xuman' daj. Daj si Señor huin Yan'anj nucuj nín' ruhua huin nuhui daj nga xachij 'nij huin Jesucristo. ²³ Ni chruhua xuman' daj, ni nitaj si ruhua sisí guixiguin güi nga yahui mánj. Daj si hué man'an Yan'anj xiguin chruhua xuman' daj. Ni xachij 'nij huin yan'an xiguin nej. ²⁴ Ni guixiguin gache ni ngüi man chruhua xungüi, gui'yaj yan'an xiguin chruhua xuman' daj huin ni ngüi ganani, gui'yaj Yan'anj. Ni naga'ui' ni rey man chruhua xungüi ni rasun sa' nga ni nuguan' sa' rian xuman' daj. ²⁵ Ni nitaj aman naranj ni rian xingá yej ne' guni'yanj. Daj si nitaj si guini xuman' daj ga mánj. ²⁶ Ni nica' ni ngüi man chruhua xungüi ni rasun sa' nga ni nuguan' sa' gan'anj jna ni sij chruhua xuman' daj. ²⁷ Ni a 'ngo rasun quij si gatuj xuman' daj. Ni si gatuj ni ngüi 'yaj quij nga ni ngüi a'mi yya chruhua xuman' daj. Sanj maan si gatu ni ngüi taj nica si-xugüi rian si-libro xachij 'nij huin libro taj si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj.

22

¹ Ngaa ni digyán ángel daj 'ngo xinéj nnee hua sa' rianj. Ni nnee daj 'yaj si gane niganj ni ngüi nga Yan'anj. Ni ran nnee daj daj rún' ran pidrio sa'. Ni ahui nnee daj rian chrun xila sa' rian nne Yan'anj nga xachij 'nij. ² Ni dani cayu xachij taj chruhua xuman' daj niquin' chrun 'yaj

si gane niganj ni ngüi nga Yan'anj. Ni niquin' chrun da go'ngo du'ua xinéj nnee daj. Ni da yahui, ni ayu go'ngo rian chruj. Ni huin ruhua' gata sisí guisíj xuhuij rian chruj gayu chra chrun daj guisíj 'ngo yo'. Ni ní'yanj coj ra'a chrun daj sisí ganahuin ni ngüi man chruhua xungüi. ³ Ni nitaj nuguan' quij ga chruhua xuman' da ga mánj. Ni niquin' chrun xila sa' rian nne Yan'anj nga xachij 'nij xuman' daj. Ni tsínj 'yaj sun rian Yan'anj, ni gui'yaj sun ni sij rian Yan'anj. ⁴ Ni guini'i ni sij rian man'an Yan'anj. Ni guinun si-xugüi Yan'anj yo ni sij. ⁵ Ni si guini xuman' daj. Ni nitaj si ruhua sisí guixiguin yan'an xuman' daj. Ni nitaj si ruhua sisí guixiguin, gui'yaj güi. Daj si guixiguin rian ni sij, gui'yaj Yan'anj huin Señor. Ni niganj nín' guinica' sun ni sij nga Yan'anj.

La venida de Cristo está cerca

⁶ Ngaa ni gataj ángel daj gunünj:

—Ni nuguan' nan huin nuguan' xanga' yya. Ni hué Señor huin Yan'anj huin achij niman ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Ni ga'níj Yan'anj ángel ga'na' sisí digyán ángel daj daj gahuin rá'yanj rian ni tsínj 'yaj sun rian Yan'anj. —Daj gataj ángel daj.

⁷ Hue dan ni:

—Rá'yanj guisí rian man án re'. —Daj gataj Jesucristo gunun né'.

Ni hua 'ueé rian tsínj unun sa' ni nuguan' nun rian yanj libro nan huin nuguan' ataj snan'anj daj gahuin nga ni ngüi. ⁸ Hué huin Juan. Ni gunünj ni nuguan' nan. Ni guini'inj ni rasun nan. Ni ngaa guisíj gunünj, ni guini'inj, ngaa ni ganiquin' ráj dacō rian ángel digyán ni rasun daj rianj sisí ga'mi sa'áj rian ángel daj. ⁹ Sanj gataj ángel daj gunünj:

—Si gui'yáj re' daj si hué huin si 'yaj sun rian Yan'anj nga re' nga ni jnanj re' huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nga ni tsínj dagahuin si ataj ni nuguan' 'na' rian libro nan. Ga'mi sa' re' rian urin man'an Yan'anj. —Daj gataj ángel daj.

¹⁰ Ngaa ni gataj ruhua' yún ángel daj:

—Ni si garij huí re' ni nuguan' nun rian yanj libro nan huin si-nuguan' Yan'anj.

Daj si gahuin nichrun' güi ga'na' Jesucristo. ¹¹ Xi'í daj ni tsínj 'yaj gaquin', ni ga gue gui'yaj gaquin' sij. Ni tsínj ani quij ruhua, ni ga gue gani quij ruhua sij. Sanj tsínj 'yaj nica, ni ga gue gui'yaj nica sij. Ni tsínj hua sa' rian Yan'anj, ni ga gue ga sa' sij rian Yan'anj anj. —Daj gataj ángel daj.

¹² Hué dan ni gataj Jesucristo:

—Rá'yanj guisī rian man án re'. Ni nicā si naru'ue rian án re'. Ngaa ni naru'ue rian da go'ngo a ni é re' daj rún' gui'yaj go'ngo a ni é re'. ¹³ Huēj huin tsínj gu'naj Alfa nga Omega. Daj si Alfa huin letra gaxi'i asij sini yan. Ni Omega huin letra nico' da rucu. Ni huēj huin tsínj niquin' asij sini yan. Ni huēj huin tsínj gu'niquin' niganj anj.

¹⁴ 'Ni hua 'ueé rian ni ngüi naru'ui si-gan' sisi ga'ue xa ni sij chruj ayu chra chrun 'yaj si gane niganj ni sij nga Yan'anj. Ni ga'ue gatu ni sij rian hue' du'ua xuman' daj. ¹⁵ Sanj ne' chrej xe' guna ni tsínj 'yaj daj rún' 'yaj ni xuhue nga ni tsínj 'yaj stu'uj nej, ni tsínj 'yaj squira' nej, ni tsínj dagahui' niman nej, ni tsínj nico' yan'anj 'yaj ra'a ni sij nga daran' ni tsínj niq' ruhua ga'mi nuguan' yya nej.

¹⁶ 'Huēj huin Jesús. Ni ga'nī 'ngo ángel niquin' riānj ga'na' nata' ni nuguan' nan rian án re' huin ín re' ni ngüi nico' man'ānj man go'ngo xuman'. Ni daj rún' huin 'ngo ya'a siu coj, ni hué daj huinj rian rey David. Daj si huēj huin da'ni

si'ni sí'. Ni daj rún' huin 'ngo yati' stanga niquin' xiguin' ngaa ruhua guerenga', ni hué daj xiguinj rian xungüi. —Daj gataj Jesús.

¹⁷ Hué dan ni ataj Espiritu Santo nga yun'unj xana gahuin nica Jesucristo:

—Gahua' re' aj. —Gataj nungüej-é'.

Ni tsínj unun nuguan' nan, ni gataj sí':

—Gahua' re' aj. —Gataj sí'.

Tsínj nago'o nnee, ni ga'na' sij. Ni sisi huin ruhua sij, ni go'o yun sij nnee 'yaj si gane niganj sij nga Yan'anj.

¹⁸ Ni ataj chrunj rian daran' ni tsínj unun ni nuguan' nun rian yanj libro nan huin si-nuguan' Yan'anj sisi si guta' ni sij chra ni nuguan' nan manj. Daj si sisi hué daj gui'yaj ni sij, ngaa ni ga'nij Yan'anj sayun ga'na' rian ni sij daj rún' hua nica rian libro nan. ¹⁹ Ni sisi hua 'ngo tsínj ga'nej ni nuguan' nun rian yanj libro nan huin nuguan' ataj daj gahuin ni güi ga'na', ngaa ni ga'ne Yan'anj si-xugüi sij rian yanj libro taj si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj. Ni si ga'ue gatu sij chruhua xuman' hua sa' daj daj rún' hua nica rian libro nan manj.

²⁰ Hué dan ni gataj Jesucristo huin tsínj a'mi ni nuguan' nan:

—Xanga' ni rá'yanj guisī rian man án re'. —Daj gataj Jesús.

Ni:

—Amén. Gahua' re' Señor Jesús, —ataj né'.

²¹ Hué dan ni huin ruhuaj sisi Señor Jesús gui'yaj sinduj rian án re'. Amén.